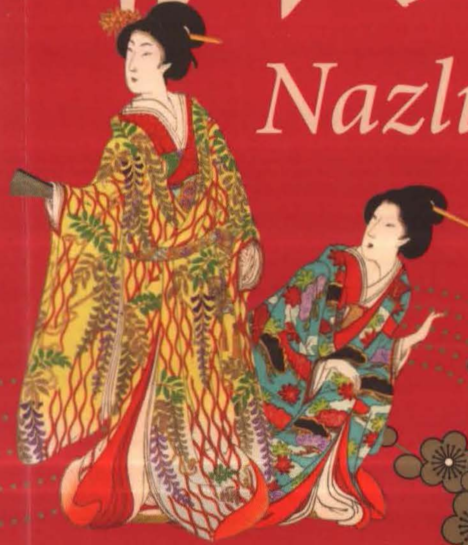

Jun'ichirō Tanizaki Nazlı Kar

Jun'ichirō Tanizaki

Nazlı Kar

Çeviri: ESİN ESEN

can
roman

JUN'ICHIRŌ TANIZAKI

NAZLI KAR

Sasameyuki, Jun'ichirō Tanizaki

1. basım: Aralık 2015, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Gülzemin Özrenk Aydın

Düzelti: Aylin Samancı, Ebru Aydın
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek, M. Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2722-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

JUN'ICHIRŌ TANIZAKI

NAZLI KAR

ROMAN

Japonca aslından çeviren

Esin Esen

can

Jun'ichirō Tanizaki'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Çılgın Bir İhtiyarın Güncesi, 1982

Anahtar, 2011

Sazende Şunkin, 2011

JUN'ICHIRŌ TANIZAKI, 1886'da Tokyo'da doğdu. Büyükbabasının matbaasında geçen çocukluğu onda kitaplara karşı bir ilgi uyandırdı. Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nin Japon Edebiyatı Bölümü'ne girdi fakat maddi nedenler yüzünden okulu bırakmak zorunda kaldı. 1909'da yazdığı tek perdelik bir oyun, bir edebiyat dergisinde yayımlandı. Tanizaki gençlik yıllarında Edgar Allan Poe ve Fransız dekadanlarının etkisi altındaydı. 1923'teki Kantō Depremi'nden sonra Tokyo'dan ayrılarak Osaka'ya yerleşen yazar, burada geleneksel Japon güzellik ideallerini araştırmaya yöneldi. Bu durum onun yazarlık sanatında bir dönüm noktası oldu. *Chijin no Ai* (Bir Aptalın Aşkı) 1924, *Ashikari* (1932), *Sazende Şunkin* (1933) adlı önemli yapıtlarını kaleme aldı. İkinci Dünya Savaşı yıllarında sansür gerektiren bir yazısından dolayı polis tarafından aranan Tanizaki, izini kaybettirerek edebiyat çalışmalarına gizli gizli devam etti. Bu sırada dünyanın en eski romanı olan *Genji Monogatari*'yi çağdaş Japoncaya çevirdi ve en büyük romanı *Nazlı Kar* (1943-1948) tamamladı. Savaştan sonra kendisine 1949'da İmparatorluk Kültür Nişanı verildi. Savaş sonrası dönemde kaleme aldığı önemli eserleri arasında *Anahtar* (1956) ve *Çılgın Bir İhtiyarın Güncesi* (1962) gibi pek çok romanı ve *In'ei Raisan* (Gölgelere Övgü) (1933) adlı yapıtı başta olmak üzere çeşitli denemeleri bulunmaktadır. Bazı eserleri sinemaya da uyarlanmıştır. 1964'te Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi'ne şeref üyesi seçildi. 1965'te Yugawara'da öldü.

ESİN ESEN, Japonolog. Doktorasını Ankara Üniversitesi'nde en eski Japonca şiir antolojisi olan *Man'yōshū*'daki kadın şairler üzerine yaptı. Konuyu bilişsel poetika, okuyucu-dinleyici sorumluluğu açısından ele aldı. Önceki eğitimini Ankara Üniversitesi Japon Dili ve Edebiyatı, Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde tamamladı. Japon şiiri, Man'yō ve Heian dönemi kadın edebiyatı üzerine çalışmaları var. Bin yıl önce yazılan *Murasaki Shikibu'nun Günlüğü*'nü Klasik Japonca orijinalinden çevirerek Türkçeye kazandırdı. Japoncanın temel özelliği olan okuyucu-dinleyici sorumluluğundaki öğelerin çevrilmesinde bilişsel kuram ve bağıntı kuramından yararlanarak yöntem önerisi getirdi. 1990'lardan beri Japonca, İngilizce, İspanyolca dillerinden çeviriler yapıyor. Bu dillerde Galatasaray Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nde teorik ve uygulamalı çeviri dersleri yürüttü. Boğaziçi Üniversitesi Asya Çalışmaları Merkezi'nde araştırmacı. Japonya Araştırmaları Derneği (JAD) yönetim kurulu üyesi.

Nazlı Kar-Sasameyuki'yi Türkçe Algılamak

Tanizaki'nin başyapıtı olarak kabul edilen eser aynı zamanda bir Japon edebiyatı klasiği. Sadece konusuyla değil yazarın metin örgüsüne titizlikle dahil ettiği kültüre dair öğelerle de okuyucusuna farklı bir dünya sunuyor.

Japon edebiyatından Türkçeye anadilinden yapılan edebiyat çevirileri 2004 yılında Japoncadan yapılan ilk roman çevirisiyle Türk kültür dizgesi içinde yer almaya başladı. Bununla birlikte Japon dili ve edebiyatı konusunda uzman çevirmenlerin katkılarıyla Japon edebiyatından çeviriler egzotik bir kültürün eserinin Türkçeye aktarılmasından öte bir işlev görmeye başladı.[1] Uzak ve tamamen romantik kalıplarla tanımlanan bir kültür, Türk okuyucuya yakınlaştı. Bu tür çeviriler kültür etkileşiminde önemli bir yer edindi.

Elinizdeki bu kitabın çevirmeni olarak eserin inceliğine, yazarın pek çok detayı metne nakşetme şekline, o kültürü bir Japon'un gözünden insanın kalbini titretecek şekilde aktarışına hayran kaldığımı söylemeliyim. Bir erkek yazarın "kadın romanı"[2] yazması, eserin kurgusunu daha da ilginç kılıyor. Hele yazarın arada dönüp okuyucuyla konuşması sanki o zamandan buraya bir bağ yaratıyor. "Tanizaki benimle konuştu!"[3]

1. Esin Esen, *Sasameyuki no Torukogo-Honyaku: Kikitesekinin oyobi Ninchi Shigaku no Shiten kara*, Sekai Bungaku, Japan, 2015. (Ç.N.)

2. Takehiko Noguchi, "*Time in the World of Sasameyuki*" çev. Teruko Craig, *Journal of Japanese Studies*, Cilt 3, Sayı 1, s.2, 1977. (Ç.N.)

3. Bu eserin çevirisinde temel alınan metin şudur: Jun'ichirō Tanizaki, *Sasameyuki*, Chūkō Bunkō, Japan, 1996. (Ç.N.)

Bu çeviride amacım Japon kültürüne özgü öğeleri Türk okuyucu tarafından anlaşılabilecek bir şekilde aktarmak oldu. Dil, kültür, algı üçgeninde, kaynak ve hedef dillerin benzer ve farklı yönlerine odaklanarak, Japon diline, algısına dair öğeleri Türk algısında yeniden yaratabilmeyi hedefledim. Yazarın o şaşkınlık verici üslubunu, sözcük seçimlerindeki bakış açısını aktarabilmek bir diğer çabam oldu.[1]

Türk kültür dizgesinde yer alan bu çevirinin, okuyucusuna dünyaya farklı bir noktadan bakma fırsatı vereceğine inanıyorum. Elinizdeki kültür hazinesinin her ânının size keyif vermesi dileğiyle.

Eserin adı

Kitabın adı Japon algısını, estetiğini, Japonların mevsimlerle ilişkisini yansıtıyor. Kitabın orijinal ismi *Sasameyuki*, çisildeyerek yağan kar anlamına geliyor. Kitapta kar sahnesi hiç yer almıyor. Peki kitabın ismi nereden geliyor? Yazarın eserine bu ismi vermesinde çok ince bir düşünce saklı: Bu sözcükler aynı zamanda klasik Japon şiirinde sıklıkla karşılaşılan, kiraz çiçeklerinin baharda dallarından dökülmesini karla karıştırmış gibi ifade eden bir söz sanatı.[2] Japon kültüründe kiraz çiçeği geçiciliğin sembolü. Geçicilik düşüncesi kitabın ana temalarından biri. Çiçekler dallarında en güzel oldukları zamanda dökülmeye başlarlar. Bu Japon algısında güzel ve hüzünlüdür. Kitaptaki kiraz çiçeği betimleri bu duyguyu okuyucusuna ulaştırıyor. Kitabın adındaki *Yuki* (Kar) sözcüğü kitaptaki kahramanın ismi Yukiko'ya da işaret ediyor.

Eserin yazılış öyküsü

Tanizaki'nin eserlerini iki farklı eğilimle oluşturduğunu görebiliriz. İlki okuyucusunu sarsacak bir anlatımla cinsel ko-

1. Çeviride yöntem olarak algının çevrilmesine odaklanarak metin bilişsel poetika aracılığıyla çözümlenmiş, Japoncanın temel özelliği olan "okuyucu-dinleyici sorumluluğu"nun çevrilmesi göz önünde bulundurulmuştur. (Ç.N.)

2. Burada adı geçen söz sanatı *mitate*'dir. Bir şeyde başka bir şeyi görmek ya da bir şeyi yanılarak başka bir şey olarak algılamaktır. (KJN) Shinmura, Izuru; Kojien, Iwanami Shoten, Japan, 1998. (Ç.N.)

nuların da yer aldığı eserleri. İkincisi ise Japon toplumunun değişimi, Japon kültürüne karşı Batı kavramlarının üzerine kurulan eserler.[1] *Nazlı Kar* bu ikincisini temsil eden en önemli eseri. Tanizaki bu romanını, 1000 yıllarında yazılmış ünlü *Genji Monogatari* [Genji'nin Hikâyesi] adlı Japon klasiğini, modern Japoncaya aktarmasından (1938) sonra yazmaya başlamış.[2] Bu da *Sasameyuki*'nin Japon klasiklerinin devamı gibi görülen bir eser olarak oluşmasını etkilemiş. Karakterlerini kurgulamasından, betimlerine, Japonya'nın farklı dönemlerine ait kültürel öğeleri katmadaki düşüncesine kadar bu etki görülüyor.

Kitap 1943 yılında *Chūō Kōron* dergisinde tefrika olarak yayımlanmaya başlıyor. Ancak savaş yılları Japonya'sında yayını durduruluyor ve kitabın üç cilt olarak yayımlanması 1948 yılında oluyor.[3]

Tanizaki, eşi Matsuko'nun ailesinden esinlenerek oluşturuyor romanının karakterlerini. Romanda yer alan "gazete meselesi" gibi bazı olaylar hatta Yukiko'nun evlilik tarihi gibi bilgiler gerçek. Roman sık sık ailenin ikinci kızı Sachiko'nun gözünden ilerliyor. Sachiko karakteri, Tanizaki'nin eşini temsil ediyor. Yazarın, Sachiko'yu betimlemesinde karısına hissettiği yakınlık okuyucuya ulaşıyor. Romanda Sachiko'nun eşi olan Teinosuke karakterinin ise Tanizaki olduğu kabul ediliyor.[4] Bu açıdan bakıldığında Teinosuke karakterinin edebî yönü güçlü, düşünceli ve karısını seven biri olarak betimlenmesi, bu karaktere dair eserde olumsuz hiçbir şey olmaması dikkat çekiyor.

Eserin konusu-ana temaları

Makioka ailesinden dört kız kardeşin odağında gelişen romanda, 1936-1941 arasındaki olaylar kronolojik olarak aktarılıyor. Makioka'lar Kansai bölgesinde yaşıyorlar. Soylu değiller ancak ticaretle geçinen babalarının sağlığında varlıklı bir aile-

1. Edward Seidensticker, Jun'ichirō *Tanizaki, 1886-1965*, Monumenta Nipponica, Cilt 21, s.3-4, 1966. (Ç.N.)

2. "Time in the World of Sasameyuki". (Ç.N.)

3. (KJN), Shinmura, Izuru; Kojien, Iwanami Shoten, Japan, 1998. (N.K.D.), (M.H.J.), Maipedia Hyakka Jiten, Heibonsha, Japan, 1996. (Ç.N.)

4. "Time in the World of Sasameyuki". (Ç.N.)

ler. Kitapta anlatılan dönemde ise eski şaşaalı günlerini geride bırakan ailenin hâlâ tanınmış bir ismi olduğunu görüyoruz. Eserde, dönemin toplum yapısı, Japon kadını, kadın erkek ilişkileri, gelenekler yer alıyor. Japon kültürüne dair öğelerin yanında Doğu-Batı, gelenek ve modernlik arasındaki fark, metnin ana temalarını oluşturuyor. Eserin örgüsünde gelenekselden moderne geçen Japonya ve bu süreçteki insanlara dair gözlemler yansımakta. Yazarın satırlarında o dönemde hızla ülkeye giren Batı kültürüne karşı Japon kültürüne dair hissettiği farkındalık görülmekte. Bu nedenle eserde Batı ve Japon sözcükleri yazar tarafından defalarca vurgulanmış. Osaka ve Kyoto'nun da yer aldığı Kansai bölgesinin kültürüne karşılık, Tokyo'nun bulunduğu Kantō bölgesinin kültürünün karşılaştırılması kitabın bir başka önemli teması. Yine Japon edebiyatının ana temalarından olan mevsimlerin döngüsü kronolojik sırayla akan romana müziksel bir ritim veriyor. Roman mevsim döngülerine dair gelenekler, açan dökülen çiçeklerle bezeli olarak akıyor.

Eserin konusunun geçtiği dönem

Romanın bir başka dikkat çekici özelliği ise şu: Romanın konusunun geçtiği zaman diliminde Japonya, Büyük Asyacılık düşüncesiyle Çin başta olmak üzere ana kıtada yayılmacı bir politika izliyor.[1] Sonrasında İkinci Dünya Savaşı çıkıyor. Roman savaş yıllarında yazılıyor. Buna rağmen eserde savaşa dair çok az şey yer alıyor. Bu meseleler "Çin'le sorunlar", "içinden geçtiğimiz bu zamanlar", "Avrupa'daki huzursuzluk" "Avrupa savaşı" gibi birkaç ifadeyle geçiştiriliyor. Bunda eserin tefrika olarak yayımlanmaya başladığı dönemdeki Japon yönetiminin ve kitap olarak basıldığı dönemde İkinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmış Japonya'nın, işgal altında olmasının etkisi var.

1. Ali Merthan Dündar, *Panislâmizm'den Büyük Asyacılığa-Osmanlı İmparatorluğu, Japonya ve Orta Asya*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2006.
Selçuk Esenbel, "Japan and Islam Policy During the 1930s", *Turning Points in Japanese History*, Bert Edström (Yay. haz.), 2002, s.180-214. (Ç.N.)

Eserde görülen sosyal yapı ve kadın

Eski çağlardan beri Japon toplumu, dile de yansıyan dikey (ast-üst/*jōgei*)-yatay (grup-içi/grup-dışı/*uchi-soto*) ilişkilerden oluşmaktadır. Bu ilişkiler ağında konum, tecrübe, yaş ilişkileri ast-üst ilişkilerini oluşturur.[1] Bu ilişkilere göre karşısındaki kişiye saygı diliyle konuşmak, belirli davranış kalıplarını yerine getirmek gerekir. Yatay ilişkilere gelince, kişi ailesi, çalıştığı şirket gibi pek çok gruba mensuptur. Buna göre mesela kendi ailesinden birinden bahsederken mütevazı davranması, böyle bir dil kullanması gerekir. Grup dışı birine ise saygı diliyle hitap eder. Eserde yatay ve dikey toplumsal ilişkilerinin muhteşem bir yansıması bulunmakta. Kadın erkek ilişkilerinden, evdeki hizmetlinin nasıl davrandığına kadar pek çok şeyi belirleyen bu ilişkiler ağı, Japon düşüncesini anlamak için önemli bir ipucu.

Eserin bir "kadın romanı" olduğu göz önünde bulundurulduğunda kadının o dönemdeki konumu da akla gelmekte. Japonya'da başlangıçta ana erkil ve çift erkilli olan toplum yapısı Budizm ve Konfüçyüsçülüğün Japonya'ya girmesiyle giderek ataerkil bir topluma dönüşmüştür.[2] Eserde bahsedilen dönemde Birinci Dünya Savaşı'nın etkisiyle kadının değişen konumu görülebilir. Artan işgücü talebi o zamana kadar erkeklerden daha az ücret alan kadınların ekonomik konumunu güçlendirir. Artan eğitimin etkisiyle de Japon toplumunda kadın için kullanılan, eserde de izleri görülen "iyi eş, akıllı anne" (*ryōsei kenbo*) kavramı yerini "yeni kadın" (*atarashii onna*), "modern kız" (*modan gâru*) ve "zehirli kadın" (*dokufu*)[3] kav-

1. Ayşe Nur Tekmen (Sugiyama), "Japoncada Sosyo-Kültürel Yapı İçinde Dilsel Düzeneklerin İşleyişi", Ankara Üniversitesi, yayımlanmamış doktora tezi, Ankara, 2002.
Ayşe Nur Tekmen, Akiko Takano, *Japonca Dilbilgisi*, Engin Yayınevi, Ankara, 2005, s.321-322. (Ç.N.)

2. Esin Esen, "Manyōshū'da Kadın Şairler ve Şiirleri – Bilişsel Poetika Açısından 'Okuyucu-dinleyici Sorumluluğu'", Ankara Üniversitesi, yayımlanmamış doktora tezi, Ankara, 2013, s.121-138. (Ç.N.)

3. Vera Mackie, "New Women, Modern Girls and the Shifting Semiotics of Gender in Early Twentieth-Century Japan", Intersections: Gender and Sexuality in Asia and the Pacific, 2013, Sayı 32, s.7. (Ç.N.)

ramlarına bırakır.[1] Eserin kahramanlarından Taeko bu değişimin yansıması gibidir. Yine eserde yer alan çalışan kadın (*shokugyō fujin*) kavramı da 1920'lerden itibaren ortaya çıkmıştır.[2] Eserde Teinosuke'nin kızıyla ilgili düşünceleri arasında kısaca yer alan "kadınların siviller cephesinde yer alan" savaşçılar olması[3] fikri ise 1930'ların savaş ortamında doğmuştur. Bir "kadın romanı" olan bu eser bu anlamda, Japon kadınının bu dönemdeki değişiminin hikâyesini de anlatır.

Eserde kullanılan dil

Romanın en dikkat çeken özelliklerinden biri Osaka lehçesinin kullanılması. Aile içindeki konuşmalar, hizmetçiler dahil tamamen Osaka lehçesiyle yazılmış. Ancak sürekli bu tür anlatım roman takibi için zor olacağından, uzun konuşmalar uzun paragraflar halinde standart Japonca ile aktarılıyor. Görücüye çıkmak gibi sosyal ortamlarda roman kahramanlarının Tokyo lehçesiyle konuşması bu açıdan da ipuçları sunuyor. Japonya'da 19. yüzyılın sonlarına kadar ortak bir dil yok. Kitapta da çıkan *sōrōbun* adı verilen yazı veya Çince *kanbun* iletişimin sağlanmasında kilit rol oynuyor.[4] Bu dönemde çıkan dilde birlik hareketi (*genbun itchi*) ile birlikte ortak bir dil arayışı, yine kitapta defalarca geçen standart Japoncanın (*hyōjungo*)[5] doğmasına neden oluyor. 1900'lerde ders kitaplarında yer almaya başlayan standart Japonca ilerleyen zamanlarda romanda da görüldüğü gibi sosyal yaşamda yerini alıyor.

1. Esin Esen, "1930'ların Sonlarında Japonya'da Kadın Olmak: Gelenek ve Modernlik Arasında Bir Roman Kahramanı", *Roman Kahramanları* dergisi, İstanbul, 2015, Sayı 21, s.27-32. (Ç.N.)

2. Lei Yang, "Sasameyuki ni okeru Taeko-zō -modan garu ni miru jiyū", yüksek lisans tezi, Hyogo University, Japan, 2011, s.19. (Ç.N.)

3. Ulrike Wöhr, Barbara Sato, "Japanese Women's Magazines: Between Indoctrination and Pleasure, Intellectual History and Popular Culture", *Gender and Modernity*, International Research Center for Japanese Studies, Tokyo, 2000, s.3. (Ç.N.)

4. Taklura Masato, "14. Japonca Öğretmenleri Toplantısı", Türk Japon Vakfı, 13-14 Haziran 2015.

5. Aydın Özrenk Gülzemin, "Türkiye'deki ve Japonya'daki Dil Politikalarına Genel Bakış", Ankara Üniversitesi, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara, 2010.

Transkripsiyon

Çeviride Japoncanın transkripsiyonu için Hepburn yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, evrensel oluşunun yanı sıra metinde çok sayıda bulunan yer isimleri ve kültür öğelerini okuyucunun internette görsellerden arayarak kolayca ulaşabilmesine olanak vermesi nedeniyle tercih edilmiştir.[1] Daha önce Türkçeye girmiş olan yer isimleri ise Türkçedeki şekliyle kullanılmıştır. Meraklı okuyucunun bu öğeleri görsellerde aratabilmesi, tamamen farklı bir kültürün algılanmasına da büyük katkı sağlayacak, eserin gerçek güzelliğini, asıl amacını da bir noktaya kadar ulaştırabilecektir.

Hepburn yönteminde pek çok ses Türkçe okunuşu ile örtüşmektedir. Farklı okunan sesler şu şekilde okunmaktadır: ū uzun u / ō: uzun o / *ai*, *ei*: ay, ey / *sh*: ş / *ch*: ç / *j*: c / *w*: v/ I ve i: aynı sestir "i" olarak okunur. *tsu*: Türkçede böyle bir ses olmadığı için en zor seslerden biridir. Sanki tıslar gibi çıkarmak doğru sese yaklaştırır. Dişler kapalı olarak ön dişlerin arasından ts sesi çıkarılır. Örnekler: *shōgun:* şoğ-gun, *haiku*: hay-ku, *chaya*: ça-ya, *waka*: va-ka, *yūzen*, yuğ-zen, *Teinosuke*: tey-no-su-ke, *Fusajirō*: fu-sa-ci-roğ, *Sachiko*: sa-çi-ko, Koisan: ko-i-san, *Taeko*: ta-e-ko, *Itani*: i-ta-ni.

ESİN ESEN

1. Metinde yer alan Japonca sözcükler ve yer isimleri, örneğin: "hotaru-gari" gibi iki tırnak arasında aratıldığında ateşböceği seyriyle ilgili *ukiyo-e* resmi görselleri çıkmaktadır. Yer isimlerinde yine internetten aratıldığında bulunacak şekilde transkripsiyon uygulanmıştır, örneğin "Omuro Ninna-ji" gibi. (Ç.N.)

1. CİLT

Birinci bölüm

"Koisan, biraz yardım etsene."

Sachiko aynadan en küçük kız kardeşi Taeko'nun geldiğini görünce ensesine pudra sürmek için elinde tuttuğu fırçayı uzatarak ona seslenmişti. Yaşadıkları yerde iyi ailelerin en küçük kızına Koisan diye hitap edilirdi. Kardeşi geldiği sırada, Sachiko ensesinin kimonosundan görünen bölümüne beyaz pudra sürüyordu. Aynadan bakışlarını ayırmadan içliğinin ve zarif ensesini ortaya çıkarmak için hafifçe arkaya kaydırdığı giysisinin nasıl göründüğüne, sanki başka birine bakarmış gibi bakarak kardeşine sordu:

"Yukiko aşağıda ne yapıyor?"

"Etsuko piyano çalışırken onun yanında duruyor galiba."

Demek öyleydi... Aşağıdan duyulan piyano sesi buydu. Erkenden hazırlanan Yukiko, Etsuko'ya yakalanmış, piyano çalışmasını izliyordu. Etsuko normalde, annesi dışarı çıksa bile yanında Yukiko olduğu sürece evde kalıp uslu uslu beklerdi. Bugün annesi ile iki teyzesi Yukiko ve Taeko bir konsere gideceklerdi. Üçü birden giyinip süslenerek konser için hazırlanıyorlardı. Etsuko bunu görünce biraz huysuzlanmıştı. Konser saat ikide başlayacaktı. Sonunda Yukiko konser biter bitmez dönece-

ğine, akşam yemeğine yetişeceğine söz verip yeğenini yatıştırdı.

"Biliyor musun, Yukiko'ya bir talip daha çıktı."

"Öyle mi?"

Taeko, ablasının ensesini omzunun iki yanına doğru parlak fırça darbeleriyle boyamaya başladı. Sonra ensesinin iki yanına yukarıdan aşağı iki beyaz çizgi çekti. Sachiko aslında kambur duran biri değildi ama etine dolgun olduğundan biraz öyleymiş gibi görünüyordu. Sonbahar güneşinin vurduğu nemli teninin ışıltısı iç gıcıklayıcıydı; otuz yaşını geçmiş birine hiç benzemiyordu. İki kardeş, Osaka lehçesiyle sözcükleri yer yer yuvarlayıp yutarak, zaman zaman sesleri uzatarak iyi ailelerin hanımlarının yaptığı gibi cümle sonlarını melodik bir şekilde vurgulayarak konuşuyorlardı.

"Talip işini Itani Hanım haber verdi."

"Yaa?"

"MB Kimya Endüstrisi Şirketi'nde çalışıyormuş."

"Hali vakti yerinde miymiş peki?"

"Ayda yüz yetmiş, yüz seksen yen kadar alıyormuş. İkramiyeleri de eklersen iki yüz elli yen kadar olur işte."

"MB Kimya Endüstrisi Şirketi Fransızlarındı değil mi?"

"Evet, öyle! Nasıl da bildin!"

"O kadarını da bileyim!"

En küçükleri olan Taeko, bu konularda iki ablasından da daha çok şey bilirdi. Bu nedenle tuhaf bir şekilde dünyadan habersiz ablalarını, bu açıdan biraz hakir görür, sanki yaşça büyük olan kendisiymiş gibi konuşurdu.

"Bu şirketin adını hiç duymamıştım. Şirketin merkezi Paris'teymiş. Büyük bir şirketmiş."

"Japonya'da da bir yerleri var. Kobe'de Rıhtım Caddesi'nde büyük bir bina."

"Öyleymiş. Orada çalışıyormuş işte."

"Fransızca da biliyor muymuş peki?"

"Hı hı. Osaka Yabancı Diller Fakültesi Fransızca Bölümü mezunuymuş. Paris'te biraz kalmış. Bu şirketteki işinden başka akşam okulunda Fransızca hocalığı yapıyormuş. Oradan yüz yen kadar alıyormuş. İki işinden toplam geliri üç yüz elli yen kadar ediyormuş, Itani Hanım öyle dedi."

"Malı mülkü var mıymış?"

"Öyle çok bir şeyi yokmuş. Memleketinde annesinin yaşadığı eski, müstakil bir ev, Rokko'da kendi yaşadığı ev ile biraz arazisi varmış sadece. Rokko'daki evi taksitle almış. Zaten ecnebi usulü küçük bir yermiş. Toplu konut olarak yapılmış. Öyle lafı edilecek bir şey değil yani."

"Öyle ama kira ödemeyeceklerse ayda dört yüz yenle yaşanabilir değil mi?"

"Yukiko'ya uygun olur mu acaba? Aslında adam çöpsüz üzüm, bir tek annesi var. O da memleketinde yaşıyormuş, Kobe'ye gelmiyormuş. Adam kırk bir yaşındaymış, şimdiye kadar hiç evlenmemiş."

"Acaba bu yaşa kadar neden hiç evlenmemiş?"

"Itani Hanım'ın dediğine göre, ille de güzel olacak diye ince eleyip sık dokumuş."

"Bu çok tuhaf. İşin aslı neymiş, iyice bir sorup soruşturmak gerek."

"Talip pek de hevesliymiş."

"Yuki Ablamın resmini mi gördü?"

Bir ablaları daha vardı. Ailenin en büyüğü olan o ablaları memleketlerinde yaşıyordu. Taeko küçüklüğünden beri ona Tsuruko Abla der, Sachiko'ya sadece abla diye hitap ederdi. Yukiko'ya da zamanla isminin son hecesini yutarak Yuki Ablam demeye başlamıştı.

"Resmi, Itani Hanım'a bırakmıştım. Bize hiç danışmadan kafasına göre karşı tarafa göstermiş. Diğer taraf çok beğenmiş, öyle dedi."

"Talibin resmi yok mu?"

Aşağıdan hâlâ piyano sesi geldiğini duyan Sachiko, Yukiko'nun kolay kolay yukarı gelemeyeceğini kestirerek, "En üstteki şu küçük çekmeceyi açıver," dedi. Bir yandan da eline dudak boyasını alıp sanki aynadaki görüntüsünü öpecekmiş gibi dudaklarını yuvarladı.

"Orada, değil mi?"

"Buldum... Yuki Ablama gösterdin mi bunu?"

"Gösterdim."

"Ne dedi?"

"Her zamanki gibi, 'Aa, bu mu?' deyip bitirdi. Ağzından başka bir şey çıkmadı. Ee, sen ne diyorsun?"

"Eh. Vasat görünüyor. Yok belki iyi bir adamdır bilemem ama ilk bakışta maaşa tabi biri olduğu anlaşılıyor işte."

"Doğru söylüyorsun ama zaten adam öyle biri!"

"Yuki Ablam için iyi bir tarafı var aslında. Ondan Fransızca öğrenir."

Makyajı neredeyse tamamlanan Sachiko, üzerinde ünlü Kotzuchiya kimono mağazasının adı yazan kimono saklama kâğıdının bağını çözerken sanki o anda birden hatırlamış gibi: "Aklımdan çıkmış. 'Eksik B' oldum galiba. Koisan, aşağıdakilere iğne takımını dezenfekte etmelerini söyleyiversen?"

Beriberinin, Osaka-Kobe bölgesinde sık görülen bir hastalık olduğu söyleniyordu. Sachiko, kocası ve o sene artık birinci sınıfa gitmeye başlamış kızları Etsuko başta olmak üzere tüm ev halkı yaz başlarından itibaren sonbahara kadar art arda beriberiye yakalanıyorlardı. Bu nedenle B vitamini iğnesi yaptırmak âdetleri olmuştu. Son zamanlarda doktora bile gitmiyorlardı. Evde, etkili bir iğne olan Betaxin bulunduruyorlardı. Ortada ciddi bir sebep yokken bile ailecek birbirlerine iğne yapıp duruyorlardı. Kendilerini biraz halsiz hissetseler, bunu hemen

B vitamini eksikliğine bağlıyorlardı. İlk kez kimin başlattığını hatırlamıyorlardı ama kendi aralarında buna "eksik B" diyorlardı.

Piyanonun sesinin kesildiğini fark eden Taeko, resmi hemen çekmeceye geri koydu. Merdivenlere kadar gidip yüksek sesle aşağı, "Biriniz bir bakıverin!" diye seslendi. "Evin hanımı iğne yaptıracak. İğne takımını dezenfekte etsinler, diyor."

İkinci bölüm

Adı geçen Itani Hanım, Kobe Oriental Hotel'in yakınlarında Sachiko'ların devamlı gittikleri güzellik salonunun sahibesiydi. Bu hanımın çöpçatanlık yapmaktan hoşlandığını işiten Sachiko, epey önce ona Yukiko'dan bahsetmiş, resmini de bırakmıştı. Geçenlerde saçını yaptırmaya gittiğinde, Itani Hanım işlerinin biraz hafiflediği bir sırada, "Şöyle bir oturup konuşalım," diyerek onu otelin lobisinde çay içmeye davet etmişti. Bu konuyu ilk defa orada açmıştı. "Aslında size, talip meselesinden daha önce bahsetmemem hiç hoş olmadı, bunu ben de biliyorum," diye konuşmaya başlamıştı. Fakat işleri ağırdan alıp iyi bir kısmeti kaçırmak istememiş, kendisine bırakılan fotoğrafı, onlara bir şey danışmadan karşı tarafa gösterivermişti. Bir buçuk ay kadar oluyordu. Adamdan hiç ses seda çıkmayınca bu konuyu unutup gitmişti. Itani, olanları şöyle anlatmıştı: "Meğerse bu arada diğer taraf sizi sorup soruşturuyormuş. Hem Osaka'daki aile büyüklerini hem de ailenin buradaki kolunu araştırmış. Aileniz hakkında epeyce bilgi sahibi olmuş. Ayrıca küçükhanımın gittiği kız okuluna da, kaligrafi ve çay sanatı dersi

hocalarına filan da sormuş. Hatta sırf bunun için gazeteye kadar gidip bir zamanlar çıkmış olan o haberi ve haberin yanlış olduğunu da bizzat araştırıp öğrenmiş." Itani'nin anlattığına göre talibin durumu çok iyi anladığı belliymiş. Yine de İtani, "Öyle bir kız olmadığını yüz yüze bir konuşup kendiniz görün," diyerek adamın içini rahat ettirmeye çalışmış. Talip Yukiko'dan söz ederken soyadını kullanarak, mütevazı bir şekilde şunları söylemiş: "Makioka Hanım'la benim sosyal seviyelerimiz denk değil. Bendeniz bir tek maaşla geçinen kendi halinde biriyim. Böyle asil bir küçükhanımın lütfedip benimle evleneceğini hiç düşünemiyorum. Hem evlenmeyi lütfetse bile benim fakirhanemde mustarip olmasına gönlüm izin vermiyor. Hani olur da benimle evlenmeye teveccüh ederse benim için bundan büyük lütuf olamaz. En azından konuyu kendilerine bir açmanızı isterim," demiş. Aslına bakılacak olursa, bir zamanlar talibin dedelerinin Japon Denizi taraflarında Hokuriku'da küçük bir beylikte vekilharçlık makamları varmış. Memleketlerinde hâlâ o zamandan kalan müstakil evleri duruyormuş. Itani şöyle devam ederek, "Yani aile olarak birbirinize hiç uygun olmadığınız söylenemez. Tamam, hanım kızınız köklü bir aileden geliyor, Makioka dendi mi Osaka'da hemen herkes bilir. Bunu söylediğim için kusuruma bakmayın ama artık eskisi gibi değil. Siz kendinizi, eski zamanlarınızdaki gibi gördükçe küçükhanımın evlenmesi iyice gecikip duruyor. Karşısına hallice biri çıktığında bir orta yolunu bulsanız nasıl olur? Talibin şimdilik maaşı öyle çok bir şey değil belki ama daha kırk bir yaşında. Maaşı yükselir nasıl olsa. Yabancı bir şirkette çalıştığı için, Japon şirketine göre daha çok boş vakti olduğunu, akşam derslerini artırarak ayda rahatlıkla dört yüz yenden fazla kazanabileceğini söylüyor. Evlendiklerinde bir hizmetçi bile tutabileceğine kuşku yok. İnsan olarak da iyi birine benziyor.

Hem erkek kardeşim ta ortaokul zamanlarından beri tanıyormuş onu, kendisine kefil oldu. Elbette sizin doğrudan araştırmanız en iyisi olur ama bu zamana kadar evlenmemiş olmasının sebebi ince eleyip sık dokumasından başka bir şey değil. Ben bunun doğru olduğuna inanıyorum. Paris'e de gitmiş bir adamın, öyle kadın görmemiş biri olacağını zannetmiyorum. Geçenlerde bizzat gidip gördüm. Gayet düzgün bir bey. Öyle eğlenceye düşkün görünmüyor. Evleneceği kızın illa güzel olmasını istemesine gelince, bence ne istediğini bilen, sebatlı tiplerde sıkça görülen bir şey. Parislere kadar gidip geldiği halde eşi tam bir Japon güzeli olsun istiyor, öyle Batılılara benzemese de olur, diyor. Uyumlu, ağırbaşlı, iyi görünümlü, Japon kıyafetlerini taşımayı bilen, güzel, eli ayağı düzgün biri olsun istiyor, sizin kızınız tam ona göre," demişti.

Itani uzun zamandır, bir yandan yatalak, felçli kocasına bakıp bir yandan da güzellik salonunu işletiyordu. Bir erkek kardeşini tıp doktoru olana kadar okutmayı başarmış, bu baharda da kızını Tokyo Kız Üniversitesi'ne göndermişti. Tüm bunlar bile diğer kadınlara göre kafasının ne kadar iyi çalıştığını gösteriyordu. Bu kadar akıllı olmasına karşın, kadın zarafetinden hiç nasibini almamıştı. Onun bu halini görünce insan, "Güzellik salonu işletmeyi nasıl sürdürebiliyor?" diye kendine sormadan edemiyordu. Lafına sözüne dikkat etmeye çalışmaz, allayıp pullamadan aklından geçeni pat diye söyleyiverirdi. İçinde bir fenalık olmadığını, sadece söylenmesi gerekeni söylediğini bildiklerinden, kimse de söylediklerinden gocunmazdı. Sachiko onu ilk tanıdığında, Itani'nin sanki ardından biri kovalıyormuş gibi konuşmasını her duyduğunda, kim bilir kaç kez içinden, "aman nasıl biri" diye geçirmişti. Zamanla onu tanıdıkça mert, iyiliksever biri olduğunu, iyi niyetle konuştuğunu anlamıştı. Ayrıca hep akla yakın şeyler söylüyordu. Bu sefer de dediklerinde

haklılık payı vardı. Sachiko kendisini iyice köşeye sıkışmış gibi hissetmiş, diyecek bir şey bulamamıştı. Sonunda memlekettekilere danışacağını, kendilerinin de talibi sorup soruşturacaklarını söyleyerek oradan ayrılmıştı.

Sachiko'nun kendinden bir küçük kız kardeşi Yukiko, bir türlü evlenememiş, artık otuz yaşına gelmişti. Bunun arkasında başka sebepler arayanlar çıkıyordu. Aslında, hani şudur denebilecek özel bir sebep yoktu. Kendileri açısından bakıldığında, en önemli sebep belki de babalarının son zamanlarındaki ihtişamlı yaşamlarına, itibarlı Makioka adına ve bir zamanlar önemli bir aile olmanın verdiği ağırlığa uygun birini bekleyip durmalarıydı. En başlarda evlenme teklifleri art arda yağıyordu. Deyim yerindeyse onun kaşı, bunun gözü diye kimseyi beğenmemişlerdi. En sonunda insanlar bu işten sıkılmış, tekliflerin ardı kesilmişti. Bu arada aile serveti de yavaş yavaş eriyip gitmişti. Itani Hanım, "Kendinizi eski zamanlarınızdaki gibi görmeyi bırakın," derken aslında onların iyiliğini düşünüyordu.

Makioka ailesinin ihtişamlı zamanları 1920'lerin başlarına kadar sürmüştü. Aile adları, o zamanları hâlâ hatırlayan bir avuç Osaka'lının hafızalarıyla sınırlıydı. Doğrusunu söylemek gerekirse dışarıdan ailenin en ihtişamlı dönemi olarak görülen o dönemde, hem özel hayatında sefahat içinde yaşayan hem ticaret hayatında savurgan davranan babası aslında iflasın eşiğindeydi. Çok geçmeden de babalarını kaybetmişlerdi zaten. İşler giderek azalmış, sonunda Shōgun'luk döneminden beri uzun ve gurur verici bir geçmişi olan Senba'daki dükkânı da elden çıkarmışlardı. Sachiko da, Yukiko da uzun süre, babalarının hayatta olduğu zamanları unutamamışlardı. Dükkânın yerine şimdiki beton bina dikilene kadar, eski günlerini hatırlatan binanın önünden geçerken içerinin loşluğuna özlemle bakmadan edemezlerdi.

Babalarının erkek evladı olmamıştı. Dört kız kardeştiler. Babaları son yıllarında işten elini eteğini çekmiş, aile işlerini Makioka soyadını alıp kendi ailelerinin bir ferdi olmuş olan büyük kızının eşi Tatsuo'ya bırakmıştı. Ardından Sachiko da evlenmiş, onun da kocası aile ismini alıp Makioka olmuştu. Evin üçüncü kızı Yukiko'nun bahtsızlığının bir sebebi, tam evlenme yaşına geldiğinde kaybettiği babasının bu dünyadan göçmeden önce kızı için iyi bir eş bulamamış olmasıydı. Bir diğer sebebi ise, babasının vefatından sonra ailenin başına geçen eniştesi Tatsuo ile aralarının iyi olmamasıydı. Tatsuo aslında bankacı bir ailenin oğluydu. Makioka ailesine girmeden önce kendisi de Osaka'da bir bankada çalışıyordu. Evlendikten sonra her ne kadar Makioka'ların işine geçmiş olsa da, işleri sıklıkla ya kayınpederine ya da başkâtibe bırakıyordu. Kayınpederinin ölümünden sonra, belki biraz gayretle kurtarabilecekleri dükkânı, baldızlarının ve akrabalarının tüm karşı çıkmalarına rağmen, çalışanlardan birine devredip eski bankacılık işine dönmüştü. Bir yandan mali zorluklarla boğuşurken hiç alışık olmadığı aile işini tekrar yoluna koymaya çalışmaktansa, daha güvenli gördüğü bu yolu seçmişti. Bunun nedeni sefahate düşkün kayınpederinin aksine, durmuş oturmuş hatta bir parça ödlek denebilecek tabiatıydı. Kendisine sorulacak olursa ailenin başı olarak yüklendiği sorumluluk nedeniyle ailesini korumak için böyle yapmıştı.

Yukiko geçmişe hasret duyuyordu. Eniştesinin yaptıklarından hoşnutsuzluk hissediyordu. Eniştesinin yaptıkları yüzünden rahmetli babasının da mezarında rahat uyuyamadığını düşünüyordu. Tam o günlerde, babasını yeni kaybettiği sırada, eniştesi hararetle ona münasip bir kısmet bulmaktan bahsetmeye başladı. Sözünü ettiği kişi Toyohashi'li varlıklı bir ailenin vârisiydi. Oradaki bir bankada yöneticilik yapıyordu. Eniştesinin çalıştığı ban-

ka ile bu kişinin çalıştığı banka arasında yakın iş ilişkisi vardı. Bu nedenle eniştesi adamın ne tür bir insan olduğunu, malını mülkünü çok iyi biliyordu. Anlattığına göre, Toyahashi'li Saigusa ailesi dendi mi orada durmak gerekirdi. Makioka'ların o zamanki durumundan biraz daha hallice bir aileydi. Eniştesi, damat adayını çok beğendiğinden, işi iki taraf arasında bir görüşme ayarlamaya kadar götürmüştü. Yukiko sonunda adamla buluşup tanışmış ama evliliğe gönlü olmamıştı. Aslında adamın halinde tavrında yanlış bir şey yoktu. Sadece taşralı bir havası vardı. Eniştesinin dediği gibi iyi bir adam olduğundan şüphesi yoktu. Yine de pek derin biri olmadığı açıktı. Adamın söylediklerinden ortaokulu bitirdiği sıralarda hastalanıp okumaya devam edemediğini öğrenince, iyi bir eğitim almamış bu adama saygı duyamayacağını fark etmişti. Kendisi kız okulunu takdirle bitirmiş biriydi. Üstelik karşısındaki adamın ne kadar malı mülkü olursa olsun, Yukiko'ya ne kadar iyi bir gelecek sunarsa sunsun, Toyohashi gibi bir taşra şehrinde yaşama düşüncesi ona dayanılmaz geliyordu. Bu düşüncesini en iyi Sachiko anlamış, "Kızı, böyle bir şeye zorlamak olur mu hiç!" diye karşı çıkmıştı. Büyük eniştesine göre baldızı iyi bir eğitim almış olabilirdi ancak aşırı derecede çekingen bir kızdı. Japon gelenek göreneklerine çok bağlı biriydi. Bu nedenle gürültü patırtıdan uzak sakin taşra hayatı tam ona göreydi. Baldızının bir itirazı olmayacağını ummuş ama sonunda hayal kırıklığına uğramıştı. İçine kapanık, utangaç, başkalarının yanında ağzından tek söz çıkmayan Yukiko'nun, göründüğünden farklı bir yönü olduğunu, öyle her şeye kuzu kuzu boyun eğecek biri olmadığını eniştesi ilk defa o zaman anlamıştı.

Madem Yukiko içten içe bu işin olmayacağına karar vermişti, hemen söylese olmaz mıydı! Ucu açık cevaplar verip durmuştu. Sonuna kadar büyük ablasına da, enişte-

sine de bir şey söylememişti. Nihayet Sachiko'ya çıtlatmıştı. Bu işe çok heveslenmiş görünen eniştesine bunu söylemek zor gelmişti herhalde. Zaten ağzından cımbızla laf çıkardı, oldum olası huyu böyleydi. Bu yüzden eniştesi onun bu işe gönülsüz olduğunu anlamamıştı. Görücüye çıkıp da müstakbel damat evlenmeye daha da heveslenince, işler artık dönüşü olmayan bir noktaya kadar gelmiş bulunuyordu. Fakat Yukiko bir kere hayır, dedikten sonra eniştesinin ve büyük ablasının tüm ısrarlarına rağmen bir daha fikrini değiştirmedi. Rahmetli kayınpederinin huzur içinde yatmasını sağlayacak hayırlı bir kısmet bulduğuna inanan eniştesi büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Üstüne üstlük çalıştığı bankada, bu işe önayak olan üst düzey yöneticilerin yüzlerine bile bakamayacak hale gelmiş, çok zor durumda kalmıştı. Hem "derin" görünmüyor gibi sudan bir sebeple, insanın karşısına kolay kolay çıkmayacak böyle bir talibi reddetmek olur muydu! Tamamen Yukiko'nun mızmızlığıydı. Bilerek kendisini güç duruma düşürmek için yaptığı bile aklından geçmişti.

Bu olaydan sonra Tatsuo, Yukiko'nun evlilik meselesiyle ilgili dersini almış oldu. Bir daha ne kendisi bir kısmet aradı ne de fikrini söyledi. Başkaları kendisine gelirse oturup dinlemekle yetindi. Kendisini bu işlerden mümkün olduğunca uzak tuttu.

Üçüncü bölüm

Yukiko'nun bu yaşa kadar evlenememesinin bir nedeni de Itani Hanım'ın bahsettiği "gazete meselesi" idi. Bundan beş-altı yıl kadar önce, o zamanlar henüz yirmi yaşlarında olan en küçük kız kardeşi Taeko, Senba'nın

köklü ailelerinden, mücevher mağazaları olan Okubata'ların oğluna âşık olmuş evden kaçmıştı. Geleneklere göre Taeko'nun ablasından önce evlenmesinin mümkün olamayacağını bilen iki genç aralarında anlaşmış ve bu yolu seçmişlerdi. İki gencin birbirine olan duyguları gerçekti. Diğer yandan her iki ailenin de böyle bir şeyi kabul etmesi düşünülemezdi bile. Olayın hemen ardından gençleri bulup geri getirmişlerdi.

Tam her şey sessiz sedasız hallolmuşken talihsiz bir şekilde bu haber Osaka'nın yerel gazetelerinden birinde çıkıverdi. Üstelik gazetede Taeko'nun ismi yerine yanlışlıkla Yukiko'nun ismi çıkmıştı, yaş olarak da Yukiko'nun yaşı yazıyordu. Bunun üzerine Makioka ailesi ne yapacağını bilememişti. Gazeteden tekzip talep etmeyi düşünmüşlerdi. Ancak böyle yaparlarsa muhtemelen Taeko'nun adı da meydana çıkacaktı. O zaman olay aynı kapıya çıkacaktı. Tatsuo evin reisi olarak iyice düşünüp taşındı. Sonunda bu işleri başlarına açmış birine ne olacak diye endişelenirken, masum birinin adının lekelenmesine izin veremeyeceğine karar verdi ve gazeteden tashih talep etti. Ne yazık ki korktukları başlarına geldi. Gazetede çıkan tashih yazısında Taeko'nun adı da yer aldı. Tatsuo içten içe böyle bir şeye kalkışmadan önce Yukiko'ya sormasının doğru olacağını biliyordu. Diğer yandan sorsa bile Yukiko'nun özellikle de kendisine karşı ketum tabiatından dolayı doğru dürüst bir cevap alamayacağının farkındaydı. Ayrıca bu işi baldızlarına sorsa menfaatleri çatışan Yukiko ve Taeko'nun birbirine düşme ihtimali de vardı. Böyle düşünerek sadece eşi Tsuruko'yla konuşup sorumluluğu üzerine almış ve tashih istemeye karar vermişti. Kim bilir Taeko'yu feda ederek Yukiko'nun adını temize çıkarmaya çalışmasının başka bir nedeni vardı. Belki kalbinin derinlerinde bir yerde, Yukiko'nun onun hakkında artık iyi şeyler düşünmesini istiyordu. Sonradan bu aile-

nin adını almış, dışarıdan biri olarak ailenin başına geçmiş olan Tatsuo, baldızları içinde bir tek Yukiko'nun, o uysal görünüşünün altında aklından ne geçirdiğini bir türlü tahmin edemiyordu. Böyle bir vesileyle onun sempatisini kazanmak istemiş olabilirdi. Ancak beklentilerinin aksine o olaydan sonra Yukiko da, Taeko da kendisinden iyiden iyiye soğumuşlardı.

Yukiko'ya kalacak olursa, gazetede böyle bir haber çıkması kendi talihsizliğinden kaynaklanıyordu, yapacak bir şey yoktu. Hem tashihler gazetenin insanların dikkatini çekmeyecek bir köşesinde küçücük çıkardı, bir anlamı olmazdı. Tashih ya da başka bir sebepten tekrar gazetelere çıkmak hiç hoş değildi. O yüzden olayı görmezden gelmek en doğrusu olacaktı. Eniştesinin onun adını temize çıkarmaya çalışmasına şükran duyuyordu. Fakat kız kardeşine ne olacaktı? Elbette onun yaptığının yanlış olduğunu biliyordu. Diğer yandan kardeşinin de, delikanlının da yaşları, doğruyu yanlıştan ayıramayacak kadar küçüktü. Böyle bakıldığında asıl suçlanması gereken onlara göz kulak olmayı beceremeyen aileleriydi. Hem kendisi hem eniştesi tüm bu olanlardan sorumluydu. Ayrıca kendisini tanıyanların masumiyetine inanacaklarına güveniyordu. O kadarcık bir haberden kendisine bir zarar geleceğini düşünmüyordu. Şimdi böyle bir şey yüzünden kardeşinin başına bir şey gelirse ne yaparlardı. Eniştesi tamamen mantıkla hareket etmiş, işin insani tarafını hiç aklına getirmemişti. Halbuki bu olaydan en çok etkilenen Yukiko'ydu. Eniştesinin kendisine bir şey sormadan böyle bir şey yapmış olması büyük düşüncesizlikti. Tam bir despotluktu. Taeko'ya gelince, eniştesinin Yuki Ablasının adını temize çıkarmaya çalışmasını çok iyi anlıyordu. Fakat kendi adını karıştırmadan bu işi halletmenin bir yolu yok muydu? Böyle küçük bir yerel gazeteye biraz para yedirmekle halledilebilecek bir şeydi

bu. Yine eli cebine gitmemişti anlaşılan! Taeko en başından beri böyle söylüyordu.

Tatsuo bu gazete olayından sonra insan içine çıkacak yüzü kalmadığını söylemiş, öyle ki çalıştığı bankaya istifasını bile vermişti. İstifası kabul edilmemiş, konu onun açısından bu şekilde kapanmıştı. Ama Yukiko'nun uğradığı zararın telafisi mümkün olmamıştı. Çıkan tashihi görüp isminin haksız yere gazeteye çıkmış olduğunu anlayanlar olmuştu olmasına; öte yandan her ne kadar kendisi masum olsa da, böyle bir kız kardeşi olduğunu herkes öğrenmişti. Yukiko'nun kendine tüm güvenine rağmen kardeşinin yaptığı şey, bir kısmet bulmasını geciktirmişti. Yukiko'nun içinden ne geçiyordu bilinmez, dış görünüşte, "Bu kadarcık bir şeyden zarar gelmez," diyordu. Taeko'ya karşı duyguları değişmemiş, aksine kardeşini eniştesine karşı korur olmuştu. Eskiden beri iki kız kardeşten biri Osaka'da Uehon-machi dokuz numaradaki aile evinde, diğeri ikinci ablaları Sachiko'nun Kobe yakınlarındaki Ashiya'daki evinde olurdu. Biri gelirken diğeri dönerdi. Bu olaydan sonra iki kardeş Ashiya'daki eve birlikte gitmeye başlamışlardı. Bazen iki haftadan fazla kaldıkları oluyordu.

Sachiko Ablalarının muhasebecilik yapan eşi Teinosuke, her gün Osaka'daki ofisine gidip geliyordu. Kayınpederinden onlara kalan biraz mal mülkün de yardımıyla geçinip gidiyorlardı. Babalarının ölümüyle ailenin başına geçmiş olan Osaka'daki sert mizaçlı eniştelerinden farklı olarak bu enişteleri ticaret bölümünden mezun birinden umulmayacak şekilde edebiyata ilgili duyuyor, hatta *waka* şiirleri yazıyordu. Hem ailenin reisi konumundaki enişteleri kadar aile yönetiminde söz sahibi olmadığı için hem de başka açılardan Yukiko'lar, Teinosuke Eniştelerinden o kadar çekinmiyorlardı. Burada kalmayı tercih etmelerinin bir sebebi de buydu. Kalmayı biraz uzatınca, aile bü-

yüklerinin ne diyeceğinden çekinen eniştelerinin, "Bir gidip gelseler," diye karısı Sachiko'yu ikaz ettiği oluyordu. Sachiko her seferinde aile evindekilerin durumu anlayışla karşıladıklarını, endişe edecek bir şey olmadığını söyleyerek kocasını yatıştırmıştı. Ablaları çocuk büyütüyordu. O yüzden artık evleri onlara biraz dar geliyordu. Tüm bunlardan bahsederek kızlar evde olmadığında ablasının da biraz rahat nefes alabildiğini, kızların da nasıl istiyorlarsa öyle yapmalarında hiçbir mahzur olmadığını söylemişti. Bir süre sonra da herkes bu duruma alıştı.

İşlerin bu hale gelmesinin üzerinden yıllar geçmişti. Bu arada Yukiko'nun yaşamında kayda değer bir değişiklik olmamıştı. Diğer yandan en küçük kardeşleri Taeko cephesinde hiç beklenmedik gelişmeler olmuştu. Tüm bunlar zamanla Yukiko'nun geleceğini de etkilemişti.

Taeko, kız okuluna gittiği yıllardan beri yapma bebek yapardı. Bu konuda pek becerikliydi. Bir fırsatını bulduğunda, artık kumaş parçalarını kesip bir şeyler yapar dururdu. Zamanla bu işte ustalaşmış, yaptıkları büyük mağazaların raflarında yer almaya başlamıştı. Fransız bebekler, Japon *kabuki* tiyatrosu aktörleri havasında yapma bebekler ve daha pek çok şey üretiyordu. Her biri onun özel yeteneğinin ışıldadığı, benzeri bulunmayan özel bir eserdi. Yaptıkları edebiyattan tiyatroya, filmlere kadar pek çok alandaki zevkini de yansıtıyordu. Zamanla onun elinden çıkan bu küçük, güzel sanat eserleri sevilip aranmaya başladı. Sonunda Sachiko'nun yardımıyla bir önceki sene Osaka'nın eğlence merkezi Shinsaibashisuji'de bir galeriyi kiralayarak kişisel sergisini bile açtı. İlk başlarda memleketlerindeki evde, ablasının çocuklarının gürültü patırtısı eksik olmadığı için, Sachiko'nun evine gelip bebeklerini orada yapıyordu. Zamanla bir atölyenin eksikliğini hissetmeye başlayınca, Sachiko'nun evinden yarım saat mesafede, aynı tren hattı üzerinde

Shukugawa'da Shōtō Evleri'nde bir yer kiraladı. En başlarda memleketteki enişteleri, Taeko'nun çalışan bir kadın gibi olmasını hiç tasvip etmemişti. Özellikle de öyle bir yer falan kiralaması nasıl olurdu! O zaman da Sachiko küçük kardeşini korumuştu. Geçmişinde biraz şaibeli bir şeyler olan Taeko'nun mürüvveti, Yukiko'nunkinden bile uzak görünüyordu. O nedenle eline oyalanacağı bir şeyler vermek iyi olabilirdi. Hem atölye kiralasa da, sadece iş yapmaya gidecek öyle yatıya fılan kalmayacaktı. Şanslarına arkadaşının merhum kocasının işyeri olarak kullandığı bir yer vardı. Biraz ısrar ederlerse orayı kiralayabilirlerdi. Hem orası yakın olduğundan kendisi de arada sırada ortalığı bir kolaçan edebilirdi. Bunları söyleyerek herkesin ağzını kapamıştı. Böylece Taeko da Shukugawa'daki atölyesini tutmuştu.

Taeko oldum olası Yukiko'nun tam tersi bir yapıya sahipti. Neşeli bir mizacı vardı. Birbiri ardına şakalar, nükteler yapardı. Yaşadığı o kötü olayların ardından bir müddet kasvetli bir havaya bürünmüş, onda hiç görmeye alışmadıkları şekilde düşüncelere dalıp dalıp gider olmuştu. Önünde bu yeni dünya açıldığından beri, o halinden kurtulmuş, eski hayat dolu Taeko geri gelmişti. Bu açıdan tam da Sachiko'nun umduğu gibi olmuştu. Taeko memleketten harçlığını almayı sürdürüyordu. Diğer yandan yaptığı şeyler iyi fiyatlarla satılıyordu. Bu sayede eli iyice rahatlamış, zaman zaman insanı hayrete düşürecek bir çanta ya da ithal malı olduğu belli olan bir ayakkabıyla çıkıp gelmeye başlamıştı. Bunları gören ortanca ablası Sachiko, onu elindekini biriktirmesi için uyarmıştı. Taeko onun söylenmesine gerek kalmadan çoktan yapabildiği kadarını biriktirmeye başlamıştı bile. Posta şirketinde açtırdığı hesabın defterini Sachiko'ya gizlice göstermişti. Büyük ablası Tsuruko'ya söylememesini de sıkı sıkı tembih etmişti. "Ablacığım ihtiyacın olduğunda bana söyle

olur mu, ödünç verebilirim," demişti. Böylece Sachiko'ya da söyleyecek bir şey kalmamıştı.

Bir süre sonra birileri, "Küçük hemşirenizi dere boyunda Okubata'ların mahdumuyla yürürken gördüm," diye haber verdiğinde Sachiko'nun aklı başından gitti. Zaten geçenlerde de Taeko'nun cebinden mendilini çıkarırken yere düşürdüğü çakmağı görmüş, gizlice sigara içtiğini anlamıştı. Yirmi beş-yirmi altı yaşına gelmiş birinin böyle yapmasına elden ne gelir, diye düşünmüş, bir şey yapamamıştı. Hemen ardından bu dedikodunun patlak vermesi üzerine, küçük kardeşini çağırıp işin aslını astarını ona sordu. Söylenenlerin doğru olduğunu anladı. Neler olduğunu iyice anlamak için biraz sıkıştırınca şunları öğrendi: Taeko geçmişte olanlardan sonra Okubata'dan hiç haber almamıştı. Geçenlerde sergi açtığında çıkıp gelmiş, sergideki en büyük eseri satın almıştı. Sonrasında tekrar görüşmeye başlamışlardı. Taeko, yaptıklarının tamamen masumca olduğunu, hem zaten çok az görüştüklerini, kendisinin de artık büyüdüğünü eskisi gibi olmadığını söyledi; ablasından bu konuda kendisine güvenmesini istedi. İşler bu noktaya gelince Sachiko, kardeşinin ayrı bir atölyesi olduğu için endişe duymaya başladı. Hem memlekettekilere karşı da sorumlu hissediyordu kendini. Taeko tam bir sanatçı ruhuna sahipti. Öyle her gün bir şeyler yapacağım diye uğraşmıyor, içinden geldiği zaman çalışıyordu. Bazen günlerce bir şey yapmadığı oluyordu. Sonra bir gece sabaha kadar çalışıp ertesi sabah uykusuzluktan şişmiş gözlerle eve dönüyordu. En başta, geceleri orada kalmayacak diye konuşmuşlardı ama yavaş yavaş işler değişmeye başlamıştı. Ayrıca Osaka'daki aile evi, Sachiko'nun Ashiya'daki evi, Taeko'nun kendi atölyesi derken, ne zaman nereden çıkıp kaçta geldiği iyice anlaşılmaz olmuştu. Sachiko bunları da düşününce iyice huzursuz olmuştu. "Acaba kızı iyice başıboş mu bıraktım?" diye

endişelenerek Taeko'nun orada olmadığı bir zamanını kollayarak atölyesine gitti. Zaten atölyenin sahibesini bizzat tanıyordu. Ona işin aslını sorup iyice anlamaya çalıştı. Kadının anlattığına göre küçük hemşiresi Koisan son zamanlarda işlerini iyice geliştirmişti. Hatta iki-üç öğrencisi bile olmuştu. Onlar da sadece ev hanımları ve genç kızlardı. Zaman zaman siparişleri almaya, yaptıklarını kutulara yerleştirmeye gelen kutu ustaları dışında hiçbir erkek adımını atmıyordu atölyeye. Çok çalışkan bir kızdı. Bir kere çalışmaya başladı mı sabah üçlere, dörtlere kadar devam ediyor, o saatten sonra da atölyesinde yatacak yer olmadığından sigarasını içerek sabah ilk trenin çalışacağı saati bekliyordu. Kadının söyledikleri kendi bildiklerine uyuyordu. Taeko'nun en başta altı *tatami*[1] genişliğinde aşağı yukarı on metrekarelik Japon tarzı bir atölyesi vardı. Kardeşinin yakın zamanda daha geniş bir yere geçtiğini duyan Sachiko hazır gelmişken oraya bir göz atmak istedi. Batı tarzında bir yerdi burası. Ayrıca bir basamakla çıkılan dört buçuk *tatami* yani yaklaşık yedi buçuk metrekare büyüklüğünde Japon tarzı küçük bir bölümü daha vardı. Atölye kaynak kitaplar, dergiler, kumaş parçaları, henüz tamamlanmamış bebekler ve diğer malzemelerle doluydu. Bir de dikiş makinesi vardı. Duvara asılmış fotoğraflarla birlikte hem bir sanatçının atölyesindeki karmaşayı hatırlatıyor hem de genç bir kızın çalışma yeri olduğu belli olacak şekilde cıvıl cıvıl, capcanlı gözüküyordu. Her şey temiz ve özenliydi. Kül tablasında bir tek izmarit bile yoktu. Sachiko mektup ya da kuşku uyandıracak başka bir şey var mı diye çekmeceleri karıştırdı ama dikkatini çekecek hiçbir şey görmedi.

1. (Jap.) Hasır yer örtüleri olan *tatami*'ler evlerin büyüklüğünü ifade etmek için de kullanılır. (Ç.N.)

Aslında Sachiko oraya giderken çok huzursuzdu. İçten içe, kardeşinin kendilerinden gizli saklı yaptığı bir şeylerle karşılaşmaktan endişe ediyordu. Durumu kendi gözleriyle gördükten sonra içi rahat etti. Taeko'ya eskisinden de çok güvenmeye başladı.

Bunun üzerinden birkaç ay geçmiş, bunlar Sachiko'nun aklından tamamen çıkmıştı. Günlerden bir gün Taeko, Shukugawa'ya, atölyesine gitmişti, evde değildi. Okubata çat kapı çıkageldi, evin hanımıyla görüşmek istediğini söyledi. Senba'da yaşadıkları dönemde evleri birbirlerine yakındı. Sachiko kendisini simaen de olsa tanıyordu, öyle tamamen yabancı biri değildi. Onu kabul etmekte bir sakınca görmedi. Genç adam, böyle birdenbire çıkıp gelmesinin pek hoş olmadığını, kendisini mazur görmesini rica ederek söze başladı. Geçmişte yaptıklarıyla haddlerini aşmış olduklarının farkında olduğunu ama bunun asla gelip geçici bir şey olmadığını söyledi. O zaman onları birbirlerinden zorla ayırdıklarını; fakat Koisan'la ailelerinin onayını alıncaya kadar birbirlerini beklemeye söz verdiklerini ve bu sözden asla dönmeyeceklerini anlattı.

Koisan, küçük hemşire, küçük kız kardeş demekti. Osaka'da herkes evin en küçük kızına böyle hitap ederdi. Okubata, konuşma boyunca Taeko'dan Koisan olarak bahsetmiş, Sachiko'ya da abla demişti. Kendi ailesi başlangıçta Koisan'ın kendisine uygun olmadığı gibi yanlış bir düşünceye kapılmıştı. Zamanla sanatçı ruhlu, özü sözü bir, genç bir hanım olduğunu anlayıp gençlerin birbirlerine duydukları sevginin kalıcı olduğuna inanmışlardı. Artık evliliklerine karşı çıkmıyorlardı. Şöyle devam etti: "Koisan'dan Yukiko Abla'nın kısmetinin henüz belli olmadığını duydum. O evlenmeden bizim evlenmemizin mümkün olmadığını biliyorum. Ancak Yukiko Abla'nın evlilik işi nihayetine varınca bizim de evlenmemize

izin vermenizi istiyoruz. Buraya gelmeden Koisan'a danışıp öyle karşınıza çıktım. Asla işi aceleye getirmeye çalışmıyoruz. Münasip bir zamanın gelmesini bekleyeceğiz. Birbirimize böyle söz verdik. Abla, bir tek sizin bunu bilip anlamanızı ve bize güvenmenizi istiyoruz. Zamanı geldiğinde, aile büyüklerinize bu işi münasip bir şekilde açmanızı rica ediyoruz. En büyük emelimizin tamamına ermesi için yardımınızı esirgemezseniz müteşekkir kalırız. Abla, Koisan'dan sizin kendisine ne kadar anlayış gösterdiğinizi duydum. Böyle bencilce bir istekle karşınıza çıkmamı mazur görün lütfen."

Sachiko, Okubata'nın kendisine anlattıklarını münasip görüp görmediğine dair bir fikir belirtmedi. En sonunda söylediklerini dinlediği mealinde bir şeyler diyerek onu yolcu etti. Okubata'nın söyledikleri aklından hiç geçmemiş şeyler değildi. Bu yüzden çok şaşırmamıştı. Aslını söyleyecek olursa gazetelere kadar haberleri çıkmıştı bir kere, ikisinin bir araya gelmesinin en iyi çözüm olduğunu biliyordu. Hem memleketteki eniştesinin ve ablasının da kendisiyle aynı fikirde olacağını tahmin ediyordu. Fakat Yukiko'yu nasıl etkileyeceğinden endişe duyuyor, bu işi sonraya bırakmak istiyordu.

Okubata'yı yolcu ettikten sonra, içi sıkıldığında hep yaptığı gibi salondaki piyanonun başına geçti. Geleneksel Japon müziği nota kitaplarını çıkardı. Oradan buradan çalmaya başladı. Çok geçmeden Taeko geldi. Sachiko, kardeşinin dönüş zamanını iyice hesaplamış olduğunu tahmin ediyordu. Piyano çalmaya biraz ara vererek olup bitenlerden habersizmiş gibi davranan küçük kardeşine döndü.

"Koisan," dedi. "Küçük Efendi Okubata biraz önce gitti."

"Öyle mi?"

"Ben, sizi çok iyi anlıyorum. Ama şu anda bir şey diyemiyorum. Bu işi bana bırakın olur mu?"

"Hı hı."

"İşi şimdi açarsam Yukiko'ya yazık olur."

"Hı hı."

"Anlıyorsun değil mi Koisan."

İfadesiz bir çehre takınan Taeko'nun ağzından, durumdan rahatsız hissettiğinden olacak "hı hı"dan başka bir şey çıkmadı.

Dördüncü bölüm

Sachiko önceleri Taeko ve Okubata ile ilgili gelişmeleri hiç kimseye, hatta Yukiko'ya bile söylememişti. Bir gün genç çift birlikte dolaşıyorlarmış. Shugawa'dan Kōro Parkı'na gitmek için, şehirlerarası yolu geçiyorlarmış ki, karşılarına Hanshin otobüsünden inen Yukiko çıkıvermiş. Sachiko olanları on beş gün kadar sonra Taeko'dan işitti. Yukiko bundan hiç bahsetmemişti. Taeko, Yukiko'nun kendilerini gördüğünü Sachiko'ya hemen söylememişti. Sachiko aradan geçen süreyi de düşünerek Yukiko'nun yanlış anlamasından endişe etti. Durumu düzeltmek için Okubata'nın ziyaretinden beri tüm olanları ona bir bir anlattı: "Yukiko'cuğum senin kısmetin çıktıktan sonra olur, öyle acele edecek bir şey yok. Ama zamanı geldiğinde ikisini bir araya getirmek için elimizden geleni yapmalıyız. O vakit memlekettekilerin olurunu almak için sen de elini taşın altına koyarsın artık." Yukiko'nun yüzünden tepkisini anlamaya çalışıyordu. Kardeşi sessizce dinlemekle yetindi. Sonunda, "Sırf büyük kızın önce evlenmesi gerekiyor diye evlenmelerini erteli-

yorsanız, beni düşünmeyin. Benden önce evlenseler de olur. Arkada kaldım diye üzülüp kahrolacak, öyle ümidimi filan kaybedecek değilim. Hem içime öyle doğuyor ki benim de bahtımın açılacağı günler gelecek," dedi. Bunları söylerken hiç öyle istihza ediyor ya da kaderine boyun eğiyor gibi görünmüyordu.

Fakat o ne düşünürse düşünsün, önce büyük kızın evlenmesi gerekiyordu. Taeko'nun cephesinde işler öyle geliştiğinden, Yukiko'ya acilen bir kısmet bulmak şart olmuştu.

Zaten olanlar yüzünden bir türlü evlenememiş olan Yukiko için bir başka kısmetsizlikse Koyun Yılı'nda doğmuş olmasıydı. Aslında kız kardeşlerin yaşadığı Kansai bölgesinde Çin takvimindeki Koyun Yılı'nın uğursuz olduğuna inanılmasına rağmen, Tokyo'nun bulunduğu Kantō bölgesinde böyle bir inanış yoktu. Daha çok Ateş Atı Yılı pek sevilmezdi. Böyle olduğundan Tokyolulara garip gelebilirdi ama Kansai bölgesinde Koyun Yılı'nda doğan kadınların kısmetsiz olduğuna, evlilikte de kısmetlerini kolay kolay bulamayacaklarına inanılırdı. Özellikle tüccarların evliliklerinde Koyun Yılı'nda doğan kızlardan kaçınması gerektiği düşünülürdü. Öyle ki "Koyun Yılı kadını, uğramasın kapına" diye bir atasözü bile vardı. Tüccarın bol olduğu Osaka'da oldum olası Koyun Yılı kadını pek istenmezdi. Memleketteki ablaları da, "Yukiko'cuk, belki bu yüzden bir türlü evlenemiyor," derdi boyuna.

Öyle ya da böyle, zamanla enişteleri de, ablaları da öyle armudun sapı üzümün çöpü demenin işleri iyice yokuşa sürdüğünü fark ettiler. "Yukiko'nun ilk evliliği olacak ama talibin ikinci evliliği olsa da olur, yeter ki çoluk çocuğu olmasın," demeye başladılar. Zamanla iki çocuğu olmasını bile kabul ettiler. Yaşı da ikinci eniştesi

Teinosuke'den bir-iki yaş büyük olsa bile, çökmemişse olur demeye kadar götürdüler işi. Yukiko da, eniştelen ve ablalarının uygun gördüğü kişi kim olursa olsun evlenmeyi kabul edeceğini söyledi, dedikleri hiçbir şeye karşı gelmedi. Bir tek, "Evleneceğim adamın çocuğu varsa en azından sevimli küçük bir kız çocuğu olsun. Böylece ben de o kızı sevip sahiplenebilirim," dedi. Ayrıca kırk küsur yaşındaki bir adam kocası olacaksa, "İşinde ne olacağı aşağı yukarı bellidir. Eline geçen para bundan sonra pek değişmez. Ne de olsa benden büyük. Olasılıkla dul kalacağım. Büyük bir mala mülke gerek yok ama en azından yaşlılık günlerimde beni rahat ettirecek bir şeyler bıraksın," dedi. Bunun üzerine ailesi ona hak verdi. Bu konudaki taleplerini buna göre değiştirdiler.

Itani bu son teklifi, onlar böyle düşünmeye başladıktan sonra getirmişti. Talibin özellikleri aşağı yukarı isteklerine uyuyordu. Bir tek malı mülkü olmaması sorundu. Buna karşılık daha kırk bir yaşındaydı, Teinosuke Eniştesinden bir-iki yaş gençti. Hiç geleceği olmayan bir yaşta değildi. Yaşının, ablasının eşinden büyük olmasını kabul etmişlerdi etmesine, yine de öyle olmaması iyiydi. Bu seferki talip daha önce hiç evlenmemişti. Artık böyle birini bulmaktan iyice umutlarını kesmişlerdi. Bu konuda onları en heveslendiren şey bu olmuştu. Bundan sonra karşılarına böyle bir kısmetin kolay kolay çıkmayacağına inanmışlardı. Kısacası başka açılardan bazı noktalar akıllarına takılsa da, sadece adamın hiç evlenmemiş olması bunların hepsini telafi ediyordu. Talip her ne kadar maaşa talim biri olsa da, Sachiko, adamın Fransızca eğitim almış, güzel sanatlar ve edebiyattan az çok anlayan biri olmasının Yukiko'nun hoşuna gideceğine inanıyordu. Kendisini tanımayanlar Yukiko'yu tam anlamıyla geleneksel bir Japon kızı olarak görürlerdi. Oysa her şeyiyle öyle olduğunu söylenemezdi. Bu sadece kılık kıyafet,

dış görünüş, konuşma biçiminden edindikleri bir intibaydı. Mesela şimdi bile Fransızca dersleri alıyordu. Sonra müzik konusunda da, Batılıların eserlerini Japon müziğinden daha iyi anladığını kendisi söylüyordu.

Talibin aile adı Segoshi'ydi. Sachiko MB Kimya Endüstrisi Şirketi'ndeki bir tanıdığından bu beyi bir sorup soruşturmasını istemişti. Başka yerlerden de sormuştu. Kendisinden kötü bahseden bir tek kişi bile yoktu. Fena bir kısmete benzemiyordu. Bir hafta kadar oluyordu, tam durumu artık memlekettekilere açmayı düşünüyordu ki, Ashiya'da evlerinin önünde bir araba durdu. Itani Hanım hiç haber vermeden çıkageldi.

"Geçen gün size bahsettiğim konuyu düşünme fırsatınız oldu mu?" diye konuyu tekrar açarak talibin resmini de verdi. Son görüşmelerinde, Itani Hanım bu konuda kendisini iyice sıkıştırmıştı. Ne yapacağını bilemeyen Sachiko biraz zaman kazanmaya çalışarak, "Ben de tam memlekettekilere bu konuyu danışacaktım," deme fırsatını bile bulamadan, çaresiz ağzından şu cevap çıkıvermişti: "Çok iyi bir kısmet olduğunu düşünüyoruz. Şu sıralar memlekettekiler talip hakkında soruşturma yapıyorlar. Bir hafta daha verin, sonra kızımızı talip beyle tanıştırma niyetindeyiz." Bunun üzerine Itani Hanım, "Madem böyle bir şeye niyetiniz var, elinizi biraz çabuk tutmanız iyi olmaz mı?" diye ısrar etmişti.

Itani kısaca geliş sebebini açıklayarak, "Segoshi Bey her gün telefon edip, 'Hâlâ bir cevap yok mu?' diye beni sıkıştırıp duruyor. 'En azından benim resmimi de kendilerine götürüp neler düşündüklerini bir öğrenin,' dedi. Bu sebeple uğradım," dedi. Beş dakika bile oturmadı, ayrılırken, "O zaman bir hafta içinde mutlaka cevabınızı bekliyorum," diyerek kapıda beklettiği arabaya binip gitti.

Sachiko, tam bir Kamigata'lı gibi işleri ağırdan almayı severdi. Bir kadının tüm hayatını etkileyecek böyle

önemli bir konuyu sanki bir iş meselesi gibi yürütmenin zalimce olduğunu düşünürdü. Ama Itani onun iki ayağını bir pabuca sokunca, Sachiko'nun ertesi gün ilk işi kalkıp Osaka'daki ablasının yanına gitmek oldu. Kısaca meseleyi açıp karşı tarafın hemen cevap beklediğini anlattı. Ablası ondan da ağır kanlı, bu tür konularda iyice tedbirli biriydi. Fena bir kısmet olmadığını yine de kocasına bir danışması gerektiğini söyledi. Gerekirse bu iş için özel bir dedektif tutup araştırırlardı. Ayrıca talibin memleketine tanıdık birilerini gönderip etraflıca bir sorup soruşturmak iyi olurdu. Tüm bunlar çok zaman alırdı. İşler öyle bir haftada falan halledilecek gibi görünmüyordu. Daha en az bir ay gerekliydi.

Bir gün önce, Itani'ye söz verdiği bir haftalık süre tamamlanmıştı. Sachiko ne yapsam da Itani'yi biraz daha oyalamanın bir yolunu bulsam, diye düşünüyordu. O sırada evlerinin önünde yine bir araba durdu. Telaşla yerinden fırlayan Sachiko'nun tahmin ettiği gibi, gelen Itani Hanım'dı. Sachiko, "Ben de dün arayıp memlekettekilerden biraz acele etmelerini istedim. Öyle pek bir itirazları yok. Yine de araştırmak istedikleri şeyler varmış," diye mazeret göstermeye çalışarak dört-beş gün daha zaman istemişti. Itani söylediklerinin devamını dinlemeye gerek bile görmeden, "Öyle büyük bir itirazları yoksa teferruatlı araştırmayı sonraya bırakıp bir an önce asıl evlenecek kişileri bir araya getirsek, ne dersiniz?" diye sordu. Sachiko'nun itiraz etmesine fırsat vermeden, "Lütfen kızınızı görücüye çıkarmak gibi düşünmeyin bunu. Ben sizleri akşam yemeğine davet edeceğim o kadar. Aile büyükleriniz gelemese bile siz eşinizle birlikte buyurabilirseniz, kâfi. Talip de bunu çok arzu ediyor," dedi. Itani açıkça söylemese de şöyle düşünüyordu: "Abla kardeş bu kızlar, kendilerini biraz fazla ağırdan satıyorlar. Başkaları

bu işin tamamına ermesi için bunca gayret ederken, bu kadar ağırdan alarak ne yapmaya çalışıyorlar? Böyle yaptıkları için kızın evlilik yaşı geçip gidiyor. Onların aklını başına getirecek bir şeyler yapmadan olmayacak." Bu nedenle iyice ısrarcı davranıyordu. Sachiko da onun dediklerine hak vermeden edemedi. Daha fazla direnmedi. "Peki öyleyse. Ne zaman yapmayı düşünüyorsunuz?" diye sordu. Ağzından bunlar çıkar çıkmaz Itani atıldı: "Biraz aceleye gelmiş gibi olacak ama mümkünse yarın yapabilirsek iyi olur. Pazar günü olduğu için zaman olarak hem Segoshi Bey'e hem de bana çok uygun," diye cevap verdi. Sachiko o gün için başka bir sözleri olduğunu söyleyince, Itani geri adım atmadı: "Öyleyse öbür gün yapalım," diye iyice sıkıştırdı. Sachiko çaresiz, "Muhtemelen öbür gün olur yarın öğlene kadar size telefonla haber vereceğim," diyerek onu gönderdi. Tüm bunlar dün olmuştu.

Bugün ona bir cevap vermesi gerekiyordu.

"Baksana Koisan..." Üzerine giymeye başladığı içlik hoşuna gitmediğinden bir çırpıda çıkarıp başka bir kimono paketinin bağını çözmeye başladı. Aşağıdan piyano sesi tekrar duyulmaya başlayınca aklına gelmiş gibi ekledi: "... bir konuda ne yapacağımı bilemiyorum..."

"Neymiş o?"

"Çıkmadan önce Itani Hanım'a telefon etmem gerek."

"Niye ki?"

"Dün çat kapı çıkageldi, hemen bugün bizim kızı taliple görüştürmek istedi."

"O kadın da hep böyle yapıyor."

"Öyle resmî bir şey olmayacakmış. 'Hep beraber bir yemek yiyelim, o kadar katı olmayın, lütfen kabul edin,' diye ısrar etti. Bugün işimiz olduğunu söyledim ama he-

men ardından, 'Peki sonraki gün nasıl olur?' diye sorunca artık daha fazla hayır diyemedim."

"Memlekettekiler ne diyor peki?"

"Ablamla telefonla görüştük. 'Eğer gidilecekse, biz gelmeyelim, sadece siz gidin,' dedi. Onlar da gelirse sonradan hayır demek zor olurmuş. Itani Hanım bizim gitmemizin yeterli olacağını söylemişti zaten..."

"Peki Yuki Ablam?"

"Ya... işte orası zor..."

"Hayır mı diyor?"

"Hayır demiyor da... 'Kendisi çat kapı çıkıp geliyor, üstüne hemen yarın olsun istiyor, bu kadar aceleye getirmek olur mu?' diyor. Açıkça bir şey söylemiyor. O yüzden bilmiyorum. Sadece, 'Adamın nasıl biri olduğunu biraz daha araştırsak nasıl olur?' dedi. Ne kadar sorsam da ağzından 'gidelim' lafı çıkmadı."

"Peki Itani'ye ne diyeceksin o zaman?"

"Ne desem ki? Doğru dürüst bir mazeret göstermezsek sonuna kadar işin peşini bırakmayacaktır. Hem bu sefer sonuç nasıl olursa olsun sonrasında da bu konuda ondan yardım isteyeceğiz. Öyle üzüp kırmak istemem kadını. Baksana Koisan! Sen Yukiko'nun bir ağzını arasan, yarın değil de dört-beş gün sonra nasıl olur diye bir soruversen olmaz mı?"

"Ben sormasına sorarım da, Yuki Ablam öyle şeyler söylediyse, ağzından kolay kolay olur lafı çıkmaz herhalde."

"Yok öyle değil. Sadece bu kadar aceleye getirilmesinden rahatsız oldu bence. İçten içe o kadar karşı değil anladığım kadarıyla. Doğru dürüst bir sorarsak belki kabul eder."

Sürgülü kapı açıldı, Yukiko içeri girdi. Konuştuklarını Yukiko'nun duymuş olmasından endişelenen Sachiko, bu konuda bir daha ağzını açmadı.

Beşinci bölüm

"Sachiko Ablacığım o kuşağı mı takacaksın?" diye sordu Yukiko, küçük kardeşinin ablasına kimono kuşağını bağlamasında yardım ettiğini gördüğünde. "Bu kuşağı... ne zamandı ki... daha önce piyano konserine gittiğimizde de takmıştın ya."

"Hı hı. Takmıştım."

"İşte o zaman yerlerimize oturduktan sonra her nefes alışında hışır hışır ses geldi kuşaktan."

"Öyle mi olmuştu?"

"Hafif bir sesti ama sen nefes aldıkça hışır hışır edip duruyordu. O sesten neler çektiğimi unutmadım. Hele böyle bir konser için hiç olmaz!"

"O zaman hangisini taksam ki?"

Dolabı yeniden açtı, içeriden birkaç tane paket çıkarıp hemen oraya yan yana dizmeye başladı.

"Bunu tak," dedi Taeko, *kanzemizu* denilen helezon desenli bir tanesini seçerek.

"Yakışır mı ki bu?"

"İyi böyle! Bu olsun artık..."

Yukiko da, Taeko da önceden hazırlanmışlardı. Sachiko'nun hazırlanmasını bekliyorlardı. Taeko bir yandan ablasıyla çocuk avutur gibi konuşurken bir yandan kuşağı alıp onun arkasına geçti, takmaya başladı. Artık bittiğini düşünüyorlardı. Sachiko bir kez daha aynanın önüne oturup denedi. Hemen ardından, "Olmadı!" diye çığlığı bastı. "Bu kuşak da olmadı!"

"Nesi var ki?"

"Nesi olacak! Bir dinle bak! Bu da hışır hışır ediyor!" Sachiko böyle diyerek derin bir nefes aldı, çıkan sesi onlara da dinletti.

"Of, bu da ses çıkarıyor!"

"O zaman, *tsuyushiba* desenli olanına ne dersin, hani üzerine çiy yağmış ot desenli olan?"

"Olur mu ki? Koisan şuradaki kuşaklara bir bakıversene."

Üç kardeşin içinde bir tek Taeko, Batı tarzı giysiler giyiyordu. O sayede daha rahat hareket edebiliyordu. Oraya buraya saçılmış paketlerin içindekilere bakarak aradığı şeyi buldu. Sonra tekrar ablasının arkasına geçip kuşağını bağlamaya başladı. Sachiko oturmadan, kuşağın bağlanması biten kısmına tek eliyle bastırarak iki-üç kez derin derin nefes aldı.

"Bu sefer oldu galiba," dedi. Ardından da ağzında tutmakta olduğu kuşak kordonunu eline aldı, kuşağın üzerine bağladı. Bağlamayı bitirdiğinde kuşak yine hışır hışır etmeye başladı.

"Bu da olmadı! Neden böyle ses çıkarıyor ki?"

"Sahiden de! Hah hah ha ha ha!"

Sachiko'nun kuşağından ses geldikçe üç kız kardeş iyiden iyiye kahkahalara boğuldular.

"Hah hah ha ha ha! Çift kat kuşak takmaktan vazgeçmezsem olmayacak. Çift kat kuşak olduğu için olmuyor."

"Yok, çift kat kuşaktan değil, kumaşın dokuması yüzünden böyle oluyor."

"O tamam da, son zamanlarda çift kat kuşakların dokuması hep böyle. Bu dokumadan çift kat kuşak yaptıklarından hışır hışır ediyor."

Taeko, "Şimdi işi çözdüm ablacığım!" diyerek başka bir paket çıkardı.

"Bunu bir takalım. Gör bak hışırtı falan kalmayacak."

"O da çift kat değil mi?"

"Sen benim dediğimi bir dinle! Niçin hışırdadığını buldum!"

"Saat biri geçti. Acele etmezsek kaçıracağız. Bu tür konserler kısa sürüyor zaten," dedi Yukiko.

"Tamam da Yukiko'cuğum, bu kuşak meselesini zaten sen ortaya atmadın mı?"

"Kalkıp konsere gittikten sonra o hışırtı sesini duymak istemiyorum elbette."

"Ah ne telaş! Tak çıkar, tak çıkar derken bitap düştüm."

"Saçma sapan konuşma! Asıl burada benim canım çıktı!" dedi Taeko. Bir yandan da ablasının arkasında durmuş kuşağı sıkıca bağlamaya çalışıyordu.

"İğneyi burada mı olacaksınız efendim?" O-Haru Kalfa, üzerinde dezenfekte edilmiş iğne takımı, Betaxin kutusu, alkol şişesi, pamuk ve bant gibi bu iş için gerekli şeylerin bulunduğu tepsiyle çıkageldi.

"Yukiko, sen yapıver iğneyi," dedi Sachiko. Sonra çıkmakta olan O-Haru'nun arkasından seslendi: "Araba çağırdınız mı? On dakikaya kadar burada olsun!"

Yukiko her zamanki gibi alışkın ellerle ampulü kırdı. İçindeki ilacı şırıngaya çekti. Hâlâ aynanın önünde kuşağı bağlanan Sachiko'nun sol kolunu tutup omzuna kadar açtı. Ardından alkollü pamukla iğne yapacağı yeri iyice dezenfekte ederek şırıngaya takılı iğnenin ucunu batırdı.

"Ah, acıdı!"

"Bugün biraz acımıştır belki. Zaman yok diye yavaş yapamadım."

Bir anda odayı B vitamininin keskin kokusu sardı. Yukiko iğne yaptığı yere yara bandı koyup üstüne biraz bastırdı.

"Kuşağı da bağladım işte," dedi Taeko. "Üzerine hangi kordonu bağlayayım?"

"Elindeki olur, onu bağlayıver. Hadi, acele et!" diye cevap verdi Sachiko.

Taeko, ablasının sözleri üzerine, "İki ayağımı bir pabuca sokma. Böyle acele ettirince elim ayağım birbirine

dolanıyor. Ne yapacağımı unutuyorum," dedi. "İşte oldu. Ablacığım, derin bir nefes al şimdi. Oldu bak göreceksin."

Sachiko, kardeşinin söylediği gibi derin nefes alıp verirken bir yandan da, "Aa! Sahiden! Hiç hışırdamıyor bu! Koisan, nasıl oluyor da hiç hışırdamıyor?" diyordu.

"Kuşaklar az kullanılmış olunca hışırdıyor. Bu eski olduğu için üstü eprimiş. Ondan hışırdamıyor."

"Sahi mi, o yüzden mi hışırdıyordu yani?"

"Biraz kafanızı çalıştırın ama!"

"Hanımefendi telefonunuz var, Itani Hanım arıyor," dedi O-Haru koridordan koşup gelerek.

"Aa, hay aksi! Telefon edeceğim tamamen aklımdan çıkmış," dedi Sachiko telaşla.

"Araba da geldi galiba!" diye uyardı Taeko.

"Ne yapsak ki acaba?" diye içini çekti Sachiko.

Yukiko ise sanki olay kendisiyle ilgili değilmiş gibi dinlemekle yetindi.

"Baksana Yukiko'cuğum, ne cevap vereyim?"

"Bir bahane buluver işte!"

"Öyle de, kadına doğru dürüst bir cevap vermezsek kolay kolay dinlemez."

"Siz nasıl isterseniz öyle olsun."

"O zaman şimdilik yarına erteliyorum."

"Hıı."

"Olur mu?"

"Hıı."

Sachiko ayakta duruyordu. Gözlerini yere dikerek oturan Yukiko'nun yüzüne bakıyor, aklından geçenleri okumaya çalışıyordu ama bir şey çıkaramadı.

Altıncı bölüm

"Etsuko'cuğum, ben hemen gidip geleceğim, tamam mı?"

Yukiko dışarı çıkmadan önce, salonun kapısından bir göz atarak yeğenine böyle seslendi. Küçük kız oyuncaklarını çıkarmıştı. Genç hizmetçi O-Hana ile birlikte evcilik oynuyorlardı. "Oldu değil mi? Biz yokken ev sana emanet."

"Ablacığım, gelirken bana ne getireceksin?"

"Geçenlerde görmüştük ya, hani pilav pişirmek için bir oyuncak vardı. Onu istiyorsun değil mi?"

Etsuko, teyzelerinin içinde sadece memleketteki en büyükolana, teyze diyordu. Yukiko'ya "ablacığım", Taeko' ya ise "Koisan" diye sesleniyordu.

"Ablacığım akşama döneceksin değil mi?"

"Hı hı. Döneceğim."

"Söz değil mi?"

"Söz tabii. Annenle Koisan, Kobe'de babanla buluşacaklar. Birlikte akşam yemeğine çıkacaklar. Ben eve döneceğim. Birlikte yemek yiyeceğiz, tamam mı? Hem senin yapılacak ödevin yok mu bakayım?"

"Kompozisyonum vardı."

"O zaman oyun oynamayı kararında kes. Ben gelene kadar yaz bitir, olur mu? Gelince kontrol ederim ben de."

"Ablacığım, Koisan güle güle!"

Onları yolcu etmek için evin girişine kadar gelen Etsuko böyle seslenirken, ayağında terlikleriyle avluya çıktı. Taşların üzerinden sekerek iki teyzesinin ardından dış kapıya kadar gitti.

"Döneceksin değil mi ablacığım? Beni kandırmıyorsun değil mi?"

"Kaç kere söyledin ama! Söz verdim ya!"

"Eğer dönmezsen çok kızarım, tamam mı ablacığım?"

"Ah, ne kadar yaygara kopardın! Söz dedim ya, söz!"

Yukiko aslında Etsuko'nun ona bu kadar düşkün olmasından çok mutlu oluyordu. Küçük kız annesi dışarı çıktığında pek önemsemezdi. Fakat her nedense Yukiko ne zaman dışarı adımını atacak olsa, eteğine yapışır gitmesine rıza göstermek için bin bir şart öne sürer; ancak ondan sonra razı olurdu.

Yukiko son yıllarda memlekette olmak istemiyor, daha çok küçük ablasının Ashiya'daki evinde kalmayı tercih ediyordu. Herkes gibi kendisi de çok iyi biliyordu ki, büyük eniştesiyle iyi anlaşamaması bunun sebeplerinden sadece biriydi. Küçük ablasına kendisini daha yakın hissettiği de doğruydu. Son zamanlarda ise Etsuko'ya düşkünlüğünün bu iki sebepten öte olduğunun farkına varmıştı. Kendi kendisine bunu itiraf ettikten sonra bu sevginin daha da katlandığını gördü. Bir süre önce memleketteki ablası, "Sen sadece Sachiko'nun çocuğunu seviyorsun benim çocuklarımı sevmiyorsun," diyerek kendisine sitem etmişti. O zaman ne söyleyeceğini bilememişti. Dürüst olmak gerekirse Yukiko tam da Etsuko gibi, Etsuko yaşlarındaki kız çocuklarını seviyordu. Tamam memleketindeki evde çocuk boldu. Fakat içlerinde tek bir kız çocuğu vardı. O da henüz çok küçüktü. Bu sene iki yaşına girecekti. Diğerleri erkekti. Onlara karşı duyduğu hisler Etsuko'ya hissettikleriyle mukayese bile edilemezdi. Yukiko, annesini küçük yaşta kaybetmişti. Babası on yıl kadar önce bu dünyadan göçtükten sonra, memleketle burası arasında gidip gelen, yeri yurdu belli olmayan biri olmuştu. Yarın öbür gün evlenip bu evden gidecek olmayı çok önemsemiyordu ama eğer evlenecek olursa herkesten çok sevdiği Sachiko ile bir daha görüşeme-

mek, yok yok Sachiko ile yine görüşürdü de, Etsuko ile görüşemeyecek olmak onu çok üzüyordu. Hem görüşseler bile eskisi gibi olamayacağını biliyordu. Küçük kızın kendisinden uzakta büyüyüp serpileceğini, kendisine olan düşkünlüğünü unutacağını düşündükçe, annesi olarak her zaman çocuğun yanında olup onun sevgisine sahip olacak olan Sachiko Ablasını içten içe kıskanıyor, üzülmeden edemiyordu. Olur da, karşısına ikinci evliliğini yapacak, çocuklu bir adam çıkarsa, bari sevimli bir kız çocuğu olsun demesinin sebebi buydu işte. Hani böyle sevimli bir kızı olan biriyle evlense, hatta Etsuko'dan bile sevimli bir kızın annesi bile olsa, o kızı Etsuko'yu sevdiği gibi sevemeyeceğine inanıyordu. Bunlar aklına geldikçe bir türlü evlenemediğine başkalarının sandığı gibi pek fazla üzülmüyordu. Hatta istemediği bir yere zorla gelin gideceğine, bu şekilde bu evde kalmaya devam edebilirdi. Ablasının bir anne olarak sorumluluklarının bir kısmını üstlenirse sanki bütün yalnızlığından kurtulabileceği bile geçmişti aklından.

Aslını söylemek gerekirse, Yukiko'nun küçük kıza bu kadar bağlanmasının ardında bir noktaya kadar Sachiko'nun da rolü vardı. Başlangıçta Ashiya'daki bu evde, Yukiko ile Taeko'nun birlikte kaldıkları bir oda vardı. Fakat zamanla Taeko odayı yapma bebek yaptığı atölyesi gibi kullanmaya başladı. Böylece Sachiko'nun önayak olmasıyla Yukiko, Etsuko'nun yanına geçti. Küçük kızın odası ikinci katta, altı *tatami* genişliğinde Japon tarzı bir odaydı Yere serili hasırların üzerinde ahşaptan alçak bir karyola vardı. Etsuko bu yatakta yatardı. O zamana kadar geceleri hizmetçilerden biri bunun yanına bir döşek serip Etsuko'nun yanında uyuyordu. O günden sonra ise hizmetçinin yerine Yukiko orada uyumaya başladı. Yere ottan bir şilte serdirdi, onun üzerine de iki pamuk döşek koydurdu. Böylece yattığı yer, Etsuko'nun karyolasıyla hemen he-

men aynı yükseklikte oldu. İş buradan başladı, zamanla küçük kız hastalandığında ona bakmaktan tut, okul ödevleri, piyano alıştırmaları, beslenme çantası, ikindi kahvaltısına kadar her şey Yukiko'nun sorumluluğuna geçti. Bunun bir sebebi de Yukiko'nun bu işlere Sachiko'dan daha yatkın olmasıydı. Etsuko ilk bakışta kanlı canlı, sağlığı sıhhati yerinde bir çocuk gibi görünürdü ama o da annesi gibi dayanıksızdı. Ya lenf bezleri ya bademcikleri şişiyor, sık sık ateşi çıkıyordu. Öyle zamanlarda Yukiko gece gündüz gözünü bile kırpmadan küçük kıza bakardı. Terden sırılsıklam olmuş giysilerini değiştirmek, buz torbasıyla ateşini düşürmeye çalışmak derken, her şeyiyle en çok Yukiko ilgilenirdi. Oysa üç kız kardeşin içinde en ufak tefek, narin görüneni oydu. Kolları bile Etsuko'nun kollarından pek farklı değildi. Neredeyse ince hastalığa falan tutulacakmış gibi görünüyordu. Bu da mürüvvetinin şimdiye kadar gecikmesinin sebepleri arasına katılabilirdi. Bu görünüşünün aksine çok dayanıklıydı. Tüm ev ahalisinin ardı ardına gribe yakalandığı zamanlarda bile bir tek ona bir şey olmazdı. Şimdiye kadar da ciddi hiçbir hastalık geçirmemişti. Dışarıdan en güçlü kuvvetliymiş gibi görünen Sachiko, göründüğünün aksine tıpkı kızı Etsuko gibi bu konuda en hassaslarıydı. Bir hastaya bakması gerekir de kendini zorlarsa, sonunda kendisi de hasta oluverir, diğerlerinin başına dert olurdu. Belki bunun sebebi bir önceki Makioka kuşağının en parlak döneminde büyümüş olmasıydı. Rahmetli babasının tüm sevgisini kendi üzerinde toplamış biri olarak, şimdi yedi yaşındaki bir çocuğun annesi de olsa, içinde bir yerlerde hâlâ o nazlı çocuk vardı. Hem ruhen hem bedenen daha dayanıksızdı. Öyle ki zaman zaman iki küçük kız kardeşi sanki kendileri büyükmüş gibi kendisine dikkat etmesi için ablalarını uyarmak durumunda kalırlardı. Böyle biri olduğu için, sadece Etsuko hastalandığında bakmaktan değil, çocuğun diğer

işleriyle ilgilenmekten de âciz kalır, sık sık da kızıyla didişirdi. Sachiko'nun, Yukiko'ya sanki kızının özel mürebbiyesi gibi davrandığını, onun kendilerinden uzaklara gitmesini istemediğini söyleyenler oluyordu. Yukiko'nun bu yüzden bir türlü evlenemediğini, iyi bir kısmet çıktığında Sachiko'nun bir yolunu bulup köstek olduğunu diyecek kadar ileri gidenler bile çıkıyordu. Bu dedikodular dönüp dolaşıp memlekete, ablalarının kulağına kadar ulaşmıştı. Ablası, Sachiko'nun böyle bir şey yapmayacağını biliyordu bilmesine. Yine de, "Yukiko'nun elinin altında olması Sachiko'nun işine geliyor, o yüzden buraya yollamıyor," diye arkasından söylendiği oluyordu. Sachiko'nun kocası Teinosuke de bu konuda biraz huzursuzluk duyuyordu. Yukiko onların yanında kalmaktan memnundu belki. Fakat Teinosuke için baldızının aile ilişkilerine burnunu sokması can sıkıcıydı. Kızları Etsuko'dan biraz uzak dursa olmaz mıydı? Bir keresinde karısına, "Etsuko senden soğuyup Yukiko'ya bağlanırsa fena olur," dediği bile olmuştu. Sachiko'ya kalacak olursa kocası fazla dert ediyordu. Evet dışarıdan öyle görünüyor olabilirdi. Etsuko da her çocuk gibi sokulgandı. Yukiko'ya düşkündü tamam ama tabii ki en çok annesini seviyordu. Herhangi bir sebepten illa kendisine yapışmasına gerek yoktu. Hem küçük kız, Yukiko'nun bir gün gelin olup gideceğini biliyordu elbette. Kocasına bunları söyleyen Sachiko, "İtiraf etmeliyim, Yukiko üzerimden kızımın pek çok yükünü alıyor," diye devam ederek, "fakat tüm bunlar hepi topu Yukiko evlenip gidene kadar sürecek. Kardeşim çocukla ilgilenmeyi sevdiği için işleri biraz da bilerek ona bıraktım. Asıl amacım bir türlü evlenemeyişinin onda yarattığı üzüntüyü avutmaktı. Koisan'ın yapma bebek yapmak gibi bir meşgalesi var elinde, üstelik para da kazanıyor. Hem gizlice görüştüğü biri de var. Fakat Yukiko'cuğum bunlardan hiçbirine sahip değil, hani öyle ki neredeyse yaşamında tutu-

nacak bir dalı bile yok. Kardeşimin böyle bir halde olmasına gönlüm el vermiyor. Etsuko'nun, Yukiko'nun yalnızlığına bir avuntu olmasını istedim," diye bitirmişti.

Yukiko tüm bunların farkında mıydı, söylemek zordu. Fakat Etsuko hastalandığında yaptıkları ortadaydı. Öz annesinin de, bir hemşirenin de yapamayacağı kadar kendisini adayarak bakıyordu çocuğa. Hem sonra dışarı çıktıklarında Etsuko evde kalıyorsa yanına mutlaka birini bırakmak gerekiyordu. Öyle zamanlarda mümkün olduğunca Yukiko çocukla kalıyor, karıkocanın veya Taeko'nun dışarı çıkmasını sağlıyordu. Aslında bugünkü gibi bir etkinlikte de evde Etsuko'nun yanında kalırdı. Fakat bu sefer o da gidecekti. Hankyū Mikage'nin yakınlarında Kuwayama Malikânesi'nde yapılacak Leo Sirota konserine davet edilen az sayıda kişiden biriydi. Başka bir konser olsa Yukiko seve seve evde kalırdı. Piyano olduğunu duyunca gitmeden edememişti. Sachiko ve Taeko, Arima taraflarına yürüyüş yapmaya giden Teinosuke ile dönüşte buluşarak birlikte Kobe'de akşam yemeği yemek için sözleşmişlerdi. Yukiko ise bundan feragat edip eve dönmeyi tercih etmişti.

Yedinci bölüm

"Ablam hâlâ konuşuyor mu?"

İki kız kardeş, deminden beri evin dışında ablalarının çıkmasını bekliyorlardı. Sachiko ise hâlâ ortalarda görünmüyordu.

Şoför kapısını açık tutuğu arabanın yanında bekliyordu. Taeko arabaya doğru ilerlerken, "Saat neredeyse iki oldu," dedi.

"Telefon konuşması ne kadar uzun sürdü!"

"Daha kapatamıyor mu acaba?"

"Ne kadar kapatmaya çalışırsa çalışsın, karşısındaki bir türlü izin vermiyordur ki! Ablam iyice sabırsızlanmıştır."

Yukiko sanki tüm bunlar başkasıyla ilgiliymiş gibi konuşarak, "Etsuko'cuğum annene söyleyiver, telefonu kapatıp hemen gelsin."

Taeko arabanın kapısına elini uzatarak, "Biz binelim mi Yuki Ablacığım?" dedi. Bu tür görgü kurallarına çok önem veren Yukiko hemen, "Beklesene!" deyince Taeko'ya söyleyecek bir şey kalmamıştı. O da çaresiz arabanın yanında durdu. Etsuko'nun koşarak içeri girdiğini görünce, "Itani Hanım'la ilgili konuyu duydum," dedi şoförün işitmeyeceği bir şekilde.

"Yaa."

"Resmini de gördüm."

"Yaa."

"Yuki Ablacığım, peki bu konuda sen ne düşünüyorsun?"

"Öyle resimden anlaşılacak bir şey değil bu."

"Öyleyse bir görüşüp konuşsanız."

"....."

"Itani Hanım o kadar uğraşmışken görüşmek istemiyorum dersen ablam da güç durumda kalır hem."

"Tamam da, bu kadar acele etmenin bir anlamı var mı?"

"Ablam da senin bundan hoşnut olmadığını tahmin ediyordu zaten."

Bulundukları tarafa doğru ayak sesleri duyuldu.

Sachiko, bir yandan dışarı çıkmış içliğinin kolunu sokuşturmaya çalışırken bir yandan, "Ah mendilimi unutmuşum. Biriniz bana mendilimi getirin! Mendil, mendil!" diye bağırıyor; bu arada da evin dış kapısına doğru koşturuyordu.

"Kusura bakmayın, beklettim."

"Çok uzadı gerçekten."

"Böyle diyorsun da, bir bahane bulmak öyle kolay mı oldu sanıyorsun! Ancak kapayabildim."

"İyi tamam, sonra konuşuruz bunları."

"Çabuk binin," dedi, Yukiko'nun arkasından gelen Taeko.

Sachiko'nun evinden Ashiyagawa durağına kadar yedi-sekiz yüz metre kadar vardı. Bugünkü gibi acele ettiklerinde arabayla gittikleri oluyordu. Vakitleri olduğunda aheste aheste yürüyerek giderlerdi. Hankyū tren yolu hattına paralel uzanan, dağ tarafındaki bu yola yöre halkı "su geçidi" derdi. Üç kız kardeş havanın iyi olduğu günlerde özenle hazırlanır, yabanlık kıyafetlerini giyer, burada yürüyüşe çıkarlardı. Yan yana bu yoldan geçerken insanların bakışları onların üzerinde toplanırdı. Çevredeki esnaf üçünü de tanıyordu. Aralarında bu hanımlardan bahsettikleri olurdu. Buna karşılık üçünün de gerçek yaşını bilen çok azdı herhalde. Sachiko'nun kızı olduğundan saklaması pek mümkün değildi. Buna rağmen o bile yirmi yedi, yirmi sekiz yaşından fazla göstermiyordu. Evlilik çağındaki Yukiko olsa olsa yirmi üç-yirmi dört yaşlarında olmalıydı. Taeko da çoğu kez on yedi-on sekiz yaşlarında biri sanılıyordu. Aslında Yukiko artık "küçükhanım" denildiğinde garip kaçacak bir yaşa gelmişti. Yine de kimse bunu tuhaf karşılamıyordu. Çok güzel desenleri, harika bir renk uyumu olan kıyafetleri her üçüne de çok yakışıyordu. Böyle genç işi kıyafetler giydikleri için öyle görünüyor değillerdi. Boyları bosları, endamları da pek genç duruyordu. Başka türlü giyinseler kendilerine yakışmayacağı bir gerçekti.

Geçen sene Teinosuke, üç kız kardeş ile Etsuko'yu şehir dışına, Kintai Köprüsü'nün oraya çiçek seyrine götürmüştü. O gün üç kız kardeş köprüde yan yana durur-

ken Teinosuke fotoğraflarını çekmiş, o sırada da şu şiiri uyduruvermişti:

Üç hemşire
Üçü de güzellikte birbirinden ziyade
Kintai Köprüsü üzerinde
Durup resim çektirmede

Her ne kadar ilk bakışta kardeş oldukları anlaşılsa da üçü de birbirinden farklıydı. Hepsinin kendine has bir yönü vardı. Bir yandan birbiriyle hoş bir tezatlık gösterirken, diğer yandan hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde ortak noktaları olduğu aşikârdı. Görenler bu kız kardeşlerin ne kadar güzel olduklarını düşünmeden edemiyordu. İçlerinde en uzun boylusu Sachiko idi, onu sırasıyla biraz farkla Yukiko ve Taeko takip ediyordu. Üçünün yolda yan yana yürümeleri bile görülesi bir şeydi. Üzerindekilerle, endamıyla içlerinde en Japon tarzı görünen Yukiko, en Batılı görünen ise Taeko'ydu. Sachiko tam ikisinin arasıydı. Kıyafet seçimlerinde Taeko hep Batı tarzı şeyler giyerdi. Yukiko ise üzerinden Japon kıyafetlerini eksik etmez, her zaman kimono ile dolaşırdı. Sachiko yazın sıcaklarda genellikle Batı tarzı kıyafetler giyer, diğer zamanlarda ise kimonoyu tercih ederdi. Çehrelerine bakılacak olduğunda, en yuvarlak yüz hatları olan Taeko'ydu. Kaşı gözü yerindeydi, vücudu da bununla uyumlu şekilde sağlam yapılı, hafif etine dolgundu. Yukiko tam tersine en zayıf, en narinleriydi. Bu açıdan da Sachiko her ikisinin iyi yönlerini almıştı. Birbirlerine benzedikleri noktalara gelince, Sachiko ve Taeko babalarına çekmişlerdi. Onun gibi dışarı dönük ve canlı kişilikleri vardı. İçlerinde bir tek Yukiko onlardan farklıydı. İlk bakışta hüzünlü bir görünüşü olan Yukiko'ya, bu görünüşün aksine atlastan *yūzen* desenli cıvıl cıvıl kimonolar ya da saraylı

kadınların kimonolarına benzeyen kıyafetler daha çok yakışırdı. Tokyo tarzı tek düze, çizgili *shimamono* kimonolardan ise uzak durması gerekirdi.

Bir konser oldu mu mutlaka özenip bezenerek giyinirlerdi zaten. Bu sefer özel bir konsere katılıyorlardı, o nedenle iyice özen gösterdiklerini söylemeye bile gerek yoktu. Bu güzel sonbahar gününde üçü birlikte arabadan inip de, Hankyū Tren İstasyonu'nun peronuna çıktıklarında orada bulunan herkes dönüp dönüp onlara bakmıştı. Pazar günü öğleden sonraydı. Kobe'ye giden tren bomboştu. Üç kız kardeş yan yana oturdular. Yukiko'nun tam karşısındaki koltukta bir ortaokul öğrencisi vardı. Delikanlının kendisine utangaç bakışlar attığını, baktıkça da yüzünün iyiden iyiye kızardığını fark etmemesi mümkün değildi.

Sekizinci bölüm

Etsuko evcilik oynamaktan sıkılınca, O-Hana'dan üst kattaki odasından defterini getirmesini istedi. Salonda kompozisyon ödevini yazmaya başladı. Evin çoğu bölümü Japon tarzıydı. Batı tarzında bir tek salon ve ona bağlı yemek odası vardı. Ailece otururken de, misafir geldiğinde de en çok Batı tarzı bu iki yeri kullanıyorlar, günün çoğu zamanını burada geçiriyorlardı. Piyano, radyo ve gramofon salonda duruyordu. Kışın şömine yakıldığında kimse oradan çıkmıyor, salon kendiliğinden evin odağı haline geliyordu. Etsuko da misafir gelmediyse ya da hasta falan olup yatağa düşmediyse tüm zamanını burada geçiriyordu. Üst kattaki odasını sadece uyumak için kullanıyordu. Kendi odası Japon tarzı olmasına rağ-

men Batı tarzı birkaç eşya bulunuyordu. Odası hem uyuyup hem ders çalışabileceği şekilde döşenmişti. Buna rağmen Etsuko ders çalışırken de, evcilik oynarken de salonda olmayı seviyordu. Okul eşyaları, oyuncakları her zaman salonun orasına burasına saçılmış olurdu. Beklenmedik bir misafir geldiğinde bunları toplamaya çalışırken epey koşuşturmaları gerekirdi.

Akşamüzeri arka kapının zili çalınca Etsuko elindeki kalemi fırlatıp geleni karşılamaya koştu. Biraz sonra da söz verdiği hediye paketiyle salona giren Yukiko'nun ardından koşa zıplaya içeri daldı.

Etsuko, "Daha bakmak yok!" diyerek masada duran defterini Yukiko'dan saklamak için ters çevirdi. Hemen ardından da, "Hediyemi göstersene!"diye paketi Yukiko' nun elinden çekiştirip aldı. İçinden çıkardığı oyuncakları kanepenin üzerine tek tek dizmeye başladı.

"Teşekkür ederim ablacığım."

"Bunları istiyordun değil mi?"

"Hı hı, bunlardı. Teşekkür ederim."

"Kompozisyonunu yazmayı bitirdin mi bakayım?"

"Olmaz, göstermem!" Etsuko defterini alıp göğsüne sıkıca bastırarak odanın diğer ucuna kaçtı. "Niye göstermiyorum biliyor musun?"

"Niyeymiş bakayım?"

"Hi hi, hi hi... Şey... aslında... burada seninle ilgili bir şey yazıyor..."

"Ne iyi işte! Göster bakayım."

"Sonra... sonra göstereceğim. Şimdi olmaz."

Etsuko, yazdığı kompozisyonun başlığının "Tavşan Kulağı" olduğunu söyledi. Anlattığına göre Yukiko Ablasından da bahsetmişti biraz. "Şimdi bakarsan utanırım ablacığım! Ben uyuduktan sonra okuyup düzeltsen olur mu? Yarın sabah erkenden kalkıp okula gitmeden önce temize çekerim ben," dedi.

Yukiko, Sachiko'ların yemekten sonra sinemaya gideceklerini, eve geç döneceklerini biliyordu. Akşam yemeği biter bitmez Etsuko ile banyoya girdi. Saat sekiz buçuk gibi küçük kızı yatak odasına çıkardı. Etsuko daha küçük olmasına rağmen kolay kolay uykuya dalamayan bir çocuktu. Yatağa yattıktan sonra yarım saat kadar hiç durmadan heyecanla konuşur durur, susmak bilmezdi. Onu uyutmak da Yukiko'nun görevlerinden biriydi aslında. Fakat çoğu kez Etsuko'nun söylediklerini dinlerken Yukiko kendisi uyur kalırdı. Kimi zaman sabaha kadar uyanmazdı. Bazen de biraz uyuklar, sonra Etsuko'yu uyandırmadan usulca kalkar, geceliğinin üzerine bir şeyler alarak aşağıya iner, Sachiko'larla çay içip sohbet ederdi. Öyle zamanlarda bazen eniştesi peynirle beyaz şarap çıkarırdı, o da bir kadehçik olsun onlara eşlik ederdi. Ara sıra gelen sırt ağrılarından mustarip olan Yukiko'yu, o gece de sırtının ağrısından uyku tutmamıştı. Sachiko'ların dönmesine daha çok vardı. "Onlar gelmeden şu kompozisyona göz atayım," diye düşündü. Etsuko'nun nefes alışlarına kulak verdi. Derin derin nefes alıp verişinden sonunda uykuya dalmış olduğunu anladı. Yattığı yerden kalktı. Başucundaki lambanın yanında duran Etsuko'nun kompozisyon defterini eline aldı.

Tavşan Kulağı

Evcil bir tavşanım var. Biri, bu tavşanı "Küçükhanıma sunuyorum," diyerek bana getirdi. Evimde köpek ve kedi de var. O yüzden tavşan onlardan ayrı, girişte duruyor. Her sabah okula giderken tavşanı sevip okşuyorum. Geçen cuma günü şöyle şeyler oldu: Okula giderken evin girişinde, tavşanın bir kulağının pıt diye havaya kalktığını dimdik durduğunu gördüm. Bir tanesi de aşadaydı. Ben de "aa, çok tuhav, öbür kulağını da

kaldır" dedim ama dediimi yapmadı. Bunun üzerine ben "öyleyse ben senin için kaldırayım" deyip elimle kulağını kaldırdım. Fakat elimi çekince pat diye düştü. Ben de ablama "ablacığım, şu tavşanın kulağını kaldırsana" dedim. O zaman ablam ayağıyla tavşanın kulağını itip kaldırıverdi. Fakat ablam ayağını çekince, kulağı yine pat diye düştü. Ablam "ne tuhav kulak değil mi?" diyerek gülmeye başladı.

Yukiko acele ile "ablam ayağıyla tavşanın kulağını..." yazan cümledeki ayağı sözcüğünün üzerini karaladı.

Etsuko okulda kompozisyon yazmada iyiydi. Bu yazıyı da iyi yazmıştı. Yukiko kendisi de sözlükten kontrol ederek sadece "tuhav" sözcüğünü "tuhaf" olarak, "aşadaydı" "aşağıdaydı", "dediimi yapmadı"yı da "dediğimi yapmadı" olarak düzeltti. Yazıda başka hata yoktu. Sadece onu huzursuz eden "ayağıyla" ile başlayıp "tavşanın kulağını itip kaldırıverdi" diye devam eden cümleyi şöyle değiştirdi:

"... ablam da tavşanın kulağını kaldırdı ama bırakınca tavşanın kulağı yine pat diye aşağı düştü..."

"Ayağıyla" yazan yeri "eliyle" diye düzeltmek daha kolaydı. Fakat işin aslı o zaman gerçekten ayağıyla kaldırmıştı. Çocuğa yalan yazdırmanın uygun olmayacağını düşünmüş, fark edilmeyecek şekilde düzeltmeye çalışmıştı. Ya bunu kendisi görmeden okula götürüp öğretmenine okutsaydı! Bunu düşününce içi bir fena oldu. Yine de Etsuko'nun kendisiyle ilgili hiç beklemediği bir şeyi yazması onu biraz eğlendirmişti.

"Ayağıyla" hikâyesinin aslı şuydu:

Ashiya'daki evlerine komşu bir ev vardı. Evlerin arka bahçeleri birbirine bitişikti. Altı ay kadar önce buraya Stolz adında Alman bir aile taşınmıştı. İki evin arasında basit bir tel örgüden başka bir şey olmadığından Etsuko

zamanla Stolz'ların çocuklarıyla arkadaş olmuştu. En başlarda tel örgünün diğer yanından tıpkı hayvanların ilk karşılaştıklarında yaptıkları gibi burunlarını sokup birbirleriyle bakışıyorlardı. Çok geçmeden iki taraf da aradaki tel örgüyü geçerek diğerinin bulunduğu yere gelmeye başladı. Almanların üç çocukları vardı. En büyükleri Peter adında bir oğlandı. Ortancası bir kızdı, adı Rosemarie'ydi. En küçükleri Fritz de erkekti. Peter on-on iki yaşlarında görünüyordu. Rosemarie tam Etsuko'nun boyundaydı. Fakat Batılıların çocukları hep daha iri yapılı olurlardı. Olasılıkla Etsuko'dan bir-iki yaş küçüktü. Etsuko bu kardeşlerle, özellikle de Rosemarie ile çok iyi arkadaş oldu. Her gün okuldan döner dönmez onları bahçede oynamaya çağırıyordu. Rosemarie başlangıçta, "Etsuko, Etsuko," diye konuşuyordu. Fakat birileri kulağını çekmiş olacaktı ki bir süre sonra, "Etsuko küçükhanım," demeye başladı. Etsuko ise yeni arkadaşına seslenirken, kardeşlerinin ve ailesinin ona taktığı Rumii ismini kullanıyordu.

Alman ailenin evinde bir Alman av köpeği, bir de simsiyah bir Avrupa kedisi vardı. Bunların dışında bahçenin bir köşesine yaptırdıkları kafeste angora cinsi bir tavşan besliyorlardı. Etsuko'ların da kedileri ve köpekleri vardı ama tavşanları yoktu. Bu nedenle komşuların köpeği ile kedisi küçük kıza o kadar değişik gelmemişti. Tavşan ise çok ilgisini çekmişti. Rosemarie ile birlikte sık sık tavşana yem vermeye başlamış, hatta kulaklarından tutup kucağına almaya bile alışmıştı. Sonunda annesinden tavşan istemeye başladı. İkide bir bunu tekrarlıyordu. Sachiko evde hayvan beslemenin iyi bir şey olduğuna inanıyordu. Tek endişesi nasıl bakacaklarını bilmedikleri bir hayvanı eve almaktı. Sonra bakmayı beceremezler de ölürse hayvana yazık olurdu. Hem evlerinde köpekleri Johnny ve kedileri Suzu da vardı. Onlar bile epeyce bakım gerektiriyordu. Bir de üstüne tavşan gelir-

se sadece beslemek bile bir dert olacaktı. En büyük sorun ise diğer iki hayvanın tavşana bir zarar vermesini önlemek için kapalı bir yerde tutmak isteseler bile evlerinde buna uygun bir yer olmamasıydı. Hâlâ bu konuda karar verememişken, bir gün baca temizleyicisi adam, küçükhanıma getirdiğini söyleyerek elinde bir tavşanla çıkageldi. Öyle safkan angora falan değildi. Yine de beyaz, güzel bir tavşandı. En sonunda diğer iki hayvandan ayırmak için en güvenli yerin girişteki avlu olduğuna karar vererek orada beslemeye başladılar. Tavşan, kırmızı gözlerini açarak onlara bakmaktan başka bir şey yapmıyordu. Seslenseler de hiçbir tepki vermiyordu. Büyükler, bu hayvanın kedi ve köpekten çok farklı olduğunu söylüyorlardı. Tavşancık onlar için tam bir muammaydı. İnsanın sevgisine ihtiyaç duymuyor, insanlarla hiçbir temas kurmuyordu. Kıpır kıpır tuhaf bir yaratıktı.

Etsuko'nun kompozisyonunda bahsettiği işte bu tavşandı. Yukiko her sabah Etsuko'yu uyandırıp kahvaltısını ettirir, çantasını kontrol ettikten sonra okula gönderirdi. Ardından yatağına dönüp biraz ısınmaya çalışırdı. O sabah sonbaharın son günlerinin soğuğu kendini iyice hissettirdiği halde geceliğinin üzerine sadece ince ipek bir sabahlıkla, hatta ayağındaki Japon tarzı parmak arası patikleri bile bağlamadan küçük kızı yolcu etmek için kapıya çıkmıştı. O sırada, Etsuko'nun sabırla tavşanın bir kulağını havada tutmaya çalıştığını görmüştü. Küçük kız, "Ablacığım," diye kendisinden yardım istediğinde de, aman okula geç kalmasın diye, hemen yardım etmeye çalışmıştı. Fakat o yumuş yumuş şeye elini sürmek içini fena ediyordu. O yüzden tavşanın kulağını patiklerinin üzerinden, iki ayak parmağının arasına alarak havaya kaldırmaya çalışmıştı. Ama bırakır bırakmaz kulak tekrar düşüvermişti.

"Ablacığım, burası niye olmamış?"

Etsuko ertesi sabah kompozisyonunun düzeltilen yerlerine bakarak sordu.

"İstemiyorum Etsuko'cuğum. Ayağımla yaptığımı yazmasan olmaz mı?"

"Ama sen ayağınla yaptın!?"

"Elimi sürmekten huylandım da ondan."

"Hımm," dedi yine de ikna olmamış bir ifadeyle. "O zaman öyle yazayım?"

"Öyle de, böyle tuhaf bir şey yaptığımı yazma n'olur. Öğretmenin okuduğunda ne kaba saba bir kız olduğumu düşünür sonra."

"Hımm."

Bu açıklamaya rağmen Etsuko hâlâ ikna olmuş görünmüyordu.

Dokuzuncu bölüm

"Yarın uygun değilseniz, ayın on altısı çok uğurlu bir tarih! O gün yapsak nasıl olur?" Bir önceki gün Sachiko tam evden çıkacakken gelen telefonda, Itani Hanım böyle demişti. O da mecburen kabul etmişti. Fakat Yukiko'nun ağzından "olur gidelim" lafını ancak iki gün sonra alabilmişti. Onu da ancak Itani'nin "evlilik lafı geçmeden ikisini bir tanıştıralım" diye verdiği sözü tutması şartıyla kabul etmişti. Yemek bugün akşam altıda Kobe Oriental Hotel'de olacaktı. Davetin ev sahipliğini Itani ile Itani'nin erkek kardeşi Fusajirō Murakami, hanımıyla birlikte yapacaktı. Demir ticareti yapan bir dükkânda çalışan Fusajirō damat adayının çok eski arkadaşı olarak bu işe önayak olmuş biri sıfatıyla bu işi üstlenmişti. Talip

Segoshi tek başına geliyordu, henüz memleketinden ailesini çağırmak için erkendi. Bu nedenle kendi memleketinden bir büyüğü olan Igarashi adlı bir bey ona eşlik edecekti. Igarashi Bey, Fusajirō'nun çalıştığı şirkette müdürdü. Segoshi'nin bir büyüğü olarak davette yer almasını, Fusajirō rica etmişti. Kız tarafından ise Teinosuke, eşi Sachiko ve Yukiko vardı.

Sachiko, davetin bir gün öncesi yanına Yukiko'yu da alarak Itani'nin güzellik salonuna gitti. Ertesi günkü buluşma için saçlarını yaptıracaklardı. Sachiko sadece saçını yaptıracaktı, başka bir işi yoktu. O yüzden önce Yukiko' nun işini halletmelerini istedi. Sırasının gelmesini beklerken Itani bir fırsatını bulup, "Şey..." diye fısıldayarak Sachiko'nun oturduğu yere yaklaştı. "Şey, aslında sizden bir ricam olacaktı." Itani böyle diyerek Sachiko'nun kulağına doğru eğildi. Tokyo lehçesiyle konuşuyordu. "Böyle bir şey söyleyerek haddimi aştığım için beni bağışlayın lütfen. Yarın pek dikkat çekmeyecek gibi hazırlanmanız mümkün mü?"

"Aa, bunu elbette biliyorum!" diyen Sachiko'nun sözünü keserek, "Velakin öyle az biraz yetmez. İyice sade olun. Küçükhanım pek güzel fakat biraz zayıf ve de içine kapanık. Sizinle yan yana oturunca bu durum iyice göze batacak. Siz hâlâ çok hoş ve güzel bir hanımsınız. Zaten herkesin dikkatini çekecek birisiniz. Lütfen bir şeyler yapıp edin, yarın on-on beş yaş yaşlı görünmeye çalışın! Mümkün olduğunca dikkatleri küçükhanıma yöneltmeye gayret edin. Yoksa, olacak iş bozuluverir diye endişe ediyorum."

Böyle bir şey Sachiko'nun başına ilk kez gelmiyordu. Yukiko görücüye çıktığında defalarca onun yanında olmuştu. Her seferinde, "Ablası ne kadar canlı, hem de ne kadar modern ama kız kardeşi biraz içine kapanık ve

mahzun duruyor." Yahut, "Ablası o kadar genç, canlı gözüküyor ki kardeşini gölgede bıraktı," sözlerini duymuştu. Hatta bir keresinde gelmemesini bile istemişler, onun yerine büyük ablası Tsuruko'nun katılmasını söylemişlerdi. Sachiko kendisine bu tür şeyler söylendiğinde, "Demek öyle! Bu insanlar Yukiko'nun yüzündeki iyiliği göremiyorlar! Demek benim gibi dışa dönük görünen birini modern buluyorlar öyle mi?" diye konuşmuştu. "Böyleleri artık her yerde var, hiçbir özellikleri de yok! Kendi kız kardeşimi övmek belki biraz tuhaf olacak ama sahiden eski zaman kızları gibi evden dışarı adımını bile atmadan, gözden bile esirgenerek büyütülmüş bir kız o! Yukiko'nun biraz narin, çok zarif o güzelliğini anlayıp takdir edecek, gerçekten isteyecek biri çıkmadıkça kardeşimi vermem," demiş, Yukiko'yu öve öve bitirememişti. İçten içe kendini beğenmeden de edememişti. Başkalarına bir şey söylemese de, kocası Teinosuke'nin önünde, "Ben yanında olursam Yukiko'ya engel olurum," diye hafiften böbürlenmişti. Bunun üzerine kocasının, "Öyleyse bir tek ben giderim, sen evde kal," yahut, "Olmaz, o üzerindeki olmaz! Daha ağırbaşlı giyin! Yine kardeşinin önüne geçiyor diyecekler!" diyerek, makyajını yeniden yaptırttığı, üstünü başını değiştirttiği de olmuştu. Ağzı böyle söylese de, içten içe bu kadar canlı, cıvıl cıvıl bir karısı olduğu için ne kadar mutlu olduğunu Sachiko kocasının gözlerinden anlıyordu.

Bu iş elbette aile büyükleri olarak memleketteki ablasıyla eniştesinin göreviydi. Fakat genellikle Sachiko memleketteki ablasının yerine bu işi üstlenmek durumunda kalıyordu. Zaten Yukiko da, "Sachiko Ablam gelmezse olmaz," deyip duruyordu. Bu şekilde katılmak zorunda kaldığı zamanlarda mümkün olduğunca göze batmamaya çalışarak hazırlanırdı. Tüm bu çabasına rağmen günlük kıyafetleri bile çok güzeldi. En sıradan haliyle de olsa

çok canlı gözüküyordu. Ne kadar dikkat etse de sonradan defalarca, "Yok hâlâ çok göze batıyorsunuz," sözlerini işitmişti. Sırf kardeşini gölgede bırakmamak için, Sachiko birkaç kez Yukiko'nun talipleriyle görüşmekten kaçındığı olmuştu.

"İyi, tamam anladım. Herkes hep böyle söylüyor! Çok iyi biliyorum. Söylemenize gerek yok. Yarın gerçekten çok sade olacağım." Sachiko, Osaka lehçesiyle cevap vermişti.

Bekleme yerinde bir tek Sachiko vardı, duyacak başka kimse yoktu. Ancak hemen yan taraftaki bölmeyi ayıran perde aralık kalmıştı. O bölümde başı mizanpli makinesinin içinde oturan, kendilerine dik dik bakıp duran Yukiko'nun yansımasını aynadan görüyorlardı. Itani, Yukiko'nun başında makine olduğu için kendilerini duyamayacağını düşünmüş, rahat rahat konuşmuştu. Fakat ikisinin, aralarında bir şeyler konuştuğunu kardeşi oturduğu yerden görebiliyordu. Ne konuştuklarını merak etmişti herhalde. Gözlerini dikmiş onlara bakıyordu. Sachiko, kız kardeşinin kendi ağız hareketlerinden bir şey anlayacağından endişe edip iyiden iyiye tedirgin olmuştu.

Buluşacakları gün Yukiko saat üç gibi hazırlanmaya başladı. Kız kardeşleri ona yardım ediyordu. Teinosuke de işinden erken çıkıp gelmişti. Makyaj odasına geçmeleri için onları sıkıştırıp duruyordu. Teinosuke kimononun deseninden aksesuvarlara, saç biçimine kadar pek çok şeyden anlardı. Kadınların bu hallerini seyretmekten keyif duyardı. Hepsinden önemlisi ise kızların zamanı nasıl su gibi harcadıklarını önceki seferlerden biliyordu. Bu konuda dersini almış olduğundan, akşam altı için verdikleri söze vaktinde yetişebilmeleri için onları denetliyordu.

Etsuko okuldan döner dönmez çantasını salona fır-

latıp yukarı çıktı. "Bugün ablam damat beyle tanışacak değil mi?" diye neşeyle içeri daldı.

Sachiko bunu duyunca irkildi. Aynadan Yukiko'nun yüzünün renginin değiştiğini fark etse de sanki hiçbir şey olmamış gibi konuştu. "Bunu nereden duydun bakayım?"

"Sabah O-Haru'dan duydum. Öyle değil mi ablacığım?"

"Öyle değil," dedi Sachiko. "Bugün Itani Hanım beni ve ablanı Oriental Hotel'e davet etti. Oraya yemeğe gideceğiz."

"Ama babam da gitmiyor mu?"

"Baban da davetli."

"Etsuko'cuğum." Yukiko aynaya bakarak konuşuyordu. "Aşağı kadar gidip O-Haru Kalfa'ya biraz gelmesini söyleyebilir misin? Sen tekrar çıkmasan da olur."

Etsuko, kendisine şuraya buraya git denildiğinde öyle pek dinlemezdi. Bu sefer Yukiko'nun sesinde sıra dışı bir şeyler hissetmiş olacak ki hemen, "Hı hı," deyip aşağı gitti. Çok geçmeden, O-Haru çekine çekine, "Beni istemişsiniz efendim," diye dışarıdan seslenerek, dizlerinin üzerinde sürgülü kâğıt kapıyı yana açtı. Dizlerinin üzerinde oturmaya devam ederek eğilip saygıyla selam verdi. O-Haru, Etsuko'dan bir şeyler duymuş görünüyordu, yüzünün rengi atmıştı. Yaklaşan fırtınayı sezen Teinosuke ve Taeko bir anda ortadan kayboluvermişlerdi.

"O-Haru Kalfa, sen küçükhanıma bir şey söyledin mi?" Evlerinde kendi aralarında olduğu gibi hizmetçileriyle de Osaka lehçesiyle konuşuyorlardı. Sachiko hizmetlilere bir şey söylediğini hatırlamıyordu. Gizlemek için de öyle özel bir çaba sarf etmediği için şimdi kendinde de hata görüyor, en azından Yukiko'nun önünde O-Haru Kalfa'yı sorguya çekmesi gerektiğini düşünüyordu.

"Evet, O-Haru Kalfa?"

"..."

O-Haru bakışlarını yerden ayırmıyor, ağzından da bir söz çıkmıyordu. Her haliyle sanki, "Çok fena bir şey yaptım efendim," der gibiydi.

"Küçükhanıma ne zaman söyledin bakayım?"

"Bu sabah efendim."

"Söylerken aklından ne geçiyordu!"

"..."

O-Haru daha on sekiz yaşında bir kızdı. On beş yaşından beri yanlarındaydı. Şimdi kalfaları olmuştu. Artık onu da aileden biri gibi görüyorlardı. En başından beri sadece bir tek ona kalfa diyorlardı. Hatta Etsuko, O-Haru Kalfacığım diyordu. Zaman zaman iyice kısaltıp Haru Kalfam, bile dediği oluyordu. Etsuko her sabah okula giderken Osaka-Kobe arasındaki şehirlerarası yolu geçmesi gerekiyordu. Bu yolda sık sık kazalar olurdu. Onun için Etsuko'yu okula mutlaka biri bırakır, alırdı. Bu işi genellikle O-Haru yapardı. Biraz sıkıştırınca anlaşılmıştı ki, O-Haru sabah okul yolunda Etsuko'ya her şeyi anlatmıştı. Aslında o kadar sevimli bir kızdı ki! Azarlanınca zavallının rengi bir anda soluveriyor, bu haliyle daha da sevimli görünüyordu.

"Demek ben geçenlerde sizin yanınızda telefonda konuşurken söylediklerime yeterince dikkat etmemişim. Kulak misafiri olduysan bile, gizli kalması gerektiğini de biliyorsundur! Ayrıca bugün bir şey olmadığını da duymuşsundur! Nerede susup nerede konuşman gerekeceğini bileceksin! Öyle daha sonunun ne olacağını bilmediğimiz bir şeyi çocuğun önünde konuşmak olur mu! Ne zamandan beri bu evin içindesin, daha dün gelmedin. Bu kadarını da bil artık!"

"Üstelik bu ilk de değil!" diye lafa karıştı Yukiko.

"Her zaman boşboğazlık ediyorsun," diye devam etti Sachiko. "Hiç söylenmeyecek şeyleri konuşup duruyorsun. Çok fena bir huy bu!"

İkisinin art arda topa tuttuğu O-Haru, söylenenleri duyup duymadığı bile anlaşılmadan, başı önünde sesi soluğu kesilmiş, kıpırdamadan oturuyordu. "Artık çekilebilirsin," denildiğinde bile sanki yerine çakılmış gibi öylece kaldı. Ancak, "Git artık!" diye iki-üç kere tekrar edildikten sonra neredeyse hiç duyulamayacak kadar cılız bir sesle özür dileyip oradan ayrıldı.

Sachiko hâlâ yüzü asık olan Yukiko'ya endişeyle bakarak, "Her zaman söyleyip duruyoruz, nasıl boşboğazlık ediyor böyle!" dedi. "Hep benim dikkatsizliğim yüzünden. Telefonda konuştuklarımı anlamayacakları gibi de söyledim ama... hemen öyle gidip çocuğa yetiştirecekleri hiç aklıma gelmemişti."

"Telefon bir yere kadar da, yok kız isteme, yok buluşma derken O-Haru'nun yanında epeyce konuştuk, o zaman da rahatsız olmuştum zaten," dedi Yukiko.

"Sahiden öyle mi oldu?"

"Kaç kere oldu hem de... Biz konuşurken geldiğinde susuyorduk ama dışarı çıkar çıkmaz daha kapının dışındayken yine yüksek sesle konuşuldu hep. Konuşmalarımızı duymuştur mutlaka."

Sahiden de, son günlerde Etsuko uyuduktan sonra Sachiko, Teinosuke, Yukiko zaman zaman da Taeko salonda defalarca bir araya gelip bugünkü buluşmayı konuşmuşlardı. O sırada O-Haru yiyecek içecek bir şeyler getirmek için yemek odasından geçip yanlarına geliyordu. Yemek odasıyla salonun arasında sadece üçlü sürgülü kapı vardı. Kapıların arası parmak girecek kadar aralıktı. Yemek odasındaki biri salondaki konuşmaları rahat rahat duyabilirdi. Üstelik gecenin sessizliğinde iyice duyulacağından alçak sesle konuşmaya özen göstermeleri gerekirdi. Doğrusunu söylemek gerekirse hiçbiri buna dikkat etmemişti. Madem Yukiko farkına varmıştı, şimdi değil de o zaman söyleseydi ya! Yukiko zaten hep alçak sesle konu-

şurdu. Onun özellikle alçak sesle konuştuğunu fark etmemişti Sachiko. Hem bu konuda bir şey söylemezse kim anlayacaktı ki? O-Haru gibi gevezeler kötüydü tamam da, sözcükler ağzından cımbızla çekilir gibi konuşanlar da öyle! Sachiko içinden böyle geçirmeden edemedi. Sonra Yukiko'nun konuşmasındaki mesafeyi fark edince, aslında o zaman yüksek sesle konuşanın Teinosuke olduğunu, Yukiko'nun da eniştesinden çekindiği için bir şey söyleyemediğini, üstelik bu konuda haklılık payı olduğunu da anladı. Gerçekten de Teinosuke'nin sesi çok gürdü, o tür durumlarda en çok duyulan onun sesi olurdu.

"Yukiko'cuğum böyle bir şeyi fark ettiysen keşke o zaman söyleyiverseydin..."

"Eh olan oldu artık. Ama bundan sonra o insanların önünde böyle şeyler konuşulmasını istemiyorum. Ben talip çıkıp çıkmamasından rahatsız değilim. Fakat bu sefer de olmadı falan diye ileri geri konuşurlarsa kendimi çok kötü hissederim..."

Birden Yukiko'nun sesi boğuk boğuk gelmeye başladı, aynadaki yansımasında yüzünden aşağı gözyaşları inmeye başladı.

"Öyle diyorsun da şimdiye kadar talibin vazgeçtiği hiç olmadı ki! Yukiko'cuğum sen de biliyorsun, seni istediklerinde hep biz olmaz dediğimiz için iş bozulmuyor mu?"

"Öyle de, onlar öyle anlıyor mu bakalım! Bu sefer de olmadığını duyduklarında, mutlaka 'yine evde kaldı' diye dedikodu yapacakları belli!"

"Tamam artık. Kapatalım bu konuyu. Biz hatalıydık. Bundan sonra dikkat ederiz, tamam mı? Hem yüzün gözün bozulacak."

Sachiko aklından, Yukiko'nun yanına gidip makyajını düzeltmeyi geçirdi. Fakat yanına giderse kardeşinin gözyaşlarını hiç tutamayacağından korkup yerinde kaldı.

Onuncu bölüm

Bahçede, evin dışında yapılmış müştemilattaki Japon tarzı odayı çalışma odası olarak kullanan Teinosuke, ortalık karışınca oraya kaçıvermişti. Saat dördü geçmiş, hâlâ hanımların hazırlıklarının biteceğine dair bir emare gözükmemişti. Zaman konusunda yavaş yavaş huzursuzlanmaya başladı. Birden bahçedeki aralyanın kurumuş yapraklarının üzerine pıtır pıtır bir şeyler düştüğünü duydu. Çalışma sehpasının üzerinden uzanarak tam karşısındaki sürgülü kâğıt kapıyı yana doğru açtı. Daha demin açık olan gökyüzünün kapandığını, hafiften çiselemeye başlayan yağmur damlalarının belli belirsiz çizgilerle düşmeye başladığını gördü.

Teinosuke ana binaya koştu. Merdivenlerin ortasına varınca, "Hey, yağmur başladı!" diye bağırarak yukarıdakilere haber verdi. Yukarı çıkar çıkmaz makyaj odasına yöneldi.

Sachiko pencereden dışarı bakarak, "Ay! Sahiden yağmaya başladı!" diye kocasını onayladı. "Gelip geçici bir sağanaktır," diye devam etti. "Birazdan diner. Bak hâlâ gökyüzünde yer yer mavilikler var." Daha o konuşmasını bitirmeden, bakmakta olduğu pencereden görünen Japon tarzı gri kiremit çatı tamamen ıslandı. Yağmurun iyiden iyiye bastırdığı duyuldu.

"Araba çağırmadıysanız, hemen haber vermek gerek. Saat beşi çeyrek geçe burada olmasını tembih edin! Hava böyle yağmurlu olacaksa ben de kimono yerine ceket pantolon giyeyim. Lacivert olur değil mi?"

Teinosuke'nin hatırlatmasıyla hemen telefon edip araba çağırdılar. Ne zaman yağmur yağsa Ashiya'da tutulacak tek araba kalmaz, hepsi ortadan kaybolurdu. Üçü de hazırlanmıştı, beklemeye başladılar; saat beşi çeyrek

geçti, sonra yirmi geçti; araba bir türlü gözükmedi. Yağmur daha da şiddetlenmişti. Şehirdeki tüm araba duraklarını arayıp sordular. Hepsi aynı cevabı veriyordu: Bugün hayırlı bir gün kabul edildiğinden, onlarca düğün töreni vardı. Üstüne bir de yağmur bastırınca durakta hiç araba yoktu. Durağa araba gelir gelmez hemen yollayacaklardı. Saat beş buçukta evden çıkabilseler doğrudan Kobe'ye kadar arabayla giderler, saat altıda otelde olabilirlerdi. Yarım saat daha geçip gitti. Teinosuke iyice telaşlanmıştı. Itani Hanım onları aramadan, haber vermek gerektiğini düşünerek Oriental Hotel'e telefon etti. Herkes gelmiş, onları bekliyordu. Nihayet saat altıya beş kala bir araba geldi. Tam o sırada yağmur bardaktan boşanırcasına yağmaya başladı. Şoförün tuttuğu kaba saba kâğıt şemsiyenin altında teker teker arabaya doğru koştular. Sonunda üçü de arabaya bindi. Arabaya koşarken ensesinden aşağıya soğuk yağmuru yemiş olan Sachiko, içeri girip de oturunca derin bir nefes aldı. O anda Yukiko'nun bir önceki görücüye çıkışında da yağmur yağdığını hatırladı.

"Kusurumuza bakmayın, geciktik!"

Yarım saat gecikmişlerdi. Teinosuke, otelin vestiyerine eşyalarını bırakmak için yöneldiklerinde, oraya kadar kendilerini karşılamaya çıkan Itani Hanım'ı görür görmez daha selam bile vermeden art arda özürlerini sıralamaya başladı.

"Bugün uğurlu bir gün olduğundan çok düğün varmış. Bir de üstüne yağmur bastırınca..."

"Sahiden. Ben de buraya gelirken, kaç gelin arabası gördüm bilseniz!"

Sachiko ve Yukiko'nun üstlerindekileri vestiyere bırakmasını fırsat bilen Itani kaşıyla gözüyle Teinosuke'ye işaret ederek, "Şey, biraz gelebilir misiniz?" dedi.

"Birazdan sizi Segoshi Beylerle tanıştıracağım ama şey... önce sormak istediğim bir şey vardı. Kendilerini iyice soruşturdunuz mu, bu konudaki araştırmanız bitti mi acaba?"

"İşin aslı şöyle, talibin kendisini araştırdık ve öğrendiklerimizden büyük memnuniyet duyduk. Ancak memlekette bizimkiler ailesini araştırıyorlar... O da aşağı yukarı bitmiş, ortada bir sorun görünmüyormuş. Fakat bir yerden haber bekliyorlarmış. Bu nedenle, bir hafta daha beklemenizi rica etmemiz mümkün mü?"

"Yaa, öyle demek."

"Bizim için o kadar uğraştığınız halde bu konuda sizi oyalayıp duruyormuşuz gibi oluyor, kusura bakmayın lütfen. Biliyorsunuz bizim memlekettekiler biraz eski kafalı olduğundan ağırdan alıyorlar. Lütfen emin olun ben sizin nezaketinizin ve desteğinizin farkındayım. Bu konuda tamamen sizin yanınızdayım. Hem öyle eski âdetlere takılıp kaldıkça kızımızın evlilik çağı geçiyor. Talibin kendisi iyi biri olduktan sonra diğer şeylere öyle kafayı takmanın ne gereği var, değil mi efendim? Bendeniz elimden geldiği kadar çabalıyorum; ancak... neyse bir de bu akşamki hallerini görelim. Bakalım birbirlerinden hoşlanacaklar mı? Eğer öyle olursa işler daha da hızlanır, öyle değil mi efendim?"

Bu konuda Teinosuke, karısı ile daha önce konuşmuştu. Karıkoca ne cevap vereceklerine dair ağız birliği etmeye karar vermişlerdi. Teinosuke, karısıyla sözleştikleri gibi uygun bir şekilde durumu açıklamıştı. Böyle olmasına rağmen söylediklerinin yarısına kendisi de gerçekten inanıyordu.

İyice geç olmuştu. Lobideki selamlaşma faslını kısa kestiler. Sekizi birden asansöre doluştu, ikinci katta kendilerine ayrılan bölüme çıktılar. Yerlerine geçtiklerinde, masanın iki başına Itani ve Igarashi oturdu. Masanın bir

yanında sırasıyla Segoshi, Fusajirō Murakami ve karısı; diğer yanında Yukiko, Sachiko ve Teinosuke vardı. Aslında bir gün önce güzellik salonunda Itani, Sachiko'dan, Segoshi'nin iki yanında Murakami'lerin, Yukiko'nun da iki yanında ablasıyla eniştesinin oturmasını istemişti. Fakat Sachiko bunun tam bir kız isteme havası yaratacağını düşünerek değiştirilmesini talep etmişti. Sonuçta bugünkü oturuş şekline karar vermişlerdi.

"Hepinize tekrar hayırlı akşamlar dilerim. Efendim burada böyle hep birlikte oturup konuşacağımız aklımın köşesinden bile geçmezken, bakın şu talihe ki bu akşam hep beraberiz..." Söze girmek için uygun bir fırsat kollayan Igarashi, bu girizgâhın ardından bir yandan çorbasını içerken bir yandan da konuya girdi: "Bugün Segoshi'nin memleketinden bir büyüğü olarak burada bulunuyorum. Sizlerin de gördüğü gibi yaşça ondan epey büyüğüm. Öyle onun sınıf arkadaşı falan değilim," diyerek bir şakayla ortamı yumuşattı. "Memlekette evlerimiz birbirine çok yakın, tahmin edeceğiniz gibi benim burada bulunma sebebim de naçizane bu. Diğer yandan burada sizlerin arasında olmak büyük onur olmakla birlikte açıkçası kendimi bu konuma uygun görmüyorum efendim. İşin aslı, bendenizi karşınıza çıkaran Murakami Bey'den başkası değil. Murakami Bey nasıl desem... ablası Itani Hanım da dobra, dediğini dinleten biridir ama kardeşi de bu konuda ondan hiç aşağı kalmaz. 'Bugünkü gibi özel bir toplantıya davet edilmişsiniz, hiç kabul etmekten kaçınmak olur mu? Öyle yaparsanız özel bir davet heba olacak! Böyle durumlarda başımızda bir büyüğün olması gerek. Öyle kolay kolay kaçmanıza izin vermem,' diyerek, bu bir tek saç kalmamış kafamla bendenizi tutup karşınıza getirdi."

"Hahahahaha! Ama sayın müdürüm," dedi Fusajirō gülerek. "Burada olmaktan hiç de şikâyetçi görünmüyorsunuz."

"Bu masada müdürüm falan demek olmaz! Bu akşam işleri unutup hoşça vakit geçirelim."

Sachiko, genç kızlığında kendi dükkânlarında da böyle şakacı, kel kafalı bir başkâtipleri olduğunu hatırladı. Ticarethanelerin çoğunun anonim şirketlere dönüştüğü bugünlerde "başkâtipler" de artık "müdür bey" olmuşlardı. Geleneksel kimonolar yerine takım elbiseler giymeye; Osaka'lı tüccarların konuştuğu yerel lehçe yerine de artık resmî standart dil olan Tokyo lehçesini konuşmaya başlamışlardı. Ama yine de kafa olarak bir şirketin yöneticisi değil de, bir ticarethanenin elemanı gibiydiler. Eskiden dükkânların çoğunda böyle mütevazı, hoş dilli, ticarethane sahibinin suyuna gitmeyi bilen, insanları güldürüp eğlendiren başkâtipler ya da tezgâhtarlar bulunurdu. Itani de bu akşam ortamı ısıtmak için herhalde özellikle böyle birini davet etmişti.

Igarashi ve Fusajirō'nun atışmalarını gülümseyerek dinleyen Segoshi, Sachiko'ların resimden tahmin ettikleri tipte biriydi. Ancak resimdekinden daha genç görünüyordu otuz yedi-otuz sekiz yaşlarından fazla göstermiyordu. Eli yüzü düzgün biriydi. Öyle özel bir çekiciliği yoktu. Dümdüz, tam Taeko'nun söylediği gibi "vasat" bir görünüşü vardı. Boyu bosu, kıyafetleri hatta kravat seçimine kadar her şeyi sıradandı. Görünüşünde Paris'te bulunmuş olduğunu belirtecek hiçbir emare yoktu. Yine de öyle rahatsız edici bir tarafı bulunmuyordu. Her haliyle sağlam ve istikrarlı bir şirket çalışanı gibiydi.

Teinosuke talibin bu haliyle ilk sınavı atlattığını düşünerek, "Segoshi Bey, Paris'te kaç yıl bulundunuz?" diye sordu. O da evde konuştukları Osaka lehçesiyle konuşmayı bırakmış, ortamın gerektirdiği gibi standart Japonca olan Tokyo lehçesi ile konuşmaya başlamıştı.

"İki yıl kaldım ama bu çok eski hikâye."

"Öyle mi, ne kadar oldu?"

"On beş-on altı yıl kadar oluyor. Okulu bitirir bitirmez gitmiştim."

"Yani mezun olur olmaz şimdiki işinize girdiniz, öyle mi?"

"Hayır efendim, öyle olmadı. Şimdiki şirketime Paris'ten döndükten sonra girdim. Fransa'ya gidişimin öyle belirli bir sebebi yoktu. Nasıl desem? Aslında o zamanlar babamı yeni kaybetmiştim. Bir servet değildi belki ama elime rahatça kullanabileceğim bir miktar para geçmişti; o sayede gidebildim. Asıl amacım hem Fransızcamı geliştirmek hem de oradaki iş imkânlarına bakmaktı. Kendimce kafamda böyle şeyler kurmuştum. Fakat sonuçta hiçbirini gerçekleştiremedim. Sadece Fransa'yı gezip gelmiş oldum."

Fusajirō araya girerek, "Bizim Segoshi biraz farklıdır," dedi. "Herkes Paris'e gidince hiç dönmek istemez. Bizim Segoshi ise Paris denilen o şehre karşı tam bir hayal kırıklığı hissetmiş. Memleket hasretine dayanamayınca döndü geldi."

"Sahi mi? Neden?"

"Sebebini kendime bile açıklayamıyorum. Belki, gitmeden önceki beklentilerim çok yüksekti."

Igarashi şakayla karışık, "Paris'e gidip orada buraların güzelliğini anlayıp dönmek hiç de o kadar küçümsenecek bir şey değil! Segoshi, her şeyiyle Japonvari bir hanım istemen de bundan mı kaynaklanıyor?" dedi. Bir yandan da masanın diğer ucunda utangaç utangaç önüne bakarak oturan Yukiko'ya şöyle bir bakış attı.

"Geri dönmüş olsanız da, şimdi çalıştığınız şirkete girdiğiniz için Fransızcanız epeyce gelişmiştir değil mi?" diye sordu Teinosuke.

"Ne yazık ki öyle değil," diye cevap verdi Segoshi. "Evet şirketim bir Fransız şirketi fakat çalışanların çoğunluğu Japon, birkaç yönetici dışında Fransız yok."

"Öyleyse pek Fransızca konuşma fırsatı bulamıyorsunuz, öyle mi?"

"Eh işte MM gemisi geldiğinde işler için gidip konuşuyorum. Bir de ticari yazışmaları yapıyorum."

Itani, "Küçükhanım, hâlâ Fransızca öğrenmeyi sürdürüyor musunuz?" diye lafa girdi.

"Şey... sadece ablama derslerinde eşlik ediyorum."

"Mualliminiz Japon mu, Fransız mı?"

"Fransız..." diye başladı Yukiko. Sachiko onun cümleyi tamamlamasına fırsat vermeden atıldı:

"... ama Japon bir beyle evliymiş," diye ekledi.

Normal zamanlarda bile insan içinde konuşmaktan çekinen Yukiko, böyle bir ortamda, hele bir de Osaka lehçesi değil de Tokyo lehçesi ile konuşması gereken böyle bir durumda iyice kendine güvenini yitiriyor, cümlenin sonunu getiremiyordu. Sachiko'nun da Tokyo lehçesi konuşurken dilinin dönmediği yerler oluyordu, yine de Osaka aksanını belli etmemeye çalışarak oldukça da doğal bir şekilde konuşmayı başarıyordu.

"Peki o Fransız hanım Japonca konuşabiliyor mu?" Segoshi doğrudan Yukiko'nun yüzüne bakarak sormuştu.

"Şey, başlarda konuşamıyordu ama sonraları konuşabilmeye başladı. Son zamanlarda çok iyi konuşuy..."

"Ama Japonca konuşması dersler için pek iyi olmuyor efendim," diye Sachiko yine atılıp kardeşinin sözünü keserek konuşmaya başladı. "Dersler sırasında asla Japonca konuşmayacağına söz vermişti. Fakat tam öyle olmuyor, ağzından Japonca kaçıveriyor."

"Yan odadan derslerini duyuyorum bazen. Üçü de hep Japonca konuşuyor," diye Teinosuke de lafa karıştı.

Sachiko düşünmeden Osaka lehçesiyle konuşuverdi: "Ay, yok öyle bir şey!" dedi kocasına bakarak. "Fransızca konuşuyoruz! Senin olduğun yerden duyulmuyordur."

"Evet öyle. Fransızca da konuşuyorlar. Ama Fransız-

ca konuşurken öylesine utanıyorlar ki sesleri kısılıyor. Yan odadan duymak mümkün değil! O şekilde ne kadar çalışırlarsa çalışsınlar kendilerini geliştiremezler. Hanımların aldığı lisan dersi bu kadar oluyor efendim."

"Ay, ne harika konuşuyorsun! Fakat biz tüm zamanımızı sadece dil öğrenmek için harcamıyoruz. Japonca konuştuğumuzda yemek tarifleri alıyoruz, Fransız pastalarının nasıl yapıldığı öğreniyoruz, örgü modellerinden bahsediyoruz. Hani geçenlerde ondan öğrenip yaptığımız ahtapotu pek sevmiştin. Sen kendin bana, 'Böyle şeyleri daha çok öğren,' demedin mi?"

Çiftin arasındaki bu küçük atışma herkesi güldürmüştü.

Fusajirō'nun eşi, "Ahtapot mu," diye sorunca, ahtapotu domates ve biraz da sarmısakla çeşnilendirerek yapılan Fransız yemeğinin tarifi gündemi bir süre meşgul etti.

On birinci bölüm

Sachiko deminden beri, Segoshi'yi takip ediyordu. Önüne konulan içkileri ardı ardına deviriyor, yine de hiçbir sarhoşluk emaresi göstermiyordu. Daha da devam edebilecek gibiydi. Fusajirō içmeye öyle pek alışkın gözükmüyordu. Igarashi'nin de içkiden yüzü gözü kıpkırmızı olmuştu. Garson her geldiğinde elini iki yana sallayarak, "Daha almayayım," diyordu. Diğer yandan Segoshi ve Teinosuke iyi bir ikili olmuşlardı. Onca içmiş olduklarıı ne yüzlerinden anlaşılıyordu ne de davranışlarından. Itani'nin söylediğine göre, Segoshi öyle her akşam içmezmiş ama içkiyi sevmediği de söylenemezmiş. Bir vesile olduğunda iyi içermiş. Sachiko'lar da, annelerini er-

ken kaybeden babalarının son yıllarında her akşam içki masasında ona eşlik etmişlerdi. Bu nedenle memleketteki ablaları Tsuruko başta olmak üzere hepsi içmeye bir parça olsun alışıktılar. Şimdi ailenin başına geçmiş olan enişteleri Tatsuo da, Teinosuke de içmeyi severlerdi. Belki tüm bunlardan dolayı Sachiko'ya hiç içmeyen bir erkeğin sanki bir şeyleri eksikmiş gibi geliyordu. İçmesini bilmeyen, ayyaş biri elbette söz konusu bile olamazdı. Yine de içkiden keyif alan bir koca her zaman daha iyiydi. Yukiko bu konuda bir şey söylemiş değildi. Fakat Sachiko kendi hislerini bildiğinden, kız kardeşinin de içten içe böyle hissettiğini düşünmüştü. Yukiko gibi ne düşündüğünü hep kendine saklayan, öylece susup içine kapanan bir insanın arada bir içki içerken olsun kocasına eşlik ederek azıcık rahatlaması gerekiyordu. Yoksa karıkoca iyice bunalırlardı. Yukiko'nun huyu böyle olduğuna göre, bu kadarcık olsun yapmazsa belki kocasının da içi iyice kararır, tahammül edemezdi. Hani olur da Yukiko içki içmeyen biriyle evlenirse hali nasıl olurdu! Bu aklına gelince Sachiko kardeşi için üzülmeden edemiyordu. Bu düşünceyle Yukiko'nun o akşam da içine kapanıp susmasına fırsat vermemeye çalıştı:

"Yukiko'cuğum, bir parça içsen..." diye fısıldayarak Yukiko'nun önünde duran beyaz şarabı gözleriyle işaret etti. Ona yol göstermeye çalışarak kendisi de biraz içti. "Küçükhanıma biraz şarap koyabilir misiniz?" dedi garsona alçak sesle.

Segoshi'nin içki içişini gören Yukiko da cesaretini toplamış gibiydi. Biraz daha rahat, keyifli olabilmek için dikkat çekmemeye çalışarak arada içkisinden bir yudum alıyordu. Ama öyle çakırkeyif olamıyordu; içki sadece yüzünün kızarmasına sebep oluyordu. Üstelik yağmurdan ıslanmış ayakları da hâlâ sırılsıklamdı. Bu durumda kendisini çok rahatsız hissediyordu.

Onun bu halini deminden beri fark etse de, görmezlikten gelmeye çalışan Segoshi sonunda, "Yukiko Hanım beyaz şarap mı seversiniz?" diye sordu.

Yukiko gülümseyerek başını önüne eğiverdi.

"Evet, en fazla bir-iki kadeh içer, o kadar," diye onun yerine Sachiko cevap verdi. "Sizin içkiye epey dayanıklı olduğunuzu görüyorum Segoshi Bey. Ne kadar içebileceğinizi merak ettim açıkçası."

"Bir-iki şişe kadar içebilirim herhalde."

"Peki söyle bakalım, içince gizli kalmış yeteneklerin ortaya çıkar mı?" diye takıldı Igarashi.

"O açıdan biraz sıkıcıyım. En fazla çenem düşer o kadar."

"Biraz da küçükhanımdan konuşalım. Yukiko Hanım' ın özel bir yeteneği var mı?"

"Küçükhanım piyano çalıyorlar," diye Itani cevap verdi. "Makioka'lar ailece Batı müziğinden hoşlanıyormuş."

"Yok canım sadece Batı müziği değil..." dedi Sachiko. "Çocukluğumuzda *koto* öğrenmiştik. Bu aralar tekrar başlayayım diyorum. Hem en küçük kardeşimiz de geleneksel Japon dansları yapıyor, Yamamura dans derslerine başladı. Bu sayede *koto* müziğini ve *jiuta* şarkılarını duymak için de çok fırsatım oluyor."

"Demek en küçük hemşireniz Koisan geleneksel dans icra ediyor, öyle mi?"

"Evet öyle. Dışarıdan bakan biri onun tam bir *haikara* yani Avrupai kızlardan biri olduğunu düşünür. Fakat son zamanlarda tekrar çocukluğunda ilgilendiği şeylere yöneldi. Çok becerikli bir kız, bu kadar iyi dans etmesinin sebebi çocukluğunda öğrendiği şeyleri hatırlaması belki de..."

"Ben bu konunun uzmanı falan değilim ama Yamamura dansının çok hoş bir şey olduğunu söyleyebilirim.

Her bir şeyde Tokyo'yu taklit etmek çok iyi bir şey değil efendim! Bizim buralara has geleneksel sanatlarımızı daha popüler hale getirmeliyiz!"

"Aa, evet evet! Dışarıdan tahmin edilmese de bizim müdür bey de... yok öyle olmayacaktı... Igarashi Bey demem gerekiyordu..." diye Fusajirō başını iki yana sallayıp kendi söylediğini düzelttikten sonra devam etti: "*Utazawa* şarkısı söylemekte Igarashi Bey'in üstüne yoktur. Zaten yıllardır kendini buna adamıştır."

"Evet ama bu tür bir şey öğrenmeye başlayınca..." diye araya girdi Teinosuke. "Igarashi Bey gibi bu işin ehli olunca farklıdır tabii de, ilk başlarda insan hiç düşünmeden şarkılarını söylerken kendisini dinleyecek birilerini arıyor. Sonra da soluğu *geisha*'ların olduğu *chaya*'larda alıveriyor."

"Evet, evet. O açıdan haklısınız. Evde hakkıyla icra edememek Japon müziğinin kötü tarafı... tabii bendeniz tamamen farklıyım. Asla hanımlar bana hayran olsun gibi bir hevesle bunları öğrenmeye başlamadım. Bu konularda son derece katı biriyimdir zaten. Değil mi Murakami?" diye sordu Fusajirō'ya soyadıyla hitap ederek.

"Tabii demir ticareti yapıyor, zaten o yüzden demir kadar katıdır," diye şakalaştı Fusajirō da.

"Ha ha ha ha!.. Şimdi aklıma geldi," diye konuşmayı sürdürdü Igarashi, "hanımlara sormak istediğim bir şey vardı. Siz hanımların her zaman yanınızda bulundurduğunuz, *konpakt* diye bir şey var ya, hani küçük bir metal kutucuk, onun içindeki toz gibi şey sadece beyaz yüz pudrası mıdır efendim?"

"Evet öyle, yüz pudrası," diye Itani soruyu cevapladı. "Niçin sordunuz efendim?"

"Aslında şöyle: Bir hafta kadar oluyor; bir gün Osaka trenine binmiştim. Tesadüf bu ya yanımda, rüzgârın geldiği tarafta, gayet güzel giyinmiş, makyajı yerinde bir

hanım oturuyordu. Çantasından *konpakt* çıkarıp açtı. Burnunun üstüne pat pat diye sürdü. Tam o sırada üzerinize afiyet bir hapşırmaya başladım! Art arda üç-dört kere hapşırdım herhalde. O şeyin böyle bir etkisi var mı diye merak etmiştim efendim o yüzden sordum."

"Ha ha ha ha ha! O sırada sizin burnunuza bir şey olmuş olmasın. *Konpakt*'tan mıdır bilemem ki!"

"Bir kere olsa tesadüf derdim efendim. Ancak başıma daha önce de böyle bir şey gelmişti. İkinci kez olunca aklıma takıldı."

"Aa, haklısınız efendim," diye Sachiko da katıldı. "Ben de trende *konpakt* açıp pudra sürdüğümde yanımdakinin hapşırdığı oluyor! Belki iki-üç kere başıma geldi. Bana kalırsa iyi kalite, kokulu beyaz pudralar böyle yapıyor olabilir."

"Sahiden öyle! Yok geçen seferki değildi de, acaba bir önceki seferki hanım siz olmayasınız!" dedi Igarashi şakalaşarak.

"Sahiden... öyle olmuş olabilir. Yaptığım nezaketsizliği mazur görün lütfen," dedi Sachiko da şakayı sürdürerek.

"Bendeniz böyle bir şeyi ilk kez duyuyorum," dedi Fusajirō'nun hanımı aynı neşeli havayı sürdürerek. "O zaman bir kere de kaliteli bir pudrayla deneyeyim bakalım!"

"Şaka yapmıyorum efendim! Eğer bu iş yayılırsa fena olur! Hanımlar lütfen bundan sonra rüzgârın gittiği tarafta birileri oturuyorsa, istirham ediyorum *konpakt*'ınızı kullanmayınız efendim! Şimdi Makioka Hanım'la bizzat tanıştığımızdan elbette sorun etmiyorum," dedi Sachiko'yla şakalaşarak, "... ama trendeki hanım beni iki-üç kez hapşırttı yine de hiç bilmezden geldi! Ne büyük nezaketsizlik değil mi efendim!"

"Aa, bakın aklıma ne geldi!" dedi Sachiko. "Hani bazı erkek kıyafetlerinin yakasındaki telayı at kılından yapı-

yorlar ya efendim, benim en küçük kız kardeşim ne zaman trende adamların takım elbiselerinin yakasından öyle bir at kılı çıktığını görse, içinden tutup yolmak geliyormuş."

"Aa ha ha haaa!"

"Aa ha ha haaa!"

Itani de, "Bendeniz de, çocukken pamuk yer yatağının dikişleri arasından pamuklar çıktığında, onları nasıl çekip çıkarmak istediğimi pek iyi hatırlıyorum efendim," dedi aynı şakacı havayla.

"İnsanların tuhaf tuhaf huyları var değil mi? İnsan biraz içip de çakırkeyif olunca, bilmediği bir kapının zilini çalıp kaçmak aklına geliyor. Ya da hani tren peronlarında 'Lütfen bu zile dokunmayın' yazar ya, insanın içinden inadına zile basmak geliyor, basarsa ne olacağını merak ediyor. Öyle zamanlarda insan bu tür şeylere yaklaşmayayım diye kendini tutmaktan bitap düşüyor."

"Ha ha ha! Sahiden bu gece pek güldük!" dedi Itani derin bir nefes alarak. Yemek bitmiş, meyveler getirilmişti ama anlaşılan onun söyleyecekleri henüz bitmemişti: "Makioka Hanım," diye başladı Sachiko'ya dönerek, "konuyu değiştirmiş olacağım ama son zamanlarda genç ev hanımları, tabii siz de gençsiniz de sizden bir kuşak genç olanlardan, daha evleneli iki-üç yıl olmamış, yirmili yaşlarındaki ev hanımlarından bahsediyorum. Bu hanımlar, nasıl desem, ev ekonomisinde de, çocuk yetiştirmekte de gerçekten çok fenni ve çok akıllı insanlar. Bu durum bendenize kendimi tamamen farklı bir asrın insanı gibi hissettiriyor."

"Sahiden de söylediğiniz gibi efendim. Kız okullarının müfredatı bile bizim zamanımıza göre çok değişti. Ben de genç ev hanımlarını gördüğümde, artık zaman değişti diye içimden geçirmeden edemiyorum."

"Genç kızlığında memleketten yanıma alıp okuttu-

ğum bir yeğenim var. Kobe Kız Okulu'ndan mezun ettik. Yakınlarda evlendi. Osaka-Kobe arasında Kōroen'de bir evleri var. Eşi Osaka'da bir şirkette çalışıyor. Aylık doksan yen alıyormuş, ikramiyeleri de oluyormuş, ek olarak ailesi memleketten otuz yen kadar gönderiyormuş. Hepsini hesap edince aylık yüz elli-yüz altmış yenle hayatlarını sürdürmek zorundalar. Açıkçası, nasıl idare ediyorlar diye endişe ediyordum. Bir gidip baktım. Ay sonunda eşi aldığı doksan yeni getiriyor, hemen bu parayı gaz, elektrik, üst baş, el harçlığı falan diye bölüp zarflara koyuyorlar. Böylece o ayın harcamalarını düzenleyebiliyorlarmış. Aslında ucu ucuna yaşıyor olmalılar ama efendim bendenizi bir akşam yemeğine çağırdılar; dört dörtlük bir sofra hazırlamışlar. Evlerinin içi de öyle dökülmüyordu, çok akıllıca döşemişler. Ama gelin görün ki, bir yandan da hiç edep adap bilmiyormuş efendim. Birlikte Osaka'ya gittiğimizde bozuk para çantamı kendisine verip tren bileti almasını istemiştim. O da çok kullanımlık biletlerden alıp üstünü kendine sakladı. Bu yaptığına hem alındım hem kızdım. O zamana kadar bir sıkıntıları var mı diye gözüm sürekli üzerlerinde olurdu. Boşuna endişe ediyormuşum meğer. Kendi aptallığımdan utandım."

"Haklısınız efendim. Bugünlerde yaşını başını almış kişiler gençlerden daha çok müsrif davranıyorlar," diye onayladı Sachiko. "Komşumuz olan genç bir anne var. İki yaşlarında kadar bir kız çocuğu var. Geçenlerde bir sebepten kapıdan uğramıştım, beni içeri buyur etti. Ben de kırmayıp girdim. Evlerinde hizmetçileri bile olmamasına rağmen her yer derli topluydu. Bildiğim, bu tür hanımların evleri Batı tarzında döşelidir, sandalyede, koltukta otururlar. Evin içinde bile kimono yerine, Batı tarzı kıyafetler giyerler, öyle değil mi efendim? Bu hanım da her zaman öyle Avrupai kıyafetler giyinir. O gün gittiğimde, odanın ortasında bebek arabası duruyordu. Be-

bek, arabadan düşmeyecek şekilde dikkatle konulmuştu. Bebeği biraz seviyordum ki, 'Kusura bakmayın bebeği biraz size emanet edebilir miyim, hemen bir çay koyup geleceğim,' diyerek bıraktı gitti. Bir süre sonra elinde İngiliz çayı ile çıkageldi. O arada bebek için de sütün içine ekmek koymuş, ısıtmış; onu da getirmişti. 'Size de zahmet oldu, buyurun bir bardak çay alın,' dedi. Ben de artık işi bitti yerine yerleşti, diye düşünüyordum, kol saatine bakıp, 'Aaa Chopin başlıyor. Hanımefendi siz de dinlemek istemez misiniz?' diye sordu. Arkasından da radyonun düğmesini çevirdi. Bir yandan müzik dinlerken bir yandan da boş durmuyor, kaşıkla bebeğe süt içiriyordu. Zamanı ziyan etmeden, hem müzik dinleyip hem misafir ağırlayıp hem de çocuğunu besleyerek her şeyi bir arada halledebildiğini görünce, 'Sahiden pek akıllı,' dedim kendi kendime. Yaptığı ne akıllıca bir şey!"

"Efendim, çocuk yetiştirme şekli de artık iyice değişti değil mi?"

"O hanım da böyle söylüyordu. Kendileri, çocuğu kucağa alıştırmadan büyütmeye çalışıyorlarmış. Annesi ara sıra torununu görmek için uğruyormuş. Bunda bir şey yok elbette. Fakat, 'Büyükler geldiklerinde düşünmeden hemen kucaklarına alıveriyorlar,' diyordu. Çocuk buna alışıvermiş, kucağa alınmadığında ağlamaya başlamış. 'Tekrar eski şekline alıştırana kadar canım çıktı efendim,' diye anlatıyordu."

"Sahiden siz söyleyince aklıma geldi, bebekler de eskisi kadar ağlamıyor artık efendim. Çocuk düşüp yuvarlansa bile eğer kendi başına kalkabiliyorsa, hemen yanına gidip kaldırmıyorlar, kucaklarına almıyorlar. Annesi sanki hiçbir şey olmamış gibi yürümeye devam edince, çocuk da kendi başına kalkıyor, onun arkasından gidiyor, değil mi efendim?"

"..."

Yemek bitti. Aşağıya lobiye indiler. Itani, Teinosuke'lere, eğer bir mahzuru yoksa talibin on beş-yirmi dakika kadar hanım kızla baş başa görüşmek istediğini söyledi. Yukiko'nun da bir itirazı olmayınca, ikisi baş başa bir köşeye çekilip konuşmaya başladılar. Bu arada diğerleri de havadan sudan konuşmaya devam ettiler.

Onlardan ayrıldıktan sonra, dönüşte arabada Sachiko artık kendi kendilerine kalmalarının rahatlığıyla Osaka lehçesiyle, "Segoshi Bey'le neler konuştunuz?" diye sordu.

"Bir sürü şey sordu ama..." dedi Yukiko eveleyip geveleyerek, "... öyle önemli bir şey konuşmadık..."

"Belki de nasıl birisin diye seni şöyle bir yokladı, olamaz mı?"

"..."

Önlerinde inceden yağmur yağıyordu, bahar yağmuru gibi usul usul. Yukiko, yemekte içtiği şarap sanki daha yeni kanına karışmış gibi hissediyordu, yanaklarını ateş basmıştı. Osaka-Kobe Karayolu'nda ilerleyen arabanın penceresinden içkinin de tesiriyle hafiften parlayan gözleriyle ıslak taşlara yansıyan farların yarattığı sonsuz ışık oyununa büyülenmiş gibi bakıyordu.

On ikinci bölüm

Ertesi günün akşamı Teinosuke eve döner dönmez, "Bugün Itani Hanım ofise uğradı," dedi Sachiko'ya bakarak.

"Daha dün görüşmedik mi? Niye tekrar kalkıp ofise geldi acaba?"

"Aslında sana sormak istediği şeyler varmış. Bugün Osaka'da bir işi varmış. Seninle konuşmayı beklemek yerine benimle konuşmanın işleri daha hızlı halledeceğini düşünmüş. 'Böyle haber vermeden geldiğim için özür dilerim, size sormak istediğim şeyler vardı,' diyerek çıkıp geldi."

"Ne konuşacakmış?"

"Genelinde iyi şeyler söyledi. Neyse... benimle bir geliversene."

Teinosuke konuşmaları duyulmasın diye karısını bahçedeki müştemilatta, çalışma odası olarak kullandığı yere götürüp anlatmaya başladı.

Itani'nin söylediğine göre dün akşam Teinosuke'ler ayrıldıktan sonra, diğerleri yarım saat kadar daha kalıp konuşmuşlardı. Segoshi bu işe çok hevesli görünüyormuş. Itani, Teinosuke'ye şunları demişti: "Lütfen bu söylediklerini mazur görün efendim ama Segoshi Bey'in küçükhanımın sağlığı konusunda bazı endişeleri varmış. Küçükhanımın biraz narin, dayanıksız gibi görünmesi aklına takılmış. Bir hastalığı falan olmasından endişelenmiş. Efendim, ayrıca kardeşim Fusajirō da geçenlerde küçükhanım hakkında araştırma yaparken kız okulunda karnesini göstermişler. Biraz fazla devamsızlığı olduğu kardeşimin dikkatini çekmiş. Acaba okul yıllarında sık sık hastalanır mıydı?" Itani bunun için gelmişti.

Teinosuke, Yukiko'nun okul yıllarını ve devamsızlığının sebebini kendisinin bilmediğini, bu nedenle karısına ya da Yukiko'ya sormadan bir şey söylemesinin mümkün olmadığını belirtmişti. Kendisini tanıdığından beri Yukiko'nun hastalık denilebilecek bir şey geçirmediğini anlatmıştı. "Evet, çıtı pıtı, ince kemikli, zayıf olduğu aşikâr zaten. Güçlü kuvvetlidir diyemem. Yine de gribe çok az yakalanır, bu açıdan dört kardeşin içinde en dayanıklısıdır. Fiziksel dayanıklılık konusunda da memleketteki ablasını

saymazsak ilk sırada olduğuna ben şahidim," diye konuşmuştu. Ardından da, "Daha önce de onun zayıf görünüşüne bakıp verem olmasından şüphelenenler oldu, böyle endişe etmenize hak veriyorum efendim. Eve döner dönmez hem Yukiko'ya soracağım hem de memlekettekilerden izin alarak sizin içinizi rahat ettirmek için Yukiko'nun doktor muayenesinden geçmesi için uğraşacağım," diye söz vermişti. Yapabilirse akciğer röntgenini de kendilerine göstermeye çalışacağını söylemişti. Böyle dediğinde, Itani, "Yok yok! O kadarını yapmanıza gerek yok. Herkesin içini rahat ettirecek bir açıklama yeterli olur," demişti. Teinosuke ise, "Yok, olmaz bu tür şeyleri açıklığa kavuşturmak daha iyi. Her ne kadar ben kefilim desem de, henüz bir doktorun fikrini almadık. Hem bu da bir vesile olur. Böyle yapmak her iki tarafın da içini rahatlatacaktır. Memlekettekilerin de benim gibi düşüneceğine inanıyorum. Ciğerlerinde bir şey olmadığını bilmek sizin de içinizi rahatlatacaktır," cevabını vermişti.

Karısına bunları anlatan Teinosuke şöyle devam etti: "Hem olur da bu olay evlilikle sonuçlanmazsa bile, bundan sonra soracaklar için de elimizde bir röntgen olması iyi olur. Yapılan şey boşa gitmez. Memlekettekilerin de farklı düşüneceğini sanmıyorum. Hemen yarın Yukiko'yu Osaka'ya götürüp röntgen çektirsek nasıl olur?" diye önerdi.

Bunları konuştuktan sonra Teinosuke karısına, "Ha, sahi! Okulda niye o kadar çok devamsızlığı vardı? Hasta mıydı yoksa?" diye sordu.

"Yok öyle bir şey. O zamanlar kız okulları şimdiki gibi işi sıkı tutmuyorlardı. Babam da okulu boş verip tiyatroya falan götürüyordu bizi. Benim devamsızlığıma baksanız, Yukiko'nunkinden bile daha çoktur."

"Eğer sebep buysa, röntgen çektiriverelim. Yukiko rıza gösterir değil mi?"

Sachiko kocasının sorusuna cevap vermeden aklına takılan şeyi sordu: "Osaka'da iyi bir yer bulabilir miyiz ki? Doktor Kushida yapsa?"

"Aa, böyle deyince hatırladım, bir şey daha vardı... şu leke meselesi..." dedi Teinosuke, kendi sol gözünün kenarını işaret ederek. "Konusu geçmiş. Itani, 'Benim hiç dikkatimi çekmedi ama erkekler her şeye inceden inceye bakmışlar anlaşılan. Geçen gece siz gittikten sonra, 'Küçükhanımın sol gözünün üstünde belli belirsiz bir leke var, diye konuştular,' dedi. Itani'nin anlattığına göre, biri bundan bahsedince bir başkası da, 'Ben de öyle gördüm,' demiş, bir başkası da, 'Yok canım ışıktan öyle görünüyor,' diye cevap vermiş. Her kafadan bir ses çıkmış. Bana gerçekten orada leke olup olmadığını sordu."

"Dün ben de biraz gözüktüğünü fark ettim. İçimden de, 'Ne şanssızlık,' demiştim. Demek sahiden sorun olmuş?"

"Öyle çok önemsemiş gibi gözükmüyorlar ama..."

Yukiko'nun sol gözünün kenarında, daha detaylı söylemek gerekirse, gözkapağı ile kaşının arasında, zaman zaman bir leke belirip kayboluyordu. Teinosuke'ler durumu fark edeli daha altı ay bile olmamıştı. Teinosuke ilk fark ettiğinde Yukiko'nun yüzünde ne zamandan beri öyle bir şey olduğunu sormuştu. Sachiko da aynı sıralarda fark etmişti durumu, önceden öyle bir şey yoktu. Sürekli bir şey değildi, hani özellikle dikkat edip bakıldığında bile görünmeyecek kadar belirsizleştiği, tamamen yok olduğu oluyordu. Sonra daha bir hafta bile geçmeden iyice belirgin bir şekilde tekrar ortaya çıkıyordu. En sonunda Sachiko, belirip kaybolmasının menstrüasyonuyla ilgili olabileceğini fark etti. Böyle bir şeyin Yukiko'yu nasıl etkileyeceği aklına takıldı. Ne de olsa kendi vücuduydu. Herkesten önce durumu kendisi fark etmiş olmalıydı. "Böyle bir şey psikolojisini bozmasa bari," diye endişelen-

mişti. Aslında Yukiko'nun bir türlü evlenemiyor olmasından hiç de hoşnutsuz görünmediği bir gerçekti. Bunun sebeplerinden biri içten içe güzelliğinden emin olmasıydı. Birdenbire orada öyle bir leke çıkması onu nasıl etkilerdi acaba? Sachiko böyle bir endişe duyduğu halde, Yukiko'ya sormak gibi bir düşüncesizlik yapmayı aklından bile geçirmiyordu. Arada bir Yukiko'nun yüzünden ne hissettiğini anlamaya çalışmakla yetinmişti. Oysa dışarıdan bakıldığında ne düşündüğü anlaşılmıyor, böyle bir şeyin ya hiç farkında değilmiş ya da hiç önemsemiyormuş gibi görünüyordu. Taeko bir gün, "Ablacığım bunu gördün mü?" diyerek elinde iki-üç ay önce yayımlanmış bir kadın dergisiyle geldi, Sachiko'ya gösterdi. Şöyle bir göz attığında, kardeşinin, o eski dergide okuyucuların kişisel sorunlarıyla ilgili akıl danıştıkları bir bölümü gösterdiğini anladı. Henüz evlenmemiş yirmi dokuz yaşında bir hanım, Yukiko'nunkiyle benzer bir konuda sorusunu yazmıştı. Yazdığına göre, o hanım da son zamanlarda böyle bir şey olduğunu fark etmişti. Onda da leke, bir ay içinde hafifleyip yok oluyor, sonra tekrar ortaya çıkıyordu. Genellikle de menstrüasyon sırasında daha belirginleşiyordu. Cevabı okuduklarında şöyle yazdığını gördüler: "Sizin sorununuz evde kalmış kızlarda çok sık görülen psikolojik bir rahatsızlık. Endişe edilecek bir şey yok. Genellikle evlendikten bir süre sonra geçer. Eğer geçmezse biraz kadınlık hormonu iğnesiyle düzelebilecek bir şey." Sachiko bunları öğrendiğinde biraz rahatlamıştı. Aslında eskiden onun başına da benzer bir şeyler gelmişti. Onunkinde evlendikten sonra –yani yıllar önceydi ya– ağzının yanında siyah bir leke çıkmıştı. Tıpkı reçel yalamış da dudağının kenarı kirli kalmış bir çocuğun ağzı gibi duruyordu. Gidip doktora görünmüştü. Dediğine göre aspirinin yan etkisiydi. Hiçbir şey yapılmasa da kendiliğinden geçerdi. O da doktorun dediğine uyup hiç dokunmamıştı.

Gerçekten bir yıla kalmadan yok olup gitmiş, bir daha da çıkmamıştı. Bunu da göz önünde bulundurunca böyle lekelere meyilli bir yapıları olabilecekleri geliyordu aklına. Sachiko kendisi de böyle bir şey yaşadığı için zaten en başından o kadar çok endişe etmemişti. Üstelik kendi ağzının kenarında çıkan leke Yukiko'nunkinden daha koyuydu. Sonunda kendiliğinden geçip gitmişti. Bir de üstüne dergideki yazıyı okuyunca iyice rahatlamıştı. Taeko'nun bu eski dergiyi getirmesinin sebebi, bir yolunu bulup bunu Yukiko Ablasına okutmaktı. Dışarıdan bakıldığında pek bir şey anlaşılmıyordu da, kim bilir Yukiko Ablası bu konuda içten içe kendini yiyip bitiriyordu. Bu nedenle, "Bak burada böyle yazıyor, endişelenecek bir şey yok," diye kendisine göstermek istiyordu. Hem evlenince geçecek olsa bile, şimdiden tedavi ettirmek daha iyi değil miydi, bir an önce tedaviye başlasaydı ya! Ne kadar dil dökerse döksün Yukiko Ablası tez canlı biri değildi. Her şeyi yavaştan alırdı. Taeko hani bir vesile yaratıp iyice kafasına sokayım diye de aklından geçirmişti. İşte bunları düşünüp getirmişti dergiyi.

O zamana kadar Sachiko, Yukiko'nun gözünün yanındaki lekeyle ilgili kimseyle bir şey konuşmamıştı. Taeko'yla da ilk o zaman konuşmuşlardı. Küçük kız kardeşi de, bu konuda kendisi gibi gizliden gizliye endişe ediyor olmalıydı. Ama olasılıkla sadece Yukiko'yu düşündüğünden değildi bu ilgisi. Sachiko biliyordu ki, Taeko'nun yardım etmesinin nedenlerinden biri de, Yukiko evlenmeden kendisinin Okubata ile evlenemeyecek olmasıydı. Dergiyi Yukiko'ya kimin göstermesi gerektiği konusunda aralarında konuştular. Sonunda Taeko'nun yapmasının daha uygun olacağına karar verdiler. Eğer Sachiko söylerse iş iyice büyür, hatta Yukiko işin ardında Teinosuke'nin olduğunu bile düşünebilirdi. Taeko'nun öylesine bir şeyden bahseder gibi konuşması daha iyiydi. Yüzündeki leke-

nin iyice ortaya çıktığı bir gün, Yukiko makyaj odasında tek başına aynanın karşısındayken, Taeko tesadüfen orada bulunuyormuş gibi yapıp konuyu açtı. Sesini iyice kısarak, "Yuki Ablacığım, o gözünün kenarındaki şeyi dert etmesen de olur," diyerek, ne tepki vereceğini anlamak için şöyle bir yokladı.

Yukiko cevap olarak sadece, "Hı hı," demekle yetindi.

Taeko göz göze gelmemek için yere bakarak, "Bak bu kadın dergisinde o konuyla ilgili bir şey var," dedi. "Okudun mu? Daha görmediysen göstereyim mi?"

"Gördüm galiba o yazıyı."

"Hımm, demek okudun. Evlendikten sonra geçer diyor, iğneyle de tedavi ediliyormuş."

"Hı hı."

"Biliyor muydun?"

"Hı hı."

Yukiko'nun, bu konudan pek bahsetmek istemediği için soğuk soğuk, "Hı hı," diyerek geçiştirdiği insanın aklına gelebilirdi. Ama aslında Yukiko gerçekten "evet" anlamında böyle cevap veriyordu. Sadece bu yazıyı okuduğunun bilinmesinden biraz utanıp sıkılmıştı, o yüzden böyle davranıyordu.

Başlangıçta çekine çekine konuyu Yukiko'ya açmış olan Taeko, bunu fark edince iyice rahatlayarak, "Eğer yazıyı okuduysan neden iğne yaptırmayı düşünmedin ki?" diye onu bu konuda yüreklendirmeye çalıştı. Fakat Yukiko bu konuda isteksiz görünüyor, onun bu önerisine karşı da sadece, "Hı hı," diyerek geçiştirmekle yetiniyordu. Bunun bir sebebi, tabiatı gereği biri elinden tutup zorla götürmedikçe, tanımadığı bir cilt doktoruna gitmekten hiç hazzetmeyecek olmasıydı. Bir diğer sebep de başkalarının dert ettiği kadar, bu konuyu kendine dert etmemesiydi.

Taeko'nun ona böyle nasihat etmesinden sonraydı.

Etsuko ilk defa fark etmiş olacak ki, bir gün şaşırarak Yukiko'nun yüzünden gözlerini ayırmadan, yüksek sesle, "Ablacığım gözünün üstüne ne oldu öyle?" diye soruverdi. Ne yazık ki, o sırada yanlarında sadece Sachiko değil, hizmetçiler de bulunuyordu. Herkes bir anda suspus oldu. Yukiko hayret edilecek kadar bir sükûnetle öylesine bir cevapla geçiştirdi soruyu, hiç renk vermedi.

Sachiko'ları en çok geren şeylerden biri de lekenin çıktığı zamanlarda Yukiko'yla birlikte şehre inip mağazalara falan gitmekti. Kız kardeşler için Yukiko tam evlilik öncesi, iyi pazarlanması gereken bir şeydi. Taliplerle görüşmek için gidiyor olmasa da, süslenip püslenip dışarı çıktığında kimin göreceği belli olmazdı. O günlerde mümkün olduğunca evden çıkmamaya çalışıyorlardı. Eğer bundan kaçınamazlarsa, çıkmaları gerektiğinde uygun bir makyajla falan kapatmalarına izin verse olurdu. Fakat Yukiko durumu bir parça bile önemsemiyor görünüyordu. Sachiko ve Taeko'ya göre Yukiko'nun yüzü ağır makyajı kaldırabilecek bir yapıda olsa da lekenin belirgin olduğu günlerde, kalınca beyaz pudra sürerse, yandan ışık vurduğunda beyaz tenin altındaki gri leke iyice dikkat çekiyordu. O dönemlerde pudrayı daha hafif sürüp koyu bir ruj sürmek daha iyi olurdu. Yukiko ise, eskiden beri ruj sürmeyi sevmezdi. İnce hastalığı olup olmadığından şüphelenilmesinin bir nedeni de onun bu soluk makyaj tercihiydi. Taeko onun tam aksine pudra sürmese bile mutlaka ruj kullanırdı. Yukiko her zaman bol pudrayla makyaj yapıp sokağa çıkıverirdi. İşte şanssızlık bu ya, tam o sırada mutlaka tanıdık birileri karşılarına çıkardı. Bir gün Taeko ile birlikte ikisi dışarı çıkmışlardı. Trende lekenin daha belirgin olduğunu fark eden Taeko usulca rujunu çıkarıp uzatarak, "Biraz sürüversen," demişti. Yukiko bunu pek önemsemedi. Dışarıdan bu kadar dikkat çekse de kendisi durumu anlamıyor gibiydi.

On üçüncü bölüm

"Peki sen ne cevap verdin?"

"Her şeyi olduğu gibi dosdoğru söyledim. Hem her zaman o kadar belirgin olmadığını, endişelenecek bir şey olmadığını, dergide yazılanları, başka bir dergiden de aynı şeyi okuduğumuzu anlattım. 'Nasıl olsa röntgen çektireceğiz, o bahaneyle Osaka'ya gidip bir cilt doktoruna da gösteriveririz, hem böylece dergide yazanların doğru olup olmadığını da öğreniriz,' dedim. Bu konu gündeme geldiğine göre en azından bu kadarını yapmak gerektiğini düşündüğümü, size de böyle aktaracağımı söyledim."

Yukiko ayın büyük bir bölümünü Ashiya'da geçiriyordu. O yüzden, memlekettekilerin lekenin farkına varmamış olması çok doğaldı. Teinosuke, şimdi bunu bile bile hâlâ bir şey yapmazsa işi ihmal etmiş görünmekten çekiniyordu. Üstelik, bu durum son zamanlarda ortaya çıkmıştı. Daha önceki taliplerle bir kere bile sorun olmamıştı. Hem Teinosuke, Sachiko'nun dudağındaki lekenin de endişelenmeye mahal vermeden kendiliğinden geçtiğini biliyordu, o yüzden açıkçası çok önemsememişti.

Sachiko'ya kalırsa, Yukiko'nun yüzündeki o şey dönem dönem ortaya çıktığı için, taliple görüşmelerde günü önceden konuşup ayarlamaya özen gösterirlerse yeterdi. Ancak bu sefer Itani onların iki ayağını bir pabuca sokmuştu. Üstüne kendileri de biraz dikkatsizlik etmişlerdi, lekenin belirgin olduğu bir gün buluşmayı kabul etmişlerdi. Sachiko da insanların gözüne batmayacağını düşünerek durumu hafife almıştı.

O sabah kocası işe gittikten sonra önceki gün olanlarla ilgili Yukiko'nun ağzını şöyle bir yokladı. Yukiko, enişteleri ve ablaları nasıl uygun görürse öyle yapacağını söylüyordu. Hayırlı bir yola girmiş bu meselenin, böyle

sudan bir sebepten bozulmasından endişe ederek konuyu daha sonra uygun bir zamanda kardeşine açmaya karar verdi. O gece Etsuko uyuduktan sonra, Teinosuke'nin de ortalardan kaybolmasını sağladı. Kız kardeşine röntgen ve cilt doktoru meselesini açtı. Hiç beklemediği şekilde Yukiko hemen kabul etti. O arada gözünün üstündeki leke bir gün içerisinde giderek belirsizleşmiş, kaybolmaya yüz tutmuştu. Eğer doktora göstereceklerse tekrar ortaya çıkana kadar bekleyip daha belirgin olduğunda göstermek daha iyi olabilirdi. Ancak Itani'nin son hamlesiyle, Teinosuke artık durumun bir an önce halledilmesi gerektiğini düşünmeye başlamıştı. Böylece Sachiko hem taliple görüşmelerinin nasıl gittiğini haber vermek hem de memlekettekilerin talip hakkında neler öğrendiklerini, araştırmalarının nasıl gittiğini sormak için apar topar Uehon-machi'deki aile evine gitti. Yukiko'yu doktora götürme konusunu da ablasıyla konuştu.

Onun ertesi günü de evdeki hizmetçilere, Yukiko'yla Mitsukoshi mağazasına kadar gideceklerini söyleyip evden çıktılar. Hem dahiliyecide hem de cilt doktorunda sonuçlar bekledikleri gibi çıktı. Aynı gün biraz bekleyip röntgeni aldılar. Ciğerlerinde bir tek leke bile olmadığı açıkça belli olmuştu. Birkaç gün içinde kanındaki presipitasyonun on üç olduğu, reaksiyonun da negatif olduğu bilgisi ulaştı.

Cilt doktoru muayene sonrası Sachiko'yu bir kenara çekip genç hanımı bir an önce evlendirmeleri gerektiğini pat diye söyleyiverdi. İğne konusunu sorduklarında, "İğneyle de iyileşir tabii ama öyle belirgin olmayan bir şey için gerek yok, mümkün olduğunca çabuk evlendiriverin, bunu tedavi etmenin en iyi yolu bu," diyerek konuyu kapattı. Anlaşılan dergide okudukları doğruydu.

Teinosuke karısına, "Bunları Itani'ye sen götürür mü-

sün?" diye sordu. Sachiko, götürmesine götürürdü elbette; ancak Itani, Teinosuke'nin işleri daha çabuk halledeceğini düşünüp doğrudan ona gitmemiş miydi? Bu durumda mümkünse onun götürmesi daha uygun olurdu. Kendisinin dışarıda kalmaktan bir rahatsızlık duyduğu yoktu. Hem böyle insanın iki ayağı bir pabuca sokulunca laf anlatmak zor oluyordu. Teinosuke karısının dediklerini duyunca, "Madem öyle, hiç kalkıp gitme. Ben de sanki bir iş meselesiymiş gibi halledeyim konuyu," dedi. Ertesi gün ofisten Itani'ye telefon etti. Kısaca durumu anlatarak acele postayla sonuçları ona gönderdi. Bir sonraki gün bu sefer Itani, öğleden sonra dört sularında Teinosuke'ye telefon etti. Bir saate kadar işyerine uğrayacağını haber verdi. Saat tam beşte çıkıp geldi. Söze şöyle başladı: "Önceki gün için teşekkürler ederim efendim. Hemen gönderdiniz. Size de zahmet oldu. Ben de alır almaz olduğu gibi Segoshi Bey'e ulaştırdım. O kadar ayrıntılı bir rapor aldığınız ve özellikle de o kadar zahmet edip röntgen bile çektirdiğiniz için pek mahcup oldular." Itani konuşmasını şöyle sürdürdü. Tüm bunları görünce içinin tamamen rahatladığını tahmin ederlerdi herhalde. Böyle bir şey istemiş olduğu için kendisini bağışlamalarını istiyordu. Itani bu girizgâhtan sonra asıl konuya geldi. Söyleyecekleri için kendisini mazur görmesini, Segoshi'nin mümkünse bu sefer küçükhanımla baş başa görüşmeyi arzu ettiğini söyledi. Bir saat kâfiydi. Bu konuda anlayış göstermeleri mümkün müydü? Itani bunlara ek olarak, Segoshi'nin bu yaşta olmasına rağmen, başından hiç evlilik geçmediğini, tecrübesizliği yüzünden zaman zaman yeniyetme biri gibi davrandığını anlattı. Geçen seferki görüşmelerinde nedense çok heyecanlanmıştı, küçükhanımla ne konuştuklarını hatırlayamıyordu bile. Bir de küçükhanım öyle içine kapalı biri olunca... Öyle olması elbette iyiydi ama o zaman ilk kez tanıştıklarından kendisi de biraz çekin-

mişti. Itani, "Bu nedenle bir kez daha küçükhanımla görüşüp biraz daha teklifsiz konuşmak istiyor efendim, siz de uygun görürseniz tabii," diye isteklerini söyledi. "Öyle dışarıda bir yelerde buluşurlarsa çok göz önünde olurlar. Dilerseniz, Hankyū Okamoto'daki evimde kendilerini ağırlayabilirim. Talip bey için önümüzdeki pazar günü uygunmuş ama..." diye ekledi.

Sonrasında bu konuşmayı karısına anlatan Teinosuke, "Ne dersin? Yukiko rıza gösterir mi?" diye sordu.

"Yukiko'dan önce, memlekettekiler ne der acaba? Daha hiçbir şey kesinleşmeden bu kadar ileri gidilmesin, diyebilirler."

"Belki talibin görüşmek istemekteki asıl amacı gözünün kenarındaki lekenin ne durumda olduğunu tekrar görmek istemesidir. Olamaz mı?"

"Doğru diyorsun. Mutlaka öyledir."

"Eğer maksadı buysa tekrar görüşmeleri daha iyi olmaz mı? Hem bugünlerde leke iyice görünmez oldu. Hem, 'bakın o zaman gördüğünüz gibi değil' diye göstermekte ne sakınca var ki?"

"Öyle sahiden. Buna hayır dersek saklamak istediğimiz bir şey var sanırlar."

Sachiko, kocasıyla aralarında böyle konuştuklarının ertesi günü memleketteki ablasını aradı. Evin telefonundan konuşmak istememiş, yakınlardaki bir ankesörlü telefona kadar gitmişti. Tam da beklediği gibi ablası, "Neden böyle defalarca buluşacaklarmış ki?" diye sordu. Telefon kesilip durdukça, Sachiko tekrar tekrar beş kere aradı. Sebeplerini anlattı. Sonunda ablası şu cevabı verdi: "Belki söylediğiniz gibi olabilir ama daha ne olacağını bilmezken baş başa konuşmalarının uygun olup olmayacağına ben karar veremem. Bu akşam eniştenle konuşayım, yarın sana haber veririm."

Ertesi sabah Sachiko, konuşmalarını evdekilerin duymasını istemediğinden, ablasının aramasını beklemeden yine apar topar ankesörlü telefona gitti. Eniştesi zaman, yer, kimin gözetiminde yapılacağı konusunda bir sürü şart öne sürmüştü ama sonuçta kabul etmişti. Sachiko, bunu öğrenir öğrenmez bu sefer Yukiko'yu şöyle bir yokladı. O da durumu anlayıp kabul etti.

Sonunda artık kararlaştırılan gün geldiğinde Sachiko ev sahibine götürmek için eline bir buket çiçek alıp kardeşiyle birlikte Itani'nin evine yollandı. En başta dördü birlikte çay içerek havadan sudan konuştular. Daha sonra ev sahibesi, Segoshi ve Yukiko'yu ikinci katta rahat konuşabilecekleri bir yere götürdü. Sachiko alt katta Itani ile sohbet ederek bekledi. Başlangıçta bir saat diye sözleşmişlerdi. Fakat o bir saatin üzerinden yarım saat, kırk dakika daha geçtikten sonra ancak inebildiler. Segoshi orada kaldı, iki kız kardeş izin isteyip ayrıldılar. O gün pazar günüydü, kızının evde olduğunu düşünen Sachiko hiç oyalanmadan Kobe'ye dönmek istedi. Yine de Kobe'ye varınca biraz baş başa konuşabilmek için Oriental Hotel'in lobisine uğradılar. Birer çay daha içerken Sachiko, kız kardeşinden görüşmenin nasıl geçtiğini öğrendi.

"Bugün sahiden de çok konuştuk," dedi Yukiko.

O gün utangaç mizaçlı Yukiko daha rahat konuşmuş. Segoshi önce dört kız kardeşin münasebetlerini sormuş. Niye Taeko ve Yukiko memleketten çok Ashiya'da kalıyorlarmış? Taeko ile ilgili gazete haberinin aslı astarı neymiş? Sonrasında neler olmuş? Tüm bunları uzun uzun sormuş. Yukiko da elinden geldiğince cevap vermiş. Memleketteki eniştesine halel getirecek tek bir söz bile söylememiş. Bir ara Segoshi, "Sadece ben soru sorunca olmuyor. Biraz da siz sorun," demiş. Ama bakmış ki Yukiko çekiniyor, o da soru beklemeden, doğrudan kendisinden bahsetmeye başlamış. Kendisi eş olarak, "modern" değil,

"klasik" birini arıyormuş. O yüzden bugüne kadar evlenmemiş. Konuşurlarken, "Sizin gibi birinin benimle evlenmesi yazık olur, mevkilerimiz farklı ama..." diye iki-üç kere söylemiş. Kendisinin geçmişte öyle özel bir ilişkisi olmamış. "Bu konuda bilmenizi istediğim tek bir şey var," diye hiç beklemediği bir şeyi çıtlatıvermiş. Paris'te yaşadığı yıllarda tezgâhtarlık yapan Fransız bir kızla görüşüyorlarmış. Öyle enine boyuna anlatmamış ama o kız onu aldatınca, memleket hasreti çekmeye başlamış. Japonya'ya özgü şeylere düşkünlüğü de bu olay sonucu olmuş. Segoshi'nin başına bu gelenleri kadim dostu Fusajirō'dan başkası bilmiyormuş. Ondan başka birine ilk anlatışıymış bu. O kızla her tür ilişkisi bittiğinden, bu konuda kendisine güvenmesini istiyormuş. Sachiko'nun Yukiko'dan duydukları bu kadardı. Ama bu kadar özel bir şeyi bile Yukiko'ya açmak istemesi, Segoshi'nin hislerinin ne olduğunu sormaya gerek bırakmıyordu.

Itani işin arkasını bırakmadan hemen ertesi gün Teinosuke'ye telefon etti. Dün kendilerine tanıdıkları fırsat sayesinde Segoshi'nin artık söyleyecek bir sözü kalmadığını, Yukiko'nun yüzündeki lekenin de tam söyledikleri gibi önemli bir şey olmadığını iyice anladığını söyledi. Artık kendisi adına, onu küçükhanımın eşi olmaya layık bulup bulmadıklarını öğrenmek için onlardan cevap beklemekten başka yapacak bir şey kalmamıştı. Itani bunları aktardıktan hemen sonra memlekettekilerin yaptırdıkları soruşturmanın bitip bitmediğini sorarak bu konuda tekrar sıkıştırdı.

Itani açısından bakılacak olursa konuyu onlara açtığından beri bir aydan fazla geçmişti. Geçenlerde Ashiya'daki evlerine uğradığında da, ondan birkaç gün sonrasında Oriental Hotel'deki akşam yemeğinde de, bir hafta daha vakit istemişlerdi. Talibin bu kadar ağırdan almalarından sıkılmış olması çok doğaldı. İşin aslı Sachiko'nun

memlekettekilere işi açmasının üzerinden daha iki hafta bile geçmemişti. Zaten böyle önemli bir konuyu titizlikle ele alan memlekettekilerin öyle alelacele cevap vermesi beklenemezdi. Kısacası Sachiko, Itani onu sıkıştırınca düşünmeden, "Bir hafta daha," deyivermişti. Teinosuke'nin de çaresiz ona ayak uydurması pek iyi olmamıştı. Doğrusunu söylemek gerekirse, Segoshi'nin kütüğünün bulunduğu, memleketindeki müdürlükten istedikleri belgeler ancak iki-üç gün önce ellerine ulaşmıştı. Tuttukları özel detektifin raporu da, talibi memleketinde de araştırdıklarından zaman alıyor olabilirdi. Bunlar tamamlandığında artık nihai kararı vermek için, her ihtimale karşı tanıdıklardan birini talibin memleketine yollamayı düşündüklerinden, "Biraz daha, biraz daha," diyerek süreyi uzatmaktan başka çareleri olmamıştı. Itani o arada bir kez Ashiya'daki evlerine, bir kez de Osaka'ya Teinosuke'nin işyerine uğrayarak onları sıkıştırmaya devam etmişti. Itani, "Bu konuyu aceleye getirmeye çalışıyor değiliz efendim. Sadece bu hayırlı işe fitne karışmasın, tek derdim o," diye konuşmuştu. Ardından, "Bu sene içinde düğün yaparız değil mi?" diyecek kadar ileri gitmiş, Teinosuke'nin yanından öyle ayrılmıştı. Bunun üzerinden çok geçmemişti ki, Itani artık yeterince beklemiş olduğuna kanaat getirmiş, bu sefer de daha bir kere bile karşılaşmadığı, memleketteki ablalarına telefon açıp onu da iyice sıkıştırmıştı. Olaydan iyice şaşkınlığa düşmüş ablası telefonu kapar kapamaz Sachiko'ya telefon edip olanları anlatmıştı. Kendisinden bile ağır kanlı, bir şey sorulduğunda ancak beş dakika sonra cevap verebilen ablasının şaşkınlığı gözlerinin önünde canlanmıştı. Ablasının anlattığına göre, Itani ona da, "Biraz acele ediniz efendim hayırlı işe fitne karışmasın," diyerek her zamanki gibi ağız dolusu konuşup ikna etmeye çalışmıştı.

On dördüncü bölüm

Tüm bunlar olup biterken bir ay daha geçmiş, aralık ayı gelip çatmıştı. Bir gün Sachiko'ya memleketten büyük hanımın telefon ettiğini haber verdiler. Telefona çıktığında, ablası Tsuruko, "Şu talip konusunda araştırma iyice uzadı. Fakat sonunda aşağı yukarı anlayacağımızı anladık. Bugün sana gelip her şeyi iyice anlatacağım," diyerek telefonu kapattı. Ablası telefonda üstü kapalı bir şekilde, "Hayırlı bir şey değil, öyle hemen heyecanlanıp sevinmeyin," diye uyarmıştı. Sachiko, ablasının sesini duyduğu ilk andan itibaren, açıkça söylemesine gerek olmadan, bu sefer de bu işin olmayacağını hissetmişti. Telefonu kapatıp salona dönmüş, şöyle derin bir iç geçirip kendini koltuğa bırakıvermişti.

Bugüne kadar kaç kez böyle olmuştu; sayısını unutmuştu artık. İşin sonuna kadar gelip son anda hayır demeleri âdet olmuştu sanki. Buna rağmen şimdiye kadar Sachiko iş tamamına ermedi diye hayal kırıklığı duymamıştı. Nedense bu sefer öyle hayıflanacak kadar iyi bir kısmet olmadığını bilmesine karşın, kalbinin derinliklerinde bir yerde ümitlerinin boşa çıktığını hissediyordu. Şimdiye kadar kendisi de hep memlekettekilerle aynı fikirde olmuş, işin bozulmasını onaylamıştı. Ama bu sefer işin hayırlı bir şekilde sonuçlanacağına inanmıştı. Hayal kırıklığının sebebi buydu belki. Arada Itani olduğundan, kendileri her zamankinden fazla işin içine girmişlerdi. Teinosuke de şimdiye kadar kendini hep işin dışında tutar, sadece yapması gerekenleri yapardı. Bu seferse elinden geldiğince arabuluculuk yapmıştı. Bunların yanı sıra Yukiko'nun hali şimdiye kadar olanlardan farklıydı. Alelacele yemeğe çıkmayı, ikinci kez baş başa görüşmeyi kabul etmişti. Röntgen çektirmeye, cilt doktoruna git-

meye, öyle yüzünü asmadan, "Olur," demişti. Tüm bunlar şimdiye kadar Yukiko'da hiç görmedikleri şeylerdi. Belli ki, kız kardeşinin evlenme arzusu davranışlarına yansımıştı. Başkalarına hiçbir şey belli etmese de böyle davranmasında olasılıkla gözünün üstünde çıkan lekenin etkisi vardı. Sachiko, böyle bir sürü sebepten dolayı bu işin olmasını istemiş hatta kesin gözüyle bakmıştı.

Büyük ablasıyla konuşup işin iç yüzünü öğrenene kadar hâlâ bir şey yapılabileceğine inanarak bu işten vazgeçmemişti. Ancak işin aslını öğrendikten sonra elden bir şey gelmeyeceğine ikna olmuştu. Ablası, Sachiko gibi tek çocuk annesi değildi. Ortaokula ve ilkokula devam eden büyük çocukları okuldan dönmeden, öğle vaktindeki bir-iki saati fırsat bilip gelmişti. Yukiko'nun o gün saat ikiden sonra çay dersine gideceğini, böylece Sachiko'yla baş başa konuşabileceklerini biliyordu. Sachiko'yla salonda konuşurlarken saat bir buçuk sıralarında Etsuko' nun okuldan döndüğünü görünce ayaklandı. "Tamam öyleyse, bu işi sana bırakıyorum. Ne söyleyip de hayır diyeceğimize, Teinosuke ile konuşur karar verirsiniz," diyerek müsaade isteyip gitti.

Ablasının anlattığı kadarıyla Segoshi'nin annesi on yıl kadar önce eşini kaybetmişti. Ondan sonra tek başına eski aile evine çekilmişti. Hasta olduğunu söyleyip el içine çıkmıyordu. Oğlu Segoshi hemen hemen hiç yanına uğramıyor, annesine Segoshi'nin dul kız kardeşi bakıyordu. Hastalığının felç olduğunu söylüyorlardı ancak eve girip çıkan esnaftan duyduklarına göre işin aslı öyle değildi, bir tür akıl hastalığıydı. Kadın, oğlunun yüzünü görse bile tanıyamıyordu. Ablası, özel detektifin raporunda bu durumun üstünkörü yer aldığını, içleri rahat etmediğinden tanıdıklardan birini gönderip durumu iyice araştırttıklarını anlattı. Bunları anlatan ablası şöyle devam etmişti: "İnsanlar o kadar nezaket gösterip bizim

için endişeleniyor, kızımız için uygun bir kısmet arıyorlar. Buna rağmen her seferinde işin bozulması ailenin başı olarak en çok bizi üzüyor. Bizim asla böyle bir düşüncemiz yoktu. Hani öyle malına mülküne bakıp ince eleyip sık dokumayacaktık. İyi bir kısmet olduğunu düşünmüştük. Bu işin tamamına ermesini istiyorduk. Ah şu işe bak ki, memleketine kadar adam gönderip araştırınca, başka hiçbir şeye benzemez bir şey çıktı karşımıza! Soyunda akıl hastalığı varmış. Bu işi kapatmaktan başka elden ne gelir, öyle değil mi? Yukiko'nun kısmetlerinde hep böyle elimizi kolumuzu bağlayan bir mâni çıkıyor! Hep, olmaz, demek zorunda kalıyoruz. Yukiko sahiden kısmetsiz bir kız! Hani ağzımdan, 'koyun yılında doğdu' gibi batıl şeyler çıkmasın diyorum ama..."

Ablası evden henüz ayrılmıştı ki, Yukiko eve döndü. Kimonosunun göğsüne çay töreninde takımları silmek için kullandığı ipek peçeteyi sıkıştırmış, öylece oturma odasına Sachiko'nun yanına girdi. Neyse ki Etsuko, Stolz'ların çocuklarıyla oynamaya bahçeye çıkmıştı. Sachiko kardeşiyle bu konuyu rahat rahat konuşabilecekti.

"Biraz önce ablam buradaydı. Şimdi gitti," dedi Sachiko.

Yukiko, sadece, "Hımm!" deyip kestiği için çaresiz, kendisi lafın devamını getirdi.

"O iş olmamış."

"Öyle mi?"

"Annesi felçli diyorlardı ama aslında akıl hastasıymış."

"Öyle mi?"

"Böyle bir şey ortaya çıkınca, artık o iş söz konusu bile olamaz."

"Hımm."

Uzaktan, Etsuko'nun, "Rumii'ciğim gelsene," diye seslendiğini duydular. Sachiko, dışarıda bahçede koşuştu-

ran iki küçük kızın çimlerin üzerinden kendilerine doğru gelmelerini izlerken, sesini iyice alçaltarak sözünü bitirdi:

"Daha sonra her şeyi anlatırım. Şimdilik bu kadarı kulağında bulunsun."

O sırada Etsuko koşarak bahçeden verandaya çıktı. "Hoş geldin ablacığım!" diye seslendi. Oturma odasının dışındaki verandaya açılan cam kapının önünde durdu. Arkasından gelen Rosemarie de onun yanı başına geldi. Krem rengi yün örgü çorap giymiş pek sevimli iki çift bacak yan yana öylece duruyorlardı.

"Etsuko'cuğum, bugün evde oynayın. Hava soğuk," diyerek ayağa kalkan Yukiko gidip cam kapıyı açtı. "Rumii sen de gir lütfen." Yukiko'nun sesi her zamanki gibiydi, biraz önceki konuşmanın geçtiğine dair bir şey anlaşılmıyordu.

Yukiko'ya durumu izah etme meselesi böylece kapanmış oldu. Ama Teinosuke'yi ikna etmek kolay olmadı. Akşamüzeri eve geldiğinde karısı, memlekettekilerin işe rıza göstermediğini söylediğinde önce, "Yine mi reddedeceğiz?" diye yüzünü astı. Itani kendisini muhatap alınca, Teinosuke istemeden de olsa bu sefer arabuluculuk işinde ön plana çıkmak zorunda kalmıştı. Sonunda bu işin olmasını kendisi de istemeye başlamıştı. Eğer bir daha memlekettekiler, "Bizim belli bir mevkimiz, adımız sanımız var," diye çıkagelir de işi yokuşa sürecek olurlarsa, kendisi bizzat karşılarına çıkıp eniştesinden, baldızından akıllarını başlarına toplamalarını isteyecekti. Üstelik Segoshi'nin ilk evliliği olacaktı. Hem aralarındaki yaş farkına rağmen yan yana durduklarında öyle garip gözükmüyorlardı. Sırf gelecekte daha iyi bir kısmet çıkabilir ümidiyle, tüm bunları görmezden gelemeyeceklerini ablasıyla, eniştesine iyice anlatmaya kararlıydı. Sachiko'dan durumu duyup anladıktan sonra da öyle kolay kolay pes etmek istemedi. Ancak ne yandan bakarlarsa baksınlar, bu durum memle-

kettekilerin kabul edebileceği bir şey değildi. Hadi diyelim oldu da, eniştesi kendisine, "O zaman sorumluluğu sen üzerine alıyor musun? Yukiko'yu soyunda böyle bir şey olan biriyle evlendirip böyle bir kocadan olacak çocukta bir şey olmayacağına teminat verebiliyor musun?" diye soracak olursa, Teinosuke ne cevap vereceğini bilemiyordu. İçi hiç rahat değildi.

Aslında geçen sene baharda kırk yaşlarında, hiç evlenmemiş, bu bakımdan şimdikine benzeyen biri çıkmıştı. Üstelik varlıklıydı da. O zaman hepsi bu konuda heveslenmiş, hatta düğün tarihi bile belirlenmişti. Sonra bir yerlerden adamın bir kadınla ciddi bir ilişkisi olduğunu, dış görünüşünü kurtarmak için evlenmek istediğini öğrenmişlerdi. İşi apar topar kapatıvermişlerdi. Yukiko'nun karşısına çıkan kısmetlerde işler ciddiye binince hep böyle bir bit yeniği çıkıyordu. Memlekettekiler haklı olarak iyice titizlenmeye başlamışlardı. Bir de kendileri iyice zor koşullar öne sürüp olabileceğinden daha iyi bir kısmet aradıklarından, inadına daha tuhaf insanlar karşılarına çıkmaya başlamıştı. Aslında kırk yaşını geçtiği halde hiç evlenmemiş birinde mutlaka bir şey olduğunu akıldan çıkarmamak en doğrusuydu.

Segoshi belki de soyunda böyle bir kusur olduğu için şimdiye kadar evlenmemişti. Bilemezlerdi. Fakat kendilerini kandırmak gibi bir niyeti olmadığı aşikârdı. Yukiko'ya talip olduktan sonra, uzun bir süre memleketine kadar kendisini araştırdıklarını, annesinin durumundan haberdar olacaklarını biliyor olmalıydı. Kız tarafının bu durumu bildiği halde görüşmeyi sürdürdüğünü düşünüyordu herhalde. Sık sık mevkilerindeki farklılıktan ve kendisiyle evlenirse Yukiko'ya yazık olacağından bahsetmesinin ardında da bu duygular vardı olasılıkla.

Segoshi'nin çok iyi bir yerden gelin alacağı dedikoduları MB şirketindeki meslektaşları arasında çoktan yayıl-

mıştı. Duyduklarına göre, Segoshi de bu durumu inkâr etmiyormuş. O çalışkan adam son zamanlarda elini işe süremiyor, yerinde bile oturamıyormuş. Tüm bunlar kendi kulaklarına kadar gelmişti. Bu durumdan haberdar olan Teinosuke, Segoshi'nin haline üzülmekten kendini alamıyordu. O kendi halindeki beyefendi adama hiç sebep yokken böyle bir utanç yaşatacaklardı. Her şeyi daha çabuktan alsalar, araştırmayı çabuk bitirip cevaplarını daha çabuk verseler, hiçbir şey olmadan kapanacaktı konu! Önce Sachiko'nun ağırdan almasından, ardından memlekettekiler duruma el attıklarında acele etmeye gerek duymadıklarından işler bu hale gelmişti. Daha da kötüsü, zaman kazanmak için talip hakkındaki araştırmalarının neredeyse tamamlandığını söylemişler, adamcağıza boş yere ümit vermişlerdi. Öyle, "Şimdi hallolacak, az kaldı," deyip durmaları, düşünmeden konuştuklarından değildi aslında. İşi tamamına erdirmek istiyorlardı. O yüzden böyle söylemişlerdi. Ama sonuca bakılacak olursa talibe karşı büyük haksızlık ettikleri apaçıktı. Bu konuda Teinosuke, Sachiko'dan veya memlekettekilerden çok kendini sorumlu tutuyor, kendi düşüncesizliğine kızıyordu.

Teinosuke de, memleketteki eniştesi gibi, soyadını değiştirip karısının soyadını alarak aileye girmişti. O yüzden baldızlarının evlenme meselelerine çok karışmamaya dikkat ediyordu. Gerçi bu sefer işin içine girmesi kaçınılmaz olmuştu. Kendi beceriksizliği de olmuş, herkesin utanmasına yol açmıştı. Üstelik tüm bunların baldızının kaderini bundan sonra da etkileyebileceğini aklından geçirdikçe, öyle dile getirip söyleyebileceği bir şey değildi belki ama içten içe Yukiko'ya karşı kendini mahcup hissediyordu. Sadece bu sefer değil, her zaman erkeğin hayır demesi daha iyiydi aslında. Ne bahane uydururlarsa uydursunlar, istedikleri kadar lafı dolandırarak söylesinler, erkeğin gururu kırılıyordu. Makioka'ların şim-

diye kadar talipleri sürekli reddederek çok fazla kişinin kendilerine garez duymasına neden olduklarını düşünmeden edemiyordu. Hem memlekettekilerin hem de Sachiko ile Yukiko'nun dünyayı pek bilmemelerine bir de ağırkanlılıkları eklenince, her defasında talipleri sonuna kadar oyalayıp duruyor, iş son raddeye geldiğinde ise hep hayır, diyorlardı. Bu da her şeyin üstüne tuz biber ekiyordu tabii.

Teinosuke'nin asıl çekindiği ise şuydu: Tüm bunlar üst üste eklendiğinde insanlar sadece Makioka'lara diş bilemekle kalmayacak, Yukiko belki de bu yüzden mutluluğu bulamayacaktı. Karısı bu sefer hayır deme işinden kendini kurtarmıştı. Kabak Teinosuke'nin başına patlamıştı. Kendi hatasını bir parça olsun telafi edebilmek adına Itani'yle bizzat görüşüp anlayışına sığınmaktan başka çaresi yoktu. Durumu nasıl izah etmeliydi, bir türlü bilemiyordu. Bu saatten sonra Segoshi'nin kendileri hakkında ne düşüneceği konusunda yapabileceği bir şey maalesef yoktu. En azından Itani'nin gönlünü almak istiyordu. Bundan sonra da yüz yüze bakacak, bu konuda yardımını isteyeceklerdi. Doğrusunu söylemek gerekirse Itani bu iş için çok uğraşmıştı. Tüm bu süre boyunca hem Ashiya'daki evlerine, hem Osaka'daki ofisine defalarca kalkıp gelmişti. Güzellik salonunda çok yardımcısı vardı var olmasına. Yine de salon her zaman çok doluydu. Buna rağmen işini gücünü bırakıp bu iş için koşuşturması gerçekten hakkında söyledikleri gibi insanlara yardım etmeyi çok sevmesinden olsa bile tüm bunlar öyle sıradan bir nezaket ve kibarlıktan öte bir şeydi. En basitinden söyleyecek olursa araba tutmuş, bir sürü yol masrafı yapmıştı. Geçen akşam Oriental Hotel'deki yemek, adı her ne kadar Itani'nin daveti olarak konmuş olsa da, Teinosuke masrafların Segoshi'ler ve kendileri arasında paylaşılması gerektiğini düşünmüş, oradan ayrılacaklarken bu konuyu

açmıştı. Itani ise, "Hayır olmaz bu benim davetim," diyerek hiçbir şekilde önerisini kabul etmemişti. Sonrasında da Itani'ye daha çok işleri düşeceğini düşünerek, "Nasılsa tüm bunların karşılığını verebileceğimiz bir fırsat doğar," diye içinden geçirmiş o günlük bu konuyu kapatmıştı. Şimdi bunu da halletmesi gerekiyordu.

"Sahiden, parayı almayı kabul etmeyecektir. Bir hediye falan alıp gitmekten başka yol yok," dedi Sachiko. "Bu durumda ne yapılır ki? Aklıma bir şey gelmiyor. Sen şimdilik gidip bir konuş bakalım. Ben de ablama sorayım. Olmazsa sonra ben gider, bir şey götürürüm."

Teinosuke durumdan pek hoşnut görünmüyordu. "İyi işler hep sana kalıyor," diye hafiften söylendi. Sonunda ağzından, "Neyse öyle yapalım bari," cevabı çıktı. O şekilde davranmaya karar vermiş oldular.

On beşinci bölüm

Itani, aralık ayı başladığından beri onları sıkıştırmayı tamamen bırakmıştı. İşin gidişatına bakıp olmayacağını aşağı yukarı tahmin etmiş olabilirdi. Eğer öyleyse onlar için daha iyiydi. Teinosuke, başkalarının duymasından çekindiği için güzellik salonu yerine Itani'yi evinde ziyaret etmeyi tercih etmiş, "Okamoto'ya, evinize uğramayı arzu ediyordum," diyerek evde bulunduğu saati öğrenmişti. Akşam ofisten çıkış saatini biraz geciktirerek doğrudan Okamoto'ya gitmişti. Buyur edildiği odanın ışıkları çoktan yakılmıştı. Ayaklı lambanın koyu yeşil renkli büyük başlığı yüzünden oda epeyce loştu. Gölgelerin arasında koltukta oturan Itani'nin yüzü belli belirsiz görünüyordu. Yüz ifadesi tam seçilmiyordu. Bir işadamının

soğukkanlılığına değil de, edebiyat düşkünü bir gencin ruhuna sahip Teinosuke'nin rahat konuşabilmesi için böylesi daha iyiydi.

"Bugün buraya dile getirilmesi çok zor bir şeyi söylemeye geldim. İşin aslı şu ki, o görüşmemizden sonra talibi memleketinde sorup soruşturduk. Diğer her şey iyiydi ama annesinin hastalığı... o yüzden..." Her zaman olduğu gibi Itani'yle standart Japoncayla konuşuyordu.

Itani'den anlamaya çalışıyor gibi, "Ha?" nidası çıktı.

Teinosuke, "Daha önce felçli olduğunu duymuştuk. Bir de birilerini gönderip soruşturunca anladık ki, akıl hastasıymış," diye cevap verdi.

Itani, "Aaa, öyle miymiş?" dedi telaşla. Sesi çatallanmıştı. Başını sallayarak, "Öyle miymiş," diye tekrar edip duruyordu.

Teinosuke, Itani'nin bu durumu biliyor olabileceğine dair bir şüphe duyuyordu zaten. Öyle kendilerini sıkıştırıp durmasından, hatta şimdi şu davranışlarından, aslında biliyor olduğunu düşünmeden edemiyordu.

"Lütfen yanlış anlamayınız. Asla sizi suçlamak için söylemiyorum bunları. Bu koşullarda diğer tarafı rencide etmeden uygun bir bahane bulmanın en iyisi olacağını düşündük. Ancak en başından beri bu işin tamamına ermesi için çok uğraştınız. Sizin de içinize sinecek bir şekilde hayır demezsek bizim içimiz rahat etmeyecekti. O yüzden..."

"Ah, ne hissettiğinizi çok iyi anlıyorum. Asıl ben işin aslını astarını iyice araştırmadığım için size karşı çok mahcubum."

"Yok, yok böyle söylerseniz çok üzülürüz. Dışarıdan Makioka'ların sadece mevkiye önem verdiklerinin sanılması, iyi kısmetleri bile bir bahaneyle reddettiklerinin düşünülmesi bizim için çok üzücü. Asla böyle bir şey yok. Bu sefer bizim yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Baş-

kalarının ne düşüneceğine karışamayız. En azından sizin bizi anlamanızı istirham ediyoruz. Lütfen bu konuda bize darılmayın. Bundan sonrası için de desteklerinizi eksik etmeyin. Biliyorum aslında söylememe bile gerek yok ama bu anlattıklarım aramızda kalsın. Siz, karşı tarafa uygun bir cevap verip işin olmadığını söyleyebilir misiniz?"

"Öncelikle nezaketiniz için müteşekkirim. Kim bilir ne düşünmüşsünüzdür! Emin olun, bu hastalık konusunu ilk defa duyuyorum, hiç haberim yoktu. Sahiden iyice sorup soruşturmanız çok iyi olmuş. Yok, zaten işler dediğiniz gibiyse, söylediklerinizde çok haklısınız. Talip için gerçekten üzülüyorum ama elden ne gelir. Ben kendisine uygun bir dille bir şeyler söylerim, lütfen bu konuda siz içinizi ferah tutun."

Karşısındakinin alttan alan bu halini gören Teinosuke'nin içi rahatlamıştı. Konuşmaları biter bitmez kalkıp izin istedi. Itani onu kapıya kadar geçirirken, hiç darılıp gücenmediğini, asıl kendisinin çok mahcup olduğunu tekrar edip durdu. "Kendimi size affettirmek için iyi bir kısmet bulup karşınıza tekrar çıkacağım efendim. Lütfen o kadar endişe etmeyiniz. Küçükhanımla ilgili bu konuda, tüm sorumluluğu üzerime alıyorum. Lütfen eşinize de böyle iletiniz," diye durmadan konuşan Itani, her zamanki halinden farklı gözükmüyordu. Teinosuke, Itani'nin söylediklerini laf olsun diye söylemiş olduğunu düşünmüyordu. Gerçekten de kırılıp alınmış gibi değildi.

Bundan birkaç gün sonra Sachiko, Osaka'daki Mitsukoshi mağazasına uğradı. Uygun bir hediye seçip oradan Okamoto'ya, Itani'nin evine geçti. Itani henüz eve dönmemişti. O da aldıklarıyla birlikte bir mesaj bırakıp geri döndü. Ertesi gün Itani'den, Sachiko'ya hitaben yazılmış nazik bir teşekkür mektubu geldi. Hiçbir şey yapamadığını, kendi dikkatsizliği yüzünden onları boşu boşuna

uğraştırdığı halde, onların bu şekilde kendisini düşünmüş olmasından hicap duyduğunu, mutlaka bu durumu telafi edeceğini orada da tekrar ediyordu.

Üzerinden on gün kadar geçmişti. Artık yılın bitmesine sayılı günler vardı. Bir akşamüstü Ashiya'daki evlerinin önünde aceleyle bir araba durdu. Itani gelmişti. Girişten seslenerek bir selam verip gideceğini söyledi. Sachiko o gün gripti, yatıyordu. Teinosuke eve dönmüştü. Itani'nin, "Rahatsız etmeyeyim," demesine rağmen ısrar ederek onu salona buyur etti. Biraz sohbet ettiler. Ardından Teinosuke konuyu açıp Segoshi Bey'in o olaydan sonra nasıl olduğunu sorarak şöyle devam etti: "Gerçekten çok iyi biriydi. Böyle olması yazık oldu." Itani, "Ben de pek üzülüyorum haline," diyerek ona hak verdi. Sonunda Teinosuke, "Belki kendisi bizim, annesiyle ilgili durumu zaten bildiğimizi sanıyordu, öyle değil mi?" diye sormadan edemedi. Itani bu soru üzerine, "Aslında siz böyle deyince düşündüm de, başlangıçta gerçekten çok çekiniyordu. Hani işe pek gönlü yok denilecek kadar diyebilirim. Ancak sonradan çok heveslendi. Herhalde başta annesinin durumundan dolayı o kadar temkinli davranıyordu," diye onayladı. Teinosuke, Itani'nin gönlünü almaya çalışarak, "Eğer dediğiniz gibiyse, bizim işi sorup soruşturmamız uzayınca durumu yanlış anlamış olmalı Çok ayıp ettik! Fakat efendim, lütfen bu olay, bize yardım konusunda fikrinizi değiştirmesin. Bundan sonra da bu konuda desteklerinizi esirgemeyin," diye daha önce de söylediği şeyleri tekrar etti. Teinosuke'nin bu sözleri üzerine Itani birden sesini alçaltarak, "Eğer çok çocuklu biri olması sizin için sorun olmazsa size açacağım bir konu daha var," dedi karşısındakini yoklamak istercesine. Itani'nin bu konu için gelmiş olduğunu anlayan Teinosuke, işin aslını astarını öğrenmek için dikkatle dinlemeye başladı. Bu seferki talip Yamato Shimoichi'de bir bankanın şube müdürüydü. Beş çocuğu vardı.

Çocukların en büyüğü erkekti, şimdi Osaka'da okula devam ediyordu. Onun küçüğü kızdı. Artık yaşı geldiği için yakın zamanda evlenir giderdi herhalde. O zaman evde sadece üç çocuk kalırdı. Nasıl yaşayacaklarına gelince, adam yörenin en varlıklı ailelerinden birindendi, bu açıdan endişe edilecek bir durum yoktu. Talibin beş çocuklu, üstelik de bulundukları yere çok uzan olan Shimoichi şehrinden olduğunu duyduğu anda, böyle bir şeyin söz konusu bile olamayacağını düşünen Teinosuke ilgisiz bakışlarla dinlemeye başladı. Itani durumu anlar anlamaz, "Böyle bir şeyi düşünmezsiniz herhalde," diyerek konuyu kapattı. Itani ne akla sebep böyle kabul edilemeyecek bir konuyu onlara açmıştı ki? Belki içten içe durumdan hoşnutsuzdu da, bu zamandan sonra karşınıza bu tür talipler çıkacak, diye üstü kapalı şöyle bir gözlerini korkutmak istemişti.

Itani'yi uğurlayan Teinosuke üst kata, odalarına çıktı. Sachiko yatağa uzanmış, banyo havlusuyla yüzünü kapatmış derin derin nefes alıp veriyordu.

Derin derin nefes almayı bitirince havluyla yüzünü gözünü silerek, "Itani Hanım yeni bir talip bulmuş öyle mi?" diye sordu, "Etsuko haber vermeye geldi."

"Ne?! Nasıl?.."

Biraz önce Itani Hanım'la konuşurken Etsuko usulca çıkıp gelmiş, oturup dinlemeye başlamıştı. Teinosuke, "Sen biraz çık, bu çocukların dinleyeceği bir konu değil," diyerek onu odadan çıkarmıştı. Demek yemek odası tarafına geçip oradan gizlice dinlemişti.

"Kız çocukları bu tür konularla çok ilgileniyorlar sahiden," dedi Teinosuke.

"Beş çocuğu varmış öyle mi?"

"Ne, onu da mı duydun?" diye şaşırdı Teinosuke.

"Hı hı. Büyük oğlu Osaka'da okula gidiyormuş. Büyük kızı da evlilik çağındaymış..."

"Ee?" dedi kocası.

"Yamato'nun Shimoichi şehrindemiş. Banka şubesi müdürüymüş," diye cevap verdi Sachiko.

"Bak şu işe! Bu çocuğa bir parça bile dikkatsizlik etmeye gelmiyor!"

"Sahiden, artık daha dikkatli olalım. Yoksa başımız ağrıyabilir. İyi ki bugün Yukiko yoktu da..." diye uyardı Sachiko kocasını.

Her yıl sene sonunda Yukiko da, Taeko da mutlaka memlekete dönerlerdi. Yeni yılın ilk üç günü bitinceye kadar orada kalırlardı. Bu yıl Yukiko, Taeko'dan biraz önce davranmış dün gitmişti. Eğer Itani geldiğinde burada olsaydı neler olabileceğini düşünen karıkoca derin bir nefes aldılar.

Sachiko her sene kışın mutlaka bronşlarını üşütürdü. Doktor eğer kötüleşirse zatürreeye dönüşeceği konusunda kendisini uyarmıştı. Bu dönemde bir ay yataktan çıkmadığı çok oluyordu. En ufak bir soğuk algınlığından bile endişe ediyordu. Şansına bu sefer soğuk algınlığı boğazından aşağı inmemişti. Ateşi de normale dönüyordu. Yıl yavaş yavaş sona eriyordu. Aralık ayının 25'i olmuştu. Sachiko bir-iki gün odasından dışarı çıkmama niyetindeydi. O sırada yatakta derginin yeni yıl sayısını okuyordu. Taeko uğrayıp memlekete gideceğini söyleyerek vedalaşmaya geldi.

Sachiko, "Niye gidiyorsun ki Koisan! Daha yeni yıla bir hafta var," dedi, hafiften şüphelenmiş gibi. "Geçen sene ayın otuz birinde gitmemiş miydin?"

"Öyle miydi?"

Taeko son zamanlarda, yeni yıldan sonra açacağı üçüncü kişisel el yapımı bebek sergisi için şevkle yeni eserler yaratıyordu. Son bir aydır, günün büyük bölümünü Shukugawa'daki atölyesinde geçiriyordu. Yine de, "Dans

derslerini bırakamam," diyerek hafta bir kez Osaka'daki Yamamura Dans Okulu'na gidip geliyordu. Bir süredir abla kardeş şöyle rahat rahat bir oturup konuşamamışlardı. Memlekettekilerin, kız kardeşlerini Osaka'ya çağırdıklarını biliyordu. Yanında tutmaya çalışmayı düşünüyor değildi. Fakat memlekete gitmekten Yukiko'dan bile daha çok nefret eden Taeko'nun, her yılkinden daha önce gideceğini söylemesi tuhafına gitmişti. Ancak kardeşinin, Okubata ile sözleşip gizliden gizliye bir şeyler çevirdiğinden şüphelendiği yoktu. Sadece küçük kız kardeşi bu son bir yılda gerçekten büyümüştü. Sachiko'ya öyle geliyordu ki, kardeşi herkesten çok bağlı olduğu kendisinin bile kanatlarının altından uçup gidiyordu. Bunları düşünen Sachiko içinden bir şeylerin eksildiğini hissediyordu.

Taeko bir mazeret bulmaya çalışmadan, "Benim işlerim epeyce toparlandı gibi," dedi. "Ben de Osaka'ya dönüp bir müddet dans derslerine her gün katılmayı düşündüm."

"Bu aralar neler öğreniyorsunuz?"

"Yılbaşı için 'On Bin Yıl Dansı-*Manzai*' öğreniyoruz. Ablacığım, sözlerini hatırlıyor musun?"

"Hı hı. Aşağı yukarı aklımda," diyen Sachiko hemen mırıldanmaya başladı. Şarkıyı söylerken sözlerin arasında müzik olması gereken yerde ağzıyla sanki *shamisen* sazının telleri gibi "tım tım trım" diye ses çıkarıyordu.

"Her daim genç... sürsün on bin yıl... ihtişamı hükümranlığın... tım tım trım trım... bu güzel yılda..."

Taeko şarkıya uyup ayağa kalktı, dans etmeye başladı. Sonra birden durup yarıda kesti.

"Bekle, bekle ablacığım," diyerek odasına koştu. Hızlıca üzerindeki Batı tarzı kıyafetleri çıkarıp kimonosunu giydi. Eline de dans ederken kullanacağı yelpazesini aldı, Sachiko'nun yanına döndü.

Tım tım tımm, trım trımmm..
seyyaaareeee, seyyaaareeee ... başkentli seyyare...
büyük mercan... küçük mercan... sarı kuyruklu
balık da...
istiridye ve midye satar orada seyyaaareeee...
yanındaki rafta var... altın işlemeli kumaş da...
şam kumaşı kırmızı... hışır hışır atlas hışır atlas.

Yeni yılın bereketi için söylenip dans edilen bir şarkıydı bu. Bu şarkıdaki "seyyare" seyyar satıcı kadınlar için kullanılırdı. Şarkıdaki "seyyaaareeee" kısmı ile "trım trım tım tım trım" diye *shamisen*'in sesine uydurup söyledikleri "hışır hışır atlas" bölümü çocukluklarından beri pek hoşlarına giderdi. Zaman zaman dillerine dolanır, söyleyip dururlardı. O yüzden sözlerini hâlâ hatırlıyorlardı. Şimdi bu şarkıyı tekrar söyleyince, Sachiko'nun gözlerinin önünde annelerinin, babalarının görüntüleriyle birlikte yirmi yıl önce Senba'da yaşadıkları evin hatıraları canlanmıştı. O yıllarda Taeko'ya dans dersleri aldırıyorlardı. Yılbaşlarında sık sık anneleri ve kız kardeşleriyle birlikte *shamisen* eşliğinde "On Bin Yıl Dansı"nı yaparlardı. Taeko'nun, "Yılbaşının ilk üç günü doğar göklerde Waka Ebisu... tımm, trım trımmm," diyerek sevimli sevimli şarkı söylerken, masum bir edayla sağ elinin işaretparmağını iyice yukarı kaldırarak gökyüzünü işaret edişini daha dünmüş gibi hatırlıyordu Sachiko. Şimdi karşısında elinde yelpazesi ile dans eden kız, gerçekten o küçük çocuk muydu? Zamanla her iki küçük kardeşinin her şeylerine koşan "sevgili ablaları" olmuştu kendisi. Anne babaları yattıkları yerden tüm bunları görüyorlar mıydı acaba? Bunları düşününce gözyaşlarını tutamadı.

"Ne zaman geri döneceksin?" dedi kardeşine. Gözyaşlarını saklamaya çalışmamıştı bile.

"Ayın dördünde."

"Dönünce bizim için de dans edersin. İyice öğren gel, tamam mı? Ben de *shamisen* kısmını çalışırım bu arada."

Osaka'daki aile evleri, yılın ilk günlerinde yeni yıl kutlaması için gelen misafirlerle dolu olurdu. Sachiko'ların evleri Ashiya'da olduğu için pek misafir de gelmezdi. Üstelik kız kardeşleri de evde olmayınca, son yıllarda yılbaşları sessiz sakin, boş boş zaman geçirdikleri günler haline gelmişti. Karıkoca için arada baş başa kalmak iyi oluyordu elbette. Fakat Etsuko çok yalnızlık çekiyor "ablasının" ve "Koisan'ın" dönmesini iple çekiyordu.

Sachiko yılın son günü öğleden sonra üç gibi *shamisen*'i çıkardı. Mızrap kullanmak yerine, elleriyle çalarak alıştırma yapmaya başladı. Üç gün boyunca da buna devam etti. Sonunda Etsuko da dinleye dinleye annesi, "Şam kumaşı kırmızı," der demez, "Hışır hışır atlas, hışır atlas," diye onunla birlikte söylemeye başladı.

On altıncı bölüm

Taeko'nun kişisel sergisi için bu sefer Kobe'deki Koikawa Galerisi kiralandı. Sergi üç gün sürdü. Osaka ve Kobe'de çok tanıdığı olan Sachiko'nun çabalarının da sayesinde, daha ilk günden el yapımı bebeklerin çoğu satıldı. Başarılı bir sergi oldu. Sachiko son gün akşamüzeri sergi salonunun derlenip toplanması için Yukiko ve Etsuko'yu da alıp geldi. Kalan işleri tamamlayıp çıktıklarında, "Etsuko'cuğum, bu akşam Koisan bize yemek ısmarlasın değil mi? Hadi Koisan! Epey para kazandın!"

"Evet, evet!" diye Yukiko da ona katıldı. Ortalığı biraz kızıştırmak ister gibi, "Nereyi istersin Etsuko'cuğum? Batı usulü yemek mi istersin yoksa Çin yemeği mi?"

Taeko, "Tamam ama daha paraları tahsil etmedim ki," dedi. Her ne kadar anlamamış gibi görünmeye çalışsa da, anladığı kıs kıs gülmesinden belli oluyordu.

"Önemli değil Koisan, ben senin yerine öderim sonra sen bana verirsin," dedi Sachiko. Kardeşinin masraflar çıktıktan sonra bile azımsanmayacak bir para kazandığını biliyordu. Ne olursa olsun bir şeyler ısmarlatmak niyetindeydi. Ancak Sachiko'nun aksine, gayet modern, gözü açık biri olan Taeko'nun böyle durumlarda, hani pohpohlansa bile eli kolay kolay cebine gitmezdi.

"O zaman Tōgarō'ya gidelim mi? En hesaplısı orası."

"Seni cimri seni! Oriental Grill'e olsun gücün yetmez miydi?"

Çin mahallesindeki Tōgarō, bir kısmında domuz eti kesilip satılan bir kasap, bir tarafında da Çin lokantası olan bir yerdi.

Restorandan içeri girdiler. O sırada kasada hesabı ödemekte olan Batılı genç bir kadın kendilerinin olduğu tarafa doğru bakıp, "İyi akşamlar," dedi.

"Aaa Katharina Hanım, ne güzel tesadüf! Sizleri tanıştırayım," dedi Taeko. "Bu hanım size sözünü ettiğim Rus Hanım. Bu benim ortanca ablam. Bu da küçük ablam."

"Aa ben Katharina Kyrilenko... Ben... bu akşam, sergiye gittim... Taeko Hanım bebekler satıldı, değil mi! Ben... tebrik ederim." Anlaşılır bir Japonca konuşmasına rağmen, Batılıların yaptığı gibi her cümlesinin başına "ben" eklemeden edemiyordu.

Etsuko, "O Batılı kimdi Koisan?" diye sordu kadın gittikten sonra.

"Koisan'ın öğrencisiymiş," diye kardeşinin yerine Sachiko cevap verdi.

"Sahiden mi yüzü tanıdık geliyor, trende görmüştüm," dedi Yukiko.

"Güzel bir yüzü var, öyle değil mi?"diye cevap verdi Taeko.

"O Batılı Çin yemeği mi seviyor?"

"Çocukluğu Şanghay'da geçmiş, o yüzden Çin yemeğinden çok iyi anlıyor. Sıradan Batılıların gitmeyeceği kadar salaş restoranların aslında en iyi Çin lokantaları olduğunu söylüyor. Dediğine göre Kobe'de en iyisi burasıymış," dedi Taeko.

"Demek Rus! Nedense hiç Rus'a benzemiyor," dedi Yukiko.

"Hı hı. Şanghay'da İngiliz okuluna gitmiş. İngiliz hastanesinde hemşire olarak çalışmış. Bir zamanlar da bir İngiliz'le evliymiş. O evliliğinden bir çocuğu olmuş," diye anlattı Taeko.

"Yaa? Kadın kaç yaşındadır ki?"

"Sahiden kaç yaşındadır ki? Benden büyük müdür yoksa küçük mü acaba?"

Taeko'nun anlattığına göre Beyaz Rus Kyrilenko ailesi; Katharina, yaşlı annesi ve ağabeyinden ibaretmiş. Shukugawa'da Shōtō Evleri'nde, Taeko'nun atölyesinin yakınlarındaki sosyal konutlarda, iki katta toplam dört odadan ibaret olan küçük bir evde yaşıyorlarmış. Katharina ile yolda sık sık karşılaşıyorlarmış. Zamanla birbirlerine iyice aşina olmuşlar. Bakışlarıyla da olsa selamlaşmaya başlamışlar. Katharina bir gün çat kapı Taeko'nun atölyesine gelmiş. Japon yapma bebekleri yapmayı öğrenmek istediğini söyleyerek Taeko'nun öğrencisi olup olamayacağını sormuş. Taeko kabul edince hemen ona "hoca hanım" diye hitap etmeye başlamış. Genç kadının birdenbire kendisine böyle hitap etmeye başlaması Taeko'yu şaşırtmış; biraz tereddüt ettikten sonra kendisine adıyla hitap etmesini istemiş. Tüm bunlar bir ay kadar önce olmuş. Sonrasında Taeko hemen onunla samimiyeti ilerletmiş. Hatta son zamanlarda Taeko, atölyesi-

ne gidip gelirken arada Katharina'ların evlerine uğramaya bile başlamış.

"Ben, senin ablalarınla hep trende karşılaştığımdan çok iyi biliyorum. Onlar çok güzel... Ben hoşlanıyorum. Beni mutlaka tanıştır, diye epeydir söyleyip duruyordu."

"Geçimini nasıl sağlıyor peki?"

"Ağabeyi yün ticareti mi ne, öyle bir iş yapıyormuş ama evlerinin halinden pek rahat yaşamadıkları belli oluyor. Katharina, o İngiliz'den boşanırken nafaka almış. O parayla yaşıyormuş. Kendisi ağabeyine yük olmadığını söylüyor. Üstü başı da düzgün görünüyor zaten, idare ediyor anlaşılan."

Önlerine dizilen metal kapların içinde, aralarında Etsuko'nun sevdiği karides kızartması ve güvercin yumurtası çorbası ile Sachiko'nun sevdiği, pirinç topağı içine soya püresiyle soğan konulduktan sonra kızarmış ördek derisine sarılarak hazırlanan yemeğin de bulunduğu bir sürü yemek vardı.

Yemeklerini yerken, bir süre daha aralarında Kyrilenko ailesinden konuşarak kaynatmaya devam ettiler. Taeko daha başka şeyler de anlattı. Katharina'nın çocuğu resimden gördüğü kadarıyla dört-beş yaşlarında bir kız çocuğuydu. Ne yazık ki boşanırlarken çocuğu babası almış, sonra da İngiltere'ye götürmüştü. Katharina'nın Japon yapma bebeklerini yapmayı öğrenmek istemesi sadece bir merak mıydı, yoksa ileride bundan bir ek gelir elde etmeyi mi umuyordu, bunu bilmiyordu Taeko. Ne olursa olsun, Japon kültürünü bilmeyen bir yabancı olarak oldukça becerikliydi. Hem de çok zekiydi. Japon kimonolarının desen ve renk uyumu gibi özelliklerini hızla kavramıştı. Şanghay'da büyümesine gelince, ihtilalde tüm ailesi parçalanmış, büyükannesi onu alıp Şanghay'a kaçmıştı. Annesi ise ağabeyini alarak Japonya'ya gelmişti. Ağabeyi bir ara Japonya'da ortaokula devam ettiğin-

den Japon yazısını epeyce sökmüştü. Katharina'da İngiliz etkisi görülüyordu. Diğer yandan ana oğul tam bir Japon hayranıydılar. Evlerinin alt katındaki odalardan birinde Japon imparator ve imparatoriçesinin portreleri asılıydı. Diğer odalarında da son Rus Çarı II. Nikolay ile çariçenin resimleri vardı. Ağabey Kyrilenko'nun Japonca konuşuyor olması uzun süredir burada olduğu için elbette doğaldı. Katharina da Japonya'ya gelmesinin üzerinden kısa bir süre geçmiş olmasına karşın oldukça iyi idare ediyordu. Ama Taeko, annelerinin anlaşılmaz ve kendisine biraz da komik gelen Japoncasını anlamakta epeyce zorlanmıştı.

"Teyzenin Japoncası, nasıl desem... geçenlerde onunla sohbet ediyorduk. 'Sizin memleketiniz nere ya *efenim*?' dedi bana. Ben de, 'Osaka,' diye cevap verdim. Telaffuzu o kadar anlaşılmazdı ki, meğer, 'Sizin halceğiziniz ne fena *efenim*,' diyormuş!"

Taeko insanların garip huylarını ve davranışlarını taklit etmekte ustaydı. Kim olursa olsun taklidini hemen yapabilir, herkesi güldürürdü. Kyrilenko Teyze'nin davranışlarını ve konuşmasını taklit ederken de, o kadar komikti ki Sachiko'lar daha hiç tanışmadıkları bu Batılı teyzenin hayalî görüntüsüne karınlarını tuta tuta güldüler.

"Böyle anlattığıma bakıp da sakın hafife almayın! O teyzecik Çarlık Dönemi'nde Rus hukuku doktorası yapmış biliyor musunuz! İnsan aynı kişi olduğuna inanamıyor. 'Benim Japoncam kötüler *efenim*, Fransızca, Almanca konuşurum,' diyor kendisi."

"Herhalde eskiden zenginlerdi, değil mi? Teyze kaç yaşında?"

"Hımm, herhalde altmış küsur yaşındadır ama daha aklı yerinde. Gayet dinç."

Bu sohbetlerinin üzerinden iki-üç gün geçmemişti ki Taeko, Rus teyzenin yeni hikâyeleriyle çıkageldi. Abla-

larını epeyce eğlendirdi. Taeko o gün Kobe Motomachi'ye alışverişe gitmişti. Anlattığına göre, dönüşte Juccheim'da çay içiyormuş ki teyzecik yanında Katharina ile çıkagelmiş. Kobe Shinkaichi'deki Shurakkan binasının en üst katındaki buz pateni pistine gideceklermiş. Vakti varsa Taeko'nun da kendilerine katılması için ısrarla davet etmişler. Hayatında hiç paten kaymamış olan Taeko'ya, kaymayı öğreteceklerini, zaten kolay olduğunu söylemişler. Taeko sonunda her ne kadar fiziksel güç gerektirse de yapabileceğine kanaat getirmiş. Gözünü karartıp onlara katılmış. Bir saat kadar birlikte çalışıp da, Taeko işi biraz söktüğünde teyzecik, "Siz ilk... inanmaz ben *efenim*," diyerek onu övgülere boğmuş. Taeko'yu en çok şaşırtan teyzeciğin buz pateni sahasına çıkar çıkmaz gayet zarif bir biçimde gençlere taş çıkaracak şekilde kaymaya başlaması olmuş. Her halinden bu işi çok eskiden beri yaptığı anlaşılıyormuş. Sırtı dimdik, en ufak bir dengesizlik göstermeden, arada bir insanın içini hop ettirecek hareketlerle kayıyormuş. Orada bulunan tüm Japonları şaşkına çevirmiş.

İşte hikâye buydu.

Bu olaydan birkaç gün sonra Taeko bir gün eve gece geç saatlerde döndü. "Bugün Katharina'lar beni akşam yemeği için evlerine davet ettiler," diye anlatmaya başladı. Rusların bu kadar çok yediğini bilmiyormuş, çok şaşırmış, ilk önce mezeler servis edilmiş. Sonra kim bilir kaç tabak sıcak yemek gelmiş, üstelik etlerin de sebzelerin de porsiyonları iyice büyükmüş, tabaklar tepeleme doluymuş. Bir sürü farklı ekmek çıkarmışlar sofraya. Taeko sadece mezelerle tıka basa doymuş. Her ne kadar, "Artık kâfi, daha fazla yiyemeyeceğim," dese de, "aa, niye yemiyorsunuz? Bundan ister misiniz? Şundan alır mısınız?" deyip duruyorlarmış. Kendileri her şeyi hapur hupur götürüyorlarmış. Bu arada da su gibi, Japon *sake*'si,

bira, votka içiyorlarmış. Ağabey Kyrilenko'nun içmesi o kadar tuhafına gitmemiş. Fakat Katharina da öyleymiş, hatta teyzecik bile çocuklarından geri kalmıyormuş. Oydu buydu derken saat akşam dokuz olmuş. Taeko, "Artık kalkayım," diyecek olmuş ama, "Öyle erken kaçmak olmaz," diyerek oyun kartlarını çıkarıp getirmişler. Bir saat kadar da onlarla oynamışlar. Saat onu geçerken bir kez daha yiyecek içecek bir şeyler çıkarılmış. Onca yedikten sonra yeniden yiyecek görmek bile Taeko'nun içini fena etmeye yetmiş. Fakat ev sahipleri yiyip içmeye kaldıkları yerden devam etmişler. İçerken de ufak bir bardağı ağzına kadar doldurup bir dikişte içip bitiriyorlarmış. Aslında içmekten çok ağızlarına boşaltıyorlarmış. "Böyle sert içecekleri, Japon *sake*'sini de, votkayı da bir dikişte içmezsen tadı çıkmaz!" deyip duruyorlarmış. Sahiden çok acayip mideleri varmış. Yiyecekler o kadar lezzetli değilmiş. Farklı olarak Çin mantısı ya da İtalyan *ravioli*'sine benzeyen, içinde hamurdan yapılmış bir şeylerin yüzdüğü bir çorba varmış.

Taeko tüm bunları anlattıktan sonra, "Bir dahaki sefere mutlaka ablalarını eniştelerini de getir, diye davet ettiler. Şöyle bir uğramak istemez misiniz?" diye sordu.

O günlerde Katharina, bir Japon bebeği yapmakla meşguldü. Taeko ona modellik yapıyordu. Bebeğin saçlarını bekâr kızlarınki gibi *yuiwata* topuzu yapmış, yine onlar gibi kimonosunun kollarını uzun bırakmıştı. Bebeğin elinde geleneksel bir Japon oyunu olan *hanetsuki* raketi vardı. Taeko, Shukugawa'ya gidemediği zamanlar, Katharina, Ashiya'ya geliyordu. Taeko da ona ne yapacağını gösteriyordu. Katharina, bu arada kendiliğinden ailenin diğer fertleriyle yakınlaşmıştı. Bir süre sonra Teinosuke bile ona uzaktan aşina oldu. Hatta bir ara ondan söz ederken, "O boy bos onda varken Hollywood'a gitse yeri var," bile demişti. Fakat Katharina öyle *yankee*'ler

gibi kaba saba değildi. Japon hanımlarıyla da arkadaşlık kurmasını sağlayan bir zarafeti ve inceliği vardı.

11 Şubat'ta, İmparatorluğun Kuruluş Günü'nde, öğleden sonra Ağabey Kyrilenko da, golf pantolonuyla kız kardeşinin ardında kapıda belirdi. İçeri girmeden bahçede dolaşıp verandadaki sandalyeye oturdu. Sonra Teinosuke onun yanına gitti, iki-üç bardak kokteyl eşliğinde yarım saat kadar sohbet ettiler.

Onlar gittikten sonra, Teinosuke, "Eh artık '*efenim* teyzeyle'de tanışmak farz oldu," diye şaka yaptı. Sachiko da ona katıldı: "Hep Taeko'dan onun taklitlerini duyuyoruz ya, daha tanımadan tanıyormuş gibi oldum," dedi. Bu durumdan eğleniyor gibi bir hali vardı.

On yedinci bölüm

Tüm bunlardan dolayı, aslında başlangıçta gitmeyi hiç düşünmedikleri halde, hem Taeko'nun anlattıkları meraklarını cezbetmiş hem de üçüncü kez davet edilince hayır diyememişler, Kyrilenko'ların davetlerini kabul etmişlerdi. Davete mart başında Omizudori Festivali'nin tam ortalarında gittiler. Her ne kadar bahar dense de, buz gibi soğuk bir gündü. Kyrilenko'lar onları ailecek davet etmişlerdi. Geç döneceklerini bildiklerinden Etsuko'yu evde bıraktılar. Yukiko da küçük kızla birlikte evde kaldı. Karı-koca Teinosuke'ler ve Taeko, üçü birlikte gittiler. Hankyū Shukugawa İstasyonu'nda inip Yamate'ye doğru yürüdüler. Kirişli köprüyü geçtiler. Beş-altı yüz metre kadar dümdüz gittikten sonra bu sayfiye mahallesindeki yan yana dizili evler sona erdi. Yol çeltik tarlalarının arasından ilerlemeye başladı. İleride çamlık bir tepe vardı. Kyrilenko'

ların evleri o tepenin eteğindeki toplu konutlardan biriydi. Karşılıklı dizilen binaların içinde en küçüğüydü. Yeni boyanmış beyaz duvarlarıyla masal kitaplarındaki resimlerden çıkmış gibiydi.

Eve ulaştıklarında, Katharina hemen onları karşılamaya çıktı. Misafirlerini alt katta yan yana iki odadan, içeridekine götürdü. Odanın ortasına yerleştirilmiş döküm bir sobanın etrafına misafirler ve ev sahibesi, dört kişi oturduklarında ellerini kollarını hareket ettirecekleri yer kalmamıştı. Her biri kendisine bir yer bulmaya çalışarak, kimi uzun kanepenin bir köşesine kimi odadaki tek berjer koltuğa kimi de tahta sandalyeye ilişmişti. Hani boş bulunup kımıldayacak olsalar sobanın borusuna çarpabilirler ya da başka bir şeyleri devirebilirlerdi. Yatak odaları olasılıkla üst kattaydı. Alt katta bu iki odanın haricinde arkada yemek pişirdikleri bir yer olmalıydı. Bulundukları yerden görülen diğer odanın yemek odası olduğu anlaşılıyordu. Orası da bu oda kadardı. Teinosuke'ler orayı gördüklerinde, altı kişinin bu küçücük yere nasıl sığacağını düşünmeden edemediler. En tuhaflarına gidense evde sadece Katharina'nın olmasıydı. Ağabey Kyrilenko da, şu ünlü teyzecik de ortalarda görünmüyordu. Batılıların akşam yemeklerini Japonlara göre daha geç saatte yediklerini bilmelerine rağmen Teinosuke'ler saat kaçta geleceklerini sormayı unutmuşlardı, belki de erken gelmişlerdi. Hava iyice karardığı halde evin içinden bir ses gelmiyor, yemek odası tarafında bir hazırlık görünmüyordu.

Katharina, "Buna bakın lütfen. Ben... ilk kez yaptım," diyerek üçgen rafın alt kısmında duran, ilk eseri *maiko* bebeğini çıkarıp getirdi.

"Aaaa, bunu sahiden siz mi yaptınız?"

"Evet. Ama çok çok hataları vardı. Taeko Hanım benim için düzeltti."

"Eniştecim, şu kimono kuşağının renklerine bak," dedi Taeko. "Bunu ben öğretmedim. Katharina Hanım kendi düşünüp öyle yaptı."

Katharina ile konuşurken normal Japonca ile konuşuyorlardı ama birbirlerine hitap ederken Osaka lehçesine dönüyorlardı.

Katharina, bebeğin elbisesinin gevşekçe bağlanmış kuşağını yaparken olasılıkla ağabeyinden de akıl almıştı. Siyah zemine bir tür yağlıboyayla at, kale gibi Japon satrancı *shōgi*'nin taşları çizilmişti.

"Bu... bakın lütfen." Katharina bu sefer Şanghay'da bulunduğu zaman çekilmiş resimlerin bulunduğu albümü çıkarıp getirmişti. "Bu benim eski kocam. Bu benim kızım."

"Kızınız size çok benziyor. Pek de güzel."

"Siz öyle mi düşüyorsunuz?"

"Hı hı. Sahiden çok benziyor. Siz kızınızı görmek istemiyor musunuz?"

"O şimdi İngiltere... göremem. Yapacak bir şey yok." Katharina anlaşılır bir Japoncayla konuşuyordu. Yine de konuşmasına zaman zaman yabancı olduğu yansıyordu.

"İngiltere'nin neresinde biliyor musunuz? Eğer İngiltere'ye giderseniz, kızınızı görebilir misiniz?"

"Onu bilmiyorum. Ama ben görmek istiyorum. Belki ben... görmeye giderim." Katharina duygularını hiç belli etmeden, sükûnetle konuşuyordu.

Teinosuke ve Sachiko epeydir karınlarının guruldadığını hissediyorlardı. İkisi de arada, usuldan saatlerine göz atıp birbirleriyle bakışıyorlardı. Sohbetin durakladığı bir ânı kollayan Teinosuke sonunda, "Sizin ağabeyinize ne oldu? Bu akşam bize katılmayacak mı?" dedi.

"Benim ağabey, her akşam geç döner."

"Anneniz?"

"Anne, Kobe'ye alışverişe gitti."

"Aa, öyle mi?"

Demek teyzecik akşam yemeği için bir şeyler almaya gitmişti. Katharina'nın cevabını duyduklarında en başta akıllarından böyle geçmişti. Ama duvar saati yediyi vurup da hâlâ gelecek gibi görünmeyince yanıldıklarını düşünmeye başladılar. Taeko, ablasıyla eniştesini buraya kendisi sürüklediği için sorumluluk hissediyordu. Giderek endişe etmeye, hiçbir hazırlığın görülmediği yemek odasına doğru nezaketsizce bakışlar atmaya başladı. Katharina'nın bu durumu fark edip etmediği belli değildi. Arada bir kalkıyor, çok küçük olduğundan sadece küçük kömürler atılabilen sobaya birkaç parça kömür koyuyordu. Konuşmadıkları zaman boş mideleri iyice kendini hissettiriyordu. Bir şeyler bulup konuşmaya çalıştılar. Yavaş yavaş konular da tükendi. Dördü birden suspus oldular. Odada sadece kömürün gürül gürül yanan sesi duyuluyordu. O arada, pointer cinsi bir köpek burnuyla kapıyı açıp içeri girdi. Sobanın sıcaklığının en iyi olduğu yeri seçerek odadaki insanların bacakları arasındaki boşluğa sığıştı, başını ön patilerinin üstüne koyup uzandı.

Katharina, "Boris!" diye çağırdı. Köpek şöyle bir bakışlarını kaldırmakla yetindi. Sobanın önünden kalkacak gibi gözükmüyordu.

Teinosuke öyle oturmaktan sıkılmış bir tavırla onun sözlerini tekrar etti:

"Boris!"

Sonra eğilip köpeğin sırtını okşadı. Bu arada bir yarım saat daha geçip gitmişti.

Teinosuke, "Katharina Hanım," dedi birden. "Biz yanılmış olmayalım?"

"Ne konuda?"

"Baksana Koisan, belki biz yanlış anladık. Eğer öyleyse çok büyük zahmet veriyoruz. Her halükârda bu ak-

şam izin isteyip kalkmak en iyisi, değil mi?" diye Osaka lehçesi ile konuştu.

"Öyle bir şey olması mümkün değil ya!" Taeko da eniştesine Osaka lehçesiyle cevap verdi. Sonra ev sahibesine standart Japoncayla, "Şey... Katharina Hanım..." diye seslendi.

"Evet, buyurun?"

Taeko, ablasına dönerek tekrar Osaka lehçesiyle, "Şey... ablacığım sen söyler misin? Ben nasıl diyeceğimi bilemedim."

"Sachiko, Fransızcan şimdi işe yaramaz mı ki?" diye araya girdi Teinosuke.

"Koisan, Katharina Hanım Fransızca biliyor mu?"

"İngilizce olsa olur."

Teinosuke, "Katharina Hanım, *ay... aym afreyd,*" diye kem küm İngilizce konuşmaya başladı.

"... *you... were notto expectingu us tsunighto...*"[1]

"Niçin?" diye sordu Katharina gözlerini şaşkınlıktan kocaman açarak. Gayet akıcı bir İngilizceyle sitem eder gibi, "Bu akşam bizler, sizleri davet ettik. Ben sizleri bekledim," dedi.

Saat sekizi vurduğunda, Katharina kalkıp mutfağa gitti. Takır tukur bir şeyler yapmaya başladı. Eline çabuk bir şekilde yemek odasına bir sürü şey taşıyıp getirdi. Ardından üçünü o tarafa buyur etti. Teinosuke'ler masanın üzerindeki bin bir türlü mezeyi gördüklerinde önce derin bir iç geçirdiler. –Hangi arada hazırlanmıştı ki?– Füme somon, ançüez tuzlama, sardalya tava, jambon, peynir, kraker, etli börek, kaç çeşit ekmek... Tüm bunlar sanki sihirli değnek değmiş gibi bir anda belirmişti. Masanın üzeri, başka bir şey koyamayacak kadar doluydu.

1. Japon aksanıyla İngilizce konuşan Teinosuke, "Korkarım bu akşam bizi beklemiyordunuz," diyor. (Ç.N.)

Katharina tek başına hiç durmadan çalışmıştı. Üçünün de açlıktan karınları kazınıyordu. Göze çarpmasın diye dikkat ederek, ortamın izin verdiği ölçüde çabuk çabuk yediler. Yemekler o kadar boldu ki bitirdikçe devamı ikram ediliyordu. Katharina yemek boyunca, fincanlarına defalarca siyah çay koydu. Sonunda iyice tıka basa doydular. Yiyemediklerini ara ara, gizlice masanın altındaki Boris'e vermeye başladılar.

Tam bu sırada arkadan kapının pat diye açıldığı duyuldu. Boris fırlayıp kapıya gitti.

"Teyzecik geldi herhalde."

Kapıdan önce, elleri kolları paketlerle dolu teyzecik girdi. İçinde muhtelif şeylerin bulunduğu beş-altı paketi güçlükle taşıyarak mutfağa yöneldi, gözden kayboldu. Ardından ağabey Kyrilenko yanında elli yaşlarını geçkin bir beyle yemek odasında belirdi.

"İyi akşamlar. Sizi beklemeden yemeğe oturduk."

"Buyrun, buyrun," dedi ağabey Kyrilenko. Bir yandan Japonlar gibi eğilerek selam veriyor bir yandan da iki elini birbirine sürtüyordu. Batılı bir erkek için biraz ufak tefek ve narin yapılıydı. Ünlü *kabuki* aktörü Uzaemon gibi görünüyordu. Uzun bir yüzü vardı. Bu soğuk bahar gecesinin ayazını yemiş yanakları kıpkırmızı olmuştu. Kız kardeşiyle bir-iki kelime Rusça konuştular. Japonlar söylediklerinin içinden sadece "*mamochka, mamochka*" sözcüğünü yakaladılar. Rusça anneciğim demek olduğunu tahmin ettiler.

"Ben... şimdi annemle Kobe'de karşılaştım. Birlikte döndük. Sonra, bu bey..." diye yanındaki beyin omzuna vurarak, "Taeko Hanım, siz... bu beyi tanıyorsunuz değil mi? Benim arkadaşım Vronsky Bey." Ağabeyi Japoncayı daha iyi konuşsa da yabancı olduğu konuşmasına yansıyordu.

"Evet, tanıyorum. Bunlar da benim eniştem ve ablam..."

"İsminiz Vronsky demek. Bu isim *Anna Karenina*'da geçiyor, değil mi?" diye sordu Teinosuke.

"Aa, evet. Siz çok iyi biliyorsunuz. Siz... Tolstoy okur musunuz?"

"Tolstoy'u, Dostoyevski'yi tüm Japonlar okur," dedi Kyrilenko, Vronsky'ye.

"Koisan, Vronsky Bey'i nereden tanıyorsun?" diye soran Sachiko'yu Taeko, Osaka lehçesiyle cevapladı.

"Bu bey bu yakınlarda Shukugawa House denilen bir pansiyonda yaşıyor. Çocukları çok seviyor. Hiç ayırmadan tüm çocukları sevdiğinden buralarda 'evlat-perver Rus' diye tanınıyor. Herkes ona Vronsky Bey değil de 'evlat-perver bey' diyor."

"Hanımı?"

"Yok. Çok üzücü bir hikâyesi varmış galiba..."

Vronsky nazik, hassas görünümlü biriydi. Hüzünlü gözlerinde bir gülümseme ile gözlerini kısarak onları izliyor, kendi hakkında konuşulanları hiçbir şey söylemeden dinliyordu. Kyrilenko'ya göre daha iriydi. Buna rağmen sıkı vücudu, güneşte yanmış gibi görünen koyu teni, kır düşmüş gür saçları, siyah gözleri ile Japonları andırıyordu. Biraz da denizcileri hatırlatıyordu.

"Bu akşam Etsuko Hanım buyurmadılar mı?" diye sordu ağabey Kyrilenko.

"Ha, şey çocuğun okul ödevleri vardı da."

"Yazık. Ben de Vronsky Bey'e bu akşam çok sevimli bir küçükhanımı tanıştıracağıma söz verip onu buralara sürüklemiştim."

"Aa, çok fena olmuş..."

Tam bu sırada teyzecik kendilerini selamlamak için yanlarına geldi.

"Ben, bu akşam çok mutlu *efenim*. Taeko Hanım'ın diğer ablası ve ufak hanım niçin gelmemek?"

Teinosuke ve Sachiko, o meşhur "*efenim*"i duydukla-

rında, Taeko'ya baksalardı kendilerini tutamayıp güleceklerdi. Ellerinden geldiğince gözlerini ondan kaçırmaya çalıştılar. Taeko'nun bakışlarını başka yöne çevirip tüm gayretiyle ciddi bir yüz ifadesi takınmaya çalışması da bir o kadar komikti. Kendilerini zor tutuyorlardı. Kendi aralarında ondan "teyzecik" diye söz ediyorlardı ama hiç de öyle onun yaşındaki Batılı teyzeler gibi toparlacık değildi. Arkadan da gayet güzel gözüküyordu. Yüksek topuklu ayakkabılar giymişti. Zayıf ve düzgün bacaklarıyla bir ceylan gibi sekerken, buna tezat oluşturacak biçimde tak tak diye –hani yontulmamış dense olacak– şiddetle adımlarını yere vuruyordu. Taeko'nun anlattığı buz pateni pistindeki hali az da olsa gözlerinin önünde canlanmıştı. Öte yandan, gülünce eksik dişleri ortaya çıkıyordu. Yanakları, gıdısı sarkık sarkıktı. Yüzünde de kırışıklıklar vardı var olmasına. Ama teni sanki şeffafmış gibi bembeyazdı, o sayede uzaktan bu kırışıklık ve sarkıklıklar anlaşılmıyordu. Zaman zaman insanın gözüne sanki yirmi yaş daha gençmiş gibi gözükebiliyordu.

Teyzecik masanın üstündekileri şöyle bir toparladı. Yerine, kendi alıp getirdiği çiğ istiridye, somon havyarı, salatalık turşusu, domuz eti, tavuk, ciğer, sosis ve çeşit çeşit ekmek çıkarıp dizdi. Sonunda içkiler geldi. Votka, bira, bira bardağına doldurulmuş sıcak *sake*... Hepsi bir aradaydı. Ruslardan, teyzecik ve Katharina Japon *sake*'sini severek içiyorlardı. Teinosuke'lerin düşündükleri gibi masaya sığamadılar. Katharina yanmayan şömineye yaslanarak yiyordu yemeğini; teyzecik ise bir yandan bir şeyler hazırlarken bir yandan da insanların omuzlarının üzerinden uzanıp atıştırıyordu. Çatal ve bıçakların takım olmaması bir yana, sayı olarak da herkese yeterli değildi. Bu nedenle Katharina eliyle atıştırıyordu. Bu halini konuklar görünce kıpkırmızı kesildiğinden, Teinosuke'ler görmezden gelmek için epey gayret sarf ettiler.

Sachiko, Teinosuke'nin kulağına gizlice, "Sakın o istiridyeyi yeme," diye fısıldadı. İstiridye olmasına istiridyeydi ama öyle özel seçilip alınmış bir şey değildi. Pazardan rasgele alınıp getirilivermiş gibi gözüküyordu. Gözü kara bir şekilde bunları yiyebilen Rusların, bu açıdan Japonlardan daha gayrimedeni olduğunu düşünmeden edemedi Sachiko.

Japonlar bir yandan, "Ah, gerçekten tıka basa doyduk," derken bir yandan da fazla geldiği için yiyemediklerini, ev sahiplerine çaktırmadan masanın altından Boris'e verip duruyorlardı. Kendisine bir o, bir bu içki ikram edildikçe, hayır diyemeyen Teinosuke, içtikleri etkisini göstermiş olacak ki, çarın portresinin yanında asılı duran, görkemli bir binanın resmini göstererek, "Aa, o resimdeki ne?" diye soruverdi. Sesi iyice yüksek çıkmıştı.

"O mu? Tsarskoe Selo Sarayı. Petrograd –asla Leningrad sözcüğünü kullanmıyorlardı– yakınlarında Çarlık Sarayı," diye cevap verdi Kyrilenko.

"Aa, demek o ünlü Tsarskoe Selo Sarayı bu..."

"Bizim ev Tsarskoe Selo Sarayı'nın yakın çok *efenim*. Hani çar biner ya faytona... Tsarskoe Selo Sarayı'ndan çıkar ya... o, biz her gün gördük *efenim*. Çarın konuştuğunun sesini, ben duymak hatırlıyorum *efenim*."

"*Mamochka*..." Kyrilenko annesine seslenip Rusça konuşarak, ne söylemek istediğini anladı. Sonra onlara dönüp çok akıcı bir Japoncayla anlattı: "Faytonun içindeki çarın sesini gerçekten duymamış. Sadece sanki duyacakmış gibi hissetmiş. O kadar yakından geçiyormuş fayton. Neyse, bizim evimiz o sarayın hemen yanındaydı sahiden. Ben gerçi daha çocuktum, o yüzden hayal meyal hatırlıyorum."

"Peki ya siz Katharina Hanım?"

"Ben, daha ilkokula bile başlamadan önce... hiçbir şey hatırlamıyorum."

"Diğer odada da Japon imparator ve imparatoriçesinin resmi asılıydı, neden acaba?"

"O elbette *efenim*. Bizler, beyaz Ruslar yaşıyoruz... İmparator sayesinde." Teyzeciğin bakışları bir anda ciddileşti.

"Hangi beyaz Rus olursa olsun böyle düşünür emin olun. Komünizme karşı sonuna kadar savaşacak olan ülke Japonya'dır!" Kyrilenko bunları söyledikten sonra konuşmaya devam ederek, "Sizler, Çin meselesinin nereye varacağı konusunda ne düşünüyorsunuz? Komünist olacaklar gibi gelmiyor mu size?"

"Yani... biz öyle politikadan falan pek anlamayız ama her halükârda Japonya ile Çin'in arasının kötü olmasından endişe duyuyoruz."

"Sizler, Chiang Kai-shek hakkında ne düşünüyorsunuz?" Deminden beri elindeki boş bardakla oynayarak onları dinleyen Vronsky sormuştu bu kez. "Geçen sene aralıkta, Hsian'da olanlar hakkında ne düşünüyorsunuz? Chiang Kai-shek, Chang Hsueh-liang tarafından kaçırılmıştı ya. Fakat sonra kurtarıldı. Bunun anlamı ne?.."

"Şey, gazetelerde yazıldığından fazlası olmalı gibi geliyor ama..."

Teinosuke politika denince, ülkenin iç meseleleri ile ilgili konularla epey ilgiliydi. Gazetelerde, dergilerde yazıldığı kadarını da bilirdi. Fakat asla dışarıdan izleyen tavrından taviz vermez, hele böyle bir zamanda ağzından düşüncesizce bir şey kaçırıp bu tür şeylere bulaşmak istemez, ihtiyatı hiç elden bırakmazdı. Özellikle de hiç tanımadığı ecnebilerin önünde asla fikirlerini dile getirmemeye dikkat ederdi. Oysa anavatanlarından koparılmış, oradan oraya sürüklenip duran bu insanlar için bu konuştukları, bir gün bile yok sayamayacakları bir ölüm kalım meselesi olmalıydı. Kendi aralarında bu konuda tartışmaya bir süre daha devam ettiler. İçlerinde bu konularda en

çok bilgi sahibi olan Vronsky idi. Söyleyecek çok şeyi var gibiydi. Diğerlerine genellikle dinlemek düşüyordu. Teinosuke'leri düşünerek Japonca konuşuyorlardı. Fakat Vronsky, konuşmalar biraz alevlendiğinde Rusça konuşmaya başlıyordu. Kyrilenko arada bunları Teinosuke'lere çeviriyordu. Teyzecik tartışma konusunda çetin ceviz çıkmıştı. Erkeklerin söylediklerini bir kenardan dinlemek yerine, oradan buradan görüşler savuruyor, ateşlendikçe Japoncası iyice anlaşılmaz oluyordu. Söylediklerini Japonlar da Ruslar da anlamamaya başlayınca oğlu onu uyardı, "*Mamochka*, Rusça konuş lütfen." Teinosuke'ler nasıl olduğunu anlayamadılar ama sonunda tartışma teyzecikle Katharina arasında devam etmeye başladı. Teyzecik, İngiliz politikasını ve İngiliz halkının karakterini yerden yere vuruyordu. Katharina iyice ateşlenmiş, ona karşı çıkıyordu. Katharina'ya göre, kendisi Rusya'da doğmuştu ancak ülkesinden koparılıp Şanghay'a getirilmişti. Büyürken ona yardım elini uzatan İngilizler olmuştu. Onu İngiliz okulunda okutmuş, karşılığında bir kuruş bile almamışlardı. "Ben mezun olduktan sonra hastanede hemşirelik yaparak hayatımı kazanmaya başladım. Bunların hepsi İngilizlerin sayesinde oldu. Onlar nasıl olur da kötü olabilirler!" diyordu. Teyzecik ise, "Sen daha gençsin o yüzden gerçekleri görmüyorsun," diye üste çıkıyordu. İkisinin de giderek yüzleri kızgınlıktan kıpkırmızı olmaya başlamıştı. Neyse ki ağabey Kyrilenko ve Vronsky sayesinde tartışma çok büyümeden kapandı.

Ortalık sakinleştikten sonra, Kyrilenko, "*Mamochka* ve Katharina her zaman İngilizler konusunda didişip dururlar," diye yakındı. "Başım dertte gerçekten!"

Bundan sonra tekrar yan odaya geçtiler. Orada kart oynayıp dergilere göz atarak zaman geçirdiler. Sonra bir kez daha yemek odasına davet edildiler. Ancak ne yemek olursa olsun artık Japonların midelerinde yer kalmamış-

tı. Sonuçta her şey Boris'in midesine gitti. Yine de Teinosuke içki konusunda Kyrilenko ve Vronsky ile sonuna kadar yarışmaya devam etti.

"Dikkat et! Sendeleyip duruyorsun!"

Saat on biri bulmuştu, karanlık çeltik tarlaları arasındaki yoldan dönerken Sachiko böyle söylemişti.

"Oh! Bu serin hava ne iyi geldi!"

"Ay sahiden öyle!" diye onayladı Sachiko kocasını. "Demin oradayken... en başta ne olacak diye iyice endişe etmiştim! Bir tek Katharina vardı. Bekle bekle, ne yiyecek ne içecek hiçbir şey gelmedi. Karnım açlıktan iyice zil çalıyordu artık..."

"Sonra her şeyi bir anda çıkardılar. Kendimizi tutamayıp yemeğe yumuluverdik. Ruslar nasıl o kadar çok yiyebiliyor acaba? Hani iş içmek olursa onlardan altta kalmam ya, yemek konusunda onlarla baş etmem imkânsız," diye konuştu Teinosuke.

"Davetlerine gittiğimiz için teyzecik çok memnun oldu, değil mi? Ruslar o kadar küçük bir evde bile misafir ağırlamayı seviyorlar."

"Belli ki yalnızlık çekiyorlar. Japonlarla daha yakın olmak istiyorlar."

"Enişte... o Vronsky var ya..." diye iki-üç adım arkalarından, karanlığın içinden söze karıştı Taeko. "Çok üzücü bir hikâyesi var. Gençliğinde bir sevgilisi varmış. İhtilalde birbirlerinden ayrı düşmüşler. Aradan yıllar geçmiş, sevgilisinin Avustralya'da olduğunu duymuş. Kalkmış oraya gitmiş. Sonunda nerede olduğunu bulmuş, kavuşmasına kavuşmuşlar ancak hemen ardından sevgilisi hastalanıp ölmüş. O da kendi kendine hayatı boyunca evlenmeyeceğine ant içmiş."

"Yaa demek öyle. Sen bunları anlatınca... sahiden de öyle bir havası vardı adamın."

"Avustralya'da bir süre çok büyük zorluklar çekmiş. Hatta madende bile çalışmış. Sonra ticarete atılıp epey para yapmış. Şimdi beş yüz bin yen kadar parası varmış. Katharina'nın ağabeyinin ona epey borcu olmuş."

Sayfiye evlerinin olduğu yola girdiklerinde Sachiko, "Aaa, bir yerlerden karanfil ağacı kokusu geldi!" dedi. "Ayy, kiraz çiçeklerinin açmasına bir ay var daha. Görmek için sabırsızlanıyorum."

Teinosuke, karısının sözlerine, teyzeciği taklit ederek cevap verdi:

"Ben, sabırsızlanmak *efenim!*"

On sekizinci bölüm

Adı Soyadı: Minokuchi Nomura

Doğum Tarihi: Eylül, 1893

Daimi Adresi: 20 Tatemachi, Himeji Hyōgo Eyaleti

Mevcut İkamet Adresi: 559, 4 Chōme, Aodani, Nada, Kobe

Eğitim: (1916) Tokyo Teikoku Üniversitesi, Ziraat Bölümü mezunu

Meslek: Su Ürünleri Mütehassısı, Ziraat ve Ormancılık Dairesi, Hyōgo Eyaleti

Ailevi Durumu: 1922'de Noriko Tanaka ile evlendi. Bir kız bir erkek evlat. Kız 2 yaşında öldü. Eş 1935'te enflüenzadan öldü. Oğlu 1936'da 13 yaşında öldü. Anne baba öldü. Tek kız kardeş, evlilik soyadı Ota, Tokyo'da yaşıyor.

Fotoğrafın içinde olduğu karton kabın arkasına, talibin kalemle, kendi elyazısıyla bunları not düştüğü büyük

boy vesikalık fotoğrafı ellerine mart ayının sonlarında ulaşmıştı. Sachiko'nun kız okuluna gittiği yıllardan arkadaşı Jinba Hanım postayla göndermişti. Postayı alıncaya kadar bu konuda onunla konuşmuş olduğu Sachiko'nun aklından tamamen çıkmıştı. Geçen sene Segoshi meselesinin sürdüğü sıralardı. Kasım sonlarında Osaka'da Sakurabashi'de Jinba Hanım'la karşılaşmışlar, yarım saat kadar ayaküstü konuşmuşlardı. O sırada Yukiko'dan da söz açılmış, Jinba Hanım kardeşinin evlenip evlenmediğini sormuştu. Sachiko, Jinba Hanım'la vedalaşırken arkadaşına, "Münasip biri olursa aklınızda olsun," diye tembihlediğini hatırladı. O sıralar Segoshi meselesinin olumlu sonuçlanacağına inanıyordu. Konuya ilgi gösteren arkadaşına, daha çok nezaketen öyle demişti. Anlaşılan Jinba Hanım işi ciddiye almıştı.

Gönderdiği mektupta şöyle yazıyordu:

Görüşmemizden beri kız kardeşinizle ilgili bir gelişme oldu mu? Bu konuda size birinden bahsedeceğim. Eşimin, gönül borcu duyduğu Jōkichi Hamada adlı bir bey var. Kendisi, Kansai Tren Hattı şefi. Kuzeni birkaç yıl önce eşini kaybetmiş. Şimdi tekrar evlenmek istiyormuş. Kendisinden yaşça küçük bir hanım arıyormuş. Hamada Bey ısrarla "lütfen kendisi için iyi bir kısmet bulun" diye bizden rica etti. Kuzeninin bir resmini gönderdi. Benim de aklıma kız kardeşiniz geldi. Eşim, talibi çok iyi tanımıyor. Ancak, "Hamada Bey kendisine kefil olduğuna göre mutlaka düzgün biridir," diyor. Başka bir postayla talibin resmini göndereceğim. Eğer ilgilenirseniz, fotoğraf kılıfının arkasında yazan bilgiler doğrultusunda soruşturabilirsiniz. Uygun bir kısmet olduğuna kanaat getirirseniz, bana haber verirsiniz. Dilediğiniz zaman sizi bizzat tanıştıracağım. Bunları aslında yüz yüze konuşmak en doğrusu ama ısrarcı olmaktan çekindim. Bu nedenle önce mektupla haber veriyorum.

Sachiko'nun eline ilk olarak bu mektup ulaştı, ertesi gün de fotoğraf geldi. Gönderilenlerin eline ulaştığını söylemek için hemen kendisine bir teşekkür mektubu yazdı. Geçen sene Itani ile olanlardan ağzı iyice yandığı için bu sefer öyle kolay kolay söz vermemeye kararlıydı.

Nezaketiniz için yürekten teşekkür ederim. Sizin için de uygunsa, bu konudaki cevabımızı iki-üç ay içinde verebileceğiz. Size sebebini de anlatayım. Bir kısmet çıkmıştı. Yakın zaman önce, ne yazık ki hayal kırıklığı ile sonuçlandı. Kız kardeşimin haletiruhiyesini de göz önünde bulundurarak ona biraz zaman tanıdıktan sonra konuyu açmanın daha iyi olacağını düşünüyoruz. Bu sefer işi iyice ince eleyip sık dokuma niyetindeyiz; önce etraflıca soruşturmak istiyoruz. Sonuç müspet olursa, sonrasında sizin yardımlarınızı istirham ederiz. Sizin de bildiğiniz kız kardeşimin evlilik yaşı epeyce geçti. Bu yüzden durmadan görücüye çıkarıp menfi sonuçlanması kardeşime de zarar verebilir.

Bu sefer acele etmeden önce kendileri iyice bir araştıracaklardı. Eğer uygunsa işi memlekettekilere açacaklar, en son Yukiko'ya söyleyeceklerdi. Teinosuke ile aralarında böyle kararlaştırmışlardı. İşin aslını söylemek gerekirse Sachiko bu işe o kadar heveslenmemişti. Sorup soruşturmadan hiçbir şey söylenemezdi elbette. Hali vakti yerinde miydi, bu konuda hiçbir şey yazmamıştı. Sadece fotoğraf kılıfının arkasındaki yazıdan bile durumun Segoshi'de olduğundan daha kötü olduğu anlaşılıyordu. İlk sorun yaşının Teinosuke'den iki yaş büyük olmasıydı. İkincisi ilk evliliği değildi. Yine de o evliliğinden olan iki çocuğu hayatta olmadığı için, Yukiko'nun evlendikten sonra çocuk bakması gerekmeyecekti. Ama hepsinden öte Sachiko'nun, kardeşinin hoşuna gitmeyeceğini düşündüğü şey talibin dış görünüşü olmuştu. Adam fotoğ-

rafta çok yaşlı ve çökkün görünüyordu. Tabii resimde göründüğünden farklı olması mümkündü. Fakat talip olduğu kıza gönderdiği resmin bu olduğu düşünülürse, hani bundan yaşlı olabilirdi de, daha genç olmazdı herhalde. Öyle çok yakışıklı olmasa olurdu. Hadi yaşça Teinosuke'den büyük birini de kabul ettik diyelim ama düğünde gelin damat yan yana durup şerefe kadeh kaldırdıklarında, damat gelinin yanında dede gibi kalırsa, kardeşine yazık değil miydi? Hem kendileri bu işe önayak olmuşken, misafirlerin arasındaki akrabalarının yüzlerine nasıl bakarlardı? Yeniyetme biri gibi genç olmasını beklemiyorlardı elbette; yine de biraz hayat dolu, sağlığı sıhhati, gücü kuvveti yerinde biri olsun istiyorlardı.

Fotoğraf Sachiko'nun bir türlü içine sinmemişti. Ne yapacağını düşünüp dururken, hiçbir şey soruşturmadan bir hafta öylece geçip gitmişti bile. Sonra bir anda aklına Yukiko'nun, üzerinde "içinde fotoğraf var" yazılı zarfı görmüş olabileceği geldi. Eğer öyleyse, kendisinden bir şey sakladıklarını düşünebilirdi. Bu onu daha kötü etkilemez miydi? Sachiko, Yukiko'nun halinden tavrından bir şey sezmemişti gerçi. Ancak son yaşananların kardeşini ruhsal açıdan incitmiş olmasından endişe ediyordu. Üzerinden hiç zaman geçmeden, olanları unutmasına bile fırsat vermeden bu yeni talipten bahsetmemek gerektiğine, biraz ertelemenin daha iyi olacağına inanıyordu. Ama kardeşi, "Bir yerlerden fotoğraf geldiği halde, ablam niye açık açık söylemiyor," diye düşünebilirdi. Arkasından iş çevrildiğini zannederse üzülürdü. Kendisi kardeşinin duygularını önemsediği için böyle yapmıştı. Belki de, en azından önce resmi kendisine gösterip ne diyor, diye bir ağzını yoklaması iyi olabilirdi. Bu nedenle fikrini değiştirdi. Bir gün Kobe'ye alışverişe çıkmak için üst kattaki makyaj odasında üzerini değiştirdiği sırada yanına gelen Yukiko'ya durumu açtı.

"Yukiko'cuğum, bir fotoğraf daha geldi." Kardeşinin cevabını beklemeden, "Bak bu," diye çekmeceden fotoğrafı çıkarıp gösterdi.

"Arkasında yazanlara bir bak istersen..."

Yukiko hiçbir şey demeden resmi alıp bir göz attı. Sonra arkasını çevirip okumaya başladı. "Kim gönderdi?"

"Yukiko'cuğum, Jinba Hanım'ı hatırlıyor musun? Kız okuluna birlikte gitmiştik. Kızlığındaki soyadı Imai'ydi."

"Hı hı."

"Ne zamandı, epey oluyor, yolda karşılaştık. Senin bahsin açılınca ondan bu konuda yardım etmesini rica etmiştim. Belli ki o da kendisine bunu iş edinmiş, o resmi gönderdi."

"...."

"Öyle hemen cevap vermek zorunda değiliz, tamam mı? Aslında bu sefer nasıl biri olduğunu etraflıca öğrenmeden sana söylemek istemiyordum. Baktım ki, sanki senden bir şeyler saklıyormuşum gibi oldu. Ben de en azından bir göstereyim dedim."

Elindeki resmi oradaki bir rafa bırakıveren Yukiko odanın verandasına çıkıp tırabzanlara yaslanarak dalgın dalgın aşağıya bakmaya başladı. Sachiko arkası kendisine dönük bahçeyi seyreden kardeşine bakarak konuşmayı sürdürdü.

"Yukiko'cuğum sen şimdilik hiçbir şeyi kafana takma olur mu? İçine sinmezse konuyu hiç bilmiyormuşsun gibi yaparsın. Bizi düşünüp haber vermişler. En azından bir araştıralım diyorum."

"Ablacığım..." Yukiko aklına bir şey gelmiş gibi yavaşça ablasına döndü. Yüzüne bir gülümseme yerleştirmeye çalışarak, "Talip çıktığında bilmek istiyorum ben," dedi. "Bu konuları hiç bilmemektense... haberim olması bana güç veriyor..."

"Demek öyle?"

"Bir tek görücüye çıkma işini, iyice soruşturduktan sonraya bırakmak istiyorum. Diğer konularda benim için endişe etmene gerek yok."

"Yaaa... Sen böyle deyince gerçekten üzerimden bir yük kalktı!"

Sachiko hazırlanmasını bitirdiğinde, "Akşam yemeğine kadar dönerim," diyerek tek başına evden çıktı. Yukiko onun ardından, ablasının çıkarıp oraya buraya attığı ev kıyafetlerini askıya astı. Kuşakları, kuşak bağlarını topladı. Sonra odanın verandasına çıkıp tırabzanlara dayanarak bir süre daha üst kattan bahçeyi seyretmeye devam etti.

Ashiya'nın bu taraflarında eskiden dağlık ve ormanlık araziler, tarlalar vardı. 1920'lerin ortalarından itibaren şehir yavaş yavaş buralara doğru yayılmaya başlamıştı. Kendi evleri de o tür bir araziye kurulmuştu. Birkaç tane heybetli çam ağacı, bahçeleri pek geniş olmasa da burada geçmişin izlerini yansıtmaya devam ediyordu. Bu ağaçlar kuzeybatılarındaki çevre bahçelerde de görülüyor, evlerin ötesindeki Rokkō Dağı'nın her yerini kaplıyordu. Yukiko arada Osaka'da Uehon-machi'deki aile evine gidip de dört-beş gün kaldıktan sonra buraya döndüğünde sanki yeniden doğmuş gibi içi kıpır kıpır olurdu. Şimdi durduğu yerden bahçenin güneyindeki otlar ve çiçek tarhları görülüyordu. Onların ardında yapay bir tepecik vardı.[1] Bu tepecikteki taşların arasından şipir sarmaşığının beyaz çiçekleri suyu kurumuş gölete çağıl çağıl akıyor gibiydi. Göletin sağ kıyısında kiraz çiçekleri ve leylaklar açmıştı. Sachiko kiraz çiçeklerini çok severdi. Bu yüzden kendi bahçelerinde hiç olmazsa bir tane bulunsun diye, iki-üç yıl önce bir kiraz ağacı diktirmişti. Her yıl çiçekleri açtığında seyrederiz, diye düşünmüştü.

1. Geleneksel Japon bahçelerinde bir tür minyatür doğa oluşturacak düzenlemeler yapılır, burada yer alan her şeyin sembolik bir anlamı olur. (Ç.N.)

O ağaç çiçek açtığında kimi zaman altına açılır kapanır koltuk koyar, bazen de örtü yayar otururlardı. Ama nedense ağaç pek iyi büyümemişti. Her sene gönülsüz gönülsüz, tek tük çiçek açardı. Beyaz leylaklar şimdi kar gibi çiçek açmış baygın baygın kokuyorlardı. Leylak ağacının batı yanında daha tomurcuklanmamış tespih ağacı ve Çin parasol ağacı vardı. Onun öbür tarafında da Fransızların serenga dedikleri filbahri çiçeği... Yukiko'lara Fransızca öğreten, Madam Tsukamoto adında Fransız bir hocaları vardı. Madam Tsukamoto kendi ülkesi Fransa'da çok yaygın olan bu çiçeği, Japonya'ya geldiğinden beri hiç görmemiş, sonunda bu bahçede karşılaşınca çok şaşırmış, anıları canlanmıştı. O yüzden onlar da, o günden sonra serangalara daha bir özen gösterir olmuşlardı. Fransızca-Japonca sözlükten bakarak ne tür bir çiçek olduğunu anlamışlardı. Bu çiçek her zaman şipirler ve leylaklar döküldükten sonra müştemilatın girişindeki tahta perdenin hemen yanında bulunan kanarya gülü ile aynı zamanlarda açardı. Bugünlerde yaprakları daha yeni yeni sürgün veriyordu. Filbahri çiçeğinin öte yanında Stolz'ların arka bahçeleri ile kendi bahçelerini ayıran tel örgü vardı. Tel örgülerin yanındaki Çin parasol ağacının altında ikindi güneşinin tatlı tatlı vurduğu otların üzerinde, Etsuko epeydir, Rosemarie ile birlikte oturmuş, evcilik oynuyordu. Yukiko üst katta tırabzanlara yaslanmış etrafı seyrederken, bahçeye yayılan oyuncak yatak, gardırop, sandalye, masa, Batılı yapma bebekler gibi ufak tefek her bir şeyi görebiliyor, iki küçük kızın tiz seslerini açık seçik duyabiliyordu. İkisi de Yukiko'nun onlara baktığının farkında bile değillerdi. Tamamen oyuna dalmışlardı. Rosemarie sol elindeki oyuncağı tutarak, "Bu baba," dedi. Sonra, "Bu da anne," diyerek sağ elindeki oyuncağın yüzünü sol elindekinin yüzüne yapıştırdı, "muck" diye bir ses çıkardı. En başta çocuğun ne yaptığını anlayama-

mıştı ama iyice bakınca fark etti ki iki bebeği öpüştürüyordu. O ses de öpüşme sesiydi.

Ardından Rosemarie, "Bebek oldu," diyerek anne bebeğin eteğinin altından, başka bir yapma bebek çıkardı. Sonra defalarca aynı şeyi söyleyip durdu, "Bebek oldu, bebek oldu!" Bunu bebek doğdu anlamında söylediği belliydi. Batı'da çocuklara bebekleri leylek getirir, ağacın dalına bırakıp giderler diye öğretildiğini duymuştu. Belli ki Rosemarie bebeğin annenin karnından doğduğunu biliyordu. Yukiko yüzünde bir gülümsemeyle çocukların oyununu izlemeye devam etti.

On dokuzuncu bölüm

Sachiko ve Teinosuke balaylarına çıktıklarında konu sevip sevmedikleri yemeklerden açılmıştı. Kocası, "En çok hangi balığı seversin?" diye sormuş, o da, "Mercan," cevabını vermişti. Bunu duyan kocası ona epey takılmıştı. Teinosuke'yi bu kadar eğlendiren şey, karısının en sevdiği yemek olarak çok "sıradan" bir balık seçmiş olmasıydı. Ama Sachiko'ya göre mercan hem görünüş hem de tat olarak Japon damak tadına en uygun balıktı. Mercan sevmeyen Japon, Japon sayılmazdı. Bu düşüncesinin altında aslında şunlar gizliydi. Bir zamanlar imparatorun yaşadığı Kamigata denilen doğduğu bu bölgede Japonya'nın en iyi mercanbalıkları yetişirdi. Madem öyleydi o zaman burası en Japonya'ya has yer değil miydi! İçten içe böyle bir kıvanç hissediyordu. "En çok hangi çiçeği seversin?" diye sorulsa aynı düşüncelerle tereddütsüz, "Kiraz çiçeği," derdi!

Japonya'da bin yıl önce derlenmiş *Kokinshū* [Mazi-

den ve Günümüzden Şiirler] adlı şiir antolojisinden bile önce Japon şiirinde kiraz çiçeklerine dair yüzlerce, binlerce şiir söylenmişti... Eskiler çiçeklerin açmasını sabırsızlıkla bekler... dalından düşüp giden çiçeklere hüzünlenirdi... defalarca, tekrar tekrar aynı şeyleri dillendiren sayısız şiir yazılmıştı... Sachiko küçük bir kızken bu şiirler ona çok sıradan gelir, pek duygulanmadan okuyup geçerdi. Yıllar geçip yaşı ilerledikçe eski zamanlarda yaşamış bu insanların sadece hoş ve zarif bir söz söyleme kaygısında olmadığını fark etmişti. Kirazların çiçek açmasını nasıl özlemle beklediklerini... sonra en görkemli zamanlarında dökülüp giden çiçeklerin yarattığı hüznü... Sachiko da ruhunun derinliklerinde hissetmeye başlamıştı. Her sene bahar geldiğinde, kocası, kızı ve kız kardeşleri ile birlikte eski başkent Kyoto'ya çiçek seyrine gitmeyi uzun yıllardır bir kez bile kaçırmamıştı. Ne zaman başladığını bile hatırlamıyordu. Artık yıllık ritüellerinden biri haline gelmişti. Bu ritüellerine arada Teinosuke ya da Etsuko'nun, iş veya okul yüzünden katılamadıkları oluyordu. Ama üç kız kardeş, Sachiko, Yukiko ve Taeko'nun bir kere bile kaçırdıkları olmamıştı. Sachiko eskilerin yaptığı gibi en görkemli zamanlarında düşüp giden çiçeklere hüzünlenirken, kız kardeşleriyle geçmişte kalan çocukluk yıllarına duyduğu özlemin yarattığı hüzün de buna ekleniyordu. Her seferinde belki o senenin Yukiko ile birlikte gittikleri son çiçek seyri olduğunu düşünmeden edemiyordu. Herhalde onun bu hislerini kardeşleri de paylaşıyorlardı. Kiraz çiçeklerine Sachiko kadar düşkün olmadıkları halde her ikisi de onunla birlikte bu zamanın gelmesini iple çekerlerdi. Daha epey vakit varken, mart ortalarında Omizudori Festivali'nin bitiminden itibaren çiçeklerin açmasını sabırsızlıkla beklemeye başlarlardı. Giderken giyecekleri kimono, üstlük, kuşak, içliklerinin etek kısmına kadar hiçbir ayrıntıyı atlama-

dan hazırlanırlardı. Bu heyecanlı bekleyişleri dışarıdan bile fark edilirdi.

Sonunda kiraz çiçeklerinin mevsimi gelmişti. Çiçeklerin en ihtişamlı görünecekleri zamanı aşağı yukarı bilseler de Teinosuke ve Etsuko'nun da gelebilmesi için cumartesi ya da pazar gitmeleri gerekiyordu. Acaba çiçeklere yetişebilecekler miydi? Rüzgârlı olur muydu? Yağmur yağar mıydı acaba? Bu konularda eskilerin de hissettikleri "sıradan" endişeleri duyuyorlardı. Ashiya'daki evlerinin yakınlarında da kiraz çiçekleri açıyordu açmasına. Ama Akashi mercanı olmadıkça balığın tadını çıkaramayan Sachiko'ya, çiçekler de Kyoto'nun çiçekleri olmadıkça çiçek seyrine gitmiş gibi gelmiyordu. Geçen baharda Teinosuke karşı çıkmış, "Arada başka bir yerlere gidelim," demişti. Bunun üzerine Kintai Köprüsü'nün oraya gitmişlerdi. Döndükten sonra Sachiko bir şeylerin eksikliğini hissetmiş, sanki bahara doyamadan geçip gidecek gibi gelmişti. Sonunda Teinosuke'yi ikna etmiş, Kyoto'ya da gitmişlerdi. Omuro'nun iyice açmış çiçeklerine ucu ucuna yetişebilmişlerdi.

Kyoto'ya çiçek seyrine gittiklerinde genellikle, cumartesi öğleden sonra çıkar, Kyoto'da Nanzen-ji Tapınağı'nın oradaki Japon tarzı Hyōtei Restoranı'nda erken bir akşam yemeği yerlerdi. Sonra Kyoto'nun *geisha* mahallesi olan Gion'da her bahar *geisha* ve *maiko*'ların yaptıkları *miyako odori* dansını izlemeye giderler, bunu asla kaçırmazlardı. Geceleyin dönüşte de Gion'da kiraz çiçeklerini seyrederlerdi. Gittikleri gece Fuyamachi'deki Japon tarzı bir motelde konaklar, ertesi gün Saga'dan Arashiyama'ya giderlerdi. Nehrin ortasında bir ada olan Nakanoshima'da yanlarında getirdikleri kumanyalarını açıp yerlerdi. Öğleden sonra şehir merkezine döner Heian JingūTapınağı'nın bahçelerinde kiraz çiçeklerini seyrederlerdi. Sonra duruma göre Etsuko ve iki kız kardeşi

eve döner, Teinosuke ve Sachiko bir gece daha orada konaklardı.

Sachiko'lar kalmaya devam etse bile, kız kardeşlerin hep birlikte yaptıkları ritüelleri o gün birbirlerinden ayrılmadan önce tamamlanmış olurdu. Bu ritüellerinde Heian Jingū Tapınağı'na gitmeyi kız kardeşlerin gezide bir arada olduğu son güne bırakmalarının sebebi, bu bahçelerdeki kiraz çiçeklerinin eski başkentteki en güzel, en görülesi çiçekler olmasındandı. Maruyama Parkı'ndaki, zaten yaşlı olan salkım kiraz ağaçlarının yıldan yıla ihtişamı azalıyordu, öyleyse Heian Jingū Tapınağı'ndaki kiraz çiçeklerinin eski başkentteki tüm çiçeklerin sembolü olduğu söylenemez miydi? İşte bu nedenle her sene çiçek seyrinde ikinci günün akşamı Saga tarafından dönüp buraya gelirlerdi. Yavaş yavaş gün batarken düşen kiraz çiçekleriyle birlikte yitip giden zamana duyulan hüznün en çok hissedildiği akşam alacasını seçip bütün gün gezip tozmaktan bitap düşmüş ayaklarını sürükleyerek bu bahçelerdeki kiraz çiçeklerinin altında dolaşırlardı. Sonra göletin kıyısında... köprünün eteğinde... yolun kıvrımında... ahşap revakların ötesinde... her bir kiraz ağacının önünde durup iç geçirir, içlerinde sonsuz bir muhabbet hissederlerdi. Ashiya'daki evlerine döndükten sonra bile... bir sonraki bahara kadar... gözlerini her kapadıklarında o ağaçları, dallarını, çiçeklerin rengini gözkapaklarının arkasına kazınmış bulurlardı.

Sachiko'lar, bu sene de nisanın ortalarında bir hafta sonu çiçek seyrine gittiler. Etsuko yenleri uzun, *yūzen* desenli gezmelik kimonosunu yıl boyunca sadece birkaç kez giyiyordu. Geçen yıl çiçek seyrinde giydiği bu kıyafetler o yıl iyice küçük gelmeye başlamıştı. Bu sene de, giymeye pek alışık olmadığı, üstelik artık içine zar zor girmeye başladığı aynı gezmelik kimonosunu giymişti.

O güne özel olarak hafif bir makyaj bile yapmıştı. Pek farklı görünüyordu. Japon tarzı emaylı parlak takunyaları yürürken ayağından çıkıyordu. Pek rahat edemiyordu.

Hyōtei Restoranı'ndaki onlara ayrılmış Japon tarzı küçük bir odada yemek yiyorlardı. Etsuko, Batı tarzı elbiseler giymenin alışkanlığıyla bir kıza yakışmayacak şekilde bağdaş kurup oturdu. Bunu gören büyükler bu halini bir *kabuki* oyunundaki hırsız başkahramanın oturuşuna benzeterek, "Bu da, Etsuko'cuğun, Benten Kozō oturuşu işte," diye ona takıldılar. Sözü geçen Benten Kozō, *kabuki* oyununda, kız gibi giyinip öyle davranıyor ve insanları kandırıyordu. Sonra erkek olduğu ortaya çıkınca birden bağdaş kurup oturuveriyordu.

Etsuko yemek çubuklarını kullanmayı henüz tam beceremiyordu. Çubukları çocuklara has, garip bir şekilde tutuyordu. Bir de bunun üstüne kimonosunun yenleri eline koluna dolaşıyordu. Yemek yerken rahat hareket edemediği anlaşılıyordu. Tabağındaki su oku bitkisi kökünü yemek çubuklarıyla sıkıştırınca, yemeye çalıştığı şey çubukların arasından fırlayıp açık sürgülü kapının diğer yanındaki dar verandaya, oradan da bahçeye uçtu. Çimenlerin üzerinde yuvarlanıp gitti. Buna hem Etsuko hem büyükler kahkahalarla güldüler. Bu olay bu yılki çiçek seyri ritüelinin ilk komik olayı olmuştu.

Ertesi sabah ilk olarak, Hirosawa Göleti boyuna gittiler. Dalları suya eğilmiş bir kiraz ağacının altında, Sachiko, Etsuko, Yukiko, Taeko yan yana durdular. Teinosuke, Leica marka makinesiyle onların fotoğraflarını çekerken göletin diğer yanındaki ağaçlarla kaplı Henjō-ji Tepesi'ni de kareye dahil etti. Bu kiraz ağacında bir anıları vardı. Bir bahar bu göletin kıyısına geldiklerinde elinde fotoğraf makinesiyle hiç tanımadıkları bir bey, "Fotoğrafınızı çekmeme müsaade eder misiniz?" diye sormuştu. Üç-dört kare çektikten sonra nazikçe teşekkür etmiş, "Eğer iyi çıkarsa size göndereceğim," diye söz vererek

adreslerini alıp ayrılmıştı. On gün kadar sonra da söz verdiği gibi resimleri göndermişti. İçlerinden bir tanesi çok hoşlarına gitmişti. O resimde bu ağacın altında arkaları dönük anne ile kızı duruyor, arkalarında küçük dalgalarıyla göletin manzarası görülüyordu. O güzel manzarayı seyreden anne kız... küçük kızın *yūzen* desenli kimonosu... yenlerinin desenlerinin üzerine dökülen gerçek çiçekler... her şey akıp giden bahara bir hayranlık nidası gibiydi! O günden beri her kiraz çiçeği mevsiminde bu göletin kıyısına gelmeyi ihmal etmediler. Hep aynı ağacın altında göletin manzarasını seyrederek fotoğraf çektirdiler.

Sachiko göletin kıyısındaki yol boyundaki çitlerin yanında muhteşem bir kamelyanın her yıl kıpkırmızı çiçekler açtığı yeri iyice bellemişti. Her geldiklerinde mutlaka oradan da geçip o kamelyayı seyrederlerdi.

Japonya'nın en eski yapma göletlerinden biri olan Osawa Göleti'nin kıyısını izleyerek yokuş yukarı giden yolda yürümeye başladılar. Yürüyüşlerine devam ederken önce Daikaku-ji Tapınağı'nın, sonra da Seiryō-ji Tapınağı'nın yanından geçtiler. Son olarak Tenryū-ji Tapınağının oradan geçip bu sene de her sene olduğu gibi nehrin üzerine kurulu Togetsu-kyō Köprüsü'nün yanına ulaştılar. Köprü, nehrin genişlediği yerdeki bir adacığa ulaşıyor, buradan da diğer kıyıya bağlanıyordu. Yine her sene yaptıkları gibi bu köprüden geçerek nehrin diğer kıyısına vardılar. Buradan geçerken eski başkentin kiraz çiçeği mevsiminin tadını çıkaranların arasında diğerlerinden farklı birileri olduğunu gördüler. Kore Yarımadası'ndan bu kadınlar, koyu ve tek renk kıyafetleriyle dikkatleri çekiyorlardı. Su kenarı boyunca kiraz çiçeklerinin gölgesinde küçük gruplar halinde oturmuş, öğle yemeklerini yiyorlardı. İçlerinde bir kadına hiç yakışmayacak biçimde içmiş, kafası iyice hoş olanlar da vardı.

Sachiko'lar geçen sene Senkō-ji Tapınağı'nın, bir önceki sene de köprünün yakınlarında oturarak yanlarında getirdikleri kumanyalarını açıp yemişlerdi. Bu sene de Hōrin-ji Tapınağı'nın bulunduğu tepelik bölgeyi seçtiler. Hōrin-ji Budist Tapınağı, On Üç Yaş Ziyareti[1] olan *jūsan-mairi* konusunda ünlü bir yerdi.

Yemeklerini yedikten sonra geldikleri yoldan dönerek Togetsu-kyō Köprüsü'nden bu kez ters yöne doğru geçtiler. Gelirken kapısının önünden geçmiş oldukları Tenryū-ji Tapınağı'nın kuzeyindeki bambu koruluğu içindeki dar patika yolda yürürlerken, "Etsuko bak! Serçenin evi burada!"[2] diye küçük kızla şakalaştılar.

Buradan geçtikten sonra, yeşillikler içindeki Nonomiya Tapınağı'na doğru ilerlediler. Akşamüzeri rüzgâr çıkmış, hava bir anda serinlemişti. Yürümeye devam ederek eskiden saraylı kadınların inzivaya çekildikleri Enrian Tapınağı'na vardılar. Münzevilerin kaldıkları ağaçlar arasındaki ahşap, tek katlı yeri ziyaret ettikleri sırada, girişin yanındaki kiraz çiçekleri tıpkı şiirlerde söylendiği gibi, kız kardeşlerin kimonolarının yenlerine sanki kar yağar gibi dökülmeye başladı.

Buradaki ziyaretleri bitince sabahleyin önünden geçtikleri Seiryō-ji Tapınağı'nın ana kapısına çıkıp biraz ilerideki duraktan Atago trenine binerek Arashiyama'ya gittiler.

1. On üç yaşına gelen çocuklar, mart, nisan ya da mayıs aylarının on üçünde, saadet, bilgelik ve sıhhat sahibi olmaları için buraya getirilir. On üç çeşit şekerleme alınır, hem tapınağa sunulur hem de eve götürülerek aile bireylerine yedirilir. (Ç.N.)

2. Masala göre, amcanın birisinin karısı, çamaşır kolasını yiyip bitirdi diye serçeciğe kızıyor, dilini kesiveriyordu. Bunun üzerine amca çok üzülüyor, dağ bayır dolaşarak, "Serçenin evi nerede? Serçenin evi nerede?" diye sorarak serçeciği arayıp duruyordu. Masaldaki amca en sonunda da serçenin evini bir bambu korusunun içinde buluyordu. Burada bu masaldan bahsediliyor. (Ç.N.)

Aynı gün Togetsu-kyō Köprüsü'ne üçüncü kez geldiler. Bu kez öğleyin yemek yedikleri taraftan gelmişlerdi. Kitazome'de köprünün manzarasını seyrederek biraz soluklandılar.

Sonra şehrin diğer ucundaki Heian Jingū Tapınağına[1] gitmek için bir araba tuttular. Tapınağın ana kapısından girince eski İmparatorluk Sarayı'nın ana binası Daikokuden karşılarına çıkıvermişti.

Batıdaki revaklardan tapınağın kutsal bahçelerine atılan ilk adımda her bir çiçeğinde kat kat taçyapraklarıyla pembe salkım kiraz ağaçları çıkardı insanın karşısına! Güzellikleri uzak ülkelerde bile nam salmış kiraz çiçekleri! Her sene revakların altından geçip de bu çiçekleri görene kadar içleri merakla pır pır ederdi. Acaba bu sene nasıl gözükecek? Yoksa çoktan geçip gittiler mi! Bu sene de aynı hislerle oradan geçtiler. Birden, pembe bir bulut gibi akşam göğünü kaplamış kiraz çiçeklerini görüverdiler! Hepsi aynı anda derin bir heyecanla, "Aaahh..." diye iç geçirdi. İşte bu an, iki günlük ritüellerinin zirvesiydi! Bu ânın mutluluğunu geçen sene baharın yitip gitmesinden beri bekleyip durmuşlardı. İçlerinden bir yandan, "Ah, ne güzel oldu! Çiçeklerin en güzel açtığı zamana yetiştik," diye sevinirken, bir yandan da tüm kalpleriyle bir dahaki yıl da bu çiçekleri görmeyi diliyorlardı. Sachiko ise tüm bunlarla birlikte, bir dahaki sene kendisi bu çiçeklerin altında durduğunda, belki de Yukiko'nun gelin gitmiş olacağını düşünmeden edemiyordu. Çiçeklerin bu görkemli mevsimi her sene tekrar tekrar geliyordu. Yukiko'nun zamanı ise belki bu sene gelecek ve o da kendi yaşamını kuracaktı. Kardeşinden ayrılmak

1. Şehrin en göz alıcı yerlerinden biri olan bu bina eski İmparatorluk Sarayı'nın yerine bahçeleri, göletleri ve geleneksel mimarisiyle daha küçük ölçekte yeniden yapılmış, tapınak olarak kullanılmaya başlanmıştır. (Ç.N.)

ne kadar hüzünlü olsa da Yukiko'nun iyiliğini düşünüp böyle olması için sessizce dualar ediyordu Sachiko. Aslını söylemek gerekirse, geçen sene de ondan önceki sene de, bu mevsimde içi bu duygularla dolu olarak bu ağaçların altında durmuş, her seferinde artık buraya kardeşiyle bu şekilde son gelişleri olduğunu düşünmüştü. Şimdi bu çiçeklerin gölgesinde Yukiko'nun hâlâ evlenmemiş olduğunu görmek içinde garip duygular uyandırıyor, kardeşini gördükçe içi parçalanıyor, yüzüne bakmaya dayanamıyordu.

Kiraz ağaçlarının ilerisinde henüz taze filizlerini sürmüş acer ve meşe ağaçları ile yuvarlak bir şekilde budanmış Japon pierisi vardı. Teinosuke, kızıyla üç kız kardeşi önden göndermiş, kendisi elinde Leica ile onları arkalarından takip ederek fotoğraflarını çekiyordu. Byatsuko-chi Göleti'nin kıyısındaki süsenlerin olduğu yerde... Sonra, Sōryūchi Göleti'nde kesik sütunların suyun içine aralıklarla dizilmesiyle oluşan Garyū-kyō Köprüsü denilen yerde fotoğraflarını çekti. Çektiği fotoğrafta sütunların üzerine basarak karşıya geçerlerken sudaki yansımaları da görünüyordu. Teinosuke her sene fotoğraf çektikleri bu yerlerde onları tekrar fotoğraf karelerine kaydederek yürümeye devam ediyordu. Seihōchi Göleti'nin batı tarafında çam ağaçlarıyla dolu tepelere uzanan patikanın üzerine dalları eğilmiş muhteşem görünen bir kiraz ağacının altında yan yana dizildiler. Teinosuke de fotoğraflarını çekti.

Kimonolarıyla çiçeklerin arasında ilerleyen kız kardeşlerin görünüşleri hiç tanımadıkları insanların bile başlarını çevirip onlara bakmalarına sebep oluyordu. Bu her sene olan, alıştıkları bir şeydi artık. İçlerinde nazik olanlar izin isterler, pek düşünceli olmayanlarsa hiçbir şey söylemeden resimlerini çekerlerdi. Bu sefer de öyle olmuştu. Kız kardeşler, geçen sene, nerede ne yaptıkları-

nı çok iyi hatırlıyorlardı. En küçük bir ayrıntıyı bile o yere geldiklerinde hatırlayıveriyor, aynı şekilde yapıyorlardı. Mesela, Seihōchi Göleti'nin doğu tarafında çay içiyor, göletin üzerinden geçen çatılı ahşap köprüden kırmızı sazan balıklarına yem atıyorlardı.

Birden Etsuko'nun sesi duyuldu:

"Aa, bak anneciğim! Gelin var!"

Baktıklarında tapınak tarafında, evlilik töreninden gelen bir grubun arınma bölümünden çıktığını gördüler. Yolun iki yanına dizilmiş meraklılar gelinin arabaya binişini seyrediyorlardı. Bulundukları yerden sadece beyaz gelin başlığını görebildiler. Bir de arkadan gelinliğin üzerindeki parlak "üstlüğün" arabanın camının diğer tarafından ışıldadığını seçebildiler. Aslında burada böyle bir düğün alayıyla karşılaşmaları ilk kez olmuyordu. Sachiko bunları her gördüğünde kardeşinin durumunu hatırlar, içi sıkılarak geçip gitmeye çalışırdı. Kız kardeşleri ise Sachiko'yu şaşırtan bir sükûnetle oradaki meraklıların arasına karışarak gelinin oradan geçmesini beklerlerdi. Sonra da gelin güzel miymiş, kıyafeti nasılmış; ablalarına uzun uzun anlatırlardı.

O akşam Yukiko, Taeko ve Etsuko eve döndüler. Teinosuke ile Sachiko, Kyoto'da kalıp baş başa bir gece daha geçirdiler. Karıkoca ertesi sabah, Sachiko'nun babasının varlıklı zamanlarında Takao Tapınağı'nın oraya yaptırdığı Fudōin Rahibe Manastırı'nı ziyaret ettiler. Yaşlı rahibelerle babalarından bahsederek öğleye kadar manastırda kalıp huzur dolu bir zaman geçirdiler. Burası hazan yapraklarıyla ünlüydü. Geldikleri mevsim ise daha ağaçların filizlenmeleri için bile erkendi. Bahçenin önündeki bambu borulu çeşmenin yanındaki ayva ağacının henüz ilk tomurcuğu çiçek açmak üzereydi. Bu görüntü bir rahibe manastırına ne kadar da uyuyordu! Dağdan gelen

mis gibi kaynak suyunu kana kana içtiler. Dönüşte, yaklaşık iki-iki buçuk kilometre uzunluğundaki dimdik yokuşu karanlığa kalmadan indiler. Sonra Omuro Ninna-ji Budist Tapınağı'nın önünden geçtiler. Buradaki kiraz çiçeklerinin tamamıyla açmasına daha zaman vardı. Yine de ağaçların altında biraz durup soluklandılar. Sachiko, Teinosuke'ye, "Fırında soya fasulyesi püresi kesmiği *kino-medengaku*'dan bir parça atıştıralım," diye önerdi. Bunun üzerine kalkıp içeri girdiler. Böyle ağırdan alıp ortalık kararmaya başlayınca içlerinden bir gece daha kalsak diye geçirmeden edemediler. Her sene aynı şey oluyordu zaten. Sonunda akılları bir yandan Saga'nın güzel manzarasında, bir yandan Yase Ōhara'nın güzelliklerinde, bir yandan da Kiyōmizu'da kala kala buralardan ayrılmaya karar verdiler. Shijijō İstasyonu'na vardıklarında saat beşi biraz geçiyordu.

Eve dönmelerinin üzerinden birkaç gün geçmişti. Bir sabah Teinosuke işe gittikten sonra, Sachiko her zamanki gibi bahçedeki müştemilatın çalışma odasını derleyip toplamaya gitti. Çalışma sehpasının üstünde kocasının elyazısıyla yazılmış bir kâğıt olduğu gözüne ilişti. Bir köşesinde kurşunkalemle otuz bir hecelik şu şiir yazılıydı:

Nisanda Saga'da:

Hoş insanlar
Üzerlerinde
Hoş esvaplar!
Kyoto'da
Hani çiçekler coşar
Gelen o mevsim midir?

Sachiko, kız okuluna gittiği yıllarda şiir yazmayı denemişti. Son zamanlarda kocasının etkisiyle yine defterlerin bir köşesine içinden gelenleri yazmaya başlamıştı. Kendi kendine de olsa yazmaktan keyif alıyordu. Bu mısraları okuyunca içinde bir istek uyandı. Geçen gün Heian Jingū Tapınağı'nda tam toparlamadan söylediği şeyi, bir süre düşündükten sonra şöyle düzeltti:

Heian JingūTapınağı'nda seyredip
Geçip giden baharın hüznüne
Nam olsun diye düşen çiçekleri
Saklamak istedim yenlerimin içine

Bu şiiri kocasının şiirinin sonuna kurşunkalemle yazdı. Kâğıdı aldığı yere, çalışma sehpasının üzerine bıraktı. Teinosuke akşam döndüğünde şiiri görüp görmediğine dair hiçbir şey söylemedi. Sachiko'nun da aklından çıkıp gitti. Fakat ertesi sabah çalışma odasını toplamaya gittiğinde sehpanın üzerinde bir gün önceki kâğıdın olduğu gibi durduğunu gördü. Sachiko'nun mısralarının altına Teinosuke, karısının yazdığı düzensiz heceli şiiri, otuz bir hecelik *waka* şiirine uydurmak istemiş olacak ki, kendi elyazısıyla şu mısraları yazmıştı:

Seyretsem çiçekleri
Esvabıma saklasam
Ah, taçyaprakları!
Nam olsun
Hüznüne yiten baharın!

Yirminci bölüm

"Otur oturduğun yerde. Hepsini bir anda bitirmeye kalkarsan, yorgunluktan helak olursun!"

"Öyle de, bir kere başlayınca duramıyor insan!"

Teinosuke bu pazar günü, Sachiko'yu da alıp daha geçen ay çiçek seyri için bulundukları Kyoto'ya bir kez daha yeni filizleri seyretmek üzere gitmeyi düşünüyordu. Fakat Sachiko sabahtan beri kendini iyi hissetmiyordu. Her nedense halsizdi. Bunun üzerine Teinosuke dışarı çıkmaktan vazgeçip öğleden sonra kendini bahçedeki yabani otları temizlemeye verdi.

Bir zamanlar bu köşkü aldıklarında bahçede çim yoktu. "Çim ekseniz de yetişmez," diyen önceki sahibinin uyarılarına rağmen burada çim yetiştirmeye kalkan Teinosuke'nin kendisiydi. Uzun çabalardan sonra bir şeyler bitti bitmesine ama pek cılızdı. Çimler iyice geç büyüyordu. Bu iş kendi kafasının altından çıktığından Teinosuke kendini sorumlu hissediyor, başkalarının iki katı emek harcıyordu. Sonunda çimlerin iyi büyümemesinin bir sebebinin de serçeler olduğunu keşfetmişti. Baharın ilk günlerinde daha çimler filiz vermeye başlar başlamaz filizleri yiyorlardı. O günden beri her yıl baharın o günlerinde serçeleri gördüğü anda küçük taşlar atıp kaçırmayı kendine iş edinmişti. Evdekilerin de başını bu konuda epey ağrıttığı için, baldızları da, "Bak, eniştemin taş atma mevsimi geldi," diye konuşup dururlardı. Havalar ısındıktan sonra, zaman zaman, bugün yaptığı gibi başına bir şapka geçirip bir çeşit şalvar giyer, çimlerin arasındaki yabani otları, sinir otlarını yolar, çim biçme makinesi ile gır gır gır otları biçerdi.

"Baksana, arı! Kocaman bir arı var!"

"Nerede?"

"Ora... orada bak!"

Verandanın üzerine her sene olduğu gibi hasır bir güneşlik gerilmişti. Sachiko onun gölgesinde, huş ağacından bir sandalyede oturuyordu. Arı omzunun üzerinden geçip, Çin işi saksıya dikili şakayıkların etrafında iki-üç kez döndükten sonra, pembeli beyazlı orman güllerinin açtığı tarafa doğru vızıldayarak uçup gitti. Kocası kendisini çim biçme işine iyice kaptırmıştı. Yavaş yavaş tel çitlerin yanındaki uzun bambuların ve meşe ağacının gür yapraklarının loşluğunda yitip gitmişti. Sachiko'nun oturduğu yerden Teinosuke'nin orman gülünün çiçekleri arasından seçilen şapkasının ucundan başka bir şey görünmüyordu.

"Sivrisinekler, arıdan daha fena. Eldivenlerin üzerinden yiyorlar!" diye seslendi Teinosuke gölgelerin içinden.

"Eh, tamam bırak artık!" diye cevap verdi Sachiko oturduğu yerden.

"Hani sen kendini iyi hissetmiyordun? Dışarıda ne işin var?"

"Uzanınca kendimi iyice kötü hissettim. Buraya gelirsem biraz açılırım diye düşündüm."

"Kendimi kötü hissediyorum diyorsun da neyin var?"

"Başımı kaldıramıyorum... midem bulanıyor... elim ayağım tutmuyor... sanki ağır bir hastalığın habercisi gibi."

"Ağzından yel alsın. Belki sinirlerin biraz gerilmiştir."

Teinosuke bir anda, "Tamam artık bırakıyorum," diyerek şöyle bir soluklandı. Bambuları hışırdatarak kalktı. Sinir otlarını ayıklamak için elinde tuttuğu küçük bıçağı bir kenara fırlattı. Sinek ısırıklarıyla dolu ellerinin dışıyla yüzündeki terleri iyice silip arkaya doğru şöyle bir gerindi. Ardından çiçek tarhının yanındaki muslukta ellerini yıkadı:

"Moskiton var mı?" Sinek ısırığı için merhem ister-

ken bir yandan da bileklerindeki kırmızı kırmızı kabarmış yerleri kaşıyarak verandaya çıktı.

Sachiko, "O-Haru Kalfa Moskiton'u getiriver!" diye içeriye bağırdı. O sırada Teinosuke bir kez daha bahçeye inip bu sefer orman güllerinin kuruyan çiçeklerini tek tek temizlemeye başladı. Buradaki orman gülleri dört-beş gün öncesine kadar tamamıyla açmıştı. Şimdi ise yarısından çoğu geçmiş, kirli görüntüleriyle insanın göz zevkini bozuyorlardı. Beyaz çiçekler, buruşturulup atılmış kâğıtlar gibi kirli sarı bir renge bürünmüşlerdi. Onların bu görüntüsü Teinosuke'yi rahatsız ediyor, tek tek koparıp atıyordu. Taçyapraklarını kopardığında, çiçekten geriye kalan içindeki püskül püskül şeyleri de büyük bir titizlikle toplamaya devam ediyordu.

"Baksana biraz! Moskiton geldi!"

Teinosuke, "Tamam," dedikten sonra da bir süre daha solmuş çiçekleri ayıklamaya devam etti. Sonunda karısının yanına döndü. "Burası temizlendi mi?" diye soruyordu ki, Moskiton'u alırken karısının gözlerini gördüğü anda sözü yarıda kesildi. Ağzından bir hayret nidası fırladı:

"Aaaa!..."

"Ne var?"

"Biraz gel buraya, aydınlıkta bakayım!"

Hava yavaş yavaş kararmaya başladığı için hasır tentenin altında her şey biraz daha loş gözüküyordu. Teinosuke, Sachiko'yu verandanın ucuna kadar götürdü. Gün ışığının altında iyice baktı.

"Hımm, gözlerinin içi sapsarı!"

"Sarı mı?"

"Gözlerinin akı sarı olmuş."

"Öyleyse sarılık falan mı ki?"

"Olabilir. Yağlı bir şeyler yedin mi bu aralar?"

"Dün biftek yedim ya."

"Hah, tamam o yüzden!"

"Haa! Şimdi anladım. İçim bulanıp duruyor, kusacak gibi oluyordum. Sarılık olmalı bu!"

Sachiko, kocası biraz önce "Aaa" diye bağırdığında sebebini anlamamış bir an korkmuş olmalıydı. Sarılık olduğunu öğrenince, o kadar endişe edecek bir şey olmadığını düşünüp bir anda rahatlamış, hatta garip bir şekilde neredeyse sevinmiş gibi gözüküyordu.

"Gel bir bakayım." Teinosuke, başını karısının alnına dayayarak ateşini kontrol etti. "Öyle çok bir ateşin yok. Ama ağırlaşırsa kötü olur. O yüzden git biraz uzan. Doktor Kushida gelip bir görsün seni," diyerek eşini yukarıya gönderdi.

Doktor Kushida'nın muayenehanesi, Ashiya Nehri'nin oradaki durağın yakınlarındaydı. Hep doğru teşhisler koyardı. Son zamanlarda iyice aranan bir doktor olmuştu. Muayene için evlere gidiyor, akşamları kendi evine ancak on birden sonra dönebiliyordu. Hatta akşam yemeği için bile evine uğrayamıyordu. Ona ulaşmak kolay değildi. Teinosuke bizzat kendisi telefon etti. Uzun zamandır doktorun yanında çalışan Uchibashi hemşireyi telefona istedi. Doktorun kendilerine uğramasını rica etti. Acil bir durum olmadıkça kendi istedikleri saatte doktorun gelmediği, ya da hiç gelmediği olurdu. Bu yüzden telefonda durumu anlatırken, gerçekte olduğundan daha ağırmış gibi anlatması gerekirdi. O gün de gelmesini beklerken saat onu geçmiş, doktor hâlâ görünmemişti. "Doktor Kushida bugün gelmeyecek herhalde," diye düşünmeye başlamışlardı. Sonunda saat on bire gelirken kapının önünde bir arabanın durduğunu duydular.

"Sarılık bu, kesinlikle öyle."

"Dün büyük bir biftek yemiştim..."

"Sebep o olmalı. Aşırı yemekten olmuş. Her gün tatlı su midyesi çorbası içerseniz iyi gelir."

Her şeyi böyle açık açık söyleyen biriydi. Belki meşguliyetinden olacak hızlıca teşhisini koyar sonra da rüzgâr gibi çıkıp gidiverirdi.

Sachiko o günden itibaren günlerini uyuyup uyanarak, yatakta geçirmeye başladı. Öyle çok ciddi bir şeyi yoktu. Yine de iyi olamıyordu bir türlü. Bir sebebi de, yağmur mevsiminden hemen önceki, yağıp yağmadığı belli olmayan, yapış yapış nemli havaydı. Sachiko'nun içini karartıyordu. Nereye kaçacağını bilemediği bu mevsim bir türlü bitip tükenmek bilmiyordu. İki-üç gündür banyoya giremediği için iyice ter kokmuştu. Yatak kıyafetlerini değiştirtti. Üstüne alkol damlatılmış sıcak havlu getirtip O-Haru Kalfa'ya sırtını sildirdi. O sırada Etsuko geldi.

"Anneciğim, o çiçek ne çiçeği?"

"Hangi çiçek?"

"Hani, şu niş var ya... orada duran."

"Gelincik, kızım."

"Ben o çiçeği sevmiyorum."

"Nedenmiş o?"

"O çiçeğe bakınca sanki beni içine çekip alacak gibi geliyor da ondan."

"Sahiden mi?"

Demek öyleydi. Çocuk aklı ne güzel şeyler söyletiyordu. Aslına bakacak olursa, hasta yatağına yattığından beri sanki biri kafasından aşağı bastırıyormuş gibi içi daralıp duruyordu. Sanki sebebi gözünün önündeymiş de kendisi ne olduğunu bir türlü bilemiyormuş, sonunda Etsuko keşfetmiş gibi hissetti. Kızı böyle söyleyince içindeki hisse o gelinciğin sebep olduğuna iyice kanaat getirdi. Bu çiçeği tarlalarda açmışken seyretmek çok güzeldi. Ama böyle nişin içinde, bir vazoda duran çiçeğe bakınca nedense içi tuhaf oluyordu. Sahiden de kızının söylediği gibi "sanki onu içine çekip alacakmış" gibi hissediyordu.

Bunu duyan Yukiko, Etsuko'nun aklına gelen şeye hayret ederek, "Sahiden. Ben de öyle bir şeyler hissedip

duruyordum ama biz büyüklerin aklına böyle söylemek gelmiyor," dedi. Her ihtimale karşı çiçeği alıp aşağı götürdü. Vazoya süsen ve benekli yıldız zambaklardan koyup getirdi. Sachiko o çiçeklerin de kendisine ağır geldiğini, nişe hiçbir şey koymamalarını söyledi. Sonra kocasından oraya, içine ferahlık verecek bir şiircik olsun asmasını istedi. Kocası, yüz yıl kadar önce yaşamış bir şair olan Kageki Kagawa'nın eseri "Mine Yūdachi" [Doruklarında Akşam Yağmurları] şiirini, güzel bir kâğıda yazıp nişe koydu. Japonya'da akşam yağmurları yaz mevsiminin sonunda olur, sonbaharın gelişini haber verirdi. Bu nedenle Teinosuke'nin seçtiği şiir mevsime uymuyor biraz erken kaçıyordu.

Atago'nun doruklarına
Akşam yağmurları yağmakta!
Ey, adı gibi pirüpak Kyotaki Nehri
Şimdi suyun bulanır mı ki?

Odada yapılan bu düzenleme mi etkili oldu bilinmez, Sachiko ertesi günden itibaren kendisini daha iyi hissetmeye başladı. Öğleden sonra üç sularında kapının zili çaldı. Sachiko ayak seslerinden gelenin bir misafir olduğunu tahmin etti. Derken O-Haru yukarı çıkıp, "Niu Hanım geldiler," diye haber verdi. "Shimozuma ve Sagara hanımlar da kendilerine eşlik ediyorlar efendim."

Sachiko, Niu Hanım ile epeydir görüşmemişti. Zaten daha önce kendisi dışarıdayken iki kere arayıp sormuştu. Niu Hanım tek başına olsaydı yukarı davet etmekte bir sakınca görmezdi. Shimozuma Hanım'ı pek tanımıyordu. Sagara Hanım'ın ise şimdiye kadar adını bile duymamıştı. Ne yapması gerektiğini pek bilemedi. Bu tür zamanlarda kendi yerine Yukiko çıkabilse ne iyi olurdu! Ama o da iyi tanımadığı insanlarla asla muhatap olmazdı. Hasta dedirtip onları kapıdan çevirmek de defa-

larca onu arayıp bulamamış Niu Hanım'a ayıp olacaktı. Hem kendisi de böyle yatıp kalmıştı. Bu ziyaret Sachiko'nun iyice sıkıntıdan patladığı bir zamana denk gelmişti. "Biraz keyifsizim, uzanıyordum, o nedenle karşınıza pek uygun bir durumda çıkamayacağım," diye aşağıya haber gönderip kendilerini salona buyur ettirdi. Kendisi de telaşla aynanın önüne geçerek terden yapış yapış olmuş yüzünü pudralamaya başladı. Sonra üzerine doğru dürüst bir içlik geçirdi. Kendine biraz çekidüzen vermesi yarım saati buldu. Sonunda aşağı inebildi.

"Sizi tanıştırayım, bu Sagara Hanım," dedi Niu Hanım, Batı'ya gidip geldiği bir bakışta anlaşılan, Amerikan tarzı kıyafetler giyen hanımı göstererek. "Kendisi benim kız okulundan arkadaşımdır. Eşi Japon Posta Gemisi Hatları Şirketi NYK'da çalışıyor. Daha yakın zamana kadar eşiyle birlikte Los Angeles'taydı."

"Memnun oldum." Sachiko daha böyle derken, bu misafirlerin karşısına çıktığına pişman olmuştu. Hasta hasta bu haliyle hiç tanımadığı birinin karşısına çıkmanın nasıl olacağını aklından geçirmemiş değildi. Ancak gelen kişinin bu kadar yüksek sosyeteden biri olacağını hiç tahmin etmemişti.

"Hastaymışsın? Neyin var?"

"Sarılık olmuşum. Bak, gözlerimin içi sarı değil mi?"

"Sahiden. Sapsarı."

"Kendinizi kötü hissediyorsunuzdur, değil mi?" diye sordu Shimozuma Hanım.

"Evet, öyle. Ama epeyce iyileşmiş halim bu."

"Kusura bakmayın. Bu halinizde sizi rahatsız ettik. Niu'cuğum, sen de düşüncesizlik ettin. Girmeden izin isteyip gitseydik keşke."

"Ama siz de bütün suçu bana atmayın! Değil öyle! İşin aslı dün Sagara Hanım hiç beklemediğim bir anda çıkıp geldi. Kendisi aslında Kansai civarını pek bilmiyor.

Ona buraları tanıtmak bana düştü. 'Ne görmek istersiniz?' diye sordum. O da Osaka-Kobe denince ilk akla gelen bir ev sahibesiyle tanışmak istedi."

"İlk akla gelen denince, hangi anlamda söylüyorsun?"

"Böyle sorunca ne diyeceğimi bilemedim ama pek çok anlamda. Ben de düşündüm düşündüm, sonunda piyango sana vurdu."

"Ne budalasın ayol!" diye cevap verdi Sachiko şakalaşarak.

"İşte böyle, durum anlattığım gibi. Biraz hasta olsan bile gayret edip bizimle biraz zaman geçirsen... Haa, aklımdayken..." Niu Hanım böyle diyerek salonun girişindeki piyano iskemlesinde duran bohçayı açtı, içi iri domateslerle dolu iki kutu çıkardı.

"Bunlar Sagara Hanım'dan."

"Ah, ne kadar güzeller. Bu harika domatesler nereden acaba?"

"Sagara Hanım'ın ailesi yetiştiriyormuş. Öyle satın alınacak bir şey değil yani."

"Demek öyle. Sagara Hanım kusura bakmazsanız soracağım. Aileniz nerede yaşıyor?"

"Kuzey Kamakura'da. Ancak bendeniz geçen sene döndüm, orada sadece birkaç ay kalabildim hanımefendiciğim."

Bu "hanımefendiciğim" lafı, "hanımefendi"nin iyice inceltilmiş haliydi. Sachiko'ya tuhaf geliyordu. Kendisi bunu taklit falan edemezdi. İçinden, "Keşke böyle şeyleri yakalamakta çok iyi olan Taeko'ya dinletebilseydim," diye geçirince gülmemek için kendini zor tuttu.

"Demek öyle, neredeydiniz peki? Seyahate mi çıkmıştınız?"

"Bir süre hastanede kalmam gerekti."

"Ah, öyle mi! Neyiniz vardı?"

"Çok şiddetli bir nevrasteniden mustariptim."

Shimozuma Hanım atılıp, "Sagara Hanım'ınki zengin hastalığı canım," dedi.

"Mamafih, St. Luke's Hastanesi'nde dilediğinizce kalabilmek de iyi bir şey olmalı, öyle değil mi!"

"Denize yakın olduğu için serin. Özellikle bu mevsimden sonrası çok iyi. Ama balık pazarı pek yakın. O yüzden zaman zaman kokular oraya kadar geliyor. Bir de Hongan-ji Tapınağı'nın çanları var tabii."

"Hongan-ji Tapınağı çok değişti. Bambaşka bir bina oldu neredeyse! Yine de çan çalıyorlar demek."

"Ya, öyle hanımefendiciğim."

"Neredeyse siren bile çalacaklar."

"Üstüne bir de kilisenin çanı var."

"Yaa..." dedi Shimozuma Hanım iç geçirerek, "Ben de St. Luke's Hastanesi'nde hemşire falan mı olsam acaba? Hıı, nasıl olur?"

Niu Hanım, "Bence fena olmaz," diye şakalaşmayı sürdürdü.

Sachiko'nun kulağına Shimozuma Hanım'ın ailesinin durumunun iyi olmadığı çalınmıştı. O nedenle söylenenin ardında bir gerçek payı olduğunu hissetti.

"Haa, biliyor musunuz, koltukaltlarına pirinç köftesi koymak sarılık hastalığına iyi geliyormuş diye duymuştum," diye konuyu değiştirdi Niu Hanım.

"Yaa?.." Sagara Hanım'ın çakmağını çakarken şüpheyle Niu Hanım'a bir göz atıp, "Sen de ne tuhaf şeyler biliyorsun öyle," dedi.

"İki koltukaltına pirinç köftesi koyup biraz beklerseniz, pirinç köfteleri sapsarı oluyormuş ayol."

"Ay, düşüncesi bile ne fena!" Böyle diyen Shimozuma Hanım'dı.

"Makioka Hanım pirinç köftesi koydunuz mu?"

"Yok. Böyle bir şeyi ilk defa duyuyorum. Tatlı su midyesi çorbası iyi gelir dediler ama..."

"Hangisi olursa olsun, masraf çıkarmayan bir hastalık değil mi?" dedi Sagara Hanım.

Sachiko üçünün, domateslerle çıkagelmesinden, akşam yemeğine davet edilmeyi beklediklerini çok iyi biliyordu. Daha yemek saatine iki saat vardı. En başta düşündüğünün aksine, bu kadar süre onlarla ilgilenmek zor gelmişti kendisine. Sagara Hanım gibi havasından davranışlarına, konuşma şeklinden hareketlerine her bir şeyiyle Tokyo tarzındaki hanımlara dayanamıyordu. Aslında kendisi, Osaka-Kobe'deki hanımlar arasında Tokyo lehçesini oldukça iyi konuşanlardan biriydi. Ama böyle bir hanımın karşısında nedense utanıp sıkılıyordu... yok yok daha çok Tokyo lehçesi ona dayanılmaz gelmeye başlayınca sonunda her lafını ölçüp tartıp konuşmaktan yoruldu. İnadına kendi yöresinin diliyle konuşmaya başladı. Bir de Niu Hanım, her zaman Sachiko'yla Osaka lehçesi ile konuştuğu halde, bugün yanında getirdiği misafirine eşlik etmek için olacak mükemmel bir Tokyo lehçesi ile konuşuyordu. Tamamen farklı biriymiş gibiydi, o yüzden onun yanında da bir türlü rahat edememişti. Demek öyleydi! Niu Hanım'ın çocukluğu Osaka'da geçmişti; fakat kız okuluna Tokyo'da devam etmişti. Tokyolularla sık sık görüştüğünden, Tokyo lehçesini iyi konuşması normaldi tabii. Onu uzun zamandır tanıyan Sachiko bile bu kadar iyi olduğunu bugüne kadar fark etmemişti. Tokyo lehçesiyle konuşması neyse neydi ama Niu Hanım her zaman tanıdığı aklı başında kadından çok farklıydı bugün. Bakışı, duruşu, konuşması, işaretparmağı ile ortaparmağının arasında sigarasını tutuşu, bir anda çok çirkin göründü Sachiko'nun gözüne. Belki o davranışları olmasa kadının Tokyo lehçesi ile konuşmasından bu kadar rahatsız olmayacaktı.

İşte bu yüzden başka zaman olsa Sachiko kendini biraz iyi hissetmese de dayanıp belli etmemeye çalışırdı.

Fakat bugün üçünün konuşmalarını dinlerken iyice gerilip kasılmış, artık dayanamayacağını düşündüğünde daha fena hissetmeye başlamıştı. Sonunda elinde olmadan bu hali yüzüne yansıdı.

"Baksana Niu Hanım, ayıp oluyor. Artık kalkalım." Shimozuma Hanım onun durumunu anlayıp böyle diyerek kalktığında, onları durdurmak için kendini zorlamadı.

Yirmi birinci bölüm

Sachiko'nun sarılığı öyle ağır bir şey olmamasına rağmen uzun zaman kendisini toparlayamadı. Haziranda yağmur mevsiminin başlamasından sonra iyileşebildi. Günlerden bir gün, memleketteki ablasından geçmiş olsun telefonu geldiğinde hiç beklemediği bir şey öğrendi. Eniştesi bu sefer Tokyo, Marunouchi'deki şubenin müdürlüğüne atanmıştı. Memlekettekilerin en kısa zamanda eşyalarını toplayıp Uehon-machi'den Tokyo'ya taşınmaları gerekiyordu.

"Hımm, ne zaman olacak bu?"

"Enişten bir dahaki aydan itibaren diyor. O yüzden, o önden gidecek, kalacağımız yeri ayarlayacak. Biz sonradan gideceğiz. Ama çocukların okulu da var. O yüzden ağustos bitmeden taşınmış olmamız gerek."

Ablası bunları anlatırken, sesi giderek ağlamaklı olmuştu. Ne halde olduğunu telefondan bile tahmin edebiliyordu.

"Böyle bir şeyi daha önceden biliyor muydunuz ki?"

"Yok! Çok ani oldu gerçekten. Enişten bile bir şey bilmiyormuş, o kadar yani."

"Gelecek ay diyorsun çok zaman kalmamış. Osaka'daki evi ne yapacaksınız?"

"Ne yapacağımızı daha hiç düşünmedik. Tokyo'ya gideceğimi rüyamda görsem inanmazdım."

Ablası zaten telefonda uzun uzun konuşmayı pek severdi. Kapatalım dedikten sonra bile üzerine yarım saat daha konuştu. Doğduğu günden beri hiç ayrılmadığı, hayatının otuz yedi yılını geçirdiği Osaka'dan ayrılmanın zorluğundan yakınıp durdu.

Ablasının anlattığına göre, akrabalardan kocasının iş arkadaşlarına kadar herkes kocasının terfisini kutlayıp onları tebrik ediyordu. Kendisinin nasıl hissettiğini anlayan bir kişi bile yoktu. Arada halini birazcık çıtlatacak olsa, hepsi, "Bu zamanda böyle eski kafalı olunur mu!" diye hafife alıyor, kimse önemsemiyordu. Aslında tüm o insanların söylediği doğruydu. Buradan kalkıp uzak bir ülkeye ya da ücra bir kasabaya gidiyor değildi. Tokyo'nun göbeğindeki Marunouchi'ye atanmıştı kocası. Üstelik kendisine başkentteki imparator hazretlerinin bu kadar yakınına gitmek nasip olmuştu. Bu neden üzücü olsundu ki? Kendisi de biliyordu bunu. Gel gör ki, sevgili memleketi Osaka'ya veda etmek onu kedere boğuyor, gözyaşlarına hâkim olamıyordu. Çocukları bile onun bu haliyle dalga geçiyorlardı. Ablasının anlattıklarını dinlerken Sachiko'ya da biraz tuhaf gelmişti ama bir tarafıyla da ablasının neler hissettiğini anlamıyor değildi. Ablası, erken yaşlarından itibaren, kaybettikleri annelerinin yerine babasının ve kız kardeşlerinin sorumluluklarını üstlenmişti. Babalarının öldüğü, kız kardeşlerinin yavaş yavaş genç kız olmaya başladığı dönemlerde o çoktan evlenip çoluk çocuğu karışmıştı. Yavaş yavaş eriyen aile servetlerini kurtarmaya çalışmak da kocasıyla birlikte ona düşmüştü. Dört kız kardeşin içinde yükü en ağır olan o olmuştu. Diğer yandan içlerinde bir anlamda eski zamanların terbiyesini en çok almış olan da oydu. Bu nedenle ruhunun bir taraflarında, eski zaman insanlarının pamuklara sarılıp sarma-

lanmış genç kız saflığını hiç yitirmemişti. Osaka'lı zamane hanımlarının içinde, otuz yedi yaşına geldiği halde bir kez bile Tokyo'ya ayak basmamış biri olduğuna inanmak zordu. Fakat ablası gerçekten de Tokyo'ya hiç gitmemişti. Tamam, Osaka'lı iyi aile hanımları öyle Tokyolu hanımlar gibi sık sık seyahate falan çıkmazdı. Sachiko'nun diğer kız kardeşleri de Kyoto'nun doğusuna çok az gitmişlerdi. Yine de okul yıllarında, okul gezileri sayesinde, üçü de birkaç kere Tokyo'ya gitme fırsatını bulmuşlardı. Ablaları ise erken yaşlarından itibaren ev işlerini omuzladığından öyle seyahate gidecek vakti pek olmamıştı. Sebeplerden biri buydu. Hem ablası dünyada Osaka kadar iyi bir yerin olmadığına inanıyordu. *Kabuki* sanatçısı Ganjiro gibi aktörleri, Harihan ve Tsuruya gibi restoranlarda yenilecek güzel yemekleri vardı. Tüm bunlar onun için yeterliydi. Bilmediği yerlere gitmek istemezdi. Bir fırsat doğsa bile kardeşlerini gönderir, kendisi evle ilgilenirdi.

İşte ablası böyleydi. Ablasının halen yaşamakta olduğu Osaka Uehon-machi'deki ev de kendisi gibi tam anlamıyla Osaka tarzıydı. Evin girişi içerinin gözükmesine izin vermeyen yüksek, ahşap duvarlarla çevriliydi. Bu ahşap duvarın bir parçası olarak yapılmış yüksek bir kapıdan içeri adım atıldığında, girişteki küçük toprak avluya ulaşılırdı. Ev bu kapının ardında kafesli cephesi olan bir yapıydı. Girişteki küçük toprak avludan, arka kapıya kadar uzanan bir "geçit bahçe" *tōriniwa* vardı. Buradaki yeşilliklerin ölgün şavkının vurduğu, gündüz saatlerinde bile loş olan evin içine, *tsuga* çamından yapılmış ahşap sütunların pırıl pırıl cilası yumuşak bir ışık verirdi. Eski tarz bir yapıydı. Sachiko'lar evin ne zamandan beri orada olduğunu bilmiyorlardı. Olasılıkla birkaç kuşak önce ataları yaptırmıştı. Herhalde başlangıçta asıl aile evlerinden ayrı bir ev olarak kullanılıyordu. Olasılıkla ailenin gençlerine tahsis ediliyor, bazen ailenin yaşlıları buraya inzivaya

çekiliyordu. Kimi zaman da ailenin diğer kollarına veriliyor ya da başkalarına kiralanıyordu. Ancak babasının son yıllarında, o zamana kadar Senba'daki dükkânlarının orada yaşayan kız kardeşler, o dönemdeki ev ve işyerini ayrı tutma modasına uyarak bu eve taşındılar. Burada çok uzun süre yaşamamalarına karşın, çocukken burada yaşayan akrabalarını görmek için defalarca gelmiş olduklarından, hem de burası babalarının son zamanlarını geçirdiği yer olduğundan kendilerini bu eve derin bağlarla bağlı hissediyorlardı. Sachiko, ablasının Osaka'ya duyduğu sevginin içinde bu eve duyduğu bağlılığın da büyük yeri olduğunu tahmin ediyordu. Ablasının geçmişe bu kadar bağlı olmasını hep tuhaf bulmuş olmasına karşın, telefonda bu ani haberi duyduğunda kendi içini de hüzün kaplamıştı. Bunun sebebi artık o eve gidemeyeceğini düşünmesiydi. Yıllardır, Yukiko ve Taeko'nun büyük ablalarının arkasından, "O ev kadar sağlıksız, doğru dürüst güneş almayan başka bir ev yok! Ablamı hiç anlamıyorum, öyle bir yerde yaşamaya nasıl devam ediyor! İki-üç gün kalsam kafam kazan gibi oluyor," diye konuşup durmalarını dinlemişti. Ama şimdi Osaka'daki evin artık hiç olmayacağını bilmek, Sachiko'ya sanki memleketiyle bağlarını, köklerini kaybediyormuş gibi hissettiriyordu. İçi dillendirilmesi mümkün olmayan bir kederle dolmuştu.

Aslına bakılacak olursa eniştesi, aile yadigârı işlerini bırakıp bankacı olmaya karar verdiği zamandan beri, bankanın başka bir şubesine atanması mümkün hale gelmişti. O yüzden ablalarının günün birinde bu evden ayrılabileceğini biliyorlardı. Yine de ne ablası ne kendisi ne de kız kardeşleri bu olasılığı akıllarına getirmek istemişlerdi. Sadece bir kez, sekiz-dokuz sene kadar önce, eniştelerinin Fukuoka'daki bir şubeye atanması söz konusu olmuştu. O zaman da Tatsuo Eniştesi, Osaka'dan ayrılmasının ailevi sebeplerden dolayı mümkün olmadığını,

maaşına zam yapılmasa bile aynı yerinde kalmak istediğini söyleyince kalmasına izin verilmişti. O günden beri bankası, Tatsuo'nun aile reisi olarak konumuna anlayış göstermiş, çalışanları içinde bir tek onu başka yerde bir göreve atamamıştı. Bu açıkça kendisine söylenmiş değildi ama her nedense sonsuza kadar Osaka'da kalacağına inanmışlardı. Bu atama, kız kardeşlerin hiç beklemediği bir anda olmuştu. Atamanın bir sebebi banka yönetiminde olan değişiklik sonucu yönetim politikalarının değişmiş olmasıydı. Bir diğer sebebi ise Tatsuo'nun da artık, buradan ayrılmak zorunda kalsa bile işinde yükselmek istemesiydi. Tatsuo kendisiyle aynı dönemde işe başlayan iş arkadaşlarının giderek yükselirken kendisinin böyle yerinde sayıyor olmasından iyice utanmaya başlamıştı. Bu arada çok çocukları olmuş, bir yandan giderleri katlanırken, diğer yandan da ekonomik hayattaki değişiklikler yüzünden, kayınpederinden kalan mirasa eskisi kadar bel bağlayamaz duruma gelmişlerdi.

Sachiko, doğup büyüdüğü yerlerden çekilip alınıyormuş gibi hisseden ablasının kalbinin derinlerindeki üzüntüsünü paylaşıyor, kendisine de memleketteki evlerinden koparılıyorlarmış gibi geliyordu. Hem eve son bir kez veda etmek hem ablasını teselli etmek düşüncesiyle hemen oraya gitmeyi aklından geçirip durduğu halde, bir sürü mâni çıktı, iki-üç gün hiçbir şey yapamadı. En sonunda ablasından bir telefon daha geldi. "Osaka'ya tekrar ne zaman dönebiliriz bilmiyorum. Şimdilik evi, göz kulak olsunlar diye Otoyan ailesine bırakıyoruz. Az bir kira alacağız. Şunun şurasında ağustosa ne kaldı ki! Eşyaları toplamak lazım. Günlerimin çoğu evin ardiyesinde geçiyor. Ölümünden beri babamın eşyaları burada duruyordu. Nereden başlayacağımı bilemiyorum. Bir işe yaramayan bu eşya yığınına boş boş bakıp duruyorum. Sachiko'cuğum, benim işim yaramasa da o eşyaların içinde senin

isteyeceğin bir şeyler çıkabilir. Gelip bir baksan nasıl olur?" Bunları söyledi. "Otoyan" diye söz ettiği kişi, Otokichi Kanei idi. Eskiden, babasının Hamadera'daki sayfiyesinde çalışan bir amcaydı. Şimdi oğlu evlenmiş, Takashima mağazalar zincirinde çalışmaya başlamıştı. Artık kendisinin de sorumlulukları azalmış, rahata ermişti. Zaten her zaman evlerine girip çıkan biriydi. Bu nedenlerden dolayı evi onun ailesine emanet etmeye karar vermişlerdi.

Sachiko ikinci telefonun ardından ertesi gün öğleden sonra kalkıp Osaka'daki eve gitti. Ortadaki bahçenin diğer ucunda görülen ardiyenin kapısı açıktı.

"Ablacığım," diye iki kanatlı kapının oradan seslenerek içeri girdiğinde ablası ardiyenin üst katındaydı. Başını temizlikçi kadınlar gibi bağlamış, yere çömelmiş, var gücüyle eşyaları topluyordu. Ardiyenin içi küf kokuyordu. Üstelik yağmur mevsimi başlamış olduğu için yapış yapış bir gündü. Her yan üst üste konmuş eski püskü kutularla doluydu. Üzerlerinde "vernikli ceviz yemek sehpası, yirmi parça", "çorba kâsesi, yirmi parça" falan yazıyordu. Bir yanda açılmış bir sandık duruyordu, içinde irili ufaklı bir sürü kutu vardı. Ablası büyük bir dikkatle bu kutuların kordonlarını birer birer çözüyor, Shino porseleninden şekerlik, Kutani porseleninden içki sürahisi gibi her bir şeye teker teker bakıyor, sonra da eskisi gibi kapatarak; götürülecekler, burada bırakılacaklar, atılacaklar, diye ayırıyordu.

Sachiko arada, "Ablacığım, bu işine yaramayacak mı?" diye sorsa bile ablası, "Hı hı," diye baştan savma cevaplarla geçiştiriyordu. Bir an bile ara vermeden çalışıyordu. Bir an, ablasının çıkardığı kutudaki Çin işi mürekkep taşını görünce babasının onu aldığı gün gözünde canlandı. Babası resimden, kaligrafiden, antika eserlerden hiç anlamazdı. Eğer bir şey pahalı ise mutlaka iyidir, diye dü-

şünürdü. O yüzden zaman zaman saçma sapan şeyler aldığı oluyordu. Bu mürekkep taşı alındığı gün Sachiko da oradaydı. Tanıdık bir antikacı getirmişti bu taşı. Bilmem kaç yüz yen, der demez babası hiç tereddüt etmeden almıştı. O zaman çocuk aklıyla bir mürekkep taşı bu kadar pahalı olabilir mi, diye düşünmüştü Sachiko. Babası ne kaligrafi ustasıydı ne de ressam... Bu kadar pahalı bir şeyi alıp ne yapacaktı acaba? Bundan daha aptalca bulduğu şeyse babasının bu mürekkep taşıyla birlikte mühür yaptırmak için bir çift kantaşı almasıydı. Daha sonra bu taşların üzerine, Çince şiirler de yazan entelektüel bir doktor olan yakın bir arkadaşının altmışıncı yaşını kutlamak için seçtiği vecizeleri kazıtmak istediğinde mühür oyma ustası, "Affedersiniz ama bu taş üzerine bir şey kazımak için uygun değil," diyerek geri çevirmişti. Ancak o kadar para verip aldığı bir şeyi atmak söz konusu olamazdı. Sonunda bir kenara konulup kalmış, bir işe yaramamıştı.

"Ablacığım, hani şu kantaşları vardı ya..."

"Hı..."

"Ne oldu ki onlara?"

"..."

"Ablacığım yaa..."

"..."

Ablası kucağına koyduğu, üzerinde "Kōdai-ji Tapınağı Lake Kâğıt Kutusu" yazan küçük bir kutunun sıkışmış kapağını zorla açmaya çalışıyordu. Tüm aklı oradaydı. Söylenen hiçbir şeyi duymuyordu.

Sachiko, ablasının bu yönünü çok iyi bilirdi. Onun, söylenenleri duymayacak kadar kendini kaptırarak nefes almadan çalışmasını dışarıdan gören biri ne kadar metanetli ne kadar hamarat bir ev kadını olduğunu düşünebilirdi. Ama aslında ablası hiç de öyle metanetli biri değildi. Ne zaman onu sarsan bir şey olsa önce dalgınlaşıp

sersemler, bir süre sonra da o hali geçer, sanki kendini kaybetmiş gibi çalışmaya başlardı. İşte onun bu halini dışarıdan görenler, hiç gocunmadan her şeye koşan, kendini adamış bir ev hanımı olduğunu düşünürlerdi. Oysa, olanlar karşısında ne yapacağını bilemeyen ablası, kendini kaybetmişçesine çalışıp dururdu. Hepsi bu!

"Ablam da çok tuhaf! Önceki gün telefonda ağlayarak, 'Ben ne kadar gözyaşı döksem de kimse beni anlamıyor, Sachiko'cuğum ne olur gel, halimi sana olsun anlatayım,' dedi. Kalkıp gittiğimde de, sanki kendini kaybetmiş gibi eşyaları toplamaya devam etti. Aklını eşyalarla bozmuş gibiydi. 'Ablacığım,' dediğimde bile dönüp bir cevap vermedi."

Sachiko akşam döndüğünde kardeşlerine böyle anlattı.

"Ablam öyle biri, ne yapalım?" dedi Yukiko, "Bak gör, yakında metanetini kaybedip yine ağlamaya başlayacak, emin ol."

Bunun üzerinden henüz bir gün geçmişti ki, "Biraz buraya gelmeni istiyorum," diye ablası Yukiko'yu aradı. Yukiko, "Bakalım ne halde, bir de ben göreyim," diyerek büyük ablasının yanına gitti. Bir hafta sonra ancak geri dönebildi.

"Eşyalar neredeyse toparlanmış görünüyor ama ablam hâlâ aklını kaybetmiş gibi," diyerek güldü. Yukiko'nun anlattığına göre, ablasının onu çağırma sebebi başkaydı. Eniştesinin memleketi Nagoya'ya, vedalaşmak için karıkocanın birlikte gitmeleri gerekiyordu. Ablası Yukiko'dan kendi yokluğunda eve göz kulak olmasını istemişti. Karıkoca, Yukiko'nun oraya vardığının ertesi günü cumartesi öğleden sonra yola çıkmışlar, pazar gecesi geç saatlerde dönebilmişlerdi. O günden bu yana beş-altı gün olmuştu ama tüm bu süre boyunca ablası ne yapmıştı

peki? Her gün sandalyeye kurulup kaligrafi çalışmıştı! Peki niçin kaligrafi çalışıyordu derseniz... Nagoya'da Tatsuo' nun ailesini ve akrabalarını ziyaret etmişlerdi. Her biri pek güzel ağırlamıştı kendilerini. Şimdi onlara ayrı ayrı teşekkür mektubu göndermeleri gerekiyordu. Bu da ablasına büyük bir iş olmuştu. Özellikle Tatsuo'nun ağabeyinin karısının, yani yengesinin yazısı çok güzeldi. Ondan altta kalmayayım diye bunu iyice kendine dert edinmiş, uğraşıp duruyordu. Ona mektup yazarken sözlüğü, mektup yazma kılavuzunu falan masada iki yanına dizmiş, elyazısıyla yazdığı tek bir şeyin bile onu utandırmamasına özen göstererek kullandığı sözcükleri de iyice seçip öyle yazmaya çalışmıştı. Kaç kere, "Bu müsvedde olsun," demiş, tekrar yazmaya başlamıştı. Yani bir mektubun yazılması bir gün sürüyordu. Üstelik beş-altı mektup yazması gerekiyordu. Sadece müsveddesini yazmak bile öyle kolay kolay bitmiyor, ablasının günleri mektupları durmadan temize çekmekle geçiyordu. Boyuna, "Yukiko'cuğum bu böyle olmuş mu? Yazmayı atladığım bir şey var mı?" deyip duruyordu. Yukiko oradan ayrıldığında daha sadece bir mektubu tamamlamıştı. İşte durum böyleydi.

"Tam ablamın işi. Banka yöneticilerinden birinin evine gittiklerinde de iki-üç gün öncesinden onlara söyleyeceği sözleri ezberlemeye çalışır hatta kendi kendine tekrarlayıp durur zaten."

"Evet ama söyleyecek bir şey de yok... Tokyo'ya gitme işi öyle ani oldu ki! Bu aralar o kadar üzüldü o kadar üzüldü ki gözyaşlarına bir türlü engel olamadı. Ama artık kararını iyice verdiğinden bir şeyciği kalmadı. 'Bir an önce Tokyo'ya gidip bildik tanıdık herkesin ağzını açık bırakacağım,' diyordu."

"Sahiden. Bu tür şeyler ona yaşama amacı veriyor, değil mi?"

Bunları söyleyen üç kız kardeş bir süre daha ablalarının haline gülüşerek konuşup durdular.

Yirmi ikinci bölüm

Tatsuo, temmuz ayının birinden itibaren Tokyo, Marunouchi'deki şubede çalışmaya başlayacaktı. Haziran sonunda ailesini Osaka'da bırakıp kendisi önden gitti. Bir süre Azabu'daki akrabalarının yanında kaldı. O arada bütçelerine uygun kiralık bir ev aradı. Tanıdıklarından uygun bir yer var mı, diye bir sorup soruşturmalarını istedi. Bir süre sonra memlekettekilere Ōmori'de bir ev bulduğunu, olasılıkla orayı tutacağını mektupla haber verdi.

Sonunda ne yapacakları belli oldu. Ablaları, ağustos sonlarındaki Kyoto Jizōbon Festivali geçtikten sonra, ayın 29'u Pazar günü, gece treniyle Tokyo'ya gidecekti. Tatsuo da bir gün öncesinden onları almaya Osaka'ya dönecekti. Son gün, tren garında, oraya gelecek akraba, dost, tanıdık herkesle vedalaşacaklardı.

Ablaları Tsuruko, ağustos ayının başından itibaren, akrabalarının ve bankadan tanıdıklarının evlerine veda ziyaretlerine gitmeye başladı. Her gün iki-üç ev geziyordu. Uğraması gereken yerlerin hepsini bitirdikten sonra, Ashiya'ya geldi, Sachiko'larda üç-dört gün kaldı. Bu bir nezaket ziyaretinden çok daha farklıydı. Ablası Tsuruko, son günlerde taşınma hazırlıkları için kendini helak etmiş, neredeyse aklını kaybetmişçesine çalışıp durmuştu. Şimdi hem biraz o günlerin yorgunluğunu çıkarmak istemiş hem de dört kız kardeş baş başa kalır, buradan ayrılışına birlikte hüzünlenip ağlaşırlar, diye düşünmüştü. "Bir süre her şeyi aklımdan çıkarıp kafamı dinlemek isti-

yorum," diyerek evi Otoyan'ın eşine emanet ettiğinden yükü biraz hafiflemişti. Sadece, üç yaşına gelen en küçük kızını bakıcısıyla getirmişti. Sahiden, böyle aynı çatı altında hep bir arada, zamanı düşünmeden, sakin sakin konuşup sohbet etmeyeli ne çok olmuştu! Şöyle bir düşününce şimdiye kadar Tsuruko, Sachiko'nun Ashiya'daki evine sayılacak kadar az gelmişti. Gelse bile ev işlerinden zaman bulduğu arada, sadece bir-iki saat kadar uğrayabilmişti. Sachiko da ablasının evine gitse bile çoluk çocuk gürültüsünden şöyle sakin sakin sohbet etme fırsatı bulamamışlardı. Belki de evlendiklerinden beri birbirlerine yüreklerini açıp dertleşme fırsatı hiç olmamıştı dense yeriydi. Daha ablası gelmeden her ikisi de o günü iple çekmiş, bunu da konuşalım, şunu da anlatayım diye genç kızlıklarından beri on küsur yıldır birikip durmuş konuları akıllarından geçirip durmuşlardı. Nihayet bir araya gelmişlerdi. Ama ablası kalmaya geldiğinde son zamanlardaki tüm sıkıntıları, yok yok, aslında on küsur yıllık evlilik yaşantısının, ev hanımı, anne olmanın yorgunluğu bir anda ortaya çıkmış gibiydi. Önce onun için bir masöz çağırdılar. Öğleden itibaren ikinci kattaki yatak odasına çekildi. Gönlünce yatıp dinlenmekten çok mutlu görünüyordu. Ablası Kobe'yi pek bilmediğinden Sachiko, onu Oriental'e ya da Çin mahallesindeki Çin restoranına götürmeyi düşünmüştü. Ama ablası, "Öyle yerlere gitmektense burada kimseden çekinmeden sakin sakin yayılıp uzanmak istiyorum. Ziyafete falan da gerek yok, çayın yanında bir şeyler hazırlayıverseniz yeter," dedi. Yazın sıcağı da buna eklenince enine boyuna üç gün, öyle dişe değer bir şey de konuşmadan, yatıp yuvarlanarak geçip gitti.

Tsuruko'nun kendi evine dönmesinden sonra birkaç gün geçmiş, yavaş yavaş ayrılık günü yaklaşmıştı. Merhum babalarının ablası, yaşlı Tominaga Hala bir gün ansı-

zın Ashiya'ya ziyarete geldi. Sachiko, o güne kadar evine ayak basmamış halasının, günün sıcağında ta Osaka'dan kalkıp gelmesinin bir sebebi olduğunu anlamıştı. Hatta ne olduğunu aşağı yukarı tahmin edebiliyordu. Tam düşündüğü gibi konu Yukiko ve Taeko'ydu. İşin aslı şuydu: Şimdiye kadar ailenin reisleri Osaka'da Uehon-machi'de olduğu için iki kız kardeşin bir orada bir burada kalması çok sorun olmayabilirdi. Ancak artık bu mümkün olmadığına göre, üstelik her ikisinin de ailenin reislerinin sorumluluğunda olduğu düşünülünce, onlarla birlikte Tokyo'ya gitmeleri uygun olurdu. Yukiko'ya mâni olacak bir şey olmadığından hemen yarın Osaka'ya dönmesini, oradan ablası ile birlikte Tokyo'ya gitmesini istiyordu. Taeko'ya gelince işlerini yoluna koyması için bir-iki ay yeterliydi. Ondan sonra o da hiçbir bahane bulmaya kalkmamalı, Tokyo'ya gitmeliydi. İşini bırakması gerektiğini söylemiyordu. Tokyo'ya gittikten sonra da el yapımı bebek işini sürdürebilirdi. Belki Tokyo'da daha iyi iş fırsatları bile doğabilirdi. Eniştesi de, Taeko'nun işinde belli bir yere geldiğini, eğer bu iş konusunda ciddiyse Tokyo'da yeni bir yer açmasına yardımcı olacağını söylüyordu. Halası bunları söylemek için gelmişti. Aslında Tsuruko'nun geçenlerde kalmaya geldiğinde bu konuyu konuşması gerekirdi. Biraz soluk almak niyetiyle gelmiş, öyle ciddi bir konuyu açmak içinden gelmemiş, hiçbir şey söylememişti. Halasına zahmet olacaktı ama bu konuyu gidip konuşmasını istemişti. Kendisi bugün Tsuruko adına buradaydı.

Zaten halalarının bahsettiği konunun açılmasını, memlekettekilerin, Tokyo'ya taşınacağını duydukları günden beri bekliyorlardı. İki kız kardeş ağızlarını açıp birbirlerine bir şey söylemeseler de içten içe bunu düşünüp üzülüyorlardı. Memlekettekilerin hali belliydi, Tsuruko en başından beri taşınma hazırlıkları için kendini heba etmişti. Aslında Yukiko'nun da, Taeko'nun da kendileri-

ne bir şey söylenmeden yardım etmek için Osaka'ya Uehon-machi'deki eve gitmeleri gerekirdi. Ama ikisi de mümkün olduğunca memlekete gitmekten kaçınmışlardı. Yukiko en azından çağrıldığında bir hafta orada kalıp dönmüştü. Taeko ise her zamanki gibi, işlerini bahane ederek kendisini atölyesine kapatmıştı. Ashiya'ya bile geçenlerde büyük ablası kalmaya geldiği sırada sadece tek bir gece dönmüş, onun dışında uğramamıştı. Osaka' ya gitmekten kaçınmasının ardında, burada Kansai'de kalmak isteğini memlekettekilere üstü kapalı bir şekilde de olsa anlatma isteği yatıyordu.

Halası konuşmaya devam etti: "Bu söyleyeceklerim aramızda kalsın, merak ediyorum Yukiko ve Koisan'a memlekete gitmek niçin bu kadar zor geliyor acaba? Tatsuo ile aralarının iyi olmadığını duydum gerçi. Ama emin olun, Tatsuo asla Yukiko'ların düşündüğü gibi biri değil. Hem ikisine karşı hiç öyle kötü hisler beslemiyor. Sadece Nagoya'nın köklü ailelerinden birinin oğlu, sorumluluklarına çok bağlı. İkisi de onlarla gitmez, Osaka'da kalırsa el âlem ne der diye endişeleniyor. Açıkçası enişteleri olarak kendi adının lekeleneceğini düşünüyor. Kızlar, eniştelerinin söylediklerine kulak asmazlarsa Tsuruko'cuk da arada kalır, üzülür. Bu vesileyle senden rica ediyorum, senin sözünden çıkmıyorlar, bu sefer sen de onlara münasip bir dille durumu anlat lütfen. Eğer beni yanlış anlarsan çok üzülürüm. Tüm bunları söyledikten sonra ikisi de dönmezse elbette bu senin kabahatin değil. Neyin iyi neyi kötü olduğunu bilecek yaşa gelmiş yetişkin kızlar. Artık kendi çocukları olsa çekip çevirecek yaşta olduklarını söylemeye bile gerek yok. Herkesten çok senin söylemeni istememizin sebebine gelince; en çok seni dinleyeceklerini düşündük. Senin de bu konuda bizimle hemfikir olacağını umuyorum." Halası bunları söyleyip, "Bugün Yukiko da, Koisan da yok galiba?" diye sordu o eski tanıdık Senba aksanıyla.

"Koisan son zamanlarda işleriyle çok meşgul. Eve çok az uğruyor..." O da aynı Senba aksanıyla konuşmaktan kendini alamamıştı. "Yukiko buralardaydı, çağırıp geleyim mi?"

Yukiko, girişte halasının sesini duyduğu anda ortalardan kaybolmuştu. Sachiko, kardeşinin üst kattaki odaya kaçıp endişeyle bir kenara büzüldüğünü tahmin ediyordu. Gidip baktığında gerçekten altı *tatami*'lik odada bambu perdelerin arkasında Etsuko'nun yatağına ilişmiş, gözlerini yere dikerek düşüncelere dalmış olduğunu gördü.

"Halam geldi."

"..."

"Ne yapacaksın Yukiko'cuğum?"

Takvimlere göre yaz bitiyor sonbahar başlıyordu. Ancak bu son üç-dört gün sıcaklar tekrar bastırmıştı. Yazın en sıcak günlerinden farksızdı. Sıcak rüzgâr almayan bu odada Yukiko onu görmeye alışık olmadıkları şekilde Batı tarzı tek parça ince ipek elbisesiyle oturuyordu. Zayıf vücuduna Batı tarzı elbiselerin hiç yakışmadığını çok iyi bildiğinden, sıcaklarda bile kimonosunun üzerine kuşağını bağlamayı ihmal etmezdi. Tüm yaz boyunca hepi topu on gün kadar artık daha fazla tahammül edemeyip üzerine böyle ince bir şeyler geçirdiği olmuştu. O zaman bile gün ortasından akşama kadar sadece ev içinde öyle giyinirdi. Teinosuke'ye o halini göstermekten kaçınırdı. Olur da Teinosuke bir şekilde onu bu haliyle görürse anlıyordu ki o gün hava çok sıcak. Yukiko'nun koyu lacivert ince ipek elbisenin altından görünen kürekkemiklerini, insanda merhamet uyandıracak kadar zayıf ince omuzlarını ve kollarını, teninin insanın içini ürperten beyazlığını gördüğünde, içini birden sıcak basar, her ne kadar Yukiko kendisi bunun farkında olmasa bile insanın içine tazelik veren görüntüsü aklına gelir dururdu.

Sachiko devam etti: "Yarın memlekete dönüp onlarla birlikte Tokyo'ya gitmeni istiyorlarmış..."

Yukiko başı önünde suspus oturuyordu. Kolları bir bez bebeğin kolları gibi iki yana düşmüştü. Yatağın altına yuvarlanmış Etsuko'nun lastik topuna bir ayağını koymuştu. Arada ayağının değdiği yer ısınınca serinlemek için hafifçe çeviriyordu.

"Peki ya Koisan?"

"Tominaga Hala, Koisan işlerini bir hale yola koyması gerektiğinden hemen yola çıkamaz ama arkalarından mutlaka gitsin, dedi. Eniştem böyle düşünüyormuş."

"..."

"Halam bunları çok usulüne uygun söyledi de, aslında benim seni burada tuttuğumu düşünüyor olmalı. Bunları asıl bana söylemek için gelmiş. Senin için üzülüyorum ama kendini benim yerime koy lütfen..."

Sachiko bir yandan Yukiko'nun haline üzülüyordu. Diğer yandan bir şey yapmazsa Yukiko'yu sanki kızının mürebbiyesi yerine kullanıyor diye ardından konuşanların ekmeğine yağ sürmüş olacaktı. Belki de el âlem, memleketteki ablası onca çocuğu tek başına yetiştirdiği halde, kendisi bir tek çocuğuna bile bakamıyor, başkasının eline muhtaç kalıyor, diye düşünüyordu. Hatta belki de Yukiko da dahil herkes kardeşine borçlu olduğuna inanıyordu. Eğer öyleyse, bu durum bir anne olarak gururunu incitirdi. Evet, şimdilik Yukiko ona yardımcı oluyordu; fakat o olmasa bile kendisi Etsuko'nun eğitimiyle başa çıkamayacak biri değildi ki! Yakında evlenip gidecek olan Yukiko'ya sonsuza kadar bel bağlayamazdı ya! Etsuko, Yukiko'nun yokluğuna üzülürdü mutlaka. Fakat söz dinleyen bir çocuktu. Zamanla bu duruma alışırdı. Belki de Yukiko'nun içten içe umduğu gibi öyle ağlayıp sızlamazdı. Sırf evde kalmış kız kardeşini avutmak için öyle eniştesine kafa tutmaya niyeti yoktu. Memlekettekiler Yukiko'yu götürmek üzere haber gönderdikten son-

ra artık kendisine düşen ondan istendiği gibi kardeşine bu yönde telkin vermekti. Ayrıca onsuz da çok iyi idare ettiğini hem el âleme hem Yukiko'ya göstermek istiyordu.

"Tominaga Hala'nın hatırına bir kez onlarla git, tamam mı?"

Yukiko hiçbir şey söylemeden öylece dinliyordu. Sachiko bu kadar açık açık konuştuktan sonra buna uymaktan başka bir yolu olmadığının farkındaydı. Yukiko'nun her halinden hayal kırıklığına uğradığı belli oluyordu.

"Öyle Tokyo'ya gittim diye geri dönemeyeceğini düşünme. Jinba Hanım'ın bahsettiği şeyi hatırlıyor musun? O konuda hiçbir şey yapmadık. Eğer görücüye çıkman gerekirse yine buraya geleceksin. Hem o olmasa bile mutlaka hayırlı bir vesile çıkacaktır."

"Hı hı."

"Öyleyse, senin yarın oraya gideceğini söyleyeceğim, tamam mı?"

"Hı hı."

"Hadi, kendini toparla da halama bir selam vermeye in."

Yukiko biraz makyaj yaptı. Üzerindeki Batı tarzı ince ipek elbiseyi çıkarıp basit bir ev kimonosu giydi. Kendine biraz çekidüzen verdi. O arada Sachiko önden salona inip anlatmaya başladı:

"Yukiko şimdi aşağıya iniyor. Durumu çok iyi anladı ve kabul etti. Halacığım siz bir şey söylemeyin olur mu?"

"Yaa... Demek kalkıp buralara kadar gelmem işe yaradı."

Halasının keyfi tamamen yerine gelmiş gibiydi: Sachiko onu, "Teinosuke de birazdan döner, akşam yemeğine kal, birlikte yiyelim," diye davet ettiyse de halası kabul etmedi. "Yok, bir an önce Tsuruko'yu endişeden kurtarayım. Koisan'la görüşemedik pek yazık oldu. Sachiko'cuğum sen onunla uygun bir şekilde konuşursun, tamam

mı?" dedi. Tominaga Hala akşam serinliği çıkıncaya kadar bekledi, sonra yola çıktı.

Yukiko ertesi gün öğleden sonra Sachiko ve Etsuko ile hemen dönecekmiş gibi ayaküstü vedalaşıp evden ayrıldı. Ashiya'da kalırken üç kız kardeş gerekli olduğunda birbirlerinin kıyafetlerini paylaşırlardı. Yukiko'nun kendi kıyafeti olarak sadece birkaç gündelik ince kimono, birkaç kat iç çamaşırı vardı. Yanına eşya olarak bunların dışında okumakta olduğu romanı almış, hepsini atlas kumaştan bir bohçaya koymuştu. O-Haru Kalfa bohçayı alarak Yukiko'yu Hankyū İstasyonu'na kadar geçirdi. Yukiko giderken iki-üç günlüğüne ayrıldıkları zamanlardan bile daha rahat görünüyordu. Etsuko bir önceki gün Tominaga Hala geldiği sıralarda Stolz'lara oynamaya gitmiş, olanları akşam döndükten sonra duymuştu. "Göz açıp kapayıncaya kadar bitecek," dediklerinden mi bilinmez, Sachiko'nun düşündüğü gibi Yukiko'nun yakasına yapışmamıştı.

Yola çıktıkları gün Tatsuo'lar Osaka Garı'ndan akşam sekiz buçukta kalkan trene bindiler. Toplam on bir kişiydiler. Aileden, karıkoca, en büyükleri on dört yaşında altı çocukları ile Yukiko olmak üzere dokuz kişi vardı. Yanlarında bir hizmetçileri, bir de çocuk bakıcıları onlarla birlikte gidiyordu. Sachiko'nun onları uğurlamaya gitmesi gerekiyordu aslında. Fakat eğer kendisini görürlerse kız kardeşlerinin ağlamaya başlayacaklarını, dışarıdan pek hoş gözükmeyeceğini düşünüp bilerek evde kalmıştı. Teinosuke onları yolcu etmeye tek başına gitmişti.

Erken saatlerden itibaren garın bekleme odasına aileyi yolcu etmeye gelenleri yönlendirecek biri konulmuştu. Tatsuo'ları geçirmeye yüz kişi kadar gelmişti. İçlerinde geçmişte babalarından iyilik görmüş oyuncular, çalgıcılar, Osaka Shinmachi'den ya da Kitashinchi'den eğlence yeri işleten kadınlar ve yaşlı *geisha*'lar da vardı.

Artık geçmişteki ihtişamlı günlerindeki gibi olmasa bile yine de köklü bir ailenin şanına uygun bir şekilde memleketlerinden ayrılıyorlardı. Taeko, kaçıp durduğu, son güne kadar yüzünü bile göstermediği ablası ve eniştesiyle, en son anda trenin kalkmasından hemen önce gardaki kalabalığın keşmekeşinden istifade edip ayaküstü vedalaştı. Dönüşte perondan turnikelerin olduğu tarafa doğru yürürken, "Lütfen kabalığımı mazur görün ama küçükhanım, siz Makioka ailesinin kerimesisiniz değil mi?" diye arkasından birisi seslendi. Dönüp baktığında seslenenin, Shinmachi'den danslarıyla ünlü O-Ei adında yaşlı bir *geisha* olduğunu gördü.

"Evet, öyle. Taeko'yum ben."

"Demek adınız Taeko. Siz kaçıncı kerimeydiniz acaba?"

"Ben en küçükleriyim."

"Demek Koisan sizsiniz!" dedi oralıların evin en küçük kızına hitap etme şekliyle. Yaşlı kadın keskin bir lehçeyle konuşuyordu. "Ne kadar büyümüşsünüz. Okulu bitirdiniz mi?"

Taeko, "Ne?!" derken sözü kendi gülmesiyle kesildi. Kendisini daha okulu yeni bitirmiş, yirmi yaşına bile varmamış bir genç kız zannettikleri olurdu. Bu tür şeylere alışıktı. Bu yaşlı *geisha*, babasının ihtişamlı günlerinde, –aslında o zaman da epeyce yaşlıydı ya– Senba'daki evlerine de sık sık gelip giderdi. Ailedeki herkes onu "O-Ei Hanım" diye bilip tanırdı. O sıralarda kendisi henüz on yaşında bile değildi. Üzerinden on altı-on yedi yıl kadar geçmişti. Hani sayıp baksa o kadar genç olamayacağı gün gibi aşikârdı. Bunu düşünmek bile komik geldi Taeko'ya. Yine de bu akşam özellikle şapkasıyla, elbisesiyle tam bir genç kız gibi göründüğünü kendisi de biliyordu.

"Koisan kaç yaşına geldiniz?"

"Artık o kadar küçük değilim." Taeko da konuşmasını onunkine uydurmuş, aynı lehçeyle konuşmaya başlamıştı.

"Beni hatırlıyor musunuz?"

"Hıı. Biliyorum. O-Ei Hanım'sınız, değil mi? O günlerden beri hiç değişmemişsiniz."

"Değiştim, değiştim! Tam bir yaşlı teyzecik oldum... Siz neden Tokyo'ya gitmediniz?"

"Bir süreliğine beni ortanca ablama emanet ettiler, orada kalacağım."

"Demek öyle. Sizinkilerin gitmesi ne kadar üzücü, değil mi?"

Taeko turnikeleri geçince O-Ei Hanım'dan ayrıldı.

İki-üç adım atmıştı ki, "Taeko Hanım! Sizsiniz, değil mi?" diye bu sefer bir beyefendi seslenip onu durdurdu. "Çok uzun zaman oldu. Ben, Sekihara. Makioka Bey'in terfi etmesini tebrik ederim..." dedi.

Sekihara, büyük eniştesi Tatsuo'nun üniversiteden arkadaşıydı. Kōraibashi'de, Mitsubishi grubundan bir şirkette çalışıyordu. Tatsuo'nun Makioka soyadını aldığı sıralarda henüz kendisi bekârdı. Evlerine arada sırada ziyarete geldiğinden, arkadaşının eşi Tsuruko'nun kız kardeşleriyle de tanışıyordu. Sonradan evlenmiş, tayini Londra şubesine çıkmış, beş-altı yıl İngiltere'de çalışmış, üç-dört ay kadar önce Osaka'daki merkez ofisten geri çağrılıp dönmüştü. Onun geri döndüğü dedikoduları Taeko'nun kulağına çalınmıştı. Sekiz-dokuz yıl aradan sonra ilk kez görüyordu.

"Koisan sizi deminden beri görüyordum ya..." Sekihara, hemen Taeko Hanım demeyi bırakıp eskiden olduğu gibi Koisan demeye başlamıştı. "Görüşmeyeli çok oldu. En son görüşmemizden ne kadar geçmiştir ki?" Aralarında standart Japoncayla konuşuyorlardı.

"Öncelikle size hoş geldiniz dememe müsaade edin lütfen. Sağ salim geri dönmenize çok sevindim."

"Ah, teşekkür ederim. Aslında peronda sizi gözucuyla gördüm acaba Koisan mı diye de içimden geçirdim ama o kadar genç görünüyordunuz ki, emin olamadım."

Taeko biraz önce yaptığı gibi nezaketen güldü.

"Trende bizim Makioka'yla giden Yukiko'ydu değil mi?"

"Hı hı."

"Kendisiyle bizzat selamlaşmam mümkün olamadı. İkiniz de o kadar genç görünüyorsunuz ki! Lütfen saygısızlık olarak addetmeyin... yurtdışındayken Senba'daki günlerimi çok yâd ettim. Dönerken Yukiko Hanım elbette evlenmiştir hatta belki Koisan da öyledir, iyi birer ev hanımı, anne olmuşlardır, diye düşünüyordum. Bizim Makioka'dan ikinizin de hâlâ bekâr olduğunuzu duyunca, nasıl desem, beş-altı yıldır Japonya'dan ayrı oluşum sanki yalanmış, upuzun bir rüya görmüşüm gibi geldi bana. Böyle söylediğim için beni bağışlayın ama çok garip hissettim. Bu akşam hem Yukiko Hanım'la hem sizinle karşılaşıp hiç değişmemiş olduğunuzu görünce ikinci kez şaşırdım, gözlerime inanamadım."

Taeko aynı şekilde gülerek cevap verdi.

"Yok, sahiden iltifat etmek için söylemiyorum. Hem bu kadar gençsiniz hem de henüz evlenmemişsiniz. İnsan şaşırmaz mı! Siz söyleyin."

Sekihara, hayran hayran Taeko'nun şapkasının ucundan ayakkabısına kadar baştan aşağıya süzüp duruyordu.

"Bu arada, Sachiko'yu bu akşam göremedim?"

"Ablam gelmekten çekindi. Ayrılırken ablalı kardeşli hepimiz ağlaşırsak ayıp olur diye..." Taeko'nun konuşması Osaka lehçesine dönmüştü. Sekihara, Tokyo lehçesiyle konuşmayı sürdürdü.

"Aa, demek o yüzden. Biraz önce büyük ablanız benimle de vedalaşırken gözleri dolu doluydu. Hâlâ çok alımlı o da."

"Tokyo'ya gidiyor diye ağlayan biri olur mu hiç! Herkes güler değil mi?"

"Olur mu öyle şey! Uzun zamandır Japon kadınlarının o hisli yönünü görmemiştim. Görünce kendimi pek fena hissettim. Koisan siz Kansai'de mi kalacaksınız?"

"Aa, ben mi? Biraz burada işlerim var..."

"Hımm, anladım. Koisan duyduğuma göre sanatçı olmuşsunuz. Hep farklıydınız zaten."

"Ne kadar komik! Bu İngiliz nezaketi mi?"

Taeko, Sekihara'nın viskiye düşkün olduğunu hatırladı. Bu akşam da bir şeyler içmiş olduğunu tahmin etti. Sekihara, "Buralarda bir çay falan içsek nasıl olur," deyince, nazik bir şekilde geçiştirip aceleyle Hankyū trenine doğru yürüdü.

Yirmi üçüncü bölüm

Sevgili Sachiko Ablacığım,

Ayrıldığımızdan beri her bir günümüz telaşe içinde geçti. Bir türlü yazmaya fırsat bulamadım. Sizleri de habersiz bıraktım, kusura bakmayın.

O gün tren hareket ettikten sonra ablamın tutmaya çalıştığı gözyaşları bir anda boşanıverdi. Yüzünü kuşetin perdesinin ardına gizleyerek ağladı.

Ardından Hideo'nun ateşi çıktı, "Karnım ağrıyor," demeye başladı. Gecenin bir yarısı defalarca tuvalete taşınıp durduk. Ablam da, ben de bütün gece gözümüzü bile kırpmadık. Tüm bunlardan daha da kötüsü, Ōmori'de kiraladığımız evin sahibi bir anda caydı. Bunu yola çıkmamızdan bir gün önce, Tokyo'dan haber verdiler fakat o anda yapabilecek bir şey olmadığı için kalkıp geldik. Aniden böyle bir şey olunca, Aza-

bu'da, Taneya'lar bizi misafir ettiler. Hâlâ orada kalıyoruz. Bir anda on bir kişi başına kalınca Taneya Hanım'a ne kadar zahmetler verdiğimizi gözünün önüne getir lütfen. Hideo için hemen doktor çağırdık. Bağırsaklarını bozmuş. Dünden beri neşesi biraz yerine geldi. Herkes dört bir yöne dağılıp büyük bir telaşla ev aradı, sonunda Shibuya'da Dōgenzaka'da bir yer bulabildik. Yeni bir bina. Üst katta üç, altta da dört oda var. Öyle bahçesi falan yok. Kirası elli beş yen diyorlar, henüz görmedim ama bu kadar ucuz olduğuna göre ufak olduğunu tahmin ediyorum. Osaka'da böyle bir evde yaşanabileceğini kimse aklına getirmez ama Taneya'lara ne kadar zahmet verdiğimizi bildiğimizden daha sonra bir kez daha değiştirmek zorunda kalsak bile şimdilik o evi kiralayıp bu pazar günü taşınmaya karar verdik. Adres Owada, Shibuya. Telefon da önümüzdeki ay çekilecekmiş. Eniştemin işine de, Teruo'nun okuluna da yakınmış. Ayrıca dediklerine göre sağlık için de iyi bir yermiş.

Şimdilik haberlerim bu kadar.

Enişteme, Etsuko'cuğuma, Koisan'a selamlar.

Yukiko

8 Eylül

Not: Bu sabah insanın içini hafiften ürperten Tokyo rüzgârı esiyor. Sonbaharın geldiğini hissettiriyor. Oralar nasıl? Lütfen kendinize dikkat edin.

Sachiko'nun bu mektubu aldığı sabah Kansai da, bir gecede sonbaharın kendisini hissettirdiği bir serinliğe bürünmüştü. Etsuko okula gitmişti. Teinosuke ile birlikte kahvaltı masasındaydılar. Gazetedeki "Uçak gemilerinden kalkan uçaklarımız Çin'in Shàntóu ve Chaozhou kentlerine hava saldırısı düzenledi" diye başlayan haberi okuyorlardı.

Mutfaktan gelen kahve kokusunu fark eden Sachiko kocasına, "Bak artık sonbahar!" deyip devam etti, "Bu sabah kahvenin kokusu daha yoğun, değil mi?"

"Hıı."

Kocası hep o bildik Teinosuke'ydi, gazeteyi açtı mı her şeyi unuturdu. O sırada O-Haru, kahveyle birlikte tepsinin köşesinde Yukiko'nun mektubunu getirdi.

Sachiko tam da, "Gideli on günü geçti, hiç ses soluk çıkmadı," diye düşünüyordu. Telaşla zarfı açtı. İşlerin arasında bir vakit yaratıp yazıldığı belli olan, aceleyle karalanmış elyazısına bakar bakmaz ablasının da, Yukiko'nun da günlerini nasıl koşuşturarak geçirdiği gözünün önünde canlandı. Azabu'daki Taneya, eniştesinin ağabeyiydi. Ticaret ve Endüstri Bakanlığı'nda çalıştığını biliyordu. Ta ablasının düğününde bir kez görmüştü onu. On yıldan fazla olmuştu herhalde. Yüzünü bile pek hatırlayamıyordu. Olasılıkla ablası da kendisi gibi uzun zamandır görüşmüyordu onlarla. Eniştesi zaten geçen aydan beri orada yatıp kalkıyordu. Böyle bir sorun çıkınca çaresiz, tüm aile yanlarına sığınmışlardı. Belki eniştesi için tamamdı da, hiç bilmedikleri bir yerde, eniştesinin pek tanımadıkları Nagoya'lı akrabalarının, üstelik de bu konumdaki birilerinin yanına sığınmış olmanın ablası ve Yukiko için ne kadar zor olduğunu tahmin ediyordu. Bir de hastaları çıkıp eve doktor falan çağırmak zorunda kalmaları üstüne tuz biber olmuştu herhalde.

"Mektup nereden? Yukiko'dan mı?" Teinosuke nihayet başını gazetesinden kaldırıp kahve fincanına elini uzatarak sordu.

"Ben de niye bir-iki satır olsun yazmadılar, diye düşünüyordum. Meğerse başlarına ne işler gelmiş!"

"Ne olmuş?"

"Al, oku."

Sachiko elindeki üç yaprak kâğıdı kocasına uzattı.

Bunun üzerinden beş-altı gün daha geçti. Eniştesinden, tren garına kendilerini yolcu etmeye geldikleri için

teşekkür eden, işyeri değişikliğini haber veren ve adres değişikliğini bildiren, tanıdık bildik herkese gönderdiği matbuu bir mektup geldi. Fakat Yukiko'dan bir daha ses soluk çıkmadı.

Tokyo'da ev tuttuklarında taşınırlarken onlara yardım etmek için o cumartesi akşam, Osaka'dan yanlarına giden Otoyan'ların oğlu Shōkichi pazartesi sabah dönüp geldi. Eniştesi kendisine Ashiya'dakilere, Tokyo'dakilerin vaziyetini anlatmasını tembih etmişti. Döner dönmez yanlarına uğradı. Pazar günü yani dün, bir sorun çıkmadan taşınmışlar. Tokyo'da kiraladıkları yer Osaka'daki evlerine göre çok daha mütevazıymış. Özellikle yapı malzemeleri kötüymüş. Sürgülü kâğıt kapılar da öyleymiş, kötü bir işçilikle yapılmış. Evde alt katta küçük dört oda varmış. Bu odalar iki *tatami,* dört buçuk *tatami,* dört buçuk *tatami,* altı *tatami* büyüklüğündeymiş. Üst katta biraz genişçe bir odayla küçük iki oda bulunuyormuş. Onların büyüklükleri ise sekiz *tatami,* dört buçuk *tatami,* üç *tatami* imiş. Ama iş bununla bitmiyormuş. Orada *tatami* ölçüleri farklıymış. *Edoma* denilen Tokyo *tatami* ölçüsü, *kyoma* denilen Kyoto *tatami*'lerinden epeyce küçükmüş. Böylece sekiz *tatami*'lik dedikleri yer aslında kendi memleketlerindeki altı *tatami* kadar; altı *tatami*'lik yerse buraların dört buçuk *tatami*'si kadarmış. Yani iyice küçük bir evmiş. Diğer yandan iyi yönlerine bakılacak olursa yeni bir bina olması insanın içini açıyormuş. Güney cephe olduğu için iyi güneş alıyormuş. Osaka'da Uehon-machi'deki loş evleriyle karşılaştırıldığında daha sıhhiymiş. Kendi evlerinin bahçeleri olmasa bile çevreleri çok güzel evler, parklar ve bahçelerle doluymuş. Sessiz, sakin ve nezih bir bölgedeymiş. Hemen yakınlarındaki Dōgenzaka'da çok hareketli bir alışveriş merkezi varmış. Bir sürü de sinema falan olduğundan çocukların hoşuna gitmiş. Buraya taşınmaktan hoşnutlarmış. Hideo

iyileşmiş. Bu haftadan itibaren evin yakınındaki okula başlayacakmış. Bu şekilde bir sürü şey anlattı.

"Peki Yukiko nasıl?"

"İyiydi. Küçükbey Hideo hastalandığında, Yukiko Abla hemşireden bile daha iyi baktı diye Makioka Hanım çok takdir etti."

"Gerçekten öyledir. Etsuko hastalandığında da çok iyi bakardı. Mutlaka ablama çok yardımı dokunuyordur."

"Tek bir şey var. Evin hali belli, o yüzden Yukiko Abla'nın kendi odası olamadı. Şimdilik üst kattaki dört buçuk *tatami*'lik oda hem küçükbeylerin çalışma odası hem de Yukiko Abla'nın yatak odası olarak kullanılıyor. Büyük efendi de 'Bir an önce daha iyi bir yere taşınıp Yukiko'ya bir oda verelim, bu haline üzülüyorum,' diyor."

Bu Shōkichi biraz çenesi düşük biriydi. Sesini biraz alçaltıp ekledi:

"Büyük bey, Yukiko Abla'nın onlarla gittiğine çok sevindi. Bu sefer kaçıp gitmesin diye elinden geleni yapıyor. Ablayı hoş tutmaya çalıştığı her halinden anlaşılıyor."

Tüm bunları duyduktan sonra Sachiko Tokyo'dakilerin durumunu aşağı yukarı anlamaya başlamıştı. Yukiko'dan tahmin ettiği gibi hiç ses seda çıkmadı. O da, Tsuruko Ablaları kadar olmasa da mektup yazma konusunu iyice gözünde büyütüyordu. Yazma işinde çok iyi olmadığı bilinen bir şeydi. Hem kendi odası da yoktu. Herhalde başını dinleyip mektup yazacak bir zaman bulamıyordu. Sachiko böyle olduğunu tahmin ediyordu. Sonunda aklına bir fikir geldi:

"Etsuko'cuğum, ablana mektup yazsana," diyerek üzerinde Taeko'nun yaptığı yapma bebeklerin resmi olan kartpostala birkaç cümle karalatıp gönderdi. Yine ses soluk çıkmadı.

Yirmi gün geçmişti. Bir akşamüstü, "Birlikte bir şeyler yazıp gönderelim mi?" diye önerdi Teinosuke. Herkes bu fikre katılınca, akşam yemeğinden sonra aşağıdaki Ja-

pon tarzı odada önce "mehtap seyri" sunularını sundular.[1] Teinosuke, Sachiko, Etsuko ve Taeko, dördü mehtabın görüldüğü veranda tarafına oturdular. O-Haru bir yandan mürekkebi hazırlarken bir yandan da rulo kâğıdı açtı. Teinosuke bir *waka* şiiri yazdı, Sachiko ve Etsuko da *haiku*'ya benzer bir şeyler. Taeko bu konuda çok iyi değildi. O da Japon kültüründe uzun yaşam anlamına gelen çam ağaçlarının arasından doğan dolunayı *sumi-e* mürekkep resmi tarzında çiziverdi.

Akıp gidiyor
Bulutlar yığın yığın!
Öylece duran
Parlak mehtabı tutan
Dalı, çam ağacının
Teinosuke

Ey hazan mehtabı!
Altında gölgelerden bir kişisi yok
Sachiko

Ablam, Tokyo'da seyrediyor
Bugünkü mehtabı
Etsuko

Bu şiirlerden sonra da Taeko'nun yaptığı *sumi-e* resmi vardı. Teinosuke sonra Sachiko'nun "bir kişisi yok" diye söylediği yeri "biri eksik" diye düzelterek şiiri *haiku* şiirine uygun olarak on yedi hece yaptı. Etsuko'nun şiirini soru haline getirip "seyrediyor mu ki?" yapınca, on beş heceyi, on yedi heceye çevirmiş oldu.

1. Mehtap seyri, her sene eylül ayında dolunayın çıktığı zaman yapılır. Mehtap izlenirken birlikte şiirler söylenir. Sunularsa çiçek ve meyveler olur. (Ç.N.)

Sonra da, "O-Haru Kalfa, sen de yaz," dediler. O da fırçayı alıp hiç ondan ummadıkları gibi bir çırpıda hece sayısını da tutturarak bir ***haiku*** yazdı.

Parlak hazan mehtabı
göründü, ardından
bulutların
haRu

Yazısı küçücük eciş bücüştü. Son olarak Sachiko mehtaba yaptıkları sunuların arasından bir tüy kamışı dalı alarak kâğıdın arasına koydu.

Yirmi dördüncü bölüm

Bunu göndermelerinin üzerinden çok zaman geçmemişti ki, Sachiko'ya hitaben bir mektup geldi. Yukiko, çok sevinmiş, yazdıklarını defalarca defalarca okumuş, satırları kalbine işlemiş. Kendisi de aynı akşam üst kattaki odada tek başına mehtabı seyretmiş. Yazdıklarını okuyunca geçen sene Ashiya'da birlikte mehtabı seyretmeleri sanki dünmüş gibi gözlerinin önünde canlanmış. Böyle duygu dolu satırlar yazmıştı Yukiko. Fakat ondan sonra mektupların arkası yine kesildi.

Yukiko gittiğinden beri, O-Haru'nun, Etsuko'nun yatağının yanında yere yatak serip yatmasına karar vermişlerdi. Üzerinden daha on beş gün geçmemişti ki, Etsuko O-Haru'yu yanında istemedi. Bunun üzerine onun yerine O-Hana kalmaya başladı. Yine üzerinden bir on beş gün geçtiğinde Etsuko bu sefer O-Hana'dan rahatsız oldu, onun yerine ayak işlerine bakan O-Aki getirildi. Etsu-

ko, başka çocuklar gibi kolayca uykuya dalamazdı. Uyumadan önce yarım saat kadar sürekli olarak heyecanlı heyecanlı konuşmayı huy edindiğini daha önce yazmıştık. Hizmetçiler o uyuyana kadar dayanamıyor, Etsuko'dan önce uyuyakalıyorlardı. Onu kızdıran durum buydu anlaşılan. Kızdıkça hiç uykuya dalamaz, gecenin bir yarısı koridordan paldır küldür geçip anne babasının odasının sürgülü kapısını yana çekerek açar, "Anneciğim, ben uyuyamıyorummmm!" diye kasırga gibi eserek öfkeyle ağlamaya başlardı."O-Haru Kalfa beni sinir ediyor. Horul horul uyuyoor! Sevmiyorum, hiç sevmiyorum. Nefret ediyorum ondan! Öldüreceğim onu!" falan derdi.

"Bak Etsuko'cuğum, bu kadar gerildiğin için uykun iyice kaçıyor. Uyumak için kendini zorlayıp durma. Uyuyamasam da olur, diye düşün bakalım."

"Tamam da şimdi uyuyamazsam sabah kendimi çok kötü hissediyorum, bir türlü uyanamıyorum! Yine okula geç kalmayacak mıyım sonra!"

"Ne yapıyorsun?! Sesini yükseltmek de neymiş? Sessiz ol lütfen!" diye bu sefer Sachiko onu azarlardı. Yatakta onun yanına uzanıp uyutmaya çalışsa da, ne yaparsa yapsın çocuk bir türlü uykuya dalamazdı. Sonunda, "Uyuyamıyorum, uyuyamıyorum!" diye ağlamaya başlayınca Sachiko'nun sinirleri tepesine fırlar, yine azarlardı çocuğu. Bunun üzerine o da sesini iyice yükseltip çığlık atmaya başlardı. Hizmetçiler tüm bunlardan habersiz uyumaya devam ederlerdi. Buna benzer şeyler her akşam tekrarlanır olmuştu.

Hem, bu aralar oraya buraya koşturmaktan aklından çıkıvermişti; epeydir iğne yaptırmayı ihmal ediyordu. Bu sene de "eksik B" mevsimi gelip çatmıştı. Ailede herkes beriberiden mustaripti. Belki Etsuko'nun bu hali de bundandı. Geçenlerde aklına bu gelince Sachiko, kızının

göğsünün üstüne elini koyup bakmıştı; nabzı düşüktü. Bunun üzerine tüm itirazlarına karşın yakalayıp Betaxin iğnesi yaptı. Sonrasında iki günde bir, dört-beş kez tekrar edince çocuğun nabzı normale döndü. Hareketlerine bir canlılık geldi. Halsizliği geçti. Buna karşın uykusuzluğu daha fena oldu. "Bir doktora göstersek," diye düşünerek Doktor Kushida'ya telefonda danıştı. Doktor, "Her akşam uyumadan önce bir tane Adalin içirin," dedi. Fakat bir tane yetmedi. Bunun üzerine dozu artırdılar. Bu sefer de çocuk uykudan başını kaldıramadı. Sabah pek güzel uyuduğunu görüp dokunmaya kıyamadıklarında ise uyandığında yatağın başucundaki saati görünce ağlamaya başlıyor, "Bugün de okula geç kaldım! Bu kadar geç kalınca utanıyorum! Okula gitmeyeceğim!" diye yaygarayı basıyordu. Bunun üzerine, "Geç kalmasın, bari uyandıralım," dediklerinde ise, "Dün gece hiç uyuyamadım!" diye kızıp yorganı kafasına çekiyor, uyumaya devam ediyor, sonra uyanınca, "Yine geç kaldım!" diye yaygarayı koyuveriyordu. Hizmetçilere karşı da çok hırçınlaşmıştı. Kızınca ağzından en olmayacak sözcükler çıkıyor, "öldüreceğim", "gebertip gününü göstereceğim" gibi şeyler ağzından ardı ardına fırlıyordu.

Zaten küçüklüğünden beri pek iştahlı bir çocuk değildi. Son zamanlarda daha da beter olmuş, her öğünde birkaç lokmadan başka bir şey yememeye başlamıştı. Yedikleri de deniz yosunu tuzlaması, soya fasulyesi kesmiği gibi ihtiyarların yiyeceği şeylerdi. Hatta pilavı bile "çaylı pilav" yapıp zorla yutuyordu. Biraz yağlı bir yemek olsa, kendisi yemiyor, sofrada ayaklarının dibinden ayrılmayan sevgili kedisi Suzu'ya veriyordu. Bir yandan da aşırı titizdi. Yemek boyunca yok kedi dokundu, yok sinek kondu, hizmetçinin elbisesinin kolu yemeğin içine girdi diye mızıldanıp duruyor, her seferinde yemek çubuklarını iki-üç kez kaynar sudan geçirtiyordu. Servis yapanlar

durumu kavramış, iyi bir dezenfektan olduğuna inanılan sıcak *bancha* çayını porselen bir çaydanlığa koyup daha yemeğin başında masada bulunduruyorlardı. Çocuk sinek gördü mü kendini kaybediyor, sineğin yiyeceklerden birinin üzerine konduğunu görürse zaten elini sürmüyor, konmasa bile, "Sanki bana kondu gibi geldi," diyerek yemeyiveriyor, "Buna sinek konmadı değil mi?" diye etrafındakilerin kafasının etini yiyordu. Eğer bir şey yemek çubuğundan kayıp düşerse, tertemiz yıkanmış masa örtüsünün üstüne düşse bile tiksinip yemiyordu.

Bir gün Sachiko, Etsuko'yu su boyuna yürüyüşe götürmüştü. Yolun sonunda bir köşeye yuvarlanmış üzeri kurtçuklar kaynayan ölü bir fare görmüşlerdi. Oradan geçip birkaç yüz metre kadar gittikten sonra Etsuko, sanki kendisini korkutan bir şeyi soracakmış gibi iyice kısık bir sesle, "Anneciğim..." diye seslendi. "Ben o kurtçuklara basmadım değil mi? Üzerimde kurtçuk yok değil mi?"

Sachiko şaşkınlıkla Etsuko'nun yüzüne bakakaldı. Kaç yüz metre önce o kurtçukların yanından geçip gitmişlerdi. Çocuğun nasıl böyle bir şey düşünebildiğini aklı almıyordu!

Henüz ilkokul ikinci sınıftaki küçük bir kızın sinir hastalığına yakalanmış olması mümkün müydü acaba? O zamana kadar çocuğun bu tür davranışlarını pek önemsemeyen, yarım ağız azarlamakla yetinen Sachiko bile bu fare olayından sonra durumunun vahametinin farkına varıp hemen ertesi gün Doktor Kushida'yı çağırdı. Doktora göre küçük çocuklarda sinir bozukluğu öyle az görülen bir şey değildi. Büyük olasılıkla Etsuko'nun durumu böyleydi. Çok endişe edilecek bir şey olduğunu düşünmüyordu ama bu konunun uzmanı bir doktorun adını verecekti. Ona göstermeleri iyi olurdu. Kendisi beriberi konusunda Etsuko'yu tedavi edecekti. Diğer meseleye gelince; Nishinomiya'dan Doktor Tsuji bu konunun uz-

manıydı. Hemen bugün gelip muayene etmesi için bizzat telefon edip rica edecekti. Akşamüzeri Doktor Tsuji çıkageldi. Muayeneden sonra Etsuko'ya sorular sordu. En sonunda sinir bozukluğu, nevrasteni teşhisini koydu. İlk olarak beriberisinin tamamıyla tedavi edilmesinin gerektiğini, vereceği ilaçlarla iştahının yerine gelip yemek alışkanlığının düzeleceğini söyledi. Okula biraz geç gidip erken çıksa da olabilirdi. Ama tamamen bırakıp öyle hava değişimi için bir yerlere gitmenin iyi olmayacağını; çünkü o zaman kafasında daha çok şey kurup duracağını anlattı. Heyecanlanmaması gerektiğini söyledi. Çocuk anlamadıkları bir şey söylese bile en başından azarlamak yerine iyice dinlemeleri konusunda kendilerini uyardı.

Yukiko'nun yokluğunun, Etsuko'da böyle bir etki yarattığını kesinkes söylemek zordu. Hem Sachiko da buna inanmak istemiyordu. Bu durumla nasıl başa çıkacağını bilemiyordu. Kaç kez ağlayacak hale gelip, "Şimdi Yukiko olsaydı sabırlı davranır, Etsuko'yla uzun uzun konuşarak onu ikna ederdi," diye düşünmüştü kim bilir! Bu başka şeylere benzemiyordu. Durum ortadaydı. Söyleseydi eniştesi, Yukiko'nun bir süreliğine buraya dönmesine izin verirdi kuşkusuz. Yukiko'ya Etsuko'nun durumunu yazsa dahi, eniştesinin iznini almayı bile beklemeden uçup geleceğini biliyordu. Daha Yukiko'nun gitmesinin üzerinden iki ay bile geçmeden teslim bayrağını çekti diye ardından konuşacak olmaları, öyle gururmuş onurmuş gibi konularla pek işi olmayan Sachiko'nun bile zoruna gidiyordu. "Biraz daha bakalım da... neyse ben bir şeyler yapayım da..." diye boşa koyuyor olmuyor, doluya koyuyor almıyor, günler geçip gidiyordu. Diğer yandan Teinosuke, Yukiko'yu çağırmalarına tamamen karşıydı. Ona göre, yemek sırasında tekrar tekrar yemek çubuğunu kaynar sudan geçirtip masa örtüsünün üstüne düştü diye bir şeyi yememesi yönünde terbiye veren za-

ten Sachiko ile Yukiko'ydu! Çocuk bu hale gelmeden önce onlar böyle öğretmişti. Teinosuke başından beri bu tür şeylerin iyi olmadığını düşünüyordu. "Bu yüzden sinirleri güçsüz bir çocuk yetiştirdik. Bu tür huylarının düzeltilmesini istiyorum! Bunun için de en başta büyükler böyle şeyleri yapmaktan vazgeçmeliler! Tamam pek hoş değil ama en azından üzerine sinek konmuş bir şeyi yiyip ona gösterelim. Böyle bir şey yüzünden hastalanılmadığını bizzat göstermek en iyisi! Hem mikroplardı, dezenfekteydi, bu gibi konuları hiç durmadan konuşup duran sizsiniz! Terbiyeye yeterince önem vermemek çok yanlış! Gereksiz titizlik yerine, çocuğa kurallı ve disiplinli yaşamayı öğretmek gerek," diyordu. Zaten bu konularda Sachiko'yu daha önceleri kaç kez uyarmıştı. Ama şimdiye kadar onun bu sözlerine pek kulak asılmamıştı. Sachiko, kocası gibi güçlü ve dayanıklı insanların, kendileri gibi hassas ve hemen hastalanıveren insanları anlayamadığını düşünüyordu. Teinosuke içinse yemek çubuğuna bir parça mikrop bulaşmasından hastalık kapılması binde bir olabilecek bir şeydi. Asıl bu tür şeylerden sakınıp çekindikçe vücut güçsüz düşüyordu. Karısı, "Bir kız çocuğu için disiplinden çok zarafet önemlidir," diyor, kocası ise, "Hayır bu eski kafalı bir görüş, bir evde yemek yerken de, eğlenirken de kurallar gereklidir, öyle kafasına göre bırakmak olmaz!" diyordu. Bunun üzerine karısı, "Sen sağlıktan, temizlikten anlamayan bir yabanisin!" cevabını veriyor, öbürü de, "Sizin temizlik dediğiniz şeyde bir parça bile mantık yok! Öyle yemek çubuğuna sıcak su döküp üzerinden çay akıtarak mikroplar ölmez! Hem bu yiyeceklerin sizin önünüze gelene kadar nerelerden geçip nasıl geldiğini bilmiyorsunuz! Siz Batı tarzı hijyen ve temizliği yanlış anlıyorsunuz! Rusların nasıl iç rahatlığıyla o istiridyeleri yediğini hatırlamıyor musun?" diyordu. Bu şekilde karşılıklı atışıp duruyorlardı.

Aslında Teinosuke bu tür şeylere pek karışmaz, özellikle de kız çocuğunun yetiştirilmesinin annesinin sorumluluğu olduğunu düşünürdü. Fakat son zamanlarda İkinci Japon-Çin Savaşı'ndaki gelişmelerden dolayı, savaşta kadınların da siviller cephesinde görev almaları gereken zamanların gelebileceğini düşünmeye başlamıştı. Kız çocuklarını sebatlı ve dayanıklı insanlar olarak yetiştirmezlerse, o gün geldiğinde bir şey yapamayacaklarından kaygı duyuyordu. Bir gün Teinosuke tesadüfen, Etsuko'nun O-Hana ile birlikte evcilik oynarken kullanılmış bir iğneyi alarak içine saman doldurulmuş Batılı yapma bebeğin koluna iğne yaptığını gördü. "Ne kadar sağlığa aykırı bir oyun oynuyorlar!" diye düşündü. Bunun aynı hijyen terbiyesinin sonucu olduğuna karar vererek, bu olaydan sonra mutlaka bir şeyler yapıp durumu düzeltmesi gerektiğine iyice kani oldu. Tüm bunların merkezindeki Etsuko, herkesten çok Yukiko'nun dediklerine inanırdı. Onun yaptıklarını kendi karısı desteklediğinden, eğer beceriksizce bir hamle yaparsa evde bir bardak suda fırtına koparmaktan öteye gitmezdi. Bu yüzden bir fırsatını kollayıp duruyordu. Teinosuke, Yukiko'nun gitmesinin bu açıdan iyi olduğunu düşünüyordu. Şimdiye kadar Yukiko'nun haline gizliden gizliye acıyor, kızının terbiyesi ne kadar önemli olsa da, Yukiko'nun kalbinin kırılıp kırılmayacağını düşünmesi gerekiyordu. Onu kırmadan, kendisini istenmiyormuş gibi hissettirmeden Etsuko'dan uzaklaştırması kolay değildi. Fakat bu sefer konu kendiliğinden çözümlenmişti. En azından Yukiko ortalarda olmayınca, karısını daha rahat idare edebileceğini düşünüyordu. Karısıyla konuşup, "Ben de senin gibi Yukiko'nun haline üzülüyorum, kendisi dönmek isterse karşı çıkmam ama Etsuko için onu geri çağırmanı asla onaylayamam. Etsuko'nun suyuna nasıl gideceğini çok iyi biliyor. Geri gelirse elbette çok yardımcı

olur. Fakat ben Etsuko'nun sinirlerinin böyle dayanıksız olmasının bir sebebinin senin ve Yukiko'nun verdiği terbiye şekli olduğuna inanıyorum. Bir süre zorluk çeksek bile, bu fırsatı değerlendirip Yukiko'nun Etsuko üzerindeki etkisini azaltmak iyi olabilir. Çocukla zıtlaşmadan, yavaş yavaş terbiye şeklimizi değiştirsek nasıl olur? Bunun için Yukiko'nun bir süre burada olmaması iyi bir fırsat," diyerek karısını yönlendirdi.

Kasım ayı geldiğinde, Teinosuke'nin iş için birkaç günlüğüne Tokyo'ya gitmesi gerekti. Shibuya'daki eve ilk gidişiydi. Gördüğü kadarıyla çocuklar yeni hayatlarına tamamen alışmışlardı. Tokyo lehçesini de rahat rahat konuşmaya başlamışlardı. Evde ve okulda farklı lehçeleri kullanmayı becerebiliyorlardı. Tatsuo'lar da, Yukiko da iyiydi. "Kusura bakma, tıkış tıkış bir yer ama burada kal," diye hepsi ayrı ayrı, ısrarla davet etmişti. Gerçekten çok ufak bir evdi. O yüzden Teinosuke, Tsukiji taraflarında bir han buldu. Ablasıyla eniştesinin evinde sadece bir gece kaldı. Ertesi sabah Tatsuo ve büyük çocuklar evden çıktıktan sonra, Yukiko o arada üst katı derleyip toplarken bir fırsatını buldu, büyük ablaları Tsuruko'yla konuştu.

"Yukiko iyice alışmış görünüyor, pek sevindim."

"Yaa.. Dışarıdan bir şey anlaşılmıyor ama..."

Tsuruko'nun dediğine göre buraya ilk taşındıklarında Yukiko keyfi yerinde, ev işlerine, çocukların bakımına yardım ediyormuş. Şimdi tamamıyla o durumun değiştiğini söyleyemezmiş fakat zaman zaman üst kattaki dört buçuk *tatami*'lik küçük odaya kapanıp aşağı bile inmiyormuş. Ablası şöyle devam etmişti: "Öyle ortalıktan kaybolunca bir gidip bakıyorum ki, Teruo'nun çalışma masasına oturmuş, ellerini çenesine dayamış, dalıp gitmiş hatta ağlarken buluyorum. Bu durum başlangıçta on günde bir oluyordu ama son zamanlarda iyice sıklaştı. Öyle günlerde aşağı inip gelse bile belki günün yarısında

ağzından bir tek söz bile çıkmıyor. Bazen herhangi bir sebeple gözyaşları pıtır pıtır dökülmeye başlıyor, başkalarının yanında bile kendini tutamıyor. Tatsuo da ben de, Yukiko'ya davranışlarımıza çok özen gösterdiğimizi düşünüyoruz. Onun moralini bozacak bir şey yok ortada. Sizin oraları özleyip memleket hasreti çektiğini düşünmekten başka bir sebep gelmiyor aklımıza. Biraz oyalanır, diye düşünerek, çay sanatı ve Japon kaligrafisi derslerine burada da devam etsen nasıl olur, diye bir sorduk. Hiç ilgi göstermedi. Yukiko, Tominaga Hala'nın sözünü dinleyip bizimle geldiğinde çok sevinmiştik. Fakat bunun Yukiko için bu kadar acı, bu kadar kötü bir şey olacağı aklımızın köşesinden bile geçmemişti. Burada olmaktan gözyaşı dökecek kadar acı çekiyorsa belki bizim de bir payımız vardır bilemem. Ama sen söyle lütfen, ne yaptık da Yukiko bizden bu kadar rahatsız oluyor!" Ablası bunları anlatırken bir yandan ağlıyordu. Devam etti: "İçten içe ona biraz kırgınım ama Yukiko'nun durumu giderek kötüleşiyor. Onun öyle dalıp gittiğini gördükçe içim parçalanıyor. Eğer Kansai'ye dönmeyi bu kadar istiyorsa, istediği gibi olsun diye aklımdan geçmiyor değil. Tatsuo sorumluluğu tamamen size bırakmayı kabul etmez. Ancak şimdi oturduğumuz yer pek dar. Daha geniş bir yere taşınana kadar sizde mi kalsa acaba? En azından bir hafta, on gün kadar göndersek, belki üzüntüsü biraz hafifler kendini toplar mı? Hani uygun bir bahane bulup öyle söylemek gerek tabii. Yukiko'nun bu haline üzülmeden edemiyorum. Belki kendisi farkında değil ama onu böyle görmek dışarıdan bakan için daha fena!" Tsuruko bunları anlattı.

Tüm bunlar öyle ayaküstü konuşurken söylenmişti. Teinosuke, "Durum böyleyse siz de çok üzülüyorsunuzdur. Tabii bu konuda Sachiko'nun da sizinle sorumluluğu paylaşması gerekirdi. Kusurumuza bakmayın," deyip

birkaç nezaket cümlesiyle geçiştirdi. Etsuko'nun durumundan bahsetmedi elbette. Eve döndükten sonra Tokyo konusu açılıp da karısı, Yukiko'nun durumunu sorunca başka çaresi kalmadı. Tsuruko'nun söylediklerini hiçbir şey saklamadan karısına anlattı.

"Ben Yukiko'nun rahatsızlığının sırf Tokyo'da olmaktan kaynakladığını sanmıyorum," dedi Teinosuke.

"Belki eniştemin yanında olmaktan rahatsızdır."

"Bir de belki şeydendir..."

"Değil mi! Etsuko'yu özlüyordur."

"O da... bu da... bir sürü sebebi vardır herhalde. Bence Yukiko yaratılıştan, Tokyo'nun havasına suyuna uygun biri değil."

Sachiko, çocukluğundan beri kardeşinin hep öyle olanlara katlanıp tek söz etmeden içini çeke çeke ağlayışını hatırladı. Kız kardeşinin, şimdi Tokyo'da başını masaya dayayarak sessiz sessiz ağlayışı gözlerinin önünde canlandı.

Yirmi beşinci bölüm

Etsuko'nun sinirsel hassasiyeti için müsekkin olarak arada potasyum bromür vermek dışında beslenmesine dikkat ediyorlardı. Yağlı olsa bile Çin yemeğini severek yediğini fark ettiklerinden beri en azından gıdasını almaya başlamıştı. Kış gelince beriberisi geçti. Okuldaki öğretmeni not konusunu dert etmemelerini, önemli olanın sağlığını tekrar kazanması olduğunu söyledi. Böylece Etsuko'nun durumu bir sürü şeyin yardımıyla endişe ettikleri kadar kötüleşmedi, giderek daha iyi olmaya başladı. Teslim bayrağını çekip yardım çağırmaya da gerek kal-

madı. Yine de Sachiko, Tokyo'daki durumu duyduğundan beri Yukiko'yu bir kez olsun görmek istiyor, içi bir türlü rahat etmiyordu.

Şimdi durup düşündüğünde anlıyordu ki, Tominaga Hala'nın ziyarete geldiği gün Yukiko'ya çok katı davranmıştı. Ona böyle emrivaki yaparak evden göndermek zorunda değildi. Taeko'ya iki-üç ay müddet tanınmışken Yukiko'ya da en azından biraz zaman tanınması için araya girme insafını gösterebilirdi. Oysa doğru dürüst bir vedalaşma fırsatı bile tanımamıştı. O gün tuhaf bir şekilde, içinde Yukiko olmadan da yapabileceğini herkese gösterme isteği filizlenmiş, sonuçta öyle davranıvermişti. Buna rağmen kardeşinin ağzından bir tek yakınma bile çıkmadan uysal uysal dediğine uyduğunu düşündükçe içi parçalanıyor, kardeşine karşı büyük bir muhabbetle doluyordu. Sachiko, Yukiko'nun sakin bir şekilde, öyle kısa bir seyahate çıkıyormuş gibi yanına bir şey almadan gidişini düşününce, o zaman onu yatıştırmak için, "Biraz zaman geçsin bir bahane bulup seni geri çağıracağım," diye sarf ettiği sözleri, ciddiye aldığını ancak şimdi fark edebiliyordu. Yukiko, Sachiko kendisine söz verdiyse ona güvenip ablasıyla eniştesini yatıştırmak için bir süreliğine onların yanına Tokyo'ya gidip dönüvereceğine inanmış olmalıydı. Halbuki Sachiko'dan hiç ses soluk çıkmamıştı. Hem kendisi ta oralara sürüklenip götürülürken hiç kimse Taeko' nun sözünü bile etmemişti. Hâlâ Kansai'de yaşamaya devam ediyordu. Kendisini bir aptal gibi hissedip aldatıldığını düşünüyordu herhalde.

Madem Tsuruko Ablası da, Yukiko'nun bir süreliğine Sachiko'ların yanında kalmasını uygun görüyordu, demek ki onlar açısından bir sorun olmayacaktı. Kendi kocası ne derdi acaba? Yukiko'nun bir süreliğine gelmesini kabul eder miydi, yoksa biraz daha kalsın mı derdi? Ama dört ay olmuştu artık. Hem Etsuko'nun durumu da epey

toparlanmıştı. Sachiko kendi kendine, "Bahar gelsin de kocama bir danışayım; on-on beş günlüğüne çağırayım Yukiko'yu," diye düşünüyordu.

Tam o sıralarda, yeni yılın onuncu günüydü galiba; uzun süredir hiç sesi çıkmamış olan Jinba Hanım'dan yeni bir mektup geldi.

Geçen sene resmini gönderdiğim kişiyle ilgili bir gelişme oldu mu? O zaman, hemen cevap veremeyeceğinizi biraz beklememizi istemiştiniz. Bu nedenle bekledik. Acaba kız kardeşiniz ilgi duymadı mı? Eğer durum böyleyse, size çok zahmet olacak ama resmi geri göndermeniz mümkün mü? Fakat biraz ilgisi varsa, hâlâ geç kalmış sayılmayız. Talip hakkında soruşturma yaptınız mı, bilmiyorum. Aşağı yukarı bizzat resmin arkasına yazdığı gibi. Bunun dışında söylemeye değecek bir konu yok. Oraya yazmayı unuttuğu şey malının mülkünün olmadığı. Sadece maaşıyla geçiniyor. Lütfen bunu da göz önünde bulundurun. Kız kardeşinize denk biri değil belki. Ancak talip kız kardeşinizi iyice sorup soruşturmuş, hatta bir yerlerde kendisini görmüş de. "Ne kadar beklersem bekleyeyim önemli değil. Mutlaka o hanımla evlenmek istiyorum," diye Hamada Bey aracılığıyla ısrarla konuyu bana iletti. Bir yolunu bulup en azından bir kez olsun kendilerini görüştürebilirseniz ben de Hamada Bey'e karşı mahcup olmaktan kurtulmuş olurum...

Bu minvalde bir mektuptu. Sachiko için tam bir can kurtaran simidiydi. Talip Minokuchi Nomura'nın resmine Jinba Hanım'ın bu mektubunu da ekleyerek, "Böyle bir konu var, ne düşünürsünüz? Geçen sefer olanlar malum. Yukiko, talip hakkında yeterli bir araştırma yapıldıktan sonra görüşmek isteyecektir. Eğer isterseniz biz hızlıca soruşturabiliriz. Önce sizin fikrinizi almak istedim," diye bir mektup gönderdi. Beş-altı gün sonra ablasından hiç alışılmadık şekilde uzun bir mektup geldi.

Sevgili Sachiko'cuğum,

Biraz geç olsa da yeni yılınızı kutlarız. Güzel bir yılbaşı geçirmenize çok sevindik. Biz ilk defa geldiğimiz bu şehirdeki ilk yılbaşımızda yeni bir yılın başladığını bile pek fark edemedik. Bu senenin ilk haftasını da harala gürele geçirdik. Tokyo'nun, özellikle kışın çekilmez olduğunu zaten duymuştum. O meşhur rüzgârının esmediği tek gün olmadı. Bugünlerde yılın "kan" dediğimiz en soğuk günlerini yaşarken, inan, hayatımda böyle bir soğuğu ilk kez görüyorum. Hatta bu sabah havlular donmuş, kazık gibi takır takır olmuştu. Böyle bir şeyi Osaka'da hiç yaşamamıştım. Tokyo'da da eski şehir merkezinin daha tahammül edilebilir olduğunu söylüyorlar. Ancak buralar hem yüksekte hem de şehir dışı olduğundan iyice soğuk oluyormuş. Evde hizmetçilere kadar herkes soğuk algınlığından peş peşe yatağa düştü. Çok şükür ki ben de, Yukiko da hafif bir nezleyle geçiştirdik. Diğer yandan şu bir gerçek ki, Osaka'yla karşılaştırıldığında toz toprak daha az. Havası daha temiz. O sayede kimonolarımızın etekleri kirlenmiyor. Buradayken bir kimonoyu on gün giydiğim oldu, yine de kirlenmedi. Eniştenin gömlekleri de, Osaka'da üç günde kirleniyordu. Burada dört gün dayanıyor.

Yukiko'nun talibi konusuna gelecek olursak, bu konuyu düşünüp bir şeyler yapmanıza minnet duyuyorum. Mektubu ve fotoğrafı hemen eniştene gösterip danıştım. O da bu konuda son zamanlarda biraz değişti. Eskisi gibi söylenip durmuyor. Bu işi size bırakmayı düşünüyor sanırım. Ancak kırk yaşını geçmiş ziraat bölümünden mezun, bir su ürünleri mütehassısının bu saatten sonra maaşının artacağını düşünmüyorum. Öyle bir gelecek vaat etmiyor. Üstelik malı mülkü de yok, pek rahat bir hayat sürmeleri mümkün olmayacak bence. Yine de Yukiko olur derse, enişten karşı çıkmıyor. Yukiko tanışmak isterse, size uygun gelen zamanda görücüye çıkıp tanışmalarında bir mâni görmüyor. Aslında münasip olan iyice bir sorup

soruşturduktan sonra tanışmaları. Diğer yandan madem talip böyle istiyor, önce tanışsalar, araştırma işini de sonraya bırakalım, ne dersin? Belki Teinosuke'den işitmişsindir, Yukiko'yla ne yapacağımı inan bilemiyorum. Ben de tam bir bahane bulup size göndereyim, diye düşünüyordum. Yukiko'ya da çıtlattım durumu. Sahiden pek işini biliyor. Kansai'ye gidecek diye görücüye çıkmayı bile hemen kabul etti. Sabahtan beri keyfi yerine geldi. Yüzünde güller açıyor. Bu haline şaştım kaldım inan!

Siz zamanına karar verirseniz, ben gönderirim kendisini. Görücüye çıktıktan sonra dört-beş gün içinde dönse iyi olur tabii fakat biraz uzasa da sorun olmaz; ben eniştemi idare ederim.

Tokyo'ya geldiğimden beri size hiç mektup yazmak kısmet olmamıştı. Bir kez kalemi elime alınca, yazdıkça yazdım. Hava insanın içini titretiyor, o kadar soğuk. Kalemi tutan elim buz kesti. Ashiya elbette sıcaktır, siz yine de kendinize dikkat edin, soğuk falan almayın. Teinosuke'ye de selamlar.

Sevgiler
Tsuruko

Tokyo'yu pek bilmeyen Sachiko için ablasının yaşadığı yer olan Shibuya ya da Dōgenzaka isimleri bir şey ifade etmiyordu. Oralar denince onun aklına gelen, Yamanote treninin penceresinden görmüş olduğu, art arda uzanıp giden banliyö mahalleleri, vadiler, tepeler, yabani ağaçlarla kaplı yerlerin arasında kesik kesik gözüken evler ve tüm bunların arkasında sadece bakması bile insanı soğuktan ürperten gökyüzünün rengiydi. Gözünün önünde Osaka'ya bir nebze olsun benzemeyen bu görüntü canlandı. Ablasının mektubunda "insanın içini ürpertecek kadar soğuk", "kalemi tutan elim soğuktan buz kesti" gibi ifadeleri okurken aklına her şeyiyle eski tarz olan Osaka'daki aile evleri geldi. Kendilerinin de orada yaşadıkla-

rı zamandan beri evi ısıtmak için bir şey yakılmazdı. Oraya her gittiğinde nasıl üşüdüğünü düşünmeden edemedi. Uehon-machi'deki evlerinde misafir odasında elektrik ısıtıcısı vardı. O da sadece kırk yılda bir misafir oturmaya geldiğinde, eğer hava gerçekten soğuksa yakılırdı. Normalde sadece küçük bir Japon mangalı kullanılırdı. Sachiko yeni yılın başlamasını tebrik etmeye gittiğinde, ablasıyla karşılıklı oturup konuştuklarında her zaman havanın "insanın içini ürpertecek kadar soğuk" olmasının nasıl bir his olduğunu anlar, her seferinde eve soğuk almış olarak dönerdi. Ablası, Osaka'da evlerde öyle ısıtıcı kullanılmasının ancak 1920'lerden sonra başladığını söylüyordu. Tam anlamıyla rahatına düşkün biri olan babasının bile oturma odalarına gaz sobası kurdurması ancak ölümünden bir yıl kadar önce olmuştu. Kurdurmasına kurdurmuştu ama dokunuyor diye pek kullanmamıştı. Kendileri çocukluklarından beri en soğuk günlerde bile mangalın etrafında büyümüşlerdi, ablası öyle anlatıyordu. Evet böyle söyleyince sahiden Sachiko da ancak Teinosuke ile evlendikten birkaç yıl sonra Ashiya'daki şimdiki evlerine taşındıklarında ısıtıcı kullanmaya başlamış olduklarını hatırladı. Ama bir kez rahata alıştıktan sonra, o olmadan kışı geçiremiyorlardı. Çocukluklarında bütün bir kışı bir tek mangalın başında geçirdiklerini düşünmek tuhafına gidiyordu şimdi. Ablası Tokyo'ya gidene kadar eski âdetlerini sürdürmüştü. Yukiko'nun bünyesi güçlü olduğu için dayanmıştı; kendisi olsa zatürreeye falan tutulurdu.

Görücü için gün belirlenmesi; yok Jinba Hanım, yok Hamada Bey, ondan da Nomura Bey'e derken epeyce uzadı. Talibin, "mümkünse kışın sona ermesinin kutlandığı Setsubun'dan önce olmasını" istediği anlaşılınca, Sachiko, Yukiko'yu hemen göndermelerini istedi. Bunu söylediğinde çoktan ayın yirmi dokuzu olmuştu. Sachi-

ko bir önceki seferde telefonda konuştuklarının duyulmasının sorun olduğunu hatırlayarak kocasından alelacele bahçedeki müştemilattaki çalışma odasına bir telefon hattı çekmesini istedi. Ayın otuzu akşamüzeri ablasından bir kart geldi. Sachiko'nun anladığı kadarıyla ablası bu kartı Sachiko, Yukiko'nun görücü meselesini onlara haber vermeden önce yazmıştı. Çocuklardan en küçük ikisi hastaydı. Dört yaşına yaklaşan küçük kızı Umeko'nun durumu zatürreeye dönüşecek gibi olduğundan ablasının eli ayağı birbirine karışmıştı. Aslında bir hemşire tutmaları gerekiyordu ya, ev o kadar küçüktü ki, ona verecek odaları yoktu. Hem Yukiko'nun bunu iş olarak yapacak birinden kat kat güvenilir olduğunu Hideo'nun hastalığında da görmüştü. Bu nedenle hemşire işinden vazgeçmişlerdi. İşte tüm bunlardan dolayı, biraz emrivaki olacaktı belki ama Jinba Hanım'dan rica etmesini, bir süre daha beklemelerini istiyordu.

Hemen ardından Umeko'nun durumunun zatürreeye döndüğü haberi geldi. Sachiko tüm bunların öyle bir hafta on günde bitmeyeceğini anladığından Jinba Hanım'a olanı biteni anlatıp biraz ertelemelerini rica etti. Talip, ne kadar sürerse sürsün bekleyeceğini söylediğinden öyle endişelenecek bir durum yoktu. Yine de hemşire niyetine kullanılan, öyle her işe koşulup durulan Yukiko'nun haline üzülmeden edemiyordu.

Bu arada taliple görüşme işi ertelenince, araştırma yapacak vakitleri olmuştu. Başvurdukları dedektiflik bürosundan bir rapor geldi. Raporda yazdığına göre, Nomura Bey üçüncü dereceden kıdemli memurdu. Yıllık üç bin altı yüz yen kadar alıyordu. Primler de olduğundan, aylık eline aşağı yukarı üç yüz elli yen kadar geçiyordu. Anlaşıldığı kadarıyla, babasının yerine memleketi Himeji'de bir han da işletmişti ama artık memleketinde evi, arazisi falan kalmamıştı. Akrabalarına gelince ablası

Tokyolu bir eczacı olan Ōta Bey'e gelin gitmişti. Ayrıca memleketi Himeji'de iki amcası vardı. Biri antikacı dükkânı işletiyordu. Aynı zamanda çay sanatı *sadō* dersleri veriyordu. Diğeri sicil dairesinde adli kâtiplik yapıyordu. Sicil dairesinin kayıtlarında aşağı yukarı bunlar varmış. Bunların dışında Kansai tren hattı şefi olan Jōkichi Hamada kuzeni oluyordu. Belki talibin gurur duyacağı tek akrabasıydı. Aynı zamanda hamisiydi. Jinba Hanım'ın eşinin kendini borçlu hissettiği kişi de Hamada Bey'di. Jinba Hanım'ın eşi eskiden Hamada'ların evinde kapı görevlisi olarak çalışırken bir yandan da okula devam etmesine destek olmuşlar. Böyle bir minnet borcu varmış kendisine. Bunun dışında biraz daha araştırmışlar. Talibin müteveffa eşinin ölüm sebebi, kendisinin de yazdığı gibi enflüenzaymış. İki çocuğunun ölümleri de asla genetik bir hastalıktan değilmiş. Tüm bunlar kesin bir şekilde anlaşılmıştı. Ardından talibin şahsiyeti, hali tavrı ile ilgi bu sefer Teinosuke üç-dört koldan tanıdıklar bularak soruşturdu. Daha önceki araştırma dışında şudur denilebilecek bir kusuru çıkmadı. Fakat tuhaf bir alışkanlığı vardı. Hyōgo eyaletinden, mesai arkadaşlarından biri onun ortada hiç sebep yokken bir anda anlamsız, neredeyse ipe sapa gelmez şekilde kendi kendine konuşma huyundan bahsetmişti. "Genellikle duyulmayacağını düşündüğü zamanlar yapıyor. Kendisi öyle düşünse bile çoğu kez başkaları duyuyor. Mesai arkadaşlarının içinde bu durumu bilmeyen yok. Merhum eşi de, oğlu da bu huyunu bilirlerdi, 'Tuhaf şeyler söyleyen baba,' deyip gülüşürlerdi." Böyle anlatmıştı mesai arkadaşı. Mesela bir seferinde işyerinden biri tam tuvalette çömelmişken, yan tarafa birisinin girdiğini duymuş. Sonra da, "Affedersiniz, siz Nomura Bey misiniz?" diye iki kez tekrar eden bir ses gelmiş. Tam, "Hayır ben falancayım," diyecekmiş ki, soruyu soran sesin Nomura Bey'in kendisine ait olduğunu

fark etmiş. Yan tarafta birisinin olduğundan habersiz adamın o ünlü kendi kendine konuşmalarından birine tanık olduğunu anlayınca haline acımış kendisini kötü hissetmesin diye nefesini tutup sesini çıkarmadan öylece beklemiş. Fakat konuşmasının ardı arkası bir türlü kesilmemiş. Sonunda beklemekten usanıp çıkmış. Yüzünü göstermeden olayı kapatmış. Mesai arkadaşı, "Herhalde Nomura Bey de yan taraftan birinin çıktığını anladığında tüh diye aklından geçirmiştir," diye anlatmıştı. Nomura Bey kim olduğunu görmediğinden iş kapanmış, o da çıktığında hiçbir şey olmamış gibi çalışmaya devam etmiş. Anlattığına göre, bu şekilde kendi kendine konuşsa da asla fena, aptalca şeyler çıkmazmış ağzından. Yine de olmadık bir anda bu konuşmaları duyan kişiye tuhaf geldiği doğruymuş. Hem sonra bir anda kendiliğinden çıkıyor gibi görünse bile asla öyle bilinçsizce değilmiş. Bu, etrafta insanlar olduğunda yapmamaya dikkat etmesinden anlaşılıyormuş. Ancak duyulmayacağını düşündüğünde insanı şaşırtacak kadar yüksek sesle konuşmaya başlar, o sırada tesadüfen oralarda birileri varsa, aklını kaçırdığını düşünüp şaşkınlığa düşermiş. Mesai arkadaşı böyle anlatmıştı.

Neyse, hem insanı o kadar rahatsız edip sorun çıkaracak bir alışkanlık değildi. Hem de sırf bu yüzden ince eleyip sık dokumaya değecek bir şey olmayabilirdi. Yine de kardeşi böyle birini bile bile kocalığa seçmese olurdu. Sachiko'yu en çok rahatsız eden, talibin kırk altı yaşında birinden çok daha yaşlı göstermesiydi. Neredeyse elli yaşını çoktan geçmiş, tohuma kaçmış gibi görünüyordu. Yukiko'nun hoşuna gitmeyeceği apaçıktı. Daha ilk görüşmelerinde işin bozulacağı belliydi. Bu seferki öyle iyi bir kısmet değildi. Yukiko'yu yanına çağırmak için bir bahane yaratacaksa, ne olursa olsun bir kez görüşmeleri ayarlamak gerekiyordu. Sachiko ile kocasının asıl düşünceleri buydu. Eğer bir şey çıkmayacak gibi olursa,

zaten o tuhaf huyunu Yukiko'ya söylemeye gerek bile yoktu. Karıkoca aralarında böyle sözleştiler.

Yirmi altıncı bölüm

"Bugün Kamome Ekspresi ile yola çıkıyorum. Yukiko."

Etsuko okuldan döner dönmez işe koyulmuştu. Küçük kız, annesinin ve O-Haru'nun yardımıyla *Hina no Sekku* [Kız Çocuklar Festivali] için Japon kıyafetli yapma bebeklerin bulunduğu birkaç katlı rafı salona kurup süslemekle meşguldü. Uzun zamandır bekledikleri telgraf o sırada gelmişti.

Festival, Kansai bölgesinde Tokyo'dan bir ay sonra kutlanıyordu aslında. Daha bir ay vardı yani. Taeko dört-beş gün önce, Etsuko için yapmış olduğu *kabuki* aktörü Kikugorō'nün Dōjō-ji Tapınağı kuklasını getirmişti. Tam da o gün Yukiko'nun geleceğini öğrenmişlerdi; o zaman Sachiko'nun aklına bu sene bebekleri salona erkenden koymak gelmişti.

"Etsuko'cuğum bu bebekle birlikte festival bebeklerini de yerleştirip evimizi süsleyelim mi?" dedi. "Hem böylece Yukiko Ablana da hoş geldin hediyesi olur, ne dersin?"

"Neden ki anneciğim, festival bir dahaki ay değil mi?"

"Hem daha rafı süslemek için koyacağımız şeftali çiçekleri de açmadı," diye Taeko da ekledi. "Eğer bebekler doğru zamanda konmazsa kızlar evde kalır denmez mi?"

"Evet, evet. Çocukluğumda annem hep böyle derdi. Biraz zamanı geçecek olsa telaşla kaldırırdı değil mi? Ama erken koymaktan bir şey çıkmaz. Zamanı geçtikten sonra bırakmak iyi değil."

"Hımm, öyle mi? Orasını bilemiyorum."

"İyice aklının bir köşesine yaz o zaman. Bizim çok bilmiş Koisan'ımıza bilmemek yakışmıyor."

Evlerindeki festival bebekleri, Etsuko'nun ilk festivali için Kyoto'daki Maruhei mağazasına yaptırılmıştı. Ashiya'ya taşındıklarından beri her sene tüm ailenin bir araya geldiği alt kattaki salona kuruluyordu. Salon aslında Batı tarzındaydı. Fakat geleneksel festival bebekleriyle süslemek için evdeki en uygun yerin orası olduğuna karar vermişlerdi. Bu sene Sachiko, altı ay aradan sonra tekrar aralarına katılacak olan Yukiko'yu sevindirmek için bu işi bir ay önceye çekmişti. Japonya'daki yeni takvime göre Kız Çocuklar Festivali şimdiydi. Kendi kutladıkları tarihe ise daha bir ay vardı. Sachiko, "Evi bebeklerle süsleyelim, o zamana kadar da öyle tutalım. Hem belki Yukiko da o süre boyunca kalır," dedi. Bu fikri ortaya attıktan sonra ancak bugün, yeni takvime göre Mart'ın 3'ünde süslemeye koyulmuşlardı.

"Bak gördün mü Etsuko'cuğum! Anneciğinin söyledikleri çıktı," dedi Sachiko.

"Sahiden. Gerçekten de bugünmüş değil mi?"

"Ablan festivale geliyor. Bebeklerle birlikte."

"Uğurlu bir gün efendim," dedi O-Haru.

"Bu sefer gelin gider mi acaba?" dedi Etsuko.

"Etsuko'cuğum, ablanın yanında böyle şeyler söyleme, tamam mı!"

"Hı hı. O kadarını biliyorum zaten."

"Sen de O-Haru, dikkat etmezsen geçen seferki gibi olur yoksa. Tamam mı?"

"Evet efendim anladım."

"En azından ona belli etmeyin, kenarda köşede söylediğiniz fark etmez de..."

"Tamam efendim."

"Koisan'a telefon etmedik ama olur mu?" dedi Etsuko heyecanlı heyecanlı.

"Arayayım mı efendim?"

"Etsuko'cuğum, sen ara lütfen."

"Olur," diyen Etsuko telefonun olduğu yere uçarak gidip Taeko'nun Shukugawa'daki atölyesini aradı.

"Hı hı... evet, öyle. Gerçekten bugünmüş... Koisan çabuk gel... Tsubame Ekspresi değil. Kamome! O-Haru, Osaka'ya onu karşılamaya gidecek..."

Sachiko, imparatoriçe bebeğin başına iki yandan sarkan *yōraku* süslemeli altın tacı takarken Etsuko'nun çın çın öten sesinin yankısını dinliyordu.

"Etsuko'cuğum," diye telefonun olduğu tarafa doğru seslendi. "Koisan'a... eğer vakti varsa, ablanı karşılamaya gidivermesini söyle..."

"Şey... annem... vakti varsa karşılamaya gitsin diyor... Hı hı... Tren saat dokuzda Osaka'ya varacak... Gidiyor musun? Öyleyse O-Haru Kalfa gitmese de olur değil mi?"

Taeko, Osaka Garı'na Yukiko'yu karşılamaya gitmesini söyleyen Sachiko'nun ne demek istediğini çok iyi anlamış olmalıydı. Geçen sene Tominaga Hala, Yukiko'yu almaya geldiğinde, "İki-üç aya kadar Taeko'yu da Tokyo'ya çağıracağız," demişti. Buna rağmen başkente gittiklerinden beri büyük ablalarının evi ardı ardına badireler atlatmış, onu çağıracak fırsatları olmamıştı. Sonunda işler şimdiki haline gelmiş, Taeko kendi köşesinde eskisinden daha serbest koşullara kavuşmuştu. Olan Yukiko'ya olmuştu. Taeko da, bu işten kârlı çıkan sadece kendisiymiş gibi görünmekten biraz rahatsız oluyordu. En azından ablasını karşılamaya olsun gidebilirdi.

"Babama da haber verelim mi?"

"Gerek yok, neredeyse eve dönecek."

Akşamüzeri eve dönen Teinosuke de, gidişinin üzerinden altı ay geçmiş olan Yukiko'yu çok özlemişti. Bir süre de olsa, onun geri dönmesini istememiş olmasından

kendini suçlu hissediyordu. "Banyoyu hazır edelim gelir gelmez girsin. Akşam yemeğini trende yemiştir zaten. Uyumadan önce yiyecek bir şeyler çıkaralım," gibi bir sürü ayrıntıyı düşündü. Yukiko'nun sevdiği beyaz şaraptan iki-üç şişe çıkardı. Tozlarını bizzat kendisi alarak hangi yılın ürünü olduğuna baktı.

Hepsinin, "Yarın sabah nasıl olsa uzun uzun görürsünüz birbirinizi," demelerine rağmen, sözlerini bir türlü dinlemeyip ablasını bekleyen Etsuko'yu sonunda dokuz buçuk gibi O-Haru'yla birlikte yatmaya gönderebildiler. Odasına henüz çıkmışken arka kapının zili çalıp da köpeklerinin oraya koşturduğunu duyan Etsuko, "Aa, ablam geldi!" diyerek tekrar aşağı indi.

"Hoş geldin!"

"Hoş geldiniz efendim."

"Hoş bulduk."

Girişteki toprak avluda Yukiko sevinçle üzerine atılan köpekleri Joni'yi, "Şişt!" diye durdurmaya çalışıyordu. Ardından ellerinde bavullarla her zamankinden daha sağlıklı, kanlı canlı görünen Taeko girdi. Onun yanında Yukiko'nun tren yolculuğunun yorgunluğu da yansıyan yüzü iyice süzülmüş görünüyordu.

Etsuko, "Hediyelerim nerede?" diyerek bavulu açıp içini karıştırmaya başladı. Bir paket süslü origami kâğıdını ve mendil kutusunu hemen buldu.

"Etsuko'cuğum, son zamanlarda mendil koleksiyonu yapıyormuşsun öyle mi?" diye sordu Yukiko.

"Evet. Teşekkür ederim ablacığım."

"Bir tane daha hediyen var. Valizin dibine doğru bakar mısın?"

"Buldum! Buldum! Bu değil, mi!"

Etsuko, Ginza'daki Awaya mağazasının paket kâğıdına sarılı bir kutu çıkardı. Kutunun içinden koyu kırmızı parlak Japon sandaletleri çıktı.

Sachiko sandaletleri eline alıp bakarken, "Aa, çok güzeller! Ayakkabı, terlik denince sahiden de Tokyo! Öyle değil mi?" dedi. "Etsuko'cuğum, bunları iyi sakla, önümüzdeki ay, çiçek seyrine giderken giyersin, tamam mı?"

"Hı hı. Her şey için teşekkür ederim ablacığım," dedi Etsuko istediğini almış gibi.

"Etsuko, ne oldu? Senin asıl beklediğin hediyeler miydi yoksa?"

"Ee, bu kadarı yeter. Bunların hepsini yukarı çıkar, tamam mı?"

"Bu akşam ablamla uyuyacağım değil mi?"

"Tamam, tamam," dedi Sachiko. "Ablan şimdi banyoya girecek, sen önden git O-Haru ile uyuyun."

"Ablacığım, çabuk gel, olur mu?"

Yukiko banyoya gittiğinde gece yarısına yaklaşmıştı. Ondan sonra Teinosuke ile üç kız kardeş salondaki şöminede çıtır çıtır yanan ateşin sesini dinleyerek çok uzun zaman sonra ilk kez bir arada oturup peynir ve beyaz şarap eşliğinde sohbet ettiler.

"Buraların havası ne kadar ılık. Az önce Ashiya İstasyonu'nda indiğimde de Tokyo'dan ne kadar farklı olduğunu bir kez daha fark ettim."

"Kansai'de Omizudori Festivali başladı ya; baharın habercisi işte."

"Sahiden hava o kadar farklı mı oralarda?"

"Çok farklı. Bir kere her şeyden önce hava bu kadar yumuşak değil; nasıl anlatsam insan teninde bile hissediyor. Tokyo'nun o ünlü *karakkaze* rüzgârı var bir de. İki-üç gün kadar önce Takashimaya mağazasına alışverişe gitmiştim. Dönüşte Sotobori hattının geçtiği yola çıkmıştım ki bir anda bir rüzgâr çıkmasın mı! Elimdekileri uçurup götürdü. Arkalarından koşup yakalamaya çalıştım. Ama hepsi oraya buraya uçup gitmişti. Bir türlü toplayamadım. O sırada eteğim de rüzgârdan açılacak

gibi oluyordu. Bir elimle de eteğimi tutmaya çalışıyordum. Sahiden Tokyo'nun o ünlü *karakkaze* rüzgârı palavra değilmiş, o zaman daha iyi anladım!"

Teinosuke farklı bir konu açtı. "Bakın, geçen sene Shibuya'da onları ziyaret edişim geldi aklıma. Çocuklar gittikleri yerin dilini o kadar çabuk nasıl kavrıyorlar acaba? O zaman kasım ayıydı. Daha Tokyo'ya gitmelerinin üzerinden iki-üç ay bile geçmemişti ama bizimkilerin çocukları Tokyo lehçesini tam anlamıyla konuşabiliyorlardı. Daha küçük olanları daha iyi konuşuyordu."

"Ablamın yaşında artık zordur herhalde," dedi Sachiko.

"Mümkün değil! Büyük ablamızın öğrenmeye hevesi yok. Geçenlerde otobüsteyken Osaka lehçesi konuşunca, yolcular dönüp ablama baktılar. Pek rahatsız ediciydi. Ablamı uyardım ama bunu hiç önemsemiyor. İnsanlar dönüp baksa da rahat rahat konuşmaya devam ediyor. Onun konuşmalarını duyup, 'Osaka lehçesi de fena değilmiş,' diyenler bile çıktı içlerinden."

Kendi aralarında her zamanki gibi Osaka lehçesiyle konuşuyorlardı ama Yukiko, "Osaka lehçesi de fena değilmiş" derken Tokyo lehçesini çok güzel taklit etmişti.

"Yaşını başını almış kadınlar gerçekten çok rahat. Tanıdığım yaşı geçkince bir *geisha* var. Kırk yaşını geçmiş olmalı. Tokyo'ya gidip de tramvaya bindiğinde mahsus Osaka lehçesi ile iyice yüksek sesle, 'İnecek var!' diyormuş. Böyle yapınca mutlaka duruyorlarmış."

"Büyük oğlu Teruo falan da, annesi Osaka lehçesi konuşuyor diye birlikte dolaşmak istemiyor, biliyor musunuz?"

"Çocuklar için öyledir herhalde."

"Ablam oralarda kendini seyahate çıkmış gibi hissediyordur," dedi Taeko.

"Orası Osaka'dan çok farklı; ne zaman, ne yaparsan

yap, kimse dönüp bir laf etmediğinden kendisini daha rahat hissediyor sanki. Tokyolu kadınların her biri kendine has, öyle modayı falan dert etmiyorlar. Kendilerine yakışan her şeyi giyiyorlar. Bu açıdan Osaka'dan daha iyi, diyor ablam."

Şarabın da etkisi olacak belki, Yukiko'nun keyfi yerindeydi. Hiç olmadığı kadar dili çözülmüş, konuşuyordu. Öyle dile getirip söylemese de, altı ay sonra Kansai topraklarına dönebilmenin, Ashiya'daki evin salonunda bu şekilde Sachiko ve Taeko'yla gecenin ilerleyen saatlerine kadar oturabilmenin sevincini yaşadığı her halinden açıkça anlaşılıyordu. Teinosuke, "Artık yavaş yavaş uyuyalım değil mi?" dediği halde konuşmaların ardı arkası kesilmeyince tekrar kalkıp kim bilir kaçıncı kez ateşe odun attı.

"Ben de Tokyo'ya yanınıza gelecektim ama Shibuya'daki ev çok küçükmüş, değil mi? Sahi ne zaman yeni eve geçecekler?" diye sordu Taeko.

"Yaa... Öyle bir yerler arıyor gibi gözükmüyorlar ama..."

"Taşınmayı düşünmüyorlar mı yani?"

"Herhalde öyle. Geçen sene, 'Bu kadar küçük bir ev olmaz, evi değiştirmek lazım,' deyip durdular. Ama bu sene pek bir şey söylemiyorlar. Eniştem de, ablam da fikir değiştirmiş gibi görünüyorlar."

Yukiko ardından hiç beklemedikleri bir şey anlattı. Bu tamamen kendi düşüncesiydi tabii. Ablasıyla eniştesinin ağızlarından doğrudan bir şey duymamıştı. Karıkoca ikisinin de ayrılmayı hiç istemedikleri Osaka'dan ayrılıp Tokyo'ya gitmeye karar vermelerinin ardında eniştesinin başarılı olma arzusu vardı. Bunun yanı sıra çoluk çocuk, sekiz kişilik ailenin babadan kalma mirasla geçinmeye çalışmaları da zor oluyor, hani geçim sıkıntısı çekiyorlar, denebilirdi. Tokyo'ya geldikleri andan itibaren evin kü-

çüklüğünden şikâyet etmelerine rağmen, orada yaşamaya başladıktan sonra yavaş yavaş o kadar da katlanılmaz olmadığını görmüşlerdi belki de. Ayrıca hepsinden çok, elli beş yenlik kira onları cezbediyor olmalıydı. Ablası da, eniştesi de ne yapalım ev böyle ama kirası da çok düşük deyip dururken bir süre sonra söyledikleri gibi fiyatına kapılarak evin küçüklüğünü önemsemeden burada oturmaya devam etmeye karar vermiş olmalılardı. Ayrıca Osaka'dayken aile ismi, itibarları gibi şeyleri önemsemeleri gerekiyordu; fakat bir kere Tokyo'ya geldikten sonra, "Makioka," deseler de bilen kimse yoktu. Boş yere dış görünüşü kurtarmaya çalışmaktansa az da olsa kenara bir şeyler koymaya dikkat etmeye başlamışlardı. Bu açıdan biraz daha paraya pula önem vermeleri anlaşılır bir şeydi. Hem eniştesi şube müdürü olmuş, maaşı yükselmişti. Öyle ellerinin darda olması söz konusu olamazdı. Ama Osaka'daki zamanlarıyla karşılaştırılınca daha eli sıkı olmuşlardı. Ablası da eniştesi gibi şaşılacak kadar tutumlu olmuştu. Günlük mutfak harcamalarından göze görünecek kadar kısıyordu. Altı çocuğun yemesini içmesini karşılamak için bir tek sebzeyi alırken bile ne kadar harcadığını düşünmesi gerekiyordu. Yukiko, "Şimdi söyleyeceğim şey pek hoş kaçmayacak belki," diye devam etti. Yaptıkları yemekler bile Osaka'da yaptıklarına göre değişmeye başlamıştı. Buğulama olsun, körili pilav, soya püresinden yapılmış etli, sebzeli *miso* çorbası... Ne yemek yaparsa yapsın, mümkün olduğunca az malzeme kullanarak çok kişinin karnını doyurmaya çalışıyorlardı. Bir de sofrada tek çeşit yemek oluyordu. Hal böyle olduğundan mesela et diyecek olsan, *sukiyaki* gibi şeyleri ayda yılda bir yiyorlardı zaten. Onun dışında genelde içinde birkaç et parçacığının yüzdüğü şeyler koyup duruyorlardı sofraya. Arada çocuklar yiyip bitirdikten sonra büyükler için başka yemek konulduğu, eniştesine eşlik ederek uzun

uzun yemeğin keyfini çıkardıkları da oluyordu. Mercanbalığı Tokyo'da yoktu zaten de, tonbalığını bile arada sırada yiyebiliyorlardı. Yukiko bunları anlattıktan sonra eklemişti: "İşin aslı onu da eniştem için değil beni düşündükleri için yapıyorlar. Herhalde, çocukların başından ayrılmıyorum, başka bir şey yapamıyorum diye benim için üzüldüklerinden bana bir değişiklik olsun diye hazırlıyorlar."

Yukiko bunları anlattıktan sonra sözünü şöyle bitirdi: "Ablamın haline bakılacak olursa işin aslı böyle. Bakın görün o evden taşınmayacaklar."

"Yaa, öyle mi? Başkente gidince ablamın hayata bakışı o kadar değişti demek?"

"Belki Yukiko'nun düşündüğü gibidir," dedi Teinosuke. "Hazır Tokyo'ya taşınmışken gösterişi bir kenara bırakıp idareli ve tutumlu davranıyorlardır. Hem eniştem için bu zaten imkânsız bir fikir değil. Zaten kime soracak olursan böyle olması daha iyi değil mi? Tamam o ev küçük olmasına küçük ama aklına koyduktan sonra dayanılmayacak bir yanı yok."

"Madem öyle, açık açık söylesinler o zaman. Hâlâ arada bir, senin odan yok sana zor oluyor, deyip duruyorlar. İnsanın yüzüne baka baka bahane uydurmaları tuhaf."

"Ee, insan öyle bir anda değişemez. O yüzden görünüşü kurtarmaya çalışıyorlardır."

"Şimdi ben de o sıkış tepiş yere gitmek zorunda mıyım?" Taeko kendisi için en endişe verici şeyi dile getirmişti.

"Şey... Koisan gelsen bile yatacak yer yok..."

"O zaman şimdilik burada kalmamı sorun etmezler, değil mi?"

"Şimdilik senin durumunu tamamen akıllarından çıkarmışa benziyorlar."

"Hey! Artık yatalım..." Şöminenin rafındaki saat iki

buçuğu çalınca Teinosuke saatin o kadar geç olduğuna iyice şaşırmış gibi birden ayağa kalkmıştı.

"Yukiko da iyice yorgundur hem."

"Görücü konusunda söyleyeceklerim vardı ya artık yarına bırakalım."

Yukiko, ablasının söylediklerini duymazdan gelerek diğerlerinden önce ikinci kata çıktı. Yatak odasına girdiğinde Etsuko'nun, bütün hediyelerini hatta Awaya'dan alınan sandaletlerin kutusunu bile, yatağının başucundaki sehpaya yan yana dizmiş, öyle uyuduğunu gördü. Gece lambasının ışığı altında, uyumakta olan çocuğun yüzünü gördüğünde, içinde bu eve dönüp gelmiş olmanın sevincinin yükseldiğini hissetti. Ardından, Etsuko'nun yatağıyla kendisi için serilmiş yer yatağı arasına kıvrılmış derin uykudaki O-Haru'yu, "O-Haru Kalfa, O-Haru Kalfa," diye iki-üç kez seslenerek uyandırdı, aşağı gönderdi. Sonra kendi de yattı.

Yirmi yedinci bölüm

"Görücü için yeri ve saati daha sonra bildireceğim ancak ayın sekizi uğurlu olduğundan o gün yapmak istiyoruz," diye Jinba Hanım'dan haber geldi. Sachiko, Yukiko'yu zaten bunun için çağırmıştı. Fakat ayın beşi akşamı akıllarının köşesinden bile geçmeyecek bir şey oldu. Tekrar işi ertelemek icap etti. Olan şuydu: O günün sabahı Sachiko, termal su merkezinde nekahet dönemini geçiren bir hanıma geçmiş olsun ziyaretine gitmek için önceden sözleştiği birkaç arkadaşıyla birlikte otobüsle Rokkō üzerinden Arima'ya gitti. Aslında trene binseler daha iyi olacaktı. Dönüşte Kamiari treniyle döndüler

dönmesine ama Sachiko gece yatağa çekildikten sonra kanaması ve ağrısı başladı. Hemen Doktor Kushida'yı çağırıp muayene ettirdiler. Doktor, hiç beklemedikleri bir şey söyledi. Düşük olabilirdi. Bunun üzerine uzman bir doktor da çağırdılar. Doktor Kushida'nın teşhisi doğruydu. Ertesi sabah düşük yaptı.

Teinosuke, gecenin bir yarısı Sachiko kendini kötü hissetmeye başladığında kalktı, kendi yer yatağını toplattı, o andan sonra karısının başucundan ayrılmadı. Ertesi gün düşük tamamlanırken biraz yerinden uzaklaştı. Karısının hali iyi değildi, o yüzden işe gitmedi. Bütün gün hastanın odasında *dōmaru* mangala dirseklerini dayayarak kömür maşasının başını iki avucuyla sımsıkı kavramış, ateşe bakar vaziyette kıpırdamadan oturdu. Ağzından tek kelime de çıkmadı. Arada bir gözleri yaş içindeki karısının kendisine baktığını hissettiğinde bakışlarını ona çeviriyordu.

"Yeter artık..." dedi karısını teselli edercesine, "Olan oldu, elden ne gelir."

"Beni affedebilecek misin?"

"O da nereden çıktı?"

"Hepsi benim dikkatsizliğimden..."

"Öyle şey olur mu? Aksine, içimde bundan sonrası için bir umut doğdu."

Bunları söylediği anda karısının gözleri iyice dolu dolu oldu, yaşlar yanaklarından aşağı yuvarlanmaya başladı.

"Öyle ama üzülmeden edemiyorum."

"Böyle konuşma artık. Mutlaka yine olur..."

Karıkoca bir gün boyunca bunları tekrar edip durdular. Sonunda Teinosuke, karısının kan kaybından beti benzi atmış yüzüne bakarken kendi hayal kırıklığını saklayamamaya başladı.

İşin aslı Sachiko iki aydır âdet görmüyordu. Böyle bir ihtimal hiç aklından geçmemiş değildi. Diğer yandan

Etsuko'yu dünyaya getirmesinin üzerinden neredeyse on yıl geçmişti. Hem doktor ameliyat olmazsa başka çocuklarının olamayabileceğini söylemişti. Tüm bunlar bir araya gelince pek ehemmiyet vermeden dikkatsizce davranmıştı! Çok kötü olmuştu! Kocasının bir erkek çocuk istediğini biliyordu. Kendisini de ablası kadar doğurgan olamadığı, bir tek kız çocuğuyla kaldığı için biraz boynu bükük hissediyordu. Âdetten kesilince, belki öyledir diye dualar etmiş, üç ay olsun da bir doktora görüneyim diye karar vermişti. Sonra geçen gün yanındakiler, Rokkō üzerinden gidelim dediklerinde, o kadar önem verdiği bu şey için belki pek iyi olmaz diye bir an aklına gelmişti. Fakat hemen ardından bunu çok aptalca bulmuş, herkesin heyecanla beklediği bir şeye karşı çıkmak istememiş, insanların keyfini kaçırmamak için kimseye hiçbir şey söylememişti. Gerçi yaptığı şeyin böyle bir sebebi vardı ama Sachiko olanlardan kendini sorumlu tutuyordu. "Neden böyle bir zamanda kalkıp Arima'ya gitmek için söz verdim! Aklım neredeydi de o otobüse bindim!" diye acı acı gözyaşları dökmekten kendini alamıyordu. Doktor Kushida da bu yaptığını duyunca, "İyi bir şey yapmamışsınız," demişti.

Kocası onun artık çocuk yapamayacağını kabullenip çoktandır bu isteğinden vazgeçmişti. Hiç planlamadıkları bir anda gebe kalmasının mümkün olduğu ortaya çıkınca, "Ben üzgün değilim, aksine gelecek için bir umudum oldu, o açıdan sevinç bile duydum," diyerek karısını teselli etmeye çalışıyordu. Kocasının ağzı böyle dese de büyük hayal kırıklığına uğradığı her halinden belli oluyordu. Bu kadar şefkatle onu avutmaya çalışması Sachiko'nun kendisini daha kötü hissetmesine sebep oluyor, ne söylerse söylesin her şeyin kendi hatası olduğunu... üstelik bunun öyle küçük bir hata olmadığını... bunu inkâr edemeyeceğini düşünüp duruyordu.

Ertesi gün kocası kendini toparladı, neşesi yerine geldi. Sabah her zamanki saatinde işe gitmek için çıktı. Sachiko tek başına ikinci katta hasta yatağında, ne kadar pişmanlık duyarsa duysan elden gelecek bir şey olmadığını düşünerek yatarken aklına gelen başka bir şeye engel olamadı. Yukiko için hayırlı bir işin hemen öncesiydi. Bu nedenle üzüntüsünü kardeşine, kızına, hizmetçilere göstermemeye çalışıyor, bir başına kalınca ise gözlerine yaşlar doluyordu. Bu kadar dikkatsizlik yapmamış olsaydı belki de bebeği kasım ayında dünyaya gelecekti. Bir dahaki sene bu sıralar hoppala yaptırınca gülücükler atacak kadar büyümüş olacaktı... Üstelik bu seferki mutlaka erkek çocuk olurdu... öyle olsaydı kocası da kızı da ne çok sevineceklerdi kim bilir... Eğer kendisi durumun hiç farkına varmamış olsaydı yine bir dereceye kadar ama böyle bir şey olabileceği aklından geçmişken, niye kalkıp o otobüse binmişti ki! Belki hemen o anda söyleyecek uygun bir bahane bulamamıştı! Yine de hani bir şeyler uydurup kendi tek başına arkadan gitse olurdu. Öyle eften püften, herhangi bir bahane bulabilirdi. Nasıl olmuştu da öyle yapmamıştı! Ne kadar pişmanlık duyarsa duysun yetmiyordu! Kocasının dediği gibi başka çocukları olursa tamamdı ama ya olmazsa... Yaşamı boyunca hep aklının bir yerinde, "Şimdi yaşasaydı şu kadar olmuş olurdu," diye düşünmeden edemeyecekti! Hiç unutamayacaktı. Olasılıkla tüm hayatı boyunca peşini bırakmayacak bir vicdan azabıyla yaşayıp duracaktı... Ardından Sachiko'nun içini tekrar büyük bir suçluluk duygusu kapladı. Yitirdikleri o ceninin hiçbir şekilde kefareti mümkün olmayacak günahına girdiği için nedametler getirirken hemen ardından gözyaşlarının yeniden akmaya başladığını fark etti.

Jinba Hanım'a gelince; iş defalarca ertelendiği için artık birinin bizzat kalkıp gidip durumu haber vermesi uygun olurdu. Ancak Teinosuke, Jinba Hanım'la hiç ta-

nışmamıştı. Şimdiye kadarki görüşmelere de zaten hep Jinba Hanım aracılık etmiş, eşi Jinba Bey ortalara çıkmamıştı. Bundan dolayı Teinosuke kendi doğrudan gidip konuşmak yerine ayın altısının akşamı, Jinba Hanım'a Sachiko'nun adına yazılı olarak durumu iletti. Tekrar ertelemek zorunda olmaları arz etmesi zor bir durumdu ancak ne yazık ki Sachiko şiddetli bir soğuk algınlığı geçiriyordu ateşi vardı. Bu nedenle çok utanarak rica ediyorlardı ama ayın sekizi diye sözleştikleri görüşmelerini daha sonraki bir güne almaları mümkün müydü? Herhangi bir yanlış anlaşılmaya mahal vermemek için özellikle eklemek istiyordu ki, durum sadece buydu ardında başka hiçbir sebep yoktu. Sonuçta soğuk algınlığıydı bu, bir haftada geçeceğine inanıyordu. Böyle yazarak acele postayla gönderdi. Diğer tarafın bu mektup hakkında ne düşündüğünü bilmiyorlardı. Ayın yedisi akşamı Jinba Hanım aniden çıkıp geldi. Bir yandan geçmiş olsun dileklerini iletirken, mümkünse evin hanımıyla görüşmek istediğini söyleyince, hasta odasına davet edildi. Sachiko'nun Jinba Hanım'ı odaya davet etmesinin bir sebebi de kendisinin sahiden yatakta olduğunu öğrenirse talibin de içi rahat eder, durumu anlar diye düşünmesindendi. Halinden anlayacak eski arkadaşının yüzünü görünce kendisini ona iyice yakın hissetti, hastalığının aslı astarının ne olduğunu anlatma isteğini tutamadı içinde: "Tam hayırlı bir işin öncesiydi. Mektupta öyle yazdık ama senden saklayacak değilim," diye başlayıp ayın beşinin gecesi olanları anlattı, içindeki acıyı bir parça paylaştı. "Tüm bunları bir tek sana açıyorum. Sen talibe uygun bir şeyler bulur, söylersin. Durum gerçekten gördüğün gibi işte. Lütfen kendisine söyle aklından başka bir şey geçirmesin. Hem doktor durumumun giderek iyiye gittiğini, bir haftaya kadar ayağa kalkacağımı söylüyor. Bunu da düşünerek günü tekrar belirleyelim," diye konuştu. Bu sözlerin üzerine Jinba Hanım, "Vah vah, beyin de

çok üzülmüştür," diyecek oldu ama bunları der demez Sachiko'nun gözlerinin dolduğunu görünce telaşla konuyu değiştirerek, "Bir hafta kâfiyse ayın on beşi uygun olur mu?" diye sordu. Sabah acele postayla eline ulaşan mektubu alır almaz taliple görüşmüştü. Ayın on sekizi ile yirmi dördü arası olmazdı. O günler Higan Kutlamaları'na[1] denk geliyordu. İşte o tarihleri çıkarınca ayın on beşinden başka uğurlu bir gün kalmıyordu. Eğer o gün olmazsa bir sonraki aya bırakmak gerekiyordu. Daha bir hafta vardı hem. Ayın on beşinde yapmaları mümkün müydü? İşin aslı Hamada Bey de aynı şeyi istiyordu. Bunları duyan Sachiko daha fazlasını istemenin bencillik olacağını düşündü. Hem doktor da öyle demişti. Kendini biraz zorlayıp gidebilirdi. Böylece Sachiko eşine bile danışmadan söyleneni kabul ederek Jinba Hanım'ı gönderdi.

Sonraki günlerde iyileşmeye devam etti; fakat ayın on dördü gelmiş olduğu halde kendini hâlâ güçsüz hissediyor, arada bir uzanıp kalkıyordu. Kanaması azalmış olsa da devam ediyordu. Teinosuke en başından beri, "Böyle bir söz verdin ama o zamana kadar iyileşebilecek misin?" diye endişe edip duruyordu.

O önemli günde hani bir kaza falan olur da üstü başı batarsa hiç uygun olmazdı. İyi ki Jinba Hanım olanları biliyordu. Kendisine durumu anlatmayı, Sachiko'nun o günkü yemeğe katılmamasının, Teinosuke'nin bir başına Yukiko'ya eşlik etmesinin nasıl olacağını da düşündüler. Ancak Teinosuke diğer taraftan kimseyi tanımadığından iki tarafı birbiriyle tanıştıracak uygun kişi bulunmuyordu. Yukiko da ablasının durumuna üzülüyordu. "Benim yüzümden kendini zorlama lütfen. Bir kez daha er-

1. Budist geleneklerine göre bahar ve güz gün dönümlerinde birer hafta olarak kutlanan, insanların Sanzu Nehri'nin, cehalet ve acının bulunduğu kıyısından, aydınlanma ve huzurun olduğu kıyısına geçmesinin dilendiği kutlamalar. (Ç.N.)

telenmesi için konuşalım. Eğer olur da bu yüzden işler bozulacak olursa kısmet bu kadarmış deyip vazgeçerim. Tam böyle bir zamanda böyle bir şeyin çıkması bile belki bu işin hayırlı olmamasındadır," dedi. Sachiko, Yukiko'nun bu söylediklerini duyunca tüm bu süre boyunca kendi derdinden kardeşinin halini unuttuğunu fark etti. İçi merhametle doldu. Şimdiye kadar defalarca kardeşinin görücü meselesinde hep bir sorun çıkıp durmuş, işler bir türlü yolunda gitmemişti. Yine öyle olacak diye düşünmek aptalcaydı belki. Önce ablasının çocuğunun soğuk algınlığı, ardından tam her şey yoluna girdi diye düşünürken bu düşük... böyle talihsiz olaylara denk gelip durması... Sachiko kız kardeşinin, ucu kendilerine ulaşacak kadar talihsiz olmasına kederlenmeden edemiyordu. İşin tuhafı sanki kız kardeşi durumu hiç önemsemiyor gibi görünüyordu. Onun bu halini görmek bile içindeki merhamet duygusunu iyice kabartıyordu.

Ayın on dördü geldiğinde, sabah Teinosuke işe giderken karısının yemeğe katılmaması taraftarıydı. Sachiko'ysa ne olursa olsun katılmak istediğini söylüyordu. Ne yapacaklarına karar vermemişlerdi. Saat üç sıralarında Jinba Hanım'dan telefon geldi. "Görüştüğümüzden beri nasıl oldun?" diye sorduğunda, hiç düşünmeden ağzından, "Eh epeyce iyiyim," cevabı çıkıverdi. "Öyleyse yarın uygun değil mi?" diye sordu Jinba Hanım fırsatını bulmuş gibi. "Yarın saat beşte, Oriental Hotel'in lobisinde. Nomura Bey böyle istemişti. Öyle yapalım. Önce otelde buluşup bir çay içmeyi, sonra yemek için başka bir yere geçmeyi düşünüyor. Daha nereye gideceğimize karar vermemiş. 'Hani görücü işi için toplanılsa da, henüz resmî bir şey yok, zaten az kişiyiz. Yarın otelde buluştuktan sonra her birlikte konuşur gideceğimiz yere karar veririz,' dedi. Nomura Bey tek başına gelecek, onunla birlikte biz karıkoca ikimiz, Hamada Bey'in yerine orada

olacağız. Siz de üç kişi olacaksınız. Toplam altı kişi yani." Sachiko bunları duydukça iyiden iyiye gitmeye karar vermişti. Jinba Hanım, "Öyleyse bu şekilde uygun değil mi?" diye emin olmak için sorunca, "Şey..." diyerek araya girdi. "Aslında neredeyse iyileştim ancak tüm bunlar olduğundan beri ilk defa dışarı çıkacağım. Kanamam tamamen durmadı. Rica etmeye çok çekiniyorum ama sen anlarsın halimi. Mümkünse çok yürümek zorunda kalacağım bir yere gitmeyelim. Hani yakın bir mesafeye gitsek bile araba tutalım. Bir tek bu. Başka bir mâni yok," diyerek arkadaşını bu konuda sıkı sıkı tembihledi.

Bu telefon geldiği sırada Yukiko, ertesi gün için saçını yaptırmaya Itani Hanım'ın dükkânına gitmişti, evde yoktu. Dönüp geldiğinde neler konuştuklarını öğrenince bir şeyin dışında her şeyi kabul eder göründü. Oriental Hotel'de buluşulacak olmasına sıcak bakmıyordu. Bir önceki sefer Segoshi Bey'le görücü için Oriental Hotel'de buluşmuşlardı. Yine aynı yerde görücüye çıkmak hani uğursuzluk getirir diye düşünmeyi bir kenara bırakacak olsa bile, orada çalışanların, "Aa yine aynı kız tekrar görücüye çıkıyor," diye kendisine bakmalarını istemiyordu. Sachiko, Jinba Hanım buluşacakları yeri kendine ilk söylediğinde kardeşinin karşı çıkabileceği aklına gelmişti zaten. Üstüne Yukiko böyle söyleyince onu ikna etmenin zor olacağını bildiğinden kocasının çalışma odasından Jinba Hanım'ı aradı. Durumu olduğu gibi anlatıp Oriental Hotel yerine başka bir yer seçmelerini istedi. İki saat sonra Jinba Hanım'dan telefon geldi. Nomura Bey'le konuşmuşlardı. Oriental Hotel yerine, uygun başka bir yer akıllarına gelmemişti şimdilik. Öyleyse doğrudan restoranda buluşmak en iyisiydi. Nereye gideceklerine kendi başlarına karar verip de bir mâni çıkarsa iyi olmazdı. Acaba Sachiko'lara uygun bir yer var mı diye sormak için aramıştı. Hani kendilerine kalacak olsa sadece buluşmak için gidi-

leceğinden Yukiko'yu ikna edip Oriental Hotel'de buluşabilirlerse en uygunu olacaktı. Böyle yapmak mümkün değil miydi acaba? O kadar kafaya takılacak bir şey değildi bu... Jinba Hanım bunları söyledi.

Sachiko eve dönen kocasına da danıştı. Sonuçta Yukiko'nun hislerine saygı göstermenin iyi olacağına karar verdiler. "Israrımız için çok özür diliyoruz ama..." diyerek diğer taraftan anlayış göstermelerini istediler. "Madem öyle iyice bir düşünüp yarın tekrar konuşalım," cevabıyla telefonu kapattılar. On beşi sabahı yine telefon geldi. Jinba Hanım, "Tor Hotel uygun mu?" diye sordu. Böylece sorun halledilmiş oldu.

Yirmi sekizinci bölüm

Sözleştikleri gün geldiğinde, baharın müjdecisi sayılan Omizudori Festivali sona ermişti ama hava çok soğuktu. Rüzgâr yoktu gerçi, yine de kar havası kendini hissettiriyordu. Teinosuke sabah kalktığında ilk sorduğu şey, "Kanaman durdu mu?" oldu. Öğleden sonra eve erken döndü; tekrar karısına durumunu sordu. "Eğer kendini iyi hissetmiyorsan hâlâ haber gönderebiliriz. Bugün ben tek başıma eşlik ederim," deyip durdu. Sachiko her seferinde daha iyi olduğunu, kanamasının azaldığını söyledi ama aslında dün öğleden beri defalarca telefona kalkmıştı. İstirahat edememiş olması ona dokunmuş olmalıydı ki bugün kanaması artmıştı. Epeydir banyoya giremediğinden hiç olmazsa yüzünü boynunu silmek için aynanın önüne oturunca, ne kadar kan kaybettiğinin yüzünün renginden bile anlaşıldığını fark etti. Itani Hanım'ın kız kardeşinin görücüye çıkacağı gün kendisinden mümkün olduğunca yaşlı

görünmesini isteyişini hatırladı. Böyle olması tam denk geldi, diye düşünmeden edemedi.

Otelin girişinde onları Jinba Hanım bekliyordu. Aralarına Yukiko'yla gelen karıkocayı görür görmez yanlarına geldi.

Bir yandan, "Sachiko'cuğum, beni eşinle tanıştırsana," derken, bir yandan da biraz ötedeki kocasına "buraya gel" anlamında işaret ediyordu. Jinba Hanım'ın kocası Sentarō hemen yanlarına gelip onları selamladı.

"Tanıştığımıza çok memnun oldum," dedi.

"Ne demek... Asıl biz teşekkür ederiz... Bizzat kendisi bu hayırlı iş için vesile oldu. Hem bugün için de bir sürü istirhamımız oldu kendisinden. Ne kadar teşekkür etsek azdır." Beyler standart dil olan Tokyo lehçesiyle selamlaşmışlardı.

"Şey, Sachiko'cuğum..." dedi Jinba Hanım kısık sesle. "Şuradaki Nomura Bey. Kendisini tanıştıracağım. Ancak ben de kendisini sadece birkaç kez Hamada Bey'in yanında gördüm. Çok iyi tanımıyorum. Biraz tuhaf bir durum oldu... Kendisiyle ilgili hiçbir şey bilmiyorum. Bilmek istediğiniz her şeyi siz kendisine doğrudan sorarsınız, olur mu?" Arkadaşıyla Osaka lehçesiyle konuşmuştu.

Eşinin konuşmasının bitmesini bekleyen Jinba Bey, ardından hafifçe eğilerek, "Buyurun, yerimize geçelim," diyerek tek eliyle yolu gösterdi.

Sachiko'lar, daha Jinba Hanım tanıştırmadan lobide bir koltukta tek başına oturan beyin, Nomura olduğunu anladılar. Yüzünü, kendilerine gönderilmiş olan resimden hatırlıyorlardı. Talip, içmekte olduğu sigarayı ivedi hareketlerle birkaç kez kül tablasına bastırıp söndürdükten sonra ayağa kalktı. Düşündüklerinden daha güçlü, sağlam bir vücut yapısı vardı. Yine de Sachiko'nun tah-

min ettiği gibi fotoğraftakinden daha yaşlı, biraz tohuma kaçmış görünüyordu. Resimden vücut yapısı anlaşılmıyordu elbette. Karşılarında duran adamın yarısından çoğuna ak düşmüş cılız saçları tarak değmemiş gibi kıvrık kıvrık ve kirli görünüyordu. Yüzünde çok kırışık vardı. Nereden bakarsan bak elli dört-elli beş yaşlarında gibiydi. Aslında Teinosuke'den iki yaş fazla olmasına karşın, on yaş daha büyük görünüyordu. Yukiko'ysa kendi yaşından yedi-sekiz yaş daha genç, hani olmadı taş çatlasa yirmi dört-yirmi beş yaşlarında gösteriyordu. Böyle olunca yan yana sanki baba kız gibi duruyorlardı. Sachiko, kardeşini böyle bir yere sürükleyip getirmekle bile ona karşı çok büyük bir haksızlık etmiş gibi hissediyordu. İki taraf da birbiriyle tanışmayı bitirince oturup çay içerek konuşmaya başladılar. Ancak sohbet tutuk tutuk ilerliyor, arada hepsinin suspus oldukları oluyordu. Bunun bir sebebi Nomura'nın biraz mesafeli biri olmasıydı. Diğer yandan kendisini temsilen oradan bulunan karıkoca Jinba'ların ona karşı ezilip büzülerek davranmaları da ortamı iyice germişti. Jinba Bey için karşısındaki minnet borcu duyduğu Hamada Bey'in kuzeniydi. Tamam, böyle davranmaları doğaldı belki. Yine de yaptıkları biraz yağcılık gibi görünüyordu. Teinosuke'ler her zaman bu tür durumlarda ortamı bozmamak için biraz diplomatik davranmaya dikkat ederlerdi. Ancak bugün Sachiko henüz havaya girememişti. Teinosuke de eşinin durumundan etkilenerek biraz içine kapanmıştı.

"Nomura Bey, Ziraat ve Ormancılık Dairesi'ndeki işiniz nedir acaba?"

Bu soru sayesinde yavaş yavaş konu açıldı. İşi Hyōgo' daki okyanus alabalığı üretimi yönetim ve denetimiymiş. "Hyōgo'daki en iyi balık nerede yetişiyor," diye sorduklarında, Tatsuno ve Takino'dakilerin en iyileri oldu-

ğunu öğrendiler. Konular böyle ardı arkasına açılıp giderken, Jinba Hanım Sachiko'yu, "Biraz bakar mısın?" diye bir köşeye çekti. Ayaküstü konuştular. Ardından Nomura'nın yanına döndü, fısıldaşarak onunla da bir şeyler konuştular. Sonra telefon kabinine gitti. Koşuşturup durdu. Jinba Hanım geri döndüğünde, o arada yerine oturmuş olan Sachiko, Teinosuke'ye, "Biraz gelsene," diyerek ayağa kalktı, yürümeye başladı.

"Ne oldu?"

"Şey... akşam yemeği meselesi. Yamate'deki Pekin-rō adlı Çin restoranını biliyor musun?"

"Yok, bilmiyorum."

"Nomura Bey'in hep gittiği bir yermiş. Oraya gidelim diyormuş. Çin restoranı olması fark etmiyor da, bugün sandalyede oturmak benim için çok rahat olmaz. Diz çökerek oturabileceğimiz Japon tarzı bir restorana gitsek, dedim. Çinli birinin restoranıymış ama Japon tarzı bölümleri varmış. Jinba Hanım şimdi telefonda o bölümden yer ayırttı. Olur değil mi?" Karıkoca aralarında her zamanki gibi Osaka lehçesiyle konuşuyorlardı.

"Sen rahat edeceksen, benim için neresi olursa fark etmez. O kadar oturup kalkarak yorma kendini, biraz dur durduğun yerde."

"Öyle de, beni çağırdı ne yapayım?"

Sachiko ardından lavaboya gitti. Yirmi dakika kadar ortadan kayboldu. Sonunda geldiğinde yüzü iyice sararmıştı. Hemen ardından Jinba Hanım tekrar, "Biraz gelir misin?" diye seslenince, Teinosuke dayanamadı, karısına, "Dur, ben gideyim," diyerek kalkıp kendisi gitti.

"Affedersiniz, hâlâ kendini toparlayamadı... Bana söyleseniz olur mu?"

"Aa, öyle mi efendim. İki araba bekliyor. Birine Nomura Bey'le Yukiko Hanım ve ben bineyim, diğerine eşinizle siz, bir de benim eşim binsin diye düşündük ama...

Siz bu konuda ne dersiniz?" Aralarında Tokyo lehçesiyle konuşuyorlardı.

"Hımm, Nomura Bey'in arzusu mu acaba?"

"Yok öyle değil. Sadece böyle yapsak daha uygun olmaz mı, diye düşündük."

"Yaa.." dedi Teinosuke.

Elinde olmadan içini dolduran hoşnutsuzluğun, yüzüne yansımamasına çalışıyordu. Bugün Sachiko tüm rahatsızlığına rağmen, üstelik böyle bir badire atlatıyorken aralarına katılmıştı. Zaten dünden beri tüm görüşmeleri o yapmıştı. Önceden durumu kendilerine çıtlamışlardı. Buna rağmen Jinba'lar yarım ağızla olsun geçmiş olsun dememiş, durumu anladıklarını gösteren bir kelime sarf etmemişlerdi. Teinosuke'nin en çok rahatsız olduğu şey de buydu. Jinba'lar belki, böyle önemli bir günde uğursuzluk getirmesin diye özellikle dillendirmiyorlardı, bilemezdi tabii. Öyle olsa bile gizliden gizliye de olsa Sachiko'yu düşünüp özen gösterebilirlerdi. Ama çok düşüncesizce davranıyorlardı. Belki böyle düşünmekle bencillik ediyordu. Jinba'lar içten içe, şimdiye kadar defalarca ertelenip durmuş bir şey, bugün yapılıyorsa o kadarcık fedakârlık etmek gerektiğini düşünüyorlardı olasılıkla. Gerçekten bu, herkesten önce kendi kız kardeşleri içindi. Jinba'lar her şeyi nezaketle yapıyorlardı. Onların açısından ablası, kız kardeşi için tüm bu haline rağmen fedakârlık edip dayanıyor gibi algılanıyordu herhalde. Kendilerinin bundan minnet duyması beklenemezdi ya! Herhalde böyle düşünüyorlardı. Teinosuke'nin kendi kuruntusu muydu bilmiyordu ama belki Jinba'lar da, Itani Hanım'la aynı şeyi düşünüyorlardı. Ne de olsa evde kalmış kız kardeşlerine yardım ediyorlardı. Herhalde onlara göre, asıl Sachiko'ların kendilerine şükran duyması gerekiyordu. Teinosuke'ye böyle geliyordu. Sachiko'nun anlattığına bakılırsa Jinba Bey'in, Kansai Tren Hattı Elektrik İdare

Bölüm Başkanı Jōkichi Hamada'ya minnet borcu vardı. Ona sadakatini göstermek için Nomura'nın işiyle bu kadar ilgileniyor, diğer şeyler aklına gelmiyor olabilirdi. Bu en akla yatkın olan açıklamaydı. Nomura ile Yukiko'yu aynı arabaya bindirmek Jinba Hanım'ın işgüzarlığı mıydı, Nomura'nın fikri miydi, belli değildi. Hangisi olursa olsun bu durumu sağduyudan yoksun buluyor, kendini biraz aptal yerine konmuş gibi hissediyordu.

"Ne dersiniz acaba? Eğer Yukiko Hanım karşı çıkmazsa..." Jinba Hanım tekrar sormuştu.

"Yukiko'nun huyu belli, ağzından hayır sözü çıkmayacaktır. Ama eğer aralarında anlaşırlarsa zaten bundan sonra bu tür fırsatlar olacaktır."

"Yaa..." derken, Jinba Hanım sonunda Teinosuke'nin halini fark etti. Yüzü belli belirsiz asıldı, zoraki bir gülümsemeyle baktı.

"Ayrıca böyle yaparsak, Yukiko iyice utanıp sıkılıp daha içine kapanacaktır. Yani kötü tesir edeceğini düşünüyorum..."

"Aa, öyle mi... Yok, sadece aklımdan öyle geçmişti. Size bir danışayım dedim. Öyleyse tamam efendim..."

Teinosuke'nin canını sıkan bir tek bu değildi. Pekinrō, tren hattının Motomachi İstasyonu'nun dağ tarafında, tepelik bir yerdeydi. "Acaba araba kapısına kadar gidebiliyor mu?" diye her ihtimale karşı sorunca, "Tabii ki, lütfen merak buyurmayınız," cevabı geldi. Ancak gittiklerinde gördüler ki, tamam, araba gerçekten kapıya kadar gidiyordu gitmesine de sonrası zor olmuştu. Restoran Motomachi'den Kobe İstasyonu'na giden demiryolu köprüsünün kuzeyindeki yola bakıyordu. Girişine kadar oldukça dik bir taş merdiven çıkmaları gerekmiş, ardından restoranın ikinci katına çıkmak durumunda kalmışlardı. Sachiko, Teinosuke'nin desteğiyle diğerlerinin ar-

kasından yavaş yavaş çıktı. İkinci kata vardıklarında, ayakta manzarayı seyreden Nomura, durumlarına hiç dikkat etmeden, "Makioka Bey, nasıl buldunuz? Harika bir manzarası var öyle değil mi?" dedi aşırı keyifli bir sesle. Bunun üzerine yanında duran Jinba da, "Sahiden, çok iyi bir yer bulmuşsunuz efendim," diye onayladı.

"Buradan limana baktığınızda, sanki Nagazaki'ye gitmişsiniz gibi, egzotik bir yerdeymişsiniz hissi veriyor değil mi?" Tokyo lehçesiyle konuşuyorlardı.

"Sahiden öyle. Gerçekten Nagazaki'yi hatırlatıyor."

"Bendeniz, Nanking'deki Çin restoranına sıkça giderim ancak, Kobe'de böyle bir yer olduğunu hiç bilmiyordum efendim."

"Burası çalıştığımız yere yakın. Sık sık geliriz. Yemekleri de güzel."

"Evet, öyle... Egzotik deyince, bu bina da Çin'deki bir liman kentinden çıkmış gibi, öyle değil mi efendim? Gerçi bilirsiniz, Çinlilerin restoranları genelde zevksiz olur ama burada tırabzanlar olsun, sürgülü kapıların üzerindeki oyma süsler olsun, iç dekorasyon olsun, her şeyin kendine has bir havası var."

"Limanda savaş gemisine benzer bir şey var galiba, değil mi efendim?"

Sachiko yapılacak bir şey olmadığından kendini zorlayarak konuşmaya katıldı. O da Tokyo lehçesiyle konuşuyordu: "Aa, hangi ülkenin gemisi acaba efendim?"

Bu sırada ayarlamaları yapmak için aşağıya danışmaya inmiş olan Jinba Hanım ne yapacağını bilemez bir yüz ifadesiyle telaşla geldi.

"Sachiko'cuğum, nasıl özür dilesem bilemiyorum. Burayı Japon tarzı bölümü olduğu için seçmiştik ya. Biraz önce telefon ettiğimde, 'Tamam efendim o bölümden yerinizi ayırıyorum,' demişlerdi ama burada çalışanların

hepsi Çinli ya, tekrar tekrar sormuştum ama anlaşılan söylediğim şeyi anlamamışlar..." Arkadaşıyla Osaka lehçesiyle konuşmuştu.

Teinosuke ikinci kata geldikleri andan itibaren, buraya bakan Çin tarzı bölümde bir yerin hazır edildiğini görmüş, tuhafına gitmişti. Çalışanların hatasıysa Jinba Hanım'ı bunun için suçlamanın âlemi yoktu. Yine de telefonda dediğini doğru dürüst anlamayan Çinli biri çıkmışsa daha dikkatli olması gerekirdi. Demek Sachiko'nun durumuna o kadar ehemmiyet vermiyordu! Böyle düşünmeden edememişti Teinosuke. Üstelik Jinba Bey de, Nomura Bey de verilen sözü yerine getirememiş olmaktan ötürü tek bir özür sözü etmeden, manzaranın güzelliğine övgüler düzüp duruyorlardı.

"Böyle yapalım mı? Dayanabilecek misin?" Jinba Hanım, Sachiko'nun karşı çıkmasına mâni olacak şekilde elini iki elinin arasına alarak bir şey isteyen çocuk edasıyla böyle dedi.

"Olur, olur. Bu hazırladıkları da çok güzel bir yer öyle değil mi?" Osaka lehçesiyle cevap veren Sachiko, kendisinden çok kocasının halinden endişe ettiğinden ona dönerek, "Baksana, buraya mutlaka Etsuko ve Koisan'ı da getiririz değil mi?" dedi.

Teinosuke asık bir yüzle, "Hı hı. Limandaki gemiler de gözüküyor. Etsuko mutlu olur herhalde," diye cevap verdi.

Nomura ve Yukiko'nun karşılıklı oturacağı şekilde yuvarlak masanın çevresine yerleştiklerinde, Japon içkisi *sake*, Çin içkisi *shao-xing* ve mezeler eşliğinde akşam yemeğine başladılar. Jinba Bey, önceki günün gazetesinde bahsedilen Avusturya'nın ilhakı meselesini açınca, Avusturya şansölyesi Schuschnigg'in başbakanlıktan düşüşü, Führer Hitler'in Viyana'ya girişinden konuşmaya başladılar. Makioka'lar zaman zaman neredeyse ağızlarına kilit vurulmuş dense yeri olacak kadar suspus oturuyorlardı.

Sohbet sadece Jinba ve Nomura arasında devam ediyor gibiydi. Sachiko elinden geldiğince hiçbir şey belli etmemeye çalışıyordu. Tor Hotel'de bir kez, buraya geldikten sonra yemek başlamadan önce bir kez olmak üzere, iki kez kontrol etmişti. Bu akşam evden çıktıktan sonra kanaması iyice artmıştı. Bir anda hasta yatağından kalkması yüzünden olmalıydı. Tam da düşündüğü gibi alışkın olduğu şekilde diz çöküp yemek yerine, Batı tarzı bu masada, yerden yüksek, sert sandalyelerde oturmak rahatsızlık vericiydi. Hele onun durumunda biri için hiç uygun değildi. Hani bir kaza olacak, üstü başı batacak diye endişe de eklenince zaman zaman iyice rahatsız oluyor, ne yapacağını bilemiyordu. Teinosuke ise düşündükçe içten içe iyice sinirleniyordu. Ancak karısının elinden geldiğince duruma katlanmaya çalışan halini gördükçe, kendisi ortama katılmazsa karısına daha çok iş düşeceğini fark etmişti. İçkiden de kuvvet alarak en azından sohbet kesintiye uğramasın diye gayret ediyordu.

Sofra adabına uygun olarak masadakilere içki sunan Jinba Hanım, beylere içki vermeyi bitirdikten sonra, "Ah Sachiko'cuğum sen de biraz alırsın değil mi?" diyerek elinde *sake* şişesiyle Sachiko'ya yöneldi.

"Ben bugün içmesem iyi olur. Yukiko'cuğum sen biraz ister misin?"

"Yukiko Hanım, buyurun."

"Şey ben bunu içeyim," dedi Yukiko, içinde kaya şekeri olan *shao-xing* içkisinden bir yudum alır gibi yaparak.

Ablası ve eniştesi havaya girip ortama dahil olamamıştı. Bir de üstüne Nomura'nın tam karşısında sürekli kendisine bakıp durması eklenince iyiden iyiye utanıp sıkılmıştı. Bakışlarını yere indiren Yukiko sıkıntıdan ezilip büzüldükçe, zaten ufak tefek olan vücudu, sanki daha da ufalmış, Japon kâğıt bebekleri gibi olmuştu. Diğer yandan içkinin etkisiyle Nomura iyice açılmıştı. Yu-

kiko gibi bir hanımı tam karşısında görmenin heyecanı da vardı bunda tabii. Jōkichi Hamada'nın akrabası olmasının onun için övünç kaynağı olduğu her halinden anlaşılıyor, Hamada ismini dilinden düşürmüyordu. Jinba Bey de, ondan bahsederken sürekli olarak, "Müdür bey, müdür bey," deyip durmuştu. Bunun ardında Hamada Bey'in, kuzeni Nomura'yı nasıl himaye ettiğini kendilerine ima etme çabası olmalıydı. Teinosuke'yi en çok şaşırtansa, Nomura'nın kendileri hakkında her şeyi iyice araştırıp soruşturmuş olmasıydı. Yukiko'yu, merhum babalarını, büyük ablasıyla eniştesini, Taeko'nun gazeteye çıkma meselesini, Makioka'larla ilgili her bir şeyi iyice öğrenmişti. "Eğer aklınızda bir şey varsa lütfen sorun," dediklerinde, bir sürü tafsilatlı soru sordu. Bu sorulardan ve verdiği cevaplardan Yukiko'yu iyiden iyiye soruşturduğunu anladılar. Olasılıkla işe Hamada Bey'in eli değmişti. Nomura'nın söylediklerinden, Itani'nin güzellik salonuna, Doktor Kushida'ya, Madam Tsukamoto'ya, eski piyano hocasına birilerini yollayıp soruşturduğu aşikârdı. Segoshi işinin neden bozulduğundan, Yukiko'nun Osaka'da çektirdiği röntgene kadar her şeyi bilmesinin sebebi Itani'den başkası olamazdı. Itani bir ara Sachiko'ya, birilerinin küçükhanımı sorduklarını, kendisinin de uygun bir şekilde cevap verdiğini söylemişti zaten. Yukiko'nun başının belası gözünün kenarındaki leke, Tokyo'dan döndüğünden beri hiç çıkmamıştı. Sachiko'nun o konuda içi biraz rahattı. Yok canım Itani o konuya kadar konuşmuş olamaz, diye düşünse bile bu konular açıldığında biraz soğuk terler döktü.

Tüm bunlara cevap vermek Teinosuke'ye düşmüştü. Konuşmalar sırasında Nomura'nın aşırı asabi mizaçlı biri olduğunu fark etmeye başladı. Söyledikleri gibi kendi kendine konuşma huyu olduğu doğruydu anlaşılan. Ayrıca deminden beri olanlara baktığında Nomura kendile-

rinin nasıl düşündüklerini hiç önemsemeden bu işin olacağına inanmış görünüyordu. En ufak ayrıntıya kadar didikleyip soruyordu. Tor Hotel'de ilk karşılaştıkları zamanki o mesafeli tavrından eser kalmamıştı. Giderek daha çok havaya girmişti.

Doğrusunu söylemek gerekirse Teinosuke'ler kalkmak için uygun bir zamanını kolluyor, bir an evvel eve dönmeyi istiyorlardı. Fakat tam dönerlerken bir şey daha çıktı. Osaka'ya dönecek olan Jinba'lar arabayla Makioka'ları Ashiya'ya bırakıp oradan Hankyū trenine bineceklerini söylemişlerdi. Arabaların geldiği haber verilip de çıktıklarında kapıda sadece tek araba olduğunu gördüler. Sonunda Nomura Bey'in evinin yol üzerinde Aotani'de olduğunu, yolu biraz uzatmış olacaklarını söyleyerek birlikte binmeyi önerdiler. Teinosuke, doğrudan şehirlerarası yoldan gitmekle Aotani üzerinden dönmek arasında mesafe olarak epey fark olmasının yanında Aotani yolunun epey kötü ve inişli çıkışlı olduğunu, epey sarsılarak gidildiğini biliyordu. Çaresiz kabul edip yola çıktıklarında ardı ardına gelen bu düşüncesizliklere bir yandan tekrar öfkelenirken, bir yandan da arabanın her ani dönüşünde karısının nasıl olduğundan endişe ediyordu. Fakat üç erkek ön tarafta oturuyorlardı. Her seferinde dönüp arkasına bakamıyordu. Aotani yakınlarına geldiklerinde, Nomura birden, "Birer kahve içmeye buyurmaz mısınız?" deyiverdi. Israrla davet edip olmaz demelerine kulak asmadı. "Evimin kusuruna bakmayın biraz köhnedir ama manzarası Pekin-rō Restoranı'nda gördüğümüz manzarayı geçer. Oturduğunuz yerden bile limanın görülmesi gurur kaynağımdır. Hadi biraz buyurun, benim yaşamımı da görün," diye ısrarla davet ederken Jinba Hanım da ona katıldı. "Madem kendisi bu kadar ısrar ediyor, hayır demek olmaz," dedi. "Nomura Bey'in evinde, yanında çalışan yaşlı bir kâhya kadın ile bir kız

var, kimseyi rahatsız etmiş olmayız. Bu vesileyle evini görmeniz belki kararınıza yardımcı olur," diye ısrar etti. Teinosuke, konu doğrudan Yukiko ile ilgili olduğu için onun fikrini almadan ipleri koparacak bir harekette bulunmak istemiyordu. Hem bu konu nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, ileride Jinba'ların yardımının gerekeceği bir durum olabilirdi. Bu nedenlerden hayır diyemiyordu... Tamam bu insanlar sezdirmeye çalıştığı şeyi anlamamış olabilirlerdi. Ama sonuçta yaptıkları sadece nezaket göstermekti o kadar. Üzerine Sachiko da, "Madem öyle, izninizle biraz uğrayalım," deyince Teinosuke daha fazla hayır diyemedi.

Burada da Nomura'nın evine gidebilmek için dar, dik ve kötü bir patikadan kırk-elli metre kadar tırmanmaları gerekti. Onların ziyaretine çocuk gibi sevinen Nomura, hemen deniz manzarasının görüldüğü hasır döşeli geleneksel oturma odasının panjurlarını açtırttı. Ardından, "Size çalışma odasını göstereyim," diyerek tüm evi gezdirdi. Burası tek katlı, sadece altı odası olan gösterişsiz, kiralık bir evdi. Nomura geçmişlerin ruhuna adanan küçük sunağın bulunduğu odaya kadar onları sürükleyip götürerek merhum karısı ve iki çocuğunun resimlerini de gösterdi. Oturma odasına geçtiklerinde Jinba Bey, "Sahiden buranın manzarası harika, tam dediğiniz gibi Pekinrō'dan daha iyi efendim," diye hemen övgüler düzmeye başladı. Bu oda yalçın bir kayanın tepesine yakın bir yere yapılmıştı. Balkon tarafına çıkınca insan sanki vücudu boşlukta kalmış da, düşüverecekmiş gibi kötü bir hisse kapılıyordu. Teinosuke'ler böyle bir evde asla yaşayamayacaklarını, kendilerini burada güvende hissedemeyeceklerini düşünmeden edemediler. Kahveleri bitince aceleyle kalkıp dışarıda beklettikleri arabaya bindiler.

Yola çıktıklarında Jinba Bey, "Nomura Bey bu akşam çok neşeliydi değil mi?" dedi.

"Sahiden, Nomura Bey'in bu kadar konuştuğunu şimdiye kadar hiç görmemiştim. Genç, güzel bir kızın yanında olmasındadır herhalde," dedi hanımı da onu destekleyerek. "Baksana Sachiko'cuğum, Nomura Bey'in ne düşündüğünü sormadan bile anlıyorum. İş bir tek sizin kararınıza kaldı. Malı mülkü olmaması elbette kötü, yine de Hamada Bey destek oluyor kendisine. Ne olursa olsun bir güçlük çekmezler. Bu konuda Hamada Bey'den destek sözü alayım mı?"

"Yok, teşekkür ederiz. Gerçekten size çok zahmetler verdik... Önce bir konuşup aile büyüklerimize danışmalıyız." Teinosuke resmî bir şekilde konuyu kapatmış oldu. Buna rağmen arabadan inerken Jinba Hanım'a biraz haksızlık ettiğini hissederek, "Bu akşam sizlere çok zahmet verdik," diyerek iki-üç kez teşekkür etti.

Yirmi dokuzuncu bölüm

Jinba Hanım arada onlara düşünmeleri için bir gün verip on yedisi sabahı Ashiya'daki evlerine geldi. Geçen gün kendini çok zorlayan Sachiko'nun hâlâ yatakta olduğunu duyunca yanına çıktı. Yarım saat kadar yatağının yanında oturup konuştuktan sonra kalktı. Özetle Nomura Bey kendisinden rica ettiği için gelmişti. Evi gördükten sonra Nomura Bey'in durumunu tahmin edebilirlerdi. Fakat şu anda tek başına yaşıyordu, o yüzden öyle bir yerdeydi. Evlenince daha doğru düzgün bir yere geçeceklerdi. Eğer Yukiko Hanım kendisiyle evlenirse kalbini ona adamaya hazırdı. Kendisi çok varlıklı olmasa bile Yukiko Hanım'a hiçbir şeyin eksikliğini hissettirmeyecek kadarını yapabilirdi. Jinba Hanım, Hamada Bey'i de ziyaret et-

mişti. Kendisi, "Nomura'nın kalbi bu yöne kaydıysa işin tamamına ermesi için elimizden geleni yapalım. Evet, malı mülkü yok ama onunla evlenecek kişiye de yazık olmasın, bir şeyler düşüneceğim. Bu konuyu bana bırakın lütfen. Hemen şu anda ne yapabileceğim konusunda bir söz veremiyorum. Fakat başlarında ben olduktan sonra asla zor durumda kalmalarına izin vermem," demişti. Jinba Hanım ardından, "Eğer bu konumda biri bunları söylüyorsa güvenebilirsiniz, sizce de öyle değil mi? Nomura Bey'in şekli şemali gördüğünüz gibi, dışarıdan biraz ürkütücü görünür. Özünde çok yumuşak kalpli, iyi biridir. Merhume eşine de çok ihtimam gösterirmiş. Göçüp gitmeden önce de hastalığı sırasında elinden gelen bakımı yapmış. Görenin içi parçalanırmış. Böyle şeyler anlatıyorlar hakkında. Bakın siz de gördünüz, geçen akşam eşinin resmi hâlâ orada duruyordu. Tabii çok eksiği var ama bir erkeğin ilgisi ve şefkati bir kadın için en büyük mutluluk. Etraflıca düşünün derim ben. Mümkün olduğunca çabuk cevabınızı bekliyoruz," dedi.

Sachiko daha sonraki olası bir ret cevabının da yolunu hazırlayarak, "Yukiko ne olursa olsun bizim dediğimize uyar, orada bir sorun yok. Önemli olan aile büyüklerimizin ne diyeceği, biz sadece onların elçisiyiz biliyorsun. Nomura Bey'in nasıl biri olduğunu onlar soruşturuyorlar," deyip Jinba Hanım'ın karşısında kötü duruma düşmeyecek şekilde sorumluluğu ablalarına atarak onunla vedalaştı.

Sachiko henüz bir iyileşme göstermemişti. Sonraki günlerde doktorun tavsiyesine uyarak yataktan çıkmadı. Bu arada Yukiko'nun ne düşündüğü öğrenme fırsatı bulamadı. Sachiko görücü işinden beş gün kadar sonra bir sabah yattığı odada Yukiko ile baş başa kalmalarını fırsat bilip, "Yukiko'cuğum, talibi nasıl buldun?" diye bir yok-

ladı. Bunun üzerine Yukiko'nun ağzından, "hı"dan başka bir şey çıkmadı.

Üç gün önce Jinba Hanım ziyaretine geldiğinde konuşulanları anlatarak, "Böyle söylüyorlar ama Yukiko'cuğum, sen çok genç gözüküyorsun, o da çok yaşlı. Bu konuda ne düşünüyorsun?" diye kardeşinin yüzüne dikkatlice bakarak sordu.

Yukiko, "Öyle olsa bile, benim her dediğimi dinleyecek, hem de istediğimi yapmama izin verecek biri. Ben öyle düşünüyorum," deyiverdi. Sachiko, "İstediğimi yapmama izin verecek biri," derken Yukiko'nun ne demek istediğini sormadan biliyordu. Yani istediği zaman buraya gezmeye gelebilecekti. Başka bir yere gelin gitse böyle bir şey çok zordu. Öyle yaşlı birine o kadarcık naz yapmak olurdu, böyle iyi bir tarafı vardı. Bunları demek istemişti olasılıkla. Sırf bu düşünceyle kendisiyle evleniyor olması, onu alacak kişi için kabul edilemezdi belki ama o "amca" için bu bile fark etmezdi, kim bilir. Bir kere gelin giderse o kadar sık çıkıp çıkıp gelemezdi. Yukiko başka türlü konuşmak elinden gelmediği için öyle konuşuyor olmasına rağmen belki de o "amca"nın sevgisinden etkilenip burayı bir süre sonra unuturdu. Bu arada çocukları da olursa tam olurdu. Adamın evlilik çağı geçmiş kız kardeşiyle evlenmek istemesi bir açıdan şükredilecek bir şeydi. En başından hayır demek yazık olurdu. Bunları düşününce, "Sahiden, bir düşünelim o zaman. Sen içinden böyle geçiriyorsan, belki sonu iyi olur." Ardından kardeşinin düşüncesini anlamaya çalışarak iyice bir nabız yokladığında, Yukiko, "Tamam da bu kadar sıkıştırmak olmaz ki!" diye zoraki bir gülümsemeyle soruyu yarım ağız geçiştirdi. Konu böylece kapanmış oldu.

Ertesi gün yattığı yerden Tokyo'ya birkaç satır bir şeyler yazarak görücüye çıkıldığı haberini gönderdi. Ancak ablasından bir cevap gelmedi. Sachiko gün dönü-

münde kutlanan Higan haftasını bir uzanıp bir kalkarak geçirdi. Bir sabah gökyüzü artık bahar gelmiş gibi görünüyordu. Dışarıya, odanın verandasına döşeğini serdi, güneşe uzandı. Bu sırada alt katın verandasından inip çimenlere doğru giden Yukiko'yu gördü. Aklından önce, "Yukiko'cuğum!" diye ona seslenmek geçti. Hemen ardından, Etsuko'yu okula gönderdikten sonra sabahın sakin saatlerinde bahçede biraz kafasını dinlemek istediğini düşünüp cam kapının ardında sessiz kalmayı tercih etti. Yukiko, çiçek tarhının etrafında bir tur attı. Göletin kıyısındaki leylakların ve şipir sarmaşığının dallarına baktı. Sonra evin daha yakınına geldi. Kedileri Suzu'yu kucağına alarak iyice budanmış gardenyaların yanına çömeldi. Sachiko ikinci kattan baktığından kardeşinin kedi okşarken yere eğilmiş başını görebiliyordu sadece. Yüzünde nasıl bir ifade olduğunu göremiyordu ancak yine de kardeşinin içinden geçenleri açık seçik okuyabiliyordu. Yukiko, Tokyo'ya geri çağrılacağı günün uzak olmadığını içten içe biliyor, bahar gelmiş bahçenin son bir kez tadını çıkarıyor, bir anlamda onunla vedalaşmanın hüznünü yaşıyordu. Olasılıkla bu leylakların ve şipirin çiçekleri açtığında burada olabilmek için dualar ediyordu. Henüz Tokyo'dan ablasından "geri dönsün" diye bir haber gelmemişti. Yukiko'nun burada bir gün fazla kalmak isteği ve ne zaman döneceğinden içte içe endişe eden hali dışarıdan bile anlaşılıyordu. Sachiko bu çekingen kız kardeşinin, görünüşünün aksine dışarı çıkıp gezmeyi sevdiğini biliyordu. Kendisi iyileşip ayağa kalkar kalkmaz ya sinemaya ya da bir çay içmek bahanesiyle onu her gün dışarı götürmeyi aklından geçiriyordu. Yukiko bunu bekleyemeden son zamanlarda havanın iyi olduğu günler Taeko'yla birlikte Kobe'ye gidiyor, özel bir sebep olmadan Motomachi'yi şöyle bir dolanıp gelmeden edemiyordu. Taeko'nun Shukgawa'daki atölye-

sine telefon edip bir yerlerde buluşmaya çağırıyor, buluşacakları yeri kararlaştırdıktan sonra neşeyle çıkıyordu. Görücü meselesi hiç aklında yokmuş gibi görünüyordu.

Yukiko'nun bu şekilde oradan oraya sürüklediği Taeko arada Sachiko'nun yanına uğruyordu. İşleri o kadar yoğunken öğleden sonraki o kıymetli zamanını bu kadar sık sık ona eşlik ederek harcamak zorunda olmasından yakınarak durumu ablasına çıtlatıyordu. Bir gün çıkıp geldiğinde, "Dün tuhaf bir şey oldu," diyerek şunları anlattı:

"Dün akşamüzeri, Yuki Ablamla Motomachi'de dolaşıp Suzuran Şekercisi'nden Batı usulü şekerlemeler alıyorduk. Bir anda telaşlanıp, 'Ne yapsam Koisan! Burada!' dedi. 'Kim burada? Kimden bahsediyorsun?' diye ne kadar sorarsam sorayım, doğru dürüst cevap vermedi ama heyecandan da yerinde duramadı. 'Burada! Burada!' demekten başka da bir şey yapmadı. Önce hiçbir şey anlamadım. Sonra içerideki bölümde kahvesini içmekte olan tanımadığım yaşlı bir beyefendi kalktı, Yuki Ablamın yanına gelip nezaketle selam verdi. 'Vaktiniz varsa, size bir çay ikram etmek isterim, biraz eşlik etme lütfunu gösterir misiniz?' dedi. Yuki Ablam iyice telaşlanıp kıpkırmızı kesilerek, 'Şey... şey...' diye kekeleyip durdukça, beyefendi, 'Ne dersiniz?' diye iki-üç kez tekrar edip bekledi. Ancak sonunda pes etmiş olacak ki, 'Affedersiniz rahatsız ettim galiba,' diyerek nazikçe selam verip ayrıldı. Yuki Ablam, 'Koisan hadi acele edelim, acele edelim,' diye büyük bir telaşla şekerlemeleri paketlettirip kaçar gibi dışarı çıktı. 'Kimdi ki o?' diye sorduğumda, 'Geçenlerde gittik ya...' diye cevap verince sonunda görücüye çıktığı Nomura Bey olduğunu anladım." Taeko bunları anlattıktan sonra devam etti: "Yuki Ablamın o hali hiç olmadı. Uygun bir şekilde hayır deseydi ya! Onun yerine, şey... şey... diye bocalayıp durdu!"

"Sahiden Yukiko öyle zamanlarda çok fena! Kaç yaşına geldi hâlâ on yedi-on sekiz yaşında genç kız gibi davranıyor."

Hazır konusu açılmışken Taeko, Yukiko'dan bu konuda bir şey duydu mu diye bir yoklamak için, "Yukiko, adam hakkında ne düşünüyor, bir şey söyledi mi?" diye sordu. Taeko, "Evlilik işini ablamla sana bırakmış, git dediğiniz yere gidecekmiş de, 'Çok bencillik ediyorum ama bir tek, o kişi olmasın, benim için ablamdan hayır demesini isteyebilir misin?' diye sana söylememi istedi," dedi. Taeko da geçen gün şu Nomura'yı ilk defa görmüştü. Söylediklerinden daha da yaşlı olduğunu görünce çok şaşırmıştı. Tabii ki Yuki Ablasının bu dedecikle evlenmek istememesinden daha doğal bir şey olmadığını düşünmüştü. Ama Yuki Ablasının onu istememesinin nedeni bu değildi galiba. Yuki Ablası adamın dış görünüşüyle ilgili bir şey söylememişti. Daha çok o akşam Aotani'ye, evine, öyle apar topar götürüldüklerinde sunakta merhum karısı ve çocuklarının resimlerini gördüğünde çok rahatsız olduğunu anlatmıştı. Söylediğine göre, evet adamın ikinci eşi olacağını bilerek gelin gidecekti. Ama önceki eşinin ve çocuklarının resmini görmek de insana kendini iyi hissettirecek değildi herhalde değil mi? Şimdi daha evlenmediği için gizlice resimleri oraya koyup ruhlarına dua etmesini anlamıyor değildi; ancak en azından kendisine evini gösterirken görmeyeceği bir yere koyabilirdi. Kendisi o anda adamın, kadın ruhundan anlayan biri olmadığını düşünmüştü, her şeyden çok bu nedenle ona karşı her duygusu başlamadan bitmişti. Durum böyleydi.

Bundan üç-dört gün sonra Sachiko nihayet ayağa kalktı. Bir gün öğle yemeğinden sonra giyinip, Yukiko'ya, "Öyleyse, Jinba Hanım'ın yanına gidip geliyorum," dedi.

"Hı hı."

"Söylediklerini, Koisan bana anlattı."

"Hıı."

Sachiko daha önceden hazırladığı gibi ablasıyla eniştesinin bu işe olur gözüyle bakmadığını söyleyerek, usulüne uygun şekilde demek istediğini söyleyip geldi. Döndüğünde Yukiko'ya, gerekeni konuşup geldiğinden başka bir şey anlatmadı. Yukiko da bir şey sormadı. O olaydan sonra Jinba'lar Çin yılının bitiminde, o gün gittikleri Pekin-rō'nun hesabını bir zarfta gönderdi. "Kusura bakmazsanız, hesabın yarısını ödemenizi rica edeceğiz," diyorlardı. Sachiko zarfın içine parayı koyup geri gönderdi. Böylece bu görücü işi de burada bitmiş oldu.

Tüm bunları yazıp bildirdiği halde, Tokyo'dan bir ses seda çıkmadı. Yine de Yukiko geleli neredeyse bir ay olmuştu. Çok uzun kalmasına izin verip de sonrasını düşünmezse Sachiko'nun başı ağrıyabilirdi. "Tekrar gelecek olsan bile en azından bir kez gitsen," diye hafiften söyledi.

Nisan'ın 3'ündeki Kız Çocuklar Festivali gününde, her sene Etsuko'nun okuldan arkadaşlarını davet edip küçük bir çay partisi verirlerdi. Bu parti için Yukiko kendi elleriyle turta ve sandviçler hazırlamayı âdet edinmişti. Bunu yapmayı düşündüğü için, "Festival geçsin sonra döneceğim," deyip duruyordu. Festival bitince, bu sefer, "Üç-dört güne kadar Gion'da kiraz çiçeklerinin gece seyri vakti gelecek," demeye başladı.

Etsuko da, "Ablacığım, birlikte çiçek seyrine gidelim sonra dön, tamam mı? O zamana kadar dönmek olmaz! Tamam mı ablacığım?" diye tekrarlayıp durdu. Yukiko'nun kalması için bu sefer en hararetle ısrar eden Teinosuke'ydi. Madem bu zamana kadar kalmıştı, Kyoto'da çiçek seyrine gitmeden dönerse, Yukiko'nun da aklında kalırdı. Hem de her yıl yaptıkları bu ritüelde birinin eksik olması olmazdı! Aslında Teinosuke bunlardan çok başka bir şey düşünüyordu. Karısı yaptığı düşükten beri iyice duygusallaşmıştı. Tam böyle bir zamanda karıkoca baş başa kalırlarsa, kay-

bettikleri bebeklerinden konuşacaklar, gözyaşlarına boğulup üzüleceklerdi. Hep birlikte çiçek seyrine giderlerse biraz olsun kafası dağılırdı. Aklında bunlar vardı.

Kyoto'ya ayın dokuzunda cumartesi günü gitmeyi kararlaştırmışlardı. Yukiko o güne kadar dönecek mi, kalacak mı belli değildi. Her zamanki gibi ağırdan alıp durmuştu. Cumartesi sabah geldiğinde kız kardeşleri gibi makyaj odasına gelip üzerine çekidüzen vermeye başladı. Yüzünü bitirince, Tokyo'dan getirdiği bavulunu açtı. En altındaki kimono paketini çıkarıp ipini çözdü. İçinden çiçek seyri için giydiği kıyafet çıktı. Anlaşılan gelirken bunu düşünüp yanına almıştı.

Yukiko'nun biraz dışarı çıkmasını fırsat bilen Taeko gülerek, "Gördün mü, Yuki Ablam o kimonoyu getirmiş yanında," dedi. O arada Sachiko'nun arkasına geçmiş kuşağını bağlıyordu.

"Yukiko hep böyledir. Susup durur. Ne düşündüğünü söylemez!" dedi Sachiko.

"Bak gör, kocası olunca kendi dediğini yaptıracaktır."

Kyoto'da çiçek seyrinin tüm hengâmesinin içinde, oralardan geçen bir bebeği gördükçe karısının gözlerinin dolduğunu fark eden Teinosuke onun bu halinden çok etkilendi. Bu sene karıkoca orada kalıp vakit geçirmekten vazgeçtiler. Pazar akşamı hep birlikte eve döndüler. İki-üç gün sonra da, nisan ayının ortalarında Yukiko, Tokyo'ya gitmek üzere yola çıktı.

2. CİLT

Birinci bölüm

Sachiko sarılık geçirdiğinden beri ara ara gözlerinin beyazının sararıp sararmadığını yoklamadan edemiyordu. Bir yıl olmuştu. Bahçedeki orman güllerinin zamanı yine geçmişti, iyice solgun görünüyorlardı. Her yaz başı olduğu gibi hasır güneşlik verandaya konmuştu.

O gün yapacak başka işi olmayan Sachiko günbatımı yaklaşırken verandada bu hasır güneşliğin altında, huş ağacından bir sandalyede oturmuştu. Yazın başlamış olduğunu hissettiren bahçeyi seyrediyordu. Aklına yine kocasının, bir yıl önce bu zamanlarda gözünün beyazının sarardığını fark ettiği geldi. Yerinden kalktı, bahçeye indi. Kocasının o gün yaptığı gibi solmuş orman güllerini teker teker ayıklamaya başladı. Bir saat içinde eve gelecek olan kocasının gözlerini şenlendirmek için bahçeye biraz çekidüzen vermeye karar vermişti. Onun çiçeklerin bu geçmiş halini sevmediğini biliyordu. Yarım saat kadar bununla uğraştı. Birden arkasından yaklaşan bahçe takunyalarının sesini duydu. Bahçe taşlarına basarak yanına gelen O-Haru'ydu. Yüzünde onda görmeye pek alışık olmadığı ciddi bir ifade vardı. Elindeki kartviziti göstererek, "Bu beyefendi, evin hanımıyla görüşmek istediğini söylüyorlar efendim," dedi.

Sachiko kartvizite göz attığında gelenin Okubata olduğunu anladı. Bu genç iki sene kadar önce, baharda kendisini ziyarete gelmişti. Evlerine öyle girip çıkmasına izin verdikleri biri değildi. Hizmetlilerin önünde adını dile getirmekten bile sakınıyorlardı. O-Haru'nun bu ciddi halinden gazete meselesini bildiği, bu gencin Taeko ile bir ilişkisi olduğunu tahmin ettiği açıkça anlaşılıyordu.

"Hemen geliyorum. Salona buyur ediver."

Elleri çiçeklerin nektarından yapış yapış olmuştu. Önce lavaboya gidip ellerini yıkadı. Sonra ikinci kata çıkarak kendine çekidüzen verdi. Ardından ziyaretçisiyle görüşmek üzere salona indi.

"Kusura bakmayın çok beklettim..."

Okubata, ilk bakışta İngiliz kumaşından olduğu anlaşılan düz beyaza yakın bir ceket giymişti. Altında gri flanelden bir pantolon vardı. Sachiko'nun içeri girdiğini görür görmez özellikle yaptığı belli olan abartılı ve ivedi hareketlerle ayağa kalktı. Onu, hazır olda durur gibi karşıladı. Taeko'dan üç-dört yaş büyük olsa gerekti, bu sene otuz bir-otuz iki yaşlarına gelmiş olmalıydı. Son karşılaştıklarında hâlâ toy bir gençti. Aradan geçen bu son bir-iki senede epeyce kilo almış, görünüşü de genç bir beyefendiye dönüşmeye başlamıştı. Ancak Sachiko, karşısındaki adam yapmacık bir gülümsemeyle içtenlikten yoksun genizden gelen bir sesle, kendi aklından geçenleri okumaya çalışarak konuşmaya başlayınca onun hâlâ "Senba'lı şımarık küçükbey" havasını üzerinden atamadığını anladı.

"Kusura bakmayın daha önce karşınıza çıkamadım... Hep ziyaretinize gelmek istedim ama rahatsız etmekten çekindim... Hatta iki-üç kez evinizin kapısına kadar geldim ama..."

"Ya, vah vah! Neden içeri gelmediniz peki?" Aralarında Osaka lehçesi ile konuşuyorlardı.

"Ben biraz mahcup biriyimdir..." diyen Okubata teklifsizce güldü.

Sachiko, Okubata'nın içinden geçenleri bilemezdi elbette. Fakat kendisi, onun hakkında daha önceki ziyaretinde olduğundan daha farklı hisler besliyordu. Bunun sebebi karşısındaki kişinin yani "Okubata ailesinden Küçük Efendi Kei'nin" artık o tanıdığı saf genç olmadığını son zamanlarda kocasından sık sık duymuş olmasıydı. Teinosuke iş dolayısıyla çeşitli vesilelerle *geisha* mahallesine giderdi. Okubata'nın dedikoduları oralarda epeyce kulağına çalınmıştı. Anlatılanlara bakılırsa Okubata, *geisha* mahallesi olan Sōemon'da sık sık görünüyordu. Üstelik buralarda sürekli görüştüğü bir kadın da vardı. Teinosuke, "Durumu Koisan biliyor mu? Yoksa hâlâ Yukiko'nun evlenip gelin gitmesini, sonra da Küçük Efendi Kei'yle evlenmeyi mi umuyor? Eğer Küçük Efendi Kei, Koisan'a böyle bir söz vermişse senin kendisini uyarman daha iyi olmaz mı?" demişti. Küçük Efendi Kei'nin bu davranışlarının Koisan'la evliliğine izin verilmediği için uzun süre beklemesinden kaynaklandığı düşünülürse bir yere kadar anlaşılabilirdi. Yine de "ciddiyiz" dediği ilişkilerine gölge düşürmüyor muydu? Hem içlerinden geçtikleri bu zorlu günlerde yaptığı düşüncesizlik değil de neydi?! Şimdiye kadar gizliden gizliye onların halini anlayan kendileri bile Okubata kendisine bir çekidüzen vermezse gelecekte ikisini bir araya getirmek için ellerini taşın altına koymayı düşünemezlerdi. Bunları söyleyen Teinosuke'nin içten içe kızdığı anlaşılıyordu.

Sachiko, Taeko'nun ağzını bir yokladı. Taeko şu cevabı verdi: "Kei'nin ailesi, babasının zamanından beri *geisha* mahallesinde vakit geçirmeyi severmiş. Ağabeyi de, amcası da buradaki *chaya* denilen *geisha* meyhanelerinde eğlenmeye giderlermiş. Hem Teinosuke Eniştemin söylediği gibi benimle evlenemediği için Kei'nin oralara git-

mesi, genç bir erkek için normal. Görüştüğü bir *geisha* olduğunu ilk kez duyuyorum ama büyük olasılıkla dedikodudan ibarettir. Eğer ortada kesin bir kanıt varsa tabii ki başka da, ben buna inanmıyorum. Ancak bir konuda haklısınız, içinden geçtiğimiz bu zor zamanlarda düşüncesizlik ettiğine dair dedikodular çıkarsa güzel olmaz. Yanlış anlaşılmalara sebebiyet vermemek için onu *chaya*'lara gitmemesi için uyarırım. Benim söylediğim her şeyi dinler. Ben söylersem bir daha gitmez." Bunları söyleyen Taeko, Okubata'ya kızmamıştı, zaten durumu biliyordu. Hiç şaşırmamıştı ve sakindi. Onun bu halini gören Sachiko neredeyse konuyu ona açtığı için mahcup olmuştu. Teinosuke, "Eğer Koisan ona bu kadar güveniyorsa bize bir şey söylemek düşmez," demesine rağmen yine de içi rahat etmemiş görünüyordu. Sonrasında da başka vesilelerle oralara yolu düştüğünde oradaki hanımlara durumu sormadan edemedi. Belki Taeko, Okubata'yı uyardığından olacak, Teinosuke son zamanlarda *geisha* mahallesinde onun dedikodularını duymuyor, belli etmese de bu durumdan memnuniyet duyuyordu. Ancak on beş gün kadar önce bir gece saat on sıralarında Umeda-Shinmichi'de müşterisini yolcu etmiş, Osaka Garı'na gidiyordu ki arabanın farlarının ışığında bir an Okubata'yı sarhoş bir halde, barcı kadına benzeyen birine yaslanmış, yürürken gördü. Böylece bu işleri gizli kapaklı sürdürdüğünü anladı. Sachiko o akşam kocasından olanları duydu. Teinosuke kendisine Koisan'a bir şey söylememesini tembihlediği için ona bir şey anlatmadı. Şimdi karşısındaki bu gence baktığında, halinde tavrında, bakışlarında bir samimiyet eksikliği var gibi geliyordu. "Son zamanlarda bu adama karşı en küçük bir yakınlık hissetmiyorum," diyen kocasının sözlerine katılmadan edemiyordu.

"...Yukiko mu?" diye cevap verdi bir iç geçirip. "Herkes ilgileniyor, sağ olsunlar. Görüştüğümüz birileri var ama..."

Sachiko içinden şöyle geçiriyordu: "Okubata, Yukiko'nun evlilik işini sorup durduğuna göre aslında kendilerinin daha önce evlenmelerine izin vermemizi ima ediyor herhalde. Buraya gelmesinin asıl sebebi bu olmalı, anlaşılan şimdi konuyu açacak ama ne cevap vereyim? Geçen sefer, tamam söylediğinizi duydum, deyip geçiştirdim. Kesin bir söz vermedim." Bu sefer kocasının fikri de değiştiğinden ağzından çıkanlara iyiden iyiye dikkat etmesi gerekiyordu. "Bizim, ikisinin evlenmesine mâni olmak gibi bir niyetimiz yok ama artık ikisinin aşklarını anlayıp destekleyen taraf olarak da görünmek istemiyoruz," diye düşünüyordu. O yüzden yanlış anlaşılmaya mahal vermeyecek bir şeyler söylemesi gerekirdi. Aklından bunları geçirirken Okubata yerinden biraz kıpırdayıp içtiği sigaranın külünü parmağıyla kül tablasına silkeledikten sonra her zamanki gibi "abla" diye hitap ederek konuyu açtı:

"Abla, aslında bugün küçük hemşirenizle ilgili sormam gereken bir şey için sizi rahatsız etmiştim..."

"Neymiş acaba?"

"Abla, siz elbette biliyorsunuzdur, son zamanlarda Koisan, Takuko Tamaki Hanım'ın dikiş akademisine devam ediyor. Bunda bir sorun yok. Ancak yapma bebek konusuna yavaş yavaş ilgisini yitirdi. Son zamanlarda eline iş almıyor. Böyle olduğunu görünce merak edip sordum. Bana şu cevabı verdi: 'Artık yapma bebek yapmak hoşuma gitmiyor. Batı tarzı kıyafet dikmeyi öğrenmek istiyorum. Gelecekte bu konuda uzmanlaşacağım. Şimdilik yapma bebekler için siparişleri almaya devam ediyorum. Öğrencilerim de var, bu yüzden bir anda bunu bitiremem. Zamanla işi öğrencilerime bırakacağım. Ben Batı tarzı kıyafetler konusunda ilerleyeceğim. Ablamların da onayını alıp altı ay, bir yıl kadar Fransa'ya gitmek istiyorum. Bu işin eğitimini orada almak gerektiğini düşünüyorum.' İşte bana böyle dedi."

"Nee, Koisan böyle mi söylüyor?"

Sachiko, Taeko'nun yapma bebekten arta kalan vaktinde dikiş kursuna gittiğini biliyordu elbette. Şimdi Okubata'nın söylediği şeyleriyse ilk defa duyuyordu.

"Evet, öyle... Koisan'ın yaptıklarına karışmaya hakkım olmadığını biliyorum. Fakat kendi çabasıyla işinde kendini bu kadar geliştirmişken, herkes onun kendine özgü sanatını kabul etmeye başlamışken, işi neden burada bırakıyor, anlamıyorum. Söylediği bahanelerden birisi yapma bebek yapımında ne kadar iyi olursa olsun bir dönem moda olacağı, zamanla insanların heveslerinin geçip, alacak kimse kalmayacağı... 'Batı tarzı kıyafet ise insanların hayatlarında kullandıkları bir şey, o yüzden her zaman talep var,' diyor. Ama söyleyin, niçin iyi bir aile kızı böyle bir şey yapıp para kazanmayı düşünüyor? Bir süre sonra evlenecek biri nasıl geçineceğini niye düşünsün ki? Çok varlıklı olmasam da Koisan'a para konusunda bir sıkıntı çektirmem. Öyle işkadını gibi şeyler yapmasını istemiyorum. Çok maharetli biri, iş yapmadan duramayacağını anlıyorum. Para kazanmak için değil hobi olarak yapması, el sanatı olarak kabul edilen bir şey yapması daha iyi gözükecektir, değil mi? Yapma bebek yapımı iyi aile kızlarının, ev hanımlarının hobi olarak yaptığı, insanı başkalarının önünde mahcup etmeyecek bir şey. Ancak şu dikiş işinden vazgeçmesini istiyorum. Kendisine, muhtemelen bir tek ben değil aile büyükleriniz de böyle düşünecektir, onlara da bir sor, dedim fakat..."

Normalde, Okubata aşırı yavaş konuşan biriydi. Halindeki bu, büyük bir ailenin yüce gönüllü oğlu havasını verme çabası insanı rahatsız ederdi. Fakat bugün iyice heyecanlanmış olacak ki, her zamankine göre daha hızlı konuşuyordu.

"Bakın, nezaket gösterip haber verdiniz teşekkür ederiz. Ne olursa olsun önce Koisan'a sormadan..."

"Tabii, lütfen sorun efendim. Belki bunları söylemekle haddimi aşacağım ama eğer düşüncesi böyleyse... abla, sizin de bir şeyler söyleyip onu bu işten vazgeçirmeniz mümkün mü? Batı'ya gitmeye gelince; ben Fransa'ya gitmesine karşı çıkmıyorum. Daha yararlı bir şey öğrenecekse bir gidip gelmesi iyi bir şey. Dile getirmek ayıp olacak belki ama masraflarını ben ödemeye hazırım. Ben de ona eşlik edeceğim. Sadece bu Batı tarzı kıyafet dikme işi hiç içime sinmiyor. Sizin de buna izin vereceğinizi sanmıyorum ya... Rica ediyorum onu bu hevesinden vazgeçirin. Öyle Avrupa'ya gitmeye gelince; evlendikten sonra da geç olmaz, diye düşünüyorum. Benim için daha uygun hem..."

Sachiko, Okubata'nın bunları ne düşünerek söylediğini doğrudan Taeko'yla konuşmadan tam olarak anlayamazdı. Bu delikanlının, Taeko'nun müstakbel eşi olması kesinleşmiş gibi konuşmasını gülünç bularak hafif bir antipati ile dinledi. Okubata'nın niyetini tahmin edebiliyordu. Böyle bir şey için karşısına çıktığında, Sachiko ona anlayış gösterecek, açık açık konuşacaklar, her şey yolunda giderse Teinosuke ile de tanışacaktı. Gelmek için özellikle bu saati seçmiş olduğu belliydi. Söyleyeceklerini bitirmesine rağmen kalkacak gibi görünmüyordu. Oydu buydu diyerek Sachiko'nun ne düşündüğünü öğrenmeye çalışıyordu. Sachiko elinden geldiğince konuyu değiştirip kaçamak cevaplar verdi. "İlginiz için teşekkür ederim," gibi şeyler söyleyerek aile dışından biri olduğunu hissettirecek şekilde mesafeli davranmaya çalıştı. Bu arada kocasının geldiğini duyunca Sachiko aceleyle onun yanına koştu.

"Şey, Küçük Efendi Kei burada," dedi.

"Ne varmış?"

Teinosuke toprak avluda karısının ayaküstü kulağına fısıldadıklarını dinledikten sonra, "İş böyleyse benim çıkmama gerek yok, değil mi?"

"Bence de öyle."

"Bir bahane bulup gönderirsin."

Bunun üzerinden yarım saat geçmesine rağmen Okubata oyalanıp duruyordu. Sonunda Teinosuke'nin ortaya çıkmayacağını anlayınca saygılı bir şekilde izin isteyip kalktı.

Sachiko, "Kusura bakmayın, yeterince ilgilenemedim," derken kocasının neden ortaya çıkmadığı konusunda özellikle hiçbir şey söylemedi.

İkinci bölüm

Okubata'nın anlattıkları gerçekse aklına takılan şeyler vardı. Taeko son zamanlarda işlerinin yoğun olduğunu söyleyerek sabahları genellikle Teinosuke ya da Etsuko'yla aynı saatlerde çıkıp hepsinden sonra dönüyor, üç günde bir de akşam yemeğini dışarıda yedikten sonra eve geliyordu. Sachiko, Taeko'yla hemen konuşma fırsatı bulamadı. Ertesi sabah kocası ve kızı çıktıktan sonra Taeko da onların ardından çıkacakken onu durdurdu:

"Biraz bakar mısın, sana sormak istediğim bir şey var," diyerek salona götürdü.

Taeko, Okubata'nın kendisi ile ilgili ablasına söylediklerini –yapma bebek yerine Batı tarzı kıyafetler yapmak istediğini, kısa süre de olsa Fransa'ya eğitim almak için gitmeyi düşündüğünü– inkâr etmeye çalışmadı. Sachiko sordukça Taeko'nun her birini uygun bir şekilde açıklamasından, onun bu işi enine boyuna düşünüp karar verdiğini anladı.

Taeko yapma bebek yapımından sıkılmasını şöyle açıklamıştı: Artık kendisi de büyüdüğü için hayatının so-

nuna kadar küçük kızların yaptığı gibi ıvır zıvır işlerle uğraşacağına sosyal olarak daha yararlı bir şeyler yapmak istiyordu. Batı tarzı kıyafetler dikmek, kendi yeteneğine, zevkine çok uygundu. Üstelik bu işe eskiden beri ilgi duyuyor ve dikiş makinesi kullanmayı iyi biliyordu. *Jardin des Modes*, *Vogue* gibi yabancı dergilere bakarak en başta kendi kıyafetleri olmak üzere, Sachiko ve Etsuko'ya da kıyafetler dikmişti. Öğrenmeye sıfırdan başlamayacağı için hızla ilerleyebilecekti. Ayrıca gelecekte bu işte başarılı olacağına inanıyordu. Yapma bebek yapımını sanat olarak görürken, Batı tarzı kıyafet dikimini avam işi olarak gören Okubata'nın dediklerine gülüp geçti. Kendisi "sanatçı" gibi bir unvan sahibi olma peşinde değildi. Batı tarzı kıyafet avam işiyse olsundu; Kei'nin bu tür şeyler söylemesi zamanın gerekliliklerini idrak edememesindendi. Zaman, çocukça yapma bebekler yapıp keyif çatma zamanı değildi! Öyle bir dönemden geçiliyordu ki, gerçek yaşamla ilgili bir şey yapmayan kadınların bu hallerinden utanç duymaları gerekirdi, öyle değil mi!?

Söyledikleri kulağa mantıklı geliyordu. Sachiko'nun karşı çıkmak için söyleyebileceği bir söz yok gibiydi. Acaba Taeko'nun bu tür konulara aklını takmasının ardında, Okubata'ya gençliğinde duyduğu aşkın azalması olabilir miydi? Yani Okubata'yla ilişkileri gazetelere çıkmış, ablalarının, eniştelerinin, hatta dünya âlemin bildiği bir şey olmuştu. Bu yüzden ondan öyle bir anda ayrılamazdı. Ağzı bunu kabul etmiyordu ama aslında gönlü o gençten çoktan geçmiş, uygun bir zamanda aralarında verdikleri sözü bozmayı düşünüyor olamaz mıydı? Batı kıyafetlerini dikmeyi öğrenmek istemesi, ayrıldıklarında kendi ayaklarının üzerinde durmaktan başka çaresi olmamasındandı belki. Okubata, Taeko'nun kalbinden geçenleri bilmediğinden "iyi bir aile kızı"nın neden para kazanıp işkadını olmak istediğini anlamıyor, durumu kabul edemiyordu.

Sachiko'nun olanlardan anladığı buydu. Dahası işe böyle bakınca Taeko'nun Fransa'ya gitme isteğini de anladı. Kız kardeşi Batı tarzı kıyafet dikmeyi öğrenmek istiyordu ama asıl amacı yurtdışına çıkarak Okubata'dan uzaklaşmaktı. Bu yüzden onunla birlikte gitmek istemiyor, bir bahane bulup tek başına gitmek için uğraşıyordu herhalde.

Fakat konuşmayı sürdürdükçe Sachiko, tahminlerinin bir yanı tutsa da, bir yanının tutmuyor olduğunu gördü. Sachiko, kız kardeşinin başkasının etkisi olmadan kendiliğinden Okubata'dan ayrılmasının en iyisi olacağını düşünüyordu. Sonra Taeko'nun bu kadarcık olsun sağduyusu olduğuna inandığından mümkün olduğunca damarına basacak bir şey söylememeye dikkat edip dolaylı sorular sormakla yetindi. İşin sonunda kız kardeşinin gerçekten ne düşündüğünü anlayamadı. Belki gurundan bu işin yürümediğini gizlemeye çalışıyor olabilirdi. Taeko'nun söylediği şeyleri bir araya getirince şimdilik Okubata'dan ayrılma niyeti olmadığına, yakın bir zamanda evlenmeyi düşündüğüne kanaat getirdi. Söylediğine göre Taeko kendisi de artık Kei'nin Senba'lı tipik bir küçük efendi olduğunu, gerçekten özel bir yanı olmayan sıkıcı bir erkek olduğunu herkesten daha iyi biliyordu. Şimdi tekrar bu konuda Teinosuke Eniştesinin ya da ortanca ablasının kendisini uyarmasına gerek yoktu. Bundan sekiz-dokuz yıl kadar önce, Kei'ye ilk âşık olduğu zamanlarda kendisi henüz aklı havalarda bir genç kızken onun böyle biri olduğunu fark etmemiş olması normaldi. Ancak aşk denilen şey karşısındaki adamın parlak bir geleceği olduğu için doğmadığı gibi; sıkıcı, değersiz biri olmasıyla da yok olmuyordu. İlk aşkından böyle bencil bir sebepten soğuyamazdı. Kei gibi birine âşık olmasının onun kısmeti olduğunu düşünüyor, hiç pişmanlık duymuyordu. Kei'yle evlenme işinde tek endişe ettiği

şey hayatlarını nasıl sürdüreceklerıydi. Kei, ailesinin işlettiği bir şirket olan Okubata mağazasının yönetimindeydi. Ayrıca evlendikten sonra en büyük ağabeyinin kendisine vereceği menkul ve gayrimenkuller olduğunu duymuştu. Kei kendisini bu konuda çok rahat hissediyor, hiçbir endişe duymuyordu. Ancak Taeko, Kei'nin zamanla malını mülkünü kaybedeceğini düşünmeden edemiyordu. Aslında şimdi bile Kei'nin ekonomik açıdan düzenli bir yaşamı yoktu. Her ay masrafları, *chaya*'lara döktüğü paralar, butiklere, mağazalara ödemeler derken oldukça yüklü bir meblağ tutuyordu. Her seferinde annesine yalvarıp yakarıp ondan borç aldığını işitmişti. Ama bu, annesi hayatta olduğu sürece olabilecek bir şeydi. Annesine bir şey olacak olursa en büyük ağabeyi böyle bir sefahate izin vermezdi. Okubata ailesinin ne kadar malı mülkü olsa da, ağabeyi ailenin başına geçmişti, Kei ailenin üçüncü oğluydu, ona büyük bir şey kalmayacağı aşikârdı. Üstüne üstlük ailesi, özellikle ağabeyi Taeko ile evlenmesini pek tasvip etmiyordu. Kei'ye bir miktar bir şeyler verseler bile bu sefer de borsaya girebilir, insanlar tarafından kandırılabilirdi, huyu buna müsaitti. Sonunda ağabeylerinin bile kendisinden yüz çevireceği, sofraya yemek koyacak parayı bile bulamayacakları günler gelebilirdi. Taeko bu konuda ona güvenmediğinden o günler gelirse "bak ne oldu" diye el âlemin arkalarından konuşmasını istemiyordu. Nasıl geçinecekleri konusunda Kei'ye bel bağlamadan, tam aksine kendisi her zaman onun geçimini sağlayacakmış gibi düşünmesi gerektiğine inanıyordu. Bunu aklından çıkarmadan, en başından Kei'nin eline bakmadan hayatını kurmak istiyordu. Batı tarzı kıyafet dikimi işine yönelmesinin sebeplerinden bir tanesi buydu. Bunları anlatmıştı.

Bunları dinleyen Sachiko bir kez daha, Taeko'nun Tokyo'daki ablasının yanına gitmeyi aklından bile geçir-

mediğini iyice anladı. Tokyo'dakilerin sadece Yukiko'nun bakımını üstlendiklerini, Taeko'yu yanlarına çağırma düşüncesinde olmadıklarını bir süre önce Yukiko'dan duymuştu. Artık onlar yanlarına çağırmaya karar verseler bile büyük bir olasılıkla Taeko buna uymayacaktı. Eniştesinin Tokyo'ya taşındığından beri para konusunda iyice sıkı elli olduğunu duyduğunda bile Taeko, kendisinin bir kenarda az da olsa birikmiş bir şeyleri olduğunu, yapma bebek işinden de eline bir şeyler kaldığını, kendisine gönderdikleri aylığı azaltsalar da olacağını düşündüğünü söylemişti. "Tokyo'dakilerin altı çocuğu art arda büyüyüp geliyor, hem Yuki Ablamın sorumluluğu da onlarda. Çok masrafları oluyordur. Ben de bir şeyler yapıp eniştemin ve ablamın yükünü hafiflemek istiyorum," demişti. Zamanla onlara hiç yük olmadan yaşayacak hale de gelebilirdi. Ancak eniştesi ve ablasının gelecek sene Fransa'ya eğitim almaya gitmesine izin vermelerini ve babasının, kendi evliliği için bıraktığı çeyiz parasının bir bölümünü, yetmezse hepsini bu iş için vermelerini istiyordu. Babası eniştesine kendisi için ne kadar emanet etmişti bilmiyordu ama altı ay, bir yıl kadar Paris'te yaşamını sürdürecek miktarla, bir de gidiş geliş yol parasını karşılamaz mıydı acaba? Mutlaka bu paranın kendisine verilmesini istiyordu. Olur da paranın tamamını harcar, evlilik için bir kuruş bile kalmazsa bile hiçbir şikâyeti olmazdı. Söylediği bu şeyleri Sachiko Ablasının, hemen şimdi olmasa da uygun bir zamanda ailenin büyüklerine söylemesini ve onların da anlayış göstermelerini istiyordu. Eğer bu iş için konuşmak gerekiyorsa kendisi de bir kere Tokyo'ya gidebilirdi. Bunları anlatırken yurtdışı masraflarını Okubata'nın ödemesinin söz konusu bile olamayacağını kesin bir dille söyledi: "Kei hep, eğer yurtdışına gideceksen masraflarını ben karşılayacağım, diyor ama bu söylediği şeyin olur bir tarafı olmadığını kendisinden çok ben

biliyorum. Annesine yalvarıp yakarıp parayı almayı düşünüyor belki; bilemiyorum. Ancak daha evlenmemişken böyle bir minnetin altına girmek istemiyorum. Evlendikten sonra da Kei'nin malının mülkünün bir kuruşuna bile dokunmak istemiyorum, Kei'nin de dokunmasına izin verme niyetinde değilim. En sonuna kadar kendi paramla, bağımsız olarak yaşamımı sürdürmek istiyorum. Ayrıca ben yurtdışından dönene kadar dedikodu çıkarmadan, bundan sonra sizden bana laf işittirmeyecek şekilde beni beklemesi için Kei'yle konuşacağım. Lütfen endişe etmeyin," dedi.

Teinosuke, Koisan bu kadar inceden inceye düşündüyse gereksiz yere bir şeyler söylememenin daha iyi olduğunu söyledi. Kendileri açısından Koisan'ın bu kararında ne kadar ciddi olduğundan iyice emin olarak sorun olmadığına kanaat getirdikten sonra gerekeni yapmaları daha uygundu. O zaman aile büyüklerine durumu anlatır, yapabileceklerini yapar, onları ikna etmeye çalışırlardı. Konu bu şekilde kapanmış oldu.

Taeko bu olanlardan sonra da her zamanki gibi koşturup durmaya devam etti. Okubata, onun son zamanlarda yapma bebek yapımına ilgisini kaybettiğinden bahsetmişti. Fakat kendisi bunun böyle olmadığını söylüyordu. Evet artık yapma bebek yapmak istemiyordu. Ancak hâlâ pek çok sipariş alıyordu, kenara koyduğu paraya az da olsa bir şeyler eklemeye çalışıyordu. Sadece günlük yaşamını sürdürmek bile oldukça masraflı oluyordu. Bu nedenle eskisinden de çok çalıştığını, er ya da geç bu işi bırakacağını; ancak yapabildiği kadar çok ve güzel eser bırakmak istediği için var gücüyle gayret ettiğini anlatmıştı. Tüm bu işlerinin yanında günde bir-iki saat Motoyama'daki Noyori'de bulunan, Takuko Tamaki Hanım'ın Batı tarzı dikiş akademisine devam ediyor, ayrıca Yamamura dans derslerini de aksatmıyordu.

Dans işini sadece hobi olarak öğrenmiyordu. İleride uzmanlık belgesi alarak o alanda da insanların karşısına hoca olarak çıkabilmek hevesindeydi. Şu sıralarda ikinci kuşak Saku Hoca'nın Yamamura Dans Okulu'na devam ediyordu. Hocası, ünlü *kabuki* aktörü Sagijirō Ichikawa'nın torunuydu. Bu nedenle herkes ona Sagi-Saku diyordu. Osaka'da Yamamura dansı öğreten üç-dört aile vardı. Ancak içlerinde aslına en uygun, geleneksel şekliyle bu işi öğrettiği söylenen kişi oydu. Taeko buraya genellikle haftada bir kere gidiyordu. Alıştırma yaptıkları dans salonu, Shimanouchi'deki *geisha* mahallesi olan Tatamiya-machi'nin dar sokaklarından birinde, bir *geisha* evinin ikinci katındaydı. Bu tür bir yerde olduğundan gelenlerin yarısından çoğu içkili mekânlarda söyledikleri şarkılarla ve yaptıkları geleneksel danslarla oradakilere hoşça vakit geçirtmeyi meslek edinmiş kadınlardı. Diğerleri bu dansları hobi olarak öğrenmek isteyenlerdi. Onların içinde iyi bir aileden "küçükhanım" olarak adlandırılacak olanlar parmakla sayılacak kadar azdı. Taeko her zaman yanında, içinde dans yelpazesi ve kimonosunun olduğu küçük bir çantayla gelir, salonun bir köşesinde üzerindeki Batı tarzı kıyafetlerini çıkarır, kimonosunu giyerdi. Sonra kendi sırasının gelmesini beklerken diğerlerinin arasına karışıp öğrencilerin çalışmalarını izler, tanıdık *geisha* ve *maiko*'larla sohbet ederdi. Gerçek yaşı göz önüne alındığında bu son derece normal bir davranıştı. Oysa, O-Saku Hoca da dahil, orada bulunan herkes onu yirmi yaşlarında bir genç kız sandıkları için yaşına göre çok ağırbaşlı, olgun, cana yakın biri olarak görüyorlardı. Bu durum Taeko'yu eğlendiriyordu. Oraya Yamamura dansı öğrenmeye gelenler amatörler olsun, *geisha*'lar olsun, son zamanlarda kendi yaşadıkları Kamigata bölgesinin dansının yavaş yavaş unutularak yerini Tokyo dansının almasına hayıflanıyorlardı. Eğer böyle devam ederse buraların dansı tamamen yok

olup gidecekti. Bu folklorik geleneği dünyaya tanıtmak isteyen, Yamamura dansına hevesli çok insan vardı. İçlerinde kendilerini en adamış olanlar Hemşeriler Topluluğu adında bir grup bile kurmuşlardı. Merhum Avukat Bay Kamisugi'nin dul eşinin evinde ayda bir gösteriler düzenliyorlardı. Amatör olarak bu işi yapan Taeko da o gruba katılmış, onlarla dans edecek kadar kendini bu işe vermişti.

Teinosuke ve Sachiko da, pek çok kez Taeko dans ettiği zaman Yukiko ve Etsuko'yu da yanlarına alıp onu izlemeye gitmiş oldukları için doğal olarak topluluktakilerle iyice yakınlaşmışlardı. Onlarla bu tür bir tanışıklıkları olunca bir gün Taeko, grup temsilcisinin kendisinden rica ettiği şeyi iletti: Hazirandaki toplantı için Ashiya'daki evlerini kullanmalarının mümkün olup olmayacağını soruyordu. Bunu söylediğinde nisan sonuydu. İşin aslı Hemşeriler Topluluğu geçen temmuzda Çin'le olan son gelişmelerden çekinip bir süre faaliyetlerini durdurmuştu. Ancak sadece araştırmaya yönelik mütevazı bir topluluk olduğunu, böyle bir dönemde biraz dikkat göstererek faaliyetlerini sürdürürlerse bir mâni olmayacağını söyleyenler olmuş, bunun üzerine tekrar bir araya gelmeye karar vermişlerdi. Diğer yandan her seferinde Kamisugi'lerin evini kullanmalarının ev sahipleri için bir külfet olacağını düşünüyorlardı. İçlerinden birileri farklı yerlerde toplanmayı önermiş, sonuçta akıllarına Ashiya gelmişti. Sachiko'lar bu sanat dalını sevdikleri için, Kamisugi'lerdeki koşulları sağlayamasalar da eğer bu sorun yaratmayacaksa evlerini bu grubun çalışmaları için açmayı kabul ettiler. Kamisugi'lerin evinde portatif sahne vardı ancak bunu Osaka'dan Ashiya'ya getirmek çok zahmetli bir işti. Makioka'lar alt kattaki birbirine bağlı Batı tarzı iki odanın eşyalarını kaldırdılar. Sahne olarak kullanılmak üzere, yemek odasının en ucuna yaldızlı resimli katlanır paravan

koydular. Oturma odasının olduğu tarafı da seyircilerin halının üzerinde oturup izleyebilecekleri şekilde düzenlediler. Gösteriyi yapacaklar için soyunma odası olarak üst kattaki sekiz *tatami*'lik büyük Japon tarzı odayı ayırdılar. Gösteri Haziran'ın ilk Pazar günü ayın 5'inde öğlen saat birde başlayacak, beşe kadar sürecekti.

Taeko'ya da o gün gösteride yer verilmişti. *Yuki* [Kar] dansını yapacaktı. Bu durum kesinleşince mayısın başından itibaren haftada iki-üç kez dans salonuna gidip prova yapmaya başladı. Ayın yirmisinden sonraki bir hafta O-Saku Hoca bizzat Ashiya'ya gelip prova yaptırdı. O sene elli sekiz yaşına girmiş olan O-Saku Hoca eskiden beri hassas bünyeli biriydi, kronik bir böbrek rahatsızlığı vardı. Bu nedenle evlere özel derslere pek gitmezdi. Yaz mevsiminin geldiğini hissettiren bu sıcak günlerde Osaka'nın güneyinden Hankyū trenine binip gelmeyi lütfetmesi tamamen istisnai bir şekilde kendi arzusuyla olmuştu. Bunun bir sebebi Taeko'nun tam bir "küçükhanımefendi" olmasına rağmen kendini bu dansları öğrenmeye adayarak dans salonundaki *geisha*'ların arasına karışıp azimle çalışmasından etkilenmesiydi. Bir diğer sebebi de Yamamura Okulu'nun yaşamasını istiyorsa bu şekilde inzivaya çekilmesinin olmayacağını anlamasıydı. O zamana kadar dans salonunun yerinin uygun olmamasından dolayı derslere katılamayan Etsuko da bu dansı öğrenmek istediğini söyledi. O-Saku Hoca gayet nazik bir biçimde, "Madem küçükhanım öğrenmek istiyor ayda on kere kadar gelebilirim," dedi. Bu vesileyle Etsuko'ya da öğretmeye başladı.

O-Saku Hoca'nın geliş saati günden güne farklılık gösteriyordu. Bir sonraki gün aşağı yukarı kaçta geleceğini söyleyip ayrılıyordu. Ancak kesin bir saat olmuyor kimi zaman bir-iki saat geciktiği de, havayı bahane edip

hiç gelmediği de oluyordu. Tüm işlerinin içinde erkenden gelerek bekleyen Taeko da sonunda işin çözümünü bulmuştu. O-Saku Hoca geldiğinde evden telefonla kendisine haber veriyorlar, o arada Etsuko ders alırken Taeko Shukugawa'dan fırlayıp geliyordu. Hassas bünyeli O-Saku Hoca için kalkıp oralara kadar gelmek kolay olmuyordu olasılıkla. Gelince ilk olarak salonda bir sigara yakıp yarım saat kadar Sachiko ile oradan buradan sohbet ederek nefesleniyordu. Sonunda masa ve sandalyelerin kenara çekildiği yemek odasına aheste aheste geçip derse başlıyordu. *Shamisen* çalıyormuş gibi şarkıyı mırıldanarak bir yandan da dans hareketlerini gösterirken bazen nefes nefese kalıyor epey zorlandığı anlaşılıyordu. Kimi günler bembeyaz bir yüzle, şişmiş gözlerle geliyor, geceden beri böbrek ağrılarının tuttuğunu söylüyordu. Bazı günler iyi görünüyor, Osaka lehçesiyle, "Benim vücudum dans sayesinde dinç kalıyor," diyerek hastalığından pek mustarip görünmediği de oluyordu. Mütevazı olmaya çalıştığından mı gerçekten öyle düşündüğünden mi bilinmez, "Efendim benim ağzım pek laf etmeyi bilmez," diyordu. Aslında tam aksine ağzı çok iyi laf yapıyordu. Özellikle insanların taklidini yapmakta üstüne yoktu. Havadan sudan konuştuklarında bile Sachiko'ları çok eğlendiriyordu. Herhalde bu yönünü büyükbabası *kabuki* ustası Sagijirō Ichikawa'dan almıştı. Bu açıdan bakınca ufak tefek yapısına karşılık iri uzun yüzü bir bakışta Meiji Dönemi aktörlerinin soyundan geldiğini düşündürüyordu. Böyle birinin, dişlerini karartıp uzun kimono giyse geçmişte yaşamış o insanlara ne kadar benzeyeceğini düşünmeden edemiyordu insan. O-Saku insanların taklidini yaparken o büyük yüzünü şekilden şekle sokuyor, taklidini yaptığı kişinin ifadesini sanki bir maske takmış gibi tıpatıp canlandırıyordu.

Etsuko okuldan dönünce sadece yılda bir kez, o da çiçek seyrinde giydiği kimonosunu üzerine geçiriyor, ayaklarına büyük gelen parmak arası çorabı giyerek erik, krizantem, orkide ve bambu çizimlerinden oluşan *shikunshi* desenli Yamamura yelpazesini eline alarak salona iniyordu.

Kameri takvimin üçüncü ayı
Omuro'nun kiraz çiçeklerinin açtığı
Shamisen ve davulu eşliğinde...

Böyle başlayan Tōka Ebisu Bayramı şarkısı dansını öğreniyordu. Günler uzamıştı. O yüzden Etsuko'nun çalışması bitip Taeko'nun Kar dansı başladığında bile bahçe hâlâ aydınlık oluyor, orman güllerinin geç açmış çiçekleri yeşil çimenlerde alev gibi duruyordu.

Komşuları Stolz'ların çocukları Rosemarie ve Peter epeydir neredeyse her öğleden sonra Etsuko döndükten sonra buraya geliyor, salonda birlikte oynuyorlardı. Ancak dersler başladığından beri oyun yerlerini ve arkadaşlarını kaptırmışlardı. İkisi de merakla verandanın kapısından içeri bakıyor Etsuko'ların dansını seyrediyorlardı. Sonunda ağabey Peter de içeri girerek onları izlemeye başladı. Bir gün en küçükleri Fritz dans çalıştıkları yere geldi. Sachiko'ların O-Saku Hoca'ya hep seslendiği gibi, "Hocaanım, hocaaanım," demelerini taklit ederek, "Hocaanım," diye seslenince O-Saku Hoca da eğlenerek iyice uzata uzata, "Efendiiiim..." diye cevap verdi. Bunun üzerine Rosemarie de, "Hocaanım," diye seslendi.

"Efendiiiim..."

"Hocaanım."

"Efendiiiim..."

O-Saku Hoca ciddi bir yüzle her seferinde, "Efendim... efendim..." demeyi sürdürerek mavi gözlü bu çocukların oyununa katıldı.

Üçüncü bölüm

"Koisan! Fotoğrafçı, gelmem uygun olur mu, diye soruyor."

Etsuko böyle seslenerek ikinci katta gösteride yer alanların soyunma odası olarak ayrılan sekiz *tatami*'lik odaya girdi. O gün gösteride ilk olarak çıkıp gösterinin maskotu gibi "Kameri takvimin üçüncü ayı, Omuro'nun kiraz çiçeklerinin açtığı zaman" dansını yapmıştı. Hâlâ üzerinde dans kıyafeti ve makyajıyla duruyordu.

"Buyursun gelsin."

Taeko, Kar dansı için giyinmeyi tam o sırada bitirmişti. Düşmemek için sağ eliyle oradaki direğe tutunarak ayakta duruyor, O-Haru'nun parmak arası çoraplarını giydirmesini bekliyordu. Saçları *tsubushi shimada* tarzında yapılmıştı. Başını kıpırdatmadan, sadece gözlerini çevirerek Etsuko'ya bir bakış attı. Etsuko her zaman Batı tarzı kıyafetler giyen bu en küçük teyzesinin bu gösteriye çıktığında daha rahat olmak için on günden beridir saçlarını Japon tarzı yaptırarak kimono giydiğini bilmesine rağmen bugünkü değişimine şaşkınlıkla bakakalmıştı. Taeko'nun üzerindeki aslında en büyük ablası Tsuruko'nun evlenirken giydiği "üç kat kıyafet"in en alt katıydı. Taeko bugün yapılacak gösteriye zaten az kişi katılacağını, hem öyle olmasa bile bu zor zamanlarda yeni bir kıyafet diktirmenin yeri olmadığını düşünmüştü. Sachiko'ya da sorunca büyük ablasının kıyafetinin hâlâ Uehon-machi'deki aile evinde olduğunu hatırladılar. Sonunda o elbiseyi ödünç almaya karar verdi. Babası en varlıklı zamanlarında yaptırmıştı bu kıyafeti. Üç ressama desenleri çizdirmiş, üç katın her biri için ayrı ayrı "Japonya'nın en güzel üç manzarası"nı resmettirmişti. En üstteki katta siyah zemin üzerine Itsukushima vardı.

İkinci kata koyu kırmızı zemin üzerine Matsushima, üçüncü kata ise beyaz zemin üzerine Ama-no-Hashidate resmedilmişti. Yaklaşık on altı-on yedi sene evvel İmparator Taishō Dönemi'nin son yıllarında büyük ablasının evlenirken tek bir kez kullandığı bu kıyafet tamamen yeni gibi pırıl pırıl duruyordu. O gün Taeko, Kan'yō Kanamori'nin çizimi olan Hashidate resminin bulunduğu bu beyaz "giysi katı" kimonoyu giymiş, üstüne siyah saten kuşak takmıştı. Yapılan makyajdan mı bilinmez her zamanki genç kız görüntüsü gitmiş, daha olgun hoş bir hanımefendiye dönüşmüştü. Böyle her şeyi tam Japon tarzı olunca Sachiko'ya benzemişti. Dolgun yuvarlak yüzüne Batı tarzı kıyafetler giyinirken olmadığı şekilde iyice durmuş oturmuş bir ifade gelmişti.

"Fotoğrafçı efendi..." Etsuko, merdivenin yarısında durmuş, olduğu yerden yukarıya doğru kafasını uzatarak Taeko'ya bakakalan yirmi yedi-yirmi sekiz yaşlarındaki genç adama seslendi. "... şey buyurabilirsiniz."

"Fotoğrafçı efendi demek hiç hoş değil Etsuko'cuğum. Itakura Bey diye hitap et lütfen."

Taeko bunları söylerken Itakura, Osaka lehçesiyle, "Müsaadenizle," diyerek geldi. "Koisan, bu şekilde kıpırdamadan durun lütfen." Hemen eşiğe diz çöküp Leica'sını ona yöneltti. Ardı ardına önden arkadan, sağdan soldan beş-altı poz fotoğraf çekti.

Etsuko'nun ardından aşağıda sahnede *Kurokami* [Siyah Zülüf], *Oke-tori* [Kuyu Başındaki Dilber], *Daibutsu* [Yüce Buda] dansları yapıldı. Beşinci sırada Saku-Kō adında dansta "kendi ismini almaya hak kazanmış" bir kızın *Edo Miyage* [Edo Hediyesi] dansı yer aldı.

Sonra arada çayla birlikte, sebze ile deniz ürünlerinin yan yana konulduğu *chirashi-suji* ikramı başladı. Dans

edenlerin aileleri dışında kimsenin davet edilmemesine karar verildiğinden salonda sadece otuz kişi kadar bulunuyordu. Rosemarie ile Fritz de seyircilerin arasındaydı. En önde oturuyorlardı. Gösteriyi izlerken yerde oturmaya alışık olmadıkları için dizlerinin üzerine oturarak izlemek yerine Japonların bu tür toplantılarda yapmayacağı şekilde arada bacaklarını açmış ya da bağdaş kurmuşlardı. Yine de minderlerin üzerinden ayrılmayarak uslu uslu Etsuko'nun gösterisinden itibaren her şeyi izlemişlerdi. Anneleri Hilda Stolz Hanım da verandada oturmuş, dansları izliyordu. Çocuklarından bugünkü etkinliği duymuş mutlaka görmek istemişti. Etsuko'nun gösterisi başlarken Fritz haber verince bahçe tarafından gelmişti. İçeri davet etmişler ama burada rahatım diyerek, verandaya çıkardıkları hasır koltuktan sahnedekileri seyretmişti.

"Fritz'ciğim bugün çok usluydun!"

O-Saku Hoca yaka kısmı beyaz, etekleri desenli üzerinde aile arması bulunan kimonosuyla, sahnenin gerisindeki altın renkli paravanın arkasından çıkıp Fritz'le konuşmaya başladı.

"Sahiden de öyle. Nereli bu çocuklar?" diye lafa karıştı Dul Kamisugi Hanım da seyircilerin arasından.

"Evin küçük kızının arkadaşları. Almanlar. Aramız çok iyi. Hep, 'Hocaanım, hocaanım,' diyorlar."

"Öyle mi? Yabancı olmalarına rağmen büyük bir ilgiyle izlediler."

"Hem de yere oturmasını da bildiler," diye katıldı birileri daha. Hepsi Osaka lehçesiyle konuşuyordu.

"Şey, küçük alman hanım... adın neydi senin?" diye seslendi O-Saku Hoca, Rosemarie'nin ismini aklına getirememişti. "Sen ve kardeşin Fritz yere oturunca ayaklarınız ağrımadı mı? Ağrırsa ayaklarınızı uzatın, tamam mı?"

Bu söylenenlere karşılık Rosemarie de Fritz de ne-

dense bugün her zaman olduklarından tamamen farklı, ciddi bir ifadeyle sessiz sedasız duruyorlardı.

Teinosuke Tokyo lehçesiyle Bayan Stolz'a, "Hanımefendi onları yiyebilecek misiniz?" diye sordu. Bayan Stolz *chirashi-suji* tabağını dizlerinin üzerine koymuş, yemek çubuklarıyla beceriksizce yemeye çalışıyordu.

"Bu tür şeyler yemeye alışık değilsinizdir herhalde, değil mi? Kendinizi zorlamayın lütfen," diyen Teinosuke hemen ardından, seyircilerin arasında çay sunan O-Hana'ya seslendi. "Baksana, Bayan Stolz'un yiyebileceği bir şeyler yok mu? Pasta gibi bir şeyler olacaktı. Bu önündekini al, başka bir şeyler getir."

"Yok... ben yiyeceğim..." Bayan Stolz, O-Hana'nın tabağı önünden almasına mâni olarak böyle cevap verdi.

"Sahiden mi hanımefendi? Gerçekten bunları yiyebilecek misiniz?"

"Hı hı. Yiyeceğim. Ben... bunları seviyor..."

"Öyle mi? Seviyorsunuz demek... Hey O-Hana, öyleyse kaşık gibi bir şey getir."

Anlaşılan Bayan Stolz gerçekten *chirashi-suji*'yi seviyordu. O-Hana kaşığı getirince tabağı bir kırıntı bırakmayacak şekilde silip süpürdü.

Aradan sonra sıra Kar dansı yapacak olan Taeko'daydı. Bunu bilen Teinosuke bir yukarı çıkıyor sonra tekrar aşağı dönüyor, yerinde oturamıyordu. Yukarıdakilerin onun aşağıda misafirlerle sohbet ettiğini sandıkları bir sırada yine yanlarında belirerek ne durumdalar diye bir göz attı:

"Hey, yavaş yavaş senin sıran geliyor."

"Evet. Hazırım."

Sekiz *tatami*'lik odada Sachiko, Etsuko, fotoğrafçı Itakura, sandalyede oturan Taeko'nun çevresinde yere

oturmuşlardı. Dördü de *chirashi-suji* yiyorlardı. Taeko kıyafetini kirletmemek için dizlerine peçete açmış, zaten etli olan dudaklarını iyice şişirip yuvarlatarak önündekileri küçük lokmalar halinde ağzına atıyor, her lokmadan sonra O-Haru'nun tuttuğu çaydan bir yudum alıyordu.

"Sen yemiyor musun?" diye sordu Sachiko, kocasına.

"Ben aşağıda yiyip geldim. Koisan'ın bu kadar çok yemesi doğru mu? Tamam biliyorum, 'Aç karnına oynanmaz,' derler de, dans ederken karnı bu kadar dolu olursa zor olmaz mı?"

"Öyle, öyle olmasına ama öğle yemeğinde de bir tek lokma yemedi. Dönüp dururken düşer kalırım diyor," dedi Sachiko.

"Kukla tiyatrosu *Bunraku* sanatçıları da oyundaki sözleri bitene kadar hiçbir şey yemezlermiş, değil mi? Dansla kukla farklı şeyler tamam da pek fazla yemese daha iyi," dedi Teinosuke.

"Enişteciğim o kadar çok yemiyorum. Rujum çıkmasın diye küçük lokmalar alıyorum. O yüzden çok yemişim gibi gözüküyor."

"Ben de Koisan'ın *sushi* yiyişini hayranlıkla izliyorum."

"Nedenmiş o?" diye sordu karısı

"Neden olacak. Küçük bir Japon balığının yem yemesine benziyor; ağzını yusyuvarlak yapıyor, üstelik ağzı ufacık gözükmesine rağmen hüp diye yiyebiliyor."

"Olur mu, insanın lokmasına öyle bakılır mı?" dedi Taeko.

"Sahiden Koisan doğru söylüyor!" dedi Etsuko kahkahayla gülerek.

"Böyle nasıl yiyebileceğimi bana öğrettiler!"

"Kim?"

"Hocaanımın oraya gelen *geisha*'lar. Rujları çıkmasın diye her zaman çok dikkat ediyorlar. Bir şeyler yerken

dudak boyaları bozulmasın diye lokmalarını yemek çubuklarıyla ağızlarının tam içine koymaları gerekiyor. O yüzden daha *maiko* oldukları yaşlardan itibaren soya fasulyesinden yapılan minicik minicik kesilip hazırlanmış *kōya-dōfu* ile alıştırma yaparlarmış. Sebebine gelince, *kōya-dōfu* çok sulu oluyormuş. Eğer öyle bir şey yiyip de rujun bozulmazsa tamammış."

"Bak, neler de biliyor!"

"Itakura, bugün izlemeye mi geldin?" diye sordu Teinosuke.

"Eh öyle. Müsaadenizle hem izlemek hem de fotoğraf çekmek için geldim."

"Bugünkü fotoğrafları kartpostal mı yapacaksın?"

"Yok, kartpostal yapmayacağım. Koisan'ın böyle geleneksel Japon saç modeliyle, geleneksel dansları yapması öyle pek görmeye alışmadığımız bir şey. Hatıra fotoğrafı çekeyim dedim."

"Bugün Itakura Bey ücretsiz çekiyor, öyle değil mi?" dedi Taeko.

Itakura, Osaka-Kobe şehirlerarası yolundaki Tanaka durağının biraz kuzeyinde bulunan, üzerinde "Itakura Fotoğraf Stüdyosu" tabelası asılı, sanat fotoğrafları çeken küçük bir stüdyonun sahibiydi. Eskiden, Okubata mağazasında çıraklık yapmıştı. Ortaokul mezunu bile değildi. Sonra Amerika'ya gitmiş, beş-altı yıl Los Angeles'ta fotoğrafçılık öğrendikten sonra dönmüştü. Hollywood'da kameramanlık yapma fırsatını kaçırdığına dair dedikodular bile vardı. Japonya'ya döndükten sonra çok geçmeden stüdyosunu açmıştı. O zaman Küçük Efendi Kei'nin ağabeyi, Okubata mağazasının sahibi Okubata Bey kendisine bir miktar borç vermiş, müşteri bulmasına yardımcı olarak onu koruyup kollamıştı. Bu nedenle Küçük Efendi Kei de ona destek olmuştu. Tam o sıralarda Taeko

yaptığı yapma bebeklerin tanıtımı için iyi bir fotoğrafçı aradığından, Kei aracılığıyla işi Itakura'ya vermişti. O zamandan beri Taeko'nun eserlerinin broşür ya da kartpostal için fotoğraf çekimlerini Itakura tek başına üstlenmişti. Taeko'dan aldığı işler sayesinde kendi reklamını da yapıyordu. Ayrıca, Taeko'nun Küçük Efendi Kei'yle ilişkisini bildiği için, ona da tıpkı Küçük Efendi'ye yaptığı gibi saygı ve bağlılıkla davranıyordu. Dışarıdan bakıldığında onu Taeko'nun uşağı zannettikleri bile oluyordu. Teinosuke'lerle tanışması tabii ki Taeko aracılığı ile olmuştu. Amerikan tarzında, ne yapıp edip kendini kabul ettiren, tatlı dilli bir delikanlıydı. Öyle olunca evlerine defalarca gelip gitmiş hatta evin hizmetlileriyle bile içli dışlı olmuştu. Evin hanımının iznini alıp O-Haru ile evlenmek istediğini söyleyerek şakalar bile yapıyordu.

"Madem ücretsiz, biz de fotoğrafımızı çektirelim," dedi Teinosuke.

"Öyle, öyle. Bir fotoğrafımızı çektirelim. Koisan ortaya, buraya da biz dizilelim."

"Nasıl duralım?"

"Beyefendi ve hanımefendi, Koisan'ın sandalyesinin arkasında durun lütfen. Tamam böyle. Küçükhanım Etsuko, Koisan'ın sağında dursun lütfen."

Sachiko, "O-Haru da gelsin," dedi.

"O zaman o da sola."

"Ablam da Tokyo'dan gelmiş olsa ne iyi olacaktı," dedi Etsuko birdenbire.

"Sahiden!" diye katıldı ona Sachiko. "Ablan sonradan duyunca ne kadar üzülecek kim bilir!"

"Anneciğim niye ablamı çağırmadın ki? Geçen aydan beri bugünkü gösteriyi biliyorduk oysa."

"Aklımdan geçmedi değil. Ama daha nisanda geri döndü."

Vizörden bakmakta olan Itakura, Sachiko'nun gözlerinin bir anda belli belirsiz nemlendiğini görünce şaşırarak başını kaldırıp baktı. Teinosuke de aynı anda durumu fark etmişti. Acaba karısının yüzü neden böyle olmuştu ki? Mart ayındaki düşük olayından beri arada bir kaybettikleri bebekleri aklına geliyor, gözyaşlarını tutamıyor, Teinosuke'yi endişelendiriyordu. Sanki bu sefer konu bu değil gibiydi, sebebini anlayamıyordu. Taeko'yu o elbisenin içinde sandalyede otururken görünce, büyük ablasının bu elbiseyi giydiği töreni, o eski günleri mi hatırlayıp duygulanmıştı acaba? Eğer o değilse acaba Taeko' nun ne zaman böyle giysiler giyip gelin olacağını mı düşünmüştü? Belki ondan önce daha Yukiko'nun evlenmediği mi aklına gelmiş de hüzünlenmişti? Yahut tüm bunların hepsi aklına üşüşmüş olabilirdi. Taeko'nun bu halini görenler, Yukiko'dan başka da evlilik çağı gelmiş bir kızları daha olduğunu düşüneceklerdi. Bu aklına gelince Küçük Efendi Kei'nin haline üzülmeden edemedi. Belki Itakura bugün buraya onun isteğiyle resim çekmeye gelmişti.

Taeko, fotoğraf işi bittikten sonra, "Satoyū!" diye odanın öbür köşesine seslendi. Aynanın önünde yirmi üç yirmi dört yaşlarında *geisha* olduğu anlaşılan bir hanım Kar dansından sonra yapacağı *Chaondo* [Çay Sanatı Şarkısı] dansının hareketlerini tekrar ediyordu. "Affedersin senden bir ricam olacaktı."

"Nedir?"

"Şey şu yan odaya gelebilir misin biraz?"

Bugün dans edenlerin arasında dört-beş profesyonel dansçı da bulunuyordu. Kendi dans isimlerini almaya hak kazanarak usta olmuş hanımlar ve iki *geisha* vardı. Satoyū *geisha* mahallesi Sōemon'dandı, O-Saku Hoca'nın gözde öğrencilerinden bir Yamamura dansçısıydı.

"Ben şimdiye kadar uzun etekli kıyafetle dans etme-

dim. O yüzden endişe ediyorum. Eteklerimi nasıl yapacağımı yan odada biraz gösterebilir misin?"

Taeko bunları dedikten sonra yerinden kalktı, Satoyū'nun yanına giderek bir şeyler fısıldadı.

Satoyū'nun, "Ben de kendime çok güvenmiyorum," demesine rağmen, "Rica ediyorum, biraz göster," diyerek koridorun öbür tarafına çeke çeke götürdü.

Aşağıda herkes yerini almıştı. Çin kemanı *kokyū* ve *shamisen*'in akort sesleri geliyordu.

Taeko, Satoyū'yla birlikte odaya kapandı, sürgülü kapıları çekti, yirmi dakika kadar çalıştılar.

"Koisan, beyefendi acele etsinler diyor," diye Itakura yukarı gelerek haber verdi.

Taeko, "Tamam, vakit geldi mi?" diyerek sürgülü kapıyı açtı.

"Itakura Bey, kıyafetimin eteği lütfen," diye elbisesinin eteğini Itakura'ya taşıtarak merdivenlerden indi.

Teinosuke ile Sachiko da, peş peşe Taeko'nun ardından indiler. Teinosuke dans başlar başlamaz izleyici tarafına geçti. Tüm dikkatiyle sahnedeki Taeko'nun dansına bakan küçük Alman çocuğun omzuna vurarak, "Fritz, o kim biliyor musun?" dedi.

Fritz tüm ciddiyetiyle başını evet anlamında sallayarak, hemen tekrar bakışlarını sahneye çevirdi.

Dördüncü bölüm

Dans gösterisinin üzerinden tam bir ay geçmiş, Temmuz'un beşi olmuştu. Sabahtı.

Bu sene mayıs ayından beri çok yağmur yağıyordu. Haziranda başlayan yağmur mevsiminin artık bitmesi ge-

rekirken Temmuz'un 3'ünde yine yağmaya başlamış, 4'ünde gün boyunca hızını artırarak yağmaya devam etmiş, beşinin sabahı ise aniden sağanağa dönüşmüştü. Hiç dineceğe benzemiyordu. Yine de iki saat içinde Osaka-Kobe bölgesinde akıllardan çıkmayacak bir felakete yol açacak büyük bir sel baskını olacağı hiç kimsenin aklının köşesinden geçmiyordu. Ailenin Ashiya'daki evlerinde ise durum şöyleydi: Saat yedi civarında önce Etsuko, sağanak yağmuru pek de önemsemeden, sadece yağmurdan korunmak için önlem alarak her zaman olduğu gibi okula gitmek için O-Haru ile birlikte evden çıktı. Etsuko'nun okulu Osaka-Kobe Karayolu'nun güneyine geçtikten sonra iki yüz-üç yüz metre ilerideydi. Osaka-Kobe tren hattının da güneyindeydi. Ashiya Nehri'nin batı kıyısına yakındı. O-Haru genellikle Etsuko'yu, karayolunu geçtikten sonra tek başına rahat gidebileceği yere kadar götürüp dönerdi. Ancak o gün sağanak yağmur olduğu için okula kadar bırakmıştı. Eve döndüğünde saat sekiz buçuk olmuştu herhalde. Dönüşte yağmur daha da şiddetlenmişti. Gönüllü kolluk güçlerinden gençler suyun yükseldiği yerlerde halkı uyarmak için koşuşturuyorlardı. Bunu görünce yolunu uzatıp Ashiya Nehri kıyısından geçerek suyu iyice yükselmiş nehrin ne halde olduğuna baktı. Dönüşte, "Narihira Köprüsü'nün oralar felaket efendim. Sular çok korkunç akıyor. Köprüye çıktı çıkacak neredeyse," diye gördüklerini anlattı. Yine de durumun o kadar ehemmiyet verecek bir şey olduğunu düşünmediler. O-Haru'nun dönmesinden on beş-yirmi dakika sonra, bu sefer Taeko, üzerinde zümrüt yeşili yağlı ipekten yağmurluk ve lastik çizmelerle çıktı. Onun çıktığını gören Sachiko, "Koisan, hava pek fena, çıkmasan," dedi. Ancak Taeko Shukugawa'daki atölyesine gitmiyordu. Sabahtan Motoyama-mura Noyori'deki dikiş akademisine gidecekti. "Bu kadarcık yağmurdan bir şey olmaz. Su basarsa

daha da eğlenceli olur hem," diye şakalar yaparak çıktı. Sachiko onun bu yağmurda gitmesine mâni olmayı düşünemedi.

Bir tek Teinosuke yağmurun biraz yavaşlamasını beklemeye karar verdi. Bahçedeki müştemilattaki çalışma odasında bir şeylere göz atarak oyalanırken, acı acı çalan sirenin sesi duyuldu.

O sırada sağanak iyice şiddetlenmişti. Ancak Teinosuke çalışma odasından dışarı göz attığında birazcık yağmurda bile su birikintisi olan bahçenin en alçak yeri olan güneydoğu tarafı köşesinde, erik ağaçlarının altında altı-yedi metrekarelik bir yerin göllenmesi dışında evlerinin yakınlarında endişe edecek bir şey göremedi. Ayrıca burası Ashiya Nehri'nin batı kıyısından yedi-sekiz yüz metre uzaktaydı. Bulundukları yerde bir tehlike olacağını sanmıyordu. Fakat Etsuko'nun okulu nehre iyice yakındı. Eğer nehir kıyısı kapatılmışsa hangi tarafı kapatılmıştı acaba? Okula bir şey olmazdı olmasına. Aklına ilk gelen şey Sachiko'yu boş yere endişelendirmekten kaçınmak oldu. Elinden geldiğince sakin gözükmeye çalıştı. Biraz zaman geçmesini bekledikten sonra çalışma odasından ana binaya gitti. Müştemilattaki odasından çıkıp ana binaya ulaşmak için attığı beş-altı adımda sırılsıklam olmuştu. "Az önce çalan siren de neyin nesi ki?" diyen karısının sorusunu, "Hımm, ne olduğunu bilmiyorum ama önemli bir şey değildir herhalde," diye geçiştirdi. Okulun yakınlarına kadar gidip bir bakma niyetiyle pamuktan kimono içliğinin üzerine Batı işi yağmurluğunu geçirerek çıkışa doğru ilerledi. Tam o sırada O-Haru, "Çok korkunç efendim!" diyerek beti benzi atmış, belinden aşağısı çamura bulanmış halde arka kapıdan koşarak girdi. Sabah nehrin yükselişini gördüğünden Etsuko'nun okulu aklına takılmış, sirenlerin sesini de duyunca fırlayıp çıkmıştı. Sular evin hemen doğusundaki yola kadar gel-

mişti. Yamate'den denize, kuzeyden güneye çağıl çağıl akıyordu. Suyun içine girerek doğuya ilerlemeyi denemişti. Başta dizlerine kadar geliyordu ama iki-üç adım atınca yarı beline kadar suyun içinde kalmıştı. Sanki sürüklenip gidecekmiş gibi olunca, oradaki evlerin birinin çatısından birileri, "Hey dikkat et!" diye bağırmıştı. "Tamam 'dikkat' edeyim de bu suyun içinde nereye gideyim!" Alışkanlığı olduğu üzere kendi kendine konuşmaya başlamıştı. Tam o sırada biri gümbür gümbür bir sesle ona bağırmıştı. Kim olduğunu anlamak için dönüp baktığında üzerinde gönüllü kolluk güçlerinin kıyafeti olan tanıdığı genç bir manav olduğunu görmüştü. "Ne var? Sen manav efendi değil misin?" demişti. O da kendisini tanımış, "O-Haru Kalfa, sen bu suyun içine girmiş nereye gidiyorsun? Buradan öteye erkekler bile gidemez. Nehrin yanındaki evler yıkılıyor, insanlar ölüyor. Çok korkunç şeyler oluyor," demişti. Adamın söylediklerini dinledikçe Ashiya Nehri ve Kōza Nehri'nin yukarılarında heyelan olduğunu anlamıştı. Selin sürükleyip getirdiği ev yıkıntıları, taş, toprak, kaya, ağaç... ne varsa Osaka-Kobe tren yolunun kuzeyindeki köprünün yakınlarına yığılıp kaldığı için yatağı tıkanan nehir iki yana taşmış, aşağı taraftaki yollar sel altında kalmıştı. Bazı yerlerde su iki metre yüksekliğe kadar ulaşmıştı. Çoğu aileler binaların ikinci katlarına çıkarak kurtulmaya çalışıyordu. O-Haru en çok ilkokulun durumunu merak ediyordu. "Şey, o tarafların durumunu tam bilmiyorum. Şehirlerarası yolun diğer tarafı çok kötüymüş, nehrin aşağı tarafı o kadar olmayabilir. Asıl doğu kıyısında ciddi hasar varmış. Batı kıyısında o kadar yok diye işittim ama ilkokulun oralar nasıldır acaba?" dedi. Bunun üzerine O-Haru, "Bu duyduklarımdan içim hiç rahat etmedi, bir yerlerden dolaşarak da olsa okula gidip kendi gözlerimle görmek istiyorum," deyince, "Olmaz! Ne kadar dolaşırsan

dolaş suya girmeden gidecek bir yol yok. Üstelik doğuya doğru gittikçe su iyice yükseliyor. Sadece yüksek olsa neyse, akıntı çok güçlü olduğundan sürükleyip götürme tehlikesi var. Üstüne üstlük yukarılardan ağaçlar, taşlar yuvarlanıp geliyor. Öyle bir şeye denk gelirsen her şey biter, ta denize kadar sürüklenirsin. Gönüllü kolluk güçleri ölüme hazır. Halatlara tutunarak var güçleriyle geçmeye çalışıyorlar oralardan ama bir kadının gidebileceği bir durumda değil," cevabını almıştı.

Bunları anlatan O-Haru, "Elimden bir şey gelmeyince dönüp geldim efendim," diye konuşmasını bitirdi.

Teinosuke aceleyle okula telefon etmeye çalıştı ancak hat kesikti. "Pekâlâ, madem öyle kendim giderim," dedi Sachiko'ya. Cevabını hatırlamıyordu. Sadece evin girişinden çıkarken gözlerinde yaşlarla kendisine bakıp bir an sımsıkı sarıldığını hatırlıyordu. Üzerindeki kimono içliği çıkarmış, eskimiş Batı kıyafetleri giymiş, ayaklarına lastik çizmelerini, üzerine yağmurluğunu geçirerek şapkasını takıp çıkmıştı. Daha elli metre gitmemişti ki peşinden O-Haru'nun geldiğini fark etti. Daha önce giydiği çamur içinde kalmış tek parça tiril tiril yazlık kıyafetin yerine bu sefer yatarken kullanılan ince bir kimono giymiş, yenlerini kıvırıp eteklerini toplamıştı. Koyu kırmızı içliği gözüküyordu. "Ne oldu? Sen peşimden gelmesen de olur, geri dön!" diye bağırınca, "Peki efendim, izninizle şuraya kadar sizinle geleyim," cevabını vererek peşinden ayrılmadı. "Beyim o taraf uygun değil... bu taraf daha iyi efendim," diyerek doğuya hiç gitmeden güneye doğru dosdoğru indi. Teinosuke de onu takip etti. Şehirlerarası yola kadar ulaştılar. Ardından da mümkün olduğunca güneyden dolanarak Osaka-Kobe tren yolunun bir kilometre kuzeyine kadar ciddi bir selle karşılaşmadan gelmeyi başardılar. Okula ulaşmak için artık doğuya gitmekten başka yol yoktu. Şanslarına su oralarda alçak-

tı. Neredeyse çizmeler yeterli geliyordu. Osaka-Kobe Karayolu'nu geçerek eski şehirlerarası yola geldiklerinde beklediklerinin tam tersine su iyice sığlaştı. Nihayet önlerinde okulun binası göründü. Öğrenciler ikinci katın penceresinden bakıyorlardı. "Oh, okulda bir şey yok... çok şükür!" diye ardından büyük sevinçle kendi kendine konuşan birinin olduğunu duyup da bakınca, O-Haru' nun hâlâ peşinden geldiğini gördü. Önceleri Teinosuke, O-Haru'nun ardından gidiyordu. Onu nerede geride bıraktığını hatırlamıyordu. Geldikleri yolda akıntı çok hızlı olduğu için Teinosuke'nin her adımını tek tek iyice basması gerekiyordu. Çizmelerinin içi suyla dolmuş, adımları iyice ağırlaşmış tüm dikkatini yürümeye vermişti. Boyu ondan oldukça kısa olan O-Haru'nun koyu kırmızı içliğinin neredeyse tamamı çamur içinde kalmıştı. Sırılsıklamdı. Şemsiyeyi açmak yerine baston gibi kullanmış, sele kapılmamak için telgraf direklerine, evlerin çitlerine tutunarak epey arkadan gelmişti. Kendi kendine konuştuğu bilinirdi. Sinemaya gittiklerinde bile, "Tamam iyi, peki o adam şimdi ne yapacak?" diye kendi kendine konuşur, meraklanır, alkışlardı. Böyle bir huyu olduğunu bilenler, "O-Haru Kalfa'yla sinemaya gitmekten utanıyoruz," derlerdi. Teinosuke, onun bu huyunu bilmesine rağmen, korkunç sel felaketinin ortasında yine kendi kendine konuşmaya başladığını görünce durumu garipsedi.

Kocası çıktıktan sonra Sachiko bir türlü yerinde duramadı. Yağmurun biraz azalmasını fırsat bilerek dış kapıya kadar gidip dışarıya bir göz attı. Ashiya Nehri İstasyonu'nun yakınındaki durağın şoförü o sırada oradan geçiyordu. Kendisini selamlayınca Sachiko ona önce okulun durumunu sordu. Adam kendisi gidip görmemişti ama duyduğuna göre okul en güvende olan yerlerden biriydi.

Oraya gidene kadar sel basan yerler vardı ancak okulun bulunduğu yer yüksek olduğu için selden etkilenmediğini söylüyorlardı. Olasılıkla bir şey yoktu. Sachiko bunları duyunca önce bir nefes aldı. Fakat şoför hemen ardından devam etti. "Herkes, Ashiya Nehri'nin orası korkunç ama Sumiyoshi Nehri'nin oradaki sel daha beter," diyor. Hankyū özel hattının da, Devlet Demiryolları'nın da trenleri çalışmıyormuş, şehirlerarası yol kapanmış. O yüzden ne olduğu tam olarak bilinemiyormuş. Batı tarafından yürüyerek gelen insanların söylediklerine göre buradan Devlet Demiryolları Motoyama İstasyonu'na kadar olan bölgede fazla sel yokmuş. Tren hattının üzerinden gidilirse suya girmeden ilerlenebiliyormuş. Ancak oradan ötesi, batıya gittikçe her yer tamamen sanki çamurlu bir denize dönüşmüş. Dağdan köpürerek akıp gelen seller birbirine karışıp birleşiyor, önüne çıkan her şeyi sürükleyip götürüyormuş. Hasır yaygılara, dallara tutunan insanlar, imdat çığlıklarıyla sürüklenip gidiyorlarmış. Öyle bir durummuş ki elden gelen bir şey yokmuş.

Sachiko bunları duyunca bu sefer Taeko için endişelenmeye başladı. Gittiği dikiş akademisi şehirlerarası yolda Kōnan Kız Okulu'nun hemen önündeki otobüs durağının biraz kuzeyindeydi. Sumiyoshi Nehri'nden hemen iki yüz-üç yüz metre ötedeydi. Şoförün anlattıklarına bakılırsa şu anda o çamurlu su denizinin içinde olmalıydı. Dikiş akademisine giderken, şehirlerarası yola kadar yürüyüp oradan otobüsle gidiyordu. "Aslında biraz önce Koisan'ınızı şehirlerarası yola doğru inerken gördüm galiba. Yan yana geçtik. Yeşil bir yağmurluk vardı üzerinde. Eğer o zaman yola çıktıysa gideceği yere ulaşır ulaşmaz sel gelmiş olabilir. Orası okula göre çok daha tehlikede." Şoför böyle demişti. Sachiko ne yapacağını bilmeden kapıdan içeri koştu. Tüm gücüyle bağırmaya başladı:

"O-Haru Kalfa!"

"O-Haru, beyefendinin ardından çıktı efendim. Sonra geri dönmedi," dediler. O anda Sachiko yüzünü bir çocuk gibi buruşturup ağlamaya başladı.

O-Aki ve O-Hana'nın şaşkınlıktan donakalmış şekilde kendi ağlamasına baktıklarını görünce salondan verandaya kaçtı. Çaresizlikten hıçkıra hıçkıra bahçeye indiğinde Bayan Stolz iki bahçeyi ayıran tellerin üzerinden başını uzattı. Yüzü bembeyazdı.

"Hanımefendi!" diye seslendi. "Hanımefendi, senin kocanız ne yaptı? Etsuko'nun okulu ne durumda?"

"Benim kocam şimdi Etsuko'yu almaya gitti. Etsuko'nun okulunun oralarda sorun yok diyorlar. Sizin eşiniz?"

"Benim kocam, Peter ve Rumii'yi almak için Kobe'ye gitti. Çok endişeliyim."

Stolz'ların üç çocuğundan Fritz henüz küçük olduğundan okula gitmiyordu. Peter ve Rosemarie ise Kobe'nin yüksek yerlerinde bulunan Yamate'deki Alman Kulübü'nün özel ilkokuluna devam ediyorlardı. Babaları Bay Stolz'un çalıştığı yer de Kobe'de olduğundan, Sachiko eskiden iki çocuk ve babalarının evden birlikte çıktıklarını sık sık görüyordu. Çin meselesi başladığından beri işler yavaşladığı için babalarının işe gitmediği günler oluyordu. Son zamanlarda sabahları sadece iki çocuk birlikte çıkıyorlardı. Bu sabah da babaları evde kalmıştı. Sonradan çocuklar için endişe etmiş, bir yolunu bulup Kobe'ye gideceğini, duruma bakacağını söyleyerek az önce evden çıkmıştı. Evden çıkarken sel olduğunu bilmesine rağmen, ne derecede olduğunu, trenlerin çalışmadığını bilmiyordu. Karısı yolda başına bir şey gelmesinden endişeleniyordu. Kadının Japoncası çocukları kadar iyi değildi. O yüzden Sachiko da çat pat İngilizcesiyle konuşmaya çalışmış, iki kadın bir şekilde anlaşmayı başarmışlardı. Sachiko elinden geldiğince Bayan Stolz'u yatıştırmaya çalıştı.

"Sizin eşiniz mutlaka sağ salim geri dönecek. Hem sular sadece Ashiya ve Sumiyoshi civarındaymış. Kobe'ye bir şey olmamıştır. Peter ve Rumii güvendedir. Gerçekten öyle olduğuna inanıyorum. Lütfen içinizi rahat tutun," diye defalarca tekrar ederek ona biraz moral vermeye çalıştı.

Sonunda, "Görüşmek üzere," diye ayrılarak salona döndü. Çok geçmeden, biraz önce sonuna kadar açık bıraktığı ön kapıdan Teinosuke ve O-Haru yanlarında Etsuko ile içeri girdiler.

Söyledikleri gibi Etsuko'nun okulu selden fazla etkilenmemişti. Sadece okulun çevresini sular sarmıştı. Suların yükselmesinden endişe edilerek dersler iptal edilmiş, çocuklar ikinci kattaki sınıflara çıkarılmıştı. Çocuklarının durumundan endişe ederek peş peşe çıkagelen babalarına, ağabeylerine çocuklar teslim edilmeye başlanmıştı. Etsuko korkmamıştı. Daha çok evdekilerin durumunu merak ederken babası ve O-Haru çıkagelmişlerdi. Çocuklarını almak için okula gelen ilk ailelerden biri de Etsoko'nunkilerdi. Teinosuke'nin arkasından daha birçok kişi çocuklarını almaya gelmeye devam etmişti. Teinosuke, okul müdürü ve öğretmenlere teşekkür edip, "Geçmiş olsun," diyerek Etsuko'yu almış, aşağı yukarı geldiği yoldan geri dönmüştü. O sırada O-Haru'nun yanında olması büyük şanstı. O-Haru okulda, Etsuko'nun iyi olduğunu görünce, "Küçükanım," diyerek çamur içindeki kimonosuyla çocuğa sarılmış, çevredeki herkesi şaşkınlığa düşürmüştü. Dönüşte O-Haru önlerinden akıntıyı açarak ilerlemiş, Teinosuke'nin rahat ilerlemesini sağlamıştı. Su geldikleri zamana göre beş-altı santim daha yükselmişti. Teinosuke için kızını sırtına alıp yürümek zordu. Akıntıya kapılıp gidiverecek gibi oluyordu. O-Haru'nun şiddetli akıntıya karşı yürüyerek suyun şiddetini azaltması sayesinde ilerleyebiliyordu. Onun ardından gitmeseydi tehlikeli yerlerde bir

adım bile atması mümkün olmazdı. Onlar için suları yaran O-Haru suyun yükseldiği yerlerde beline kadar suya giriyordu, hiç kolay değildi. Sular kuzeyden güneye durmaksızın akıyordu. O yüzden doğu batı yönündeki yoldan batıya doğru ilerlemeye karar verdiler. İki-üç yerde kavşaklarda büyük badire atlattılar. Bazı yerlere halatlar konulmuştu. Onlara tutunarak geçtiler. Bazı yerlerde gönüllü kolluk güçleri imdatlarına yetişti. Ancak bir yerde hiçbir şey yoktu. Birbirlerine yapışıp O-Haru'nun şemsiyesine tutunarak güçbela geçebildiler.

Sachiko, Etsuko'nun sağ salim dönmesine doğru dürüst sevinemedi, kocasına ve O-Haru'ya teşekkür edemedi. Kocasının hikâyenin sonunu tamamlamasını bekleyemeden, "Peki ya Koisan ne olacak?" diyerek tekrar gözlerinden yaşlar boşandı.

Beşinci bölüm

Teinosuke'nin Etsuko'nun okuluna gidip dönmesi normalde yarım saat bile sürmezdi. O günse bir saati geçmiş olmalıydı. Bu arada Sumiyoshi Nehri çevresindeki sel baskınının ne durumda olduğu onlara kadar ulaşmıştı. Anlatılanlara göre şehirlerarası yolda Tanaka'dan itibaren batı tarafı tamamen sanki büyük bir nehir olmuş, çamurlu sular girdaplar yaparak akıyordu. Noyori, Yokoya, Aogi tarafları en kötü durumdaki yerlerdi. Şehirlerarası yolun güneyindeki Kōnan pazaryeri de, golf sahası da tamamen haritadan silinmiş, bir anda denizle birleşivermişti. Çok sayıda ölen ya da yaralanan olmuş, hayvanlar telef olmuş, sulara kapılmış, çok sayıda bina yerle bir olup selle sürüklenmişti. Neler olduğunu yavaş

yavaş öğrenmeye başlamışlardı ama kulaklarına ulaşanların hepsi felaket haberleriydi.

Tokyo ve Yokohama bölgelerini etkileyen büyük Kantō Depremi'nde Tokyo'da olan Teinosuke, böyle olaylarda rivayetlerin nasıl başını alıp gittiğini biliyordu. Taeko'nun akıbeti konusunda iyice çaresizliğe kapılmış olan Sachiko'ya bunu hatırlatarak karısını sakinleştirmeye çalıştı. Tren rayları üzerinden yürüyerek Motoyama İstasyonu'na kadar gidilebileceği söyleniyordu. Madem öyle, gidebileceği yere kadar giderek kendi gözleriyle durumu görecekti. Eğer durum gerçekten söylenenler gibiyse gitmesinin pek bir anlamı olmayacaktı. Fakat olasılıkla durum öyle değildi. Teinosuke böyle düşünüyordu. Deprem felaketinde de tanık olmuştu, böyle doğal afetlerde insanların ölüm olasılığı sanılanın tersine oldukça düşüktü. Dışarıdan bakıldığında imkânsız olduğu düşünülecek durumlarda bile çok kişi kurtulmuştu. Her ne olursa olsun şimdiden ağlayıp yakınmak için çok erkendi. Karısından biraz sakinleşerek kendi dönüşünü beklemesini istedi. Bir şey olur da hemen dönmezse endişe etmesini istemiyordu. Kendisini tehlikeye atacak bir şey yapmayacaktı. Daha ileri geçmesinin mümkün olmadığını görürse, bırakıp geri dönecekti. Bunları söyleyen Teinosuke, karnı acıktığında yanında atıştıracak bir şeyler olsun diye pirinç köftesi hazırlattı. Biraz brendi ve ilkyardım için birkaç çeşit ilacı cebine doldurdu. Önceki seferden dersini aldığı için lastik çizmeler yerine düz ayakkabılarını ve golf pantolonu giyip çıktı.

Tren yolu hattı boyunca giderse dikiş akademisinin bulunduğu Noyori'ye kadar olsa olsa dört kilometre kadar olmalıydı. Yürüyüş yapmayı seven Teinosuke o bölgeyi çok iyi biliyordu. Dikiş akademisinin önünden de sık sık geçmişti.

Taeko'nun olduğu yere gidebileceğini düşündürten şeylerden biri dikiş akademisinin, Kōnan Kız Okulu'na yakın olmasıydı. Kız okulu Devlet Demiryolları hattına ait Motoyama İstasyonu'ndan çıkılarak bir kilometre kadar batıya doğru gidildiğinde, güneydeki yolun diğer tarafındaydı. Dikiş akademisi de bu kız okulunun hemen batısındaydı. Tren hattından tarif edilecek olursa okul güneyde, iki yüz metre mesafede bir noktadaydı. Eğer tren raylarının üzerinden kız okulunun yakınlarına ulaşabilirse dikiş akademisine de varmayı başarabilirdi belki de. En azından binanın hasara uğrayıp uğramadığını kendi gözleriyle görebilirdi.

Teinosuke kapıdan çıkar çıkmaz, O-Haru da yine düşünmeden onun peşine takılmıştı. "Olmaz bu sefer gelemezsin! Her şeyden önce Sachiko ve Etsuko evde tek başlarına kalırlarsa aklım evde kalır. Yokluğumda eve göz kulak ol!" diye kesin bir şekilde konuşarak geri gönderdi. Evden elli metre mesafede kuzeyde tren yoluna çıktı. Oradan itibaren birkaç yüz metre boyunca selin emaresi yoktu. Sonrasında sadece ormanın yakınlarında yolun iki yanındaki çeltik tarlalarını yarım metre, bir metre kadar yükseklikte su bastığını gördü. Ormandan çıkıp Tanabe'ye yöneldiğinde sular tren hattının kuzeyinde kaldı. Güney taraf her zamanki gibiydi. Ancak Motoyama İstasyonu'na yaklaştıkça güney tarafta da sel baskını görünmeye başladı. Tren raylarının üzerinde henüz bir şey olmadığını fark eden Teinosuke oradan yürüyerek gitmekte bir sakınca görmedi. Arada birkaç kişilik gruplar halinde yürüyen Kōnan Lisesi öğrencileriyle karşılaşınca seslenip durduruyor, yolun ilerisindeki durumu soruyordu. "Burada hiçbir şey yok. Motoyama İstasyonu'nun ötesi gerçekten çok kötü. Biraz daha ilerlerseniz, öte tarafın tıpkı bir deniz gibi olduğunu görürsünüz." Hepsi bu cevabı veriyordu. "Noyori'ye Kōnan Kız Oku-

lu'nun oraya gitmek istiyorum..." dediğinde, "Herhalde oralar en kötü durumda olmalı. Biz yola çıktığımızda bile çoktan sel basmıştı. Şimdi tren raylarının üzeri de, batısı da sular altında kalmış olmalı," diye cevap verdiler. Sonunda Motoyama İstasyonu'na ulaştığında o bölgede selin durumunun gerçekten çok korkunç olduğunu gördü. Teinosuke biraz soluklanmak için tren raylarından istasyona çıktı. İstasyonun önündeki yol sular altında kalmıştı. Sular anbean istasyona doğru yükseliyordu. İstasyon binasının girişine kum torbaları, hasır yaygılar üst üste yığılmış, istasyon görevlileri olsun, öğrenciler olsun sırayla, aralardan giren suları çalı süpürgeleriyle dışarı süpürüyorlardı. Teinosuke oralarda kalırsa kendisinin de çalı süpürgesini alıp yardım etmesi gerektiğini görünce biraz soluklandıktan sonra iyice hızlanan yağmura rağmen tekrar rayların üzerinde ilerlemeye başladı.

Sel suları sarı bir çamur gibiydi. Bu haliyle Çin'deki o uçsuz bucaksız Yangtze Nehri'ne benziyordu. Sapsarı sularda yer yer koyu kısımlar da görülüyordu.

Bir süre sonra Teinosuke de o suların içinde ilerlemeye başlamıştı. Bir anda fark etti ki, yürüyüş yaptığı zamanlardan bildiği Tanaka Deresi de sular altında kalmıştı, sular demiryolu köprüsüne yükseliyordu. Köprüyü geçip biraz ilerlediğinde tren yoluna henüz suların gelmediğini ancak iki tarafında selin iyice yükseldiğini gördü. Teinosuke orada durup ileriye bakarken, gözlerinin önünde uzanan manzarayı görünce az önce karşılaştığı öğrencilerin "tıpkı deniz gibi" demelerine tamamen hak verdi. Önündeki manzarayı gördüğü ilk anda, hislerini ifade etmek için, "korkunç" yerine, her ne kadar böyle bir durumu anlatmak için uygun düşmese de "yüce", "ulu" gibi sözcükler ona daha yakın geldi. Korkup şaşırmaktan çok sersemlemiş, büyülenmiş gibi bakakalmıştı.

Bu bölge, Rokkō Dağı'ndan Osaka Körfezi'ne kadar

uzanan hafif meyilli bir yamaçtı. Güneye bakan tarafında bağlar, bahçeler, tarlalar, çamlıklar, küçük dereler, aralarında da eski tarz köy evleri ve kırmızı çatılı Batı tarzı binalar yer alıyordu. Onun bildiğine göre burası, Osaka-Kobe arasında yüksek, havası az nemli, güzel manzaralı, yürüyüşe uygun bir yerdi. Ama şimdi karşısında gördüğü şey tam anlamıyla insanın aklına Yangtze Nehri ya da Sarı Nehir'in büyük sel baskınlarını getiriyordu. Ayrıca normal sel baskınlarından farklı olarak Rokkō Dağı'ndan gelen heyelan bembeyaz köpüklü azgın dalgalarla çağıldayarak ardı arkası kesilmeden akıp geliyordu. Görünüşü fokur fokur kaynayan bir suya benziyordu. Gerçekten de dalgaların olduğu yerler nehir değil deniz gibiydi. Kapkaraydı. Yaz fırtınalarında denizin çamura kesmiş suyunu hatırlatıyordu. Teinosuke'nin durduğu demiryolu bu çamurlu denizin rıhtımı gibi uzanıyor, kısa bir süre sonra üstünü kaplayacak sular çarpıp duruyordu. Demiryolunda rayların altındaki toprak tamamen suyla akıp gitmiş, sadece üstteki tahta traversler bir çeşit merdivenmiş gibi boşlukta kalakalmıştı. Teinosuke, ayağının dibinde iki yengecin hızlı hızlı yürüdüğünü fark etti. Herhalde yengeçler dereyi sel aldığı için tren yolunun üzerine kaçmışlardı. Teinosuke eğer buralarda kendisinden başka kimsenin olmadığını görseydi büyük ihtimalle buradan geri dönerdi. Fakat Kōnan Lisesi'nden öğrencilerle birlikte ilerlemeye başladılar. Delikanlılar sabah okula gittikten bir-iki saat sonra tüm bunlar olmuş, okul paydos edilmişti. Suların içinden Okamoto İstasyonu'na kadar kaçıp gelmişler, orada da Hankyū özel tren hattının çalışmadığını duyunca Devlet Demiryolları'nın Motoyama İstasyonu'na kadar gitmişlerdi. Fakat o hattın da kapandığını görünce istasyonda biraz soluklanmışlardı. Az önce istasyon binasındaki suların süpürülmesine yardım edenler onlardı. Fakat sel giderek yükseliyordu. Orada bekle-

mek de güvenli değildi. Kobe'ye ve Osaka'ya gidenler olarak iki gruba ayrılarak tren yolundan yürüyüp gitmeye karar vermişlerdi. Teinosuke'nin karşılaştığı gruptaki herkes güçlü kuvveli delikanlılardı. Tehlikenin pek farkına varmadan, içlerinden biri suya düşecek olursa kahkahalarla gülüyorlardı. Teinosuke onların ardına takıldı. Havada asılıymış gibi duran tren yolunun tahta traverslerinden birinden diğerine atlayarak güçbela ilerledi. Altında baş döndüren bir hızla azgın bir sel çağlıyordu. Bir yandan yağmurun sesi selin çağıltısına karıştığından o âna kadar duymamıştı ama bir yerlerden, "Heey! Heeeey!" diye birileri sesleniyordu. Hemen elli metre kadar ileride tren durmuş, aynı okuldan öğrenciler pencereden başlarını uzatmış dışarıdaki gruba sesleniyordu. "Nereye gitmeyi düşünüyorsunuz? Buradan ötesi çok tehlikeli. Sumiyoshi Nehri iyice kabarmış geçmek mümkün değilmiş. Buraya, yanımıza gelin!" diyorlardı. Teinosuke de yapacak bir şey olmadığı için onlarla birlikte buharlı trene bindi. Kobe Ekspresi'nin üçüncü mevki vagonuydu. Kōnan Okulu öğrencilerinin dışında da birçok kişi buraya sığınmıştı. İçlerinde Koreli aileler de vardı. Birbirlerine sımsıkı sarılmış oturuyorlardı. Belki de evleri selde yıkılmış canlarını kurtarmak için buraya sığınmışlardı. Yüzünden hasta olduğu anlaşılan yaşlı bir kadına hizmetçisi refakat ediyordu. Çok geçmeden mırıldanarak Amida Buddha'ya dualar okumaya başladı. Seyyar kimono satıcısına benzeyen bir adam vardı. Üzerinde kendir içliği ve iç donuyla kalmış titreyerek oturuyordu. İçinde mallarının olduğu çamura bulanmış bohçasını yanına koymuştu. Islak iç kimonosu ve yün kıyafetini oturma yerinin arkasına asmış kurutuyordu. Öğrenciler bir araya gelince iyice neşelenerek konuşmaya başladılar. İçlerinden biri cebinden karamel çıkarıp arkadaşlarına bölüştürüyor, bir diğeri lastik çizmelerini çıkarıp baş aşa-

ğı ederek içindeki kumu, çamurlu suyu boşaltıyor, bir başkası çoraplarını çıkarmış bembeyaz ayaklarına bakıyordu. Başka biri sırılsıklam olmuş formasını ve gömleğini sıkıyor, üzerindekileri çıkarıp kurulanıyordu. Bazıları kıyafetleri ıslak olduğu için oturma yerlerine oturmaktan çekinerek koridorda ayakta duruyorlardı. Sırayla pencereden dışarıya bakıyorlardı. "Bakın çatı sürüklenip geldi! Aaa hasır yaygı! Bak ağaç! Bisiklet! Ooo! Araba geldi, bakın!" diye yaygaralar koparıyorlardı. O sırada içlerinden biri, "Hey! Köpek var!" dedi.

"Kurtaralım, değil mi?"

"Ölmüş gibi duruyor."

"Yok, yok yaşıyor. Bak, şurada! Demiryolunun üzerinde." Osaka lehçesiyle konuşuyorlardı.

Orta büyüklükte tüyleri çamura bulanmış teriyer cinsi köpek, yağmurdan korunmak için trenin tekerlerinin yanına sığınmış, tir tir titreyerek büzülmüştü. İki-üç öğrenci "kurtaralım" diyerek gidip alıp getirdiler. Köpeği içeri soktuklarında, köpek şöyle bir silkelenerek üzerindeki suları attıktan sonra, gelip onu kurtaran gençlerin yanında uzanarak çok korkmuş görünen ürkek gözlerle onlara bakmaya başladı. İçlerinden biri burnunun dibine karamel götürdü ama köpek şöyle bir koklayıp bıraktı, yemeye bile çalışmadı.

Teinosuke de, yağmur kıyafetlerinin içine kadar işlediğinden yağmurluğunu ve ceketini çıkararak koltuğun arkasına astı. Bir-iki bardak brendi içtikten sonra sigarasını yaktı. Kol saati, öğlen biri gösteriyordu. Karnı daha acıkmamıştı, hazırlattığı yollukları açıp yemek içinden gelmedi. Oturduğu yerden baktığında tam kuzeyde İkinci Motoyama İlkokulu'nun binasının sular altında kaldığını gördü. İlk katın güney cephesindeki sıra sıra pencerelerden sanki devasa baraj kapakları açılmış gibi sular fışkı-

rıyordu. Eğer ilkokul oradaysa trenin durduğu yerin Kōnan Kız Okulu'nun kuzeydoğusunda, aşağı yukarı elli metre mesafede olduğunu iyice anlamıştı. Normal zamanda olsa, ulaşmaya çalıştığı dikiş akademisine birkaç dakikada varabilirdi. Bu arada trendeki öğrenciler yavaş yavaş neşelerini kaybetmiş, sanki sözleşmişler gibi üzerlerine ciddi bir ifade gelmeye başlamıştı. Kanları kaynayan gençler durumun hiç gülünç olmadığını anlamışlardı sonunda. Teinosuke başını çıkarıp baktığında, öğrencilerle birlikte geçip geldikleri demiryolunun, Motoyama İstasyonu'yla trenin arasında olan kısmının sular altında kaldığını, sadece trenin bulunduğu yerin bir ada gibi olduğunu gördü. Burayı ne zaman suların kaplayacağını tahmin edemiyordu. Aklına gelen ihtimallerden en korkuncu tren yolunun bulunduğu zeminin yerinden oynayıp sürüklenebileceği düşüncesiydi. Gördüğü kadarıyla bu kısımda demiryolu topraktan bir buçuk-iki metre yüksekteydi. Ancak orası da şimdi hızla suyla doluyordu. Dağdan korkunç bir şekilde çağıldayarak gelen sel, kıyıya çarpan dalgalar gibi şak şak vagonun pencerelerini dövmeye başlayınca herkes telaşla pencereleri kapadı. Camların diğer yanında çamurlu sular her yere çarpıyor, beyaz köpükler çıkararak girdaplar yaparak yükseliyordu. Tam o sırada postacı kıyafeti giymiş biri öndeki vagondan bu tarafa kaçıp geldi. Ardından on beş-on altı kişi daha onu takip etti. Hemen arkalarından kondüktör geldi.

"Beyler, bayanlar öbür vagona geçiniz lütfen. Ön tarafta su tren yoluna kadar yükseldi," diye anons etti. Herkes büyük bir telaşla eşyalarını toplayıp kurumaya bıraktıkları kıyafetlerini, çizmelerini alarak arka taraftaki vagona geçti.

"Kondüktör efendi, bu yatakları kullanabilir miyiz?" Birileri böyle sordu. Demek burası üçüncü mevkinin yataklı vagonuydu.

"Nasıl isterseniz... Böyle bir felaket ânında fark etmez."

Öğrencilerden bazıları biraz yataklara uzanmayı denedi. Ama çoğu, içleri rahat etmediği için kalkıp kalkıp camdan dışarı bakıyorlardı. Suların sesi giderek daha korkunç bir hal alıyor, vagonun içinden bile kulakları sağır eden gümbürtüsü duyuluyordu. Az önce mırıldanarak dua okuyan teyze şimdi sesini yükseltmiş, var gücüyle dualar okumayı sürdürüyordu. Onun sesine Korelilerin çocuklarının ağlayan sesi karışıyordu.

"Aaa! Sular tren yolunun üzerine çıktı!"

Birisi böyle der demez, herkes kalkıp kuzey taraftaki pencerelere gitti. Sular henüz toprak sete kadar gelmemişti. Ancak hemen altına var gücüyle çarpıyordu. Yan taraftaki hatta kadar yükselmişti.

"Kondüktör efendi, burası güvenli mi?" Bu yöreden otuz yaşlarında bir ev hanımı böyle sordu.

"Şey... daha güvenli bir yer varsa oraya kaçmak daha iyi tabii ama..."

Teinosuke, girdapların arasında yuvarlanıp giden çekçek arabasına boş gözlerle bakıyordu. Evden çıkarken, "Kendimi tehlikeye atmayacağım, tehlikeli olduğunu görürsem yarı yoldan döneceğim," demişti. Nasıl olduğunu hiç anlamadan bir anda kendini bu durumda buluvermişti. Ama yine de ölümü hiç aklına getirmedi. İçinde bir yerlerde, "Eğer gerekirse bir yolu bulunur," diyen bir taraf vardı. Kadın ya da çocuk değildi ya... Bir anda aklına Taeko'nun gittiği dikiş akademisinin tek katlı olduğu geldi. İçinde büyük bir huzursuzluk hissetti. Karısının o endişesi kendisine biraz abartılı gelmişti ama belli ki ona malum olmuştu. Daha bir ay önce Haziran'ın 5'inde Kar dansını yapan Taeko'nun görüntüsü benzersiz bir özlem ve çarpıcılıkla gözlerinin önünde canlanıverdi. O gün onu ortalarına alarak ailecek fotoğraf çek-

tirmeleri, karısının sebepsiz yere ağlayışı bir bir aklına geldi. Taeko belki de şimdi binanın çatısına çıkmış yardım istiyordu. Tam yanı başına kadar gelmişken hiçbir şey yapamamıştı. Kendisi burada böyle durup beklemek zorunda mıydı? Buraya kadar gelmişken tehlikeyi göze alarak Taeko'yu geri götürmezse karısının yüzüne bakamazdı. Karısının şükran dolu bakışları, çıkmadan önceki o çaresiz ağlayışı, gözlerinin önünde art arda beliriyordu.

İçinden bunları geçirerek bütün dikkatiyle dışarıda neler olduğuna bakarken sevinçten yerinden zıplayacak bir şey fark etti. Tren yolunun güney tarafında sular alçalmaya, yer yer kumlar gözükmeye başlamıştı. Tam aksine kuzey tarafta da sular giderek yükseliyordu. Dalgalar yükselerek diğer hattı geçip bu hatta vurmaya başlamıştı.

"Bu tarafta sular alçaldı!" diye bir öğrenci bağırdı.

"Aaa, gerçekten! Hey! Böyleyse gidebiliriz!"

"Kōnan Kız Okulu'na kadar gidelim!"

Öğrenciler önden atlayıp gidince, insanların çoğu da ayakkabılarını, bohçalarını sırtlarına vurarak onları takip ettiler. Teinosuke de onlardan biriydi. Kendini bilmeden, toprak setten aşağıya indiği anda, kuzeyden gelen büyük bir dalga trenin bulunduğu yere çarptı. Sular korkunç bir sesle çağlayan gibi kafasının üzerine boşaldı. Selin sürüklediği bir ağaç yandan çıkageldi. Şans eseri çamurlu sulardan kaçarak suların olmadığı yere çıktı ama bu kez de ayakları bir anda dizlerine kadar kuma gömülüverdi. Güçbela ayağını çekebildiğinde ayakkabısının teki ayağından çıktı. Zorlukla bir o ayağını bir bu ayağını çekmeye çalışarak beş-altı adım attığında karşısına iki metre genişliğinde sel çıktı. Önündekiler sanki defalarca sele kapılacak gibi oldular. Akıntının şiddeti sabah Etsuko'yu sırtında taşıdığı zamankine göre kat kat fazlaydı. Yolun yarısında, "Akıntıya kapılıp gideceğim! Yapamıyorum!"

diye kendini birkaç kez kaderine teslim olmuş gibi hissetti. Nihayet karşıya ulaştığında, yine selin getirdiği kumların içine dizlerine kadar saplandı. Telaşla telgraf direklerine sarılarak kendini dışarı çekti. Kōnan Kız Okulu'nun arka kapısı hemen burnunun dibindeydi, yüz metre var yoktu. Oraya sığınmaktan başka çaresi yoktu. Ancak arada yine bir sel akıntısını geçmesi gerekiyordu. Tam karşısında olduğu halde bir türlü o tarafa ulaşamıyordu. O sırada kapı aralandı, biri tırmık gibi bir şey uzattı. Teinosuke tırmığa iyice tutunduğunda birileri onu kapının içine çekti.

Altıncı bölüm

O gün öğleyin saat birden sonra yağmur yavaşlamıştı herhalde. Ama selde henüz bir azalma görülmüyordu. Nihayet, saat üç civarında yağmur tamamen dindi. Yer yer mavi gökyüzü ortaya çıkınca sular da yavaş yavaş çekilmeye başladı.

Güneş çıkınca Sachiko verandadaki hasır tentenin altından dışarıya bir göz attı. Yağmurun ardından bahçe tam bir bahar havasına bürünmüştü. Otların üzerinde iki kelebek dans ediyordu. Leylaklarla tespih ağacının arasındaki çimenlik alandaki su birikintisine bir güvercin gelmiş yiyecek bir şeyler arayarak geziniyordu. Bahçenin görünüşü her haliyle huzur veriyordu. Burada felaketin izi bile yoktu. Elektrik, gaz ve suyun kesilmiş olması felaket bölgesinde olduklarını hâlâ anımsatsa da evde su kuyusu vardı. İçecek suları dışında, kullanacak suları da bulunuyordu. Su sıkıntısı çekmiyorlardı. Sachiko kocasının çamurlar içinde eve döneceğini düşünerek banyoyu

yaktırdı. Etsuko, O-Haru ile birlikte yakınlarda bir yerlere suların ne durumda olduğuna bakmaya gittiği için ev bir süre sessizliğe bürünmüştü. Sadece arka mutfak kapısından komşuların uşakları, hizmetçileri art arda su almaya gelip gidiyorlardı. Kuyunun motoru çalışmıyordu. Ara ara kovanın kuyudaki suya düşme sesi, O-Aki ya da O-Hana'nın gelenlerle felaketten bahseden konuşmaları duyuluyordu.

Saat dört civarı, Uehon-machi'deki aile evlerine göz kulak olan Otoyan'ların oğlu Shōkichi, Osaka'dan ziyaretlerine geldi. Geçmiş olsuna gelen ilk kişiydi. Nan-gai'de Takashima Şirketi'nde çalışan Shōkichi, Osaka'da bir şey olmadığını, Osaka-Kobe arasında böyle bir felaket yaşanmış olacağının aklının ucundan bile geçmediğini söyledi. Gazete öğle vakti "son baskı" çıkarmıştı. Sumiyoshi ve Ashiya nehirlerinin kıyısındaki yerlerin büyük sel felaketine uğradığını o gazeteden okumuştu. Öğleden sonra dükkânı kapatıp alabildiği her şeyi yanına alarak fırlayıp çıktığını fakat bu saate kadar ancak gelebildiğini anlattı. Gelirken, Osaka-Kobe trenine binmiş, yolun bir yerinde Devlet Demiryolları trenine aktarma yapmıştı. Oradan Osaka Otobüs Şirketi'nin otobüsüne geçmiş, defalarca araç değiştirmiş; yoldaki kamyonları, arabaları durdurup binmiş, araç olmayan yerlerde tabana kuvvet yürüyüp buraya ulaşmıştı. İçine erzak doldurduğu sırt çantasını yüklenmiş, her yeri çamura bulanmış pantolonunu dizlerine kadar kıvırmış, ayakkabılarını bir yanına asıp yalınayak yürümüştü. Narihira Köprüsü civarındaki felaket manzarasını gördüğünde, burasının nasıl olduğundan endişelenerek kendini yiyip bitirmişti. Ancak evin sokağına girdiğinde tüm olanlar yalanmış gibi buraya hiçbir şey olmadığını görünce budala gibi boş yere endişelendiğini fark edip çok sevinmişti. Onları sağ salim bulduğu için çok mutluydu. Tam o sırada Etsuko

geri döndü. "Küçükhanım sıhhattesiniz çok şükür," dedi. Shōkichi çok konuşkan, ağzı laf yapan bir adamdı. Etsuko'yla da öyle konuşmuştu. Ardından, o anda farkına varmış gibi, "Benim yapabileceğim bir şey varsa söyleyin lütfen," diyerek, "beyefendi ve Koisan nasıllar?" diye sorunca Sachiko sabahtan beri olanları en ince ayrıntısına kadar anlattı:

Sachiko'nun endişesinin iyice artmasının sebebi sonradan ulaşan haberlerdi. Sumiyoshi Nehri'nin yukarı tarafında bulunan Hakutsuru Güzel Sanatlar Müzesi'nden Nomura Evleri'ne kadar olan her yer, onlarca metre derinliğindeki vadi taş, toprak, kum, kayalarla dolmuş, geriye bir şey kalmamıştı. Şehirlerarası yoldaki Sumiyoshi Nehri'nden geçen köprünün üzerine tonlarca ağırlığında taş, kaya, büyük ağaç tomrukları üst üste yığılmış, yolu kapatmıştı. Anlattıklarına göre onun hemen yakınında iki yüz-üç yüz metre güneyde yolun alçak kısmında bulunan Kōnan Evleri'nin önüne çok sayıda ceset sürüklenip gelmişti. Cesetlerin her yeri kum ve toprakla kaplanmıştı. Kim oldukları anlaşılmaz hale gelmişti. Kobe'de şehir merkezinde de, sel baskını olmuş, Osaka-Kobe tren hattının, alttan geçen diğer hattı da sular altında kalmış, yolculardan hayatını kaybeden çok kişi olmuş diyorlardı. Sachiko, söylenenlerde abartı payı olacağını düşünürken Kōnan Evleri'nin önündeki cesetleri duyunca aklı başından gitti. Taeko'nun gittiği dikiş akademisi tam oradaydı. Arada şehirlerarası yol vardı, o evlerin karşısından kuzeye elli metre kadar yürüme mesafesinde de Taeko'nun gittiği akademi bulunuyordu. Evlerin önüne o kadar cesedin sürüklenip gelmesini, tam kuzeydeki Noyori tarafında çok ölü olmasıyla açıklıyorlardı. Etsuko'yla birlikte şimdi dönen O-Haru'nun getirdiği haberlerle o zamana kadar Sachiko'nun aklına gelen en kötü endişeler, biraz daha gerçeğe yaklaşmıştı. Belli ki O-Haru da Sachiko'nun

aklından geçenleri düşünmüş, karşılaştığı herkese Noyori tarafında felaketin ne durumda olduğunu sormuştu. Hepsi de ağız birliği etmiş gibi selin en çok Sumiyoshi Nehri'nin doğu kıyısını vurduğunu söylemişti. Diğer yerlerde sular epeyce çekilmeye başlamıştı. Bir tek o çevrede suların çekilişinin emaresi hâlâ görülmüyordu. Anlatılanlara göre sular, yer yer üç metreden fazlayı buluyordu.

Sachiko, kocasının öyle dikkatsizce bir şey yapmayacağından emindi. Hem çıkmadan önce kendisini tehlikeye atacak bir şey yapmayacağına da söz vermişti. Bu nedenle başlangıçta kocası için o kadar çok meraklanmıyordu. Ama zaman ilerledikçe sadece Taeko için değil, kocası için de endişe duymaya, içi içini kemirmeye başladı. Eğer Noyori, söyledikleri kadar kötü durumdaysa, kocasının oraya kadar gidebilmesi mümkün değildi. O zaman yarı yoldan dönüp çoktan buraya gelmiş olması gerekiyordu. Neden hâlâ gelmiyordu ki? Belki de biraz daha... biraz daha diye düşünerek fark etmeden kendini tehlikenin içinde buluvermiş, sular her yanını sarmıştı. Kocası her ne kadar ihtiyatlı biri olsa da, kafasına bir şey taktı mı kolay kolay vazgeçmezdi. Bir yolunu bulup ulaşmak istediği yere gitmeye uğraşıyor, bu yol olmadıysa, şuradan gideyim diyerek, pek çok yolu deniyor, bir yerlerde suların çekilmesini de bekliyor olabilirdi. Diyelim oraya ulaştı, Taeko'yu kurtarmayı başardı. Yine de dönmek için sel sularını aşıp gelmeleri zaman alırdı elbette. Gelmelerinin saat altı-yediyi bulması normaldi. Sachiko bunları biliyordu bilmesine, yine de en iyisinden, en kötüsüne kadar her olasılığı aklından geçirirken, giderek en kötüsünün gerçekleşeceğinden endişe duymaya başlamıştı.

Bunları dinleyen Shōkichi, "Efendim öyle bir şeyin olması mümkün değil ama madem bu kadar endişe edi-

yorsunuz, bendeniz bir bakıp geleyim," dedi. Sachiko, onun oraya kadar gitmeyi, onları bulmayı başarıp başaramayacağını bilmiyordu. Ama en azından içi biraz olsun rahat edecekti. "Madem öyle diyorsunuz size büyük zahmet olacak ama..." der demez kalkıp çıkmaya hazırlanan Shōkichi'yi arka kapıdan yolcu ettiğinde saat beşe geliyordu.

Evlerinin ön kapısı ve arka kapısı başka başka sokaklara bakıyordu. Sachiko hem biraz hareket de etmiş olurum diye düşünerek arka taraftan ön tarafa dolanıp geldi. Elektrikler gidince zil çalışmadığı için açık bıraktıkları ön kapıdan içeri girdi. Girişin oradan hemen bahçeye doğru ilerledi.

"Hanımefendi..." O sırada, Bayan Stolz, tellerin arkasından kafasını uzatarak seslendi. "Etsuko'nun okulu iyi. Sen rahat değil mi?"

"Teşekkür ederim. Etsuko sağ salim geldi fakat kız kardeşim için çok endişeliyim. Benim kocam onu bulmaya gitti..."

Sachiko, ayaküstü Bayan Stolz'un anlayacağı şekilde bir kez daha Shōkichi'ye anlattığı şeyleri tekrar etti.

"Ooo, öyle mi..." Bayan Stolz kaşlarını çatıp "cık cık" yaparak, "Sen endişe ediyor, ben biliyor. Ben seni anlıyor."

"Teşekkür ederim. Peki sizin eşiniz?"

"Benim kocam daha gelmedi. Ben çok endişe ediyor."

"Demek ki Kobe'ye kadar gitti."

"Ben de öyle düşünüyor. Fakat Kobe de sel. Nada da, Rokkō da, Ōishikawa da sel... Benim kocam, Peter, Rosemarie, hepsine ne oldu... neredeler? Ben çok endişe ediyor..."

Bayan Stolz'un eşi, Bay Stolz yapılı, güçlü kuvvetli, zeki, bu açıdan dışarıdan bakıldığında bile insana güven veren bir Alman'dı. Onun, öyle biraz selle karşılaşınca başına bir şey geleceğine Sachiko ihtimal bile vermiyor-

du. Peter ve Rosemarie'ye gelince, okulları Kobe'nin yüksek bir yerindeydi. Olasılıkla okul felaketten etkilenmemişti ama sel yüzünden dönüş yolu kapanmış olabilirdi. Belli ki, Bayan Stolz'un aklına her çeşit düşünce geliyordu. Sachiko onu ne kadar yatıştırmaya çalışırsa çalışsın, "Yok, ben duydu. Kobe'de su fena. Çok çok insan öldü," diyor, teselli sözcüklerini duymuyordu bile. Sachiko karşısında duran kadının gözyaşları içindeki yüzüne bakarken onu el gibi düşünemiyor, ne söyleyeceğini bilemeden, "Eminim iyilerdir... Hepsinin sağ sağlam dönmesini yürekten diliyorum," gibi basmakalıp şeyleri tekrar edip durdu. Elinden başka bir şey gelmiyor, onu teselli etmek için ne yapacağını bilemiyordu. O sırada köpekleri Johnny ön kapıya birinin geldiğini fark ederek fırlayıp gitti. O an, "Hah kocamlar geldi!" diye aklından geçiren Sachiko'nun kalbi yerinden çıkacak gibi oldu. Fakat onlar değildi. Lacivert takım elbise giymiş, fötr şapkalı birinin çalılıkların arkasından girişe doğru yürüdüğünü gözucuyla gördü.

"Kim geldi?" diye verandadan gelen O-Haru'ya doğru ilerleyerek sordu.

"Okubata Bey geldiler efendim."

"Öyle mi?"

Sachiko'nun halinden hayal kırıklığına uğradığı anlaşılıyordu. Bugün Okubata'nın geçmiş olsuna geleceği aklına gelmemişti. Aslında düşününce olması gereken buydu. Yine de ona nasıl davranması gerektiğini bilemiyordu. Geçen sefer geldiğinde, tekrar gelecek olursa mümkün olduğunca mesafeli olmayı, kapıdan göndermeyi kendisi de düşünmüştü. Kocası da öyle tembihlemişti zaten. Bugün olasılıkla Koisan'ın iyi olduğunu görene kadar burada beklemesine müsaade etmesini isteyecekti. Böyle bir şeyi reddetmek çok taş kalplilik olurdu. Sadece bu seferlik Okubata'nın beklemesine müsaade edecekti. Taeko'

nun sağ salim döndüğünü onun da görmesi, bu sevinci kendileriyle paylaşması iyi olurdu.

"Şey, Koisan burada mı diye sordular efendim. Ben de, henüz dönmediler diye bildirdim kendilerine... O zaman sizinle görüşmek istediler efendim."

Okubata da, Taeko ile ilişkilerinin Sachiko dışında tüm evdekilerden gizlendiğini biliyordu. O resmî, nazik Okubata da kendini kaybederek her zamanki inceliğini unutmuş, onu karşılayan hizmetçiye böyle bir şey sormuş olmalıydı. Sachiko sadece bu seferlik buna göz yumabilirdi. Onun kendini bu kadar kaybetmesi hoşuna bile gitti.

"Neyse, içeri davet et."

Sachiko bunu bahane ederek tellerin diğer yanından başını uzatmış bakan Bayan Stolz'a, "Misafirim geldi efendim, o yüzden izninizi isteyeceğim," diyerek ayrıldı.

Sabahtan beri ağlamaktan şişmiş gözlerine, yüzüne biraz olsun çekidüzen vermek için ikinci kata çıktı. Bu arada bekleyen misafire buzdolabı çalışmadığından kuyuda soğutulmuş buğday çayı ikram etmelerini buyurdu. Bir süre sonra kendisi de salona indi. Okubata geçen seferki gibi hemen ayağa kalkıp hazır ola geçmiş gibi durdu. Jilet gibi ütülenmiş lacivert şayaktan pantolonunda neredeyse tek leke bile yoktu. Az önce her tarafı çamura bulanmış gelen Shōkichi'nin görüntüsünden tamamen farklıydı. Okubata, Osaka-Aoki arasında trenlerin tekrar çalışmaya başladığını az önce duymuş, binip Ashiya'ya kadar gelmişti. Oradan buraya bir kilometre kadar yürümüştü o kadar. Yolda hâlâ suların çekilmediği yerler vardı ancak öyle büyük bir şey de yoktu. Sadece oralarda ayakkabısını çıkararak pantolonunu kıvırmış öyle geçmişti. Okubata bunları anlattı.

"Daha önce gelemedim kusuruma bakmayın. Fakat bendeniz gazetenin son baskı çıkardığını hiç bilmiyor-

dum. Az önce duydum. Bugün Taeko'nun dikiş akademisine gittiği gündü. Keşke o daha çıkmadan sel başlamış olsa diye içimden çok geçirdim ama..." Osaka lehçesiyle konuşuyordu.

Doğrusunu söylemek gerekirse, Sachiko'nun Okubata'yı eve davet etmesinin bir sebebi şuydu: İçten içe, böyle bir durumda kendi çektiği üzüntüyü çok iyi anlayabilecek birine, kocasının ve kız kardeşinin selameti için nasıl dualar ettiğini anlatmak istemişti. "Şimdi gelecekler, tamam şimdi gelecekler," diye oturduğu kalktığı yeri bilmeden beklerken, kafasını biraz olsun dağıtmayı ummuştu. Fakat böyle karşılıklı oturup konuşmaya başladığında, o kadar açılmamasının daha iyi olacağı duygusu ağır bastı. Okubata'nın Taeko'nun başına gelenleri öğrenmek istemesinde uydurma bir taraf olmadığı belliydi. Fakat yüzündeki endişeli ifade, konuşma biçimi Sachiko'ya biraz yapay gelmişti. Acaba bu durumu fırsat bilip evlerine girmeye, onlarla yakınlaşmaya çalışıyor olabilir miydi? Böyle düşünen Sachiko ihtiyatı elden bırakmamaya karar verdi. Okubata'nın sorularını bir bir yanıtladı: Sel, Taeko dikiş akademisine ulaştıktan hemen sonra gelmiş olmalıydı. Akademinin olduğu bölge en çok felakete uğrayan yerdi. Taeko nasıldı hiç bilmiyordu. Çok endişelendiği için, kocasından gidebileceği yere kadar giderek duruma bakmasını istemişti. Kocası evden saat on sularında çıkmıştı. Bir saat kadar önce Osaka-Uehon-machi'den geçmiş olsuna gelen Shōkichi'nin de onları aramaya gittiğini, henüz hiçbirinin dönmediğini, o yüzden gitgide daha çok endişelendiğini sanki bir iş görüşmesiymiş gibi anlattı. Bunun üzerine tam da beklediği gibi Okubata huzursuzca kıpırdanıp, "Durum buysa biraz burada beklememe müsaade eder misiniz?" diye sordu. Sachiko bunu kabul ederek, "Elbette, buyurun," diye cevap verdi. Ardından, "Ben müsaadenizi isteyece-

ğim, siz rahatınıza bakın lütfen," diyerek genç adamı yalnız bırakıp ikinci katta çıktı.

"Misafirimiz bir süre daha kalacak. Kendisine okuyacak bir şeyler götürün," diye hizmetlilerin eline birkaç dergi, gazete tutuşturup gönderdi. Çay ikram ettirdi. Kendisi o andan sonra tekrar yanına çıkmadı. Sonra, Etsuko'nun, misafir geldiğinde meraklanarak koridordan salona göz atma huyu olduğu aklına geldi.

"Etsuko'cuğum biraz buraya gelir misin?" diye merdivenin başından aşağı seslenerek onu üst kata, yanına çağırdı. "Etsuko'cuğum, bu huyun çok fena! Neden bir misafir geldiğinde salona bakıp duruyorsun öyle?"

"Bakmıyorum!"

"Doğruyu söyle bakayım! Anneciğin her şeyi gördü. Misafirimize ayıp oluyor, değil mi?"

Etsuko'nun yanakları kızarmış, başını önüne eğmişti. Fakat hemen ardından tekrar aşağı inmeye hazırlandı.

"Aşağı inmek yok! Bu katta kal lütfen!"

"Ama niye?"

"Burada ödevlerini yap, ders çalış. Yarın okulun yok mu hem?"

Sachiko, Etsuko'yu altı *tatami*'lik odaya sokarak kitaplarını defterlerini önüne koydu. Masanın hemen altına sinekleri uzak tutsun diye bir tütsü yakıp bıraktı. Kendisi de sekiz *tatami*'lik odanın verandasına çıkarak, oturup kocasının ve kardeşinin geleceğini tahmin ettiği yöne doğru bakmaya başladı. Birden Stolz'ların evinin oradan, "Heyy!" diye derinden bir ses duyuldu. O tarafa baktığında Bay Stolz'un bir yandan ellerini sallayıp bir yandan, "Hilda! Hilda!" diye karısına seslenerek ön kapıdan arka bahçeye doğru yürüdüğünü gördü. Arkasından Peter ve Rosemarie de geliyorlardı. Arka bahçede bir şeylerle uğraşan karısı bir anda sevinç çığlıkları atarak kocasının boynuna sarılıp öpmeye başladı. Güneş bat-

maya başlamıştı ama bahçe hâlâ aydınlıktı. Çitlerin oradaki Çin parasol ağacı ve tespih ağacının yaprakları arasından Batı filmlerinde hep gördükleri bir kucaklaşma sahnesi görünüyordu. Karıkoca birbirinden ayrıldıklarında, hemen ardından Peter ve Rosemarie annelerinin üzerine zıplamaya başladılar. Tırabzanların arkasında oturan Sachiko, verandadan sürgülü kapının arkasına geçerek kendini gizlemişti. Bayan Stolz, Sachiko'nun onları gördüğünü fark etmişe benzemiyordu. Bayan Stolz, Rosemarie'ye sarılmayı bitirdiğinde sevinçle çitlerden Sachiko'ların evinin tarafına başını uzattı.

"Hanımefendi!" Bakışlarıyla Sachiko'yu arayarak heyecanla seslendi.

"Hanımefendi! Benim kocam döndü! Peter de Rosemarie de döndü!"

"Çok sevindim efendim! Geçmiş olsun."

Sachiko hiç düşünmeden sürgülü kapının ardından fırlayarak tırabzanların oraya çıktığı anda yan taraftaki odada çalışan Etsuko da kalemini fırlatıp pencereye koşmuştu:

"Peter! Rumiii!"

"Yaşasın!"

"Yaşasın!"

Üç çocuk birbirine el sallamaya başlayınca Bay Stolz da, Bayan Stolz da el sallamaya başladılar.

"Hanımefendi..." dedi Sachiko yukarıdan seslenerek. "Sizin kocanız Kobe'ye kadar gitmiş mi?"

"Benim kocam, Kobe'ye giden yolda Peter ve Rumii'yle karşılaştı. Sonra birlikte döndüler."

"Demek yolda karşılaştılar. Çok sevindim. Peter..." Sachiko, Bayan Stolz'un Japoncasıyla anlaşmak zor olduğundan Peter'a seslenmişti.

"Sen, babacığınla nerede karşılaştın?"

"Şehirlerarası yolda Tokui yakınlarında."

"Yaa, Kobe'den Tokui'ye kadar yürüyerek mi geldiniz?"

"Yok, öyle değil. Sannomiya'dan Nada'ya Devlet Demiryolları treni vardı."

"Aa, Nada'ya kadar çalışıyor demek."

"Evet. Ben, Rumii'yle birlikte Nada'dan Tokui'ye yürürken babamla karşılaştık."

"Babanızı bulmanız ne güzel olmuş! Sonra Tokui'den buraya hangi yoldan geldiniz?"

"Şehirlerarası yolu geçtik. Başka yerlerden de geçtik. Demiryolları hattının üzerinden, tepelik yerlerden, hiç yol olmayan yerlerden..."

"Çok zor olmuştur, değil mi? Hâlâ selin çekilmediği çok yer var mı?"

"Çok değil... az... orada burada..."

Sormaya devam ettikçe, Peter'ın söylediklerinde kesin olmayan yerler olduğunu nereden nasıl geçip geldiklerini, nerelerde selin hâlâ çekilmediğini, geçtiği yerlerdeki durumun nasıl olduğunu, pek net hatırlamadığını gördü. Yine de Rosemarie gibi küçük bir kız çocuğunun bile sağ salim oralardan geçip gelebildiğini, üçünün de kıyafetlerinin o kadar çamurlanmadığını görmek bile, buraya gelirken öyle büyük badireler atlatmadıklarını anlamaya yetiyordu. Tüm bunlar üzerine Sachiko, kocasının ve kardeşinin hâlâ gelmemelerinden gittikçe daha çok endişe duymaya başladı. Bu küçük çocuklar bile Kobe'den buraya kadar bu saatte gelmeyi başardıysa, kocasının ve kız kardeşinin çoktan dönmüş olmaları gerekiyordu. Hâlâ dönmediklerine göre ters bir şeyler vardı! Fakat her ne olduysa bir tek Taeko'nun başına geldiğine inanıyordu. Kocası da, Shōkichi de, Taeko'yu kurtarmak için çabalıyorlardı herhalde, o yüzden bu kadar gecikmişlerdi.

"Hanımefendi, senin kocan, kız kardeşin nasıl? Daha gelmediler mi?"

"Daha gelmediler. Sizinkiler de artık geldiğine göre, acaba başlarına bir şey mi geldi diye endişeden aklımı kaybedecek gibiyim."

Sachiko bunları söylerken sesinin titremesini engelleyemedi. Bayan Stolz önceki gibi "cık cık" yaptı. Yüzünün bir kısmı Çin parasol ağacının yapraklarının ardında kalmış, tam görünmüyordu.

Tam o sırada O-Haru, "Hanımım," diye yanına çıkarak kapının önünde dizlerinin üzerinde çöküp selam verdi.

"Okubata Bey, Noyori taraflarına gidip bir bakacağım, hanımınıza söyleyin, diyorlar efendim."

Yedinci bölüm

Sachiko indiğinde, Okubata çoktan girişteki toprak bölümde elinde altın renkli metal bölümleri olan dişbudak ağacından bastonuyla duruyordu.

"Az önceki konuşmalara kulak misafiri oldum efendim. O yabancı çocuklar bile dönüp geldikleri halde Koisan niye gelmedi acaba?"

"Ben de aynı şeyi düşünüyorum."

"Çok geç olmadan duruma bir bakıp geleyim dedim. Belki sonra tekrar rahatsız edebilirim efendim."

"Teşekkür ederim. Fakat hava giderek kararıyor. O yüzden biraz daha burada bekleseniz?"

"Haklısınız ama öyle durup bekleyemem. Beklemek yerine bir gidip geleyim."

"Madem öyle..."

Sachiko böyle bir durumda kız kardeşini düşünüp onun için endişe eden birine, karşısındaki kim olursa ol-

sun şükran duymadan edemiyordu. Kendini tutamadı, bu delikanlının karşısında da gözyaşlarının akmasına engel olamadı.

"İzninizle gidip döneceğim. Abla, bu kadar kendinizi üzmeyin lütfen..."

"Teşekkür ederim. Kendinize dikkat edin lütfen."

Sachiko da girişteki toprak bölüme inerek, "Şey yanınızda el feneri var mı?" diye sordu.

"Evet, var."

"Evin girişindeki konuk karşılama bölümüne ilerleyen Okubata, fötr şapkasının altından aceleyle iki şey çıkarıp hızla cebine attı. Biri el feneriydi, diğeri ise Leica ya da Contax fotoğraf makinesi. Böyle bir zamanda yanında bunları taşıyor olmasından rahatsızlık hissetmiş olmalıydı.

Okubata gittikten sonra, Sachiko bir süre daha kapının direklerine yaslanıp karanlığa gözlerini dikerek öylece kaldı. Kocası ve kız kardeşi hemen dönüp gelecek gibi görünmüyordu. Salona döndü. Yay gibi gerilmiş sinirlerini biraz yatıştırmak için bir mum yaktı. Bir sandalye çekip oturdu. O-Haru geldi, endişeyle ona bakıp çekine çekine yemeğin hazır olduğunu bildirdi. Akşam yemeği saatinin çoktan geçtiğinin farkındaydı. Ama boğazından bir lokma geçecek hali yoktu. "Beni düşünmeyin. Etsuko' ya bir şeyler yediriverin," dedi. Üst kata giden O-Haru hemen dönüp geldi. "Küçükhanım da daha sonra yiyeceklermiş efendim," diye haber verdi. Tek başına yukarıda oturmaktan hiç hoşlanmayan Etsuko'nun, üstelik derslerini çoktan bitirdiği halde hiç âdeti olmadığı şekilde üst katta odasından adım atmadan, sessiz sakin oturması çok garipti. Böyle zamanlarda annesine yapışıp kalırsa azarlarından başını kurtaramayacağını da çok iyi biliyor, bu nedenle yanına yöresine yaklaşmamaya çalışıyordu herhalde. Üzerinden daha yarım saat geçmemişti Sachiko endişeden yerinde duramadı. Aklına bir şey gel-

miş gibi üst kata çıktı. Etsuko'ya bir şey söylemeden usulca Taeko'nun odasına süzüldü. Orada bir mum yaktı. Odanın güney tarafındaki sürgülü kapının üst kısmına asılı çerçevelerin altına sanki bir şeyler onu çekip sürüklüyormuş gibi yaklaştı. Çerçevelerin içindeki dört resme teker teker bakmaya başladı.

Bunlar, Itakura'nın geçen ay gösteride çektiği Taeko'nun Kar fotoğraflarıydı. Itakura, o gün Taeko dans ederken başından sonuna kadar kamerasını ondan ayırmamıştı. Akşamüzeri, Taeko kıyafetini değiştirmeden önce, yaldızlı resimli katlanır paravanın önüne geçmesini isteyerek türlü türlü pozlar verdirmiş, bir sürü fotoğraf çekmişti. Bu çerçevedekiler, Itakura'nın basıp getirdiği bir sürü fotoğrafın içinden Taeko'nun kendi seçtiği dört fotoğraftı. Bunları büyüttürerek çeyrek boy fotoğraf kâğıdına bastırtmıştı. Dördü de sonradan Itakura'nın verdirdiği pozlardı. Itakura bu fotoğrafları çekerken çok özen göstermiş, pozlamaya, efektlere aşırı çaba harcamıştı. Hayranlık uyandıran bir şey de, dansı çok dikkatli seyretmiş olmasıydı. Nasıl poz vereceğini söylerken, "Koisan, hani 'donmuş şilte' bölümü vardı ya," yahut 'gece yastıkta yankılanan fırtına' vardı ya," diyerek o pozu vermesini istiyordu. Hem sözleri hem hareketleri hatırlıyordu. Zaman zaman kendisi poz vererek nasıl yapılacağını gösteriyordu. Itakura'nın eseri dense yeri olacak kadar güzel fotoğraflar ortaya çıktı. Sachiko şimdi fotoğraflara bakarken, o zaman Taeko'nun öylesine söylediği şeyler, yaptığı ufacık bir hareket, bir bakışı, bir sözü tuhaf bir şekilde her şeyiyle aklına geliveriyordu. Taeko o gün ilk kez seyircinin karşısında Kar dansını yapmıştı. Buna rağmen çok iyi dans etmişti. Bu sadece Sachiko'nun düşüncesi değildi, O-Saku Hoca da onu öve öve bitirememişti. Elbette O-Saku Hoca'nın her gün buralara kadar gelmesinin, emeklerinin sonucuydu. Sanki kendi kardeşini övüyor gibi olacaktı

ama hem çocukluğundan beri dans dersleri almasının hem de doğal yeteneğinin bu başarısında büyük etkisi olmuştu hiç kuşkusuz. Sebep ne olursa olsun duygulanınca, göz yaşlarına bürünen Sachiko, o gün de Taeko'nun dans edişini izlerken, demek kardeşim kendini bu kadar geliştirmiş diye gözyaşlarına hâkim olamamıştı. O zamanki duyguları, şimdi bu fotoğraflara bakınca olduğu gibi yeniden uyanmıştı. Bu fotoğraflardan biri, "kalbimi uzaklara götüren gece yarısı çanları"nın interlüdü sırasında çekilmişti. Arkaya açık bir şemsiye konulmuştu. Taeko dizlerinin üzerine oturmuş, sola doğru eğilerek uzun yenlerini birleştirmiş, başını hafifçe yana eğmiş, uzaklarda yitip giden çanların sesini dinlerken gözüküyordu. Sachiko en çok bunu seviyordu. Provalar sırasında kardeşinin hocasının, *shamisen*'inin sesine uyarak bu duruşu yapışını defalarca görmüştü. Özellikle de burası çok hoşuna gidiyordu. Gösteri günü kıyafetinin de saçının da etkisi vardı elbette, provalardakinden katbekat iyi görünüyordu. Sachiko neden dansın burasını bu kadar sevdiğini kendisi de bilmiyordu. Belki de bu halinde, her zaman modern görünümlü Taeko'da görmeye hiç alışmadıkları farklı tür bir letafet ortaya çıkıyordu. Sachiko, Taeko'yu kardeşleri içinde diğerlerinden farklı, hayat dolu, girişken, kafasına koyduğu bir şeyi cüretkârca yapan modern bir genç kız olarak görüyordu. Evet, zaman zaman da insanı çileden bile çıkarabiliyordu. Dans ederkenki bu halinden Taeko'nun da içinde bir yerlerde Japonya'nın eski zaman kızlarının edası, zarafeti olduğunu görmüştü. Sachiko'nun gözüne şimdiye kadar olduğundan farklı bir açıdan sevimli ve pek şirin görünmeye başlamıştı. Bu saç biçimi ve eski tarz makyajından olacak, her zamanki genç, taze hali gitmişti. Gerçek yaşına uygun bir güzelliğe bürünmesinde bile ayrı bir zarafet vardı. Şimdi düşündüğünde, daha bir ay önce kız kardeşinin bu fotoğrafları çektirmiş olması hiç de hay-

ra alamet değilmiş gibi geliyordu ona. O gün, Teinosuke, kendisi ve Etsuko'nun, Taeko'yu aralarına alarak çektirdikleri o fotoğraf belki de hazin bir hatıra olacaktı. Sachiko, kız kardeşini büyük ablalarının düğün kimonosunun içinde gördüğünde, duygulanarak ağlayacak gibi olduğunu çok iyi hatırlıyordu. Kız kardeşini bir gün öyle kıyafetler içinde evlenirken görmek için ettiği dualar belki de şimdi boş bir hayal olmuştu. Kim bilir, o fotoğraftaki hali kardeşinin son kez böyle giyinişiydi. Sachiko kendini zorlayarak bu fikri aklında çıkarmaya çalıştı. Fotoğraflara baktıkça aklına olmadık şeyler geliyordu. Oradaki girintideki bir başka rafa gözlerini çevirdi. Taeko'nun son zamanlarda yaptığı bir yapma bebek vardı. Japon badmintonu oynayan geleneksel kıyafetler içinde bir bebekti. Altıncı kuşak üstat Kikugorō, Osaka'da *kabuki* tiyatrosunda *Ukare Bōzu* [Havai Rahip] "sergilediğinde Taeko defalarca seyretmeye gitmişti. Gösteride para toplamak için rahipmiş gibi davranan bir dilencinin hikâyesi vardı. Üzerinden neredeyse iki-üç yıl geçmişti. Anlaşılan, o sıralarda üstadın dansını iyice izlemişti. Bu bebek yüzü o kadar benzemese de, duruşuyla nasılsa tıpa tıp üstadı hatırlatıyordu. Sanki adamın tabiatı da eklenmiş gibiydi. Gerçekten de, bu kız kardeşi elini neye atarsa atsın en iyisini yapardı. Evin en küçük çocuğu olarak büyümüş olması belki onun için bir talihsizlikti. Yine de bu nedenle diğer ablalarından daha görmüş geçirmiş biri olmuştu. Öyle ki zaman zaman kendisi ve Yukiko sanki onun ablaları değiller de kız kardeşleriymiş gibi oluyordu. Sachiko, Yukiko'nun evlenememesine üzüldüğü için Taeko'ya biraz haksızlık etmişti. Yaptığı doğru değildi! Bundan sonra onu da Yukiko'yla bir düşünecekti. Başına bir şey gelmesin yeterdi! Sağ salim dönüp gelsin, bizzat kocasıyla konuşarak Avrupa'ya gitme meselesini açacak, gitmesini de, Okubata ile bir araya gelmesini de sağlayacaktı.

Gün iyice kararmıştı. Işıklar da kesik olduğundan, zifirî karanlık iyiden iyiye etrafı sarmaya başlamıştı. Uzaklardan bir yerden derinden derine kurbağa vıraklamaları duyuluyordu. Yaprakların arasından bir ışık vurunca Sachiko verandaya çıkıp baktı. Stolz'ların evinde akşam yemeği sofrasına koydukları mum ışığıydı gördüğü. Bay Stolz'un gür sesine Peter ve Rosemarie'nin olduğunu tahmin ettiği sesler de karışıyordu. Tüm aile şimdi bir arada yemek masasına oturmuş bir baba, bir kızı, bir oğlu birbirlerinin ağzından lafı kaparak bugün olanları annelerine anlatıyorlardı. Sachiko, komşu evdekilerin mutlu mutlu akşam yemeğine oturmuş, olduklarını, o kırpışan mum ışığına bakarak gözünün önüne getirebiliyordu. Sonra tekrar içini bir huzursuzluk kapladı. Tam o sırada Johnny'nin çimlerin üzerinden koşturduğunu duydu.

"Biz geldik!" Girişten Shōkichi'nin coşkulu sesi duyuldu.

"Anneciğim!" dedi yan odadan Etsuko çığlık çığlığa bağırarak.

"Oh, döndüler!" dedi Sachiko da. İkisi de hemen merdivenlerden uçarcasına indiler.

Giriş karanlıktı. Ne olduğunu tam göremiyordu.

"Biz geldik!" diyen Shōkichi'nin sesinin ardından, "Döndük!" diyen kocasının sesini duydu.

"Koisan?"

"O da burada."

Kocası hemen cevap vermişti ama kız kardeşinin sesinin çıkmaması Sachiko'yu endişelendirmişti.

"Bir şeyin mi var Koisan? İyi misin?"

Sachiko ne olduğunu görmeye çalışarak giriş tarafına dikkatle bakarken, O-Haru mum tuttu. Mumun titrek ışığı belli belirsiz etrafı aydınlatmaya başladığında ilk anda Sachiko'nun gözleri ışığa tam alışamadı. Bir süre sonra gözleri kocaman kocaman açılmış kendisine doğru

bakan Taeko'yu görebildi. Kardeşinin üzerindekiler sabah çıkarken giydiği Batı tarzı kıyafetlerden tamamen farklıydı. Kaba *meisen* ipeğinden astarsız bir kimono içlik vardı üzerinde.

"Ablacığım..." dedi Taeko ağlarcasına. Sonra sinirleri boşalmış gibi hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayarak kendini yere bırakıverdi.

"Neyin var Koisan? Yaralandın mı?"

"Hayır, yarası yok." Yine Teinosuke onun yerine cevap vermişti.

"Büyük badireler atlattı ama çok şükür Itakura onu kurtardı."

"Itakura mı?"

Sachiko arkalarına baktı ama kimse yoktu.

"Kovaya su koyup getiriverin!"

Teinosuke, baştan ayağa çamur içinde kalmıştı. Ayakkabısına ne olduysa çıplak ayaklarına tahta nalınlar geçirmişti. O nalınlar da, ayakları da bacaklarına kadar çamura bulanmıştı.

Sekizinci bölüm

Taeko'nun başına gelenleri o gece bir kardeşi, bir kocası birbirlerinin ağzından laf kaparak Sachiko'ya anlattılar. Olaylar özetle şöyle gelişmişti:

O sabah, Etsuko'yu okula bırakan O-Haru döndükten hemen sonra, sekiz kırk beş sıraları Taeko evden çıkmış, her zamanki gibi şehirlerarası yoldaki Tsuchi durağından otobüse binmişti. O zaman da, yağmur çok şiddetliydi fakat otobüsler çalışıyordu. O yüzden Taeko da her zamanki gibi Kōnan Kız Okulu'nun önünde inerek

dikiş akademisine gitti. Kapıdan içeri girdiğinde saat dokuz sıralarıydı. Her ne kadar akademi denilse de çok sıkı kuralları olmayan özel bir okuldu. Üstelik hava o kadar kötüyken, bir de sel basacağı söylentileri de olunca okula gelmeyen çok öğrenci olmuştu. Gelenler de durumdan endişe duyuyorlardı. Sonunda o gün okulun tatil edilmesine karar verildi. Tamaki Hoca, bir tek Taeko'yu alıkoydu. "Birlikte bir kahve içelim," diyerek okulun yanındaki evine davet edince bir süre orada sohbet ederek zaman geçirdiler. Her ne kadar Taeko ona hocam diye hitap etse de, aslında Bayan Tamaki kendisinden yedi-sekiz yaş büyük bir hanımdı. Eşi Sumitomo Metal Sanayi Şirketi'nde çalışan bir mühendisti. İlkokula devam eden bir oğulları vardı. Bayan Tamaki de, bir taraftan Kobe'deki bir mağazada Batı tarzı kadın kıyafetleri konusunda danışmanlık yaparken, diğer taraftan bu dikiş akademisini yürütüyordu. Akademinin hemen yanında, ayrı küçük bir giriş kapısından girilen tek katlı İspanyol tarzı zarif bir evde yaşıyordu. Evlerine, akademi binasının bahçesinden de geçilebiliyordu. Hocası, Taeko'ya öğrenci-öğretmen ilişkisinden daha öte bir ilgi gösterip seviyor, o gün olduğu gibi sık sık evine sohbet etmeye davet ediyordu. O gün de salona buyur ederek Taeko'nun Fransa'ya gitmesiyle ilgili tavsiyelerde bulundu. Paris'te uzun süre eğitim görmüş hocası, Taeko'nun da mutlaka oralara bir gidip görmesini tavsiye ediyordu. Elinden geldiğince kendisinin de Taeko'yu uygun kişilerle tanıştıracağını söylüyordu. Bunları söylerken önlerine koyduğu küçük ispirto ocağında kahve pişiyordu. Tüm bu süre boyunca yağmur korkunç bir şekilde yağmaya devam etmişti.

"Şey, ne yapsam acaba? Bu halde dönemem de..." dedi Taeko. Tamaki Hoca da, "Olsun, yağmur biraz yavaşlasın ben de çıkacağım. Biraz burada oyalanın canım," diye cevap verdi. Tam bunları konuştukları sırada, "Ben

geldim!" diyerek hocanın on yaşlarındaki oğlu Hiroshi soluk soluğa eve girdi. Annesi, "Aaa okul ne oldu?" diye sorduğunda, "Okula gittikten sonra bir saat geçmeden okulu tatil ettiler. Sel gelince dönüş yolu tehlikeli olur, şimdi dönün, dediler." Bunu duyan annesi şaşkınlıkla, "Aa, sel mi gelecekmiş?' diye sordu. Çocuk da, "Sen ne diyorsun! Ben gelirken arkamdan gürül gürül sel gelmeye başladı. Sele kapılmayayım diye var gücümle kaçıp geldim!" diye cevap verdi. O sırada gümbür gümbür bir ses duyuldu. Bahçeyi çamurlu sel suları kaplamaya başladı. Daha bakarken içeri dolacak gibi olduğunu anlayınca, hocası ve Taeko aceleyle o tarafın kapısını kapattılar. Bu sefer diğer taraftan verandanın oradan suların sesi geldi. Biraz önce Hiroshi'nin girdiği kapıdan sular evin içine dolmaya başladı.

Kapıyı ne kadar kapatmaya çalışsalar da sular hemen tekrar açıyordu. Üçü birden bir süre tüm bedenleriyle iyice yaslanarak kapıyı tutmaya çalıştılar. Sular güm güm diye kıracakmış gibi kapıyı dövüp duruyorlardı. Masa, sandalye ne varsa sürükleyerek kapının arkasına yığdılar. Kapının arkasına dayanmış tek kişilik koltuğa bağdaş kurmuş oturarak kapının açılmasını engellemeye gayret eden Hiroshi, "Ahaa haa!" diye bir kahkaha patlattı. Olan şuydu: Kapı açılmış, koltuk, üzerindeki çocukla birlikte içeri dolan sularla havaya kalkmıştı. Tamaki Hoca, "Ah ne korkunç! Plaklar ıslanmasın, kurtaralım! diye bağırınca büyük bir telaşla dolaptan çıkardıkları plakları yüksek bir yere koymaya çalıştılar. Odada raf gibi bir şey olmadığından çoktan yarısı sular altında kalmış piyanonun üzerine yığmaya başladılar. Tüm bunları yaparken sular bellerine kadar yükselmişti. Üçlü sehpa, kahve pişirdikleri camdan kap, şekerlik, karanfiller, daha bir sürü şey odanın içinde oradan oraya yüzüp durmaya başlamıştı. Tamaki Hoca, "Aa, Taeko şuradaki yapma bebeğin başına bir şey gelme-

se!" dedi. Şöminenin üzerinde duran, Taeko'nun yaptığı Fransız yapma bebek için endişelenmişti. "Bir şey olmaz herhalde. Sular oraya kadar çıkacak değil ya!" diye cevap verdi Taeko da. Bunları konuşurlarken, o sırada üçü de henüz durumu hafife alarak kahkahalarla karışık çığlıklar atıp duruyorlardı. Hiroshi sürüklenip giden okul çantasını yakalamak için uzandığında, yüzerek gelen radyonun köşesine kafasını küt diye çarptı, "Ay acıdı!" diye bağırdı. O zaman bile, Tamaki Hoca da, Taeko da çocuğun kendisi de olanı komik bularak kahkahalar atmışlardı. Aşağı yukarı yarım saat kadar böyle kaynatıp durmuşlardı. Sonra bir anda aniden üçü de sözleşmiş gibi ciddi bir suratla suspus oluverdiler. Taeko'nun hatırladığı kadarıyla bir anda sular göğüs hizasına yükselmişti. Perdeye tutunarak duvara yapışmıştı. Olasılıkla tutunduğu perde çarpmış, başının üzerinden bir tablo düşürmüştü. Tablo önünde yüzmeye başladı. Batı tarzı resimler çizen ünlü ressam, Ryūsei Kishida'nın, Tamaki Hoca'nın çok kıymet verdiği *Reiko'nun Portresi* adlı ünlü eseriydi. Taeko'nun da, hocanın da elinden, tablonun sularda sürüklenerek odanın bir köşesine gitmesine hüzünlü gözlerle bakmaktan başka bir şey gelmedi. Annesi, "Hiroshi, iyi misin!" diye endişeyle sorarken, sesi öncekinden tamamen farklı çıkmıştı. Çocuk kısaca, "Hı hı," diye cevap verdi. Sular ayakta duramayacağı seviyeye gelince piyanonun üzerine çıktı. Taeko çocukluğunda gördüğü yabancı bir dedektif filmini hatırlamıştı. Filmde, dedektif aniden bir bodruma düşüyordu. Düştüğü yerin dört bir yanı tamamen kapalı, kuyu gibi bir yerdi. Anbean sular yükseliyor, dedektif de santim santim suların altında kalıyordu. Filmin o sahnesi gözlerinin önüne geldi. O sırada üçü de birbirinden ayrılmış odanın farklı yerlerinde duruyorlardı. Hiroshi doğu tarafındaki piyanonun üzerindeydi. Taeko batı tarafında pencerenin oradaki perdenin yanındaydı. Tamaki Hoca kapı-

nın arkasına koydukları masa, odanın ortasına sürüklenince onun üzerine çıkmıştı. Taeko da sular iyice yükselince o şekilde durmaya devam edemeyeceğini fark etti. Bir yandan perdeye tutunurken, bir yandan da üzerine basabileceği bir şeyleri ayaklarıyla bulmaya çalışıyordu. Şansına üçlü sehpanın bir tanesi ayağına dokundu. Yana yatırıp üzerine çıktı. Su koyu çamur gibi bir suydu. İçinde çok balçık vardı. Eşyalar o balçığa saplanıyor sabit kalıyordu. Daha sonra sel geçip de sular çekildikten sonra, o balçığın içine saplanmış masa ve sandalyeleri yerinden oynatamamışlardı. Taeko, sonradan öğrenecekti ki içlerine balçık dolduğundan sel sularında sürüklenip yıkılmadan felaketten kurtulan çok ev de olmuştu. Taeko dışarı kaçmayı aklından geçirmemiş değildi. Pencereyi olsun kırmayı başarabilirdi. Pencere yukarı aşağı kaldırıp indirerek açılan-kapanan pencerelerdendi. Yağmurdan dolayı daha önceden üstten beş-on santim kadar açık bırakılmış, kalanı indirilmişti. Pencereden dışarı göz attığında evin dışarısında suların evdekiyle aynı yükseklikte olduğunu görebiliyordu. Evdeki su giderek balçığa dönüşüp kalmıştı. İncecik bir camın ötesinde ise korkunç bir sel çağlıyordu. Pencereden bir buçuk-iki metre kadar ötede, batıdan gelen güneşten korunmak için konulan mor salkım çardağı vardı. Onun dışında yüksek bir yer görünmüyordu. Ne bir ağaç ne de yüksek bir bina vardı. Pencereden çıkarak mor salkım çardağına kadar yüzüp üzerine çıkabilirse tamamdı da, o arada selin onu sürükleyip götüreceği apaçık ortadaydı. Piyanonun üzerindeki Hiroshi tavana küt küt küt vuruyordu. Bu durumda en iyi yol, yapabilseler, tavanı kırıp çatıya çıkabilmekti. Ancak bu da bir çocuğun ya da kadının gücünün yeteceği bir şey değildi. Ellerinden bir şey gelmiyordu.

Hiroshi birden, "Anne, hizmetçi Kane'ye ne oldu acaba?" diye sordu. "Şey, odasındaydı. Acaba ne yaptı?"

diye cevap verdi annesi. "Ama hiç sesi soluğu gelmiyor değil mi?" dedi tekrar Hiroshi. Bunun üzerine annesi bir cevap veremedi. Üçü de suspus, onları ayıran suyun yüzeyine gözlerini dikmiş dururken, su biraz daha yükseldi, tavanla mesafesi bir metre kadar kaldı. Taeko, yan yatırdığı sehpayı dik hale getirerek öyle üzerinde durmaya devam etti. Balçığa gömülmüş, ağırlaşmış sehpayı düzeltirken bacakları iyice zorlanmıştı. Pencerenin üstündeki perde kornişlerinin metal bölümüne sımsıkı tutundu. Sadece kafası suyun dışında kalmıştı. Odanın ortasındaki masanın üzerine çıkmış hocası da aynı durumdaydı. Şansına başının hemen üzerinde üç kalın zincire asılı, tıpkı baş aşağı bir içki kadehi gibi görünen, duralümin avize duruyordu. Dengesini kaybedecek gibi olduğunda ona tutunuyordu.

"Anne, ben ölecek miyim şimdi?" diye sordu Hiroshi. "Anneciğim..." diye tekrar etti annesinden bir ses çıkmayınca. "Ölecek miyim? Öleceğim, değil mi?" Annesi, "Hiç olur mu öyle..." gibi bir şeyler söylemeye çalışırken, sadece dudakları kıpırdamaya devam etti, sesi fısıltıya dönüştü. Belli ki ne diyeceğini bilemiyordu. Taeko sadece başı suyun dışında kalmış hocaya bakarken ölümün soluğunu yanı başında hisseden birinin yüzü demek böyle oluyormuş, diye içinden geçirdi. Kendi yüzünün de öyle göründüğünü çok iyi biliyordu. Bir de insanın ölümden kaçış olmadığını bildiğinde şaşırılacak kadar sakin olabildiğini, ne korku ne bir şey duyduğunu da o zaman anladı.

Taeko bu durumun saatler boyu sürdüğünü, belki üç belki dört saat geçtiğini sanıyordu ama aslında daha bir saat bile olmamıştı. Yanında durduğu pencere –az önce de söylediğim gibi– üstten beş-on santim kadar açık bırakılmıştı. Dışarıdaki çamurlu sel oradan içeri doluyordu. O yüzden bir eliyle perdeye tutunurken, diğer eliyle tüm gücüyle pencereyi kapatmaya çalışıyordu ki o sırada...

yok yok, aslında az önceden beri tam üstünde, çatıda... birileri yürüyor, ayak sesleri duyuluyordu. O sırada çatıdan, mor salkım çardağına birinin atladığını gördü. Taeko ne olduğunu anlamaya çalışırken bir insan gölgesi mor salkım çardağının en doğu ucuna yani Taeko'nun bulunduğu pencereye en yakın yere geldi. Çardağın köşesine tutunarak çamurlu sel sularının içine indi. Tüm vücudu suların içindeydi, her an sulara kapılıp gidecek gibi oluyor, tek eliyle çardağa sımsıkı tutunarak duruyordu. Bu haldeyken vücudunu pencereye yaklaştırmaya çalışarak Taeko'yla göz göze geldi. Pencerenin diğer yanında bulunan Taeko'ya bir bakış attıktan sonra bir şeyler yapmaya başladı. Başlangıçta Taeko onun ne yapmayı çalıştığını kavrayamadı. Fakat hemen sonra tek eliyle mor salkım çardağına tutunarak, diğer eliyle pencereye ulaşmaya çalıştığını anladı. Tam o sırada deri bir mont giymiş, başına pilotların taktığına benzer bir deri şapka takmış, sadece endişeyle bakan gözlerini görebildiği bu adamın fotoğrafçı Itakura olduğunu idrak etti.

Taeko, Itakura'nın bu deri montu, Amerika'da yaşadığı dönemlerde üzerinden çıkarmadığını duymuştu ama onu bu kıyafetle hiç görmemişti. Itakura'nın yüzünün kalanı başına taktığı pilot şapkanın arkasına gizlenmişti. Zaten böyle bir zamanda Itakura'nın burada karşısına çıkacağını rüyasında görse inanmazdı. Şiddetli yağmur ve selden dışarısını pek net göremiyordu. Fakat hepsinden çok içinde bulundukları durumdan dolayı pek kendinde değildi. Bu yüzden kısa bir süre de olsa o kişinin Itakura olduğunu anlayamamıştı. Kim olduğunu anlar anlamaz, "Aa, Itakura!" diye haykırdı. Bu haykırış Itakura'ya seslenmekten çok, odadaki Tamaki Hoca ve oğluna, imdatlarına birinin yetiştiğini haber verip güç verme çabasıydı. Hemen ardından tüm gücüyle selden yerinden kıpırdaması iyice zorlaşan pencereyi... –daha az önce yukarı kal-

dırıp kapamaya çalıştığı o pencereyi– şimdi aksi yöne, aşağıya indirmeye çalışarak geçebileceği kadar açmaya çalıştı. Sonunda güçbela açabildi. O anda tam önünde Itakura'nın ona uzanan eli belirdi. Vücudunun üstünü dışarı çıkarıp sağ eliyle uzanan eli tuttu. Aynı anda selin onu hızla çektiğini hissetti. Sol eliyle hâlâ kornişin demirine sımsıkı tutunuyordu; tuttuğu şey yerinden çıktı çıkacak gibiydi. "Diğer elini bırak lütfen!" Itakura ilk kez bir şey söylemişti. "Ben tutuyorum, orayı bırak!" Taeko sonunun ne olacağını kadere bırakarak denileni yaptı. Bir anlığına ikisinin kolları da sanki bir zincir gibi uzayıp çekildi, sel onu çekip götürecek gibi oldu. Hemen sonrasında Itakura, Taeko'yu hızla kendi yanına çekti. –Itakura sonradan, kendisinin bile sahip olduğunu bilmediği bir güçle, ölesiye bir şekilde çektiğini anlatmıştı.– "Buraya tutun! Benim yaptığım gibi yap!" dedi Itakura. Taeko, onun yaptığı gibi iki elini uzatarak çardağın köşesine tutundu. Evin içinde olduğundan daha tehlikeliydi burası. Sele kapılıp gidiverecekmiş gibi oluyordu. "Yapamayacağım... sel beni sürükleyecek!" "Birazcık dayan! Gevşek tutarsan olmaz, sımsıkı tutun!" Itakura bunları söylerken sel sularıyla boğuşarak çardağın üzerine çıktı. Sarmaşığın dallarını aralayarak bir yerde boşluk açtı, oradan aşağı iki elini uzatarak Taeko'yu çardağın üzerine çekti.

"Bir ben kurtuldum!" Taeko'nun ilk düşündüğü şey bu oldu. Sel çardağın üzerine ulaşmayacak diye bir şey yoktu ama buradan çatıya kaçabilirlerdi. Ne olursa olsun Itakura bir şeyler yapıp ona yardım ederdi hem. O zamana kadar küçük bir odanın içinde kıvranıp durmuş, dışarının halini hayal bile edememişti. O an ilk kez çardağın üzerinde durduğunda, geçen bir-iki saatin içinde olan bitenler her şeyiyle gözlerinin önüne serilmişti. Taeko'nun o anda gördükleri, aynı saatlerde Tanaka'da nehrin üzerindeki tren yolu köprüsünden geçmekte olan Teinosuke'

nin devlet demiryolu raylarının üzerinden gördüğü "deniz gibi" görüntüyle olasılıkla aynıydı. Tek farkla Teinosuke o deniz gibi görüntünün doğusunda, sulara dışarıdan bakarken, Taeko o denizin tam ortasında durmuş, dört yanını sarmış azgın sel sularına bakıyordu. Daha şimdi kurtulduğunu düşünmüştü. Ancak gazaba gelmiş doğanın şiddetini gördüğünde, kurtulmuş olduğu düşüncesi o anda yok oluverdi. Belki de hiç kurtulamayacaktı. Kendisi de Itakura da bu her yanlarını sarmış suların içinden nasıl çıkabileceklerdi ki! Ama o anda her şeyden çok Tamaki Hoca ve oğlu için endişe ediyordu. "İçeride hâlâ Tamaki Hoca ile Hiroshi var! Bir şeyler yap!" derken birden güm diye bir sesle çardak sallandı. Büyük bir kütük sürüklenerek gelmiş, çarpmıştı. "Hadi bakalım," diyen Itakura tekrar suya indi. Kütüğü çardakla karşıdaki pencere arasına yerleştirmeye başladı. Kütüğün bir ucunu pencereden içeri soktu. Diğer ucunu, Taeko'nun da yardımıyla çardağın direğine, sarmaşık dallarıyla bağlayarak bir köprü yapmış oldular. Itakura kütüğün üzerinden karşı tarafa geçerek pencereden içeri girdikten sonra epeyce görünmedi. Taeko'nun sonradan öğrendiğine göre o sırada pencerenin orada perdenin tülünü yırtarak urgan haline getirmeye çalışıyormuş. Yaptığı urganı pencereye daha yakınca olan Tamaki Hoca'ya atmış, o da alır almaz hemen duvarın yanındaki piyanonun üzerinde duran Hiroshi'ye fırlatmış. Itakura da ikisinin urgana iyice tutunmasını sağlayıp onları pencerenin yanına kadar çekmiş.

Taeko, Itakura'nın, Hiroshi'yi kütüğün üzerinden çardağa ulaştırdığını gördü. Itakura çardağın üzerinden tekrar pencerenin oraya döndü. Tamaki Hoca'yı da aynı şekilde kurtardı. Taeko'ya Itakura'nın tüm bu yaptıkları sanki saatler sürmüş gibi de geliyordu, göz açıp kapayana kadar bitmiş gibi de. Gerçekte ise ne kadar sürdüğüne sonradan emin olamadılar. O gün Itakura, yine Amerika'

dan aldığı, her zaman suya düşse de bir şey olmayacağını söyleyip hava attığı otomatik kol saatini takmıştı ama o da bozulmuştu.

Üçü de evden kurtarıldıktan sonra hepsi bir müddet çardağın üzerinde bekledi. O süre boyunca da yağmur tüm şiddetiyle yağdı, su yükselmeye devam etti. Sonunda çardağı güvenli bulmayarak kütükten yaptıkları köprüden tekrar geçerek çatıya kaçtılar. Kütüğün olduğu yere daha sonra iki-üç kütük daha sürüklenip gelmiş, sal gibi yan yana dizilmişti. Bu çok işlerine yaradı.

Taeko, bu badirenin içinde hiç beklemediği bir anda belirerek imdadına yetişen Itakura'nın nasıl olup da geldiğini sorma fırsatını ancak çatının üzerine geçtikten sonra bulabildi. Itakura şöyle anlattı: Sabahtan beri içinde bugün sel olacağına dair kötü bir his vardı. Bunun dışında işin evveline giderse Osaka-Kobe arasında aşağı yukarı her altı-yedi yılda bir heyelan ve sel olduğuna dair kayıtlar bulunuyordu. Bu senenin onlardan biri olduğunu daha önce bir ihtiyardan duymuştu. Aklının bir köşesinde bu kaldığından, günlerce süren sağanak yağmur epeydir onu endişelendirmişti. Bu sabah o endişeleri bir bir gerçek olmuştu. Bu çevrede büyük patırtı kopmuş, tüm bu düşündükleri doğru çıkmış, Sumiyoshi Nehri'nin kıyısında toprak kayması olduğu haberleri kulağına kadar ulaşmıştı. Gönüllü kolluk güçlerinin çevredekileri uyarmaya çıktığını görünce, öyle oturup bekleyememiş, kendi gözleriyle ne olup bittiğini görmek için Sumiyoshi Nehri'nin kıyısına kadar gelmişti. Nehrin iki tarafının durumunun nasıl olduğunu anlamak için oralarda biraz dolaşmıştı. İşin tehlikeli olduğunu anladığında suyolundan Noyori'ye kadar geri dönmüştü. Sel o sırada gelmişti.

Diyelim ki, Itakura söylediği gibi selin geleceğini önceden bilmiş olsa bile neden öyle deri mont falan giyip çıkmıştı? Ayrıca Noyori taraflarına kadar gelip öyle

dolaşması da tuhaftı. Itakura, o sabah Taeko'nun Tamaki Dikiş Akademisi'ne geldiği gün olduğunu biliyor olmalıydı. Olur da Taeko, tehlikeli bir durumda kalırsa, herkesten önce ulaşarak onu kurtaran kişi olmak istemiş olmasındı? Belki de daha evden çıkarken içten içe böyle düşünmüştü, kim bilir? Akla böyle bir şüphe geliyordu ancak şimdilik bu meseleden bahsetmeyelim.

Durumun aslı ne olursa olsun, çardağın üzerinde Taeko'ya anlattığı kadarıyla Itakura, selden bir oraya bir buraya kaçarken o sırada aklına Koisan'ın dikiş akademisinde olduğu gelmişti. Ne pahasına olursa olsun onu kurtarmaya gelmesi gerektiğine karar vermiş, ötesini düşünmeden çamurlu sel sularının içine kendini atmıştı. Sonradan Taeko, Itakura'nın dikiş akademisine ulaşana kadar nasıl badireler atlatarak geldiğini en ince ayrıntısına kadar dinledi ama onları da burada yazmaya gerek yok.

Itakura da Teinosuke gibi önce demiryolunu takip etmiş, Kōnan Kız Okulu'nun olduğu taraftan buraya ulaşmıştı. Teinosuke'nin bir-iki saat önündeydi. O sayede seli aşarak gelmesi mümkün olmuştu. Anlattığı kadarıyla üç kez sele kapılma tehlikesi geçirmişti. Kendisinden başka bir Tanrı'nın kulu o azgın dalgaların içine atlamamıştı. Bu da tamamen uydurma değildi olasılıkla. Talihi yaver gitmiş, akademi binasına ulaşabilmişti. Sonrasında felaket en korkunç haline ulaşmıştı. Akademinin çatısına çıkarak sersemlemiş bir halde bir süre durmuştu. Bu sırada Tamaki Hoca'nın evinin orada hizmetçi odasının çatısından durmadan el sallayan biri olduğunu fark etmişti. Gördüğü hizmetçi Kane'ydi. Kane, Itakura'nın kendisini fark ettiğini anlayınca salonun penceresini işaret ederek parmağıyla üç işareti yapmış, ardından da havaya eliyle Taeko yazmıştı. Itakura pencerenin içinde üç kişi olduğunu, bunlardan birinin Taeko olduğunu anlar anlamaz tekrar azgın dalgaların içine atlamış, bir

sürüklenip bir boğulacakmış gibi olarak bin bir güçlükle mor salkım çardağına ulaşmayı başarmıştı. Sonrasının ölümüne bir mücadele olduğu, yaşamına mal olabilecek bir şey olduğunu tahmin etmek hiç güç değildi.

Dokuzuncu bölüm

Yukarıda bahsedildiği gibi Itakura'nın, Taeko'yu kurtarma çabaları sürdüğü sırada, Teinosuke trende mahsur kalmıştı. Sonrasında, Teinosuke'nin şansı yaver gitmiş Kōnan Kız Okulu'na kaçıp kurtulabilmiş, okulun ikinci katında afetzedeler için geçici sığınak olarak ayrılan odaya alınmıştı. İkindi üzeri saat üçe kadar biraz kendini toparlamaya çalışarak dinlendi.

Sonunda yağmur dinip sular yavaş yavaş çekilmeye başlayınca Teinosuke, kısacık bir mesafede bulunan dikiş akademisinin yolunu tuttu. Fakat yol her zamanki gibi öyle kolay aşılıp ulaşılacak bir halde değildi. Her ne kadar sular çekilmişse de arkasında balçık ve kumları olduğu gibi bırakmıştı. Bu yığınlar yer yer neredeyse evlerin çatılarını yutacak yükseklığe çıkmıştı. Gözlerinin önündeki şey, karlar altında kalmış başka hiçbir şeyin gözükmediği kuzeydeki bir şehrin manzarasını andırıyordu. En kötüsü de yanılıp bunların üzerinde yürümeye kalkmaktı. Bu kum ve balçık tepeleri insan yutan bataklık gibiydi. İnsanın vücudu balçığa saplanıp kalıyordu. Teinosuke daha önce de böyle bir yere saplanmış ayakkabısının teki ayağından çıkmış orada kalmıştı. Bunun üzerine o da kalan teki çıkararak çoraplarıyla yürümeye devam etmişti. Her zaman bir-iki dakikada gittiği yolu aşmak yarım saate yakın sürmüştü.

Oraya ulaştığında, akademinin çevresinin tanınmaz halde olduğunu gördü. Akademinin kapısı selin arkasında bıraktığı kum ve balçığın altında kalmıştı. Sadece kapı direklerinin üst kısmı görünüyordu. Tek katlı okul binası da, arduvaz çatısı dışında tamamen kum ve balçık altındaydı. Teinosuke o çatının üzerine kaçıp sığındığını umduğu Taeko'ların görüntüsünü hayalinde defalarca canlandırmıştı. Ama öğrenciler neredeydi? Kaçmayı başarabilmişler miydi? Yoksa sele kapılıp gitmişler miydi? Acaba bu kum ve balçığın altında mı kalmışlardı? Çatının üzerinde tek bir kişi bile yoktu! Büyük bir hayal kırıklığıyla okul binasının güneyindeki, felaketten önce çiçek tarhı ve çimenlik olan bahçeyi yanlamasına geçerek Tamaki Hoca'nın evinin olduğu yere yöneldi. Burada kum ve balçık iyice tehlikeli bir hal almıştı, her adımda dizine kadar gömülüyordu. Çardağın, sadece mor salkım sarmaşığına sarılı bölümü balçığın üstündeydi. Çardağın yanında sürüklenip gelmiş iki-üç kütük yan yana duruyordu. Tam o anda hiç beklemediği bir sırada evin kırmızı çatısında Taeko, Itakura, Tamaki Hoca, Hiroshi ve birini daha –hizmetçi Kane de onların yanına gelmişti– gördü!

Itakura, Teinosuke'ye üçünü nasıl kurtardığını anlatmayı bitirdikten sonra şunları söyledi: "Sular da çekilmeye başlayınca Koisan'ı Ashiya'ya götürmek istedim. Ancak bir türlü yola çıkamadık. Bir sebebi Koisan tamamen bitap düşmüş durumda. Bir diğer sebep de Tamaki Hoca'yı ve Küçük Efendi'yi bırakıp gitmekten endişeliydim. O yüzden bir süre kalıp duruma bakalım diye bekliyorduk."

Gerçekten başına böyle bir şey gelmemiş birinin, onların ne hissettiklerini anlaması mümkün değildi. Ancak o sırada hoca da, Taeko da, Hiroshi de sonradan düşündüklerinde tuhaf gelecek kadar büyük bir korkuya kapılmışlardı. Gözlerinin önünde gökyüzünün açıldığını görüyor, selin çekilişini izliyorlardı. Yine de kendilerini

bir türlü güvende hissedememişler, korkudan titremelerinin önüne bir türlü geçememişlerdi. Itakura, Taeko'ya, "Enişteniz ve ablanız endişe ediyorlardır. Hemen eve dönmemiz gerek, ben sizi götüreceğim," diyerek, defalarca onu yola çıkmaya ikna etmeye çalışmıştı. Taeko kendisi de bu söylenenlerin doğru olduğunu biliyordu. Ama bulunduğu yerden inip yola çıkacak cesareti bulamıyordu. Selin geride bıraktığı kum ve balçık yığını çatıya kadar ulaşmıştı. Adımını atsa oradan aşağı inebilirdi ama tehlike onu bekliyormuş gibi hissediyor, korkudan yerinden kıpırdayamıyordu. Hem Tamaki Hoca da, Taeko ve Itakura gidiverirlerse, kendilerine ne olacak diye büyük endişe duyuyordu. "Kocam da zaten gelmek üzeredir. Ama o sırada hava kararırsa, sabaha kadar bu çatının üzerinde mi kalırız," diyerek endişeyle konuşuyordu. Oğlu Hiroshi de, hatta hizmetçileri Kane bile Itakura'ya, "Biraz daha kalın lütfen!" diye ısrar ediyorlardı. O sırada Teinosuke çıkıp geldi. Ancak o da çatının üzerine çıktıktan sonra derin bir nefes alarak bitap düşmüş bedenini yere attı. Sonrasında da epey bir süre kendinde ayağa kalkacak gücü bulamadı. Bir saatten fazla öylece uzandı. Yavaş yavaş güneşin ışıldamaya başladığı göğün mavisine gözlerini dikerek öylece kaldı.

Herhalde saat dört buçuk suları olmuştu. –Teinosuke'nin de saati bozulmuştu.– Tamaki Hocaların Mikake şehrinden akrabaları, hocanın ve oğlunun durumunu merak ederek ne olduğuna bakması için uşaklarını göndermişlerdi. Bunu fırsat bildiler, dönüş yoluna düştüler. Dönüşte, Teinosuke ve Itakura, Taeko'ya büyük bir ihtimam gösteriyorlardı. Daha gücünü toplayamamıştı, kendinde değilmiş gibi görünüyordu. Sırasıyla bir Teinosuke, bir Itakura onu kendilerine yaslayıp yürümesine yardım ediyor ya da sırtlarına alıyorlardı. Sumiyoshi Nehri'nden akan su iyice arttığından nehrin doğusunda ikinci bir ne-

hir oluşmuştu. Bu ikinci nehir şehirlerarası yolu Kōnan Kız Okulu'nun önünden Tanaka civarına kadar kapatmış, çağıldayarak akıyordu. Orayı aşıp geçmek çok zordu. Yarısına kadar geldiklerinde şanslarına doğu yönünden gelen Shōkichi ile karşılaştılar. Ondan sonra yola dört kişi devam ettiler. Tanaka'ya geldiklerinde Itakura, "Evim hemen şurada zaten. Biraz bizde soluklanmaz mısınız? İşin aslı ben de evimin halini merak ediyorum," dedi. Teinosuke dönmek için acele ediyordu ama Taeko'nun hali belliydi. O yüzden, hem o da biraz dinlensin diye düşünerek kabul etti. Itakura'larda bir saat kadar istirahat ettiler. Bekâr olan Itakura, kız kardeşiyle birlikte yaşıyordu. Üst katı atölye olarak kullanıyordu, evin alt katında da yaşıyorlardı. Eve ulaştıklarında orasının da felaketten iyice nasibini almış olduğunu gördüler. Alt kat otuz-kırk santim kadar çamurlu suyla dolmuştu. Teinosuke'ler üst kattaki atölyeye buyur edildiler. Ev sahipleri, çamurlu suyun içinden bulup çıkardıkları gazozu onlara ikram ettiler. Taeko bu arada çamurun, yağmurun iyice içine işlediği yazlık elbisesini üzerinden çıkardı, kurulandı. Itakura'nın kız kardeşinin kaba *meisen* ipeğinden astarsız kimono içliğini ödünç alarak giydi. Teinosuke de oraya kadar çıplak ayak yürümüştü. Oradan ayrılırken Itakura'nın tahta nalınlarını verdiler. Teinosuke, Itakura'ya, "Artık Shōkichi de var senin zahmet etmene gerek yok," dedi. Buna rağmen Itakura, "Sizi biraz ileriden yolcu edeyim," diyerek onlarla çıktı. Tanaka'dan çıktıklarında diğerlerinden ayrılarak geri döndü.

Taeko'ya bakmak için Ashiya'dan ayrılan Okubata, onu bulamamıştı. Sachiko, onun, kardeşinin ne durumda olduğunu yoklamak için uğrayacağını düşünmüştü. Ancak o akşam ortaya çıkmadı. Ertesi sabah yerine Itakura'yı gönderdi. Itakura'nın anlattığına göre bir gece önce kendisi onları geçirip evine döndükten bir süre sonra Küçük

Efendi Kei evine uğramış şunları söylemişti: "Bu akşamüzeri Ashiya'da Makioka'ların evine uğradım. Koisan'ın dönmesini bekledim. İyice geç olunca onu yolda karşılama niyetiyle şehirlerarası yolda yürümeye başladım. Bu arada fark etmeden buralara kadar gelmişim. Yapabilirsem Noyori'ye kadar gitmek istiyordum. Ancak hava iyice karardı. Buradan ötesi sel yüzünden tam bir nehre dönüşmüş durumda. Geçmek çok zor. Buraya acaba, sen durumdan haberdar mısın, diye sormaya uğradım." Bunun üzerine Itakura, "Artık endişe etmenize gerek yok efendim," diyerek sabahtan beri olup bitenleri anlatmıştı. Bunu duyan Küçük Efendi Kei, "Durum buysa ben doğrudan Osaka'ya döneyim. Ashiya'ya tekrar uğramamak ayıp olacak ancak yarın sabah sen bir gider, olanı biteni öğrendiğimden içimin rahat ettiğini, o yüzden tekrar kendilerini rahatsız etmeyerek döndüğümü, söyleyiverirsin. Koisan'ın nasıl olduğuna da bakarsın. Neyse yaralanmamış ama soğuk falan alıp almadığını öğrenir, benim adıma geçmiş olsuna gidersin," dediği için ziyaretinize geldim diye anlattı.

Taeko, sabah tamamen kendine gelmişti. Sachiko ile birlikte salona gelerek Itakura'ya, bir gün öncesi için teşekkür etti. Ne badireler atlattıkları, o iki-üç saatte başlarından geçenleri tekrar hatırlayarak, karşılıklı anlatıp durdular. Taeko tüm olanlarının üzerine, bir de o çatının üzerine kaçıp sığındıktan sonra bile iki saat kadar tek kat yazlık elbiseyle o korkunç yağmurda sırılsıklam kalmıştı. Buna rağmen soğuk bile almamasına kendisi de şaşırıyordu. "Bu tür zamanlarda insan daha tetikte ve güçlü olduğundan bilakis hiçbir şey olmuyor," diye yorumda bulundu Itakura. Bir süre sonra da ayrıldı.

Taeko ne derse desin, anlaşılan selle mücadele ederken kendisini çok zorlamıştı. Ertesi günden itibaren orası burası ağrımaya başladı. Özellikle böğrünün sağ tarafı

ağrıyordu, önce zatürree olmaktan korktu, neyse ki birkaç günde geçti. Fakat olayın üzerinden iki-üç gün geçmemişti ki sağanak yağmur başladığında, yağmurun sesini duyar duymaz korkudan kendini kaybetti. Yağmurdan korkmak diye bir şey, hayatında ilk kez başına geliyordu. Yaşadıklarının etkisi, içinde derinlerde bir yerlerde kalmıştı anlaşılan. Birkaç gün sonra da gece yarısına kadar yağmur yağdığında, tekrar sel olacak diye endişelenerek bütün bir gece gözünü kırpmadı.

Onuncu bölüm

Osaka ve Kobe halkı ertesi gün gazeteleri açınca felaketin tüm boyutlarını öğrenip bir kez daha dehşet duydu. Sachiko'ların evinde de, olaydan sonraki dört-beş gün boyunca, her gün ne halde olduklarını kendi gözleriyle görmek hem de geçmiş olsun demek için gelen misafirlerin ardı arkası kesilmedi. Gelenleri ağırlamakla meşgul oldukları günler geçirdiler. Bir süre sonra telefon, elektrik, gaz, su tekrar verilince ortalık biraz sakinleşmeye başladı.

Göz alabildiğince her yeri kaplamış kum ve toprağı temizlemek, felaketin izlerini silmek için çok insan gücüne ihtiyaç vardı. Ayrıca selin geride bıraktıklarını taşıyacak araçlar yetersizdi. Bu yüzden her şeyin hemen eski haline dönmesi mümkün gözükmüyordu. Yazın yakıcı sıcağında felaket bölgesi ve oradan geçenlerin baştan aşağı bembeyaz toza bulanmış hali büyük depremden sonraki Tokyo şehrinin tezahürü gibiydi. Hankyū'nun Ashiya Nehri İstasyonu da tamamen kum ve toprak altında kalmıştı. O yığınların üstüne geçici bir istasyon yapılmıştı. Köprünün üzerine de trenin geçmesi için daha

yüksek bir köprü inşaatı başlamıştı. Hankyū hattının bu köprüsüyle, şehirlerarası yoldaki Narihara Köprüsü'ne kadar olan bölgede sürüklenip gelen taş toprak nedeniyle nehrin tabanı her iki kıyısındaki yolların yüksekliğine çıkmıştı. En hafif bir yağmurda bile sel taşkını tehlikesi doğuruyordu. Bir tek günü bile heba etmek mümkün değildi. Nehir yatağını dolduran taş, toprak kum yığınlarını çıkarıp taşımak için günlerdir çalışılıyordu. Fakat tüm bu çabalar tıpkı bir karıncanın şeker dağını yok etmeye çalışmasına benziyordu. Çalışmalar bir türlü ilerleyemiyordu. Nehir boyundaki çam ağaçları toz toprak içindeydi. Dahası sel baskınından beri hava tamamen dönmüştü. Güneşli günler birbiri ardına devam ediyordu. Güneşin altında çamur toza dönüşmüş, her yeri bir toz bulutu kaplamıştı. Birbirinden güzel köşklerin bulunduğu Ashiya civarı bile tanınamayacak hale gelmişti.

Yukiko'nun, yaklaşık iki buçuk ay aradan sonra Tokyo'dan gelmesi de öyle tozlu bir yaz günü olmuştu.

Sel olduğu gün, Tokyo'da akşam postasında haber yayımlanmıştı. Ama Shibuya'dakiler ne olup bittiğini tam bilemediklerinden çok endişelenmişlerdi. Gazetelerden gördükleri kadarıyla Sumiyoshi ve Ashiya nehirlerinin kıyıları tamamen felakete uğramıştı. Kōnan Kız Okulu öğrencilerinin öldüklerini okuyan Yukiko, her şeyden çok Etsuko için endişelenmişti.

Teinosuke ertesi gün, durumlarını haber vermek için Osaka'daki ofisinden Tokyo'dakilere telefon ettiğinde, telefonu bir Tsuruko, bir Yukiko kapmıştı. Sonunda merak ettikleri her şeyi sorup öğrenmişlerdi. Yukiko telefonda, çok endişelendiğini, hemen ertesi gün yola çıkıp yanlarına gelmek istediğini söyledi. Aslında bunu derken gelmesinin nasıl olacağını sorar gibiydi. Teinosuke, "Gelmende bir sorun olmaz ama durum anlattığım gibi. Ta oralardan kalkıp gelmeni gerektirecek bir şey yok. Hem

Osaka'dan batı tarafına tren daha çalışmaya başlamadı," dedi. Sonrasında telefonu kapattılar.

Teinosuke o akşam, Sachiko'ya Tokyo'dakilerle yaptığı telefon konuşmasını anlatırken, "Yukiko gelmek istediğini söyledi. Gerçi ben gerek yok dedim. Geçmiş olsuna gelmek istiyorum diye ısrar etti. Benim anladığım kadarıyla sanki ne olursa olsun gelecek gibi," dedi.

Düşündükleri gibi birkaç gün sonra Sachiko'ya hitaben bir mektup geldi. Yukiko, ölümlerden dönen Koisan'ı kendi gözleriyle görmek istiyordu. Kendisinde derin hatıraları olan Ashiya'nın ne halde olduğunu görmeden de içi rahat etmeyecekti. "Belki yakınlarda haber vermeden çıkıp gelebilirim," diye yazıyordu. Bu mektubu gönderdiği için tekrar telgraf çekmeye gerek duymadan Tokyo'dan Tsubame Ekspresi ile geldi. Osaka'da aktarma yaparak Ashiya'da indi. Şansına bir araba buldu, altıdan önce Sachiko'ların evine ulaştı.

"Hoş geldiniz."

Kendisini karşılayan O-Haru'ya bavulunu vererek doğrudan salona geçti. Ancak evde ses soluk çıkmıyordu.

"Ablam burada mı?"

O-Haru vantilatörü Yukiko'ya doğru çevirerek:

"Şey, Stolz'ların evine kadar gittiler..."

"Peki Etsuko?"

"Küçükhanım da, Koisan da, hep birlikte Stolz'lara çaya davet edildiler. Neredeyse dönerler. Çağırmamı ister misiniz?"

"Yok, gerek yok."

"Bugünlerde geleceğinizi söylüyorlardı. Küçükhanım sevinçten yerinden duramıyordu, izninizle çağırıp geleyim."

"Yok yok, boş ver, O-Haru Kalfa."

Böyle diyerek Stolz'ların evinin arka bahçesinden çocukların sesi duyulunca, Etsuko'yu çağırmaya gitmek

isteyen O-Haru'ya mâni olarak tek başına verandadaki hasır güneşliğin altına geçti, huş ağacından sandalyeye oturdu.

Az önce buraya gelirken yol boyunca arabanın camından gördüğü kadarıyla bile Narihara Köprüsü civarı tüyler ürpertici, insanın hayal bile edemeyeceği bir haldeydi. Şaşkınlıklar içinde kalmıştı. Şimdi böyle bahçeye baktığında, her şey eskisi gibi gözüküyordu. Bir tek ağaç, bir tek çim bile zarar görmemiş gibiydi. Tam akşamüzeri rüzgârın dindiği saatlerdi. Sıcak olmasına sıcaktı ama bir tek dalı kıpırdamayan ağaçların görüntüsü muhteşemdi. Çimlerin yeşili insanın gözünü alacak kadar canlıydı. Bu bahar Tokyo'ya döndüğünde leylaklar ve şipirler tamamen açmıştı. Filbahriler, kanarya gülleri daha açmamıştı. Şimdi açelyalar, orman gülleri çoktan dökülmüş, güzel kokularıyla birkaç gardenya çiçeği kalmıştı. Stolz'ların evlerinin sınırındaki tespih ağacı ve Çin parasol ağacının gür yaprakları, arkasındaki iki katlı Avrupai evi yarı yarıya gizliyordu.

Çitlerin diğer yanında çocuklar trencilik oynuyorlardı. Buradan görülmüyorlardı ancak seslerinden anladığı kadarıyla Peter kondüktör olmuştu:

"Sonraki durak Mikage!" deyişi duyuluyordu.

"Sayın yolcularımız trenimiz Mikage-Ashiya arasında başka durakta durmayacaktır. Sumiyoshi, Uozaki, Aoki, Fukae yolcuları lütfen burada aktarma yapınız."

Bunları söylerken tıpkı Osaka-Kobe treninin kondüktörleri gibi konuşuyordu. Bir Avrupalı çocuğun yaptığı taklit gibi değildi.

"Rumii'ciğim, o zaman Kyoto'ya gidelim!" Bu sefer Etsuko'nun sesi duyulmuştu.

"Evet, öyle yapalım, Tokyo'ya gidelim!" diye cevap verdi Rosemarie.

"Yok, Tokyo değil, Kyoto!"

Rosemarie, Kyoto ismini bilmiyor olacak ki, Etsuko ne kadar düzeltirse düzeltsin "Tokyo" demeye devam ediyordu. Sonunda Etsuko'nun sabrı taştı:

"Öyle değil Rumii, Kyoto!"

"Tokyo'ya gidelim evet!"

"Olmaz. Tokyo'ya kadar yüzlerce istasyon var!"

"Değil mi! Öbürsü gün varırız değil mi!"

"Ne dedin Rumii?"

"Öbürsü gün Tokyo'ya varırız değil mi!"

Öbürsü gün sözüne Rosemarie'nin dilinin pek dönmemesinin de payı vardı ama ertesi gün sözcüğünü kullanmaya alışmış Etsuko birden o sözcüğü duyunca anlamamıştı herhalde.

"Ne diyorsun Rumii, öyle bir sözcük yok!" diyordu.

"Etsuko, bu ağacın adı ne?"

O sırada Çin parasol ağacı yaprakları birden hışırdamaya başlamıştı. Peter bunu sorarken ağaca çıkmaya başlamıştı. Ağaç çitin ötesine dallarını uzattığından her zaman Stolz'ların evinin oradan çite basarak dala tutunarak ağaca çıkıyorlardı.

"Bu ağaca parasol ağacı deniyor."

"Papara-sol"

"Papara-sol değil! Parasol!"

"Papara-sol..."

"Parasol!"

"Papara-sol..."

Peter şaka mı yapıyordu, gerçekten mi söyleyemiyordu bilmiyordu ama her seferinde "papara-sol" diyor bir türlü "parasol" sözcüğünü söylemiyordu. Etsuko'nun yine sabrı taştı:

"Yok! 'Para' diyeceksin! Papara değil!" dedi.

Yukiko, Etsuko'nun ağzından çıkan "yok para"yı duyunca komik geldi, kendini tutamayıp gülmeye başladı.

On birinci bölüm

Çok geçmeden yaz tatiline girmişlerdi. Stolz'ların çocuklarıyla Etsuko her gün birbirlerine gidip gelmeye başlamışlardı. Hava sıcaktı. Bu nedenle sabah ve akşam daha serin saatlerde bahçedeki Çin parasol ağacının yanında trencilik oynuyor, ağaçlara çıkıyor; günün sıcak saatlerinde ise evde zaman geçiriyorlardı. Kızlar baş başa kaldığında evcilik oynuyorlar, Peter ve Fritz de onlara katıldığında savaşçılık oynamaya başlıyorlardı. Salondaki ağır kanepeyi, tekli koltukları dördü el ele verip oradan oraya sürüklüyor, yan yana dizerek, üst üste koyarak kaleler, siperler yapıyorlar, mantar tabancalarıyla buralara saldırıyorlardı. Peter komutan olup emirler yağdırınca diğer üçü aynı anda ateşe başlıyordu. Böyle anlarda Alman çocuklar, daha okula bile gitmeyen küçük Fritz de dahil düşmana, "*Frankreich*, *Frankreich!*" diye bağırıyorlardı. Başlangıçta Sachiko'lar bunun ne olduğunu anlayamamışlardı. Sonradan Teinosuke bunun Almancada "Fransa" anlamına geldiğini söylediğinde, küçüklerin bunu ailelerinden öğrendiklerini düşündüler.

Çocukların bu oyunu için Ashiya'daki evlerinde, salondaki tüm eşyalar, her bir şey darmadağın olduğundan biraz zor durumda kalıyorlardı. Beklenmedik bir misafir geldiğinde, hizmetçiler misafiri girişte bekletirken hep birlikte hayalî kaleleri, siperleri derleyip toplamaları gerekiyordu. Bir gün Bayan Stolz verandadan içeri bir göz attığında durumdan şaşkınlığa düşerek, "Peter ve Fritz size oynamaya geldiklerinde böyle mi davranıyorlar?" diye sormuştu. Sachiko çaresiz onaylayınca da yüzünde mahcup bir gülümseme ile ayrılmıştı. Sonradan çocukları azarlayıp azarlamadığını bilmiyordu ama haylazlıkları bir nebze olsun düzelmemişti.

Sachiko'dan başlayarak kız kardeşlerin üçü de, salonu çocuklara terk ederek öğleden sonraları alt katta, yemek odasının yanındaki altı *tatami*'lik Japon odasında zaman geçirmeye başlamışlardı. Burası banyonun karşısında olduğu için normalde kıyafet değiştirmek, kirli çamaşırları koymak için kullanılıyordu. Odanın güney cephesi bahçeye bakıyordu ama doğrudan güneş almayan loş bir odaydı. Hem de batı cephesinde sürgülü cam kapısı olduğundan orayı açtıklarında gün boyu püfür püfür esiyordu. Evdeki en serin odaydı. Üç kız kardeş pencere kenarındaki yeri birbirlerinden kapmaya çalışarak orada oturuyorlardı. Yerdeki hasır örtünün üzerine uzanarak öğleden sonraki en sıcak iki-üç saati burada geçiriyorlardı. Her sene olduğu gibi bu sene de, yazın en sıcak günleri geldiğinde iştahtan kesilmiş, "eksik B" olmuşlar, sıcaktan kilo kaybetmişlerdi. Zaten zayıf olan Yukiko iyiden iyiye iğne ipliğe dönmüştü. Tokyo'dayken başlayan hazirandan beri mustarip olduğu beriberi hastalığı hiç düzelme göstermediğinden hava değişiminin işe yarayacağını düşünerek de Ashiya'ya gelmişti. Ancak buraya geldikten sonra beriberisi iyice ağırlaşmıştı. O yüzden ablasından ya da kız kardeşinden kendine Betaxin iğnesi yapmalarını istiyordu. Sachiko'da da, Taeko'da da daha hafif de olsa aynı hastalığın belirtileri görüldüğünden birbirlerine iğne yapmalarının gündelik işlerinin bir parçası olduğu söylense yeriydi. Sıcaklardan Sachiko epeydir sırtı açık yazlık bir elbise giyiyordu. Temmuz'un yirmi beşi-yirmi altısı olduğunda Batı tarzı elbiseleri hiç sevmeyen Yukiko bile sonunda yapma bebek gibi cılız vücuduna arada sırada da olsa jorjet bir kıyafet geçirmeye başladı. Taeko normalde içlerinde en meşgul olanıydı. Ancak o selden sonra kendini tam toparlayamamış gibiydi. Bu yaz, her zamanki canlı halinden eser yoktu. Dikiş akademisi o günden sonra hep kapalı kalmıştı. Shukugawa'da atölyesinin bulunduğu yer

şans eseri selden zarar görmemişti. İstese orada işlerini sürdürebilirdi. Anlaşılan pek içinden gelmiyordu ki bir süredir atölyesine neredeyse hiç uğramıyordu.

Itakura, o olaydan sonra sık sık ziyaretlerine gelmeye başlamıştı. Selden beri fotoğraf çektirmeye gelen pek kimse olmuyordu, işleri iyice azalmıştı. O da felaket bölgesinde olanları belgelemek için sel felaketi albümü yapmaya başlamıştı. Hava güzel olduğunda şortunu geçirip Leica'sını boynuna asarak tüm felaket bölgesini dolaşmaya çıkıyordu. Hiç beklenmedik bir anda güneş yanığı yüzü, tere bulanmış bir halde evlerine geliyordu. Gelir gelmez hiç çekinmeden, "O-Haru Kalfa, su versene, su!" diye sesleniyordu. O-Haru da bir bardağa buz koyup su doldurarak uzatıyordu. Alır almaz suyu bir dikişte yuvarlıyor, ardından tozdan bembeyaz olmuş üstünü başını büyük bir özenle çırpıp temizledikten sonra doğrudan mutfaktan içeri dalıyordu. Oradan Sachiko'ların olduğu altı *tatami*'lik odaya geçerek sohbet etmeye başlıyordu. O gün yaptıklarından bahsediyordu: Nunobiki'yi dolaşıp geldiğini ya da Rokkō Dağı'na, Koshigiiwa'ya, Arima Kaplıcaları'na yahut Minoo'ya gittiğini anlatıyor, tüm bu yerlerin selden nasıl etkilendiğinden söz ediyordu. Arada buralarda çektiği fotoğrafları da basıp getiriyor, kendi yorumlarını katarak fotoğraflarda görülen yerleri anlatıyordu.

Başka bir seferinde, "Hanımefendi, deniz banyosu almaya gitmez misiniz?" diye gümbür gümbür bir sesle odaya dalıyor: "Hadi kalkın! Kalkın! Böyle uzanıp oturmak olmaz!" diyordu. Sachiko'lar isteksiz isteksiz cevapladıklarında, "Ashiya sahili hemen şuracıkta, biraz yüzmeniz beriberiye de birebir gelir!" diye ellerinden tutup çekerek kaldırmaya çalışıyordu. "O-Haru Kalfa, hanımefendinin ve diğerlerinin deniz kıyafetlerini çıkar, sonra da bir araba çağırıver. Sahile, plaja gideceğiz!" diyerek, üç kız kardeşi ve Etsuko'yu arabaya koyup götürüyordu. Sachi-

ko'nun, Etsuko yüzmeye gitmeyi istese de, kendini halsiz hissettiği için kalkıp gitmek içinden gelmediği zamanlarda, kızını Itakura'nın peşine takıp gönderdiği çok olmuştu. Bu şekilde günler geçtikçe giderek daha samimi olmaya başlamışlar, nezaket sözcükleri yerini, çekinmeden, ne söylediğine pek dikkat etmeden konuşmaya bırakmıştı. Zamanla Itakura'nın oralardaki dolapları filan teklifsizce açması, kafasına göre davranması biraz gözlerine batmaya başlamıştı. Fakat bir yandan da ne isterlerse istesinler hiçbir gocunma belirtisi göstermeden her işlerine koşuyordu. Hem sözü sohbeti ilginç, sevimli biriydi.

Bir gün üç kız kardeş altı *tatami*'lik odada uzanmış, her zamanki gibi sürgülü cam kapıyı açmış içeri esen serin havanın keyfini çıkarıyorlardı. O sırada bahçeden içeri büyük bir arı uçup girdi. Önce Sachiko'nun kafasının üzerinde vızıldayarak daireler çizmeye başladı.

"Ablacığım! Arı var!" Taeko'nun bağırmasıyla Sachiko telaşla ayağa fırladı. Arı Yukiko'nun başının üzerinden, Taeko'nun başınının üzerine gitti. Oradan tekrar geri geldi, Sachiko'nun başının üzerinde dönüp durmaya devam etti. Üstleri başları sere serpe üç kadın odada oradan oraya kaçıp koşmaya başladılar. Arı üçüyle, kedinin fareyle oynadığı gibi oynuyordu. Sachiko'ların kaçtıkları yöne doğru onları takip edince üçü de çığlıklar atarak kendilerini koridora attılar.

"Ay! Geldi, burada!"

"Ayyy, ayyy!" diye bağırarak koridordan yemek odasına, oradan salona kaçıp gelince, orada Rosemarie'yle evcilik oynayan Etsuko yerinden sıçradı:

"Ne var! Anneciğim ne oldu?" derken arı yine vızıldayarak gelip pencerenin camına çarptı.

"Ay! Geldi! Geldi!"

Bu sefer Rosemarie ve Etsuko da yarı eğlenip yarı kaçarak onlara katıldı. Beşi, arıyla ebelemece oynar gibi

kıkırdaşarak odanın içinde koşuşturup duruyorlardı. Arı, bu patırtı gürültüden daha da korkmuş olacak ki peşlerini bırakmıyordu. Beşi de tekrar yemek odasından, koridora geçip altı *tatami*'lik odaya doluştular. Böyle evde oradan oraya koşuşturup kıyametler kopardıkları sırada:

"Ne oldu? Ne bu bağrış çağrış?"

Itakura bir anda mutfak kapısından içeri daldı. Mutfakla koridor arasına gerili perdenin arasından başını uzattı. Bugün onları denize davet etmeye gelmiş görünüyordu. Mayosunun üzerine ince bir kat gece kimonosu giymiş, yüzme başlığını almış, havlusunu boynuna atmıştı.

"O-Haru Kalfa, neler oluyor?"

"Arı kovalıyor."

"Neee? Onun için mi bu şamata?"

Itakura bunları söylerken, gözünün önünden beşi tek bir top olmuş, sanki koşma egzersizi yapıyor gibi elleri bellerinde koşarak geçtiler.

"Merhaba... Başınız dertte galiba!"

"Arı! Arı! Itakura, yakalayıp atasana!"

Sachiko çığlık çığlığa böyle diyerek hiç durmadan kaçmaya devam etti. Hepsinin ağızları açık, gözleri parlayarak sanki eğleniyormuş görünüyorlardı. Bir yandan da son derece korkmuş ve darmadağın bir halleri vardı. Itakura hemen yüzme başlığını aldı. Yüzme başlığıyla arıyı kovalayarak salondan bahçeye çıkardı.

"Ahh çok korktum! Ne yapışkan bir arıydı!"

"Ne aptalca bir söz! Arı daha çok korkmuştur!"

"Öyle olsa bile, gülecek bir şey yok bunda! Sahiden korkudan öldük!"

Yukiko hâlâ soluk soluğaydı, yüzünün rengi kaçmıştı. Gülümsemeye çalışarak böyle dedi. Beriberiden zayıf düştüğü için kalbinin hızlı hızlı attığı jorjet elbisesinin üzerinden bile görülüyordu.

On ikinci bölüm

O-Saku Hoca'nın böbrek yetmezliğinin ağırlaşarak hastaneye kaldırıldığı haberini aldıklarında ağustos ayına yeni girmişlerdi. Hocanın öğrencilerinden biri Taeko'ya bir mektup göndererek durumu bildirmişti.

Yamamura dans derslerine her sene temmuz ayında ara verilirdi. Ancak bu sene O-Saku Hoca'nın sağlığı elvermediğinden hazirandaki gösteriden sonra eylül ayına kadar dersler iptal edildi. Taeko, O-Saku Hoca'nın durumundan endişe etmiyor değildi ama arayıp sormayı ihmal etmesinin nedeni hocanın evinin çok uzak olmasıydı. Osaka'da Tengachaya'daydı. Oraya gidebilmek için Ashiya'dan geçen Hankyū hattına binmesi gerekiyordu. Osaka'ya vardıktan sonra şehrin kuzeyinden güneyine boydan boya geçtikten sonra, Nanba'dan tekrar tren değiştirerek Nankai hattına binmesi gerekiyordu. Hem o zamana kadar dersler için hocanın Shimanouchi'deki yerine gittiğinden daha hocanın evini bir kez bile ziyaret etmemişti. Böyle düşünürken, hiç beklemedikleri bir anda böbrek yetmezliğinin üremiye dönüştüğünü haber almışlar, durumunun ağır olduğunu tahmin etmişlerdi.

"Koisan, yarın bir ziyaretine gidip durumu neymiş, bakıversen. Ben de yakında giderim."

Sachiko'nun en çok aklına takılan şey, hocanın mayıs-haziranda Taeko'ya ve Etsuko'ya ders vermek için her gün onca yolu tepip gelmiş olmasıydı. Acaba ona dokunmuş olmasındı? Hastalığının nüksetmesinin bir sebebi de bu muydu yoksa? Böyle düşünmeden edemiyordu. Ta o zaman, hocanın şişmiş beyaz bir yüzle dolaştığını, dans alıştırmalarını yaparken nefes nefese kaldığını fark etmişti. Kendisi, sağlığını dans sayesinde koruduğunu söylemesine rağmen, böyle bir hastalığı varken

kendini o kadar zorlamaması gerekiyordu. Ders vermeye gelmesini en başından kabul etmemek daha doğru olacaktı belki de. O zaman da böyle düşünmüştü. Ancak kızının ve kız kardeşinin heveslerini kırmak istememişti. Her şeyden çok da, hoca hanımın bu işe kendini adayışını görünce bir şey diyememişti. Ama şimdi, o zaman bu işe mâni olmadığından pişmanlık duyuyordu.

Sachiko, haberi aldıklarının ertesi günü önce kız kardeşini gönderdi. Kendisi de en kısa zamanda hastayı ziyarete gidecekti.

Taeko, sabahın serin saatlerinde gitmeyi düşünüyordu ancak ziyarete giderken yanında götüreceklerini hazır etmek çok zaman aldı. Çaresiz öğleyin en sıcak saatte çıkmak zorunda kaldı. Saat beş civarı da sıcaktan üf püf ederek döndü. "Osaka'nın o bölgesi ne sıcakmış!" diye söylenerek altı *tatami*'lik odaya girdi. Terden üzerine yapışmış kıyafetini üzerinden sökercesine çıkardı. Üzerinde bir tek paçalı donuyla banyoya daldı. Bir süre sonra yarı ıslak, kurulanmaya yarayan bir bezi başına sarmış, banyo havlusunu beline dolamış çıktı. Tiril tiril gecelik bir kimono çıkarıp kuşağını bağlamadan, "Halimin kusuruna bakmayın," diyerek iki ablasının önünden geçerek fanın önüne oturdu. Boynunu bağrını açıp fanın rüzgârına tutarak O-Saku Hoca'nın durumunu anlatmaya başladı.

Taeko'nun duyduğuna göre, O-Saku Hoca, "İyi değilim, iyi değilim," deyip dursa da geçen ay boyunca öyle önemli bir şeyi yoktu. Hoca, normalde öğrencilerinin –artık yetiştiklerini, kendi öğrencilerini yetiştirebileceklerini gösteren– kendi sanatçı isimlerini almasına pek müsaade etmezdi. Ama Temmuz'un 30'unda öğrencilerinden bir kıza isim bahşetmişti. İsim törenini kendi evinde yapmıştı. Tören günü, sıcak olmasına aldırmadan üzerinde aile armasının olduğu kimonosunu giyerek, atalarının fotoğraflarının önünde *soboyuzuri* töreni yaparak

her şeyi en ince ayrıntısına kadar yerine getirmişti. Ertesi gün ayın otuz birinde o öğrencisinin evine uğradığında rengi pek yerinde değildi. Ağustos'un 1'inde de hastalanmıştı.

Nankai tren hattı boyunca görünen manzara Osaka-Kobe arasından farklıydı, pek ağaçlık değildi. Küçücük evler birbirinin içine geçmiş gibi görünüyordu. Taeko hastaneye ulaşana kadar terden sırılsıklam olmuştu. Hoca hanımın hastanede kaldığı yer, öğleden sonra güneşi alan sıcak bir odaydı. Başında sadece bir öğrencisi bekleyen hoca orada öylece yatıyordu. Vücudunda biriken su o kadar korkunç değildi, yüzü de tahmin ettiği kadar şişmemişti. Fakat Taeko yatağının yanına oturup selam verdiğinde pek kendinde görünmüyordu. Ona refakat eden öğrencisinin anlattığına göre arada kendine geldiği oluyordu; fakat çoğunlukla bilinci kapalıydı. Bazen de sayıklıyordu, o zaman da söylediklerinin çoğu dansla ilgiliydi. Taeko yarım saat kadar kaldı, sonra müsaade istedi. Ayrılırken refakatçisi koridora kadar ona eşlik etti. Onu geçirirken, "Doktorlar da bu sefer umut olmadığını söylüyorlar," dedi. Durumu gören Taeko da bunu anlamıştı. Yakıcı güneşin altında üfleye püfleye kan ter içinde dönerken, bir yandan da haftada bir kez olsun kendisi derse gitmiş olsaydı hocanın bu halde olmayacağını aklından geçirmeden edemiyordu. O-Saku Hoca'nın o haliyle, her gün bu yolu teperken ne kadar cefa çekmiş olduğunu iyice anlıyordu.

Sachiko bunları duyunca, ertesi gün Taeko'yu da yanına alarak hastayı ziyarete gitti. Ziyaretlerinden beş-altı gün sonra vefat ettiği haberi geldi. O zaman başsağlığı dilemek üzere merhum hocanın evine ilk kez gittiler. İnsanı hayrete düşürecek kadar harap bir evdi. Osaka'da köklü Yamamura geleneğini sürdüren tek kişinin, böyle bir ailenin ikinci kuşağı olan hocanın evinin böyle olma-

sı mümkün müydü! Bütün namının tam aksine, yoksulluk içinde yaşadığı akıllarının ucundan bile geçmemişti. Bu durumda yaşamasının sebebi merhumun sanatçı kişiliği ve uzun geçmişi olan bu dansın deforme edilmesinden hiç hoşlanmaması, çağa ayak uyduramamış olması, açıkça söylenecek olursa dünyanın gidişatına uymayı beceremememiş olmasıydı herhalde. Anlattıklarına göre, kendinden bir önceki kuşak Saku Hoca, o zamanlar Nanchi Sahnesi'nde dans dersleri veriyor, *geisha* mekânları için *Ashibe-odori* dans koreografileri yapıyordu. Büyükannesi vefat edince yerine ikinci kuşak O-Saku olarak mesleğini sürdürmüştü. Kendisinden profesyonel *geisha*'lara hocalık yapması istenmiş, merhum bunu yapmayı reddetmişti. O dönemde, Tokyo'nun abartılı *Fujima* ve *Wakayanagi* dans ekolleri şaşaalı günlerini yaşıyordu. Eğer profesyonel *geisha*'lara hocalık yaparsa, işine karışıp zamane danslarını öğretmesini istemeleri kaçınılmaz olacaktı. Merhum bunların olmasını istememişti. Bu inatçılığının, kendisine zararı dokunmuştu anlaşılan. Böyle olduğu için öğrencilerinin sayısı da az olmuştu. Çocukluğundan itibaren bir tek büyükannesi tarafından büyütülen, annesi babası olmayan hocanın *geisha*'lık yaptığı dönemde çalıştığı yere borçlarını ödeyerek özgür kalmasını sağlayan bir bey de olmuştu hayatında. Fakat resmî bir kocası da, çocukları da olmamıştı. Bu açıdan özel yaşantısında da hayat çok yüzüne gülmemişti. Vefat ettiğinde çıkıp gelecek hiçbir akrabası yoktu. Cenazesi yazın en kavurucu günlerine denk gelmişti. Cenazesi için Abeno'da bir avuç insan toplanmıştı. Orada bulunan herkes, yan taraftaki krematoryuma geçerek cenazesinin yakılmasını beklerken, merhumdan söz etmişlerdi.

Hoca hanım araçlara binmeyi sevmiyordu, özellikle araba ve gemiden hiç hoşlanmıyordu. Yine de çok inançlı olduğundan her ayın yirmi altısında aksatmadan Hankyū

trenine biner Kiyoshikōjin Tapınağı'na hac ziyaretine giderdi. Ayrıca "yüz yirmi sekiz tapınak hac ziyareti" için, Sumiyoshi, Ikutama, Kōtsu'daki üç tapınağa ve onlara bağlı küçük tapınaklara her ay giderdi. Setsubun Festivali'nde Uemachi'deki mabetlere, Jizō haccına gider kendi yaşı kadar pirinç tatlısı adağı sunardı.

Yaptığı işe kendini adamış biriydi. Dansın en ince noktalarını büyük bir özenle öğretirdi. Mesela, ***Shiokumi*** [Tuz Çıkarma] dansında "Kim vermiş sana şimşir tarağı, takmış saçına eliyorsun deniz tuzunu çıkarıp" gibi yerlerde sert bir şekilde uyarırdı. "Bir mehtapta, iki gölge" bölümüne gelince, "Kovanın içinde sanki ay varmış gibi hayal edin," derdi. Kanawa dansındaki "Şimdi iyice pişmansındır belki, nedamet getir ve düşün iyice" kısmında çekiçle vuruyormuş hareketini yaptıklarında, "Belini eğ, gözlerinde o ışık görülsün!" diye uyarırdı.

Belki eski kafalı, muhafazakâr biriydi. Ancak son zamanlarda Kyoto-Osaka bölgesindeki Kamigata dansının zamanla yok olup gitmemesi için bir şey yapmadan durmaktansa, eğer yapabilirse Tokyo dans ekollerini geçmek için çabalıyordu. Öğrencileri, hocalarının öleceğini hiç akıllarına getirmeden, altmış bir yaşına geldiğinde şehrin güneyinde bir tiyatro sahnesi kiralayarak muhteşem bir kutlama yapmayı planlamışlardı.

Sachiko ile ikisi diğerlerinin konuşmalarını bir köşeden dinlemekle yetindiler. Taeko oradakilerin içinde daha yeni öğrencisiydi. Son yıllarda O-Saku Hoca'yla yakınlaşmıştı. Yine de hocanın özel ilgi gösterdiği bir öğrenci olmuştu; kendisi de, acaba bir gün ben de kendi sanatçı ismimi alabilir miyim diye içinden geçirmemiş de değildi. Şimdi bunlar boş bir hayal olmuştu.

On üçüncü bölüm

"Anneciğim, Stolz'lar Almanya'ya dönüyormuş."

Akşama kadar Stolz'larda oynayan Etsuko eve döndüğünde bunu söylemişti.

Çocuğun sözlerinin doğruluğundan pek emin olamayan Sachiko ertesi sabah çitlerin orada Bayan Stolz'la karşılaştığında, "Dün Etsuko'dan böyle bir şey duydum, doğru mu acaba?" diye bir yokladı. "Evet, doğru," cevabını aldı. Bayan Stolz, "Benim kocamın, Japonya savaşa girdiğinden beri işleri hiç yok. Kobe mağazası, bu yıl başladığından beri neredeyse hiç iş yapmıyorlar. Bir süre sonra savaş biter, dedik. Bugüne kadar bekledik. Ancak hâlâ ne zaman biter bilmiyoruz. Benim kocam, çok düşündü. Sonra Almanya'ya dönmeye karar verdi," dedi. Anlatmaya devam eden Bayan Stolz, kocasının daha önce Manila'da ticaret yaptığını, iki-üç sene önce Kobe'ye geldiklerini söyledi. Uzakdoğu'da düzenlerini kurup yerleştikleri halde, senelerin emeğini çöpe atıp tekrar ülkelerine dönmelerinin yazık olduğunu düşünüyordu. Hem kendisi hem çocukları, onlar gibi iyi komşulara sahip oldukları için çok mutluydular. Şimdi onlardan ayrılmak zorunda kalacakları için çok üzülüyorlardı. Asıl çocuklar bunu daha çok hissediyorlardı. Planlarına göre, babası ve büyük oğlu Peter önden yola çıkacaklar, bu sene içinde Amerika üzerinden ülkelerine döneceklerdi. Kendisi de, Rosemarie ve Fritz'le birlikte önümüzdeki ay ilk önce Manila'ya gidecek, oradaki kız kardeşinin evinde bir süre kalacaklardı. Oradan da Avrupa'ya yola çıkacaklardı. Bayan Stolz'un kız kardeşi ve ailesi de ülkelerine kesin dönüş yapmaya karar vermişlerdi. Ancak şimdi kız kardeşi Almanya'da hastalanmıştı, yataktan çıkamıyordu. Bu nedenle Bayan Stolz kız kardeşinin evini bir düzene koyup,

eşyaları toparlayıp, kendi çocuklarının yanında kız kardeşinin üç çocuğunu da alıp dönecekti. Bayan Stolz ve Rosemarie'lerin ayrılmasına daha yirmi gün kadar vardı. Ancak Bay Stolz ve Peter gemide kamaralarını bile ayırtmışlardı. Ağustos sonlarında Tokyo Körfezi'ndeki Yokohama Limanı'ndan kalkan Empress of Canada adlı gemiye bineceklerdi. Bu anlattıkları Sachiko'ların hiç beklemedikleri bir şeydi.

Makioka'ların evinde, Etsuko temmuz sonlarından itibaren, geçen sene olduğu kadar şiddetli olmasa da nevrasteni ve beriberi belirtileri gösteriyordu. İştahı kesilmişti. Uykusuzluk çekmeye başlamıştı. Hastalığı ağırlaşmadan, Tokyo'ya götürüp bir uzmana göstermek istiyorlardı. Etsuko, Tokyo'ya hiç gitmemişti. Okuldaki arkadaşlarının isimlerini vererek İmparatorluk Sarayı'nın yakınındaki Nijyū-bashi adındaki iki kemerli köprünün yanında eğilerek imparator hazretlerine saygılarını sunduklarını imrenerek anlatıyordu. Eğer götürüp gezdirirlerse ne kadar sevinirdi kim bilir! Hem Sachiko da, ablalarının Shibuya'daki evine hiç gitmemişti daha. Onları görmek için iyi bir fırsat olacaktı. Sachiko, Yukiko ve Etsuko üçü birlikte ağustos başında yola çıkmayı planlamışlardı. Ancak O-Saku Hoca'nın hastalığı vesaire derken ertelemeleri gerekti. O ay içinde gidip gidemeyeceklerinden bile emin değillerdi. Peter'ların baba oğul birkaç gün içinde Yokohama Limanı'ndan yola çıkacaklarını duyunca Sachiko yola çıkıp onları da yolcu etmeyi düşünmüştü. Ancak geminin kalkış günü Jizōbon Festivali'ne denk geliyordu. O gün, Sachiko'nun ablasının yerine mutlaka, her sene yaptıkları gibi Uehon-machi'deki tapınağa, atalarının ruhuna adaklar sunmaya gitmesi gerekiyordu. Yapabilecekleri bir şey yoktu. Ayın on yedisinde Peter'a veda için bir çay partisi düzenleyerek; Peter, Rosemarie, Fritz'i davet ettiler. İki gün sonra, ayın on

dokuzunda da bu sefer Stolz'ların evinde çocuklar için bir veda partisi yapıldı. Evin çocuklarının arkadaşları olan Alman çocukların bulunduğu partide Japon olarak bir tek Etsuko davet edilmişti. Ertesi gün öğleden sonra, Peter tek başına Makioka'ların evine *sayōnara*; hoşça kalın demeye gelmişti. Tüm ailenin tek tek elini sıktı. "Yarın sabah babamla Sannomiya Garı'ndan Yokohama'ya yola çıkıyoruz. Amerika üzerinden Almanya'ya varmamız eylül sonlarını bulur. Almanya'da herhalde Hamburg'da yaşayacağız. Lütfen bu sefer de sizler oraya buyurun," diyerek vedalaştı. Etsuko'nun Amerika'dan istediği bir şey varsa alıp gönderecekti. Etsuko annesine danışıp ayakkabı istemeye karar verdi. Bunun üzerine Peter, "Öyleyse hangi boyda alacağımı anlamak için Etsuko'nun ayakkabısını ödünç verebilir misiniz?" diyerek ayakkabıyı alıp gitti. Hemen ardında tekrar elinde kâğıt, kurşunkalem, mezurayla çıkıp geldi. Annesi, ayakkabı yerine Etsuko' nun ayağının kalıbını çizmenin daha iyi olacağını söylemişti, o yüzden gelmişti. Kâğıdı yere serdi. Etsuko'yu üzerine bastırarak annesinin söylediği gibi ayağının kalıbını çizdi, ölçüleri not aldı.

Etsuko, ayın yirmi ikisi sabahı, Yukiko eşliğinde baba oğul Stolz'ları Sannomiya Garı'ndan yolcu etti. Akşam yemekte konusu açıldığında, Peter'ın ayrılırken çok üzüldüğünü anlattılar. "Etsuko, ne zaman Tokyo'ya gidiyorsun? Eğer gelirsen bizim gemimize uğrasana. Gemi, yirmi dördü akşamı kalkacak. Eğer gayret edersek tekrar görüşebiliriz," diye buharlı tren kalkana kadar defalarca söylemişti. Sachiko çocuğun haline üzülmüştü. Bunu da bahane ederek, "Etsuko'cuğum öyleyse, Yokohama'ya kadar gidip Peter'ı yolcu edersin," dedi. "Anneciğin ayın yirmi dördündeki törenlere katılmadan yola çıkamaz. Sen ablanla birlikte yarın akşam buharlı trene binerseniz, öbür gün sabah iner inmez doğruca gemiye giderek

onları görebilirsiniz. Ben de ayın yirmi altısı gibi yanınıza geleceğim. O arada siz de Tokyo'yu gezer, Shibuya'da kalırsınız. Ne dersin?" diye sorunca Etsuko da, "Hı hı, iyi olur," demişti. Böylece aniden karar verilmiş oldu.

"Yukiko'cuğum sence nasıl, yarın akşam yola çıkabilir misiniz?"

"Alacağım çok şey var ama..."

"Yarın halledersin..."

"Şey, tren geç saatte kalkarsa Etsuko uykusuz kalır. Hem öbür gün sabah binsek bile yetişebiliriz."

Sachiko içi parçalanarak Yukiko'nun burada bir gün olsun fazla kalmak isteyişini fark etti. Ne hissettiğini belli etmeden, "Doğru söylüyorsun. Madem öyle öbür gün de olur," dedi.

"Çok erken dönüyorsun! Daha yeni gelmiştin zaten," dedi Taeko şakalaşır gibi bir havayla.

"Ben de daha kalmak isterdim ama Etsuko'cuk ve Peter için olacaksa, başka türlü yapamam."

Yukiko, temmuzda geldiğinde, iki ay kadar burada kalmayı ummuştu. Ertesi gün yola çıkacaksa, hesaplarında küçük bir değişiklik olmuştu. Biraz hayal kırıklığı duyuyordu. En azından bu sefer yanında Etsuko'yla dönecekti. Arkadan Sachiko da gelecekti. Tek başına dönmenin verdiği burukluk yoktu fakat yine de Sachiko'lar anne kız o kadar uzun süre orada kalamazlardı. Etsuko'nun okulu açılmadan dönüp geleceklerdi elbette. Ondan sonra kendisinin belki yine Tokyo'da kalması gerekecekti. Bunları düşününce Yukiko, Ashiya'da kalmak istemesinde ortanca ablasının ailesiyle yaşamak istemesinin payı olduğunu ama dahası Kansai'ye, bu bölgeye duyduğu derin sevginin sonucu olduğunu düşündü. Tokyo'yu sevmemesinde, oradaki eniştesiyle anlaşamamaları kadar, Kantō bölgesinin havasına suyuna da bir türlü alışamamış olmasının etkisi olduğunu kendisi de çok iyi biliyordu.

Sachiko, kız kardeşinin içinden geçenleri tahmin ettiğinden, ertesi gün bu konuda ağzını açıp bir şey söylemedi. Ne yapacaklarına, Yukiko ve Etsuko istedikleri gibi karar versinler, diye düşündü. Yukiko, sabah boyunca evde oyalanıp durdu. Sonuçta Etsuko'nun gitmeyi çok istediğini görünce, öğleden sonra tek başına hazırlandı. Her zamanki iğnesini Taeko'ya yaptırdı. Kimseye bir şey söylemeden O-Haru ile birlikte çıkıp bir yerlere gitti. Akşamüzeri altıdan sonra, eli kolu Kobe'deki Daimaru mağazası ve Motomachi semtindeki mağazaların paketleriyle dolu döndü geldi.

"Bunu da aldım."

Kimonosunun kuşağından, ertesi günkü Fuji Ekspresi'ne iki bilet çıkardı. Tren sabah yedide Osaka'dan kalkıyor, Yokohama'ya öğleden sonra üçte varıyordu. Herhalde üçü biraz geçe rıhtımda olabilirlerdi. Görüşmek için en az iki-üç saat vakitleri olacaktı. Gideceklerinin kesinleştiği anlaşılınca telaşla eşyaları hazır etmekle uğraştılar. Bayan Stolz'un yanına gidip haber verdiler.

Etsuko heyecandan öyle kolayca uyuyacak gibi görünmüyordu. Yukiko onu, "Yarın sabah erken kalkacağız, hadi uyu, uyu artık," diyerek zorla ikinci kata, odasına çıkardı. Sonra ağır ağır kendi eşyalarını toplamaya başladı. Toparlanması bittiğinde Teinosuke hâlâ çalışma odasında çalışıyordu. Yukiko, ablası ve kardeşi gece yarısını geçene kadar salonda sohbet ettiler. Sonunda Taeko, "Hadi yatalım artık Yuki Ablacığım," diyerek nezaket kurallarından yoksun bir şekilde ağzını kocaman açarak esnedi. Üçünün içinde nezaket kurallarından en az nasibini almış olanı oydu. Bu açıdan Yukiko ile taban tabana zıttı. Sıcak yaz aylarında bu durum iyice açığa çıkıyordu. Bu gece de, banyodan çıktıktan sonra, beline rasgele incecik bir kuşak tutturulmuş gecelik kimonosuyla arada göğsünü bağrını açıp yelpazeyle kendisini serinletmeye çalışarak oturmuştu.

"Uykun geldiyse, sen git yat Koisan."

"Yuki Ablacığım senin uykun yok mu?"

"Bugün çok koşuşturdum, gerilmişim herhalde, uykum gelmedi."

"Bir iğne daha yapayım mı?"

"Yarın sabah çıkmadan yapmak daha iyi belki."

"Bu sefer yazık oldu Yukiko'cuğum," Sachiko, Yukiko'nun yüzündeki lekenin uzun zaman sonra belli belirsiz ortaya çıktığını fark ederek o tarafa doğru bakarken böyle dedi. "Bu yıl bitmeden bir kez daha gelmeni istiyorum. Gelecek yıl otuz üç yaşında olacaksın; hani, o yaş kadınlar için uğursuz yaştır, her türlü fenalık yakın olur denir ya... o yüzden..."

Birkaç gün önce yola çıkan baba oğul Stolz'lar Kobe'deki Sannomiya Garı'ndan trene binmişlerdi ancak Yukiko ile Etsuko sabah biraz daha geç çıkabilmek için Osaka'dan binmeye karar vermişlerdi. Buna rağmen yetişmek için altıda Devlet Demiryolları hattına binmeleri gerekiyordu. Sachiko istasyona gitmeden, onları kapıdan yolcu etme niyetindeydi. Ancak Bayan Stolz çocuklarla birlikte onları Ashiya İstasyonu'na kadar götürüp yolcu etmek istiyordu. Böyle olunca Sachiko da, Taeko da, O-Haru da hep birlikte çıktılar.

"Ben dün gece gemiye telgraf çektim. Trenin saat bildirdim." Treni beklerken Bayan Stolz böyle söylemişti.

Etsuko, "Peter, mutlaka güvertede bekleyecektir, değil mi?" diye sordu.

"Hı hı, öyle düşünüyorum. Etsuko sen, çok düşünceli, teşekkür ederim." Bunları söyleyen Bayan Stolz, Rosemarie ve Fritz'e de, "Etsuko'ya teşekkür edin çocuklar," dedi Almanca. Sachiko'lar, söylediklerinin içinde bir tek *danke schön*'ü anladılar.

"Anneciğim çabuk gel olur mu!"

"Olur, ayın yirmi altısı-yirmi yedisi gibi mutlaka oradayım."

"Mutlaka değil mi?"

"Mutlaka."

"Etsuko, çabucak geri gel!" Rosemarie hareket etmeye başlamış trenin ardından koşarak böyle seslendi.

"*Auf Wiedersehen*!"

"*Auf... Wiedersehen*!"

Etsuko ne zaman öğrenmişti ki? Böyle Almanca vedalaşarak ellini salladı.

On dördüncü bölüm

Sachiko ayın yirmi yedisinde, sabah Kamome Ekspresi ile yola çıkmaya karar vermişti. Yola çıkmadan bir önceki gece eşyalarını hazır ettiğinde, Shibuya'dakilere götüreceği hediyeler falan derken büyüklü küçüklü üç bavulu olduğunu gördü. Tek başına zorlanacaktı. O-Haru'yu da yanına almayı düşündü. Hem bu bahaneyle o da Tokyo'yu görüp gezmiş olurdu. Teinosuke'ye, Taeko göz kulak olurdu. Aklı burada kalmazdı. Yanında O-Haru'yu götürmesi pek çok açıdan iyi olacaktı. Duruma göre okul başlayacağı sıra Etsuko'yu, O-Haru'ya teslim edip gönderir, kendisi biraz daha kalabilirdi. Onca zaman aradan sonra Tokyo'ya gidiyordu. Biraz keyfini çıkarıp tiyatroya falan giderdi. Sachiko içten içe böyle planlamıştı.

"Aaa, O-Haru Kalfa da mı geldi!"

Etsuko, Yukiko ve Tsuruko teyzesinin en büyük oğlu Teruo ile Tokyo İstasyonu'na onları karşılamaya gelmişti. Annesinin arkasından hiç beklemediği anda O-Haru'nun inip geldiğini görünce, bir sevinç çığlığı attı. Arabaya bindiklerinde, "Şuradaki Marunouchi binası, şurası İmpara-

torluk Sarayı," diye heyecanla bilmiş bilmiş konuşup durdu.

Yüzüne renk gelmiş, kanlı canlı olmuştu. Yanakları bile hafifçe dolmuştu.

"Etsuko'cuğum, bugün gelirken Fuji Dağı'nı gördük. Değil mi, O-Haru Kalfa?"

"Evet! En tepesinden eteğine kadar tek bir bulut yoktu, apaçık görünüyordu."

"Biz gelirken biraz bulutluydu. Zirvesini göremedik."

"Yaa, demek öyleydi küçükhanım? Öyleyse O-Haru Kalfanızın talihi biraz daha yaver gitti demek efendim." O-Haru, bir tek Etsuko'ya hitap ederken kendisinden "O-Haru" diye bahsediyordu.

Araba, Horibata'ya gelince, Teruo'nun şapkasını çıkardığını gören Etsuko, nereden geçtiklerini anladı: "Bak! O-Haru Kalfa burası Nijyū-bashi Köprüsü!"

"Önceki geldiğimizde arabadan indik. Köprünün yanında eğilerek selam durduk. İmparator hazretlerine saygılarımızı sunduk," diye anlattı Yukiko.

"Hı hı! Öyle yaptık anneciğim!"

"Ne zaman?"

"Geçen sefer... Ayın yirmi dördünde Bay Stolz, Peter, ablam ve ben orada yan yana durduk. Eğilerek saygılarımızı sunduk."

"Nee! Stolz'lar Nijyū-bashi'ye mi geldiler?"

"Ablam getirdi."

"O kadar vaktiniz var mıydı ki?"

"Çok az zamanımız vardı. Boyuna saate bakıp durduk. Epey endişelendik ama yine de..."

O gün Yukiko ve Etsuko büyük bir telaşla rıhtıma ulaştıklarında baba oğul Stolz'ların güvertede kendilerini beklediğini gördüler. Epeydir orada onların yolunu gözlüyorlardı. Yukiko geminin kalkış saatini sordu. Ak-

şam yedide olduğunu öğrendi. Öyleyse daha dört saatleri vardı. New Grand Hotel'e çay içmeye gitmeyi düşündü. Ama henüz çay saati için erkendi. Bunun üzerine Tokyo'ya gitmeyi önerdi. Trenle gidiş geliş bir saat kadar tutuyordu. Bunun dışında üç saat kadar vakitleri vardı. Arabayla bir tur atarlarsa Marunouchi civarını görebilirlerdi. Peter ve babasının Tokyo'yu hiç görmemiş olduğunu biliyordu. Bu nedenle böyle bir öneri getirmişti. Bay Stolz başlangıçta epey tereddüt etti. "Yetişebilir miyiz? Bir sorun olmaz mı?" diye iki-üç kez sorup iyice emin olduktan sonra kabul etti. Dördü hemen Sakuragi-chō hattına binip Yūraku-chō'da inip önce Imperial Hotel'de bir çay içtiler. Dört buçuk gibi otelden ayrılıp bir saat kadar arabayla oradan oraya dolaştılar. İlk olarak Nijyūbashi'ye gittiler. Arabadan indiler. Eğilerek imparatora saygılarını sundular. Harp Bakanlığı, İmparatorluk Meclisi, Başbakanlık Resmî İkametgâhı, Deniz Kuvvetleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Hibiya Parkı, Imperial Tiyatrosu, Marunouchi binası gibi bir sürü yeri ya arabanın içinden ya biraz inerek büyük bir süratle dolaşıp gördüler. Beş buçukta Tokyo İstasyonu'na vardılar. Yukiko ve Etsuko onlarla bir kez daha Yokohama'ya kadar giderek gemi kalkarken yolcu etmek istediler. Ancak Bay Stolz defalarca bu isteklerini geri çevirdi. Hem sabahın erken saatlerinden beri koşuşturup duruyorlardı. Eğer geç olursa Etsuko iyice yorulur diye endişe etmişti. O yüzden Bay Stolz'un istediği gibi Tokyo Garı'nda vedalaştılar.

"Peter sevindi mi?"

"Tokyo ne kadar harikaymış diye çok şaşırdı. Öyle değil mi Etsuko'cuğum?"

"Hı hı. Kocaman kocaman binaları görünce gözleri yerinden oynadı!"

"Babası Avrupa'yı biliyor ama Peter, Manila ile Kobe-Osaka dışında bir yer bilmiyordu."

"İşte Tokyo böyleymiş diye bakıyordu sanki," dedi Etsuko.

"Etsuko'cuğum sen de öyle hissetmedin mi?"

"Ben Japon değil miyim! Görmeden önce de biliyordum."

"Tokyo'yu bir ben biliyordum, anlatana kadar kendimi helak ettim," dedi Yukiko.

"Ablacığım, Japonca mı anlattın?" diye sordu Teruo.

"Şey, ben önce Peter'a anlattım o babasına çevirdi. Ama İmparatorluk Meclisi, Başbakanlık Resmî İkametgâhı dediğimde Peter de anlayamadı. Ben de az biraz İngilizce katıp öyle anlatmaya çalıştım."

"Ablacığım, İmparatorluk Meclisi, Başbakanlık Resmî İkametgâhı'nın İngilizcesini iyi ki biliyormuşsun." İçlerinde bir tek Teruo tam doğru aksanla Tokyo lehçesi konuşuyordu.

"Japoncanın arasına birkaç sözcük İngilizce sıkıştırdım. İmparatorluk Meclisi'ni biliyordum da, iş Başbakanlık Resmî İkametgâhı'nı anlatmaya gelince, 'Burası Konoe Hazretleri'nin olduğu yer,' diye Japonca söyledim."

"Ben de Almanca konuştum!"

"*Auf wiedersehen* mi dedin?"

"Hı hı, Tokyo Garı'nda ayrılırken defalarca söyledim."

"Bay Stolz da defalarca bize İngilizce teşekkür etti."

Sachiko normalde az konuşan içine kapanık Yukiko'nun tiril tiril *yūzen* desenli kimonosuyla, Batı kıyafetleri giymiş Etsuko'nun elini tutmuş, yabancı bir beyefendiye ve çocuğa eşlik ettiğini, Imperial Hotel'in lobisinde, Marunouchi'de devlet binalarının, bakanlıkların, işyerlerinin oralarda gezindiğini gözlerinin önün getirince bunun tuhaf bir dörtlü oluşturduğunu düşünmeden edemedi. Kim bilir, çocukların ısrarlarına dayanamayıp gelmeyi kabul etmiş olan Bay Stolz söylenenleri anlayamamanın

verdiği sıkıntıyla durmadan saatine bakıp duruyor, ağzını bıçak açmadan oradan oraya sürüklenip götürülüyordu. Bu durumun ne kadar aklıselimden uzak olduğunu, kendisine ne kadar zor anlar yaşattığını Sachiko tahmin edebiliyordu.

"Anneciğim, şu resim galerisini biliyor musun?" Araba Gaienmae'ye vardığında Etsuko böyle sormuştu.

"Elbette! Anneni taşradan yeni gelmiş biri gibi sanma!" Böyle demişti ama işin aslı Sachiko, Tokyo'yu o kadar iyi bilmiyordu. Çok eskiden on yedi-on sekiz yaşlarında henüz genç bir kızken babası kendisini bir-iki kez buraya başkente getirmişti. O zaman, Tsukiji Unemechō'da bir handa bir süre konaklamışlardı. Her yeri iyice gezip dolaşmıştı. Fakat bahsettiği şey 1923'teki büyük depremden önceydi. Şehir o felaketin izlerini üzerinden sildikten sonra Sachiko, bu imparatorluk şehrine bir kez de Hakone'deki balaylarından dönerken gelmiş, Imperial Hotel'de birkaç gece kalmıştı. O kadar. Düşününce, Etsuko'nun doğumunun üzerinden dokuz yıl geçtiğini, o arada bir kez bile Tokyo'ya gelmemiş olduğunu fark etti. Biraz önce Etsuko ve Peter'ın halleriyle eğlenip durmuştu. Ama işin aslı kendisi de tren Tokyo Shinbashi İstasyonu'ndan çıkıp da Tokyo Garı'na giderken, yüksek demiryolu hattının iki tarafındaki azametli binalardan gözlerini alamazken, uzun aradan sonra ilk kez imparatorluk kentinin ihtişamıyla buluştuğunu hissederek az biraz heyecan duymamış da değildi.

Osaka'da da son zamanlarda Mido-suji Bulvarı genişletilmiş Nakanoshima'dan Senba'ya kadar modern yapılar birbiri peşi sıra yapılmaya başlamıştı. Asahi binasının onuncu katındaki Alaska Restoran'dan şehir muhteşem görünüyordu. Yine de Tokyo ile mukayese bile edilemezdi. Sachiko'nun bu imparatorluk şehrini son görüşünde Tokyo, depremin etkilerini üzerinden yeni

yeni atmaya başlamıştı. Şehrin ondan sonra bu kadar gelişmiş olacağını asla tahmin edemezdi. Yüksek tren yolu hattından geçerken her şey, kendi bilip tanıdığı Tokyo'dan tamamen farklı görünüyordu. Trenin penceresinden hızla akıp giden devasa şehir... aradaki boşluklardan görünüp kaybolan parlamento binasının kulesi... bunları görünce bir kez daha dile kolay dokuz yılın ne kadar uzun olduğunu... tüm bu sürede sadece başkentin değil kendisinin de, etrafındakilerin de ne kadar değiştiğini fark etti.

Doğruyu söylemek gerekirse, Tokyo'yu o kadar sevdiği söylenemezdi. Ancak, üzerinde talih saçan bulutlar süzülen İmparatorluk Sarayı'nın bulunduğu Chiyoda Kalesi'nin insana sunduğu bahtiyarlık anlatılmaya değerdi. Bir tek bu, ne Kyoto'da ne Osaka'da olan bir şeydi. Kendisi için Tokyo'nun büyüsünün nerede olduğunu söyleyecek olursa, merkezinde o sonsuzluk sembolü çam ağaçlarıyla çevrili kalenin yer aldığı Marunouchi bölgesindeydi. Edo Dönemi'nden kalma kale, gözetleme kulesi, hendeğin zümrüt yeşili suları ve şehrin heybetli binalarının muhteşem görüntüsü... Burayı kaç kere görürse görsün asla sıkılmazdı! Ancak bunun dışında onu o kadar etkileyen bir şey yoktu dese yeriydi. Ginza'dan Nihon-bashi Köprüsü'ne kadar güzel olmasına güzeldi. Ama havası bile ona uymuyordu, kupkuruydu. Yaşayabileceği bir yer değildi Tokyo. Özellikle de, banliyölerinin kasvetli görüntüsüne dayanamıyordu. Bugün de Aoyama'dan geçip Shibuya'ya giderken bir yaz akşamı olmasına rağmen nedense içi ürperdi. Kendini, bilmediği uzak diyarlara gelmiş gibi hissetti. Daha önceden Tokyo'nun bu bölgesinden geçmiş miydi hatırlamıyordu ama gözlerinin önündeki şehir Kyoto, Osaka ya da Kobe'den tamamen farklıydı. Sanki Tokyo değil de, daha kuzeyde Hokkaidō hatta Mançurya'da çok uzakta, yeni yeni gelişmekte olan bir yere gelmiş gibi hissediyordu. Şehir dışı dese de aslında buralar

büyük Tokyo metropolünün bir bölümünü oluşturuyordu. Shibuya'dan Dögenzaka'ya kadar yolun iki yanında mağazalar diziliydi. Hareketli bir yerdi. Yine de bir şeyler eksikti. Yoldan geçen insanların yüzleri neden öyle beyaza çalıyor ve soğuk görünüyordu ki?

Sachiko kendi yaşadığı Ashiya'nın havasını, toprağının rengini, canlılığını, havanın insanın tenini okşayan yumuşaklığını düşündü. Burası Kyoto olsaydı, şehrin hiç bilmediği bir yerine gitse bile eskiden beri biliyormuş gibi hisseder, içinden oradan birileriyle konuşmak gelirdi. Ancak Tokyo denilen bu yere ne zaman gelirse gelsin kendisiyle hiçbir bağı olmayan yabancı bir memlekette gibi hissediyordu. Sachiko böyle bir şehirde, böyle bir yerde gerçek bir Osaka çocuğu olan birinin, hem de bir başkası değil, kendi ablasının yaşamasına bir türlü inanamıyordu. Bazen rüyasında hiç bilmediği bir şehirde dolaşır, ya annesinin, ya ablasının yaşadığı bir eve gelirdi. "Aa annem, ablam burada mı yaşıyor!" diye şaşırırdı... Şimdi buraya geldiğinde hissettikleri tam o rüyalara benziyordu. "Neyse ki ablam burada kalmaya dayanabiliyor," diye içinden geçirdi. Ablasının yanına gidene kadar gördükleri sanki gerçek değilmiş gibi geldi ona.

Araba Dögenzaka'dan neredeyse tamamen çıkıp sola doğru sessiz sakin evlerin olduğu bir yere döndü. O sırada en büyükleri on yaşlarında iki-üç çocuk arabanın çevresine üşüştü.

"Teyzeciğim, teyzeciğim!"

"Teyzeciğim, teyzeciğim!"

"Annem bekliyor!"

"Evimiz hemen şurada!"

"Durun, dikkatli olun, arabadan biraz uzak durun!" İyice yavaşlamış arabadan Yukiko seslendi.

"Aa ablamın çocukları mı? En büyüğü Tetsuo mu?" diye sordu Sachiko.

"Yok, Hideo!" diye Teruo onu düzeltti.

"Hideo, Yoshio, Masao!"

"Hepiniz ne kadar çok büyümüşsünüz! Osaka lehçesi de konuşmasanız kim olduğunuzu bilemezdim."

"Teyzeciğim, hepsi Tokyo lehçesini çok iyi konuşuyor. Şimdi sana hoş geldin demek için Osaka lehçesi konuşuyorlar!"

On beşinci bölüm

Shibuya'da ablasının ailesinin nasıl yaşadığını Yukiko'dan defalarca duymuştu. Ancak çocuklar yüzünden evin her yerinde dağınıklıktan ayak basacak yer yoktu; bu kadarını asla hayal edemezdi. Ev yeni bir bina olduğu için kasvetli olduğu söylenemezdi; bu konuda söylenenler doğruydu. Fakat evin direkleri incecikti. Döşeme kirişleri kalitesizdi. Her haliyle ucuz, kiralık bir yer olduğu görülüyordu. Çocuklar dimdik merdivenlerden inerken bile tüm ev zangırdıyordu. Sürgülü kâğıt kapıların ya da kare çıtalı sürgülü kapıların üzerindeki yırtıklar beyaza çalan yeni ancak ucuz malzemeyi iyice ortaya çıkarıyor, perişan görünüyordu.

Osaka'da Uehon-machi'deki aile evleri, Sachiko'ya eski tarz ve loş geliyor, orayı pek sevmiyordu. Ancak geçmişin izlerini taşıyan o ev, böyle bir evden çok daha huzur doluydu. Her ne kadar loş dese de, az da olsa yeşillikler vardı. Dipte Japon tarzı oturma odasındayken bu bitkilerin arasından ardiye kapısına kadar görünen manzara şimdi özlemle gözlerinin önünde canlanıyordu. Bu evin de önünde ve arkasında, en azından çitin kenarına saksı koyacak kadar bir açıklık vardı ama öyle bahçe falan denilmezdi buna.

Aşağısı çocukların sesinden durulmayacak gibiydi. Ablası bunu düşünerek evde misafir ağırlamaya en uygun olan ikinci kattaki Japon tarzı sekiz *tatami*'lik büyük odayı Sachiko için hazırlamıştı. İlk iş olarak odaya eşyalarını koyduran Sachiko, odanın nişinde Kyoto'lu ünlü ressam Seihō'nun *Ayu* balığı resim rulosunun asılı olduğunu gördü. Merhum babası, Seihō'nun resimlerinin koleksiyonunu yapardı. Çoğunu elden çıkarmışlardı. Bu geriye kalan iki-üç resimden biriydi. Burada ona tanıdık gelen tek şey bu değildi. Tablonun önünde parlak kırmızı vernikli, sekiz ayaklı alçak sehpa; sürgülü kapının üzerindeki boşluğa asılan yüz küsur yıl önce yaşamış ünlü kaligrafi ustası Rai Shunsui'nin eseri, duvara dayalı *maki-e* sanatıyla yapılmış altın varaklı büfe; onun üzerindeki saat... her birinin, bir zamanlar Uehon-machi'deki aile evinde durdukları köşenin görüntüsü Sachiko'nun gözlerinin önünde canlanıyordu. Ablası tüm bunları, geçmişin ihtişamının hatırasına az da olsa yakın olabilmek için Osaka'dan yüklenip getirmişti herhalde. Bir başka sebebi de bu kasvetli odaya biraz renk katma isteği olmalıydı. Fakat bu eşyalar Japon tarzı hasır yaygılı odaya renk katmak şöyle dursun tam tersi etki yaratıyordu. Tüm bu güzel şeyler odanın derme çatmalığını daha da ortaya çıkarıyordu. Merhum babalarından hatıraydı ama Tokyo'nun banliyösündeki böyle bir yere getirilip konması o kadar tuhaftı ki, tamamen ablasının içinde bulunduğu durumu vurguluyordu.

"Ablacığım eşyaların her birine ne iyi yer bulmuşsun!"

"Eşyalar buraya ilk geldiğinde bu kadar çok şeyi nereye koyacağımı bilemedim. Nereye nasıl koydum bilmiyorum ama en sonunda yerleşebildik. Ev ufak gözükse de doldurdukça doluyor, biliyor musun?"

Sachiko o gece yatmak için odasına çıkarken ablası da onunla birlikte geldi. Oturup sohbet etmeye başladı. O kısacık arada bile çocuklar yanlarına geldiler. İkisinin boyunlarına yapışıp kaldılar. Ablası çaresiz bir şekilde, "Çok sıcak, aşağıya gidin, teyzenizin üstünü buruşturuyorsunuz," diye çocukları azarlamaya başlayınca, iki lafı bir araya getirip doğru dürüst konuşamadılar.

"Masao'cuğum, aşağı gidip O-Hisa Kalfa'ya, teyzene hemen soğuk bir şeyler getirmesini söyler misin? Masao' cuğum anneciğinin sözünü dinle bak!" Bunları söyleyen ablası dört yaşına yaklaşan küçük kızı Umeko'yu dizlerine oturtup tutarak: "Yoshio'cuğum, aşağıya gidip yelpaze getir. Hideo'cuğum sen ağabey oldun artık. Bir ağabeyin hemen söz dinleyip aşağıya gitmesi gerek. Anneciğiniz ne kadar zaman sonra teyzeciğinizle iki çift laf edecek, bize böyle yapışırsanız ne konuşacağımızı bilemeyiz, öyle değil mi?"

"Hideo'cuğum kaç yaşına geldin sen?" diye sordu Sachiko

"Dokuz."

"Dokuz yaşına göre büyük gözüküyorsun. Seni kapıda ilk gördüğümde Tetsuo zannettim."

"Dışarıdan büyük görünüyor ama hep böyle annesinin yanından hiç ayrılmıyor. Azıcık olsun ağabey gibi davranmıyor. Tetsuo'ya gelecek olursak ortaokula başlamasına az kaldı. Onun için çok çalışması gerekiyor. O yüzden bu tür haşarılıkları yok."

"Evde hizmetçi olarak sadece O-Hisa Kalfa var, değil mi?"

"Hı hı. Yakın zamana kadar O-Miyo Kalfa da buradaydı. Osaka'ya geri göndermemizi isteyince, izin verdik, döndü. Umeko artık iyice ayaklandı. Öyle bakıcıya falan gerek yok artık bence."

Sachiko, ablasını tüm bu işlerden perişan bulacağını düşünmüştü. Fakat hiç de öyle değildi. Saçları düzgünce

toplanmış, üstüne başına çekidüzen vermişti. Ne halde olursa olsun zarafeti elden bırakmayan ablasına hayranlık duymadan edemedi. En büyükleri on beş yaşında, on iki, dokuz, yedi, altı ve dört yaşlarında tam altı çocuğuna ve kocasına bakıyordu. Üstelik ona yardımcı olabilecek tek bir hizmetçisi vardı. Bu durumda, tamamen bakımsız görünse yeriydi. Hani olduğundan on yaş daha büyük gözükse de kimse buna bir şey diyemezdi. Bu sene otuz sekiz yaşına girecek ablası ise diğer kardeşleri gibi yaşından beş-altı yaş genç gözüküyordu. Makioka'ların dört kızının içinde en büyük ablaları ve üçüncü çocuk Yukiko annelerine benziyor, ikinci kız olan Sachiko ve en küçükleri Taeko ise babalarını andırıyordu. Anneleri Kyoto'luydu o yüzden ablasının ve Yukiko'nun çehrelerinde Kyoto kızı havası seziliyordu. Ancak ablası ve Yukiko'nun benzemediği nokta, ablasının daha iri hatlı olmasıydı. Sachiko'dan aşağıya gittikçe kız kardeşlerin sırayla boyları kısaldığı gibi ablası da aynı şekilde Sachiko'dan biraz daha uzundu. Ufak tefek olan eniştesiyle yan yana çıkıp yürüdüklerinde ablası kocasından daha uzun bile duruyordu. Etine dolgundu. Her ne kadar Kyoto kızı dese de, Yukiko gibi ince, cılız değildi.

Sachiko ablasının düğününde henüz yirmi bir yaşında bir genç kız olarak yer almıştı. O gün ablasının ne kadar muhteşem ve dünyalar güzeli göründüğünü hâlâ hatırlıyordu: Açık bıraktığında bin yıl önce yaşamış o ünlü Heian kadınlarının saçları gibi yerlere uzanan saçlarını, o gün, geleneksel Japon resimlerindeki gibi yukarıda toplattırıp kabarttırarak *shimada* tarzı yaptırmıştı. Bu saç biçimi belirgin hatlı çehresini, oval yüzünü ortaya çıkarmıştı. Her şeyiyle büyüleyici ve muhteşem görünüyordu. Onu bu haliyle gören Sachiko, eski zamanlarda saraylı kadınların giydiği on iki kat kimonodan oluşan kıyafet giydirilse nasıl olur diye içinden geçirmişti.

O dönemlerde çıkan dedikodular Sachiko'ların kulağına kadar gelmişti. Memleketlerinde ve işyerinde herkes eniştesinin, karısının soyadını alacağını, iç güveysi olarak harika bir genç kızla evleneceğini konuşuyordu. Söylenenlerin doğru olduğunu, ablalarının ne kadar harika olduğunu kız kardeşler kendi aralarında da konuşmuşlardı. Evlenmesinin üzerinden on beş-on altı yıl geçmiş, ablaları altı çocuk annesi olmuştu. Yaşamları yavaş yavaş eski rahatlığını yitirmiş, dertler birbirini takip etmişti. Artık ablasının o zamanki gençliği, güzelliği kalmamıştı ama yine de boylu boslu, etine dolgun olması sayesinde halen bu kadar genç gözükebiliyordu. Ablasının kucağında tuttuğu küçük kızı Umeko elinin ayasıyla annesinin göğsüne yaka açıklığının olduğu yere pat pat vuruyordu. Sachiko içinden bunları geçirirken, ablasının çocuğun vurduğu yerdeki teninin ışıltısına, beyazlığına bakakaldı.

Teinosuke, Sachiko'nun, yanında çocukla Shibuya' daki evde kalırsa, ablasına sıkıntı olacağını düşünmüştü. Yola çıkarlarken, "Bir ya da iki gece zahmet verdikten sonra Tsukiji'de Hamaya adlı hana geçseniz nasıl olur? Duruma göre ben oranın sahibesine telefon eder ya da bir mektup gönderir yerinizi ayarlarım," demişti. Fakat, kocasıyla olsa neyse de, Etsuko'yla birlikte bir handa kalmak Sachiko'nun içine bir türlü sinmemişti. Ayrıca bunca zaman sonra ablasıyla konuşacak dağ gibi şey birikmişti. Böylece ablasında kalmaya karar vermişti. O-Haru' yu yanında getirmesinin bir sebebi de kendileri orada kalırken biraz olsun mutfak işlerine yardımcı olup işlerini hafifletmesi düşüncesiydi. Fakat bu halde iki gün geçirdikten sonra kocasının sözüne kulak vermiş olsa daha iyi olacağını fark etti.

"Aslında çocukların gürültüsü her zaman bu kadar çok olmuyor. Hâlâ yaz tatili devam ettiğinden hepsi sa-

bahtan akşama kadar evde. O yüzden bu kadar çok gürültü patırtı var. İki-üç gün geçsin, gündüz saatleri sakin olmaya başlar." Ablası böyle diyordu ama Masao başta olmak üzere, en küçük üç çocuğu daha okula gitmiyordu. Ablasının başı öyle kolay kolay sakinleşecekmiş gibi görünmüyordu. Ablası fırsatını bulduğu her sefer yukarıya sohbet etmeye geliyordu. Ancak çok geçmeden ardından üç çocuk da geliyor, onlara yapışıp kalıyorlardı. Söz dinlemediklerinde ablası popolarına bir şaplak atıyordu. Bunun üzerine çocuklar iyice yaygara koparıyorlardı. Seslerinden insanın kulakları sağır olacakmış gibi oluyordu. Bu durum günde birkaç kez tekrar ediyordu. Sachiko, ablasının çocuklarından şamarı esirgemediğini Osaka'da yaşadıkları zamandan beri biliyordu. O kadarcık da yapmazsa bu kadar çocukla baş etmenin zor olduğunu anlıyordu.

Durum böyle olunca şöyle sakin sakin sohbet etmeye fırsat bulamadılar. Etsuko'ya gelince Yukiko ilk birkaç gün onu Yasukuni Tapınağı, Sengaku-ji Tapınağı gibi yerlere götürüp gezdirdi. Fakat hava çok sıcaktı. Dolaşırken pek rahat edemiyorlardı. Etsuko çok geçmeden gezmekten sıkılıverdi. Sachiko, kardeşi olmanın ne demek olduğunu bilmeyen Etsuko'nun, kendinden küçük bir kız çocuğunun yanında olmaktan hoşlanıp bu fırsatla kuzeniyle yakınlaşacağını ummuştu. Bu da handa kalmak istememesinin sebeplerinden bir diğeriydi. Ne yazık ki, Umeko pek ana kuzusuydu. Yukiko'ya bile gitmiyordu. O yüzden Etsuko'yla pek anlaşamadılar. Sonunda Etsuko ara ara, "Yakında okul başlayacak. Hemen dönmezsem Rumii de Manila'ya gitmiş olacak..." diye annesinin kulağının dibinde mızıldanmaya başladı. Ayrıca böyle bir terbiye şekline alışık değildi; teyzesi çocukları cezalandırmaya başlayınca korku dolu gözlerle teyzesine bakakalıyordu. Durumu gören Sachiko endişe etmeye baş-

ladı. Hem Etsuko'nun, tüm kız kardeşleri içinde en yumuşak huyluları olan ablasından sırf böyle bir sebepten soğumasını istemiyordu. Hem de kızının zaten zayıf sinirlerinin etkilenmesinden korkuyordu. Etsuko'yu, bir an evvel O-Haru'yla birlikte göndermekten başka çıkar yol göremiyordu. Tek emin olamadığı şey doktor meselesiydi. Doktor Kushida'nın tavsiyesiyle buldukları Tokyo Üniversitesi'nden Doktor Sugiura seyahatteydi. Eylül başından önce başkente dönmeyecekti. Onun dönüşünü beklemezlerse Etsuko'yu Tokyolara kadar getirmesi boşa gitmiş olmayacak mıydı?

Sachiko düşünüp duruyordu. Daha uzun kalacaklarsa bir hana geçmeleri daha iyiydi. Hamaya Hanı'na hiç gitmemişti. Ancak sahibesinin Osaka'da ünlü Harihan Restoran'da garsonluk yapmış olduğunu biliyordu. Merhum babasını da iyi tanıyordu. Sachiko "küçükhanım" olduğu dönemlerden bu hanımı simaen tanıyordu. Yani hiç bilmediği bir handa kalmak gibi olmayacaktı. Teinosuke, burasının eskiden Japon usulü içkili eğlence yeri *machiai-chaya* olduğunu, sonradan hana çevrildiğini anlatmıştı. Hanın az odası vardı. Kalanların çoğu Osaka' dan, kafa dengi insanlar olurdu. Hizmetçilerinden büyük kısmı Osaka lehçesi konuşuyordu. Teinosuke, hanın insanın kendini memleketinde hissettireceği, Tokyo'da olduğunu unutturan bir yer olduğunu söylemişti. Bunları duyan Sachiko, oraya geçmenin daha iyi olacağını düşünmeye başladı. Ancak tüm gücüyle onları ağırlamaya çalışan ablasının halini görünce, konuyu bir türlü açamadı. Hem eniştesi de kendilerine büyük ihtimam gösteriyordu. Bir seferinde, "Evde şöyle sakin sakin bir akşam yemeği yiyemiyorsunuz," diyerek, Tokyo'da tanınmış Dōgenzaka-no-Futaba adında Batı usulü restorana götürdü. Bir başka sefer yakınlardaki Pekin-Tei adlı Çin restoranına davet etti. Etsuko yalnız kalmasın diye çocuklarını da

alarak kendilerine küçük bir ziyafet verdi. Eniştesi eskiden beri çevresindekileri bir yerlere davet ederek bir şeyler ısmarlamaktan hoşlanan biriydi zaten. Son zamanlarda eli biraz sıkılaşmış olsa da bu yönü hâlâ aynı görünüyordu. Belki de ailedeki konumu onlara daha çok özen göstermesine neden oluyordu. Sachiko işin aslının hangisi olduğunu anlayamadı. Eniştesi açısından baktığında, insanların baldızlarıyla arasının iyi olmadığını söylemeleri onu rahatsız ediyor olmalıydı. Bunun etkisiyle böyle davranıyor olabilirdi. Bir başka sefer eniştesi, "Sachiko'cuğum, Harihan ya da Tsuruya gibi güzel restoranlar dışındaki yerlere alışık değilsindir belki ama burada Dōgenzaka'daki *geisha* mahallesinin çevresinde bir sürü küçük restoran var. Tokyo'da lüks yerlerden çok bu tür yerlerde yemekler daha lezzetli oluyor. Eşlerini ya da kızlarını alıp bu yerlere gelen çok kişi var. Sachiko'cuğum, sizin için de değişiklik olur. Bana eşlik edip Tokyo'da olmanın hissini bir tadın," diyerek onu davet etti. Ablasını çocukların başında bırakarak Sachiko ve Yukiko'yu alıp keyifle o yakınlardaki lezzetli yemekler yapan yerlere falan götürdü.

Sachiko eskiden eniştesi, ablası Tsuruko'ya iç güveysi geldiği sıralarda ona yaptıklarını biraz da o günlere özlem duyarak hatırladı. Kız kardeşleriyle suç ortaklığı eder, sık sık onu üzecek bir şeyler yaparlardı. Bunu fark eden ablasını ağlattıkları olmuştu. Artık genç kızlığındaki gibi onu üzüp zor durumda bırakamazdı. Eniştesinin bu yumuşak yönünü onlara, ablasından fazla özen gösteren halini görünce burada kalmaktan başka yol göremedi. Etsuko'yu, Doktor Sugiura'ya gösterir göstermez Kansai'ye yola çıkmaya karar verdi. Böyle böyle düşünürken, ağustosu Shibuya'da bitirmişti.

On altıncı bölüm

Eylül ayının ilk gecesi şunlar oldu.

O akşam evin altı çocuğunun ve Etsuko'nun yemeklerini önceden yedirmişlerdi. Sonrasında eniştesi, ablası, Sachiko ve Yukiko evde akşam yemeği yiyor bir yandan da sohbet ediyorlardı. O gün depremin yıldönümü olduğundan konu depremden açılmış, sonra söz bu sene yaşadıkları sel felaketine gelmişti. Taeko'nun başına gelenler, Itakura adlı genç bir fotoğrafçının onu kurtarışı yemekte sohbetin konusu olmuştu. Bu sırada Sachiko da söze, "Çok şükür, ben öyle bir badire atlamadım. Olanları Koisan'dan duydum o kadar," diye söze başlayarak o gün olanları bir bir anlattı. Sanki bu anlattıkları çağırmış gibi tam o gece son yıllarda görülen en şiddetli tayfun Tokyo da dahil tüm Kantō bölgesini vurdu. Sachiko kendi adına hayatında hiç yaşamadığı kadar dehşet dolu iki-üç saat geçirdi.

Fırtınaların zararının az görüldüğü Osaka-Kansai bölgesinde büyümüş olan Sachiko, bir fırtınanın bu kadar korkunç olabileceğini hiç bilmiyordu. Bu nedenle fırtına sırasında büyük korku duymuştu. Dört-beş yıl kadar önce 1934 yılının sonbaharında Osaka'daki Tennō-ji Tapınağı'nın pagodasının yıkıldığı, Kyoto'nun doğu tarafındaki tepelerin rüzgârdan dımdızlak kaldığı fırtınayı kendisi de biliyordu. Yarım saat kadar süren bir korku yaşadığını hatırlıyordu. Fakat o sefer Ashiya civarında önemli bir şey olmamıştı. Tennō-ji Tapınağı'nın pagodasının yıkıldığını da sonradan gazeteden öğrenmişler, o kadar şiddetli bir fırtına olduğunu sonradan fark edip şaşırmışlardı. Elbette bu sefer Tokyo'da yaşadıkları öncekiyle karşılaştırılamazdı bile. Gerçeği söylemek gerekirse, önce yaşadığı fırtınayı hatırladığı için, o kadar bir fır-

tınada bile bir tapınağın beş katlı pagodası yıkılıyorsa, böyle bir rüzgârda bu ev mümkün değil dayanmaz diye düşünüp iyiden iyiye dehşete düşmüştü. Fırtına şiddetli olmasına şiddetliydi; fakat kaldıkları Shibuya'daki evin de derme çatma hali fırtınayı belki beş belki on kat fazla hissetmelerine sebep olmuştu.

Fırtına çıktığında çocuklar henüz yatmaya gitmemişlerdi. Akşam sekiz-dokuz civarları olmalıydı. Fırtına iyice şiddetlendiğinde saat onu bulmuştu. O sırada artık odalarına geçmişlerdi. Yukarıdaki sekiz *tatami*'lik odada Sachiko, Etsuko, Yukiko birlikteydiler. Ev korkunç bir şekilde sarsılıyordu. Etsuko bir yandan annesinin boynuna sarılırken bir yandan da, "Ablacığım yanıma gel!" diyerek Yukiko'yu da Sachiko'nun şiltesine çekmiş, ikisinin arasına sıkışıp boyunlarına sarılmıştı. Sachiko da, Yukiko da, Etsuko, "Korkuyorum!" diye çığlıklar attıkça başlangıçta, "Korkacak bir şey yok, birazdan dinecek, korkma!" diyorlardı. Ancak zaman ilerledikçe, Etsuko'nun kendilerine sarıldığı gibi ona sarılarak iyice birbirlerine sokuldular, dertop oldular. Üst katta sekiz *tatami*'lik odanın yanında üç *tatami*'lik oda vardı. Koridorun karşısında da dört buçuk *tatami*'lik bir oda bulunuyordu. Teruo ve Tetsuo küçük odada uyuyorlardı. Fırtına şiddetini artırınca bir süre sonra onlar da kalkıp yanlarına gelmişti. Kapıdan bakan Tetsuo, "Teyzeciğim, aşağı insek?" dedi. Teruo, "Aşağısı biraz daha güvenli. Oraya gidelim. Olmaz mı? Aşağıdakiler de uyumuyor zaten, bağrışmaları duyuluyor," diye ekledi. Elektrikler kesikti. Karanlıkta Teruo'nun yüzü seçilmiyordu ama sesi her zamankinden farklıydı. Sachiko, Etsuko'yu korkutmamak için sesini çıkarmadı. Zaten deminden beri içten içe evin fırtınadan yıkılmasından endişe ediyordu. Her seferinde, "Acaba şimdi mi yıkılacak!" diye düşünerek soğuk terler döküyordu. Teruo'nun dediklerini ikiletmeden "Yukiko'cuğum, Etsuko'cuğum aşa-

ğıya inelim," dedi. Çocukların ardından diğer üçü de merdivenlerden inmeye başladılar. Yolun yarısındayken, "İşte ev şimdi yıkılıyor!" diye düşündürten kuvvetli bir rüzgâr evi sarstı. Sachiko zaten normal zamanda bel verip sallanıp duran merdivenlerin, o anda iki yandan bir yelkenli gibi şişen duvarların arasına sıkışarak çatır çatır parçalanmaya başladığını zannetti. Direkler ve duvarların arası açılmıştı; o açıklıktan içeri rüzgâr, toz toprakla beraber içeri doluyordu. Bir an duvarların yıkılacağından, altında kalacaklarından korkarak ileri atılınca kaydı; neredeyse Teruo'yu düşürüyordu.

Yukarıdayken rüzgârın uğultusu, havada uçuşan dallar, tuğlalar, tabelalar ve bin bir tür şeyin sesinden duymamışlardı. Ancak aşağı indiklerinde, "Korkuyorum! Çok korkuyorum!" çığlıklarının her yanı doldurduğunu fark ettiler. Hideo'dan başlayarak en küçük dört çocuk, eniştesinin ve ablasının yatarken kullandıkları altı *tatami*'lik odaya doluşmuş, anne babalarının etrafına toplanmışlardı. Sachiko'lar da oraya gelip oturunca, Yoshio ve Masao, "Teyzeciğim!" diyerek iki yandan ona sımsıkı yapıştılar. Etsuko da çaresiz Yukiko'ya sarıldı. Ablaları küçük kızı Umeko'yu kucağında sımsıkı tutuyordu; Hideo da annesinin kimonosunun koluna yapışmıştı. Hideo korkusunu biraz tuhaf ifade ediyordu. Rüzgâr durduğunda annesinin kimonosunun yenini sımsıkı tutarak tüm dikkatiyle kulak kabartıyor, uzaklardan rüzgârın şiddetli uğultusu gelmeye başlayınca telaşla annesinin yenini bırakıyor iyice zayıf, boğuk, titrek bir sesle, "Çok korkuyorum!" diyerek iki eliyle kulaklarını kapatıyor, gözlerini sımsıkı yumarak yüzünü yerdeki hasır örtülere gömüyordu. Dört büyük ve kız-erkek yedi çocuk, bu şekilde yere çömelip sinmiş halleriyle dehşetin vücut bulduğu heykellermiş gibi görünüyorlardı. Sachiko, eniştesi Tatsuo nasıl hissediyordu bilmiyordu ama üç kız kardeş; Tsuruko, Sachiko

ve Yukiko "en azından hep birlikte olduklarını, enkazın altında ezilip kalsalar bile ellerinden gelecek bir şey de olmadığını" sözcüklere gerek kalmadan birbirlerine anlatmış, kaderlerine boyun eğmişlerdi. Gerçekten de rüzgâr biraz daha uzar, biraz daha şiddetlenirse, bu evin yerle bir olacağı açıktı. Sachiko az önce merdivenden inerken biraz da korkudan öyle zannettiğini düşünmüştü. Ama rüzgâr tüm kuvvetiyle vurdukça evin duvarlarında beş-altı santim çatlaklar oluştuğunu, bu odaya geldiğinde gözleriyle görmüştü. Çakan bir şimşeğin loş ışığında yirmi-otuz santim açıklık var gibi gelmişti ona. Doğrusunu söylemek gerekirse beş-altı santim demek abartı olmayacaktı. Bu çatlaklar hep öyle ayrık kalmıyor, rüzgâr dinince çatlaklar kapanıyor, tekrar esmeye başlayınca yine açılıyordu. Her seferinde çatlaklar daha korkunç bir hal alıyordu. Sachiko, Tango'da Mineyama'daki depremde Osaka'daki evlerinin iyice sallandığını hatırlıyordu. Deprem anlıktı hem fırtına gibi uzun da sürmüyordu. Direklerin, duvarların bu şekilde ayrılıp tekrar birleştiğine ilk kez tanık oluyordu.

Hepsi korkudan titrerken, elinden geldiğince sükûnetini korumaya çalışan eniştesi Tatsuo da duvarların halini görünce huzursuzlanarak, "Bir tek burası mı bu kadar sallanıyor acaba? Yandaki evler sağlam yapılı, onlar bu kadar değildir herhalde," diye konuştu. "Koizumi'lerin evinde bir şey yoktur eminim. Evleri hem sağlam inşa edilmiş hem de tek katlı." Teruo, babasının ardından bunları eklemişti. "Baksana baba, Koizumi'lerin oraya sığınsak iyi olmaz mı? Burada kalırsak ya ev üzerimize yıkılırsa?" "Öyle yıkılacağı falan yok da, yine de onlara sığınırsak daha güvenli olabilir... Ancak uyuyorlarsa rahatsız ederiz belki..." diye tereddüt etti Tatsuo. Bunun üzerine, Tsuruko, "Böyle konuşulacak zaman değil. Bu fırtınada Koizumi'ler mutlaka ayaktadır," deyince hepsi bir ağız-

dan, "Onlara sığınalım!" demeye başladılar. Koizumi'lerin evi, arka tarafta çitlerin ötesindeki evdi. Mutfak kapısından çıkıldığında, o evin arka kapısı hemen oracıktaydı. Ev sahibi emekli bir devlet memuruydu. Yaşlı karıkoca, bir oğullarıyla birlikte yaşıyorlardı. Oğullarının devam ettiği ortaokul, Teruo'nun burada naklini aldırdığı okuldu. Bu vesileyle Tatsuo da, Teruo da evlerine birkaç kez girip çıkmışlardı. Hizmetçi odasındaki, O-Haru ve O-Hisa o zamana kadar fısır fısır bir şeyler konuşuyorlardı. O anda çıkıp geldiler. "Dilerseniz, Koizumi Beylerin evine durumu bir kolaçan etmek için O-Hisa Kalfa'yla ikimiz bir gidip gelelim," dedi O-Haru. "Müsaitlerse onlara geçmek için müsaade isteriz." Bunları söyleyen O-Haru, Koizumi Beylerin evleri nerededir bilmezdi. Ancak O-Hisa'yla giderlerse kalanını kendi halledip olurlarını alıp gelmeyi düşündüğü belliydi. O-Haru olur ya da olmaz diye bir cevap verilmesini beklemeden kendi başına karar verip, "Tamam efendim. Böyle yapıp geleceğiz. O-Hisa Kalfa, rüzgâr kesilmişken gidelim," dedi. "Dikkat edin yaralanmayın! Aman rüzgâr sizi sürüklemesin!" diye arkalarından seslenen Tsuruko ve Sachiko'nun endişelerine kulak asmadan O-Hisa'yı da alarak arka kapıdan çıktı. Bir süre sonra döndü geldi. "Kendileri için hiç sorun olmazmış, buyursunlar gelsinler dediler. Hadi efendim, bir an önce oraya sığının. Tam da Küçük Efendi Teruo'nun söylediği gibi o evde, bu korkunç fırtınadan eser yok. İnsan oradayken sanki fırtına yalanmış gibi geliyor," dedi. Bir yandan da Etsuko'nun sırtına binmesi için ona sırtını dönerek, "Küçükhanım, sizi sırtımda götüreyim efendim. Fırtına çok sert, yürüyemezsiniz. O-Haru Kalfanızı bile rüzgâr iki kez geriye sürükledi. Sonunda sürünerek gittim. Her şey havada uçuşuyor. Yaralanmayın. Yorgana bir şeye sarınıp gitmeden olmaz," dedi.

Bunun üzerine eniştelerі Tatsuo, "Madem öyle siz gi-

din. Ben eve göz kulak olayım," diyerek yerinden kıpırdamadı. İlk önce Teruo, Tetsuo, Sachiko, Yukiko, Etsuko ve O-Haru, Koizumi'lere sığındılar. Kocasını bırakıp gitmeye Tsuroko'nun gönlü elvermedi. Ne yapacağını bilemezken O-Haru tek başına yine çıkıp geldi. "Küçük Efendi hadi gidelim," diyerek hop diye Masao'yu sırtına aldı. Sonra tekrar dönerek bu sefer Yoshio'u yüklenmeye çalıştığında, Tsuruko da sonunda yerinde duramadı. Umeko kucağında, Yoshio'yu O-Hisa'nın sırtına koydurarak, o da sığınanlara katıldı. Tüm o süre boyunca O-Haru'nun yaptıkları gerçekten takdire şayandı. İkinci kez dönüp geldiğinde, az kalsın bir yerlerden uçup gelen bir çamaşır asacağı üzerine düşüyordu. O-Hisa'nın Yoshio'yu sırtına aldığını gördüğünde, "Küçük Efendi Hideo, buyurun," diyerek, "Hideo artık büyüdü, kendisi gider," sözlerine kulak asmadan tir tir titreyen Hideo'yu sırtına alarak koşturdu.

Böylece, O-Hisa Kalfa'ya kadar hepsi Koizumi'lere sığındı. Üzerinden yarım saat geçtiğinde, ne düşündüyse Tatsuo da utana sıkıla, "Ben de rahatsız edeceğim efendim," diyerek mutfak kapısından belirdi. Fırtına ondan sonra iyice arttı. Evin dışında fırtına korkunç şekilde uğulduyordu. Fakat Koizumi'lerin evine geldiklerinde, direkler de, duvarlar da olduğu gibi duruyor, eve hiçbir şekilde bir şey olması mümkün gözükmüyordu. Binanın işçiliğinin iyi ya da kötü olmasının bu kadar fark yaratması insanı şaşırtıyordu. Makioka'lar, ertesi sabah dörde kadar fırtınanın dinmesini beklediler. Sonra içlerinde hâlâ biraz korkuyla o derme çatma eve döndüler.

On yedinci bölüm

Tayfunun ertesi günü hiç beklenmedik bir şekilde bulutlar dağıldı, mavi gökyüzü sonbaharın geldiğini haber verir gibi ortaya çıktı. Fakat o korkunç gecenin hatıraları Sachiko'nun kafasına kâbus gibi kazınmıştı. Aklından bir türlü atamıyordu. Her şeyden çok da Etsuko'nun dehşet içindeki, sinirleri bozulmuş halini görünce, şimdi tereddüt edip duracak zaman değil, diye düşündü. Sabah kocasının Osaka'daki ofisine yıldırım telefon bağlattı. Tsukiji'deki Hamaya Hanı'nda bir oda ayarlamasını istedi. Mümkünse bugün oraya geçmek istiyordu. Akşam üzeri Hamaya Hanı'ndan, Shibuya'daki eve telefon geldi. "Osaka'dan eşinizden telefon aldık. Odanız hazır efendim," diye haber verdiler. "Ablacığım akşam yemeğini orada yeriz. O-Haru Kalfa birkaç gün daha sizde kalabilir mi? Sonra bir ara sen de yanımıza uğrarsın, olur mu?" diye alelacele vedalaşarak Tsukiji'ye, hana gitti.

Yukiko ve O-Haru onlara hana kadar eşlik ettiler. Oraya gittiklerinden, hep beraber Ginza'da şöyle bir dolaşarak ecnebi yemekleri yemeye karar verdiler. Hanın sahibesi onlara, "Owari-chō'da Lohmeyer adında bir restoran var efendim," diye tavsiyede bulununca oraya gittiler. O-Haru da dahil hep birlikte akşam yemeği yediler. Dönüşte dükkânlara uğradılar. Hatsudori'nin köşesine geldiklerinde diğer ikisinden ayrılan Sachiko ve Etsuko, yürüyerek Hamaya Hanı'na döndüler.

Hana vardıklarında saat dokuzu geçmişti. Sachiko, kocası yanlarında olmadan ilk defa kızıyla bir otelde kalıyordu. Hem onun verdiği huzursuzluk vardı hem gece ilerledikçe bir önceki gecenin dehşeti tekrar canlanmaya başladı. Önce bir uyku ilacı aldı, sonra ilaç niyetine yanında getirdiği brendiden birkaç yudum aldı ancak bir

türlü uykuya dalamadı. Ertesi sabah ilk trenin sesini duyduğunda daha gözünü bile kırpmamıştı. Etsuko da öyleydi. Huzursuz huzursuz, "Uyuyamıyorum, uyuyamıyorum!" diye yakınıp durdu. "Anneciğim, ben yarın döneceğim! Doktor Sugiura'yı görmesem de olur. Burada durdukça nevrastenim daha kötü oluyor. Doktoru görmektense, bir an önce dönüp Rumii'yi görmek istiyorum," diye iyice huysuzlanıyordu. Ancak gün ağardıktan sonra hafiften horlayarak derin uykuya daldı. Sachiko saat yedi gibi, "Yok ben uyuyamayacağım!" diye karar verdi, uyumaya çalışmaktan vazgeçti. Etsuko'yu uyandırmamaya çalışarak usulca kalktı. Gazeteyi aldı, Tsukiji Nehri'nin manzarasının göründüğü verandaya çıkarak hasır koltuğa oturdu.

Son zamanlarda tüm dünyanın dikkat kesildiği Asya ve Avrupa'daki iki olayla ilgili gelişmeleri merak ediyor, hiç olmazsa her sabah gazeteye şöyle bir göz atıp takip etmeye çalışıyordu. İlki Japon ordusunun Çin'de Hankou'yu işgal etmesiydi. Diğeri ise Nazi Almanya'sı ile Çekoslovakya arasında olan Südet Krizi'ydi –ki bu kriz pek çok Avrupa ülkesini savaşın eşiğine getirmişti.– Osaka gazetelerinden *Ōasa* ve *Daimai*'dan farklı, pek bilmediği Tokyo gazetelerini okuduğundan mı bilmiyordu ama Tokyo'ya geldiğinden beri haberler bir türlü aklına girmiyordu. İlgisini çekmediği için bir süre sonra gazeteden sıkılarak nehrin iki yanından geçen insanları dalgın dalgın seyretmeye başladı. Yıllar önce, genç kızlığında babasıyla kaldığı Ginza, Uneme-chō semtindeki han da, hemen nehrin öte tarafındaydı. Buradan baktığında çatısı görülebilen o Kabuki-za Tiyatrosu'nun önünden girince ara sokaktaydı. Buralar hiç bilmediği yerler değildi. Burada anıları vardı. O açıdan ablasının evinin olduğu Dōgenzaka'dan farklıydı. Yıllar önce burada bulunduğunda, Tokyo Tiyatrosu, Shinbashi Tiyatrosu gibi yerler henüz yapılmamıştı.

Nehir boyunun manzarası da şimdi tamamen değişmişti. Hem babası onu hep mart ayında okul tatilinde getirirdi. Eylül ayında Tokyo'da hiç bulunmamıştı. Şimdi burada verandada oturduğunda, şehrin merkezindeyken bile rüzgârın esintisi insanı ürpertiyor, sonbaharın geldiğini iyice hissettiriyordu. Osaka-Kobe civarında henüz hava böyle olmamıştı herhalde. Tokyo daha soğuk bir bölge olduğu için, sonbaharın gelişi daha erken oluyordu anlaşılan. Belki tayfundan sonra hava bir süreliğine böyle olmuştu, sonra tekrar sıcaklar geri gelecekti. Kim bilir, seyahatte olduğu yerin rüzgârı insanın içine memleketinin rüzgârından daha çok işliyordu belki. Sonra aklına Doktor Sugiura'nın muayenehanesine gitmelerine daha dört-beş gün olduğu geldi. Bu süreyi nasıl geçirselerdi acaba? Sachiko aslında, eylülde Kigurō Kabuki Tiyatrosu gösterilerine başlar diye ummuştu. Kigurō ekolü neredeyse üç yüz yıl yıldır süregelen köklü bir tiyatro geleneğiydi. Şimdi altıncı kuşak Kigurō vardı. İyi bir fırsat olacağından, Etsuko'yu da götürmeyi düşünmüştü. Geleneksel dansları seven Etsuko, *kabuki* danslarını izlemekten mutlu olurdu herhalde. Hem belki de kızı büyüyene kadar *kabuki* geleneği tamamen kaybolurdu. Şimdiden, Kigurō'yu filan göstermek gerekti en azından. Çocukken babasının kendisini her gösterisinde Ganjirō'ya götürmesini hatırlayan Sachiko, babası gibi yapmayı düşündü. Ancak gazetede gösteri ilanlarına baktığında, eylül ayında hiçbir ünlü *kabuki* tiyatrosunun gösteriye başlamadığını gördü. Öyle olunca da her akşam Ginza'ya yürüyüşe çıkmak dışında öyle yapmak istediği özel bir şey kalmamıştı. Aklından bunlar geçerken içi memleket hasretiyle doldu. Etsuko'ya söylenecek bir şey değildi ama muayeneyi boş verip hemen bugün yola çıkmak geldi içinden. Kendisi geleli bir hafta bile olmamışken memleketi Kansai'yi bu kadar özlüyordu. Kardeşi Yukiko'nun Dōgenzaka'daki o evde, Ashiya'ya

dönmek isteyerek ağlarken neler hissettiğini şimdi gerçekten anlamıştı.

Aklından bunları geçirirken, saat on gibi O-Haru'dan telefon geldi. "Evin hanımı, sizi ziyarete gelmek istediğini söyledi. Ben de kendisine eşlik edeceğim. Eşinizden de mektup geldi, onu da getireceğim efendim. Başka bir isteğiniz olur mu?" diye sordu. "Bir şey istemiyorum. Ablama burada öğle yemeğini birlikte yemek üzere biraz erken gelmesini söyler misin?" dedi. Sonra telefonu kapattılar.

Etsuko'yu, O-Haru'ya emanet ederek ablasıyla nihayet şöyle baş başa rahat bir yemek yemek istiyordu. Birlikte gidecekleri uygun bir yer seçmeye çalışırken ablasının yılanbalığı sevdiğini hatırladı. Hemen ardından, eskiden babasıyla birlikte Kon'nyaku-jima'da Daikokuya adında yılanbalığı restoranına gittikleri aklına geldi. Hanın sahibesine restoranın hâlâ açık olup olmadığını sorduğunda, önce, "Şey, bilemiyorum efendim. Komatsu'yu biliyorum ama..." diye cevapladı. Hemen ardından telefon rehberine bakarak, "Varmış efendim, Daikokuya'yı buldum!" dedi. Bunun üzerine Sachiko orada bir yer ayırttı. Diğerleri hana geldiklerinde kızına, "Etsuko'cuğum, O-Haru Kalfa'yla birlikte Mitsukoshi mağazasına gider gezersiniz," diyerek ablasıyla birlikte ayrıldı.

Ablası, "Yukiko, Umeko'yu bir şeylerle oyalayarak üst kata götürdüğünde, büyük bir aceleyle üstüme bir çekidüzen verdim, çıkıp geldim. Muhakkak şu sıralar Yukiko'cuğun başı Umeko'yla derttedir. Ama madem geldim bugün biraz keyfini çıkaralım," diye konuşmaya başladı. Sonra restoranın onlara ayrılmış Japon tarzı bölümünün hemen önündeki nehrin akan sularına bakarak, "Burası Osaka'yı andırıyor! Demek Tokyo'da böyle bir yer varmış," diye devam etti, "sahiden de öyle. Osaka

gibi!" Genç kızlığımda Tokyo'ya geldiğimizde babam beni hep buraya getirirdi."

"Buraya neden Kon'nyaku-jima Adası deniyor ki, gerçekten ada mı burası?"

"Şey, neden acaba? Eskiden bu restoranda nehre bakan böyle Japon tarzı bir oda yoktu gibi geliyor bana ama yer olarak burası olduğuna eminim."

Sachiko böyle derken nehre bakan taraftaki açık duran sürgülü kapıdan dışarıya göz attı. Eskiden babasıyla geldiğinde nehir kenarındaki bu yolun iç tarafında evler vardı. Şimdi nehir kenarına da evler yapılmış, Daikokuya Restoranı yolun içinde kalmıştı. Restoranın yolun diğer yanındaki ana binasından şimdi bulundukları nehrin yanındaki bölüme yiyecek içecek servisi yapıyorlardı anlaşılan. Bu yerin şimdiki manzarası iyice Osaka'yı andırıyordu. Bulundukları yer nehrin kıvrımındaki kayalığın üzerine yapılmıştı. Burada iki nehir daha birleşiyor sanki dört yol ağzı gibi bir şekil oluşturuyordu. İçeride otururken sanki Osaka'daki Yotsubashi civarındaki istiridyeci tekne restoranlardan bakıyormuş gibi geliyordu. Hem nehrin dört yol ağzı gibi olduğu bu yerde Yotsubashi'nin adını aldığı gibi dört tane olmasa da üç tane köprü görünüyordu. Edo Dönemi'nden beri var olan bu semt büyük depremden önce, Osaka'daki Nagabori'deki gibi eski semtlerin o huzurlu havasına sahipti. Fakat ne yazık ki artık yeni yeni evler, araçların geçtiği köprüler, kaplanmış yollar yapılmıştı. İyice kalabalık olmuş, yeni yerlerin havasına bürünmüştü.

"İçecek bir şeyler alır mısınız efendim?"

"Ne? Şey..." dedi Sachiko ablasına bakarak, "Ne istersin ablacığım?"

"Meşrubat olur. Hem gündüz vakti..."

"En azından bira içmez misin?"

"Yarısını sen içersen..."

Sachiko, ablasının dört kız kardeşin içinde içkiyle arasının en iyi olanı olduğunu biliyordu. Ablası içkiyi sever, arada canı çekerdi. En çok Japon *sake*'si seviyordu ama bira da olurdu.

"Ablacığım, bu aralar artık şöyle keyfini çıkara çıkara içki içecek zaman bulamıyorsundur, değil mi?"

"Yok, o kadar değil. Her akşam eniştene eşlik ederken biraz içiyorum. Ayrıca arada sırada misafir de oluyor. O zaman da eşlik ediyorum."

"Kimler geliyor ki?"

"Azabu'dan kayınbiraderim. O geldiğinde mutlaka içki içiliyor. 'Böyle derme çatma bir evde, çocuk gürültüleri içinde içmenin de tadı bir başka oluyor!' diyor hep."

"Sana zor oluyordur ablacığım, değil mi?"

"Yok, hem çocuklar oluyor. Az içki içiliyor. Hiç zamanımı almıyor. Mezeleri söylememe bile gerek kalmadan O-Hisa Kalfa hazır ediyor zaten."

"O kız iyi yetişti sahiden."

"Buraya ilk geldiğimizde Tokyo'yu sevmiyorum diye birlikte ağlaşıyorduk. 'Beni Osaka'ya gönderin!' deyip duruyordu. Bu aralar sesi soluğu çıkmıyor. En azından evlenene kadar benimle kalsa..."

"O-Haru Kalfa mı, o mu, hangisi daha büyük?"

"O-Haru Kalfa kaç yaşında ki?"

"Yirmi."

"Öyleyse aynı yaştalar demek. Sachiko'cuğum sen de O-Haru'yu elinden kaçırma. O kızı mutlaka yanında tut!"

"O kız on beş yaşından beri yanımızda. Neredeyse altı yıl olacak. Ben git desem de öyle kalkıp gidecek biri değil. Fakat öyle görüldüğü kadar matah bir şey değil, emin ol!"

"Yukiko'dan da böyle duydum ama dün gece tüm o yaptıklarına ne diyeceksin? O-Hisa pısıp kalırken, O-Ha-

ru'nun yaptıklarına bak! Enişten de şaştı kaldı. 'Ne yaman bir kız,' diyordu."

"Evet, öyle zamanlarda gerçekten çok düşünceli, merhametli, kıvrak zekâlı... O sel baskınında da öyleydi."

Ablasının sipariş verdiği, ızgarada soya soslu çöp şiş yılanbalığının pişmesini beklerken, bira ve mezeler eşliğinde Sachiko tekrar O-Haru konusunu açtı.

Kendi hizmetçisinin övülmesinden, hanımı olarak elbette gurur duyuyordu. Asla ona karşı içinde en ufak bir kötü duygu yoktu. Sevdiği birinin eksiklerini herkese duyuracak biri değildi. O-Haru'yu her övdüklerinde sesini çıkarmadan dinlerdi. O-Haru gibi herkesin övdüğü bir hizmetçi az bulunurdu. Bunun sebebi çok girgin biri olmasıydı, cana yakın, eli açıktı. Kendisinin olsun, hanımının olsun fark etmez, etrafa dağıtırdı. O yüzden tanıdık satıcılar, tüccarlar arasında "O-Haru Hanım" pek gözdeydi. Etsuko'nun okulundaki öğretmenlerden, Sachiko'nun arkadaşı olan hanımlara kadar herkes, "Gerçekten hayranlık duyulacak bir hizmetçiniz var," diye notlar yazıp gönderiyordu. Bunları gören Sachiko'nun çok sefer şaşkınlıktan ağzı açık kalıyordu. Sachiko'nun neler hissettiğini en iyi anlayacak kişi O-Haru'nun üvey annesiydi herhalde. Arada Aogiyama'daki evinden kalkıp afiyette olup olmadıklarını sormaya gelirdi. "Böyle başınıza dert olan bir kızı hizmetinize almayı lütfettiğiniz için asıl biz size minnet borçluyuz. O kız yüzünden ben epey gözyaşı döküp üzüldüm. Kim bilir sizi de ne kadar üzüyordur, tahmin edebiliyorum efendim," deyip dururdu. "Eğer burada çalışmazsa, onu yanına alacak kimse olmaz efendim, biliyorum size yük oluyor ama sizden istirham ediyorum, inayetinizi esirgemeyin efendim," diye ricalar ediyordu. "Yevmiye falan vermenize gerek yok efendim. Dilediğiniz gibi davranabilirsiniz, eti sizin kemiği benim efendim. O kıza hiç yüz vermeye gelmez. Dilediğiniz

kadar paylayıp, azarlasanız yeridir efendim." Sachiko'yu yakalar, böyle ricalar ederek geri dönerdi. Çamaşırcı Harisō, on beş yaşına gelmek üzere olan O-Haru'yu, "Yanınıza alın lütfen," diyerek getirdiğinde, kız gözüne sevimli görünmüş, bir bakalım, diye düşünerek yanında alıkoymuştu. Ancak üzerinden daha bir ay bile geçmeden, "Ne korkunç bir kız aldık yanımıza!" diyecek raddeye gelmiş, durumun farkına varmıştı. Kızın üvey annesinin "başınıza dert olacak" sözünün asla öyle tevazuuyla söylenmiş bir şey olmadığını anlamaya başlamıştı. Hepsinin ötesinde, evdeki herkesi en çok rahatsız eden şey pasaklı oluşuydu. Zaten ilk gördüğünde elinin ayağının kapkara, kir pas içinde olduğunu fark etmişti. Bunun yaşadığı ortamdan değil de, yıkanmaktan, çamaşır yıkamaktan nefret etmesinden; tembel, üşengeç biri olmasından kaynaklandığını ise çok geçmeden anlamıştı.

Sachiko onun bu kötü huyunu düzeltmek için epeyce söylenip azarlamıştı. Ama gözünü üzerinden biraz ayırdığında yine eski haline dönüveriyordu. Diğer tüm çalışanlar günlük işlerini bitirdikten sonra banyoya girmekten yüksünmedikleri halde, bir tek o akşam olunca hizmetçi odasında uyuyakalıyor, kıyafetlerini bile değiştirmeden öylece yatıyordu. İç çamaşırlarını yıkamaktan üşeniyor, hiç dert etmeden günlerce aynı çamaşırı üzerinden çıkarmıyordu. Temiz pak olmayı öğrensin diye birileri başında durmak zorunda kalıyordu. Her seferinde üzerindekileri çıkarıp zorla banyoya sokmaları gerekiyordu. Arada eşyalarının olduğu hasır sepetini kontrol edecek olduklarında öylece çıkarılıp atılmış kirli iç çamaşırları buluyor, başında durup yıkatıyor, en azından yapmasını söylemeleri gerekiyordu. O-Haru, Sachiko'yu, kendi kızına terbiye vermekten daha çok uğraştırıyordu.

Sonunda, Sachiko'dan daha çok onun bu yaptıklarına maruz kalan, birlikte çalıştığı diğer hizmetçiler yaygara koparmışlardı. O-Haru geldiğinden beri hizmetçi oda-

sının dolapları kirliden geçilmiyordu. Pislikten durulacak gibi değildi. "Kendisi nasılsa yıkamıyor, bari biz yıkayalım," diye kirlileri alıp çıkarınca içinden hanımefendinin büzgülü yarım paça iç donu çıkmasına şaşakalmışlardı. "Çamaşır yıkamayı sevmediğinden, hanımefendinin eşyalarına kadar ayağına geçirmekten çekinmiyor! Yanımıza gelince kokudan duramıyoruz! Sadece kendi ter kokusu değil! Ağzı da hiç boş durmadığından midesinde de bir sorun var galiba, ağzının kokusu da burun direğimizi kırıyor, gece aynı yerde yatmak en fenası; o kızdan bana bit geçti!" Bu şikâyetlerin ardı arkası kesilmeyince Sachiko defalarca kızı da razı ederek Amagasaki'ye memleketine geri göndermişti. Her seferinde ya babası veya üvey annesi çıkıp gelmiş özürler dileyerek bir şey demesine mahal vermeden kızı bırakarak dönmüşlerdi. Amagasaki'deki evlerinde ondan küçük biri kız biri erkek iki kardeşi olduğunu duymuştu. Bir tek O-Haru adamın önceki eşindendi. Kafası o işe pek çalışmadığından okulda kardeşlerinden daha başarısızdı. Babası yeni eşinden çekiniyor, üvey annesi kızın babasına karşı bu konuda rahat davranamıyor, onu evde tuttukları sürece evde sular bir türlü durulmuyordu. "Durumumuz bu efendim, kendisi evlenene kadar lütfen bir yolunu bulup yanınızda tutun, istirham ediyoruz!" Babası da, üvey annesi de böyle diller döküp Sachiko'yu ikna ediyorlardı. Özellikle üvey annesi, "Konu komşu herkes kızı bilmeden methediyor, kardeşlerine kadar herkes onun yanında. Neredeyse benim ona üvey kız muamelesi yaptığımı düşünüyorlar. O kızın böyle böyle kötü huyları var desem de babası bile inanmıyor. Gizliden gizliye kızını korumasına çok içerliyorum,'" diye yakınıyordu. "Hanımefendi bir tek siz beni anlıyorsunuzdur efendim," diyordu. Bunları duyduğunda, üvey annesinin ne kötü bir konumda olduğunu fark ediyor, baştan aşağıya ona hak veriyordu.

"Üstüne başına bakmayışına gelecek olursak giydiklerine bakarsan anlarsın zaten. Öbür hizmetçiler, 'O-Haru Kalfa önünü kapatmamışsın her yanın ortada,' diye onunla dalga geçiyorlardı. Son zamanlarda biraz düzeldi. İnsanın tabiatı öyleyse, azarlamakla geçmiyor."

"Öyle ama yine de yüzü çok hoş."

"Evet bir tek yüzüne dikkat ediyor. Gizliden gizliye makyaj yapıyor. Bizim kremlerimizi, rujlarımızı çaktırmadan kullanıyor."

"Tuhaf bir kızmış, sahiden."

"O-Hisa senin bir şey söylemene gerek kalmadan akşam yemeğine ne meze yapsam diye kendi düşünüp hazırlıyor. O kız altı senedir yanımda, hâlâ, 'Şöyle şöyle yapacaksın,' demezsem tek bir şey yapmaz. Akşam yemeği vakti acıkmış eve geldiğimde, 'Ne hazırladın?' diye sorduğumda, 'Henüz hazır değil efendim,' cevabını duyarım."

"Demek öyle? Halbuki, konuşmalarına bakılınca pek akıllı gözüküyor."

"Tabii aptal denecek biri değil. Mesela, insanlarla görüşüp konuşmayı pek seviyor. İnce ev işi yapmayı zaten sevmiyor. Hasır serili odaların temizliğini her gün yapmak gerek. Ona bile biz bakmazsak, elini vurmuyor. Sabahları kalk demeden kalkmayı bilmiyor. Geceleri de üzerinde gündüzden kalma kıyafetleriyle uyuyakalıyor..."

Böyle sohbet ederlerken, Sachiko'nun aklına bir sürü şey geldi, hafifçe eğlenerek anlatmayı sürdürdü: "Kötü bir huyu da, yiyecek aşırmak! Mutfaktan yemek odasına kadar yemek getirirken, tatlı sosta pişmiş kestaneleri birer-ikişer götürdüğü olur. Eğer mutfaktaysa mutlaka bir şeyler atıştırdığından ağzı dolu olur. Beklemediği bir anda çağırırsak gözleri dışarı fırlamış, telaşla yüzünü kapatmaya çalışarak gelip cevap verdiğini hep görürüz. Diyelim ki masaj yapmasını istedim. Daha on beş dakika geçmeden, önce üzerime dayanıp uyuklamaya başlar, bir

süre sonra da hiç çekinmeden ayaklarını kıvırıp yanıma uzanıverir. Sonunda da yorganımı üzerine çekerek uyuyakalır! Gazın altını kapamadan uyuduğu, elektrikli ütüyü fişten çekmeyi atladığı, bir şeyleri yaktığı oldu. Üç kez neredeyse yangın çıkaracaktı. O zamanlarda evine geri göndermek istedim. Yine annesi babası geldi, dil döküp ikna ettiler. Diyelim bir şey için dışarı gönderdim, orada burada oyalanır durur, dönmesi saatler alır, öyle bir kız işte," diye anlattı. Sonra ablasına, "Sahiden şimdi evlense ne yapar dersin?" diye sordu.

"Düşünüyorum da, evlenip çocuk sahibi olursa bu hali geçer herhalde. Bence yanında tut onu. İyi tarafları da var."

"Altı yıl yanımda kalınca artık kızım gibi oldu. Kurnaz yanları var, var olmasına ama öyle üvey anne elinde büyümüş gibi asi biri değil. Lafımı dinler, merhametlidir. Bazen tam bir baş belası olduğunu düşünsem de ona hiç kızamam. Şeytan tüyü var o kızda!"

On sekizinci bölüm

İki kız kardeş, ilerleyen saatlerde Daikokuya Restoranı'ndan ayrıldılar. Hamaya Hanı'nın Japon tarzı odasına geçerek akşama kadar sohbet etmeye devam ettiler. Ablası akşamüzeri geri döndü. Çocuklarının bakımı için kendilerine yardım eden O-Haru'ya, ablasının içi iyice kaynamıştı. Hem yaptıkları için teşekkür etmek bahanesiyle de, "O-Haru ve O-Hisa'yı beraber Nikkō'ya gezmeye göndermek istiyorum, ne dersin?" diye sordu. İşin aslı şuydu. O-Hisa, Osaka'ya geri dönmek istediğinde, gitmesin diye ablası, Nikkō'ya göndermeye söz vermişti.

Yanına uygun bir arkadaş bulamadıklarından, bugüne kadar erteleyip durmuşlardı. Şimdi iyi bir fırsat olmuştu. "O-Haru'yla birlikte yollasak nasıl olur? Ben de daha Nikkō'yu hiç görmedim. Asakusa'dan Tōbu trenyolları hattına binerlerse, indikten sonra gidecekleri yere kadar otobüs varmış. Tōshōgū Şinto Tapınağı, Kegon Şelalesi, Chūzenji Gölü'nü gezip aynı gün geri dönebilirlermiş. Enişten de mutlaka yapsınlar diyor, masrafları enişten karşılayacakmış."

Sachiko, bu işte de O-Haru'nun bir parmağının olduğunu düşündü. Ama onu göndermezse, O-Hisa da gidemeyecekti. Yazıktı kıza. Ayrıca konuyu duymuş, çok sevinmiş olan O-Haru'yu göndermemek de biraz günah olacaktı. Böylece işi ablasına bıraktı. Ertesi gün ablasından telefon geldi. Dün gece iki kıza Nikkō'ya gitme işini açmışlardı. Heyecandan ikisinin de gözlerine sabaha kadar uyku girmemişti. Bu sabah yola çıkmışlardı. Olasılıkla bu akşam yedi-sekiz gibi dönmüş olurlardı. Ablası telefonu kapamadan, "Birazdan Yukiko senin yanına gelecek," diye haber verdi. Sachiko ahizeyi yerine koyarken içinden, Etsuko'yu da alarak hep birlikte Japon Sanat Akademisi'ne, Nika Sergisi'ne gider gezeriz diye geçirdi.

O sırada bir hizmetçi geldi. Sürgülü kâğıt kapıdan yıldırım posta zarfı uzattı. Etsuko, şaşırmış bakışlarla mektubu aldı. Zarfın arkasına bakarak bir şey söylemeden annesinin oturduğu masaya bıraktı. Sachiko hızlıca zarfa göz attığında, Batı tarzı mektup zarfının üzerinde kocasının elyazısı olmadığı aşikâr bir elyazısıyla "Sayın Bayan Sachiko Makioka, Hamaya Hanı, Kişiye Mahsus" yazdığını gördü. Kocasından başka Tokyo'da bu hana, ona hitaben mektup gönderecek kimse yoktu. İyice şaşırmıştı. Kimin gönderdiğine baktı. Gönderen bölümünde "Bay Keisaburō Okubata, Chausuyama-chō, Tennōji-ku, Osaka" yazıyordu.

Etsuko'ya göstermemeye çalışarak aceleyle zarfı kesti. Dörde katlanmış, Batı tarzı kalın mektup kâğıdına, önlü arkalı boşluk bırakmadan üç sayfa yazılmış mektubu zarftan çıkardı. Filmlerde duyduğu gibi hışır hışır bir sesle mektubu açtı.

Hiç beklenmedik şeyler yazıyordu. Şöyleydi:

Sayın Makioka Abla,

Aniden gönderdiğim bu mektup için affınıza sığınıyorum. Sayın ablacığım, mektubu gördüğünüzde ne kadar şaşıracağınızı tahmin edebiliyorum. Ancak yine de size yazma fırsatını kaçırmak istemedim.

Sayın ablacığım, bir süredir size mektup yazmayı düşünüyordum. Koisan'ın eline geçeceğinden, size ulaşamamasından endişe ederek uygun bir zamanını bekliyordum. Bugün uzun süreden beri ilk kez Shukugawa'da Koisan'ı görme fırsatım oldu. Sizin, kızınızla birlikte Tokyo Tsukiji'de, Hamaya Hanı'nda kalmakta olduğunuzu kendisinden duydum. Hamaya Hanı, bir arkadaşımın Tokyo'ya gittiğinde kaldığı bir yer olduğu için adresi biliyordum. Eğer şimdi gönderirsem doğrudan size ulaşacağını düşündüm. Affınıza sığınarak aceleyle size yazıyorum.

Elimden geldiğince kısaca anlatmaya çalışacağım. Öncelikle size şüphelerimden bahsetmek istiyorum. Ne demek istediğime gelince, mevcut durum benim şüphelerimden öteye geçmemekle birlikte son zamanlarda Koisan ve Itakura arasında bir şeyler olmasından endişeleniyorum. Bahsettiğim şey elbette hissi bir bağ, Koisan'ın adına leke düşürecek bir şeyi aklıma getirmek bile istemiyorum. Ancak ikisinin arasında en azından bir aşk filizleniyor olabilir mi?

Sel baskınından beri böyle bir şeyin varlığını hissediyorum. O zaman olanları sonradan düşündüğümde, o gün Itakura'nın Koisan'ı kurtarmaya gidişini tuhaf bulmuştum. Öyle bir durumda Itakura'nın kendi evini, kardeşini bir kenara bırakıp hayatını tehlikeye sokarak Koisan'ı kurtarmaya gidişini sa-

dece düşünceli bir davranış olarak görmem mümkün değil. İlk olarak Itakura, Koisan'ın o sırada dikiş akademisinde olduğunu nereden biliyordu? Ayrıca Tamaki Hoca'yla da çok yakın olduğunu duydum. Tüm bunları tuhaf bulmadan edemiyorum. Itakura, o günden önce de dikiş akademisine uğruyor, orada Koisan'la buluşup görüşüyor olamaz mı? Bunu bizzat araya tanıdık birilerini koyarak soruşturdum. Elimde kanıtlarım da var. Fakat buraya yazmayacağım. Eğer gerekirse size bildirebilirim ancak sayın ablacığım bu işi bizzat kendiniz araştırın lütfen. Olasılıkla hiç ummadığınız şeylerle karşılaşacaksınız.

İçime böyle bir kurt düştükten sonra, bu işi Koisan'ın da Itakura'nın da yüzlerine vurdum. Fakat her ikisi de durumu inkâr ediyor. Bunları söylediğimden beri, Koisan tuhaf bir şekilde benimle görüşmekten kaçınıyor. Shukugawa'daki atölyesine de çok nadir geliyor. Ashiya'ya evinize telefon ettiğimde genellikle O-Haru Kalfa telefona çıkıyor. Koisan'ın evde olmadığını söylüyor. Doğru mu yalan mı bilmiyorum. Hem Itakura'nın da, "Selden sonra Koisan'ı sadece bir-iki kez gördüm, bundan sonra aklınıza bir şey gelmemesi için dikkat edeceğim," demesi bile usulüne uygun söylenmiş sözlerden başka bir şey değil. Böyle dese de ben işi sorup soruşturdum. İşin aslı, selden beri neredeyse her gün Ashiya'ya gelmiyor mu? Koisan'la baş başa plaja gittikleri doğru değil mi? Bir yolunu bulup gerçeği öğreneceğim. O yüzden ne kadar saklarsa saklasın boş. Belki Itakura, Koisan'la benim aramda haber getirip götürüyormuş gibi, sanki oraya benim emrimle çıkıp geliyor gibi davranıyor olabilir. Ben kendisinden böyle bir şey istemedim. Bu saatten sonra Koisan'la buluşmasının tek sebebi fotoğraf çekmek olabilir. Ancak ben kendisine Koisan'la iş yapmayı yasakladım. Artık öyle bir bahanesi de kalmadı. Buna rağmen hâlâ evinize sık sık girip çıkıyor. Ayrıca Koisan da Shukugawa'ya adım atmıyor. Sizin ve eşinizin gözünüzün üzerlerinde olduğu zaman tamam da, ne yazık ki bu sefer olduğu gibi eniştem gündüzleri evde bulunmuyor. Siz de, Etsuko ve O Haru Kalfa'yla Tokyo'dasınız. Böyle bir durumda neler

olabilir diye endişe etmeden duramıyorum. Olasılıkla bilmiyorsunuzdur ama Itakura sizin yokluğunuzda da her gün evinize geliyor. Koisan'a güvenim tam o yüzden yanlış bir şey olmayacağını düşünüyorum. Ancak Itakura denilen o şahsiyete hiç güven olmaz. Biliyorsunuz, Amerika'nın dört bir köşesini dolaşıp her türlü şeyi yapan biri. Bildiğiniz gibi her eve girip çıkmanın bir yolunu bulan bir adam. Kadınları kandırdığını, paralarını aldığını herkes biliyor. Ben onu yanımızda çıraklık yaptığı zamandan beri tanırım. O yüzden nasıl biri olduğunu çok iyi biliyorum.

Koisan'la evlilik meselesiyle ilgili de sizden ricalarım olacak ancak o konuyu başka bir güne bırakalım. Bugünkü en önemli sorunumuz Itakura hergelesini Koisan'dan nasıl uzak tutacağımız. Koisan, benimle sözü atmak düşüncesinde olsa bile, (kendisi böyle bir düşüncesi olmadığını söyledi gerçi) öyle bir adamla olmadık bir dedikodu çıkarsa bu kendisine çok büyük zarar verir. Koisan da Makioka ailesinin kızı olarak Itakura'yı gerçekten kendine muhatap almayı düşünmüyordur herhalde. Yine de, sizleri o adamla ben tanıştırdığım için büyüğümüz olarak siz ablama, şüphelerimi açmak, sizi uyarmak sorumluluğunu hissediyorum.

Sizin de kendinize göre bir düşünceniz olduğunu, gerekli önlemleri alacağınıza inanıyorum. Bu konuyla ilgili benim yapabileceğim bir şey olursa söylemeniz yeterli.

Son olarak sizden istirham ettiğim şey size böyle bir mektup gönderdiğimi Koisan'dan gizlemeniz. Kendisi durumu öğrenirse, doğacak kötü sonuçların tamiri mümkün olmayacaktır.

Bu konuda söyleyeceklerim bu kadar. Siz hâlâ Hamaya'dayken mektubu size ulaştırabilmek için aceleyle yazdım. Kötü elyazımı okumakta güçlük çekmiş olmalısınız. Ancak bu durumda anlayışınıza sığınıyorum. Aklıma geldiği gibi yazdım, eğer yanlış bir şey söylediysem de mazur görün lütfen.

Hürmetlerimle

Keisaburō Okubata
3 Eylül gecesi

Sachiko masanın üzerine dirseklerini dayadı. İki elinin arasında tuttuğu mektubun orasını burasını tekrar tekrar okudu. Sonunda okumayı bitirince Etsuko'nun bakışlarından uzaklaşmak için, tekrar zarfına koyup ikiye katlayarak kimonosunun kuşağının arasına sokuşturdu. Sonra verandaya çıkarak hasır koltuğa oturdu. Hiç beklemediği bir şey olmuştu. Kalbi heyecandan hızlı hızlı atıyordu. Kendini biraz toplayıp sakinleşmeden, doğru dürüst düşünmeyi başaramadı. Mektupta yazanların ne kadarı doğruydu acaba? Bunları okuduğunda, o zamana kadar fazla iyi niyetli davranmış olduklarını düşündü. Itakura denen o gence biraz fazla yüz vermişlerdi. Özel bir nedeni olmadan ziyaretlerine gelmesinden şüphelenmeden, dilediği gibi evlerine girip çıkmasına izin vermiş olmaları tam bir ihtiyatsızlık dense yeriydi! Ama bunun sebebi o genci, Koisan açısından bir sorun olarak görmemeleriydi. O genç adamın soyunu sopunu bile bilmiyorlardı. Tek bildikleri Okubata'ların mağazasında çıraklık yaptığıydı. Elbette delikanlının kendileriyle aynı sosyal seviyede biri olmadığını en başından beri biliyorlardı. Delikanlı, O-Haru Kalfa'yla evlenmek istediğini bile söylemişti. Koisan'a karşı böyle hisler besliyor olabileceği Sachiko'nun aklının ucundan bile geçmemişti. Öyle şeyler söylemesi gerçek duygularını gizlemek için bir kılıf olabilir miydi? Hadi diyelim delikanlının böyle bir düşüncesi vardı, Koisan'ın onun hislerine karşılık verebileceği bir nebzecik aklından geçmemişti. Okubata'nın mektubunu okuduktan sonra, şimdi bile Koisan açısından böyle bir şeyin doğru olacağına ihtimal veremiyordu. Küçük kardeşi her ne kadar geçmişte büyük bir hata yapmış olsa da gururunu bir kenara bırakıp kim olduğunu unutacak kadar ileri gidemezdi. Aşkından ölüp bitse bile, Makioka ailesinin kızı değil miydi? Sachiko tüm bunları düşünmeye başlayınca, gözlerine kendiliğinden yaşlar

dolmaya başladı. Hadi Okubata olsa, ne kadar sünepe olursa olsun yine de aralarında bir şey olması kabul edilebilirdi. Fakat ya gerçekten Koisan'la o delikanlının arasında bir şey varsa? Koisan'ın delikanlıya karşı hâlinden tavrından alt sınıftan birine davranıyor olduğu aşikârdı, delikanlı da bu durumu olduğu gibi kabul ediyor görünüyordu, öyle değil mi?

Öyleyse mektupta yazılanların aslı astarı yok muydu? Sorup soruşturdum, elimde kanıtlarım var dese de, kanıt olacak bir tek şey yazmamış olması işin Okubata'nın şüphelerinden öteye geçmediğini göstermiyor muydu? Belki böyle bir hataya mahal vermemek için bilerek her şeyi abartmış olamaz mıydı? Okubata'nın ne tür yollardan işin aslını öğrenmeye çalıştığını bilemezdi ama mesela Koisan'ın Itakura ile baş başa plaja gitmesi diye bir şey söz konusu değildi. Kendisi de, ne kadar müsamahakâr olursa olsun asla böyle bir şeye göz yumamazdı. Itakura'yla giden Etsuko'ydu. Koisan'ın gittiği her sefer kendileri de –Yukiko, Etsuko, Sachiko– hep birlikte gitmişlerdi. Onun dışındaki zamanlarda da Koisan'ın, Itakura ile baş başa kaldığı olmamıştı. Özellikle başlarında durup göz kulak olalım diye bir niyetleri olmamıştı. Itakura hoşsohbet biri olduğundan o geldiğinde hepsi etrafına doluşuyordu. Ne Koisan'ın ne de Itakura'nın, ablalarının şüphelerini çekecek bir davranışları olmamıştı. Kısacası Okubata çevredekilerin düşüncesizce dedikodularına dayanarak hiç olmayacak şeyleri kuruyor olamaz mıydı?

Sachiko elinden gelse böyle olduğuna kanaat getirerek işin peşini bırakabilmeyi isterdi. Ama mektubu okuduğunda içine bir kurt düşmüştü. Lafını esirgemeyecek olursa, Itakura denilen adamın böyle bir konuda kendileriyle hiçbir işi olamayacak sosyal seviyeden biri olduğunu kayıtsız şartsız kabul ediyordu. Peki mektupta yazılanlar hiç mi aklına gelmedi diye sorulacak olursa, ha-

yır diyemezdi. En azından adamın Taeko için o kadar fedakârca bir şey yapmış olmasının; o günden beri hiç durmadan evlerine girip çıkmaya başlamasının ardında bir şeyler olabileceği belli belirsiz dikkatini çekmişti. Eğer Taeko'nun yerinde olsaydı, genç bir kadının öyle bir felakette hayatını borçlu olduğu kişiden ne kadar etkileneceğini, ne büyük minnettarlık duyacağını bilmiyor da değildi. Ancak ne olursa olsun "farklı dünyaların insanları" olduklarını peşin peşin kabul ettiği için, böyle bir şeyler sezse de, önemsemeye gerek görmemiş, işin aslını öğrenmeye çalışmamıştı. Evet böyle yapmaktan kaçındığı gerçekti. Okubata hiç tereddüt etmeden bu mektubu yazarak görmekten korktuğu, görmemeye çalıştığı bu durumla, hiç beklemediği bir anda kendisini yüz yüze getiriverm̧işti. İşte bu nedenle aklı karmakarışık olmuştu.

Zaten evini özlemişti, dönmek istiyordu. Üstüne bir de böyle bir mektup alınca bir gün daha Tokyo'da oyalanmaya dayanamayacağını hissetti. Ne olursa olsun bir an önce dönerek durumu öğrenmeliydi. Ancak nasıl bir yol izleyeceğini henüz bilemiyordu. Onlara kızıp parlamadan, işin aslını astarını ikisinden dinlemek için konuya nasıl girmeliydi? Aslında bunu kocasına danışmak gerekirdi ama olmazdı! İşin sonuna kadar bunun sorumluluğunu kendisinin üstlenmesi, kocasına da Yukiko'ya da hiçbir şey belli etmeden gizlice gerçeği ortaya çıkarması en doğrusuydu. Olmazdı ya, durum gerçekten öyleyse bile kimse zarar görmeden, hiç kimseye belli etmeden bu işe bir son vermek en uygunu olacaktı. Aklından bin bir çeşit şey geçirdi durdu. Her şeyden önce kendisi dönene kadar Itakura'yı evlerinden uzak tutmak için ne yapması gerektiği en önemli sorundu. Okuduğu mektupta, "Itakura sizin yokluğunuzda da her gün evinize geliyor" yazması onu iyiden iyiye telaşlandırmıştı. Eğer ikisinin arasında bir aşk filizlenmişse bile, şimdi o filizlerin

boy atması için en uygun fırsattı. "... eniştem gündüzleri evde bulunmuyor, siz de, Etsuko ve O Haru Kalfa'yla Tokyo'dasınız. Böyle bir durumda neler olabilir diye endişe etmeden duramıyorum..." Her şeyden çok onu bu sözler sarsmıştı. Tamamen kendi düşüncesizliğiydi. Yokluğunda eve göz kulak olmayı Taeko'ya bırakarak Yukiko'yu, Etsuko'yu hatta O-Haru'yu bile yanına alarak Tokyo'ya gelmek kendi fikriydi ne de olsa. Sanki kendi elleriyle onlara bir aşk yuvası hazır etmiş gibiydi. Böyle bir ortamda, daha önce hiçbir şey filizlenmemiş olsa bile bir aşk yeşerebilirdi. Yanlış bir şey olursa suçlanması gereken o ikisi değil, asıl kendisi değil miydi? Bu durumu bir saniye bile göz ardı edemezdi. Şu anda bile endişe içindeydi. İçinde dayanılmaz bir huzursuzluk duyuyordu. Etsuko'yla birlikte dönmeleri için bir-iki gün daha gerekli olduğu düşünülürse bu arada olacakları nasıl engelleyebilirdi? En hızlısı, hemen kocasına telefon ederek kendisi orada değilken, Taeko'nun Itakura ile görüşmesini yasaklamasını söylemekti. Fakat bu iyi olmazdı. Kocasının haberi olmadan bu işi halletmek istiyordu. Başka bir yolunu bulmazsa bir tek Yukiko'ya açılır, hemen bu akşam onu Ashiya'ya göndererek onlara göz kulak olmasını isteyebilirdi. Kocasının durumu öğrenmesindense bu daha iyiydi. Aslında mümkünse bunu da yapmak istemiyordu. Yukiko'yu başlarına dikeyim dese bile, kardeşi Shibuya'ya ablasının evine daha yeni dönmüştü. O yüzden alelacele tekrar Kansai'ye göndermek için bir bahanesi yoktu. Madem öyle, O-Haru'yu önden göndermesi daha uygun olurdu. Elbette O-Haru'ya hiçbir şey çıtlatmayacaktı. Sadece, O-Haru ortalarda olursa, Itakura'nın çıkıp gelmesine engel olamasa da, ikisinin yakınlaşmasını önleyeceğini düşünüyordu.

Ancak Sachiko, O-Haru'nun ne kadar boşboğaz olduğunu aklına getirince, bu yolu kullanmaktan da vaz-

geçti. İkisinin arasında zaten bir şey yoksa sorun değildi de, O-Haru başlarında olursa, farz edelim ki onun dikkatini çekecek bir davranışları oldu, o çenesi düşüğün orada burada dedikodusunu yapmayacağını nereden bilebilirdi. Dedikodu yapmasa da, akıllı bir kızdı, niçin erken gönderildiğini anlayabilirdi. Hem Taeko'ların kıza bir sus payı verip susturmaları da mümkündü. Tamam O-Haru sevimli ve yetenekli bir kızdı ama bu tür şeylere yatkınlığı vardı. Ağzı iyi laf yapan Itakura'ya hemen kanabilirdi. Tüm bunları düşündükçe konuyu başka birine bırakamayacağını anladı. Bir an önce dönebilmek için bir şeyler yapacak, bugün yarın Etsuko'yu muayene ettirerek ne kadar geç saatte olursa olsun trene atlayıp yola çıkacaktı. Başka çare yoktu.

Sonunda, Kabuki-za Tiyatrosu tarafındaki köprüden geçerek nehir kıyısındaki yoldan kendi bulundukları tarafa doğru elinde güneş şemsiyesi ile yürüyen Yukiko'ya gözü takıldığında hiç sesini çıkarmadan odanın içine girdi. Yüzünün halini görmek için tuvalet masasına oturdu. Allığını aldı. Fırçayı yanaklarından iki-üç kez geçirdi. O anda aklına gelince, hemen yanındaki makyaj kutusunu Etsuko'nun dikkatini çekmeyecek gibi sessizce açtı. Cep brendisi şişesini çıkararak kapağını yarısını geçecek şekilde doldurdu, başına dikti.

On dokuzuncu bölüm

Sachiko'nun artık öyle sergi gezmeye isteği kalmamıştı. Yine de belki kafam biraz dağılır, diye düşündü. Öğleden sonra üçü Ueno'ya gittiler. İki sergi gördüklerinde yorgunluktan bitmişlerdi. Fakat Etsuko'nun ısrarlarına

dayanamayarak hayvanat bahçesine de gitmeye karar verdiler. Yorgunluktan ayaklarını sürüyerek kısaca bir dolaşıp çıktılar. Döndüklerinde akşam saat altıyı geçmişti. Aslında bir yerlerde akşam yemeği yemeyi düşünmüşlerdi ama o kadar yorulmuşlardı ki, bir an önce kaldıkları yere dönmek istediler. Yukiko'yla birlikte odalarına döndüler. Önce bir banyoya girdiler. Sonra akşam yemeklerini odaya söylediler. Hep birlikte yemek yiyorlardı ki, "Ben geldim efendim," diyerek O-Haru terden kıpkırmızı olmuş bir yüzle içeri girdi. Üzerinde ince yazlık Akashi ipeğinden pejmürde bir kimono vardı. Nikkō'dan şimdi dönmüşlerdi. O-Hisa ile birlikte Kaminarimon'dan metroya binmişlerdi. Kendisi hanımefendiye bir görünerek o gün için teşekkür etmek istemişti. Owari-chō'da inmiş yanlarına gelmişti. Etsuko için hediyeler getirmişti. "Küçükhanım için," diyerek, Nikkō'nun soya pestilini ve kartpostallarını çıkardı.

"Zahmet edip getirmişsin ama bu hediyeleri bizim yerimize, Shibuya'daki ablamlara götür lütfen."

"Oraya da aldım efendim. O-Hisa götürdü aldıklarımı."

"Aaa, ne çok şey almışsın."

"Kegon Şelalesi'ni gördün mü, O-Haru Kalfa?" Etsuko, kartpostalları açarken sordu.

"Evet, Tōshōgū Şinto Tapınağı, Kegon Şelalesi, Chūzenji Gölü... sayenizde her şeyi gördüm efendim."

Bir süre Nikkō gezisinden bahsettiler. Fakat O-Haru'nun, "Fuji Dağı'nı da gördüm efendim," demesi akıllarını karıştırdı.

"Nee? Fuji Dağı mı?"

"Evet."

"Nereden gördün?"

"Tōbu treninden efendim."

"Tōbu treninden Fuji Dağı'nın gözüktüğü bir yer var mı?"

"Sahi mi söylüyorsun O-Haru Kalfa? Fuji Dağı'na benzeyen başka bir dağ olmasın?"

"Hayır, eminim efendim. Tüm yolcular, 'Bak Fuji Dağı!' diyorlardı. Kesinlikle öyle efendim."

"Demek öyle, demek bir yerden gözüküyor o zaman."

Sachiko sabahtan beri aklında olan şeyi O-Haru'dan istedi. Resepsiyondan Doktor Sugiura'nın evine telefon ettirdi. Şanslarına seyahatten yeni dönmüştü. Ertesi gün, ayın altısının sabahı evine uğrarlarsa muayene edebileceğini söylemişti. Doktorun ayın beşinde döneceği söylenmişti. Sachiko da belki bir-iki gün gecikebileceğini düşünmüştü. O konuyu erkenden halletmeleri mümkün olacaktı. Bunu duyunca, tekrar resepsiyonu arattırdı, yataklı trende üç yer ayırtmalarını istedi. Mümkünse aynı kompartımanda ve yer numaralarının yan yana olmasını istedi. Yukiko çok şaşırmış gibi, "Ablacığım yarın dönüyor musunuz?" diye sordu. Sachiko, "Yarın sabah muayene olacaksa, biraz koşturmak gerekecek ama öğleden sonra alışverişi tamamlar, gece trenine yetişiriz. Benim öyle acelem yok ancak Etsuko'nun okulu çoktan başladı. Çok devamsızlık yapmasa iyi olur. Bir an önce dönmek istiyorum. Yarın öğleden önce sen de, O-Haru Kalfa da buraya gelirsiniz. Biz de o zaman kadar Doktor Sugiura'nın yanından dönmüş oluruz. Öğleden sonra birlikte alışverişe çıkarız. Ablamları son bir kez ziyaret etmek için Shibuya'ya gidememek kötü olacak ama hiç vaktimiz yok. Enişteme de ablama da selamlarımı iletirsin," diye cevap verdi.

Sachiko o akşam yemekten sonra kardeşini ve O-Haru'yu Shibuya'ya gönderdi.

Ertesi gün telaş içinde geçti. Sabahtan Hongōnishikata-machi'ye Doktor Sugiura'ya gittiler. Etsuko'yu mu-

ayene ettirdiler. Çıktıklarında eczaneye uğrayarak reçeteyi yaptırdılar. Akamonmae'den bir arabaya binerek Hamaya Hanı'na döndüklerinde, Yukiko ve O-Haru çoktan gelmiş, onları bekliyorlardı. Yukiko önce muayene sonucunu öğrenmek istedi. Doktor Sugiura da aşağı yukarı Doktor Tsuji'nin söylediklerine benzer şeyler söylüyordu. Dediğine göre, böyle hassas küçük kızlar doğuştan sanata yatkın, yetenekli çocuklarmış aslında. "Kendisini doğru yönlendirirseniz kızınızın farklı bir yönü ortaya çıkacaktır. Lütfen o kadar endişe duymayınız. Bu çocuğu yeteneği olduğu şeylere yönlendiriniz, o yöne odaklansın," dedi. Beslenme düzenine çok dikkat edilmesini söyleyerek bir de reçete yazdı. Verdiği reçete, Doktor Tsuji'ninkinden farklıydı. Sachiko bunları anlattı.

Öğleden sonra dördü beraber Iketahata'da Dōmyō, Nihon-bashi'de Mitsukoshi mağazasına, Meriya'da Yamamoto'ya, Ōwari'de Erien, Hiranoya, Ginza'nın batısındaki Awaya'ya gittiler. Yaz sıcakları geri gelmişti. Bir esinti vardı ama güneş yakıyordu. Mitsukoshi mağazasının yedinci katındaki, German Bakery pasta salonuna uğradılar. Daha sonra Colombin ve başka yerlerde de oturup dinlenerek susuzluklarını giderdiler. O-Haru, dağ gibi paket yığınını yüklenmişti. Paketlerin arasından bir tek yüzü gözüküyordu. Tüm yüzü terden sırılsıklam, üçünün arkasından yürüyordu. Diğer üçü de, birer-ikişer paket taşıyorlardı. Sonra bir kez daha Ōwari'ye gittiler. Bir butiğin alt katında bir sürü alışveriş yaptılar. Akşam yemeği saati geldiğinde Lohmeyer yerine bir değişiklik yaparak Sukiyabashi'deki New Grand Restoranı'na çıktılar. Hana dönüp yemekten daha çabuk olacaktı. Ayrıca bir süre daha akşam yemeklerini Yukiko ile yiyemeyeceklerdi. Bu nedenle onun sevdiği Batı tarzı bir yerde, fıçı biralarını içerek son bir akşam yemeği yiyip vedalaşmış olacaklardı.

Yemekten sonra çok büyük bir telaşla hana döndüler. Eşyalarını toplayarak Tokyo Garı'na vardılar. Onları yolcu etmeye gelmiş ablasıyla bekleme salonunda beş dakika kadar ayaküstü konuştular. Akşam sekiz otuzda kalkacak olan yataklı trene bindiler. Ablası ve Yukiko perona kadar yanlarından ayrılmadılar. Bir ara Etsuko aşağı inmiş Yukiko ile konuşuyordu. O sırada vagona çıkmış orada duran Sachiko'nun yanına, ablası gelerek fısıltıyla sordu:

"Yukiko'ya yeni bir görücü var mı?"

"Ondan sonra olmadı... Bu aralar yine çıkar diye umuyorum ya..."

"Bu sene bu işi bağlamazsak, biliyorsun gelecek sene onun için uğursuz bir yıl."

"Ben de öyle düşünerek herkese haber saldım..."

Etsuko, yukarı çıktığında gül renkli jorjet kumaşından mendilini sallayarak, "Hoşça kal ablacığım!" dedi. "Tekrar ne zaman geleceksin?"

"Şey, ne zaman gelebilirim bilmiyorum."

"Çabuk gel, olur mu!"

"Hı hı."

"Mutlaka ablacığım... tamam mı, mutlaka!"

Üstte bir, altta iki kuşetleri vardı. Yan yana yerler almışlardı. Sachiko, Etsuko ve O-Haru'yu alt katta karşılıklı kuşetlerde yatırarak üsttekinde de kendisi kalmaya karar vermişti. Hemen üzerinde içliğiyle üst kuşete çıkıp uzandı. Öyle uzanır uzanmaz uyuyamayacağını biliyordu. Uyumak için bir çaba sarf etmedi; kapalı gözlerle yatmaya devam etti. Az önce gözlerinde yaşlarla onları yolcu eden ablasının ve Yukiko'nun görüntüsü gözkapaklarında öylece asılı kaldı. Geçen ayın yirmi yedisinde yola çıktığından beri on bir gün olmuştu. Şimdiye kadar

hiç bu seyahati kadar rahatsız, telaş ve hengame ile geçen bir seyahati olmamıştı. Başlangıçta ablasının evinde kaldığında çocuklarının yaygarasından rahat edememiş, sonra tayfundan ödü patlamıştı. Paldır küldür Hamaya Hanı'na sığınmış, daha şöyle derin bir nefes alamadan bu sefer de Okubata'nın mektubuyla sanki hayatına bir bomba düşmüş gibi olmuştu. Biraz olsun rahatlayarak keyfini çıkardığı tek gün, ablasıyla Daikokuya Restoranı'na gittikleri zamandı, o kadar. Ama en azından Doktor Sugiura, Etsuko'yu muayene etmişti. Buraya gelişlerinin en önemli nedenlerinden birini halletmişlerdi. Fakat tek bir tiyatro oyunu bile görememişlerdi. Dünden beri ise, tozlu Tokyo yollarında oradan oraya yürüyüp durmuşlar, neredeyse bir saniye durmamışlardı. Gerçekten bu on bir gün baş döndürücü bir hızla geçmişti. Bu kadar kısacık zamanda bu kadar dolaşmak, seyahatte olmasa yapılacak bir şey değildi. Bunları düşünmek bile kendisini iyice yorgun hissetmesine sebep olmuştu. Yüksek bir yerden düşer gibi hissediyordu. Sanki uzanıp dinlenmiyor da, bir şeyler üzerinden geçmiş gibi yorgun hissediyordu. Yine de uykuya dalmayı başaramadı. Belki birkaç yudum brendi içse işe yarardı ama kalkıp alacak gücü kendisinde bulamadı. Bu uykusuz haliyle bile eve döner dönmez kendisini bekleyen sorunu –dünden beri türlü şüpheler, endişeler yumağı içinde erteleyip durduğu o sorunu– düşünüyordu. O mektuptakiler sahiden gerçek olabilir miydi? Eğer gerçekse nasıl davranmalıydı. Etsuko bir şey fark etmiş miydi acaba? Okubata'nın mektubuyla ilgili Yukiko'ya ağzından bir şey kaçırmış mıydı acaba?

Yirminci bölüm

Etsuko döndükten sonra sadece bir gün dinlenebildi. Bir sonraki gün okula gitmeye başladı. Sachiko ise dönmelerinin üzerinden birkaç gün geçtiği halde kendini hâlâ yorgun hissediyordu. Günlerini kâh masaj yaptırarak kâh öğlen uykusuna yatarak geçiriyordu. Canı sıkılırsa tek başına verandaya çıkıyor, bir sandalyeye oturarak bahçeyi seyrediyordu.

Sachiko hazan çiçeklerinden çok bahar çiçeklerini severdi. Ev sahibesinin zevkine uygun olarak düzenlenmiş bahçede, bu mevsimde suni tepeciğin gölgesindeki birkaç gülhatmi ile Stolz'larla aralarındaki çitin yanında salkım saçak dallarını yaymış bir öbek Japon turfilından başka insanın gözünü alacak bir şey yoktu. Yaz boyunca yapraklara bürünmüş tespih ağacı ve Çin parasol ağacı sıcaktan dallarını eğmişlerdi. Çimlerin yeşilliği Tokyo'ya gittiğinden beri pek değişmemiş görünüyordu. Yılın bu zamanında güneşin sert ışıkları yumuşamaya başlamıştı. Belli belirsiz bir serin esinti bulunduğu yere osmantus fragrans ağacının çiçeklerinin kokusunu taşıyordu. Tüm bunlar Ashiya'da da sonbaharın geldiğini hissettiriyordu. Yakında verandanın üstüne gerdikleri hasır güneşliği de kaldırmaları gerekecekti. İki-üç gündür bahçeyi seyrederken bir yandan tüm bu detayları fark ediyor, bir yandan da evinin yıllardır görmeye alışık olduğu manzarasını özlemle seyrediyordu. Gerçekten arada seyahate çıkmak iyi oluyordu. Sadece on gün evinden uzak kalmıştı fakat seyahat etmeye alışkın olmadığından mı nedir bilmiyordu, ona sanki bir aydan fazla olmuş gibi gelmişti. Şimdi içi nihayet evinde olmanın mutluluğuyla doluydu. Sonra, Yukiko'nun özlemle yahut ayrılık hüznüyle bahçede gezinişi aklına geldi. Bu hissettiklerinden, sade-

ce Yukiko'nun değil, kendisinin de tam bir Kansai'li olduğunu, bu iklime ne derin muhabbet duyduğunu fark ediyordu. Bahçeleri, öyle özel bir tarafı olmayan sıradan bir bahçeydi belki. Ama çam ağaçlarının havayı dolduran kokusu duyuluyor, Rokkō tarafındaki dağlar görülüyordu. Pırıl pırıl gökyüzüne bakmak bile insana Osaka-Kobe arasında yaşamak için daha iyi, daha huzurlu bir yer olmadığını düşündürtüyordu. O gürültülü, tozlu, renksiz Tokyo ne kadar da tatsız bir şehirdi! Yukiko hiç dilinden düşürmediği gibi, "Tokyo ile burasını karşılaştırınca rüzgârın insanın tenine dokunuşu bile farklı," derken ne kadar da doğru söylüyordu! Öyle bir yere taşınmak zorunda kalmadığı için ablasından da, Yukiko'dan da ne kadar şanslıydı. Bunu düşününce tarif edilemeyecek bir neşeyle doluyor, O-Haru'yu yakalayarak, "O-Haru Kalfa, sen en azından Nikkō'yu gezip gördün, iyi ettin. Fakat benim için Tokyo denilen o yerde bir parça bile iyi bir şey olmadı. Sahiden insanın evi gibisi yok!" diyordu.

Taeko, yaz boyu ara verdiği işine artık yeniden başlamaya karar vermişti. Ablası yokken evde kalmaya özen göstermişti ama ablasının dönüşünün ertesi günü Shugawa'ya atölyesine gidip gelmeye başlamıştı. Dikiş akademisinin ne zaman başlayacağı belli değildi. Yamamura Okulu'nda da hocasının vefatından dolayı dersler bitmişti. Taeko'nun yapma bebek yapımı dışında ilgilenecek işi kalmamıştı. Bir gün ablasına, "Madem zamanım var, bu fırsatı değerlendirerek Fransızca öğrenmek istiyorum," dedi. Sachiko, "İstersen Madam Tsukamoto'yu eve ders için çağıralım mı? Yukiko bıraktığından beri ben de devam etmiyorum. Ama sen başlarsan, ben de başlayabilirim," diye cevap verdi. Bunun üzerine Taeko, "Ben daha başlangıç seviyesindeyim, birlikte ilerlememiz zor olur. Hem ders ücreti çok yüksek," diye gülerek geçiştirdi.

Itakura bir kez, Taeko evde yokken, "Saygıdeğer hanımefendi, hoş geldiniz demek için rahatsız ediyorum," diyerek uğradı. Verandada yarım saat kadar Sachiko ile sohbet etti. Ardından mutfağa geçti. O-Haru'nun Nikkō gezisini dinledikten sonra ayrıldı. Sonrasında bir daha görünmedi. Aslında Sachiko konuyu yorgunluğunu çıkardıktan sonra ele almayı düşünüyor, uygun bir fırsatını kolluyordu. Fakat günler böyle geçip gitti. Zamanla Tokyo'dan beri taşıdığı şüpheleri hafifledi. Hamaya Hanı'nın bir odasında mektubu açtığı o sabah çok şaşırmıştı. Ertesi gün de içini kemirip bitiren endişe devam etmişti. Trenin kuşetine uzandığında da sanki bir kâbus gibi bütün gece ona sıkıntı vermişti... O zaman o kadar telaş ederek bu konuyu bir an önce halledilmesi gereken bir şey olarak görmüştü. Ama tuhaf bir şekilde, evine döndükten sonra, keyifle yeni bir güne başladığı andan itibaren üzerinde hissettiği baskı hafiflemişti. Pek aceleye getirmesem de olur, diye düşünmeye başlamıştı. Eğer böyle bir şey Yukiko için söylenmiş olsaydı, kim ne derse desin, en başından kestirip atar, asılsız bir iftira olarak görür, yok sayardı. Ancak Taeko daha önceki olaydan dolayı mimliydi. Kardeşinin aklı, kendisinden de, Yukiko'dan da farklı çalışıyordu. Daha açık söylemek gerekirse, tam anlamıyla güvenmediği bir yönü vardı. O yüzden mektup kendisini allak bullak etmişti. Eve döndüğünde, Taeko'nun halinde tavrında bir değişiklik sezmemişti. Her zamanki canlı, neşeli yüzünü gördüğünde kız kardeşinin öyle gizli kapaklı işler çevirmediği hissi kuvvetlenmişti. Başlangıçta o kadar telaşa kapılmış olmasını tuhaf bile bulmaya başlamıştı. Belki Tokyo'dayken Etsuko'nun sinir bozukluğu kendisine de geçmişti. Tokyo'nun o gergin havası kendisi gibi hassas birinin sinirlerini zayıflatıyordu. İlk duyduğunda o kadar endişelenmiş olması maraziydi de, şimdi muhakeme yeteneği yerine gelmiş olabilir miydi?

Dönmesinin üzerinden bir hafta kadar geçmişti. Orada olduğu için kendisini neşeli hissettiği bir zamandı. O sırada meseleyi Taeko'ya açma fırsatını yakaladı.

O gün Taeko, Shukugawa'daki atölyesinden daha erken dönmüş, üst kata kendi odasına çıkmıştı. Atölyesinden kendi elişi olan yapma bir bebek getirmişti. Yaşı geçkince bir kadını yapmıştı. Koyu renk üzerine beyaz bırakılmış küçük desenlerden oluşan *kokumochi* desenli bir kıyafet giydirmişti bebeğe. Ayağında bahçe nalınları, bir taş fenerin yanına çömelmiş olarak görülüyordu. Taeko, bu eserine "Ağustosböceklerinin Sesi" adını vermişti. Bu yapma bebeğe ağustosböceklerini dinliyor havasını verebilmek için çok çaba sarf etmesi gerekmişti. Bebeği sehpanın üzerine koymuş seyrediyordu. O sırada Sachiko, "Aa, pek güzel olmuş!" diyerek odaya girdi.

"İyi olmuş, değil mi?"

"Sahiden iyi olmuş! Yeni yaptın değil mi? Genç bir kız yerine, yaşı geçkin bir kadın yapmak iyi fikir olmuş. Hüzünlü bir havası var..." Ardından yapma bebekle ilgili birkaç söz daha söyledi. Sonra konuyu değiştirerek, "Koisan," diye seslendi. "... şey ben aslında Tokyo'dayken çok tuhaf bir mektup aldım."

"Kimden?" Taeko hâlâ gözlerini yapma bebekten ayırmadan gelişigüzel cevap verdi.

"Küçük Efendi Kei'den," diye cevap verdi Sachiko.

"Yaa," diyen Taeko bakışlarını ablasına çevirdi.

"Bak burada," dedi Sachiko gönderildiği gibi Batı tarzı mektup zarfının içinde duran mektubu göğsünden çıkarırken. "Ne yazdığını biliyorsundur herhalde."

"Aşağı yukarı tahmin edebiliyorum. Olasılıkla Itakura meselesidir."

"Evet, öyle. Kendin oku bir bak."

Böyle durumlarda Taeko sükûnetini asla yitirmez, hiç renk vermezdi. Dışarıdan ne düşündüğünü anlamak

imkânsızdı. Üç sayfadan oluşan mektubu sakince masanın üzerine koydu. Ablası onu izlerken, kılı bile kıpırdamadan her bir sayfayı teker teker çevirerek baştan sona okudu. Sonunda, "Ne aptalca! Epeydir beni, burada yazdıklarını sana söylemekle tehdit ediyordu," dedi.

"Mektubu aldığımda sanki başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Nasıl şaşırdım bilemezsin!"

"Böyle şeyleri ciddiye almanı istemiyorum."

"Mektup gönderdiğimi Koisan'a söylemeyin yazmış. Başka birine sormaktansa işi doğrudan sana açmak en hızlı çözüm, diye düşündüm. Gerçek olduğuna ben de inanmadım."

"Kei kendisi çapkınlık yaptığı için başkalarını da öyle sanıyor."

"Peki Koisan, sen Itakura hakkında ne düşünüyorsun?"

"Öyle birini o anlamda söz konusu bile etmem. Kei' nin ima ettiği anlamdan farklı olsa da, Itakura'ya minnet duyuyorum elbette. Hayatımı kurtaran, gönül borcum olan biri hakkında kötü düşünemem zaten."

"Bu söylediğini çok iyi anlıyorum. Ben de mutlaka öyledir diye düşünmüştüm."

Taeko'nun anlattığına göre her ne kadar mektupta "sel baskınında beri" yazsa da Okubata'nın, Itakura ile arasında bir şey olduğundan şüphelenmeye çok önce başlamıştı. Kendisine doğrudan bir şey söylemese de, Itakura'yı iğneleyip durduğunu Taeko sonradan duymuştu. Başlangıçta Itakura bunun, kendisi Makioka'ların evine rahatça girip çıkarken Okubata'nın girmesine izin verilmemesinden kaynaklandığını düşünmüştü. Durumun Okubata'nın kanına dokunduğunu, kıskanarak çocukça bir kızgınlık gösterdiğini düşünerek kulak arkası etmişti. Okubata, selden sonra birdenbire sertleşmiş, şüphelerini Taeko'ya söyleyecek kadar ileri gitmişti. Okubata, Taeko'

ya, "Bir sana söylüyorum, Itakura bilmiyor, o herife bir şey belli etme," demişti. Taeko da, gururlu biri olan Okubata'nın gerçekten Itakura'ya bir şey söylemediğine inanmış, konuyu doğrudan onunla konuşmaktan kaçınmıştı. Itakura da, Okubata'nın yaptıklarını Taeko'ya anlatmamıştı. Bu olay yüzünden Taeko, Okubata'yla küçük bir kavga etmiş, telefonlarına çıkmamaya, onunla görüşmekten kaçınmaya başlamıştı. Fakat gerçekten çok kıskandığını görünce haline acımıştı. Mektupta da yazdığı gibi ayın üçünde uzun aradan sonra onunla görüşmüştü. Taeko'nun, atölyesine gidip gelirken yolda Okubata ile her zaman buluştuğu bir yer vardı. Okubata mektubunda "Shukugawa'da Koisan'ı görme fırsatım oldu," diye yazmıştı. Ancak nerede ve nasıl olduğu yazmıyordu. Sachiko nerede görüştüklerini sorunca, Taeko, "O yakınlardaki çamlıkta yürüyerek sohbet edip ayrılıyoruz," diye cevap verdi. En son görüştüklerinde Okubata, mektupta yazdığı gibi bir sürü delili olduğunu söyleyerek Taeko'yu itham etmiş, Itakura ile arkadaşlığını bitirmesini istemişti. Taeko hayatını borçlu olduğu kişiye böyle bir şey yapmasının mümkün olmadığını söyleyerek reddetmişti. Ancak Okubata'ya, bundan sonra Itakura ile karşılaşmamaya özen göstereceğine, Itakura'nın Ashiya'ya uğramamasını sağlamaya çalışacağına ve tanıtım fotoğraflarının hazırlanması gibi iş ilişkilerini de tamamen bitireceğine söz vermişti. Sözünü yerine getirebilmek için olanı biteni Itakura'ya açıklamak durumunda kalmıştı. O zaman bu konuyu ilk defa kendisiyle konuşmuş, Okubata'nın Itakura'ya da aynı şekilde hiçbir şey söylememesini tembihlediğini ve aynı sözleri verdirttiğini öğrenmişti. Böyle söz verdikten sonra yani bu ayın üçünden beri Itakura'yı bir kere bile görmemiş, Itakura da ziyarete gelmemişti. Sadece ablası dönünce bir anda elini ayağını çekmenin uygun olmayacağını düşünerek hoş geldinize uğramıştı. O zaman da

özellikle Taeko'nun olmadığı zamanı seçmişti. Taeko böyle anlattı.

Durum Taeko için böyle olsa da, Itakura ona karşı ne hisler besliyordu acaba? Okubata'nın Taeko'dan şüphelenmesi için bir sebep olmasa bile, Itakura'dan şüphelenmesi zor olmasa gerekti. Okubata, Taeko'nun kendisini kurtardığı için Itakura'ya hiçbir minnet borcu duyması gerektiğini düşünmüyordu. Sebebine gelince, kahramanlık göstermek o adamın en başından beri asıl amacıydı. O dalavereci, büyük bir karşılık beklemeden kendisini öyle bir tehlikeye atar mıydı hiç? Itakura o gün sabahtan itibaren hazırlanarak oralarda dolaştığını söylüyordu. Ama her şeyi önceden planlamıştı. Haddini bilmeyen, düzenbaz bir adama minnet duyacak bir şey yoktu. Her şeyden önce hamisinin sevgilisini çalmaya çalışan biri zaten minnet duygusunu bir kenara atarak nankörlük etmiyor muydu? Okubata böyle diyordu.

Itakura ise kendisine yapılan ithamları sonuna kadar reddetmişti. Taeko'ya şöyle anlatmıştı: "Küçük Efendi Kei, söylediklerinde çok yanılıyor! Benim sizi kurtarma sebebim, sizin Küçük Efendi Kei'nin sevgilisi olmanız. Ben eski işverenime hâlâ minnet duyuyorum. Kendisine sadakatimden hayatımı tehlikeye attığım halde yaptığımın böyle anlaşılmasına dayanamıyorum. Çok şükür, aklı selim biriyim, sizin gibi bir hanımın, benim gibi birine dönüp bakmayacağını biliyorum!" demişti.

Bunları dinleyen Sachiko, kardeşine, "Her ikisinin de söyledikleri hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu. Taeko, "Doğrusunu söylemek gerekirse, ben Itakura'nın hislerini derinden derine hissetmiyor değilim. Itakura akıllı biri. Bu konuda hiç renk vermiyor. Ancak kendisini o kadar tehlikeye atarak beni kurtarması belki de sadece eski efendisine gönül borcunu ödemek için yada sadakatten olmayabilir. Itakura'nın kendi hislerinin farkında olup olmadığını bilmiyorum ama Küçük Efendi Kei'ye sadaka-

tinden çok bana sadakat gösteriyor olabilir. Fakat farz edelim ki böyle olsa bile bir mahzuru yok, kendisi yerini bildiği sürece benim durumu bilmezden gelmem yeterli. Maharetli biri. Arı gibi çalışıyor. Her işime koşturuyor. Hem o da her işime koşmayı bir ayrıcalık olarak görüyor. Bunun böyle olması yeterli," dedi. Taeko'nun onunla görüşmesinin sebebi buydu. "Kei, olmadık şeyleri kafasına takıyor. Boş yere kıskanıyor. Gereksiz yanlış anlaşılmalardan kaçınmak için, her şeyi kestirip atmasam da görüşmemeye karar verdik. Artık Kei'nin içi rahat, şüphelerine de bir su serpildi. Olasılıkla sana böyle bir mektup yazmış olmaktan şimdi pişmanlık duyuyordur," diye konuşmuştu. "Itakura gibi biri benim hakkımda ne hissederse hissetsin, fark etmez. Kei sahiden tuhaflık yapıyor!"

"Sen böyle düşünüyorsan ortada hiçbir sorun yok. Ancak, Kei için böyle bir şey kabul edilemez, değil mi?"

Taeko, sigara içtiğini son zamanlarda saklamamaya başlamıştı, kimonosunun kuşağından beyaz kaplumbağa kabuğundan yapılmış sigaralığını çıkardı. Son zamanlarda pek bulunmayan, ithal, ağız kısmı yaldızlı sigarasını yaktı. Sonra, yapmakta pek usta olduğu gibi dudaklarını yusyuvarlak yaparak, arka arkaya duman halkaları gönderirken bir süre düşüncelere daldı. Sonunda, "Bu arada, Avrupa seyahati..." dedi yüzünü çevirmeden, "Ablacığım o konuyu düşündün mü?"

"Hı hı, o konuyu unutmadım ancak..."

"Tokyo'dayken konusu açıldı mı?"

"Ablamla konuşurken dilimin ucuna kadar geldi fakat işin içinde para meselesi olduğundan, söylemesem daha iyi olur, diye düşündüm. Ağzımı açmadım. Bir şey söylenecekse, Teinosuke Enişten söylesin."

"Teinosuke Eniştem ne diyor bu konuda?"

"Eğer Koisan bu isteğinde ciddiyse ben aracı olurum diyor. Ancak Avrupa'da savaş çıkacak diye endişeleniyor."

"Çıkar mı acaba?"

"Ne olur bilemiyorum ama, enişten, 'Gelişmelere bakıp ondan sonra karar versek nasıl olur?' diyor."

"Orası öyle de, Tamaki Hoca pek yakında gidecekmiş. Eğer gideceksen, seni de götüreyim diyor."

Aslında Sachiko da olaylar böyle gelişince, elbette önce Itakura ile, sonra da bir süreliğine de olsa Okubata'yla da Taeko'nun arasına mesafe koymak için onu Avrupa'ya göndermenin iyi bir yol olacağını düşünüyordu. Batı'da savaş rüzgârlarının estiği gazetelere bir göz atmakla bile anlaşılıyordu. Kız kardeşini böyle bir yere tek başına göndermeye içi elvermiyor, ablasının ve eniştesinin de böyle bir şeye izin vereceğini düşünmüyordu. Bu nedenle tereddütleri vardı. Fakat Tamaki Hoca'yla birlikte gideceklerse üzerinde tekrar bir düşünülebilirdi. Taeko'nun anlattığına göre, Tamaki Hoca uzun süreliğine gitmeyecekti. Hoca Paris'e yıllar önce gitmişti. Bir fırsatını bulursa tekrar giderek son moda şeyleri öğrenip dönmek istiyordu. Sel felaketinden sonra okul binasını yenilemek gerektiğinden o süreyi değerlendirerek gitmeye karar vermişti. Altı ay içinde dönmeyi düşünüyordu. Aslında Taeko'nun bir-iki yıl kalıp kendisini geliştirmesinin daha iyi olacağını düşünüyordu. Eğer kendisinden sonra orada kalmaktan endişe duyarsa kendisiyle dönebileceğini söylemişti. Altı ay bile gitse yararı olacağına inanıyordu. Hoca da elinden geleni yaparak Taeko'nun bu işte uygun bir unvan alması için uğraşacaktı. Bu sene yılbaşında yola çıkarak temmuzda dönmeyi planlıyordu. Kısa bir süreliğine orada olacaklardı. Herhalde o sırada savaş çıkacak değildi ya! Ama oldu ki çıktı, işi biraz da kadere bırakmak gerekiyordu. Öyle bir şey olursa birlikte olacakları için daha güçlü hissederlerdi, hem Almanya ve İngiltere'de tanıdıkları olduğu için, bir şey olursa kaçacak yerleri de vardı. Böyle bir fırsat kolay kolay ele geçmezdi. O yüzden Taeko da tehli-

kenin farkında olmasına rağmen onunla gitmek istiyordu. "Bu sefer Kei de, Itakura meselesinden dolayı gitmeme bir şey demiyor." Taeko bunları anlattı.

"Bana kalırsa da olur ama Teinosuke Enişten ne diyecek bakalım, önce bir ona danışalım."

"Eniştemden olur vermesini ve ablamla büyük eniştemi de ikna etmesini iste, olur mu?"

"Daha yılbaşına kadar çok var, acele etmeye gerek yok, değil mi?"

"Ne kadar çabuk olursa o kadar iyi. Eniştem ne zaman Tokyo'ya gidecek?"

"Bu yıl içinde bir-iki sefer daha gidecek. Koisan sen de Fransızca öğrenmeye başlarsın artık," diye cevap verdi Sachiko.

Yirmi birinci bölüm

Bayan Stolz, o ayın on beşinde, Rosemarie ve Fritz'i alarak President Coolidge gemisiyle Manila'ya yola çıkacaktı. Etsuko'nun Tokyo'da olduğu süre Rosemarie'ye düşünmediği kadar uzun gelmişti. Hemen her gün, "Etsuko daha gelmedi mi? Neden hemen gelmiyor?" diye eve göz kulak olan Taeko'ya ya da hizmetçilere sorup durmuştu. Ne yapacaklarını bilememişlerdi. Etsuko Tokyo' dan döndükten sonra da her gün okuldan dönüşünü bekledi. Kalan sayılı günleri, bir gün bile atlamadan birlikte oynayarak geçirmeye başladılar. Etsuko çantasını salona fırlatıyor, çitlerin oraya koşarak, "Rumii, *komm*!" diye çat pat Almancasıyla "gel" diyerek yanına çağırıyordu. Bunu üzerine Rosemarie çıkıyor, çitin üzerinden atlayarak onların bahçesine geliyordu. Ayaklarındakini çıkararak çim-

lerin üzerinde hoplayıp zıplıyorlardı. Zaman zaman onlara, Fritz'in hatta Sachiko ve Taeko'nun bile katıldığı oluyordu. Etsuko, "*Ein, zwei, drei, vier*..." diye birden yirmiye, otuza kadar Almanca sayabiliyordu. "*Schenell, schenell*!– Haydi!", "Rumii, *bitte* –lütfen!", "*Noch nicht*!– Şimdi olmaz!" gibi sözleri Almanca söyleyebiliyordu. Başka şeyleri de biraz biliyordu. Bir gün çitlerin yanındaki çalılıkların arasından Rosemarie, "Etsuko, elveda, *sayōnara*!" diye Japonca söyledi.

"*Auf, wiedersehen!*" diye bu sefer Etsuko, Almanca veda etti.

"Hamburg'a ulaşır ulaşmaz mutlaka mektup yaz olur mu?"

"Etsuko, sen de yaz lütfen."

"Tamam gönderirim, mutlaka! Peter'a da çok selam söyle!"

"Etsuko..."

"Rumii! Fritz!" diye karşılıklı bağrışan sesler duyuluyordu. Aniden, "Deutschland über Alles," diye Alman milli marşını söylemeye başlayan Rosemarie ve Fritz'in sesi duyuldu. Sachiko, verandaya çıkıp baktığında, abla kardeş iki çocuğun, parasol ağacının epeyce yüksek bir yerine çıktıklarını gördü. Bir dalın üzerinde durmuş, mendil sallıyorlardı. Aşağıdan da Etsuko onlara cevap veriyordu. Sanki gemi yola çıkıyormuş gibi yapıyorlardı.

"Aaa..." Sachiko da hemen parasol ağacının yanına koşarak, "Rumii! Fritz!" diyerek mendil sallamaya başladı.

"Etsuko'nun annesi! *Auf, wiedersehen!*"

"*Auf, wiedersehen!* Elveda Rumii, tekrar Japonya'ya gel olur mu!"

"Etsuko'nun annesi! Etsuko! Siz de Hamburg'a gelin olur mu!

"Olur. Geliriz! Etsuko büyüsün mutlaka geliriz! Rumii, kendine iyi bak!"

Sachiko bunları söylerken, çocuk oyunu olduğunu bilmesine rağmen gözleri nemleniverdi.

Bayan Stolz çocuklar konusunda son derece disiplinli ve sertti. Rosemarie, Etsuko'lara oynamaya geldiğinde, belli bir zaman sonra mutlaka "Rumii" diye çitlerin diğer yanından çağırırdı. Ancak çocukların birlikte geçirdikleri bu son günlerde onların ayrılacaklarına ne kadar üzüldüklerini fark etmişti. O konuda eskisi gibi sert davranmıyordu. Hava karardıktan sonra bile iki kız evde oynamaya devam ediyordu. Hep yaptıkları gibi, kıyafetleri olmayan yapma bebekleri salonda yan yana diziyor, sonra giydiriyorlardı. Hepsi bittikten sonra evin kedisi Suzu'yu da yakalayıp getiriyor, bebeklerin yerine ona da kıyafet giydiriyorlardı. Bir gün iki kız sırasıyla piyano çalıyorlardı. Rosemarie sık sık, "Etsuko, buyur bir tane daha lütfen," diyordu. Aslında, "Lütfen bir parça daha çalar mısın?" demek istiyordu.

Bayan Stolz, kocasının gidişi pek ani olduğundan, onun eşyalarını düzenlemek, ev eşyalarıyla ilgilenmek, yarım kalan işleri bir başına tamamlamakla meşguldü. Her gün nefes almadan koşuşturup durduğunu, Sachiko evin üst katında görüyordu. Bu Alman aile, yanlarına taşındığından beri öyle gizlice gözetlemek gibi bir amacı olmasa da sabah akşam üst katın verandasından baktığında, evin arka kapısı göründüğü için olan biteni görüyordu. Evin hanımını, çalışanları, mutfakta neler olduğunu gözü kapalı anlar olmuştu. Ne zaman bakarsa baksın mutfaktaki her bir şeyin derli toplu oluşuna hayret ediyordu. Kuzine, mutfak masası ortadaydı. Çevresinde alüminyum çaydanlık, tava, büyükten küçüğe her şey sırayla dizilmiş, hep aynı yere konuyordu. Hepsi çok güzel parlatılmıştı, sanki savaş aletleri gibi pırıl pırıldı. Çamaşır, temizlik, banyonun yakılması, yemeğin hazırlanış saati hepsi, her gün dakikası dakikasına ölçülmüş gibi aynı zamandaydı.

Sachiko'lar, komşu evde yapılan işi gördüklerinde saate bile bakmadan zamanı tahmin edebiliyorlardı. İki genç Japon hizmetçileri vardı. Onlarla Sachiko'ların evindekiler arasında bir seferinde bir olay meydana gelmişti. Stolz' ların önceki hizmetçileri zamanında, olmuş bir şeydi. O hizmetçiler Sachiko'ların gördüğü kadarıyla hiç yüksünmeden var güçleriyle çalışan gerçekten kendilerini işlerine adamış çalışanlardı. Hizmetçiler, ev sahibesinin onları çalıştırma şeklinin çok sert olmasından başından beri memnun değildiler. "Hanımımız başımıza geçiyor, bir dakika bile boşa geçirmeden iş yaptırıyor. Biz bir işi bitirince, hemen öbür işe koşuyor. Tamam Japonların evinde alamayacağımız kadar çok maaş alıyoruz. Hem burada çok şey öğrendik. O yüzden gün boyu nefes alacak vaktimiz olmasa da burada kalıyoruz. Hanımefendi de çok muhteşem bir ev hanımı, kendisine hayranlık duyuyoruz. Ancak bizim açımızdan çok zor oluyor," diye yakınıp duruyorlardı. Bu hizmetçilerin günlük işlerinden biri de evin önündeki kaldırımı süpürmekti. Sachiko'ların yanında çalışan O-Aki, kendi evlerinin önünü temizlerken bu konuda sorun çıktı. O-Aki'nin anlattığına göre, her seferinde Stolz'ların hizmetçileri evlerinin önünü temizlerken bu tarafı da temizliyorlardı. O da bir kez olsun kendisi temizleyerek teşekkür etmek istemişti. Yaptığı bundan başka bir şey değildi. Bayan Stolz bunu görünce, "Kendi işinizi başkalarının hizmetçilerine yaptırmak ne demek!" diyerek hizmetçilerini epey paylamıştı. Ama hizmetçiler de altta kalmamışlardı. "İşten kaytarmıyoruz. O-Aki'den de böyle bir şey istemedik. Kendisi isteyip yapmış. Bu da bir tek bu sefer oldu. Eğer uygun bulmadıysanız ikinci bir kez olmasına izin vermeyiz," diye cevap vermişlerdi. Söylediklerini anlamamasından da olmuştu, Bayan Stolz kolay kolay yatışmamıştı. Bunun üzerine, "Madem öyle biz ayrılacağız!" demişlerdi. İş sonunda, "Tamam, gidin o za-

man!" diyecek raddeye gelmişti. Sachiko, O-Aki'den olayı öğrenmiş, aralarını yapmak istemişti. Ama bunu duyan hizmetçiler iyice kesin bir tavırla, "Olmaz, sağ olun ama sizinle ilgili değil, bir şey söylemeyin lütfen. Bir tek bugün olanlardan ötürü değil. Biz var gücümüzle çalışıyoruz ama hanımımıza hiç yaranamıyoruz. İki lafından biri 'aptal' oluyor. Elbette bizim kafamız hanımefendininki gibi iyi çalışmıyor ama bizim ne kadar vefakâr, ne kadar çok işe yarayan çalışanlar olduğumuzu başkalarını çalıştırdığında görecek! Hanımefendi kendisi yaptığı hatayı fark edip bir şeyler söyler, gönlümüzü alırsa tamam, öyle olmazsa şimdi ayrılmanın tam zamanı," demişlerdi. Bu nedenle Sachiko da olaya mâni olamamıştı. İki hizmetçi birlikte ayrılmışlardı. Çok geçmeden de şimdiki hizmetçiler gelmişti ama Bayan Stolz önceki hizmetçilere söylediklerine çoktan pişman olmuştu. "Öncekilerin hem kafaları daha iyi çalışıyordu hem de elleri işe daha yatkındı, ikisi de çok daha iyiydi," diyordu. Kendisi de sonradan, "Ben, o insanları göndermekle hata yaptım," diye Sachiko'ya söylemişti. Bayan Stolz'un nasıl bir ev hanımı olduğu bir tek bu olaydan bile anlaşılabiliyordu. Ancak bundan dolayı kesin kuralcı, katı biri sanılmasındı. Bir yandan da sevgi dolu, nazik biri olduğu o sel baskınında yaptıklarından apaçık anlaşılıyordu. O gün, yakınlardaki karakola çamur içinde iki-üç sel mağdurunun sığındığını duyar duymaz hemen tişört, iç çamaşırı göndertmişti. "Eğer gecelik kimononuz falan varsa onu da verin," diye hizmetçilere tembihlemişti. Gün boyu, eşinin ve çocuklarının sağ salim dönüp dönemeyeceklerini düşünmekten bitap olmuş, Etsuko için bile endişelenmişti. Ağlamaktan kızarmış gözlerinden, yüzünden, akşam kocası çocuklarla sağ salim döndüğünde deli gibi çığlıklar atarak koşmasından ve daha pek çok şeyden nasıl biri olduğu anlaşılıyordu. Sachiko hâlâ, bu hanımın sevinçten her şeyi unutarak Bay

Stolz'un boynuna sarılışını hatırlıyordu. Bu kadar tutkulu bir tarafı olması da hayranlık uyandıracak bir özellik değil miydi? Tüm Alman hanımlar harika olsa da, her biri Bayan Stolz gibi olacak değildi ya! Böyle biri pek bulunmazdı. Bu hanımın komşuları olması kendi şansları olmuştu. Ne yazık ki birbirlerini pek tanıma fırsatı bulamamışlardı. Sachiko, yabancıların Japonlara mesafeli olduğunu duymuştu ama bu aile çok cana yakındı. İlk taşındıklarında bile piramit şeklinde nefis bir pasta göndermişlerdi kendilerine. Kendileri de onlara yakın davranmışlardı. Keşke sadece çocukların görüşmesine izin vermekle kalmayarak arada birbirlerine gidip gelseler, yemek, tatlı tarifleri falan öğrenseler ne iyi olurdu. Sachiko içinden bir kez daha, "Yazık oldu," diye geçirdi.

Bayan Stolz böyle biri olduğu için, Sachiko'lar dışında diğer komşuları, onların gitmelerine pek üzülmemişlerdi. Bayan Stolz götüremeyeceği ev eşyalarını mümkün olduğunca tanıdıklarına, evlerine girip çıkan kişilere düşük bir fiyatla vermeye çalışmıştı. Bunları alanlar dikiş makinesi, elektrikli buzdolabı gibi şeyleri çok ucuza denk getirdikleri için sevinmişlerdi. Sadece kimsenin istemediği eşyaların tamamını mobilyacıya satmıştı. Bir piknik sepetinde yemekte kullanacakları birkaç şey bırakmıştı.

"Artık bu evde bir şey yok. Bizler, gemiye binene kadar bu sepetteki çatal bıçakla yemek yiyeceğiz."

Böyle diyerek gülmüştü. Komşular, Bayan Stolz'un Almanya'ya döndüğünde burayı hatırlamak için, oradaki evlerine Japon odası yaptırarak Japon eşyalarıyla süsleyeceğini duyunca, kimisi Japon kaligrafisinin olduğu bir tablo, kimisi antika bir şey göndermişti. Sachiko da büyükannesinden kalan arkasında saray arabası işlemesi olan ipek bir bohça gönderdi. Rosemarie de, Etsuko'ya en sevdiği bebeğini ve bebek arabasını hediye etti. Buna karşılık Etsuko da, Rosemarie'ye bu seneki dans gösteri-

sinde, dans ederken çekilip renklendirilmiş fotoğrafını ve o zaman giydiği pembe renkli, çiçek desenli, uzun kollu ipek kimonosunu verdi.

Gemiye binmelerinden bir önceki akşam Rosemarie'ye Etsuko'yla kalması için izin verildi. O gece ikisi de ele avuca sığmadılar. Etsuko, Rosemarie'ye kendi yatağını vermiş, kendisi de Yukiko'nun yer yatağını almıştı. Fakat ikisi de bir türlü uyuyamadı. Teinosuke, kızların çığlıkları, koridorda patır patır koşuşturmaları yüzünden gözünü bile kırpamamıştı.

"Ne çok gürültü patırtı ettiler!" diyerek yorganı başına çekti ama giderek iyice azıttılar. Teinosuke sonunda birden yatakta doğrularak başucundaki lambayı yaktı: "Hey, gecenin ikisi olmuş!"

"Sahiden mi, o kadar olmuş mu?" dedi Sachiko şaşkınlıkla.

"Bu kadar heyecanlanmaları iyi değil. Bayan Stolz da kızar hem."

"Bir tek bu geceleri var. Olsun o kadar. Bayan Stolz da bu gece göz yumacaktır..."

Böyle konuşurlarken, "Hortlak!" diye bağıran bir ses duyuldu. Koşuşma sesleri yatak odasına yaklaştı.

"Baba!" Etsuko sürgülü kapının dışından bağırdı. "Baba, hortlak Almanca nasıl denir?"

"Baksana, Almanca hortlağı soruyor. Biliyorsan söyleyiver," dedi Sachiko.

"*Gespenst*!" Teinosuke yıllar önce öğrendiği bu Almanca sözcüğü hâlâ hatırlamasına şaşırmıştı. Düşünmeden yüksek sesle, "Hortlağın Almancası *gespenst*!" dedi.

"*Gespenst*!" diye Etsuko tekrarlamaya çalıştı. "Rumii, bu *gespenst*..."

"Aaa, ben de *gespenst* olacağım!" diye cevap verdi Rosemarie.

Ardında tekrar yaygara koparmaya başladılar.

"Hortlak!"

"*Gespenst*!"

Böyle bağırışarak üst katta oradan oraya koşuşturdular. Sonunda Rosemarie önde, Teinosuke'lerin odasına daldılar. İkisi de başlarına çarşaf geçirmiş hortlak taklidi yapıyorlardı. Durmadan, "Hortlak!" "*Gespenst*!" diyerek gülüşüyorlardı. Odanın içinde iki-üç tur attıktan sonra tekrar koridora fırladılar. Saat üç sıralarında nihayet odalarına girdiler. Fakat ikisi de çok fazla heyecanlı oldukları için bir türlü uykuya dalamadılar. Rosemarie annesini özlemişti. "Ben şimdi annemin yanına gideceğim," diye mızıldanmaya başladı. Karıkoca çocuğu yatıştırmak için sırayla kalkıp yanına gittiler. Ancak gün ağarırken uykuya dalabildiler.

Etsuko geminin yola çıkacağı gün yanında annesi ve Taeko'yla, eline bir buket çiçek alarak limana gitti. Gemi akşam yediden sonra yola çıkacaktı. Geç olacağı için çocukları yolcu etmeye arkadaşlarının çoğu gelememişti. Rosemarie'nin arkadaşlarından bir tek, Ingen adlı Alman bir kız gelmişti. Etsuko onunla daha önce Stolz'lardaki çay partilerinde karşılaşmıştı. Adı kendisine tuhaf geldiği için ona gizliden gizliye "Ingaa" adını takmış "Ingaa bebek" diyordu. Onun dışında Japon olarak bir tek Etsuko vardı. Stolz'lar gündüzden gemiye binmişlerdi. Etsuko'lar akşam yemeğini biraz erkenden yiyerek yanlarına gitmek için çıktılar. Osaka-Kobe arasındaki Sannomiya'dan aceleyle arabaya bindiler. Gümrüğün önünden geçtiklerinde, karşılarında ışıklarını yakmış President Coolidge gemisinin, ışıl ışıl bütün heybetiyle durduğunu gördüler. Hemen Stolz'ların kamarasını arayıp buldular. Kamaranın duvarları, tavanı, pervazı, kuşetleri bir örnek krem yeşiliydi. Kuşetlerin üzeri tepeleme buket dolmuştu, insanın gözünü alıyordu. Bayan Stolz, Rosemarie'ye seslenerek Etsuko'ya

gemiyi gezdirmesini söyledi. Bunun üzerine Rosemarie, Etsuko'ya orayı burayı göstererek gezdirmeye başladı. Fakat Etsuko, ayrılmalarına sadece on-on beş dakika kaldığı için pek kendinde değildi. Sadece muhteşem, lüks bir gemi olduğunu, defalarca merdivenlerden inip çıktıklarını hatırlıyordu. Etsuko'lar, kamaraya döndüklerinde karşılıklı veda sözcükleri söylerken Bayan Stolz da, annesi de ağlaşıyorlardı. Çok geçmeden geminin kalkacağını haber veren sireni duydular. Gemiden indiler.

Gemi limandan ayrılırken, "Ah, çok güzel! Sanki bir alışveriş merkezi denizde yol almaya başlamış gibi kocaman ve ışıl ışıl!" dedi Taeko. Deniz kenarında sonbahar akşamının serinliğinde üzerindeki ince beyaz bluzuyla ürpermiş, omuzlarını içine çekmişti. Gemi limandan ayrılırken uzun süre, güvertedeki Stolz'ların görüntüsü giderek küçülerek geminin ışıkları içinde görünmeye devam etti. Sonunda kimin kim olduğunu ayırt edemez hale geldiklerinde bile hâlâ, "Etsuko! Etsuko!" diye bıkıp durmadan seslenen Rosemarie'nin tiz sesi, karanlık denizin üzerinden aşarak onlara ulaşıyordu.

Yirmi ikinci bölüm

30 Eylül 1938, Manila

Sevgili Bayan Makioka,

Bu ay Japonya'da çok tayfun olur o yüzden ben sizler için endişe ediyorum efendim. Ben sizler, geçtiğimiz birkaç ayda pek çok felaket yaşadığınız için, bir daha böyle bir şeyle karşılaşmamanızı diliyorum. Artık o taşlar, kayalar, kumlar şehirlerarası yoldan ve Ashiya civarından tamamen temizlenmiştir, değil mi? Ulaşım da normale dönmüştür, insanların keyfi ye-

rindedir, değil mi efendim? Sonra bizim yaşadığımız eve de bir kiracı çıkmış, sizler de tekrar iyi bir komşuya sahip olmuşsunuzdur herhalde, değil mi? Ben o evin sevimli bahçesini, ayrıca çocukların bisiklete binip dolaşıp eğlendikleri o sakin şehri, aslında çok hatırlıyorum. Gerçekten onlar her zaman güzel vakit geçirdiler. Ayrıca onlar, sizin evinizde çok keyifli günler geçirdi sayenizde efendim. Ben bir kez daha, sizin, benim çocuklarıma gösterdiğiniz tüm ilgiye teşekkür etmek istiyorum efendim. Onlar gerçekten, sık sık sizin tüm ailenizden bahsediyor, siz ve Etsuko'yı çok özlüyorlar efendim. Peter gemiden mektup gönderdi. Onlar sizin kız kardeşiniz ve Etsuko ile Tokyo'yu gezmişler, çok güzel vakit geçirmişler. Sahiden çok iyi bir şey yapmayı lütfetmişler efendim. Tekrar tekrar teşekkürlerimi bildiririm. Onlar sağ ve salim Hamburg'a ulaştıklarına dair geçen gün ben telgraf aldım. Onlar şimdi benim kız kardeşimin yanındalar efendim. Kız kardeşimin üç çocuğu var, Peter da onun dördüncü çocuğu olmuştur herhalde.

Bizler burada çok büyük bir aile olduk. Burada sekiz çocuk var efendim ben de kümesteki tek tavuğum. Arada sırada çocuklar birbiriyle didişiyor ama yine de genellikle hepsi birbiriyle anlaşıp oynuyor efendim. Rosemarie en büyükleri, bunun farkında efendim. Bizler, her gün öğleden sonra bisikletlerle harika bir mesire yerine gidip, orada dondurma yiyoruz.

Mektubuma son verirken, sizler hepiniz afiyette olunuz efendim. Eşinize, kız kardeşinize, sevimli Etsuko'ya benden selam söyleyiniz lütfen. Tüm Avrupa tekrar sakinleşince sizler Almanya'ya gelip bizi ziyaret edersiniz. Şimdi orada her yerde kılıçlar kınından çıkarılmış ancak halk savaş istemiyor o yüzden savaş çıkmaz umarım. Çek meselesini de Hitler halleder ben inanıyorum.

Lütfen kendinize iyi bakın, sizin sağlık ve afiyette olmanız için dua ediyorum. Benim sizi sevip saydığımı lütfen unutmayınız.

Sevgiler

Hilda STOLZ

Not: Bu mektupla birlikte küçük bir Filipin işi nakış gönderdim. Umarım hoşunuza gider efendim.

Bayan Stolz'un İngilizce yazılmış mektubu Sachiko' nun eline Ekim ayının 10'u gibi ulaştı. Bahsettiği nakış iki-üç gün gecikerek sonradan geldi. Çok emek isteyen elişi nakışlı bir masa örtüsüydü. Sachiko cevap yazmayı istiyor, yazdıktan sonra kime çevirteceğini düşünüyordu. Kocası çevirmeye üşenmiş, "Bu seferlik beni mazur gör," demişti. Sachiko uygun birini bulamayınca iyice ağırdan almıştı. Cevap vermesi gecikip durmuştu.

Sachiko bir akşam vakti Ashiya Nehri kıyısında yürüyüş yapıyordu. Yolda daha önceden Bayan Stolz aracılığı ile tanıştığı, Hening adlı bir Alman'la evli olan Japon hanımla karşılaştı. O anda aklına mektup geldi. Durumu anlattığında, Bayan Hening, "Hiç sorun olmaz. Ben çok iyi yazamıyorum fakat kızım Almancayı da İngilizceyi de yazabiliyor, ona çevirtiriz," diyerek yardım etmeyi kabul etti. Buna rağmen Sachiko, uzak bir ülkeye mektup göndereceği için ne yazacağını bir türlü bilemedi. Böylece Bayan Stolz'a cevabı gecikmiş oldu.

Hemen ardından New York'tan, Etsuko'nun adına küçük bir paket geldi. İçinden Peter'ın göndermeye söz verdiği ayakkabılar çıktı. Amerika üzerinden ülkesine dönerken, gidiş yolunda alarak göndermişti. Fakat ayakkabılar Etsuko'nun ayağına küçük geldi. Halbuki o kadar da ölçüsü alınmıştı, neden olduğunu anlayamadılar. Gezmeye giderken giyebileceği, en iyi kalite muhteşem bir çift rugan ayakkabıydı. Etsuko, usanmadan ayakkabıları denemeye devam etti. Zorlayınca ayağı içine giriyordu fakat çok sıkıyordu. Yapacak bir şey yoktu.

"Çok yazık oldu! Büyük olsa neyse de..."

"Peter neden yanıldı dersiniz? Ölçüyü tam alamadı mı acaba?"

"Etsuko'cuğum, ayağın o zamandan beri büyümüş olmasın? Çocuk ayakkabısı ne de olsa, keşke biraz büyük olmasına dikkat etseydik! Annesi yanında olsa eminim fark ederdi."

"Çok üzüldüm..."

"Bırak artık kızım, kaç kere daha deneyeceksin?" Sachiko, Etsuko tekrar ayakkabıyı ayağına geçirmeye çalışınca gülümseyerek engelledi. O kadar özenilerek gönderilmiş bu hediye için ne cevap yazacaklarını bir türlü bilemediler. Sonunda teşekkür bile yazmadan geçip gitmiş oldu.

O günlerde, Taeko pek çok yapma bebek siparişi aldığını, yurtdışına gidene kadar hepsini bitirmeye çalıştığını söyleyerek bir gün bile ara vermeden atölyesine gidiyordu. Bunun yanında Fransızca konuşma derslerine devam ediyordu. Dersleri Tamaki Hoca'nın tanıştırdığı Batı tarzı resimler çizen bir ressam olan Inosuke Betsusho'nun eşinden alıyordu. Paris'te altı sene yaşamıştı. Derslere haftada üç kez gidiyordu. Ayda, on yen gibi çok uygun bir ücret veriyordu. Bu kadar yoğun olduğu için neredeyse her gün, gündüz saatlerinde evde olmuyordu.

Etsuko ise okuldan döner dönmez, Stolz'lar gittiklerinden beri boş kalan evin çitinin yanına gidiyor, şimdi otların bürüdüğü, çalılıkların içinde böceklerin ötüştüğü arka bahçeye tellerin arasından özlemle bakıyordu. O zamana kadar evinin yanı başında bir arkadaşı olduğu için, okuldaki arkadaşlarıyla o kadar vakit geçirmemişti. Zamanla onlardan uzak düşmüştü. Kendini yalnız hissediyor, yavaş yavaş yeni arkadaşlar ediniyordu. Ancak öyle hemen çok iyi anlaştığı birini bulamamıştı. "Acaba arka

eve Rumii gibi çocukları olan bir aile gelmez mi ki?" deyip duruyordu. Stolz'ların eski evi, yabancılar için yapılmış bir kiralık evdi. Japonların kiralaması pek mümkün gözükmüyordu. Batılılar da Stolz'lar gibi, dünyanın her tarafının karıştığı bu dönemde, Uzakdoğu'dan ayrılarak memleketlerine dönmeye başlamışlardı. O yüzden eve kiracı çıkacak gibi görünmüyordu.

Sachiko da yapacak başka bir şey bulamadığından kaligrafi çalışıyor, O-Haru'ya *koto* çalmayı öğreterek günlerini geçiriyordu. Bir gün, Yukiko'ya yazdığı mektubun bir köşesine şöyle yazmıştı:

Kendini yalnız hisseden bir tek Etsuko değil. Eski zaman kadınlarının yaşadığı "eşyanın hüznü" duygusu, neden bilmem bu hazan beni buldu. Bugüne kadar bahar benim en sevdiğim mevsimdi. İlk kez bu yıl, hazanın hüznünden böyle haz duyuyorum. Yaşım ilerlemeye başladığı için mi böyle hissediyorum, ne dersin?

Bu sene, baharda Yukiko'nun görücüye çıkmasından başlayarak haziran ayındaki dans gösterisi, ardından sel felaketi, Taeko'nun ölümden dönüşü, O-Saku Hoca'nın vefatı, Stolz'ların ülkelerine geri dönmesi, Sachiko'ların Tokyo'ya gidişleri, Kantō Tayfunu, Okubata'nın mektubunun neden olduğu kara bulutlar. Bugüne kadar art arda çok şey olmuştu. Şimdi her şey durulmuş, Sachiko sanki bir boşluğa düşmüş gibi olmuştu. Sıkıntıdan ne yapacağını bilemiyordu. Bu Sachiko'ya, hem aile içinde hem dış dünyada kendi yaşamının iki kardeşinin yaşamlarıyla ne kadar sıkı sıkıya bağlanmış olduğunu hissettiriyordu. Kendi ailesini düşününce şanslı olduğunu biliyordu. Kocasıyla arası iyiydi. Etsuko'yla ne kadar ilgilenmesi gerekirse gereksin ne de olsa tek çocuktu. Aslında Sachiko'nun üç ki-

şilik bu ailesinin dalgalardan çalkantılardan uzak, huzur dolu bir yaşamı vardı. Şimdiye kadar hep iki kız kardeşi bunu değiştirmişti. Bu, ikisinin varlığı bir sorun teşkil ediyor demek değildi. Tam tersine ikisi sayesinde evleri renklenip canlanıyordu. Sachiko bundan mutluluk duyuyordu. Sebebine gelecek olursa, merhum babasının neşeli ve rengârenk kişiliğini hepsinden çok Sachiko almıştı. Evin içinde tek başına kalmayı hiç sevmez, her zaman cıvıl cıvıl, gencecik hissederek yaşamak isterdi. Bu nedenle, kız kardeşleri, ailenin büyükleri olan büyük ablalarının yanında pek kalmayarak kendi evinde daha çok vakit geçirmeye başladığında bundan memnuniyet duymuştu. Elbette asla ablasının ve eniştesinin önüne geçmeye çalışmamıştı. Sadece kız kardeşlerinin, büyük ablasınınki gibi çok çocuklu, kalabalık bir evde yaşamaktansa, daha geniş ve daha az kalabalık olan kendi evlerine gelmelerinin en doğalı olduğunu düşünmüştü. Bunda, karısının kişiliğini çok iyi bilen Teinosuke'nin, baldızlarını evine kabul etmesinin de büyük bir payı vardı. Her ne kadar ailenin büyüklerinin ne düşündüğünden endişe etse de, durumu kabul etmişti. Sachiko ile iki kardeşinin ilişkisi, alışılagelmiş kız kardeş ilişkilerine pek benzemiyordu. Anlaşılması biraz güçtü. Sachiko, kocasından ya da Etsuko'dan çok, Yukiko yahut Taeko'nun işlerini kendine dert ediyordu. Arada bunu fark ederek kendi de bu duruma şaşırıyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse iki kız kardeşi kendisi için öz kızı Etsuko'dan farksızlardı. Aynı zamanda da eşi bulunmaz iki arkadaşlardı. Böyle kendi başına kalınca ilk defa arkadaş gibi bir arkadaşının olmadığını, şeklen bir arkadaşlığın ötesinde ev hanımları ile bir muhabbetinin olmadığını fark etti. Çok şaşırdı. Fakat düşününce iki kız kardeşi yanında olduğu için öyle bir şeye gerek duymadığını anladı. Şimdi ise tıpkı Rosemarie'den ayrılmış Etsuko gibi o da kendisini yalnız hissetmeye başlamıştı.

Karısının bu durgun halini uzaktan uzağa izleyen Teinosuke, ekim ayının sonunda gazetedeki gösteri ilanlarına göz atarak, "Baksana, önümüzdeki ay altıncı kuşak *kabuki* ustası Kikugorō geliyormuş!" dedi. "Beşinci gün gitsek nasıl olur? Bu sefer *Kagamishiji*'yi [Ayna Aslan] sergileyeceklermiş. Belki Koisan da gelir, değil mi?" diye devam etti. Koisan bir sonraki ayın başında iyiden iyiye meşgul olduğunu, başka bir gün gideceğini söyledi. Karıkoca yanlarına Etsuko'yu da alarak üçü birlikte gittiler. Bu sayede, Sachiko eylül ayında Tokyo'da seyredememiş olmanın üzüntüsünü atmıştı. Hem Kikugorō'nun eserlerini Etsuko'ya da izletme arzusunu gerçekleştirmişti. O gece Ayna Aslan'ın son perde arasında, Sachiko fuayeye çıktığında birdenbire ağlamaya başladı. Durumu Etsuko görmemişti. Fakat Teinosuke fark etmişti. Karısının ne kadar duygusal olduğunu bilmesine rağmen yine de tuhaf geldi. "Ne oldu?" diye bir köşeye çekip sorduğunda Sachiko iyice gözyaşlarına boğuldu. "Yoksa unuttun mu? Martın bu günü olmuştu. Eğer öyle bir şey başımıza gelmeseydi, şimdi doğmuş olacaktı!" Böyle diyerek yuvarlanıp gelen gözyaşlarını durdurmak için eliyle gözlerini kapadı.

Yirmi üçüncü bölüm

Tamaki Hoca yılbaşında yola çıkacaktı. Ekimin ortası olmuştu. Taeko sabırsızlanıyordu. "Teinosuke Eniştem ne zaman Tokyo'ya gidecek?" diye Sachiko'ya durumu üstü kapalı ima edip duruyordu. Teinosuke normalde iki ayda bir kez iş için Tokyo'ya giderdi. Fakat son zamanlarda böyle bir fırsat çıkmamıştı. Ayna Aslan oyununu

izlemelerinden birkaç gün sonra nihayet iki-üç günlük bir iş için Tokyo'ya gideceği belli oldu.

Kocasının ne zaman gideceği her zaman çok geç belli olurdu. Bu sefer de Sachiko gideceğini bir gün önce akşamüzeri başka bir sebeple ofisine telefon ettiğinde duymuştu. Ablasıyla eniştesine olayı nasıl açmaları gerektiğini iyice bir düşünmeleri gerekiyordu. Kocasının gideceğini öğrenince hemen, atölyesinde olan Taeko'yu arayarak eve çağırdı. Bu konuda konuştular. Taeko, iyi bir Batı terzisi olmak için Paris'e eğitim almaya gitmek istiyordu. Bunun ardındaki bir sebep de, gelecekte Okubata'yla evlendiklerinde, kendisinin Okubata'ya bakması gerekebileceğini düşünmesindendi. Ancak bu işi yoluna yordamına uygun yapacaklarsa böyle bir sebep göstermek aile büyüklerinden Okubata ile evliliklerini de onaylamalarını istemek anlamına gelecekti. Bu sorun çıkarabilirdi. Hem bu işte aracı olan Teinosuke için de ağır bir sorumluluktu. Böyle bir şeye karışmayı istemeyebilirdi. Taeko için sadece Avrupa'ya gidebilmek yeterliydi. Durumu iyice karışık hale getirmelerine gerek yoktu. Şimdilik evlilik meselesini bir yana bırakmak en iyisi olacaktı. Eğer öyleyse konuyu nasıl açacaklarını düşünmeleri gerekiyordu. Acaba şöyle diyebilirler miydi? Taeko eskiden aşk meselesi yüzünden gazetelere kadar çıkmış olmasını kendine dert etmese de, iyi bir yere gelin gitmesi pek mümkün görünmüyordu. Bu nedenle bir işkadını olarak kendini yetiştirmek istiyordu. İyi bir kısmet çıkarsa elbette evlenecekti. Ama yine de kendine bir şeyler katmak, yurtdışına giderek bir unvan kazanarak dönmek istiyordu. Böylece onun hakkında iyi düşünmeyenler de bu fikirlerini değiştirir, onu başka türlü görürlerdi. Bu nedenle aile büyüklerinin gitmesine izin vermesini istiyordu. Eğer masraflarını karşılayacak olurlarsa evlenirken başka bir

para istemiyordu. Acaba böyle deseler nasıl olurdu? Bunların çoğu Sachiko'nun fikriydi fakat Taeko da buna karşı çıkmamıştı. "Nasıl uygun olacaksa öyle yapalım ablacığım, senin doğru bulduğun şekilde söyleyelim," demişti.

Sachiko o akşam kocasından bu işte aracı olmasını isterken, kendi takdiriyle bir-iki değişiklik yaptı. Küçük kız kardeşinin, Itakura'dan da, Okubata'dan uzak tutulması gerektiğini düşünen Sachiko, Taeko'dan farklı sebeplerle de olsa, onun yurtdışına gitmesini destekliyordu. Itakura meselesini kocasına da, başka bir kimseye de söylememişti. Kocasından, aile büyükleriyle konuşurken bir tek Okubata meselesinden bahsetmesini istedi. Kocasından şunları söylemesini istedi: Son zamanlarda Okubata, Taeko ile evlenme konusunda olurlarını almak için iki-üç kez Ashiya'da belirmişti. Sachiko onu kabul edip dinlemişti. Anladıkları kadarıyla ciddi görünüyordu. Ancak geçmişteki o temiz, saf genç değildi. Teinosuke de epey sorup soruşturmuştu. *Geisha* mahallerinde dolaşıp duruyordu. Pek gelecek vaat eden bir genç gibi görünmüyordu. Sachiko şöyle söylersin diye devam etti: "Taeko, yurtdışına gidip Batı tarzı terzilik eğitimi almak istiyor. Onu destekleyerek Avrupa'ya gönderelim, ne dersiniz? Taeko artık yirmi sekiz yaşına geldi. Geçmişte olduğu gibi düşüncesiz bir şeyler yapacak değil. Yine de bir kez öyle bir hata işlediği için, bize kalırsa o gencin elinin uzanamayacağı bir yere göndermek daha iyi olur." Sachiko'ya göre parayı, Taeko'nun kendi parasından çıkarıp verirlerse yeterdi. Böylece ablasıyla eniştesine yük olmazdı. Eski kafalı olduklarından, Taeko'nun dikiş öğrenmesine öyle kolay izin vermezlerdi. Bu nedenle Sachiko kocasından, "Tekrar kaçmaya kalkarsa fena olur!" falan deyip biraz korkutarak söylemesini istemişti.

Teinosuke, Tokyo'da kalışını bu iş için bir gün uzattı. Gittiğinin üçüncü günü öğleden sonra ikide, Shibuya'ya

aile büyüklerinin evine gitti. Eniştesiyle konuşmak istememiş, eşinin ablasıyla konuşmanın daha rahat olacağını düşünerek bu saati seçmişti. Ablası dediklerini dinledikten sonra şu cevabı verdi: "Ne demek istediğinizi çok iyi anladım. Fakat tek başıma bir şey söylemem. Tatsuo'ya danışıp sonra Sachiko'ya mektupla cevabımızı bildireceğim. Mektubu da, Koisan'ın acelesi varsa mümkün olduğunca çabuk göndermeye çalışacağım. Her seferinde kız kardeşlerim yüzünden sana zahmetler veriyoruz, kusura bakma," dedi. Öyle hemen cevap verilebilecek bir konu olmadığı için Teinosuke'nin tek yaptığı ablasının bu söylediklerini iletmek oldu.

Sachiko, her ne kadar hemen haber vereceğini söylemiş olsa da ablasının ağır kanlı biri olduğunu biliyordu. Eniştesi de kararını verene kadar epey zaman alırdı. O yüzden öyle hemen bir cevap gelmeyeceğini düşünmüştü. Üzerinden on günden fazla geçtiği halde hiçbir haber çıkmamış, kasımın sonu yaklaşmıştı. Sachiko, kocasından tekrar bir hatırlatmasını istedi. Ancak Teinosuke, "Ben işi kendilerine açtım, sonrasına karışmam," diyerek bu işten kendini çekti. Sachiko, ablasına "Koisan'ın meselesi ne oldu? Eğer gidecekse yılbaşında yola çıkacaklar," diye mektupla sordu. Ama hiçbir cevap çıkmadı. "Madem öyle Koisan kendin Tokyo'ya gidip geliver. Öylesi daha çabuk olacak," dedi Sachiko. Taeko da öyle yapmaya karar verdi. İki-üç gün içinde yola çıkmayı düşünüyordu ki, nihayet Kasım'ın 30'unda şöyle bir mektup geldi:

28 Kasım

Sevgili Sachiko,

Son görüşmemizden beri arayıp soramadım, nasılsınız, bir değişiklik var mı? Etsuko'nun nevrastenisinin düzeldiğini Teinosuke'den öğrendim, içim çok rahat etti. Bu yılın bitmesi-

ne sayılı günler kaldı. Ben de Tokyo'da ikinci yeni yılımı karşılayacağım. O sert kış günlerinin yaklaştığını düşündükçe titriyorum. Tatsuo'nun Azabu'daki yengesinin söylediklerine bakılırsa, Tokyo'nun soğuğuna alışana kadar en az üç yıl gerekiyormuş. O da Tokyo'ya taşındıktan sonraki ilk üç yıl sürekli soğuk alıyormuş. Ashiya gibi bir yerde yaşadığın için ne kadar şanslısın Sachiko'cuğum.

Konuya gelecek olursak, geçenlerde Teinosuke onca meşguliyetinin içinde Koisan'ın meselesini anlatmaya geldi, teşekkür ederiz. Kız kardeşlerimiz yüzünden ona hep zahmet verip duruyoruz. Aslında daha çabuk cevap yazmam gerekirdi ama her zamanki gibi çocukların işleriyle ilgilenmekten bir türlü sakin bir zamanım olmadı. Elime kalem alacak vakit bulamadım, cevabım gecikti. Ne yazık ki, o kadar zahmet ettiğiniz halde, enişteniz bu konuda sizin tam tersinizi düşünüyor. O yüzden nasıl yazacağımı bilemedim, erteleyip durdum. Kusuruma bakma.

Eniştenin karşı çıkmasının nedenini söyleyecek olursam sözün özü, "Koisan'ın gazetede isminin çıkması meselesini öyle sonsuza kadar dert edeceği bir durum yok. Üzerinden sekiz yıl geçti, unutuldu gitti. Sırf böyle bir şey yüzünden evlilik yolunun kapandığını düşünerek işkadını olmaya çalışıyorsa, Koisan bu konuda çok fazla kuruntu ediyor. Her ne kadar, kendi ailesinden birinin böyle söylemesi tuhaf olacaksa da, endamıyla olsun, terbiyesiyle olsun, kabiliyetiyle olsun Koisan'ın mükemmel bir gelin olacağı apaçık. Lütfen aklından böyle olmayacak şeyler geçirmesin," diyor. "Hem benim adıma size bırakılan parayı ver deyince de zor durumda kalırım, Koisan adına bana öyle bir para emanet edilmedi. Koisan'ın düğünü için bir kenara konulmuş bir para yok değil fakat böyle bir sebepten istenebilecek bir para bana emanet edilmedi," diyor. Enişten Koisan'ın işkadını olmasına karşı çıkıyor, onaylamıyor. İleride iyi bir kısmet bularak düzgün bir evlilik yapmasını, iyi bir eş ve anne olmasını istiyor. Eğer hobi olarak yapmak is-

tiyorsa, yapma bebek yapmasını tercih ediyor, öyle terzilik gibi bir şeye hoş bakmıyor.

Ayrıca Küçük Efendi Kei konusuna gelince, şu anda olur verecek bir zaman değil ancak o konunun açık bırakılmasını istiyoruz. Koisan da artık yetişkin bir kız, biz de bu konuda eskisi gibi öyle sert davranmayı düşünmüyoruz. Sachiko'cuğum siz Ashiya'da onlara göz kulak olursanız, arada görüşmelerine göz yumulabilir. Bu meseleden çok, işkadını olmak istemesine karşı, uygun tedbirleri almanızı istiyoruz.

Bu işte aracılık etmeyi lütfeden Teinosuke'ye ayıp olacak ama durum böyle olduğu için Sachiko sen Koisan'la durumu iyice bir konuş. Koisan'ın aklının farklı yerlere gitmesinin nedeninin evlenememesinden olduğunu düşünüyorum. Bunun için Yukiko'yu baş göz etme işinde daha da acele ediyorum. Gerçekten bir an önce Yukiko konusunu halledebilsek keşke! Yoksa bu sene de bir kısmet çıkmadan geçip gidiverecek.

Yazmak istediğim daha çok şey var ama bu seferlik burada bitiriyorum. Teinosuke'ye, Etsuko'cuğuma, Koisan'a, herkese selamlar.

Tsuruko

"Mektup hakkında ne düşünüyorsun?" Sachiko, Taeko ile konuşmadan önce, mektubu o akşam Teinosuke'ye göstermişti.

"Para konusunda, Koisan'ın düşüncesiyle, eniştenin söyledikleri birbirini tutmuyor görünüyor, öyle değil mi?"

"Sorun o işte!" dedi Sachiko.

"Sen işin aslını nasıl biliyorsun?" diye cevap verdi kocası.

"Durum bu hale gelince, kimin doğru söylediğini ben söyleyemem. Ama babamın enişteme emanet ettiği bir miktar bir şeyler olduğunu duymuştum. Bunu şimdilik Koisan'a söylememek daha iyi olmaz mı, ne dersin?"

"Olmaz, bu kadar önemli bir meseleyi yanlış anlaşılmaya mahal vermeden bir an önce söylemen daha iyi."

"Hem bir de, baksana bu Küçük Efendi Kei meselesini nasıl anlattın ki? Son zamanlarda eskisi gibi düzgün biri değil diye iyice söyledin mi?"

"Hı hı. Bizim bildiklerimizi olduğu gibi anlattım. Fakat Okubata meselesine pek girmek istemediğini görünce öyle uzun uzadıya konuşamadım. Bu durumda görüşmelerine izin vermemek en iyisi, dedim ama evlenmelerine karşı olduğumuzu söylemedim, sorarsa söyleme niyetindeydim. Fakat konu oraya gelince konuşmaktan kaçtı."

"Bu konunun açık bırakılmasını istediklerini yazmış. Ablamlar gerçekten Koisan'ı Küçük Efendi Kei'yle evlendirmeyi mi düşünüyorlar acaba?"

"Herhalde. Bana öyle geldi."

"Madem öyle işe evlilik meselesinden girsek daha iyi olurmuş."

"Nasıl olurdu acaba? O zaman da, madem evlenecek yurtdışına gitmesine gerek yok derlerdi."

"Doğru söylüyorsun..."

"Mesele iyice karmaşık bir hal aldı, Koisan kendisi gitsin, doğrudan konuşsun. Bundan sonra benden bir şey beklemeyin."

Sachiko en başından beri büyük eniştesine karşı, Yukiko'dan daha çok hoşnutsuzluk besleyen Taeko'ya, onların ne düşündüğünü olduğu gibi söylemekten çekinmişti. Fakat kocası, durumu gizlememenin daha iyi olduğu fikrinde olunca, ertesi gün mektubu kız kardeşine okuttu. Aklından geçen başına gelmişti. Taeko artık çocuk olmadığını, ne yapacağını eniştesinin söyleyemeyeceğini, kendisiyle ilgili şeyleri herkesten çok kendisinin bildiğini söyledi. "İşkadını olmanın neresi o kadar kötü! Eniştemler hâlâ ailenin toplum içindeki yeriydi falan diye sadece dış

görünüşe önem veriyorlar. Böyle bir evden bir kadın terzisi çıkmasının adlarına leke düşüreceğini düşünüyorlar herhalde. Asıl bunlar zamanın gerisinde kalmış, gülünesi peşin hükümlü düşünceler değil mi! Madem öyle kendim gideceğim, açıkça ne düşündüğümü anlatacağım. Eniştemlerin tamamen yanlış fikirlerini bir bir çürüteceğim!" demişti. Para meselesine gelince, sinirden köpürmüştü. Bu işte asıl, eniştesinin böyle bir şeyi söylemesine müsaade eden Tsuruko Ablası kötüydü. Taeko o güne kadar eniştesine saldırsa da, ablası için tek söz etmemişti. Bu sefer oklarını ablasına da yöneltmişti. "Demek öyle! Para benim adıma bırakılmadı! Gelecekte bana verilmek üzere enişteme emanet edilen bir miktar para olduğunu, Tominaga Halamdan da işittim. Ablam kendisi de defalarca böyle söylemedi mi? Şimdi yok demeleri affedilecek bir şey değil! Çocuklarının sayısı arttıkça masrafları da artınca, eniştem niyetini değiştirmiş olmalı. Fakat nasıl olur da ablam bile gönül rahatlığıyla böyle bir şeye alet olur! Tamam, madem böyle diyorlar, ben de kararımı verdim! Ne yapıp edip o parayı onlardan alacağım!" diye ağlayıp köpürmüştü. Sachiko onu yatıştırmak için çok uğraşmıştı. "Belki Teinosuke Enişten tam anlatamamıştır. Böyle körlemesine davranırsan beni de üzersin. Senin söylediklerini anlıyorum ama sen de bizi düşün lütfen. Doğrudan kendileriyle konuşmaya gitmek iyi olabilir. Fakat konuşacaksan daha alttan alsan nasıl olur? Eniştemlerle kavga edersen bizi arada bırakırsın. Biz sana destek olurken böyle bir şey olacağını düşünmedik," diye dil döküp durdu. Öfkeyle böyle şeyler söylemiş olan Taeko'nun da bunları gerçekten yapacak cesareti yoktu ki, üzerinden iki-üç gün geçince galeyanı dindi. Her zamanki sakin Taeko'ya dönüştü. Bir daha bu konuyu ağzına almadı. Sachiko her ne kadar derin bir soluk almış olsa da, içten içe endişeleniyordu. Aralık ayının ortalarında,

Taeko bir gün öğleden sonra aniden eve erkenden döndü: "Ben Fransızca derslerini bıraktım," dedi.

Sachiko suya sabuna dokunmayan bir cevap verince de, "Yurtdışına gitmekten de vazgeçtim," diye ekledi.

"Öyle mi? O kadar da istiyordun halbuki. Eniştemler öyle deyince vazgeçmek en iyisi değil mi?"

"Eniştemlerin ne dediği umurumda değil! Tamaki Hoca gitmekten vazgeçti."

"Aa, neden ki?"

"Yılbaşından sonra dikiş akademisi yeniden açılıyormuş. O yüzden yurtdışına gidecek vakti kalmamış."

Tamaki Hoca'nın yurtdışına gitmeyi düşünmesi, Noyori'deki dikiş akademisinin selden sonra yenilenmesi gerektiği için, o boşluğu değerlendirmek istemesindendi. Binanın tadilatı konusunu araştırdığında eski binanın kullanılamayacağını, yeni baştan yapılması gerektiğini öğrenmişti. İşgücünün de, malzemenin de yetersiz olduğu zamanlardan geçiyorlardı. Binayı baştan yapmak ekonomik olarak da, zaman olarak da kolay bir iş değildi. Bir süredir bu konuda bir şeyler yapmayı düşünüyordu. Sonunda şansına Osaka'da Rokkō'da pek masrafı olmayan, o haliyle akademi binası olarak kullanılabilecek, uygun fiyatlı Avrupa tarzı satılık bir bina bulmuş, satın almıştı. Binayı alınca akademiyi hemen yeniden açmak istemişti. Ayrıca hocanın eşi, Avrupa'daki karışıklıklardan dolayı endişe duymaya başlamış, yakın zaman önce Avrupa'dan dönen bir askerî görevlinin anlattıklarından dolayı karısından yurtdışına gitmekten vazgeçmesini istemişti. Anlattıklarına göre Almanya ile İngiltere ve Fransa'nın ilişkilerinde, bu eylüldeki Münih Konferansı'ndan beridir yüzeyde geçici bir durgunluk vardı. Ancak asla bir uzlaşmaya varmış değillerdi. İngiltere henüz savaşa hazır değildi, o nedenle Almanları bir mühlet oyalamak için anlaşmış gibi görünüyordu. Almanya da, İngiltere'nin ama-

cının farkındaydı ve bu planlarını bozmaya çalışıyordu. Savaş çok yakın zamanda çıkacaktı. Bir sürü sebep üst üste gelince, hoca da gitmekten vazgeçmişti. Hoca böyle bir karar verince, Taeko yapabileceği bir şey olmadığı için ona uymuştu. Ancak Batı tarzı kadın terzisi olmaktan, büyük ablası ve eniştesi ne dersen desin vazgeçmeyecekti. "Yılbaşından sonra dikiş akademisi tekrar açılacaksa, ben de gideceğim! Bu son olanlardan sonra bir an evvel eniştemlerin gönderdiği harçlığı reddederek kendi ayaklarımın üzerinde durmam gerektiğinin iyice farkına vardım. Bu yüzden bu işi öğrenmek için elimi çabuk tutmalıyım," diyordu.

"Belki bu senin için iyi ama eğer bu işe mâni olmazsak biz ablamlara ne deriz?" dedi Sachiko.

"Görmezden gel lütfen!"

"Böyle bir şey mümkün mü?"

"Yapma bebek işine hâlâ devam ediyor, görünüşe göre terzilik işini o zamandan beri yapmıyor galiba dersin olur biter."

"Duyulduğunda büyük dert olur!"

Sachiko, Taeko'nun kendi ayakları üzerinde durmak için acele etmesinin de, büyük ablasının eşine emanet edilen parayı ne olursa olsun almak istemesinin de ardında tehlikeli fikirlerin yattığını, en sonunda kendilerinin arada kalıp üzüleceklerini hissediyordu. Taeko kendisine ne derse desin, "Aman bir mesele çıkacak," deyip durdu.

Yirmi dördüncü bölüm

Taeko'nun işkadını olmak istemesinin gerçek sebebi neydi acaba? Eğer dediği gibi hâlâ Okubata ile evlenmek

istiyorsa, anlattıkları kulağa tutarsız geliyordu. Söylediğine bakılırsa böyle bir şey istemesinin sebebi, Kei gibi işe yaramayan biriyle evlenecekse, olmaz ya, kendisinin kocasına bakması gerekirse, diye düşünmesiydi. Fakat Okubata gibi yediği önünde, yemediği arkasında bir küçük efendinin, kendi boğazlarına bakamayacak duruma gelmesi, gerçekten Taeko'nun dediği gibi "olmaz ya"dan başka bir şey değildi. Bu kadar temelsiz bir sebepten dolayı Batı tarzı dikiş öğrenmeyi ya da yurtdışına gitmeyi istemesi normal değildi. Doğrusu evlenmek isteyen bir kadın, işkadını olmayı hayal etmektense, sevdiği kişiyle bir ev kuracağı günün bir an evvel gelmesini arzu etmeliydi, öyle değil mi? Zaten eskiden beri yaşından olgun olan, büyüdükçe iyice tedbirli biri haline gelen Taeko'nun, evlenmek için ince eleyip sık dokuyarak her bir şeyi düşünmesini anlıyordu. Yine de aklına yatmayan noktalar vardı. Böyle düşünmeye başlayınca Sachiko'nun içinde uyanmaya başlayan şüpheler iyiden iyiye arttı. Taeko'nun Okubata'dan soğuduğu, gerçek niyetinin uygun bir yolunu bularak evlilik işini kapatmak olabileceği aklına geliyordu. Belki, kız kardeşi yurtdışına gitmeyi bunun ilk adımı olarak görüyordu. İşkadını olmayı istemesinin ardında, Okubata'yla evlenmeyip ondan ayrıldığında yaşamını nasıl sürdüreceği kaygısı olabilir miydi?

Itakura meselesiyle ilgili şüphelerine gelince, o konuda hâlâ ikna olmadığı yerler vardı. O günden sonra Itakura bir daha ziyarete gelmemişti. Taeko ile telefonlaşıyorlar ya da mektuplaşıyorlar gibi gözükmüyordu. Buna rağmen Itakura'nın hiç ortalarda görünmemesi pek normal değildi. Gizliden gizliye görüşüyor olabilecekleri şüphesini doğuruyordu. Taeko günün çoğunu dışarıda geçiriyordu. Bir yerlerde, bir şekilde görüşmek için bir tertip kurmuş olabilirlerdi. Sachiko'nun şüpheleri çok muğlaktı. Bir dayanağı yoktu. Fakat dikkatini bu konuya

yöneltikçe şüpheleri gitgide artıyordu. İkisinin arasında mutlaka bir şeyler olduğunu düşündüğü, işin aslının bu olduğuna kanaat getirdiği oluyordu.

Ayrıca Sachiko'nun gördüğü kadarıyla Taeko'nun hali, tavrı, huyu suyu, konuşmasına kadar her şey bu bahardan beri yavaş yavaş değişmeye başlamıştı. Şüphelerinin bir sebebi de buydu. Taeko zaten evvelden beri dört kız kardeşin içinde en farklısıydı. Daha modern denilebilirdi. Bu yönü son zamanlarda tuhaf bir hal almış, kaba saba, terbiye almamış biri gibi davranmaya başlamıştı. Başkalarının onu çıplak görmesine aldırmıyor, hizmetçilerin yanında bile gecelik kimonosunun kuşağını bağlamadan fanın önüne geçtiği, banyodan çıktığında ucuz kadınlar gibi dolaştığı oluyordu. Diz çöküp oturduğunda ayaklarını altına almak yerine asla iyi yetişmiş bir Japon hanımının yapmayacağı gibi yan oturuyor, en korkunç anlarında bağdaş bile kuruyor, eteği açılıyordu. Büyük küçük farkı gözetmiyor, ablalarından önce yemeğe başlıyor, bir yere onların önünde girip çıkıyor, masanın başköşesine oturuveriyordu. Bir misafirleri olduğunda ya da dışarı çıktıklarında, küçük kardeşinin davranışlarını gören Sachiko'nun içi içini yiyip bitirdiği çok oluyordu. Bu sene nisan ayında Nanzen-ji Tapınağı'nın oradaki Hyōtei Restoranı'na gittiklerinde de, Taeko hepsinden önce Japon tarzı restorana dalıvermişti. Adap kurallarına göre, büyüğü olduğu için Yukiko'nun oturması gereken yere oturuvermişti. Dört ayaklı yemek tepsisi önlerine konduğunda da, herkesten önce yemek çubuklarını daldırmış, yemeye başlamıştı. Sonradan Sachiko, "Ben Koisan'la restorana gitmek istemiyorum," diye Yukiko'nun kulağına fısıldamıştı. Bu yaz, Kitano Tiyatrosu'na gittiklerinde de aynı şey olmuştu. Yukiko restoranda demlikle getirilen çayı, fincanlara koyarak hepsine ikram etmişti. Taeko, bunu gördüğünde ablasına yardım etme-

ye bile çalışmamıştı. Nezaket gereği tek söz bile etmeden önüne konulan çayı içmişti.

Terbiyesindeki bu tür kusurlar eskiden beri vardı zaten. Ama son zamanlarda iyice kötüleşmiş, ayan beyan görünür olmuştu. Geçenlerde bir akşam, Sachiko mutfağın önündeki koridordan geçiyordu. Banyonun ocağıyla banyo arasındaki kapı aralık kalmıştı. Küvetteki Taeko'nun omuzlarından üstü aradan gözüküyordu. Bunu görünce, "O-Haru Kalfa bir bakıver. Banyonun kapısını kapatıver," diye seslendi. O-Haru kapatmaya gittiğinde Taeko küvetin içinden, "Yok, olmaz! Kapatma!" diye bağırdı.

"Aa, efendim burayı açık mı bırakacaksınız?"

"Evet, öyle. Radyoyu duyabilmek için bilerek açık bıraktım," diye cevap verdi Taeko. Salondaki radyoda yayınlanan senfoni konserini duyabilmek için oradan banyoya kadar olan kapıları biraz açık bırakmıştı. Küvetin içine girmiş, konseri dinliyordu.

Bir başka sefer, ağustosta mıydı, Kozuchiya mağazasının genç sahibi siparişleri getirmişti. Sachiko, yemek odasında ikindi çayını içiyordu. Gelen kişiyle ilgilenmesi için Taeko'yu salona göndermiş, yan odadan konuşulanları dinliyordu.

"Ablacığım, biraz kilo almışsınız, içliğinizi giydiğinizde arkası patlayıverecek," dedi konfeksiyoncu genç.

Taeko, "Patlamaz. Ama peşime takılan çok olur!" diye cevap verdi.

Bunun üzerine konfeksiyoncu genç kahkahalarla gülmeye başladı. Sachiko bunu duyunca rahatsız oldu. Taeko'nun konuşmasının giderek daha kaba saba olmaya başladığını zaten fark etmişti. Ama böyle şeyler söyleyebileceğini hiç düşünmemişti. Konfeksiyoncu normalde müşterisi olan hanımefendilere bu tarz konuşacak biri değildi. Yoksa Taeko'dan yüz bulup mu böyle davranmıştı? Belki Sachiko'lar olmadığı zaman Taeko bu tür

seviyesiz konuşmaları kimle olursa olsun yapıyordu. Taeko, yapma bebek işi olsun, dans, dikiş öğrenmek derken pek çok şeyle uğraşıyor, toplumun her kesiminden insanla ablalarından daha çok yüz yüze geliyordu. Doğal olarak bu tür insanların dilinden anlıyordu. En küçük kız kardeş olmasına rağmen, dünyanın işlerini en çok bilen de oydu. Taeko'nun böyle olduğu için böbürlenerek, Sachiko ve Yukiko'yu dünyadan habersiz küçükhanımlarmış gibi görmesini pek önemsememişler, hatta sevimli bulmuşlar, gülüp geçmişlerdi. Ama durumun bu hale geldiğini gören Sachiko artık konuyu bir kenara bırakamayacağını hissetmişti. Kendisinin, büyük ablaları kadar muhafazakâr, eski kafalı olmadığına inanıyordu. Yine de kendi kız kardeşlerinden birinin böyle konuşmasından hoşnut değildi. Ayrıca Taeko'nun davranışlarının bu raddeye gelmesinin ardında, onu etkileyen birilerinin olmasından şüpheleniyordu. Bu dikkatini çekince Itakura'nın şakalaşma şeklindeki dünyayı görüşündeki, konuşmalarındaki ucuz tavırlarını hatırlatan bir şeylerin Taeko'da da görünmeye başladığını fark etti.

Bir yandan da bir tek Taeko'nun kız kardeşler arasında böyle farklı olmasının çok anlaşılır bir sebebi vardı. Böyle olduğu için onu suçlamamak gerekiyordu. Dördünün içinde bir tek, en küçük olan Taeko, merhum babalarının şaşaalı dönemlerinin tadını yeterince çıkaramamıştı. Kız kardeşlerin anneleri, Taeko ilkokula gidecek yaşa geldiğinde vefat etmişti. Taeko annesini bile hayal meyal hatırlıyordu. Babaları keyfine düşkün, bol keseden harcayan biri olduğundan kızlarına da rahat para harcatmıştı. Ama Taeko babasının onlar için yaptıklarını hatırlamıyordu. Aralarındaki az yaş farkına rağmen Yukiko babasıyla ilgili çok şey hatırlar, "O zaman benim için bunu bunu yapmıştı," diye sık sık anlatırdı. Fakat Taeko o zamanlar henüz çok küçük olduğundan babası onun için

bir şeyler yapmış olsa bile bunu anlayacak yaşta değildi. En azından çocukken aldığı dans eğitimini sürdürebilse iyi olurdu; ancak annelerinin vefatından bir-iki yıl sonra o da bitmişti. Tüm yapılanların içinde, aksine babasının kendisine yüzünün kapkara olduğunu, kızlarının en pasaklısı olduğunu söylediğini hatırlıyordu. Babasının son zamanlarında Taeko kız okuluna devam ediyordu. Yüzüne henüz ruj, beyaz pudra sürmüyor, kız çocuk mu erkek çocuk mu olduğu anlaşılmayan kıyafetler giyiyordu. Pasaklı bir kız çocuğu olduğu doğruydu. O zamanlar Taeko, "Bir an önce mezun olmak, ablalarım gibi kıyafetler giyip dolaşacak yaşa gelmek istiyorum. Benim de güzel kıyafetlerim olsun istiyorum!" diyordu. Ama bu istekleri gerçekleşemeden babası göçüp gitmişti. Bununla birlikte de Makioka'ların şaşaalı dönemleri sona ermişti. Zaten üzerinden çok geçmeden Okubata ile arasında olanlara dair "gazete haberi" meselesi çıkmıştı.

Ablası Yukiko'ya göre, küçük kız kardeşleri, anne babasının sevgisinden mahrum kalmış, babasının ölümünden sonra eniştesiyle ilişkileri iyi gitmemiş, ailevi açıdan sıkıntılı günler yaşamıştı. Sonunda böyle hassas bir genç kız olarak kalbi kendisini oralara götürmüştü. O olayın sebebi buydu. "Belki kimsenin bu işte sorumluluğu olmayabilir. Hepsi büyüdüğü ortamın suçu! Okuldaki notlarının bizden hiç aşağı kalır yanı yoktu. Matematikte falan da hepimizden iyi değil miydi?" diyordu. Ama o olay yüzünden, öyle damgalanınca, bu onun daha farklı bir yöne kaymasına sebep olmuştu. Büyük ablası ve eniştesinden, Yukiko'ya davrandıkları gibi bir yakınlık asla görmemişti. En başından beri Taeko'yu evin gelenek görenek tanımayan ayrıkotu olarak gören eniştesi, her ne kadar araları kötü olsa da yine de Yukiko'ya sevgisini belli ederken, küçük kardeşine tıpkı bir baş belası gibi davranmıştı. Bir süre sonra bu ayrımcılık aylık harçlıklarından, üst başları-

na ayırdıkları paraya kadar açıkça anlaşılır olmuştu. Yukiko her an gelin gidecekmiş gibi, dolabında her türlü şeyi hazır dururdu. Diğer yandan Taeko sözünü etmeye değer bir harçlık bile almıyordu. Sahip olduklarının çoğu ya kendi kazandığı parayla aldığı ya da Sachiko Ablasının onun için aldığı şeylerdi. "Taeko'nun kendi geliri olduğu için aynı harçlığı alırsa haksızlık olur," diyorlardı büyük ablasıyla eniştesi. Taeko da zaten, "Benim para sıkıntım yok, Yuki Ablama verin," diyordu. Taeko'nun büyük ablasıyla eniştesi üzerindeki yükü, Yukiko'nun yarısı kadardı. Taeko'nun yüklü bir aylık geliri vardı. Bu gelirle, hem en son Batı modasını takip ederek kıyafetler alıyor, takılarına da epey masraf yapıyor hem de bir kenara para koyuyordu. Sachiko, Taeko'nun parasını idare şekline hayranlık duyuyor, bunların hepsini nasıl yapabildiğini düşünmeden edemiyordu. Taeko'nun gerdanlık ve yüzüklerinin arasında, acaba Okubata Mücevher Mağazası'nın vitrinlerinden gelen bir şeyler de var mı diye Sachiko'nun gizliden şüphelendiği olmuştu. Parasının kıymetini çok iyi bilmesiyle de dördünden en farklısı da oydu. Bu açıdan, babasının varlıklı dönemlerinde büyümüş olan Sachiko en kötüleriydi. Taeko'nunsa ailesinin iflas ettiği dönemdeki yoklukları iyice içine işlemiş gibiydi.

Sachiko er geç, bu hepsinden farklı kız kardeşinin bir olay çıkaracağından, kendilerinin de olayların ortasında kalacağından korkuyordu. Mümkün olsaydı, kız kardeşinin sorumluluğunu ailenin büyüklerine bırakmak en iyisi olurdu. Fakat Taeko zaten böyle bir şeyi kabul etmemişti. Hem de büyük ablası ve eniştesinin de onu yanlarına almak gibi bir çabaları olmamıştı. Bu son gelişmelerle aslında Taeko'yu yanlarına Tokyo'ya çağırabilecekleri bir vesile çıkmıştı. Ama bunu dile bile getirmemişlerdi. Eskiden eniştesi el âlemin ne diyeceğinden endişe eder, baldızlarının, Sachiko'ların yanlarına gitmesinden

hoşlanmazdı. Ama anlaşılan ekonomik güçlükler çekiyorlardı. Artık ailenin büyükleri olarak Taeko'yu yarı yarıya bağımsızlığını ilan etmiş biri gibi görüyorlardı. Aydan aya az bir para göndermekle yetiniyorlardı. Durumun böyle olduğunu tahmin eden Sachiko, bir yandan Taeko için üzülüyor, her ne kadar kendilerine sorun olacağını düşünse de başından atmanın doğru olmayacağına inanıyordu. En azından bir kez daha Taeko'yla konuşarak, son zamanlardaki şüphelerini iyice bir sorması gerekiyordu.

Yılbaşı gelmiş geçmişti. Sonunda, kapıya çam ağacı koydukları yılın ilk on beş günü de bitmişti. Taeko, Sachiko'ya özellikle bir şey söylemeden dikiş akademisine tekrar gitmeye başlamıştı. Halinden bunu anlayan Sachiko, Taeko evden çıkmak üzereyken, "Tamaki Hoca'nın okulu başladı, değil mi?" diye sordu.

"Hı hı..." diyerek evin girişine çıktı, ayakkabılarını giymeye başladı.

Sachiko, "Biraz gelir misin Koisan? Seninle konuşacaklarım var," diye çağırarak salona götürdü. Şöminenin yanına karşılıklı oturdular.

"Şu terzilik işi de var tabii. Onun dışında sana sormak istediğim başka bir şey de var. Aklımdakileri çekinmeden sana söyleyeceğim. Senin de hiçbir şey gizlemeden bana gerçekleri anlatmanı istiyorum."

"..."

Taeko'nun tombul ışıltılı yanaklarına şöminenin alevleri vuruyordu. Sanki nefesini tutmuş gibiydi, yanmakta olan ateşe gözlerini dikmişti.

"Küçük Efendi Kei'yi soracağım sana. Gerçekten hâlâ onunla evlenme niyetinde misin?"

Başlangıçta Taeko ne sorulursa sorulsun cevap vermedi. Düşüncelere dalmış oturuyordu. Sachiko o sustukça, şüphelerini farklı şekillerde anlatarak sormaya

devam etti. Sonunda Taeko'nun gözünden yaşlar dökülmeye başladı. Mendili yüzüne götürerek gözyaşlarını sildi. "Kei beni aldatıyor..." diye burnunu çekerek konuşmaya başladı.

"Ablacığım zaten sen de görüştüğü birileri olduğunu söylemiştin, öyle değil mi?"

"Hı hı. Teinosuke Enişten gittiği bir *chaya*'da duymuştu öyle bir şey olduğunu."

"Gerçekten öyle çıktı..."

Taeko bunları söyledikten sonra, tek tek tüm sorulara cevap vermeye başladı. Olanları şöyle itiraf etti:

Taeko, mayıs ayında konuyu Sachiko'dan ilk duyduğunda bunun dedikodudan ibaret olduğunu söyleyerek olanları reddetmişti. Ama o zamandan sonra bu konu Kei'yle aralarında sorun olmuştu. Okubata oldum olası *chaya*'lara eğlenmeye giderdi zaten. Kendisi, "Seninle evlenmemize izin verilmediğinden kederimi böyle dağıtıyorum, anlayış göster lütfen. Yaptığım tek şey sadece kadınlarla içki içmek. Asla sana olan sadakatime leke düşürecek bir şey yapmıyorum, lütfen buna inan," demişti. Taeko da, bu kadarına göz yummuştu. Bunun sebebi, o zaman da anlattığı gibi, Okubata'nın evinde ağabeyleri de, amcaları da hepsi hovardaydı. Taeko kendi babasının da, eğlenceye düşkünlüğünü çocukluğundan beri bildiğinden, Kei'nin bu kadarcık olsun yapmasına göz yummaktan başka yapacak bir şey yoktu. En azından kendisine sadık kalırsa bu konuda dırdır etmeyi düşünmüyordu. Bu sırada Okubata'nın bu söylediklerinin külliyen yalan olduğunu, kendisini aldattığını tesadüf eseri "bir bir" öğrenmişti. "Bir bir" demesi şundandı, Sōemon Mahallesi'ndeki *geisha*'nın dışında, başka bir mahalledeki bir kızla da düşüp kalkmış, hatta çocuğu bile olmuştu! Okubata bunlar ortaya çıkınca diller döküp yalvarmıştı. O kızın eskide kaldığını, artık görüşmediklerini, çocuğun ise kimin çocuğu olduğunu

bilmediğini, işi kendi sırtına yüklediklerini, çocukla da tüm bağlarının kesildiğini, Sōemon Mahallesi'ndeki *geisha* meselesi için sahiden üzgün olduğunu, derhal tüm ilişkisini bitireceğini söylemişti. Tüm bu olanları görünce, Okubata, Taeko'ya hiçbir şeyi ciddiye almayan, rahatça yalan söyleyen hayâsız biri gibi gözükmüş, ona karşı tüm güvenini yitirmişti. Dansçı ve çocuğuyla ilişkisini kesmek için verdiği paranın kanıtını bile getirip göstermişi. O konuda yalan söylemiyor gibiydi. Fakat *geisha*'yla tüm ilişkimi kestim dese de, herhangi bir kanıt olmadığından bilemiyordu. Taeko, bunlar dışında başka bir şeyler olmadığından emin değildi. Okubata, kendisiyle evlenmek isteğinde hiçbir değişiklik olmadığını, Taeko'ya vereceği sevgiyle, o tür kadınlara karşı hissinin aynı olmadığını söyledi. Yine de Taeko onun için kendisinin de geçici bir heves olacağını düşünmeden edemedi. Doğrusunu söylemek gerekirse, ona karşı sevgisini yitirmeye, ondan artık hoşlanmamaya başlamıştı. Ancak ablaları başta olmak üzere herkes, "Şunu görüyor musun? Öyle bir adama kanıp aldatıldı," derler diye utancından, bir türlü ilişkisini tamamen kestirip atamamıştı. Fakat bir süre olsun ondan uzaklaşıp sakince düşünmek istiyordu. O yüzden yurtdışına gitmeyi buna bir çare olarak görmüştü. Yine terziliği öğrenmek istemesinin sebebi, bir gün tek başına yaşaması gerektiğinde, ayaklarının üzerinde durabilmek içindi Bu tam da Sachiko'nun tahmin ettiği gibiydi.

Tüm bunlardan dolayı, kimseye belli etmeden Okubata ile evlilik meselesini düşünüp üzülürken, o sel felaketi olmuştu. O zamana kadar Itakura'yı hizmetindeki sadık biri gibi görmüştü. Fakat o olaydan sonra birdenbire o adamı daha farklı görmeye başlamıştı. "Ben bunları söyleyince, ablacığım sen de, Yuki Ablam da, benim çok hafifmeşrep olduğumu düşüneceksiniz. Öyle bir tehlikeyle yüz yüze gelip belki de hiçbir şekilde kurtulmam

mümkün değilken, hayatımı kurtaran kişiye duyduğum şükranı bilemezsiniz! Siz böyle bir şey yaşamadığınız için beni anlamanız mümkün değil," dedi. "Kei, o gün Itakura'nın yaptıklarının altında başka bir amaç olduğunu falan söyleyip duruyor. Diyelim ki öyle olmuşsa bile ne olur? Sonuçta Itakura kendisini o kadar büyük bir tehlikeye atarak, her şeyden önce hayatını benim için ortaya koydu. Kei böyle söylüyor da, peki o zaman kendisi ne yapıyordu? Bırak hayatını ortaya koymayı, beni sevip önemsediğine dair tek bir şey göstermedi, öyle değil mi?" diyordu. O zamandan sonra kalbinde ona karşı kalan hisler de tamamen yitip gitmişti. Sachiko'nun da bildiği gibi o gün Okubata ancak Osaka-Kobe hattı çalışmaya başladığında Ashiya'ya gelmişti. Sonra, "Endişe ediyorum, duruma bir bakıp döneceğim," dediği halde şehirlerarası yoldaki Tanaka'ya kadar gelmiş, azıcık bir suyu görünce oradan öteye geçmemişti. Oralarda dolaşırken Itakura'nın evine uğrayıp Taeko'nun sağ salim olduğunu duyunca, doğruca Osaka'ya dönmemiş miydi? O gece Itakura'nın evinde ortaya çıktığında başında fötr şapkası, şık lacivert takım elbisesi, elinde bastonu ve boynunda fotoğraf makinesi vardı. Böyle bir zamanda bu halde dolaşması, insanda ona sıkı bir kötek atma isteği uyandırıyordu. Tanaka'daki sulardan geçmemesi de, pantolonunun çamurlanmasını istemediği içindi belki. Bu halini, onu kurtarmak için çamurlara batıp gelen Teinosuke ya da Itakura hatta Shōkichi ile karşılaştırdığında, dağlar kadar fark vardı, değil mi? Okubata'nın üstüne başına düşkün olduğunu biliyordu, öyle çamurlara girsin falan demiyordu. Fakat öyle davranmasının ardında normal bir insanın hisleri olmazdı. Eğer gerçekten Okubata kendisinin sağ salim kurtulmasına sevinmiş olsaydı, tekrar Ashiya'ya dönüp yüzünü kendi gözleriyle görür öyle ayrılırdı. Böyle hissetmesi en doğalı değil miydi? "Tekrar uğrayacağım," diye-

rek çıktığından, elbette Sachiko da onun dönmesini beklemişti. İyi olduğunu duyunca sorumluluklarının sona erdiğini mi düşünmüştü acaba? Öyle olsa bile insanın nasıl biri olduğu, en iyi bu tür zamanlarda anlaşılıyordu. Taeko, Okubata'nın savurgan, çapkın, işe yaramaz oluşuna bir dereceye kadar müsamaha gösterebilirdi. Ancak gelecekteki eşi için pantolonunu kirletmekten bile kaçınan düşüncesiz halini gördükten sonra ona karşı tüm umudunu yitirmişti.

Yirmi beşinci bölüm

Bunları söylerken Taeko'nun yanaklarından gözyaşları ip gibi akıyor, arada sümkürmek için duraklıyor, yine de içinde bulunduğu duruma göre büyük bir sükûnetle, aklı başında bir şekilde her şeyi bir bir anlatıyordu. Sonra iş Itakura'ya gelince ağzından laflar kerpetenle çıkmaya başladı. Mümkün olduğunca Sachiko'yu konuşturuyor, kendisi onun söylediklerini onaylayıp reddetmekle geçiştiriyordu. Tüm bunların arasından Sachiko'nun çıkardığı kadarıyla durum şöyleydi:

Itakura denilen o adamın Okubata'yla pek çok açıdan tam bir tezat oluşturduğunu Taeko da açıkça görüyordu. Fakat Itakura'ya karşı hisleri çok büyük bir süratle yoğunlaşmıştı. Taeko, soy sop olsun, sosyal konum olsun, bu tür konulara aşırı önem verdikleri için büyük ablası ve eniştesiyle dalga geçerdi. Buna rağmen kendisinin bile kafasında böyle bir mefhum vardı. Itakura konumundaki biriyle münasebeti olması mümkün değildi. Kendi duygularına hâkim olmaya çok çalışmıştı. Fakat sonunda mantığı yerine kalbi galip gelmişti. Taeko, her

durumda sakinliğini koruyabilen bir kişiliğe sahipti. Itakura'ya âşık oldu diye gözleri aşktan kör olmuş değildi. Özellikle de, Okubata'yla olan ilişkisinden dersini aldığı için bu sefer her şeyi sonuna kadar düşünmüş, işin artılarını eksilerini hesap etmişti. Her şeyi iyice gözden geçirdikten sonra Itakura ile evlenmenin onu mutlu edecek şey olduğunu anlamıştı. Sachiko, Taeko'nun Itakura ile ilişkisi hakkında her çeşit şeyi düşünmüştü ama kardeşinin evlenmeye karar vereceğini aklının ucuna bile getirmemişti! Bunu duyduğunda tarif edilmez bir şaşkınlığa düştü. Taeko, Itakura'nın çıraklıktan yetişmiş, eğitimsiz bir erkek olduğunun, Okayama'lı "ortakçılık" yapan, kendi mülkleri olmayan köylü bir aileden geldiğinin, Amerika'ya gidip gelen tüm göçmenler gibi kaba saba bir genç olduğunun farkındaydı. Tüm bunları bilerek bu karara varmıştı. Taeko'ya göre, Itakura öyle biri olabilirdi ancak Okubata gibi bir küçük efendiyle karşılaştırıldığında, insan olarak ondan katbekat üstündü. Çok güçlü ve yapılı biriydi. Gerekirse alevlerin içine bile atlayacak kadar cesaretliydi. Hepsinden ötesi, tek başına kendisine ve kız kardeşine bakacak yeteneği vardı. Öyle annesinin, ağabeylerinin eline bakan birinden tamamen farklıydı. Cebinde beş kuruş parası olmadan ta Amerikalara gitmiş, ona kimse destek olmadan kendi başına çabalayarak bir meslek edinmişti. Üstelik bu meslek de çok akıl, maharet gerektiren sanat fotoğrafçılığıydı. O işte de işinin ehli bir fotoğrafçı olmuştu. Düzgün bir eğitim almamıştı belki ama ne kadar zeki ve maharetli olduğu bunlardan tahmin edilebilirdi. Taeko'ya göre Itakura'nın kafası, Kansai Üniversitesi'nden mezun olarak diplomalar almış Okubata'dan daha çok çalışıyordu. Taeko'yu artık sosyal konum, ailesinin malı mülkü, göstermelik bir diplomadan ibaret olan eğitim falan hiç etkilemiyordu. Tüm bunların bir kıymeti olmadığını, Okubata'ya

bakmakla bile çok iyi anlıyordu. Olaya kendi deyişiyle daha "pragmatik" yaklaşıyordu. Kendi kocası olacak kişinin, güçlü yapılı, elinde bir işi olan, kendisini tüm kalbiyle severek onun için hiç gözünü kırpmadan hayatını bile tehlikeye atacak kadar ona bağlı olmasını istiyordu. Bu üç koşulu yerine getiren biri olması onun için yeterliydi, diğer şeylerin bir önemi yoktu. Böyle diyordu. Itakura ise bu üç koşulu yerine getirmekle kalmıyordu, dahası memlekette ağabeyleri olduğu için, ailesine bakma sorumluluğu da yoktu. Şimdi birlikte yaşadığı kız kardeşini hem evde hem işte kendisine yardımcı olması için yanına çağırmıştı. Itakura evlenince kız kardeşini memlekete geri gönderecekti. Yani Itakura gerçekten çöpsüz üzümdü. Baş başa olacaklarından, kimseden utanıp çekinmeden dilediği gibi Taeko'ya sevgisini gösterebilecekti. Bu, sosyal konumu yüksek, varlıklı bir aileye gelin gitmekten çok daha rahattı.

İçgüdüleri güçlü Itakura, Taeko'nun hislerini en başından beri söze gerek kalmadan sezmişti. Durumun farkında olduğu belliydi. Yine de Taeko'nun kalbini ona açması yakın zamanda olmuştu. Eylül ayı başlarında, Sachiko, Tokyo'ya gittiği sırada, Okubata'nın şüpheleri üzerine bir dönem birbirleriyle görüşmeyi kesmek için karşılıklı konuştuklarındaydı. İlk Taeko hislerini ona açmıştı. Sonuca bakıldığında Okubata'nın müdahalesi onları birbirlerine daha da yakınlaştırmıştı. Itakura, Taeko'nun söylediklerini duyduğunda, sadece aşkını itiraf etmediğini, evlilik teklif ettiğini anladığında, kulaklarına inanamamış, eli ayağı birbirine dolaşmıştı. Özellikle öyle rol mü yapmıştı, yoksa gerçekten Itakura da işin oraya kadar gidebileceğini hiç beklemiyor muydu, bilmiyordu. O zaman Itakura, "Ben böyle bir şeyi rüyamda bile hayal etmedim. Hiç beklemediğim bir şey oldu. Ne desem uygun olur onu bile bilemiyorum. O yüzden iki-üç gün düşünmeme

müsaade edin lütfen," diye konuşmaya başlamış, daha cümlesini bitirmeden şöyle devam etmişti: "Benim için çok büyük bir lütuf. İyi kötü diyecek bir şeyim yok. Fakat Koisan siz sonradan pişmanlık hissetmemek için iyice bir düşünseniz nasıl olur?" demişti. "Böyle bir şey yaparsak elbette artık Okubata'ların yüzüne bakamam. Koisan size de hem Tokyo'dan hem buradan aile büyükleriniz arkalarını dönecektir. İkimiz de, çevremizden baskı göreceğiz. Herkes bizi yanlış anlayacak. Benim tüm bunlara göğüs germeye cesaretim var. Fakat Koisan siz tüm bunlara dayanabilecek misiniz?" diye sormuştu. "Mutlaka herkes benim, Makioka'ların kızını kandırıp evlenen bir üçkâğıtçı olduğumu düşünecektir. Kimin ne dediğine çok aldırmıyorum. Fakat Küçük Efendi Kei'nin böyle düşünmesi en kötüsü," diye eklemişti. Sonra sesi değişerek, "Küçük Efendi Kei'nin yanlış anlamasını engelleyemem, o yüzden hakkımda ne düşünürse düşünsün elimden bir şey gelmez. Aslını söylemek gerekirse, Okubata ailesinin benim efendilerim olduğu doğru. Ancak benim bizzat gönül borcu duyduğum kişiler ailenin büyükleri. Merhum büyük efendi ve şimdiki büyük efendi (Keisaburō'nun ağabeyi) ile hanımefendi (Keisaburō'nun annesi). Küçük Efendi Kei sadece eski efendimin ailesinden biri. Ona doğrudan bir minnet borcum yok. Hem nasıl düşüneceklerini tam bilemiyorum. Doğru, ben sizle evlenirsem Küçük Efendi Kei çok kızacaktır. Fakat hanımefendi ve büyük efendi benim onlara iyilik yapmış olduğumu düşünebilir. Çünkü ikisi de olasılıkla hâlâ Küçük Efendi Kei'nin sizinle evlenmesini onaylamıyorlar. Küçük Efendi Kei bunları söylemese de benim gördüğüm kadarıyla böyle," diye konuşmuştu. Itakura bu şekilde bir-iki tereddüt gösterdikten sonra Taeko'nun teklifini kabul etmişti.

İkisi şimdilik, birbirlerine evlilik sözü verdiklerini herkesten kesinlikle gizlemeye karar vermişlerdi. Öncelikli

sorunları Taeko'nun Okubata ile sözünü atmasıydı. Bu konuyu aceleye getirmekten kaçınıp yavaş yavaş Okubata'nın kendisinin fark etmesine, mümkünse kendiliğinden bu işten vazgeçmesine çalışacaklardı. Bunun en iyi yolu da Taeko'nun yurtdışına gitmesiydi. İki-üç yıl içinde evlenseler olurdu. Evlendiklerinde, pek çok farklı yerden ekonomik baskı görebilirlerdi. Şimdiden buna hazırlıklı olmak için bulacakları yollardan biri Taeko'nun terzilikte ilerlemesiydi. Aralarında konuşup bunları hayata geçirmeye karar vermişlerdi. Fakat çok geçmeden planları altüst olmuştu. Taeko'nun yurtdışına gitmesine büyük ablası ve eniştesi karşı çıkmış, üstüne Tamaki Hoca'yla gitme işi de suya düşmüştü. Taeko içten içe, Okubata'nın kendi peşini bırakmamasının bir sebebinin Itakura olduğunu düşünüyor, kendisi Japonya'da olduğu sürece ayrılmayı kabul edeceğine inanmıyordu. Paris'e gittikten sonra, kendisinden vazgeçmesini isteyen bir mektup gönderir, bir süre ortalarda görünmezse, Okubata da sonunda işin ucunu bırakırdı herhalde. Yurtdışına gitme işi olmazsa, Okubata'nın, Taeko'nun sözü Itakura yüzünden bozduğunu düşünerek olayı tamamen farklı tarafa çekip yakasına iyiden iyiye yapışmasından korkuyorlardı. Ayrıca uzak bir memlekete gitseydi, altı ay-bir sene kadar Itakura ile birbirlerini görmemeye dayanabilirlerdi. Hemen yanı başında olduğu halde Itakura ile görüşmeden yaşamak daha zordu. Burada kalırsa üstüne bir de peşinde Okubata olacaktı. Son zamanlarda, "Madem yurtdışına gitme işi olmadı, yapacak bir şey yok. Böyle daha fazla Okubata'yı ve dünya âlemi kandırmaya devam edemeyiz, tüm güçlüklere göğüs gererek, bir an önce evlenelim," diye düşünmeye başlamışlardı. Fakat halihazırda Taeko'nun da, Itakura'nın da yeterli ekonomik güçleri yoktu. Nasıl bir toplum baskısı olursa olsun sorun değildi. Ancak kendileri yüzünden Yukiko'nun

kısmetleri azalırsa yazık olurdu. Önce mutlaka Yukiko'ya bir kısmet çıkmasını beklemeleri gerekiyordu. Sadece bu sebepten kendilerini bu işten geri tutuyorlardı. Durum buydu.

"Öyleyse... Itakura ile sözlendiniz o kadar, değil mi, onun dışında bir şey olmadı?"

"Hı hı."

"Doğru söylüyorsun değil mi?"

"Hı hı. Ondan başka bir şey yok."

"Madem öyle, bu söz işini bir kez daha iyice düşünsen?"

"Hadi Koisan... Sen böyle bir şey yaparsan, ben ne ablamların ne el âlemin yüzüne bakabilirim..."

Sachiko, sanki bir tuzağa sürükleniyormuş gibi hissetti. Şimdi roller değişmişti. Taeko her şeye hazırlıklıymış gibi sakince oturuyordu. Sachiko ise iyice telaşlanmıştı, bunları söylerken sesi iyice tizleşmişti.

Yirmi altıncı bölüm

Sonraki iki-üç gün boyunca, Sachiko her sabah kocası ve kızı Etsuko evden çıktıktan sonra, Taeko'yu yanına çağırarak bu işte ne kadar kararlı olduğunu görmek için ağzını arayıp durdu. Taeko kararını kesinkes vermişti, vazgeçecek gibi görünmüyordu. Sachiko, "Okubata ile ayrılmanız konusunda ablamla eniştem nasıl düşünürse düşünsün, biz senin yanındayız. Duruma göre Teinosuke Enişten araya girer, Küçük Efendi Kei'ye bundan sonra senin peşinde dolaşmamasını kesin bir dille söyler. Terzilik eğitimini de, şimdilik açıkça destekleyemeyiz ancak

görmezden gelebiliriz. İleride işkadını olmana da karşı çıkmıyoruz. Enişteme emanet edilmiş para meselesinde de, hemen şimdi olmaz fakat bir başka sebeple kullanman gerekirse uygun bir zamanını kollayıp sana verilmesi için konuşuruz." Bunları bile söyledi. Itakura ile evlenmekten vazgeçmesi konusunda nasihat etmeyi denedi. Fakat Taeko'nun ağzından, "Biz hemen evlenmek istiyoruz. Sadece Yuki Ablam için bekliyoruz. Bir tek bunun sözünü verebilirim. Bir an evvel Yuki Ablamın evlilik işinin olmasını istiyorum," sözlerinden başka bir şey çıkmadı. Sachiko bunun üzerine, "Farklı sosyal konumlardan olmanızı bir kenara koysak bile Itakura denilen o adam bana güven vermiyor! Dediğin gibi çıraklıktan, fotoğraf dükkânı sahibi olmaya kadar yükseldiği için Kei gibi bir küçük efendiden farklı olacaktır. Ancak kusura bakma da, çok görüp geçirdiğinden aklı tilkiliğe çalışan, açıkgöz biri gibi görünüyor bana. Koisan sen kafası iyi çalışıyor diyorsun. Ama bizim konuşmalarımızdan gördüğüm kadarıyla en basit şeyi bile abartıp böbürlenme huyu var. Aşırı basit, düşük seviyeli olduğu anlaşılıyor. Zevklerinde olsun, eğitiminde, kültüründe olsun yetersiz olduğu aşikâr! Bunlara bakıldığında, o kadarcık bir fotoğrafçılık işi, eli biraz işe yatan birinin yapabileceği bir şey değil mi? Şu anda o adamın eksiklikleri gözüne gözükmüyor ama çok iyi düşünmen gerekmez mi? Bence, farklı dünyalardan insanların evliliğinin sonuna kadar yürümesi mümkün değil. Dürüst olmak gerekirse senin kadar aklı başında birinin o kadar düşük seviyeli bir adamla evlenmek istemesine şaşırmadan edemiyorum. Böyle birinin zamanla sana yetmeyeceği, pişman olacağın apaçık. Benim de, öyle boşboğaz, geveze birinin konuşmaları biraz ilgimi çeker ama bir-iki saat sonra dayanamaz olurum," diye diller döküp ikna etmeyi denedi.

Ancak Taeko farklı düşünüyordu. Çocukluğundan beri çıraklıkta, göçmenlikti derken dünyanın her halini bilen biri elbette görüp geçirmiş, kurnaz biri olacaktı. Olayların gidişatından dolayı bunun böyle olması kaçınılmazdı. Yine de şaşılacak kadar saf, dürüst bir yanı vardı. Özünde öyle düzenbaz biri değildi. "Ufacık şeylerden böbürlendiği doğru. Sırf bu yüzden insanların ondan hoşlanmadığı da oluyor. Fakat bir bakıma bu yönü saf, çocuksu olduğunun kanıtı değil mi? Eğitiminin, kültürünün az olduğu, basit olduğu, evet doğru, bunun farkındayım ama bunu önemseme lütfen. Benim için ince zevkleri, keskin zekâsı olmasa da olur. Geveze, kaba saba olsa da olur. Aksine benden düşük seviyede biriyle uğraşmak daha kolay, her şeye dikkat etmek gerekmiyor," dedi. "Ablacığım sen böyle diyorsun fakat Itakura beni alacağı için çok gurur duyuyor. Bir tek kendisi değil, Tanaka'daki evinde kalan kız kardeşi de, memleketindeki anne babası da, ağabeyleri de, 'Öyle bir aileden küçükhanım gelin gelirse gururdan göğsümüz kabarır,' diyerek sevinç gözyaşları döktüler. Ben Tanaka'daki eve gittiğimde Itakura, kız kardeşini tutup, 'Sen Koisan'ın muhatabı olacak biri değilsin, eskiden olsa yan odada el pençe durup beklemen gerekirdi,' diyor. Ağabey, kardeş beni yerlere göklere koyamıyorlar," deyip sevgisiyle karışık bunları anlatıyordu. Sachiko bu anlatılanları dinlediğinde gözlerinin önünde, "Ben Makioka'ların evinden Koisan'ı gelin alıyorum," diye her zamanki haliyle böbürlenip duran Itakura'nın hayali canlanıverdi. Bu işi gizli tutacağız demelerine rağmen, ta Itakura'nın memleketine kadar duyurmuş olduklarını anlayınca, iyiden iyiye canı sıkılmıştı.

Taeko daha önceki gazete haberinin kendisi yüzünden Yukiko'ya ne kadar zarar verdiğini biliyordu. "Yuki Ablam evlenene kadar ihtiyatsız bir şey yapmayacağım,"

diyordu. Hemen büyük bir patırtı gürültü çıkmayacak olması, Sachiko'yu bir nebze olsun rahatlatıyordu. Şimdi Taeko'nun üzerinde çok baskı kurmaya çalışırsa, bunun geri tepme tehlikesi vardı. Nasılsa Yukiko'nun evlilik işinin hale yola girmesi, en erken altı ay sonra olurdu. Sachiko, bu süre boyunca, sabırla Taeko'yu ikna etmeye çalışarak konuyu dikkatle ele alıp yavaş yavaş hislerinin değişmesini sağlamaya karar vermişti. Şimdilik Taeko'nun isteğini anlıyor görünerek, mümkün olduğunca zıt düşmemekten başka yol yoktu.

Tüm bunlar ortaya çıkınca Sachiko, Yukiko'nun haline yine üzülmeye başladı. Olaya Yukiko'nun gözünden bakacak olursa, Taeko'nun evlenmek için kendisini beklediğini hissedecek, buna minnet duymak istemeyecekti. Sebebine gelecek olursa, Yukiko'nun evlenmesinin gecikmesinde başka sebepler de vardı ama o gazete haberi üzerine tuz biber olmuştu. Bunu düşününce Taeko'ya minnet duyması için en ufak sebebi yoktu. Koisan'a düşüncesiz davranışının kendisine verdiği zarar yüzünden kızgınlık duymuyordu. Kaderi bu kadar önemsiz bir şey yüzünden değişecek değildi. "Koisan beni düşünmeden, benden önce evlense de olur," diyordu. Diğer yandan, Taeko'nun da, onu minnet altında bırakmak için böyle bir şey yapmadığı belliydi. Fakat Yukiko'nun evlenmesi geciktikçe sabırsızlandığı doğruydu. O gazete haberine gelince, o dönemde Yukiko'nun zaten bir kısmeti olsaydı ya da kısmeti çıkacakmış gibi görünseydi Taeko üzülse de öyle bir şeye kalkışmayacağı kesindi. Kısacası, iki kız kardeşin arası iyiydi; asla öyle kavga falan etmezlerdi. Ancak dışarıdan bakılacak olduğunda ikisinin arasında içten içe çok derin bir "çıkar çatışması" olduğu söylenebilirdi.

Sachiko geçen sene eylül ayında Okubata'nın mektubuyla altüst olduğundan beri, bugüne kadar Taeko ve Itakura meselesini bir tek kişiye bile çıtlatmamıştı. Fakat

olaylar bu duruma gelince bu, tek başına üstlenebileceğinden daha ağır bir yük haline gelmişti. Şimdi durup bakıyordu da, her zaman Taeko'ya büyük anlayış göstermiş, yapma bebek işinde de onu desteklemiş, Shutagawa'da atölye kiralamasına da, Okubata ile görüşmelerine de sesini çıkarmamıştı. Bir şey olduğunda her zaman büyük ablası ve eniştesiyle onun arasına girip kardeşini korumuştu. Şimdi hepsi boşa gitmişti! Yaptıklarının karşılığı bu mu olacaktı? Taeko'nun yaptıklarına kızgınlık duymamak mümkün değildi. Bugüne kadar, kendisi araya girmemiş olsa çok kötü şeyler olabilir, çoktan el âlemin diline düşebilirlerdi. Sachiko dümeni eline aldığı için şimdiye kadar durum böyle geçiştirilmişti. Kendisi böyle olduğunu düşünüyordu da, el âlem böyle görecek miydi bakalım? Ablasıyla eniştesi böyle düşünecek miydi? Sachiko'nun en çok korktuğu şey, Yukiko'nun kısmeti çıktığında, kendilerini soruşturmak için bir dedektif bürosuna falan başvurduklarında, Taeko'nun şimdiki halinin gün yüzüne çıkmasıydı. İşin aslı Sachiko da, Taeko'nun gidişatını, Itakura ile Okubata'nın arasında neler yaptığını kesin bir şekilde bilmiyordu. Bakış açısına göre oldukça nahoş görünüyor olabilirdi. Birilerinin durumu çoktan yanlış anlamış olması, hiç de uzak bir ihtimal değildi. Başından beri Yukiko'nun saf temiz hali herkesçe biliniyordu. Sorup soruşturduklarında başlarını ağrıtacak bir yeri yoktu. Ama huyu suyu farklı Taeko adında bir kız kardeşi olması insanların dikkatini çekebilir, araştıran kişi de Yukiko'yu değil de, şüphe uyandıracak çok şeyi olan Taeko'yu incelemeye başlayabilirdi. Belki kendi ailesinin bilmediği, ya da üzerini örttüğü şeylerin zaten başkalarınca biliniyor olduğu Sachiko'nun aklına gelmiyor değildi. Sachiko herkese haber salıp Yukiko'ya bir kısmet aradığı halde geçen bahardan beri hiçbir yerden haber çıkmamıştı. Belki

Taeko hakkında nahoş dedikodular çıkmıştı da, Yukiko'nun kısmetine mâni oluyordu, kim bilir. Böyle bir şeyden şüphelenmeye başlamıştı. Eğer durum öyleyse Yukiko adına bu işi bir yana bırakamazdı. Dedikodular gün yüzüne çıkmadan bir köşede konuşuluyorsa yine bir dereceye kadar göz yumabilirdi ama kulaktan kulağa yayılıp ablasıyla eniştesinin kulağına kadar giderse, bu işte tek suçlu kendisi çıkacaktı. Bu düşünceler onu içten içe kemiriyordu. Olasılıkla, Teinosuke de, Yukiko da, "Madem böyle bir durum vardı, neden bize açılıp fikrimizi sormadın?" derlerdi. Ayrıca tek başına Taeko'yu ikna edebileceğine güvenmiyordu. Teinosuke ve Yukiko'yu yanına alır, üçü birlikte nasihat verirlerse belki bir faydası olurdu.

"Hımm... Ne zaman oldu bu?"

Yılbaşı geçeli yirmi günden fazla olmuştu. Bir akşamüzeri Teinosuke müştemilattaki çalışma odasında dergilere göz atarken Sachiko bir şey söylemek ister gibi girmiş, oturmuştu. Teinosuke, şaşırarak ne olduğunu anlamak ister gibi başını kaldırdığında konuyu kendisine açmıştı.

"Geçen sene ben Tokyo'dayken birbirlerine böyle bir söz vermişler. O sırada ben de, Etsuko da, O-Haru Kalfa da burada olmadığımızdan, Itakura her gün eve gelmiş..."

"Yani bu işte benim de sorumluluğum var demek..."

"Öyle bir şey yok da... Biraz olsun dikkatini çekmedi mi?"

"Yok, hiç fark etmedim. Fakat sen şimdi bunları söyleyince selden önce de birbirleriyle çok iyi anlaşır görünüyorlardı."

"Tamam da, o adam herkesle öyle. Sadece Koisan'la değil."

"Evet, orası öyle..."

"Selde neler oldu?" diye sordu Sachiko.

"Eksiksizdi! Ne kadar nazik, düşünceli bir adam diye düşündüm. Çok etkilendim. Koisan da tüm bunlardan etkilenip memnun olmuştu."

"Ama yine de, Koisan gibi biri neden o adamın bayağılığını göremiyor, gerçekten çok tuhaf geliyor. Ben bunu söyleyecek olursam, Koisan böyle diyorsun ama şöyle şöyle iyi yerleri de var diye onu koruyor. İyice aptallaştı! Koisan el bebek, gül bebek büyütüldü. İnsanların iyi yönlerine kanıp tutuluveriyor."

"Yok aslında Koisan iyi düşünüyor. Söyledikleri doğru. Belki biraz düşük seviyeli olsa da, Koisan'ın güçlü kuvvetli, zorluklara dayanıklı, güvenilir bir erkek olursa yeter demesi gayet anlaşılır, sonuca yönelik."

"Kendisi de ben 'pragmatik' yaklaşıyorum deyip duruyor."

"Bu da bir düşünme şekli, değil mi?"

"Sen ne diyorsun? Öyle bir adamla evlenmesini uygun mu görüyorsun?"

"Yok, öyle düşünmüyorum. Fakat Okubata ile evlenmesindense, Itakura'nın daha iyi olduğunu düşünüyorum."

"Ben tam tersini düşünüyorum."

Karıkoca bu noktaya gelince, beklemedikleri bir şekilde fikir ayrılığında olduklarını gördüler. Sachiko, Teinosuke'nin düşüncesinden etkilenerek Okubata'dan hoşlanmamaya başlamıştı. Şimdi de kendisine pek bir muhabbet beslemiyordu. Ama Itakura ile karşılaştırdığında, ona merhamet duyuyordu. Evin küçük efendisi olarak yetiştirilmiş hovarda biri olabilirdi, ailesine bağımlı olduğu da gerçekti. Düşüncesiz, nahoş bir genç olduğunu Sachiko da biliyordu. Diğer yandan onu çocukluğundan beri tanırdı. Senba'nın köklü ailelerinin birinin oğluydu. Bu açıdan kendileri gibi biriydi. Sevse de sevmese de aynı çevrenin insanıydı. Taeko'yu onunla evlendirdiklerinde

başlarına ne kadar iş açılacağını bilse de, başkalarının ne düşüneceğinden çekinmelerine gerek olmazdı. Fakat Taeko, kafasına göre Itakura ile evlenecek olursa herkesi kendilerine güldürür, ele güne rezil rüsva ederdi. Okubata ile evlenmesi asla istediği bir şey değildi fakat ortaya Itakura işi çıkınca, bunu engellemek için Okubata'yı tercih etmekten başka çaresi kalmıyordu.

Sachiko böyle düşünüyordu fakat Teinosuke bu konuda daha açık görüşlüydü. "Ailesini bir kenara koyacak olursak, Okubata'nın Itakura'dan üstün hiçbir tarafı yok! Evlilik işine gelince Koisan'ın söylediği gibi sevgi, sağlık, kendine yetecek gücü olması, bu üçü her şeyden önemli. Itakura da bu sınavı çoktan geçti zaten. Ailesiydi, eğitimiydi o konularda bu kadar kılı kırk yarmaya gerek yok, değil mi?" diyordu. Teinosuke de Itakura'dan o kadar hoşlanmıyordu. Fakat Okubata'ya karşılık Itakura'yı seçiyordu. Büyük ablalarıyla eniştelerinin bu işe olur vermesinin söz konusu olmadığını biliyordu. Kendisini öne atıp aracılık yapacak kadar da bu işe sıcak bakmıyordu. Fakat Koisan'ın kişiliğine ve geçmişte yaptıklarına bakılacak olursa, geleneksel bir evlilik yapacak biri olmadığı apaçıktı. Kendi sevdiği kişiyi bularak, kendi rızasına göre evlenecek yapıdaydı. Böyle bir şey Koisan gibi biri için alışılagelmiş bir evlilikten daha uygundu. "Koisan kendisi de bunun farkında. Bunu bile bile bizim karışmamız iyi olmaz, değil mi? Yukiko öyle değil! Hayatın dalgalı sularına tek başına bırakılacak biri değil. Bizim sonuna kadar her şeyi üstlenerek, her şeyi usulüne uygun yapmamız, onun için uygun birini bulmamız gerekir. O zaman ailesiydi, malı mülküydü bu şeylere dikkat etmemiz gerekir. Fakat Koisan farklı. Dışlansa da tek başına ayakta kalabilecek biri," diyordu. Teinosuke bu işin dışında kalmak istiyordu. "Biri bana fikrimi sorarsa söylerim. Fakat bunları şimdilik sadece sana anlatıyo-

rum. Benim ne düşündüğümü ablanlara da, Koisan'a da söyleme, beni zor durumda bırakırsın. Başından sonuna kadar bu işin dışında kalmak istiyorum," dedi.

"Neden ki?" diye Sachiko sitemkâr bir şekilde sorunca, "O kız anlaşılması güç biri. Benim anlayamadığım yönleri var," diye ağzında eveleyip geveledi.

"Sahiden öyle... Ben de her şeyde onun yanında oldum. Ben yanlış anlaşılsam bile onun için kendimi heba ettim. Yine de bak, insanın tüm güvenini boşa çıkarıyor, arkasından ne işler çeviriyor!"

"Tamam ama o da kendine has biri işte..."

"Orası öyle! Ama en başından açılıp anlatsa neyse. İnsanı böyle ustalıkla kandırdığını düşündükçe... bu sefer gerçekten tepem attı! Çok tepem attı!"

Sachiko ağlarken yüzü huysuz bir çocuk gibi olurdu. Teinosuke karısının sinirden kanı tepesine çıkmış halini, al al olmuş, üzüntüden gözyaşlarıyla ıslanmış yüzünü seyrederken, şimdi uzak bir geçmişte kalmış çocukluk günlerinde kardeşleriyle kavga ettiğinde de yüzünün bu hale bürünmüş olacağını adlandıramadığı bir özlemle hayal etti.

Yirmi yedinci bölüm

Taeko'nun başkalarının başına dertler açarak, insanların ne düşündüğünü önemsemeden kendi kafasına göre yaşamasının aksine; kendiliğinden bir şey yapmaya gücü hiç yokmuş gibi görünen Yukiko'nun o zamandan beri Tokyo şehrinin göğünün altında hüzünle yaşıyor olabileceği, Sachiko'nun aklından çıkmıyordu. Geçen eylülde Tokyo Garı'nda ayrılırken ablasının: "Yukiko'ya iyi bir kıs-

met bul, tamam mı! Senden rica ediyorum," demesini hatırladı. Bu yıl inanışa göre Yukiko için uğursuz kabul edilen bir sene olacaktı. Ne yapıp edip, önceki sene bitmeden bu işi halletmek istemesi boşa çıkmıştı. En azından kışın sona ermesinin kutlandığı Setsubun Festivali' nden önce bu işi halletmeyi ummuştu. Ama ona da bir hafta kalmıştı. Aklına gelen başına gelmişse, Taeko'nun yaptıkları yüzünden yeni bir talip çıkmıyorsa, bu işte kendi payı da vardı. Tüm bunları düşündükçe, Yukiko'ya karşı kendini mahcup hissetmeden edemiyordu. Sachiko, son günlerde Taeko'nun yaptıklarından hissettiği memnuniyetsizliği en iyi Yukiko'nun anlayacağına kanaat getirmişti. Onu yanına çağırarak içini dökmeyi epeydir istiyordu zaten. Taeko'nun aşk meşk meselesinin, Yukiko'yu çok sarsacağından endişe ederek kendini tutmaya çalışmıştı. Ama bunu nereye kadar saklayabilecekti ki? Başka bir yerden Yukiko'nun kulağına ulaşması daha kötüydü. Hem, kendisini anlayacağından o kadar emin olduğu kocası Teinosuke de öyle şeyler söylemişti. Onu anlayacak bir tek Yukiko kalmıştı. Bir bahane bularak onu çağırmayı düşünüyordu. Tam da o sırada merhum O-Saku Hoca'nın anısına bir dans gösterisi düzenleneceğini öğrendi. Gösteri ertesi ayın sonuna doğru Osaka'da Mitsukoshi'nin sekizinci katındaki salonda yapılacaktı.

SAKU YAMAMURA'YI ANMA TÖRENİ
-Yamamura Dans Gösterisi-

Tarih: 21 Şubat 1939, saat 13.00
Yer: Mitsukoshi, 8. Kat Salonu, Kōraibashi, Osaka
Danslar: (Sırası değişebilir) *Sodegōro* [Yenlerimde tütsüdanlık], (merhumun ruhuna ithafen), *Nanoha* [Sarı Çiçek], *Kurokami* [Siyah Zülüf], *Suribachi* [Havan], *Yashima* [Sekiz ada Japonya], *Edo Miyage* [Edo Hediyesi], Kanawa, *Yuki* [Kar],

Imokashira, *Miyakodori* [Poyraz Kuşu], *Hakkei* [Sekiz Manzara], *Chaondo* [Çay Seromonisi], -*Yukari no Tsuki* [O Mehtap], *Oke-tori* [Kuyu Başındaki Dilber].

Dansçılar ve sahneye çıkış sıraları gösteri günü duyurulacaktır.

Ücretsizdir. Davetiyesi olmayanlar katılamaz.

Davetliler gösteriyi yapanların aileleriyle sınırlıdır.

LCV: Gösteriyi izleyecek olanların 19 Şubat gününe kadar ekstra zarf ve pulla, posta aracılığı ile başvurmaları gerekmektedir. Davetiyeniz gönderdiğiniz ekstra zarf ve pul ile size ulaştırılacaktır.

Düzenleyen: Saku YAMAMURA Öğrenci Hemşeriler Topluluğu

Sponsor: OSAKA DŌJINKAI

Sachiko şubat ayının başlarında Hemşeriler Topluluğu'nun bastırdığı davetiyeyi zarfa koyup Tokyo'daki ablası ve Yukiko adına gönderirken, ablasına da kısaca şöyle yazdı:

O zamandan beri sevgili Yukiko'yu buraya çağırmak hep aklımdaydı, bir fırsatını bekliyordum. Geçen sene hiçbir yerden düzgün bir talip çıkmadan bitti. Bu sene de Setsubun Festivali geldi işte. Özel başka bir sebebi yok. Fakat Yukiko'yu görmeyeli çok oldu, o da herhalde buraları özlemiştir. Sizin için bir manisi yoksa bir süreliğine buraya göndermeniz mümkün mü? Tam da şansımıza Yamamura dans gösterisi var. Koisan da gösteriye çıkacak. Yukiko'nun görmesini çok istiyorum.

Yukiko'ya ise daha ayrıntılı bir mektup yazdı: Bu seferki gösteri Saku Hoca'nın anısına yapılıyor. İçinden geçtiğimiz bu zor zamanlarda, böyle gösteriler yapmak giderek güçleşiyor. Bunu mutlaka görmeni istiyorum. Koisan için de pek ani bir haber oldu. Daha önce gösteriye çıktığından beri hiç pratik

yapmamıştı. Başlangıçta kabul etmek istemedi. Fakat sonradan, belki tekrar dans edecek fırsatı olmayacağını düşündü. Hem bunu merhum hocasına son bir şükran borcu görerek sonunda kabul etti. Bunu kaçırırsan Koisan'ın dans gösterisini tekrar görme fırsatın olmayabilir. Koisan yeni bir şey hazırlayacak vakit olmadığı için geçen sene üzerinde çalıştığı Kar dansını alelacele tekrar çalışmaya başladı. Bir tek kıyafet olarak, geçen seferkini kullanmak uygun değil. Önceki sene benim Kozuchiya Kimonocusu'na yaptırdığım sade zarif desenli kimono böyle bir vesile için de en uygunu. Onu giyecek. Koisan'ı gösteriye, merhum Saku Hoca'nın iyi yetişmiş öğrencilerinden Osaka, Shinmachi'de bir salonu olan Saku-Ine adlı biri hazırlıyor. Onun için Koisan son zamanlarda her gün Shinmachi'ye derse gidiyor. Döndükten sonra da müziğini bana çaldırarak bir kez daha tekrar ediyor. Araya da atölyesini sıkıştırıyor. Her zamanki gibi çok meşgul. Ben de her gün ona müzikle eşlik ettiğim için epey yoğunum. Shamisen konusunda kendime güvenmediğim için Kar, kotoyla çalıyorum. Durum böyle olunca Koisan'a kızamıyorum ama onun yüzünden son zamanlarda endişelendiğim çok şey oluyor. Mektuba yazamıyorum; sen geldiğinde sana içimi dökmek istiyorum. Etsuko da, "Geçen seneki gösteride ablam yoktu, bu sefer ne olursa olsun gelmesi gerek," diyor.

Mektupta böyle böyle bir sürü şeyi yazmıştı. Fakat Tsuruko'dan da, Yukiko'dan bir cevap çıkmadı. "Yine geçen seferki gibi haber vermeden mi gelecek acaba?" diye aralarında konuştular. 11 Şubat'ta İmparatorluğun Kuruluş Günü olan *Kigensetsu* akşamıydı. Taeko bu sefer kimonosuyla kuşağıyla, kıyafetinin eteğini yere yayarak dans etmeyi deniyor, salonda çalışıyordu.

"Ablam geldi!" Zilin sesini duyan Etsuko herkesten önce fırlayıp gitmişti. Arkasından O-Haru da kapıya karşılamaya gitti. Bir süre sonra hep birlikte salona geldiler.

O-Haru önden, salonun kapısını açıp içeri buyur ederken, "Hoş geldiniz efendim. Herkes bu taraftalar efendim," dedi.

Yukiko girdiğinde içeride bir tek kanepe kalmış, masalar tekli koltuklar kaldırılmış, halı kıvrılıp bir kenara konulmuştu. Taeko elinde bir şemsiye ve dans kıyafetiyle odanın ortasında duruyordu. Edo Dönemi kadınları gibi kabarık bir şekilde tepeden toplanmış saçlarında açık pembe kumaş bir bant vardı. Ablasının mektupta bahsettiği mor üzüm rengi, karlı erik dallarıyla bahar desenleri bulunan zarif bir kimono giymişti. Sachiko köşede yerde bir minderde, önünde krizantem desenli altın *kōrin* lakeli iki metre kadar uzunlukta *koto*'suyla oturuyordu.

"Başladığınızı anlamıştım!" Yukiko, kanepeye uzanmış gösteriyi seyretmekte olan, iki kat Ōshima kışlık kimonosunun altından dokuma içliği gözüken Teinosuke'yi bakışlarıyla selamladı. "Ta uzaktan *koto*'nun sesi geliyordu," dedi.

"Yukiko'cuğum senden hiç ses seda çıkmayınca merak ettik," dedi Sachiko. Mızrap tutan ellerini *koto*'nun tellerinin üzerine koymuş, neredeyse altı aydır görmediği kardeşinin nasıl olduğunu anlamaya çalışarak bakıyordu. Yukiko mahcup görünüşüne rağmen neşeli şeyleri severdi. Tren yolculuğundan bitap düşmüş, bembeyaz bir yüzle içeri girmiş olmasına rağmen, bu görüntüyle karşılaştığında yüzüne yerleşen belli belirsiz gülümseme Sachiko'nun gözünden kaçmadı.

"Ablacığım, Tsubame Ekspresi'yle mi geldin?" diye sordu Etsuko.

Yukiko ona cevap vermek yerine Taeko'ya, "Başındaki peruk mu?" diye sordu.

"Hı hı, sonunda bugün hazır oldu."

"Çok yakışmış Koisan!"

"Ben de arada takarım, diye düşündüm, Koisan'la birlikte yaptırdık," diye lafa karıştı Sachiko.

"İstersen sana da veririm Yuki Ablacığım," dedi Taeko.

"Gelin olduğunda takarsın," dedi Sachiko.

"Saçmalamayın! Benim kafama olur mu o?"

Ablasının şakasına, Yukiko da neşeyle gülümseyerek katılmıştı. Sahiden de Yukiko'nun saçı çok gürdü. Saçlarından anlaşılmıyordu ama kafası gerçekten küçüktü.

"Yukiko'cuğum tam zamanında geldin!" dedi Teinosuke. "Bugün peruğu gelince, Koisan da dansta giyeceği kıyafetlerle prova yapmaya karar vermişti. Hem ayın yirmi biri salıya denk geliyor. Hafta içi ben gidebilir miyim bilmiyorum. Böylece ben de gösterisini o gün görüneceği gibi izleyebileceğim."

"Ben de gidemeyeceğim! Ne kötü!" dedi Etsuko. O gün okulu vardı.

"Sahiden, niye pazar günü yapmıyorlar ki?"

"Böyle zor günlerde, dikkat çekecek bir şey yapmak istemediklerinden olabilir."

"Madem öyle ablacığım..." dedi Taeko sağ eliyle şemsiyesini açıp havaya kaldırarak, "Son bölümü bir kez daha çalar mısın?"

"Öyle olmaz. En başından başla!" Teinosuke böyle deyince Etsuko da onu takip etti.

"Elbette, Koisan, ablama da göster!"

"İki kez dans edersem yorulur biterim ama!"

"Farz et ki derste tekrar yapıyorsun. En başından dans et," diye Sachiko da diğerlerine katıldı. "Bak ben de yerde oturuyorum, dondum sahiden..."

"Hanımefendi, ısı bandı getireyim mi efendim?" diye O-Haru sordu. "Belinize yapıştırırsanız hemen ısınırsınız efendim."

"Madem öyle getiriver lütfen."

"Ben... bu arada biraz dinleneyim..." Taeko şemsiyesini yere bıraktı, başından peruğunu çıkarırken eteklerini tutarak, yavaş yavaş kanepeye gitti. Teinosuke'nin yanına oturdu:

"Bir tane verir misin, yakayım?" diyerek verilen Gelbe Sorte marka sigarayı yaktı.

"Ben de bir elimi yüzümü yıkayıp geleyim," diyen Yukiko lavaboya gitti.

"Böyle şeyler Yukiko'cuğu hep mutlu ediyor," dedi Sachiko. "Baksana, madem bugün Yukiko geldi, Koisan da tekrar tekrar dans ediyor, sen de bize akşam yemeği ısmarla," dedi kocasına.

"Kutlamalar benden mi yani?"

"Elbette öyle. Bu kadarı da senin görevin olsun. Bu akşam Yukiko'nun geleceğini bilmiyordum, bir hazırlık yapmadım."

"Tamam, ne isterseniz ısmarlayacağım."

"Ne istersin Koisan? Yohei'e mi gidelim, Oriental Grill'e mi?"

"Bana hepsi uyar. Siz Yuki Ablama sorun..."

"Uzun zamandır Tokyo'da. Şöyle taze bir balık yedirelim," dedi Sachiko

"Öyleyse Yukiko'nun şerefine beyaz şarap alarak, Yohei'e gidelim," dedi Teinosuke.

"Eh, madem kutlama var, dans ederken tüm maharetimi göstereyim o zaman..."

O-Haru Kalfa'nın elinde ısı bandıyla döndüğünü gören Taeko, üzerinde ruj izi kalmış sigarasını kül tablasının kenarına koydu. Eteklerini tutup dansa başlamak üzere kalkmaya hazırlandı.

Yirmi sekizinci bölüm

Teinosuke o ay bir şirketin muhasebe işleriyle meşguldü. Yirmi birindeki gösteriye gitmesinin mümkün ol-

madığını söylemişti. Fakat gösteri günü sabah, ofisinden telefon ederek, en azından Koisan'ın Kar gösterisini izlemek istediğini söyledi. Sachiko'dan, onun gösterisi başlamadan biraz önce kendisine haber vermelerini istedi. Sachiko saat iki buçuk civarında, kocasını arayarak, "Şimdi çıkarsan tam zamanında ulaşırsın," dedi. Teinosuke, tam çıkacakken birileri geldi. Yarım saat kadar iş konuştular. Bu defa, O-Haru, "Hemen gelmezseniz, yetişemezsiniz efendim," diye telefon etti. Bunu duyan Teinosuke, aceleyle müşterisini geçirdi. Gösteri salonu, Teinosuke'nin Sakai Imabashi'deki ofisinden bir adım mesafedeydi. Şapkasını bile başına geçirmeye gerek duymadan, aceleyle asansöre bindi. Yolun karşı köşesindeki Mitsukoshi binasına koşturdu. Sekizinci kattaki salona çıktığında, Taeko çoktan sahneye çıkmış dans ediyordu.

Sachiko'nun söylediğine göre herkese açık bir gösteri değildi, Hemşeriler Topluluğu üyeleri, Osaka Dōjinkai üyeleri ve topluluğun çıkardığı derginin okurları katılabiliyordu. Bu nedenle, gösteride çok izleyici olmayacağını düşünmüşlerdi. Fakat düşündüklerinin aksine oturma yerleri tamamen dolmuştu. Arkada ayakta durup seyredenler de vardı. Son zamanlarda, siyasi gelişmelerden dolayı böyle gösteriler iyiden iyiye azalmıştı. Bu nedenle gösteriye ilgi daha çok olmuş, tanıdık birileri aracılığıyla davetiye edinenler olmuştu. Teinosuke, boş yer arayacak vakti olmadığı için, ayakta duran izleyicilerin başları arasından gösteriyi izlemeye başladı. O sırada, iki metre kadar ötede izleyicilerin en arkasında ayakta bir adam dikkatini çekti. Leica'sını sahneye doğrultmuş, yüzünü vizöre dayamıştı. Bu adam Itakura'dan başkası değildi! Teinosuke fark edilmemek için hemen uzak bir köşeye çekildi. Belli etmeden bir göz attığında, montunun yakalarını kaldırmış, yüzünü saklayan Itakura'nın, fotoğraf makinesinden yüzünü neredeyse hiç uzaklaştırmadan,

durmaksızın Taeko'nun resimlerini çektiğini gördü. Her ne kadar Itakura insanların gözüne çarpmamak için montunu giyerek, yakalarını kaldırsa da; Los Angeles günlerinden kalma bu mont, film yıldızlarının kıyafetlerine benzeyen havalı bir şey olduğu için aksine daha da dikkat çekiyordu.

Taeko, Kar'ı geçen sene bir kez sergilemişti. Ancak o zamandan beri tekrar etmemişti. Gösteriye çıkacağı belli olduğunda sadece bir ay kadar çalışabilmişti. Birlikte çalıştığı grup, Hemşeriler Topluluğu gibi bir isme sahip olsa da o zamana kadar Taeko böyle büyük bir sahnede dans etmemişti. Merhum Avukat Bay Kamisugi'nin dul eşinin evindeki Japon tarzı odadaki sahnede ve Ashiya'da ablasının evinin salonunda dans etmişti o kadar. Gerçek bir sahnede, böyle kalabalık bir izleyici topluluğu önünde ilk kez dans ediyordu. Buna rağmen sahneyi dolduruyordu. Herhalde sahnede nasıl duracağından kendisi de endişe etmiş, Sachiko'nun *koto* hocası Kengyō Kikuoka'nın kızından rica ederek sahnede *shamisen*'le kendisine eşlik etmesini sağlamıştı. Önceki endişelerine rağmen, gergin ya da güvensiz görünmüyordu. Her zamanki sükûnetini sonuna kadar koruyarak dansını tamamladı.

Teinosuke, Taeko'nun dans edişini seyrederken, sadece bir aylık bir çalışmayla, üstelik ilk defa böyle bir sahnede dans eden birine hiç benzemediğini düşündü. Diğer seyircilerin gözüne nasıl göründüğünü elbette bilemezdi. Fakat Teinosuke'ye, insanlar onu övseler de yerseler de önemsemeyen bir özgüvenle dans ediyormuş gibi geliyordu. Belki de başındaki eski zaman kadınlarını andıran peruk bu hissi veriyordu. Bir yandan da düşününce Taeko'nun artık yirmi dokuz yaşına gelmiş, yaşı kemale ermiş biri olduğunu fark etti. Hani *geisha* filan olsaydı geçkin denecek bir çağdaydı. Bu nedenle o kadar özgüveni olması şaşılacak bir şey değildi. Gerçek yaşın-

dan on yaş genç gözüken Taeko; geçen seneki gösterisinde olduğu gibi, bugün de gerçek yaşını gösteriyordu. Belki de, samuraylar çağının kıyafetleri bir kadının geçkin görünmesine sebep olabiliyordu. Taeko'nun başındaki peruk zaten eski zamanları hatırlatıyordu. Bir de her zaman giydiği Avrupai kıyafetlerin tam zıttı eski zaman kıyafetleri giyince daha büyük gözüküyordu. Bunun yanında Taeko'nun dans ederken kendinden emin hali de böyle bir his veriyordu belki...

Teinosuke, dans biter bitmez, Itakura'nın aceleyle Leica'sını kolunun altına sıkıştırarak hızla fuayeye geçtiğini fark etti. O kapıdan çıkar çıkmaz, izleyici koltuklarından kalkan bir bey de ardından hızla koşarak çıktı. Sanki o havalı montun gölgesini takip ediyormuş gibi, Itakura'nın çıktığı kapıya çarparak açıp çıktı. Beklenmedik bir hareket olduğu için Teinosuke şaşırdı. Sonra, Itakura'nın arkasından çıkan beyin Okubata olduğunu fark etti. Bunun üzerine kendisi de hemen onların ardından fuayeye çıktı.

"Koisan'ın fotoğraflarını niçin çektin! Bir daha çekmeyeceğine söz vermemiş miydin!"

Okubata'nın etraftan çekindiği belliydi. Bir ara sesi yükselir gibi olduysa da hemen sesini alçaltarak karşısındakini azarlamaya devam etti. Itakura'nın kaşları çatılmıştı ama azarları başını önüne eğip sessizce dinledi.

"O fotoğraf makinesini bana ver!"

Okubata bunları diyerek tıpkı bir polis memurunun yoldan geçenlerin üzerini aradığı gibi Itakura'nın üzerinde ellerini gezdirerek montun düğmelerini açtı. Ceketin cebine elini sokarak Leica'yı çıkardı. Sonra da kendi cebine koydu. Ne düşündüyse tekrar çıkararak elleri sinirden tir tir titreyerek objektifi var gücüyle beton zemine fırlattı. Sonra arkasına bakmadan çekip gitti. Her şey bir anda olup bitmişti. Oradakiler durumu fark edene kadar Okubata çoktan ortadan kaybolmuştu. Itakura fotoğraf maki-

nesini yerden aldı, süklüm püklüm dışarı çıktı. En başından itibaren hiç kıpırdamamış, eski efendilerinin küçük oğlunun karşısında başını yukarı kaldırmadan durmuştu. Canından çok değer verdiği Leica'sı yerlere atıldığında bile, o kadar hava atıp durduğu bilek gücüne başvurmayı düşünmemiş, kıpırdamadan durmuştu.

Teinosuke hemen ardından soyunma odasına uğradı. Oradakilerle selamlaştı. Taeko'ya tebriklerini bildirdi. Gördüklerinden kimseye bahsetmeden oradan ayrılarak ofisine döndü.

O gece geç saatlerde, Etsuko ve baldızları odalarına çekilince, karısına o gün olanları anlattı. Itakura kendiliğinden mi yoksa Koisan istediği için mi gelmişti bilmiyordu. Kar'ın sahnelenişini çekmek için orada olduğu belliydi. Tam zamanını kollayarak kimseye belli etmeden içeri girmişti. Görevini tamamladıktan sonra, hızla ortadan kaybolacakken, o âna kadar izleyici sıralarında kimsenin dikkatini çekmemeye çalışarak oturan Okubata ile burun buruna gelmişti. Teinosuke, Okubata'nın ne zamandan beri orada olduğunu bilmiyordu. Olasılıkla Itakura ortalarda mı diye bir göz atmak için gelmişti. Itakura'yı bulmuş, dans bitene kadar bir köşeden onu gözlemiş, onun oradan ayrılmasına izin vermeden ensesine yapışmıştı. Tam o sırada Teinosuke de uzaktan olanları görmüştü. Gördüklerinden çıkardığı kadarıyla olan biten bu olmalıydı. Teinosuke'nin fuayede çıkan patırtıyı bir köşeden izlediğini fark etmişler miydi, bilmiyordu. Belki de gördükleri halde nahoş bir durum olduğu için, görmezden gelmişlerdi. Orasını tam anlayamamıştı.

Bunları duyan Sachiko da, "Aslında ben de Küçük Efendi Kei gösteriyi izlemeye gelir, diye düşünmüştüm," dedi. Gösteri salonunda Sachiko ile konuşmaya kalkarsa pek hoş olmazdı. Koisan'a sorduğunda, gösteriden Kei'ye hiç bahsetmediğini, olasılıkla haberinin olmadığını, hem

hafta içleri öğleden sonra iki-üç saatini mağazada çalışarak geçirmesi gerektiğini, öyle istediği zaman çıkacak durumda olmadığını söylemişti. Kardeşinin bu sözlerine rağmen Sachiko, gösteri haberinin gazetelerin magazin sütunlarında kısa da olsa yer aldığını biliyordu. Belki Küçük Efendi Kei haberleri görmüştü. Eğer gördüyse elbette Koisan'ın gösteride yer alacağı aklına gelecekti. Bir yerden davetiye bulup izlemeye gelebilirdi. Aklında bu endişeyle gösteri boyunca izleyici yerlerine bakıp durmuştu. Kar başlamadan önce görmediğine emindi. Hem de Yukiko da, soyunma odasından çok izleyici bölümünde durmuştu. Kei gelmiş olsaydı mutlaka dikkatini çekerdi. "Yukiko bu konuda bir şey söylemediğine göre, belki Kei de seninle aynı zamanlarda içeri girmiştir. Ya da kim bilir belki de Küçük Efendi Kei'nin de gizli bir niyeti vardı. Biz kendisini fark etmeyelim diye, bir yerlere gizlenip izlemiş de olabilir. Koisan durumdan haberdar mıydı bilmiyorum ama Itakura'nın geleceğini, ne ben ne de Yukiko biliyorduk. Çıkardıkları patırtıdan ise haberimiz bile olmadı," dedi. "Neyse ki, soyunma odasındakilerden kimsenin haberi olmamış. Duyulsaydı hiç hoş olmazdı," diye ekledi.

"Eh, Itakura alttan aldığı için önemli bir şey çıkmadı. Fakat Koisan için iki erkeğin nerede olduklarını bile unutarak kavga etmesi çok yüz kızartıcı olurdu. Bu mesele duyulmadan bir çare bulmak gerek."

"Madem öyle, sen de bu işi biraz benim gibi kendine dert ediver!" diye cevap verdi kocasına Sachiko.

"Dert ediyorum etmesine de, bu işe karışmam uygun olmaz. Yukiko, Itakura meselesini bilmiyor mu?"

"Yukiko'yu yanımıza çağırmamın sebebi konuyu bir açıp fikrini almaktı. Ama daha konuşamadık."

Sachiko, Yukiko'yla, dans gösterisinin telaşı bittikten sonra konuşmayı düşünmüştü. Karıkoca aralarında bu

konuşmayı yaptıklarından iki-üç gün sonraydı. Bir sabah Taeko, dans gösterisindeki haliyle fotoğraf çektirmek için ablasından elbiseyi tekrar ödünç istedi. Kâğıt kabındaki kıyafeti hasır bir valize koydu. Peruk kutusu ve o gün kullandığı şemsiyeyi de alarak arabaya binip gitti.

Böylece Sachiko, Yukiko ile baş başa kalma fırsatını yakaladı. "Koisan, o eşyalarla mutlaka Itakura'nın yanına fotoğraf çektirmeye gidiyordur," diyerek söze girdi. Sonra da, geçen eylülde Okubata'nın kendisini uyarmasının şokundan, son dans gösterisinde fuayede ikisinin çıkardığı hırgüre kadar olanları kısaca anlattı.

"Demek Leica'sı kırılmış..." Her şeyi baştan sona dinleyen Yukiko'nun ilk söylediği bu olmuştu.

"Bilmem ki, ne oldu acaba? Teinosuke Enişten en azından objektifi çizilmiştir diyordu."

"Film de işe yaramaz hale gelmiş olmalı ki, tekrar çekiyorlar."

"Öyle herhalde..." Sachiko, her şeyi büyük bir sükûnetle dinlemiş olan Yukiko'nun yüzünü inceleyerek böyle dedi. Sonra konuşmaya devam etti: "Bu son sefer, Koisan'ın beni arkamdan bıçakladığını hissettim. Aklıma geldikçe hâlâ çok kızıyorum. Konuşmaya bir başlarsam sonu gelmez... Bir ben değil ki, eskiden beri senin de başına ne işler açıyor, öyle değil mi?"

"Benimle ilgili bir şey yok..."

"Öyle şey olmaz. Ta o gazete haberinden itibaren, bize ne kadar sıkıntılar verdi... Bunları söyleyince belki seni üzeceğim ama Yukiko'cuğum senin de kısmetine ne kadar zarar verdi! Her zaman onun yanında oldum, korudum yine de insana tek söz edip bir danışmadan, Itakura gibi bir adamla sözleniyor!"

"Teinosuke Eniştemle konuştun mu?"

"Hı hı. Artık olanları kendime saklayamayacak hale geldiğimde..."

"Ne diyor peki?"

"Benim de bir fikrim var, var olmasına; ancak bu konuda dışarıda kalmak istiyorum, diyor."

"Niye ki?"

"Ben Koisan'ın huyunu tam anlayamıyorum, diyor. Yani anlayacağın 'ona güvenmediğim için karışmak istemiyorum' demeye getiriyor. Bak aramızda kalsın lütfen, fakat Teinosuke Eniştenin gerçek fikri şu: 'Eğer Itakura ile evlenmek istiyorsa evlensin, istediği gibi yapsın. Itakura kendi kendine bakabilecek biri, o yüzden daha uygun,' diyor. Benim düşüncemle taban tabana zıt! Ona danışsam da bana yardımı olamadı o yüzden."

"Benim Koisan'la konuşmamı ister misin?"

"Evet, lütfen öyle yap! Fikrini değiştirmek için ikimizin de ikna etmeye çalışmamızdan başka yol yok. Koisan, sen evlenene kadar bekleyeceğini söylüyor..."

"Başka biri olsa benden önce evlenmesine aldırmazdım..."

"Fakat Itakura uç noktada bir durum..."

"Sence de Koisan'da biraz basitlik yok mu?"

"Evet, olabilir."

"Benim için, Itakura gibi birinin, eniştem olması mümkün değil!"

Sachiko, Yukiko'nun kendisi gibi düşüneceğinden emindi. Ancak onun kadar ölçülü biri bile fikrini bu kadar açıkça söylüyorsa, bu işe kendisinden çok karşı olduğu açıktı. Itakura olacaksa, onun yerine Okubata'yı seve seve kabul etme konusunda da aynı fikirdeydiler. Yukiko, mutlaka bir şeyler yapmayı, Küçük Efendi Kei'yle evlenmeleri için Koisan'ını ikna etmeyi düşünüyordu.

Yirmi dokuzuncu bölüm

Ashiya'daki ev, Yukiko döndüğünden beri daha canlı bir yer olmaya başlamıştı. Ağzından pek laf çıkmayan, varlığı yokluğu belli olmayan sessiz sedasız Yukiko'nun gelmesiyle evin bu kadar neşeli, hareketli olması mümkün değilmiş gibi geliyordu insana. Belki bu hüzünlü kızın kişiliğinin bir yerlerinde neşeli bir yan gizliydi. En önemlisi de üç kız kardeşin aynı çatının altında bir araya gelmesi, evde bahar rüzgârları estirmişti. Üçünden hangisi eksik olursa olsun tüm ahenk kayboluyordu.

Bu arada, Stolz'lar gittiğinden beri uzun süredir boş duran komşu eve de nihayet bir kiracı çıkmıştı. Geceleyin mutfağın cam kapısından, içeride yanan ateş görülüyordu. Ev sahibinin İsviçreli olduğunu duymuşlardı. Nagoya'da bir şirkette danışmanlık yapıyordu. Hiç evde bulunmuyordu. Evde Batılı edası olan fakat yüzünden Filipinli ya da Çinli olduğu anlaşılan genç bir ev sahibesi, yanında hizmetçilerle yaşıyordu. Yeni komşularının çocukları olmadığı için, ev Stolz'ların zamanındaki gibi canlı değildi. Çoğunlukla evden hiçbir ses soluk çıkmıyordu. Yine de çitlerin hemen ötesinde iyice ıssız bir ev haline gelmiş Batı tarzı binada, tekrar birilerinin yaşamaya başlamış olması çok büyük değişiklik olmuştu.

Komşu eve Rosemarie gibi bir çocuğun gelmesini uman Etsuko, bu konuda hayal kırıklığına uğramıştı. Bu arada okuldaki sınıfından, yeni arkadaşlar edinmişti. Küçük kızların yaptığı gibi çay partilerine, doğum günü kutlamalarına gidip geliyorlardı. Kendi aralarında küçük bir grup oluşturmuşlardı.

Taeko her zamanki gibi çok meşgul görünüyor, evden çok dışarıda vakit geçiriyordu. Üç günde bir, akşam yemeğinde görünmüyordu. Evde kaldığında Sachiko'nun ve

Yukiko'nun nasihatleri bitip tükenmek bilmiyordu. Teinosuke, Taeko'nun bundan kaçtığını düşünüyordu. Bu olaylardan dolayı, Taeko ile iki ablasının aralarının açılmasından, özellikle de Yukiko ile bir sorun çıkmasından endişe ediyordu. Teinosuke, bir gün akşamüzeri eve döndüğünde Sachiko'yu ortalarda göremedi. Onu aramak için banyonun yanındaki altı *tatami*'lik odanın sürgülü kapısını açtığında, verandada dizlerini önüne çekip oturmuş Yukiko'nun, ayak tırnaklarını Taeko'ya kestirdiğini gördü.

"Sachiko nerede?" diye sorduğunda, "Ablam, Kuwayama Hanımlara kadar gitti. Birazdan döner herhalde."

Taeko böyle cevap verirken, o arada Yukiko usulca ayaklarını eteklerinin altına çekerek oturuşuna çekidüzen verdi. Teinosuke, Taeko'nun dizlerinin üzerinde durarak, ablasının tırnaklarını keserken sıçrayıp etrafa yayılanları, avucunun içine tek tek toplamaya başladığını gözucuyla gördü. Bunun üzerine hemen kapıyı kapattı. İki kız kardeşin, o bir anlık görüntüsü, o yakın halleri uzun süre aklında kaldı. Bu kız kardeşler ne kadar görüş ayrılığına düşseler de, birbirlerine karşı hisleri değişmezdi. Bunu bir kez daha kendisine kanıtladıklarını düşündü.

Martın başlamasının üzerinden çok geçmemişti. Teinosuke bir gece uykusundan karısının gözyaşlarının kendi yanaklarına aktığını hissederek uyandı. Karanlığın içinden karısının belli belirsiz hıçkırıkları geliyordu.

"Ne oldu sana?"

Teinosuke böyle sorunca, "Bu gece... bak... bu gece tam bir yıl oluyor..." diyen Sachiko iyice hıçkırmaya başladı.

"Artık unut bunu... Diyorum ya elimizden bir şey gelmez..." dedi Teinosuke, karısının gözlerinden durmak bilmeksizin akan yaşların tadını ağzında hissederek. Uyumadan önce karısının neşesi yerindeydi. Gecenin bir yarı-

sı onu bu halde görmeyi beklemiyordu. Teinosuke bir an, geçen sene bu ayda, Yukiko'nun Jinba Hanım aracılığıyla Nomura diye birine görücüye çıktığını, o gün karısının ne kadar zorluk çektiğini hatırladı. Demek bugün karısının düşük yapmasının üzerinden tam bir yıl geçmişti. Kendi aklına gelmediği halde, karısının hâlâ kalbinin derinliklerinde bundan acı duymasını anlıyordu. Ama bu halinin durup durup böyle birden nüksetmesine her seferinde şaşırıyordu. Geçen sene çiçek seyrine gittiklerinde de; sonbahardaki Osaka Kabuki Tiyatrosu'nda Ayna Aslan'ı izlemeye gittiklerinde de, Kyoto'da Togetsu-kyō Köprüsü'nün üstünde de, tiyatronun fuayesinde de karısının hiç beklemediği anda böyle gözyaşlarına boğulduğunu görmüş, hemen ardından kendini toparladığına şahit olmuştu. Yine aynı öyle oldu. Ertesi sabah Sachiko gecenin bir yarısı ağladığını unutmuş gibi görünüyordu.

Kyrilenko'ların kızı Katharina, o ay, kruz gemisi Scharnhost'la Almanya'ya yola çıkacaktı. Teinosuke'ler, evvelsi sene Kyrilenko'ların Shukugawa'daki evlerine misafirliğe gittiklerinden beri, "Biz de onları çağırsak," diye düşünmelerine rağmen, bir türlü davet etmek kısmet olmamıştı. Arada trende karşılaşmak dışında görüşememişlerdi. Taeko'dan, "teyzecik" ve Kyrilenko kardeşlerin ve ayrıca Bay Vronsky'nin haberlerini alıyorlardı. O zamandan beri, Katharina'nın yapma bebek işine ilgisi azalmıştı. Ancak bırakmış değildi. Taeko'nun aklından tamamen çıktığı bir sıra, pat diye atölyesinin kapısında beliriveriyor, son yaptığı şeyleri göstererek görüşlerini soruyor, kendisine yol göstermesini istiyordu. İki yıl içinde eli bu işe epey yatmaya başlamıştı. Taeko, ilişkilerinin ne zaman başladığını bilmiyordu ama Katharina, Rudolf adında "iyi biri"ni bulmuştu. Adam Alman'dı. Taeko, Katharina'nın erkek arkadaşıyla zaman geçirmeyi tercih ettiğini, bu nedenle

bebek yapımına ilgisini yitirmeye başladığını düşünmüştü. Rudolf, bir Alman şirketinin Kobe ofisinde çalışan bir gençti. Taeko da bir keresinde, Kobe Motomachi'de Rudolf'u görüp tanışmıştı. Ondan sonra sık sık iki sevgiliyi birlikte yürüyüş yaparken görüyordu. İlk bakışta Rudolf'un Alman olduğu anlaşılıyordu. Yakışıklı değildi. Gösterişsiz ama sağlam yapılı, çok uzun boylu bir adamdı. Katharina, Rudolf'la tanışıp Almanya'ya sempati beslemeye başladıktan sonra Almanya'ya gitmeye karar vermişti. Rudolf'un Berlin'deki ablasının yanında kalacaktı. Bu da gitmeye daha rahat karar vermesini sağlamıştı. Katharina'nın asıl amacı ise, eski kocasından olan kızının yaşadığı İngiltere'ye geçebilmekti. Yol masrafları ve diğer sebepler yüzünden önce Berlin'e gidecekti. Avrupa kıtasına adım attıktan sonra, orayı basamak yaparak İngiltere'ye geçme niyetindeydi.

"Hımm, Bay Alman Pastası ile birlikte gitmeyecekler mi yani?"

Rudolf'a, Taeko şakadan Bay Alman Pastası adını takmıştı. Şimdi Sachiko'lar da hiç tanışmadıkları bu adama Bay Alman Pastası deyip duruyorlardı.

"Bay Alman Pastası Japonya'da kalacak. Katharina, Bay Alman Pastası'nın ablasından, adına yazılmış bir davetiye aldı. O davetiyeyle tek başına gidecek."

"Öyle olsa da İngiltere'ye giderek kızını aldıktan sonra Berlin'e dönüp Bay Alman Pastası ile orada buluşmayacaklar mı?"

"Şey... herhalde öyle olmayacak bence..."

"Yani Bay Alman Pastası ile ilişkileri buraya kadar mı?"

"Herhalde... öyle değil mi?.."

"Çok düz mantık görünüyor."

"Gerçekten öyle..."

Bu konunun açıldığı akşam yemeğinde, Teinosuke de söze karıştı:

"Belki başından beri işin içinde aşk yoktu, sadece birlikte zaman geçiriyorlardı..."

"Hem bekârlar hem de memleketlerinden ayrı Japonya'da yaşıyorlar. Birbirleriyle olmalarında bir kötülük yok ki!" Taeko onları savunurcasına böyle demişti.

"Sahi, gemisi ne zaman yola çıkıyor?"

"Öbürsü gün öğlen demir alıyor," diye cevap verdi Taeko.

"Baksana, o gün vaktin var mı?" diye Sachiko kocasına sordu. "Sen de yolcu etmeye gidiver... Ayıp oldu, o zamandan beri bir türlü davet edemedik zaten..."

"Evet, yemek davetlerine bir karşılık veremedik, ayıp oldu..."

"Eh işte, sen de yolcu etmeye gidiver. Etsuko'nun okulu var o gelemez. Onun dışında hepimiz gidelim."

"Ablacığım sen de gidecek misin?" diye sordu Etsuko.

"Ben kruz gemisi Scharnhost'u görmeye gideceğim." Etsuko'nun sorusuna Yukiko, omuzlarını çekerek zoraki bir gülümsemeyle böyle cevap verdi.

Geminin kalkacağı gün Teinosuke sabah bir saatliğine ofisinden ayrıldı. Doğrudan Kobe'ye gitti. Limana ucu ucuna yetişti. Katharina ile konuşacak pek vakti olmadı. Onu yolcu etmeye "teyzecik" ve ağabey Kyrilenko da gelmişti. Ayrıca Vronsky ve Sachiko'lar üç kız kardeş oradaydı. Taeko'nun, "Bakın oradaki," diyerek gizlice gösterdiği Rudolf da vardı. Bunun dışında tanımadıkları Japon ve ecnebi birkaç kişi daha bulunuyordu. Gemi kalktıktan sonra Teinosuke'ler, Kyrilenko'larla sohbet ederek rıhtımdan Kaigan-dori Caddesi'ne kadar birlikte yürüdüler. Orada vedalaşarak ayrıldıklarında, Rudolf da diğerleri de çoktan ortadan kaybolmuştu.

"Teyzecik kaç yaşında bilemiyorum ama hiç yaşlanmıyormuş gibi gözüküyor değil mi?" Teinosuke, ceylan gibi sekerek yürüyüşüyle arkadan bakınca genç sanılacak "teyzeciği" gözleriyle takip ederek böyle söylemişti.

"Teyzeciğin Katharina ile tekrar görüşmeye ömrü vefa eder mi acaba?" dedi Sachiko.

"Çok dinç gözüküyor da, tabii yaşı var..."

"Yine de vedalaşırken hiç ağlamadılar?" dedi Yukiko.

"Sahiden! Biz daha çok ağlaştık, pek hoş olmadı..."

"Tam savaşın arifesinde kalkıp bir başına Avrupa'ya giden kızının gözü çok pek ama onun gitmesine izin veren teyzecik de ondan aşağı kalmaz. İhtilal zamanı onca zorluklar çekip yaşadıklarından olacak, şimdi pek aldırmıyorlar belki de..."

"Rusya'da doğmuş... Şanghay'da büyümüş... Japonya'ya sürüklenmiş... Bu sefer de Almanya'dan İngiltere'ye geçiyor..."

"Teyzecik zaten İngiltere'yi pek sevmiyordu. İyice köpürmüştür, değil mi?"

Taeko, "'Ben, Katharina, her zaman, her zaman kavga ediyor. Katharina gidiyor. Ben, üzgün değil *efenim*, ben mutlu,' diyordu..." diye teyzeciğin taklidini yaptı. Konuşmasını daha şimdi işittikleri teyzeciğin, taklidini duyunca, hepsi yolun ortasında gülmekten iki büklüm oldular.

Otuzuncu bölüm

"Katharina, daha önce gördüğümüzden daha hoş gözüküyordu, değil mi? Ben daha önce gördüğümüzde bu kadar güzel olduğunu hatırlamıyorum. Şaşırdım gerçekten."

Teinosuke'ler Kaigan-dori Caddesi'nden Ikuta'ya kadar yürüyüp sabah yer ayırttıkları Yohei Balık Lokantası'ndan içeri girdiler. Sırasıyla Sachiko, Teinosuke, Yukiko, Taeko olmak üzere, yan yana bar taburelerine oturdular. Hâlâ Katharina'dan bahsediyorlardı.

"Yok öyle değil, makyajdan öyle gözüküyor. Bir de bugün daha özel giyinmişti."

"Bay Alman Pastası ile arkadaş olduktan sonra, makyajını falan da değiştirince tamamen farklı görünmeye başladı," diye söyleneni tamamladı Taeko. "Kendisine pek güveniyor. 'Taeko Hanım, göreceksiniz, ben Avrupa'ya gidersem, mutlaka zengin bir erkek bulup evleneceğim,' diyor."

"Öyleyse yanına çok para almadan gitmiş olmalı, değil mi?"

"Şanghay'da hemşirelik yapmış. 'Zorda kalırsam hemşirelik yaparım,' diyordu. Bir süre yetecek el harçlığından başka parası yoktur herhalde yanında."

"Bay Alman Pastası ile ilişkileri bugün sona erdi, öyle mi?"

"Herhalde öyledir..."

"Son bir nezaket gösterip ablasının yanında kalması için mektup yazmasına bakılırsa Bay Alman Pastası'nın da iyi tarafları var, değil mi? Güvertedeki Katharina'ya bir-iki el salladı, sonra arkasını dönüp gitti. Bizden bile önce ortadan kayboldu."

"Gerçekten bir Japon asla öyle yapmazdı, değil mi?"

"Eğer bir Japon aynı şeyi yapacak olursa Bay Alman Pastası değil, *Bay Fondü Nahoş* olurdu herhalde," diye şakalaştı Teinosuke.

Sachiko'lar, Teinosuke'nin şakasını anlayamamış görünüyorlardı.

"Ne dedin şimdi, bir Fransız romanı adı gibi?"

"Ferenc Molnár'ın eseri mi?" dedi Teinosuke de.

Küçük lokantada, L biçimindeki bar tezgâhının çevresine on kadar tabure yan yana sığabiliyordu. Teinosuke'ler dışında, yanına birkaç çalışanını da alıp gelmiş bu çevreden simsara benzeyen biri; onların ötesinde uçta Hanakuma semtinin *geisha*'ları olduğu anlaşılan hanımlar vardı. Başlarında yaşça kıdemli bir *geisha*'yla üç kişi gelmişlerdi. Bu kadarıyla bile lokanta tıklım tıklım dolmuştu. Müşterilerin arkasından tek kişinin güçlükle geçebileceği bir boşluk dışında bir yer kalmamıştı. Bu haline rağmen arada sırada dükkânın sürgülü kapısını açıp tıklım tıkış lokantanın içine göz atarak, "Bize bir yer ayarlayamaz mısınız?" diye rica edenlerin, hatta yalvar yakar dil dökenlerin ardı arkası kesilmiyordu. Bu lokantanın yaşlı sahibinin de tipik bir *sushi*'ci gibi, suratı sirke satıyordu. Lokantasının müdavimlerinden bile olsa önceden yer ayırtmadıysa, "Içeride yer mi var sanki!" dermiş gibi bakarak kabaca kestirip atardı. Durum böyle olunca da oradan geçerken uğrayıp bir şeyler yemek isteyen biri, boş bir zamanına denk gelmezse içeri adımını atamazdı. Telefonla yer ayırtmış düzenli müşterileri bile on beş-yirmi dakika gecikecek olurlarsa içeri giremezlerdi. Yaşlı adam, "Şuralarda bir dolaşın, bir saat sonra gelin," diyerek yollardı.

Lokantanın yaşlı sahibi, Tokyo'nun Ryōgoku semtindeki Meiji Dönemi'nin ünlü *sushi* restoranı Yobei'de bu işi öğrenmişti. Bu restoran artık yoktu. Yohei ismini de buradan almıştı. Fakat *sushi*'si eskiden Ryōgoku'daki Yobei *Sushi*'cisinde yapılandan tamamen farklıydı. Sebebine gelince, yaşlı *sushi*'ci, işi Tokyo'da öğrense de, Kobe'de doğmuştu. Elbette o da *nigirizushi* sarıyordu. Ama onun sardığı Kyoto-Osaka bölgesinin damak tadına uygun yapılıyordu. Mesela, sirke... Tokyo usulündeki sarı renkli sirke yerine, mutlaka beyaz sirke kullanırdı. Soya sosu olarak da, Tokyolüların elini bile sürmediği, Kansai'nin *tamarijōyu* adı verilen koyu kıvamlı soya sosunu kul-

lanırdı. Karides, ahtapot, istiridyeye sofra tuzu dökülmesini salık verirdi. Hangi balığın kullanılacağına gelince, hemen burunlarının dibindeki Japon İç Denizi'nden tutulmuş olsun da, ne olursa olsun uygundu. "*Sushi*'ye uygun olmayan balık yoktur," derdi. Eskiden Yobei'in sahibi de aynı şeyi söylermiş, bu açıdan Tokyo Yobei usulüne benziyordu. Yılanbalığı, kirpi balığı, Matsubara kırmızı kayabalığı, sarı kuyruk balığı, istiridye, canlı deniz kestanesi, pisibalığı filetosu, kırmızı deniz tarağı içi, balinanın yağsız bölümlerinden başlayarak; *shiitake* mantarı, çamlıklarda yetişen *matsutake* mantarı, bambu filizi, Japon hurmasına kadar her şeyi kullanıyordu. Bir tek *sushi* için aslında en çok bilinen balıklardan biri olan tuna balığını sevmiyor, pek kullanmıyordu. Tirsi balığı, dip istiridyesi, omlet rulosu lokantadan içeri bile giremezdi. Mutlaka, hâlâ canlı, kıpır kıpır eden karides ve istiridyeleri müşterilerin gözlerinin önünde sarıp hazırlar, malzemesine göre *sushi*'yle birlikte verilen Japon bayır turpundan yapılan *wasabi* sosu yerine, perilla biftek otu, ağaç filizi ya da Japon biberini soya sosunda haşlayarak tabağın yanına koyardı.

Taeko, yaşlı adamı epey zamandır tanıyordu. Bir anlamda Yohei Balık Lokantası'nı içlerinde ilk keşfeden oydu. Sık sık dışarıda yemek yediği için, Kobe'de Motomachi'den Sannomiya'ya kadar olan bölgede nerede iyi yemek yeneceğini çok iyi bilirdi. Bu lokantayı henüz şimdiki yerine geçmeden önce, borsanın tam karşısındaki dar bir sokakta, şimdikinden çok daha küçük bir yerdeyken keşfetmişti. Eniştesine ve ablalarına da lokantayı öğreten oydu. Taeko bu yaşlı adamı, *Shinseinen* kültür ve sanat dergisinde yayımlanan polisiye çizgi romanlardan fırlamış biri gibi görüyordu. Küçücük bir vücudun üstüne, kocaman bir tahta çekicin başı yerleştirilmiş eciş bücüş bir çocuk gibiydi. Teinosuke'ler daha onu görmeden Taeko on-

dan o kadar çok bahsetmiş; müşteriyi kapıdan yollarken kabaca kestirip atışını, kasap bıçağını eline aldığındaki galeyana gelişini, halini tavrını, el kol hareketleriyle o kadar çok taklit etmişti ki, kendisini tanıdıklarında sahiden de Taeko'nun yaptıklarına şaşılacak kadar benzediğini görmüşlerdi.

Yaşlı adam önce müşterileri tek sıra halinde yan yana dizip oturturdu. Ne istediklerini sormasına sorardı da, sonunda genellikle kendi istediğini hazırlar getirirdi. Mercanbalığı varsa onu çıkarır, kişi sayısı kadar dilimler, tüm müşterilere önce onu dağıtırdı. Ardından karides, onun ardından da pisibalığı dağıtırdı. İkinci tura geçmeden ilk dağıttıklarını bitirmezlerse suratsızlaşırdı. Önlerine konulanların birkaçını yemeden tabaklarında bırakan olmuşsa, "Tabaktaki bitmemiş!" diye uyardığı bile olurdu. Çeşitler gününe göre değişirdi fakat karides ve mercanbalığıyla pek şişinir, bir kez bile eksik etmezdi. Her şeyden önce mutlaka mercanbalığı çıkarırdı. "Tuna balığı yok mu?" diyecek münasebetsiz bir müşteriyi muhatap almazdı. Hoşuna gitmeyecek bir şey olursa, haince acı *wasabi* sosunu basar, müşterisini yerinden zıplatır, sonra da sosun acısından gözlerinden yaşlar gelmesine bakarak kıs kıs gülerdi.

Zaten mercanbalığını çok seven Sachiko'nun, Taeko onlara burayı gösterdikten sonra balığın tadına bayılarak buranın müdavimlerinden biri olması doğaldı. Aslında Yukiko da, buranın *sushi*'sine Sachiko'dan geri kalmayacak kadar düşkündü. Biraz abartılacak olursa Tokyo'daykken, Kansai'ye onu geri çeken şeylerin arasında buranın *sushi*'sinin de olduğu söylenebilirdi. Tokyo'da yaşarken düşünceleri kendini Kansai'ye getirdiğinde ilk düşündüğü şeyin Ashiya'daki ev olduğunu söylemeye bile gerek yoktu. Aklının bir köşesinde, ara sıra bu lokanta, yaşlı sahibi, kasap bıçağının altında canlı çanlı kıpırdayan mer-

canbalığı ve jumbo karideslerin görüntüsüyle birlikte canlanırdı. Yukiko seçmesi gerekse Batı tarzı yemekleri severdi. *Sushi*'ye pek düşkünlüğü yoktu. Fakat Tokyo'da birkaç ay kalıp da, dilimlenmiş çiğ kırmızı balık etinden yapılan *sashimi*'den başka bir şey yiyemeyince mercanbalığının damağında kalmış tadı aklına gelirdi. Balığın etinin, inci gibi parlayan beyaz, güzel rengi bir an gözlerinin önünde belirirdi. Tuhaf bir şekilde bu görüntü, Osaka-Kobe arasındaki tren yolunun manzarası ve Ashiya'daki ablası ile yeğeninin görüntüsüyle birleşiverirdi.

Karıkoca Teinosuke'ler, Yukiko'nun, Kansai'de keyif aldığı şeylerden birinin bu olduğunu düşünerek, o yanlarına geldiğinde bir-iki kez buraya yemeğe çıkarırlardı. Geldiklerinde Teinosuke; Sachiko ve Yukiko'nun arasına yerleşir, arada belli etmeden karısının ve baldızının bardaklarına içki koyardı.

"Çok güzel! Parmaklarımı yiyeceğim!" Taeko deminden beri keyifle iç geçirerek yiyordu. Etraftan utanıp sıkıldığı için önüne konulan kadehin arkasına gizlenmiş Yukiko'nun üzerinden seslenerek, "Teinosuke Enişte," dedi. "Keşke onları da buraya çağırsaydık ne iyi olurdu, değil mi?"

"Sahiden..." dedi Sachiko da, "Kyrilenko Teyze'yi davet etsek iyi olurdu."

"Benim de aklıma geldi ama önceden haber vermeden sayımız artarsa burada ne olur bilemedim. Bir de belki böyle şeyler yiyemezler, diye düşündüm."

"Ne diyorsun, olur mu öyle şey!" dedi Taeko. "Batılılar da *sushi* yiyorlar. Öyle değil mi amca?" diye sordu lokantanın sahibine.

"Hıı, yiyorlar." Yaşlı adam, o anda kesme tahtasının üstündeki canlı canlı zıplayıp duran karidesleri, ıslak tombul parmaklarıyla tutarak, "Arada buraya da geliyorlar," dedi.

"Hatırlamıyor musun, Bayan Stolz da *chirashi-suji* yememiş miydi?" diye cevap verdi Sachiko da Teinosuke'ye.

"Öyle de, onun içinde çiğ balık yoktu."

"Çiğ balık da yiyorlar. Yiyebildikleri ve yiyemedikleri şeyler var yine de. Tuna balığını pek yemiyorlar," dedi yaşlı adam.

"Aa, peki neden?" diye araya girip sordu simsar.

"Nedenini bilmiyorum, tuna balığı, torik, o tür şeyleri pek yemiyorlar."

"Tabii, Bay Rootz'u hatırlamıyor musun?" Genç *geisha*'lardan biri apaçık Kobe aksanıyla kısık sesle yanındaki yaşı büyük *geisha*'ya böyle dedi. "O bey sadece beyaz etli balıktan yapılanları yerdi. Kırmızı etli balıktan olanlara elini bile sürmezdi."

"Hı hı," dedi yaşı büyük *geisha* dişine götürdüğü kürdanı diğer eliyle kapatarak. "Batılılara, kırmızı etli balık biraz tuhaf geliyor olmalı, pek yemezler de..."

"Demek öyle," dedi simsar.

Onun ardından Teinosuke de, "Cidden bir yabancının gözünden bakınca, bembeyaz pilavın üzerine ne olduğu anlaşılmayan kıpkırmızı çiğ balık acayip geliyordur," diye yorumda bulundu.

"Baksana Koisan..." Sachiko, kocası ve Yukiko'nun diğer yanında oturan Taeko'ya bakarak, "Kyrilenko Teyze'ye buranın *sushi*'sini yedirirsek ne der acaba?"

"Yok olmaz, burada yapamam," dedi Taeko içinde kabaran, "teyzeciği" taklit etme isteğini bastırmaya çalışarak.

"Bugün gemiye mi gittiniz?"

Yaşlı adam bunu sorarken, karidesin etini çıkardı. Pirinç topağının üzerine koydu. Ardından kasap bıçağıyla bir-iki parmak genişliğinde böldü. Sonra da Taeko ve Yukiko'nun önüne bir tane, Teinosuke ve Sachiko'nun önüne de bir tane koydu. Büyük bir tane jumbo karidesi

olduğu gibi kullanmıştı. Tek başına bir tanesini yeseler, midelerinde başka bir şey yemeye yer kalmazdı. O yüzden Teinosuke'ler bir tanesini iki kişi paylaşarak yemeyi tercih ediyorlardı.

"Hı hı. Bir tanıdığımızı yolcu ettik. O vesileyle kruz gemisi Scharnhost'u da gördük."

Teinosuke tuzluğu çevirerek, içine *Aji-no-moto* da karıştırılmış tozu, hâlâ canlı canlı kımıldayıp duran jumbo karidesin üzerine döktü. Ardından bir lokma alarak ağzına attı.

"Alman gemileri, lüks transatlantikleri bile, Amerikan gemilerinden çok farklı," dedi Sachiko.

"Sahiden..." diye Taeko da onu destekledi. "President Coolidge gemisinden ne kadar farklı. O gemi ne kadar beyaz ve aydınlıktı. Alman gemilerinin rengi insana savaş gemilerini hatırlatıyor."

"Küçükhanım, biraz çabuk yiyin lütfen!" Yaşlı adam, her zamanki huyuyla tabağındaki daha elini bile sürmediği *sushi*'ye bakışlarını dikmiş Yukiko'ya seslendi.

"Yuki Ablacığım ne oldu?" diye sordu Taeko.

"Bu karides hâlâ kımıldıyor..."

Yukiko buraya her geldiğinde, diğer müşterilerle aynı hızda yemekte çok zorlanıyordu. Yukiko, yaşlı adamın fileto yapana kadar karideslerinin kıpır kıpır oynaşmasıyla böbürlendiği "oynayan *sushi*'ler"e de mercanbalıklarını sevdiği kadar düşkündü. Yine de önündeki yemek kımıl kımılken içi bir tuhaf oluyor, artık kımıldamadıklarından emin olduktan sonra yiyordu.

"İşin güzel yanı onların kıpır kıpır olması değil mi!"

"Çabuk ye, yediğin için hortlayıp seni bulmaz!"

"Jumbo karidesin hortlağı gelse de korkmam," diye simsar da hafifçe eğlenerek söze karıştı.

"Jumbo karideste korkacak bir şey yok da, yemeklik kurbağa korkutmuştu değil mi, Yukiko'cuğum."

"Ne?! Öyle bir şey mi oldu?"

"Hı hı siz bilmiyorsunuz da, Shibuya'da ablamlarda kaldığımızda, eniştem benimle Yukiko'yu, Dōgenzaka'da tavuk ızgara yapan bir yere götürdü. Tavuk ızgara yerken güzeldi ama en son bir yemeklik kurbağa keserek ızgara yaptılar. O zaman kurbağa vıraklayınca ikimiz de bembeyaz kesildik. O gece boyunca kurbağanın sesi Yukiko' cuğun kulaklarından gitmemiş..."

"Ay! Bırakın artık bu konuyu..." Yukiko bunları diyerek, karidese son bir kez iyice bir baktı, "oynayan karideslerin" artık oynamadığına emin olduktan sonra yemek çubuklarını eline aldı.

Otuz birinci bölüm

Nisan ortalarında bir hafta sonu Teinosuke ve üç kız kardeş, Etsuko'yu da alarak beşi her sene olduğu gibi Kyoto'ya çiçek seyrine gittiler. Dönerken trende birden Etsuko'nun ateşi çıktı. Zaten bir haftadır kendini iyi hissetmediğini söylüyordu. Kyoto'da da keyfi yerinde değildi. O akşam eve dönüp de ateşini ölçtüklerinde kırk bir derece olduğunu gördüler. Hemen Doktor Kushida'yı çağırdılar. Doktor, kızıl olma ihtimali olduğunu, ertesi gün tekrar muayene edeceğini söyleyerek ayrıldı.

Ertesi gün Etsuko'nun ağzının çevresi dışında her yanı kızarmıştı. Bunu gören Doktor Kushida, kızıl olduğundan hiçbir şüphesi kalmadığını, bunun kızılın belirtisi olduğunu söyledi. Çocuğu, karantina odası olan bir hastaneye yatırmalarını salık verdi. Fakat Etsuko hastaneye yatmaktan nefret ediyordu. Kızıl, her ne kadar bulaşıcı bir hastalık da olsa, büyüklere pek nadir bulaşıyor-

du. Aynı evden çok kişiye bulaştığı da pek görülmediğinden doktor, hasta için diğer aile fertlerinden uzak kalacağı bir karantina odası hazırlayabilirlerse, evde tedaviyi sürdürebileceklerini söyledi. Neyse ki, Teinosuke'nin müştemilattaki çalışma odası vardı. Teinosuke başta, odasını alırlarsa, kendisi için zor olacağını söyleyerek, itiraz edecek oldu. Fakat Sachiko ne yapıp edip kocasını çalışma odasını ana binaya alma konusunda ikna etti. Orayı da hasta odası yaptı. Beş-altı yıl önce Sachiko ağır bir grip geçirdiğinde de burayı aynı şekilde kullanmışlardı. Burası tamamen ayrı bir yerdi. Ana binadan tahta nalınlarla buraya gelinirdi. Altı *tatami*'lik bir odanın yanında, üç *tatami*'lik bir antresi bulunan, gazı ve elektrik sobası olan bir yerdi. Sachiko burada kaldığında su da çektirmişlerdi. Basit birkaç şey pişirebilecekleri tesisatı mevcuttu. Teinosuke, karısıyla yatak odası olarak kullandıkları üst kattaki sekiz *tatami*'lik odaya çalışmak için bir sehpa, yazı malzemelerinin olduğu bir kutu, kitap dolaplarının bir kısmını getirmiş, gereksiz şeyleri kilere ya da dolaplara kaldırmıştı.

Etsuko, yanında bir hemşireyle müştemilattaki odaya taşındı. Ana binayla ilişkisinin tamamen kesilmesi gerekiyordu ama bunu tam anlamıyla yapamıyorlardı. Hastanın ve hemşirenin yemeğini ana binadan götürmeleri gerekiyordu. O yüzden içlerinden birini bu işle görevlendirmeleri lazımdı. Bulaşıklarla ilgilenen hizmetçiler için tehlikeliydi. İçlerinde en uygunu O-Haru'ydu. Kendisi de bulaşıcı hastalıktan korkmuyordu. Herkesten daha gözüpekti. İşi kendiliğinden üstlenmişti ama iki-üç gün bu işi yapınca gördüler ki, kendisi korkmadığı için, hastanın yanına girip çıkarken mikroplardan arınma işini atlıyor, hastaya dokunduğu ellerle her bir şeye dokunuyordu. Bu yüzden mikropların yayılmasına sebep olacaktı. Bu duruma ilk önce Yukiko hoşnutsuzluk gösterdi. So-

nunda işi O-Haru'dan aldılar, sorumluluğu Yukiko üstlendi. Bu tür şeylere alışık olduğundan, son derece titizdi. Gereksiz yere endişe etmekten çok, her şeye çok iyi ihtimam göstererek yapıyordu. Hasta odasında kullanılan yemek gereçlerine asla hizmetçilerin elini sürdürmüyordu. Yemeğin ocaktan alınıp götürülmesinden, çamaşır, bulaşığa kadar her şeyi kendisi yapıyordu. Etsuko'nun ateşinin henüz düşmediği ilk bir hafta boyunca, geceleri hemşireyle nöbetleşerek iki saat arayla buz torbasını değiştirdiler. Neredeyse gözünü hiç kırpmadığı günler oldu.

Hastalık normal seyrinde ilerlemiş, bir hafta sonra çocuğun ateşi nihayet düşmüştü. Fakat hastalığın tamamen iyileşmesi için vücudunun her yerindeki benek benek kızartıların kuruyarak kabuklanıp dökülmesi, derisinin soyulması gerekiyordu. Bu da kırk beş gün kadar alıyordu.

Bu durum, Kyoto gezileri biter bitmez Tokyo'ya dönme fikrinde olan Yukiko'nun yola çıkmasına mâni olmuştu. Tokyo'ya durumu haber vermiş, yedek kıyafet göndermelerini istemiş, kendisini Etsuko'ya bakma işine adamıştı. Böyle bir iş yüzünden olsa bile, Tokyo'ya dönmektense burada olmaktan daha mutlu görünüyordu. Kendisinden başkasının karantina odasına adım atmasına kızıyor, "Ablacığım sen kolay hastalanıyorsun," diyerek Sachiko'yu bile hastanın odasından uzak tutuyordu. Kızı hasta olmasına rağmen Sachiko'nun hiçbir sıkıntısı yoktu. Yapacak pek bir işi yoktu. "Etsuko'cuğun durumu iyi, endişe edecek bir şey yok. *Kabuki* tiyatrosuna falan gitsene," demişti Yukiko. O ay Kigurō Kabuki Tiyatrosu Osaka'ya gelmişti. *Dōjōji* oyununu sergiliyorlardı. Sachiko, Kigurō'nun danslarının içinde en çok erkeklerin zenne rolüne çıkmasını seviyordu. O yüzden bu gösteriyi ne olursa olsun kaçırmamak niyetindeydi. Yukiko bunları tam da Sachiko böyle bir durum çıktığı için oyunu göre-

meyeceğine eseflendiği sırada söylemişti. Fakat hasta çocuğunu bırakıp tiyatroya gitmek fazla geniş gönüllülük olacağından öyle yapmadı. Onun yerine altıncı kuşak Kigurō'nun sahnedeki halini hayal etmesini sağlayacak, Japon tarzı *Dōjōji*'nin kayıtlarını gramofona koyarak nefsini biraz olsun yatıştırmış oldu. Sachiko, Taeko'ya, "Ben vazgeçtim, sen git," demişti. Herhalde o da bir başına kimseye belli etmeden gitmişti.

Etsuko giderek iyileşiyordu. İyileştikçe yatakta olmaktan sıkılmaya başlamıştı. Sıkıntısını gidermek için her gün gramofon çalıyorlardı. Stolz'ların eski evine taşınan İsviçrelilerden, gramofonun sesini biraz kısmaları için uyarı gelmişti. İsviçrelinin zor biri olduğu belliydi, bir ay kadar önce de köpeklerinin havlamasından uyuyamadıklarını, bu konuda bir şey yapmalarını istemişlerdi. Her ikisinde de doğrudan kendilerine söylemek yerine, kiraladıkları evin sahibi Satō Bey aracılığıyla durumu bildirmişlerdi. Sachiko'ların iki ev yanında oturan Satō Bey'in hizmetçileri İsviçrelinin İngilizce birkaç satır karaladığı, bir parça kâğıdı getirmişlerdi. Köpek meselesinde şöyle yazıyordu:

Satō Bey,

Sizi rahatsız ettiğim için çok üzgünüm. Yan evdeki köpek konusunda yazıyorum. Köpek tüm gece boyunca havladığı için, geceleri uyuyamıyoruz. Sizin bu konuda yan evdekileri uyarmanızı rica ediyorum.

Bu seferki kâğıt parçasındaysa şöyle yazıyordu:

Satō Bey,

Sizi rahatsız ettiğim için çok üzgünüm. Yan taraftakilerin çaldığı gramofon konusunda yazıyorum. Yan taraftaki evde her gün sabah, akşam gramofonu açıyor-

lar. Çok gürültü oluyor, bizi rahatsız ediyor. Siz bu konuda yan evdekileri uyararak bir şeyler yapmalarını isterseniz müteşekkir kalırım.

Satō'ların hizmetçileri, her seferinde yüzlerinde kusura bakmayın der gibi bir ifadeyle notları getirmişler, "Bay Bosch böyle bir şey göndermiş, size iletiyorum efendim," diye mahcup bir gülümsemeyle kâğıdı vererek ayrılmışlardı. Köpek meselesinde, köpekleri Johnny sadece bir ya da iki gece havlamıştı. O notu aldıklarında önemsememişler, bir şey yapmaya gerek duymamışlardı. Ancak bu sefer o şekilde halledemeyeceklerdi. Normalde Teinosuke'nin çalışma odası olan, şimdi Etsuko'nun hasta odası olarak kullandıkları müştemilatın, iki evi birbirinden ayıran demir tellerden başka dışarıdan gözükmesini engelleyecek çitleri vardı. Fakat arka eve daha yakındı. Stolz'lar oradayken Teinosuke de, Peter ve Rosemarie'nin oynarlarken çıkardıkları gürültü patırtıdan epey rahatsız oluyordu. O yüzden orada gramofon çaldıklarında o yaygaracı İsviçrelinin rahatsız olması doğaldı.

Yeri geldiği için Bay Bosch'tan biraz bahsedecek olursak daha önce de söylediğimiz gibi işi Nagoya'daydı. Ama bu şikâyetlerinden anlaşıldığı üzere arada bir burada kalıyordu. Fakat nasıl biri olduğuna gelince, Makioka'lardan kimse henüz yüzünü görmemişti. Stolz'ların kaldığı dönemlerde, yan evde Bay Stolz'dan başka eşi, çocukları da her zaman verandada görünür, arka bahçeye çıkarlardı. Bosch'lar geldiklerinden beri, eşini arada şöyle bir gördükleri olmuştu fakat Bay Bosch hiç ortalarda görünmemişti. Aslında arada verandaya sandalye çıkararak, kimseye gözükmeden oturduğunu duymuşlardı. Ancak sandalyesini veranda demirlerinin iç tarafına koyuyordu. Böyle olduğunda demirler adamın yüzü hizasına

geliyor, dışarıdan görünmesini engelliyordu. Yani Bay Bosch'un insanların onu görmesinden kaçındığı kesindi. Her halükârda tuhaf biri olduğu belliydi. Satō Bey'in hizmetçilerinin anlattığına göre sağlığı pek yerinde olmayan, sinirli biriydi. Müzmin uykusuzluktan mustaripti. Sachiko'lar ne olduğunu tam bilmiyorlardı ama bir seferinde bir dedektif gelmiş onlara, o ecnebinin kendisini İsviçreli olarak tanıttığını ama kim olduğundan emin olmadıklarını, şüpheli davranışlar sergilediğini söyleyerek dikkat etmelerini istemişlerdi. Şüphe çekecek bir durum olursa polise haber vermelerini tembihleyerek ayrılmıştı. Adamın nereli olduğu belli değildi. Sürekli seyahat ediyordu. Karısı melez bir Çinli gibi görünüyordu. Bu halleriyle şüphe uyandırmaları kaçınılmazdı. Ayrıca polis dedektifinin söylediğine göre, melez bir Çinli gibi gözüken kadın, gerçek eşi değil, bir süreliğine birlikte yaşadığı biriydi. Onun da nereli olduğu belirsizdi. Japonların gözünden Çinli gibi görünüyordu. Kendisi Çin'de doğduğunu inkâr ediyor, Güney Pasifik Okyanusu'ndan bir yerlerden olduğunu söylüyordu. Tam olarak nereden olduğunu dile getirmiyordu. Sachiko bir seferinde evlerine davet edilmişti. Eve girdiğinde her yerde Çin tarzında sandal ağacından yapılmış mobilyalar olduğunu görmüştü. Buradan Çinli olduğuna kanaat getirmiş, bunu gizliyor olabileceğini düşünmüştü. Açık olan tek şey Doğulu bir kadının cazibesine ve Batılı bir kadının uyumuna sahip vamp bir kadın olduğuydu. Bir zamanlar Anna May Wong adında Fransız ve Çin melezi olan bir Hollywood film yıldızı vardı. Onu andırıyordu. Bir Avrupalının ilgisini çekecek egzotik bir güzelliğe sahipti. Kocası seyahatteyken çok boş vakti oluyordu. Hizmetçilerini yollayarak, "Hanımefendi buyurun gelin lütfen," diye çağırıyor, yolda karşılaştıklarında davet ediyor, Sachiko'yla görüşmek istiyordu. Fakat Sachiko polis dedektifinin söyledik-

lerinden sonra onunla bir münasebet kurmaktan çekiniyor, mümkün olduğunca uzak durmaya çalışıyordu.

"Küçükhanım böyle hastayken, biraz gramofon dinletmek ona iyi gelir, öyle değil mi? O Batılı adam komşuluk nedir bilmiyor mu?" diyen O-Haru küplere binmişti. "Eh ne yapalım, Bay Bosch tuhaf biri. Ayrıca sabahtan akşama kadar gramofonun sesini açarak dinlemek böyle zor zamanlarda hoş kaçmıyor," diye Teinosuke durumu yumuşattı. O günden sonra Etsuko her sabah oyun kâğıtlarıyla vakit geçirmeye başladı. Ancak Yukiko kâğıt oynamaya da karşı çıktı. Çünkü kızıl hastalığının iyileşme döneminde yaraların kabukları dökülmeye başlar, başkasına kolayca bulaşırdı. Etsuko da o dönemde olduğu için, şimdi en çok dikkat etmeleri gereken zamandı. Kâğıt oynarken karşısındakine hastalığı bulaştırma tehlikesi vardı. Onunla her zaman ya Hemşire Mito ya da O-Haru oynuyordu. Hemşirenin asıl adı Mito değildi. Film yıldızı Mitsuko Mito'ya benzediği için Etsuko ona bu adı takmıştı. Hemşire daha önce kızıl geçirdiği için bağışıklık kazanmıştı. O-Haru, "Bana geçmez, hiç korkmuyorum," diyerek, hastanın tabağında kalan çiğ balıktan yapılan *sashimi*'leri falan hapır hupur yiyip bitiriyordu. Başka hiçbir hizmetçi elini bile sürmezdi böyle bir şeye. Başlarda Yukiko onu çok azarladığından Etsuko'nun yanına yaklaşamıyordu. Sonradan, Etsuko kendini yalnız hissettikçe onu yanına çağırmaya başladı. O zaman hemşire Mito da, "O kadar endişelenmeye gerek yok, çok nadir bulaşan bir şey," deyince, artık Yukiko'nun azarları da fayda etmedi. O-Haru tüm gününü hastanın yanında geçirir oldu. İş sadece kart oyununda hastaya arkadaşlık etmekle kalsa neyseydi! Ama hemşire Mito ile O-Haru, Etsuko'nun kolunu bacağını tutarak kurumuş yara kabuklarını çıkarmaktan hoşlanıyorlardı. "Kü-

çükhanım bakın, böyle böyle hepsi çıkıp gidecek," diyerek kabuğun bir ucundan tutup çekince derisi soyulup çıkıyordu. O-Haru, kabukları atmıyor, avucuna koyarak ana binaya mutfağa dönüyor, "Bakın küçükhanımın üzerinden böyle deri çıkıyor," diye oradaki hizmetçilere göstererek onları iğrendiriyordu. Sonunda hepsi alıştı, korkup çekinmemeye başladılar.

Günler böyle geçerken Etsuko giderek iyileşiyordu, mayısın başı gelmişti. Bir gün Taeko ne düşündüyse, "Bu aralar Tokyo'ya bir gidip geleceğim," dedi. "Gidip orada eniştemle doğrudan konuşacağım. Para meselesini açıklığa kavuşturmadan içim rahat etmeyecek. Yurtdışına gitmekten vazgeçtim. Alelacele evlenecek de değilim. Yine de planladığım başka bir şey var. Alabilirsem paramı bir an önce almak istiyorum. Olur da eniştemin parayı verme gibi bir düşüncesi yoksa, bu düşüncesini değiştirmesi için uğraşacağım. Elbette ablacığım senin başına dert açmadan, sakin sakin oturup konuşma niyetindeyim. Lütfen endişe etme. Öyle bu ay içinde olmak zorunda diye bir şey yok fakat Yuki Ablam buradayken, benim orada kalmam daha rahat olur. Bu aklıma gelince gitmeye karar verdim. O kadar dar bir evde, onca çocuğun patırtısı gürültüsü içinde öyle çok kalmak istemiyorum. İşim bitince hemen döneceğim. Bir oyun olsun seyretmeyi düşünürdüm ama geçenlerde Kigurö Kabuki Tiyatrosu, Osaka'ya geldiğinde *Dōjōji*'yi daha yeni gördüm. Bu ay olmasa da olur," dedi. Bunları duyan Sachiko, "İkna edeceğim diyorsun da kiminle konuşacaksın? Peki planladığın şey ne?" diye yokladı. Fakat son zamanlarda Taeko, iki ablası da ona karşı olduğundan, kolay kolay aklındakileri söylememeye başlamıştı. Sachiko'nun sorularına doğru düzgün bir cevap vermedi. İkna etmek için önce büyük ablasıyla konuşmayı düşünüyordu. O şekilde hal-

olmazsa, eniştesiyle doğrudan konuşmaktan çekinmediğini de laf arasında söyledi. Planladığı şeyin ne olduğunu ise pek söylemek istemiyor gibiydi. Sachiko ağzından kerpetenle laf almayı başardı. Tamaki Hoca'nın desteğiyle küçük bir Batı tarzı kadın konfeksiyon mağazası açmayı düşündüğünü öğrendi. Sermayeye ihtiyacı vardı. Sachiko, Taeko'nun isteğinin kabul edilmeyeceğini biliyordu. Kendi arzu ettikleri gibi bir evlilik yapmadığı müddetçe eniştesi parayı vermeyeceğini zaten söylemişti. Bu düşüncesinin şimdi de değiştiğini düşünmüyordu. Eniştesi, Taeko'nun işkadını olmasına kesinlikle karşıydı. Böyle bir şeyle karşısına çıktığında, farklı bir şey demeyecekti. Söz konusu bile olmayacak böyle bir şey için yine de, küçük bir olasılık vardı. Taeko doğrudan eniştesinin karşısına oturup konuşabilirse olurdu. Eniştesi doğuştan yüreksiz biriydi. Gençliğinden beri, Sachiko ve diğer baldızları onu epey hırpalamışlardı. Arkalarından ne düşündüğünü kendinden emin bir şekilde söylese de, karşı karşıya geldiklerinde yüzü yumuşaktı. Karşısındaki biraz üzerine giderse inadı kırılırdı. Taeko onu biraz sıkıştırabilirse belki bir şey elde ederdi. O da zaten bunu yapmayı düşünüyordu. O yüzden içinde bir umut doğmuş, Tokyo'ya gitmeye karar vermiş olmalıydı. Eniştesi ona yakalanmamak için kaçıp duracaktı. Ama Taeko da altta kalmazdı, onu yakalayana kadar ne kadar geçerse geçsin uğraşmaya kararlıydı olasılıkla.

Sachiko, küçük kardeşi böyle birden başkente gideceğim, derken aslında kendisinin de, Yukiko'nun da onunla birlikte gidemeyeceğini bilerek böyle bir zamanı seçtiğini tahmin edebiliyordu. Böyle düşününce iyice endişelenmişti. Taeko her ne kadar sakin sakin oturup konuşma niyetinde olduğunu söylemişse de, duruma göre kendisini aileden reddetseler de önemsemeden, sonuna kadar eniştesinin üzerine gitmeyi düşünüyor olamaz mıydı?

Kim bilir asıl düşüncesi bu olduğu için ne Sachiko'nun ne Yukiko'nun onunla gelmesini istiyordu. Belki Sachiko aklına en kötüsünü getiriyordu ama neler olabileceği bilinmezdi. Eğer bir sorun çıkarsa eniştesini iyi tanıyordu. Sachiko'nun onun başını ağrıtmak için özellikle Taeko'yla birlikte gelmediğini düşünerek yanlış anlayabilirdi. Böyle bir konuda Sachiko'nun, Taeko'yla başkente gitmemesi konunun dışında kalmak istemesi olarak da görülebilirdi. Fakat bakış açısına göre bunun altında, eniştesinin başını derde sokmak, sonra olanları dışarıdan seyretmek gibi kötü bir niyet yattığı da akıllarına gelebilirdi. Eniştesinin böyle düşünmesi bir yere kadardı ama ablası yanlış anlarsa Sachiko'nun onun yüzüne bakacak hali kalmazdı. Ya ablası, "Sachiko'cuğum, Koisan'ın öyle şeyler söylemek için geldiğini biliyordun da neden gelmesine mâni olmadın?" diye kendisine hınçlanırsa! Diğer yandan eğer Etsuko'yu Yukiko'ya emanet edip de, Taeko'nun arkasına takılarak Tokyo'ya gidecek olursa para yüzünden birbirine giren eniştesi ve kardeşinin arasında kalırdı. Üstelik öyle bir durumda kimin yanında duracağını henüz bilmiyordu. Yukiko'ya göre, Koisan'ın konfeksiyon mağazası açma planlarının arkasında Itakura'nın parmağının olduğu apaçıktı. Art niyet aranacak olursa belki de eniştelerinden para sızdırmak için bir bahaneydi. Para bir kez eline geçince, planlarının değişmeyeceği ne malumdu. Koisan dışarıdan nasıl görünürse görünsün, aslında insanı şaşırtacak kadar yumuşak biriydi. Itakura onu kullanıyor olabilirdi. Koisan, Itakura'dan ayrılmadıkça, parayı vermemek en iyisiydi. Evet böyle de düşünülebilirdi ama Sachiko'ya göre, Taeko'nun sabırsızlığının ardında başkaları ona engel olmadan gerçekleştirmek istediği gizli bir şeyler olmalıydı. Taeko'nun kendi öğütlerine kulak asmayıp Itakura ile birbirlerine verdikleri sözü tutmak istemesinden hoşnut değildi. Fakat kız kardeşinin, genç bir kadın olarak

kimseye yük olmadan kendi ayakları üzerinde durmaya çalışmasına hayranlık duyuyordu. Onun hayallerini düşündüğünde hiçbir sebep yokken eniştesinin tarafını tutarak güçsüze zorbalık etmek içinden gelmiyordu. Nasıl kullanacaksa kullansın sonuçta ona bırakılmış bir paraydı. Hem Taeko o parayı iyi bir iş için kullanacak yeteneğe sahipti. O yüzden eniştesine emanet edilmiş bir şey varsa, Taeko'ya verilmesini istiyordu. Buna rağmen Taeko ile birlikte Tokyo'ya giderse el mahkûm kendisini ablasıyla eniştesi ve Taeko'nun arasında bulacaktı. En nihayetinde ablası başının etini yer, istemeye istemeye de olsa ablalarının tarafını tutmaktan başka çaresi kalmazdı. Böyle olmasını istemiyordu ama açıkça Taeko'nun yanında durarak, ablasıyla eniştesine karşı çıkacak cesareti olmadığı da bir gerçekti.

Otuz ikinci bölüm

Yukiko, Taeko'nun tek başına başkente gitmesine karşı çıkıyordu. "Ablacığım senin onunla birlikte gitmenden başka çare yok! Etsuko'cuğumun hastalığı da bildiğin gibi zaten. Hiçbir sorun olmaz. Yokluğunda eve ben bakarım merak etme. Öyle alelacele geri dönmene gerek yok. Rahat rahat kal!" bile dedi. Sachiko'nun kendisiyle geleceğini duyunca Taeko'nun yüzü biraz değişti. Sachiko, "Ablamla eniştemin ne diyeceğini düşünerek seninle gelmeye karar verdim. Asla işine karışmak niyetinde değilim. Sen dilediğin gibi davranır, dilediğin gibi istediğin kişinin karşısına çıkarsın. Eniştemle ablam onlara destek çıkmamı isteyeceklerdir. Fakat ben böyle bir şey yapmayı düşünmüyorum. Böyle bir şeyden kaçınmaya çalışaca-

ğım. Eğer hayır dememin mümkün olmayacağı bir durum olursa, yanlarına otururum. Ama konunun tamamen dışında kalacağım. Senin aleyhinde bir şey yapmaktan kaçınacağım," dedi. Tokyo'ya ablasına da bir mektup yazdı. Taeko'nun niçin oraya geleceğini ana hatlarıyla anlattı: "Ben de onun yanında geleceğim. Ancak Koisan benim karışmamı istemiyor görünüyor. Ben de bu meseleye karışmak istemiyorum. Lütfen doğrudan kendisiyle konuşun," diye peşin peşin yazarak gönderdi.

Sachiko bu sefer de Tsukiji'deki Hamaya Hanı'nda kalmaya karar verdi. Taeko'nun onunla bir şeyler planlıyormuş gibi görünmesinden kaçınmak istiyordu. Kardeşinden konu halledilinceye kadar Shibuya'da, ablasının yanında kalmasını istedi. Osaka'dan Kamome Ekspresi' yle yola çıktılar. Tokyo'ya geldikleri günün akşamı, Sachiko, Taeko'yla birlikte Hamaya Hanı'na gitti. Ablasına oradan telefon etti. "Koisan'ı getirmek istiyorum fakat bugün çok yoruldum, gelemeyeceğim. Koisan tek başına yolu bilmiyor. Teruo ya da başka birilerini almaya gönderir misin?" dedi. Bunu duyan ablası, "Madem öyle ben almaya gelirim. Daha akşam yemeği saati de gelmedi. Üçümüz buluşup yemek yiyelim. Ginza'da bir yerlerde olsun," dedi. Taeko, "Eğer Ginza'ya gideceksek New Grand Restoranı ya da Lohmeyer Restoranı'na gidelim. Hep işitiyordum," deyince Lohmeyer'e gitmeye karar verdiler. Ablası bu restoranı bilmiyordu. "Ben hiç gitmedim. Susayabashi'de inersem nasıl gelirim?" diye Sachiko'ya sorarak restoranın yerini öğrendi.

İki kız kardeş banyolarını yaptıktan sonra, restorana gitmek üzere çıktılar. Gittiklerinde ablası onlardan önce gelmiş, masalarını ayırtmış, bekliyordu. "Bugün ben ısmarlayacağım, ona göre," dedi. Dışarıda yemek yediklerinde, eli ablası kadar sıkışık olmadığı için normalde hep Sachiko ısmarlardı. O akşam ablası her zamankinden

daha cana yakındı. Taeko'yla da uzun uzun ilgilendi. "Koisan seni unutmuş değiliz ama ev çok küçük biliyorsun. Bir tek Yukiko'yla ilgileniyor gibi görünüyoruz. İnan seni de yanımıza almayı istiyorduk ya bir türlü olmadı, kusura bakma," deyip durdu. Üçü de yemeğin yanında birer kupa Alman birası ısmarladılar.

Lohmeyer'den çıktıktan sonra, o bahar akşamının havasının tadını çıkararak Ginza'dan Shinbashi'ye yavaş yavaş yürüdüler. Sachiko, Shinbashi İstasyonu'nun girişinde ikisini yolcu ederek ayrıldı.

Sachiko, Taeko'nun eteğindeki tüm taşları dökeceği ilk iki-üç gün ablasının evine uğramamaya karar vermişti. Bir şeyler bulup tek başına zaman geçirmesi gerekiyordu. Kız okuluna gittiği zamanlardan bir arkadaşı evlenip Tokyo'ya yerleşmişti. Onun evine misafirliğe gitmeyi düşündü. Ertesi sabah odasında gazetesini okurken Taeko telefon etti. "Uygunsan uğrayabilir miyim?" dedi. Sachiko, "Bir şey mi oldu? Soracağın bir şey mi var?" deyince kardeşi, "Yok ama yapacak bir şey bulamıyorum, canım sıkılıyor," diye cevap verdi. "Peki konuşabildin mi?" diye sordu. "Sabah ablamla biraz konuştuk fakat eniştem bu hafta çok meşgulmüş. Onunla konuşmak için önümüzdeki haftayı beklemem gerekiyor. O zamana kadar böyle boş boş oturmakla olmaz! Biraz gezmeye yanına geleyim dedim," diye cevap verdi. Bunun üzerine Sachiko, "Bugün öğleden sonra Aoyama'ya bir arkadaşıma misafirliğe gitmeye söz verdim. O yüzden akşama kadar olmayacağım. Herhalde saat beş-altı gibi dönmüş olurum," dedi. Sonra vedalaşarak telefonu kapattılar.

Aoyama'daki arkadaşı Sachiko'yu epey tuttu. Akşam yemeğine de kalması gerekti. Ancak saat yediden sonra hana dönebildi. O sırada Taeko da geldi. O gün Teruo'nun okuldan dönmesini bekleyerek yeğeninden kendisini Meiji Tapınağı'na götürmesini istemişti. Saat beş gibi ikisi bir-

likte hana uğramışlardı. Fakat Sachiko'nun bir türlü dönmediğini görünce, üstüne karınları da acıkınca bir şeyler yemeye karar vermişlerdi. Gerçi hanın sahibesi bir şeyler sunmayı teklif etmişti ama dün akşamki Alman birasının tadı Taeko'nun damağında kalmıştı. Teruo'yu Lohmeyer'e götürmüştü. Biraz önce Owari-chō'da Teruo'yla vedalaşıp buraya gelmişti.

Taeko, Sachiko ile birlikte Hamaya Hanı'nda kalmaya karar vermişe benziyordu. Sachiko neler olduğunu iyice sorup anlayınca şunları öğrendi: Shibuya'da ablası da eniştesi de Taeko'yu yere göğe koyamıyor, çok candan davranıyorlardı. Eniştesi sabah çıkarken de, "Koisan madem buralara kadar geldin, bu sefer iyice keyfini çıkar. Evimiz çok küçük kusura bakma. Yine de Yukiko burada olmadığından bir yolunu buluruz. Ne yazık ki bu aralar çok meşgulüm. Beş-altı gün sonra rahatlayacağım. O zaman seni her yere götürür gezdiririm. Öğle tatilinde bir saat vaktim var. İstersen bugün öğlen Marunouchi'ye bir uğra. En azından birlikte bir öğle yemeği yiyelim," demişti. Sonra, "Bugün Maru binasındaki gişeden Kabuki-za Tiyatrosu'na bilet alacağım. İki-üç güne kadar Tsuruko, Sachiko ile birlikte üçünüz gidersiniz," diye eklemişti. İnsanın içine fenalık verecek kadar yakın davranmıştı. Eniştesinin bugüne kadar kendisine hiç böyle davranmadığını söylese yeriydi.

Taeko, eniştesi ve çocuklar çıktıktan sonra hemen ablasını yakalamış, bir saat kadar konuşmuştu. Aklındakileri epeyce anlatabilmişti. Ablasının yüzü biraz bile asılmamış, başından sonuna kadar söylediklerini dikkatle dinlemişti. "Eh, bakalım enişten ne diyecek? Kendisine bir soracağım. Fakat çalıştığı banka, başka bir banka ile birleşiyor. Bu nedenle enişten bu sıralar çok meşgul, geceleri bile eve çok geç dönebiliyor. Biraz beklemeni istiyorum. Önümüzdeki hafta gibi konuşabiliriz herhalde.

O zamana kadar kafana bir şey takmadan keyfine bakarsın. Tokyo'ya uzun zamandır ilk kez geliyorsun. Teruo sana her yeri gezdirsin. Ayrıca Sachiko'cuğum da bir başına sıkılıyordur. Tsukiji'ye onun yanına da gidiver," diye konuşmuştu. Taeko, ne olacağını bilmiyordu ama ablasının söylediklerine uyarak beklemeye karar vermişti.

Bir önceki gün Tokyo yolunda, tren Namazu taraflarından geçerken Fuji Dağı'nın neredeyse tamamen bulutlar altında kaldığını görmüşlerdi. Taeko, bunun hiç de iyiye işaret olmadığını şakayla karışık söylemişti. Buraya geliş amacı gerçekleşir miydi bilmiyordu? O konuda hâlâ kendine inancını kaybetmemişti. Ablasıyla eniştesinin tatlı sözlerle kendisini ikna etmemeleri için tedbiri elden bırakmamaya kararlıydı. Yine de ikisinden de görmeye hiç alışık olmadığı gibi kendini el üstünde tutmalarından şikâyetçi değil gibi görünüyordu. "Böyle şeyler yaparak aklımı çelmeye çalışırlarsa kabul edecek değilim," dese de görünüşe göre durumdan gayet memnundu.

Önceki geceyi Hamaya Hanı'nın ikinci katında tek başına geçirmiş olan Sachiko'nun içi, seyahatte olduğunu hissedemeyecek kadar daralmıştı. Tüm gece gözüne uyku girmemişti. Bu durum beş-altı gün daha sürerse kendini ne kadar yalnız hissedeceğini düşünüp durmuştu. Hiç böyle bir şey olacağını düşünmezken, o akşam on *tatami*'lik Japon tarzı odada, Taeko ile ikisi, kaç yıl aradan sonra abla kardeş yan yana yattılar. Aslında, Senba'da yaşadıkları yıllarda genç kızlık çağına gelene kadar, yıllarca aynı odada yatmışlardı. Sachiko, Teinosuke ile evlenmeden bir gece öncesine kadar bu böyle devam etmişti. O zamanlar en büyük ablalarının kendi odası vardı, orada yatıyordu. Çok eskisini hatırlamıyordu ama kız okuluna gittiği günlerden itibaren Sachiko, iki küçük kız kardeşi ile birlikte üst kattaki altı *tatami*'lik odada kalmıştı. Taeko'yla baş başa kaldıkları çok olmamıştı. Genellikle ikisinin arasında

Yukiko yatardı. Oda küçük olduğu için iki şilte koyarak üçünün birlikte yattıkları da olurdu. Yukiko yattığı gibi kalkan bir kızdı. Sıcak gecelerde bile yorgan yerine kullanılan kollu, pamuk dolgulu kimonoyu göğsüne kadar kapatır, yerinden hiç kıpırdamadan öylece uyurdu. Sachiko, şimdi o zamanları hatırlamış, kendisiyle Taeko'nun arasına sıkışmış kıpırdamadan uyuyan zayıf, cılız Yukiko'nun hayali gözlerinin önünde canlanıvermişti.

Ertesi sabah genç kızken sık sık yaptıkları gibi, uyanalı epey olduğu halde yataktan kalkmamışlar, havadan sudan konuşmuşlardı.

"Koisan bugün ne yapalım?"

"Ne yapalım, bilmem ki?"

"Görmek istediğin bir yerler var mı?"

"Herkes Tokyo, Tokyo deyip duruyor da hiç öyle görmek istediğim bir yer yok."

"Sahiden bizim için Osaka, Kobe buradan daha iyi değil mi? Dün gece Lohmeyer nasıldı?"

"Dün başka bir şey yedik. Viyana usulü şinitzel vardı."

"Teruo'cuğum sevinmiştir, değil mi?"

"Biz yemek yerken karşı köşeye Teruo'nun okul arkadaşı geldi. Yanında annesiyle, babası vardı..."

"Ya..."

"Okul arkadaşı bizi görünce Teruo kıpkırmızı kesildi, 'İyi olmadı, tüh!' deyip durdu. Ne oldu diye sorunca da, "Senin teyzem olduğuna inanmaz ki!" diye cevap verdi."

"Demek öyle!"

"Garson önce bize, 'İkiniz misiniz?' diyerek tuhaf tuhaf sordu. Sonra ben bira isteyince, 'Ne?' diye sorup şaşkın şaşkın baktı. Beni küçük zannetti herhalde."

"Sen Batı kıyafetlerini giyince Teruo'nun teyzesi gibi durmuyorsun ki! Kötü bir kız gibi görmüşlerdir seni."

Öğle olmadan hemen önce Shibuya'dan ablalarının

evinden, Kabuki-za Tiyatrosu'na ertesi gün için biletleri olduğunu telefonla haber verdiler. O gün yapacak bir şeyleri olmadığı için öğleden sonra Ginza'ya çıkıp çay içtiler. Owari-chō'dan araba tuttular, Yasukuni Tapınağı'ndan Nagata-chō'ya, Miyakezaka taraflarına kadar dolaştılar. Hibiyaeiga Tiyatrosu'na vardılar. Taeko, Hibiya kavşağını geçerken arabanın camından, dışarıdan geçen insanlara bakarak, "Tokyo'da, kimonolarda, ok tüyü-*yagasuri* deseni çok moda sanki, değil mi? Daha şimdi bu arada, German Bakery pasta salonundan, Nippon Tiyatrosu'na kadar yedi kişinin üzerinde gördüm."

"Sayıyor muydun?!"

"Bak, orada da birinin üzerinde var, bak şurada da!" derken bir süre sonra aklından ne geçirdiyse, "Ortaokul öğrencilerinin elleri ceplerinde dolaşması iyi değil!" dedi. "Neredeydi ki, Kansai'de bir ortaokulda üniformaların pantolonlarına cep koydurmuyorlardı. Gerçekten iyi bir şey..."

Sachiko, kız kardeşinin küçüklüğünden beri bilmiş bilmiş konuşma huyu olduğunu zaten biliyordu. Ama o anda artık bu tür konuşmasının yaşına uygun düştüğü bir çağa gelmiş olduğunu fark etti.

"Sahiden..." diyerek onaylarcasına başını salladı.

Otuz üçüncü bölüm

Ertesi gün Kabuki-za Tiyatrosu, *Domomata* eseri için perdelerini açmadan hemen önce sahneden, megafonla düzenli olarak birçok kişinin ismi okunuyordu: "Honjō, Midori-chō semtinden falan filan bey, Aoyama, Minami-chō semtinden bay falan filan," diye Tokyo böl-

gesinden isimler, "Nishinomiya'dan filan beyler", "Shimonoseki'den falan beyler," diye Japonya'nın ortasından, güneyinden isimler, "Filipinlerden filan beyler," diye anonslar duyuluyordu. Gerçekten de Kabuki-za Tiyatrosu'nda sadece Japonya'nın her yerinden değil, Güneydoğu Asya'dan da seyirciler olması hayranlık uyandırıyordu. Tam o sırada Taeko, "Şişt," deyip ablalarını susturarak iyice kulak kabarttı.

"Ashiya'dan Makioka'lar!" Kendi isimleri anons edilmişti! "Hyōgo eyaletinden Makioka'lar!" Üçüncü kez anons edilirken değiştirerek söylemişlerdi.

"Ne ola ki? Koisan bir gidip baksana."

Sachiko'nun böyle demesi üzerine, yerinden kalkıp giden Taeko bir süre sonra geri döndü. Kendi yerine bıraktığı mendilini ve şalını alarak, "Ablacığım, biraz bakabilir misin?" diyerek Sachiko'yu fuayeye götürdü.

"Ne oldu?"

"Hamaya Hanı'ndan bir hizmetçi gelmiş," diye başlayan Taeko şunları anlattı: Anonsun ne olduğunu anlamak için gittiğinde, "Bir ziyaretçiniz var," demişlerdi. Ön kapıya çıktığında merdivenlerde Hamaya Hanı'ndan bir hizmetçinin durduğunu görmüştü. Hizmetçi, "Az önce Ashiya'dan, evinizden telefon geldi, onun için geldim efendim," demişti. Hizmetçinin konuşmasında da Osaka lehçesi hissediliyordu. "Durumu size haber verebilmek için defalarca Kabuki-za Tiyatrosu'na telefon ettik. Fakat telefon sürekli meşguldü, bir türlü size ulaşamadık efendim. Bunun üzerine hanımım bana, 'Sen bir koşu gidiver,' dedi," diye niye geldiğini anlatmıştı. Taeko, telefonun kimden geldiğini sorunca hizmetçi, "Telefona hanımım çıktı. Ben bilmiyorum efendim. Çok ağır hasta biriyle ilgiliymiş. Hasta küçükhanım değilmiş... Yani bahsettiği kişi, geçenlerde kızıl geçiren küçükhanım değilmiş. Hastanede kulak burun boğaz bölümünde yatan

kişiymiş. Telefonda, 'Koisan durumu anlayacaktır. Bir yanlışlık olmasın,' diye defalarca uyarmışlar. Hanımım, 'Hanımefendiler şimdi Kabuki-za Tiyatrosu'na gittiler. Bu haberi hemen kendilerine ileteceğim. Başka bir şey var mıydı?' diye sorunca, 'En azından Koisan'ın bu gece dönmesini söyleyin, vakti olursa bana telefon etsin,' demiş efendim," dedi.

"Itakura mı?" diye sordu Sachiko.

Itakura'nın kulağından ameliyat olduğunu gelirken trende Taeko'dan duymuştu. O zaman anlattığına göre, dört-beş gün önceden beri ortakulak iltihabından kulağında ödem oluşmuş, Kobe, Nakayamate'de Isogai adlı kulak burun boğaz kliniğine görünmüştü. Taeko'nun ayrılmasından iki gün önceydi. Itakura'ya bir beze oluştuğu için ameliyat olması gerektiği söylenmişti. Ayrılmasından bir gün önce ameliyat olmuştu. Her şey yolunda gitmişti, hasta tamamen iyiydi. Itakura, "Beni düşünme, Tokyo'ya git," demişti. Zaten her şey önceden ayarlanmıştı. Itakura gücü kuvveti hep yerinde, dokuz canlı biriydi. Taeko endişeye gerek olmadığını düşünerek yola çıkmaya karar vermişti.

Anlaşılan Itakura'nın durumunda ani bir değişiklik olmuştu. "Telefon açan kız kardeşinizdi herhalde efendim," demişlerdi. Olasılıkla Itakura'nın kız kardeşi ya da klinikten birilerinden haber gelmiş, Yukiko da görmezden gelememiş, hemen kendilerine bildirmişti. Öyle bir beze ameliyatında endişelenecek bir şey yoktu gerçi. Fakat tedaviye geç kalındığında göğse iniyordu. Hastanın hayatına mal olduğu da oluyordu. Eğer Itakura, Yukiko'nun kendilerine haber vereceği durumdaysa hastalığın seyri pek hoş değil demekti.

"Peki ne yapacaksın Koisan?" diye sordu Sachiko.

"Hemen Hamaya Hanı'na dönüp sonra da yola çıkacağım."

Taeko'nun yüzü hiç renk vermiyordu. Her zamanki gibi sakin görünüyordu.

"Ben ne yapsam ki?" dedi ablası.

"Ablacığım sen gösteri bitene kadar burada kal, seyret. Ablamı yalnız bırakırsak yakışık almaz."

"Ablama ne diyeyim?"

"Nasıl istersen öyle söyle."

"Sen ablama Itakura'dan bahsettin mi?"

"Yok, bahsetmedim," diye cevap verdi Taeko çıkışın orada krem rengi dantel şalını üzerine atarak. "Sen söylesen de olur, benim için fark etmez," diye kestirip atarak, merdivenlerden inip gitti.

Sachiko yerine döndüğünde *Domomata* gösterisi başlamıştı. Ablası pür dikkat sahneye bakıyordu. Dönüp bir şey sormaması Sachiko için iyi olmuştu. Gösteri bittikten sonra insan kalabalığının içine sıkışarak hemen kapıya yöneldiklerinde ablası, "Koisan'a ne oldu?" diye sordu.

"Demin arkadaşı geldi, birlikte çıktılar herhalde."

Sachiko o an için öyle cevaplayarak geçiştirdi. Ablasını Ginza Caddesi'ne kadar geçirdi, Owari-chō'da ondan ayrılarak hana döndü. Han sahibesi Koisan'ın o gelmeden hemen önce çıktığını söyledi. "Efendim, öyle bir telefon gelince her ihtimale karşı bu akşamki yataklı trene bir bilet alıp hazır etmiştim. Kabuki-za Tiyatrosu'ndan dönünce, o yataklıyla gitmeye karar verdi, büyük bir telaşla ayrıldı. O sırada Ashiya'yla evinizle de telefonla konuştu efendim. Ayrıntılarını pek bilmiyorum. Telefondan tam anlayamasa da, ameliyatta tehlikeli bir mikrop kapmış. Hasta çok acı çekiyormuş. O yüzden trenle Kobe'de Sannomiya Garı'na gidecek, yarın sabah oradan doğruca hastaneye geçecekmiş. Size söylememi istedi. Shibuya'da da küçük bir bavulu varmış. Dönerken onu da götürmenizi istedi."

Hanın sahibesinin konuşmasından hastayla Taeko'nun ilişkisini az biraz tahmin ettiği belli oluyordu. Sachiko da bir şey yapmadan duramadı. Yıldırım telefonla Ashiya'yı bağlatarak Yukiko'yu istedi. Yukiko'nun söyledikleri duyulmuyor, hiçbir şey anlaşılmıyordu. Duyamaması telefondan değil, Yukiko'nun alçak sesle konuşmasındandı. Yukiko'ya kalırsa tüm gücüyle gırtlağını paralayarak konuşuyordu. Ancak "cılız" sıfatının en iyi tanımlayacağı ince, çok çıkmayan bir sesi vardı. Hele telefondan hiç duyulmuyordu. Zaten normalde Yukiko'yla telefonda konuşmak kadar asap bozucu bir şey yoktu! Yukiko telefonla konuşmayı sevmez, genellikle başka birindenkendi yerine telefona çıkmasını isterdi. Anlaşılan, bu sefer durum Itakura'yla ilgili olduğu için, O-Haru'ya söyleyememiş, Teinosuke'den de isteyememiş çaresiz kendisi telefona çıkmıştı. Sachiko telefon bağlandığında, sinek vızıltısından farksız ince bir ses duymuş, sanki, "Alo! Duyamıyorum! Alo!" dediği süre, konuştukları süreden daha çok olmuştu.

Sonunda kesik kesik de olsa anlamayı başarabilmişti. Yukiko, o gün öğleden sonra dört sularında bir telefon almıştı. Telefondaki ses, "Itakura'nın kız kardeşiyim efendim," diye kendini tanıtarak durumu anlatmıştı. Itakura, kulağından ameliyat olmuştu. Hastanede yatıyordu. Ameliyattan sonra durumu iyi seyrediyordu fakat bir gece önce aniden kötüleşmişti. Bunu duyan Sachiko, "Hastalık göğsüne indiği için mi kötüleşmiş?" diye sordu. Yukiko, "Anladığım kadarıyla göğsünde bir şey yok. Bacağı diyordu. Ne olduğunu tam bilmiyorlar ama çok acı çekiyormuş," diyerek şöyle anlamıştı: Biraz dokunulsa bile yerinden zıplatacak bir acıymış. 'Canım çok yanıyor, dayanamıyorum!' diye tortop olmuş inleyip duruyormuş. Hasta böyle inlemekten başka bir şey demiyormuş. Koisan'ı çağırmalarını da istememiş. Fakat hali hiç iyi

değilmiş. Olasılıkla ortakulak iltihabından başka bir sebebi var gibi görünüyormuş. Kız kardeşi başka bir doktora göstermek istemiş. Fakat kendi başına ne yapacağını bilememiş. İhtiyatı bir kenara bırakarak telefon etmiş. Yukiko'nun anlattığına göre Itakura'nın kız kardeşi bunları söylemişti. Sachiko, "Ondan sonra nasıl olmuş biliyor musun?" diye sordu. Yukiko, "Biraz önce Koisan telefon edince, geleceğini haber vermek için aradım. İyice kötüleştiğini söyledi. Acıdan kıvranıyormuş. Kız kardeşi memleketine telgraf çekip haber vermiş. Yarın sabah annesiyle babasının da orada olacağını söylüyordu," diye cevapladı.

Sachiko da Yukiko'ya, Taeko kalkıp gidince, kendisinin burada kalmasının bir anlamı kalmadığını, ertesi gün yola çıkmayı düşündüğünü söyledi. Telefonu kapatmadan önce Etsuko'nun halini sordu. Yukiko, "İyice iyileşti. Odasında uslu uslu oturamıyor, fırlayıp dışarı çıkmak istiyor. Yaralarının kabukları da neredeyse tamamen geçti. Sadece tabanlarının altında biraz lekeler kaldı," diye cevap verdi.

Sachiko yola çıkacaksa, bir an evvel ablasına uğrayarak vedalaşması gerekiyordu. Ne kadar düşünürse düşünsün, olanları uygun bir şekilde açıklamanın yolunu bulamıyordu. Tüm cesaretini toplayarak ertesi sabah telefon etti. Taeko'nun acil bir işi çıktığını, önceki gece Kansai'ye döndüğünü söyledi. "Ben de bugün ayrılacağım. Ayrılmadan seni görmek istiyorum Shibuya'ya bir uğrayabilir miyim?" diye sordu. Bunun üzerine ablası, "Madem öyle ben gelirim," diye cevap verdi. Çok geçmeden elinde Taeko'nun bavuluyla Hamaya Hanı'nda beliriverdi. Ablası içlerinde en sakin, soğukkanlı olanıydı. Kız kardeşlerinin ona "sinirleri çelikten" dedikleri kadar vardı. Taeko'nun acil işini sormamıştı bile. Öyle başlarını ağrıtacak bir konuyla çıkagelen kardeşinin, hiçbir şey konuşamadan dön-

mesinden içten içe rahatlamış olduğu her halinden belli oluyordu. Ablası, "Hemen kalkacağım," dese de, sonunda biraz daha kaldı. Hanın Japon tarzı odasına öğle yemeği isteyerek abla kardeş birlikte yemek yediler. Ablası Sachiko'nun beklemediği bir anda, "Koisan son zamanlarda Küçük Efendi Kei'yle görüşüyor mu?" diye sordu.

"Hı hı. Seyrek olsa da görüşüyorlar galiba."

"Küçük Efendi Kei'den başka biri de var mı?"

"Böyle bir şeyi kimden duydun?"

"Yukiko ile evlenmek isteyen biri var. Bizi sorup soruşturuyordu. Bir sonuç çıkmayınca Yukiko'ya bir şey söylemedik. Evlilik işi için arabuluculuk yapan kişi, nezaketinden bize durumu anlattı. Öyle uzun uzadıya soramadım," diye devam etti. Arabulucu, kendisine, "Son zamanlarda Koisan, Küçük Efendi Kei dışında başka birine yakınlık gösteriyormuş. Düşük seviyeden bir gençmiş. O adamla, Koisan'ın hakkında tuhaf dedikodular çıktığını biliyor musunuz efendim? Elbette boş bir dedikodudan ibarettir. Yine de size haber vereyim, dedim efendim," demişti. Ablası, "Yukiko'cuğuma çok yazık oluyor. Belki de Koisan'ın çıkardığı bu dedikodular yüzünden evlilik işi bir türlü olmuyor," diye konuştu. "Benim sana da, Koisan'a da güvenim tam. Dedikodular nereye kadar doğru, o genç kim, sormak istemiyorum. Aslında ben de, enişten de, olaylar bu noktaya gelince Koisan'ın Küçük Efendi Kei'yle evlenmesi en iyisi olacağını düşünmeye başladık. Bu en büyük arzumuz. Yukiko'yu biriyle baş göz eder etmez Küçük Efendi Kei'le de konuşmak istiyoruz. Para meselesine gelince mektupta söylediğim gibi, öyle bir şey verme düşüncemiz yok. Koisan ısrar ederse, eniştenle bir tatsızlık çıkarabilir diye endişeleniyordum. O yüzden iyice bir düşünüp sonra cevap vereceğiz diyerek, bir an önce kendisini geri göndermek niyetindeydim. Bunun için ne yapmam gerektiğini düşün-

mekten içim içimi yiyordu. Gitmesinden sahiden rahatladım," dedi.

"Gerçekten Küçük Efendi Kei'yle evlenmeleri en iyisi. Ben de, Yukiko da böyle düşünüyoruz. Zaten her zaman ona bu yönde nasihatler ediyoruz."

Sachiko'nun söyledikleri biraz alttan almak gibi görünmüş olabilirdi. Fakat ablası pek önemsemeden, yemek boyunca söylemek istediklerini söyleyip bitirdi.

"Afiyet olsun," diyerek yemek çubuklarını bıraktı. Üstüne başına çekidüzen vermeye başladı. "İzninle gideyim artık. Bu akşam seni geçirmeye gelemeyebilirim," dedi. Yemekten sonra şöyle bir istirahat etmeyi bile düşünmeden çıkıp gitti.

Otuz dördüncü bölüm

Ertesi sabah Sachiko eve döndüğünde, Yukiko'dan duydukları özetle şöyleydi:

İki gün önce, akşam saatlerinde hizmetçilerden biri "Itakura Bey'in kız kardeşinden size telefon var efendim," diyerek yanına gelmişti. Yukiko, Itakura'nın hastanede olduğu bilmiyordu. Kız kardeşiyle de hiç tanışmamıştı. O yüzden bir yanlışlık olduğunu düşünerek, "Koisan olmasın?" diye sordu. "Hayır efendim, sizi istediler," diye cevap alınca telefona çıktı.

Itakura'nın kız kerdeşi, "Koisan'ın Tokyo'da olduğunu biliyorum efendim. Yaptığım saygısızlık için affedin beni," diye söze başlayarak ağabeyinin durumunu anlattı. Itakura, Taeko'nun yola çıkmasından bir gün önce kulak ameliyatı olmuştu. Taeko, hastanın ziyaretine gittiğinde gayet iyiydi. Fakat o gece bacağım kaşınıyor deme-

ye başlamıştı. Başlangıçta bacağını kaşımakla yetinmişlerdi. Ertesi sabah, "Canım acıyor," demeye başlamış, ağrısı giderek dayanılmaz olmuştu. Ameliyattan sonraki üç gün böyle geçmişti. İyileşecek gibi görünmüyor, ağrısı daha kötüleşiyordu. Fakat başhekim, bu olanları ameliyattan sonra hastanın durumunun iyiye gitmesine bağlıyor, hiçbir şey yapmıyordu. Bir sabah gazlı bezi değiştirmeye gelmiş, sonra aceleyle çıkıp gitmişti. Hasta günlerdir acı çekiyordu. Tamamen bir kenara bırakılmıştı, hiç ilgilenilmiyordu. Hemşireler bile, "Bu ameliyat başhekimin hatası. Gerçekten çok yazık!" diye konuşuyorlardı. Kız kardeşi, Itakura'nın durumu kötüye gidince Tanaka'daki evlerini kilitlemiş, başından bir an bile ayrılmamıştı. İş bu raddeye varınca ne yapması gerektiğini bir türlü bilememiş, birilerine akıl danışıp sormak istemişti. Olur da kötü bir şey olursa, her şey onun sorumluluğundaydı. Acilen Taeko'nun gelmesini istemekten başka yol bulamamış, Ashiya'ya telefon etmişti. Sesten anlaşıldığına göre, klinik dışından bir yerden arıyor gibiydi. "Olanlar böyle efendim. Sonra belki ağabeyim sizi rahatsız ettiğim için azarlayacak beni..." diyerek, ahizenin diğer ucunda ağlamaya başlamıştı.

Yukiko'nun aşağı yukarı nasıl davrandığı tahmin edilebilir. Söylenenleri dinlemiş, kendisi pek konuşmamış, sadece arada, "Aa, vah vah!" diyerek dinlediğini göstermekle yetinmişti. Yukiko'nun daha önceden Taeko'dan duyduğu kadarıyla taşrada büyümüş, henüz şehre alışmamış yirmi bir-yirmi iki yaşındaki kızcağızdı telefon açan. Anlaşılan ağabeyinin durumu için endişe ederek tüm cesaretini toplamış, Yukiko'yu aramıştı. Sesinden, konuşmasından anlaşılıyordu bu. Durumu anlayan Yukiko, "Tamam, hemen Tokyo'ya haber vereceğim," diyerek derhal kızın kendisinden istediği şeyi yerine getirmişti.

Dün, Tokyo'dan gelir gelmez, Sannomiya Garı'ndan, doğrudan kliniğe geçen Taeko, akşamüzeri Ashiya'ya eve biraz uğramış, bir saat sonra da tekrar çıkmıştı. Eve döndüğünde, Itakura'nın durumunu kısaca Yukiko'ya anlatmıştı. Dediğine göre normalde çok dayanıklı bir insandı. Şimdiye kadar bir kez bile onun yakınıp sızlandığını duymamıştı. Böyle birinin şimdi hiç durmadan haykırarak, "Canım acıyor! Dayanamıyorum!" deyişini görmek bile Taeko'yu çok korkutmuştu. Taeko döndüğü sabah, hastanın odasına girdiğinde, kız kardeşi yatağın başucuna giderek, "Koisan geldi," demişti. Fakat hasta acı dolu gözlere Taeko'ya şöyle bir bakmakla yetinmişti sadece. "Canım acıyor! Dayanamıyorum!" deyip durmuştu. Acıya dayanmak için tüm gücünü kullanıyor, başkasına dikkat edecek takati kalmıyor gibiydi. Durumu böyleydi. Gece gündüz demeden durmadan inliyor, gözünü bile kırpmıyor, ağzından da bir lokma geçmiyordu. Görünürde şişme, iltihaplanma yoktu. Neyin bu kadar ağrı yaptığı anlaşılamıyordu. Ağrıyan yer sol bacağının dizinden, ayakucuna kadar olan bölümdü. Yerinde dönse bile, hatta tenine biraz dokunulduğunda canı çok acıyor, iyice haykırmaya başlıyordu. Yukiko sebebinin ne olduğunu, kulak ameliyatı ile bacağın ne ilgisi olduğunu sormuştu. Taeko da ne olduğunu anlamamıştı. Başhekim hiçbir açıklama yapmıyordu. Hasta acı çekmeye başladığından beri ortadan toz olmuş, yanına hiç uğramıyordu. Hemşirelerin ağızlarından kaçırdıklarından anladığı kadarıyla ameliyat sırasında kötü bir mikrop kapmıştı. Enfeksiyonu da bacağına vurmuştu.

Dün sabah erkenden hastanın memleketten gelen yaşlı annesi, babası, yengesi odanın dışında koridorda toplanarak ne olduğunu öğrenmeye çalışmışlardı. Bunun üzerine Başhekim Isogai de artık olanları görmezlikten gelememiş, öğleden sonra başka bir cerraha hastayı mua-

yene ettirmişti. Muayenenin ardından bir odaya çekilerek, baş başa konsültasyon yapmışlardı. O cerrah ayrılınca, bu sefer başka bir doktor gelmişti. Muayene sonrası Başhekim Isogai ile bir süre konuşup ayrılmıştı. Hemşirelerin anlattığına göre, başhekim kendisi yetersiz gelince ilk önce Kobe'nin en tanınmış doktorunu çağırmıştı. Doktor ağrıyan bölgenin kesilmesi gerektiğini, ancak onun için de geç kalındığını söylemişti. Bunun üzerine başhekim büyük telaşla ikinci doktoru çağırmış ancak o da durumun umutsuz olduğunu söyleyerek ayrılmıştı.

Bunları duyan Taeko, zaten sabah kliniğin durumunu görüp üstüne kız kardeşinden hastalığın seyrini dinlemişken, bir an yitirecek zamanları olmadığını düşünmüştü. Başhekime ayıp olur falan diye düşünecek zaman değildi! Bir an önce güvenilir bir doktor bularak hastayı muayene ettirmeleri gerekiyordu. Fakat Itakura'nın anne babası taşralı ihtiyarlar çok ağır kanlıydılar. Baş başa veriyor, konuşuyor ama sonunda hiçbir karara varamıyor, "Ne yapsak ki?" demekten başka bir şey yapmıyorlardı. Taeko, zamanı boşu boşuna harcamanın, geri dönüşü imkânsız sonuçlara yol açacağını biliyordu. Fakat o insanlarla daha yeni tanışmıştı. Saygısızlık etmemeye çalışarak söyleyebileceği kadarını söylemişti. "Hıı, öyle efendim," demekten başka bir şey yapmadıklarını görünce sabrı iyice taşmıştı.

Yukiko tüm bunları dün akşam duymuştu. Taeko o gün sabah altı gibi tekrar eve uğramış, iki saat kadar dinlendikten sonra yine çıkıp gitmişti. Yukiko, o arada Taeko'dan şunları öğrenmişti. Önceki akşam geç saatlerde başhekim, Suzuki adında bir cerrahla çıkagelmişti. Cerrah, sonucun nasıl olacağına dair bir garanti veremeyeceğini, buna olur derlerse, ameliyat yapmayı kabul edeceğini söylemişti. Fakat hastanın annesi ve babası bir türlü karar veremiyorlardı. Her ikisi de özellikle de annesi, "Eğer kurtarılamayacaksa boşuna eziyet etmeye gerek yok, her şeyi

yerli yerinde öte dünyaya gitsin," diyordu. Kız kardeşi ise kurtulamayacak olsa bile yapılabilecek her şeyin yapılması gerektiğini söylüyordu. Hastanın kız kardeşinin haklı olduğu apaçıktı. Fakat ihtiyarlar bir türlü rıza göstermemişti. Taeko, Yukiko'ya zaten çok geç kalındığını, yapılacak bir şey kalmadığını söylemişti. Itakura'nın başındaki hemşire, başhekimden hoşlanmıyor gözüküyordu. Bir süre sonra başhekimi kötülemeye başlamıştı. Nereye kadar doğruluk payı olduğunu bilmiyordu ama hemşirenin söylediğine göre başhekim alkolik ve yaşı geçmiş bir doktordu. Elleri titriyor, ameliyatlarının başarısız geçtiği de oluyordu. Şimdiye kadar bir-iki hastasının başına bu tür şeyler gelmişti. Taeko daha sonradan bu olanları Doktor Kushida'ya anlatmıştı. Doktor Kushida'nın söylediğine göre kulak ameliyatında mikrop kapılarak bunun kollara, bacaklara sirayet etmesi, tepeden tırnağa her şeye dikkat eden, işinin ehli en iyi doktorun bile başına gelebilirdi. Sonuçta doktor da Tanrı değildi. Olmayacak şeyler beklenmemeliydi. Ancak ameliyattan sonra hastanın mikrop kaptığı şüphesi varsa, eğer hasta vücudunda en hafif bir ağrı bile hissediyorsa, hiç zaman geçirmeden bir cerrah çağırmak gerekliydi. Doktor, "Hemen bir şeyler yapılmazsa, müdahale için geç kalınabilir. Bu durumda zamanla yarışmak gerekir," diye konuşmuştu. Bu açıdan bakıldığında Başhekim Isogai'nin ameliyatta başarısız olmasına bir yere kadar anlayış gösterilebilirdi belki. Ama acı çeken hastayı üç gün görmezden gelerek o halde bırakmak ihmalkârlık; büyük bir pervasızlık ve büyük bir düşüncesizlikti. Burada belirtmek gerekirse, hastanın anne babasının hiçbir şeyden anlamayan taşralı ihtiyar bir karıkoca olması, doktorun yakayı ucuz kurtarmasını sağlayacak, bir nevi şansına başı ağrımadan konu kapanacaktı. Itakura'nın nasıl bir doktor olduğunu bilmeden böyle bir kliniğe gitmesi de onun kötü talihi olacaktı.

Bu konuya daha sonra geleceğiz.

Sachiko, Yukiko'dan tüm bunları dinledikten sonra, ilk sorduğu şey Yukiko'nun Itakura'nın kız kardeşiyle telefonla hangi odadan konuştuğuydu. Telefonda konuştuklarını başta O-Haru olmak üzere, evdeki hizmetçiler duymuş muydu? Teinosuke durumu biliyor muydu? Yukiko ilk telefon geldiğinde müştemilatta Etsuko'nun yanında olduğunu anlattı. Telefonu oraya bağlamışlardı. Konuşulanları Etsuko, hemşire Mito ve O-Haru duymuştu. Hemşire Mito ile O-Haru bir şey söylememişlerdi ama yüzleri bir tuhaf olmuştu. Etsuko ise, "Itakura'ya ne oldu? Koisan niçin geri gelecek?" diye başının etini yemişti. Yukiko ona hiçbir cevap vermemişti. O-Haru meseleyi duyduğuna göre, diğer hizmetçilere de mutlaka söylemiş olmalıydı. Böyle bir durumda, bir dereceye kadar yapılabilecek bir şey yoktu. Ancak hemşire Mito'nun durumu bilmesinin hoş olmayacağını düşünerek onun yanında bir daha konuşmamaya özen göstermişti. İkinci telefondan itibaren ana binadan konuşmuştu. Teinosuke Eniştesine de durumu anlatarak onayını almıştı. Yukiko bunları anlattı. Teinosuke de açıkça bir şey söylemese de durumdan endişe etmiş, o sabah Taeko'dan durumu ayrıntısıyla sorarak öğrenmişti. Mutlaka cerrahın teklifini kabul ederek ameliyat edilmesini sağlamasını tavsiye etmişti. Bunları söyledikten sonra evden çıkmıştı.

"Ben en azından geçmiş olsuna gitmek istiyorum..."

"Şey... Teinosuke Enişteme telefon açıp bir sorsan?"

"Neyse önce biraz uzanayım..."

Sachiko trende uyuyamamıştı. Kendisini biraz toparlamak için üst kata sekiz *tatami*'lik odalarına çıktı. Uzandı. Kafasına bir sürü endişe üşüşünce bir türlü uyuyamadı. Uyumaya çalışmaktan vazgeçerek aşağı indi.

Yüzünü yıkadıktan sonra, öğle yemeğini erken hazırlamaları için mutfağa seslendi. Ardından Teinosuke'ye telefon açtı. Kocasına şunları dedi: "Itakura'nın hastalığı haber verildiğinde Koisan elbette onun yanına koşup gidecek, yapacak bir şey yok! Fakat ben de kalkıp gidersem, ikisinin ilişkisini açıkça kabul etmiş gözükeceğim. Hiç hoş olmayacak. Diğer yandan selde Koisan için yaptıklarını da biliyorum. Şimdi durumu bile bile en azından bir ziyaretine gitmezsem, üstelik bir daha buna fırsat bile olmayacaksa vicdan azabı hissederim gibi geliyor. Belki de Itakura kurtulamayacak, kim bilir? Tamam güçlü bir adam. Ama sanki bu sefer kötü talih onu bulacak..." Karısının söylediklerini duyan Teinosuke de ona hak verdi: "Bana da öyle geliyor. Bir uğramanda mahzur yok aslında," dedi. Ama hemen ardından, "Ya Okubata da gelirse. O zaman senin gitmemen daha iyi, öyle değil mi?" diye ekledi. Sonunda şu karara vardı: "Okubata ile karşılaşmak gibi bir durum olmayacaksa gidebilirsin. Ancak çok oyalanmadan dönersin. Mümkünse Koisan da artık orada kalmasın. Dönerken onu da alır dönersin."

Sachiko, kocasının sözleri üzerine Taeko'yu aradı. Küçük Efendi Kei'nin ortalarda gözüküp gözükmediğini sordu. Taeko şu cevabı verdi: "Şimdilik sadece hastanın ailesi yanında. Başka kimseye haber vermedik. Durumu kötüleşse de Okubata'lara haber vermek gerekmez herhalde. Özellikle Küçük Efendi Kei gelirse, hasta boş yere gerilmiş olur. Başka bir işe yaramaz. Böyle bir şey doğru olmaz, ben mâni olurum." Bunları söyledikten sonra ekledi: "Ablacığım, ben asıl senin buraya gelmeni istiyorum. Hâlâ işi cerraha mı bırakacaklar, karar veremediler. Ne olacağı belli değil. Kız kardeşiyle ben, hastanın ameliyat edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Var gücümüzle bu konuda diğerlerini ikna etmeye çalışıyoruz. Ama annesi babası hâlâ kararsız. O yüzden hiçbir şey yapılamıyor. Abla-

cığım sen de gelip bize destek olursan çok makbule geçer," dedi. Sachiko telefonu kapatırken, "Madem öyle, bir şeyler yiyip geliyorum," diye cevap verdi.

Ardından Yukiko ile erkence bir öğle yemeği yediler. Sachiko, kızına bakan hemşire Mito'nun, Taeko ile ilgili sağda solda konuşmasından çekiniyordu. Zaten artık sadece Etsuko'ya oyun arkadaşlığı ediyordu, o kadar. Başka bir işi kalmamıştı. Hemen o gün hemşireyi göndermeyi düşünmüştü. Aklından geçenleri Yukiko'ya da bir sordu. Hemşire Mito'nun da artık yapacak bir işi kalmadığı için, zaten ayrılmayı istediğini öğrendi. Bunun üzerine Sachiko, "Demek öyle. Biraz ani olacak ama bugün ben dönünceye kadar kalıversin. Akşam yemeğini yer, sonra ayrılır. Yukiko'cuğum sen kendisine böyle söyler misin?" dedi.

Kliniğe gitmek üzere saat on ikide bir araba istetti. Klinik, Nakayamate'de istasyondan Yamate'ye doğru çıkıldığında, daracık dik bir sokaktaydı. Adı klinik olsa da, iki katlı köhne bir yerdi. Üst katta Japon tarzı birkaç hasta odası vardı. Itakura, altı *tatami*'lik bir odada kalıyordu. Odanın penceresinden dışarı bakıldığında, arkadaki evlerin çamaşır demirlerine kurutulmak için asılmış çamaşırlar görülüyordu. İnsanın içine kasvet veren bir manzaraydı. Havanın ısınmaya başladığı günlerdi. Bu yüzden dört-beş kişinin kâh oturup kâh uzandığı doğru dürüst hava almayan oda ter kokusuyla dolmuştu. Hasta duvara dayanmış demir bir yatakta, yüzü duvara dönük omuzlarını büzmüş yatıyordu. Sachiko içeriye adımını attığı andan itibaren, hastanın iniltisini duydu. Çok kısık ama hiç durmadan, "Canım acıyor!" diye inliyordu. Taeko, Sachiko'yu hastanın annesi babası, yengesi ve kız kardeşiyle tanıştırırken de bu böyle devam etti. Tanıştırma faslı bitince, Taeko yatağın yanına giderek kısık bir sesle, "Yoneyan..." dedi. "Ablam geldi..."

"Canım acıyor!!!"

Hasta sırtı dönük, gözlerini duvara dikmiş aynı şeyi tekrar ediyordu. Sachiko, Taeko'nun yanına geçerek endişeli gözlere baktı. Sol yanına yatmış hastanın yüzü yandan o kadar bitmiş tükenmiş görünmüyordu. Yüzünün rengi de tahmin ettiği kadar kötü değildi. Üzerindeki örtü yarı beline kadar geliyordu. İnce bir kimono giymişti. Açıktaki boynu boğazı da, yukarı sıyrılmış yenlerinden gözüken kolları da her zamanki gibi gayet güçlü kuvvetli duruyordu. Kulağında çapraz konulmuş bir bandaj vardı. Bandajın bir yanı tepesinden çenesine kadar uzanıyor, diğeri de alnından başının arkasına gidiyordu.

Taeko bir kez daha, "Yoneyan..." diye seslendi. "Ablam geldi..."

Sachiko Taeko'nun, Itakura'ya, "Yoneyan..." dediğini ilk kez duyuyordu. Kız kardeşi, kendi yanlarında ondan bahsederken her zaman soyadıyla hitap ederek, "Itakura," derdi. Sachiko da, Yukiko da, hatta *Etsuko* bile, bey demeye bile gerek duymadan, "Itakura," deyip geçerlerdi. Adı "Yūsaku"ydu. Soyadı "Itakura"ydı. Okubata mağazasında çıraklık yaparken ona "Yonekichi" adını takmışlardı. Taeko'nun söylediği "Yoneyan..." oradan geliyordu herhalde.

"Itakura..." diye seslendi Sachiko. "Çok geçmiş olsun! Senin gibi dayanıklı biri bile böyle 'canım acıyor' diyorsa, gerçekten dayanılmaz olmalı," diyerek yüzüne mendilini götürerek burnunu çekti.

"Ağabeyciğim, Ashiya'dan Hanımefendi geldiler..." diye seslendi bu sefer kız kardeşi yanına gelerek.

"Boş ver, söyleme bir şey..." dedi Sachiko. "Ağrıyan yeri solda değil mi?"

"Evet... Ama sağ kulağı ameliyatlı olduğu için, o tarafın üstte olması gerekiyormuş. Acıyan bacağı altta kalıyor."

"Pek fena!"

"Böyle olunca canı iyice acıyor."

Hastanın çektiği acıdan dolayı kırış kırış olmuş alnında, boncuk boncuk ter vardı. Deminden beri bir sinek hastanın yüzüne konup duruyordu. Taeko bir yandan konuşurken bir yandan eliyle sineği kovalıyordu. Birden hastanın, "Canım acıyor!" diye inleyen sesi durdu. Onun yerine, "Çişim var!" dedi.

"Anne, ağabeyimin çişi gelmiş." Kız kardeşi böyle seslenince karşı tarafta sırtını duvara yaslanmış oturan annesi yerinden kalktı, geldi. Köylü aksanıyla, "Kusura kalmayın efendim..." diyerek eğildi, yatağın altında gazete kâğıdına sarılı ördeği aldı. Hastanın üzerindeki örtünün arasından içeri soktu. Annesi, "Pek fena..." diye konuşmaya başladığı anda sesi hastanın çığlığıyla kesildi. "Ahh!!! Acıyor!!!" O zamana kadar hastadan derinden gelen inilti sesi keskin bir çığlığa dönüşmüştü. "Canım acıyor! Çok acıyor!"

"Ne kadar acısa da yapacak bir şey yok, dayanıver!"

"Canım acıyor! Çok acıyor! Dokunmayın! Sakın dokunmayın!"

"Dayanıver! Yoksa hacetini yapamazsın."

Itakura'nın neresine dokunuluyordu ki bu kadar tüyler ürpertici bir ses çıkarabiliyordu? Sachiko şaşırmıştı. Elinde olmadan hastaya bakıp duruyordu. Hastanın sol bacağını bir-iki karış oynatarak, vücudunu öne döndürmeye çalışması iki-üç dakika sürmüştü. İstediği pozisyona gelince bir süre suspus kaldı, nefesini toparlamaya çalıştı. Sonra çişini yapmaya başladı. Bir yandan ağzı yarı açık, kendinde değilmiş gibi bakan gözlerle çevresindekilerin yüzüne bakıyordu.

"Bir şeyler yiyebiliyor mu?" diye sordu Sachiko, Itakura'nın annesine.

"Yok! Boğazından bir lokma bile geçmiyor..." diye cevap verdi kadın. "Sadece limonata içiyor. O zaman da çişi geliyor."

Sachiko, hastanın ağrıyan bacağının örtüden dışarı çıkmış olduğunu gördü. Görünüşünde hiçbir tuhaflık yoktu. Sadece derisinin altından damarları fırlamış, mavi mavi görünüyordu. Hatta o bile belki, Sachiko'nun kuruntusu olabilirdi. Hasta önceki pozisyonuna dönebilmek için biraz evvelkinden daha büyük bir yaygara kopardı. Bu sefer ağzından düşmeyen, "Canım acıyor! Çok acıyor!" sözlerinin arasında, "Aaahhh! Ölmek istiyorum. Öldürün beni! Bir an önce alın canımı! Öldürün!" diye haykırıyordu.

Itakura'nın babası sessiz, çekingen bir ihtiyardı. Kendi fikrini dile getirmeyen, kendi halinde, basit, iyi bir adamcağıza benziyordu. Annesi daha tuttuğunu koparan biri gibiydi. Uykusuzluktan mı, ağlamaktan mıydı, yoksa gözlerinde bir sorun mı vardı bilinmez, gözkapakları şiş şiş olmuş, gözünün üstüne düşüyor, gözlerini kırpıştırıp duruyordu. Aynı zamanda boş bakan, bunak yaşlı bir kadın gibi de gözüküyordu. Fakat Sachiko'nun deminden beri izlediği kadarıyla hastaya bakan annesiydi. Hastanın da annesine karşı bir zayıflığı olduğu anlaşılıyordu. Annesi bir şey derse susup dinliyordu. Taeko'nun anlattığına göre hastanın bir cerraha emanet edilmemesinin tek sebebi bu yaşlı kadının ağzından "olur" sözünün çıkmamış olmasıydı.

Bu durum Sachiko geldikten sonra bile aynı şekilde sürmüştü. Bir yanda hastanın annesiyle, babası; diğer yanda hastanın kız kardeşi ve Taeko, ikiye ayrılmışlar, odanın bir köşesinde, koridorda fısıldaşıp duruyorlardı. Aralarında iki tarafı uzlaştırmaya çalıştığı anlaşılan hastanın yengesi bir bu yana, bir diğer yana gidip duruyordu. Yaşlı karıkoca neredeyse duyulmayacak bir sesle konuşuyorlardı. Sachiko ne dediklerini işitemiyordu. Annesi ağlamaklı bir sesle konuşuyor, babası da onun söyle-

diklerinden etkilenmiş gözükerek dinliyordu. Hastanın kız kardeşi ve Taeko o arada, hastanın yengesini yakalamış, eğer ameliyat edilmez de ölürse, bunda ailesinin suçu olacağını söyleyip duruyorlar, bir şeyler yaparak annesini ikna etmesini istiyorlardı. Yengesi, onların söylediklerini duyunca kendisi de buna kanaat getirmiş görünüyor, diğerlerinin yanına gidiyor, ikna etmek için diller döküyordu. Annesi, "Madem ölecek bari her şeyi yerli yerinde öte dünyaya gitsin," diyor, ısrar edilince de, "bu kadar korkunç bir şey yapılırsa, mutlaka kurtulacak diye teminat verebiliyor musunuz?" diye hücuma geçiyordu. Yengesi dönüp diğerlerinin yanına geliyor, "Çok dil döktüm ama annem kabul etmiyor. Yaşlılar ne de olsa! Söylesen de anlamıyorlar," diyerek bu sefer de kız kardeşini teselli etmeye çalışıyordu. Bunu duyan kız kardeşi bu sefer kendisi kalkıp annesinin yanına gidiyor, konuşmaya başlıyordu: "Anne, yazık olacak! Korkunç bir şey yapılacak derken sadece ilk akla gelen zorlukları düşünüyorsun ama bir anne olarak yapman gerekeni yapmıyorsun! Kurtulur mu, kurtulmaz mı bilemeyiz. Ancak içimizde bir pişmanlık kalmaması için elimizden gelen her şeyi yapmak bizim görevimiz değil mi?" diye ağlamaklı bir sesle annesinin inadını kırmaya çalışıyordu.

Bu durum hiç durmadan tekrar edip duruyordu.

"Ablacığım..." dedi Taeko sonunda Sachiko'yu çağırarak. Koridorun en uzak köşesine alıp götürdü. "Taşralılar ne de olsa... nasıl o kadar uzatıyorlar her şeyi. Bıktım sahiden!"

"Öyle diyorsun ama annesinin yerinde olunca başka türlü düşünmek zordur belki," dedi Sachiko.

"Artık iyice geç kalındığını düşünüyorum. Ben pes ettim! Ama kız kardeşi, 'Hanımefendi kendileriyle bir konuşsa,' diyor. 'Annemin yakınındaki kişilere dişi geçiyor ama yüksek mevkiden birinin yanına çıkınca, sesi

soluğu kesiliyor,' diye anlatıyor. Belki ikna olur diye umuyor," diye anlattı Taeko.

"Ben mi yüksek mevkidenmişim!"

Açıkçası Sachiko, işlerine karışırsa, sonra bir şeyler kötü gittiğinde, o yaşlı kadının ne kadar pişman olacağını kestiremiyordu. Çok büyük olasılıkla başarısız olacağı aşikâr böyle bir ameliyat konusunda, araya girmeyi hiç istemiyordu.

"Şey bak gör! Şimdi böyle konuşuyor ama herkesin dediği şeyin yapılması gerektiğini de biliyor. Sadece kendi içini rahatlamak için bunları söylüyor..." Sachiko bir yandan bunları söylerken bir yandan da burada işinin bittiğini düşünüyordu. Ne yapsa da Taeko'yu birlikte dönmeye ikna etse diye bir yolunu bulmaya çalışıyordu. Ama aklına iyi bir bahane gelmiyor, ne yapacağını bilemiyordu.

O sırada hemşire gözüktü. Odaya yönelmişken, Taeko'nun koridorda durduğunu fark ederek yanına geldi: "Doktor Isogai, hastanın yakınlarından biriyle görüşmek istiyor," dedi. "Birinizin gelmesi mümkün mü?" diye sordu.

Taeko bunu diğerlerine söylemek için içeri girdi. Hastanın başucunda yengesi ile kız kardeşi çömelmiş, ayakucunda da yaşlı karıkoca duruyordu. Yaşlılar bu sefer de, aralarında kim gidecek diye kıvranıp durdular. Sonunda ikisi birlikte gitmeye karar verdi. On beş dakika kadar sonra geri döndüler. Babası kafası allak bullak olmuş gibi derin bir iç çekerek oturdu. Annesi ağlayarak babasının yanına geldi. Fısıldayarak bir şeyler söylemeye başladı. En başta diğerleri, başhekimin yaşlı çifte neler söylediğini anlayamadılar. Ne olduğunu sonradan öğrendiler. Başhekim, kliniğinde biri ölürse kendisine sorun olacağını düşünüyordu. Hastanın, ameliyat edilmesi gerektiği konusunda yaşlı karıkocayı maharetle ikna etmişti, "Oğlunuzun kulağı konusunda yapılabilecek her şeyi yaptım. Enfeksiyon

kapmaması için tüm önlemleri aldım. Bu nedenle tedavide bir kusur olduğu düşünülemez. Oğlunuzun bacağındaki sorun, kulağındaki hastalıktan bağımsız bir şey. Gördüğünüz gibi oğlunuzun kulağı iyileşti. Bu nedenle artık kliniğimizde kalmasına gerek yok. Kliniğimizde bulunan diğer hastalarımızı da düşünerek herhangi bir olasılığa karşı, dün gece Doktor Suzuki'den bizzat rica ettim. Kendisi de gerekeni yapmayı kabul etti. Ama sizler karar vermekte geciktiğiniz için çok kıymetli zamanımız heba oldu. Hatta belki de her şey için çok geç oldu. Daha fazla oyalanırsanız ve durumu daha ciddileşirse, bu konu artık kliniğimizin sorumluluğunda olmayacaktır," demişti. Ailesi bir türlü karar veremediği için, müdahale etmekte geç kalındığını söyleyerek kendini bu işten sıyırıp çıkarmıştı. Yaşlı karıkoca, başhekimin söylediklerini, "Evet efendim," diyerek dinlemişler, en sonunda da denileni kabul ederek yanından ayrılmışlardı. Annesi odaya döndükten sonra, başhekimin kendilerini razı etmesinin suçunu kocasına atmış, söylenip durmuştu. Sachiko'nun dışarıdan gördüğü kadarıyla annesi üzüntüden böyle şeyler yapıyordu. Sonunda, ameliyat olması gerektiğini idrak ettiği anlaşılıyordu. Bu vesileyle inadı kırılmıştı.

Suzuki Kliniği, bir zamanlar Hankyū'nun son durağının olduğu Kamitsutsui'deydi. Hastanın oraya nakline karar verildiğinde hava kararmaya başlamıştı. O andan itibaren Başhekim Isogai tamamen ilgisizleşmişti. Kendisi bir daha ortalarda görünmemiş, onları bir an önce başından atmak istediğini hissettirmişti. Kendilerini geçirmeye bile gelmemişti. Hastanın nakli ile ilgili her şeyi Suzuki Kliniği'nden gelen Doktor Suzuki ve hemşiresi üstlenmişti.

Hasta, ailesinin saatlerdir kendi bacağının kesilip kesilmeyeceğine dair, birbirlerini yediğinin farkında mıydı, belli değildi? Ağzından, "Canım çok acıyor!" lafından

başka bir şey çıkmıyordu. İnsanlıktan çıkmış, durmadan inleyen bir ucubeye dönüşmüştü. Diğer yandan ailesi de karşılarındakinin kendi oğlu, ağabeyi, kardeşi olduğunu unutmuş gibiydi. Onu böyle tuhaf bir yaratık olarak kabullenmiş, ne istediğini sormak, kaderine razı olup olmadığını öğrenmek akıllarına bile gelmemişti. Kendilerini en çok endişelendiren şey, "bu yaratığın" odasından ambulansa taşınırken acıdan nasıl korkunç naralar atacağı olmuştu. Çünkü odanın önündeki koridor, sıradan bir evin koridoru gibi bir metre kadar genişliğinde bir yerdi. Merdivenler de daracıktı. Arada merdiven sahanlığı bulunmuyordu. Daha yattığı yerde, küçük hacetini yaparken bile o kadar yaygaralar koparan hastanın, döne döne inen basamaklardan sedyede indirilirken çok acı çekeceği belliydi. Ailesi hastanın o haline üzülmekten çok, daha hiçbir şey olmadan haykırışlarının nasıl dayanılmaz olacağından korkuyorlardı. Sachiko duruma dayanamamış, hemşireye, "Bir şey yapmanız mümkün mü acaba?" diye sormuştu. Bunu duyan Doktor Suzuki, "Endişe etmenize gerek yok. Sakinleştirici bir iğne yaptıktan sonra taşıyacağız," diye cevap verince herkes derin bir nefes almıştı. İğneden sonra iyice sakinleşen hasta; doktor, hemşire ve ailesi tarafından ambulansa taşınarak oradan ayrıldı.

Otuz beşinci bölüm

Ailesinin hastanın odasını topladıkları ve ödemeyi yaptıkları sırada, Sachiko Taeko'yu bir köşeye çekti: "Ben artık eve dönüyorum. Sen de benimle gelsen? Teinosuke Enişten de böyle istedi," dedi. Taeko, ameliyatın nasıl geçtiğini görene kadar kalmak istiyordu. Sachiko'ya ka-

bul etmekten başka çare kalmadı. Ashiya'ya gitmek için tuttuğu arabaya dördünü alarak Suzuki Kliniği'ne bıraktı. Araba kliniğin önünde durduğunda inip kapıya doğru ilerleyen Taeko'yu bir kez daha çağırarak durdurdu. "Elbette seni anlıyorum, yanında olman gerektiğini düşünüyorsun. Ancak gördüğüm kadarıyla hasta da, ailesi de bizden çekiniyor. Hem senin bulunmana da pek gerek yok gibi. Uygun bir şekilde ayrılıp gelebilirsen..." diyerek devam etti: "Tabii durumun ne olacağı bilinmez ama... bizim en çekindiğimiz şey hastanın sözlüsü olduğunun duyulması. Senden rica ediyorum bu konuyu aklından çıkarma... Makioka ailesinin adını, Yukiko'cuğu nasıl etkileyeceğini düşünerek davran lütfen!" diye biraz ileri bile giderek sıkı sıkı tembihledi. Sachiko, Koisan'ın Itakura ile evlenmesinin önüne geçilemeyeceğine inanmıştı. Ancak Itakura şimdi ölürse ikisinin arasında bir söz olduğunu kimsenin bilmemesi en iyisiydi. Üstü örtülü olarak bunu ima ediyordu. Taeko'nun, ablasının açıkça dile dökmediği şeyleri anladığı kesindi.

Başından beri Sachiko'nun en çok içine sinmeyen şey, kendi etinden kanından kardeşinin, ne idüğü belirsiz, çıraklıktan gelme bir gencin eşi olmak istemeseydi. Olayların hiç beklemediği bir şekilde gelişerek, kendiliğinden böyle çözümlenecek olmasına doğrusunu söylemesi gerekirse, içten içe şükran duyuyordu. Belki düşündüğü şey hiç hoş değildi, hatta acımasızcaydı ama böyle hissediyordu. İşler bu noktaya geldiğinde böyle hisseden bir tek kendisi değildi herhalde. Elbette Yukiko da, hatta kocası da aynı hisleri paylaşıyor olmalıydı. Eğer Küçük Efendi Kei olanları bilseydi herkesten çok onun etekleri zil çalardı.

"Çok geciktin!" Çoktan işten gelmiş olan Teinosuke, salonda karısının dönüşünü bekliyordu. Karısını görür görmez ilk söylediği bu olmuştu. "Öğleyin çıktığını söylediler. Bu kadar geç kalınca şimdi kliniği arattım."

"Şey... Koisan'ı da yanımda getirmeye çalışıyordum. O yüzden bu kadar geciktim."

"Koisan da seninle döndü mü?"

"Hayır. Ameliyatın bitmesini bekleyeceğini söyleyince bir şey yapamadım."

"Ameliyat olmasına mı karar verdiler?"

"Evet. Ben yanlarına gittikten sonra da yapalım mı, yapmayalım mı diye bir türlü karar veremediler. Sonunda ameliyat olacağı anlaşılınca ben de hepsini Suzuki Kliniği'ne kadar bıraktım. Öyle döndüm."

"Peki kurtulabilecek mi?"

"Şey... herhalde hayır..."

"Çok tuhaf... bacağında ne varmış?"

"Anlamadım..."

"Ne teşhis konmuş, duydun mu?"

"Yok, Doktor Isogai'ye ne kadar sorsak da bizden kaçıp durdu. Doktor Suzuki de, Doktor Isogai'den çekinerek açıkça bir şey söyleyemedi. Kan zehirlenmesi gibi bir şey galiba."

Hemşire Mito epeydir hazırlanmış bekliyordu. Sachiko onunla görüşerek kırk günlük çalışmasına teşekkür ederek ayrılabileceğini söyledi.

Sonra kocası ve Yukiko ile yemek yerlerken Suzuki Kliniği'nden telefon geldi. Sachiko telefona gitti. Teinosuke'nin yemek odasından duyduğu kadarıyla Taeko ile konuşuyor gibiydi. Telefon bir türlü bitmedi. Duydukları kadarıyla telefonda şunları konuştular: Ameliyat bitmişti. Şimdilik hasta sakin görünüyordu. Ancak kan nakline ihtiyaç olacaktı. Yaşlı anne, babası dışında herkesin kan grubunu anlamak için kan testi yapmışlardı. Hastanın kız kardeşi A grubuydu. Taeko da 0 grubu. Kız kardeşinin kanını almaları uygundu. Ancak kan bağışı yapacak başka kişiler de gerekiyordu. Taeko'nun kanı da olabilirdi. Has-

tanın ailesi buna rıza göstermemişti. Bunun üzerine kız kardeşinin önerisi ile Itakura'nın Okubata mağazasından eski arkadaşlarından bir-ikisine hastanın durumu bildirilmişti. Itakura'nın çıraklık döneminden arkadaşlarıydı. Kız kardeşinin onları durumdan haberdar etmekteki niyeti kan bağışı yapmalarını istemekti. Taeko için pek hoş olmamıştı. Herhalde yakında çıkar gelirlerdi. Taeko onlarla karşılaşmak istemiyordu. Hem Kei de olanları duyarak gelebilirdi. Onunla karşılaşmamak için eve dönmeye karar vermişti. Taeko yorgunluktan perişandı. Ablasından kliniğe kendisini alması için bir araba göndermesini istedi. Döner dönmez hemen banyoya girmek ve sonra bir şeyler yemek istiyordu. Kendisi için bunları hazır ettirebilir miydi?

Karısının telefonu kapatıp yemek odasına dönmesini bekleyen Teinosuke sesini iyice kısarak, "Ne dersin?.." dedi, "Itakura'nın ailesi Koisan'la Küçük Efendi Kei arasında olanları biliyorlar mıdır?"

"Annesi babası bilmiyordur. Bilseler Koisan'ın oğullarıyla evlenmesine asla müsaade etmezlerdi."

"Öyledir, bilmiyorlardır," dedi Yukiko da. "Küçük Efendi Kei'den ailesine bahsetmemişlerdir..."

"Bilmiyorum ama belki bir tek kız kardeşi haberdar olabilir."

"Bu Okubata mağazasında çalışan arkadaşları, Tanaka'ya Itakura'nın yanına sık sık gidip geliyorlar mıydı acaba?"

"Bilmem ki? Öyle eski arkadaşları olduğunu pek işitmedik..."

"Eğer böyle arkadaşları varsa, Koisan'la Itakura arasında olanları dünya âlem duymuştur."

"Doğru söylüyorsun. Küçük Efendi Kei, 'Araya tanı-

dık birilerini koyarak soruşturdum,' dediği belki de bu adamlardı!"

Taeko'yu almak için gönderdikleri araba hemen gitmiş olmalıydı. Ama üzerinden bir saatten fazla geçti, Taeko ancak ondan sonra eve gelebildi. Ne olduğunu sorduklarında onu almaya gelirken yolda arabanın lastiğinin patladığını, klinikte uzun süre beklemek zorunda kaldığını anlattı. Beklemek neyse de, o sırada Itakura'nın Okubata mağazasından arkadaşları ve en kötüsü de Küçük Efendi Kei de çıkagelmişti. Hiç istemediği halde hepsiyle karşılaşmıştı. Aslında haber verildiği saatte Küçük Efendi Kei'nin mağazada olması mümkün değildi. Olasılıkla çalışanlar ona telefon ederek durumdan haberdar etmişlerdi. Taeko elinden geldiğince ondan uzak durmaya çalışmıştı. Küçük Efendi Kei de bir sebepten aynı şeye özen göstermişti. Ancak Taeko ayrılırken yanına gelerek, "Koisan biraz daha kalsan?" diye nazik görünen bir tavırla kulağına fısıldamıştı. Bunda bir istihza ararsa bulunabilirdi elbet. Mağaza çalışanları kendi istekleriyle kan gruplarının ne olduğunun anlaşılması için tahlil yaptıracaklarını söyledikleri zaman, Okubata, "Benimkine de bakın lütfen," demiş, kan tahlili yaptırmıştı. Aklından geçenleri tahmin etmek güçtü. Taeko, Okubata'nın kafası böyle çalışan biri olduğu için, sadece iş olsun diye yaptırmış olduğunu tahmin edebiliyordu. Taeko'nun kan tahlili yaptırması ise, hastanın yengesi ve kız kardeşi kan tahlili yaptırdığında kendisi de yaptırmaya zorunlu hissetmiş olmasındandı. Ancak hastanın anne babası başta olmak üzere, ailesi, "Koisan lütfen yapmayınız," diye defalarca söylemişlerdi.

"Bacağını nereden kestiler?"

Banyodan çıktıktan sonra, geceliğiyle sofraya oturan

Taeko'nun çevresine toplanmışlardı. Bir süre konuştuktan sonra Sachiko bu soruyu sormuştu.

"Şuradan..." diye masanın altından bacağını çıkararak, geceliğinin üzerinden eliyle uyluğunu işaret etti. Sonra telaşla kötü ruhları uzaklaştırmak ister gibi bir hareket yaptı.

"Koisan sen gördün mü?"

"Biraz..."

"Ameliyatta yanında mıydın?"

"Ameliyat olurken yan odada bekledim. Arada cam kapı vardı. Yaptıkları her şey görülüyordu."

"Görülse bile, bakmaya iyi dayanmışsın Koisan!"

"Bakmamaya çalıştım. Çok korkunç olduğunu düşünsem de, elimde olmadan gözüm kaydı. Itakura'nın kalbinin hızla attığı derisinin altından bile görülüyordu. Karnı bir inip bir kalkıyordu. Anestezinin etkisi altında olduğu için mi böyleydi acaba? Ablacığım sen ona bile bakamazdın."

"Kapat artık bu konuyu!"

"En başta o kadarı bana etki etmedi ama böyle böyle derken korkunç şeyler gördüm."

"Dur artık! Dursana!"

"Bir süre et yiyemem herhalde!"

"Yeter artık, Koisan!" diye bağırdı Yukiko.

"Hastalığın ne olduğunu anladık," dedi Taeko, Teinosuke'ye. "Kangrenmiş... Doktor Suzuki, Doktor Isogai varken hiçbir şey söylemedi. Kendi kliniğine vardığımızda ne olduğunu anlattı."

"Hımm... Kangrense ağrısı çoktur. Kulağından mı sirayet etmiş?"

"Şey... orasını bilmiyorum..."

Suzuki Kliniği'nin başhekimi Doktor Suzuki'nin, meslektaşları arasında iyi bir şöhretinin olmadığını sonra-

dan öğreneceklerdi. Bölgenin en tanınan iki cerrahının reddettiği bir ameliyatı yapmayı kabul ederken, başarılı olacağına dair bir garanti vermemesi tuhaftı aslında. Bu tür şeyler başhekimin pek tutulmamasının sebebi olmalıydı. Taeko o akşam bunları fark etmemişti. Fakat geniş binasına karşılık klinikte tek hasta yokmuş gibi ses seda çıkmadığını görünce, pek iş yapmayan bir yer olduğunu aklından geçirmişti. Batı tarzı bir bina olmasından mıydı bilmiyordu, koridorlardaki adım seslerinin yüksek tavanlarda yankılanması, insana bomboş hayaletlerle dolu bir yer hissini veriyordu. Taeko içeri adımını attığı ilk anda bir ürperti hissetmiş, iç daraltıcı bir his her yanını sarmıştı.

Hasta, ameliyathaneden çıkıp kendine geldikten sonra, bakışlarını yatağının başucunda duran Taeko'ya kaldırarak, "Ah! Ben artık sakat biriyim!" diyerek derin bir üzüntü nidası koparmıştı. Yine de Isogai Kliniği'nde böğürüp duran hastanın ağzından ilk kez anlamlı bir şeyler çıkmıştı. Sadece bu da değildi. Hastanın, böğürüp duran bir yaratık gibi gözüktüğü sırada da, aslında ne durumda olduğunun, yanında sürüp giden tartışmaların tamamen farkında olduğu anlaşılıyordu. Taeko en çok hastanın artık, "Canım acıyor!" diye bağırmamasına, öncekine göre daha sakin görünmesinden büyük bir rahatlama duymuştu. Bir bacağını kaybetse de belki kurtulur diye aklından geçirmiş, iyileştikten sona koltuk değneğiyle yürürken nasıl gözükeceğini bile düşünmüştü. Hasta sadece iki-üç saat böyle kalabilmişti. Okubata mağazasından çalışanlar ve Küçük Efendi Kei, tam o arada apar topar çıkıp gelmişlerdi. Taeko da, hastanın durumunu görüp içi rahat ettiğinden, çıkmak için uygun bir zaman olmuştu. Sadece Itakura'nın kız kardeşi Taeko, Küçük Efendi Kei ve ağabeyi arasında olanlardan haberdardı. Taeko'nun bir an evvel ayrılabilmesi için elinden geleni yapmıştı.

Taeko, kendisini kliniğin kapısına kadar geçirmeye

gelen hastanın kız kardeşine, durumunda ani bir değişiklik olursa ne zaman olursa olsun mutlaka haber vermesini tembihledi. Kendisini almaya gelen arabanın şoförüne de, duruma göre o gece belki kendisini uyandırıp çağırması gerekebileceğini söyleyerek hazır olmasını istedi.

Taeko yorgunluktan perişan olduğunu söylese de, ablaları ve eniştesiyle epeyce konuştuktan sonra yatağa gidebildi. Ertesi sabah dörtte, tahmin ettiği gibi klinikten gelen telefonla uyandı. Kliniğe geri gitti. Sachiko gün ağarırken arabanın kapının önünden yola çıkarkenki homurtusunu uykusunun arasında duydu. "Aaa, Koisan gidiyor demek," diye düşünerek uyuklamaya devam etti. Üzerinden ne kadar geçtiğini bilmiyordu, sürgülü kapı biraz aralandı. O-Haru, "Hanımefendi..." diye seslendi. "Koisan, şimdi telefon etti. Itakura Bey vefat etmiş. Onu haber vermek için aramış efendim."

"Saat kaç oldu?"

"Altı buçuk efendim."

Sachiko tekrar uyumaya çalıştı. Fakat uykuya dalamadı. Teinosuke de gelen telefondan haberdar olmuştu. Müştemilatta kalan Yukiko ve Etsuko, sabah sekiz gibi kalktıklarında, durumu O-Haru'dan duydular.

Öğleyin geri dönen Taeko olanları anlattı. Kendisinin ayrılmasının ardından hasta tekrar kötüleşmişti. Kız kardeşi, arkadaşları sırayla kan vermişler ama bir sonuç elde edilememişti. Hastalık, bacağının acısından kurtulmuş hastanın, göğsüne ve başına sirayet etmişti. Hasta korkunç acılar çekerek bu dünyadan ayrılmıştı. Taeko hayatında bu kadar acı çekerek son nefesini veren kimseyi görmemişti. Bilinci son âna kadar yerindeydi. Yatağının ucunda toplanmış herkesle, anne babası, kardeşleri, arkadaşlarıyla tek tek vedalaşmıştı. Küçük Efendi Kei'ye de, Taeko'ya da ölmeden önce onlara duyduğu vefa borcuyla teşekkür etmiş, her ikisine de ayrı ayrı ge-

lecekleri için mutluluk temenni etmişti. Makioka'lara da, beyefendi, hanımefendi, Yukiko Abla, Küçükhanım Etsuko hatta O-Haru Kalfa diye adlarını söyleyerek hepsine son bir kez veda etmişti.

Gece boyunca yanından ayrılmayan Okubata mağazasından arkadaşları, sonunda işlerine gitmek için ayrılmışlardı. Küçük Efendi Kei, merhumun ailesi ile birlikte Tanaka'daki evine kadar naaşının yanında gitmişti. Taeko da naaşla birlikte gitmiş sonra oradan ayrılıp dönmüştü. Ayrıldığında Küçük Efendi Kei hâlâ oradaydı. Merhumun ailesi kendisine, "Genç efendi, genç efendi," dese de o, konumunu unutarak her işe koşmuştu.

Hem bu akşam hem yarın akşam ölünün başında beklenerek yas tutulacaktı. Ertesi gün Tanaka'daki evinde, cenaze töreni yapılacaktı. Bunları anlatan Taeko'nun yüzünden yorgunluk ve uykusuzluk aksa da, tamamen sakin gözüküyordu. Bir tek damla gözyaşı bile akıtmamıştı.

Taeko ertesi gün sabah ölünün başında beklenerek yas tutma merasimine bir saat kadar katıldı. Biraz daha kalmak istiyordu ama bir gece önceden beri Küçük Efendi Kei de orada bulunuyordu. Bir fırsatını bulduğunda kendisiyle konuşmaya çalışacağı belliydi. Bundan kaçınmak için erken ayrılmıştı.

Teinosuke cenaze törenine katılmazlarsa hoş olmayacağını düşünüyordu. Ama işler bu noktaya geldiğinde her şeyden önce, iki baldızının da geleceklerini düşünmeleri gerekiyordu. Cenaze töreninde bir sürü insanla yüz yüze geleceklerdi. Üstelik o gazete meselesinden sonra, Okubata ailesiyle öyle bir yerde burun buruna gelmek hoş olmayacaktı. Bu nedenle kendisi katılmamaya karar verdi. Sadece Sachiko'dan özellikle herkesin gitmeyeceği bir saati seçerek baş sağlığına gitmesini istedi.

Taeko cenaze törenine katıldı ancak naaşın yakılacağı krematoryuma gitmedi. Törenden döndüğünde hiç tahmin etmediği kadar kalabalık olduğunu anlattı. Hiç um-

madığı insanlar da vardı. Itakura'nın tüm bu insanlarla ne zaman tanıştığına Taeko da şaşırmıştı. Küçük Efendi Kei de her zamanki sersemliği ile, merhumun Okubata mağazasından arkadaşlarıyla birlikte orada bulunmuştu.

Ailesi, merhumun küllerinin memleketi Okayama' daki aile tapınağına gömülmesine karar vermişti. Cenazeden sonra Tanaka'daki, "Itakura Fotoğraf Stüdyosu"nu kapatırlarken Makioka'lara haber vermediler. Bu haberi başka yerden duyan Teinosuke'ler merhumun ailesinin kendilerini daha fazla rahatsız etmekten çekindikleri için böyle yaptıklarına kanaat getirdiler.

Taeko ölümünün otuz beşinci gününe kadar anma törenlerinin yapıldığı her yedi günde bir, tek başına merhumun memleketine sessiz sedasız giderek mezarını ziyaret etti. Ailesinin evine uğramadan oradan ayrılmayı tercih etti. Sachiko bu durumun farkındaydı.

Yukiko ve Etsuko, hemşire Mito ayrıldıktan sonra, müştemilatta ikisi kalınca kendilerini yalnız hissettiler, O-Haru'nun da onlarla kalmasını sağladılar. Ama o da sadece iki gün sürdü. Itakura'nın cenazesinden önceki gece, Etsuko'nun hastalığı tamamen iyileştiği için ana binadaki odalarına döndüler. Ardından müştemilat formalinle dezenfekte edildi. Teinosuke de çalışma odasını tekrar oraya taşıdı.

Tüm bunlar olurken yani mayısın sonlarına geldiklerinde, bir gün Makioka'lara Almanya'dan gönderilen, Sibirya üzerinden gelen bir mektup ulaştı. Onu da burada aktaralım. Manila'dan Hamburg'a dönen Bayan Stolz'un, Sachiko'ya hitaben yazdığı İngilizce bir mektuptu.

2 Mayıs 1939, Hamburg

Sevgili Bayan Makioka,

Ben, sizin çok nazik mektubunuza daha önce cevap veremedim, kusura bakmayın efendim. Fakat ben Manila'dayken

de, gemide de hiç vaktim olmadı. Ben, kız kardeşim hasta olduğundan hâlâ Almanya'da olduğu için onun yerine çok eşyalar toplamam gerekti. Ayrıca ben, onun üç çocuğunu da buraya getirdim. Yani beş çocuğa baktım. Ben, Cenova'dan Bremerhaven'e ulaşana kadar hiç dinlenmeye vaktim olmadı. Benim kocam, Bremerhaven'e geldi. Bizler hepimizin sağ salim ülkemize geri döndüğüne sevindi. Benim kocam iyi görünüyordu. Peter de öyleydi. O benim annem babam, arkadaşlarımla birlikte Hamburg Garı'na karşılamaya geldi. Ben, benim yaşlı babamı ve diğer kız kardeşlerimi henüz görmedim. Bizler ilk önce evimizi kurmak istiyoruz ancak çok vakit alıyor. Bizler, çok ev gezip gördük, sonunda bize uygun olan bir yer bulduk. Şimdi mobilyalar, mutfak eşyaları alıyoruz. İki hafta içinde her şey tamam olacak herhalde. Bizim oradan gönderdiğimiz kargolar henüz gelmedi. On güne kadar gelmesini umuyorum. Peter ve Fritz hâlâ arkadaşların yanında kalıyorlar. Peter okulda çok çalışıyor. Hepinize çok selam söylüyor. Mayısta bizim arkadaşlarımızdan Japonya'ya dönecek birileri var. Onlar Etsuko için, küçük bir hediye getirecekler. Bunu sizlere, bizim dostluğumuzun bir nişanesi olarak kabul edin. Sizler ne zaman Almanya'ya geleceksiniz? Sizlere Hamburg'un gezdirip gurur duymak istiyoruz. Harika bir şehir!

Rosemarie de, Etsuko'ya mektup yazdı. Etsuko, sen de bir şeyler yaz lütfen. İngilizce yazarken hata yapacağım diye endişelenmeye gerek yok. Ben de çok hata yapıyorum. Satō Bey'in o evinde şimdi kim oturuyor acaba? Ben, o çok güzel yeri sürekli hatırlıyorum. Satō Bey'e bizden çok selam söyleyin lütfen. Ayrıca sizin ailenize de çok selam söyleyin lütfen. Etsuko, Peter'ın ona gönderdiği ayakkabıları aldı mı acaba? Ben senin, onun için gümrük ödemek zorunda kalmadığınızı umuyorum.

Sevgiler

Hilda STOLZ

Bu Bayan Stolz'un mektubuydu. Onun dışında aynı zarfta, üzerine "Bunu ben Almancadan İngilizceye çevirdim, Rosemarie'nin mektubu" notu düşülmüş bir mektup daha vardı.

2 Mayıs 1939, Çarşamba

Sevgili Etsuko,

Ben çok uzun süredir sana mektup yazmadım. Şimdi, ben sana mektup yazıyorum. Ben Bayan Von Pustan'ın evinde kalan Japonları tanıyorum. O, Yokohama Bankası'ndan biri. Onun karısı ve üç çocuğu da şimdi burada. Onların isimleri Imai. Manila'dan, Almanya'ya yolculuk çok ilginçti. Bizler sadece bir kez Süveyş Kanalı'nda çöl fırtınasına yakalandık o kadar. Benim kuzenlerim Cenova'da gemiden indiler. Sonra onların anneleri trenle onları Almanya'ya götürdü. Biz gemiyle Bremerhaven'e kadar gittik.

Bizim kaldığımız pansiyonda, bizim odamızın penceresinin altında bir tane siyah kuş yuva yapmış. Önce o yumurta doğurdu. Sonra şimdi, o kuluçkaya yatmak zorunda. Bir gün ben bakarken, kuşun babası gagasında bir sinek getirdi. Kuşun babası bunu kuşun annesine vermeye çalıştı. Fakat kuşun annesi uçup gitti. Kuşun babası çok akıllıydı, sineği yuvaya bırakıp uçup gitti. Kuşun annesi bir süre sonra döndü. Sonra o sineği yedi. Sonra tekrar yumurtanın üzerine oturdu.

Çok yakında bizim yeni evimiz olacak. Adresimiz: 14 No. zemin kat, sol taraf. Overbeck Strasse.

Sevgili Etsuko, bana hemen mektup yaz.

Herkese selamlar
Rosemarie

Not: Dün biz Peter'ı gördük. O da herkese selam söylüyor.

3. CİLT

Birinci bölüm

Yukiko, şubatta, İmparatorluğun Kuruluş Günü olan *Kigensetsu*'da Kansai'ye geldiğinden beri, mart, nisan, mayıs derken dört aydan fazla olmuştu. Artık dönmeyi tamamen aklından çıkarmış, Ashiya'ya iyice yerleşmişken haziran başında hiç ummadıkları bir şey oldu. Tokyo'daki ablalarından, Yukiko'nun evlilik meselesiyle ilgili bir haber geldi. "Hiç ummadıkları" bir şeydi; çünkü evvelsi sene mart ayında Jinba Hanım'ın bulduğu Nomura'dan beri çıkan ilk kısmetti. Üzerinden tam iki sene, üç ay geçmişti. Yıllardır Yukiko'nun kısmetiyle ilgili bir şey olursa önce Sachiko işitir, büyük ablalarını durumdan haberdar eden o olurdu. Büyük eniştesinin ağzı bu konuda bir kez yandığı için, onlar ailecek bu işe doğrudan karışmamaya çalışıyorlardı. Bu sefer evlilik konusu büyük eniştesinden çıkmıştı. Eniştesi konuyu karısına anlatmış, o da durumu Sachiko'ya bildirmişti. Bu açıdan da, hiç "ummadıkları" bir şey olmuştu. Yine de Sachiko'lar, büyük ablasından gelen mektubu okuduklarında pek içlerine sinmemiş, anlatılanı öyle havalara uçacak bir kısmet olarak görememişlerdi.

Bu kısmeti Tatsuo Eniştelerinin büyük ablası Sugano Hanım bulmuştu. Bu hanım, Ōgaki'li varlıklı bir çiftçi ailesi olan Sugano'ların geliniydi. Sugano'lar, Nagoya'nın önde gelen ailelerinden Sawazaki'leri uzun yıllardır tanıyorlardı. İşte o sülalenin başında olan bey, eniştesinin ab-

ları aracılığıyla Yukiko'yla hayırlı bir iş için tanışmak istiyordu. Sachiko'lar, Sawazaki'lerin seleflerinin Soylular Kamarası'nda yer aldıklarını, üstelik en çok vergi ödeyenlere ayrılan özel bir mevkiye sahip olduklarını duymuşlardı. Bu aile hakkında bildikleri bundan ibaretti.

Tatsuo'nun ailesinde, Sachiko ile kardeşlerini en iyi tanıyan bu Sugano Ablasıydı. Sachiko yirmi yaşlarındayken Tatsuo, Tsuruko, Yukiko ve Taeko'yla birlikte Nagara Nehri'ne *ukai* denilen balık avına gitmişlerdi. Yüzlerce yıllık bir gelenek olan *ukai*'de boynuna ip bağlanan karabataklar kullanılarak teknede balık avlanırdı. İşte o avdan dönüşte kız kardeşler Sugano'ların evinde bir gece kalmışlardı. Ondan iki-üç sene sonra da hep birlikte *takegari*'ye [mantar toplama] davet edilmişler, yine Sugano'ların evinde kalmışlardı.

Sachiko o eve giderken Ōgaki şehrinden sonra yarım saat kadar bozuk taşra yollarından geçmiş olduklarını hatırlıyordu. Sugano'ların evi tenha bir köydeydi. İki tarafında çalıdan çitler olan dar ve uzun bir köy yolunun sonunda, yakınlarında kasvetli birkaç köy evi bulunan büyük kapılı malikâneye ulaşmışlardı. 1600'lerden, Sekigahara Muharebesi'nden kaldığı söylenen malikânenin muhteşem bir görünüşü vardı. Malikânenin uzaktan bile dikkatlerini çeken büyük kapısından girince bahçenin öte yanında dik çatılı iki bina görünüyordu. Bunlardan biri ana bina, diğeri ataların ruhlarına adanmış Budist levhalarının bulunduğu bina idi. Evin arkasında, taşları yosun tutmuş bir gölet, daha ötede bostanlar vardı. Sonbaharda gittiklerinde, dalları kestane dolu ağaçlara çıkan küçük kızların onlar için kestaneleri aşağıya düşürdükleri Sachiko'nun hâlâ aklındaydı. O zaman kendilerine, çoğu ev yapımı sebze yemekleri ikram edilmişti. Soya püresinden yapılan *miso* çorbalı kulkas kökünün ve soya sosunda pişirilmiş lotus kökünün pek lezzetli olduğunu da hatırlıyordu.

Gittikleri bu evin sahibesi olan Sugano Hanım, yani Tatsuo Eniştesinin ablası şimdi dul kalmıştı. Kendine yapacak bir şeyler aradığından olacak, Yukiko'nun hâlâ evlenmediğini duyunca ona iyi bir kısmet bulmayı aklına koyduğu, Sachiko'nun kulağına kadar gelmişti. Bu seferki teklif, işte o dul kadının kendilerine yardım etme isteğinden kaynaklanmış gibiydi.

Sawazaki sülalesinin şimdiki reisi nasıl biriydi? Yukiko'yla hayırlı bir iş için görüşmek istemesi nasıl olmuştu? Tsuruko, Sachiko'ya gönderdiği mektupta bunlardan üstünkörü bahsetmişti. Sugano Abla'dan, "Sawazaki Bey'i, Yukiko ile bir araya getirmek istiyorum. Yukiko'nun Ōgaki'ye kadar gelmesini istiyorum," diye haber geldiğini yazmış, şunları eklemişti: Sawazaki ailesinin onlarca milyon yene varan mal varlığıyla Makioka'ların bugünkü hali arasında dünyalar kadar fark vardı. Birbirlerine hiç denk olmadıkları için böyle şeyin söz konusu olması şaka gibi gözüküyordu. Fakat talibin önceki eşi vefat etmişti. İkinci evliliği olacaktı. Şimdiden Osaka, Kobe'ye birilerini göndererek Makioka ailesini de, Yukiko'nun nasıl biri olduğunu, nasıl göründüğünü de iyice araştırmış, sonrasında onunla tanışmak istemişti. O yüzden tamamen boş bir şey gibi de gözükmüyordu. Sugano Abla o kadar uğraşmıştı, onun bu nezaketini görmezden gelirlerse, Tatsuo Eniştemleri zor durumda kalırdı. Ardından mektupta şunları yazmıştı.

Sugano Abla, "Şimdilik Yukiko'yu gönderin, taliple ilgili detayları sonradan haber vereceğim," dediği için durumun tam olarak ne olduğunu bilmiyorum. Yine de hiç mırın kırın etmeden görüşmeye gitmesini istiyorum. Hem Yukiko'nun sizin yanınızda kalışı epeyce uzadı. Ben de zaten geri çağırmayı düşünüyordum. Tokyo'ya gelirken yol üzerinde oraya uğramış olur. Sugano Abla özellikle kimin eşlik etmesini istediğini söy-

lemedi. Hem enişten çok meşgul. Benim durumumu da biliyorsun. Yukiko'ya senin eşlik etmen mümkün mü? Öyle resmî bir şey olmayacak. Sadece tanışmış olacaklar. Bu nedenle sanki gezmeye gidiyormuş gibi düşünün.

Ablası öyle çalakalem yazmış gibi gözükse de, aslında, "Yukiko ne olursa olsun gidecek!" diyordu. Sachiko önce mektubu Teinosuke'ye gösterdi. O da işin çok aceleye getirildiğini düşünüyordu. Ablasının her zamanki sağduyulu haline hiç benzemiyordu. Biraz düşüncesizce davranılıyor gibiydi. Nagoya'lı Sawazaki'ler Osaka civarında bile tanınmış bir aileydi. Öyle ne idüğü bilinmedik birileri değildi. Yine de, Yukiko ile tanışmak isteyen kişinin nasıl biri olduğunu öğrenmeden, diğer tarafın sözüne uyarak Yukiko'yu göndermekle düşüncesiz, aceleci görünmekten kurtulamayacaklardı. Karşı taraf zaten kendilerinden yüksek mevkide, varlıklı kişilerdi. Onların gözünde de kendi yerlerini bilmiyor gözükeceklerdi. Zaten iki aile arasında böyle bir farklılık olmasa bile, şimdiye kadar taliplerini son anda bir sebep yüzünden reddeden Yukiko kendilerinden, görücüye çıkmadan karşı tarafı iyice araştırmalarını istemişti, değil mi? Ablalarının da bunu çok iyi biliyor olması gerekirdi.

Teinosuke durumu biraz garip bulduğunu önceki akşam ofisten eve döndüğünde tekrar söyledi. O gün tanıdığı birkaç kişiye sormuş, Sawazaki'lerin aile reisi hakkında öğrenebildiği kadar bilgi edinmeye çalışmıştı. Sawazaki Bey, kırk dört-kırk beş yaşlarındaydı. Waseda Üniversitesi Ticaret Bölümü'nden mezundu. Eşini iki-üç yıl önce kaybetmişti. Eski karısı saraydan soylu bir ailedendi. Ondan iki ya da üç çocukları olmuştu. Ekonomik durumları halen çok iyiydi, Nagoya'nın önde gelen varlıklı ailelerinin arasında sayılıyorlardı. Soylular Kamarası'nda yer alan babasıydı. Aşağı yukarı bunları anlamıştı. Fakat daha de-

taylı şeyler öğrenememişti. Adamın nasıl biri olduğuna, huyuna suyuna dair kimse açık bir cevap verememişti. Soylu bir kadınla evlenebilecek kadar multimilyoner birinin, ikinci evliliği için bile olsa, şaşaalı günlerini çoktan geride bırakmış Makioka ailesinin kızını gelin almayı düşünmesine aklı yatmıyordu. Eğer gerçekten durum böyleyse, o zaman insan ister istemez talibin evlenmesine mâni olan bir kusuru olduğunu düşüyordu. Fakat dul Sugano Hanım, Yukiko'yu öyle bir yere gelin göndermeye kalkışmazdı, değil mi? Herhalde adam Yukiko'dan hoşlanmıştı. Belki, onun gibi bir Japon kızı, eski zaman kızları gibi tam bir ev kızı arıyordu. O sırada Yukiko'yu duymuş, kendisiyle tanışmak istemişti. Yahut Makioka'ların evinde, öz annesinden çok teyzesi Yukiko'yu seven bir yeğeni olduğunu duymuştu. Yukiko'nun, annesinin yerine her zaman yeğenine baktığı kulağına gitmiş, öyle birinin önceki eşinin çocuklarını seveceğini düşünmüş olabilirdi. Kim bilir, belki kendi çocuklarıyla arasının iyi olabileceğini yeterli görmüş, başka hiçbir şeyi önemsemişti. Olasılıkla Yukiko'yu tanımak istemesinin nedenlerinden biri, hatta en önemlisi buydu. Ya da Makioka'ların kızlarının methini duymuş, içinde bir merak uyanmış, tanışmak istemişti. Belki ciddi bir düşüncesi yoktu. Tokyo'dakiler bu konuya yeterli özeni göstermemişlerdi. Bu isteği Yukiko'ya kabul ettirmeye çalışmaları olasılıkla Tatsuo'nun, Sugano Ablasına "hayır" diyememesinden kaynaklanıyordu.

Taneda ailesinin en küçük çocuğu olarak dünyaya gelen Tatsuo, her ne kadar Makioka'lara iç güveysi gelmişse de hâlâ kendi kardeşlerinin önünde başını dik tutamıyor görünüyordu. Tüm kardeşlerinin içinde en büyükleri olan Sugano Ablası, Tatsuo'nun gözünde tıpkı bir anne ya da teyze gibiydi. Onun istekleri Tatsuo için neredeyse bir emir gibiydi. Tsuruko da mektubunda, "Yukiko'nun kolayca evet diyeceğini sanmıyorum. Sachiko'cuğum, sen

onu ikna eder, kabul etmesini sağlarsın. Bu işten bir şey çıkıp çıkmaması çok önemli değil. Ancak gitmezse enişten zor durumda kalır," diye yazmış ve şöyle eklemişti: "Bu seferki iyice uç noktada bir şey, o yüzden bir yere varamayacak gibi geliyor. Yine de insanın kısmetinin nerede olduğu bilinmez. Hem Sugano'ların teveccühlerini kabul etmenin, Yukiko için fena bir tarafı yok."

Bu mektubun hemen ardından Sugano Hanım'dan da bir mektup geldi:

Meseleyi Tatsuo'ya açtığımda, Yukiko'nun sizin yanınızda olduğunu öğrendim. İşi dolaştırmadan doğrudan size açmaya karar verdim. Ne olduğunu aşağı yukarı Tsuruko'dan duyduğunuzu tahmin ediyorum. Açıkçası bu işi pek ciddiye almadan düşünelim, bu yapacağınızı bana bir ziyaret olarak görün isterseniz. Son geldiğinizden beri yıllar geçti. Uzun zamandır sizinle görüşmedik. Sachiko'cuğum, Yukiko, Taeko ve daha henüz hiç görmediğim küçük kızınız Etsuko'yu da alarak buraya gezmeye gelmenizi rica ediyorum. Bizim buralar on küsur yıl sene öncesine göre pek değişmedi. Çok kişi buranın bu özelliğini bilmez ama ateşböceklerinin peşine düşeceğimiz mevsim yine yaklaştı. Bir haftaya kadar ateşböceklerinin en güzel zamanı olacak. Çevredeki çeltik tarlalarının içinden geçen, adı bile olmayan küçük dere boyunca karanlığın içinde uçuşup duran ateşböceklerinin görünüşleri pek güzeldir! Mantar toplamaktan ya da hazan yapraklarını seyretmekten çok farklı. Mutlaka sizin için de özel bir seyir olacaktır. Ateşböceği mevsimi çok kısa olur. Şimdi başlar, önümüzdeki hafta boyunca en iyi zamanı. Ondan sonra pek olmaz. Havanın nasıl olduğu da önemli tabii. Üst üste güzel hava sürüp giderse ateşböceği seyretmek için iyi değildir. Ama yağmur yağarsa da öyle. Yağmurun ertesi günü en iyi zamandır. Önümüzdeki hafta sonu iki gününüzü buna ayırmanız mümkün mü? Cumartesi akşamüzerine kadar burada olabilirseniz memnun olurum. Sizin gelmeniz vesile olur,

Yukiko'yla Sawazaki Bey'in görüşmelerini de ayarlayabiliriz. Şimdiden nasıl olacağını bilemiyorum ama olasılıkla Sawazaki Bey buraya gelir, benim evimde görüşürler. En fazla yarım saat ya da bir saat kadar süreceğini tahmin ediyorum. Belki o gün Sawazaki Bey'in bir manisi vardır, bilemem. Bu nedenle o işin nasıl olacağına aldırmadan, asıl "hotaru-gari" için, yani ateşböceği seyretmeye gelmenizi istiyorum.

Mektupta Tokyo'dan gelen haberden farklı bir şey yoktu. Sachiko, ablasıyla eniştesinin her ne kadar, "Bu seferki iyice uç noktada bir şey, o yüzden bir yere varamayacak gibi geliyor," deseler de, içten içe bu düş gibi şeyin gerçekleşmesini umduklarını düşünüyordu. Son zamanlarda Sachiko, Yukiko'nun evlilik işinin olacağına dair inancını yitirmeye başlamıştı. Bu nedenle şimdi bu öneriyi kestirip atmayı göze alamıyordu. Bundan dört-beş sene kadar önce de bu duruma benzeyen bir şey olmuştu. Konum olarak onlardan üstte biri Yukiko'ya talip olmuş, hepsi sevinçten havalara uçmuştu. Fakat işi iyice araştırdıklarında, aile içinde çok yakışıksız bir olay geçtiğini öğrenmiş, şaşkınlıktan donakalmışlardı. Teinosuke bu sefer de benzer bir durum olmasından şüpheleniyordu. Dul Sugano'nun iyi niyetini anlıyordu, yine de biraz aptal yerine konulduklarını düşünüyordu. İş usulüne uygun da yapılmıyordu. Öyle damdan düşer gibi, onları bir araya getireceğim demek ayıp olmuyor muydu? İçinde biraz da öfkeyle böyle düşünüyordu.

Fakat ne olursa olsun bu, tam iki yıl üç ay aradan sonra çıkan ilk kısmetti. Sachiko, iki-üç yıl öncesine kadar yağmur gibi yağan kısmetlerin birden kesilmesinin nedenlerini düşünüyordu. Bir nedeni geçmişteki debdebeli dönemlerinin etkisiyle çok yüksek beklentileri olduğu için tüm kısmetleri geri çevirmeleriydi. Bir diğer nedense Taeko'nun adının dillere düşmesi olmalıydı. Sachi-

ko her iki konunun da kendi sorumluluğunda olduğunu düşünüyor, elinde olmadan suçluluk duyuyordu. Böyle duygular içinde bocalarken bu mesele açılmıştı. Bir süredir, çevrelerinde bulunanların desteklerini yitirdiklerini, artık kimsenin kapılarını hayırlı bir iş için çalmadığını düşünmeye varacak kadar karamsarlığa düşmüştü. Bu işin olması ne kadar uzak görünse de, en başından reddederlerse bunun herkesin kendilerine daha da yüz çevirmelerine neden olacağından endişe ediyordu. Bu seferkini kabul edip giderlerse, en azından başka kısmetlerin çıkmasını sağlayabilirdi. Bunu reddederlerse belki yine bir süre kimseden ses soluk çıkmazdı. Üstelik bu sene Yukiko için uğursuz bir yıldı. Ablasının, eniştesinin bu konudaki tavırlarını tuhaf bulan Sachiko bile, böyle bir şeyi erişilmesi güç bir "düş gibi" diyerek kestirip atamazdı. Kocası ihtiyatı elden bırakmamaları gerektiğini söylüyordu ama gerçekten öyle mi olmalıydı? Sawazaki'ler ne kadar zengin olurlarsa olsunlar sonuçta karşılarındaki ikinci evliliğini yapacak, iki-üç çocuklu bir adamdı. Yukiko'yu bu kadar hakir mi görüyordu? Makioka'lar da köklü bir aileydi! Sachiko, kocasına bunları söylemeden edememişti. Teinosuke bunları duyunca ne söyleyeceğini bilemeyip susmuştu. Kendisini merhum kayınpederine karşı mahcup hissetmiş, Yukiko için üzülmeden edememişti.

Karıkoca tüm bir gece düşünmüşler, sonunda Yukiko ne isterse onu yapmaya karar vermişlerdi. Ertesi gün Sachiko kardeşine, gelen iki mektuptan bahsederek ne düşündüğünü sormuştu. Tahmin ettiğinin aksine istemiyor görünmemişti. Kardeşi yine her zamanki gibi açık açık "olur" ya da "olmaz" demeden, "hı hı", "ya" gibi cevaplarla geçiştirmesine rağmen Sachiko onun halinden, gitmeye gönüllü olduğunu bir şekilde anlamıştı. Bu mağrur kız kardeşinin bile gizliden gizliye artık sabırsızlandığını, bu

nedenle görücüye çıkmak için işi her zamanki gibi yokuşa sürmemeye karar vermiş olabileceğini hissetmişti. Ayrıca, Sachiko ona konuyu açarken gururunu kıracak bir şeyler söylememeye özen göstermişti. Yukiko bu kısmetinin kendisine denk olmadığını da, ortada tuhaf bir durum olduğunu da hissetmemiş, gayriciddi bir şey olduğunu aklından geçirmemişti. Talibin çocuklarının olduğunu duyduğunda, mutlaka çocukların iyi yetişip yetişmediğini, yaşlarını, nasıl göründüklerini sorardı. Fakat bu sefer o konuya da pek girmemişti. Madem Tokyo'ya gitmesi gerekiyordu, hep birlikte onu yolcu etmeye Ōgaki'ye gelirlerse ateşböceklerinin peşinde dolaşmaktan rahatsız olmazdı.

Sonradan Yukiko'nun bu sözlerini duyan Teinosuke, "Yukiko'cuk, zengin bir eve gelin gitmek istiyor demek," diye yorum yapmıştı.

Sachiko, dul Sugano'ya şu minvalde bir mektup yazdı:

İyi niyetinize sığınıp davetinizi kabul ediyoruz. Kendisi beyefendiyle görüşmeyi kabul ediyor. Ben, Yukiko, Taeko, Etsuko dördümüz sizi rahatsız edeceğiz. Eğer mümkünse bir şey istirham edeceğim. Etsuko çok uzun süre hasta yattı. Daha yeni ayağa kalktı. O yüzden devamsızlığı çok oldu. Okulunu aksatmaması için cuma, cumartesi günleri daha uygun. Bir de görücü işini Etsuko'nun bilmesini istemiyoruz. Siz de, sadece bizim ateşböceklerini seyretmeye geldiğimizi düşünürseniz seviniriz.

Aslında bir gün önceye almasının sebebi Yukiko'yu Ōgaki'den doğrudan Tokyo'ya yolcu etmek yerine hep birlikte Gamagōri'ye kadar giderek onu geçirmek istemesindendi. Cuma akşam Sugano'ların orada kalır, cumartesi Tokiwakan Hanı'na geçerlerdi. Sonra da pazar öğleden sonra Gamagōri'de vedalaşır, aynı gün içinde

Yukiko, Tokyo'ya, kendileri de Kansai'ye dönerlerdi. Etsuko'yu da pazartesi okula gönderebilirlerdi. Sachiko böyle planlamıştı.

İkinci bölüm

Sachiko aslında bu yaz günü, buharlı trene Batı tarzı kıyafetlerle binmeyi tercih ederdi. Fakat görücü meselesi olduğu için kıyafetine özen göstermişti. Kimonosuna ve çift kat dokuma Hakata kuşağının sıcağına tahammül etmeye çalışırken, bir yandan da üzerinde Etsuko'nun giydiklerinden pek farkı olmayan düz bir Batı giysisi olan Taeko'ya içten içe imreniyordu. Yukiko da, aslında, böyle zor zamanlardan geçilen bir dönemde, dikkat çekecek bir şey giymek istememiş, kimonosunu bavuluna koyup yanına almayı düşünmüştü. Fakat ne olacağı konusunda hiçbir şeyi kararlaştırmamışlardı. Oraya vardıklarında adam kendisini bekliyor olabilirdi. Hazırlanıp gitmek daha iyi olurdu. Bunun üzerine o da özenle hazırlanmıştı.

Teinosuke, Osaka'ya kadar Devlet Demiryolları treniyle onlarla birlikte geldi. Yol boyunca, karşısında oturan Yukiko'ya bakıp hayranlıkla iç geçirerek Sachiko'nun kulağına, "Çok genç görünüyor!" diye tekrar etti. Gerçekten de uğursuz olduğuna inanılan otuz üç yaşında birine hiç benzemiyordu. Makyajı, ince yapılı, hüzünlü yüzünün hatlarını ortaya çıkarmıştı. Jorjet benzeri yazlık kumaştan yapılmış kimonosunun deseni çok hoştu: mor zemin üzerine bambu hasır örgüsüne benzeyen *kagome kuzushi* deseni, yer yer serpiştirilmiş Japon turfillarının çiçekleri ve beyaz konturlu dalgalar... Kimononun yarım metreyi bulan yenleri ise ipek kumaştan yapılmıştı. Bu-

raya gelecekleri kesinleşir kesinleşmez ona en yakışan kimonolarından bir tanesi olan bu kimonoyu, Tokyo'ya telefon ederek acele kargoyla göndermişlerdi.

Sachiko da papağan gibi, "Genç görünüyor, değil mi," diye tekrarladı. "Onun yaşında başka biri öyle bir kıyafeti taşıyamaz."

Yukiko neden bahsedildiğini anlamış olacak, başını önüne eğdi. Gözünün yanındaki leke, son zamanlarda hiç yok olmuyordu. Sachiko geçen sene ağustosta Yukiko' nun Etsuko'yla birlikte, Peter'ları yolcu etmek için Yokohama'ya yola çıkmalarından bir gece önce lekenin tekrar çıktığını görmüştü. O zamandan beri leke arada koyulaşıp açılıyor ancak tamamen yok olmuyordu. Azaldığında bilmeyen birinin fark etmeyeceği gibi oluyordu. Kafasına takan birisi için ise belli belirsiz kaldığı anlaşılıyordu. Eskiden menstrüasyondan önce ve sonra belirginleşir, sadece belli bir dönemde ortaya çıkardı. Artık iyice düzensizleşmiş, herhangi bir zamanda koyulaşıp açılmaya başlamış, menstrüasyonuyla ilgisi kalmamıştı. Durumu fark eden Teinosuke endişelenmiş, iğne yaptırmayı önermişti. Sachiko da bir uzmana göstermek istiyordu. Geçen sene Osaka'da muayene ettirdiklerinde iğnenin defalarca tekrar edilmezse bir sonuç vermeyeceğini, evlendiğinde geçeceğini söylemişlerdi. Alışınca gözü rahatsız etmiyordu aslında. Yakınındakiler endişe etse de, başkaları önemsemiyor görünüyorlardı. En önemlisi Yukiko bundan etkilenmiyordu. Sonunda bu konuyu bir kenara bırakmışlardı. Ne yazık ki bugünkü gibi makyaj yaptığında pudranın altından belli oluyor, tıpkı termometrenin içindeki civa gibi belli bir açıdan bakıldığında açıkça görülüyordu. Teinosuke, Yukiko sabah makyaj odasında hazırlanırken lekeyi zaten fark etmişti. Şimdi trende baktığında her zamankinden daha belirgin olduğunu görüyordu. Ne kadar iyi niyetle bakılırsa bakılsın insanların

dikkatini çekecekti. Sachiko hiçbir söze gerek kalmadan, kocasının aklından geçenleri anladı. Zaten karıkoca en başından beri bu seferki işe sıcak bakmıyorlardı. Bir de bunu görünce içlerinde uyanan karamsarlığı ellerinden geldiğince yüzlerine yansıtmamaya çalıştılar. Ama ikisi de aynı hisleri paylaştıklarını biliyorlardı.

Etsuko bugün Ōgaki'ye gidişlerinin tek sebebinin ateşböceklerini seyretmek olmadığını çoktan anlamış görünüyordu. Osaka'da buharlı trene binerken, "Anneciğim, neden kimono giydin?" diye sordu.

Sachiko çocuk diliyle cevap verdi: "Aslında ben de Batı kıyafetleri giymek istedim ama cicilerimi bicilerimi giymezsem ayıp olur diye düşündüm."

Etsuko hiç ikna olmamış bir ifadeyle, "Yaa..." dedi. "Peki neden anneciğim?"

"Neden olacak... Taşralı bir teyzenin yanına gidiyoruz. O tür insanlar böyle şeylere dikkat ederler."

"Bugün özel bir şey yok mu yani?"

"Ne olduğunu biliyorsun. Ateşböceği seyrine gideceğiz öyle, değil mi?"

"Tamam ama ateşböceği seyri için sen de ablam da çok fazla süslüsünüz!"

"Etsuko'cuğum, ateşböceği seyri var ya..." diye Taeko, ablasının imdadına yetişti. "Biliyor musun eskiden, çok güzel resimlerini yapmışlar. Prenses bir sürü nedimesini yanına alır, uzun kollu cicili bicili kimonosunu giyermiş," diye elleriyle kollarıyla tarif ederek anlatmaya başladı. "Hepsi ellerinde ateşböceği tutmaya yarayan yelpazeleriyle göletin çevresinde, topraklı köprünün üzerinde gezinir, ateşböceklerini takip ederlermiş... Ateşböceği seyrine *yūzen* desenli cicili bicili kimonolar giyerek zarif bakımlı gitmezsen, tadına varamazsın."

"Peki sen niye öyle giyinmedin?"

"Benim bu mevsime uygun gezmelik cici bicili kıyafetim yok ki! Bugün ablan prenses, ben de onun modern nedimesiyim!"

Taeko birkaç gün kadar önce, ölünün yirmi birinci günü için Okayama'ya gitmişti. Şimdi, üzerinden, o elim olayın izi gitmiş görünüyordu. İyiydi. Yol boyunca arada şapşalca şeyler söyleyerek Etsuko'yu, ablalarını kahkahalara boğup durdu. Arada içinde şekerlemeler dolu bir kutudan usulca bir şeyler çıkararak ağzına atıyor, diğerlerine de veriyordu.

"Ablacığım bak! Mikami Dağı görünüyor!"

Kyoto'nun doğusuna çok az gelmiş olan Etsuko, ikinci kez geçtiği Ōmi-ji gezi hattının manzarasını seyrederken, geçen sene başkente giderken Yukiko'nun kendisine öğrettiği şeyleri tek tek hatırlıyordu: *Seta no Nagahashi* [Uzun Seta Köprüsü], Mikami-yama Dağı, Azuchi'de Sawayama-jō Kalesi'nin kalıntıları...

Buharlı tren Notogawa İstasyonu'ndan çıktıktan biraz sonra güm diye bir ses duyuldu. Ardından tren olmadık bir yerde durdu. Yolcular pencereden başlarını çıkarıp baktılar, tarlaların içinde tren yolunun biraz kavis yaptığı bir yerde set üzerinde duruyorlardı. Tren yerinden kıpırdamıyordu. Ne olduğu bulundukları yerden anlaşılmıyordu. Lokomotiften birkaç görevli inerek geldi, trenin altına göz atarak şöyle bir dolaştı. O sırada herkes, "Ne oluyor? Ne oluyor?" diye soruyordu. Fakat adamlar sebebini bilmediklerinden mi, bilseler de söylemediklerinden mi, "Şey..." diye geçiştirdiler. Üzerinden on dakika kadar geçmiş hâlâ hareket etmemişlerdi. O arada arkalarında bir tren daha durdu. O trendeki görevliler de inip duruma baktılar. Sonra Notogawa İstasyonu tarafına aceleyle gittiler.

"Ne oldu acaba anneciğim?"

"Ne oldu sahiden?"

"Bir şeye mi çarptık?"

"Pek öyle gözükmüyor."

"Bir an önce hareket etse keşke."

"Aptal tren, böyle bir yerde kaldı."

Tren durduğunda, Sachiko'nun aklına ilk gelen birine çarptıkları olmuştu. Neyse ki öyle fena bir şey yoktu. Belki böyle ücra yerlerin banliyö trenleri böyleydi. Ya da özel hat treni olduğu için böyle olmuştu. Seyahat etmeye pek alışık olmayan Sachiko durumu garipsese de, trenin böyle bir ana demiryolu hattı üzerinde bile, uzun süre, belki otuz dakikadan fazla ne olduğu belli olmadan kalması sık sık olan bir şeydi. Sachiko için, dışarıdan bir şey olmamış gibi gözükmesine rağmen giderek yavaşlamaları en sonunda da güm diye durmaları ne kadar saçma sapan, anlamsız bir şeydi. Sanki buharlı tren bugün görücüye çıkma işini altüst ediyormuş gibiydi. Gerçekten de Yukiko'nun görücüye çıkacağı gün hep bir talihsizlik olur, hiç beklenmedik bir şey çıkardı. Sachiko, "Bu sefer bir şey çıkmasa bari," diye endişelenip duruyordu zaten. Bugün şanslarına bir mâni olmadan trene bindiklerinde, "Bu işi atlattık," diye derin bir iç geçirmişti. Şimdi böyle bir şey çıktığı için yüzünün iyiden iyiye asıldığını kendisi bile fark ediyordu. Bunu gören Taeko, "Nasıl olsa acelemiz yok. Tren şöyle bir nefes alsın canım. Biz de o arada bir şeyler yeriz," diye işi şakaya vurdu.

Sachiko da kendini toplayarak, "Evet, hazır durmuşken daha rahat yeriz," dedi. "Hem bu sıcakta bir an önce yemezsek yemeklerin tadı da kaçar."

Sachiko bunları söylerken, Taeko çoktan ayağa kalkmış trenin bagaj rafındaki sepeti, bohçaları indirmeye başlamıştı.

"Koisan, omlet rulolarına bir şey olmamış, değil mi?"

"Asıl klüp sandviçler ne halde bilmiyorum. Önce onları açayım mı?"

"İştahın yerinde Koisan. Deminden beri ağzın hiç boş durmadı zaten!" dedi Yukiko. Ablasıyla kardeşinin dile getirmeden kendisi için endişelendiklerini fark etmemiş gözüküyordu. On beş dakika sonra, yeni gelen bir lokomotife bağlanan tren ağır ağır yola koyuldu.

Üçüncü bölüm

Kız kardeşler buraya son kez geldiklerinde kestane toplamaya davet edilmişlerdi. 1925'in sonbaharıydı. Sachiko henüz bir genç kızdı, o sıralar Teinosuke ile nişanlıydılar. Zaten iki-üç ay sonra da düğünleri olmuştu. Gitmelerinin üzerinden on dört yıl geçmişti. Sachiko o zaman daha yirmi üç yaşındaydı. Yukiko on dokuz, Taeko ise on beş. Son geldiklerinde dul kadının kocası henüz sağdı. Adamın çok belirgin bir aksanı vardı. O bölgenin aksanıyla sözcükleri yaya yaya konuşuyordu. Kalın olması gereken sesleri ince, ince olması gerekenleri kalın telaffuz ediyordu. Yaşlı adamın ağzından o sesler her çıktığında üç kız kardeş birbirlerine bakıyor, gülmemek için kendilerini güç tutuyorlardı. Bir keresinde atalarının ruhlarına adanan Budist levhalarından bahsederken, "Atalarımızın ruhları," diyeceğine, "Atalaarimizin ruhileriii," dediğinde gülmelerini tutamamışlardı. Tatsuo Eniştelerinin kendilerine nasıl ters ters baktığını Sachiko hâlâ hatırlıyordu. Tatsuo, 1600'de yapılan Sekigahara Savaşı kayıtlarında adları geçen, çiftçi samuraylardan olan Sugano'larla akraba olmaktan pek gurur duyardı. Fırsatını bulur bulmaz karısı Tsuruko'yu ve baldızlarını buralara sürükleyip getirmişti. Sonra da yakınlardaki eski savaş meydanını, Fuwa no Sekiato Kapısı'nı büyük

bir kıvançla gezdirmişti. İlk geldiklerinde yazın en sıcak günleriydi. Tozlu, sıcak taşra yollarında hurda bir arabayla oradan oraya sürüklenmekten bitip tükenmişlerdi. İkinci gelişlerinde de onları yine aynı yerlere götürmüşlerdi. Aynı şeyleri ikinci kez görmenin ilginç bir yönü de kalmadığı için çok sıkılmışlardı. Başka yerlerden olanların anlamayacağı bir şeydi ama doğma büyüme Osaka'lı olmaktan gurur duyan Sachiko, çocukluğundan beri yaşadığı yerlerin tarihinde etkisi olmuş, on altıncı yüzyılda yaşamış ünlü general ve *daimyō* Hideyoshi Toyotomi ve ikinci eşi Yodo-gimi'ye hayranlık duyardı. O yüzden Toyotomi sülalesinin düşüşüne neden olan bu savaş pek ilgisini çekmiyordu.

İkinci gelişlerinde, bahçede ana evden ayrı Japon tarzı bir köşk yeni tamamlanmıştı. Onun açılışı vesilesiyle davet edilmişlerdi. Yaşlı adam burayı arada öğle uykusu çekmek, kimi zaman *go* oyunu oynamak ya da özel misafirlerini ağırlamak için yaptırdığını anlatmıştı. Buraya Ranka Köşkü adını vermişti. Köşkün, sekiz *tatami*'lik bir odası ve altı *tatami*'lik bir girişi vardı. Ana bina ile burayı, iki yanı açık, üzeri çatıyla örtülü, v şeklinde uzun bir geçit bağlıyordu. Köşk, Zen geleneğine dayalı *sukiya* tarzında yapılmıştı. Alımlı gözüküyor ama bayağıya kaçmıyordu. Yine de bir çiftçi samurayın evi olduğunu hatırlatan hafif bir kabalık seziliyordu. Buna rağmen, insanda hoş duygular uyandırıyordu.

Bu gelişlerinde, onları Ranka Köşkü'ne götürdüklerinde üzerinden geçen on dört senenin izi yansımış olacak, o zamana göre daha sakin, sessiz bir yer olarak bulmuşlardı.

"Ah, hoş geldiniz!"

Dördü, sekiz *tatami*'lik odada bahçeyi seyrederek soluklanırken dul kadın gelini ve torunlarıyla yanlarına

geldi. Kendilerini defalarca selamladı. Ōgaki'de bir bankada çalışan, ailenin şimdiki reisinin hanımını Sachiko'lar ilk kez görüyorlardı. Kollarında yeni doğmuş bebeğini taşıyordu. Bir de ardına utangaç utangaç yapışan altı yaşlarında bir erkek çocuğu vardı. Gelinin ismi Tsuneko'ydu. İki torunundan büyüğü Sōsuke, küçük kız da Katsuko' ydu. Dul kadın onları tek tek tanıştırdı.

Uzun süredir görüşmüyorlardı ama burada da kız kardeşlerin ne kadar "genç" göründüğü konusu açıldı. Dul kadın, az önce arabanın sesini duyup onları karşılamaya çıktığında, gözleri artık o kadar iyi görmediği için olacak, arabadan ilk inen Taeko'yu Etsuko zannetmişti. Ardından Yukiko'yu Taeko, Sachiko'yu da Yukiko sanmış, sonra da Sachiko gözükmüyor, diye düşünmüştü. Başka bir küçük kız olmasını tuhaf bulmuştu. Yine de yanıldığını fark etmemişti. Buraya onları selamlamaya geldiğinde, yüz yüze konuşurken, durumu yavaş yavaş anlamaya başlamıştı. Gelini Tsuneko da onunla ağız birliği etmiş gibi, "İlk kez karşılaşıyoruz fakat eskiden beri hakkınızda çok şey duydum. Yaşlarınızı da duymuştum. Yine de arabadan indiğinizde, ben de hanginizin hanginiz olduğunu hiç anlayamadım. Yukiko Hanım, benden bir-iki yaş büyük diye biliyordum..." derken sözünü yarıda kesti. Peşinden dul kadın, "Tsuneko otuz bir yaşında," diye ekledi. Yıllar önce evlenmiş, iki çocuk annesi bir kadının Yukiko'dan daha büyük gözükmesi normaldi. Tsuneko, bugün kendisine daha özen göstermiş görünüyor ancak Yukiko'nun yanında çok farklı duruyordu. Dul kadın, "Genç gösteriyor demişken, Taeko da gerçekten çok genç gösteriyor. Buraya ilk geldiğinde bu küçükhanımdan," diye Etsuko'yu göstererek, "biraz daha büyüktü. İkinci kez geldiğinde 1925 yılıydı. Herhalde on beş yaşlarındaydı. Görünce gözlerime inanamadım. Üzerinden on dört yıl geçmemiş sanki. Şaşırdım kaldım. Az önce

Taeko'yu Etsuko sanmam benim dikkatsizliğimden, tamam. Ama şimdi şöyle iyice bir bakıyorum da, en fazla bir-iki yaş daha büyümüş, olsa olsa on yedi-on sekizinde genç bir kız gibi!" dedi.

İkindide atıştırmak için birer kâse soğuk Japon eriştesi ikram ettiler. Ardından dul kadın Sachiko'yu baş başa konuşmak için ana binaya davet etti. Diğerlerinden ayrılıp oraya geçtiler.

Sachiko, dul kadınla karşılıklı oturup da anlatılanları beş-on dakika dinlediğinde bu daveti kabul ettiklerine pişman olmak için yeterince sebebi olmuştu. Dul kadının anlattıklarının arasında Sachiko'nun en beklemediği şey, zaten kendileri için başından beri soru işareti olan talibin nasıl biri olduğu konusunda onun da hiçbir fikrinin olmamasıydı. Üstelik Sawazaki'lerin şimdiki aile reisi olan bu adamla tanışmıyordu bile. Dul kadının anlattığına göre, talibin ailesi Sawazaki'ler ve kendi ailesi Sugano'lar, eskiden beri, köklü aileler olarak birbirlerine karşılıklı sevgi ve saygı beslerlerdi. Merhum kocası da, Sawazaki'lerin önceki aile reisiyle çok yakındı. Kocasının vefatından sonra, Sawazaki'lerin oğlu Sugano'lara pek ilgi göstermemişti. Öncesini bilmiyordu ama aile reisi olduğundan beri bir kez bile evlerine ziyarete gelmemişti. Kendisi de adamı tanımıyordu. Bu vesileye kadar birbirleriyle yazışmamışlardı bile. Ancak geçmişten gelen ilişkileri nedeniyle iki tarafın da evlerine girip çıkan epeyce ortak tanıdıkları, akrabaları vardı. Sawazaki Bey'in iki-üç sene kadar önce eşini kaybettiği, son zamanlarda ikinci bir eş aradığı, bu konuda iki-üç kişi çıktığı ancak bir sonuca varmadığı, kırk yaşını aşkın olduğu, önceki eşinden çocukları olmasına rağmen, yeniden evlenmek için hiç evlenmemiş yirmili yaşlarda birini aradığına kadar pek çok şey dul Sugano Hanım'ın kulağına ulaşmıştı. Aklının bir yerinde her zaman Yukiko'nun evlilik konusu vardı zaten. Yirmi yaşlarında olması koşuluna uymasa da, bir sormaktan bir şey

çıkmaz diye düşünmüştü. Uygun bir arabulucu bulmak daha doğru olurdu belki. Fakat öyle birini bulacağım derken günler geçip gidiyordu. Ne kadar erken olursa o kadar iyi olacağına karar vermiş, sonunda biraz sıra dışı olsa da, kendisi bizzat Sawazaki Bey'e yazarak konuyu açmıştı: "Akrabalarımız içinde böyle böyle bir kız var. Bir kere görüşüp konuşmayı düşünür müsünüz?" mealinde bir şeyler yazmıştı. Sonrasında diğer taraftan hiç ses soluk çıkmamıştı. Dul kadın da adamın bu konuya sıcak bakmadığına kanaat getirmişti. Meğer o arada adam, kendisine bir şey söylemeden Yukiko'yu sorup soruşturuyormuş. Nihayet geçenlerde, kendi yazdığı mektubun üzerinden iki ay geçtikten sonra, mektubuna cevap almıştı.

Dul kadın bunları anlattıktan sonra gelen mektubu çıkarıp gösterdi. Sachiko okuduğunda çok kısa bir mektup olduğunu gördü.

> Ranka Köşkü'nün saygıdeğer sahibinin sağlığında çok yakın ilişkilerimiz vardı. Ancak sizinle şimdiye kadar tanışma fırsatım olmadı. Kusuruma bakmayınız lütfen. Geçenlerde nazik mektubunuzu aldım. İnceliğinize nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum. Size bir an önce cevap yazmam gerekirdi ama dünya işleriyle o kadar meşguldüm ki, bugüne kadar yazamadım, bağışlayın lütfen. Konuya gelecek olursam, madem sizden böyle bir mektup aldım. Kendisiyle görüşmek isterim. Bana iki-üç gün önceden haber verebilirseniz sevinirim. Genellikle cumartesi günleri uygunum. Sonra detayları telefonda görüşüp kararlaştırırız.

Rulo şeklinde bir mektup kâğıdına, *sōrōbun* denilen artık kaybolmaya yüz tutmuş eski usul nazik mektup diliyle yazılmıştı. İfadeler de, bu tür mektupların kalıplarına göreydi. Basmakalıp birkaç sözcükten öteye gitmiyordu.

Sachiko, mektubu okuduğunda şaşkınlıktan ağzı açık kalakalmıştı. Madem köklü ailelerdi, Sugano'ların da, Sawazaki'lerin de, bu tür şeylerde herkesten daha çok usulüne uygun davranmaları gerekmez miydi? Bu olanlar neydi o zaman? Özellikle de dul Sugano'nun, en başından Makioka'lara bir sorup danışmadan kendi kafasına göre hiç görmediği birine böyle bir mektup göndermesi, yaşına hiç uymayan bir hareketti! Çok ayıp etmişti doğrusu! Sachiko şimdiye kadar yaşlı kadının bu kadar düşüncesiz olduğunu bilmiyordu. Yaşlandıkça mı böyle olmuştu, yoksa zaten yüzünden de otoriter, dediğim dedik biri olduğu anlaşılan kadın hep böyle miydi anlamamıştı? Eniştesi de en çok bu ablasından çekinirdi. Hem sonra Sawazaki Bey'in bu isteğe karşı tavrı da tamamen abesle iştigaldi. Yine de onun Sugano'lara karşı saygısızlık etmemeye özen gösterdiğini anlamıyor değildi.

Sachiko hoşnutsuzluğunu elinden geldiğince gizlemeye çalışırken dul kadın, "Ben sabırsız biriyim, öyle resmiyete gelemem," diye bahane bile sayılmayacak bir şeyler söyledi. "Durum böyle. Önce ikisini görüştürürsek zaten ne olacağı belli olur. Kalanı sonradan hallolur. Diğer tarafı henüz sorup soruşturmadık ama Sawazaki Bey'in nasıl biri olduğuna dair de, ailesine dair de şimdiye kadar kötü bir şey çalınmadı kulağıma. Öyle dile getirilmeye değecek bir noksanı olduğunu düşünmüyorum. Kafanıza takılan başka bir şey olursa doğrudan kendisine sormak işi hızlandırır," dedi. Sawazaki'nin önceki eşinden iki mi, yoksa üç çocuğu mu olduğunu, çocukların erkek mi kız mı olduklarını bile bilmiyordu.

Dul kadın planlarının buraya kadar yürümesinden pek memnun gözüküyordu. "Sizden cevap alır almaz, hemen kendisine telefon açtım. Yarın saat on birde buraya gelecek. Burada biz üçümüz; Yukiko, sen ve ben olacağız. Özel bir hazırlığım yok ama gelinim Tsuneko'nun

kendi elleriyle hazırladığı yemeklerle öğle yemeği yeriz, diye düşündüm. Ateşböceği seyrine gelince, bu gece gideriz. Yarın sabah da oğlum, Taeko ve Etsuko'yu, Sekigahara ve diğer ören yerlerine gezmeye götürür. Yanlarına yiyecek bir şeyler de alırlar. Saat iki gibi dönerlerse biz de o zamana kadar işimizi bitirmiş oluruz," diye kendinden çok memnun bir şekilde konuştu. "İşin sonu ne olur bilemiyorum. Doğrusunu söylemek gerekirse benim kafamda sadece Yukiko'nun uğursuz kabul edilen yaşta olduğu vardı, bu kadar genç gözüktüğünü tahmin bile etmiyordum. Onu gören herkes yirmi dört-yirmi beş yaşlarında sanır. Bence görünüşü Sawazaki Bey'in istediğine uyuyor," diye konuşmaya devam etti.

Sachiko o sırada içinden iyi bir bahane bulup bu işten sıyrılsam, bu sefer sırf ateşböceği seyri için gelmiş olsak, görücü işini ertelesek, diye düşünmeden edemiyordu. Açıkçası Sachiko'nun, dul kadının tek bir mektubuyla Yukiko'yu alıp buralara gelmesi kadına güvenmesindendi. İş buralara kadar gelmişse mutlaka bir şeyler yapılmıştır, diye ummuştu. Fakat duyduğu şeylerden, Sugano'ların da, Sawazaki'lerin de, Yukiko'ya hak ettiği özeni göstermedikleri anlaşılıyordu. Kardeşi bunları duysa kim bilir ne kadar üzülürdü. Hem Teinosuke'nin de çok kızacağı belliydi. Multimilyoner olduğu söylenen Sawazaki Bey'in ortada bir arabulucu bile olmadan, öylesine bir mektupla kendisine önerilen birini ne kadar hafife aldığını, işi ciddiye almayacağını hayal etmek zor değildi. Birinin o kadının karşısına çıkıp, "Biraz zaman alsa da Yukiko görücüye çıkmadan önce durumu iyice araştıralım; işi usulüne uygun bir arabulucuya bırakalım," demesi gerekirdi. Kim olursa olsun, mantıklı bulurdu bunu. Ama bu durumda Teinosuke burada olsa bile elinden bir şey gelmezdi herhalde. Bu kadar gayrete gelmiş dul kadının karşısında o da bir şey söyleyemezdi. Yukiko'ya yazık olsa da Tokyo'daki

eniştesini düşünerek, "Dediğiniz gibi olsun," demek ve her şeyi dul kadına bırakmak dışında bir şey yapamazdı.

"Yukiko'cuğum sıcaksa üzerini değiştir. Ben de çıkaracağım."

Sachiko bahçedeki köşke döndüğünde, işin bugün olmadığını kaşıyla gözüyle anlatarak üzerindekileri çıkarmaya başladı. Hayal kırıklığıyla öfleyip püflemesine bahane olarak sıcağı göstermesi gerekmişti. "Dul kadının söylediklerinden uygunsuz yerleri Yukiko'cuğa da, Koisan'a da söylemeyeyim. Zaten düşündükçe tepem atıyor o yüzden bugünlük aklımdan çıkarmaya çalışayım. Yarın ola hayrola. Bugün ateşböceği seyrinin keyfini çıkaralım," diye içinden geçirdi. Sachiko bu tür durumlarda çok düşünmemeye çalışır, bir an evvel kafasını dağıtmaya bakardı. Ama hiçbir şeyden habersiz Yukiko'ya bakınca içi parçalanıyordu. Bu duygusunu bastırmak için kıyafetlerin olduğu bavuldan astarsız ince yazlık bir kimono ve astarsız bir kuşak çıkararak üzerini değiştirmeye başladı. Çıkardıklarını da kimono askısına asıyordu. Bu sırada Etsuko, annesinin üzerindekileri beğenmemiş gibi, "Bu kimonoyu ateşböceği seyrine giderken giymeyeceksin, değil mi?" diye sordu.

Sachiko, "Biraz sıcak geldi, terledim o yüzden böyle giyineceğim," diyerek elindekini astı.

Dördüncü bölüm

Bir türlü uykuya dalamamıştı. Zaten yerini yadırgamıştı. O gün çok yorulmasının etkisi de vardı bunda. Sabah her zamankinden erken kalkmış, o sıcakta, trendi, arabaydı derken günün yarısını yolda geçirmişti. Akşam

olunca da zifirî karanlık çeltik tarlaları arasındaki patikalarda, çocuklarla birlikte oradan oraya koşuşturmuş, saatlerce yürümüştü.

Ateşböceği seyri, sonradan hatırlandığında insanda özlem uyandıran bir şeydi. Sachiko'nun aklına ateşböceği seyri deyince, *bunraku* kukla tiyatrosunda seyrettiği *Asagao Nikki*'den [Asagao Günlüğü] bir sahne geliyordu. *Uji Hotaru-gari* [Uji Nehri'nde Ateşböceği Seyri] adındaki bu bölümde kuklalardan Miyuki ve Komazawa, seyrüsefa yapılan bir *yakatabune* teknesindeydiler. Birbirleriyle fısıldaşıyorlardı. Tıpkı Taeko'nun anlattığı gibi *yūzen* desenli, uzun yenli kimonolar giyerek akşam rüzgârı kimononun yenlerini ve eteklerini uçuştururken, yuvarlak kâğıt yelpazelerle ateşböceklerinin peşinden oradan oraya gitmek... Bunda bir zarafet vardı!

Oysa gerçeği tamamen farklıydı. Dördüne de yaşlarına uygun desenlerde, astarsız, muslin kumaştan kimonolar vermişler ve şöyle demişlerdi: "Karanlık tarlaların içindeki tümseklerle ve çukurlarla dolu dar patikalarda, otluklarda dolaşacağız. Üzerinizdekiler kirlenir, bunları giyin." Bu akşam için özel hazırlanmış kıyafetler miydi, yoksa her zaman ödünç vermek için el altında tuttukları bir şeyler miydi, tam anlamamışlardı. "Gerçekten de ateşböceği seyri öyle resimlerdeki gibi değil," diye güldü Taeko. Eh, zifirî karanlıkta giydiklerinin saraylara layık zarafetini birbirleriyle yarıştırmanın ilginç bir yanı kalmıyordu elbette.

Evden çıktıklarında hava tam kararmamıştı, birbirlerinin yüzünü az da olsa seçebiliyorlardı. Ateşböceklerinin olduğu küçük derenin kıyısına vardıklarında birdenbire gece inivermişti. Küçük dere, tarlaların arasından geçen su kanallarından birazcık büyük, özelliği olmayan bir su akıntısıydı. Derenin iki yanında tüy kamışları upuzun büyümüş, neredeyse suyun görülmesine engel ola-

cak kadar her tarafı kaplamıştı. En başta sadece yüz metre kadar ötelerinde, üstü toprak bir köprü olduğunu biliyorlardı. Ateşböcekleri insan sesini ve ışığı sevmiyorlardı. O yüzden fenerlerinin ışığının uzaktan görünmemesine dikkat ettiler. Ses çıkarmamaya çalışarak yaklaştılar. Derenin yanı başına kadar gelmelerine rağmen tek ateşböceği görünmüyordu. Tam umutlarını kesip, "Belki şimdi çıkmazlar," diye fısıldaşıyorlardı ki, ev sahiplerinin, "Hayır! Burada çok var! Bu tarafa gelin," diye seslendiklerini duydular. Onların ardından derenin kıyısındaki otlukların içine girdiler.

Havada kalan son loş ışık da giderek kayboluyor, karanlık anbean iniyordu. Ateşböcekleri, iki kıyıdaki otlukların arasından çıkıyor, usulca, tıpkı tüylü kamışların yaptığı gibi alçak kavisler çizerek derenin üzerinde uçuşuyorlardı. Bu görüntü dere boyunca bitip tükenmek bilmeden göz alabildiğine devam ediyordu. Şimdiye kadar onları fark etmemiş olmalarının sebebi, kamışların çok yüksek olmasındandı. Hem ateşböcekleri de yukarılara çıkmadan, aheste aheste suyun üzerinde uçuşuyorlardı. Her yanı zifirî karanlığın sarmasından hemen önceki anlardı. Biraz aşağıdaki dere yatağından gecenin koyu siyahı yükseliyordu. Hâlâ yakınlardaki sazların hafifçe salındığı hissediliyordu. Uzaklarda, çok uzaklarda, derenin akmaya devam ettiği yönde, ateşböceklerinin sanki bu dünyadan değilmiş gibi görünen ışıkları, suyun iki kıyısı arasında birbirine dolaşmış çizgiler şeklinde göz kırpıp duruyorlardı.

Sachiko, uykuya dalarken gözlerini kapattığında tüm canlılığıyla hâlâ bunları görüyordu. Tüm gün boyunca onu en çok etkileyen şey o görüntü olmuştu. Sırf böyle bir şey yaşamak bile ateşböceği seyrine gelmeye değerdi. Demek ateşböceği seyri çiçek seyrinden farklıydı. Çiçek-

leri seyretmek bir resme bakmak gibiydi. Ateşböceklerini seyretmekse bir tefekkür hali... Peri masallarını hatırlatan, çocuksu bir yönü de vardı. Öyle bir dünyanın resmini değil, müziğini yapmak gerekirdi. *Koto* ya da piyanoyla o hisleri verecek bir beste olsaydı...

Kendisi gecenin bir yarısı aklından bunları geçirerek gözlerini kapatmış yatarken, sayısız ateşböceğinin o küçük dere boyunda tüm bir gece kırpışan ışıklarla sessizce uçtuğunu düşündüğünde kalbi anlatılmaz hülyalı duygularla doluyordu. Sanki ruhu bedeninden ayrılmış, o ateşböceklerinin arasına karışıp suyun üzerinde bir yükselip bir alçarak salınıyordu...

Onlar ateşböceklerinin peşinde dolaştıkları süre boyunca küçük dere de sanki bitmeden, dümdüz uzanıp gidiyordu. Derenin üzerindeki toprak yollu köprülerden bir oraya bir buraya geçerek... dereye düşmemeye dikkat ederek... gözleri ateşböcekleri gibi parlayan yılanlardan korkarak ilerlemişlerdi. Sugano'ların erkek torunu olan altı yaşlarındaki Sōsuke, oraları çok iyi biliyor, bir adım ötesi görünmeyen zifirî karanlıkta pire gibi oradan oraya zıplayıp duruyordu. Bu akşam onları gezdiren Sugano ailesinin reisi Kōsuke endişeyle, "Sōsuke, Sōsuke!" diye oğlunun ardından sesleniyordu. Her yer ateşböceğiydi. Artık onları kaçırmaktan çekinmeden yüksek sesle konuşuyorlardı. Fakat her biri başka bir ateşböceğinin peşine düşmüş, birbirlerinden uzaklaşmışlardı. Karşılıklı seslenmeseler karanlık onları içine alıp götürecek gibiydi. Sachiko o arada Yukiko'yla baş başa kalmıştı. Karşı kıyıdan, "Koisan, Koisan," diye bağıran Etsuko'nun sesiyle ona cevap veren Taeko'nun sesi rüzgârda kesik kesik duyuluyordu. Ne olursa olsun iş çocuksu bir eğlenceye geldi mi üçünün içinde Taeko en çocuksu olanıydı. Gücü

de yetiyordu. Böyle zamanlarda Etsuko'nun oyun arkadaşı hep o olurdu.

Derenin diğer yanından rüzgârın taşıdığı sesler yattığı yerde Sachiko'nun kulaklarında hâlâ yankılanıyordu. "Anneciğim... anneciğim neredesin?" "Buradayım!" "Ablam?" "O da burada!" "Anneciğim, biliyor musun, tam yirmi dört ateşböceği yakaladım!" "Dereye düşmemeye dikkat et!" Kōsuke'nin yol kenarındaki otları kopararak süpürge gibi bir bağ yaptığını uzaktan görünce ne olduğunu merak etmiş, sonradan ateşböceklerinin bunun üzerine konmasını sağlayarak yakaladığını anlamıştı. Ateşböcekleriyle ünlü yerler Gōshū'da Moriyama çevresi ve Gifu şehrinin banliyöleriydi. Oralarda bölgeye has bir şey olarak görülen ateşböcekleri genellikle yörenin ileri gelenlerine sunulurdu, o yüzden yakalanması yasaktı. Burası bu konuda öyle ünlü bir yer olmadığı için ne kadar yakalarlarsa yakalasınlar kimse bir şey demezdi. Kōsuke bunları anlatmış, en çok ateşböceği yakalayan da kendisi olmuştu. Onun ardından da Sōsuke geliyordu herhalde. Baba oğul, korkmadan suyun iyice yanına kadar yaklaşıyorlardı. Kōsuke'nin elindeki ot bağı, ipekböceği kozasından ip yapmak için kullanılan o fırça süpürgelere benziyordu; üzeri ışık parçalarıyla doluydu. Sachiko'lar nereye kadar devam edeceklerini bilmiyorlar, Kōsuke'ler de bir türlü dönelim demiyorlardı. Sonunda dayanamayıp, "Hava biraz serinledi, yavaş yavaş dönelim mi?" dediklerinde, "Çoktan dönüş yoluna girdik. Geldiğimizden farklı bir yoldan dönüyoruz," cevabı geldi. Buna rağmen bir türlü eve ulaşamıyorlardı. Fark etmeden çok uzaklaştıklarını o zaman anladılar. Sonra birden, "İşte geldik," dediklerini duydular. Sugano'ların evinin arka kapısına varmışlardı. Her biri, ellerindeki ateşböceklerini sakladıkları kaplarda bir sürü ateşböceğiyle

dönmüştü. Sachiko ve Yukiko ise kimonolarının yenlerini kıvırarak içine ateşböceği saklamışlardı.

O akşam olanlar, öncesi sonrası, sırası belli olmadan Sachiko'nun kafasının içinde ateşböcekleri gibi dolaşıyordu. Bir ara aklından, "Tüm bu olanlar rüya mıydı?" diye geçirerek gözlerini açtı. Başının üzerinde yukarıda, küçük bir lambanın aydınlattığı, gündüz gördüğü çerçeve asılıydı. Çerçevede "Ranka Köşkü" yazan bir kaligrafi bulunuyordu. Aslında üzerinde Kont Keidō'nun eseri olduğu yazıyordu ve bir mühür vardı. Ancak Keidō'nun kim olduğunu bilmeyen Sachiko, kaligrafinin içinden sadece "Ranka Köşkü" yazısını okuyabilmişti. O sırada, yan odanın karanlığından bir ışığın yanına doğru süzüldüğünü hissetti. Başını yattığı yerden kaldırıp dikkatle baktığında, yolunu kaybetmiş bir ateşböceği olduğunu gördü. Sinekleri kovmak için koydukları tütsünün dumanından kaçacak bir yer arıyordu. Ateşböceği seyrinde yakalayıp yanlarında getirdikleri ateşböceklerini, döndüklerinde bahçede serbest bırakmışlardı. O zaman bir çoğu uçup eve girmişti. Yatmadan önce tahta kepenkleri indirirken hepsini tekrar bahçeye yollamışlardı. Bu ateşböceği içeride kalmıştı herhalde. Ateşböceği yavaşça tavana doğru uçtu. Artık gücü kalmamış gibi ışığı iyice zayıflamıştı. Sonra odanın diğer köşesine süzülerek Sachiko'nun askıya asılı kimonosunun üzerine kondu. Işığı, *yūzen* deseninin üzerinde ilerledi, bir süre sonra daha soluk görünmeye başladı. Kimononun yeninin içine girmişti galiba. Gri lacivert kumaşın ardından belli belirsiz görünüyordu. Sinek için koydukları tütsünün dumanı Sachiko'nun boğazını yaktı. Kalkıp seramik rakun köpeği şeklindeki tütsüdanlıktaki tütsüyü söndürdü. Ardından o ateşböceğini yakalayarak kepenklerin deliklerinin arasından dışarı saldı. Eliyle dokunmak istememiş bir parça kâğıt alıp katla-

yarak yavaşça onun üzerine koymuştu. Dışarı baktığında ateşböceklerinin hiç gözükmediğini gördü. Halbuki döndüklerinde göletin kıyısında yanıp sönüyorlardı. Ne çoktular. Derenin kıyısına mı dönmüşlerdi acaba? Bahçe zifirî karanlığa bürünmüştü. Tekrar yatağına döndü. Bir türlü uykuya dalamadı. Bir o yana, bir bu yana dönüp durdu. Mışıl mışıl uyuyan diğerlerinin nefes alışlarına kulak verdi. Sekiz *tatami*'lik odada yer yataklarında yatıyorlardı. Sachiko'nun yatağı nişin yanındaydı. Hemen yanında Taeko'nun yatağı vardı. Yukiko ile Etsuko, başlarını onların başuçlarına vermiş, öyle uyuyorlardı. İçlerinden biri hafiften horulduyordu. Sachiko, horlayanın kim olduğunu anlamak için kulak kabarttı. Yukiko'ydu. İnce, belli belirsiz bu sesin ne kadar sevimli bir horultu olduğunu içinden geçirerek sesi dinledi. O sırada uyuduğunu sandığı Taeko, "Ablacığım uyanık mısın?" diye yerinden kıpırdamadan usulca sordu.

"Hıı... Uyuyamadım."

"Ben de uyuyamadım."

"Deminden beri uyanık mısın?"

"Hı hı. Yerim değişince kolay kolay uykuya dalamıyorum."

"Yukiko'cuk ne güzel uyuyor, değil mi?"

"Yuki Ablamın horultusu kedi mırıltısı gibi."

"Sahiden, bizim kedicik Suzu da aynen böyle mırıldıyor!"

"Ne kadar tasasız, değil mi? Yarın görücüye çıkacak halbuki..."

Sachiko, uyku konusunda Yukiko'dan çok Taeko'nun hassas olduğunu hatırladı. İnsan dışarıdan bakacak olsa tam tersi, diye düşünürdü ama Taeko'nun oldum olası uykusu çok hafifti. En ufak bir çıtırtıda hemen gözlerini açıverirdi. Tam aksine Yukiko dışarıdan göründüğü gibi

değildi, kolayca uykuya dalardı. Yorulunca trende bile, oturduğu yerde mışıl mışıl uyurdu.

"Yarın adam buraya mı gelecek?"

"Hı hı, on bir gibi gelecek. Birlikte öğle yemeği yiyeceğiz."

"Peki, biz ne yapacağız?"

"Kōsuke, seni ve Etsuko'yu Sekigahara'ya gezmeye götürecek. Görüşmede ben, Yukiko, Sugano Abla olacağız."

"Yuki Ablama söyledin mi?"

"Biraz anlattım."

Sachiko gün boyunca Etsuko yanlarından ayrılmadığı için Yukiko'yla ertesi gün ne yapacaklarını konuşacak fırsatı bir türlü bulamamıştı. Ateşböcekleri seyrinde baş başa kalınca, "Yukiko'cuğum yarın öğlen görüşüyoruz," diye çıtlatmıştı. Yukiko, "hım" diye kestirip atınca, Sachiko nasıl devam edeceğini bilememiş, susakalmıştı. O andan itibaren karanlık iyice sessizliğe bürünmüştü. Taeko'nun dediği doğruydu, böyle rahat rahat horuldamasına bakılırsa yarın için endişe etmiyordu herhalde.

"Yuki Ablam gibi kaç kez görücüye çıkmış biri artık bu konuda rahattır herhalde."

"Belki de öyledir ama pek kaygısız canım," dedi Sachiko.

Beşinci bölüm

"Anneciğinle ablacığın Sekigahara'yı defalarca gördü Etsuko'cuğum, o yüzden biz burada kalacağız. Koisan küçükken gittiği için tam hatırlamıyor, bir kez daha

görmek istiyor. Sen de onunla gidersin." Etsuko bu sözleri duyduğunda, bir şeyler olduğunu anlamış, her zamanki gibi, "Ablam da gelsin!" diye tutturmamış, uslu uslu kabul etmişti. Taeko ile Etsuko, baba oğul Kōsuke ve Sōsuke'yle birlikte, bir de yanlarında kumanyalarını taşıyan yaşlı bir amcayla beş kişi, onları almaya gelen arabaya binip gitmişlerdi.

Sachiko, diğerleri ayrıldıktan sonra "Ranka Köşkü" ndeki altı *tatami*'lik bölümde Yukiko'nun üstünü başını hazırlamasına yardım ediyordu. O sırada evin gelini Tsuneko, "Geldiler," diye haber verdi. Kendilerini ana binanın en ucunda on iki *tatami*'lik eski tarz Japon odasına götürdü. Odanın bahçe yönündeki duvarında, sürgülü bir kâğıt pencere vardı. Oradan bakınca parlak, koyu renkli tahta verandanın ötesinde, sadece bu odaya ait olduğu belli olan özel bir bahçe görünüyordu. Karşıda yaşlı bir akça ağacın yeşil yapraklarının arasından ataların ruhlarına adanan Budist levhalarının korunduğu binanın Japon tarzı hafif kavisli dik, gri çatısı gözüküyordu. Yakınlarda, içine nar ağacının çiçeklerinin düştüğü küçük bir taş yalak, daha ilerde kıyısı *nachi* denilen siyah çakıltaşlarıyla kaplı bir gölet vardı. Taş yalakla göletin arası hasır otlarıyla doluydu. Sachiko, "Burada böyle bir yer mi varmış?" diye içinden geçirerek manzaraya bakarken eski anılar yavaş yavaş canlandı. Yirmi yıl kadar önce bu eve ilk geldiğinde burayı görmüş olduklarını hatırlamaya başladı. O zaman ana binanın dışındaki köşk henüz yapılmamıştı. Ablası ve eniştesiyle birlikte kaldıkları yer burasıydı herhalde. Sachiko diğer şeyleri hatırlamıyordu ama yuvarlak küçük taş yalağın çevresindeki hasır otlarının görünüşü tanıdık gelmişti. Hasır otları o kadar çoktu ki, yeşil ince sapları sanki sağanak gibi her yeri kaplıyor, insanın aklından çıkmayacak bir manzara oluşturuyordu. İlk gördüğü zamanki hisleri hâlâ silinmemişti.

Sachiko ve Yukiko evin bu bölümüne geçtiklerinde, birbirleriyle ilk kez tanışmakta olan dul kadınla misafir adam karşılıklı selamlaşıyorlardı. Sachiko'lar da adamla tanıştırıldıktan sonra sıra yerlerine oturmaya geldi. Odanın başköşesindeki nişin önü Sawazaki'ye ayrılmıştı. Dul kadın da onun tam karşısına oturacaktı. Sachiko ve Yukiko ise yandaki sürgülü kâğıt kapıya sırtları dönük, bahçenin aydınlığının vurduğu tarafa oturacaklardı. Sawazaki yerine oturmadan önce nişe doğru döndü. Dizlerinin üzerinde durarak, ayaklı pirinç bir *usubata* vazodaki geleneksel Mishō ekolü tarzında düzenlenmiş aspidistra *ikebana*'sının arkasında asılı kaligrafi rulosuna dikkatle baktı. Sachiko ve Yukiko bu fırsattan yararlanarak onu incelediler. Kırk dört-kırk beş yaşlarında olduğunu söylemişlerdi, gerçekten dış görünüşü öyleydi. Zayıf, ufak tefek, lenfatik bünyeli gözüken bir beydi. Konuşması, hali tavrı normaldi. Öyle zenginliğini yansıtan bir tarafı yoktu. Her ne kadar şekli bozulmamışsa da, üzerindeki, kullanılmaktan her yeri aşınmış kahverengi takım elbisesi, eskinden açık mavi olduğu anlaşılan, yıkanmaktan sarıya dönmüş Fuji ipeğinden gömleği, çizgilerinin rengi atmış ipek çoraplarıyla, Sachiko'ların kıyafetleriyle karşılaştırıldığında fazla basit kaçıyordu. Bugünkü görücü işini ne kadar hafife aldığını gösteriyordu. Diğer yandan bu görünüşü ne kadar sade ve idareli bir yaşamın insanı olduğunu anlatıyordu.

Sawazaki'nin baktığı rulodaki şiirin tamamını okuyacak vakti olmuş muydu anlaşılmıyordu ama şöyle diyerek yerine oturdu: "Seigan'ın bu eseri gerçekten pek hoş efendim." Sözünü ettiği Seigan, yüz elli yıl kadar önce yaşamış, Çince *kanshi* şiirleri yazan bir Japon şairiydi. "Evinizde pek çok Seigan kaligrafisi var galiba, değil mi efendim?"

Dul kadın mütevazı bir şekilde gülümsedi. Yaşlı kadına böyle iltifat etmesi iyi sonuç vermiş görünüyordu,

dostane bir bakışla, "Merhum kocamın büyükbabası, Seigan Usta'dan dersler almış efendim," diye cevap verdi.

Yine bir *kanshi* şairi olan Seigan'ın eşi Kōran'ın yelpazelerde, resimli paravanlarda yazılmış pek çok eserine sahip olduklarından bahsetti. Ardından, aynı dönemlerden ünlü sanatçı ve filozof Rai Sanyō'nın kız öğrencilerinden ünlü Ema Saikō'nun elyazmalarının da olduğundan konuştular. Sonra konu Ōgaki sülalesinin tabipliğini yapan Saikō'larla, Sugano'lar arasında bir münasebet olduğuna ve Saikō'nun babası Ransai'ın bir mektubunun da Sugano'larda bulunduğuna geldi. Dul kadın ve Sawazaki'nin arasında bir süre bu konuşmalar hararetle devam etti. Sawazaki bir sürü şeyden bahis açtı. Saikō ve hocası Rai Sanyō arasındaki aşktan; Sanyō'nun eski eyaletlerden Mino'daki günlerinden; Saikō'nun *Shoōmu Ikoō* şiir antolojisinden bahsetti. Dul kadın, az konuşsa da uygun cevaplar vererek tamamen boş olmadığını gösteriyordu. Aralarında nazik, standart bir Japonca konuşuyorlardı.

"Merhum kocam, Saikō'nun *sumi-e* bambu resminin üzerindeki kaligrafisini çok severdi. Gelen misafirlerimize mutlaka gösterir Saikō'dan bahsederdi. Söyledikleri kulağımda kalmış efendim."

"Evet, evet. Kendisi çok zevkli biriydi gerçekten. Ben de defalarca kendisiyle *go* oynama şansına erişmiştim efendim. Defalarca 'Ranka Köşkü'nü görmem için davet etti, ben de görmeyi hep istedim ancak..."

"Aslında ben de bugün size 'Ranka Köşkü'nü göstermek istiyordum efendim. Ne yazık ki Makioka hanımlar orada kalıyorlar." Dul kadın bunları söyleyerek o zamana kadar ne söyleyeceklerini bilemeden oturan Sachiko'ların söz almasını sağlamaya çalışmıştı.

Sachiko sonunda konuşmaya katılarak, "Gerçekten, burası da çok güzel ancak..." dedi. "Orası ayrı bir yapı

olduğundan mı bilemem, gerçekten sessiz sakin, çok hoş bir yer. Öyle bir yerde kalmak en lüks yerde konaklamaktan çok daha güzel efendim."

Dul kadın güldü:

"Ha ha ha... O kadar değil efendim, eğer rahat ettiyseniz dilediğiniz kadar kalınız. Kocam son zamanlarında sükûneti seviyordu. O yüzden 'Ranka Köşkü'nden dışarı adım atmıyordu."

"Madem konu açıldı, sorayım Ranka adı nereden geliyor acaba efendim?" diye sordu Sachiko.

"Aa, benim yerime Sawazaki Bey'den bunu açıklamasını rica etmek daha uygun olur." Dul kadın imtihan eder gibi sormuştu. Sawazaki'nin yüzünün rengi bir anda değişti.

"Şey..." Yüzü iyiden iyiye asılmıştı.

Durumu gören dul kadının onun yerine açıklamaya başladı: "Efsaneye göre Shin no Ōjitsu denilen bir oduncu varmış. Bir gün dağda *go* oynayan dört rahip yamağı görmüş onları izlemeye dalmış. Sonra bir fark etmiş ki baltasının sapı çürümüş. Meğer gidişinin üzerinden o kadar uzun zaman geçmiş. Bunu anlatan bir şey değil miydi efendim?"

"Şey..." Sawazaki'nin yüzü iyice kararmıştı. Kaşları çatılmıştı.

Dul kadın sormaktan vazgeçmiş, "Ha ha," diye gülerek konuyu kapatmıştı. Ama gülüşü hiç hoş kaçmamış, aniden içeride buz gibi bir hava esmişti.

"Pek bir şey hazırlayamadık ama," diyen Tsuneko, yeşil Kutani porselen içki şişesini alıp Japon geleneklerine uygun şekilde dizlerinin üzerinde oturarak Sawazaki'ye sıcak *sake* sundu.

Bugün ev yemekleri olacağını söylemişlerdi fakat sehpaların üzerilerine konan yiyeceklerin çoğunun Ōgaki yakınlarından bir ikram servisi şirketinden getirtilmiş

olduğu görünüyordu. Sachiko aslında bu sıcak günde taşralı bir yemek dükkânında yapılmış çiğ yiyeceklerin olduğu vasat hazır yemekler yerine, bu evin mutfağında soya sosunda pişirilmiş taze sebzeler yemeyi tercih ederdi. Yemek çubuklarıyla mercanbalığından alıp tadına baktı. Ağzının içinde şöyle bir çevirdiğinde sahiden de göründüğü gibi pörsümüş, fazla yumuşak olduğunu anladı. İş mercanbalığına gelince iyice hassas olan Sachiko, ağzındakini bir bardak içkiyle aceleyle boğazından aşağı yuvarlayıverdi. Bundan sonra bir süre yemek çubuklarına elini uzatmadı. Gördüğü kadarıyla iştahını kabartacak tek şey alabalık tuzlamasıydı. Demin dul kadının teşekkür etmesine bakılırsa bunu Sawazaki buza koyup getirmiş, burada ızgara yapılmıştı. Hazır yemeklerden farklı görünüyordu.

"Yukiko'cuğum, alabalığın tadına baksana."

Sachiko az önce kendi beceriksiz sorusu yüzünden ortamın buz kestiğini düşünerek yumuşatmak için bir şeyler yapma gereğini hissetmişti. Sawazaki hâlâ mesafeli durduğundan çaresiz Yukiko'yla konuşmuştu. En başından beri ağzından bir söz çıkma fırsatı olmamış, önüne bakıp duran Yukiko başını belli belirsiz "evet" anlamında salladı.

"Alabalık sever misiniz efendim?" diye Yukiko'ya sordu dul kadın.

"Hı hı..."

Yukiko bir kez daha başıyla onaylayınca onun yerine Sachiko cevap verdi.

"Alabalığı ben de severim efendim. Fakat kız kardeşim daha çok sever..."

"Çok sevindim. Bugün her şey taşra yemeği. Size uygun bir şey yok diye endişeleniyordum. Sawazaki Bey'in alabalık getirmesi pek iyi oldu efendim."

"Böyle taşrada olunca bu kadar taze bir alabalık bulmak zor oluyor efendim," diye Tsuneko da araya girdi.

"Öyle buzlara koyup getirince size de ağır olmuştur efendim."

"Bu balık Nagara Nehri'nden," dedi Sawazaki yavaş yavaş eski haline dönerek.

"Dün telefonla sipariş verdim. Az önce Gifu İstasyonu'na, trene kadar getirdiler efendim."

"Size ne kadar zahmetler olmuş," dedi dul kadın.

"Sayenizde bu sezon ilk alabalığımızı yiyoruz efendim," diye devam etti Sachiko

Bu sayede yavaş yavaş sohbet tekrar açıldı. Gifu eyaletinin görülecek yerlerinden bahsettiler. Japonya'nın Ren Nehri olarak adlandırılan Kisō Nehri, Gero Kaplıcaları, Yōrō Şelalesi, bir önceki geceki ateşböcekleri seyri gibi şeylerden konuştular. Ancak konuşmalar önceki gibi kendiliğinden değil, güçlükle ilerliyor, her iki tarafın da birbirinden tedirgin olarak yemekte konuşulacak bir şeyler bulmak için kendilerini zorladıkları hissediliyordu. Sachiko içkiye dayanıklıydı. O sırada biraz daha içki servisi yapılmasını isterdi açıkçası. On iki *tatami*'lik geniş odada dördü ayrı ayrı oturmuştu. Yine de tek bir erkek konuk olduğu için servisi yapan Tsuneko'nun, Sachiko'nun bulunduğu yere dikkat etmesi zor değildi aslında. Belki sıcak yaz günü öğle yemeği olduğu için ikram edilse de o kadar içilmiyordu. Dul kadının ve Yukiko'nun önlerindeki *sake* bardakları konulduğu gibi dokunulmadan duruyor ve soğuyordu. Sachiko az önce mercanbalığını yutmaya çalışırken önündeki içkiyi bitirdiğinden bardağı boşalmıştı. Tsuneko sadece Sawazaki'ye içki sunuyor, hanımlara içki koymaya gerek duymuyordu. Sawazaki de, ağırdan aldığından mı, çekindiğinden mi yoksa gerçekten içkiyle arası iyi olmadığından mı nedir, kendisine üç kez içki sunulsa ancak birinde bardağına içki konulmasına izin veriyordu. Kendisine defalarca, "Lütfen rahat oturunuz," denilmesine rağmen, "Böyle daha

iyi efendim," diyerek bacaklarını sımsıkı birleştirmiş dizlerinin üzerinde dimdik oturuyordu.

"Şey... Osaka-Kobe civarına geldiğiniz oluyor mu efendim?"

"Evet. Kobe'ye pek uğrayamıyorum ama Osaka'ya yılda bir-iki gez gidiyorum."

Sachiko ne kadar düşünürse düşünsün, bu "multimilyoner" adamın Yukiko ile görüşmek isteme sebebini anlayamıyordu. Bugün en başından beri adamın bir eksiğini, noksanını arıyor, dikkatle inceliyordu. O âna kadar dikkatini çekecek tuhaf bir şey görememişti. Tek tuhafına giden şey, adamın cevabını bilmediği bir şey sorulduğundaki tavrıydı. Bilmediğini söylese bitip gidecek bir şeyde o kadar keyfinin kaçması, suratının asılması onun zengin evin küçük efendisi gibi büyüdüğünü, asıl karakterini ele veriyordu. Şakaklarında dışarı fırlamış damarlar adamın ne kadar kolay öfkelenen bir tabiatı olduğunu gösteriyordu. Kendi mi uyduruyordu bilmiyordu ama adamın bakışlarında bir tuhaflık vardı. Aksi, tedirgin birine benziyordu. Saklı gizli işler çevirebilecek biri gibi gözüküyordu. Sachiko, adamın Yukiko'ya ilgi duymadığını hissetmişti. Sawazaki'nin, en başta dul kadınla sohbet ederken arada bir Yukiko'ya baktığı Sachiko'nun gözünden kaçmamıştı. Adamın aksi ve soğuk bakışları, o tatsız konuşmalardan sonra bir daha Yukiko'ya çevrilmemişti. Dul kadın da, Tsuneko da bir konu açarak ikisinin karşılıklı bir iki çift laf etmesini sağlamak için çok uğraşmışlardı. Böyle anlarda Sawazaki durum icabı bir-iki laf etmiş, sonra söz hemen başkasına geçmişti. Bunda Yukiko'nun kendisine ne denilirse denilsin, "hı hı," demekten başka bir şey söylememesinin payı vardı ama Sawazaki'nin Yukiko'ya ilgi duymadığı da belliydi. Olasılıkla bunun asıl sebebi Yukiko'nun sol gözünün yanındaki lekeydi. Sachiko dünden beri o lekeyi dert ediyor, bugün hafiflemesi için dualar

ediyordu. Ne yazık ki umduğunun aksine iyice belirginleşmişti. Yukiko bunu pek önemsememiş, sabah her zamanki makyajını yapmaya başlamıştı. Bunun üzerine Sachiko, "Yukiko'cuğum, biraz koyu oldu," diye yardım ederek makyajını hafifletmiş, allığını yanakların üstüne yaymış, bir sürü şey denemişti. Yine de gizlemeyi başaramamıştı. Sachiko buraya adımlarını attıklarından beri bu konuda diken üzerindeydi. Dul kadınla, Tsuneko fark etmişler miydi, bilmiyordu. Hallerinden bir şey anlaşılmıyordu. Sawazaki'nin, Yukiko'nun sol tarafını göreceği şekilde oturtulmuş olması büyük bir talihsizlikti. Yaz güneşinin bahçeden gelen aydınlığı da Yukiko'nun yüzüne vuruyordu. Yukiko bunu sorun etmediğinden utanmış, tedirgin olmuş görünmüyor, doğal davranıyordu. Bu, durumu biraz kurtarmış olsa da Sachiko lekenin dün trende olduğundan daha çok göze çarptığını düşünüyor Yukiko'nun oraya oturmasından rahatsızlık duyuyordu.

Sawazaki yemek biter bitmez, "Kusuruma bakmayın efendim, tren saati geldi, izninizi isteyeyim," diyerek kalktığında Sachiko derin bir nefes aldı.

Altıncı bölüm

"Buralara kadar geldiniz, bir gün daha kalsanız. Hem yarın pazar. Şu bahsettiğimiz Yōrō Şelalesi'ne götürürüz sizi," diyen dul kadını kibarca geri çevirip Etsuko'lar döner dönmez toparlanarak, saat 15.09 trenine yetiştiler. Tren Gamagōri'ye saat 17.30'da varacaktı. Cumartesi öğleden sonra olduğu için bindikleri ikinci mevki vagon boştu. Böylece dördü karşılıklı oturabildiler. Yerlerine oturduklarında dünden beri birikmiş yorgunlukları çık-

mış, birbirileriyle konuşacak halleri bile kalmamıştı. Hava, yağmur mevsiminin habercisi gibi, basık ve kasvetliydi. Vagonun içi de yapış yapış sıcaktı. Sachiko ile Yukiko arkalarına yaslanır yaslanmaz uyuklamaya başlamışlardı. Taeko ile Etsuko da haftalık *Asahi* ve *Sunday Mainichi* dergilerini açmış okuyorlardı. O sırada Taeko, "Etsuko'cuğum, ateşböceklerin kaçıyor!" diyerek pencereye asılmış ateşböceği kutusunu aldı, Etsuko'nun dizlerine koydu. Dün akşam Sugano'ların hizmetlisi yaşlı amca, Etsuko için boş bir konserve kutusunun altını da açarak bu ateşböceği kutusunu hazırlamıştı. Ateşböceklerinin hava alması içinde açık kalan üst ve alt kısımlarını ince sargı bezi ile kapatmıştı. Etsuko kendisi için hazırlanan bu şeyi pek önemsemiş, buraya kadar taşıyıp getirmişti. Şimdi sargı bezini tutan ipler açılmış olmalı ki, ateşböcekleri oradan birer-ikişer kaçmaya başlamışlardı.

"Dur bakayım, bırak ben yapayım."

Teneke kutu Etsuko'nun elinden kayıyor, açık yeri kapatmayı beceremiyordu. Taeko kutuyu alarak kendi dizine koydu. Gündüz olmasına rağmen, ateşböcekleri sargı bezinin arkasında loş gölgede yeşil yeşil yanıp sönüyorlardı. Taeko sargı bezinin aralığından içeri bakar bakmaz, "Ay! Etsuko'cuğum, baksana!" diyerek kutuyu Etsuko'ya gösterdi. "Ne olduğunu anlamadım ama ateşböceğinden başka şeyler de var içeride!"

Etsuko kutunun içine bakarak, "Koisan! Örümcek bunlar!" dedi.

"Sahi mi söylüyorsun!?" Böyle konuşurlarken ateşböceklerinin ardından, pirinç tanesi kadar ufacık sevimli örümcekler kutudan dışarı çıktı.

"Ah çok fena!"

Taeko teneke kutuyu elinden koltuğa fırlatıp ayağa kalkar kalkmaz Etsuko da onunla birlikte yerinden fırladı. Sachiko ve Yukiko gözlerini açtılar.

"Ne oldu Koisan?"

"Örümcekler!"

Artık dördü de ayaktaydı. O küçük örümceklerle birlikte kocaman bir örümcek de çıkmıştı.

"Koisan kutuyu al, bir yerlere at!"

Taeko kutuyu parmaklarının ucuyla alıp yere fırlattı. İçinden bir çekirge fırlayınca iyice şaşırdılar. Çekirge yerde zıp zıp ilerleyerek koridorun öbür ucuna kadar gitti.

"Ay, çok yazık oldu ateşböceklerine!" dedi Etsuko kutuya üzgün üzgün bakarak.

"Gösterin bakalım, örümcekleri çıkarmanıza yardım edeyim."

Hallerine gülerek bakan, çaprazlarında oturan bir adam böyle diyerek kalkıp teneke kutuyu aldı. Elli yaşlarında görülüyordu. Üzerinde bu yöreden olduğu anlaşılan Japon kıyafetleri vardı.

"Firkete gibi bir şey verebilir misiniz?" diye sordu. Sonra Sachiko'nun kendine uzattığı firketeyi aldı. Ardından teneke kutunun içindeki örümcekleri firketeyle tek tek alıp yere atarak her birini tahta nalınlarıyla ezip öldürdü. Firketenin ucunda örümceklerle birlikte otlar da yapışıp geliyordu. Neyse ki ateşböcekleri pek kaçmamıştı.

Adam gazlı bezi düzeltip teneke kutuyu yana yatırarak bakarken, "Küçükhanım, ateşböceklerinin çoğu ölmüş," dedi. "Lavaboda biraz su serpin üzerlerine."

"Etsuko'cuğum ardından ellerini iyice yıka gel. Ateşböceklerine dokundun, zehirli olabilir."

"Ateşböcekleri kokuyor, değil mi anneciğim?" dedi Etsuko kendi ellerini koklayarak. "Çim gibi kokuyor, değil mi?"

"Küçükhanım ölmüş ateşböceklerini atmak olmaz. Saklarsanız ilaç niyetine kullanılır."

"Ne için kullanılır peki?" diye sordu Taeko.

"Kurutup saklayın. Yanıklara, yaralara haşlanmış pirinçle birlikte koyun."

"İşe yarıyor mu gerçekten?"

"Ben kendim yapmadım ama işe yaradığını biliyorum."

Buharlı tren salına salına Ōwari, Ichi no Miya'yı henüz geçmişti. Sachiko'lar buralardan daha önce hiç trenle geçmemişlerdi. Hiç tanımadıkları küçük istasyonlarda dura dura ilerlemek sıkıcı gelmiş, Gifu-Nagoya arası bitip tükenmek bilmemişti. Yeniden uyuklamaya başlamış olan Sachiko ve Yukiko çok geçmeden Etsuko'nun, "Nagoya'ya geldik anneciğim. Bak şato görünüyor, ablacığım!" diyen sesiyle biraz gözlerini araladılar. İçeri yolcular binmeye başlamıştı. Sonra ikisi de, tren Nagoya'dan çıkar çıkmaz yine uykuya daldılar. Ōbu civarlarında yağmur yağmaya başladı. Bunu bile fark etmeden uyumaya devam ettiler. Taeko yerinden kalkarak trenin penceresini kapattı. Sağdan soldan da pencereleri kapatınca, vagon iyiden iyiye sıcak olmuştu. Yolcuların çoğunun sıcaktan içi geçmişti.

O sırada Sachiko'ların oturduğu yerin dört sıra kadar önünde koridorun diğer tarafındaki koltukta arkası dönük bir subay, Schubert'in serenadını söylemeye başladı.

Şarkılarım seni çağırıyor
Usulca gecenin içinde...

Subay düzgün bir şekilde oturuyor, yerinden kımıldamadan şarkısını söylüyordu. Sachiko'lar bu sesle gözlerini açtıklarında önce kimin şarkı söylediğini anlamamışlardı. Kapalı vagonu şarkı sesi doldurmuştu. Bir yerlerden bir gramofon açılmış gibiydi. Sachiko'ların bulunduğu yerden sadece subayın üniformasının arkası ve yüzünün bir kısmı görünüyordu; henüz yirmili yaşlarında bir genç olduğu anlaşılıyordu. Şarkısını biraz çekin-

gen bir havayla söylüyordu. Sachiko'lar Ōgaki İstasyonu' nda trene bindiklerinde subayı fark etmişlerdi ama sadece arkadan görmüşlerdi, yüzünü bilmiyorlardı. Biraz önceki ateşböceği meselesinde, tüm vagonun ilgisi onlara yönelmişti. Subayın kendilerini fark etmemiş olması mümkün değildi. Belki subay can sıkıntısından ya da uykusunu açmak için şarkı söylemeye başlamıştı. Sesine güveni olduğu belliydi. Fakat arkasında söylediklerini dinleyen güzellerin olduğunu hissedince biraz tutuklaşmıştı. Şarkısı bitince iyice utanmış gibi başını öne eğmişti. Aradan biraz geçince bu sefer Schubert'in Goethe'nin eserinden bestelediği *Heindenrōstein*'ı [Yaban Gülü] söylemeye başladı:

Gördü bir erkek çocuk, bir küçük gül kırlarda
Genç ve güzel bir güldü, sabah kadar aslında
Görmek için yakından, koştu gitti yanına
Mutlulukla seyretti, bir küçük gül kırlarda....

Bu şarkılar 1933 yapımı *Leise flehen meine Lieder* [Bitmemiş Senfoni] adlı Alman filmindendi. Sachiko'lar da biliyorlardı. Onlar da subayın sesine uyarak şarkıyı mırıldanmaya başladılar. Sonra yavaş yavaş sesleri yükseldi. Subaya eşlik etmeye başladılar. Subayın boynuna kadar kızardığı arkadan bile gözüküyordu. O anda iyice coşmuş gibi sesini titreterek daha da yükseltti. Oturma yerleri birbirlerinden uzaktı. Bu sayede subay da, kız kardeşler de, rahatça söylemeye devam ettiler. Şarkı bittiğinde vagonun içi büyük bir sessizliğe büründü. Subay ondan sonra başka şarkı söylemedi. Utanmış gibi başını öne eğerek oturdu. Okazaki İstasyonu'na geldiklerinde kaçarcasına apar topar trenden indi.

"Şu asker bir kere bile bize yüzünü dönmedi," dedi Taeko.

Sachiko'lar Gamagōri'ye ilk defa geliyorlardı. Bu yolculuklarında buraya gelmeye karar vermelerinin sebebi, Teinosuke'den buradaki Tokiwa-kan Hanı'yla ilgili duyduklarıydı. Her ay bir-iki kez Nagoya'ya gelen Teinosuke, "Sizi de mutlaka oraya götürmek istiyorum. Hem Etsuko da sevinir," deyip dururdu. Orada kalmak için birkaç kez yer bile ayırtmışlardı. Ama hep bir mâni çıkmış, gidememişlerdi. Kız kardeşlerin Gamagōri'ye uğraması fikri Teinosuke'den çıkmıştı. "Hep bir fırsatını bulur, Nagoya'ya gideriz, diye düşünüyordum. Fakat biliyorsunuz işlerden vakit bulup sizi götüremiyorum. Bu bahaneyle görmüş olursunuz. Ne iyi olur. Çok vaktiniz olmayacak belki ama cumartesi akşamı gider, pazar öğleden sonraya kadar kalırsınız," demiş, telefonla Tokiwa-kan Hanı'nda yer ayırtmıştı. Sachiko geçen sene Tokyo'da yanında kocası olmadan bir handa kalmıştı. Bu nedenle onsuz buraya gelmekten çok rahatsızlık duymamıştı. Hatta yanında Teinosuke olmadan buraya gelme cesaretini kendinde bulduğu için çocuk gibi sevinçliydi. Hana yerleştiklerinde kocasının kendileri için böyle bir program yapmış olmasına bir kez daha şükran duydu. Açıkçası o gün görücü meselesiyle ilgili yaşadıkları, ağızlarında hiç hoş bir tat bırakmamıştı. Eğer Yukiko'yu Ōgaki İstasyonu'ndan yolcu etmiş olsaydı kendisini anlatamayacağı kadar kötü hissederdi. Sachiko için kendi hoşnutsuzluğu bir yere kadardı ama kardeşinin öyle bir şey yaşayıp üstüne tek başına Tokyo'ya gitmesine dayanamazdı. Kocası gerçekten çok güzel düşünmüştü. Sachiko, o gün Sugano'ların evinde olanları aklından çıkarmaya çalışıyordu elbette. Fakat her şeyden çok Yukiko'nun, Etsuko ve Taeko'yla birlikte burada bu gece keyifle vakit geçirdiğini görünce, içi rahatlamıştı. Üstelik ertesi sabah yağmur dinmiş, güzel bir pazar günü olmuştu. Hanın bir sürü özelliklerinden yararlanmış, deniz manzarasının keyfini çıkarmışlar, Etsuko tam Teinosuke'nin düşündüğü

gibi çok mutlu olmuştu. Hepsinden çok da Sachiko, Yukiko'nun görücü meselesini kafasından tamamen silmiş görünmesine sevinmişti. Sırf onun bu halini görmek bile buraya gelmiş olmaya değerdi. Öğleden sonra ikiyi geçtiğinde Gamagōri İstasyonu'na gittiler. On-on beş dakika arayla farklı yönlere gidecek trenlere bindiler. Osaka ve Tokyo'ya gitmek için birbirlerinden ayrılana kadar her şeyi planladıkları gibi yapabildiler.

Tokyo'ya gidecek olan tren daha sonraydı. Yukiko üçünü yolcu ettikten sonra biraz daha bekledi. Çok geçmeden Tokyo'ya giden yerel trene bindi. Bu kadar uzun bir mesafeyi her istasyonda duran bir trenle gitmenin sıkıcı olacağını düşünmüştü. Ama handan ekspres trene yer ayırtmalarını istemek, Toyohashi İstasyonu'nda aktarma yapmak zor gelmiş, bu trenle Tokyo'ya kadar gitmeye karar vermişti. Çantasından, Anatole France'ın kitabını çıkarıp açtı. Keyfi yerinde değildi, okuduklarından bir şey anlamıyordu. Çok geçmeden okumaya çalışmaktan vazgeçti. Boş gözlerle pencereden dışarıya bakmaya başladı. Keyifsizliği sadece son iki günün yorgunluğundan değildi. Daha az önceye kadar hep birlikte ne güzel eğlenirken, artık aylarca Tokyo'da yaşaması gerektiğini düşünmek içine sıkıntı veriyordu. Özellikle bu gittiğinde, Ashiya'da epey uzun kalınca artık Tokyo'ya bir daha dönmesi gerekmeyeceğini düşünmüştü. Üstelik yolculukta hiç bilmediği bir istasyonda tek başına kalıvermiş, kendini iyiden iyiye yalnız hissetmişti. Ayrılmadan önce Etsuko, "Ablacığım bugün Tokyo'ya gitme. Beni geri götür," diye şakalaştığında, "Yine geleceğim Etsuko'cuğum," diye öylesine geçiştirmişti. Ama doğrusunu söylemek gerekirse önce Ashiya'ya dönüp başka gün yola çıkmayı ciddi ciddi istemişti. İkinci mevki vagon dünden daha boştu. Tek başına dört kişilik yerde oturuyordu. Koltukta ayaklarını altına topla-

mıştı. Arkasına yaslanarak uyumaya hazırlanmıştı. Fakat omzunun sol yanı boynunu çeviremeyecek kadar kaskatı kesilmişti. O yüzden dünkü gibi uyuyamıyordu. Birazcık dalacak olsa hemen ardından uyanıveriyor, üzerinden üç-dört dakika bile geçmemiş oluyordu. Benten-shima'yı geçtiklerinde uykusu iyice kaçmıştı. Deminden beri karşı tarafta, dört-beş sıra ötede yüzü kendisine dönük oturan bir adam dikkatini çekiyordu. Aslında uyurken adamın gözlerini kendi yüzüne diktiğini fark etmiş, o yüzden uykusu tamamen açılmıştı. Kendisi ayaklarını indirip hasır sandallarını ayağına geçirerek oturuşuna çekidüzen verince adam da başını çevirip pencereden dışarı bakmaya başladı. Fakat kafasına bir şey takılmış gibi bir süre sonra tekrar bakışlarını Yukiko'ya dikti. Yukiko başlangıçta bu bakışları saygısızlık olarak görmüş, hiç hoşlanmamıştı. Sonradan sonraya, adamın bir sebep yüzünden kendisini bakıyor olabileceği aklına geldi. Kendisi de adamın yüzünü bir yerlerden çıkaracakmış gibi oldu. Kırk yaşlarında bir adamdı. Üzerinde, beyaz çizgileri olan gri bir ceket vardı, açık yakalı bir gömlek giyiyordu. Koyu renkli, özenle ayrılıp taranmış saçları adamın taşralı bir bey olduğunu gösteriyordu. Zayıf, ufak tefek bir adamdı. Dizlerinin arasında uzun bir şemsiyeyi baston gibi koyarak üzerine iki elini yerleştirmişti. Biraz önce ellerinin üzerine çenesini koymuştu. Şimdi ise arkasına yaslanmıştı. Başının üzerindeki ip rafta, bembeyaz bir fötr şapka duruyordu. "Kim acaba, bir türlü çıkaramıyorum." Sanki ikisinin de aklından bu geçiyor gibiydi. Biri bakmazken diğeri bakışlarını ona çeviriyor, birbirlerini süzüyorlardı. Yukiko adamın Toyohashi İstasyonu'nda bindiğini hatırlayınca oralardan bir tanıdıkları var mıydı düşünmeye başlamıştı. O sırada bir anda on yıl kadar önce eniştesinin arabuluculuğuyla görücüye çıktığı Saigusa adındaki adam olabileceğini fark etti. Hatırladığı kadarıyla, Saigusa, Toyohashi'li varlıklı bir aileden

geliyordu. Herhalde oydu. O zaman adamın taşralı hali, bilgisinin görgüsünün azlığı Yukiko'nun hoşuna gitmemişti. Eniştesi o kadar düşünceli davranıp arabuluculuk etmesine rağmen kendisi burnunun dikine giderek talibi reddetmişti. Üzerinden on yıl geçmiş ama adamın taşralı havası değişmemişti. Öyle çirkin bir adam değildi. Ta en başından beri yaşlı gözüküyordu. Bu açıdan, o zamanla karşılaştırıldığında pek değişmemişti. Fakat taşralı havası daha da belirgin bir hal almıştı. Yukiko geçmişte kalmış onca görücüsünün silikleşmiş hatıraları içinde bu adamı sırf bu özelliğiyle hatırlayabilmişti. Adam da aşağı yukarı Yukiko ile aynı zamanda karşısındakinin kim olduğunu çıkarmış gibiydi. Açıkça görünür bir rahatsızlıkla başını diğer yana çevirmişti. Yine de biraz meraktan olacak Yukiko'nun bakmadığı zamanlarda belli etmemeye çalışarak defalarca bakıp durdu. Eğer adam gerçekten Saigusa'ysa o sıralar görücüye çıktığı günün dışında da, iki-üç kez Uehon-machi'deki evlerine ziyarete gelmiş, kendisini görmüştü. Kendisini çok beğenmiş, tüm kalbiyle evlenmek istemişti. O yüzden Yukiko unutmuş olsa bile, adam kendisini hatırlıyor olmalıydı. Yukiko hiç yaşlanmamış, pek değişmemişti. O zamanki gibi genç görünüyordu. Hâlâ bir genç kız gibi giyinmiş olması adamın kafasını karıştırmış olmalıydı. Yukiko içten içe, adamın ısrarcı bakışlarının sebebinin eskiden olanlar değil, şimdiki hali olmasını diledi. Bakışlarını böyle üzerine dikmesi hiç hoş değildi. Ya bu adam, o zamandan beri kaç kez görücüye çıktığını, bugün de oradan döndüğünü bilseydi, diye içinden geçirdi. Bu düşünceyle elinde olmadan ürperdi. Üstüne bir de bugün önceki günler gibi giyinmemişti. Pek göze çarpmayan *yūzen* desenli ince kimonosu vardı üzerinde. Yüzüne de pek özen göstermemişti. Yol yorgunluğunun yüzüne, diğer yolculardan daha çok yansıdığını kendisi de biliyordu. İçinden defalarca kendine bir çekidüzen vermek gel-

mişti. Fakat adamın önünden geçerek lavaboya gitmek olmazdı. Gizlice çantasından *konpakt*'ını çıkarması bile zayıflığını gösterirdi. Ama adam Tokyo'ya kadar gitmeyecekti herhalde. Trenden inse artık diye içi içini yiyordu. Fujieda İstasyonu'na yaklaştıklarında, adam yerinden kalkarak ip raftan fötr şapkasını alıp taktı. Çıkarken hiç çekinmeden son bir bakış atıp indi.

Yukiko, adam indikten sonra da onunla görücüye çıkışı sırasında olanları düşünmekten patlayacak gibi olmuş kafasının içinde evirip çevirmeye devam etti. 1927'de mi görücüye çıkmıştı? Yok 1928'di herhalde... O zamanlar daha yirmi yaşını yeni geçmişti. Galiba görücüye ilk çıkışı oydu. Peki, neden adamdan hoşlanmamıştı acaba? Eniştesinin tahammül edilmez bir şekilde işe burnunu sokup durduğunu hatırlıyordu. "Saigusa'lar Toyohashi'nin en varlıklı ailesi, adam evin en büyük oğlu. Yukiko'cuğum, bu işte şikâyet edecek bir şey yok. Makioka ailesi olarak şimdiki durumumuzu düşünürsek, yabana atılmayacak bir kısmet. İş buraya kadar geldi. Şimdi kabul etmezsen beni zor durumda bırakırsın," diye her yola başvurmuştu. Kendisiyse sonuna kadar "olmaz" deyip durmuştu. Adamın derin, görgülü bilgili biri gibi görünmemesi başlıca sebepti. Sadece görünüşü değildi, hastalandığı için ortaokuldan sonra okula devam edemediğini söylemişti. İşin aslı ise notlarının kötü olmasıydı. Tüm bunlar bir araya gelince sonunda istememişti. Ayrıca... ne kadar varlıklı bir aileden olursa olsun, Toyohashi gibi küçük bir kasabada hayatını heba edemezdi. Ortanca ablası bu düşüncesine tam destek olmuştu. "Öyle ücra bir yere gelin giderse Yukiko'cuğa yazık olur," diyerek kendisinden daha çok karşı çıkmıştı. Ortanca ablası da kendisi de, dile getirmemişlerdi ama içten içe eniştesini zor durumda bırakmak istemişlerdi. Daha babalarının ölümü üzerinden çok zaman geçmemişti. O zamana kadar bir kenarda sesi soluğu çık-

mayan eniştelerinin büyüklük taslaması hiç hoşlarına gitmiyordu. Eniştesinin emrivaki yaparak evlilik işini önlerine getirmesi, "Biraz üstelersem dediğim gibi yaptırırım," havaları, kendisi başta olmak üzere ortanca ablasının ve Taeko'nun da sinirine dokunmuştu. Üçü bir olarak eniştesini zor durumda bırakmışlardı. Eniştesinin en kızdığı şey kendisinin açıkça "olmaz" demeyişiydi. Ne kadar sorulursa sorulsun üstü kapalı cevaplar vererek, geri adım atılmayacak raddeye kadar gelince inadının tutup kabul etmemesiydi. Eniştesi kendisine bu konu kızdığında, "Genç kızlar böyle şeyleri açıkça herkesin önünde konuşmazlar. Gitmek istiyor muyum, istemiyor muyum halimden tavrımdan da anlayabilirsiniz," diye cevap vermişti. Sahiden de o olayda, eniştesinin bankasından üst düzey bir görevlinin araya girdiğini bildiğinden, eniştesini iyice zor durumda bırakmak için cevabını bilerek geciktirdiği söylense yeriydi. Sonuçta iş olmamış, evde büyük fırtınalar kopmuştu. Enişteleriyle kız kardeşlerin dalaşının oyuncağı olmak da, bu talibin talihsizliğiydi. O günden sonra adam bir daha aklına bile gelmemişti. Hakkında bir şey de duymamıştı. Herhalde bir süre sonra biriyle evlenmiş, şimdi iki-üç çocuğu olmuştu. Tüm bunlar aklından geçtikçe, "Ya böyle taşralı bir efendinin eşi olsaydım?" diye düşündü. Kararından hiç pişmanlık duymuyordu. Öyle bir şeyin kendisine mutluluk getireceğine inanmıyordu. Tōkaido hattının ücra istasyonları arasında, her istasyonda dura dura ağır aksak giden trenlerle bir gidip bir dönerek yıllarını geçirmek o adamın hayatıysa, böyle bir adamla birlikte ömrünü tüketmek mutluluk mu olacaktı yani? Öyle bir yere gelin gitmediği iyi olmuştu, böyle düşünmeden edemiyordu.

O akşam saat onu geçerken ablasının Dōgenzaka'daki evine vardı. Adamla karşılaşmasından eniştesine ve ablasına bahsetmedi.

Yedinci bölüm

O gün dönüşte trende Sachiko'nun aklından da yüzlerce şey geçti. Önceki geceki ateşböceği seyri ya da dün akşamdan bu öğlene kadar Gamagōri'de olanlar gibi keyifle geçen anların onda bıraktığı hisler değildi düşündükleri. Az önce ayrıldığı Yukiko'nun tek başına istasyonda durup hüzünle onlara bakışı aklına takılıp kalmıştı. Kardeşinin gözünün yanındaki lekenin ayrılırlarken de dünkü kadar belirgin oluşu ve bezgin yüzü gözlerinin önünden gitmiyordu. Bunları hatırladıkça görücüyle hoş geçmeyen görüşmelerinde olanlar da kafasında canlanıyordu. Sachiko, Yukiko'nun kaç kez görücüye çıktığını saymamıştı. On seneden fazladır, şimdiki gibi adı konulmadan yapılan görüşmeleri de katarsa en az beş-altı kez olmuştu herhalde. İlk kez kendilerini muhataplarından bu kadar aşağıda hissediyordu. Şimdiye kadar hep daha iyi konumda olmasının verdiği güven ve kıvançla olaya dahil olurlar, talipler olur almak için kendi ağızlarından çıkacak söze bakarlardı. Her seferinde kabul etmeyen kendileri olmuştu. Talipleri "geri çevirip" durmuşlardı. Bu sefer ta en başından kendilerinin eli daha zayıftı. Daha mektubu ilk aldıklarında kabul etmeselerdi, iyi olacaktı. Önce o konuda ödün vermişlerdi. Sonra Sugano'ların evinde dul kadının anlattıklarını ilk duyduğunda da vazgeçmeleri için yeterince sebepleri olmasına rağmen bir şey dememişlerdi. Tamam Sachiko, dul kadınla, eniştesinin yüzlerine sonrasında da bakabilmek için sesini çıkarıp ağzını açmamıştı. Peki adamla görüştüklerinde o kadar ezilip büzülmesi, kendisini tedirgin hissetmesi nedendi? Şimdiye kadar kız kardeşi Yukiko'yu kimin karşısına çıkarırsa çıkarsın kendisini utandırmayacak, gururla yanında taşıyacağı biri gibi hissederdi. Dün

Sawazaki gözlerini Yukiko'ya çevirdiğinde kendisi soğuk terler dökmemiş miydi? Neresinden bakarsa baksın dün kendileri bir "sınava" tabi tutulmuşlardı, sınavı yapansa Sawazaki'ydi, öyle değil mi? Bunlar aklına geldikçe, Sachiko kendisinin ve Yukiko'nun hiç olmadıkları kadar rencide olduklarını düşünmeden edemiyordu. Bunun kız kardeşinin itibarına inkâr edilemeyecek bir gölge düşürdüğünü biliyordu. Belki önemsenmemesi gereken küçük bir şeydi ama durum böyleydi. Bu düşüncenin içine verdiği sıkıntıyı yok etmenin yolu yoktu. Bu son görücü işine bel bağlayamayacakları aşikârdı. Peki bundan sonrası nasıl olacaktı? Bir şeyler yaparak bir an önce o leke meselesini halletmeleri gerekiyordu. Gerçekten iz bırakmadan geçer miydi ki? Yukiko'nun evliliği sırf bu yüzden iyice gecikiyor olabilir miydi? Dün leke zaten çok belirgindi; bir de Yukiko'nun yüzüne gelen ışığın açısı kötü olunca, iyice ortaya çıkmıştı. Emin olduğu bir şey vardı ki bundan sonra bir daha, şimdiye kadar olduğu gibi üstünlük taslayarak görücüye çıkaramayacaklardı. Olasılıkla bir sonraki seferde de, tıpkı dünkü gibi ezilip büzülerek kardeşinin, karşılarındakinin sorgulayan bakışlarına hedef olmasına izin vereceklerdi.

Taeko, ablasının bu tuhaf halinin sadece yorgunluktan kaynaklanmadığını anlamıştı. Etsuko'nun ateşböceklerine su serpmeye gitmesini fırsat bilerek, "Dün nasıl geçti?" diye usulca sordu. Sachiko'nun bir şey anlatmaya gönlü yok gibiydi. Sorunun üzerinden birkaç dakika geçtikten sonra cevap verdi:

"Dün, çok üstünkörü oldu her şey."

"Bir sonuç çıkar mı?"

"Ehh... Biliyorsun gelirken tren yolda kalmıştı," diye ne olduğunu ima etmekle yetindi Sachiko. Ardından yine suspus oldu. Taeko daha fazla üstelemedi.

O akşam evlerine döndükten sonra Sachiko, önceki

gün olanları kocasına şöyle bir anlattı. Teinosuke, "Madem bu iş olmayacak bari biz reddedelim, en azından böyle biri karşısında kendimizi aptal durumuna düşürmemiş oluruz," dedi demesine ama bunlar da sözde kaldı. Bu düşündükleri ne Sugano ailesini ne de eniştelerini çiğneyip de yapabilecekleri bir şeydi. Hem Sachiko hâlâ içten içe "belki bir umut, bu iş olur" diye umuyordu. Ancak karıkocanın ne yapacaklarını düşünmesine fırsat kalmadan, Sachiko'nun dönüşünün hemen ardından dul Sugano Hanım'dan şöyle bir mektup geldi:

Sachiko Makioka Hanımefendi'ye,

13 Haziran

Kısa da olsa size yazma şerefine nail oluyorum. O kadar uzaktan kalkıp gelmeyi lütfettiğiniz halde, malum taşra hali biraz kaba saba, pek letafet yok buralarda. Kusurumuza bakmayın. Yine de bununla kalmasın, sonbaharda bu sefer mantar toplamaya teşrif edin lütfen, sizleri bekliyoruz efendim.

Size yazmamın sebebine gelecek olursak, bugün Sawazaki Bey'den ilişikte gönderdiğim mesajı aldım. Benim yüzümden o kadar zahmete girdiğiniz halde, çabalarım kâr etmedi. Yaptıklarım nihayetine ulaşamadı, heder oldu. Sizden nasıl özür dileyeceğimi bilemiyor, affınıza sığınıyorum.

Geçenlerde oğlum, Nagoya'lı bir tanıdığından işin neden böyle sonuçlandığını öğrenmesini istedi. Cevabı dün geldi. Buna göre misal diğer taraf kızınızı istese bile sizin ne düşündüğünüzü bilmediğinden, bu münasebet pek mümkün görünmüyormuş. Başta siz olmak üzere, hepinize ayrı ayrı zahmetler verdim. Pek yazık oldu, ne söyleyeceğimi bilemiyorum, kusura bakmayın lütfen.

Satırlarıma son verirken Yukiko Hanım'a da selamlarımı iletmenizi rica ediyorum.

Sevgiler
Yasu Sugano

Mektup usulüne uygun, basmakalıp cümlelerden ibaretti, eski bir dille nazik *sōrōbun* tarzında yazılmıştı. Aynı zarftan çıkan Sawazaki'nin mektubu erkeklerin resmî yazışmalarda kullandığı *Kanbun* Çince tarzında yazılmış formel bir mektuptu. Şöyle yazıyordu:

Sayın Yasu Sugano Hanım'a,

12 Haziran

Yağmur mevsiminin bu kasvetli günlerinde hanenizdeki herkesin sıhhat ve afiyetini dilerim.

Geçen günkü ziyaretimde size çok zahmetler verdim efendim, tekrar teşekkürü bir borç bilirim.

Sadede gelecek olursam, çeşitli istişarelerden sonra Makioka hanımlar konusundaki cevabımız menfi olmuştur. Kendilerine bu şekilde iletmenizi rica ediyorum. Sizleri daha fazla meşakkatte bırakmamak için bir an önce durumu bildiriyorum.

Alakanıza tekrar teşekkür ederim.

Hürmetler
Hiroshi SAWAZAKI

Formalitenin ötesine geçmeyen iki mektup karıkocayı pek çok açıdan tekrar hoşnutsuzluğa sürükledi. İlki, ilk kez bir görücüden açıkça "ret" cevabı almış olmalarıydı. İlk defa kendileri "kabul görmedi" damgası yiyen taraf olma durumunda bırakılmışlardı. Sonucu önceden tahmin etseler de, karıkocaya kendilerini iyice kötü hissettiren şey Sawazaki ve dul Sugano'nun mektuplarını yazma şekli ve olaya yaklaşma tarzları olmuştu. Bunları tek tek söylemekle bir yere varılmazdı ancak mesela Sawazaki'nin daha önce dul kadına gönderdiği mektup, rulo kâğıda fırçayla yazılmıştı. Oysa ki bu mektup çizgili bir mektup kâğıdına tükenmezkalemle baştan savarcasına yazılmış tek sayfa bir mektuptu. Her şeyden önce bu insanı rahat-

sız ediyordu. Yazdıklarına bakılacak olursa "çeşitli istişarelerden sonra" diyordu ama işin aslı aynı gün kararını vermiş olduğu aşikârdı. Hemen o sırada hayır cevabını vermiş olması gerektiği halde, bir gün bekledikten sonra yazdığını tahmin etmek güç değildi. Tamam, bu da bir yere kadardı; gönderdiği doğrudan kendilerine yazılmış bir mektup değildi. Ama dul kadına böyle formaliteden bir mektup yazmak yerine menfi cevabını uygun bir bahane göstererek bildirmesi gerekmez miydi? Sadece "cevabımız menfi olmuştur" diye kestirip atarak hiçbir sebep göstermemek, hadi diyelim, insanları ta o kadar yoldan ayağına kadar getirmesinin ne fena olduğunu bir kenara bıraksalar bile, Sugano ailesine karşı da ayıp değil miydi? "Cevabımız menfi olmuştur" demesindeki "biz" neydi hem? O cümleden hemen önce "çeşitli istişarelerden sonra" yazdığına bakılacak olursa, ev halkına, akrabalarına danışmış, hepsi de "bu iş olmaz" demiş anlamına mı geliyordu. Demek multimilyonerlerin işe bakış şekli böyleydi. Hepsinden çok da bu "cevabımız" kısmını çok riyakârca bulup rahatsız olmuşlardı.

Hem sonra, böyle bir mektubu olduğu gibi, kendi yazdığı mektuba iliştirerek onlara gönderen dul kadının kafasından neler geçiyordu acaba? Sawazaki'nin neyi nasıl yazdığını bilmeseler de olurdu, kendilerine hitaben yazılmamış bir mektubu iyice gözlerine sokmak olur muydu? Dul kadın mektubun yazılış şeklinden rahatsız olmamış mıydı? O yaştaki bir kadının tüm bunları kendisine saklayarak karşısındakilerin gururunu zedelemeyecek bir şekilde yolunu yordamını düşünerek durumu bildirmesi daha uygun olmaz mıydı? "Buna göre misal diğer taraf kızınızı istese bile sizin ne düşündüğünüzü bilmediğinden bu münasebet pek mümkün görünmüyormuş" gibi zoraki bir bahane söylemişti. Ama bu söyledikleri diğer olanlarla birleşince, onları teselli edecek bir şey ol-

maktan çıkmıştı. Kısacası, dul Sugano Hanım taşrada köklü bir aileden gelen birinin eşi olabilirdi ama şehirli insanların inceliklerini anlaması mümkün olmayan kaba ruhlu biriydi. Bunu fark etmeden bu işe aracı olmasına izin vermek hataydı. Karıkoca bu sonuca varmışlardı. Tabii bu işin asıl sorumlusu ailenin başı olan enişteleriydi. Teinosuke'ler açısından bakılacak olursa dul kadın bir yere kadardı ama enişteleri araya girmiş, kendileri de ona inanıp kalkışmışlardı bu işe. Bir kere eniştelerinin kendi öz ablasının nasıl biri olduğunu iyi biliyor olması gerekirdi. Madem böyle bir işe kalkışıyordu, her şeyden önce kendisinin iyice bir araştırması gerekmez miydi? Ablalarının mektubunda Sugano'ların nezaketini görmezden gelmenin eniştesini zor durumda bırakacağını, iş bir yere varmayacak olsa bile gidip görüşmelerini istediği yazmıyor muydu? Madem böyleydi, eniştesinin de en azından Yukiko'yu düşünmesi, dul kadından konunun detaylarını öğrenmesi gerekirdi. Sadece araya girip sonra o kadarıyla kalması büyük düşüncesizlik değil miydi? Nihayetinde tüm bu olanlar, Teinosuke için de, Sachiko için de, Yukiko için de boşu boşuna nahoş şeyler yaşamanın dışında kendilerine bir şey getirmemişti. Bir tek, enişteleri insanların yüzüne bakabilsin diye bunlara katlanmak durumunda kalmışlardı. Kendileri bu işi böyle kapatabilirlerdi ama sırf bu yüzden enişteleriyle Yukiko'nun arasının açılmasından içten içe endişe ettiler. Bu iki mektubun Tokyo'daki aile büyükleri olan eniştelerine değil de, kendilerine gelmesi bir şans olmuştu. Sachiko, özellikle mektubu almasının üzerinden biraz zaman geçmesini bekledi. On beş gün kadar sonra ablasına bir şeyler yazarken, araya "Sugano Abla'dan haber geldi, o işten bir sonuç çıkmamış," diye sıkıştırıverdi. Ardından da, "Yukiko'ya sen uygun bir şekilde söylersin. Ama zor gelirse bir şey demesen de olur," diye ekledi.

Sekizinci bölüm

Bunların üzerinden on beş gün kadar geçtikten sonra temmuz başında Teinosuke'nin iki-üç günlüğüne başkente gitmesi gerekmişti. Döndükten sonra, "O zamandan beri Yukiko'nun nasıl olduğu aklıma takılıyordu. Yarım gün kadar bir boşluk yarattım, Shibuya'ya onları görmeye gittim," diye anlattı. Eniştesiyle görüşememişti ama ablasının da Yukiko'nun da keyifleri yerindeydi. Yukiko, "Dondurma hazırlayayım," diyerek, mutfağa gittiğinde, ablasıyla bir süre baş başa konuşmuşlardı. Bu son görücü meselesinden hiç konu açılmamıştı. Teinosuke, "İşin aslı ben, Yukiko'nun niçin talibin hoşuna gitmediğini, ne olduğunu daha sonra dul Sugano'nun, eniştemlere haber vermiş olabileceğini düşünmüştüm. Acaba bu konuda hiçbir haber gelmedi mi, yoksa geldi de saklıyorlar mı, hangisidir anlayamadım. Ablamın halinden bu konudan bahsetmekten kaçındığı anlaşılıyordu. Ablam bu meseleden çok, bu yıl annemizin vefatının yirmi üçüncü seneyi devriyesi olduğundan, bu nedenle iki ay sonra hep birlikte Osaka'ya gelmeleri gerektiğinden uzun uzadıya bahsetti. Yukiko da hiç düşündüğümüz gibi değildi, keyfi gayet yerindeydi. Belki bu vesileyle tekrar Kansai'ye gelmeyi umduğundandır, ne dersin?" diye anlattı.

Ablası, annesinin 25 Eylül'e denk gelen ölüm yıldönümünü bir gün önceye alarak, ayın yirmi dördü pazar günü Zenkei-ji Tapınağı'nda Budist ayini düzenlemeye karar verdiklerini anlatmış, şunları söylemişti: "Tören için Tatsuo ve benim cumartesi gününden Osaka'ya gelmemiz gerek. Fakat çocukların altısını da yanımıza alıp gelmek büyük bir dert. Hangisini götürsek iyi olur acaba? En büyükleri Teruo hariç, okulları olanları burada bırakarak, Masao ve Umeko'yu yanımıza almak gerekir

herhalde. Peki biz yokken diğerlerini kime emanet edeceğiz? Yukiko evde kalmayı kabul etse en iyisi olur. Fakat annemin seneyi devriyesine katılma demek olmaz. Başka da rica edebileceğimiz kimse yok. Çocukları O-Hisa'ya bırakıp yola çıkmaktan başka çare gözükmüyor. İki-üç günlüğüne ayrılıyoruz zaten, sorun olmaz herhalde. Yine de altı kişi yola çıkacağız, geldiğimizde nerede kalalım acaba? Hepimiz aynı evde kalırsak çok zahmet veririz. İki ayrı yerde kalmak daha iyi. Ben olasılıkla Ashiya'da sizde kalırım." Bunları diyen ablası önlerinde daha iki ay olmasına rağmen şimdiden endişelenmeye başlamış görünüyordu. Teinosuke olanları böyle anlattı.

Aslında Sachiko da bu sene annelerinin vefatının yirmi üçüncü seneyi devriyesinde aile büyükleri olarak ablalarının ne yapmayı düşündüğünü merak ediyordu. Bir mektup yazarak sormayı aklından geçiriyordu. Geçen sefer, 1937'nin Aralık ayındaki babasının vefatının on üçüncü seneyi devriyesinde Tatsuo, Osaka'ya gelmemeye karar vermişti. Evlerinin bulunduğu Dōgenzaka yakınlarındaki Zenkei-ji Tapınağı'yla aynı mezhepten, yani Jōdō mezhebinden adını unuttuğu bir tapınakta ufak bir törenle geçiştirmişti. O sonbaharda Tokyo'ya henüz taşınmışlardı. Başları epey sıkışıktı. Tekrar cümbür cemaat Osaka'ya gelmelerinin zor olduğunu söylüyordu: "Bu seferlik merhum babamızın anma törenini Tokyo'da yapacağız. Eğer Tokyo'ya gelip katılmak isteyen olursa şükran duyarız ancak onca meşguliyetinizin içinde kalkıp gelmenize gerek yok. Tören günü Zenkei-ji Tapınağı'na teşriflerinizi rica ediyorum" notuyla birlikte tüm akrabalara *shunkei-nuri* vernikli tütsü tepsisi göndermişti.

Kendince sebepleri olduğu doğru olsa da, Sachiko aslında eniştesinin töreni Osaka'da yaparlarsa şatafata kaçacaklarını düşündüğünü, boş yere masraf olmasından çekindiğini tahmin edebiliyordu. Babası sanatçıların, *geisha'*

ların hamisiydi. O nedenle üçüncü seneyi devriyesine kadar anma törenlerine, oyunculardan ve *geisha*'lardan da epeyce katılan oluyordu. İkinci anma töreninde, et-balık orucunun bitmesi vesilesiyle verdikleri ziyafet için, Shinsaibashi'deki ünlü Harihan Restoranı'nı tutmuşlardı. O gün, üstat Harudanji'nin elinde bir yelpaze ve mendille, ayaklarını altına alıp oturarak bir hikâye anlattığı *rakugo* gösterisi bile yapılmıştı. Oldukça görkemli olmuştu. Makioka ailesinin şaşaalı eski dönemlerini hatırlatmıştı.

Tatsuo o sefer üstlerine binen ekonomik yükten dersini almış 1931'de yedinci seneyi devriyesinde davetiyeleri sadece yakın çevrelerine iletmişti. Ancak babalarının vefatının seneyi devriyesinin gününü hatırlayan, duyup gelen çok olmuş, planladığı gibi sade bir törenle kalamamıştı. İlk başta bir restoranda ziyafet vermek yerine, tapınakta kumanya dağıtmayı düşünmüşse de, sonunda herkesi Harihan'a davet etmesi gerekmişti. Merhum babaları şaşaadan hoşlanırdı; o yüzden, "Babanızın töreninde kesenin ağzını açmanız ana babaya hürmet," diye sevinenler oluyordu. Ne de olsa Budist inancında ana babaya hürmetin önemli bir yeri vardı. Ancak durumları belliydi, ona göre davranmaları gerekirdi. Eski Makioka'ların konumlarıyla şimdikinin arasında dağlar kadar fark vardı. "Bu seferki töreni daha sade yapmamız şarttı. Babam da şimdi benim elimin ne kadar sıkışık olduğunu mezarından görüyordur," demekle yetinmişti o zaman Tatsuo.

On üçüncü seneyi devriyesinde bir sürü bahaneyle özellikle Osaka'dan uzak kalmaya çalışmış olmalıydı. Yaşını başını almış akrabalarının hepsi Tatsuo'nun yaptıklarına kızıp söylenmiş, "Babalarını anma töreninde Tokyo'dan kalkıp gelebilirlerdi. Bu kadarını olsun yapabilirlerdi, Makioka'ların başındakiler son zamanlarda iyice eli sıkı oldular efendim, masraf olacak olmasına ama so-

nuçta bir anma töreni her şeyden önemli değil mi?" diye söylenenler olmuştu. Tsuruko, kocasıyla bu insanların arasında kalmıştı. Bunun üzerine Tatsuo, "On yedinci anma töreninde Osaka'ya gider gönüllerini alırız," demişti. Sachiko daha önce böyle bir şey yaşandığı için, bu sene annesinin anma töreninin nasıl olacağını düşünüyor, yine Tokyo'da yapıp geçiştirirlerse, akrabaların söylenmeleri bir tarafa, asıl kendi içlerinin bir türlü rahat etmeyeceğini hissediyordu.

Eniştesi Tatsuo, annelerini hiç tanımamıştı. O yüzden herhangi bir his besliyor olması mümkün değildi. Sachiko'nun annesine duyduğu derin muhabbet, babasına beslediği hislerden farklı, daha özeldi. 1925'in Aralık ayında, elli dört yaşında beyin kanamasından hayatını yitiren babasının ömrünün kısa olduğunu söylememek mümkün değildi fakat annesi çok daha genç yaşta 1917'de otuz yedi yaşında hayatını kaybetmişti. Aklından bunları geçiren Sachiko, bu sene annesinin öldüğü yaşta olduğunu fark etti. Ablasıysa annesinin o yaşından iki yaş daha büyüktü. Annesinin hatıralarındaki görüntüsü, ablasının şimdiki halinden de, kendisinden de çok daha güzel ve saftı. Bu hislerinde annesinin vefat ettiği zamanların ve annesinin hastalığının büyük payı vardı. O zamanlar henüz on beş yaşında bir genç kız olan Sachiko'nun gözüne annesi, olduğundan daha hayat dolu gözüküyor olmalıydı. Genellikle veremli hastalar, hastalık ilerlediğinde iyice zayıflayıp çirkinleşir, betlerinin benizlerinin rengi değişirdi. Ancak anneleri bu hastalığına rağmen son günlerine kadar kendine has çekiciliğini yitirmemişti. Sadece yüzü iyice beyazlaşıp şeffaflaşmış fakat kararıp çirkinleşmemişti. Her ne kadar zayıflasa da, elleri ayakları son âna kadar akça pakçaydı. Annesi, Taeko'yu doğurmasının üzerinden çok geçmeden hastalanmıştı. Önce Hama-Dera'ya, ardından Suma'ya hava değişimi için gitmiş, sonunda deniz

kenarı sağlığına daha zarar verdiği için Minoo'da küçük bir ev kiralamışlar, oraya geçmişti. O zamanlar Sachiko'nun, ayda bir-iki kereden fazla annesini görmeye gitmesine izin verilmiyordu. Görüşmelerinde de, mümkün olduğunca kısa tutuluyordu. Sachiko, eve döndükten sonra aklında annesinin hayaliyle sahildeki dalgaların kasvetli sesi ya da çamların uğultusu birleşiyor, bu his hiç silinmiyordu. Zamanla annesi onun için kafasında idealleştirdiği bir mefhuma dönüşmüş, içindeki derin muhabbeti o hayale yönlendirmişti. Fakat annesi Minoo'ya geçtikten sonra, artık çok fazla vakti kalmadığını anladıkları için, öncekinden daha sık ziyaretine gitmesine izin vermişlerdi. Son gün sabah erkenden telefon gelmiş, Sachiko'ların onu son bir kez görmelerine fırsat kalmadan son nefesini vermişti.

Oraya gittiklerinde, günlerdir sürüp giden güz yağmurları hiç ara vermeden, bütün kasvetiyle annesinin odasının dışarıya açılan sürgülü kapısına vuruyordu. Kapının diğer tarafında küçük bir bahçe vardı. Oradan aşağı doğru inildiğinde başıboş akan bir nehre ulaşılırdı. O gün yağmur, bahçeden nehre kadar her yanı sarmış, hazan vakti açan Japon tırfıllarını dövüp duruyordu. Nehrin suyu iyice kabarmıştı. O sabah köylüler dağdan sel iner diye iyice telaşlanmışlardı. Yağmur sesinden çok kulakları sağır edercesine kükreyen çağıltının sesi duyuluyordu. Arada nehrin altındaki büyük taşlar birbirine çarptıkça güm güm diye sesler çıkarıyor, yarattığı zangırtı evi sallıyordu. Kız kardeşler sular yükselirse ne yaparız diye korkmalarına rağmen, annelerinin başucundan ayrılmamışlardı. Sachiko, tüm bunların içinde, sanki yitip giden bir çiğ tanesi gibi, bu dünyadan giden annelerinin huzurlu, sakin yüzünü görünce korkularını unutmuş, tüm ruhunu dinginlik sarmıştı. Annesini kaybetmekte oluşunun üzüntüsünden bir şey eksilmemişti ancak buna bir güzelliğin bu dünyadan gitmesinden duyduğu

hüzün de eklenmişti. Söze dökmek gerekirse, kişisel duygularından uzak, ahenkli bir hoşluğa eşlik eden bir hüzündü bu. Sachiko'lar annelerinin o güzü çıkaramayacağını bilseler de, o anda yüzü o kadar güzel görünmeseydi, o acıya dayanmaları daha zor olur, karanlık hatıralar akıllarından uzun süre çıkmazdı.

Babaları çok genç yaşlardan itibaren kendini zevk ve sefaya vermiş biriydi. Kendi zamanına göre, geç bir yaşta, yirmi dokuzunda, kendisinden dokuz yaş küçük olan anneleriyle evlenmişti. Yaşlı akrabalarından duydukları kadarıyla o zamanlar karıkocanın arası, babalarının ayağını bir süreliğine *chaya*'lardan uzak tutacak kadar iyiydi. Babasının canlı hareketli karakterine karşılık Kyoto'lu bir tüccar ailenin kızı olan, her şeyiyle tam bir "Kyoto güzeli" annesinin huyları birbirine taban tabana zıttı. Buna rağmen birbirlerine çok uygunlardı. Dışarıdan bakanların imrendiği bir çiftiler. Böyle anlatıyorlardı. Tüm bunlar Sachiko'nun hatırlamadığı, çok eskide kalan şeylerdi. Kendi hatıralarındaki babası her zaman evin dışında eğlenmeye giderken, annesi ise kocasının bu halini kabullenerek, şikâyet etmeden ona hizmet eden, şehirli bir ev hanımıydı. Annesi hastalığı nedeniyle hava değişimine gittikten sonra babası işi iyice vurdum duymazlığa dökmüş, har vurup harman savurmaya kadar vardırmıştı. Yine de Sachiko babasının Osaka'dan çok Kyoto'ya eğlenmeye gittiğini, kendisini de defalarca *chaya*'lara götürdüğünü, babasının yakınlık kurduğu *geisha*'ların çoğunu kendisinin de tanıdığını, şimdi hatırladığında, babasının "Kyoto güzel"lerine daha düşkün olduğunu anlayabiliyordu. Babası kızları içinde kendisinden de, Taeko'dan da çok Yukiko'ya düşkündü. Belki bunun başka nedenleri vardı. Ama dört kız kardeşin içinde Yukiko annelerine hepsinden çok benziyordu. Asıl sebebi buydu belki. Sachiko ve Taeko babalarına benzerlerdi. Tsuruko ve Yukiko ise an-

nelerine. Daha önce de yazdığımız gibi Tsuruko'nun boyu daha uzundu, daha iri yapılıydı. Bu yüzden siması "Kyoto güzel"i olsa da, annesinin narinliği, zarafeti yoktu onda. Annesi Meiji Dönemi kadınlarındandı; bu nedenle boyu bir elli bile yoktu, ufak tefekti. İnce parmakları, hoş ve narin elleri ayakları olan çıtı pıtı bir kadındı. Özene bezene yapılmış bir biblo gibiydi. Kız kardeşler içinde en kısa boylusu olan Taeko'dan bile ufak tefekti. Taeko'dan daha uzun olan Yukiko'nun, annesinden daha iriyarı olduğu su götürmezdi. Yine de içlerinde annelerinin huyunu suyunu, edasını en çok alan oydu. Annelerini çevreleyen o bir çeşit rayiha, belli belirsiz Yukiko'da da hissediliyordu.

Sachiko anma töreni meselesini kocasından işitmişti. Temmuzda da, ağustosta da ne ablasından ne Yukiko' dan bir haber almıştı. Eylülün ortalarına geldiklerinde, aile büyükleri olarak ablasıyla eniştesinden anma töreni için resmî davetiye geldi. Ancak pek beklemediği bir şekilde merhum annelerinin yirmi üçüncü seneyidevriyesi ile birlikte, merhum babalarının on yedinci seneyi devriyesinin de iki sene önceye alınarak bu vesileyle birlikte anılacak olmasıydı. Teinosuke de bunu ilk defa duyuyordu. "Tokyo'da ablam durumu anlattığında, sadece annemin yirmi üçüncü seneyi devriyesinden bahsetti. Babamınki ile ilgili bir şey söylemedi," diyordu. Ablası değilse de, eniştesinin en başından aklında bu olduğu açıktı. Merhum karıkocaların seneyi devriyelerinin bir arada anıldığı olurdu, öyle çok büyütülecek bir şey değildi. Eniştesi, babasının geçen seneki anma töreninden dolayı okları epeyce üzerine çekmişti. Hem bizzat kendisi, on yedinci seneyi devriyesini en güzel şekilde yaparak gönüllerini alacağım demişti. Bu söylediğini biraz göz önünde bulundurması gerekmez miydi? Hani, "O sözü verdiğim zamanla şimdinin koşulları birbirinden farklı,

böyle zor zamanlarda olduğumuz için," dese, bunda hayır denilecek bir yön yoktu. Ancak madem böyleydi, bu konuda kızabilecek akrabalara önceden bir sorup danışması, olurlarını alması gerekmez miydi? En son dakikada böyle oldubittiye getirmekle, emrivaki yapmış gibi olmuyorlar mıydı?

Davetiye, "Babamızın on yedinci, annemizin yirmi üçüncü seneyi devriyesi için, 24 Eylül Pazar günü sabah on, Osaka'da Shimodera-machi, Zenkei-ji Tapınağı'nda anma töreni düzenlenecektir" gibi sıradan bir yazıdan ibaretti. Davetiye ellerine ulaştıktan birkaç gün sonra ablası ilk kez konuyla ilgili telefon ederek detayları anlattı. "Geçenlerde Teinosuke geldiğinde, aklımızda böyle bir şey yoktu. Zaten eniştem en başından beri 'Milli Manevi Genel Seferberlik[1] çağrılarının yapıldığı böyle bir dönemde, törenlere falan para harcanacak zaman değil, babamın törenini de birlikte yapsak,' diye söyleyip duruyordu. Ancak yakın zamana kadar böyle bir şey yapmayı, sahiden düşünmemiştik, davetiyeyi de sadece annemiz için hazırlatmıştık. Fakat Avrupa'da savaş patlak verdikten sonra eniştenin fikri değişti. 'Velhasıl Japonya'da da fena şeyler olabilir. İkinci Çin-Japon Savaşı'nın başlamasının üzerinden üç sene geçti, kontrol edilemeyecek noktaya geldi. İşler daha da kötüleşirse, dünya çapında bir çalkantının içine çekilmemiz işten bile değil. Bizlerin de artık biraz daha idareli olmamız gereken zamanlar bunlar,' diyerek aniden babamızın törenini de birlikte yapmaya karar verdi. Bu sefer davetiye bastırmaya değecek kadar çok kişiyi çağırmadığımız için, birer birer elle yazdık. Bir anda karar verilince, eniştenin bankasından

1. 1937-1940 yıllarında, "milleti için kendini feda edip kendini adayarak milli maneviyatı yüceltme"ye yönelik oluşturulmuş politik hareket (KJN. 1998). (Ç.N.)

gençlere de davetiye yazmakta yardım etmeleri için rica ettik. Büyük bir telaşla hazırlayıp gönderdik. Bu yüzden akrabalara sorup danışma fırsatımız olmadı. Fakat umuyorum, bu sefer önceki gibi söylenen çok kişi çıkmayacaktır. Ben de bu sefer eniştenle hemfikirim."

Ablası bir çırpıda tüm bu mazeretleri sayarak, kendilerini savunduktan sonra, "Ben ve Yukiko, Masao ve Umeko'yu da alarak, yirmi ikisinde Tsubame Ekspresi ile geleceğiz. Sizde kalırız. Enişten ile Teruo da cumartesi gecesi yola çıkıp pazar sabahı gelecekler. O günün akşamı, gece ekspresi ile kimseye yük olmadan geri dönecekler. Ben iki yıldan beri ilk kez Osaka'ya dönüyorum. Hem evi de O-Hisa Kalfa'ya emanet ediyorum, içim rahat. Tekrar ne zaman oralara gelebilirim bilmiyorum. O yüzden dört-beş gün yanınızda kalmak istiyorum. En geç ayın yirmi altısında dönmem gerekiyor," dedi.

Sachiko, "Tören günü yemek verme işini nasıl yapacaksınız?" diye sorduğunda, ablası şöyle cevap verdi: "Şey o mu... öğlen yemeği için, tapınaktan Japon tarzı bir oda tutacağız, yemeği Kōzumiya'daki Yaotan Restoran'dan getirteceğiz. Her ihtimale karşı telefonla Shokichi'ye de haber verdim. O ilgilenecektir. Bir sorun çıkacağını sanmıyorum ama sen de bir kez tapınağı ve restoranı kontrol edersin. Otuz dört-otuz beş kişi kadar olacağız ama yine de kırk kişilik yemek sipariş verildi. İçki de kişi başına yarım şişe kadar olacak. *Sake*'lerin ısıtılması için rahibin karısından ve kızından yardım almayı düşünüyorum. Yemek sırasında misafirleri biz ağırlar, içki servislerini biz yaparız, ona göre gelirsin," dedi. Ablası öyle pek telefon etmezdi ama telefon edince de bir türlü bitirmek bilmezdi. Şu da var, bu da var deyip uzattıkça uzatırdı. "Yukiko'nun da, Taeko'nun da misafirlerle ilgilenmesini istiyorum. İkisin de hâlâ evlenememiş olması iyi olmadı," diye başlayarak, sonunda konuyu akrabalara getire-

ceği hediyelere kadar getirdi. Bunun üzerine Sachiko, "Madem öyle öbürsü gün görüşürüz," diyerek uygun bir fırsatını bulduğunda telefonu kapattı.

Dokuzuncu bölüm

Sachiko, ablasının telefonu kapatmadan önce çıtlattığı şeyi düşündü. Yukiko ile Taeko'nun da misafirlerin yanına çıkacağını söylemişti. Kendisini ablasının yerine koyduğunda, daha evlenip nereye gidecekleri belli olmamış iki kız kardeşini birden insanların karşısına çıkarmanın ne kadar zor olduğunu tahmin edebiliyordu. Büyük bir olasılıkla bu konu sadece ablasının değil, eniştesinin de içine dert oluyordu. Belki eniştesinin tören için bu kadar isteksiz olmasının sebeplerinden biri de buydu. Eniştesi ve ablası, en azından Yukiko'nun bu seneki uğursuz kabul edilen yaşına kadar evlenerek yerini yurdunu bulmasını istemiş olmalılardı. Yukiko otuz üç yaşına geldiği halde, hâlâ insanlar ona "küçükhanım, küçükhanım" diye hitap ediyorlardı. Yaşları kendisinden küçük kuzenleri bile evlenmiş, içlerinde çoluk çocuğa karışanlar olmuştu. Ama kız kardeşi hâlâ uygun bir kısmet bulamamıştı. 1931'de babalarının yedinci seneyi devriyesinde yirmi beş yaşındayken de herkes onun ne kadar genç göründüğüne şaşırmış, hiç yaşını göstermediğini söyleyerek övüp durmuşlardı. Eniştesi ve ablası tüm bunları kulakları aşınacak kadar çok duymuşlardı. Bu sefer de tekrar aynı şeyleri yaşamak durumundaydılar. Yukiko'nun genç görünüşü, o zamankine göre pek değişmiş değildi. Kendisi de akrabaların kızlarının ardında kalmış olmaktan rahatsızlık hissediyor gözükmüyordu. Buna rağmen insanlar onun haline vah

vah ederek, "Hiçbir eksiği olmayan 'küçükhanım'ın hâlâ kendine bir hayat arkadaşı bulamamış olmasının çok yazık olduğunu, rahmetlilerin yattıkları yerde bu duruma ne kadar hayıflanıyor olacağını" söyleyeceklerdi. Bunun sorumluluğunun ailenin büyükleri olarak eniştesinde ve ablasında olduğunu arkalarından konuşup duracaklardı. Sachiko, kardeşinin hâlâ evlenememesinde, kendi payı da olduğunu düşünmeden edemiyordu. Eniştesinin ve ablasının neler hissettiğini tahmin edebiliyordu. Doğrusunu söyleyecek olursa, Yukiko'nun dışında da aklını kurcalayıp duran bir başka sorun vardı. Ablasının bunca aradan sonra geleceğini duyduğunda bu yüzden kafası iyice karışmıştı. Söz konusu sorun, son zamanlarda Taeko cephesinde bir şeyler meydana geliyor olmasıydı.

Taeko, Itakura'yı kaybettiğinde tamamen hüsran içindeydi. Her şeye ilgisini yitirmiş gibi görünüyordu. Fakat bu durum çok uzun sürmemiş, iki-üç hafta içinde kendini toparlamıştı. Uğruna her şeyi göze aldığı aşkını hiç beklemediği bir anda yitirmişti. Evet, başlangıçta bir süre dağılmış, savrulmuştu. Fakat öyle kara kara düşünmeyi sevmeyen bir yapıdaydı. Kendisine bir çekidüzen vererek bir süre sonra tekrar dikiş okuluna gitmeye başlamıştı. İç dünyasında elbette bir şeyler oluyordu. Ama dışarıdan her zamanki o faal kız olmuştu. Sachiko onun bu haline hayranlık duyuyordu. Bir keresinde kocasına, "Böyle bir durumda acı çekmemesi mümkün değil ancak âcizliğini göstermemesi hayrete şayan. Gerçekten bunca şeyle baş etmesi, benim yanından bile geçemeyeceğim bir şey," demişti.

Sachiko temmuz ortalarında bir gün, Kuwayama Hanım'ı Kobe'deki Yohei Balık Lokantası'na öğle yemeğine götürmüştü. Gittiğinde, Taeko'nun az önce telefonla, akşam saat altı için, iki kişilik yer ayırttığını duydu. Taeko'yu sabah evden çıktığından beri görmemişti. O

yüzden nereden telefon ettiğini anlamadı. Yanındaki kişinin kim olacağını tahmin edemedi. Genç garsonlardan biri, "Son zamanlarda kız kardeşiniz iki kez bir beyle birlikte geldiler," deyince, Sachiko sebebini bilmeden irkildi. Bahsettiği erkeğin nasıl biri olduğunu sormak istemişti. Ancak yanındaki hanımın önünde böyle bir şey soramazdı. "Aa, öyle mi?" diyerek geçiştirmek zorunda kalmıştı. Açıkçası adamın kim olduğunu hem bilmek istemiş hem de ortaya çıkarmaktan ürkmüştü. O gün, Yohei Lokantası'ndan ayrıldıktan sonra, Kuwayama Hanım'la vedalaştı. Ardından Shinkaichi muhitinde gösterimde olan, daha önce de bir kez seyrettiği *Pépé le Moko* [Cezayir Batakhaneleri] adlı 1937 yapımı Fransız filmini izlemeye gitti. Film saat beş buçuk gibi bitti. Sonrasında, Yohei yakınlarına gidip biraz dolaşırsa, Taeko'yla o adamı görebileceğini içinden geçirdiyse de, bu fikri aklından çıkarıp doğrudan eve döndü.

Bunun üzerinden bir ay kadar geçmişti. Bir gün, ağustos ortalarında, Kigurō Kabuki Tiyatrosu'nun Kobe'ye gelmesini fırsat bilerek Teinosuke, Sachiko, Etsuko ve O-Haru dördü birden Shōchiku Tiyatrosu'na gittiler. Taeko o sıralarda, Sachiko onu sinemaya, tiyatroya davet etse bile çok nadir eşlik ediyordu. "Ben sonra kendim giderim ama bugünlük gelmeyeceğim," diyerek kendi başına gittiği çok oluyordu. Dördü Tamon-dōri Caddesi 8. Blok'ta, tramvay yolu üzerinde arabadan indiler. Teinosuke, Etsuko'yla birlikte Shinkaichi kavşağından Jurakukan tarafına önden geçmişti. Sachiko ve O-Haru "dur" işaretiyle arkada kalmışlar, beklemeleri gerekmişti. O sırada burunlarının dibinden, Nankōmae tarafından gelen bir araba geçip gitti. İçinde Okubata ve Taeko vardı. Yaz günü, gündüz vakti, açıkça görülüyordu, şüpheye mahal yoktu. Arabanın içindekiler aralarında bir şey konuşuyorlardı, onları fark etmemişlerdi.

Sachiko hemen, "Haru Kalfa, sakın beyefendiye de, Etsuko'ya da bir şey deme, tamam mı?" diye, onu ağzını kapalı tutması için tembihledi. Sachiko'nun birden renginin attığını gören O-Haru'da ciddileşerek, "Tamam efendim," diyerek, başını yere eğdi, yürümeye başladı. Sachiko kendisini toparlamak için, iki yüz metre kadar öteden giden Teinosuke ve Etsuko'dan gözlerini ayırmadan, özellikle adımlarını yavaşlattı. Böyle zamanlarda elleri hep buz keserdi, ne yaptığının farkına varmadan O-Haru'nun ellerini sıkıca tuttu. Susunca iyice daraldığından konuşmaya başladı:

"O-Haru Kalfa, sen Koisan'ın neler yaptığını biliyor musun? Son zamanlarda pek evde durmuyor," diye sordu.

O-Haru, "Şey," dedi.

"Bak bir şeyler biliyorsan, söyle... Deminki adamdan telefon geldi mi hiç?"

O-Haru, "Telefonu bilmiyorum efendim ama..." dedi huzursuzca. Sonunda ağzının içinde şöyle geveledi: "... şey aslında ben, Nishinomiya'da iki-üç kez karşılaştım efendim."

"Deminki adamla mı?"

"Hı, o adam... ve Koisan'la..."

Sachiko o sırada başka bir şey sormadı. Tiyatroda, ilk perdedeki *Nozaki-mura*'dan sonra, arada O-Haru'yla tuvalete gittiler. Sachiko sonra fuayede O-Haru'dan kalanını öğrendi. O-Haru'nun babası geçen ayın sonlarında basur ameliyatı olmak için Nishinomiya'daki bir makat hastalıkları kliniğine yatmıştı. O-Haru da, iki hafta kadar izin alarak babasına bakmıştı. O sırada genellikle günde bir kez yemek ya da başka bir şeyler getirmek için, Amagasaki'deki evleriyle hastane arasında gidip gelmişti. Klinik Nishinomiya'da Ebisu Tapınağı yakınlarındaydı. Şehirlerarası karayolunda Futaba-suji kavşağından Amagasaki'ye otobüsle gidiyordu. Gidip gelirken üç kez

Okubata ile karşılaşmışlardı. Okubata, bir seferinde O-Haru'nun bineceği otobüsten inmişti. İki kez de durakta otobüs beklerken görmüştü. Okubata diğer yöne Kobe'ye giden otobüse binmiş, hiç Noda tarafına gitmemişti. Otobüsü beklemek için karayolunu geçerek batıdan kuzeye yanlamasına gidiyor, dağ tarafındaki otobüs durağında bekliyordu. Okubata o otobüs durağının arkasındaki *manbō* yönünden çıkıp geliyor, karayolunu kuzeyden batıya yanlamasına geçiyor, kıyı tarafındaki otobüs durağında duruyordu. O-Haru, *manbō* sözünü kullanmıştı. Bu, Kansai'de artık pek kullanılmayan eski bir sözdü. Kısa tünel gibi bir anlama geliyordu. Artık bunun için "demiryolu geçidi" sözü kullanılıyordu. *Manbō* sözü eskiden, Flemenkçe *manbō* sözünden Japoncaya geçmişti. Böyle telaffuz edenler de vardı ama Kyoto-Osaka bölgesinde hemen herkes O-Haru'nun söylediği gibi söylerdi. Osaka-Kobe Karayolu'nda, Nishinomiya Futaba-suji kavşağının kuzeyinde Devlet Demiryolları hattı, doğu-batı arasında uzanırdı. Bu hatta, demiryolu geçidi denmeyecek kadar küçük, bir insanın yürüyerek güçlükle geçebileceği gibi bir tünel vardı. Oradan tam otobüs durağına çıkılırdı. O-Haru ilk göz göze geldiklerinde selam verip vermeme konusunda tereddüt etmişti. O sırada, Okubata kendisine tebessüm ederek şapkasını çıkarıp selam vermişti. Bunun üzerine kendisi de düşünmeden eğilerek karşısındaki selamlamıştı. İkinci karşılaştıklarında her iki tarafa da otobüs bir türlü gelmek bilmediğinden, uzun zaman beklemeleri gerekmişti. Karşı tarafta duran Okubata ne düşündüyse tren yolunu geçerek, pervasızca yanına gelmiş, "O-Haru Kalfa, seninle çok sık karşılaşıyoruz, değil mi? Buralarda bir işin mi var?" diye konuyu açmıştı. "Efendim, durum böyle... böyle..." diye anlatmış, kısa bir süre ayaküstü konuşmuşlardı. Okubata gülümseyerek, "Demek öyle, demek bu yakınlara geli-

yorsun. Madem öyle arada bana da uğrarsın. Şu geçidi geçer geçmez hemen orası," diyerek *manbō* girişini göstermişti. "Ipponmatsu'yu biliyorsundur, değil mi? Onun hemen yakınlarında, kolayca bulursun. Bir uğra olur mu?" demişti, sonra bir şeyler daha konuşmuşlardı. O sırada Noda'ya gidecek otobüs geldiğinden, "İzninizle efendim," diyen O-Haru otobüse binmişti. O-Haru'nun huyuydu. Böyle bir şey anlatırken, anlattığı kişinin konuşmasını taklit eder, konuşmayı yeniden canlandırarak aktarırdı. Okubata ile üç sefer karşılaşmıştı. Hepsi de akşam beş sıralarıydı. Üçünde de Okubata tek başınaydı. Bir başka sefer, Taeko ile de aynı otobüs durağında karşılaşmışlardı. O da aynı saatlerdeydi. O-Haru durakta beklerken, arkadan Taeko gelmiş, "O-Haru Kalfa," diyerek omzuna dokunmuştu. "Aaa, nereden çıktınız efendim?" diye düşünmeden ağzından kaçırmış, hemen ardından telaşla susmuştu. Birden arkasından ortaya çıkışına bakılırsa, *manbō*'dan geçip gelmişti. Ardından Taeko, "O-Haru Kalfa, ne zaman eve geri dönüyorsun? Baban nasıl oldu?" diye halini hatırını sormuştu. "Kei ile karşılaşmışsın öyle mi?" derken zoraki gülümsemişti. O-Haru ne söyleyeceğini bilemeden ağzında bir şeyler gevelerken, "Eve dön artık, bekliyoruz," diyerek diğer tarafa geçmiş, Kobe'ye giden otobüse binip gitmişti. O-Haru, "Sonra doğrudan eve mi döndü, yoksa başka bir yere mi, Kobe'ye falan mı gitti bilmiyorum," diye bitirdi.

Fuayedeki konuşmaları bu kadarla bitmişti. Sachiko, O-Haru'nun başka bir şeyler de bildiğini düşünerek iki gün sonra, devamını sordu. O sabah Etsuko'nun piyano dersi vardı. Etsuko'yu dersine O-Hisa götürdü, Sachiko, Taeko'nun da evden çıkmasını bekleyerek O-Haru'yu salona yanına çağırdı. O-Haru, "Başka bir şey bilmiyorum efendim," dese de, sonunda şunları anlattı: Kendisi o beyin Osaka'da yaşadığını zannederken, Nishinomiya'da

Ipponmatsu'nın orada evi olduğunu duyunca şaşırmış, bir gün *manbō*'dan geçerek oraya kadar gidip bakmıştı. Gerçekten de evi oradaydı. Evin önünde çalıdan yapılmış bir çit vardı. Kırmızı kiremitli, beyaz duvarlı küçük, iki katlı bir toplukonut eviydi. Üzerinde "Okubata" yazısından başka bir şey bulunmayan bir isim levhası vardı. Levhanın ahşabının yeni olduğunu görünce buraya yeni taşındığını tahmin etmişti. Gittiğinde saat altı buçuğu geçmiş, akşam karanlığı inmeye başlamıştı. İkinci katın penceresi açıktı. Beyaz tül perdenin ardında lambanın ışığı görünüyordu. İçeriden gramofonun sesi duyuluyordu. O-Haru biraz durup durumu anlamaya çalışmıştı. O bey ile birinin daha sesi geliyordu. Bir kadın sesi gibiydi, ancak plağın sesine karıştığından net duyamamıştı. O-Haru bunları söyledikten sonra, "Çalan plak şeydi efendim, işte var ya, Danielle Darieux'un *Retour à l'aube* [Şafağa Dönüş] filmi vardı ya... orada söylemişti ya... o şarkı efendim," demişti. O-Haru bir tek o zaman, eve bir bakmaya gitmişti, o kadar. Vakti olduğunda bir kez daha giderek, durumu iyice kolaçan etmek istemişti, ancak iki-üç gün sonra babası taburcu olmuş, kendisi de Ashiya'ya dönmüş, gitmeye fırsatı olmamıştı. Hanımefendiye söyleyip söylememek konusunda bocalayıp duruyordu. Sebebini söyleyecek olursa, o beyefendi de, Koisan da durakta karşılaştıklarında çok rahat bir şekilde konuşmuşlar, kendisini kimseye bir şey söylememesi konusunda tembihlememişlerdi. Buna bakılacak olursa, belki hanımefendinin de rızasını almışlardı. Kendisi de susması mı anlatması mı gerektiğini bilememişti. Sonunda gereksiz bir şeyler söylemektense, bir şey söylememeye karar vermişti. O-Haru, "Belki de Koisan bu sıralar o eve gidip geliyordur. Etraftaki dedikoduları bir kolaçan edip etraflıca bir araştırayım isterseniz," diyerek bitirmişti.

Sachiko, o gün arabada ikisini gördüğünde böyle bir şeyi hiç beklemediği için, çok şaşırmıştı. Sonra sakin kafayla düşünmeye başlayınca, Takeo'nun, Itakura meselesinden sonra Okubata'yla görüşmese de, tamamen ipleri koparmamış olduğunu anlamıştı. Artık Itakura yoktu. İkisinin arada sırada birlikte bir yerlere gitmelerinde şaşıracak bir taraf yoktu. Itakura'nın ölümünden on gün sonraydı galiba, Sachiko bir gün gazetede Okubata'nın annesinin ölüm ilanını görmüştü. "Küçük Efendi Kei'nin annesi vefat etmiş," diyerek, Taeko'nun yüzünden ne hissettiğini çıkarmaya çalışmıştı. Taeko, "Ya," demekle yetinmiş, hiç ilgi göstermemişti. Sachiko, "Uzun süredir mi hastaydı?" diye sorduğunda, "Şey..." deyip susmuştu. Bunun üzerine, "Bu aralar hiç görmedin mi?" diye sormuş, kardeşi, "Hı," diye ağzının ucuyla cevap verip geçiştirmişti. Sachiko o zaman, Taeko'nun Okubata'dan bahsetmekten hoşlanmadığını düşünmüş, o günden sonra, onun yanında "Küçük Efendi Kei"nin "Ke"sinin bile sözünü açmamıştı. Okubata ile tüm ilişkisini kestiğine dair doğrudan Taeko'nun ağzından bir şey işitmemişti. Dahası Sachiko, Taeko'nun ikinci bir Itakura meselesi çıkaracağından endişe ediyordu. Eğer hoşlarına gitmeyecek birini seçmesindense, Okubata ile arasının düzelmesinin başkalarına karşı da daha iyi olacağına inanıyor, belli etmese de böyle olmasını istiyordu. O-Haru'dan dinlediği kadarıyla tekrar bir araya geldiklerini söylemek için erkendi. Ama böyle olduğunu tahmin ediyordu. Taeko, hem Tokyo'daki aile büyüklerinin hem de Sachiko'ların, Okubata ile görüşmesine olumlu baktıklarını biliyordu. Eğer böyle bir şey varsa saklamasına gerek yoktu. Fakat bir süreliğine Okubata'ya farklı hisler beslemişti. Şimdi kendi rızasıyla ona geri döndüğünü söyleyemiyor olmalıydı. Belki Sachiko'ların durumu kendilerinin öğrenmesini daha uygun olacağını düşünerek, O-Haru'nun olan biteni onlara anlat-

masını umuyor olamaz mıydı? Sachiko böyle olduğunu tahmin ediyordu.

Sachiko bunları öğrenmesinin üzerinden birkaç gün geçtikten sonra bir sabah, yemek odasında bir süre baş başa kalmalarını fırsat bilerek Taeko'yla konuştu:

"Koisan, geçenlerde, Kigurō Kabuki Tiyatrosu'nu seyretmeye gittiğimizde seni, Shinkaichi'nin oralarda gördüm. Arabayla geçtiniz, değil mi?" diye sanki havadan sudan bahseder gibi sordu.

Taeko, "Hıı," deyip başını salladı.

"Yohei'e de gittiniz, değil mi?"

"Hıı."

"Küçük Efendi Kei'nin niçin Nishinomiya'da evi var ki?"

"Ağabeyi aileden reddetmiş, o yüzden Osaka'daki evde kalamıyor."

"Ne olmuş ki?"

"Ne olduğunu söylemedi."

"Annesi yakınlarda vefat etmişti, değil mi?"

"Hıı, evet onunla ilgiliymiş."

Ardından Taeko, evin ayda kırk beş yene kiralandığını, Okubata'nın orada, bebekken sütannesi olan kâhya kadınla birlikte yaşadığını anlatmaya başladı.

"Koisan, ne zamandan beri Küçük Efendi Kei'yle tekrar görüşmeye başladınız?"

"Itakura'nın kırk dokuzunda karşılaştık..."

Taeko her yedi günde bir Itakura'nın mezarını ziyarete gidiyordu. Geçen ayın başında, Itakura'nın kırk dokuzuncu günüydü. Taeko, sabah erkenden Okayama'ya gitmişti. Kabir ziyaretini tamamladıktan sonra, dönerken trene binmek için istasyona döndüğünde, Okubata'yı giriş kapısında onu beklerken bulmuştu. Okubata, "Senin mezar ziyaretine geldiğini biliyordum, dönmeni bekliyordum," demişti. O anda yapabileceği bir şey olmadığı

için Okubata ile birlikte Sannomiya'ya kadar dönmüştü. Itakura'nın ölümünden sonraki dönemde tekrar görüşmeye başlamaları ondan sonra olmuştu.

Taeko bunları anlattı. Ancak kendisi Kei'yle ilgili düşüncelerini değiştirmiş değildi. "Kendisi, 'Annem öldükten sonra hayatımda ilk kez dünyanın nasıl bir yer olduğunu anladım. Ailemden reddedildikten sonra gözlerim açıldı,' diye aklı başında şeyler söylüyor. Ancak ben söylediklerini olduğu gibi kabul etmiş değilim. Sadece Kei şimdi tek başına kaldı, ailesinden atıldı. Herkes onu görmezden geliyor. Bu halini görünce üzülüyorum. Ben öyle merhametsiz biri değilim, sırf bu durumda olduğu için onunla görüşüyorum. Benim Kei'yle ilgili hislerim aşk değil merhamet," diye durumu açıklamıştı.

Onuncu bölüm

Taeko'nun ağzından, bu konuyla ilgili lafları cımbızla almak gerekiyordu. Öyle uzun uzadıya sorulmasının hoşuna gitmediği belliydi. Sachiko daha sonra tekrar konuyu açmaya çalışmadı. Fakat durumu öğrendikten sonra pek çok şey dikkatini çekmeye başladı. Taeko zaten son zamanlarda sık sık eve geç geliyordu, nerede ne yaptığı, nasıl zaman geçirdiği belli değildi. Hâlâ bu evde yaşadığı halde, ailenin bir parçası değilmiş gibi görünüyordu. Tüm bunların sebebi şimdi daha iyi anlaşılıyordu. Taeko'nun, eve döndükten sonra âdeti olduğu gibi banyoya girmediği çok oluyordu. Böyle zamanlarda yüzünün ışıltısından geldiği yerde banyo yaptığı anlaşılıyordu. Her zaman kendine para harcamayı seven biri olmuştu. Itakura ile öyle bir ilişki yaşamaya başladığında

tasarrufun gerekliliğini anlamış, eli sıkılaşmıştı. Mesela, perma yaptırmak için bile ucuz güzellik salonlarına gitmeye başlamıştı. Fakat son zamanlarda tekrar, makyaj tarzından kıyafetlerine, aksesuvarlarına kadar her şeyi, çok güzel ve lüks olmaya başlamıştı. Sachiko, Taeko'nun kol saatinin, yüzüğünün, çantasının, sigara kutusunun, çakmağının ve daha pek çok şeyinin yerine bu son iki ayda yenilerinin geldiğini fark etmişti. Itakura hayattayken yanından ayırmadığı, Mitsukoshi'nin sekizinci katında, Okubata'nın yere fırlattığı o çok özel Leica fotoğraf makinesini, o zaman tamir ettirip tekrar kullanmaya başlamıştı. Ölümünün otuz beşinci gününden sonra Okayama'dan ailesi "merhumun hatırasına" diyerek eşyalarını dağıtırken, kamerasını da Taeko'ya yollamışlardı. Taeko bir süre bunu yanından ayırmamıştı. Ancak son zamanlarda onun yerine yeni bir krom Leica taşımaya başlamıştı. Sachiko başlangıçta bu durumu sadece, sevdiği adamı kaybedince Taeko'nun hayata bakışının birden değişmesine, tutumlu olmayı bırakarak para harcamaya karar vermesine yormuştu. Ama anlaşılan olay bununla kalmıyordu. Böyle düşününce, uzun zamandır yapma bebek imalatından da vazgeçmiş olduğunu hatırladı. Hangi arada yapmıştı kim bilir, bir gün Shukugawa'daki atölyesini öğrencisine devrettiğini söylemişti. Dikiş akademisinden de epeyce kaytarıyora benziyordu. Sachiko, şimdilik olanları kendine saklayarak uzaktan izlemekle yetinmeye karar vermişti. Ama Taeko'nun böyle rahat rahat Okubata ile görüşmeye başladığını, birlikte gezip tozduklarını aklına getirince elbette bir süre sonra Teinosuke'nin de gözünden kaçmayacağını düşündü.

Kocası, Okubata'dan hiç hazzetmiyordu. Durumu öğrenirse mutlaka söyleyecek bir çift lafı olurdu. Bu düşünceyle, bir gün kocasına durumu açtı. Kocası tam da beklediği gibi hoşnutsuz bir ifadeyle anlatılanları dinle-

di. Üzerinden iki üç-gün geçtiğinde bir sabah, çalışma odasına giren Sachiko'ya, "Şuraya oturuver," diyerek, "Küçük Efendi Kei'nin ailesinden nasıl atıldığını öğrendim," diye anlatmaya başladı. "İşin aslı geçen konuştuğumuzda, aileden atıldığını söylediğinde şüphemi çekti. Sağa sola sordum. Meğer Küçük Efendi Kei, oradaki elemanlarla birlik olup Okubata mağazasından malları yürütüyormuş. Üstelik ilk kez olmuyormuş. Daha önce de iki-üç kez yapmış. Her seferinde annesi, büyük oğluna yalvar yakar diller dökerek göz yummasını sağlamış. Fakat bu son seferde annesi vefat ettiği için artık onu koruyacak kimse olmamış. Durumu öğrenen ağabeyi küplere binerek dava edeceğini söylemiş. Sonunda araya birileri girmiş, annesinin otuz beşinin geçmesini bekleyerek aileden atmakla yetinmiş," diye devam etti. Sonra, "Koisan bu olanlardan haberdar mı bilmiyorum," dedi Teinosuke. "Eniştemlerin de, senin de, Koisan'ı, Küçük Efendi Kei' yle bir araya getirme düşüncenizi gözden geçirmeniz gerekmez mi? Özellikle eniştem gibi biri, böyle bir şeyi duyduğunda kesinlikle düşüncesini değiştirecektir. Bugüne kadar, Koisan'ın Küçük Efendi Kei'yle görüşmesine göz yummanızın, belki içten içe bu duruma sevinmenizin ardında, ikisinin evlenmesini en iyi çözüm olarak görmeniz vardı. Artık bu fikrinizden vazgeçmeniz gerekecek gibi görünüyor. Madem öyle, bu şekilde görüşmelerine izin vermenin doğru olmadığına inanıyorum. Diyelim ki sen, ablan ya da Yukiko öyle soyu sopu belirsiz biri olmasındansa, hâlâ 'Kei'nin daha uygun olduğunu' düşünüyorsunuz. Ama eniştemin olanlardan haberi yoktur herhalde. Eniştem, Küçük Efendi Kei affedilip de, ailesinin rızasını alarak usulüne uygun bir evlilik yapmayacaklarsa bu işe, 'Olur,' demeyecektir. Ayrıca bu durumda görüşmelerine izin vermek, ikisinin de hayrına değil. Hem bugüne kadar annesi olsun, ağabeyi olsun,

ona göz kulak olacak birileri vardı Küçük Efendi Kei'nin başında. Aileden atılınca küçük de olsa aklına estiği gibi davranacağı bir evi olması iyice fena. Olasılıkla aileden atıldığında, eline bir miktar para vermişlerdir. Kendisi bunu fırsat bilerek ötesini düşünmeden, elinde avucundakini saçıp savuruyordur. Belki Koisan da nasibini alıyordur bu harcamalardan. Eğer Koisan'ın, Küçük Efendi Kei'ye beslediği hisler aşk değilse, öyle olmayacak şeyler düşünmek istemiyorum ama nasıl baktığına göre sadece acıma olarak değil de, çok daha fena bir şey olarak görülebilir. Hem Koisan'ın kafasına göre davranmasına izin verirsek nihayetinde ikisi birlikte yaşamaya başlarlarsa, ne yaparız? Yok, öyle bir şey olmasa bile sadece Koisan'ın Nishinomiya'daki eve her gün girip çıktığını Küçük Efendi Kei'nin ağabeyinin de kulağına giderse, bizim hakkımızda neler düşünürler, kim bilir? Hadi diyelim Koisan hakkında fena şeyler söylenecek. Elden bir şey gelmez. Ama başındakiler olarak bizi de kötü görmezler mi?" Böyle diyen Teinosuke ekledi: "Ben ta en başından beri Koisan'ın davranışları konusunda kendimi geride tuttum. Şimdi de öyle aşırı karışacak değilim. Fakat Koisan görüşmeyi kesmeyecekse, en azından ablamla enişteme söyleyerek onların da izninin alınmasını istiyorum. Hiç olmazsa onların da bu işe en azından göz yumduklarını bilmiş oluruz. Öyle olmazsa, bu sefer onlara karşı çok zor durumda kalırız."

Son zamanlarda golfe merak salan Teinosuke, Ibaraki'deki klüpte, Okubata'nın büyük ağabeyiyle sık sık karşılaşıyordu. Anlattığına göre öyle anlarda hiç hoş olmuyordu bu durum.

"Tamam da, baksana, sence bizimkiler göz yumarlar mı?"

"Pek olacak bir iş değil ama..."

"O zaman ne yaparız?"

"Görüşmeyi kesmelerini istememiz gerekebilir."

"Gerçekten görüşmeseler iyi olur da, ya gizli gizli görüşmeyi sürdürürlerse..."

"Eğer Koisan benim öz kardeşim olsaydı, dediğimi dinlemezse aileden atardım."

"Öyle yaparsak tamamen Küçük Efendi Kei'nin yanına kaçmaz mı?"

Bunları söyleyen Sachiko'nun gözleri dolmuştu. Kendileri Taeko'yu gözden çıkarsalar, eve girip çıkmasını yasaklasalar, el âleme, Okubata'lara söyleyecek bir bahaneleri olur, başlarını dik tutabilirlerdi. Fakat bununla birlikte kocasının en istemediği sonucu da kendi elleriyle davet etmiş olmazlar mıydı? Kocası şöyle demişti: "Koisan kendi ayakları üzerinde durabilecek, yirmi dokuz yaşında bir kadın. Onu kendi istediğimiz tarafa çekmeye çalışmak hata olur. Önce bir evden atalım, görelim bakalım ne olacak. Eğer Kei'yle birlikte yaşamaya başlarsa yapacak bir şey yok. İşin orasına kadar kafamıza takarsak, bunun bir sonu yok." Sachiko'ya göreyse hepsinden çok böyle bir şey yaparak Taeko'ya "aileden atılmış" damgası yedirmek çok yazık olurdu. Bugüne kadar eniştelerine karşı elinden geldiğince korumaya çalıştığı kız kardeşini, bu kadarcık bir şeyde gözden çıkarmak doğru muydu? Kocası, kardeşini biraz fazla kötü görüyordu. Ne olursa olsun, Koisan küçük bir hanımefendi olarak yetiştirilmişti, naif, özünde iyi bir kızdı. Sachiko erken yaşta annesini kaybetmiş olan en küçük kardeşine hep merhamet duymuş, elinden geldiğince annelerinin yokluğunu ona hissettirmemeye çalışmış, onu sevip kollamıştı. Şimdi tam annelerinin seneyi devriyesi için anma töreni yapacakları bu zamanda evden atabilir miydi hiç!

"Ben sana öyle yap demiyorum ki," dedi Teinosuke karısının gözlerinin içine baktığında üzülmeden edememişti. "Koisan bu haliyle benim öz kız kardeşim olsaydı, diye farazi bir şey söyledim o kadar..."

"Bak, bu işi bana bırak sen. Ablam geldiğinde, bir tek ona durumu açarak işi kendine saklamasını sağlayacağım."

Aslında Sachiko gerçekten ablasıyla konuşup konuşmamakta tereddüt ediyor, ne zaman, nasıl söyleyeceğini tam bilmiyordu. En iyisi yirmi dördündeki tören bitene kadar bir şey söylememekti. Ablası ve yanındakilerin Ashiya'ya geldiği yirmi ikisi akşamı sadece Yukiko'ya açılarak bu konuda ne düşündüğünü öğrendi. Yukiko'ya göre işlerin eski haline dönmesi her açıdan gayet iyiydi. Küçük Efendi Kei'nin ailesinden atılması o kadar büyütülecek bir şey değildi, bir şeyler aşırdıysa da sonuçta kendi dükkânından değil miydi, başkasının bir şeyini almaktan farklıydı. Onun konumunda biri bu kadarcık olsun yapabilirdi. Aileden atılması bir süreliğine ona bir ders vermek için olmalıydı. Çok geçmez affedilirdi. O yüzden açık açık ortalıkta dolaşmamaya dikkat ederlerse, gizliden gizliye görüşmelerine göz yummaktan bir şey olmazdı. "Ablama bir şey söylememek daha iyi, ablama söylersek mutlaka enişteme yetiştirir," dedi.

Aile büyükleriyle ters gitmek gibi olsa da, bu seferki törende içine sinmeyen şeyler olduğu kesindi. Hem bu eksikliği telafi etmek hem de ne kadar zaman sonra bir araya geleceği ablası için, Zenkei-ji Tapınağı'ndaki toplantının arkasından, sadece dört kız kardeş kendilerinin bir araya geleceği mütevazı bir buluşma düzenlemek aklına geldi. Törenden iki gün sonrası ayın yirmi altısında, öğlen saatleri için, merhum anne babasının pek sevdiği Harihan Restoranı'nın Japon tarzı salonunu ayarladı. Teinosuke'den bu seferlik katılmamasını rica etti. Ablası ve kardeşlerinin dışında, sadece Tominaga Hala ile kızı Sameko'yu davet etti. Gösteri için de Kyoto'lu meşhur âmâ müzisyen Kikuoka-Kengyō ve kızı Tokuko'nun gelmesini sağladı. Tokuko'nun dışında Taeko Yenlerimde

Tütsüdanlık dansını yapacaktı, Kengyō *shamisen*, kendisi de *koto* ile *Zangetsu*'yu [Şafakta Gökte Asılı Kalan Mehtap] çalacaktı. Son on beş gündür, evde *koto* alıştırması yapıyordu. Taeko da Osaka'daki Saku-ine Hoca'nın yerine dans dersleri almaya gitmişti.

Ablası yirmi ikisinde geldi. Yirmi üçünde sabah erkenden, yanına sadece küçük kızı Umeko'yu alarak çıktı. Hem alışveriş yapacak hem de tanıdıklara uğrayıp hal hatır soracaktı. Akşam yemeğine bir yerlere davet edilmiş, geç dönmüştü.

Yirmi dördü tören günü, ablası, ablasının iki çocuğu Masao, Umeko ile Sachiko'lar karıkoca, Etsuko, Yukiko ve Taeko, O-Haru'yu da alarak saat sekiz buçukta evden çıktılar. Hanımların hepsi aile armalarını taşıyan geleneksel kıyafetler giymişlerdi: Ablası siyah iki kat *kurowa* kimonosunu giymişti. Sachiko ve diğer kız kardeşler her biri biraz farklılık gösteren mor tonlarında *hitokoshi* ipek kıyafetler, O-Haru da koyu kırmızımsı mor Çin ipeği giymişlerdi.

Yolda Hankyū hattının Shukugawa İstasyonu'ndan, kısa pantolonun altından kıllı bacakları gözüken, ağabey Kyrilenko da trene bindi. İçerdeki renkli topluluğu biner binmez gördü, Teinosuke'lerin önüne geldi. Yukarıdaki kayışa tutunarak konuşmaya başladı.

"Nereye efendim?" dedi hafifçe eğilip selam vererek. "Hepiniz bir aradasınız bugün."

"Bugün eşimin annesinin ölüm yıl dönümü. Hep birlikte tapınağa gidiyoruz."

"Aa, anneniz ne zaman vefat etti?"

"Yirmi üç sene evvel," diye cevap verdi Taeko.

"Kyrilenko Bey, Katharina'dan haber alıyor musunuz?" diye sordu Sachiko.

"Evet, tabii. Ben unuttum. Son mektupta sizlere selam yazmış. Katharina şimdi İngiltere'de," diye cevap verdi Kyrilenko.

"Berlin'de değil mi?"

"Berlin'de biraz kaldı o kadar. Sonra İngiltere'ye gitti. Sonra da kızını görebildi."

"Çok sevindim. İngiltere'de neler yapıyor?"

"Londra'da bir sigorta şirketinde çalışıyor. Şirket patronunun sekreteri."

"Öyleyse kızıyla birlikte mi yaşıyor?" diye araya girdi Teinosuke.

"Hayır, henüz değil. Kızını geri almak için dava açtı."

"Sahiden mi? Gerçekten zor..."

"Mektup yazdığınızda bizden de selam söyleyin lütfen. Ama savaş patlak verdiği için mektuplar da çok geç varıyordur herhalde, değil mi?" O zamana kadar Tokyo lehçesiyle konuşuyorlardı.

"Anneniz de meraktadır öyle değil mi?" diye sordu Taeko, Osaka lehçesiyle. "Şimdi Londra'ya da hava saldırıları oluyordur."

"Endişe edilecek bir durum yok, kardeşim cesurdur," diye cevap verdi Kyrilenko da Osaka lehçesine kayarak.

Törenden sonraki yemek, Harihan Restoran'da verdikleri yemeğin şaşaasını hatırlayanlar için biraz mütevazı kalsa da, hareketliydi. Zenkei-ji Tapınağı'nın rahibine ait üç odanın aralarındaki bölmeler kaldırılmıştı. Açılan alanda yan yana küçük yemek sehpalarının önüne oturmuş kırk kişi kadar vardı. Akrabaları haricinde, dülger Tsuda, Osaka'daki evlerini emanet ettikleri Otoyan'ın yerine orada bulunan oğlu Shōkichi, evlerine girip çıkan tanıdık birkaç kişi ve Senba zamanlarındaki mağazalarından iki-üç çalışanları vardı. Misafirlere *sake* servisini

Tsuruko dışındaki kız kardeşlerin yapması gerekiyordu. Ama kuzenleri olsun, O-Haru ya da Shōkichi'nin eşi olsun, bunu üstlenmişler, kendilerine pek iş düşmemişti.

Sachiko, bahçede boy atmış kırmızılı beyazlı Japon turfılı çiçeklerin dökülüşünü seyrederken annesinin öldüğü Minoo'daki evin manzarasını hatırlamıştı. O bu hatıralara daldığı sırada erkeklerin çoğu Avrupa'daki savaştan konuşuyorlardı. Kadınlar her zamanki gibi "Küçükhanım Yukiko" ile Koisan'ın ne kadar genç gözüktüklerinden bahsedip övüyorlardı. Bunu da ailenin reisi Tatsuo'ya başka bir şey ima etmeyecek şekilde uygun bir dille yapıyorlardı. Fakat eskiden dükkânlarında çalışan Tomatsuri adındaki bir adam sarhoş olarak, "Yukiko Abla, hâlâ bekârmışsın, öyle mi?" diye odanın bir ucundan bağırdı. "Sebebi ne ki?" diye hiç çekinip sıkılmadan devam edince ortalık biraz buz kesti.

Taeko iyice sakin bir sesle, "Biz... nasıl olsa geç kaldık ya..." diye cevap verdi. "O yüzden ağırdan alıyor, iyi birilerini arıyoruz."

"Tamam da, çok fazla ağırdan almıyor musunuz?"

"Aptal aptal konuşma! Geç olsun da güç olmasın, öyle demezler mi?" diye cevap verdi Taeko. Osaka lehçesiyle konuşuyorlardı.

Oradan buradan kadınların kıkırdama sesleri duyuldu. Yukiko da sessizce, gülümseyerek dinliyordu. Tatsuo ise duymazdan gelmişti. Savaş yılları olduğu için, o dönemde sivil erkeklerin de giydiği tek tip sivil savunma üniformasının üstünü çıkarmış, bir tek atletle kalmış olan Tsukuda, "Tomatsuri, Tomatsuri..." diye diğer uçtan lafa karıştı. "Parayı vurmuşsun doğru mu?" Koyu renkli yüzünde altın dişleri ışıldayarak böyle sordu.

"Yok da, şimdi daha büyük bir vurgun yapacağım!"

"Ne oldu? İyi bir şeyler mi oluyor?" Aralarında keskin bir lehçeyle konuşuyorlardı.

"Bu ay Kuzey Çin'e gideceğim. Kız kardeşim Tientsin'de bir müzikholde sahneye çıkarken, bizim ordu onu keşfedip casus olmasını istemiş."

"Yoo..."

"Şimdi orada yaşayan bir Japon casusun karısı oldu. Hali vakti çok yerinde. Arada bin-iki bin yen gönderiyor buraya."

"Ah keşke benim de öyle bir kız kardeşim olsa..."

"Kız kardeşim bana, 'Ülkede kalıp oyalanmanın zamanı değil, Tientsin'e gelirsen burada rahat para kazanırsın,' diyor."

"Beni de yanında götür! Dülgerliği hemen bırakırım!"

"Para kazanacaksam ne olursa yaparım. Godoş bile olurum fark etmez."

"İşte böyle! Para kazanmak için gözünü biraz karartmak gerek," diyen Tsukuda ardından, "O-Haru Kalfa, *sake* şişesini buraya getiriver," diyerek içmeye devam etti. Dülger, daha önce Ashiya'da kendisine içki ikram ettiklerinde, O-Haru'nun koyduğu *sake*'lerle kafayı bulmuştu. Sonra da, "Baksana O-Haru Kalfa, benimle evlensene! Eğer kabul edersen hemen şimdi evdekini kapıya koyacağım. Bak şaka yapmıyorum, doğru söylüyorum," deyip durmuştu. O-Haru'nun da hoşuna gitmiş, eğlenerek kıkırdamaya devam edince, adam da susmak bilmemişti. Bugün adam biraz fazla üzerine gelince, O-Haru uygun bir fırsatını bulduğunda, "Sıcak *sake* getireyim," diyerek mutfağa kaçıvermişti. Tsukuda'nın ardından, "O-Haru Kalfa, O-Haru Kalfa," diye seslenmesini duymazdan gelmiş, mutfak kapısından çıkarak bahçedeki yeşilliklerin gölgesine gizlenivermişti. Siyah saten dokuma kimono kuşağının arasından *konpakt*'ını çıkarıp hafif çakırkeyif görünüşüne bir çekidüzen vermişti. Etrafına usulca bir göz atarak, kimsenin olmadığına kanaat getirince; sık sık

uğradığı bir dükkânın baştezgâhtarının gizlice kendisine verdiği enamel sigara kutusunu açtı, bir sigara çıkardı. Telaşla yarısını içtikten sonra söndürüp kutuya tekrar koydu. Ardından içeri yöneldi.

On birinci bölüm

Ablası, ne olursa olsun yirmi altısında yola çıkması gerektiğini söylemiş, öğleyin hep birlikte Harihan Restoranı'na gittikten sonra, Ashiya'ya tekrar uğramadan, bir saat kadar Shinsaibashi'de şöyle bir dolaşmıştı. Sonra da Sachiko'larla birlikte dosdoğru Osaka'ya Umeda İstasyonu'na gitmişti.

"Ablacığım, uzun süre tekrar gelemezsin herhalde, değil mi?" dedi Sachiko.

"Sachiko'cuğum asıl sen Tokyo'ya gel," diye ona cevap verdi ablası üçüncü sınıf kompartımanın penceresinden başını çıkararak. Yanında çocuklar olduğu için yataklı vagondan yer alsa bile uyuyamayacağını düşünmüş, "İkinci sınıf olmuş, üçüncü sınıf olmuş fark etmez," diyerek tren masrafından biraz tasarruf etmişti. "Tokyo'da bu ay Kigurō Kabuki Tiyatrosu gösterisi yok ama gelecek ay var," diye devam etti.

"Kigurō, geçen ay Kobe'de Shōchiku Tiyatrosu'na gelince izlemeye gittik. Tokyo-Osaka gibi büyük bir şehirde yapılan gösterilerden farklı tabii. "Aklını Yitirmiş *Yasuna*"yı sergilediler ama *kabuki* ustası Enju-dayū bile çıkmadı."

"Gelecek ay, Kigurō'nun gösterisinde sahnede gerçek bir karabatak kullanarak, Nagara Nehri'nde karabatakla balık avlama *ukai* sahnesi öyle sergilenecekmiş."

"Yeni bir eser demek ki. Ben en çok dansları görmek istiyorum."

"Böyle deyince aklıma geldi, Koisan'ın dansını Tominaga Hala pek methetti. Bana, 'Koisan'ın bu kadar iyi dans ettiğini hiç bilmiyordum,' dedi."

"Yukiko Ablacığım sen binmeyecek misin?" diye sordu Masao, Tokyo aksanıyla.

"..."

Yolcu edenlerin arasında, Sachiko'nun arkasında duran Yukiko, zoraki bir gülümsemeyle ağzında bir şeyler geveledi. Ancak tren kalkış gongu çalmaya başladığı için kimse bir şey duymadı. Ablasıyla birlikte buraya gelirken, burada kalmayı istediği her halinden belliydi. Ablası da birlikte dönelim dememiş, kendisi de bir şey söylememiş, kendiliğinden böyle olmuştu.

Sachiko, Yukiko'nun fikrine uyarak Taeko meselesini ablasına hiç açmamıştı. Ancak Sachiko'nun kendisine hiçbir şey söylememesini farklı yorumlayan Taeko, sonraki günlerde Nishinomiya'ya iyice açık açık gidip gelmeye başladı. Hani gündüz olsa bir yere kadardı ama akşam yemeklerine üst üste gelmeyince, Teinosuke'nin yüzünün rengi değişiyordu. Sachiko kimseye belli etmese de çok endişe ediyordu. Böyle akşamlarda hiçbiri ellerinden geldiğince "Koisan" lafını ağızlarına almıyordu. Ama hepsi ne olduğunun çok iyi farkındaydı, tatları tuzları kalmıyordu. Ayrıca bu durumun, Etsuko'yu nasıl etkileyeceğinden endişe ediyorlardı. Her ne kadar Etsuko, annesinden ya da Yukiko'dan, Taeko'nun geç gelmesinin sebebinin yapma bebek işindeki yoğunluğundan olduğunu duysa da, buna bir an bile inanmadığı aşikârdı. Kimse kendine bir şey tembihlemediği halde, o da akşam yemeklerinde Taeko'dan bahsetmemeye başlamıştı. Sachiko, Taeko'yu defalarca özellikle kocasının ve Etsuko'nun dikkatini çekmeme-

si konusunda uyarmıştı. Buna rağmen kardeşi, "Hı hı," deyip kulak arkası ediyor, iki-üç gün eve erken geliyor, hemen ardından eski haline dönüyordu.

Kocası sonunda dayanamayarak bir akşam Sachiko'ya, "Baksana, geldiğinde ablama Koisan meselesini açtın mı?" diye sordu.

"Konuşmak istedim ama fırsat olmadı..."

"Niye ki?" Kocasının sesi hiç alışkın olmadığı gibi sertti.

"Aslında Yukiko'yla konuştuğumuzda ablama bir şey söylememek daha iyi deyince..."

"Yukiko neden böyle bir şey dedi ki?"

"Yukiko, Küçük Efendi Kei'nin halinden anlıyor. Görmezden gelelim, diye düşünüyor sanırım."

"Halinden anlamak da bir yere kadar. Tüm bunlar kim bilir Yukiko'nun kısmetini ne kadar engelliyordur."

Kocası çok kızgın bir ifadeyle konuşmuştu. Ardından susup tek kelime etmedi. Sachiko kocasının aklından geçenleri tahmin edemiyordu. Ekimin ortaları gibi kocası iki-üç günlüğüne Tokyo'ya gitti. Dönüşte kocasına, "Shibuya'ya ablamlara uğradın mı?" diye sordu.

Teinosuke, "Evet, konuyu ablama anlattım," diye cevap verdi. "Ablam meseleyi iyice bir düşüneceğim, dedi ama ne düşündüğünü söylemedi," dedi. Sachiko sonrasında bu konudan uzak durmaya çalıştı. O ayın sonunda ablasından hiç beklenmediği bir mektup geldi:

25 Ekim

Sevgili Sachiko,

Geçen ay çoluk çocuk geldik, size zahmetler verdik. Bununla da kalmayıp Harihan'daki güzel davetinle, memleketimin güzelliklerini gönlümce hissetme fırsatı bulmak beni çok mutlu etti. Döndüğümüzden beri başımı işlerden kaldırıp bir teşekkür mektubu bile yazamadım. Ne yazık ki bu sefer hiç elim gitmese

de, nahoş şeylerden bahsetmek durumundayım. Ne olursa olsun bunları sana anlatmalıyım, başka bir yolu olmadığı için kalemi elime aldım. Bahsettiğim konu Koisan meselesi. Geçen geldiğinde Teinosuke'den ilk kez en başından sonuna kadar her şeyi duydum, gerçekten dehşete düştüm. Teinosuke, "Hepsini anlatacağım," diyerek, Itakura denilen adamdan başlayarak yakınlarda Küçük Efendi Kei'nin ailesinden atılmasına kadar her şeyi anlattı. Duyduklarımın her biri aklımın almayacağı şeyler. Koisan hakkındaki dedikodular önce de kulağıma az biraz çalınmıştı. Fakat bu kadar iffetsizlik aklımın köşesinden bile geçmemişti. Başında sen olduğun için öyle bir hata yapmasına izin vermezsin diyordum. Yanılmışım. Şimdiye kadar ben ne zaman Koisan'ın kötü yola gitmemesi için çabalayıp şöyle bir hizaya sokmaya çalışırsam, her seferinde sen araya girdin, onu korudun! Koisan gibi bir kız kardeşim olduğu için utanç duyuyorum. Makioka ailesi için de tam bir yüz karası. Duyduğuma göre Yukiko bile onun suç ortağı olmuş, bu olayı bize duyurmanıza gerek olmadığını söylemiş. Yukiko olsun, Koisan olsun, eniştelerini hiçe sayarak olmaları gereken yerde, aile büyükleri olarak bizim yanımızda olmaktan hep kaçındılar. Bu tür bir şeyin olmasına izin verirken aklınızdaki neydi? Sizin üçünüzün el birliği ederek eniştenizi zor durumda bırakmak için özellikle böyle kötü davrandığınızı düşünmekten başka bir açıklama bulamıyorum. Bunların hepsi bizim ihmalimizden kaynaklanıyor!

Çok şey yazdım ama içimdekileri söylemek istedim. Seni rahatsız ettiyse kusur bakma.

Sana asıl yazmamın sebebi Koisan'dır. Doğruyu söylemek gerekirse biz de mümkün olursa Küçük Efendi Kei'yle evlenmesinin en iyi çözüm olacağını düşünüyorduk. Ama son durumu öğrendikten sonra bu düşüncemizden vazgeçtik. Bir süreliğine bir-iki adım geri çekilelim. İlerde ailesine geri kabul edilirse, yeniden düşünebiliriz. Fakat şu anda öncelikli olarak Koisan'ın, ailesinden atılmış Küçük Efendi Kei'nin evine girip çıkmasını engellememiz gerekiyor. Koisan için de kötü olur.

İlerde onunla evlenmeyi düşünüyorsa şimdi görüşmeleri, Okubata'lara menfi bir intiba vermekten öteye geçmez. Enişten, Koisan görüşmeyi keseceğim dese bile, ona güvenemeyeceğimizi düşünüyor, o yüzden bir süreliğine Tokyo'ya gelmesini istiyor. Bildiğiniz gibi burada evimiz küçük, sizinki gibi yaşam koşullarımız da yok. Bu koşullara gelecek olması insanı üzüyor. Ancak böyle bir zamanda bunları düşünecek değiliz. Sen kendisine durumu anlatır, mutlaka buraya gönderirsin. Enişten de, "Şimdiye kadar evimiz dar diye çağırmaktan imtina etmemiz iyi olmadı. Bu daracık yerde karşılıklı sabır göstererek yaşayacağız, Yukiko'nun da geri gelmesini istiyorum," dedi.

Sachiko, bu kez Koisan'a yumuşak davranma lütfen. Eğer Tokyo'ya gelmek istemezse, lütfen siz de evinizde tutmayın. Eniştenin isteği bu yönde. Ben de onu destekliyorum. Enişten, "Bu sefer olsun Sachiko da bizim yanımızda dursun, kararlı davransın," diyor. Biz bu konuda kararlıyız, hiç oyalanmadan, Tokyo'ya mı gelecek, yoksa Makioka ailesiyle bağlarını mı koparacak, bu ay içinde birine karar versin, bize bildirin. Söylememize bile gerek yok, aileden ayrılmasını istemiyoruz, işin uygun bir şekilde hale yola girmesi için sen de Yukiko da onu razı etmeye çalışın lütfen. Cevabınızı bekliyorum.

Tsuruko

"Yukiko'cuğum, ablamdan böyle bir mektup geldi. Bir okuyuver."

Sachiko ağlamaktan kızarmış gözleriyle, mektubu ilk Yukiko'ya göstererek, "Ablamın hiç yazmadığı kadar sert bir mektup. Yukiko'cuğum sana da kızıyorlar, bak," dedi.

"Bu mektubu eniştem yazdırmıştır."

"Öyle olsa bile, ablam kendi elleriyle yazmadı mı?" diye konuştu Sachiko.

"Eniştenizi hiçe sayarak olmaları gereken yerden, aile büyükleri olarak bizim yanımızdan hep kaçtılar, diyor da, bu geçmişte kalmadı mı? Tokyo'ya gittikten son-

ra eniştem gerçekten bizi yanına almayı aklına getirmedi," dedi Yukiko.

"Evet, hep, 'Yukiko neyse de, Koisan gelirse zor olur,' deyip durmuyor muydu?" diye onayladı Sachiko.

"Yani öyle bit kadar bir eve mi çağırıyorlar?"

"Mektuba bakılırsa Koisan'ın iyi bir kız olmaması benim yüzümdenmiş. Ben olmasam Koisan onların sözünü hiç dinlemezdi. Aksine ben aralarına girerek ona göz kulak olduğum için raydan çıkmadı. Ablam böyle diyor ama ben onu dizginlemeseydim çoktan işler başka yere varır, gerçekten kötü bir kız olurdu. Ben böyleyim, hem ablamları hem Koisan'ı düşünerek hiçbiri zarar görmesin düşüncesiyle kendimi yiyip bitirerek yaptım her şeyi," diye konuştu Sachiko sitemle.

"Ablamlar, eğer başınızı ağrıtırsa kapıya koyarız olur biter diye işe kolayından bakmıyorlar mı?" dedi Yukiko.

"Koisan'ın Tokyo'ya gitmeyi kabul edeceğini hiç sanmıyorum. Peki ne yapacağız?" diye sordu Sachiko.

"Böyle bir şeyi ona sormaya bile gerek yok!" diye cevap verdi Yukiko.

"O zaman ne yapacağız?"

"İşi biraz oluruna bıraksak..."

"Bu sefer yapamayız. Teinosuke Enişten de, onların yanında," diyen Sachiko sonunda, "bir konuşalım bakalım ne diyecek," diye karar verdi. "Yukiko'cuğum sen de yanımızda olursun."

Ertesi sabah üst katta Sachiko'nun odasında, üç kız kardeş baş başa konuştular.

"Baksana Koisan, çok uzun olmasa da bir süreliğine Tokyo'ya gitsen?" dedi Sachiko.

Bunu duyan Taeko çocuk gibi başını sallayarak "olmaz olmaz" yaptı. "Onlarla yaşamaktansa ölmeyi tercih ederim!"

"Öyleyse ne diyeyim onlara?" diye sordu Sachiko çaresizce.

"Sen ne cevap vermek istiyorsun?" dedi Taeko.

"Biliyorsun, bu sefer Teinosuke Enişten de onları destekliyor. Gizlemek, oyalamak olmaz."

"Madem öyle bir süreliğine kendi daireme çıkarım."

"Koisan, Küçük Efendi Kei'nin yanına taşınmazsın, değil mi?" diye sordu Sachiko emin olmak istercesine.

"Görüşmeyi sürdürürüm ama birlikte yaşayacak değilim."

"Neden öyle dedin?" diye sordu Sachiko kardeşinin kafasındakini anlamaya çalışarak.

Bu soru üzerine Taeko önce bir şey söylemedi. En sonunda yanlış anlaşılmak istemediğini anlattı. Yanlış anlaşılmaktan kastettiği şey, kendi hisleri Kei'ye merhamet duymanın ötesine geçmediği halde, sanki âşıkmış gibi düşünülmesini istemiyordu. Sachiko'lar bu açıklamanın, kardeşlerinin yenilse de burnundan kıl aldırmamaya çalışmasından olduğuna kanaat getirdiler. Bu süre içinde tek başına yaşarsa, evden ayrılmış olsa bile görünüşü kurtarırdı.

"Söz ver Koisan, kendi dairende yaşayacaksın, değil mi? Söz ver!" Sachiko biraz rahat nefes almış gibi konuştu. Sonra da, "Madem öyle, senin için de üzülüyorum ama bir süre böyle yaparsın olur mu?" diyerek durumu kabul etti.

Yukiko, "Kendi dairen olursa ben de arada gelirim sana," deyince, Sachiko da, "Sahiden Koisan. Söylemeden de biliyorsundur zaten de, çok büyütmeye gerek yok. Öyle gerektiği için bir süreliğine kendime bir daire tuttum, orada yaşıyorum, dersin, kimseye evden ayrıldığını söylemezsin. Teinosuke ve Etsuko'nun seni görmemesi daha iyi, o yüzden gelirsen gündüz uğrarsın. Ben de her za-

man O-Haru Kalfa'yı yanına yollarım, bir elim üzerinde olur."

Bunları söylerken Sachiko'nun da, Yukiko'nun da gözleri doldu. İçlerinde bir tek Taeko serinkanlı görünüyordu. Yüzünden bir şey anlaşılmadan, "Eşyalarımı ne yapsam," diye sordu.

"Dolaptaki eşyalarını, göze çarpan öteberini almazsan pek iyi olmaz. Fakat önemli şeylerini burada bırak. Nereyi tutacaksın?"

"Daha düşünmedim."

"Matsuzumi Evleri nasıl?"

"Shukugawa'dan başka bir yerde tutmak istiyorum. Şimdi çıkarım. Bugün bir yer tutar öyle dönerim."

İki ablası odadan çıkınca Taeko tek başına cumbanın pervazına oturdu. Sonbaharın son günlerindeki açık gökyüzüne baktı. Bir süre sonra yanaklarından gözyaşları sicim gibi akmaya başladı.

On ikinci bölüm

Taeko'nun taşındığı yer, şehirlerarası yolda Motoyama otobüs durağının kuzeyinden biraz içe doğru, Kōrokusō Apartmanı'ndaydı. O-Haru'nun anlattığına göre biteli çok olmamış yeni bir binaydı. Tarlaların ortasında tek başına duruyordu. Daha tesisatı bile tamamlanmamış çıplak bir yapıydı. Sachiko, kardeşinin taşınmasının üzerinden henüz üç gün geçmişti ki, öğle yemeğine davet etmeyi düşündü. Yukiko'yla birlikte Kobe'ye giderek telefon ettiler. Evde yoktu. O-Haru'ya sorduklarında, "Sabah erken saatler dışında, genellikle dışarıda oluyor efendim," diye açıkladı. Sachiko, kardeşinin birkaç güne

kalmaz çıkıp geleceğini ummuştu. Oysa Taeko, günler geçtiği halde ortada görünmemiş, tek bir telefon bile etmemişti.

Teinosuke, karısıyla Yukiko'nun, Taeko'yla "ilişkilerini tamamen kestiğine" inanmış mıydı, yoksa gizliden gizliye görüşmelerinin kaçınılmaz olduğunu düşünerek işin ardını mı bırakmıştı bilmiyorlardı. Taeko'yu evden göndermiş olmaları ona yetmiş görünüyordu. Etsuko'ya durumu, Koisan, Kōrokusō Apartmanı'nda bir atölye tuttu orada kalıyor diye açıklamışlardı. Çocuk şüphe etse de, bununla yetinmişti. Sachiko ve Yukiko ise, zaten şimdiye kadar Taeko'nun yüzünü pek sık görmüyorduk, pek bir şey değişmedi, diye düşünmeyi seçmişlerdi. Onlara göre, evde hissedilen o boşluk, aslında evvelden beri vardı. Bu olaylar yüzünden olmamıştı. Sadece kız kardeşlerden birinin dışlanmış damgası yediğini düşündüklerinde üzülmeden edemiyorlardı.

Bu üzüntülerini avutmak için birlikte, iki-üç günde bir Kobe'ye iniyorlar, sinemaya gidiyorlardı. Eski, yeni ne olursa seyrediyorlardı. Bazen günde iki film izledikleri bile oluyordu. Bir ay içinde ikisinin izlediği filmleri sayarsak: Amerikan filmi 1937 yapımı *Ali Baba Goes to Town* [Ali Baba Kasabaya İndi], 1936 yapımı Alman filmi *Das Mädchen Irene* [Irene Adlı Kız], Fransız filmi *Hélène*, 1936 yapımı Avusturya filmi *Burgtheater*, 1938 yapımı Amerikan filmi *Boys Town* [Çocuklar Kasabası] 1938 yapımı Amerikan filmi *Suez*'i [Süveyş] ve başka filmleri de izlemişlerdi.

Şehirde dolaşırken yolda Taeko'yla karşılaşırız belki diye bakınıp durmuşlardı ama karşılarına çıkmamıştı. Uzun süre ses soluk çıkmayınca bir sabah O-Haru'yu durumuna bir baksın diye göndermişlerdi. "Bu sabah gittiğimde daha uyuyordu. İyiydi. Hanımefendi ve Küçükhanım Yukiko merak ediyor, bir uğrasanız dediğimde, güle-

rek, 'Yakında gelirim endişe etmelerine gerek yok,' dedi."

Sonrasında aralık ayı içinde gösterime giren, epeydir gelmesini beklediklerі 1938 yapımı Fransız filmi *Prison sans Barreaux*'u [Açık Cezaevi] seyretmeye gittiler. O günden sonra Sachiko soğuk algınlığından bir süre dışarı adım atamadı.

Taeko, Etsuko'nun okulunun tatile girmesinden bir gün önce, yirmi üçü sabahı, neredeyse iki ay aradan sonra çıkageldi. Yeni yıl için kıyafetlerini bavula doldurarak, bir saat kadar sohbet etti. Sonra, "Yeni yıl geçsin, yeni yılınızı kutlamaya uğrarım," diyerek çıktı. Yeni yılın on beşi sabahı tekrar uğradı. O yılın bolluk bereket içinde geçmesi için yapılan, Azuki fasulyesi lapası yedi. O gün biraz daha ağırdan alarak öğleden sonra döndü.

Sachiko yıl sonunda soğuk aldığından beri dışarıdaki soğuktan çekinerek, evde kapalı kalmıştı. Yukiko da sinemaya gitmeyi o kadar sevdiği halde tek başına öyle yerlere adımını atmazdı. Bu yaşına gelmesine rağmen, hâlâ pek utangaçtı. Ufak tefek alışverişe bile biriyle birlikte çıkardı. Sachiko, Yukiko *shodō* [kaligrafi], *cha no yu* [çay sanatı] hocalarına giderken, Sachiko da kardeşinin yanına düşer, ona eşlik ederdi. Her defasında böyle yapmak zor gelmiş, iki-üç seferde bir tek başına göndermeye başlamıştı. Ayrıca geçen seneden beri yapmak istediği bir şeyi de yaptı. Yukiko'yu yüzündeki lekenin tedavisi için iki günde bir iğne olmaya gönderdi. İğneler Osaka'daki cildiyecinin tavsiyesiyle yapılan kadınlık hormonu ve C vitaminiydi. Doktor Kushida'nın orada yaptırıyordu. Tüm bunların yanında, haftada iki kez Etsuko'nun piyano dersinin olduğu günler, dersten sonra ona tekrar yaptırmak da Yukiko'nun işi olmuştu.

Sachiko bir başına kaldığında sık sık piyanoyla vakit geçirmeye başlamıştı. Bundan sıkıldığında üst kattaki sekiz *tatami*'lik odada kaligrafi çalışıyor ya da O-Haru'yu

yanına çağırarak *koto* öğretiyordu. O-Haru bir yıl önce sonbahardan beri *koto* çalışıyordu. Sachiko, O-Haru'ya, buralarda yedi-sekiz yaşlarındaki bir kız çocuğunun, *koto* öğrenirken çalıştığı parçaları öğretiyordu *Hako-iri no, Hime mo Dashikeri Hina-matsuri* [Sandıktaki Prenses, Kız Çocuklar Festivali] melodisi ya da *Shiki no Hana* [Dört Mevsim Çiçekleri] parçalarıyla başlamışlardı. Arada Sachiko'nun içinden geldikçe öğretmeye devam etmişti. Şimdi *Kurokami* [Siyah Zülüf] ve *Manzai* [On Bin Yıl] ezgisine kadar gelmişlerdi. O-Haru, kız okuluna gitmek istemediği için hizmetçiliği seçmiş olduğu halde, bu tür geleneksel sanatlara düşkündü. Sachiko kendisine bir şeyler öğreteceği zaman, hemen yanına gelebilmek için işlerini çabucak bitiriyordu. Kar ve Siyah Zülüf'ü Taeoko'dan öğrenmiş, dansı da hemen kavramıştı. Şimdi *Tsuru no Koe* [Turnanın Sesi] öğreniyordu.

Fakat O-Haru, "Yalan mı...tımm... tımm... sahi mi?" bölümünü bir türlü becerememişti. Şarkının sözlerinin "yalan mı" bölümünde takılıyordu. Sachiko, O-Haru'ya iki-üç gün boyunca sırf o bölümü tekrar ettirmişti. Sonunda, Etsuko da iyice öğrenmiş, söylemeye başlamıştı.

"O-Haru Kalfa bu sefer ödeştik," dedi Etsuko. Kendisinin piyano derslerinde bir türlü çalamadığı melodileri, O-Haru'nun mırıldanması sinirine dokunurdu.

Taeko o ay sonunda tekrar geldi. Saat öğleye yaklaşıyordu. Sachiko salonda tek başına radyo dinliyordu. Kardeşi içeri girdi.

Taeko, "Yuki Ablam nerede?" diye sorarken bir sandalye çekerek ateşin önüne oturdu.

"Doktor Kushida'nın oraya kadar gitti."

"İğne mi?"

"Hı hı."

Sachiko mevsim yemekleri programını dinliyordu. O sırada bir *nō* şarkısı çalmaya başlayınca, "Koisan, radyoyu kapatalım mı?" diye sordu.

"Dur, şuna bir bak!" Taeko böyle diyerek ablasının ayağının dibindeki kedi Suzu'yu bakışlarıyla gösterdi. Suzu şöminenin önünde gelip kıvrılmış, halinden memnun bir şekilde gözlerini yummuştu. Taeko'nun sözleri üzerine Sachiko dönüp baktı. Müzikte *tsuzumi* davulu güm diye vurdukça Suzu'nun da kulakları oynuyordu. Kedi yaptığının farkında değilmiş gibi görünüyor, sırf kulakları bu sesle hareket ediyordu.

"Niye böyle ki... şu kulakları..."

"Çok tuhaf..."

Bir süre ikisi kedinin, *tsuzumi* davulunun sesiyle hareket eden kulaklarını merakla seyrettiler. Müzik bitince Taeko radyoyu kapatmaya kalktı. Yerine döndüğünde, "İğneler nasıl gidiyor? Biraz işe yaradı mı?" diye konuyu tekrar açtı.

"Eh... bu tür şeylerde sabırlı olmak gerek."

"Kaç kez yapılması gerekiyor?"

"Kaç kez yapılırsa işe yarar söylemediler. Sebat gösterin dediler."

"Belki de gerçekten evlenmeden geçmeyecek, ne dersin?"

"Geçmeyecek diye bir şey yok, Doktor Kushida öyle söyledi."

"Bir tek iğneyle tamamen silinip gidecek değil herhalde, bana öyle geliyor," diye cevap verdi Taeko. "Evlilik demişken, Katharina evlendi biliyor musun?"

"Hımm. Sana mektup mu yazdı?"

"Geçenlerde, Kobe Motomachi'de ağabeyi ile karşılaştık. Ardımdan seslenip durdurdu. 'Katharina evlendi! İki-üç gün önce posta geldi,' diye anlattı."

"Kiminle evlenmiş?"

"Sekreterliğini yaptığı o sigorta şirketinin patronuyla."

"Sonunda birini avladı değil mi?"

"Kyrilenko'lara gelen mektuptan, Katharina'nın kocasının evinin resimleri de çıkmış. 'Biz şimdi burada yaşıyoruz. Kocam, anneni de, ağabeyini de, yanımıza aldırıp bakacağım' diyor. 'Bir an önce Birleşik Krallık'a gelin. Yol paranızı istediğiniz zaman göndereceğiz,' diye yazıyormuş. Fotoğraftaki ev, büyük şato gibi harika bir yermiş."

"Büyük balık avlamış gibi görünüyor. Herhalde titrek bir ihtiyardır."

"Orası öyle değil! Adam otuz beş yaşındaymış, üstelik ilk evliliğiymiş bu," diye cevap verdi Taeko.

"Sahiden mi!" dedi Sachiko şaşırarak.

"Avrupa'ya gittiğimde mutlaka zengin bir adam bulup evleneceğim, görün bakın diyordu zaten. Sonunda amacına ulaşmış."

"Japonya'dan ne zaman ayrılmıştı ki? Daha bir sene bile olmadı, değil mi?"

"Öyle, öyle... Geçen sene marttaydı," dedi Taeko.

"Demek ki daha on ay geçmemiş."

"İngiltere'ye gitmesinin üzerinden altı ay kadar geçmiştir herhalde."

"Altı ay içinde birini bulmak da büyük iş. Güzelliğinin semeresini yiyor," dedi Sachiko.

"Güzel diyorsun da, Katharina ayarında biri çok bulunur. İngiltere'de hiç güzel yok mu yani?" diye cevap verdi Taeko.

"Kyrilenko Teyzecik ve oğlu İngiltere'ye gidiyor mu?"

"Gitmiyorlarmış. Teyzecik biz gidersek kızımı mahcup durumda bırakırız, Japonya'da kalırsak ne kadar sefil bir yaşam yaşamış olduğumuzu kimse bilmez, diyormuş."

"Hımm, Batılı da olsalar böyle hisler besliyorlar demek ki."

"Hah, bak bir de önceki kocasından olan kızını da o kadar anlatıyordu hani, onu da yanına almış..."

Taeko, Katarina'dan bahsetmek için uğramıştı herhalde. Sachiko her ne kadar, "Birazdan Yukiko döner, birlikte öğle yemeği yiyelim sonra gidersin," dese de, olasılıkla bir yerlerde Okubata ile buluşması gerektiği için, "Tekrar uğrarım," diyerek gelişinin üzerinden yarım saat geçmemişti ki ayrıldı.

Onun gitmesinin ardından Sachiko tekrar alevlere bakarak tek başına düşüncelere daldı. Demek Katharina'nın evlilik haberi Taeko için hiç üşenmeden kalkıp anlatmaya gelecek değere sahipti. Genç ve zengin bir patronun, yeni işe alınan sekreterine âşık olarak hemen evlenmesi sadece filmlerde görülecek bir şeydi. Gerçek hayatta olabileceğini hiç aklına getirmemişti. Koisan'ın dediği gibi öyle ahım şahım bir güzelliği de, dikkat çekici başka bir özelliği de olmayan Katharina gibi bir kadının böyle bir kısmet bulması, Batılıların dünyasında sık olan bir şey miydi acaba? O konumda bir patronun; şato gibi bir evde yaşayan, otuz beş yaşında, ilk evliliğini yapan bir beyefendinin, daha altı ay önce işe aldığı, soyunu sopunu bilmediği göçmen bir kadınla evlenmesi, kadın ne kadar güzel olursa olsun, bir Japon'un aklının almayacağı bir şeydi. İngilizlerin muhafazakâr olduğunu duymuştu, evlilik konusunda daha özgür düşünüyorlardı belki de. Sachiko, zengin bir erkekle evleneceğim diyen Katharina'nın sözlerini, dünyayı tanımayan genç bir kadının düşleri olarak görmüş, kulak asmamıştı. Halbuki, belki de Katharina bu düşüncesinde kararlıydı ve sadece güzelliğiyle bunu gerçekleştireceğine inanarak Japonya'dan ayrılmıştı.

Sürgündeki beyaz Rus göçmen bir kızla, Osaka'nın köklü ailelerinden birinin, ailesinin kanatları altında yetişmiş kızlarını karşılaştırmak doğru değildi belki; yine de Katharina gibi birinin yanında kendileri dört kız kardeş

ne kadar naiftiler. Aralarında en ötesini düşünmeden davranan, içlerinde "en farklısı" olan Taeko bile, yeri geldiğinde el âlemin ne diyeceğinden çekinirdi. Hâlâ hoşlandığı kişiyle bir araya gelememişti. Halbuki Taeko'dan bile genç olan Katharina, annesinden, ağabeyinden, evinden vazgeçerek dünyanın bir ucuna gitmiş, kendi elleriyle kendi kaderini belirlemişti. Katharina'yı kıskanıyor değildi, Yukiko ondan kat ve kat üstündü. Fakat kendileri, onun için hâlâ uygun birini bulmaktan âcizdiler. Yukiko gibi hanım hanımcık birinin, asla Katharina'yı örnek almasını istemiyordu. Hem zaten yap dense de yapamazdı. Zaten bu yönü onun iyi tarafıydı. Yukiko'nun büyükleri olarak hem ablamların hem bizim o Rus kızın yapabildiklerini görünce, utanç duymamız gerek. Katharina, "Başında siz de vardınız, neden hâlâ evlenemedi," diye onların bu haline gülse bile verecek cevapları yoktu. Sachiko, ablasının geçen sene Osaka Garı'nda vedalaştıklarında gizlice kendisine fısıldadığı şeyi, "Benim için artık Yukiko'yu alacak biri olsun yeter, kim olduğu önemli değil. Sonradan boşanacak olsa bile bir kısmet bulmak istiyorum," diye içini çekerek söyleyişini hatırladı. Sachiko bunlara dalmışken, ön kapının zili çaldı. Yukiko'nun salona gireceğini anlayan Sachiko, alev alev yüzünü, yanmakta olan ateşe çevirerek gözlerini sildi.

On üçüncü bölüm

Üzerinden iki-üç hafta geçmişti.

Sachiko da, Yukiko da hâlâ Itani'nin güzellik salonunun müdavim müşterileriydi. Yukiko'nun durumu, Itani'nin aklının bir köşesinde duruyordu. Bir gün oraya gittik-

lerinde, Itani, "Hanımefendi, Osaka'dan Niu Hanım'ı tanıyor musunuz?" diye sohbete başladı. Sachiko, "Itani Hanım, Niu Hanım'ı nereden tanıyorsunuz?" diye sorduğunda, "Bendeniz, kendisiyle yakınlarda tanıştım efendim, çok bir tanışıklığımız yok," diye cevap verdi. Anlattığına göre, geçenlerde cepheye giden birinin onuruna düzenlenen veda partisinde tanışmışlardı. Itani, "Sohbet ederken sizin arkadaşınız olduğunu anladım. Biraz sizden bahsettik. Niu Hanım, sizinle çok samimi olduğunu ancak son zamanlarda hiç görüşmediğinizi anlattı. Bir gün iki-üç kişi birlikte sizi ziyarete gelmişler, siz de sarılık yüzünden istirahatteymişsiniz. Üzerinden çok geçmiş, belki üç-dört sene önceymiş," diye devam etti. Bu anlatılanları duyan Sachiko böyle bir şeyler olduğunu hatırladı. Yanında, Shimozuma Hanım ve ismini hatırlayamadığı Tokyolu filanca adında yüksek sosyeteden bir hanımefendi de vardı. Amerika'dan dönmüş bir kadındı. "Hanımefendiciğim" diyerek yapmacık bir nezaketle konuşuyordu. Hastalığına rağmen onları kabul eden Sachiko çok geçmeden dayanamamış, soğuk tavırlarıyla onları alelacele başından savmıştı. Niu Hanım, belki bundan rahatsız olmuş, o günden sonra bir daha uğramamıştı. Sachiko, "Ah evet, o zaman kendisine büyük ayıp etmiştim. Bu konuda bir şey söyledi mi?" diye sordu. Itani, "Hayır, daha çok Küçükhanım Yukiko'dan bahsetti. 'Küçükhanım ne yaptı acaba? Bir talibi yoksa, iyi birini tanıyorum,' dedi. 'Şimdi konusu açılınca aklıma geldi, bir bey var, mutlaka Yukiko Hanım'ın ilgisini çeker,' diye ekledi." Itani bir çırpıda bunları anlattı. "Ben Niu Hanım'la ilk kez tanışıyorum, o hanım 'iyi biri' derken neden bahsediyor tam anlamadım. Ancak hanımefendiyle siz arkadaşsınız o nedenle bir sorun olmayacağına inanarak, 'Lütfen küçükhanım için elinizden ne geliyorsa yapın,' diye rica ettim. Bahsettiği kişi tıp doktoruymuş. Önceki eşi vefat etmiş. On üç-on dört yaşların-

daki tek kızı dışında, eline bakan kimse yokmuş. Asıl işi doktorlukmuş ama o işini yapmıyormuş. Doshō-machi'de bir ilaç şirketinde yöneticiymiş. Hiç fena gözükmüyordu o yüzden, 'Benim de bir faydam olursa elimden geleni yaparım. Lütfen beyefendiyle bir konuşun. Makioka'lar da eskiden olduğu gibi ince eleyip sık dokumayacaklardır herhalde, madem anlattığınız gibi elimizi çabuk tutmak en iyisi,' diye kendisine hemen oracıkta böyle söyledim. Bunun üzerine Niu Hanım, 'Karşı taraf ne diyecek bir bakalım,' deyince, 'Evet orası öyle ama adını koymadan bir görüşme ayarlasak nasıl olur' diye cevap verdim. 'Şey bir itirazı olmaz herhalde. Olursa da ben bir şey söylemesine mahal vermeden tutup getiririm. O yüzden o tarafta bir sorun olmaz. Makioka'ları da size bırakıyorum, tamam mı? Sade bir restoranda bir buluşma ayarlayalım, yer olarak Osaka iyi olur, iki-üç gün içinde yapalım. Başka bir durum çıkarsa telefonla görüşürüz,' dedi. Bunun üzerine ben de, 'Evet gerçekten çok iyi olur, Makioka Hanım da sevinecektir bu işe,' diyerek kabul ettim. Ayrılırken de, 'Öyleyse mutlaka haber bekliyorum efendim,' diye tekrar tekrar hatırlattım. Kısa süre içinde telefon gelecektir. O zaman size bir uğrarım efendim," diye anlattı.

Sachiko o gün konuyu üstünkörü duymuştu. Niu Hanım da, Itani de ivecen, tuttukları işi bırakmayan kişilerdi, o nedenle bu işin ardı gelirdi. Gerçekten de üzerinden üç gün kadar geçmişti ki, sabah saat on sularında Itani aradı: "Geçen gün size bahsettiğim konuda, Niu Hanım'dan şimdi telefon geldi. 'Bu akşam saat altıda Shima-no-uchi'deki Kitchō adındaki Japon restoranına küçükhanımı getirmeniz mümkün mü? Sadece bir akşam yemeği daveti olduğunu düşünsünler lütfen,' dedi. 'Mümkünse baş başa görüşmeleri daha iyi olur,' diye düşünüyor, 'ancak biri eşlik edecekse lütfen bu beyefendi olsun, mümkünse hanımefendi gelmesin. Yanında o ka-

dar alımlı biri olursa, küçükhanım gölgede kalır,' dedi. Bu konuda ben de kendisiyle hemfikirim. Bu konuları size böyle telefonda anlattığım için kusuruma bakmayın. Zaten konuyu size açmıştım. Sonrası birdenbire oldu," diyerek hemen bir cevap almak ister gibi konuşmuştu. Sachiko, "Lütfen bize bir-iki saat müsaade edin," diyerek telefonu kapattı. "Yukiko'cuğum ne düşünüyorsun? Aynı gün haber verip böyle oldubittiye getirilmek bana da hiç uymuyor. Fakat Itani Hanım nihayetinde seni düşünüyor. Nezaketine bir karşılık vermemiz gerek. Hem Niu Hanım, dün bir bugün iki tanıdığımız biri değil, bizi çok iyi biliyor. Öyle sorun çıkacak birini bize tanıştırmayacağına inanıyorum," dedi. Yukiko, "Sadece geçen gün anlattığı şeylerden ne olduğu tam anlaşılmıyor. Telefonda da olsa, doğrudan Niu Hanım'ı arayıp iyice öğrensen," diye cevap verdi. Bunun üzerine Sachiko, Niu Hanım'ı aradı. Adamla ilgili her şeyi sordu: İsmi Fukusaburō Hashidera'ydı. Shizuokalı'ydı. İki ağabeyi vardı. Hepsi tıp doktoruydu. Adam Almanya'da okumuştu. Evi, Osaka'da Tennō-Ji semtinde Karasugatsuji'de kiralık bir yerdi. Şimdi kızıyla birlikte yaşıyordu. Ev işlerine bakan yaşlı bir kalfaları vardı. Kızı Yūhigaoka Kız Okulu'na devam ediyordu. Anlattıklarına göre adamın merhum karısına benzeyen güzel bir kızdı. Harika bir evlattı. Adamın tüm kardeşleri ehemmiyetli kişilerdi. Memleketlerinde tanınan bir aile olduklarından, malın mülkün bir kısmının da adama düşmüş olabileceğini tahmin ediyorlardı. Adam zaten, Tōasei-yaku İlaç Şirketi'nde yönetici olduğu geliri de iyiydi. Görüldüğü kadarıyla çok iyi bir yaşam sürüyordu. Dış görünüşü de iyiydi. Oturmasını kalkmasını bilen biriydi. Niu Hanım'ın söylediğine göre, yakışıklı sözcüğü dış görünüşünü anlatmak için en uygun sıfattı. Anlattıkları, ummadıkları kadar iyiydi. Sachiko adamın yaşını sorduğunda, Niu Hanım, "Herhalde kırk beş-kırk

altı yaşlarında olmalı," demişti. Kızı da kız okulunun ikinci sınıfına gidecek yaştaydı. Sachiko, adamın sorumluluğunda kendinden küçük kardeşleri olup olmadığını öğrenmek istediğinde bir cevap alamamıştı. "Peki, annesi babası sağ mı?" diye sorduğunda, Niu Hanım bilmediğini söylemişti. Sormaya devam ettikçe şunları öğrendi: Adamın merhum eşiyle, Niu Hanım'ın ortak hobileri vardı, oradan tanışıyorlardı. Batik boyama kursunda tanışmışlardı. Niu Hanım, "Ben evlerine pek girip çıkmazdım. Kocasıyla da, hanımı hayattayken bir kez, sonrasında da cenaze töreninde ve ölümünün seneyi devriyesinde karşılaştık. Bu vesileyle dünkü görüşmemizi de katarsak toplam dört kez karşılaştık herhalde," dedi. Şöyle devam etti: "Kendisine, 'Merhum eşinizin ardından ne kadar yas tutsanız da elden bir şey gelmez. Kendi hayatınızı kurmalısınız artık. Sizi, çok münasip bir küçükhanımla tanıştırmak istiyorum. Lütfen kendisiyle bir görüşün,' dediğimde, 'Madem öyle size bırakıyorum, yardımlarınız için teşekkür ederim,' diyerek kabul etti. "Sizler de 'olur' deyin lütfen."

Karşısındaki yerine göre hem Osaka lehçesi hem Tokyo lehçesini çok iyi konuşan bir hanımdı. Son seferlerde sadece Tokyo lehçesi kullanmayı tercih etmişti. En son görüştüklerinde de öyle olmuştu. Şimdiyse, işi tam bir Edo'lu gibi diline çabuk bir Tokyo lehçesiyle konuşmaya kadar vardırmıştı.

"Ne fenasın," dedi Sachiko. Kendini onunla birlikte Tokyo lehçesi konuşmaya sürüklenmiş bulmuştu. "Benim gelmemin uygun olmayacağını söylemişsin!" diye takıldı. Niu Hanım da, "Bunu Itani Hanım söyledi. Ben de onayladım, doğruya doğru. Fakat konuyu açan Itani Hanım'dı. Kızacaksan kendisine kız," diye cevapladı. Ardından ekledi: "Hah şimdi aklıma geldi. Geçenlerde Jinba

Hanım ile karşılaştım. Sizden bahsetti. Kendisi de bu konuda yardımcı olmaya çalışmış öyle dedi." Bunu duyan Sachiko şaşırarak, "Jinba Hanım neler söyledi acaba?" diye sordu. Niu Hanım, "Hım... şey..." dedi çekinerek, 'Bu iş için araya girdim ama çok katı bir şekilde reddettiler,' diye anlattı." Sachiko sormaya devam etti: "Jinba Hanım hâlâ kızgındır herhalde, değil mi?" Niu Hanım, "Şey, öyle görünüyor," diyerek ekledi, "kısmet değilse olmuyor. Böyle şeylere kızacak olursak, hayırlı bir iş için araya hiç girmeyelim daha iyi. Ben öyle dır dır etmem, bir görüşsünler, olmazsa hiç çekinmeden reddetseniz de olur. Öyle uzun uzadıya düşünmeden, öylesine bir buluşsalar... olmaz mı? Yukiko'ya böyle söyler misin? Bir görüşüp tanışsın. Hiç tanışmadan reddederse asıl o zaman alınırım," dedi. Sonra ısrarla devam etti: "Ben her ihtimale karşı restoranda Japon tarzı bir yer ayarladım. Kararlaştırılan zamanda Hashidera Bey'le birlikte orada olmayı düşünüyorum. Bu konuda cevabınızı bir an evvel bekliyorum, telefon etmeyi ihmal etmeyin lütfen. Görüşmeye gelmenizi umuyorum." Niu Hanım böyle konuşmuştu.

Sanki yangından mal kaçırıyormuş gibi aceleye getirilen böyle bir teklifi kabul etmek Sachiko'ya biraz hafiflik olacakmış gibi geliyordu. Yine de itirazı olmazsa Yukiko'yu göndermekte bir mâni yoktu. Yukiko tek başına gitmeyi istemezdi herhalde. Daha önce de Sachiko'nun yerine Teinosuke'nin ona eşlik ettiği olmuştu. Teinosuke için de uygunsa öyle yaparlardı. Tek sorun o kadar istekli görünmek istememesiydi. Bu görüşmeyi kabul etmek istiyordu. Ancak bugün için bir bahane bulup iki-üç gün sonrasına erteleyerek biraz ağırdan almak da istiyordu. Diğer yandan karşılarındakiler bu işe bu kadar heyecanla yaklaşırken aynı şekilde karşılık vermezlerse, talip adayı ne düşünür endişesi de aklının bir köşesindeydi. Hem telefon konuşmasında, Jinba Hanım'ın kendilerine alınmış

olduğunu duymak onu üzmüştü. Bu sebeple biraz daha çekiniyordu. Evvelsi yıl Nomura denen o adamla işlerin olmayacağını söylerken, "Büyüklerimiz uygun görmedi," deyip işi iyice yumuşatarak durumu anlatmaya çalışmıştı, demek yine de biraz sert kaçmıştı. O zaman Jinba Hanım'ın aldırmamış olacağını umsa da, açıkçası acaba kızıp alınmış mıdır diye kendini suçlu hissetmeden edememişti. Şimdi kendisine alındığını duyunca iyice tuhaf olmuştu. Bu doğru bile olsa, Niu Hanım'ın neden birden böyle bir şey söyleme gereği duyduğunu anlamıyordu. Hep çok konuşkan biriydi zaten. Ama böyle birdenbire yeri değilken bu konudan bahsetmesi, hani söylemese de olacak bir şeyi kendisine duyurması, her zamanki konuşkanlığından farklıydı. Belki de kendisini gizlice uyarıyordu.

"Ne yapalım Yukiko'cuğum?"

"..."

"Bir gidip görsen..."

"Sen?"

"Ben de gelmek isterdim ama açık açık öyle dedikleri için bu sefer gelmeyeyim. Itani ile ikiniz gitseniz olmaz mı?"

"İkimiz mi... şey..."

"Madem öyle, Teinosuke Enişten de seninle gelsin." Sachiko, Yukiko'nun yüzünden ne hissettiğini çıkarmaya çalışarak böyle demişti.

"Bir işi falan yoksa seninle gelsin, telefon edip sorayım mı?"

"Hı hı."

Yukiko'nun başını belli belirsiz evet anlamında salladığını gören Sachiko, eşinin Osaka'daki ofisini aramak için yıldırım telefon yazdırdı.

On dördüncü bölüm

Teinosuke, Itani ve Yukiko'nun birbirlerinden ayrı gelerek, beş buçuk civarında ofisinde buluşmayı planladıklarını duyunca, "Buna bir diyeceğim yok ama Itani dakiktir, tam zamanında gelir. Yukiko da bunu göz önünde bulundursun. Mümkünse ondan yirmi-otuz dakika kadar önce burada olsun" diye sıkı sıkı tembihlemişti. Saat beşi çeyrek geçtiği halde Yukiko hâlâ ortada gözükmüyordu. Teinosuke iyice huzursuzlanmıştı. Eşiyle Yukiko her seferinde geç kalırlardı. Kendisi bu duruma alışmıştı da, o tezcanlı Itani'yi bekleteceklerini düşününce, içi rahat etmemişti. Yukiko'nun evden çıkmış olduğunu düşünse de, her ihtimale karşı Ashiya'ya, evine telefon yazdırdı. Telefon daha bağlanmadan ofisin kapısı açıldı, Itani'nin ardından Yukiko da içeri girdi.

"Ya, demek bir yerde karşılaştınız. Ben de tam telefon yazdırmıştım," dedi Teinosuke.

"Ben küçükhanımı almaya uğradım, birlikte geldik," diye cevap verdi Itani. "Pek zamanımız kalmadı efendim, hemen çıkalım mı ne dersiniz? Arabayı kapıda beklettim."

Teinosuke bugünkü buluşmanın genel hatlarını karısından şöyle bir dinlemişti. Ama sadece telefonda görüşmüşlerdi. Niu Hanım'ı ismen biliyordu fakat tam çıkaramamıştı. Tam bir muammanın içine çekiliyormuş gibi hissediyordu kendini. Bugün görüşecekleri bey nasıl biriydi, Itani kendisini nereden tanıyordu? Yolda arabadayken aklındakileri sordu. Itani'den, "Bendeniz bilmiyorum efendim, ayrıntıları Niu Hanım'a sorunuz," cevabını aldı. "Niu Hanım'ı nereden tanıyorsunuz?" diye sorduğunda ise, "O hanımla, çok yakın zamanda tanıştık. Bugün kendisiyle ikinci kez yüz yüze görüşmüş olacağız," cevabı gelince Teinosuke'nin aklı iyice allak bullak

oldu. Kitchō denilen restorana ulaştıklarında, o hanımla Hashidera denilen adamın kendilerinden önce oraya gelmiş olduğunu gördüler.

Itani kendileri için ayrılmış Japon tarzı bölüme geçerlerken, "Çok bekledin mi?" diye Niu Hanım'a sordu. Onun gibi her zaman nezaketle konuşan biri için, ikinci kez karşılaştığı biriyle aşırı senli benli konuşmuştu.

"Yok canım, biz de şimdi geldik," diye Niu Hanım da samimi bir tavırla cevap verdi. "Harikasın! Tam zamanında geldiniz."

"Ben hep dakik davranırım. Küçükhanım zamanında yetişebilir mi diye endişe ettiğimden, gelirken onu da alıp geldim."

"Burayı kolay buldunuz mu?" diye sordu Niu Hanım.

"Hıı. Şey, Makioka Bey biliyorlarmış burayı..."

"Merhaba. Sizinle bir kez karşılaşmıştık," diye söze girdi Teinosuke. Bu hanımla kendi evlerinin salonunda tanıştıklarını hatırlamıştı. "Kusura bakmayın, daha sonra hiç görüşemedik. Eşim için her zaman yaptıklarınıza teşekkürler efendim..."

Hepsi Tokyo lehçesiyle konuşuyordu.

"Hiç olur mu? Asıl bendeniz teşekkür ederim. Uzun zamandır eşinizi görme fırsatı bulamadım. Ne zamandı acaba? En son sarılıktan yatarken ziyaret etmiştim kendisini."

"Aaa, o zaman demek. Herhalde iki-üç yıl olmuştur, değil mi?"

"Evet, öyle... O zaman iki arkadaşımla birlikte rahatsız etmiştim. İstirahat ederken bizim yüzümüzden yatağından kalktı, geldi. Tam anlamıyla eli maşalı kadınlar baskını gibi gelmiştir kendisine belki..."

"Eli maşalı! Tam da öyle!" Deminden beri tanıştırılmalarını bekleyen Hashidera eğilerek selam verdi. Niu Hanım'a bir göz atarak böyle derken, yüzüne bir gülüm-

seme yerleştirmişti. Üzerinde kahverengi bir takım elbise vardı. "Eh, bendeniz Hashidera efendim. Memnun oldum," diye ilk olarak Teinosuke'yi selamladı. "Bu hanım tam da söylediği gibi eli maşalı biri efendim. Ne yaptı, ne etti beni kendisiyle gelmeye ikna etti. Bugün bendeniz biraz da kendimde olmadan buralara sürüklendim efendim."

"Aaa, Hashidera Bey bu söyledikleriniz bir centilmene yakışmıyor. Artık buraya geldikten sonra bunları söylemenin ne gereği var?"

"Sahiden öyle, ayol!" diye Itani de ona katıldı. "Böyle bahanelerin ardına sığınmasınız olmaz mı efendim? Bir centilmen yenildiği zaman bunu kabul etmeyi bilmeli. Hem bize de biraz ayıp etmiyor musunuz bu sözlerinizle?" diye konuşmaya şakalaşarak devam etti.

"Hiç olur mu!" diye cevap verdi Hashidera ne yapacağını bilemez gibi kafasını kaşıyarak şakalaşmayı sürdürdü: "Bugün çok sıkıştırıyorsunuz beni."

"Neler diyorsunuz efendim, hiç sıkıştırmak olur mu? Biz sizi düşündüğümüz için buradayız. Merhum eşinizin resmine bakıp durarak yaşamak, kendinize zarar. Arada bir çıkıp etrafa da bakmak gerek. O zaman, dünyada merhum eşinizden altta kalmayacak güzellikte hanımlar olduğunu da görürsünüz efendim!"

Teinosuke, Yukiko'nun ne düşüneceğinden endişelenerek baldızının yüzüne bir göz attı. Herhalde Yukiko zamanla bu tür ortamlara alışmış olacak ki gülümseyerek konuşulanları dinliyordu.

"Hadi, hadi... Daha fazla şikâyet etmeden, yerlerimize geçelim efendim. Hashidera Bey, siz şuraya oturun, oraya ben oturayım."

"Yaa, bugün iki eli maşalı hanım var burada efendim, dediklerini yapmazsak kendilerinden korkulur!"

Herhalde Hashidera da, Teinosuke'ler gibi buraya

zorla getirilmişti. Aklında öyle hemen tekrar evleneyim diye bir düşünce yoktu. Niu Hanım gibi öyle pek bir yakınlığı olmayan bir hanım onu yakalamış, şöyle bir düşünme fırsatı bile tanımadan yakasından tutarak apar topar buraya getirmişe benziyordu. Sürekli olarak, "Ne yapacağımı bilemedim...", "Hiç beklemiyordum," deyip duruyordu. Bu mahcup halinde bir sevimlilik vardı. Bu haliyle, söylediklerinin karşısındakilere kendini rahatsız hissettirecek bir tarafı yoktu. Teinosuke onunla konuştukça, adamın girdiği ortama ayak uyduran, terbiyeli, oturmasını kalkmasını bilen biri olduğunu fark etti. Kendisine verdiği kartvizitte tıp doktoru unvanı vardı. Tōasei-yaku İlaç Şirketi'nde yöneticiydi. Kendisi, "Doktorluk yapmıyorum efendim. İlaç şirketinde şefim," demişti. Dışarıdan bakıldığında her haliyle işadamı tipindeydi, doktora benzer bir tarafı pek yoktu. Yaşının kırk beş-kırk altı olduğunu duymuştu. Açık tenliydi. Eli yüzü düzgün, iyi görünüşlü biriydi. Yaşını başını almış olduğu için, aklı havada biri gibi görünmüyor, yaşına uygun davranıyordu. Bugüne kadar karşılarına çıkmış taliplerin içinde, bu adam ilk bakışta en iyileriydi herhalde. Teinosuke kadar olmasa da, içkiye de dayanıklı görünüyor, ikram edileni geri çevirmiyordu. Normalde birbiriyle pek tanışıklığı olmayan insanların bir araya gelmesi, soğuk bir ortam yaratabilirdi. Ancak bu cüretkâr iki "eli maşalı" hanıma, beylerin görmüş geçirmişliği de eklenince sohbet kendiliğinden akıp gitti.

"Bendeniz bu restorana pek gelmedim. Getirdikleri her şey pek güzel, değil mi?" dedi Teinosuke içkinin etkisiyle hafifçe kızarmış yüzüyle, "Bugün *sake* olsun, yemekler olsun çok boldu. Tıka basa yedik, içtik. Hep bu kadar bol kepçe mi yemek veriliyor burada?"

"Yok, öyle değildir herhalde," diye Hashidera lafa karıştı, "bugün Niu Hanım var diye özel hazırlamışlardır."

"Yok canım öyle bir şey yok. Kocam buranın müdavimidir, o yüzden biraz nazımız geçiyor. Hem de restoranın adı Kitchō, kısmet anlamına geliyor ya, o yüzden belki uğurlu gelir diye burayı seçtim."

Teinosuke, "Hanımefendi şimdi siz Kitchō dediniz ama," dedi restoranın adının yazıldığı *kanji* imlerini eliyle işaret çizerek "...bakın böyle yazılıyor ama *kikkyō* diye okunmuyor mu acaba?" diye sordu. "Kantō'luların bu sözcüğü bilmediğini tahmin ediyorum, peki Itani Hanım Osaka'da *kikkyō* diye bir şey olduğunu siz biliyor muydunuz?"

"Şey, bendeniz hiç duymadım efendim..."

"*Kikkyō*?" dedi Hashidera da merakla. "Bendeniz de bilmiyorum..."

"Ben biliyorum," diye söze katıldı Niu Hanım. "*Kikkyō*, şey değil miydi? 10 Ocak'ta Ebisu Festivali'nde Nishinomiya ve Osaka Imamiya'da, yapraklı bambu dallarına *koban* sikkesi, şans getirsin diye *daifukuchō* yazısı ve *senryō-bako* adı verilen para sepeti gibi şeyler asılır satılır, o değil mi?"

"Hah, o işte!"

"Aa, şey gibi mi, hani yeni yılda bereket getirsin diye asılan *mayudama* süsü var ya, hani ağaç dallarına şekerleme asılır, tapınaklarda filan satılır,onun gibi değil mi?"

Niu Hanım, "Evet, evet o işte! '10 Ocak Ebisu Festivali'nde satılır...'" diye şarkının bir bölümünü mırıldanarak söylemeye başladı *kazebukuro* [rüzgâr torbası], *toribachi* [sikke kabı], *zenigamasu* [para kesesi], *koban* [uğur sikkesi], *kinbako* [para kutusu] ve *tateeboshi* [uzun soylu başlığı] diye söyledikçe tek tek elinin parmaklarını indirerek sayıyordu. "Bunları yapraklı bambu dalına asıp tutturuyorlar. Bu restoranın adıyla aynı *kanji* imleriyle yazılıyor ancak *kikkyō* diye okunuyor. Öyle değil mi Makioka Bey?"

"Hah, öyle. Açık söyleyeyim hanımefendi *kikkyō*'u biliyor olmanızı hiç beklemiyordum."

"İnsanlar göründüğü gibi değildir... Ben Tokyolu gibi görünsem de Osaka'da doğdum!"

"Nee... siz mi?"

"O yüzden bu kadarını olsun biliyorum. Ama hâlen o eski okunuş biçimiyle okuyan birileri kalmış mıdır acaba? Bu restorandakiler de kendilerine Kitchō diyorlar."

"Madem öyle, bir sorum daha olacak. Biraz önce saydığınız 10 Ocak Ebisu süsünde asılan *hazebukuro* nasıl bir şey acaba?"

"*Hazebukuro* mu dediniz? *Kazebukuro* olmasın?" diyerek tekrar söylemeye başladı: *kazebukuro, toribachi, zenigamasu*..."

"Yok, öyle değil, doğrusu *hazebukuro* olacak."

"*Hazebukuro* ne ki?"

"İçine *haze* [patlamış pirinç] koyulan torba olmasın?" diye araya girdi Hashidera. "*Haze* yapışkan pirinci kavurup patlatmaya denmiyor mu? Nasıl yazıldığını tam bilmiyorum ama patlatmak sözcüğünden geliyor olmasın? Bildiğim kadarıyla Kantō bölgesinde mart ayındaki festivalde onu kullanıyorlar."

"Hashidera Bey tam doğru söylediniz!"

Bir süre Tokyo'nun olduğu Kantō bölgesiyle, Osaka'nın bulunduğu Kansai bölgesini âdetlerinden, lehçelerine kadar mukayese ederek konuşmaya devam ettiler. Osaka'da doğmuş, Tokyo'da büyümüş, sonra Osaka'ya geri gelmiş Niu Hanım bu yönünden bahsederken, "Ben hem karada hem suda yaşayan amfibi hayvanlar gibiyim, her ortamda yaşarım," dedi. Bu konularda hepsinden daha çok şey biliyordu. Bir Teinosuke'ye, bir Itani Hanım'a dönerek bir Osaka lehçesiyle, bir Tokyo lehçesiyle konuşarak bir lehçeden diğerine kolaylıkla geçebiliyordu.

Konuşmanın ilerleyen zamanlarında, bir yıl kadar Amerika'da güzellik uzmanlığı üzerine eğitim almış Itani "oralar"dan bahsedince, Hashidera da Almanya'da Bayern İlaç Şirketi'ne yaptığı inceleme gezisini anlattı. Çok büyük bir şirketti, fabrikanın bir yerinde buradaki Shōchiku Tiyatrosu büyüklüğünde bir sinema salonu bile yapılmıştı. Bunlardan bahsederken, Itani uygun bir yerinde sözü asıl konuya getirdi. Hashidera'nın kızını, memlekettekileri sordu, Yukiko ile karşılıklı konuşabilmeleri için vesileler yaratmaya başladı. Bu arada konu Hashidera'nın tekrar evlenmesine geldi.

"Kızınız yeniden evlenmenize nasıl bakıyor?"

"Ne düşündüğünü hiç sormadım. Kızımdan önce, daha bendeniz henüz bu konuda kafamı toplayıp bir karara varamadım ki..."

"Madem öyle, bir karara varmanızın tam zamanı. Sonsuza kadar böyle yaşayacak değilsiniz ya?"

"Evet, orası doğru... Sadece bilemiyorum... böyle... nasıl anlatsam... Hemen şimdi yeni bir yuva kurmayı göze alamıyorum belki de."

"Sebebi ne acaba?"

"Öyle özel bir sebebi yok. Bir türlü böyle bir şeye niyet edemiyorum belki. Ama hanımefendiler siz kulağımın dibinde 'evlen, evlen' diye beni dürtüklerseniz sonunda evlenmeye niyet edebilirim gibi geliyor."

"O zaman işi bize bırakıyorsunuz, değil mi?"

"Yook, böyle derseniz beni zor durumda bırakırsınız..."

"Bakın yine kaçak davranıyorsunuz! Bir an evvel yeni bir yuva kurmanıza merhum eşiniz de sevinirdi!"

"Yok, öyle merhum eşim yüzünden değil."

"Baksanıza Niu Hanım, böylelerine yemeği tepsisiyle sunmazsanız olmaz. Hiç düşünecek bir şey yok. Biz ne olursa olsun işi elimize alalım olmaz mı?" dedi Itani.

"Sahiden, günü gelince de mırın kırın etmesine izin vermeden bu işi halledelim!"

Teinosuke ve Yukiko, Hashidera'nın iki "eli maşalı" kadın tarafından sıkıştırılmasına gülmekten başka bir şey yapmadılar. Bu görüşme asla görücü niyetiyle yapılmıyordu, söyledikleri gibi çok ciddiye almadan sadece bir akşam yemeği yemeye gelmişlerdi. Yine de ne yapacağına karar verememiş bir adamı zorla karşılarına getirerek kendi gözlerinin önünde ikna etmeye çalışmak "eli maşalı" kadınların dışında kimsenin yapabileceği bir şey değildi. Teinosuke içlerinde bulundukları durumun çok tuhaf olduğunun farkındaydı. Fakat daha çok, bu durumu hiç de rahatsız oluyormuş gibi görünmeden, gülerek izleme gücünü ne zaman kazandığını bilmediği Yukiko'ya şaşırıyordu. Elbette, rahatsız olduğunu belli etmeden, sakin sakin gülümsemesi böyle bir ortam için en uygunuydu. Ama eski Yukiko olsaydı, böyle bir durumda bulunmaya dayanamaz, kıpkırmızı kesilir ya da ağlar, hiç olmadı kalkıp giderdi. Yukiko hep yeniyetme bir kızın saflığına sahip olmuştu ancak defalarca görücüye çıka çıka, sinirleri iyice dayanıklı olmuş, hatta derisi bir yere kadar nasır bağlamıştı belki. Aslında otuz dört yaşına geldiği düşünülürse olması gereken buydu. Genç görünüşüne ve buna uygun küçükhanım kıyafetlerine aldanan Teinosuke de bugüne kadar ondaki değişimi gözden kaçırmıştı.

Asıl Hashidera'nın aklından neler geçiyordu acaba? Böyle böyle bir genç hanımla sizi tanıştıracağız diyen Niu Hanım'dan kaçamayarak bir görmekten bir şey çıkmaz diye gelmişse bile; gerçekten "göze alamıyor"sa, çıkıp gelmemesi gerekirdi. Arkasına gizlendiği bu sözlerin aksine "göze almış" olduğunu düşünmek doğru olmaz mıydı? En başından beri bulunduğu durumdan utanıyormuş gibi davranması, biraz abartılı gelmişti. Kendisine uygun bir kız çıkarsa, bu işi ciddiye almayı düşündü-

ğü barizdi. Tamamen gönülsüzce, öylesine bir bakmaya geldiğini düşünmüyordu. Niu Hanım'ın dediği gibi biraz "kaçak" davranıyor, fazla diplomatik yaklaşıyordu. Bu akşam Yukiko'nun onda nasıl bir intiba bıraktığını, dışarıdan anlamak mümkün olmuyordu. Yukiko dışında bu akşam hepsi sohbeti koyulaştırmışlardı. Yukiko ise en başından beri "eli maşalı" hanımların yaptıklarından ürkerek iyice içine kapanmıştı. Arada Hashidera'yla sohbet etme fırsatı yaratılsa bile o malum huyuyla, sohbete katılmaya bile çalışmamıştı. Hashidera da, tamamen "eli maşalı" iki kadının arasında kalmış, ne yazık ki Yukiko'yla iki-üç kereden fazla konuşamamıştı. Teinosuke'nin, karşısındakinin ne düşündüğünü anlaması mümkün olmamış, ayrılırlarken bir daha görüşmezler mi, yoksa tekrar buluşurlar mı pek tahmin edememiş, uygun bir şekilde vedalaşıp ayrılmıştı.

Itani dönüşte Hankyū treninde onlarla birlikte dönmüş, yol boyunca, "Niu Hanım'la birlikte bu işi sonucuna bağlayacağız, işler oraya geldikten sonra Hashidera Bey'e bir şey söyletmeyiz. Belli etmese de, Küçükhanım Yukiko'dan hoşlandığını ben fark ettim," türünden şeyleri Teinosuke'nin kulağının dibinde defalarca tekrar etmişti.

On beşinci bölüm

O akşam eve döndüğünde Teinosuke, Sachiko'ya, Hashidera'nın kendi üzerinde bıraktığı intibayı anlattı. "Dışarıdan dört dörtlük görünüyor. Bize çok uygun biri. Fakat tekrar evlenmek konusunda kafası karışık. Niu Hanım ve Itani'nin söylediği kadar hazır görünmüyor bu işe. Şimdilik bekleyip görmekten başka yapılacak bir şey

yok. O hanımların söylediğine körü körüne inanırsak aptal yerine düşeriz," dedi. Evlilik meselesinde geçen seneden beri cesaretlerini iyiden iyiye yitiren karıkoca aralarında bu minvalde bir şeyler konuştular.

Ertesi akşamüzeri Itani uğradı. "Bu sabah Niu Hanım'dan telefon geldi. Size bu nedenle uğradım," diyen Itani hemen ardından, "Hashidera Bey hakkında ne düşünüyorsunuz? Küçükhanım Yukiko kendisini nasıl bulmuş?" gibi sorular sordu. Sachiko da kocasının daha önce kendini uyardığı gibi, "Bize düzgün biri gibi geldi ancak kendisi bu konuda çok net değilmiş," diye cevap verdi. Itani, "Öyle bir şey yok efendim. Bu konuda bir şüpheniz olmasın," diyerek Sachiko'yu temin etti. "Tek pürüz, Hashidera Bey, küçükhanımı içine kapalı ve cansız bulmuş. Bu konuda endişeleri varmış. Kendisi canlı, neşeli insanları severmiş. Niu Hanım'a telefonda böyle söylemiş," diye aktardı. "Ben de Niu Hanım'a bu konuda şöyle cevap verdim efendim: 'Küçükhanım Yukiko ilk bakışta öyle görünse de aslında öyle biri değildir. Hashidera Bey'e böyle söyleyin lütfen. Doğrusunu söylemek gerekirse, içine kapanık olduğu söylenebilir. Ancak asla cansız, sıkıcı biri değildir efendim. Tam bir küçükhanımefendi olduğu için, öyle bir intiba vermiş olabilir. Fakat kendisini tanıdıkça hobilerinden başlayarak her konuda tahmin edilemeyecek kadar *haikara* yani Avrupai, modern, canlı biri olduğunu anlarsınız, emin olun. Bendeniz bu hanım kızın Hashidera Bey'in hayallerindeki gibi canlı neşeli biri olduğuna inanıyorum. Eğer dediklerime inanmıyorsanız lütfen bizzat görüşün, kendi gözlerinizle görün. Müzikte piyanodan hoşlanır, yemekte Batı yemeklerini sever, Batı filmlerini izler, İngilizce ve Fransızca bilir. Sırf bunlar bile kendisinin ne kadar hayat dolu biri olduğunu göstermiyor mu? Kıyafet olarak Japon tarzını tercih etse de, öyle cıvıl cıvıl, yenleri uzun *yūzen* kimonoların ona bu kadar

yakışması doğasındaki güzellikten geliyor. Bunları kendisini tanıdıkça zamanla anlarsınız. İyi aile kızlarının tanışır tanışmaz öyle fazla konuşmamaları daha uygundur efendim.' Defalarca telefon bağlatarak Niu Hanım'a tekrar tekrar söyledim!" diye anlattı Itani. Ardından da şöyle ekledi: "Fakat efendim, Küçükhanım Yukiko da fazla ağırbaşlı davranınca yanlış anlaşılıyor, bu kendisi için çok iyi değil. Azıcık cesaretini toplayarak beyefendiyle bir kez görüşürse daha iyi olur efendim. Çok yakında o beyi tekrar kolundan tutup getirmeye çalışacağız. Lütfen tekrar görüştüklerinde canlı ve neşeli bir intiba vermeye gayret etsin efendim," diye rica etti. Sonra ayrıldı.

Sachiko, Yukiko'nun gözünün yanındaki lekenin görünmesinden endişe etmişti. Bu sefer şanslarına pek belirgin değildi. Bu bir yana, işin sonunun bir yere varıp varmayacağını bilemiyordu. Bu nedenle, Itani'nin söylediklerini pek ciddiye almadan dinlemişti. Fakat Itani söylediğini yapıyor gibiydi, ertesi gün öğleden sonra üç sularında, telefon etti: "Bendeniz şimdi Osaka'dayım. Niu Hanım ile ikimiz, Hashidera Bey'i de alarak ziyaretinize geleceğiz. Herhalde bir saat kadar sonra orada oluruz," dedi. Sachiko telaşlanarak emin olmak ister gibi, "Buraya mı geleceksiniz?" diye sordu. "Hıı, evet evet. Bugün Hashidera Bey'in pek vakti yokmuş. Sadece yirmi dakika, yarım saat uğrayacağız. Görüşmek için başka uygun yer bulamadık efendim. Ayrıca kendisi de sizleri evinizde görmek istiyormuş," diye cevap verdi Itani. "Eve mi gelecek? Şey..." diyen Sachiko'nun bir bahane bulmasına izin vermeden, "Bakın bugün gelme işi çok aniden çıktı. Sahiden yirmi-otuz dakika oturup kalkacağız. Nasıl ağırlayacağınızı düşünüp endişelenmeyin lütfen. Bakın, Hashidera Bey bu işe ilgi gösteriyor. Ya, şimdi bunu erteledik diye iş bozulursa değil mi efendim? O yüzden lütfen bu şekilde yapmamıza izin verin," diye iyice sıkış-

tırdı. Bunları duyan Sachiko, kardeşinin hislerini de göz önünde bulundurarak onun da fikrini aldı: "Ne yapalım, Yukiko'cuğum? İstersen, Etsuko'yu O-Haru'yla birlikte Kobe'ye göndeririz, haberi olmaz." Yukiko, "Gitmeseler de olur. İkisi de durumu biliyor nasılsa," dedi rahatça. Kardeşi kabul edince Sachiko, Itani'ye, "Madem öyle, bekliyoruz," cevabını verdi. Hemen ardından kocasının ofisini aradı, Teinosuke'den o saate kadar eve gelmeye çalışmasını istedi.

Teinosuke, misafirler gelmeden eve dönmüştü. "Senden sonra bana da telefon ettiler. Hashidera Bey'in sıcak bir aile yuvasına hasret olduğunu söyleyerek bugün kendisini ailecek ağırlamamızı istediler. Ha sahi... Yukiko'nun, eve gelmelerine rıza göstermesine şaşırdım," diyerek ekledi: "Ben her şeyden çok Yukiko'daki bu değişimden memnunum."

Çok geçmeden misafirleri geldi. Hizmetçiler kendilerini salona buyur etti. O sırada Itani salondan çıkarak Sachiko'yu buldu: "Bugün Koisan buradalar mı?" Sachiko ne diyeceğini bilemeden, "Maalesef dışarıda," diye cevapla geçiştirdi. Itani, "Madem öyle, Küçükhanım Etsuko olsun bize katılsın. Aslında Hashidera Bey'in kızını da getirmek istiyorduk fakat pek ani oldu, getiremedik. Bir dahaki sefere mutlaka onu da getireceğim. Tam Küçükhanım Etsuko'nun akranı, birbirlerine arkadaşlık ederler. Küçükhanımlar anlaşırsa çok iyi olur. Böylece Hashidera Bey de, olaya daha sıcak bakar. Her şeyin yolunda gideceğine inanıyorum ben," dedi.

Sachiko durumu kocasına danıştı. Teinosuke, "Yukiko'nun rıza göstermesi iyi oldu, Etsuko da çıksın, onun ne düşüneceğini de görmüş oluruz hem," diyerek kabul etti. Sonrasında Teinosuke, Sachiko, Yukiko ve Etsuko dördü misafirlerinin yanına çıktı. Hashidera, "Kusurumuza bakmayın," diye konuşmaya başladı. "Böyle bir-

denbire çıkıp geldik. İnanın bu 'eli maşalı' hanımlar kolumdan tutup getirdiler beni. Benim fikrim değildi," dedi bahaneler sıralayarak. Arada, "Ben sıradan, maaşa tabi biriyim. Benim gibi birinin küçükhanımla evlenmesi, hem de sosyal konumumuz farklıyken... Nę diyeceğimi bilemiyorum," gibi bir şeyler de söyledi.

Yukiko eskiden olduğu gibi işi yokuşa sürmese de, doğuştan gelen huyunu öyle hemen değiştiremiyordu. Itani'nin tüm uyarılarına rağmen bu konuda özel bir çaba gösteriyor gibi değildi. Konuşma kendisine geldiğinde, her zamanki gibi davranıyor, doğru dürüst cevaplar vermiyordu. Durumu fark eden Teinosuke, her sene çiçek seyrinde çektirdikleri fotoğrafların olduğu albümü getirtti. Fotoğraflardan sohbet etmeye başladılar. Ancak daha çok Sachiko konuştu. Arada bir de Yukiko ve Etsuko çekingen çekingen bir-iki söz söylediler. Sachiko, şimdi Taeko olsa şakalar yaparak ortamı hareketlendirirdi, diye düşündü. Üçünün de aklından benzer şeyler geçmişti herhalde. Tüm bunlar olurken, yirmi-otuz dakika diye konuşulan şey, bir saati buldu. Sonunda Hashidera kol saatine göz atarak, "İzninizle," deyip yerinden kalktı. Niu Hanım da Itani de onunla kalkıyorlardı ki Sachiko, "Itani Hanım, her zaman meşguldür biliyorum ama Niu' cuğum görüşmeyeli çok oldu, lütfen biraz daha kal," dedi. Niu Hanım da, "Madem öyle, kalayım bari, akşam yemeği mi yiyeceğiz?" diye sordu. Sachiko, "Hazırda ne varsa onlarla idare edeceğiz olur mu?" derken, "Kâfi," diyen Niu Hanım orada kaldı.

Sachiko akşam yemeğinde, Yukiko ve Etsuko'dan kendilerini misafirleriyle baş başa bırakmalarını istedi. Kendisi ve kocası Niu Hanım'la sohbet ettiler. Hashidera, bugün kendisiyle ilk kez tanışmış olan Sachiko'da iyi bir intiba bırakmıştı. Karıkoca ne diyeceklerini önceden aralarında kararlaştırmadan, adamın halini tavrını övmüşler-

di. "Yukiko'nun fikrini henüz sormadık ama öyle birine olmaz demez herhalde" fikrine kadar aynı görüşte birleşmişlerdi. Sonra Niu Hanım'dan adamın gelirini, ailesini, huyunu suyunu, etrafta sorup soruşturduğu şeyleri dinlediler. Duydukları şeylerin de etkisiyle, bu işi hayırlı bir sonuca bağlama istekleri artmıştı. Karıkocanın aklına takılan şey, Hashidera'da büyük bir istek görmemeleriydi. Niu Hanım'a göre bu durum, kendilerinin adamı sürekli sıkıştırmalarından kaynaklanıyordu. Adam mahcubiyetini, o görünüşün ardına saklamaya çalışıyordu. Gizlemeye çalışsa da, ilgi duyduğu açıktı. Ancak dürüst olmak gerekirse, Hashidera, merhum eşiyle severek evlenmişti. Az da olsa aklının bir köşesinde o vardı. Merhumun yadigârı olan kızının ne düşüneceğinden de çekiniyordu. Bu nedenle tekrar evlilik konusunda da, kendisi doğrudan bir şey yapmamaya çalışıyordu. Sanki başkalarının ısrarlarından kaçamamış gibi davranıyordu. Hem de kendi atmakta zorlandığı bir adımı, başkalarının iteklemesiyle yapmayı tercih ediyor olabilirdi. Gerçekten bu işe gönlü olmasa, iki defa böyle kolundan tutup getirmelerine izin verir miydi? Bugün bile, her ne kadar sadece bir kez görüştüğü bir genç hanımın evine böyle gelmenin doğru olmadığını söylese de sonuçta çıkıp gelmişti. Bu da Yukiko'ya ilgi duyduğunun kanıtı değil miydi? Böyle demişti Niu Hanım. Bu duydukları, Sachiko'ların aklına yatmıştı. Niu Hanım, "Hashidera Bey'in, kızının ne düşüneceğini önemsediği çok açık," dedi. "Kızının sevdiği biri olursa diyeceği bir şey kalmaz. Bir sonraki sefere kızıyla Yukiko'yu bir araya getirmeye çalışacağım. O zaman siz de Etsuko'yu birlikte getirin lütfen. Birbirleriyle anlaşmaları için elimizden geleni yapalım," diye konuştu.

Bunları anlatan Niu Hanım sonra izin isteyip ayrıldı. Sachiko, o gittikten sonra Teinosuke'ye, "Şimdiye kadar karşımıza pek çok aday geldi ama bu en iyisi. Bizim

tüm beklentilerimiz karşılayan biri. Hali vakti, konumu... bizden ne aşırı fazla ne de olmayacak kadar düşük, tam uygun! Bunu kaçırırsak bir daha böyle bir kısmet çıkmaz. Niu Hanım'ın anlattığı gibi, diğer taraf özellikle kaçak davranıyor, bizim bir şeyler yapmamızı istiyorsa, kendimizi biraz daha ortaya atamaz mıyız?" diye kocasından bir tavsiye bekler gibi sordu. Teinosuke de daha atak olma konusunda hemfikirdi ancak ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Her şeyden önce Yukiko öyle girgin biri değildi. Teinosuke böyle zamanlarda ne yapacağından emin olamıyordu. Bu akşam da Yukiko, adama biraz olsun yakınlık göstermemişti. Bunları söyleyerek, "Bir şeyler düşünelim," demekle yetinmiş, aklına başkaca bir şey gelmemişti.

Ertesi gün ofisine giden Teinosuke, Hashidera'nın çalıştığı Doshō-machi'nin çok uzakta olmadığını düşündü. Bir bahane yaratarak adamın çalıştığı yere uğrar, bu işi biraz daha rayına koymaya çalışabilirdi. O zaman bir gün önce, ilaçlardan konuştukları aklına geldi. Karısı, Alman malı B vitami ve sülfamiti evlerinden hiç eksik etmediğinden, son dönemde savaştan dolayı Prontosil haplarının da iğnelerinin de zaman zaman piyasada bulunmadığından, temin etmekte zorluk çektiğinden bahsetmişti. Hashidera, "Bizim şirketimizin ürettiği Premil adlı sülfamit hapını mutlaka bir deneyin. Diğer yerli malları gibi değil, asla yan etkisi yok. Etkisine gelince Prontosil'den bir farkı yok. Ayrıca B vitamini de üretiyoruz. Bir deneyin lütfen," diye ısrar etmiş, "hızlı postayla size ulaştırırım," diye eklemişti. Bunu duyan Teinosuke, "Hiç zahmet etmeyin lütfen. Her gün Osaka'ya gidiyorum zaten. Bir gün şirketinize uğrar alırım," demişti. Teinosuke bunları söylerken niyeti gerçekten bu değildi ama şimdi kalkıp gider de, "Eşimin söylediği ilaçları almak için uğradım," derse tuhaf kaçmayacağına kanaat getirdi. Ofisten biraz

erken çıktı. Sakaisuji'den yürüyerek adamın çalıştığı yere gitti.

Hashidera'nın şirketi Sakaisuji'den batıya doğru yüz metre kadar ötede, Doshō-machi Caddesi'nin kuzeyindeydi. Az katlı, geleneksel *dozō* tarzı yapılardaki eski dükkânlar yan yana dizilmişti. İçlerindeki tek betonarme binayı görünce yerin orası olduğunu hemen anlamıştı.

Onu karşılamaya gelen Hashidera'ya, durumu anlatmasına bile gerek kalmadı. Adam kendisini selamladıktan sonra çıraklardan birini çağırarak şu, şu ilaçları ayrı kutulara koyup getirmesini istedi. Ardından da, "Kusuruma bakmayın, işyerinde sizi ağırlayabileceğim uygun bir yer yok. Dilerseniz bu yakınlarda bir yerlere gidebiliriz. Ama önce biraz bekleteceğim," diyerek, içeride çalışanlara birkaç emir verdikten sonra üzerine bir şey almadan, şapkasını bile bırakıp Teinosuke'nin yanına geldi. Bu arada Teinosuke beş dakika kadar işyerinin diğer ucunda beklemişti. Hashidera'nın yönetici olduğunu biliyordu ama çalışanlara talimat verişinden ve diğerlerinin ona karşı tavırlarından, buradaki en üst düzey kişi olduğu anlaşılıyordu.

Hashidera, "Ne zaman bir ihtiyacınız olursa söyleyin," diyerek ilaç paketini Teinosuke'ye vermiş, ücretini de almamıştı. Kendini mahcup hisseden Teinosuke önce, "Siz meşgulsünüz, ben izninizi rica edeyim," demeyi denemişti. "Yok, meşgul değilim. Hadi yakınlarda bir yerlerde oturup konuşalım," cevabını alınca da, belki konu bir yerlere varır, hem böyle bir fırsatı kaçırmak yazık olur diye düşünerek adamın peşine takılmıştı.

Teinosuke, yakınlarda bir yere oturup bir şeyler içeceklerini düşünmüştü. Ancak yemek yemeye gittiler. Küçük bir avludan geçerek bir evi andıran küçük bir lokantanın ikinci katına çıktılar. Teinosuke, Osaka'yı iyi tanıdığını düşünürdü fakat böyle bir yerde böyle bir avlu

ve böyle bir lokanta olduğunu bilmiyordu. İkinci katta Japon tarzı tek oda vardı. Dışarı bakıldığında, dört yanda diğer evlerin çatıları ve aradan yükselen beton binalar görünüyordu. Senba'nın "Domannaka" denilen yerini andırıyordu. Olasılıkla burası Doshō-machili tüccarların, daha çok da ilaç firmalarının yöneticileri ya da şeflerinin misafirlerini getirdikleri, mütevazı bir yemek yiyip iş konuştukları bir yerdi.

"Kusura bakmayın, sizi böyle bir yere getirdim. Çıkışta bir işim olduğundan daha uzak bir yere gidemedik," dedi Hashidera. Teinosuke'nin gelirken aklında akşam yemeği hiç yoktu zaten. Bunları duyunca kendini iyice mahcup hissetti

Öyle dikkate değer bir lezzeti olmasa da özenle seçilmiş beş tür yemek geldi. İki-üç şişe de *sake* servisi yapılmıştı herhalde. İlk geldiklerinde saat daha erkendi. Hashidera'nın meşgul olduğunu tahmin eden Teinosuke kısa kesmeye çalışmayı düşünmüştü. Yemek bittikten sonra bambu perdenin dışında bahar başlangıcının habercisi gökyüzü, akşam alacasına bürünmüştü. İki saat olmamıştı geleli. Hashidera, Teinosuke'nin açmasını gizliden gizliye umduğu konuyu açmamıştı. Yemek, tam bir nezaket çerçevesinde geçmiş, öylesine birkaç şakalaşmanın ötesine gitmemişti.

Teinosuke'nin sorduğu bir soruyu cevaplayan Hashidera, aslında iç hastalıkları uzmanı olduğunu, Almanya'da tamamen gastroskopi üzerine yoğunlaştığını, ancak döner dönmez şimdi çalıştığı şirketle tanıştığını anlattı. Durum öyle gerektirince doktorluğu bırakmış, ilaç işine atılmak durumunda kalmıştı. Halen çalıştığı şirketin başka bir sahibi vardı ancak pek gelip gitmezdi. Bu nedenle tüm işi kendisi yürütüyordu. Anlattığına göre ilaç tanıtımı için taşraya gittiğinde karşısındaki insanlar çoğu kez onun doktor olduğunu bilmeden konuşurlardı;

öğrendiklerinde de kafaları karışırdı. Onların bu hali gerçekten matrak olurdu.

Teinosuke, kendisi bu tür sorular sorduğu halde, karşısındaki, ne Makioka'lardan ne de Yukiko'dan bir kez bile bahsetmediği için söze nasıl gireceğini bilememişti. Yemek bittikten sonra meyve servisi yapıldığında nihayet gücünü toplayarak, "Baldızım dışarıdan öyle görünür ama asla öyle cansız, sıkıcı biri değildir," diyebilmişti. Bunu da sanki onu savunuyor gibi gözükmeden, başka bir konunun arasına sıkıştırarak söylemişti.

On altıncı bölüm

Sonraki gün Niu Hanım, Sachiko'ya telefon etti. "Duyduğum kadarıyla dün eşin, Hashidera Bey'i ziyaret etmiş. Artık doğrudan görüşüyor olmanıza çok sevindim. Bu şekilde dostluğunuzu ilerletmenizi diliyorum. Bu noktadan sonra konuyu başkalarına bırakmanız uygun olmaz. Yoksa kendinizi ağırdan satıyorsunuz gibi görülür. Şimdiye kadar biz aracılık ettik. Ancak şimdi sıra sizde. Bizim görevimiz burada sona eriyor. Itani Hanım da, ben de artık bu konuda izninizi istiyoruz. Eminim bundan sonra her şey yolunda gidecek. Siz üzerinize düşeni yapın yeter. Bir an önce iyi haberlerinizi almayı diliyoruz," diyerek tebrik bile etti. Karıkocanın gözünde daha tebrik edilecek noktaya gelmemişti iş.

Bunun hemen ardından, Doktor Kushida uğradı. "Geçenlerde benden araştırmamı istediğiniz kişiyle ilgili bilgi edindim," dedi. Sachiko aynı dönem mezunu olmasalar da, Hashidera'nın, Doktor Kushida ile aynı yerden, Osaka Üniversitesi'nden mezun olduğunu fark etmiş,

kendisinden, Hashidera'yı bir soruşturmasını istirham etmişti. Doktor Kushida bu konu için uğramıştı. Her zaman çok meşgul olan doktor, "Çok kalamayacağım," diyerek üzerindekileri bile çıkarmadan salona geçmiş, ayaküstü konuyu anlatmıştı. Sonunda da, "Kalanı burada yazıyor, bakarsınız," diyerek, cebinden çıkardığı bir kâğıdı Sachiko'ya verip ayrılmıştı. Şanslarına Doktor Kushida'nın aynı okuldan arkadaşlarından, Hashidera'yı iyi tanıyan biri çıkmıştı. Kâğıtta epey ayrıntılı bilgiler vardı. Kendisinden ve memleketteki yakınlarından başlayarak pek çok konuda bilgi edinmişler; kızının yumuşak huylu oluşuna, gittiği kız okulunda da sevildiğine kadar her şeyi iyice öğrenmişlerdi. Teinosuke'nin duyduğu her şeyi destekler nitelikteydi yazılanlar. Doktor Kushida da ayrılırken, "Bu kişiyi ben de tavsiye ediyorum," demişti.

Teinosuke, "Görünüşe göre, bu sefer Yukiko'nun talihi yaver gidiyor. Ne yapıp edip bu işi bir sonuca bağlamalı," dedi karısına. İhtiyatı elden bırakarak rulo kâğıda dokuz-on karış uzunluğunda bir mektup yazdı:

Bunları size yazarak söylemenin biraz nezaketsizlik olduğunun farkındayım. Baldızım ile ilgili size mutlaka söylemek istediğim şeyler olduğundan anlayışınıza sığınıyorum. Geçen sefer bizzat görüştüğümüzde dilimin ucuna kadar geldiği halde söyleyemedim ancak şimdi görgü kurallarını bir kenara bırakarak böyle bir şey yapıyorum. Olasılıkla baldızımın niçin bu yaşa kadar evlenemediğini merak ediyorsunuzdur. Aklınızda kendisiyle ilgili, "Bir sorunu mu var? Yoksa sağlığında mı bir şey var? Müphem bir şeyler var mı?" gibi şüpheler olabilir. Size açıkça söyleyeceğim gibi bunların hiçbiri söz konusu değil. Baldızımın bugüne kadar evlenememesinin sebebi, aile fertlerinin, öyle mühim bir sosyal konumları olmamasına rağmen soy sop gibi şeyleri ağızlarından düşürmeyerek gelen iyi kısmetleri geri tepmelerindendir. Bu durumun sebebinin bu olduğunu

olasılıkla Niu Hanım'dan ya da Itani Hanım'dan duymuşsunuzdur. Emin olun, tek sebep budur ve başka hiçbir sebep bulunmamaktadır. Bu akılsızlıklar yüzünden insanlar da bu konudan el etek çekti, araya girip bu konuda yardım edecek kimse kalmadı. İşin aslı budur. Siz de bizzat hiçbir şüpheniz kalmayacak şekilde durumu araştırınız lütfen. Yukiko'nun saadetini engelleyenler çevresindekilerdir. Kendisi tamamen masum, tek bir kusuru olmayan biridir. Böyle söyleyince sanki onu kayırıyorum gibi anlaşılmasın, kendisinin zekâ yönünden olsun, bilgisi, huyu suyu, yeteneği yönünden olsun her şeyiyle dört dörtlük biri olduğunu arz edebilirim. Naçizane bendenize en tesir eden yönü, çocuklara olan düşkünlüğüdür. O kadar ki, bu sene on bir yaşına giren kızım, annesinden çok ona bağlıdır. Baldızımın, derslerinde de, piyano çalışırken de hep onun yanında olduğunu, hastalandığında da varıyla yoğuyla kendini adayarak ona baktığını düşününce, küçük kızımın annesinden çok ona düşkün olması doğal. Lütfen bu konuyu da araştırarak bizzat öğrenmekten imtina etmeyiniz efendim. Biraz cansız yapıda olduğu ile ilgili endişenize gelecek olursak, geçen gün de arz ettiğim gibi, asla öyle biri değildir. Bu konudaki endişelerinizi gidermek isterim. Tam aksine, söylememe müsaade buyurursanız, bendeniz, kendisinin bir eş olarak sizin tüm beklentilerinizi karşılayacağına inanıyorum. En azından kızınızı mesut edeceğinden şüpheniz olmasın efendim. Bendeniz, kendi ailemden biri hakkında böyle şeyler yazmamın sizde kötü bir intiba bırakmasından çekiniyorum ancak bu kendisini sizin zevceniz olarak görme isteğimden kaynaklanıyor efendim. Ananelerimizin dışına çıkarak böyle bir mektubu size gönderdiğim için anlayışınıza sığınıyorum efendim.

Teinosuke bu mealde bir mektubu büyük bir özen göstererek incelikli, *sōrōbun* denilen eski usul nazik mektup diliyle yazmıştı. Okul yıllarından beri yazı konusunda kendisine güveni tamdı. En zorlu şeyleri bile ayrıntılı

bir şekilde yazmak ona hiç zor gelmezdi. Ancak bu sefer fazla yazarsa ters etkisi olmasından çekiniyordu. Ne peşinden koşuyorlarmış gibi ne de fazla çekingen davranıyormuş gibi gözükmek için, en uygun şekilde yazmak için çok ter dökmüştü. Birinde yazdığı kendisine biraz sert geldiği için tekrar yazdı. İkincisinde çok yumuşak kaldığını düşündü, yine yazdı. Sonunda üçüncü yazdığını gönderdi. Yolladıktan sonra acaba göndermese miydim, diye hemen pişman oldu. Diğer tarafın aklında evlenmek yoksa, sırf bu mektubu aldı diye fikri değişecek değildi. Eğer böyle bir düşüncesi varsa böyle bir mektup almaktan rahatsız olabilirdi. En doğrusu hiçbir şey yapmadan oluruna bırakmak olurdu belki de...

Teinosuke mektuba bir cevap beklemiyordu. Ancak üzerinden iki-üç gün geçip de diğer taraftan hiç ses soluk çıkmayınca bir şey yapmadan da duramaz oldu. O pazar sabah, kafasındakinin ne olduğunu Sachiko'ya özellikle söylemeden, "Biraz dolaşacağım," diyerek evden çıktı. Hankyū hattıyla Umeda'ya kadar gitti. Oradan arabaya binerek, "Karasu-ga-tsuji'ye lütfen," deyiverdi. Çıktığında aklında Hashidera'nın evinin oralara giderek şöyle bir bakmak vardı. Nasıl bir evde yaşadığını görmeyi, önünden geçerek göz atmayı düşünmüştü o kadar. Kendisini ziyaret etmeyi aklından geçirmemişti. Evin yakınlarında olduğunu tahmin ettiği bir yerde arabadan inerek tek tek kapılardaki isimlere bakmaya başladı. O sene bahar kendini ilk kez o gün hissettiriyordu. Belki bunun etkisiyle yürüyüşüne bir canlılık gelmiş, hiçbir sebep yokken içinde sanki iyi bir şeyler olacağına dair bir his doğmuştu.

Hashidera'nın evi görece daha yeni, güney cepheye bakan ferah bir yapıydı. Kiralık olduğunu duymuştu ama öyle kalitesiz bir yer değildi, tam bir aile eviydi. Çam ağaçları, hoş çitleriyle iki-üç katlı, yan yana dizil-

miş üç-dört evden biriydi. Eşini kaybetmiş, kızıyla yaşayan bir bey için büyükçeydi bile. Teinosuke bir süre kapıda durarak sabah güneşinde parıldayan çam ağacının iğne yapraklarına, cam sürgülü kapısı yarı açık duran ikinci katın parmaklıklarına baktı. Kalkıp buralara kadar geldiğini düşününce fikrini, tekrar değiştirdi. Kararsız adımlarla içeri girerek zili çaldı.

Kapıyı açan elli yaşlarındaki kâhya kadın, kendisini hemen ikinci kata buyur etti. Merdivenlerin yarısına gelmişti ki, aşağıdan, "Şey..." diye seslenildiğini duyunca arkasını döndü. Merdivenin altında Hashidera, pijamasının üzerine geçirdiği dokuma kapitone bol bir kimonoyla duruyordu. "Kusuruma bakmayın, hemen geliyorum. Sizi biraz bekleteceğim. Bu sabah uyuyakalmışım..."

"Tabii, ne demek... lütfen acele etmeyin... Asıl ben haber vermeden geldim, siz kusuruma bakmayın."

Teinosuke, Hashidera'nın rahat bir tavırla hafifçe eğilerek kendisini selamladıktan sonra, arka taraftaki odaya doğru ilerleyerek gözden kaybolmasını izlerken, her şeyden önce derin bir nefes aldı. Gönderdiği mektup hakkında ne düşündüğünden endişe ediyordu, yüzünü görmeden bir türlü emin olamamıştı. Şimdiki davranışlarına bakılırsa hiç rahatsız olmuş görünmüyordu.

Teinosuke üst katta tek başına beklerken Japon tarzı odanın içinde göz gezdirdi. Burası ikinci katın ön tarafa bakan odasıydı. Evin salonu olmalıydı. Nişinde raflar olan sekiz *tatami*'lik bir odaydı. Çiçek yoktu. Duvardaki resim ruloları, etraftaki aksesuvarlar, sürgülü kapının üzerindeki çerçeve, ikiye katlanan resimli paravan, ayva ağacından sehpa, sehpanın üzerindeki sigara seti olması gerektiği gibi yerleştirilmişti. Göze batacak, zevksiz bir şey yoktu. Ne sürgülü kâğıt kapılarda ne yerdeki hasırlarda bir tek kir, toz görünüyor, dul bir adamın evine benziyordu. Bunda ev sahibinin payı olduğu kadar, mer-

hum eşinin de izleri olmalıydı. Az önce dışarıdan baktığında da öyle olduğunu tahmin etmişti ancak içeri geçince odanın düşündüğünden ferah olduğunu fark etmişti. Beyaz, mikamsı, üzerinde pavlonya deseni olan sürgülü kapı dışarının ışığının içeri girmesine izin veriyordu. İçeride loş tek bir yer yoktu. Her yeri havadardı. Teinosuke'nin sigarasının dumanı kıvrılarak yükseliyordu. Teinosuke buraya ilk geldiğinde kâhya kadına kartını uzatırken kendisini biraz fazla cüretkâr hissetmişti. Ama itiraf etmesi gerekirse, bu eve gelerek, misafir olmak, ev sahibinin ne düşündüğünü yüzünden anlamak bile yetmişti kendine.

Hashidera on dakika içinde yanına geldi. "Kusuruma bakmayın, çok beklettim sizi," dedi. Üzerini değiştirmişti. Düzgün ütülenmiş, lacivert bir takım giymişti. "Burası daha sıcak olur," diyerek, misafirini anayola bakan, güneş vuran verandadaki hasır sandalyeye buyur etti. Teinosuke, mektubuna bir cevap almak için geldiğini düşünmesini istemediğinden, bir selam verip hemen müsaade isteme niyetindeydi. Fakat camdan süzülüp gelen güneşin altında, daha önce olduğu gibi kendisini hiç yabancı hissettirmeden onu ağırlayan ev sahibiyle bir saatten fazla sohbete daldılar. Daha önce olduğu gibi oradan buradan sohbet ettiler. Teinosuke, "Geçen gün size olmayacak bir mektup gönderdim, kusuruma bakmayın," diyerek adamın aklından geçenleri anlamaya çalıştı. Hashidera, "Olur mu hiç efendim. Nazik mektubunuz için teşekkür ederim," diye bir şey olmamış gibi cevap verdi. Ancak ondan sonra da havadan sudan konuşmanın ötesine geçemediler. O arada Teinosuke, zamanın ilerlediğini fark edip kalkmaya çalışmıştı. Bunun üzerine Hashidera, "Arzu ederseniz biraz bekleyin, birlikte çıkalım. Bugün kızımla Asahi Salonu'na, film izlemeye gidecek-

tik. Başka bir işiniz yoksa oraya kadar birlikte gideriz," demişti. Teinosuke aslında, Hashidera'nın kızını uzaktan da olsa şöyle bir görmek istiyordu. Bu nedenle, "Öyle mi, o zaman oraya kadar birlikte gidelim," demekten kendini alamadı.

O sıralarda, yoldan araba çevirmek zor olduğu için, Hashidera bir durağa telefon ederek, lüks Amerikan arabası Packard istemişti. Nakoshima'ya Asahi binasının köşesine geldiklerinde Hashidera, "Dilerseniz, sizi Hankyū İstasyonu'na da bırakabiliriz ya da bir maniniz yoksa bize katılmak ister misiniz? Ne dersiniz?" demişti. Tam yemek saatiydi. Teinosuke içinden herhalde Alaska Restoranı'na falan davet edecek diye geçirmişti. Yine Hashidera'ya yük olacağından, ona iyice borçlu kalacağından dolayı içi rahat etmese de, bu sayede Hashidera'nın kızını daha yakından tanıyacağını düşünmüş, hem de bu şekilde birbirilerine daha yakınlaşacaklarını umarak daveti kabul etmişti.

Daha sonra bir saat kadar Batı tarzı restoranda, yemek masasında sohbeti sürdürmüşlerdi. Bu kez yanlarında kızı da olduğu için, iyice havadan sudan konuşarak, filmlerden, *kabuki* gösterilerinden, Amerikan ve Japon aktörlerden, kız okulundan falan bahsetmişlerdi. Hashidera'nın kızı, Etsuko'dan üç yaş büyüktü. On dört yaşındaydı. Üzerinde kız okulu üniforması olan kızın, beyaz bir yüzü, donuk bakışları vardı. Etsuko'ya göre çok daha durmuş oturmuş görünüyordu. Bunun bir sebebi de çehresiydi herhalde. Çocuksu ifadesini çoktan geride bırakmış; oval, düzgün yüzüyle tam bir genç kız görüntüsüne sahipti. Hashidera'ya hiç benzemiyordu. Herhalde annesine benziyordu. Annesi güzel bir kadın olmalıydı. Hashidera kızında, merhum eşini görüyordu belki de.

Hesap ödemeye sıra gelince, Teinosuke, "İzninizle bugün ben ödeyeyim," dedi. Hashidera, "Mümkün değil,

sizi ben davet ettim," diyerek kabul etmedi. Bunun üzerine Teinosuke de, "Madem öyle bu sefer kabul ediyorum ancak siz de benim davetlim olun lütfen. Sizi Kobe'de bir yere davet etmek istiyorum. Önümüzdeki pazar günü kızınızla birlikte buyurun," diyerek kabul etmesini sağladı. Beşinci katta asansörün yanında vedalaştılar. Bir sonraki pazar günü için söz almış olması o günün armağanı olmuştu.

On yedinci bölüm

O gün Teinosuke eve döndükten sonra, kendisinden başından sonuna olanları öğrenen Sachiko bir yandan, "Sen de bu konuda ne kadar gözüpek çıktın," diye kocasına takılırken, içten içe de büyük bir sevinç duymuştu. Daha önce böyle bir şey olsaydı, bırak sevinmek, yapılanı düşüncesizlik olarak görür, kızmadan edemezdi. Kocası da bu kadar geniş davranmayı aklından geçirmezdi zaten. Yukiko'nun evlilik meselesinde kendilerindeki bu değişime kendisi bile şaşırmıştı. Başka bir adım atmadan, bir sonraki pazar gününü beklemeye karar verdiler. O arada, Niu Hanım'dan bir kez telefon geldi. "Kocanız, beyefendinin kızıyla da tanışmış! İşin böyle ilerlemesinden büyük sevinç duyuyorum. Önümüzdeki pazar günü için de siz, baba kız Hashidera'ları davet etmişsiniz. Umarım birbirinizle iyi anlaşırsınız. Özellikle Yukiko, ilk yarattığı 'cansız' intibasını silmeye çalışırsa çok iyi olur. En çok bu konudan endişe duyuyorum, bu nedenle özellikle söylüyorum," dedi. Bundan anlaşıldığı kadarıyla Hashidera, olanları Niu Hanım'a bildiriyordu. Bu da Hashidera'nın bu konuya çok ilgisiz olmadığını gösteriyordu.

Sözleştikleri pazar günü, sabah on sıralarında baba kız Ashiya'ya evlerine geldiler. Bir-iki saat evde oturdular. Sonra araba tutup hep birlikte Kobe'ye, Hanakuma'daki Kikusui Restoranı'na gittiler. Başlangıçta nerede yemek yiyecekleri konusunda epey tereddüt etmişlerdi. Çin lokantasına mı gitseler, Oriental'de mi yeseler, Uzakdoğu tarzı Takaraya'yı mı seçseler emin olamamışlardı. Sonunda Kobe'yi gezdireceklerse *sukiyaki* restoranı Kikusui'nin misafirleri için de bir değişiklik olacağını düşünerek orayı seçmişlerdi. Saat iki civarında geç bir öğle yemeği yemişler, dörde kadar restoranda kalmışlardı. Dönerken Motomachi'den, Sannomiya-machi'ye kadar yürümüş, Juchheim Pastanesi'nde biraz oturduktan sonra baba kızı Hankyū trenine yolcu etmişlerdi. Onlardan ayrıldıktan sonra, Teinosuke'ler hep birlikte Hankyū Salonu'na Amerikan filmi *Condor*'u izlemeye gitmişlerdi. O günlük, iki ailenin birbirini biraz tanımasıyla yetinmişler, konuyu daha ileri götürmemişlerdi.

Ertesi gün öğleden sonra Yukiko tek başına üst katta kaligrafi çalışırken O-Haru yanına geldi:

"Telefon var efendim."

"Kime?"

"Küçükhanım Yukiko ile görüşmek istiyorum, dediler."

"Kim arıyor?"

"Hashidera Bey, efendim."

Bunu duyan Yukiko telaşla, fırçayı bırakarak yerinden fırladı. Ancak telefona gitmek yerine, kızarıp bozararak merdivenin başında kalakaldı.

"Ablam nerede?"

"Biraz dışarı çıktı efendim..."

"Nereye?"

"Herhalde posta atmaya gitti. Şimdi çıktı efendim, çağırmamı ister misiniz?"

"Çabuk! Çabuk çağır gel!"

"Hay hay efendim."

O-Haru telaştan uçarcasına çıktı. Sachiko, biraz da hareket olsun diye postaya kendi gidiyor, sonra da nehir boyunca yürüyüş yapıyordu. O-Haru ilk köşeyi döner dönmez onu hemen yakaladı.

"Hanımefendi! Yukiko Abla sizi çağırıyor efendim!"

O-Haru nefes nefeseydi, Sachiko ne olduğunu anlamaya çalışarak:

"Ne oldu?"

"Hashidera Bey'den telefon geldi efendim."

"Hashidera Bey mi dedin?"

Hiç aklına gelmeyen bir şey olmuştu, Sachiko'nun kalbi hop etti:

"Beni mi aradı?"

"Yok, Yukiko Abla'yı. Ama kendisi, 'Hanımefendiyi çağır gel,' dedi efendim,"

"Yukiko telefona çıkmadı mı?"

"Şey... ben çıktığımda öyle bekliyordu."

"Niye kendisi çıkmıyor ki telefona! Ne tuhaf kız bu Yukiko, gerçekten!"

Sachiko "çok fena oldu bu" diye aklından geçirdi. Yukiko'nun telefonla başının hoş olmadığını bütün aile biliyordu. O yüzden kimse onu aramaz, olur da ona bir telefon gelse bile, birisi onun yerine cevap verirdi. Çok büyük bir şey değilse kendisi asla telefona çıkmazdı. Şimdiye kadar durumu böyle idare etmişlerdi ancak bu sefer durum farklıydı. Ne olduğunu bilmiyordu ama Hashidera özellikle Yukiko'yu aramıştı. O yüzden bizzat telefona çıkmaması diye bir şey söz konusu olamazdı. Eğer Sachiko kardeşinin yerine telefona çıkacak olursa iyice tuhaf olurdu. On yedi-on sekiz yaşlarında yeniyetme bir kız

değildi ki! Utanıp çekindiğini, bir tek Yukiko'nun huyunu suyunu çok iyi bilen kız kardeşleri anlardı, başkaları değil. Eğer Hashidera bu olayı, kendisine hakaret olarak görmezse büyük şans olurdu. Acaba Yukiko çekine çekine de olsa telefona çıkmış mıydı? Ya da o kadar bekletmiş, sonra güçbela telefona çıkmış, üstelik de hep yaptığı gibi ne dediği anlaşılmaz şekilde mi konuşmuştu? Zaten telefonda söyledikleri kolay kolay anlaşılmazdı, böyle bir durumda daha da berbat olacağı kesindi. Böyle yapacaksa hiç çıkmaması daha iyiydi! Yukiko'nun inadım inat bir yapısı vardı. Telefona çıkmamakta direterek Sachiko'nun yardıma koşmasını bekliyordu belki de. Bu saatten sonra Sachiko yetişse bile olasılıkla telefon çoktan kapanmış olacaktı. Hadi diyelim kapanmadı. Sachiko, Yukiko'nun yerine çıkıp nasıl bir mazeret söyleyecekti ki? Ne olursa olsun, böyle bir durumda Yukiko'nun telefona çıkması, bunu da hemen yapması gerekirdi. Sachiko'nun içinden bir ses, buraya kadar ilerlemişken bu küçük olay yüzünden belki de her şey heba olacak, diyordu. Bir yandan da, kendini teskin etmeye çalışarak, Hashidera'nın nazik, anlayışlı bir adam olduğunu, böyle bir şey yüzünden her şeyi silip atmayacağını düşünüyordu. Kendisi evde olsaydı, ne yapıp eder Yukiko'yu telefona çıkarırdı. Sadece beş dakika evden ayrılmıştı o kadar. Düşündükçe daha fena oluyordu.

Sachiko koşarcasına eve döndü. Önce telefonun durduğu mutfak tarafına doğru gidip baktı. Telefon kapalıydı. Yukiko da ortalarda görülmüyordu.

"Yukiko nerede?" Sachiko, ikindi çayının yanına bir şeyler hazırlamak için hamur yoğuran hizmetçi O-Aki'ye sormuştu.

"Buradan ayrıldı efendim... Belki üst katta çıkmış olabilir."

"Telefona cevap verdi mi?"

"Evet efendim."

"Hemen mi cevap verdi?"

"Hayır, şey... Sizi bekledi efendim. Gelmeyince de..."

"Uzun konuştular mı?"

"Çok kısa efendim... bir dakika sürmedi."

"Ne zaman kapattı?"

"Biraz önce efendim."

Sachiko üst kata çıktığında, Yukiko kaligrafi çalıştığı sehpaya yaslanmış, bakışlarını aşağı eğmiş, gözlerini elindeki güzel yazı kitabına dikmişti.

"Hashidera Bey telefonda ne dedi?"

"Bugün dört buçukta Umeda'da buluşmak istedi."

"Birlikte gezmek mi istiyormuş?"

"Shinsaibashi'de biraz dolaşalım, sonra da bir yerlerde yemek yiyelim mi, diye sordu."

"Sen ne dedin?"

"..."

"Olur dedin mi?"

"Yok..." Belli belirsiz yutkunarak ağzının içinde yuvarlayarak cevapladı.

"Neden peki?"

"..."

"Bir gitseydin olmaz mı?"

Daha evlilik görüşmeleri bir karara varmamışken üstelik sadece iki-üç kez gördüğü bir erkekle gezmek, Yukiko'nun asla kabul edebileceği bir şey değildi. Kardeşini çok iyi tanıyan Sachiko, bunu biliyordu. Yukiko'nun huyu böyleydi, başka türlüsü beklenemezdi. Fakat Sachiko yine de kızmadan edemiyordu. İyi tanımadığı bir adamla baş başa gezip dolaşmak, yemek yemek istemiyor olabilirdi. Peki, ablasıyla eniştesine ayıp olacağını düşünmemiş miydi? Teinosuke'nin de, Sachiko'nun da, bu sefer onun için katlandıklarını düşünerek birazcık kendisi de çaba

gösterseydi olmaz mıydı? Telefon etmek Hashidera için de büyük bir adım olmalıydı. Böyle kestirilip atılınca kim bilir nasıl hayal kırıklığına uğramıştı.

"O zaman hayır dedin öyle mi?"

"Bir manim var, dedim."

Kabul etmeyecekse bile yoluna yordamına uygun bir şekilde söyleseydi keşke! Ama kardeşi bu tür şeyleri beceremeyen biriydi. Kardeşinin beceriksizce adamı başından savar gibi bir şeyler söylediğini düşününce, Sachiko'nun gözleri yaşlarla doldu. Gözyaşlarının arasından Yukiko'yu görmek iyice sinirlerini tepesine çıkarıyordu. Kalkıp aşağıya indi. Verandadan bahçeye çıktı.

Dönüp Yukiko'ya telefon ettirse, yaptığı saygısızlıktan ötürü özür dileterek, akşam Osaka'ya Hashidera'nın yanına gönderse... Bunun, tüm olanları geri almak için en iyi yol olacağını biliyordu. Ancak ne kadar dil dökerse döksün Yukiko'nun buna "olur" demeyeceğinin de farkındaydı. Zorlayacak olursa, boşu boşuna birbirlerini kırıp küseceklerdi. Hani Sachiko arasa, "Bugün bir manisi vardı gelemedi," diye uygun bir bahane bulmaya çalışsa, karşı tarafı ikna edebilir miydi bakalım? Peki ya Hashidera, ertesi gün görüşmek isterse ne cevap verecekti ki? Yukiko' nun olmaz demesi bugün bitecek bir şey değildi ya! Birbirlerini daha çok tanımadan, olur diyeceği de yoktu. Bugünlük bir şey yapmasa, yarın Niu Hanım'a giderek onunla konuşsa nasıl olurdu acaba? Yukiko'nun huyunu iyice bir anlatıp, "Asla Hashidera Bey'i kırmak gibi bir niyeti yoktu. Birlikte gezmeyi istemediğinden değil. Sadece iyi bir aile kızı gibi yetişti. Bir anda böyle şeylere hemen ayak uydurup rahat davranamaz. Bu kadar temiz, saf bir yönü olduğunu Hashidera'ya anlatmanızı istiyorum," dese belki Hashidera da bu durumu anlayışla karşılardı, kim bilir?

Sachiko bir yandan bahçede yürürken bir yandan da bunları düşünüyordu. Mutfak tarafından telefonun sesi

geldi. Biraz sonra, O-Haru verandaya koşarak, "Telefon var efendim," diye bahçeye doğru seslendi. "Niu Hanım arıyorlar."

Sachiko panikle önce mutfağa doğru koştu. Sonra bir anda aklına geldi, dönüp kocasının müştemilattaki çalışma odasına gitti. Telefonu oraya bağlattı.

"Ah, Sachiko Hanım! Şimdi Hashidera Bey telefon etti. Olanlara çok kızmış."

Niu Hanım bunları söylerken sesi çok ciddi geliyordu. Her zaman keskin bir Tokyo lehçesiyle konuşurdu zaten, kızınca iyice hızlı ve keskin konuşmaya başlamıştı. "Neler oldu bilmiyorum. Ama Hashidera Bey çok kızmış, 'Ben öyle eski kafalı bir kızla bir arada olamam, siz canlı, neşeli biri deyip durdunuz! Neresi canlı, neşeli söyleyin bana! Ben bu işi burada tamamen bitiriyorum. Lütfen hemen şimdi kendilerine durumu bildirin!' dedi. Niye bu kadar kızdığını tam anlamadım, anlaşılan baş başa kalıp görüşmek istemiş, bu akşam gezmeye davet etmiş. İlk önce bir hizmetçi telefonu açmış, Hashidera Bey, Yukiko Hanım'ın evde olup olmadığını sormuş. Evde olduğunu söylemişler fakat ne demekse Yukiko bir türlü telefona çıkmamış. Kendisini uzun süre bekletmiş. En sonunda telefona gelmiş bu sefer de kendisini davet ettiğinde, 'Şey, şey...' deyip durmuş. Evet mi, hayır mı dediği anlaşılamıyormuş. Tekrar sorunca neredeyse duyulmayacak kadar cılız bir sesle, 'Bir manim var,' demiş. Sonra da ağzından başka bir şey çıkmamış. Bu olanlar üzerine Hashidera Bey kendisini hakarete uğramış hissederek telefonu yüzüne kapatmış. 'O kız karşısındakini ne zannediyor? İnsanı aptal yerine koyuyor! Çok öfkeliyim!' dedi." Niu Hanım tüm bunları bir solukta anlatmıştı. "Ne yazık ki bu işin burada kapandığını bilmenizi istedim," diye bitirdi.

"Ah! Seni de çok zor durumda bıraktık... Ah ben evde olsaydım, öyle bir terbiyesizlik yapmasına izin vermezdim. Ne yazık ki biraz dışarı çıkmıştım."

"İyi de... sen olmasan da Yukiko vardı, değil mi?"

"Evet, evet... öyle de... Gerçekten çok ayıp olmuş. Bu durumda artık düzeltmek için yapacak bir şey de yok..."

"Ee, tabii ki söz konusu bile değil!"

Sachiko yer yarılsa da içine girsem diye ezile büzüle cevaplar vererek dinledi.

"Bunları telefonda konuştum kusura bakma. Şimdi kalkıp gelsem de bir anlamı yok! Tekrar uğramayacağım," dedi.

Karşısındaki telefonu kapatmak üzereydi ki Sachiko, "Sahiden, sahiden... çok üzgünüm, bizzat özür dilemek için uğrayacağım. Ne kadar kızsanız yerden göğe kadar haklısınız," diye ne dediğini kendi de bilmeden, bir şeyler gevelemeye başlayınca, "Böyle şeyler söylemene gerek yok. Hem gelsen de artık yapılacak bir şey yok," dedi. Söyleyeceklerini duymak bile istemediğini ima ederek Sachiko'yu mahcubiyetten ezilmiş bir halde bıraktı. Hemen ardından, "Hadi hoşça kal," diyerek telefonu kapadı.

Sachiko ahizeyi elinden bıraktıktan sonra elini yüzüne dayadı, telefonun durduğu sehpaya yaslandı, öylece kaldı. Kocası geldiğinde olanları ona anlatması gerekiyordu. Bugün söylemeseydi de, yarın biraz sakinleştikten sonra mı anlatsaydı. Kocasının ne kadar hayal kırıklığına uğrayacağını hayal edebiliyordu. Sırf bu yüzden kocasının Yukiko'ya sevgisini yitirmesinden endişe ediyordu. Kocası şimdiye kadar Taeko'da rahatsız olduğu şeyler olsa bile, Yukiko'ya hep anlayış göstermişti. Şimdi, iki kız kardeşi de kocasının gözünden mi düşecekti? Taeko'nun en azından yanında biri vardı. Peki ya Teinosuke, Yukiko'yu gözden çıkarırsa ne olacaktı? Şimdiye kadar Sachiko, artık Taeko'nun yaptıklarına katlanamaz olduğunda Yukiko'ya

dert yanar, Yukiko'yu da, Taeko'ya anlatırdı. Normalde öyle hissetmiyordu ama şu anda Taeko'nun evde olmamasından anlatılmaz bir üzüntü ve hoşnutsuzluk duyuyordu.

"Anneciğim..." Etsuko çalışma odasının sürgülü kâğıt kapısını yana çekti, eşikte durarak meraklı gözlerle annesinin yüzüne baktı. Okuldan şimdi dönen kızı, evde ses soluk çıkmadığını görünce bir şeyler olduğunu hissetmişti demek.

"Anneciğim ne yapıyorsun burada?" diyerek içeri girdi, daha yakından annesinin yüzüne baktı.

"Hı? Ne yapıyorsun anneciğim?"

"Ablan ne yapıyor?"

"Ablam üst katta kitap okuyor... Baksana anneciğim, ne oldu?"

"Yok bir şey. Ablanın yanına git sen."

"Anneciğim sen de gel!" Etsuko bunu söyleyerek elinden çekiştirmeye başladı.

"Hı hı, gidelim." Sachiko fikrini değiştirip ayağa kalktı. Birlikte eve döndüklerinde, Etsuko tek başına üst kata çıktı, kendisi de salona girdi. Piyanonun önüne oturdu, kapağını açtı.

Teinosuke eve döndüğünde bunun üzerinden bir saatten fazla geçmişti. O zamana kadar piyano çalmaya devam eden Sachiko, ön kapı zilinin çaldığını duyunca karşılamak için girişe gitti. Kocasının elindeki dosya dolu çantayı bırakmak için müştemilattaki çalışma odasına girdiğini görünce onu takip etti.

"Bir şey söylemem gerekiyor. Biliyorum o kadar uğraştın fakat çok fena bir şey oldu..."

Olanları kocasına ne zaman anlatacağını bilememiş, daha az önceye kadar ne yapacağına karar verememişti. Ancak kocasının yüzünü görür görmez susamayacağını anlamıştı. Kocasının bakışları sadece bir an gölgelendi.

Belli belirsiz bir iç çekmenin dışında bir hoşnutsuzluk göstermeden sonuna kadar sesini çıkarmadan anlatılanları dinledi. Kocasının sakin sakin kendisini dinlediğini gören Sachiko kendisini iyice kötü hissetmeye başladı. "Ne biçim bir insan ki bizi bu kadar üzüyor!" diye elinde olmadan Yukiko'yu yerden yere vurarak konuşmaya devam etti. Artık ne söylerse söylesin elden ne gelirdi? Hashidera'nın niyeti evlenmekti belli ki. Ağzından başka şeyler çıksa da, gizliden gizliye Yukiko'dan hoşlanmıştı demek. Öyle olduğu için bugünkü daveti yapmıştı ya! Bunları düşündükçe bugün olanlara üzülmekten kendini alamıyor, tepine tepine ağlamak istiyordu. Ağlasa da bir işe yaramazdı artık. Fırsat tamamen uçup gitmişti. Niye o anda evde değildi ki! Kendisi orada olsaydı, diğer tarafın arzusunu yerine getiremeseler de, en azından düzgün bir cevap verebilirdi. O zaman, her şey yolunda devam ederdi... Belki de kısa süre içinde söz bile kesilirdi... Öyle olmayacak bir şey değildi ki bu. Çok büyük bir ihtimalle böyle olurdu. Hal böyleyken, beş dakikalığına evden uzaklaştığında telefon gelmesi! İnsanın kaderini hiç beklenmedik eften pütfen şeyler belirliyordu! Sachiko kapatmaya çalışsa da bir türlü konuyu kapatamıyor, o anda evde olmadığı için kendini suçlayıp pişmanlık duyuyordu. Bula bula evde olmadığı o beş dakikayı bulup telefon gelmesini Yukiko'nun kısmetsizliği olarak görüyordu. "Olanları düşündükçe sinirim tepeme çıkıyor ama Yukiko'ya da çok üzülüyorum," diye konuştu.

"Bak, Yukiko'nun huyu böyle. Olay bundan kaynaklanıyor. Sen telefona cevap verseydin sonucun değişeceğini mi sanıyorsun?"

Karısının bu halini gören Teinosuke değil kızmak, kendini onu teselli etmeye çalışırken buldu, bunları söyledi. "Diyelim ki sen o anda evdeydin, Yukiko yine doğru dürüst bir cevap veremeyecekti ki. Ayrıca diğer tarafın

davetine uyup birlikte gezmeye rıza göstermezse ne olacaktı? Sonuçta karşıdaki insanın kötü hissetmesini engellemenin bir yolu var mıydı? Bugün olanlar Yukiko'nun tabiatından kaynaklanıyor. Senin yanında olup olmamanın öyle büyük bir önemi yok. Diyelim ki bugün durumu kurtardın, bundan sonra da benzer şeyler kaç kez olacaktı, kim bilir. Bu işin varacağı yer buydu sonunda. Yukiko huyunu değiştirmediği sürece, böyle olması onun kaderi..."

"Böyle diyorsun ama bu Yukiko hiç evlenemeyecek anlamına gelmiyor mu?"

"Öyle bir şey yok. Benim söylemek istediğim, öyle içine kapanık, bir telefona çıkmayı bile beceremeyen bir kadının da, kendine has iyi tarafları var. Hâlâ geçmişte kalmış, eski kafalı görünse de bu tür bir kızın edasını ve saflığını arayan bir erkek mutlaka çıkacaktır. Bundan anlamayacak bir erkek, Yukiko'nun kocası olmaya layık değildir zaten."

Sachiko kocasının değil kızmak, aksine kendisini teskin etmeye çalıştığını görünce ona karşı hissettiği mahcubiyet iyice arttı. Yukiko'yu düşününce ona da üzüldü, kızgınlığı da yavaş yavaş yatıştı. Müştemilattan çıktı, ana binaya dönerek salona girdi. Yukiko'nun yukarıdan inmiş, koltukta, kedileri Suzu'yu kucağına almış, okşayarak hiçbir şey olmamış gibi oturduğunu görünce içinde öfkesinin tekrar yükselmeye başladığını hissetti.

"Yukiko," diye seslendi. "Az önce Niu Hanım telefon etti. Hashidera Bey olanlara çok öfkelenmiş. Bu konu kapandı, dedi," diye Yukiko'nun yüzüne çarpar gibi söyledi.

"Hı hı." Yukiko her zamanki gibi ilgisiz görünerek böyle cevap verdi. Hislerini ne kadar sakladığı anlaşılmıyordu. Mırıldanıp duran kediyi biraz daha şımartarak, kedinin gıdısını okşamaya başladı.

"Sadece Hashidera Bey değil! Niu Hanım da, Teinosuke Enişten de, ben de çok kızgınız!" diye hislerini bir

bir yüzüne çarpmak istemişti. Dilinin ucuna kadar gelen bu sözleri yuttu. Kardeşi bugün yaptığı "hata"yı anlamış mıydı acaba? Eğer anladıysa kocasının önünde en azından bir "özür dilerim" olsun, demesi gerekirdi. Kardeşinin, böyle zamanlarda yaptığının farkında olsa da bunu asla söyleyemeyen bir yapısı olduğunu düşününce yüzüne bile bakmak istemedi.

On sekizinci bölüm

Hashidera'nın neden o kadar kızdığı, ertesi gün Itani gelip de olanları etraflıca anlatınca daha çok anlaşıldı.

Itani şöyle anlatmıştı: "Duyduğuma göre dün Hashidera Bey, Niu Hanım'ı da aramış. Bana da telefon etti. O kadar yumuşak huylu bir beyefendinin bu kadar kızarak, 'O küçükhanım terbiye nedir bilmiyor!' diye öfkesini bana bile kusmasından, olayın bununla kalmadığını sezdim. Alelacele Osaka'ya gittim. Hem Hashidera Bey'le hem Niu Hanım'la görüştüm. Anlattıklarını dinleyince, Hashidera Bey'in kızmasına yerden göğe kadar hak verdim. Mesele, sadece dün olanlar değilmiş. Önceki gün başlamış. Baba kız sizin misafiriniz olarak Kobe, Kikusui' ye gelmişlerdi ya, yemekten sonra şöyle bir şey olmuş: Dönüşte, Motomachi'de dolaşırken bir ara tesadüfen Hashidera Bey'le, Küçükhanım Yukiko baş başa kalmışlar. Yolda bir asker alayına denk gelmişler, alay önlerinden uzun bir sıra halinde geçerken yolları kesilmiş, diğerlerinden ayrı düşmüşler. O sırada Hashidera Bey'in gözüne oradaki bir tuhafiye dükkânının vitrini çarpmış. Çorap almak istediğini, Küçükhanım Yukiko'ya, kendisine eşlik edip edemeyeceğini sormuş. Küçükhanımın ağzından

'şey'den başka bir şey çıkmamış. O sırada siz elli metre kadar arkadaymışsınız. Yardım ister gibi dönüp dönüp size bakmış. Ne yapacağını bilmeden öylece dikilip kalmış. Hashidera Bey de duruma kızarak tek başına dükkâna girmiş, alacağı şeyi almış. Tüm bunlar on beş-yirmi dakika içinde gerçekleşmiş. Başkaları durumu fark etmemiş. Hashidera Bey bu durumdan o zaman da rahatsız olmuş. Ancak kendini zorlayarak da olsa olaya iyi niyetle bakmaya çalışmış. Olanları Yukiko Hanım'ın kişiliğine yorarak kendisinden hoşlanmadığı için böyle bir şey yapmadığına kanaat getirmiş, kızgınlığını bir kenara koymuş. Fakat bu durum aklına takılmış. Acaba gerçekten kendisinden hoşlanmıyor mu diye emin olmak istemiş. Dün hem hava güzel olunca hem de işten biraz boş vakit bulunca aklına bu gelmiş, o telefonu etmiş. Ne yazık ki sonuçta sizin de bildiğiniz gibi, Hashidera Bey iyiden iyiye kötü bir durumda kalmış, kendini hakarete uğramış gibi hissetmiş. Dün de, belki kötü bir zamanda aradım diye olumlu düşünmeye çalışsa da, ikinci kez aynı tavırla karşılaştığı için, Yukiko Hanım'ın kendisinden hiç hoşlanmadığını düşünmekten başka açıklama bulamamış. Telefonda hayır deme şekli, 'Sanki, benim senden hoşlanmadığımı hâlâ anlamadın mı?' der gibiymiş." Itani bunları anlatarak devam etti. Hashidera Bey şöyle söylemişti: "Eğer durum böyle olmasa, biraz daha yumuşak bir şeyler söylerdi, anlaşılan küçükhanım, etrafındakilerin olması için didindikleri bu işi bozmak istiyor! Itani Hanım sizin de, Niu Hanım'ın da, eniştesi Makioka Bey'in ve ablasının da, hepinizin iyi niyetinizi çok iyi anlıyorum ancak bu durumda istesem de sizin iyi niyetinize karşılık veremem. Bu işi ben bitiriyor değilim. Asıl ben reddedildiğime inanıyorum!"

Dün Itani görüşmeye gittiğinde Niu Hanım'ın, Hashidera Bey'den çok daha kızgın olduğunu görmüştü. Niu

Hanım, "Ben de Yukiko'nun erkeklerin yanındaki halini doğru bulmuyorum! Bu halini görüp de 'cansız' denmesine içten içe hak verdiğimden, daha canlı neşeli bir intiba yaratmasını defalarca tembih ettim! Buna rağmen Yukiko, hiç de kendisine söylenileni duymuş gibi davranmıyordu. Ben Yukiko'dan çok, onun böyle davranmasına izin veren Sachiko'nun ne düşündüğünü anlamıyorum! Bu zamanda asil bir ailenin kızı bile olsa, hatta prenses bile olsa böyle davranmaz! Sachiko, kız kardeşinin ne olduğunu sanıyor ki!" demişti. Itani, sanki kendi hislerini de, Niu Hanım'ın ağzından aktarıyor gibiydi. Çok ağır sözlerdi bunlar; ancak ne denirse denilsin Sachiko'nun verebilecek bir cevabı yoktu. Itani bir yönüyle erkek gibiydi, söyleyeceğini söylemiş, içindekini boşaltmış, sonrasında samimi bir şekilde oradan buradan konuşmaya başlamıştı. Sachiko'nun keyfinin kaçtığını görünce, "Bu kadar umutsuz olmayın lütfen. Niu Hanım ne derse desin, ben bundan sonra da bu konuda size yardımcı olmaya çalışacağım," dedi. Konu tekrar Yukiko'nun gözünün kenarındaki lekeden açıldı. "Hashidera Bey, Küçükhanım Yukiko'yla üç kez görüştüğü halde, hiç dikkatini çekmemiş. Kızı fark etmiş. Evlerine döndüklerinde babasına söylemiş. 'Aa, öyle mi, hiç fark etmedim,' demiş Hashidera Bey de." Itani Hanım bunları anlattıktan sonra, "O leke dert etmenizi gerektirecek bir şey değil, bakın gördünüz, hiç sorun olmadı," demişti.

Sachiko, Teinosuke'ye, kardeşinin önceki gün Kobe, Motomachi'de de Hashidera'yı kızdırdığını söylemedi. Söylese de yapacak bir şey yoktu, üstüne bir de kocası Yukiko'dan soğuyacaktı belki. Bundan çekinmişti. Teinosuke de, karısına ve başka kimseye söylemeden, olanlardan sonra Hashidera'ya bir mektup yazdı:

Olaylar böyle geliştiği için söyleyecek sözüm yok. Olanlardan büyük esef duyuyorum. Bendeniz, size bir şeyi açıklamazsam içim rahat etmeyecek. Olasılıkla siz, karım ve benim, baldızımın kalbinden geçenleri iyice öğrenmeden, bu konuda bir şeyler yaptığımızı düşünüyor olabilirsiniz. İşin doğrusu, baldızım sizden hoşlanmıyor değildi. Bilakis bunun tersi olduğuna inanıyorum. Herhalde geçtiğimiz günlerde, size karşı olan çekingen, anlaşılmaz davranışlarını, telefondaki halini nasıl açıklayacağımı soracaksınızdır. Kendisi oldum olası, karşı cinse karşı çekingen ve utangaç biri olmuştur. Bu hali sizden hoşlanmadığı anlamına gelmez. Otuz yaşını aşmış bir kadının böyle davranmasını, dışarıdan bakan herkes budalaca bulabilir. Ancak onu çok iyi tanıyan yakınları bunun ona has bir yön olduğunu bilir, böyle durumlarda bu halde kalıyor. Yine de eskisine göre utangaçlığını biraz üzerinden attı. Bunları anlatsak da başkalarının anlaması mümkün değil, söyleyecek bir sözümüz olmadığının farkındayız. Özellikle geçen günkü telefon meselesiyle ilgili ne kadar özür dilesem kâfi değil. Bendeniz, onun cansız, sıkıcı biri olmadığını, aksine canlı, neşeli olduğunu arz etmiştim efendim. Hâlâ sözümün arkasındayım. Ancak bu yaşa gelip de, bu tür durumlarda doğru düzgün iki lafı bir araya getirememesi, nereden bakarsanız bakın hiç hoş değil. Kızmakta yerden göğe kadar haklısınız. Bu yüzden kendisini eşiniz olmaya uygun bulmamanız kaçınılmaz bir sonuç. Ne yazık ki, kendisinin bu sınavı geçemediğini açıkça kabul etmek zorundayım, sizden bu konuyu tekrar gözden geçirmenizi istemeye yüzüm yok. Son olarak şunları söyleyecek olursam, kendisinin böyle eski kafalı bir kız olarak yetişmesi bizim aile olarak verdiğimiz terbiyenin yetersizliğinden kaynaklanıyor. Sebebine gelecek olursam, annesini ve ardından babasını erken yaşlarda yitirmesinin bunda payı var. Elbette bizim de bunda suçumuz var. Biz, kendisini fark etmeden fazla koruyup kolladık, olması gerektiğinden fazla şımarttık belki. Fakat asla bu işi bitirmek, size saygısızlık etmek gibi bir niyeti yoktu, bunu bil-

menizi isterim. Bendeniz, en kısa zamanda karşınıza münasip bir kısmet çıkmasını, Yukiko'nun da aynı şekilde hayırlı birini bulmasını, bu yaşanan nahoşluğun bir an önce unutulup gitmesini diliyorum. Sizin gibi biriyle tanışmış olmaktan bu kadar kıvanç duyarken, böyle basit bir şey yüzünden ilişkilerimizin kopması tarifsiz üzüntü yaratıyor. Tüm bunlar olup geçtikten sonra sizinle tekrar dostluk kurabilmeyi umuyorum.

Bunları yazıp gönderdi. Hashidera'dan hemen nazik bir cevap geldi:

Nazik satırlarınıza müteşekkirim. Baldızınız için eski kafalı, iki lafı bir araya getiremeyen biri diye yazmışsınız ama haksızlık ediyorsunuz efendim. Baldızınızın yaşı ne olursa olsun günümüz dünyasında kendisini rahat hissetmeyerek her şeyiyle iffetli bir kızın masumiyetini koruması övgüye şayan bir şey. Gerçekten böyle bir hanımın eşi olacak kişinin, bu masumiyetinin kıymetini bilip iffetine halel gelmemesi için, onu koruyup kollaması, ayrıca derin bir anlayışa ve hassas bir özene sahip olması gerekir. Bendeniz gibi taşralı birinde bu özellikler bulunmuyor. Bendeniz bundan dolayı, bu işin her ikimize de mutluluk getirmeyeceğine inandığım için, bu konudan affımı arz ettim. Eğer baldızınıza saygısızlık ettiğimi aklınıza getirecek bir şey söylediysem, bundan büyük esef duyarım efendim. Bunun yanında, geçtiğimiz günlerde saygıdeğer ailenizin bendenize gösterdiği teveccühe, nasıl müteşekkir olduğumu arz etmem mümkün değil. Hanenizdeki sevgi ve huzur ortamının herkesi imrendireceği muhakkak bir şey. Bu güzel aile ortamında, eşinizin kız kardeşinin de bir mücevher gibi yetiştiğine inanıyorum.

Hashidera'nın mektubu da, Teinosuke'nin yaptığı gibi, mektup rulosuna, elyazısıyla yazılmıştı. İncelikli *sōrōbun* tarzında olmasa da, büyük bir dikkat ve özenle kaleme alınmıştı.

Sachiko, Hashidera'larla Kobe'de gezdiklerinde, Motomachi'deki bir konfeksiyon dükkânına Hashidera'nın kızını götürerek onun için bir bluz seçmiş, üzerine de kızın isminin baş harflerini işlemelerini sipariş etmişti. İşin bozulmasının üzerinden birkaç gün geçtikten sonra, işlemeler tamamlanıp ellerine ulaşmıştı. Göndermemek iyice tuhaf olacağından, Sachiko, Itani aracılığı ile bu bluzun diğer tarafa ulaşmasını sağlamıştı. Üzerinden on beş gün kadar geçtikten sonra, bir gün Sachiko, Itani'nin dükkânına uğradığında, Itani kendisine, "Hashidera Bey size bunu yollamış, ben de size vermek için saklıyordum," diyerek abadi paket kâğıdına sarılmış bir kutu verdi. Sachiko eve döndükten sonra açıp baktı. İçinden Kyoto Eriman marka, kabartma desenli parlak beyaz *habutae* kumaşından bir kimono içlik çıktı. Sachiko'ya uygun bir desen seçilmişti. Hashidera Bey, Niu Hanım'dan seçmesini istemişti anlaşılan. Sachiko'lar bu hediyenin, geçen günkü bluza teşekkür için gönderildiğini tahmin etmişler, bu detaydan da Hashidera'nın ne kadar ince biri olduğunu bir kez daha anlamışlardı.

Yukiko'nun aklından geçenler pek anlaşılmıyordu. Dışarıdan bakıldığında öyle pek üzülmüş görünmüyordu. Teinosuke ya da Sachiko'ya ayıp ettiğini düşünüyor gibi değildi. Belki de içten içe şöyle düşünüyor: "Ablamla eniştemin çabalarını görüyorum ama ne yapayım tabiatım bu. Daha fazlası elimden gelmez, bu iş sırf bu yüzden olmadıysa, üzülecek bir tarafı yok," diye yaptığını kabul etmeyip kendini kandırıyordu, kim bilir? Davranışlarından böyle düşündüğü seziliyordu.

Sachiko, Yukiko'nun yaptıklarından duyduğu rahatsızlığı kardeşine anlatmaya fırsat bulamadan yavaş yavaş araları kendiliğinden düzeldi. Sachiko'nun içinde hâlâ bir şeyler kalmış, onu tamamen affedememişti. Taeko gelse de, olanları ona bir anlatsam, içimi döksem diye

düşünüyordu. Taeko yirmi gün kadar önce, tam martın başında salı günü, kaderlerini değiştiren o telefonun gelmesinin ertesi günü, sabah erkenden biraz uğramış, "Bu sefer de olmadı!" lafını duyunca büyük bir hayal kırıklığıyla ayrılmıştı. O günden beri ortada gözükmüyordu. İşin doğrusu, son zamanlarda Niu Hanım olsun, Itani olsun, Taeko'yu her sorduklarında bu insanlar durumu bildikleri halde bilmezden gelip ağzını mı yokluyorlar, diye endişe ediyor, suya sabuna dokunmayan cevaplarla geçiştiriyordu. Taeko'nun ayrı eve çıktığını mümkün olduğunca kimseye duyurmak istemiyordu. Ama olur da Okubata ile ilişkisi su yüzüne çıkarsa, onunla ilişkimizi kestik diyerek, en azından dışarıya karşı durumu kurtarabilmek istiyordu. O yüzden böyle davranmıştı. Yukiko için gösterdiği tüm bu çabalarının köpük gibi yitip gittiği o günlerde Taeko'yu göresi gelmişti. "Koisan ne yapıyor acaba? Bir telefon edeyim," diyerek bir sabah kahvaltıda bu hissini dile getirmişti. O gün Etsuko'yu okula götüren O-Haru, bir türlü dönüp gelmemişti. Ancak üç saat geçtikten sonra dönebildi. Geldiğinde yemek odasına bir göz atarak içeride bir tek Sachiko ile Yukiko'nun olduğuna kanaat getirince girip ikisinin yanına yanaştı.

"Koisan hastalanmış efendim," dedi kısık sesle.

"Ne? Nesi var?"

"Ya bağırsaklarını üşütmüş ya da dizanteri olabilirmiş efendim."

"Telefon mu geldi?"

"Evet."

"Sen gidip baktın mı?"

"Evet."

"Koisan, dairesindeydi değil mi?" diye Yukiko sorduğunda, O-Haru, "Hayır..." diyerek başını öne eğdi.

Anlattığına göre durum şöyleydi: "Efendim, sabah erkeden, 'O-Haru Kalfa sana telefon var,' diye beni uyandır-

dılar. Telefona çıktığımda, Okubata'nın sesi olduğunu anladım. 'Koisan, önceki gün benim evime geldiğinde aniden rahatsızlandı. Akşam saat on gibiydi. Ateşi kırk dereceye yaklaşmıştı. Hem de zangır zangır titriyordu. Evine dönmek isteyince ona mâni oldum, bende kalmasını sağladım. Bu arada durumu iyiden iyiye kötüleşti. Dün yakınlardaki bir doktoru çağırıp muayene ettirdim. En başta teşhis koyamadı, 'Üşütmüştür ya da tifüs olabilir belki,' dedi. Dün gece yarısından sonra şiddetli ishal başladı. Bunun üzerine doktor, 'Bağırsaklarını üşütmüş olabilir ya da dizanteri olabilir,' diye teşhis koydu. Eğer dizanteriyse hastaneye yatırmak gerekebilir. Başında ona bakacak biri olması gerektiğinden evine göndermedim. Şimdilik benim evimde bakıyoruz. Bunu bir tek sana bildiriyorum. Epey rahatsız ama şimdilik endişeye mahal yok. Şimdilik benim evimde bakılmasında bir sorun yok. Bir değişiklik olursa haber veririm. Eminim öyle bir şey olmayacaktır,' dedi." O-Haru bunları söyledikten şunları anlatmıştı:

O-Haru telefonda söylenenleri duyunca, durumu gidip kendi görmeye karar vermiş, sabah Etsuko'yu okula bıraktıktan sonra dönüşte Nishinomiya'ya uğramıştı. Gittiğinde durumun telefonda duyduğundan çok daha kötü olduğunu görmüştü. Dediklerine göre Koisan, dün geceden beri yirmi-otuz kez tuvalete çıkmıştı. O kadar sıktı ki, bir eliyle sandalyeye tutunarak lazımlığın üstünden kalkamıyordu. Doktor, "Böyle olmaz, sakince yatıp dinlensin, altına sürgü sürün," diye uyarmıştı. O-Haru oraya gittikten sonra, Okubata'yla ikisi zorla ikna edip yatmasını sağlayabilmişlerdi. O-Haru oradayken de defalarca tuvalete çıkmıştı. Karnı burulsa da her seferinde çok az bir şey çıkarabiliyordu. O yüzden çok acı çekiyordu. Ateşi daha da yükselmiş, kırk iki dereceyi bulmuştu. Hâlâ bağırsaklarını mı üşüttüğü, dizanteri mi olduğu belli değildi. Gaita testi yapılması için, Osaka Üniversite-

si'ne örnek göndermişlerdi. Bir-iki gün içinde sonucu belli olacaktı. O-Haru, Taeko'ya, "Doktor Kushida sizi bir muayene etse nasıl olur efendim?" diye sorduğunda, "Benim bu evde olduğumu Doktor Kushida'nın bilmesi doğru olmaz, sakın yapma. Ablama da bir şey söyleme, üzülmesin," diye hasta yatağında tembihlemişti. O-Haru, hanımefendiye söyleyip söylemeyeceğine dair bir söz vermeden, "Bugün tekrar uğrarım," diyerek ayrılmıştı.

"Hemşire yok muydu başında?"

"Yoktu efendim. Daha uzayacak olursa çağıracağız dediler..."

"Kim bakıyor peki?"

"Küçük Efendi (O-Haru ilk kez Okubata'ya böyle diyordu) başına buz koyuyor. Lazımlığını ve altını ben temizledim."

"Sen olmadığında kim yapacak peki?"

"Şey... Oradaki ihtiyar kalfa kadın yapar herhalde. Küçük Efendi'nin sütannesiymiş. İyi biri efendim."

"Kalfa kadın mutfak işlerine bakmıyor mu?"

"Evet, efendim."

"Eğer dizanteriyse, lazımlığı temizlemesi çok tehlikeli!"

"Ne yapsak ki... Ben gidip baksam mı?" dedi Yukiko.

"Biraz bekleyip durumu görelim istersen," diye cevap verdi Sachiko.

"Eğer dizanteri olduğu anlaşılırsa bir şeyler düşünmeleri gerekirdi. Sadece karnını üşütmüşse o zaman hemşireye bırakmak en iyisiydi. Teinosuke ve Etsuko'ya, O-Haru'nun Amagasaki'de ailesinin evinde ani bir işi çıktığı için, iki üç-gün izin alıp gittiğini söylesek," dedi Sachiko.

"Doktoru kim?"

"Henüz görmedim, bilmiyorum efendim. Oraya yakın bir yerden gelmiş, ilk defa çağırıyorlarmış."

"Doktor Kushida muayene edebilse daha iyi olurdu," dedi Yukiko.

"Sahiden..." diye cevap verdi Sachiko.

"Kendi dairesinde olsaydı keşke. Küçük Efendi Kei' nin evine çağırmak pek uygun olmaz."

Sachiko göründüğünün aksine o kadar dayanıklı olmayan Taeko'nun ağzından her ne kadar, ablama bir şey söylemeyin diye büyük büyük sözler çıksa da, aslında tam tersini istediğini iyi biliyordu. Böyle bir zamanda mutlaka evinin değerini daha çok anlamıştı. Kardeşinin, ablası ya da Yukiko onun yanında olmadıkları için kendini ne kadar yalnız ve çaresiz hissettiğini tahmin edebiliyordu.

On dokuzuncu bölüm

Hazırlığını tamamlayarak öğle yemeğini erkenden yiyen O-Haru, yemeğini bitirir bitirmez evden ayrılırken diğer hizmetçilere durumu belli etmemek için, "Üç günlüğüne izne çıkıyorum," diye bir bahane gösterdi. Sachiko'lar, O-Haru çıkmadan salona yanlarına çağırdılar: "Sakın hep yaptığın gibi kolayına gitme. Hastayla temas ettiğinde dezenfektan kullanmaktan kaytarma. Hasta tuvaletini yaptığında sürgüsünü lizolle temizle," diye sıkı sıkı tembihlediler. "Hastanın durumunu sık sık haber ver. Okubata'nın evinde telefon yok, Teinosuke ve Etsuko evdeyken telefon gelirse uygun olmaz. Sabah onlar çıktıktan sonra günde en az bir kez telefon eder, durumu bildirirsin. O evin yakınlarındaki bir dükkândan telefon etmek kolayına gelebilir ama bunu yapmaktan kaçın. Ankesörlü telefon kullanmaya çalış," diye de eklediler.

O-Haru evden ayrıldığında öğleden sonrayı bulmuştu. O gün telefon gelmesi mümkün değildi. Sachiko'lar, endişeden ertesi sabahı zor ettiler. Sonraki gün sabah ondan sonra O-Haru'dan telefon geldi. Sachiko telefonu müştemilata, kocasının çalışma odasına bağlattı. Telefon zor duyuluyor, arada bir kesiliyordu. Söylenenleri zor anlıyordu. Sonunda, hastanın durumunun değişmediğini, sadece ishalinin düne göre şiddetlendiğini, bir saatin içinde en az on kez tuvalete çıktığını, ateşinin hâlâ inmediğini, düşecek gibi de görünmediğini öğrenebildi. Sachiko, "Dizanteri şüphesiyle ilgili bir şey var mı? Sence öyle mi?" diye sorduğunda, O-Haru, "Şey, henüz belli olmadı efendim," cevabını verdi. "Peki ya tahlil sonuçları?" diye tekrar sordu. Karşısından, "Osaka Üniversitesi'nden henüz bir açıklama gelmedi efendim," cevabı geldi. "Peki dışkısı nasıl? Kanlı mı?" diye sormaya devam etti. "Biraz kan var efendim, ayrıca sümük gibi yapış yapış, beyaz, topak topak bir şeyler de çıkıyor," dedi O-Haru. Sachiko, "Nereden telefon ediyorsun?" diye sordu. O-Haru, "Ankesörlü telefondan efendim. Evin yakınlarında yoktu. O yüzden çok zor oldu. Önümde kuyrukta iki-üç kişi vardı. Çok beklemem gerekti efendim. Tekrar aramaya çalışacağım. Ancak bugün arayamazsam, yarın sabah arayacağım efendim," diyen O-Haru telefonu kapadı.

"Dışkısı kanlıymış. Herhalde dizanteri," dedi yanında konuşulanları dinleyen Yukiko.

"Evet. Bana da öyle geldi..."

"Bağırsaklarını üşüttü diye dışkısından kan gelir mi ki?"

"Şey... gelmez galiba..."

"Bir saatin içinden on kereden fazla tuvalete çıkıyorsa, mutlaka dizanteridir!"

"Doktor nasıl, güvenilir biri mi acaba?"

Sachiko dizanteri olduğuna, yanlış bir teşhis olma-

dığına kanaat getirmişti. İyiden iyiye endişelenmeye başlamıştı. O gün gelmesini beklediği ikinci telefon gelmemiş, ertesi sabah saat onu geçtiği halde bir ses soluk çıkmamıştı. Neler oluyor acaba, diye Yukiko'yla birlikte iyice endişeleniyorlardı. Öğleye yakın O-Haru mutfak kapısında belirdi.

"Ne oldu?"

İkisi, O-Haru'nun yüzünün ciddiyetini görür görmez, bir şey demeden tutup salona götürdüler.

"Dizanteriymiş efendim..."

Daha tahlil sonuçları belli olmamış, Ancak doktor dün akşam da bu sabah da muayene etmeye gelmiş. Sonunda dizanteriye benzediğini, tedaviyi o doğrultuda sürdürmek gerektiğini söylemiş. "Şehirlerarası yolun yakınında Kimura Kliniği var, karantina odası da bulunuyor. Oraya yatırılmasını isteyeceğim kliniktekilerden," demiş.

O-Haru'nun anlattığına göre böyle yapmaya karar verildiği sırada, mutfak kapısına gelen ev sahiplerinin bildiği bir sebze satıcısı, o kliniğe gitmemelerini tembihlemişti. O-Haru bunu duyunca sağa sola sormuş, klinik hakkında pek iyi şeyler söylenmediğini öğrenmişti. Başhekimin kulağı iyi işitmiyormuş. Doğru dürüst muayene etmeyi beceremiyormuş. Sık sık yanlış teşhis koyduğu oluyormuş. Osaka Üniversitesi'nden mezunmuş ama kötü bir öğrenciymiş. Mezuniyet tezini de sınıf arkadaşlarından birine yazdırmış. O arkadaşı da o yakınlarda çalışıyormuş, "Tezini ben yazdım," diye herkese anlatıyormuş. O-Haru tüm bunları Okubata'ya anlatınca, o da endişelenmiş başka bir hastane aramış. Ancak o yakınlarda karantina odası olan başka bir yer bulamamış. Bunun üzerine, "Bağırsaklarını üşüttüğünü söyleyelim, evde bakalım," diye önermiş. Ama bulaşıcı bir hastalık olduğu için doktor razı olmamış. Okubata sonunda, "Tüm dizan-

teri hastalarını hastaneye yatırıyor değiller ya! Herkes evinde iyileşiyor. Endişelenecek bir şey yok, böyle yapalım, bir yolunu bulup doktoru ikna edelim. Ama önce Ashiya'daki ablalarına da bir danışalım," deyince, O-Haru apar topar eve gelmişti.

Sachiko'lar O-Haru'ya, "Doktor nasıl biri?" diye sorduklarında şu cevabı aldılar: O da Osaka Üniversitesi mezunuydu. Doktor Kushida'dan iki-üç yaş genç gözüküyordu. Hâlâ hayatta olan babası da gençliğinden beri aynı semtte çalışan ve çevrede "eski toprak" namıyla tanınan bir doktordu. Baba oğul birlikte çalışıyorlardı. İkisi hakkında söylenenler de fena değildi. Ancak O-Haru, Doktor Kushida gibi hızlı ve kesin teşhis koyamadığını düşünüyordu. Teşhis koyarken çok ince eleyip sık dokuyor, bir türlü açık ve net bir şey söyleyemiyordu. Bu sefer de teşhisin gecikmesinin bir sebebi buydu. Bir sebebi de hastanın ateşi dizanteri tanısı koyamayacak kadar yüksekti. Ayrıca ilk gün ishal görülmemiş, hastalık başladıktan yirmi dört saat sonra ertesi gece ortaya çıkmış. Bu nedenle tifüs şüphesi de olabilirdi. Tabii teşhis koymakta gecikince hastalık daha da kötülemişti.

"Nereden bulaşmış ki? Yediği bir şeyden mi olmuş?"

"Uskumru *sushi*'si yemiş efendim, öyle söyledi," diye cevap verdi O-Haru. "Hastalandığı günün akşamı, Küçük Efendi'yle Kobe'de, Kisuke diye bir lokantada yemek yemişler efendim..."

"Hiç öyle bir yer duymadım. Yukiko, sen biliyor musun?" diye sordu Sachiko.

"Ben de duymadım."

"Fukuharu'da *geisha* mahallesindeymiş. Oranın uskumrusunun çok iyi olduğunu duymuşlar, gitmeye karar vermişler. Önce Shinkaichi'ye sinemaya gitmişler dönüşte oraya uğramışlar efendim," diye anlattı O-Haru.

"Küçük Efendi Kei'ye bir şey olmamış mı?"

"Olmamış efendim. Küçük Efendi uskumru sevmediğinden yememiş. Sadece Koisan yemiş. 'O uskumru yüzünden olmalı,' diye kendisi söylüyordu. Zaten çok yememiş... Tadı bayat, bozulmuş gibi değilmiş. 'Sahiden taze bir balıktı,' diyor kendisi."

"Uskumru yemekten korkarım ben, taze bile olsa dokunabilir insana..."

"Koyu renk yerleri en tehlikelisi efendim. Onlardan iki-üç dilim yemiş," dedi O-Haru.

"Ben de, Yukiko da asla uskumruyu ağzımıza sürmeyiz. Onu bir tek Koisan yer," dedi Sachiko.

"Zaten Koisan, dışarıda ne olsa yiyor ya!"

"Sahiden öyle! Çok uzun zamandır akşam evde yediği yok. Hep dışarılarda, lokanta yemekleri yiyip duruyor. Olacağı buydu zaten!"

Sachiko içten içe merak etmeden edemiyordu. Koisan hastalandığından beri Küçük Efendi Kei'nin davranışları nasıldı acaba? Dışarıdan göstermese de, bulaşıcı hastalığı olan birine bakmak ona külfet olmuyor muydu? En başta sadece bağırsaklarını üşüttüğünü düşünmüştü. Öyle olmadığını görüp de iş kontrolden çıkınca, artık Ashiya'dakilerin bu sorumluluğu almalarını istiyor olabilirdi. Sachiko önceki seneki sel felaketinde Taeko'nun başına gelenlere karşı ilgisiz tavrını hâlâ hatırlıyordu. Yine böyle bir şey olabileceğinden endişe duyuyordu. Ancak O-Haru'nun gördüğü kadarıyla öyle bir tavrı yoktu. O sel günü, giydiklerine her zaman özen gösteren biri olduğu için kıyafetlerinin çamurlanmasından çekinmişti. Oysa bulaşıcı hastalıktan pek korkuyor görünmüyordu. Sel baskınındaki davranışları, Taeko'nun sevgisini kaybetmesinin sebeplerinden biri olmuştu. Belki de o yüzden şimdi elinden geldiğince şefkat göstermeye çalışıyordu. Hastalığına evde, yanında bakmak istemesi de, öyle laf olsun diye söy-

lenmiş bir şey gibi görünmüyordu. En ufak şeye bile özen gösteriyordu. Hemşireyi olsun, O-Haru'yu olsun o konularda uyarıyor, özellikle buz torbasının değiştirilmesinden, sürgüsünün temizlenmesine kadar her işin ucundan tutuyordu. Durum böyleydi.

"Ben O-Haru Kalfa'yla birlikte gidip durumuna bir bakacağım. Ben gidersem kimse bir şey demez herhalde," dedi Yukiko. "Öyle dizanteriden ölünmez. Hem madem Küçük Efendi Kei kalsın diyor, hastayı götürecek başka uygun bir yer yoksa, orada kalmasından bir şey olmaz. Ama bakımını o tarafa yıkarak yalnız bırakacak halimiz yok. Ablamlar ya da Teinosuke Eniştem ne der bilmiyorum ancak bizim böyle durup oturmamız mümkün değil. Benim kendi rızamla gitmemde bir sakınca yok. Doktor Kushida gelirse içimiz daha rahat eder. Hiç bilmediğim bir doktor ve hemşireye pek güvenemiyorum. Bugünden sonra O-Haru Kalfa'nın yerine ben orada kalacağım. O-Haru da haber getirip götürür. Telefonda ne olup bittiğini anlamak zor oluyor, hatta insan daha çok meraklanıyor. Küçük Efendi Kei'nin orası bekâr evi olduğu için mutlaka eksik bir şeyler çıkacaktır. Mutlaka O-Haru Kalfa'nın gün içinde birkaç defa buraya gidip gelmesi gerekecektir." Bunları söyleyen Yukiko, hazırlanarak hafif bir ikindi kahvaltısı yaptıktan sonra, ablasını da zor durumda bırakmak istemediği için onun iznini almadan çıkıp gitti. Sachiko da tamamen onunla aynı şeyleri hissettiği için, durdurmak aklından bile geçmedi.

Etsuko dönüp de, "Ablam nerede?" diye sorduğunda, Sachiko, "Önce iğne yaptıracak sonra Kobe'ye alışverişe gidecek," diye bir cevap uydurdu. Ancak akşam kocası dönüp geldiğinde bir açıklama yapmadan geçiştirmesi mümkün değildi. Son iki-üç gündür olanları, Yukiko'nun kendi kararıyla kalkıp gittiğini anlattı. Kocası asık bir yüz-

le tek kelime etmeden olanları dinledi. Ağzından "olur" ya da "olmaz" diye bir laf çıkmadı. Susup kabul etmekten başka yol bulamamış gibiydi. Etsuko akşam yemeğinde tekrar sorunca, Sachiko, "Koisan hastalanmış, ablan ona bakmaya gitti," diyerek bu sefer az da olsa durumu çıtlattı. Bunun üzerine kızı kendisini, "Koisan nerede? Nesi var?" diye soru yağmuruna tuttu. "Dairesinde. Tek başına zor olacak, o yüzden ablan gitti. Ciddi bir hastalığı yok. Çocukların endişe edeceği bir şey değil," diye yarı azarlar gibi söyledi. Ondan sonra küçük kızın sesi soluğu çıkmadı, annesinin sözlerine gerçekten inanıp inanmadığını Sachiko da anlamadı, Teinosuke de. Çocuğun ilgisini dağıtmak için onunla başka şeylerden konuşmaya başladılar. Etsuko asık bir yüzle, isteksiz cevaplar vererek elinden yemek çubuğunu bırakmadan, ara ara anne babasının yüzüne kaçamak bakışlar atıp durdu. Çocuğa, geçen seneki olaydan sonra Taeko'nun ortalarda görünmemesini, çok meşgul olduğunu söyleyerek açıklamışlardı. Ancak O-Haru'dan kısaca ne olduğunu öğrenmişti. Olanları bir yere kadar bilmesi annesinin de işine gelmişti. Sonraki günler sadece O-Haru'nun durmadan gidip geldiğini, ablasının ise bir kez bile uğramadığını gören çocuk endişeden dayanamayacak duruma gelmiş, O-Haru'yu sıkıştırıp durumu öğrenmişti. Sonunda annesini yakalayıp, "Koisan'ı eve getirmeyeceksin öyle mi? Hemen onu buraya getir!" diye haykırdı. Kızının kendisini azarlar gibi öfkeden gözü dönmüş halini gören Sachiko şaşakalmış, "Etsuko'cuğum, ben de ablan da Koisan'la ilgileniyoruz. Endişe etme lütfen. Çocuklar bu kadar konuşmaz," diyerek kızını sakinleştirmeye çalışmıştı.

"Öyle bir yerde hastalanmış kalmış. Koisan'a yazık değil mi! Bir şeyler yapmazsanız Koisan ölüp gidecek sonra!" diye kendini kaybetmiş gibi bağırmaya başlamıştı.

Evet, işin doğrusu hastalığın seyri yolunda gitmiyor-

du. Yukiko onun başındaydı. O yüzden bakımında eksik bir şey olması mümkün değildi. Fakat, O-Haru'nun getirdiği haberlere göre Koisan her geçen gün biraz daha güçten kuvvetten düşüyordu. Tahlil sonucu bir haftanın sonunda çıkmıştı. Gaitasında, en habis difteri basili olan *shiga* basili bulunmuştu. Sebebini anlayamıyorlardı ama gün içinde ateşi tekrar tekrar çıkıp iniyordu. Ateşi, yüksek olduğu zamanlarda kırkı buluyordu. Şiddetli üşüme ve titremeler buna eşlik ediyordu. Dayanılmaz karın ağrılarına neden olan ishalini durdurmak için ilaç vermişlerdi. İshali dinince titremeleri başlıyor, ateşi yükseliyordu. Bağırsakları boşalınca ateşi düşüyor, karın ağrıları başlıyordu. Su gibi bir şey çıkıyordu ishalinden. Hasta dünden beri iyice kötüleşmiş, doktor da durumunun kalbine de vurduğunu söylemişti. Yukiko endişeden kıvranıyor, "Böyle bir şeyin çoktan iyileşmesi gerekmez miydi? Belki de dizanteri değil. Yok ama öyle de görünüyor, yoksa bir komplikasyon mu çıktı?" diye düşünmeden edemiyordu. Doktora defalarca, "Ringer serumu ya da Vita-camphor iğnesi yapsanız," demesine rağmen, doktor, "İş o noktaya gelmedi," diye cevaplıyor, bir şey yapmıyordu. Yukiko böyle bir durumda Doktor Kushida olsa arka arkaya iğne yapacağını düşünüyordu. Hemşireye sorduklarında, "Doktor Saitōlar baba oğul böyleler. 'Eski toprak doktor' iğne yapmayı tasvip etmediğinden genç doktor da ondan etkilenmiş. Çok zorunlu durumlar dışında iğne yapmaz," demişti. O-Haru, Yukiko'nun sözlerini, "Durum böyleyken, el âlem ne der fark etmez. Doktor Kushida'yı çağıralım ama önce ablam bir gelip durumu kendi gözleriyle görsün," diyor diye aktarmıştı. Bunları söyleyen O-Haru şöyle bitirmişti: "Bu son beş-altı gün içinde Koisan eridi, iğne ipliğe döndü. Tanınmayacak hale geldi. Hanımefendi gördüğünüzde inanamayacaksınız!"

Sachiko hem bulaşıcı hastalıktan korkuyordu hem

de kocasının ne diyeceğinden endişe ediyordu. Kısa bir süre tereddüt etti ama zaman yerinde durup oturacak zaman değildi. Kocasına da haber vermeden, sabah yanında O-Haru'yla birlikte giderek durumu kendi gözleriyle görmeye karar verdi. Çıkarken aklına geldi, Doktor Kushida'ya da telefon ederekTaeko'nun Nishinomiya'da bir tanıdığın evinde hastalandığını, kendisine orada bakmak durumunda kaldıklarını, o yakınlarda bulunan Saitō adında bir doktoru çağırdıklarını, sonra olanları kısaca anlatıp danıştı. Doktor, "Böyle bir durumda arka arkaya Ringer serumu ya da Vita-camphor iğnesi yapmak gerekli. Bir şey yapmazsanız sadece güçten kuvvetten düşer. Çok geç kalmadan doktora bildirin. Hemen iğneleri yaptırın," dedi. Bunu duyan Sachiko, "Sizin de kendisini bir muayene etmenizi istiyorum," dedi. Doktor Kushida, "Doktor Saitō tanımadığım biri değil, kendisi kabul ederse dilediğiniz zaman gelirim," diye her zamanki gibi dostane bir tarzda konuştu. Sachiko telefonu kapattıktan sonra, kapının önünde bekleyen arabaya bindi. Şehirlerarası yoldan doğuya doğru ilerlediler. Narihira Köprüsü'nü geçtikten sonra yüz-iki yüz metre kadar gidince, dağ tarafındaki bir evin çitlerinin arasında bir kiraz ağacının erkenden çiçek açtığını fark etti. Çiçekler görülesi güzellikteydi.

O-Haru'nun ağzından, "Ah, çok güzel," sözcükleri dökülünce Sachiko da, "Sahiden, bu kiraz ağacı her sene en önce çiçek açar hep!" dedi.

Sonra üzerinden duman yükseliyormuş gibi görünen yolu seyretmeye başladı. Günlerdir Taeko konusunda endişeden kıvranıp dururken, fark etmeden nisan gelmişti. On gün içinde çiçek seyri mevsimi gelmiş olacaktı. Bu sene her zaman olduğu gibi kız kardeşleriyle Kyoto'ya gidebilecek miydi? Bu gerçekleşebilse ne kadar mutlu olurdu! Her şey yoluna girse de Taeko iyileşse bile, o ka-

dar çabuk ayağa kalkıp yürüyebilecek miydi? Saga, Arashiyama, Heian Jingū olmasa bile, en azından Omuro'nun çiçeklerine yetişebilirlerdi belki de... Hem geçen sene de, Etsuko bu mevsimde kızıl olmuştu. Çiçek seyri zamanından sonra olduğu için, Kyoto'ya gitmelerine mâni olmamıştı. Ancak o yüzden Kigurō Kabuki Tiyatrosu'nun *Dōjōji* oyununu seyredememişti. Bu ay Kigurō tekrar Osaka' ya geliyordu. Bu seferki gösterileri *Fuji-musume* [Mor Salkım Küçükhanım]. Bu sene mutlaka görmeyi umuyordu ama böyle giderse belki de kaçıracaktı. Sachiko aklından bunları geçirirken, araba, uzakta gökyüzüne doğru yükselip bulutlara karışan Kabuto-yama Dağı'nın göründüğü Shukugawa'ya doğru hızla ilerliyordu.

Yirminci bölüm

Hastanın odası üst kattaydı. Arabanın sesini duymuş olan Okubata ve Yukiko, Sachiko içeri adımını atar atmaz yukarıdan onu karşılamaya indiler.

"Şey..." diyen Okubata kaşıyla gözüyle işaret ederek onu Yukiko'yla birlikte alt katta bir yere götürdü. "Kusura bakmayın selamı sabahı atlıyorum, size hemen danışmam gereken bir şey var," dedi.

Durum şöyleydi, Doktor Saitō daha şimdi hastayı muayene edip ayrılmıştı. Okubata onu geçirmeye çıktığında, doktor başını düşünceli bir şekilde sallayarak, "Durumu hiç iyi değil. Kalbine de etki ediyor," demişti. "Henüz semptomlar tam ortaya çıkmış değil. Belki fazla evhamlanıyorum. Elimle muayene ettiğimde karaciğerinde bir şişlik fark ettim. Karaciğer apsesi başlamış olabilir," diye anlatmıştı. Okubata, bu söylediği hastalığın

ne olduğunu sorduğunda, şu cevabı almıştı: "Karaciğerde cerahat oluşturan bir hastalıktır. Şimdi olduğu gibi yüksek ateş atakları, üşüme ve titremeler, durumun dizanteriyle kalmadığını, karaciğer apsesinin de başladığını düşündürüyor. Bu konuda tek başıma teşhis koymak istemiyorum. Osaka Üniversitesi'nden bu konunun uzmanı bir doktor daha muayene ederse içim rahat edecek. Siz ne dersiniz?" Durumu anlamak için Okubata daha fazlasını sormuştu. Doktor Saitō, "Bu hastalık diğer bakteriler yoluyla bulaşır. Genellikle dizanteri buna sebep olur. Sadece tek bir cerahatli apse varsa kolay iyileşir. Diseminasyon görülür de, çok sayıda apse karaciğere yayılırsa büyük sorun yaratır. Cerahatin iç organlara sirayet etmesi durumu daha da ağırlaştırır; hele akciğer zarı, solunum organları ya da karın zarına geçerse, hastayı kurtarmak mümkün olmaz," diye anlatmıştı. Açıkça bir şey söylemekten kaçınsa da, bu teşhisinden şüphesi yok görünüyordu.

"Önce hastayı bir göreyim," diyen Sachiko, Okubata ve Yukiko'nun anlattıklarını duyunca, yukarı çıkmak istedi. Hastanın odası güney cepheli altı *tatami*'lik bir odaydı. Önünde küçük bir veranda vardı. Odaya giriş Batı tarzı bir kapıdandı. Japon tarzı yerleri hasır *tatami* kaplı bir odaydı fakat duvarında nişi bulunmuyordu. Tavana kadar tüm duvarlar beyazdı. Bir taraftaki Japon tarzı odalara has yüklüğü saymazsa, aslında Batı tarzı bir oda gibiydi. Odada dekorasyon olarak, köşedeki üçgen raflarda Batı antikalarına benzeyen üzerinde mum damlaları kurumuş pis bir şamdan; bitpazarından alınmışa benzeyen iki-üç ıvır zıvır; Taeko'nun çok eskiden yaptığı rengi atmış Fransız bebeği vardı. Duvarda Hanshinkan modernist akımı ressamı Narashige Koide'nin küçük bir cam altı resmi asılıydı. Her haliyle kasvetli bir odaydı. Hastanın üzerine örttükleri bordo beyaz iri damalı krepdöşin

kumaşından kabarık kuştüyü yorgan göz alıyor, verandanın sürgülü cam kapısından içeri vuran gün ışığı, yorganın üzerinde parlayarak, sanki çiçekler açmış gibi bir canlılık veriyordu. O sırada, hastanın ateşi biraz düşmüştü. Sağ tarafına yatmıştı. Yattığı yerden Sachiko'nun gelmesini bekliyor gibi gözlerini kapıya dikmiş bakıyordu. Sachiko, O-Haru'dan durumunu öğrendiği için, onu ilk göreceği andan endişe ediyordu. Belki önceden kendini hazırladığı için olacak, elbette değişmişti ama düşündüğü kadar kuruyup çökmüş gelmemişti Sachiko'ya. Yuvarlak yüzü uzamış, zaten koyu renkli teni iyice kararmıştı. Gözleri hiç olmadığı kadar büyük görünüyordu.

Ancak Sachiko'nun bunlardan daha çok dikkatini çeken bir şey olmuştu. Hasta uzun zamandır banyo yapamadığından, kirlenip kokması doğaldı. Ancak hasta bedeninden başka bir tür pislik yayılıyordu sanki. Taeko, normalde yakışıksız davranışlarının sonuçlarını ustaca yaptığı makyajın ardında gizlemeyi başarırdı. Şimdi fiziksel zayıflığının da etkisiyle bir tür karanlık, pis dese yeri olacak gölge gölge olmuş yüzü, boynu, kol bilekleri iyice koyu duruyordu. Sachiko tüm bunları bu kadar açık seçik algılamamış olsa da, takatsizce kollarını yatağın üzerine bırakmış yatan hasta, sadece hastalıktan değil, uzun yıllardır sürdürdüğü yoldan çıkmış hayatının yorgunluğunu da üzerinde taşıyor görünüyor, sanki yolun kıyısında yığılıp kalmış kimsesiz biri gibi yatıyordu. Taeko yaşlarında bir kadın, uzun süren bir hastalıktan yatıp kalırsa, on üç-on dört yaşlarında küçük bir kızcağıza dönüşür, belki saf, semavi bir hale bürünürdü. Taeko ise tam tersine, her zamanki genç görünüşünü yitirmiş, gerçek yaşını göstermeye, hatta olduğundan bile yaşlı görünmeye başlamıştı. Daha da tuhafı o modern genç kız hali tamamen kaybolmuş, içkili lokantalarda, öyle lüks falan değil, ucuz genelev tarzındaki *chaya*'larda servis yapan kadınları hatırlatır olmuştu. Tüm kız kardeşlerin içinde tek ayrıkotu,

kötü tohum olduğu kesindi. Buna rağmen, bir küçükhanım edası olduğu su götürmezdi. Şimdi yüzünün donuk, çamurumsu bir görünümü, gevşek cildinin, zührevi bir hastalıktan mustaripmiş gibi bir rengi vardı. Düşmüş bir kadının tenini hatırlatıyordu. Bunun bir sebebi de yukarıda yazıldığı gibi kuştüyü yorganın caf cafının tersine, hastanın "temizlikten ve sağlıktan nasibini almamış" görünümünün daha göze batmasıydı. Böyle söyleyince, eskiden beri içlerinde bir tek Yukiko, Taeko'nun "sağlıktan nasibini almamış" halini daha önce fark etmiş, dile getirmese de bazı şeylerden sakınmaya başlamıştı. Mesela Japon geleneklerine göre banyoda, küvetteki suyu değiştirmeden tüm aile sırasıyla aynı suda yıkansa da, Yukiko, Taeko'nun girdiği suya ayağını bile sokmazdı. Sachiko'nun giydiği bir şeyi, iç çamaşırını bile sorun etmeden ödünç alıp kullandığı halde, Taeko'nun eşyalarını üstüne dokundurmazdı. Taeko bunu fark etmiş miydi bilmiyordu ama Sachiko bunun farkında olmakla kalmayarak, Yukiko'nun Okubata'nın kronik bel soğukluğu olduğunu duyduğundan beri böyle davranmaya başladığına da dikkat etmişti. Açıkçası Sachiko, Taeko'nun dilinden düşürmediği gibi ne Itakura ile ne de Okubata ile cinsel bir yakınlık kurduğuna, tamamen "masumane bir ilişkileri" olduğunu söylemesine inanmasa da, işi deşip kurcalamamaya çalışmıştı. Yukiko'nun bu konuda ağzından tek kelime çıkmasa da, en başından beri Taeko'nun yaptıklarını tasvip etmediği her halinden belliydi.

"Koisan nasıl oldun? İyice iğne ipliğe döndüğünü söylemişlerdi. Neyse korktuğum kadar değilmiş!" Sachiko elinden geldiğince sakin bir şekilde konuşmaya çalışmıştı. "Bugün kaç kez çıktın tuvalete?"

Taeko kısık ama anlaşılır bir sesle ve her zamanki ifadesiz haliyle, "Sabahtan beri üç kez oldu," diye cevapladı. "Karnım burulup duruyor ama hiçbir şey çıkmıyor."

"Bu hastalık böyle bir şey. Tenezm diyorlar, değil mi?"

"Hıı," diyen Taeko, "bir daha uskumru mu aman! Dersimi aldım ben!" diye o gün ilk defa gülümseyerek konuştu.

Sachiko, "Doğru! Bir daha ağzına sürmezsin artık," dedikten sonra devam etti: "Koisan, endişelenecek bir şey yok... Ancak Doktor Saitō, işi sağlama almak en iyisi, diyor; her ihtimale karşı başka birinin daha muayene etmesini istiyor. Doktor Kushida'yı çağırmayı düşünüyorum."

Sachiko'nun işi böyle açmasının sebebi, aralarında konuşurken, hastanın durumunun ağırlığının farkında olmadığını, sinirlerinin yıpranmaması için bu şekilde söylemenin daha iyi olacağını düşünmüş olmalarıydı. Osaka Üniversitesi'nden önemli bir doktorun muayene etmesini isteyen Doktor Saitō'nun söylediğini yaparlarsa hastanın aklına yanlış fikirler geleceğinden çekinmişlerdi. Sonunda, Doktor Kushida'yı çağırmaya karar vermişlerdi.

Taeko, Sachiko'nun söylediklerini, gözleri yerdeki hasırlarda, boş boş bakarak dinlemişti.

"Ne dersin, Koisan olur mu?" diye Sachiko tekrar sordu.

"Ben... Doktor Kushida'nın buraya gelmesini istemiyorum!" Aklından ne geçtiyse, çok kesin bir tavırla böyle söyledi. Bir anda gözleri yaşlarla doldu.

"Doktor Kushida'nın beni böyle bir yerde görmesinden utanç duyarım."

Durumu anlayan hemşire sessizce odadan çıkmıştı. Ardından Sachiko, Yukiko ve Okubata ne yapacaklarını bilemez bir halde hastanın yüzünden akan gözyaşlarına bakakaldılar.

"Dilerseniz kendisiyle ben bir konuşayım." Sachiko'ların karşısında, uykusuzluktan şişmiş yüzüyle flanel pijamasının üstüne indigo gri ropdöşambr giymiş oturan Okubata, endişesini saklayamadan böyle derken, Sachiko'ya sorar gibi bir baktı.

"Tamam Koisan. İstemezsen yapmayız. Buna üzülme artık..." Hastayı germemek en önemli şeydi. Sachiko onu yatıştırmak için böyle söyledi. Belli etmese de içinden duruma üzülmüştü. Kendileri ne olduğunu kavrayamamışlardı ama Okubata, Taeko'nun neden aniden bu şekilde konuştuğunu anlamış görünüyordu.

Sachiko o gün kocasından habersiz gelmişti, öğle yemeği saati de çoktan geçmişti. Bir saat kadar hastanın yanında kaldı. Neyse ki hasta tekrar sakinleşmişti. Bunu görür görmez kalktı. Dönüşte, Futabasuji kavşağından, trene ya da otobüse binmeyi düşünmüştü. Adını duyduğu *manbō*'nun olduğu kestirmeden şehirlerarası yola doğru yürümeye başladı. Yukiko da yarı yola kadar onu geçirmeye geldi. O-Haru'dan biraz arkada kalmasını isteyerek ablasıyla yan yana yürürken, "Dün gece çok tuhaf bir şey oldu," diye anlatmaya başladı. "Dün gece yarısı saat iki suları gibiydi herhalde. Hastanın odasının karşı tarafındaki odada hemşireyle kalıyoruz. Geceleri hastanın yanında genellikle ya ben ya hemşire nöbetleşe kalıyoruz. Dün gece en başta hasta biraz sakin gözüküyordu. On iki gibi derin uykuya dalmıştı. Küçük Efendi Kei, 'Bu gece ben kalayım, siz iyice bir dinlenin,' deyince hemşireyle diğer odaya uyumaya gittik. Küçük Efendi Kei, hastanın odasında yere uzanmıştı herhalde. Uyurken, 'Ih... ıh...' diye bir ses geldi. 'Hastanın sancısı mı tuttu acaba, yoksa kâbus mu görüyor, yanında Küçük Efendi Kei de var,' diye aklımdan geçirerek telaşla kalkıp gittim. Hastanın odasının kapısını yarıya kadar açmıştım ki, 'Koisan, Koisan,' diye seslenerek onu uyandırmaya çalışan Küçük Efendi Kei'nin sesiyle karışık Koisan'ın, "Yone'ciğim," diye seslendiğini duydum. Tek bir kez bağırdı. Sonra karabasandan uyandı. "Yone'ciğim," dediğini açık seçik duydum. Sakinleştiğini görünce sesimi çıkarmadan kapıyı kapatıp yatağıma döndüm. Hemen sonra

hastanın odasından ses soluk kesilince, bir sorun olmadığını düşündüm. Bir şey olmadığına kanaat getirince günlerin yorgunluğu çıktı, iki-üç saat kadar dalmışım. Sabah dördü geçtiği sırada yine karın ağrısı ve ishal başlamış. Küçük Efendi Kei, 'Koisan'ın çok ıstırabı var ben başa çıkamadım,' diyerek beni uyandırdı. O zamandan beri ayaktayım. Sabah olanları tekrar düşününce, 'Yone'ciğim' diye seslendiği kişinin Itakura olduğunu anladım. Dün gece Koisan ölü adamı kâbusunda görmüş. Itakura geçen sene mayısta vefat etmişti; bak ilk seneyi devriyesi yaklaşıyor. Koisan, öyle beklenmedik bir şekilde kaybetti ki onu, hâlâ aklından çıkaramadı. Her ay Okayama'ya adamın memleketine mezarına ziyarete gitmesi de bunu göstermiyor mu zaten? Tam da adamın seneyi devriyesi yaklaşırken böyle ağır bir hastalığa tutulmak, üstelik de o adamın aşk konusunda hasmı olan Küçük Efendi Kei'nin evinde yatakalmak sinirlerini harap ediyordur kuşkusuz. Koisan'ın kişiliği bu, aklından ne geçirdiğini kolay kolay tahmin edemezsin. Görünenin altında neler yatıyor kim bilir? Bence bu duruma düştüğünden beri aklından bunu çıkaramamıştır. Kâbusunda öyle bir şey görüyordu belki. Bu söylediklerim benim tahminlerimden ibaret. Doğru mu, değil mi bilemem. Koisan bedenen o kadar acı çekiyor ki vicdan azabını aklına getirecek vakti olmadı. Biraz sakinleşince, sanki ağrısı sızısının dinmesine üzülüyor görünüyordu. Küçük Efendi Kei de, dış görünüşü kurtarmakta Koisan'dan bile iyi. Hiçbir şey olmamış gibi davranıyor. Ben bile böyle düşünüyorsam, onun böyle bir şeye aldırış etmiyor olması mümkün değil," diye anlattı. "Koisan'ın az önce söylediklerinin sebebi herhalde bu. Bak bu söyleyeceklerim benim kuruntumdan öte bir şey değil ama Koisan dün gece Itakura'nın ruhu gelip kâbuslarına kadar girince, Küçük Efendi Kei'nin evinde yatıp kalmaktan rahatsızlık duymaya başlamış olamaz mı?

Kendisi de, bu evde kaldığı sürece bu hastalığın şifa bulmayacağını, giderek kötüleşip ölüme kadar varabileceğine inanıyor belki. Bence az önce ağzından çıkanlar, Doktor Kushida'dan sakındığı için değil. Burada olmaktan rahatsız olduğunu, kendisini buradan başka bir yere götürmemizi istediği anlatmanın bir yolu olmasın?"

"Demek böyle. Dediğin gibi olabilir," dedi Sachiko.

"Aslında kendisine sorabilirim de... Küçük Efendi Kei yapışmış, bir an ayrılmıyor ki..."

"Şimdi aklıma geldi... Koisan'ı başka bir yere götürmemiz gerekirse Kanbara Kliniği nasıl sence? Orası olursa, durumu anlatırsak mutlaka kabul ederler."

"Tamam... Peki Kanbara, dizanteriye bakıyor mu?"

"Bize bir oda verseler yeter. Doktor Kushida'dan tedavi etmesini isteriz."

Kanbara Kliniği Osaka-Kobe arasında Mikage-machi'de bir cerrahi kliniğiydi. Kliniğin başhekimi Doktor Kanbara'yı, Osaka Üniversitesi'ndeki öğrencilik yıllarından beri tanıyorlardı, o yıllarda Senba'daki dükkânlarına da, Uehon-machi'deki aile evlerine de gelip giderdi. Makioka ailesinin kızlarını, genç kızlıklarından beri bilirdi. Merhum babaları, parlak bir öğrenci olduğunu duyduğu Kanbara'nın, okul masraflarını karşılamakta güçlük çektiği kulağına çalınınca bir tanıdık aracılığıyla kendisine yardım elini uzatmıştı. Babası, Kanbara, Almanya'da eğitime gittiğinde de, döndükten sonra şimdiki kliniği açarken de masrafların bir kısmını karşılamıştı. Kanbara iyi bir cerrahtı, ameliyat konusunda kendi yeteneğini güveniyordu. Kısa sürede kliniği gelişip tanındı. Birkaç yıl içinde Makioka'lardan aldığı paranın tamamını bir kuruşunu bile noksan bırakmadan geri ödedi. Sonrasında, Makioka'lar olsun, Senba dükkânının çalışanları olsun kliniğe gittiklerinde yok denecek bir tedavi masrafından başka bir şey almadı. Ne derlerse desinler daha fazlasını

kabul etmedi. Zor öğrencilik yıllarındaki yardımlarından dolayı minnetini ödemek için böyle yaptığını söylemeye bile gerek yoktu. Köken olarak Kazusa, Kisarazu doğumluydu. Kantō'lulara özgü sıcak kanlı, yüce gönüllü, cana yakın tavırları olan, kendine has biriydi. Doktor Kanbara'ya durumu anlatarak duruma uygun bir şekilde Taeko'yu kliniğe yatırmasını isterse, böyle birinin ağzından "olmaz" sözü çıkmayacağı açıktı. Cerrahi kliniği olduğu için, Taeko'nun tedavisini Doktor Kushida'dan rica ederek hastaneye gelmesini isterlerdi. Ayrıca şanslarına Doktor Kanbara da, Doktor Kushida da aynı okuldan mezun oldukları için birbirlerine yakındılar.

Sachiko, kendisini *manbō*'nun güneydeki çıkışına kadar geçiren Yukiko'ya, döner dönmez Doktor Kanbara ve Doktor Kushida'yla görüşeceğini söyledi. Hastanın durumu kötüye gittiği sürece, ne olursa olsun Doktor Saitō'nun söylediği ihtimali göz önünde bulundurmaları gerekiyordu. Hastanın bir şey söylemesine fırsat vermeden, Küçük Efendi Kei'nin evinden bir an önce onu çıkarıp almaları gerekiyordu. Bu arada hiç zaman kaybetmemeleri gerekiyordu. Yukiko, Doktor Saitō'yu zorla ikna ederek bir an önce Ringer serumu ya da Vita-camphor iğnesi yapmasını sağlamalıydı. Yukiko ikna edemezse, Küçük Efendi Kei'den doktorla konuşmasını istemek gerekiyordu. Sachiko bunları tembihleyerek ayrıldı. Eve döndükten sonra Doktor Kanbara'ya telefon etti. Durumu anlatarak rica ettiğinde, tam tahmin ettiği gibi doktor hemen kabul etti: "Özel bir oda hazırlatıyorum, ne zaman isterseniz hastayı getirebilirsiniz," dedi. Sachiko, ardından Doktor Kushida'yı aradı. Her zamanki gibi meşguldü. Bir türlü ulaşamadı. Onu bulabilmek için o gün gittiği hastaların evlerini tek tek araması gerekti. En sonunda görüşebildi. Ondan olur cevabı aldığında akşam altıyı geçmişti. Sachiko hastayı bir an önce götürmek is-

tiyordu ancak danışması gereken çok yer vardı. Bir şey söylemese de içten içe endişe ettiği anlaşılan Teinosuke'ye durumu anlatarak masrafları karşılamasını istemesi de gerekiyordu. Bunlar araya girince, hastayı nakletmeyi ertesi sabaha erteledi. Durumu Nishinomiya'dakilere haber verdiğinde saat yediyi geçmişti. O-Haru gece on iki gibi geri dönerek, Yukiko'nun mesajını iletti. Sachiko'lar oradan ayrıldıktan sonra çok şey olmuştu. Önce hastanın durumunu anlatacak olursa, Sachiko oradan ayrılır ayrılmaz yine üşümeler gelmiş, titremeye başlamıştı. Ateşi bir ara kırkın üzerine çıkmış, akşam da otuz sekizin altına inmemişti. Okubata, Doktor Saitō'ya telefon ederek Ringer serumu iğnesi yapması için ısrar etmişti. Doktor sonunda kabul etmişti. Ancak evlerine gelen doktor, her zaman tedavi eden oğul Doktor Saitō değil, babası "eski toprak"tı. Hastayı muayene ettikten sonra Ringer için henüz erken diyerek, hemşirenin hazırlamaya başladığı iğne takımını çantasını koyup gitmişti. Yukiko tüm bunları görünce doktoru bir an önce değiştirmeleri gerektiğine iyice kanaat getirmişti. Hastanın biraz daha sakin göründüğü bir ânı kollayarak, "Ne olursa olsun Doktor Kushida'yı çağıralım," diye konuyu açıp bir daha sormuştu. Tam da tahmin ettiği gibi Taeko sebebini dile getirmese de bu evde yatıp kalmak istemediğini söylemiş, hastaneye ya da kendi dairesine, neresi olursa olsun kendisini buradan başka bir yere götürmelerini istemişti. Doktor Kushida ancak ondan sonra kendisini görebilirdi. O eve gelmesini istemiyordu. Okubata'nın yanı başında taş kesilmiş, kendisini dinlediğini bile bile bunları söylemişti. Durum kendi tahmin ettikleri gibi görünüyordu. Okubata hastanın sözlerinden çok rahatsız olmuş, "Koisan böyle söyleme, burada kal lütfen, öyle çekinecek bir şey yok," diye onun fikrini değiştirmeye çalışmıştı. Hasta bunları duymamış gibi sadece Yukiko'yla konuşmaya de-

vam etmişti. Sonunda Okubata'nın sinirden şakağındaki damarlar fırlamış, "Koisan benim evimi neden istemiyorsun," diye sesini biraz yükseltmişti. Yukiko bu gördüklerinden, bir önceki gece Taeko'nun sayıklamasının ikisinin arasında bir gerginlik yarattığı sonucu çıkarmıştı. Yukiko, bu konuya dokunmadan, hastanın çileden çıkardığı Okubata'yı yatıştırmış, "Yaptıklarınıza nasıl teşekkür etsek az. Fakat çok iyi biliyorsunuz ki, kız kardeşimizin hastalığında bu kadar uzun süre size zahmet vermemiz uygun olmaz. Ashiya'daki ablam da böyle söyledi. Kanbara Kliniği'ne yatırmaya çalışacağız," diyerek Okubata'nın gönlünü biraz olsun almaya çalışmıştı.

Yirmi birinci bölüm

Taeko ertesi sabah saat sekizde ambulansla kliniğe nakledildi. O sırada yine küçük bir sorun çıktı. Olan şuydu. Okubata, "Şimdiye kadar kendisi benim sorumluluğumdaydı o yüzden sağ salim kliniğe ulaşana kadar ona eşlik edeceğim. Ambulansta onunla birlikte gitmek istiyorum," diye ısrar ediyordu. Sachiko ve Yukiko diller döküp ikna etmeye çalışarak, "Bu isteğinizi gayet iyi anlıyoruz ancak bugünlük her şeyi bize bırakın. Bundan sonra kendisini size göstermeyeceğiz demek değil bu. Ancak aranızda adı konulmuş bir ilişki yok. Zaten hasta da, el âlem ne der, diye çekiniyor gözüküyor, bir süreliğine kendisini bize emanet edin, kendinizi biraz uzak tutmaya çalışın lütfen! Durumunda ani bir değişiklik olursa elbette hemen haber vereceğiz. Telefon ederseniz her gün hastalığının seyrini size rapor ederiz." Onu ikna edinceye kadar uzun uzun dil dökmeleri gerekti. Sonunda, "Tele-

fonu mümkün olduğunca sabah saatlerinde açarsınız. Ashiya'yı ararsınız, ya Sachiko'yu ya da O-Haru'yu telefona istersiniz. Hastaneye bizzat gelmekten kaçınırsanız seviniriz," dediler. Sachiko, Doktor Saitō'ya da durumu anlatarak tüm zahmetleri için teşekkür etti. Karşısındaki durumu gayet anlayışla karşıladı. "Ben de sizinle Kanbara Kliniği'ne kadar geleceğim. Doktor Kushida herhalde sizi orada bekliyordur. Hastayı kendisine teslim edene kadar görevimi sürdüreceğim," dedi.

Yukiko, Doktor Saitō ile birlikte hastanın yanında gitti. Sachiko ve O-Haru, evi derleyip toparlamak için orada kaldılar. Hastanın odası olarak kullanılan üst kattaki altı *tatami*'lik odayı temizlediler. Sachiko, hem hemşireye hem de evde çalışan yaşlı kâhyaya ayrı ayrı zahmetlerinin karşılığı bir şeyler verdi. Sonra, Shukugawa'dan bir araba çağırarak bir saat kadar sonra onların ardından kliniğe gittiler. Ne zaman ailesinden biri hastaneye yatacak olsa Sachiko'nun içini, ne olduğunu tanımlayamadığı kötü bir his kaplardı: "Acaba aramıza tekrar döner mi, dönemez mi?" Bu rahatsız edici hissi daha önceleri de yaşamıştı. Yine içini benzer duyguların sarmaya başladığını fark etti.

Şehirlerarası yola çıktıklarında yol boyunca baharın ışıltısı dünden bu yana daha da belirginleşmişti; Rokkō Dağları'na sis inmişti, yer yer evlerin önünde beyaz manolyalar ve hor çiçekleri açmıştı. Başka bir zaman olsa insana neşe verecek bu görüntüye rağmen, Sachiko içini kaplayan ağır hissi söküp atamıyordu. Dünden bugüne hastanın halinin tamamen değiştiğini fark etmişti. Doğrusunu söylemek gerekirse, düne kadar Doktor Saitō'nun söylediklerine pek kulak asmamış, en kötüsünün olabileceğine hiç ihtimal vermemiş, doktorun söylediklerinin gözdağı veren sözlerden başka bir şey olmadığını düşünmüştü. Fakat Taeko'nun sabahki halini görünce gerçek-

ten öyle bir ihtimal var mı, diye içini bir endişe kaplamıştı. Sachiko'nun ilk dikkatini çeken şey, dünden farklı olarak bu sabah hastanın donuk donuk bakmasıydı. Zaten normalde de yüzünden pek bir şey anlaşılmazdı ancak bu sabah hislerini yitirmiş gibi boş boş bakmaya başlamıştı. Tuhaf bir şekilde gözleri sonuna kadar açık, gözbebekleri boşlukta bir yere dikilip kalmıştı. Bu haliyle ölümü yakın birini andırıyordu. Bakması bile insanı ürkütüyordu. Daha dün ağlıyor, bir şeyler söylüyor daha canlı gözüküyordu. Oysa bugün daha biraz önce, Okubata, koridorda ablalarıyla gideceğim, yok gitmeyeceksin tartışması yaparken sanki konu kendisiyle ilgili değilmiş gibi boş gözlerle bakıp durmuştu.

Dünkü telefonda, Başhekim Kanbara ayrı bir oda hazırlatacağını söylemişti. Taeko'nun yatacağı oda hastaneye bir koridorla bağlanan ayrı bir binaydı. Tam Japon mimarisini yansıtan, Japon tarzı döşenmiş, epey para harcanmış olduğu belli olan bir odaydı. Bu bina başhekimin konutu olarak inşa edilmişti. Geçen sene Doktor Kanbara buradan bir kilometre kadar ötede Sumiyoshi-mura'da Kannobayashi'de bir işadamının satılığa çıkardığı evi alarak oraya taşınmıştı. Bu binayı da zaman zaman kendi dinlenme odası olarak kullanıyordu. Şimdi Taeko için tahsis etmesinin bir sebebi ana binadan izole olmasıydı, hem de onlara lüks bir yer temin etmiş oluyordu. Bina, iç içe geçmiş iki odadan oluşuyordu: sekiz *tatami*'lik, verandalı bir oda ve yanındaki dört buçuk *tatami*'lik oda. Refakatçilerin banyo ve mutfağı diledikleri gibi kullanabileceklerini söylemişlerdi. Sachiko geçen sene Etsuko kızıl olduğunda ona bakan hemşire Mito müsaitse bu sefer de gelmesi için dün hemşire ajansını aramıştı. Şanslarına hemşire Mito'nun o günlerde işi yoktu. Hemen o sabah gelip çalışmaya başlamıştı. Pek popüler olan Doktor Kushida ise her zaman olduğu gibi randevu saati kendisine

sıkı sıkı söylenmesine rağmen, Sachiko geldikten sonra bile bir türlü ortada görünmedi. Doktor Kushida'ya ulaşmak için telefonla oradan orayı aramaları, epey uğraşmaları gerekmişti. Durumu iki-üç kez hatırlatmak zorunda kalmışlardı. Bu süre boyunca Doktor Saitō arada bir saatine göz atsa da, öyle kızmış gibi görünmeden sakince beklemiş, en sonunda ortaya çıkan Doktor Kushida'ya gerekli açıklamaları yaparak hastayı teslim ettikten sonra ayrılmıştı. İki doktorun aralarında Almanca sözcükleri de katarak yaptıkları konuşmayı, başkalarının anlaması mümkün değildi. Doktor Kushida'nın muayenesinin sonucunun teşhisi Doktor Saitō'nunkinden oldukça farklıydı: "Ben karaciğerin şiştiğini düşünmüyorum. Karaciğer apsesi olduğunu hiç sanmıyorum. Ateşin inip çıkmasıyla birlikte üşüme, titreme gelmesi habis dizanterilerde olan bir şey. Sıra dışı bir şey yok. Hastalık normal seyrinde ilerliyor," dedi. "Ancak çok zayıf düşmüş," diye ekleyerek hemen oracıkta Ringer serumu ve Vita-camphor iğnesi vurmuş, daha sonra prontosil iğnesi yapması için hemşire Mito'ya talimat vermişti. Ardından, "Yarın tekrar uğrayacağım. Endişe edilecek bir şey yok," diye sakince konuşmuştu. Sachiko'nun içi bir türlü rahat etmemiş, onu geçirirken, "Doktor, gerçekten her şey yolunda mı?" diye ağladı ağlayacak gözlerle sormuştu. Doktor, "Evet! Endişeye mahal yok!" diye defalarca kendisini temin etmişti. Sachiko, "Acaba, Osaka Üniversitesi'nden o bahsettikleri doktora da muayene ettirmek gerekir mi?" diye sorduğunda, Doktor Kushida, "Eh, Saitō böyle şeyler söylemiş ancak bu, işi biraz abartmak olur. Eğer öyle bir şeye gerek olursa size haber veririm. Şimdilik işi bana bırakın. Her şey yolunda!" cevabını vermişti. Sachiko, "Şey... ben bu konunun uzmanı değilim ama... düne kadar böyle değildi... bugün bakışları bile değişti... o ifadesi ölümü yaklaşan biri gibi görünmüyor mu?" diye ısrar etmeden ede-

medi. "Çok abartıyorsunuz. Zayıf düşünce kim olursa olsun öyle gözükür," diyen Doktor Kushida bu konuyu hiç sorun etmiyor gözüküyordu.

Sachiko, Doktor Kushida'yı yolcu ettikten sonra kendisi de eve dönmeye karar verdi. Başhekim Kanbara'nın odasına giderek bizzat teşekkür ettikten sonra Ashiya'ya, evine döndü. Evde ne kocası ne Etsuko ne Yukiko ne de O-Haru vardı. Alışılmadık bir sessizliğe bürünmüş Batı tarzı salonda bir sandalyeye ilişti. Düşüncelere dalıp gitmişken aklına kötü kötü şeyler gelmeye başladı. Sachiko, Doktor Saitō'nun söylediklerindense, elbette Doktor Kushida'nın sözlerine inanırdı. Uzun yıllardır kendilerine bakan Doktor Kushida öyle diyorsa... Üstelik şimdiye kadar hiç yanlış teşhis koyduğu da olmamıştı. Ama söylediklerine inanmak istemesine rağmen, ilk kez bu sefer sabah hastanın o yüzünü gördükten sonra içini kendi kanını taşıyanlar dışında kimsenin anlayamayacağı bir his doldurmuştu. İçindeki bu önsezinin de etkisiyle ablasına haber vermenin daha iyi olacağını düşünerek o nahoş mektubu yazmak için eve dönmüştü. Olanları anlatmak için o olaydan sonra Taeko'nun evden kovulmasından başlayarak hastalandığından haberdar olduğunda duruma el koyması gerektiğine kadar olanları, durumu biraz değiştirerek anlatması gerekiyordu. Böyle bir mektubu yazmak en azından iki-üç saat sürerdi. Yazı masasının başına oturmak hiç içinden gelmiyordu. Sonunda öğle yemeğinden sonra, isteksizce kalkarak üst kattaki odaya mektubu yazmak için kapandı. Sachiko, kız kardeşleri içinde yazı konusunda en yetenekliler iydi. Ablası gibi müsvedde yapmadan doğrudan mektup rulosuna fırçayla iri harflerle yazardı. Ancak bugün her zamanki gibi akıcı bir şekilde yazamamış, iki-üç kez yeniden denedikten sonra şu mektubu yazmıştı:

Ablacığım,

4 Nisan

Uzun zamandır haber veremedim, kusuruma bakma. Bu sene de o güzel mevsim geldi. Rokkō Dağları'ndan günlerdir kat kat sis yükseliyor. Osaka-Kobe'de şimdi en güzel zaman. Her sene olduğu gibi bu mevsim geldi mi içimden evde oturmak gelmiyor. Uzun zamandır size yazamadım, hepiniz sıhhattesinizdir umarım. Bizler de afiyetteyiz.

Mektubumu yazma sebebime gelecek olursam, yine kötü bir haber vermek için yazıyorum, kusura bakma. Koisan habis bir dizanteriye yakalandı. Halen durumu çok ağır. Durumunu haber vermek istedim.

Senden mektup aldıktan sonra, ne kadar üzülsem de Koisan'dan evden ayrılmasını ve bir daha eve uğramamasını istediğimi o zaman da size bildirmiştim. Fakat Koisan endişe ettiğimiz gibi Küçük Efendi Kei'yle birlikte yaşamaya başlamadı. Motoyama-mura'da, Kōrokusō Apartmanı'nda tek başına yaşamaya başladığını da o zaman size haber vermiş olmalıyım. Daha sonrasında neler yaptığını bilmiyorum. Ne kadar endişe etsem de, ne ben sordum ne de ondan bir haber geldi. Sadece O-Haru arada bir şöyle bir uğruyormuş. Halen aynı apartmanda yaşıyormuş. Küçük Efendi Kei'yle gizliden gizliye görüşseler de onun evinde kalmıyormuş. Bunları öğrendiğimde içim biraz rahat etti. Fakat geçen gün aniden Küçük Efendi Kei, O-Haru'ya telefon etmiş. Koisan'ın hasta olduğunu söylemiş. En kötüsü Küçük Efendi Kei'nin evine misafirliğe gittiğinde orada hastalanmış. Oradan başka yere götürmek mümkün olmadı. O halde orada yatıp kaldı. En başta hastalığın ne olduğu anlaşılmadı. O kadar önemli bir şey olduğu da aklımıza gelmedi. Bir şey yapmadan dışarıdan seyretmekle yetindim. Sonradan dizanteri olduğu anlaşıldı. Ancak kendisini aileden attığımız için, Küçük Efendi Kei'nin evinde bakılmasına mâni olalım mı, oradan alıp çıkaralım mı emin olamadım. Kendisini

gören O-Haru durumundan çok endişeleniyordu. Dizanteri olmakla kalmayıp habis bir dizanteriye yakalanmış. Doktor desen, o yakınlardaki ne olduğu belirsiz biri muayene etmeye geliyormuş, o kadar. O da yetersiz kalıyormuş. Günlerdir, yüksek ateş ve ishalden büyük ıstırap çekiyormuş. İğne ipliğe dönmüş, sanki başka biri gibi olmuş. O-Haru bunları anlatınca ben yine bir şey yapmadım fakat Yukiko bana haber vermeden koşup gitmiş. Halini görünce orada kalıp Taeko'ya bakmaya karar vermiş. Bunun üzerine ben de daha fazla görmezden gelemedim, ziyaretine gittim. Gördüklerim karşısında donakaldım. Doktor, karaciğer apsesi diye bir hastalığın başladığını, bu hastalıkta hastayı kurtaramama olasılığının olduğunu söyledi, bir tek kendi teşhisiyle yetinmeyip konunun uzmanı bir hocayı da çağırmamızı istedi. Koisan beni görür görmez gözyaşlarına boğuldu. Burada kalmak istemiyorum, beni başka bir yere götürün, dedi. Bu söyledikleri insanın kulağına, Küçük Efendi Kei'nin evinde ölmek istemiyorum, gibi geliyordu. Bu anlatacaklarım Yukiko'nun düşüncesi... Ancak Itakura vardı ya, hani geçen sene ölen şu fotoğrafçı... Onun ölümünün ilk seneyi devriyesi yaklaşıyor. Koisan herhalde o adamın ruhunun kendini rahat bırakmamasından korkuyor. O günlerde, Koisan'ın kâbusuna bile girmiş. Yukiko'nun bu düşüncesi doğru olabilir. Ayrıca Kei'nin evinde ölür kalırsa hem sizi hem bizleri zor durumda bırakacağını da düşünmüş olabilir. Ne olursa olsun, o güçlü, dirençli Koisan'ın bu hallere düşmesi normal bir şey değil. Yüzünde dünden beri ölümün gölgesi belirdi sanki; gözleri sabit sabit bakıyor, yüzünde tek bir kas kımıldamıyor. Bakması bile insanı ürkütüyor. Bu nedenle ben de hastanın arzusunu yerine getirmem gerektiğini düşündüm. Küçük Efendi Kei'den Koisan'dan uzak durmasını isteyerek derhal sorumluluğu almaya karar verdim. Dün ambulansla Kanbara Kliniği'ne yatırdık. Bulaşıcı hastalık ünitesi olan yerler doluydu. Kanbara Bey'e durumu anlatarak gizlice oraya yatırmasını sağladım. Doktoru, Kushida Hoca, kendisini sen de tanırsın.

Durum kısaca bu. Böyle yapmaktan başka çarem yoktu. Eniştemi bilemem fakat en azından senin bunu anlayacağını biliyorum. Teinosuke de bu durumda yapılacak başka bir şey yok, diye düşünüyor anlaşılan. Göstermemeye çalışsa da endişe ettiği belli oluyor. Ancak henüz hastayı görmeye gitmiyor. Umarım öyle bir şey olmaz ancak durumu ağırlaşırsa tekrar haber vereceğim. Ablacığım, lütfen sen de bu duruma hazırlıklı ol. Her ne kadar Doktor Kushida karaciğer apsesi gibi gözükmüyor, tehlikeli bir durum değil, hastalık normal seyrinde ilerliyor dese de, nedense bu sefer Doktor Kushida'nın teşhisinin ilk kez yanlış çıkacağını düşünüp endişelenmeden edemiyorum. Koisan'ın halini, bakışlarını gördükçe aklımdan kötü şeyler geçirmeden edemiyorum. Böyle bir şey olmasın diye dualar ediyorum.

Her şeyi karmakarışık anlattım. Şimdilik bugüne kadar olan gelişmeleri anlatmış olayım. Bugün tekrar hastaneye gidip durumunu göreceğim. Bu kargaşa içinde hiçbir şeye elim gitmiyor. Böyle zamanlarda Yukiko benden çok daha sağlam durabiliyor, günlerdir gece gündüz, gözüne uyku girmeden hastayla ilgileniyor.

Bir sonraki mektuba kadar şimdilik hoşça kal.

Sachiko

Sachiko saf, iyi huylu ablasını ne kadar endişelendireceğini bile bile, Taeko'ya merhamet göstermesini sağlamak için hastanın durumunu bilerek biraz abartmıştı. Öyle olsa bile aslında kendi hissettiklerinden başka bir şey yazmadığı da doğruydu. Mektubu bitirir bitirmez, Etsuko eve gelmeden dönebilmek için hastaneye doğru yola koyuldu.

Yirmi ikinci bölüm

Hastanın durumu, hastaneye yatırıldıktan sonraki iki-üç gün içinde gözle görülür bir değişim gösterdi. Sachiko'nun o gün gördüğü insanın içini fena eden ölüm gölgesi tuhaf bir şekilde bir günlük bir şeymiş gibi geçip gitti. Hastaneye yattığının ertesi günü yüzündeki o makus gölge tamamen silindi. Sachiko kendisini kötü bir rüyadan uyanmış gibi hissediyordu. Geçen gün Doktor Kushida'nın defalarca kendisini her şey yolunda diye temin edişini hatırlayarak onun teşhislerinin şaşmadığına bir kez daha iyice kanaat getirdi. Ardından Tokyo'daki ablasının, mektubu okuduğunda ne kadar endişe etmiş olacağını düşünerek hemen ikinci bir mektup gönderdi. Ablası haberden fazlasıyla memnun olmuş olacak ki, her zamanki gibi ağırdan almamış, iki gün sonra acele postayla şu cevap ellerine ulaşmıştı.

Sachiko'cuğum,

6 Nisan

Geçen gün hiç beklemedik mektubunu aldığımda, ne yapacağımı bilemeden, günler boyu düşünmekten bir hal oldum, birtürlü cevap yazamadım. İkinci mektubun gelince nasıl rahatladım bilmezsin! Bu duruma nasıl sevindiğimizi anlatamam.

Artık durum böyle olduğu için rahatlıkla söyleyebilirim. Geçen gün mektubu aldığımda kurtulamayacağını düşündüm. Şimdiye kadar herkesi üzerek başına buyruk hareketler etmesinin, günahlarının bedelini ödüyor. Böyle söylemek yazık olacak ama şimdi ölüp gitse elden bir şey gelmez. Eğer öyle bir şey olursa cenazesini kim üstlenecek? Enişten istemeyecektir herhalde, sizin yapmanız da uygun olmaz, Kanbara Kliniği'nin yapması hiç olmaz! Bunları düşünmekten içim ağrıdı. Koisan

olacak bu kız ne zamana kadar bizi böyle üzecek acaba, diye düşünmekten bir hal oldum. Neyse iyileşiyor da, bizi büyük bir dertten kurtardı. Senin ve Yukiko'nun eşsiz çabalarınız sayesinde böyle oldu. Kendisi sizin yaptıklarınızın kıymetini biliyor mu acaba? Eğer öyleyse bunu fırsat bilerek Küçük Efendi Kei'yle ilişkisine tamamen son verip yaşamına bir çekidüzen verir. Fakat bunu yapmayı düşünmeyecektir sanırım.

Doktor Kanbara ya da Doktor Kushida'ya da büyük zahmetler verdik. Ablası olarak açıkça kendilerine teşekkürlerimi sunamamaktan duyduğum üzüntüyü tahmin edebilirsin.

Tsuruko

Sachiko mektubu aldığında, Yukiko'ya da göstermek için hastaneye gitti. Hastaneden ayrılırken Yukiko kendisini geçirmek için odadan çıktığında nihayet fırsatını buldu, "Bak böyle bir mektup geldi," diyerek çantasından çıkardı. "Burada bir okuyuver," diye kapıda ayaküstü okuttu. Yukiko, "Tam ablamlık bir şey," diyerek dönüp gitti. Sachiko kardeşinin ne demek istediğini tam anlamamıştı ama o da mektuptan pek hoşlanmamıştı. Dürüst olması gerekirse ablası mektubunda, Taeko'ya karşı hiçbir sevgi beslemediğini, aksine onun yaptıklarından kendi ailesini uzak tutmaktan başka bir şey düşünmediğini fark etmeden ortaya dökmüştü. Onun açısından bakınca bu yaptığı olması gereken şeydi. Fakat Sachiko, ablasının yazdıklarını görünce Taeko'ya acımadan edemiyordu. Ablasının söylediği gibi bu hastalığı için "günahlarının bedelini ödüyor" demek söylenmeyecek bir şey değildi. Evet, kız kardeşinin, genç kızlığından beri kendi tercihleri yüzünden, başı dertten kurtulmamıştı. Bir seferinde selde ölümün ucundan dönmüş, bir başka seferinde uğruna konumunu, adını hiçe saydığı sevdiği adamı kaybetmiş, içlerinde bir tek o, huzur içinde yaşayan diğer kız kardeşlerinin rüyalarında bile tatmayacakları onlarca acıyı peşinden sürükle-

yip gelmişti. Şimdiye kadar işlediği günahların haddini aştığını söylemek yeriydi. Sachiko kendisi ya da Yukiko'nun böyle acılara asla katlanamayacaklarını düşündüğünde, bu kız kardeşinin pervasız yaşantısı kendisine tesir ediyordu. Tüm buna rağmen ablasının olayı ilk duyduğunda yaşadığı endişe, ikinci mektubu aldığında hissettiği rahatlama gözlerinin önünde canlanınca ablasının bu halini garipsemeden edemiyordu.

Okubata, Taeko'nun hastaneye yattığının ertesi günü Ashiya'ya telefon açtı. Sachiko kendisine, hemen düzelmeye başladığını, Doktor Kushida'nın teşhisini detaylarıyla anlattı. Ondan sonraki iki-üç gün hiçbir haber çıkmadı.

Dördüncü günün akşamı Sachiko öğleden sonra üçe kadar hastanın yanında kalmıştı. O ayrıldıktan sonra, Yukiko ve hemşire Mito hastanın yanında oturuyordu. O-Haru da yan odada lapa hazırlıyordu. O sırada kaldıkları bölümün bekçiliğini yapan yaşlı amca, "Efendim ailenizden biri geldi, adını söylemedi ancak herhalde Bay Makioka," diye haber vermeye geldi. "Ne, Teinosuke Eniştem mi geldi? Olacak şey değil!" diyen Yukiko, O-Haru'ya bir göz atarken bahçe tarafından ayak sesleri duyuldu. Japon tırfıllarından oluşan çitlerin diğer yanından üzerinde afili parlak lacivert kruvaze bir ceketle altın çerçeveli koyu renk gözlükler takmış (gözünde bir sorun yoktu, epeyden beridir ara sırada sırf züppelikten koyu renk gözlükler takıyordu), elinde dişbudak ağacından bir bastonla Okubata bir anda beliriverdi. Şimdi bulundukları Japon tarzı bölümün ayrı bir girişi vardı. Ancak buraya ilk kez gelen birinin bunu bilmesi mümkün değildi. Klinik tarafından girerek nasıl gideceğini sorması gerekirdi. Okubata nasıl biliyordu ki bu girişi? Buraya kadar gelmiş, yaşlı adam kendilerine haber vermeye geldiği sırada kendi kafasına göre girişten bahçe tarafına geçmişti. Sonradan öğ-

rendiklerine göre, Okubata birden belirmiş yaşlı adama, "Taeko Makioka'nın odası burası mı?" diye sormuştu. Yaşlı adamın kendisine iki kez, "Kim geldi diyeyim efendim?" diye sormasına karşın, "geldiğimi söylerseniz anlarlar"dan başka bir cevap vermemişti. Nasıl olmuş da kliniğin dışındaki bu odanın Taeko'nun olduğunu keşfetmişti? Nasıl olmuştu da girişten bahçeye geçerek buraya gelineceğini biliyordu? Başlangıçta O-Haru'dan şüphelenmişlerdi. Fakat anlaşılan ondan duymamış, kendisi öğrenmişti. Okubata, zaten Itakura meselesinden beri Taeko'nun yaptıklarıyla bir dedektif gibi yakından ilgileniyordu. Bu sefer de Taeko hastaneye yattıktan sonra kliniğin etrafında şöyle bir dolanmıştı anlaşılan. Bahçe binanın çevresi boyunca L biçiminde doğudan güneye uzanıyordu.

O arada, Okubata, tamamen açmış beyaz şipirlerin arasından dipteki sekiz *tatami*'lik odanın verandasına, tam hastanın yüzünü görebileceği yere kadar yaklaştı. Biraz aralık duran sürgülü cam kapıyı dışarıdan eliyle açtı: "Buralardaydım, uğrayayım dedim," diyerek, bir özür dileme gereği bile görmeden renkli gözlüklerini çıkarıp gülümsedi. Yukiko o sırada siyah çay içerek gazetesini okuyordu. Tanımadığı bir adam içeri dalınca korkmuş olan hemşire Mito'yu yatıştırmak için hiçbir şey olmamış gibi verandaya çıkarak Okubata'ya selam vermişti. Karşısındaki, eşikteki ayakkabı çıkarılan yüksekçe basamakta durmuş, içeri girmek için kıvrandığı halde, Yukiko onun odaya girmemesi için hemen bir minder alarak eşiğin köşesinde oturacak bir yer yapıverdi. Bir şeyler konuşmaya çalışan Okubata'dan kaçarak yan odaya geçti. O-Haru'nun lapa kaynattığı çömleği ocaktan indirdi. Yerine çaydanlığı sürdü. Kaynamasını bekleyip çay koydu. Çayı O-Haru'yla göndermeyi düşünmüştü. Fakat yumuşak kalpli O-Haru'nun adama yakalanır da, sohbete tutulursa iyi olmayacağını fark ederek, "O-Haru Kal-

fa, kalanını ben hallederim. Sen eve dönebilirsin artık," diyerek çayı kendisi götürdü. Hemen ardından da yan odaya geri çekildi.

O gün, tam da çiçeklerin açtığı bu mevsime has, puslu, bunaltıcı bir hava vardı. Odanın sürgülü kapısı aralık bırakılmıştı. Bahçe tarafına dönük yatan hasta, Okubata orada belirip de, verandaya oturana kadar olan her şeyi görmüştü. Her zamanki gibi ne düşündüğü anlaşılmayan sakin bakışlarını misafirin olduğu tarafa dikmekle yetinmişti. Okubata, Yukiko onu öyle başından savdığı için biraz sıkılmış, sigara kutusunu çıkararak bir sigara yakmıştı. Sigarasının külü uzayınca yere silkmekte tereddüt etmiş, odanın içine doğru huzursuzca bakınarak, "Affedersiniz kül tablası var mı?" diye ortaya seslenmişti. Hemşire Mito durumu fark ederek oradaki bir çay tabağını götürüp vermişti.

"Koisan, çok iyi görünüyorsun!"

Minderin üzerine oturan Okubata böyle söylerken tek ayağını verandanın eşiğine dümdüz uzatmış, açık sürgülü cam kapıya ayağını dayayarak yeni ayakkabılarını Taeko'nun yattığı yerden görmesini sağlamıştı.

"Artık durumun düzeldiği için söylüyorum; çok büyük badire atlattın!"

"Hıı... Biliyorum," dedi Taeko. Sesi daha güçlü çıkmaya başlamıştı. "Cehennemin kapısına kadar gidip döndüm."

"Ne zaman ayağa kalkarsın acaba? Bu sene çiçek seyrini kaçırıyorsun."

"Ben çiçek seyrinden çok, Kigurō Kabuki Tiyatrosu'nu görmek istiyorum aslında."

"Bunu düşünecek kadar iyiysen artık bir sorun yok demektir," diyen Okubata, hemşire Mito'ya bakarak, "Ne dersiniz? Bu ay ayağa kalkabilir mi?" diye sordu.

Hemşire Mito, "Şey..." deyip sustu, bir cevap vermedi.

"Ben dün akşam Sakaguchirō'da, Kigurō'yla beraberdim."

"Birileri Kigurō'yu mu davet etmiş?"

"Shibamoto çağırdı."

"O adam tam bir altıncı kuşak Kigurō hayranı, değil mi?"

"Epeydir bana da, 'Altıncı kuşak Kigurō'yu yemeğe davet edeceğim, sen de gel,' deyip duruyordu zaten. Ama altıncı kuşak denilen o adamı yakalamak pek kolay olmuyor bilirsin."

Oldum olası huzursuz tabiatlı biri olan, dikkatini odaklamakta zorluk çeken, yerinde durmayı beceremeyen Okubata bir şey izleyecekse olsa olsa sinemaya giderdi. Sahne gösterilerinden falan sıkılır, izlemezdi. Yine de aktörlerle görüşmekten zevk alır, eskiden cebinde parası varken onları hep *chaya*'lara, restoranlara davet ederdi. Böylece Yaeko Mizutani olsun, Shizue Natsukawa olsun, Shōtarō Hanayagi olsun hepsini yakından tanırdı. Bu tipler Osaka'ya her geldiklerinde gösterileri izlemediği halde, kendilerini mutlaka kulislerinde ziyaret ederdi. Altıncı kuşağa gelince, yaptığı sanata hayran olduğundan değildi. Sadece tanınmış aktörlerin çevresinde olmaktan hoşlandığından biri araya girsin de tanıştırsın istemişti.

Taeko uzun uzadıya sorular sordukça Okubata da böbürlene böbürlene önceki gece Sakaguchirō'nun Japon tarzı bölümünde neler olup bittiğini anlatmaya başlamış, altıncı kuşağın konuşmasının, esprilerinin taklidini de yapmıştı. Halinden hastaya bunları anlatmaya geldiği anlaşılıyordu. Yukiko'yla birlikte yan odaya çekilen O-Haru bu tür şeyleri dinlemeye bayılırdı. Yukiko, "Bir an önce dön artık," diye iki kere ikaz ettiği halde, "Tamam efendim," diyerek gizliden gizliye dinlemeye devam etmişti. Sonunda, "O-Haru Kalfa saat beş oluyor," lafını işitince çaresiz kalkıp gitmişti. O-Haru her gün

öğleden sonra kliniğe geliyor, yemeği, temizliği hallediyor, akşam yemeği saati gelmeden Ashiya'ya geri dönüyordu. "Küçük Efendi Okubata ne zamana kadar böyle konuşmaya devam edecek ki? Hiç gelmemesi gerekirdi. Hanımefendi duyduğunda inanamayacak herhalde. Kendi kendine kalkıp gitmezse Yukiko Ablam ne yapar acaba? Bize böyle söz vermemiştiniz, lütfen gidin artık diyebilir mi ki?" O-Haru yolda bunları düşünerek yeni şehirlerarası yolda Yanaginogawa durağına kadar gitti. Hep yaptığı gibi oradan tam trene binecekken şansına Ashiyagawa durağından tanıdık bir sürücü Kobe tarafından arabasında müşteri olmadan oradan geçiyordu. "Şey, boş dönüyorsan beni de götürsene!" diye, yolun diğer tarafından seslenerek arabayı yanına çağırdı. Adam yolu uzatarak onu Ashiya'daki evlerinin köşesine kadar bıraktı. O-Haru, mutfağın dış kapısından nefes nefese içeri girdi. Mutfakta omlet pişiren O-Aki'ye, "Hanımefendi nerede? Beyefendi dönmemiştir herhalde. Çok kötü bir şey oldu. Küçük Efendi Okubata kliniğe geldi," diye olanları ona da yumurtlayıp geçti. Koridordan Batı tarzı odaya göz attığında Sachiko'yu kanepede uzanırken buldu. Yanında kimse yoktu. "Hanımefendi. Küçük Efendi kliniğe geldi," diye fısıldayarak yanına gitti.

"Ne?" Yüzü bir anda değişen Sachiko apar topar yerinden doğruldu. Sanki daha önemli bir şey söylüyormuş gibi görünen O-Haru'nun sesinden ürktüğü anlaşılıyordu.

"Ne zaman oldu?"

"Siz döndükten hemen sonra efendim."

"Hâlâ orada mı?"

"Evet. Ben ayrıldığımda oradaydı."

"Bir şey mi olmuş?"

"Buralardan geçiyordum, geçmiş olsuna geldim, dedi. Birinin kendisine eşlik etmesini beklemeden, bahçe tarafından çıkageldi. Yukiko Ablam yan odaya kaçınca Koisan'la sohbet etti."

"Koisan kızmadı mı?"

"Hayır. Keyfi yerinde gibi konuşuyordu."

Sachiko, O-Haru'yu orada bıraktı, telefonda rahat konuşabilmek için kocasının müştemilattaki çalışma odasına geçti. Kliniği arayarak Yukiko'yu telefona istedi. Telefonla arası hoş olmayan Yukiko önce kendi yerine hemşire Mito'yu gönderdi. Sachiko, hemşireye Yukiko'yla konuşmak istediğini söyleyince, gönülsüzce telefona çıktı. Sorduğunda hâlâ Küçük Efendi Kei'nin orada olduğunu öğrendi. Yukiko, "Başlangıçta veranda tarafında oturuyordu. Ortalık kararmaya başlayıp da hava serinleyince, buyur edilmeyi beklemeden pat diye içeri girdi. Sürgülü kapıyı kapatıp yatağın başucuna oturdu. Ben yan tarafa geçmiştim ama sonsuza kadar da öyle kalacak değildim ya. Çıkıp yanlarına geçtim. İkisinin konuşmalarını bir köşeden dinledim. Deminden beri gitmesini istemeyi düşünüyordum. Çayını tazeledim olmadı. Hava karardığı halde ışığı açmadım yine olmadı. Her yolu denedim ama anlamazlıktan gelip havadan sudan konuşup durdu," diye anlattı. Bunun üzerine Sachiko, "O adamın öyle yüzsüz bir tarafı var. Bir şey söylemezsek, gelip gitmelerinin arkası kesilmez. Gitmeyecek gibi olursa, ben gelip konuşayım," dedi. Yukiko, "Yok, akşam yemeği vakti geldi zaten. Hem senin burayı aradığını da biliyor. Birazdan kalkıp gider. Bu saatte kalkıp buralara kadar gelmene gerek yok," diye cevapladı. Sachiko, hem kocasının dönüş saati de geldiği için hem de Etsuko'nun da bu saatte nereye gidiyorsun diye kendisini sorguya çekeceğinden endişelenerek, "Madem öyle, bu işi sana havale ediyorum. Bir şey söyle, gönderiver lütfen," dedi. Telefonu kapattıktan sonra Yukiko'nun tek başına bir şey diyemeyeceğini bildiği için daha sonra neler olduğunu bütün gece merak edip durdu. Öyle olmasına rağmen telefon edip durumu öğrenme fırsatı bulamadı. Saat on gibi ko-

casının ardından üst kattaki yatak odalarına çıkarken, O-Haru usulca yanına yanaştı, kulağına fısıldadı:

"Sizin telefon etmenizin üzerinden bir saat kadar geçtikten sonra oradan ayrılmış efendim."

"Telefon mu ettin?"

"Evet, az önce ankesörlü telefona kadar gidip geldim efendim," diye cevap verdi O-Haru.

Yirmi üçüncü bölüm

Sachiko ertesi sabah yanlarına gittiğinde kalanını öğrendi. Okubata, ondan sonra da hiç kalkacakmış gibi görünmeyince, Yukiko tekrar diğer odaya kapanmış, bir daha yanlarına çıkmamıştı. En sonunda içerisi göz gözü görmeyecek gibi kararınca, çaresiz ışıkları yakmıştı. Hastanın akşam yemeği saati geldiği için hemşire Mito'yu çağırarak Taeko'ya lapa götürmesini istemişti. Okubata ise Taeko'ya, "İştahın yerinde mi? Ne zaman lapa yemeye başladın?" diye sormakla başlamış, sonra, "Benim de karnım acıktı, benim için bir şey söyleyebilir misiniz? Buralarda nerenin yemeği iyidir?" demeye kadar getirmişti işi. Sonunda hemşire Mito bile diğer odaya kaçıp gelmişti. Okubata ve hasta baş başa kalmışlardı. O sırada Okubata'nın karnı iyice acıkmış olmalı ki, "Müsaadenizi istiyorum. Çok uzun kaldım, rahatsızlık verdim," diyerek kendi bulundukları tarafa seslenmiş, yine geldiği gibi verandadan bahçe tarafına çıkarak gitmişti. Okubata, seslendikten sonra bile Yukiko sadece sürgülü kapının arasından kafasını uzatarak selamlamış, yolcu etmeye özellikle çıkmamıştı. "Saat dörtten altıya kadar iki saatten fazla kaldı. Buna rağmen Koisan bir kez bile gitmesi-

ni ima etmedi. Ağzını açıp tek laf etmedi. Bir anda adamın biri bahçeden çıkıp geliyor, öyle böbürlene böbürlene konuşup duruyor!" Yukiko daha önce de Sachiko Ablası yanlarında olmadığı zamanlar Küçük Efendi Kei'nin davranışının tamamen farklı olduğunu söylemişti. Ancak dün iyice abartmıştı. "Hemşire Mito'ya bile çok tuhaf geldi. Koisan kendisine 'hadi git' diyebilirdi. Bizi çok güç durumda bıraktığını bilmesine rağmen hiçbir şey demedi." Yukiko böyle söylemişti. Ancak bu rahatsızlığını doğrudan Taeko'ya karşı dile getirmemiş, bir köşede ablasına anlatmıştı.

Sachiko durum böyleyse iki-üç güne kalmaz tekrar çıkar gelir, diye düşünerek, o gelmeden kendisi Okubata'yı ziyaret etmeye karar vermişti. Okubata'dan, kliniğe tekrar adım atmamasını istemenin gerekli olduğunu fark etmişti. Ayrıca Okubata'ya daha önce yaptıkları için teşekkür etmesi gerekiyordu. Doktor Saitō'nun muayene ücretini olasılıkla Okubata ödemişti. Taeko'nun hastalanıp yattığı on gün boyunca ilaçlarından başlayarak yiyecek içeceğe kadar epey masraf olmuştu. Doktoru eve getirip götüren arabanın masrafından, şoföre verilen bahşişe kadar, günler boyunca buz satın aldıklarını filan da düşününce epeyce bir külfet olduğunu tahmin edebiliyordu. Sachiko hasta oradan ayrıldıktan sonra kendi üzerine düşeni yaparak bu konuyu halletmemişti. Şimdi eline parayı alıp gitse bile Okubata kabul etmezdi. En azından Doktor Saitō'ya ödediğini olsun almasını sağlamak iyi olurdu. Kalanını hediyelerle ödemeye çalışmaktan başka çare yoktu. Sachiko ne kadar bir meblağ hazır etmesi, ne tür bir şey götürmesi gerektiğinden tam emin olamamıştı. Taeko'ya, "Baksana Koisan ne yapalım?" diye sorduğunda, Taeko şöyle demişti: "Bunu ben hallederim. Sen önemseme. Kei'nin orada yatıp kaldığımda çıkan masrafları da, buraya yattığımdan beri olanları da elbette ben

ödeyeceğim. Burada para çekmem mümkün değil. Şimdilik benim yerime siz verseniz de, ayağa kalktıktan sonra hepsini size geri ödeyeceğim. Ablacığım bunu düşünme lütfen." Fakat Sachiko, Taeko'nun duymayacağı bir yerde Yukiko'nun fikrini sorunca, "Koisan böyle söylüyor ama kendi dairesine çıkalı altı ay oldu. Elinde avucunda ne varsa harcamıştır herhalde. Ne kadar böyle güzel şeyler söylese de parayı geri vermesi zor görünüyor. Mesele sadece Koisan ve Küçük Efendi Kei'nin arasında olsaydı bir yere kadar. Ancak şimdi arada biz varız. Böyle bir şeye izin veremeyiz. Para olsun, başka bir şey olsun bir an önce geri vermek en iyisi," dedi. Sonra şöyle devam etti: "Ablacığım Küçük Efendi Kei'nin hali vakti yerinde diye düşünüyor olabilirsin. Orada kalırken, aklıma hiç getirmediğim kadar zor durumda olduğunu fark ettim. Mesela yemek bile... insanı şaşırtacak kadar az çeşit vardı. Akşam yemeğinde et ya da balık suyuna çorba, haşlanmış sebze, pilavın yanında bir çeşit bir şey daha oluyordu o kadar. Küçük Efendi Kei de, hemşire de, ben de hepimiz aynı şeyi yiyorduk. O-Haru duruma üzülerek, arada Nishinomiya Pazarı'ndan *tenpura*, buharda balık ezmesi, konserve soya soslu et falan alıp geliyordu. Böyle zamanlarda Küçük Efendi Kei de, yemekten payına düşeni alıyordu. Doktor Saitō'yu getirip götüren şoföre mümkün olduğunca ben bir şeyler vermeye özen gösterdim. Okubata, sonunda durumu görmezden gelerek benim ödememe izin verdi. Belki Küçük Efendi Kei, erkek olduğu için böyle inceliklerden pek anlamıyor olabilir. Fakat asıl dikkat etmemiz gereken o yaşlı kâhya. Kendisini tamamen Küçük Efendi Kei'ye adamış, yumuşak huylu bir kadın. Koisan için de elinden geleni yapıyordu. Mutfak masraflarının tamamı onun elinden geçiyor, bir kuruşu bile heba etmemeye çalışıyordu. Benim anladığım kadarıyla o yaşlı kadın dışarıdan ne kadar saygıyla davransa da, için-

den bizi, tüm aileyi özellikle de Koisan'ı pek sevmiyor. Bak böyle diyorum ama aslında bana karşı bir kusurunu görmedim. Bir his benimki. Ne olduğunu anlamak istersen, O-Haru o kadınla epey içli dışlıydı. Ona sorarsan mutlaka bir şeyler öğrenirsin. Arada o kâhya kadın da var hem. Bir kuruş borçlu kalmak olmaz."

Sachiko bunları duyunca iyice huzursuz oldu. Eve döndükten sonra O-Haru'yu yanına çağırarak, "Durum ne, bildiğin her şeyi anlat," dedi. O-Haru'nun gözleri endişeden fal taşı gibi açıldı. Taş kesilmiş gibi bir süre bocaladıktan sonra, "Gerçekten anlatayım mı efendim?" dedi çekine korka. "Aslında bu meseleyi uygun bir zamanını bulup size anlatmak istemiştim efendim," diyerek anlatmaya başladı. Geçen ayın sonunda Okubata'nın evine girip çıkarken, yaşlı kalfayla iyice içli dışlı olmuşlardı. Taeko o evde hasta yattığı dönem ikisinin de çok işi oluyordu. Bu nedenle şöyle uzun uzadıya sohbet etme fırsatları olmamıştı. Taeko'nun hastaneye yattığının ertesi günü O-Haru orada kalan eşyaları almak için gittiğinde Okubata yoktu, yaşlı kâhya evde tek başınaydı. Kâhya, "Önce bir çay içelim sonra gidersin," diye davet edince O-Haru biraz kalmış, sohbet etmişlerdi. Yaşlı kadın, Sachiko ve Yukiko'dan övgüyle bahsederek, "Sizin Koisan'ın ne iyi ablaları var, çok şanslı," diye konuşmaya başlamış, sonunda konu başka yerlere gelmişti. "Bizim Küçük Efendi'nin kötü yönleri olduğu doğru. Merhum hanımımın vefatından sonra ağabeyleri onu aileden attı. Böyle olunca dünya âlem onunla sözü sohbeti kesti. Haline üzülmeden edemiyorum. Artık tek desteği sizin Koisan. Kendisi Okubata adını almayı lütfetse ne iyi olurdu," diye gözyaşları içinde konuşmuş, "Lütfen bu işin olması için sen de yardım et!" diye O-Haru'ya yalvarmıştı. Sonra sanki söylemekte zorlanıyor gibi, "Küçük Efendi on senedir Koisan için her türlü fedakârlığı yapıyor," diyerek, Okubata'nın

büyük ağabeyi tarafından aileden atılmasının sebebinin Taeko olduğunu, lafı iyice dönüp dolaştırarak üstü kapalı bir şekilde ima etmişti. Yaşlı kadının anlattıkları içinde O-Haru'yu en şaşırtan, Taeko'nun yıllardır Okubata'nın maddi desteğiyle yaşamını sürdürdüğünü duymak olmuştu. Özellikle de geçen sonbaharda Kōrokusō Apartmanı'nda yaşamaya başladığında beri, neredeyse her gün sabah erkenden, dobraca söylemesi gerekirse sabah kahvaltısından hemen önce Okubata'nın evine geliyor, üç öğünü de orada yedikten sonra, akşam geç saatlerde sadece yatmak için kendi dairesine dönüyordu. Taeko, Sachiko'lara, kendi kendine bakabildiğini söylemesine rağmen, aslında Okubata'nın sırtından yiyip içmekle kalmıyor, aynı zamanda çamaşırlarını bile yaşlı kâhyaya yıkatıyor, olmadı kuru temizlemeciye götürmesini istiyordu. Yaşlı kadın, ikisinin dışarıda eğlenceye harcadıkları parayı kimin ödediğini bilmiyordu. Ancak Okubata, Taeko'yla dışarı çıktıklarında, evden cebinde yüz-iki yüz yenle ayrılıyor, bir gecede cebi bomboş geri dönüyordu. Buna bakınca onu da Okubata'nın ödediğini tahmin edebiliyordu. Buna göre, Taeko'nun her ay cebinden çıkan bir tek Kōrokusō Apartmanı'ndaki dairesinin kirasıydı. Kadın böyle söylemişti. Anlattıklarına rağmen O-Haru'nun yüzündeki şüpheyi gören yaşlı kadın, son bir yılki fiş ve faturaları bir yerden çıkarıp getirmişti. Daha öncesiyle, Taeko oradan yiyip içmeye başladığından beri aylık harcamaları arasında ne kadar büyük bir fark olduğunu onları göstererek anlatmıştı. Sahiden de, gaz faturasından başlayarak, elektrik faturası, tuttukları arabadan, manava, balıkçıya kadar ödedikleri her şey, geçen sene kasım ayında bir anda şaşılacak kadar katlanmıştı. Taeko'nun bu eve nasıl büyük bir yük getirdiği anlaşılabiliyordu. Bunun dışında mağazaların, ayakkabıcıların, butiklerin faturalarında da, Taeko'nun harcamalarının büyük yer tuttuğu gö-

rülüyordu. O-Haru hiç ummadığı bir şekilde, geçen sene aralık ayında Taeko'nun Kobe'de Tor Road Ronson Kadın Butiği'nden aldığı devetüyü mantonun ve geçen sene mart ayında aynı mağazadan aldığı viole gece elbisesinin faturalarının da kadının kendisine gösterdiği faturaların arasında olduğunu görmüştü. Devetüyü olanı ön arka, iki tarafı da giyiliyordu. İki yüzü farklı renklerle dokunmuştu. Sıcak tutuyordu ve çok hafifti. Arkası kahverengi, önü canlı bir kırmızıydı. Ta o zaman Taeko, mantonun üç yüz elli yen tuttuğunu, almak için iyi durumdaki üç kimonosunu sattığını söylemişti. Ablalarına, O-Haru'ya göstererek hava atmıştı. O-Haru o zaman da, Ashiya'dan atılmış olan, kendi başına yaşayan Taeko'nun buna rağmen böyle savurganlık yapmasından endişe duyduğunu hâlâ hatırlıyordu. Gerçekten Okubata'ya aldırdıysa durum daha anlaşılır oluyordu.

Yaşlı kadın, "Bunları asla Koisan'ı kötülemek için söylemiyorum. Sadece Küçük Efendi'nin Koisan'ın sevgisini kazanabilmek için ne kadar çaba sarf ettiğini anlatmaya çalışıyorum. Söylemeye utanıyorum ama Küçük Efendi her ne kadar Okubata ailesinin el üstünde büyütülmüş oğlu olsa da, üçüncü çocuk olduğu için para konusunda eli o kadar rahat değil. Buna rağmen merhum hanımımın sağlığında bir şekilde idare ediyordu. Fakat şimdi değirmenin suyu kesildi. Geçen sene aileden atıldığında büyük ağabeyi bir miktar teselli parası verdi. Tek bir sefere mahsustu zaten. O parayı ucundan köşesinden tırtıkladı. Zaten, gözü, Koisan'ı memnun etmekten başka bir şey görmeyen Küçük Efendi ileriyi hiç düşünmeden elinde avucunda ne varsa saçıyor. Elindeki para çok dayanacak gibi görünmüyor. Küçük Efendi de o zaman gelince ne olacağından endişe ediyor belki. Artık kendisine bir çekidüzen verdiğini göstermesi gerek, yoksa akrabaları ona merhamet göstermeyecektir. Ben de bunun

için endişeleniyorum. 'Her gün öyle gezip dolaşmak yerine, bir an önce bir iş bulun. Ayda yüz yen bile olsa cebinize para girsin,' diyorum. Ama dedim ya gözü Koisan'dan başka bir şey görmediği için başka hiçbir şeyle ilgilenmiyor. Bence Küçük Efendi'yi doğru yola çekmenin tek yolu Koisan'la evlenmesi. Bu dert on yıldan beri, ta o gazeteye çıkmalarından beri var. Merhum hanımımın da, ailenin reisi büyük ağabeyi de, o zaman tasvip etmemişlerdi, ben de o zaman hiç doğru bulmayanlardan biriydim. Şimdi durup bakıyorum da, o zaman izin verilseymiş daha iyi olurmuş. Eğer öyle olsaydı Küçük Efendi böyle yoldan çıkmaz, şimdi mesut bir aile yuvası olur, ailesi için var gücüyle çalışır didinirdi," diye konuşmuştu yaşlı kadın. "Bir de... Ağabeyi Büyük Efendi sebebini bilmiyorum ama Koisan'dan pek hazzetmiyor. Şimdi de Küçük Efendi, Koisan'la evlenecek olursa pek mutlu olmayacaktır. Ama nasılsa aileden atıldığına göre, öyle uzun uzadıya düşünmeden evlenirse sonuna kadar da hayır diyecek hali yok ya. Aksine aralarında yeniden bir bağ bile kurulabilir," demişti. "Şimdi asıl sorun, ağabeyi Büyük Efendi'den çok Koisan. Çünkü gördüğüm kadarıyla son zamanlarda Koisan'ın hisleri tamamen değişmiş görünüyor. Artık Küçük Efendi'yle evlenmek ister gibi bir hali yok," diye eklemişti.

"Bunları söyleyince sanki Koisan'ı çekiştiriyormuşum gibi görünüyor ama böyle bir niyetim yok," diye defalarca tekrar ederek sözlerini sürdürmüştü. "Makioka ailesinin Küçük Efendi'yi nasıl gördüklerine gelince... Eh, dünyayı tanımayan, el bebek gül bebek büyütülmüş biri, o yüzden bir kusur aranırsa çok şey bulunacağı kesin. Şimdi olsun, geçmişte olsun Koisan için beslediği masum duygulara ben şahidim. On yedi-on sekiz yaşından beri *chaya*'ların içkisinin tadını almış biri. O zamanlar davranışlarının pek hoş olduğu söylenemez. Koisan'

dan koparılıp uzak kaldığı dönemde kendini tamamen kaybetmiş gibiydi. Bu da sevdiği insana kavuşamamaktan kaynaklanıyordu. Neler hissettiğini anlamanızı istiyorum. Ancak Koisan, Küçük Efendi'den kat kat akıllı bir hanım. Bir kadına uygun görülmeyecek yeteneklerle dolu. Küçük Efendi gibi bir işe yaramayan biri belki ona yetersiz gelmeye başladı. Bunda anlaşılmayacak bir yer yok ancak on yıllık ilişkileri göz önünde bulundurulursa öyle kolayca gözden çıkarılacak bir şey değil. Küçük Efendi'nin gözünün ondan başka kimseyi görmeyişine olsun merhamet göstersin lütfen. Madem Küçük Efendi'yle birlikte olmak gibi bir niyeti yok o zaman Yoneshi meselesi ortaya çıktığında, tamamen ipleri koparıp ayrılsaydı ya! Belki Küçük Efendi bu defteri kapatabilirdi. Yoneshi Kalfa'yla evlenecek mi evlenmeyecek mi belli değildi. Küçük Efendi'yi seviyor mu sevmiyor mu anlaşılmıyordu. Küçük Efendi de ne olduğu belli olmayan bir durumun içine sürüklendi. Yoneshi Kalfa öldükten sonra da bugüne kadar durum değişmedi, Koisan, ne ilişkiye bir son veriyor ne birlikte yaşamaya yanaşıyor. Bu ne demek ola ki? Küçük Efendi'nin parasını yemeye çalışıyor dense yeri değil mi?" diye anlattı. O-Haru durumu tam kavrayamamıştı, "Tamam böyle diyorsun da, Itakura meselesinde biz başka bir şey duyduk. Koisan, Itakura ile evlenmek istediği halde, Küçük Efendi engel olmaya çalışmamış mı? Ayrıca Yukiko Abla'nın evlenmesini bekliyordu," diye savunmuştu. Yaşlı kadın, "Küçükhanım Yukiko'nun durumu neyse. Ama Küçük Efendi'nin engel olmaya çalıştığını söylemesi çok tuhaf. O sırada Koisan, Küçük Efendi'den gizli Yoneshi Kalfa'yla görüşüyor, Yoneshi Kalfa'dan habersiz de Küçük Efendi'yle görüşüyordu. Kendisinin defalarca Küçük Efendi'ye telefon ettiğini ben kendim biliyorum. Yani, Koisan hem Küçük Efendi'yi hem de Yoneshi Kalfa'yı elinde oynattı. Belki aslın-

da Yoneshi Kalfa'yı seviyordu bilemem ama bir sebepten Küçük Efendi'yle de mümkün olduğunca uzun süre ipleri koparmadı," cevabını vermişti. Yaşlı kadın, Taeko'yu o zamandan beri kendi çıkarı için Okubata'yı kullanmakla itham ediyordu. Bunun üzerine O-Haru, "Ama Koisan bebek yapımı işiyle uğraşıyordu. Kazandığıyla geçinmekle kalmıyor, para bile biriktirebiliyordu. Küçük Efendi'nin eline bakması için bir sebep yoktu," deyince şu cevabı almıştı: "Kendisi böyle söylüyor olabilir. Sen de, hanımın da, Küçükhanım Yukiko da bu söylediğine gözü kapalı inanıyor olabilirsiniz. Biraz düşünseniz siz de göreceksiniz ki, Koisan'ın ne kadar çalışırsa çalışsın tek başına, üstelik evcilik oyunu gibi bir işle, bir yandan yemesine içmesine o kadar para harcayıp bir yandan da para biriktirmesi mümkün mü? Güzel bir atölyesi olduğunu duydum. Yabancı öğrencileri de varmış. Yoneshi Kalfa'ya çektirdiği resimlerin olduğu ilanların gösterişine aldanan ailesinin Koisan'ın yapabileceklerini gözünde büyütmesinde anlaşılmayacak bir şey yok tamam. Ama büyük para getirecek bir iş değil! Ne kadar biriktirdiği konusunda, banka defterini görmediğim için bir şey söyleyemem. Eminim öyle büyütülecek bir şey değildir. Eğer öyle değil de, çok para biriktirmişse, bir kenara koymak için Küçük Efendi'den sızdırdığı anlaşılır." Bunları diyen yaşlı kadın konuşmaya devam ederek şunu bile demişti: "Koisan'ın böyle davranmasının arkasında belki Yoneshi Kalfa vardı. Belki de Koisan Küçük Efendi'yle görüşmeye devam ederse, kendi yükünün hafifleyeceğini düşünmüş, görüştüklerini bilse bile görmezlikten gelmiştir."

O-Haru anlatılanlara dayanamamış, Taeko'yu savunmaya çalışmıştı. Ama yaşlı kâhya sırasıyla hepsine bir kanıt getiriyor, "Ama bak böyle böyle," diye her şeye cevap veriyordu. O-Haru duyduklarının hepsini Sachiko'ya anlatmaya cesaret edememiş, "Çok fena, söyleyemem," de-

miş ama sonunda ağzından bir-ikisini kaçırmıştı. Yaşlı kadın, Taeko'nun kaç mücevheri olduğunu, hangi taştan yapıldığını hepsini biliyordu. Son dönemdeki karışıklıklar başladığından beri insanlar bir şey takıp takıştırmaktan çekinir olmuşlardı. Taeko da canından bile çok önem verdiği mücevherleri taşındığı daireye götürmemiş, mücevher kutusuna koyarak Sachiko'ya emanet etmişti. Kadının söylediğine göre tüm bu mücevherler Okubata mağazasındandı. Okubata mağazadan gizlice alarak ona vermişti. Bu durum her ortaya çıktığında merhum hanımının durumu örtbas edişine yaşlı kadın defalarca şahit olmuştu. Yaşlı kadının söylediğine göre, mücevherleri olduğu gibi vermek dışında, bozdurup para olarak verdiği de olmuştu. Kimi zaman da Taeko kendisine verilen bu mücevherleri gizlice elden çıkarmış, bazıları dönüp dolaşıp Okubata mağazasına gelmişti. Okubata'nın, mağazadan arakladıklarının her biri Taeko'ya gidiyor değildi. Okubata da kendine el harçlığı yapıyordu. Ama çoğunun Taeko'ya verildiği aşikârdı. Taeko bunları kabul ederken mücevherin ne yoldan kendine geldiğini bilmekle kalmıyor, kimi zaman nasıl bir yüzük istediğini söyleyerek onu böyle yapmaya teşvik ettiği oluyordu. Yüzük dışında, saat, broş, *konpakt*, kolye de vardı tabii ki. Yaşlı kadın, yıllardır Okubata'lara hizmet ediyor, Okubata'ya da bebekliğinden beri bakıyordu. Bu nedenle her bir şeyi biliyordu. Böyle en ince ayrıntısına kadar anlatacaklarının haddi hesabı yoktu. Ancak yaşlı kâhya söylediği gibi, Taeko'ya garez duyuyor, nefret ediyor değildi. Okubata'nın Taeko'ya kendisini nasıl adadığını göstermeye çalışıyordu. "Sizin evdekiler, işin iç yüzünü bilmediğiniz için benim Küçük Efendim hakkında kötü düşünüyorsunuz. O yüzden evlenmelerine karşı çıkıyorsunuz, böyle düşündüğüm için olanları anlattım. Küçük Efendi'nin ailesinden atılmasının sebebinin ne olduğunu düşünürlerse

sizinkiler de artık evlenmelerine karşı çıkmazlar. Ben Koisan iyidir, kötüdür demiyorum. Küçük Efendi'nin bu kadar bağlı olduğu biri, benim için de önemlidir. Lütfen Koisan'ın hislerini gözden geçirmesi, Küçük Efendi'yle bir araya gelmesi için hepiniz destek olun, rica ediyorum. Duyduğum kadarıyla Koisan son zamanlarda başka birinden hoşlanıyormuş. Onun yüzünden Küçük Efendi'den yüz çevirecek gibi görünüyor. Bu doğruysa belki Küçük Efendi'nin parasının suyunu yavaş yavaş çektiğini görerek, ilişkilerini bitirmek istiyor olabilir," dedi.

Yaşlı kadının anlattıkları, O-Haru'nun hiç beklemediği şeylerdi. Şaşkınlık içinde kalmıştı. Başka birinden hoşlandığını kimden duyduğunu sorunca, şu cevabı aldı: "Ben de ilk kez duyuyorum. O yüzden kesin bir şey söyleyemem. Yakınlarda, Küçük Efendi ve Koisan'ı tartışırlarken tesadüfen duydum. Küçük Efendi, Miyoshi diye birinden bahsediyordu. Kobe'li biriymiş galiba. Nerede yaşadığını, ne iş yaptığını tam anlamadım. Sadece Küçük Efendi ondan bahsederken, 'barcı', 'o barcı herif' deyip duruyordu. 'Barcı' dediği ne olacak, adamın Kobe'de bir yerlerde çalışan bir barmen olduğunu anladım. O-Haru, "Yaşlı kâhya bunun dışında hiçbir şey bilmediğini söyledi. İşin kalanını bilmiyorum," diye anlattı. Konu buraya gelince öğrendiği başka bir şey de Taeko'nun içkiye düşkünlüğüydü. Taeko, Sachiko'ların yanındayken biraz kaçırsa bile iki-üç bardağı geçmezdi. Yaşlı kadının anlattığına göre Nishinomiya'daki evde Okubata'yla birlikte içerken Japon içkisi olursa yedi-sekiz bardak, viski olursa bir şişenin üçte birini rahatça içip bitiriyormuş, içkiye çok dayanıklıymış öyle pek sarhoş olmazmış. Çok nadir bir yerlerde içip geldiklerinde Okubata'nın onu dut gibi sarhoş olmuş bir şekilde eve getirdiği de oluyormuş. Son zamanlarda daha sık böyle olmaya başlamış. O-Haru bunları anlatmıştı.

Yirmi dördüncü bölüm

O-Haru'nun anlattıklarını buraya kadar dinleyebilmek için Sachiko'nun sabrının ne kadar zorlandığını söylemeye bile gerek yok. Anlatılanları dinlerken defalarca yüzünün utançtan kızardığını fark etti, şaşkınlıktan şaşkınlığa düşerken kimi zaman elleriyle kulaklarını kapatası geldi. Kendine hâkim olamayarak, "O-Haru Kalfa yeter!" diye onu durdurmak istedi. Hâlâ anlatılanların sonu gelmeyecek gibi gözüküyordu.

Biraz kendini toparladığı bir anda, "Yeter artık. Gidebilirsin," diye O-Haru'yu odadan gönderdi. Olduğu yerde masaya kapanarak içindeki fırtınanın dinmesini bekledi.

Demek böyleydi! Demek içten içe korktuğu şey gerçekti! Her insan sevdiklerini kayırırdı, yaşlı kâhyanın gözünde de sevgili küçük efendisi, Kei denilen o adam masum bir delikanlı gibi gözüküyordu. Onun bir evin aklı havada, hovarda oğlu olduğunu fark eden kocası da, işe yaramaz biri olduğunu söyleyen Koisan da belki düşündüklerinde daha haklıydılar. İşte bu yüzden Koisan'ı bir tür vampir olarak gören yaşlı kâhyanın sözlerinin tamamen yalan olduğunu düşünmeyi beceremiyordu. Tıpkı yaşlı kadının Kei'yi gözünde aşırı büyüttüğü gibi kendileri de bu kızı gözlerinde büyütmüşlerdi belki. Sachiko ne zaman Taeko'nun parmağında pırıl pırıl ışıldayan yeni bir mücevher görse içini bir kurt kemirmiyor değildi. Taeko gösterdiği şeyi kendi çalışıp aldığını söyler, böbürlenirdi. Kardeşinin kendinden memnun halini gören Sachiko'nun içinde uyanan şüphe bir anda silinip giderdi. Üstelik o sıralar Taeko'nun atölyesi vardı, bir şeyler üretiyordu. Yaptıklarının epeyce bir meblağa satıldığına Sachiko kendi gözleriyle şahit olmuştu. Sergi açtığı zamanlarda onun

hesap kitap işlerine yardım ettiği de olmuştu. Taeko'nun anlattıklarına inanmaması için bir sebebi yoktu. Taeko elini yapma bebek yapımından çekmeye başlayıp da, Batı tarzı kıyafetler yapmaya yöneldiğinde, doğal olarak değirmenin suyu kesilmişti. Taeko, Avrupa'ya gitmek için ya da Batı kıyafetleri dikeceği bir iş kurmak için bir kenara para koyduğunu, elinde harcayacağı parası olduğunu söylemişti. Sachiko da, kardeşinin bir geliri olmadan biriktirdiğini tüketmekten endişe duyduğunu tahmin ederek, eline biraz para geçsin diye Etsuko'nun kıyafetlerini dikmesini istemiş, tanıdıklarının dikiş siparişi vermesini sağlamıştı. Taeko bu sefer oradan bir şeyler kazanmaya başlamıştı. En azından kendi boğazına bakmaya yetecek bir şeyler eline geçiyordu. Bu nedenle her ne kadar şüpheleri olsa da, Sachiko her seferinde bunları aklına getirerek olanları görmezden gelmişti. Büyük eniştesinin desteği olmaksızın, başkalarından yardım istemeden, kadın başına kendi kendine yettiğini söyleyen Taeko'nun sözlerini olduğu gibi kabul etmişti. Demek yaptığı onu gözünde büyütmekti. Ama Taeko en başından beri Okubata hakkında öyle dememiş miydi? Her şeyiyle, kendisine bakmaktan âciz biri olduğunu söylememiş miydi? Onun eline bakmak bir tarafa, gelecekte kendisinin ona bakmak durumunda kalacağını anlatmamış mıydı? Kei'nin parasının bir kuruşuna bile elini sürmediğini, hatta mümkün olduğunca onun da harcamasına engel olmaya çalıştığı kardeşinin sözleri değil miydi? Öyle şeyler söylemesinin ardında tüm dünyayı, ablalarını kandırmaya çalışmak mı vardı?

Ama burada asıl suçlanması gereken Taeko değil, onun söylediklerine kanan, acımasızca konuşacak olursa dünyayı bilmeyen, yumuşak huylu, saf ablalarıydı. Sachiko şimdi tekrar düşününce, bir genç kızın öyle bir işle o kadar bol keseden bir yaşam sürmesi olacak şey mi, di-

yen yaşlı kalfanın sözlerine hak vermeden edemiyordu. Sachiko bile aklından defalarca böyle geçirmişti. Fakat işin ardını eşelemekten çekinmişti. Bu yaptığının saflık değil, ikiyüzlülük olduğunu söyleseler yeriydi. Ne olursa olsun kendi etinden kanından kız kardeşinin kötü bir kadın olduğunu görmek istememişti. En büyük hatası bu olmuştu. Olasılıkla dünya âlem herkesin, özellikle Okubata ailesinin, yaşlı kâhyanın, Koisan'ın yaptıklarını böyle yorumlamadıklarını düşününce Sachiko'nun yüzü utançtan tekrar tekrar kızarıyordu. Okubata'nın annesinin, ağabeylerinin, Taeko'yla evlenmesine sonuna kadar karşı çıktıklarını duyduğunda, içten içe bundan rahatsızlık duymuştu. Şimdi neden karşı çıktıklarını anlayabiliyordu. Onların gözünde Taeko bir çeşit vampir olmakla kalmıyor, böyle birinin ailesi de marazi görünüyordu. İşin iç yüzünü bilmeden, kız kardeşlerinin böyle bir şey yapmasına göz yuman enişteleri ve ablaları hakkında muhakkak böyle düşünüyorlardı. Sachiko bütün bunları düşününce, Taeko'yu aileden atan Tatsuo Eniştesinin yaptıklarının doğru olduğunu kabul etmekten başka yol bulamıyordu. Sonra, Teinosuke'nin Taeko meselesine mümkün olduğunca bulaşmamaya çalışmasını hatırladı. O zaman kocasına sebebini sorduğunda, "O kız anlaşılması güç biri. Benim anlayamadığım yönleri var," cevabını vermişti. Herhalde kocası Taeko'nun bu karanlık yönünün farkındaydı. Karışmaktan çekinerek bu konuda ağzını açmamayı tercih etmişti. Keşke bu konuda kendisini açıkça uyarsaydı.

Sachiko o gün Nishinomiya'ya Okubata'ya gitmekten vazgeçti. Başı biraz ağrıyordu Pyramidon yutarak, üst katta odasına kapandı. Kendisini tamamen çökmüş gibi hissediyordu. Kocasıyla ve kızıyla karşılaşmamaya çalışarak odasından çıkmadı. Ertesi sabah, kocasını yolcu ettikten sonra tekrar yatak odasına çıkıp uzandı. Sachi-

ko, Taeko hastaneye yattıktan sonra hemen her gün onu görmeye gitmişti. Öğleden sonra biraz uğrasam mı, diye içinden geçirmişti. Fakat birdenbire o kızı şimdiye kadar olduğundan farklı biri, kendisinden çok uzak, tekinsiz biri olarak görmeye başlamıştı. Gidip görmek içinden gelmiyordu. Öğleden sonra iki gibi O-Haru yanına geldi. "Bugün hastaneye gidecek misiniz? Şimdi Yukiko Abla telefon etti. Evde *Rebecca* romanı varsa götürmemizi istedi efendim," dedi. Sachiko yattığı yerden, "Ben bugün gitmiyorum. Sen götürüver. Kitabı altı *tatami*'lik odadaki kitaplıktan alıver," dedi. Sonra bir anda aklına geldi. O-Haru'ya seslenerek geri çağırdı, "Koisan'ın artık bakıma ihtiyacı yok. Yukiko'ya söyle, biraz eve dönüp istirahat etsin," deyip gönderdi.

Yukiko evvelki ayın sonundan beri Okubata'ların oradaydı. Oradan doğrudan kliniğe gitmiş, on günden fazladır eve bir kez bile dönmemişti. O-Haru, Sachiko'nun söylediklerini iletince Yukiko uzun aradan sonra o akşam eve döndü. Tüm aileyle birlikte yemek masasına oturdu. Sachiko akşamüzeri kalkmış, bir şey olmamış gibi davranmaya çalışarak yemek odasına geçmişti. Teinosuke, Yukiko'nun yaptıklarına teşekkür etmek için artık o sıralar iyice kıymete binen beyaz Bourgogne şarabını, yavaş yavaş boşalmaya yüz tutan mahzenden seçip getirmişti. Şişenin üzerindeki tozları temizledi. Hoş bir tınıyla açılan şarap tıpasını çekip çıkarırken, "Yukiko, Koisan artık iyileşti, değil mi?" diye sordu

"Evet. Endişe edecek bir şey kalmadı. Sadece çok zayıf. Tamamen ayağa kalkmasına biraz var."

"Zayıfladı demek. Çok mu?"

"Evet, o yuvarlak yüz iyice uzadı. Elmacıkkemikleri dışarı fırladı."

"Ben de görmek istiyorum," dedi Etsuko. "Gitsem olmaz mı babacığım?"

"Hım..." Teinosuke bir an kaşlarını çattı. Hemen ardından neşeli bir yüzle: "Gidebilirsin ancak bulaşıcı bir hastalık. Doktor izin verene kadar olmaz."

Teinosuke'nin, Etsuko'nun önünde böyle Taeko'dan bahsetmesi, onu görmeyi yasaklamaması hiç beklenmedik bir şeydi. Bu davranışında bugün keyfinin özellikle yerinde olmasının etkisi olsa da, belki Taeko'ya karşı tavrını gözden geçirmişti. Sachiko böyle düşünmüştü.

"Doktoru, Kushida Hoca değil mi?" diye Teinosuke tekrar Yukiko'ya sordu.

"Evet. Fakat bir şeyi yok deyip son günlerde bir daha ortalarda gözükmedi. Çok meşgul biri. Hastanın iyileştiğine kanaat getirince hep böyle yapar."

"Yukiko, artık senin gitmene gerek yok herhalde?" dedi Teinosuke.

"Öyle, artık gitmese de olur," dedi Sachiko. "Hemşire Mito yanında nasılsa. O-Haru Kalfa da her gün yardım etmeye gidiyor zaten."

"Kigurō Kabuki Tiyatrosu'na ne zaman gideceğiz babacığım?" diye sordu Etsuko.

"Ne zaman isterseniz olur. Ablanın dönmesini bekliyorduk."

"Öyleyse bu cumartesi gidelim mi?"

"Tamam gidelim ama çiçek seyrini öne alsak. Kigurō Tiyatrosu bir ay burada kalacak."

"Tamam öyleyse, çiçek seyrine gidelim! Söz değil mi babacığım?"

"Olur. Bu cumartesini kaçırırsak kiraz çiçeklerini görmek için geç kalırız, mevsimi biter."

"Anneciğim, ablacığım siz de söz veriyorsunuz değil mi?"

"Hı hı."

Sachiko, Taeko'nun çiçek seyrine gelemeyecek olmasına üzülüyordu. Teinosuke rıza gösterseydi ay sonu-

na kadar beklemeyi, hasta iyice kendini toparladığında birlikte Omuro'ya kadar gitmeyi istiyordu. Ama dile getiremedi.

"Anneciğim, ne oldu? Çiçek seyrine gitmek istemiyor musun?"

Teinosuke karısının içinden ne geçirdiğini fark ederek, "Biraz beklesek Koisan gelebilir mi?" diye sordu. "Katmerli kiraz çiçeklerine yetişecek gibi olursa gideriz."

"Koisan ay sonuna kadar ancak odanın içinde dolaşmaya başlayabilir," diye cevap verdi Yukiko.

Yukiko, Teinosuke ve Etsuko'nun coşkusuna karşın Sachiko'nun bir türlü havaya giremediğini en başından fark etmişti. Ertesi sabah baba kız çıktıktan sonra, "Küçük Efendi Kei'nin yanına gittin mi?" diye sordu.

"Yok," diyen Sachiko, "bu konuda anlatacaklarım var," diyerek Yukiko'yu yukarıya götürerek, sekiz *tatami*'lik odanın sürgülü kapısını kapattı. Önceki gün O-Haru'dan duyduğu her şeyi anlattı.

"Baksana Yukiko, sen ne dersin? Yaşlı kalfanın söyledikleri doğru mu?"

"Sen ne düşünüyorsun?"

"Doğru olabilir mi acaba?"

"Ben de öyle düşünüyorum."

"Hep bizim suçumuz... Koisan'a çok güvendik..."

"Ama güvenmekten başka elimizden ne gelirdi ki?" Sachiko'nun ağlamaya başladığını gören Yukiko gözleri dolarak böyle konuştu. "Senin hiçbir suçun yok..."

"Ablama, enişteme ne derim?"

"Teinosuke Enişteme anlattın mı?"

"Hiçbir şey söylemedim. Böyle utanç verici bir şeyi nasıl söylerim?"

"Teinosuke Eniştem, Koisan'a karşı biraz yumuşamış görünüyor, ne dersin?"

"Dün akşamki konuşmalarına bakarsak öyle görünüyor. Teinosuke Enişten kimseye bir şey söylemese de, Koisan'ın neler yaptığını tahmin etmişti herhalde. Öyle birini aileden atıp başına buyruk bırakırsak bize daha büyük utanç getireceğinin o da farkındadır, değil mi?"

"Hazır Teinosuke Eniştem yumuşamış gözükürken Koisan da kendisine bir çekidüzen verse ne iyi olur."

"O kız, çocukluğundan beri böyleydi."

"Bir konuşsak! Yine de işe yaramaz herhalde."

"Yok işe yaramaz! Ah bu kız! Şimdiye kadar kaç kez konuşmaya çalıştım!"

"Sahiden yaşlı kâhyanın söylediği doğru, en iyisi Küçük Efendi Kei'yle bir araya gelmeleri. Her ikisi için de böyle."

"İkisini de kurtarmak için başka bir yol göremiyorum..."

"Koisan gerçekten Kei'yi hiç mi sevmiyor?"

Her ikisinin de barmen Miyoshi meselesini kafalarına taktıkları anlaşılıyordu. İsmini ağızlarına almaktan bile rahatsız oluyorlardı. Sanki böyle bir şey yokmuş gibi konuşmayı sürdürdüler.

"Seviyor mu, sevmiyor mu ben anlamıyorum. Önce onun evinde hastalanıp kalmaktan rahatsız oluyor. Sonra Küçük Efendi Kei'ye 'git artık' bile demiyor. Sonuna kadar muhatap oluyor..."

"Sevmiyor görünse de belki öyle değildir, ne dersin?"

"Keşke... Gitmesini istese de kalkıp bir 'git' diyemeyecek kadar kendini ona borçlu hissediyor belki?"

Yukiko o gün biraz kliniğe uğradı. Orada bıraktığı kitabı *Rebecca*'yı alarak hemen ayrıldı. Ondan sonraki iki-üç gün o kitabı okudu. Kobe'ye sinema izlemeye falan gitti. İyice dinlendi. O cumartesi, Teinosuke'nin söylediği gibi karıkoca, Etsuko, Yukiko dördü birden Kyoto'da bir gece konaklayarak her sene yaptıkları gibi çiçek

seyrine gittiler. O sene, zor zamanlardan geçildiğinden, çiçek seyrinde sarhoş olarak kendini kaybetmiş görünen pek kimse yoktu. O yüzden çiçek seyri daha hoş geçmişti. Heian Jingū Tapınağı'ndaki salkım kiraz ağaçlarını şimdiye kadar bu kadar tadını çıkararak seyrettikleri olmamıştı. Etraftakiler sakince geziyorlardı. Herkes elden geldiğince göze batmayan kıyafetler seçmişti. Adım atarken bile ses çıkarmamaya çalışarak, ağaçların altında durup çiçekleri seyredişleri, gerçekten zarifti. Kiraz çiçeği seyrinin zarafetine ne kadar da uyuyordu.

Çiçek seyrine gittikten iki-üç gün sonra, Sachiko, kendi yerine O-Haru'yu, Nishinomiya'ya, Okubata'nın evine göndererek Taeko hastalandıktan sonraki tüm masrafları ödetti.

Yirmi beşinci bölüm

Okubata birkaç gün sonra tekrar kliniğe geldi. O gün hastanın yanında hemşire Mito'nun dışında O-Haru da vardı. Eve telefon açarak, "Ne yapayım efendim," diye sorunca, Sachiko, "Geçen seferki gibi soğuk davranma, içeri buyur et, güzelce ağırla," dedi. Akşamüzeri O-Haru tekrar telefon ederek, "Şimdi ayrıldı efendim. Bugün saat üçten bu zamana kadar buradaydı. Sohbet ettiler," diye haber verdi.

Okubata, üç gün sonra yine aynı saatlerde çıkıp geldi. Saat altıyı geçti ama bir türlü kalkıp gitmedi. Sonunda, O-Haru kendi kararıyla şehirlerarası yoldaki Hishitomi Restoranı'ndan yemek getirtti. Bir şişe de *sake* çıkarınca Okubata pek keyiflendi. Saat dokuz olduğunda hâlâ konuşuyordu. Sonunda kalkıp gittiğinde Taeko, "O-Haru

Kalfa öyle kafana göre şeyler yapma bir daha!" dedi aksi aksi. "O adama biraz yüz verecek olursan tepene çıkar!" Taeko böyle söylemesine rağmen daha az önceye kadar dostça konuşup duruyordu, O-Haru niye azar işittiğini bir türlü anlayamadı.

Tam da Taeko'nun düşündüğü gibi hiç beklemediği bir misafirperverlikle karşılaşan Okubata, iki-üç gün sonra tekrar geldi. Akşam yemeğinde yine Hishiman'dan sipariş edilen yemeği yedi. Saat on olduğunda hâlâ kalkacağı yoktu. En sonunda, "Burada kalayım," deyince O-Haru telefon açarak, Sachiko'dan izin aldıktan sonra, "Size biraz küçük gelecek ama..." diyerek hastanın ve hemşire Mito'nun yattığı sekiz *tatami*'lik odaya Yukiko'nun orada kalırken kullandığı döşeği yaydı. Okubata gece orada kaldı. O-Haru da o gece eve dönmedi, oradan bir şeyler bularak yan odada kendine yatacak bir şey hazırladı, orada uyudu. Ertesi sabah, Taeko geçen gün kendisini azarladığı için, "Ekmek çıkarabilsem iyi olacaktı ama efendim, hiç kalmamış," diyerek özellikle sadece siyah çay ve meyve çıkarmakla yetindi. Okubata ağırdan alarak bunları yiyip gitti.

Birkaç gün sonra Taeko taburcu oldu. Kōrokusō'daki dairesine döndü. Bir süre daha istirahat etmesi gerekiyordu. O-Haru her gün sabah erkenden Ashiya'dan gelerek, gece geç saatlere kadar yanında kaldı, yemeğini, diğer işlerini yaptı. Tüm bunlar olurken bahar geçmiş, ne normal kiraz çiçeği ne katmerlisi kalmış hepsi dalından düşüp gitmişti. Kigurō Kabuki Tiyatrosu da Osaka'dan ayrılmıştı. Taeko'nun iyice ayaklanıp dışarı çıkabilmesi mayısın sonunu buldu. Neyse ki o arada Teinosuke'nin tavrı yavaş yavaş yumuşamıştı. Açıkça "affedilip geri kabul" edildiğini söylemese de eve gelip gitmesine ses çıkarmadı. Taeko haziran boyunca hemen her gün Ashiya'ya gelerek yemeğini orada yedi. Beslenmesine dikkat ederek, hastalığın etkilerini bir an önce üzerinden atmaya çalıştı.

Tüm bunlar olurken Avrupa savaşı dünyayı sarmaya başlamış, mayısta Almanya, Hollanda'ya, Belçika'ya ve Lüksemburg'a saldırmış, Dunkirk Faciası yaşanmış, haziranda da Fransa teslim olmuş, Compiègne'de ateşkes imzalanmıştı. Avrupa bu haldeyken, Stolz'lar ne durumdaydı acaba? "Hitler halleder ben inanıyorum, savaş çıkmaz," diyen Bayan Stolz'un tahminleri tamamen boşa çıkmıştı. Böyle büyük bir savaşın çıkmasına dair şimdi neler hissediyordu acaba? Oğlu Peter de artık Hitlerjugend'e katılacak yaşa gelmişti belki. Kim bilir babaları Bay Stolz da, askere çağrılmıştı. Peki şimdi onlar Bayan Stolz, Rosemarie, ülkelerinin o görkemli zafer sarhoşluğunu yaşadığı bu dönemde, ailelerinin derdine düşmemişler miydi? Sachiko'lar kendi aralarında tüm bunları konuşuyorlardı. Avrupa ana karasıyla doğrudan bağlantısı olmayan İngiltere, yakında Alman ordusunun hava saldırılarına maruz kalacak gibi gözüküyordu. Londra'nın banliyösünde yaşadığını duydukları Katharina da böylece Sachiko'ların sohbetlerinde yerini almıştı. Gerçekten, insanın başına ne geleceği asla bilinemiyordu. Daha yakın zamana kadar Japonya'da kovuk kadar küçücük bir evde yaşayan göçmen bir Rus kızı, İngiltere'ye gidiyor, bir anda büyük bir şirketin patronunun eşi olmaya kadar varıyor, şato gibi bir evde insanları kıskandıracak kadar şatafatlı bir yaşama başlıyordu. Sonra göz açıp kapayıncaya kadar zaman geçmeden şimdi de, tüm İngiliz halkının başında şimdiye kadar hiç görülmemiş bir felaket dönüp duruyordu. Alman ordusunun hava bombardımanının özellikle Londra bölgesinde yoğunlaşacağı tahmin edilebilirdi. Katharina'nın şato gibi evi, bir sabah yerle bir olarak küle dönüşebilirdi. O kadarla geçiştirebilirse neyse. Ama yiyecek içecek bir şey bulamayacağı, üzerine alacak bir şey olmadığı durumlara bile düşebilirdi. Olasılıkla İngiltere'dekiler dehşetle

hava saldırılarının başlamasını bekliyorlardı. Acaba Katharina şimdi o uzak Japon semalarına özlem duymuyor muydu? Kim bilir, belki de Shukugawa'daki o basit, sade evlerindeki annesini, ağabeyini aklına getirerek, keşke ben de orada olsaydım diye hayıflanıyordu.

"Koisan, Katharina'ya bir mektup yazsan..."

"Hı hı. Ağabeyini gördüğümde adresini sorar öğrenirim."

"Stolz'lara da yazsak iyi olur. Mektubu Almancaya çevirecek birini bulabilir miyiz?"

"Yine Bayan Hening'den rica etsek olmaz mı?"

Bu konuşmalarının üzerinden çok geçmeden, Sachiko, bir an evvel Bayan Hening'e çevirtme düşüncesiyle Bayan Stolz'a bir buçuk yıl aradan sonra uzun bir mektup yazdı.

Almanya'nın görkemli zaferleri, bir dost ülke olarak bizlere de aynı sevinci yaşatıyor.

Gazetede Avrupa savaşını her okuduğumuzda sizleri merak ediyor, hep sizlerden bahsediyoruz. Bizler her zamanki gibiyiz. Japonya için de, Çin meselesi bir türlü yatışmadı. Gerçek bir savaşa sürüklenmekten korkuyoruz. Sizinle komşuluk yaparken sabah akşam birbirimize gidip geldiğimiz zamanları hatırladıkça, bu kadar kısa bir süre içinde dünyanın bu kadar değişmesinden şaşkınlık duyuyoruz. Umarım tekrar o güzel günler geri gelir diye özlemle bekliyoruz. Sizler o korkunç sel faciasını yaşadığınız için belki Japonya'ya dair kötü intibalarınız kalmış olabilir ama bu tür şeyler dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun vukuu bulabilir. Bu yüzden olanları unutun, sulh sağlandığında yine Japonya'ya gelin lütfen. Biz de hayatımızda bir kez olsun Avrupa'yı görmeyi yürekten istiyoruz. Kim bilir, sizi Hamburg'da evinizde ziyarete geliriz. Özellikle kızımızın piyanoyu daha iyi öğrenmesini istiyoruz, koşullar izin verdiğinde Almanya'ya müzik eğitimi almaya göndermeyi umuyoruz.

Bunları yazarak ayrı bir postayla Rosemarie'ye ipek ve yelpaze göndereceğini not olarak ekledi. Ertesi gün, yazdıklarını alarak Bayan Hening'e gitti, çevirmesini rica etti. Birkaç gün sonra Osaka'ya gitme fırsatını bulduğunda, Shinsaibashi-suji'deki, Minoya mağazasına giderek dans yelpazesi aldı. Bunu krepdöşin kumaşıyla birlikte küçük bir pakete koyarak postayla Hamburg'a gönderdi.

Haziran başında bir cumartesi günü, Teinosuke, Yukiko'dan eve bakmasını isteyerek Etsuko'yu da ona emanet etti. Karısını alarak Nara'ya götürdü. Baş başa yeşillenmiş ağaçları, doğayı seyretmeye gittiler. Geçen seneden beri iki kız kardeşinin başından bir sürü şey geçtiği için karısı hiç rahat nefes alamamıştı. Bu geziyi biraz da karısının tüm yaşadıklarını düşünerek planlamıştı. Ama asıl uzun süreden beri ilk kez aralarına hiçbir şey girmeden karısıyla baş başa kalmak istemişti. Cumartesi gecesi Nara Hotel'inde kaldılar. Ertesi sabah Kasuga-Jinja Tapınağı'ndan Sangatsu-dō, Daibutsu-den'e geçerek Nishinokyō'yu dolaştılar.

Öğle sularında Sachiko'nun kulağının arkası kızarıp kabardı, kaşınmaya başladı. Kızarmış yere saçı değdikçe kaşıntı dayanılmaz bir hale geliyor, kurdeşen dökmüş gibi kaşınıyordu. Sabahtan beri yeşillikler içinde dağ bayır dolanıyorlardı. Sachiko, beş-altı kez bir ağacın altında durmuş, elinde Leica'sıyla gezen Teinosuke için poz vermişti. Belki o sırada bir sinek sokmuştu. Sachiko bu mevsimde kırlarda dolaşırken böceklerden korunmak için yanında bir şey getirmesi gerektiğini düşünerek yanında bir şal olsun taşımadığından pişmanlık duydu. Akşam otele döndüklerinde, birini eczaneye fenollü merhem aldırmaya gönderdiler. Gönderdikleri kişi, "İstediğiniz ilaç yoktu efendim," diyerek, Moskiton alıp dönmüştü. Fakat Moskiton bir işe yaramamıştı. Sachiko, gece ilerledikçe iyice kaşınmaya başlamış, gece boyu gözünü

kırpmamıştı. Ertesi sabah otelden ayrılmadan önce bir kez daha şehre birini göndererek çinko merhemi aldırdılar. Çıkmadan kaşınan yere sürdüler. Öyle ayrıldılar.

Sachiko, dosdoğru ofisine giden kocasından Uehonmachi'de ayrılarak tek başına Ashiya'ya döndü. Akşamüzerine doğru kaşıntısı dinmeye başladı. Her zamanki saatinde eve dönen kocası, aklına bir şey takılmış gibi, "Kulağını bir gösteriver," diyerek Sachiko'yu verandaya ışık alan yere götürdü. Kabaran yeri iyice inceledikten sonra, "Hımm, bu sinek değil, tahtakurusu," dedi. Sachiko, "Tahtakurusu nereden gelmiş olabilir ki?" diye sorunca, "Nara Hotel'in yatağından, benim de sabahtan beri buram kaşınıyor bak," diyen kocası iki kolunu sıvayarak ısırıkları gösterdi: "Bak tahtakurusu ısırığı bu. Senin kulağında da iki yerde var," dedi. Sachiko, aynayı kulağına tutup bakınca sahiden öyle olduğunu gördü.

"Gerçekten, öyle! Ah ne otel! Ne biraz nezaket gösterdiler ne de doğru düzgün bir servisleri vardı. Ama tahtakurusu çıkması! Gerçekten korkunç bir yer!"

Sachiko o güzelim hafta sonu tatillerinin bir tahtakurusu yüzünden bozulduğunu düşündükçe Nara Hotel'e kızıp köpürmeye devam ediyordu.

Teinosuke karısına, "En kısa zamanda tekrar bir seyahate çıkarak bu durumu telafi edelim," dedi ama haziran ve temmuz ayları öyle bir fırsat bulamadan geçip gitti. Ağustos sonunda Teinosuke'nin Tokyo'ya gitmesi gerekince Osaka'dan Tokyo'ya uzanan Pasifik Okyanusu boyundaki Tōkaidō hattının geçtiği bir yerlere gitmeyi önerdi. Sachiko'nun da epeyden beridir aklında beş gölden oluşan Fuji-Goko Gölleri bölgesine seyahate gitmek vardı. Teinosuke önden yola çıkarak Tokyo'ya gitti. Sachiko da iki gün ardından çıkacak, Hamaya Hanı'nda buluşacaklar, dönüşte Tokyo Shinjuku'dan binerek, Fuji Dağı'nın güneydoğusunda bulunan Gotenba'ya geçeceklerdi.

Teinosuke, "Bu yaz vakti biletini üçüncü sınıftan al. Sıcağı içeride tutan perdeler falan da yok, rüzgâr püfür püfür içeri giriyor, o yüzden ikinci sınıftan daha serin olur," dedi. Sachiko kocasının sözünü dinleyerek Osaka'dan Tokyo'ya giderken, biletini üçüncü sınıfta, yataklının alt ranzasından aldı.

Sachiko'nun yola çıktığı gün hava saldırısı tatbikatı vardı. Hayatında ilk kez, kovaları elden ele geçirerek, yerine ulaştıran bir grubun içinde buldu kendini. Üzerinde bunun yorgunluğu mu kalmıştı, bilmiyordu ama trende uykuya dalar dalmaz rüyasında hava saldırısı tatbikatını görmeye başlıyordu. Uyanıyor, sonra tekrar daldığında aynı rüyayı görmeye devam ediyordu. Rüyasında gördüğü yer Ashiya'daki evinin mutfağına benziyordu. Fakat kendi mutfaklarından daha lüks bir Amerikan mutfağıydı. Her taraf fayans ve beyaz badanaydı, pırıl pırıl parlıyordu. Mutfakta, sayısız porselen ve cam mutfak eşyaları dizilmişti. Tüm bunlar hava saldırısı uyarı sireni duyulduğunda şangır şungur etmeye başlıyorlar, durdukları yerde parçalanıp kırılıyorlardı. Işıl ışıl parıldayan kırıklar her yere yayıldığı için, "Yukiko'cuğum, Etsuko'cuğum, O-Haru Kalfa, dikkat edin çok tehlikeli, buraya gelin!" diye bağırıyor, oradan yemek odasına kaçıyorlardı. Bu sefer, bardak takımlarının durduğu büfedeki kahve, çay fincanları, bira kapları, kadehler, şarap, viski şişeleri şangır şungur kırılıp parçalanıyordu. "Dikkat edin burası da çok tehlikeli!" diye bağırıyordu. Hep birlikte yukarı kaçtıklarında, bu sefer ampuller şangır şungur patlıyordu. En sonunda herkesi sadece ahşap şeylerin olduğu bir odaya götürüyor, her şey biraz sakinleşir gibi olunca birdenbire uyanıyordu. Aynı rüyayı defalarca gördü, sonunda hava aydınladı. Sabah olunca birileri kompartımanın penceresini kaldırdı. O sırada, trenin kömür külleri sağ gözüne

kaçıverdi. Ne yaparsa yapsın geçiremedi, gözünden yaşlar akıp durmasını engelleyemedi.

Saat dokuzda Hamaya Hanı'na vardı. Teinosuke sabah erkenden iş için çıkmıştı. Sachiko, bir önceki gecenin uykusuzluğunu üzerinden atmak için bir yatak serdirip uzandı. Fakat gözkapağının içinde bir şeyler kalmıştı, gözünü kırpıştırdıkça canı acıyor, gözünden yaşlar akmaya başlıyordu. Gözünü yıkadı olmadı, göz merhemi sürdü olmadı. Sonunda hanın başkâhyasından, kendisini oralardaki bir doktora götürmesini istedi. Doktor gözünde kalan şeyi çıkardı, sağ gözüne bir bandaj koyarak, "Bugün gün boyunca gözünüzden çıkarmayın. Yarın sabah tekrar uğrarsınız," dedi.

Teinosuke öğleyin döndüğünde karısının gözündeki bandajı görür görmez, endişeyle, "Ne oldu?" diye sordu. Sachiko olanları anlatarak, "Senin yüzünden neler geldi başıma! Bir daha üçüncü sınıf yataklıya adımımı atmam!" dedi. Teinosuke, "Biz ikinci balayımızı yapalım derken nedense hep bir şeyler oluyor! Bak Nara'dan beri böyle!" diye işi şakaya vurarak konuştu. "Şimdi tekrar çıkıp döneceğim. Bugün içinde işleri toparlayıp yarın sabah erkenden yola çıkarız diyordum. Peki gözün ne kadar daha böyle kalacak?' diye sordu. "Bandajı bugün taksam yetermiş. Eğer dikkat etmezsem gözüme zarar gelirmiş. Doktor yarın sabah bir kontrole gitmemi istedi. Yarın sabah erkenden çıkacaksak nasıl yaparız?" diye sordu. Teinosuke, "Gözüne çöp kaçmış o kadar. Bir şey yok. Doktorlar alacakları paraya bakarlar, o yüzden hep böyle derler. Bugün düzelir gözün," dedi. Sonra çıktı.

Sachiko, kocası dışarıdayken Shibuya'ya ablasına telefon açtı: "Durum böyle böyle... Sabah geldim. Sadece bugün buradayım. Gözümdeki bandajdan biraz içim sıkılıyor. Sana zor olamayacaksa buraya gelmez misin?"

diye sorduğunda ablası, "Çok görüşmek isterdim ama hiç müsait değilim," diye cevapladı. Ardından Sachiko'ya olanlardan sonra durumun nasıl olduğunu sordu. "Her şey öncesi gibi. Aileden kesinkes atma meselesini yeniden düşündük. Açık açık değil ama eve girip çıkmasına izin verdik," diye anlattı. "Daha fazlasını telefonda anlatamam ama yakın zamanda tekrar gelirim nasılsa," dedikten sonra vedalaşarak telefonu kapattı.

Yapacak bir şey bulamayıp canı çok sıkılan Sachiko, güneşin biraz inerek yolların gölgelenmesini bekledi, sonra da Ginza'ya doğru yürüyüşe çıktı. Daha önce de bir kez seyrettiği *History Is Made at Night* [Tarih Gece Yazılır] adlı 1937 yapımı romantik Amerikan filminin oynadığını gördüğünde izlemek istedi. Tek gözle izlediğinden mi Charles Boyer'in yüzü anlaşılmıyor, o büyüleyici gözleri her zamanki gibi yakışıklı gözükmüyordu. Sonunda filmin ortasında bandajını çıkardı. Öyle izlemeye devam etti. Arada gözü düzelmişti. Hem sulanmıyordu da.

Akşam kocasına, "Sahiden tam da dediğin gibi... Düzeldiği halde, doktorlar hep böyle yapıyor. Bir gün daha olsun işlerini uzatmak istiyorlar, değil mi," dedi.

Karıkoca, ertesi gün ve ondan sonraki gün, iki gece Kawaguchi-kō Gölü kıyısındaki Fuji View Hotel'inde kaldılar. Bu sefer yaptıkları ikinci balayları, Nara'da olanları telafi etmişti. Sıcak Tokyo'dan kaçarak temiz ve serin sonbahar havasının iyice tadını çıkardılar. Arada göl kıyısında dolaştılar. Bazen, ikinci kattaki odalarında yatağa uzanarak pencerelerinden görünen Fuji Dağı'nı seyrettiler. Her ânından keyif aldılar.

Sachiko gibi Kamigata'da doğmuş, Tokyo'nun bulunduğu Kantō bölgesine pek adımını atmamış birinin Fuji Dağı'na karşı duyduğu his, bir açıdan ecnebilerin buraya karşı hissettikleri tanımlanamaz özlemi hatırlatı-

yordu. Tokyoluların anlaması mümkün olmayan bir duyguydu. Sachiko'nun özellikle bu oteli seçmesinin sebebi isminin Fuji View olmasıydı. Buraya geldiğinde gerçekten de Fuji Dağı'nın, otelin hemen karşısında görüldüğünü, yakın bir mesafede olduğunu görmüştü. Sachiko ilk kez Fuji Dağı'nın yanı başında, dağın gün içinde zamana göre değişen görüntüsünün tadını sabah akşam gönlünce çıkarıyordu. Otelin mimarisinin düz keresteden cilasız klasik Japon evi tarzında olması Nara Hoteli' ni hatırlatıyordu. Bunun dışındaysa en ufak bir benzerliği yoktu. Nara Hoteli düz keresteden yapılsa da çok eski ve kirlenmişti; karanlık, kasvetli bir havası vardı. Buranın duvarlarından ahşap sütunlarına kadar, her köşesi yepyeniydi, insana ferahlık veriyordu. Bunun bir sebebi yapılmasının üzerinden çok geçmemiş olmasıydı, diğer bir sebebi ise dağ havasıydı.

Sachiko geldiklerinin ertesi günü öğle yemeğinden sonra, biraz yatağa uzanıp gözlerini tavana dikmişti. Böyleyken bile bir pencereden Fuji'nin zirvesi, diğer bir penceredense gölün oynaşan dalgaları görünüyordu. Nedense daha adımını bile atmadığı İsviçre göllerinin manzarasını düşündü, İskoç şair Lord Byron'un "Chillon Mahkûmu" şiiri aklına geldi. Japonya'da değil de sanki başka bir ülkedeymiş gibi hissetti. Onda bu hissi yaratan, bakışlarının takıldığı dağın görüntüsü, suyun farklı rengi değildi. Tenine değen havanın etkisiydi. Kendini berrak serin göl suyunun altındaymış gibi hissetti. Sanki ferahlatıcı bir şey içermişçesine temiz havayı kana kana içine çekti. Gökyüzünde bulutlar süzülüp gidiyor, onlar geçtikçe oda arada bir gölgeleniyor, sonra tekrar aydınlanıyordu. O sırada odanın düz ahşap duvarlarının aydınlığı içine bir ferahlık veriyordu. Yakın zamana kadar yazın buraya doluşmuş tatilcilerle tıka basa dolu olan bu yer, ayın yirmisi geçince sakinliğe bürünmüştü. O gün otelde

kalan pek kimse yoktu. O kocaman otel tamamen sessizdi. Durup kulak verse bile tek çıt duyulmuyordu. O sakinliğin içinde, güneşin defalarca bulutların ardında kalmasını sonra içerinin tekrar aydınlamasını izlerken, zaman denen şeyin varlığını unutmuştu.

"Baksana..." dedi Sachiko.

Kocası da onunla benzer hisler içinde görünüyordu. Yan taraftaki yatakta uzanmış her yanı kaplayan sükûnetin tadını çıkararak uzun süre konuşmadan tavana gözlerini dikip kalmıştı. Şimdi de kalkarak Fuji'nin gözüktüğü pencereye doğru gitmişti.

"Baksana... İlginç bir şey var... Bir bakıver," diye tekrar etti.

"Ne ki?" diyen Teinosuke arkasını döndüğünde, Sachiko'nun yatakta yarı beline kadar doğrularak, başucundaki sehpanın üzerinde duran nikel kaplama termosun yüzüne baktığını gördü.

"Biraz buraya gelip baksana... Termostaki yansımayı görüyor musun? Oda sanki kocaman bir saray gibi görünmüyor mu?"

"Öyle mi? Göstersene, nerede?"

Termosun parlak yüzeyi sanki bir dev aynası gibi aydınlık odadaki her şeyi en ufak ayrıntısına kadar yansıtıyordu. Her şey eğik bükük gözüktüğünden oda sanki sonsuza kadar uzanan yüksek tavanlı çok geniş bir yer gibi gözüküyor, yatağın üzerindeki Sachiko'nun görüntüsü de tam aksine küçücük, iyice uzaktaymış gibi duruyordu.

"İşte! Şu halime bak!"

Sachiko böyle diyerek başını sallıyor, kollarını açıyordu. Dev aynasındaki görüntüsü de uzaktan başını sallıyor, kollarını açıyordu. Oradan bakınca sırça bir fanusta yaşayan bir periye, belki de ejderha kralın kızına ya da saraydaki bir prensese benziyordu.

Teinosuke'ye, karısının bu çocuksu halini yıllardır ilk kez görüyormuş gibi geldi. Karıkoca sanki sessizce aralarında anlaşmışlar, on yıl önceki balaylarına dönmüşlerdi. O zaman da aynı bölgedeki Fujiya Hotel'de kalmışlardı. Ertesi gün de Ashino-kō Gölü kıyısında arabayla dolaşmışlardı. İçinde bulundukları ortamın benzerliği onları kendiliğinden geçmişe döndürmüştü.

"Bundan sonra da ara ara böyle seyahate çıkalım," diye fısıldamıştı Sachiko o gece kocasının kulağına. Teinosuke de aynı fikirdeydi. Karıkocanın yataktaki sohbetlerinin sonunda gerçek dünya kendini göstermiş, kızlarından, kardeşlerinden bahsetmişlerdi. Sachiko, kocasının keyfinin bu kadar yerinde olmasını fırsat bilerek usulca Taeko konusunu açmıştı, "Artık sen de bir görüşsen," dediğinde, "Hıı, tamam," diyen kocası hemen rıza göstermişti. "Koisan'a biraz sert davrandım. O karakterde birine biraz sert davranırsan, iyice tersine döner, başımıza daha çok dert açar. Bundan sonra elimden geldiğince onu da Yukiko'dan ayırmamaya çalışacağım," demişti.

Yirmi altıncı bölüm

İkinci balaylarında o gece konuştukları gerçekleşti. Teinosuke uzun zamandan sonra Taeko'yla görüştüğünde eylül ayı gelmişti. O zamana kadar da, eve girip çıkmasına izin veriliyordu ancak Teinosuke'nin gözüne gözükmemesine dikkat ediyorlardı. O gün keyifle hep birlikte akşam yemeğine oturdular. Karıkoca, kızları ve kız kardeşleri, beşi birden masanın çevresinde yerlerini almışlardı. Sachiko ve Yukiko, hâlâ O-Haru'dan duydukları Okubata'nın yaşlı kâhyasının sözlerini akıllarından çıkaramamış-

lardı. Taeko'ya karşı şüpheleri tamamen geçmemişti. Ancak ikisi de o nahoş konuyu unutmaya karar vermişlerdi. Duyduklarını Teinosuke'ye söylememiş, Taeko'ya da konuyu açıp hesap sormamışlardı. Olanlarda kendi suçları da olduğunu düşünerek ellerinden geldiğince kardeşlerine sevgiyle yaklaşarak hepsinden farklı olan bu kardeşlerinin kalbine bir nebze olsun çekidüzen vermeye çalıştılar. Öyle konuşup karar verdikleri bir şey değildi. İkisi de kendiliğinden böyle davranmaya başlamışlardı.

Yemek masasının ortamı çok sıcaktı, son zamanlarda iyice kasvete bürünmüş olan ev eski neşesine kavuşmuş gibiydi. Büyükler *sake*'yi her zamankinden daha çok kaçırmışlardı. "Koisan, bu akşam burada kal," dedi Etsuko. Onun ardından Teinosuke'ler de ısrar ettiler. Sonunda Taeko o gece orada kalmaya karar verdi. Etsuko sevinçten havalara uçtu, "Koisan, bu gece benim odamda sen, ben, ablam birlikte uyuyalım!" diyerek böyle zamanlarda hep yaptığı gibi heyecandan yerinde duramadı.

Taeko, eski etkileyiciliğine tekrar kavuşmuştu. Hastalandığı zaman Sachiko'nun gördüğü çökmüş, yorgun hali; cildinin çamurumsu, yumuşak görünüşü, zührevi bir hastalıktan mustaripmiş gibi görünen rengi düzelmişti. Hatta o zaman derisi öyle sarkmıştı ki, Sachiko artık eski haline dönemez, diye düşünmüştü. Şimdi tekrar canlı, hayat dolu eski Taeko olmuş, yanakları da tekrar toplanmış, sağlıklı bir hal almış, o modern kız görüntüsüne geri dönmüştü.

Teinosuke, aile büyükleri olarak eniştelerinin ne diyeceğini düşünerek Taeko'nun ayrı bir evi olmasını istemişti. Taeko, Kōrokusō'daki dairesine yatmaya gidiyor, günün yarısını ise Ashiya'da geçiriyordu. Eskiden onun odası olan üst kattaki altı *tatami*'lik odayı tekrar ona vermişlerdi. Son zamanlarda odasına kapanıp güzel ışık alan pencerenin altında hiç durmadan dikiş makinesinin

başında günlerini geçiriyordu. Sachiko'nun onun için aldığı siparişleri yapıyordu. Taeko Batı tarzı terziliği seviyor, nefes almadan çalışıyordu. Akşam yemeğini bile şöyle bir atıştırıp tekrar yukarıya odasına çıkıyordu. Sachiko mümkün olduğunca Taeko'nun Okubata'ya ekonomik olarak yük olmamasına çalışıyor, ne sipariş bulursa alıp geliyordu. Var gücüyle çalışan Taeko'nun halini görünce içi sevgiyle doluyordu. Kız kardeşi çalışkan, aktif, bir şey yapmadan duramayan biriydi. Bazen yolunu kaybediyor, kötü yöne gittiği oluyordu. Ama Sachiko yol gösterilirse doğru yola gireceğine inanıyordu. Yetenekliydi, marifetliydi. Göz açıp kapayıncaya kadar hiç yoktan bir şeyler yaratabilirdi. Japon dansı yaparken de iyiydi, yapma bebek yapımında da öyle, Batı tarzı terzilikte de... Daha otuz yaşına bile gelmemiş kaç kadın bu kadar çok şeyi yapabilirdi?

Taeko'nun yanına gelen Sachiko, "Koisan, çok sabırlısın," dedi. Akşam saat sekize dokuza kadar dikiş makinesinin sesi durmamıştı. "Etsuko uyuyamıyor, artık bırak. Çok çalışırsan sırtın da tutulacak."

"Hıı. Bugün bitireyim diyordum..."

"Yarın yaparsın. O kadar para kazanmasan da olur, değil mi?"

Taeko kıkırdayarak, "Aslında biraz param olsun istiyorum," dedi.

"Para gerekirse bana söyle... Tamam mı Koisan? En azından el harçlığını veririm."

Kocası bir mühimmat şirketiyle çalışmaya başladığından beri, Sachiko'nun da eli rahata kavuşmuş, ev harcamalarında daha esnek olmaya başlamıştı. Yukiko'nun masraflarını da eniştelerinden pek bir şey almadan, kendileri üstlenmişlerdi. Kocası, Yukiko'ya bakıyorsak, Taeko'ya da bakalım, demişti. Sachiko şimdi uygun bir fırsatını bulunca kardeşine durumu böyle açmıştı. Taeko her zaman-

ki gibi geçiştirmiş, öyle önerisinin üstüne atılmamıştı. Nedense başkasından yardım istemek gururuna dokunuyor görünüyordu.

İyileştikten sonra Taeko'nun, Okubata ile arasının nasıl olduğu konusunda, Sachiko'nun da, Yukiko'nun da hiçbir fikri yoktu. Taeko, hemen her gün düzenli olarak Ashiya'ya gelip gidiyordu. Akşamüzeri gelerek gece geç saatlere kadar kaldığı da oluyordu, sabahtan gelerek akşamüzeri çıkıp gittiği de. Ama mutlaka uğruyordu. Günün yarısını başka bir yerlerde geçiriyordu. O zaman zarfında Küçük Efendi Kei'yle görüşüyor muydu, yoksa başka biriyle mi buluşuyordu bilmiyorlardı. İki ablası da gizliden gizliye endişelenseler de, açık açık sormuyorlardı. Ablaların isteği Okubata'nın yaşlı kâhyasıyla aynıydı: Durum madem buralara kadar gelmişti, Küçük Efendi Kei'yle bir araya gelmelerini umuyorlardı. Sachiko'lar, aceleyle hareket etmenin doğru olmadığını bildiklerinden bir şey yapmıyor, o arada Taeko'nun hislerinin değişmesi için dualar ediyorlardı.

Ekim ayının başlarında bir gün Taeko, Okubata'nın belki Mançurya'ya gideceğini söyledi.

"Ne? Mançurya'ya mı!" Sachiko da Yukiko da bir ağızdan böyle konuştu.

Taeko gülerek, "Ben de şaşırdım. Tam bilmiyorum ama..." diye başladı, ardından şöyle anlattı: "Mançurya'dan bir hükümet görevlisi Japonya'ya gelmiş. Mançurya imparatorunun hizmetinde çalışacak yirmi-otuz Japon toplayıp götürecekmiş. Hizmetinde çalışmak desem de, öyle tören bakanlığında ya da saray nazırlığında yüksek düzey bir görev değilmiş. Sadece imparatorun yanında çalışıp ayak işlerini yapacak uşak falan arıyorlarmış. Bu nedenle zeki olsun, eğitimli olsun gibi özellikler aramıyorlarmış. Sadece soyu sopu belli, burjuva kökenli, eli yüzü

düzgün, oturup kalkmasını bilen birilerini istiyorlarmış. Kibar, terbiyeli, tam öyle bir küçük efendi gibi olursa, kafası çok çalışmasa da olurmuş. Bu söylenenler tam Kei'yi tarif ediyor gibi. Kei'nin ağabeyleri de, 'Madem böyle bir şey var, kabul et, Mançurya'ya git. İmparatora hizmet etmek iyi bir şey. Zor bir iş gibi görünmüyor. Keisaburō, tam sana uygun. Eğer Mançurya'ya gitmeye karar verirsen, veda partinde seni bağışlayarak aileye geri alacağız,' demişler."

"Çok güzel bir haber. Peki Küçük Efendi Kei bu işe ikna oldu mu?"

"Daha ikna falan olmadı. Dışarıdan insanlar ağız birliği etmiş ısrar edip duruyorlar da, kendisinin ağzından olur lafı çıkmadı."

"Eh öyle olması doğal. Senba'lı bir küçük efendi, kalkıp ta Mançuryalara kadar gitsin..."

"Öyle ancak Kei'nin eli bu aralar çok sıkışık. Artık o kaldığı eve bile gücü yetmiyor, o kadar zor durumda. Fakat bu durumda olmasına rağmen Osaka'da onu yanına alıp çalıştıracak biri çıkmıyor. Daha fazla da düşecek hali yok ya. Neyse, böyle bir fırsat kolay kolay tekrar karşısına çıkmaz."

"Eh, orası da doğru. Hem böyle bir işi herkes yapamaz. Ancak Küçük Efendi Kei gibi biri olmalı."

"Evet, öyle sahiden! Maaşı da epey dolgunmuş. Ben de var gücümle razı etmeye çalışıyorum. 'Hem o kadar uzun uzadıya da gitmiyorsun. Bir-iki yıl içinde, ağabeylerin de yumuşar. İnsanların gözünde güven kazanırsın. Bir denesen,' deyip duruyorum."

"Tek başına giderse zor olur. Yaşlı kâhyası da onunla gitse?"

"Birlikte gitmek istiyormuş ama çocukları, torunları olduğundan, ta Mançurya'ya kadar gitmesi mümkün değilmiş."

"Koisan, peki ya sen onunla birlikte gitsen?" dedi Yukiko.

"Küçük Efendi Kei'nin şöyle bir düze çıkması için bu kadarını olsun yapabilirsin, değil mi?"

"Şey..." diyen Taeko'nun yüzünden istemediği anlaşılıyordu.

"Mesela altı ay olsun git. Oraya alışana kadar kalırsın, o kadar. Senin onunla birlikte gideceğini bilirse, gitmeye karar verebilir. En azından ona yardım etmiş olacaksın, ne dersin?"

"Sahiden! Öyle yapsan," diye Sachiko da destekledi.

"Hem o zaman Küçük Efendi Kei'nin ağabeyleri de sana minnettar kalırlar," dedi Yukiko.

"Ben... bunun Kei'den ayrılmak için tam fırsatı olduğunu düşünüyorum," dedi Taeko alçak ama kesin bir sesle. "Böyle devam edersek sonunda hiçbir zaman ilişkimizi kesip bitiremeyeceğiz. Eğer tek başına Mançurya'ya gitmeyi kabul ederse en iyisi olacak. Öyle yapması için elimden geleni yapıyorum ama Kei'nin aklında bu olduğu için ne yaparsam yapayım gitmeyecek herhalde."

"Baksana Koisan," dedi Sachiko. "Biz seni zorla Kei'yle evlendirmeye çalışmıyoruz. Sadece bu seferlik yanında git. Altı ay olur, bir yıl olur birlikte kalın. Oraya alıştığına kanaat getirdiğinde, istemezsen dönüp gelirsin, olmaz mı?"

"Ta Mançuryalara kadar kalkıp onunla gidersem, sonra bir daha ayrılmamız mümkün olmaz."

"Tamam da, o zaman olanı kabullenmesini sağlar, hâlâ anlamıyorsa kaçıp geri gelirsin, olmaz mı?"

"Öyle bir şey olursa, her şeyi gözden çıkarıp ardımdan gelir!"

"Belki de öyle fakat şimdiye kadar senin için yaptıklarını düşünürsen ayrılacaksan ayrıl tamam. En azından bu kadarcık olsun bir fedakârlık gösterebilirsin bence."

"Benim Kei'ye öyle bir gönül borcum yok!"

Sachiko daha fazla konuşursa işin sonunun ağız dalaşına varacağından endişelenerek ardını getirmedi.

"Gönül borcun olmadığını nasıl söyleyebilirsin?" diye Yukiko konuşmayı sürdürdü. "Senin sevgili Kei'ciğinle ne kadar uzun zamandır görüştüğünüzü cümle âlem, herkes bilmiyor mu?"

"Ne zamandan beri onu başımdan atmaya çalışıyorum ya! Ama o sülük gibi yapışıp peşimden ayrılmıyor. Bunda gönül borcu nerede! Sadece başıma dert oluyor!"

"Koisan ekonomik olarak da Küçük Efendi Kei'ye yük olduğun doğru değil mi? Böyle dile getirmek olur mu bilmem para konusunda olsun bir borcun yok mu?" diye yüklendi Yukiko.

"Saçmalama! Böyle bir şey söz konusu bile değil!"

"Sahiden mi?" dedi Yukiko.

"Böyle bir şeye mahal vermemek için kendi bileğimin hakkıyla çalışıp kazanıyorum. Para bile biriktirdiğimi sen de bilmiyor musun, Yuki Abla?"

"Sen böyle söylüyor olabilirsin ama dışarıda böyle düşünmeyenler var. Üstelik ben senin cüzdanını da, hesap defterini de kendi gözlerimle görmedim. Ne kadar biriktirdiğini hiç bilmiyorum," diye üstüne gitmeye devam etti Yukiko.

"Bak, en önce Kei'nin öyle para kazanacak bir şey yaptığını düşünüyorsan yanılıyorsun! Asıl ben elimde avucumdakini ondan korumak için ne yapacağımı düşünecek hale geldim!"

"Madem öyle açıkça soracağım." Yukiko mümkün olduğunca Taeko'ya bakmamaya çalışarak, sehpanın üzerindeki tek krizantem çiçeğinin durduğu cam vazoyla oynayarak konuşmaya devam etti. Hiç gergin görünmüyordu. Sesi her zamanki gibiydi. Vazoyu tutan ince parmaklarında bir titreme falan da yoktu. "... Geçen kış Kobe'de Tor

Road Ronson Kadın Butiği'nden alınan devetüyü mantonu, Küçük Efendi Kei'nin aldığı doğru değil mi?"

"O zaman da söylemedim mi! Üç yüz elli yen tuttu. Gül renkli kimono üstlüğüyle, boyuna çizgili *tatewaki* desenli kimonoyu ve çiçekli kimonoyu satarak ödedim."

"Fakat Küçük Efendi Kei'nin yaşlı kalfası, Kei'nin ödediğini söylüyor. Tor Road Ronson'un faturasına kadar çıkarıp gösterdi."

"..."

"O viole gece elbisesi bile öyleymiş, değil mi?"

"Öyle birinin söylediklerine kulak asmanızı istemiyorum!"

"Mesele kulak asmak değil. Yaşlı kadının her söylediğini kanıtlayacak şeyler var elinde. Ona dayanarak konuşuyor. Madem yalan olduğunu söylüyorsun, bunu destekleyecek bir şey, bir hesap defteri olsun göster bakalım!" dedi Yukiko.

Taeko her zamanki sakinliğini koruyordu, yüzünün rengi hiç değişmedi. Fakat bu söylenenleri duyduğunda, Yukiko'nun yüzüne gözlerini dikip öylece kaldı.

"Yaşlı kâhya bu durumun yıllardır sürdüğünü söylüyor. Sadece öyle elbise falan da değilmiş. O zaman aldığı yüzük de öyle, *konpakt* da öyle, broş da öyle diye her bir şeyi hatırlayıp anlatıyor. Küçük Efendi Kei'nin ailesinden atılmasına da, senin için kendi dükkânlarından mücevher yürütmesinin sebep olduğunu söylüyor."

"..."

"Madem Küçük Efendi Kei'den ayrılmayı o kadar istiyordun, şimdiye kadar verdiği her şeyi geri çevirmen gerekmez miydi? Itakura sağken, öyle bir fırsatın olmuştu üstelik..."

"Evet de, o zaman ayrılmamızı onaylamamıştınız, değil mi!"

"Biz sizin evlenmenizi istiyorduk, o yüzden onayla-

madık. Bir yandan Itakura'yla aranız öyleyken, diğer yandan Küçük Efendi Kei'nin parasını kullandığını bilseydik böyle bir şey söz konusu bile olmazdı."

Sachiko, Yukiko'nun söylediklerine tüm kalbiyle katılıyordu. Taeko'ya bu kadarını olsun söylemiş olmanın çok iyi olduğunu düşünmeden edemiyordu. Kendisi tüm bunları üstü kapalı bile ima edemeyecekken, Yukiko'nun böyle açık açık söylemesine bir yandan şaşırıyor, bir kenarda sesini çıkarmadan dinliyordu. Şimdi Yukiko'nun bu halini görünce beş-altı sene önceki bir olayı hatırlamıştı. Yukiko, Eniştesi Tatsuo'yu yakalayarak böyle saldırmıştı. İçine kapanık biri olan kardeşi bir anda inanılmayacak kadar sert bir karaktere bürünmüş, o her zamanki Yukiko'dan eser kalmamış, tamamen sağduyulu bir şekilde Tatsuo'nun yüzüne pat pat her şeyi söylemişti.

"Tamam belki Kei çalışmıyor olabilir. Ama birinin kendi mağazasından bir şeyler aşırmasına neden olup da, şimdi hiçbir gönül borcum yok diyebilir misin? Bak sakın yanlış anlama! Yaşlı kadın sana bir garez falan duymuyor. Küçük efendisinin tüm bunları yapacak kadar kendini sana adadığını göstermek için bunları anlattı. Senin onunla evlenmeni istiyor. Şimdi artık biz de bu durumu öğrenince, elbette bu işin öyle sonuçlanmasını istiyoruz."

"..."

"Onu bu zamana kadar kullanıp işin bitince, aklı kıt küçük efendiler için iyi bir iş var diyerek, tek başına Mançurya'ya göndermeyi nasıl aklından geçiriyorsun, anlamıyorum!"

Taeko hiçbir cevap vermeye çalışmadı. Artık bir çıkış yolu bulamamış mıydı, yoksa vardı da bir işe yaramayacağına kanaat mi getirmişti, anlaşılmıyordu. Yukiko'nun bitip tükenmek bilmeyen nasihatleri sürüp gitti. Yukiko ne söylerse söylesin sakinliğini koruyordu. Taeko'nun gözleri bir ara yaşlarla doldu. Yine de her zamanki ifadesiz yüzü

değişmedi. Yanaklarından akıp giden yaşların farkında değil gibiydi. Sonunda aniden ayağa kalktı, güm diye odayı titreterek kapıyı çarpıp dışarı çıktı. Bir süre sonra ön kapının da güm diye çarpıldığı duyuldu.

Yirmi yedinci bölüm

Bu hiç beklenmedik münakaşa öğle yemeğinden hemen önce olmuştu. Teinosuke de, Etsuko da durumu görmemişti. O-Haru bir işi çıktığı için dışarıdaydı. Yukiko'nun da, Taeko'nun da başından sonuna kadar sesleri hiç yükselmemişti. Kapısı kapalı yemek odasında normal bir ses tonuyla konuşmuşlardı. Mutfaktaki hizmetçiler durumu fark etmemişti. Ancak deminki güm sesi alışılmış bir şey değildi. O-Aki hemen koridora koşmuş, orada kimseyi görememişti. Bunun üzerine yemek odasının kapısını aralayarak göz attığında, daha biraz önce orada olan Taeko'yu görmemişti. O sırada Sachiko ve Yukiko, biri büfeden masa örtüsü çıkarırken, diğeri üzerindeki vazoyu kaldırarak masayı hazırlıyorlardı.

Sachiko, "Ne var?" diye sorunca, O-Aki, aklı karışmış gibi başını kapının aralığından geri çekerken, "Yok bir şey efendim," dedi.

Yukiko, "Koisan gitti. Sadece hanımefendi ve ben varız," diye seslendi.

Yukiko daha sonra Sachiko ile baş başa kalınca, "Bu kadarcık olsun arada söylemek gerek," dedi. Olanları unutmaya karar vermişler, o sabah olanları ne Teinosuke'ye ne de Etsuko'ya belli etmişlerdi. Ertesi gün, Taeko ortalarda görünmeyince Etsuko da, O-Haru da, "Koisan'a ne oldu ki? Acaba hastalandı mı?" diye merak ettiler. Sachiko bir

şey olmamış gibi, "Koisan bugün çalışmaya gelmedi," demekle yetindi. Sachiko, Taeko'nun belki bir süre ortalarda gözükmeyeceğini düşünmüştü. Fakat Taeko ertesi sabah bir şey olmamış gibi her zamanki gibi çıkıp geldi. Hiçbir şey yokmuş gibi Yukiko ile de konuştu. Yukiko da memnuniyetle ona cevap verdi. Taeko, Okubata'nın Mançurya'ya gitmekten vazgeçtiğini söylediğinde, Yukiko, "Ya öyle mi?" demekle yetindi. Sonrasında hiçbiri bu konuyu bir daha açmadı.

Bundan birkaç gün sonraydı. Sachiko ile Yukiko tesadüfen Motomachi'de, yolda Itani'yle karşılaştılar. Akıllarının ucundan bile geçmeyecek bir haber aldılar. Itani, güzellik salonunu kapatıyordu. Güzellik uzmanlığında kendini geliştirmek, en son çıkan yenilikleri öğrenmek için ikinci kez Amerika'ya gidecekti. Itani'nin anlattığına göre tanıdıkları gitmesini ertelemesini istemişlerdi. "Dünyanın her yerinde karışıklıklar var. Ayrıca Amerika ve Japonya arasında bir şeyler çıkacak gibi. Biraz bekle öyle gidersin," diyenler olmuştu. Itani, Sachiko'lara, "Ne kadar beklersem bekleyeyim durumun düzeleceği yok. Kötü bir şeyler çıkacaksa bile hemen olacak gibi görünmüyor. Hemen gidip döneceğim. Bugünlerde pasaport almak çok zor. Ancak bir tanıdığım aracılığıyla o işi hallettim. Altı ay, en fazla bir yıl kalmayı planlıyorum. Bu kadar kısa bir süre için dükkânı devretmeye gerek yok aslında. Ancak yıllardır aklımda Tokyo'ya taşınmak vardı. Bu bahaneyle Kobe'den ayrılıp dönüşte işimi Tokyo'da kurmak niyetindeyim," diye anlattı. Anlatılanları Sachiko'lar ilk kez duyuyor değillerdi. Itani'nin uzun süre felçten yatan kocası geçen sene vefat ettiğinde, böyle planlar yaptığını işitmişlerdi. Demek Itani, merhum kocasının ilk seneyi devriyesi tamamlanınca, artık bu düşündüklerini hayata geçirmeye karar vermişti. Bir kere

kararını verince, her zamanki gibi seri bir şekilde işlerini halletmiş, yola çıkmaya hazır hale gelmişti. Dükkânı kime devredeceği kesinleşmiş, devir işlemleri bitmiş; hatta yolcu gemisindeki kabinini bile ayırtmıştı. Itani, "Muhtemelen tanıdıklar durumu öğrendiklerinde, benim için bir veda partisi düzenlemek isteyeceklerdir efendim. Ama içinde bulunduğumuz zamanlar böyle şeyler için uygun değil. Üstelik her şey pek ani oldu. O yüzden bu nezaketlerine cevap verebilecek zamanım kalmadı. Çok ayıp olacak ama herkese sadece şöyle bir vedalaşmak için uğrayabileceğim," dedi.

Sachiko, Itani ne derse desin, birilerinin önayak olup bir şeyler yapacağını düşünüyordu. Kobe'de isim yapmış bir güzellik salonunun sahibesi olarak çok tanınan biriydi ne de olsa. Özellikle kendilerine Yukiko konusunda çok iyilikleri dokunmuştu. Eğer bir veda partisi yapılmayacaksa, kendilerinin bu konuda bir şeyler düşünmesi gerekiyordu. O akşam bu konuyu Teinosuke ile de konuştular. Ertesi sabah Itani'den matbuu olarak hazırlattığı ayrılacağını haber veren kart ellerine ulaştığında, orada da aynı şekilde, "Veda partilerini hiçbir şekilde kabul etmem mümkün olmayacak efendim," diye yazdığını gördüler. Kartta, ertesi gece Tokyo'ya gitmek üzere Kobe'den ayrılacağı yazıyordu. Gemisi yola çıkana kadar, Imperial Hotel'de kalacaktı. O yüzden evlerine davet etmeye bile vakit olmayacaktı. Üç kız kardeşin ellerine hediyelerini alarak, yarın akşama kadar vedalaşmaya gitmelerinden başka bir yol görünmüyordu. Ancak ne hediye seçeceklerini bir türlü bilememişler, o gün geçip gitmişti.

Ertesi sabah, Teinosuke çıktıktan sonraydı. Sachiko, Yukiko ile hediye konusunda ne yapabileceklerini konuşuyordu. O sırada Itani çıkageldi. Ayaküstü konuşmaya başladılar. Sachiko, "Bunca meşguliyetiniz içinde zaman ayırıp geldiniz, sefalar getirdiniz. Biz de tam, üçümüz

birlikte bugün ziyaretinize gelmekten bahsediyorduk," dedi. Itani, "Olur mu efendim! Böyle şeyleri düşünmeyin. Teşrif etseniz bile dükkânı devrettim. Okamoto'daki evime de, erkek kardeşim ve karısı yerleşiyor. Bugün taşınıyorlar. Her şey altüst olmuş durumda, tam bir keşmekeş içinde efendim," diye cevap verdi. "Bu nedenle bendeniz bizzat vedalaşmaya geldim efendim. Hiç zaman kalmadı, kimseye gitmemeye karara vermiştim. Bir tek siz... eğer sizlerle vedalaşmasam içim bir türlü rahat etmeyecekti. Hem sizlerle konuşmak istediğim bir konu var," diye devam etti. "Lütfen içeri buyurun," diye davet ettiklerinde saatine bir göz atarak, "On beş-yirmi dakika kadar oturayım izninizle," diyerek salona geçti.

Itani, "Amerika'da uzun süre kalmayacağım efendim. Kısa sürede dönüp geleceğim. Ancak Kobe'den tamamen ayrılıyorum. Ayrılmak çok zor geliyor efendim. Özellikle de sizlerden, hanımefendi olsun, Küçükhanım Yukiko olsun, Koisan olsun, nasıl söylesem hepinizi çok severim," dedi. Her zamanki gibi hızlı konuşuyor, kısa zamanda anlatması gereken her şeyi söyleyip bitirmeye çalışarak, diğerlerine söz bırakmadan, sözcükleri ardı ardına diziyordu. "Siz üç kız kardeşin, her birinizin kendine has yönleri var. Ne kadar birbirinize benziyor görünseniz de hepinizin ayrı karakterleri var. Hepiniz ayrı ayrı çok özelsiniz. Dürüst olmam gerekirse, Kobe'den ayrıldığıma pek üzülmüyorum ancak sizinle uzun yıllar dostluğumuzu sürdürebilmeyi umuyordum efendim, şimdiye kadar sizlerden gördüğüm teveccühü artık bulamayacağım, en çok buna üzülüyorum. Bugün ikinizle görüşebildiğime çok sevindim ama Koisan'la görüşememiş olmak içimde bir ukde olarak kalacak," dedi. Sachiko, "Koisan'ın gelmesi gerekirdi, telefon edip bir bakayım,"diyerek ayağa kalkmaya yeltendi. Itani yerinden biraz doğrularak Sachiko'yu durdurmaya çalıştı: "Yok efendim, zahmet etmeyin," dedi. "Ken-

disine selamlarımı iletirseniz sevinirim," dedikten sonra devam etti. "Şey. Artık Kobe'de tekrar görüşemeyeceğiz ama geminin kalkışına daha on gün kadar var efendim. Eğer uygun olursanız üçünüz Tokyo'ya gelmeyi lütfeder misiniz?" diye asıl konuya girdi. "Beni geçirmeye gelmeniz için söylemiyorum. Tokyo'da sizinle tanıştırmak istediğim biri var."

Itani tam burada bir es verdi, ardından şunları anlattı: "Burada küçükhanım bizzat dinlerken, üstelik de bunca telaşeli bir zamanda bu konuyu size açmam nasıl olur bilmiyorum. Ama giderken en çok içimde kalan şey Küçükhanım Yukiko'ya bir kısmet bulamadan Kobe'den ayrılmak. Bakın öyle iltifat etmek için söylemiyorum. Bu kadar harika kız kardeşleri olan, bu kadar münasip bir küçükhanımın kolay kolay bulunamayacağını düşünüyorum. Bana verilen bir işi yarım bırakıp gidiyormuşum gibi hissetmeden edemiyorum. Mümkün olursa, küçükhanımın evlilik meselesini bir haline yoluna koymak, içimde kalan bu ukdeyi silmek en büyük arzum. Bu konuyla ilgili sizlere birinden bahsetmek istiyorum. Adını siz de duymuşsunuzdur, Meiji Restorasyonu sırasında önemli hizmetleri olan saraylı asil bir aileden gelen Mimaki adında bir Japon Vikont'u var. Devlet işleriyle asıl ilgili olan merhum Hirozane Mimaki'ydi. Oğlu Hirochika Mimaki şimdi ailenin başında. Yaşı epeyce ileri bir adam. Eskiden Japon Lordlar Kamarası Araştırma Topluluğu'ndaydı. Politika dünyasında aktif bir kariyeri vardı. Şimdi kendi atalarının memleketi Kyoto'da, bir malikâneye çekilmiş günlerini orada geçiyormuş. Bendeniz tamamen tesadüf eseri bu söz ettiğim Mimaki'nin başka bir kadından olmuş oğlu Minoru Mimaki ile tanıştım. Kendisi, Gakushū-in Lordlar Okulu'ndan mezun olduktan sonra Tokyo Üniversitesi Fen Bilimleri Bölümü'ne girmiş. Okulu bitirmeden bırakıp Fransa'ya gitmiş. Paris'te bir süre resim üzerine çalış-

mış, Fransız mutfağını araştırmış. Daha pek çok şey öğrenmiş ancak hiçbirini devam ettirmemiş, oradan da Amerika'ya geçmiş. Neresiydi ki... öyle pek bilinmeyen bir eyalet üniversitesinde havacılık okumuş. Mezun olduktan sonra Japonya'ya dönmemiş, Amerika'da orada burada dolaşmış, Meksika'ya ve Güney Amerika'ya da geçmiş. O dönemde memleketten gelen parası kesilince zor durumda kalmış, yaşamını sürdürmek için otellerde aşçılık, hatta garsonluk bile yapmış. Tekrar yağlıboya resme dönmeyi denemiş, mimari tasarıma da el atmış, doğuştan gelen yeteneği ile içinden ne yapmak geçiyorsa onu denemiş. Asıl uzmanı olduğu havacılığa mezun olduktan sonra elini bile atmamış. Yaklaşık sekiz-dokuz yıl kadar önce Japonya'ya döndükten sonra bir işe girmemiş, gezip dolaşmaya devam etmiş. Epey sene önce arada bir laf olsun diye bir arkadaşı evini yaptırırken tasarımını bizzat bu bey yapmış. Yaptığı çalışma çok beğenilmiş, ardı ardına yeteneğinin o yönünün peşinde koşanlar çıkmaya başlamış. Kendisi de bu işi severek, son dönemde Nishi-Ginza'da bir binanın bir köşesinde ofis açmış. İş olarak mimarlık yapmaya başlamış. Mimaki Bey'in tasarımları her yönüyle modern Batı stilini yansıtıyor. Lüks ve epey de pahalılar. İçinden geçtiğimiz zor zamanlar yüzünden talep giderek azalmış, işler durma noktasına gelmiş. Üzerinden iki yıl geçmeden ofisini kapatmak zorunda kalmış. Şu aralar bir işi olmadığı, çalışmadan gezip tozarak yaşadığı doğru. Aşağı yukarı böyle bir iş geçmişi var. Bu bey son zamanlarda kendine bir eş arıyor, aslında daha çok çevresindekiler onun için endişe ediyor, mutlaka evlenmesini istiyorlar. Duyduğum kadarıyla beyefendi kırk beş yaşında. Yurtdışında o kadar uzun süre kalıp da döndükten sonra da bekârlık hayatının rahatlığına alışmış, bir yuva kurmaya çalışmamış. Şimdiye kadar ne bir eşi ne de öyle ciddi bir ilişkisi olmuş. Batı'da nasıl şeyler yaşamıştır

bilemem, döndükten sonra Shibashi, Akasaka'daki *chaya*'larda gece hayatı yaşamış. Bekârlığın tadını çıkarmış. Geçen seneden beri bunları yapacak mali gücü kalmamış. Babası Vikont'un kendisine ayırdığı bir miktar varlığı varmış. Onun parasıyla şimdiye kadar nerede akşam orada sabah yaşayıp gelmiş. Elindekini avucundakini harcayan, bir kuruş eklemeyi bile bilmeyen biri olduğu için paralar suyunu çekmeye başlamış. Zaten üzerine pek bir şey ekleyememiş. Sonunda size anlattığım gibi mimarlık yapmaya karar vermiş. Biraz geç olsa da artık kendi ayakları üzerinde durma niyetindeymiş. Ülkece böyle zor zamanlardan geçiyor olmasak, başarılı olacak gibiymiş fakat talihi yaver gitmemiş durum şimdiki haline dönmüş. Asillerin çocuklarında olduğu gibi insan ilişkilerinde rahat, sözü sohbeti hoş, çok geniş ilgi alanları olan biri. Tanrı vergisi sanatçı bir kişiliği var, doğuştan gamsız biri. Böyle olunca kendisi şimdiki durumundan mustarip gözükmüyor. Bir eş bulma işini de kendine dert etmediği, bu konuda gamsız tasasız gözüktüğü için, etrafındakiler daha çok endişeleniyor, 'Böyle devam edemez, bir şeyler yapıp kendisine bir çekidüzen vermesini sağlayalım,' demeye başladılar." Bunları anlatan Itani devam etti:

Bu beyle Itani'yi, kızı Mitsuyo tanıştırmıştı. Itani'nin kızı geçen sene Mejiro Kız Akademisi'nden mezun olmuştu. Şimdi *Josei Nihon* adlı bir Japon kadın dergisinde yazılar yazıyordu. Itani'nin bahsettiği Mimaki Bey, kızının çalıştığı şirketin patronu Kenzū Kunishima'nın çok sevdiği biriydi. Kunishima Bey, Akazaka-minami-macchi'de Mimaki Bey'in tasarımı olan bir ev yaptırmıştı. Ev çok hoşuna gitmiş, o günden beri aralarında bir dostluk doğmuştu. Mimaki Bey, Kunishima Bey'in evine girip çıkıyor, Kunishima Bey'in eşi de kendisine çok değer veriyordu. Mimaki Bey, mimarlık ofisinin olduğu dönemlerde, ofisi *Josei Nihon* kadın dergisi ofisinin bulunduğu

Nishi-Ginza'ya çok yakın olduğundan, hemen her gün dergiye uğrardı. Çalışanların hepsiyle iyice içli dışlı olmuştu. Itani'nin kızıyla, ona, "Mitsuyo'cuğum," diyecek kadar samimi olmuştu. Ayrıca gneç kızın çalıştığı yerdeki patronunun hanımı da Mitsuyo'yu çok seviyor, ona aileden biri gibi davranıyordu. Bir seferinde, Itani Tokyo'ya gittiğinde, kızı onları tanıştırmak için annesini patronunun evine götürmüştü. Itani oradayken, Mimaki Bey de ziyarete gelmişti. Mimaki, ilk tanıştığı andan itibaren insanı güldürebilen, şakacı biriydi. Bir anda samimiyet kurmuşlardı. Sonrasında Itani, Tokyo'da işi olmasa da, kızı Kunishima'lardan yakın ilgi gördüğü için, son bir senede üç kez kendilerine nezaket ziyaretine gitmişti. Gittiği iki sefer, Mimaki Bey de oradaydı. Kızı Mitsuyo'nun anlattığına göre karıkoca Kunishima'lar şans oyunlarına düşkünlerdi. Sabahlara kadar, *yun* kartlarının üzerindeki çiçek resimlerine uygun şiir okuma oyunu olan *hana-awase*, briç ya da *mahjong* Çin dominosu oynarlardı. Mimaki Bey ve Mitsuyo ile oynuyorlardı. Itani, "Tabii aslında annesi olarak böyle şeyler söylemem ne kadar uygun bilmiyorum ama..." diye söylese de anlatmaya devam etti: Kızı pek akıllıydı. Yaşının genç olmasına rağmen şans oyunlarında yetenekliydi. Üstüne bir de kazanmayı seven, dayanıklı bir yapıya sahipti. Bir-iki gece sabahlasa bile, ertesi gün işe gider, herkesten çok çalışırdı. Patronu ve hanımı Mitsuyo'nun bu özelliklerini beğeniyorlardı. Itani, yurtdışına gitmek için yapılması gereken işleri olduğundan, son zamanlarda iki-üç kez Tokyo'ya gitmişti. Kunishima Bey'den pasaport konusunda yardım istemişti. O zaman da, Mimaki Bey'le tekrar üç kez yüz yüze oturup konuşma fırsatı bulmuştu. Dahası son zamanlarda Kunishima'ların evinde artık Mimaki'yi bir "baş göz etmek" için adamı sıkıştırıp durduklarına defalarca şahit olmuştu. Kunishimalar karıkoca bu işin en ateşli savunu-

cularıydı. Kunishima Bey'in, Mimaki'nin babası Vikont'la da tanışıklığı vardı. Mimaki uygun biriyle evlenmeye karar verirse, kendisi bizzat Vikont'la konuşarak oğluna yeniden bir şeyler vermesini için ikna etmeye çalışacaktı. Yeni evli çiftin bir ev kurup yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli düzenlemeleri de yapacaktı. Kunishima Bey, tesadüf eseri orada olan Itani'yi de yakalamış, "Münasip biri yok mu? Öyle biri varsa siz de vesile olun lütfen," diye defalarca tekrar etmişti.

Buraya kadar bir solukta hepsini anlatıp bitiren Itani, kol saatine bir göz atarak, "Zamanım kalmadı efendim. Hemen anlatıp bitireceğim," diyerek sözlerine devam etti. "Bu konuyu duyar duymaz aklıma siz geldiniz. Bu işe en uygun kişi Makioka ailesinden Küçükhanım Yukiko. Fakat çok kötü bir zamana denk geldi. Benim bizzat Japonya'da olduğum bir zamanda olsaydı, 'Çok münasip bir küçükhanım var, elbette ben bizzat ilgilenirim,' diyerek kendilerini temin eder, bir an önce elimden gelen ne varsa yapardım. Ancak yola çıkacağım gün bu kadar yaklaştığı için yapacak bir şey yok, diye düşündüm. Dilimin ucuna kadar gelen şeyleri tuttum. Kobe'ye döndükten sonra da kendi kendime, ne şanssızlık, bir şey yapılamaz mı, diye düşünüp durdum. Sonunda, en azından bir haberiniz olsun diye Mimaki Bey'den bahsetmek için buraya gelmeye karar verdim. Yaşı, daha önce de bahsettiğim gibi kırk beş. Yani hanımefendi sizin beyinizden bir-iki yaş genç olmalı. Dış görünüşüne gelince, uzun yıllar yurtdışında kalanlarda olduğu gibi tepesi epeyce açılmış, koyu tenli, belki öyle yakışıklı değil ama çok iyi yetişmiş olduğu belli olan, hoş biri. Enine boyuna gelince güçlü kuvvetli, topluca biri. Kendisi de hiç hastalanamadığını, tüm zorluklara göğüs gerebileceğini söyleyerek övünüyordu. Dayanıklı, sağlıklı biri. İkinci önemli şey, mali durumu. Öğrencilik yıllarında ailenin diğer bir

kolu olarak birkaç yüz bin yen almış fakat bugün elinde hiçbir şey kalmamış demek yeri. Sonrasında da babası Vikont'a birkaç kez ağlayınca o da çıkarıp bir şeyler vermiş. Onları da yiyip bitirmiş. Elinde ne varsa bol keseden harcayıp bitiriyor. Yarın öbür gün elinde avucunda metelik kalmayacağı belli. O yüzden babası Vikont, 'Ona ne kadar verirsem vereyim bir şey olacağı yok,' diyor, bu konuda kendisine güvenmiyor. Kunishima Bey bu konuda şunları söylüyor: 'Kırk beş yaşına gelmiş bir adamın, hâlâ küçücük bir apartman dairesinde yaşayarak zamanını geçirip gitmesi hoş değil. Babası Vikont başta olmak üzere herkesin ona bu konuda güven duymaması doğal. Önce o konuda kendine bir çekidüzen vermeli. Az bir şey, mesela bir maaş falan olsun eline geçsin, kendi çabasıyla bir şeyler kazansın. Böyle olunca babasının da gözüne girer, belki o da oğlu için bir şeyler yapar. Gerçekten de 'bir şeyler' olması yeterli, çok bir şey çıkarıp vermesine gerek yok. Bence Mimaki yetenekli biri, özellikle de lüks evlerin tasarımı konusunda tartışılmaz bir yeteneği var. Mimar olarak çok iyi bir geleceği olduğuna inanıyorum. Ben de elimden geldiğince kendisine destek olma niyetindeyim. İçinden geçtiğimiz bu kötü dönemde yaşam şartları da güçleşiyor. Ancak bu geçici bir şey, öyle umutsuzluğa kapılmaya gerek yok. Bu noktada, ben bizzat babası Vikont'la konuşup, evlilik masraflarını karşılamasını, yeni evlilere bir ev almasını, iki-üç yıl geçinecekleri bir para yardımı yapmasını, bu üç konuda kendisini ikna etmeye çalışacağım, bu işe yarayacaktır.' Kunishima Bey özetle böyle diyor. Belki aklınıza takılan şeyler olabilir ancak hem daha önce hiç evlenmemiş hem de cariye bir anneden olsa bile kökü geçmişe dayanan koskoca Fujiwara sülalesinin kanını taşıyor. Akrabaları da hepsi tanınmış kişiler. Üstelik bakmakla yükümlü olduğu bir tek kişi bile yok. Bu arada söylemeyi unutmuşum

ama beyefendinin gerçek annesi yani Vikont'un cariyesi olan hanım, kendisini doğurduktan sonra çok geçmeden hayatını kaybetmiş. Beyefendi annesini hiç hatırlamıyormuş." Bunları anlatan Itani devam etti: "Mimaki Bey'in çok meziyeti var. İlgili alanları çok geniş, Fransa ve Amerika'da bulunmuş, dillerini, âdetlerini biliyor. Sizin aradığınız özelliklere tam uyuyor. Siz ne düşünürsünüz? Ben derinlemesine sorup soruşturmadım. O yüzden bir de sizin araştırmanız en iyisi olur. Benim bizzat gördüğüm kadarıyla yumuşak huylu, candan bir insan, bak şu diyeceğim bir noksanı yok görünüyor. Bir tek içkiye çok düşkün, ben de kendi gözlerimle gördüm, içince daha eğlenceli, insanı güldürüp eğlendiren birine dönüşüyor. Bence böyle bir kısmeti kaçırırsak ne kadar yazık olacağını tarif edemem. Benim yerime araya girip bu işi yapacak biri olmaz mı acaba, diye çok düşündüm. Arabuluculuk desem de, beyefendi çok cana yakın, insan ilişkilerinde rahat biri, o açıdan sorun olmayacaktır. İlk tanışma işi hallolur da, iki tarafın da aklına bu işin olacağı yatarsa Kunishima'lar karıkoca yardımcı olurlar. Hem kızım Mitsuyo var. O da elinden ne geliyorsa yapar. Yaşı daha genç ama olgun bir kızdır. Bu işlere yatkın olduğu için kendisinden iki tarafın mesajlarını birbirine götürüp getirmesini istemeniz uygun olabilir." Itani bunları söyledikten sonra tekrar saatine bakarak, "Eyvah!" diyerek ayağa fırladı. "On beş dakika uğrayıp kalkacaktım... Gerçekten müsaadenizi istemem gerekiyor." Böyle demesine rağmen konuşmaya devam etti. "Size anlatmak istediğim her şeyi tamamen söyledim. Sonrasını siz düşünür karar verirsiniz. Kunishima Bey Tokyo'da benim için küçük bir veda partisi düzenleyecek. Eğer müspet bakarsanız, Kobe'deki tanıdıklarımı temsilen hanımefendi siz, Küçükhanım Yukiko ve tüm kız kardeşlerin birlikte olması

daha uygun olacağından Koisan da işlerini ayarlayabilirse, hep birlikte teşrif ederseniz sevinirim. Mimaki Bey'i de davet ederek sizleri bir araya getireceğim. Bu işin olup olmayacağına o zaman karar verirsiniz. Bu seferlik sadece beni geçirmeye geldiğinizi düşünün. Kendisini bir görürsünüz. Cevabınızı yarın Tokyo'ya vardıktan sonra, telefon eder öğrenirim. Veda partisinin yerini ve saatini de o zaman söylerim." Bunları söyledikten sonra üstünkörü vedalaşarak uçarcasına çıkıp gitti.

Yirmi sekizinci bölüm

Itani rüzgâr gibi gelip gitmişi. Sachiko, treninin akşam saat kaçta kalkacağını sormayı unuttuğunu sonradan fark etti. Öğrenmek için Okamoto'ya evine telefon etti. Itani evde değildi. Telefona başka biri çıktı, "Kimsenin kendisini geçirmeye gelmesini istemiyorlar efendim," diyerek, tren saatini bir türlü söylemedi. Sachiko, akşamüzeri tekrar telefon ettiğinde Itani'yi evde yakalamayı başardı: "Sabah anlattığınız konu da var. O yüzden en azından sizi yolcu etmeye gelelim," diye ısrar edince, Itani'nin Sannomiya'dan saat dokuz buçukta kalkacak ekspres trene bineceğini öğrendi. Yolcu etmeye üç kız kardeş, Teinosuke ve Etsuko hep birlikte ailecek gideceklerdi. Üç kardeş hep birlikte, böyle giyinip kuşanarak başlarında Teinosuke'yle dışarı çıkmayalı uzun zaman olmuş, geçen sene sonbaharda anne babalarının seneyi devriyesinden beri böyle birlikte bir yerlere gitmemişlerdi.

"Koisan bugün Batı elbiseleri giymeyecek misin?" Etsuko, kimono giymesine pek alışık olmadığı Taeko'dan

gözlerini ayıramadan böyle demişti. Hazırlıklarını tamamlamışlardı. Çıkmadan önce masada hep birlikte oturmuşlar, akşam yemeği yiyorlardı. Taeko yeşil zemine beyaz büyük kamelya desenli kimono giymişti. Teyzelerini ve annesini süslenip bezenmiş gören Etsuko sanki çiçek seyrine gidiyorlarmış gibi coşkulu görünüyordu.

"Nasıl olmuş Etsuko'cuğum? Kimono yakışmış mı?"

"Sana Batı elbiseleri daha çok yakışıyor," diye lafa karıştı Sachiko. "Japon elbiseleri seni şişman gösteriyor."

Taeko son zamanlarda çoğunlukla kimono giyiyordu. Bacakları düzgün olduğu için Batı kıyafetleri ona yakışıyor, küçük bir kız gibi sevimli duruyordu. Fakat Japon kıyafetleri bacaklarının güzelliğini kapattığı için toparlacık görünüyordu. Hastayken kaybettiği kiloları almak için çabalarken biraz fazla kilo almıştı galiba. Taeko, "Normalde elim ayağım üşümek nedir bilmezdi ama hastalandıktan sonra Batı kıyafetleriyle çok üşüyorum," diyor, kimono giymesine bunu sebep gösteriyordu.

Teinosuke şakalaşarak, "Japon kadınları gençken *haikara* yani Avrupai gözükmek isteseler de, yaşları ilerledikçe Batı kıyafetlerinden vazgeçiyorlar. Koisan senin de artık yaşlandığının kanıtı bu!" diye söze katıldı.

"Itani Hanım, Amerika görmüş kadın. İşi için de Batı kıyafetleri giymesi gerek. Ama Japon kıyafetinden başka bir şey giymiyor."

"Sahiden öyle, hep kimono giyiyor. O da yaşını başını almış biri de ondan," dedi Sachiko şakalaşmayı sürdürerek. Ardından, "Ha bu arada ona ne cevap vereceğiz?" diye sordu.

Teinosuke, "Ben şöyle düşünüyorum, bu gidişimizde evlilik işine hiç girmeden, Itani Hanım'ı uğurlamak için Tokyo'ya gitmeniz en iyisi. Hem bu evlilik meselesi ol-

masa bile bu kadarcık olsun yapmamız gerekir," diye cevap verdi.

"Çok haklısın."

Teinosuke, "Aslında benim de gitmem icap eder ama ne yazık ki burada işlerim var, bırakıp gelemiyorum," dedi.

"Ben de gelirim," dedi Taeko. "Hem tam mevsimi. Onu yolcu etme bahanesiyle uzun zaman sonra Tokyo'yu da görmüş olurum. Zaten bu sene çiçek seyrini kaçırdım. Böyle telafi ederim."

Taeko'nun Itani'ye diğer iki kız kardeşi kadar gönül borcu yoktu. O da, güzellik salonunun düzenli müşterilerindendi. Ancak Itani'nin dükkânı biraz pahalı olduğu için arada başka yerlere gittiği olurdu. Yukiko, Itani'ye evlilik meselesi nedeniyle defalarca zahmet vermişti. Taeko'nun o açıdan kendini borçlu hissedecek bir durumu yoktu. Yine de Itani'nin yalın, açık görüşlü tavrını, erkek gibi mert kişiliğini oldum olası pek severdi. Özellikle geçen sene ailesinden atıldığında dünyasının daraldığını hissetmişti. Hiç beklemediği bir şekilde o zamana kadar kendisine yakınlık gösteren insanların aniden farklı davranmaya başladıklarını hissetmeden edememişti. Itani ise başından sonuna kadar hiç değişmeden sevgi dolu ve yakın davranmaya devam etmişti. Taeko'nun yaptığı şeylerin bu tür konuların kulaktan kulağa yayılabileceği bir güzellik salonunun sahibesinin kulağına gitmemesi mümkün değildi. Her bir şeyi bildiğine şüphe yoktu. Buna rağmen Itani, Taeko'nun bu gölgeli yönüne bakmaksızın, iyi yönlerini görmeyi tercih ediyordu. Taeko zaten onun bu tavrından çok hoşnuttu. Bir de Itani'nin bu sabah vedalaşmaya geldiğinde özellikle, "Koisan'la görüşememiş olmak içimde bir ukde olarak kalacak," diyerek, "Tokyo'ya hep birlikte gelin," diye davet ettiğini duyunca elinde olmadan duygulanmıştı. Taeko açısından,

Yukiko'nun evlilik işi her açıldığında, kendisine bir sorun gözüyle, sanki toplum içinde yeri yokmuş gibi davranılıyordu. Oysa Itani'nin onu bu şekilde davet etmesi Makioka ailesi için böyle bir kız kardeşin varlığının bir utanç kaynağı olmadığı anlamına geliyordu. Itani böyle davranarak, "Taeko'nun kendine has tarafını kabul ederek, böyle bir kız kardeşimiz de var diye, gönül rahatlığıyla insan içine çıkarın," diye dolaylı yoldan ima ettiğini düşünmüştü. Taeko, Itani'nin bu nezaketi için de Tokyo'ya gitmezse olmayacağını hissetmişti.

Teinosuke, "Madem öyle Koisan sen de git. Bu tür şeylerde ne kadar kalabalık olursa o kadar iyi!" dedi.

"Peki başkonuk ne yapıyor?" dedi Sachiko, gülümseyerek sessizce duran Yukiko'ya. "Yukiko'cuğum sen pek hevesli gözükmüyorsun, değil mi?"

"Niye ki?"

"Üçümüz birlikte gidersek Etsuko bir başına kalacak diye endişeleniyor," dedi Sachiko.

"Tamam da herkesten çok Yukiko'nun orada olması gerek. Gitmezse olmaz. Zaten iki-üç gün bir şey. Etsuko da siz yokken eve bakar," dedi Teinosuke

"Ablacığım sen de Tokyo'ya git," dedi Etsuko sanki büyümüş de küçülmüş gibi. Son zamanlarda halden, laftan anlar olmuştu. "Siz yokken ben eve bakarım. Hem O-Haru Kalfa da var. Kendimi hiç yalnız hissetmem."

"Biliyor musunuz? Yukiko'nun Tokyo'ya giderken bir isteği var," dedi Sachiko.

"Yaa, neymiş?"

Yukiko hafifçe gülümsemekle yetindiği için Sachiko sürdürdü: "Itani Hanım'a ayıp olur, gitmemek olmaz ancak giderse bir tek kendisi Shibuya'da ablamlarda kalacak gibi görünüyor. Bunu istemiyor."

"Yaa demek öyle..."

"Shibuya'ya uğramadan dönsek olmaz mı?" diye sordu Taeko.

Teinosuke buna karşı çıkarak, "Öyle şey olmaz. En azından bir gidip görünün. Kulaklarına giderse hoş olmaz."

"Yukiko, ablamlarla konuşmamı, daha sonra Tokyo'ya göndereceğimizi ama bu sefer bizimle geri döneceğini söylememi istiyor. Buna söz verirsem benimle birlikte oraya gidecekmiş," dedi Sachiko.

"Yuki Ablacığım madem Tokyo'yu bu kadar az seviyorsun, bu seferki talip konusundan bir şey çıkmayacağını düşünmek en iyisi, değil mi? Ne de olsa Tokyo'dan biri," dedi Taeko.

"Ben de istemiyorum!" dedi Etsuko onun ardından.

"Etsuko'cuğum, ablan nasılsa gelin olacak ama Tokyo'ya gitmesini istemiyorsun galiba, öyle değil mi?"

"Etsuko böyle şeylerden anlıyor mu bakalım?"

"Ablamı Tokyo gibi bir yere gelin gönderirseniz, ben çok üzülürüm," dedi Etsuko.

"Sen bir sus bakayım," diye Sachiko onun daha fazla bir şey söylemesine izin vermeden devam etti: "Bakın ben şöyle düşünüyorum... Mimaki Bey asil bir ailenin çocuğu. Kökenleri Kyoto'da. Tokyo'da şimdilik küçük bir dairede yaşıyor o kadar. Belki Kansai'de yaşamayı ister."

"Evet, bu dediklerin olmayacak şeyler değil. Biz de ona Osaka'da bir iş bulabilirsek, burada oturabilirler. Eh, en azından adamın kanında Kyoto'luluk var, o kesin," dedi Teinosuke.

"Burada Kansai'de da, Kyoto ve Osaka'lılar birbirlerinden çok farklı. Kyoto'lu kadınlar iyi olmasına iyi de, erkekler pek değil," dedi Sachiko.

"Hey, baksana. Adama böyle kulp bulmak olmuyor ama!" diye şakalaştı Teinosuke.

"Belki Tokyo'da doğmuştur. Hem Fransa'da da, Amerika'da da uzun süre kalmış. Normal Kyoto'lu erkeklerden farklıdır, değil mi?"

"Tokyo'yu yer olarak sevmiyorum ama insanları daha iyi olabilir," dedi Yukiko.

Itani'ye ne hediye alacaklarını düşünmek için Tokyo'daki veda partisine kadar vakitleri olmuştu. Teinosuke o akşam trene yolcu ederken Itani'ye vermek üzere bir buket yaptırmaları önerdi. Yemek bittikten sonra beşi birlikte biraz erken çıkarak Kobe'ye gittiler, Motomachi'den çiçek aldılar. Peronda Itani'ye çiçeği sunma görevini Etsuko'ya verdiler. Eğer Itani'nin tanıdıklarının haberleri olsa istasyonda çok büyük bir kalabalık olurdu. Ama tren saatini özellikle kimseye söylemediği için görece az kişi vardı. Yine de yirmi-otuz kişi kadar toplanmıştı. Itani'nin erkek kardeşi Osaka'da çalışan Doktor Murakami ile eşi ayrıca Itani'nin diğer kardeşi Fusajirō Murakami ile eşi de oradaydı. Özene bezene giyinip gelmiş olan üç kız kardeş, ortamdan biraz çekinerek üzerlerindeki mantoları çıkarmadılar. Sachiko, Itani'nin yanına giderek, "Bu sabah onca telaşeniz içinde bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Konuyu eşime açıp danıştım. Bu Batı seyahatiniz öncesinde bile kız kardeşimizi düşünme nezaketini gösterdiğiniz için şükranlarımızı nasıl ifade edeceğimizi bilemiyoruz. Anlattığınız konu olmasa bile biz üç kardeş veda partinize mutlaka gelmek istiyoruz." Bunları söyledikten sonra Teinosuke'nin defalarca teşekkür ettiğini de ekledi. Itani, "Çok memnun oldum! Hepiniz geliyorsunuz demek!" diyen Itani çok sevinmiş görünüyordu. "Öyleyse mutlaka bekliyorum, detayları yarın telefonda söylerim," dedi. Hareket etmeye başlayan buharlı trenin camından el sallarken de bu söylediklerini tekrar etti.

Söz verdiği gibi ertesi akşam Imperial Hotel'den telefon etti. Veda partisi üç gün sonra akşam beşte, Imperial Hotel de yapılacaktı. Davetliler Itani, kızı Mitsuyo, Kenzō Kunishima, eşi ve kızları, Mimaki Bey ile Kobe'deki yakınlarını temsilen gelecek olan üç kız kardeşti. Toplamda dokuz kişi olacaklardı. Itani, "Siz Tokyo'da nerede kalacaksınız efendim? Aile büyükleriniz burada olduğu

için belki onların yanında kalmayı düşünmüşsünüzdür. Peki, olanları daha rahat konuşabilmemiz için Imperial Hotel'de kalmayı düşünmez misiniz? Bu ay boyunca Japon İmparatorluğu'nun kuruluşunun iki bin altı yüzüncü yılı kutlamaları olduğundan, şehirdeki tüm oteller dolmuş durumda. Şans eseri Kunishima Bey'in bir akrabası bu otelin bir odasını tutmuş. Eğer isterseniz odayı size verebileceklerini ve Kunishima Beylerin yanında kalabileceklerini söylediler, ne dersiniz?" diye sordu. Bu sefer hem yanlarında Taeko vardı hem de Yukiko da elinden gelse ablalarına haber vermeden gidip dönecek durumdaydı. Sachiko kısa bir düşünmeden sonra hemen kararını verdi, "Madem öyle, affınıza sığınarak bizim adımıza kendilerinden rica etmeniz mümkün mü?" diyerek ertesi akşam ya da öbür gün sabah yola çıkacaklarını söyledi. "Geminizin yola çıkacağı güne kadar orada kalarak sizi geçirmeye Yokohama'ya gelmek isterdik. Ancak o kadar uzun süre üçümüzün birden evi boş bırakması mümkün değil. Bu yüzden sadece veda partinize katılıp döneceğiz. Partinin bir gece öncesi geleceğiz. İki gece kalmamız kâfi gibi görünüyor. Ancak Kabuki-za Tiyatrosu'nda bir gösteri seyretmeyi arzu ediyoruz belki bir gece fazladan kalabiliriz," dedi. Itani bunun üzerine hemen, "Öyleyse Kabuki-za Tiyatrosu biletlerini sizin için aldırayım mı?" diye sorarak, "Belki biz de size eşlik ederiz," diye ekledi.

Ertesi gün, Osaka'dan kalkan gece treninde yataklı vagonda aynı gün akşam için bilet bulabildiler. Üç kız kardeş bütün günü hazırlanarak geçirdiler. Sachiko ve Yukiko, perma yaptırmak isteseler de Itani'nin salonu artık olmadığı için nereye gideceklerini bilemediler. "Taeko geldiğinde ona soralım mutlaka bildiği bir yer vardır o bizi götürür," diye beklediler. O da bir türlü gelmeyince, "Koisan bu sabah geç kaldı," diye diye bütün sabahı geçirdiler. Bu tür konularda neyin nerede olduğunu iyi bi-

len Taeko, diğerlerine haber vermeden bir güzellik salonuna gitmişti. Öğleyin ikide yapılı saçlarla çıkıp geldi. Ablaları, "Oldu mu bak! Biz de sen bizi götürürsün diye bekliyorduk!" dediklerinde Taeko, "Tokyo'da yaptırırsınız, Imperial Hotel'in de güzellik salonu vardır," diye pişkin pişkin cevap verdi. Bunun üzerine Sachiko'lar da öyle yapmaya karar verdiler. Günün kalanında, ne götürmeleri gerektiğini konuşarak yavaş yavaş toplanmaya devam ettiler. Sonunda eşyalarını, büyüklü küçüklü iki bavul ve bir çantaya yerleştirdiler. Akşam yemeklerini yedikten sonra kendilerine şöyle bir çekidüzen verdiklerinde, trene ucu ucuna yetişecek zamanları kalmıştı.

Yirmi dokuzuncu bölüm

"Affedersiniz, Makioka Hanım! Sizsiniz, değil mi efendim!"

Ertesi sabah üçü Tokyo Garı'nda, trenden perona adımlarını attıkları anda Batı giysileri içinde ufak tefek bir kız aceleyle koşarak yanlarına gelmiş, Sachiko'yla konuşmaya başlamıştı.

"Ben Mitsuyo, efendim..."

"Aaa, Itani Hanım'ın kızı değil mi?"

"Görüşmeyeli çok uzun zaman oldu efendim. Annem de sizi karşılamaya gelecekti ama yapması gereken o kadar çok şey vardı ki, yerine beni gönderdi." Bunları diyen Mitsuyo, üçünün elindeki bavulları görünce, "Bir hamal çağırayım," diyerek hemen telaşla bir hamal bulup geldi. Konuşmaya kaldığı yerden devam etti: "Ah Küçükhanım Yukiko merhaba, bendeniz Michiyo efendim, tanıdınız mı? Gerçekten çok oldu sizinle görüşmeyeli? An-

nem her zaman size zahmetler veriyor. Bugün üçünüzün bir arada ta buralara kadar gelmenize nasıl sevindi anlatamam. Daha dün akşam bile bundan bahsediyordu, çok memnun görünüyordu efendim."

Büyük bagajları hamala verdiler. Geriye bohça, makyaj çantası gibi iki-üç ufak tefek şey kalmıştı.

Mitsuyo, "Bunları bendeniz alayım efendim... Yok olmaz benim taşımama izin verin lütfen... lütfen," diyerek üçünün ellerindekini zorla aldıktan sonra, kalabalığın içinden geçerek, hızla önlerinden ilerlemeye başladı.

Sachiko'lar bu kızı henüz Kobe Kız Lisesi'ne gittiği yıllarda bir-iki kez görmüşlerdi. Yüzünden kendisini çıkaramamışlardı. O zamana göre çok değişmişti, zarif bir hanım olmuştu. Eğer o kendilerini bulmasaydı, tanımaları mümkün değildi. Annesi Itani zayıf ve uzun boylu bir kadındı, kızı ise oldum olası ufak tefek, kısa boylu biriydi. Arada hiç boy atmamıştı. Eskiden daha koyu tenli, yuvarlak yüzlü, hafif topluydu. Şimdi rengi açılmıştı, yüzü de, vücudu da sanki iyice çekip küçülmüş gibi görünüyordu. Elleri ayakları da ancak on üç-on dört yaşlarında bir çocuğunkiler gibi duruyordu. Oradaki üç kız kardeşin içinde en kısa boylusu olan Taeko'dan bile bir-iki santim kısa duruyordu. Üzerinde kimono olan Taeko, toplu görünüyordu. Mitsuyo ise tam da annesinin söylediği gibi çocuk gibi iyice ufacık tefecikti. Konuşması insanı şaşırtacak kadar annesine benziyordu. Ağzına çabuk, soluk almadan hızla konuşurken bilmiş bilmiş konuşan çocukları andırıyordu. Yukiko kendisinden on yaş belki de daha küçük bir genç kızın kendisine "Küçükhanım Yukiko" diye hitap etmesini hem tuhaf bulmuş hem de rahatsız olmuştu.

"Gerçekten ayıp oldu, Mitsuyo sizin de çok işiniz vardır herhalde. Kalkıp buralara bizi karşılamaya geldiniz," dedi Sachiko.

"Yok efendim ne demek. Ama itiraf etmeliyim ki,

bu ay Japon İmparatorluğu'nun kuruluşunun iki bin altı yüzüncü yılı kutlamaları için pek çok şey yapılıyor. Bu konuyla ilgili dergide de çok yoğunuz efendim. Bir yandan da annemin işlerine yardımcı olmaya çalışıyorum efendim," diye cevap verdi Mitsuyo.

"Kutlamalar için, bahriye geçit töreni yapıldığını duydum."

"Evet onun ertesi günü de Başbakan Konoe'nin milli birliği sağlamak için kurduğu Hâkim Kuvvetlere Yardım Cemiyeti açılışı vardı. Ayrıca Yasukuni-Jinja Shintō Tapınağı Festivali başladı. Ayın yirmi birinde de askerî geçit töreni yapılacakmış. Bu ay Tokyo çok yoğun. Oteller, hanlar, kalacak her yer tıklım tıklım doluymuş. Sizin oteliniz de aynı durumda. Yoğunluk nedeniyle çok iyi bir oda bulamadık."

"Olsun. Nasıl olursa olsun kâfi efendim."

"Odanın küçüklüğü için bir şey yapamadık. Ancak odada sadece iki tekli yatak vardı, birini çift kişilik yatakla değiştirttik."

Yol boyunca Mitsuyo arabada bunları anlatmaya devam etti. "Durum anlattığım gibi olduğundan, Kabukiza Tiyatrosu biletlerini bugüne almak istemiştik ama yer bulamadık. Biletler normal yollardan alınacak olursa ancak on gün sonrasına yer bulunabiliyor. Ben, çalıştığım dergi aracılığıyla yarın değil, bir sonraki güne bilet bulabildim. O gün anne kız bizler, annem size bahsetmiştir, Mimaki Bey hep birlikte gideceğiz. Ancak altımızın yan yana oturması mümkün olmayacak," diye anlattı.

Odaya geldiklerinde Mitsuyo, "Gördüğünüz gibi küçük bir oda kusura bakmayın. Pek ışık da almıyor. Umarım çok rahatsız olmazsınız efendim." Üç kız kardeşe odalarına kadar eşlik etmiş, elindeki eşyaları oraya bırakıp hemen kapıya yönelmişti. "Annem şu anda dışarıda efendim. Hemen dönecektir. Döner dönmez size ulaşa-

cağını söyledi. İzninizle benim işe gitmem gerek. Daha sonra tekrar uğrarım efendim. Ginza'dan almak istediğiniz bir şey olursa lütfen telefon edin efendim. Ben alıp gelirim," dedi. Sonra, "Telefonum bu efendim," diye ekleyerek ufak tefek elleriyle ve onlara göre daha normal görünüşlü kıpkırmızı boyalı tırnaklarını göstererek el çantasından kartvizit çıkararak uzattı.

Sachiko, saçlarını nerede yaptıracaklarını aklına takmıştı. Bugün halletmek istiyordu fakat kendisi de Yukiko da trende iyice yorgun düşmüşlerdi. Bugün kendilerini daha fazla yormayarak dinlenmek daha iyi olacaktı. Hem zaten çok geçmez Itani dönerdi. Uykularını alacak vakit yoktu. En azından kimonolarının kuşaklarını çıkararak, biraz uzanabilirlerdi. Sachiko kendisinden çok Yukiko'yu düşünüyordu. Hiç ara vermeden iğneleri yaptırmaya devam ediyorlardı. Bu sıra şanslarına yüzündeki leke soluklaşmıştı. Tamamen silinip gittiği söylenemezdi ancak rengi iyice açılmıştı. Hem aybaşı yaklaşmıştı hem de tren yolculuğundan beti benzi atmış yüzüne baktığında, tam böyle zamanlarda lekenin koyulaştığı aklına geldi. Lekeyi düşününce Yukiko'nun yorulmasına izin vermemek gerektiğini hatırladı.

"Ne yapalım Yukiko'cuğum. Kuaför işini yarına bırakalım mı? İyice bitip tükendik..."

"Bugün de olur..."

"Parti yarın akşam beşte. Vaktimiz olacak. Bugün biraz uzanalım. Sonra Ginza'ya gideriz. Hem almamız gereken çok şey var."

"Ben biraz uzanacağım," dedi Taeko. Az önce odaya girer girmez, en rahat gözüken koltuğu gözüne kestirerek teklifsizce oraya kurulmuştu. Yorgunluktan bitip tükenmiş bir şekilde yana doğru yaslanmıştı. Sonra ablaları konuşmaya devam ederken kimonosunun üstlüğünü ve ku-

şağını çıkarmış, önünün açılmasını engelleyen ince kordonu bırakarak çift kişilik yatağa yayılıvermişti. Eskiden yorulsa bile yüzünden asla anlaşılmaz, iki kız kardeşini oracıkta bırakarak gezmeye çıkacak gücü bile olurdu. Son zamanlarda eski canlılığını yitirmişti, azıcık yorulsa nerede olduğuna aldırmaksızın ayaklarını uzatıveriyordu. Olmadı, dönüp kolunun üzerine yatıyordu, ya da oflayıp pufluyordu. Hali tavrı iyice raydan çıkmıştı. Belki hâlâ eski sağlığına kavuşamamıştı. İyice kilo almıştı, ne yapmaya kalkarsa kalksın hemen takati tükeniyor gibiydi.

"Yukiko'cuğum biraz uzanıver," dedi Sachiko.

Yukiko, "Hı hı," dese de Taeko'nun az önceye kadar oturduğu, üzerinden çıkardığı kimono üstlüğünün durduğu koltuğa gitti. Üstlüğü alıp başka bir yere koydu. Üzerindeki kuşağı bile çıkarmadan olduğu gibi oturdu. Odada sadece iki yatak vardı. Gece çaresiz çift kişilik yatakta Taeko'yla birlikte yatacaklardı. Ancak yatak normal çift kişiliklerden daha küçüktü. O anda, Taeko'nun yanına uzanmak içinden gelmemişti. Diğer yatağa da Sachiko'yu düşünerek uzanmamıştı. Koltuğa oturup sırtını yaslar yaslamaz, Taeko'dan önce uykuya dalıverdi.

Sachiko, Yukiko'nun düşünceli davranışını fark etmiş miydi anlaşılmıyordu, boş yatağa gidip uzandı. Yukiko koltukta oturduğu yerde uyuyordu. Kendisi de, Taeko da uyuyamıyorlardı.

Sachiko, "Koisan biz bu arada banyoya girelim," dedi. Sırasıyla banyo yaptılar. Yukiko hâlâ uyanmamıştı. Sonunda Sachiko onu da kaldırıp banyoya gönderdi. Ardından öğle yemeğine indiler. Itani bir türlü ortalarda görünmeyince öğleyin üçü birden Ginza'ya gittiler. Itani'ye veda hediyesi olarak ne olursa olsun artık bir şeyler almaları gerekiyordu. Vitrinlere bakmaya devam ettiler. Batı'ya gidecek birine modern bir şey almanın uygun olmayacağını düşünerek Japonya'ya has, Itani'nin gittiği yer-

dekilerin hoşuna gidecek bir şey arıyorlardı. Sonunda Hattori mağazasının alt katında sedef bir süs kutusu buldular. Bunun Sachiko'nun hediyesi olmasına karar verdiler. Onun dışında Mikimoto mağazasından kaplumbağa kabuğundan incili bir broş aldılar. Bunu da Yukiko ve Taeko adına hediye etmeyi düşündüler. Üçü de tamamen bitip tükenmişlerdi, Colombin'e uğrayarak bir şeyler içtiler. Hâlâ alacakları şeyler olmasına rağmen Taeko, "Dönelim artık, dönelim," diye önlerine düşüp yürümeye başlayınca, dört buçukta otele döndüler. Odaya girdiklerinde konsolun üzerinde içinde orkideler olan bir vazo durduğunu gördüler. Üzerine, "Hoş geldiniz. Sizi çay içmeye bekliyorum," yazan Itani'nin kartviziti iliştirilmişti.

"Yine mi çay? Daha şimdi içmedik mi!" Taeko tekrar koltuğu işgal etmişti. Parmağını bile oynatabilecek gibi görünmüyordu. Diğer ikisi de biraz soluklanmak istiyorlardı. Biri yatağa oturdu, diğeri uzandı. On dakika geçmemişti ki telefon çaldı.

"Itani Hanım'dır herhalde," diyen Sachiko ahizeyi kaldırdı. Bekledikleri gibi Itani'ydi: "Sabahtan beri dışarıdaydım. Kusuruma bakmayın. Az önce dönebildim. Çay hazırlattım. Sizi lobide bekliyorum," dedi.

"Tabii, tabii. Ben de tam sizi arayacaktım. Hemen aşağı iniyoruz."

"Beni bırakın, gitmeyeceğim. Siz ikiniz birlikte inin," dedi Taeko. Sachiko, "Itani Hanım'a ayıp olur, sen de gel. Biz de yorgunuz bak," diyerek, gitmeye hiç gönüllü olmayan Taeko'yu kaldırdı. Üçü birlikte lobiye indiler.

Otuzuncu bölüm

Itani selamlaşmaları biter bitmez, "Daha şimdi Playguide bilet şirketinden aradılar. İki gün sonraki gösteri için yerlerimizin ayrıldığını haber verdiler. Sadece sizin üçünüzün yerleri yan yana. Kalanı iki kişilik ve tek kişilik olarak ayrı ayrı oldu. Ben ve Mitsuyo birlikte otururuz, Mimaki Bey tek başına ayrı bir yerde oturacak," diye söze girdi. Çay içerlerken Mimaki konusunu açtı. Sachiko'lar havadan sudan konuşmayı beklerken, Itani çoktan Kunishima'lara ve Mimaki'ye, Yukiko'dan bahsetmekle kalmamış, kendisinde bulunan Yukiko'nun görücü için çektirilen resmini bile göstermişti. Diğerleri, fotoğrafta gördüklerini çok beğenmişlerdi. Dün gece Kunishima'ların evinde Yukiko'nun yaşını hiç göstermediğine kadar konuşulmuştu. Mimaki, "Kendisiyle görüşmeme bile gerek yok resimden görmem kâfi. Makioka'ların aklına takılan bir şey yoksa, ben Yukiko Hanım ile bir an evvel evlenmek için hazırım," demişti. Itani, güzel sözlerle onları yanlış yönlendirmemek için, Makioka'larla ilgili her şeyi anlatmıştı. Shibuya'daki aile büyükleri ve ailenin Ashiya'daki kolu; aralarının nasıl olduğu; ailenin reisi büyük enişteleri Tatsuo ile Yukiko ve Taeko'nun aralarının iyi olmadığını; bunun sebeplerini; bu konuda bildiklerini saklamadan anlatmıştı. Mimaki Bey bunları işittikten sonra bile, hiç önemsememiş, Yukiko'yla evlenme niyetinde bir değişiklik olmamıştı. Bekâr bir adam olarak kendisi de bir şeyler yaşamıştı, bu sayede bu konularda çok anlayışlı davranıyor, hiç önemsemiyordu.

Yukiko ve Taeko konunun başka yerlere gideceğini tahmin ederek çaylarını bitirir bitirmez hemen izin isteyip kalkmışlardı. Itani, uzaklaşan Yukiko'nun arkasından bakarak, "Bendeniz, yüzündeki lekeden bile bahsettim!"

dedi sesini iyice alçaltarak. "Sonradan fark edilmesindense en başından bilinmesi en iyisi. Her bir şeyi anlattım."

"Çok iyi yapmışsınız efendim. Bildiklerini öğrenince içim çok rahat etti. Tedavisi devam ediyor. Sizin de gördüğünüz gibi pek dikkat çekmeyecek hale geldi. Evlenirse tamamen geçecek zaten. Bunu da anlatınız kendisine lütfen."

"Onu da arz ettim efendim. 'Öyle mi, evlendikten sonra lekenin nasıl geçip gideceğini görmeyi sabırsızlıkla bekliyorum,' demez mi!"

"Yaa..."

"Sonra şeyi de... Koisan'ı da... Sizin nasıl düşündüğünüzü bilemiyorum ama herkes bir şeyler söylüyor. Hadi diyelim o dedikoduların hepsi gerçek, bendeniz bunun o kadar mühim bir şey olmadığına inanıyorum. Her ailede farklı yapıda biri mutlaka çıkar. Üstelik öyle olması daha iyi değil mi efendim? Mimaki Bey de, 'Kardeşi nasılsa nasıl, beni ilgilendirmiyor, ben onu alıyor değilim,' dedi."

"Ah, böyle insanlar gerçekten az efendim..."

"Doğru söylüyorsunuz. Gençliğinde gönlünce gezmiş, eğlenmiş ne de olsa. Böyle insanlar daha görüp geçirmiş oluyor efendim. 'Kız kardeşi beni ilgilendirmiyor. Söyleseniz de olur, eğer istemiyorsanız söylemenize hiç gerek yok,' dedi biliyor musunuz?" Itani, Sachiko'nun derin bir nefes aldığını görünce hemen devam etti: "Ha, bir de şey var..."

İşin doğrusu Sachiko, bunları duyunca ilk kez bu konuyu önemsemeye başladı. Tokyo'ya bu gelişinin asıl sebebi Itani'yi yolcu etmekti. Kafasının bir yerinde evlilik meselesi vardı tabii, ancak bunun asıl konu olmadığına kendini ikna etmişti. "Eh bir görelim ondan sonra bakarız," diye düşünmüştü. Tamamen ilgisiz olmasa da önce heveslenip sonra hayal kırıklığına uğrama endişesini bir türlü üzerinden atamamıştı. Bu nedenle henüz Yukiko'yla bu konuyla ilgili konuşmamıştı. Diğer her açıdan mü-

kemmel olsa bile, işin ilerlemesinde zorluk çıkaracak şey, geçenlerde konuştukları gibi, bu kismetin Tokyo'da olmasıydı. Yukiko'nun bu konudan endişe duyduğunu tahmin etmek yanlış olmazdı. Hayır! Açıkça söylemesi gerekirse şimdi Yukiko'nun bu konuda bir şey söyleyip mırın kırın etmesine izin veremezdi. Zaten o bir şey söylemezdi de asıl Sachiko, kardeşini Tokyo'ya gelin göndermek istemiyordu. Keşke, elimden gelse Kyoto, Osaka, Kobe oralarda bir yerlerde yaşamasını sağlayabilsem diye içinden geçiriyordu. Sachiko, "Sizce Mimaki Bey ileride nerede yaşamayı düşünüyor acaba? Kyoto'da yaşayan babasının evlenince kendisine ev alacağını biliyorum ama nerede alacak acaba? Asla bunu şart olarak koyuyor değilim efendim. Tokyo'da olması zorunlu mu? Eğer bir iş bulunursa Kansai'de olmaz mı? Bu da aklının bir köşesinde bulunsun diye sormanız mümkün mü?" dedi. Itani, "Elbette efendim. Bu konuyu henüz kendisine sormadım. En kısa zamanda sorup öğreneceğim," diye cevaplayarak, "herhalde Tokyo olur gibime geliyor. Burası olursa istemez misiniz?" diye sordu. Sachiko, "Yok efendim, olur mu öyle şey..." diye telaşla cevap verdi, "Öyle demek istemedim," dedi pek ikna edici olmayan bir sesle.

Itani, "Şimdi izninizi isteyeyim. Akşam yemeğini yedikten sonra kızım Mitsuyo, Mimaki Bey'le birlikte bana uğrayacak. Geldiklerinde sizi de odama bekliyorum. Tanışmış olursunuz," diyerek ayrıldı.

Itani, saat sekizden sonra telefon etti: "Yorgun olduğunuzu tahmin ediyorum. Ama gelebilirseniz sevinirim, kendileri teşrif ettiler. Üçünüzü de bekliyoruz," dedi. Sachiko, bavuldan birkaç kimono paketi çıkardı. Yatakların üzerine yayarak Yukiko'nun hazırlanmasına yardım etti. Sonra Taeko'yu da hazırladı. En son kendisi hazırlandı. O sırada tekrar telefon geldi, beklediklerini söylediler.

"Hoş geldiniz efendim." Onlara kapıyı açan Mitsuyo böyle dedi. "Kusurumuza bakmayın, ortalık gördüğünüz gibi darmadağınık."

Gerçekten de oda, büyüklü küçüklü beş-altı tane bavul, Batı kıyafetleri için bir sürü mukavva kutu, Itani'ye gönderilen hediye paketleri, Amerika yolculuğu için yapılan hazırlıklarla tıka basa doluydu. Mimaki, üç kız kardeşi görür görmez hemen yerinden fırladı. Tanışmaları bittiğinde yerine dönmedi. "Benim için burası yeterli, lütfen siz böyle buyurun," diyerek kendisi bir sandık bavulun üzerine yerleşti. Odada sadece dört sandalye vardı. Dördü de birbirinden farklıydı. Bunlara üç kız kardeş ve Itani oturdu. Mitsuyo oturmak için yatağın bir köşesini seçti.

"Ne dersiniz Itani Hanım? Hanımlar da teşrif ettiklerine göre," dedi Mimaki. Daha önceki bir konuşmayı sürdürüyormuş gibi görünüyordu. "Hem izleyiciler de arttı. Göstermeyi lütfetmez misiniz?"

"Mimaki Bey, ne olursa olsun göstermem ayol!"

"Siz böyle deseniz de, nasılsa ben sizi geçirmeye gemiye kadar geleceğim. Siz ne kadar göstermek istemeseniz de göreceğim efendim."

"Ama ben gemiye kimono ile binme niyetindeyim."

"Nee? Gemide de mi hep kimono giyineceksiniz?"

"Hep diyemem. Ama mümkün olduğunca Batı kıyafetleri giymeyeceğim."

"Çok iyi bir fikir değil bu! Peki o zaman niye o kıyafetleri hazırlattınız acaba?"

Mimaki bunu dedikten sonra dönüp Sachiko'ya sordu: "Şey, size de soracağım... Itani Hanım'ın Batı elbiselerinden bahsediyoruz efendim. Sizler Itani Hanım'ı, hiç Batı kıyafetleriyle gördünüz mü?"

"Yooo..." diye cevap verdi Sachiko. "Şimdiye kadar hiç görmedik efendim. Biz de yolculukta ne yapacağını merak ediyorduk."

"Tokyo'daki tanıdıkları da aynı şeyleri söylüyor efendim. Mitsuyo bile hiç öyle görmemiş. Bendeniz en azından bir kere olsun o haliyle bize görünsün istiyorum efendim."

Mimaki tekrar Itani'ye dönerek, "Ne dersiniz Itani Hanım? Hazır hepimiz buradayken bir deneseniz?"

"Ay neler söylüyorsunuz? Hemen buracıkta üzerimi mi çıkarayım?"

"Buyurun, buyurun... Biz o sırada koridorda bekleriz."

"Artık yetmez mi Mimaki Bey," diye Mitsuyo, annesinin yardımına yetişti. "Annemle bu kadar uğraşıyorsunuz."

"Sahiden Koisan'ın üzerinde de son zamanlarda hep kimono görüyorum," dedi Itani konuyu kendinden uzaklaştırmaya çalışarak.

"Çok fenasınız! Ne oyunlar ediyor, konuyu değiştiriyorsunuz!" dedi Mimaki.

"Evet öyle, son zamanlarda Koisan daha çok kimono giymeye başladı sahiden de."

"Benim yaşlanmaya başladığımı gösteriyormuş, öyle dediler." Tokyo lehçesiyle konuşmaya çalışan Sachiko'nun ardından Taeko hiç önemsemeden Osaka lehçesiyle konuşmuştu.

"Şey... haddimi aşarsam kusuruma bakmayın," dedi Mitsuyo, Taeko'nun süslü püslü kıyafetini baştan aşağı süzerek: "Koisan'a Batı kıyafetleri daha çok yakışmıyor mu? Yani kimono yakışmamış demek istemiyorum ama..."

"Mitsuyo sözünü kesiyorum, küçükhanımın adı Taeko diye duymuştum. Koisan nedir peki?"

"Mimaki Bey bir de o kadar Kyoto'lu olacaksınız! Nasıl bilmezsiniz Koisan'ın ne demek olduğunu?"

"Koisan sözü bir tek Osaka'da kullanılıyor. Kyoto'da yok efendim," dedi Sachiko.

Itani bir yerlerden gönderildiği anlaşılan çikolatalı şe-

kerleme kutusu çıkararak, "Buyurmaz mısınız efendim?" dedi. Hepsi yemek yiyip gelmişlerdi, kimse elini sürmedi. İkram ettikleri *bancha* yeşil çayın müşterisi çok oldu. Mitsuyo annesine, "Mimaki Bey için içecek bir şeyler söyleyelim," deyince, telefon ederek odaya viski getirttiler. Mimaki hiç çekiniyormuş gibi görünmeden garsona, "Şişesiyle bırakın lütfen," dedi. Şişeyi yanına aldı, akşam boyunca, azar azar içerek sohbet etmeyi sürdürdü. Konuşmalarını Itani uygun bir şekilde yönlendiriyordu, arada hiç tuhaf boşluklar olmadan sohbet akıp gidiyordu. Itani'nin, "Mimaki Bey ev alacak olsanız mutlaka Tokyo'da mı olur?" sorusu konuyu açmış oldu. Mimaki, kendisiyle ilgili şeylerden, gelecek planlarından ve pek çok konudan bahsetti. "Az önce Michiyo bana Kyoto'lu dedi fakat ailem büyükbabamın zamanından beri Tokyo Koishikawa semtinde yaşıyor. Bendėniz Tokyo'da doğdum. Babamın zamanına kadar saf Kyoto'lu idik. Ancak annem Tokyo, Fukagawaku doğumlu. O yüzden benim vücudumda Kyoto ve Edo'lu kanı aynı anda dolaşıyor. Gençliğimde Kyoto'ya karşı içimde öyle bir ilgi uyanmamıştı. Aksine Batı dünyası beni kendine çekmişti. Şimdi son zamanlarda atalarımın topraklarına bir çeşit nostalji doğuyor içimde. Babam da, yaşı ilerledikten sonra Kyoto'ya bir muhabbet beslemeye başladı. Tokyo Koishikawa'daki evden vazgeçerek Kyoto Saga'ya çekildi. Bunu düşününce sanki benim de kaderimde bu var gibi hissediyorum. Kendi ilgi alanlarımın da o yöne kaydığını görüyorum. Bendeniz yavaş yavaş eski Japon mimarisinin güzelliğini anlamaya başladım. İleride zamanı gelince mimarlık yapmak niyetindeyim. O zamana kadar elimden geldiği kadarıyla Japonya'ya has mimariyi araştırarak, bundan sonraki tasarımlarımda Japonya'ya özgü öğeleri bolca kullanmak istiyorum. Bu konuda epey kafa yordum. Belki Kyoto-Osaka bölgesinde bir iş bularak bir süre orada yaşamanın araştır-

mam için iyi olacağına inanıyorum. Sadece o kadar değil, ileride yapmak istediğim evlerin havasının Tokyo'dan çok Osaka-Kobe yöresinin ortamına uygun olduğunu düşünüyorum. Hatta biraz mübalağa ederek söyleyecek olursam, geleceğimin Kansai'de olduğunu bile düşünüyorum," dedi. Mimaki, "Eğer Kyoto'da bir ev alacak olursam nereyi seçmemi önerirsiniz?" diye sorduğunda Sachiko, "Babanızın Saga'da olduğunu söylemiştiniz. Acaba Saga'nın neresinde efendim?" diye sorarak, eğer Kyoto'da yaşayacaksa, Saga tarafları Nanzen-ji Tapınağı, Okazaki, Shishigatani'nin uygun olacağı cevabını verdi. Zamanın nasıl geçtiğini anlamadan geç saatlere kadar sohbet ettiler. O sırada Mimaki tek başına viski şişesinin üçte birini bitirmiş ancak bir parça bile dağıtmış gözükmemişti. Aksine çakırkeyif oldukça daha şakacı biri olmuştu. Arada bir o güne kadar hiç duymadıkları zekice bir şeyler söyleyerek herkesi güldürmüştü. Özellikle Mitsuyo ile arası iyi gözüküyordu. Birbirlerini hafiften iğneleyerek söz düellosu yapıyorlardı. Komedi ikilisi gibilerdi. Sachiko sabahki yorgunluğunu unutmuş, uykusu tamamen gitmişti. Mimaki, "Ah, son treni kaçıracağım," diyerek telaşla yerinden fırlayıp da, Mitsuyo da, "Ben de kalkayım," diyerek onunla birlikte ayrıldığında saat neredeyse on biri bulmuştu.

Sachiko'lar o akşam geç saatlere kadar ayakta kaldıklarından ertesi sabah dokuz buçuğa kadar uyanamadılar. Sachiko öğle yemeği için otel restoranının açılmasını beklemeden yemeği odada bir tostla geçiştirdi. Ardından Yukiko'yu alarak Shiseidō Güzellik Salonu'na gitmek için çıktı. Kaldıkları otelin de alt katında bir güzellik salonu vardı. Ancak dün akşam Mitsuyo Shiseidō'da perma yapmak için yeni bir yöntem kullandıklarını, *Zotos* denilen bir sıvı bileşimle saatlerce kafalarını mizanpli makinesinin içinde tutma derdinden kurtulduklarını, daha rahat olduğunu, o yüzden oraya gitmelerini söyle-

mişti. Gittiklerinde kendilerinden önce gelen on iki-on üç kişinin orada beklediğini gördüler. Ne kadar beklemeleri gerekeceğini kestiremiyorlardı. Kobe'de Itani'nin yerinde böyle zamanlarda tanıdık olmanın avantajını kullanarak sıranın önüne geçebilirlerdi. Burada böyle bir şey yapmalarına imkân yoktu. Bekleme odasında bekledikleri süre boyunca etraflarında hiç tanımadıkları Tokyolu hanımlar ya da kızlar vardı, tek biri ağzını açıp kendilerine bir çift laf etmemişti. İkisi Osaka lehçesiyle konuştuklarının duyulmasından çekinerek kendi aralarında alçak sesle bile konuşmamışlardı. Kendilerini tamamen düşman topraklarında gibi hissederek iyice ezilip büzülmüşlerdi. Çevrelerinde "dır, dır, dır" Tokyo lehçesiyle yapılan sohbetleri dinlemekten başka bir çareleri kalmamıştı. Biri, "Bugün iyice kalabalık," deyince bir başkası, "Sahiden de öyle. Bugün *Taian*, canım biliyorsun Budist takviminde uğurlu gün sayılır. O yüzden bugün çok düğün var! Hangi güzellik salonu olursa olsun hiçbirinde adım atacak yer yok!" diye cevap verdi. Sachiko içinden, "Demek öyle," diye geçirdi. "Itani o yüzden veda partisini bugün yapıyor! Yukiko'nun kısmetinin hayırlı bir yere varması için böyle planladı belki!" Itani'nin ne kadar düşünceli davrandığını o zaman fark etti. O sırada müşterilerin ardı arkası kesilmiyor, içerisi dolup taşıyordu. Arada iki-üç kişi, "Affedersiniz benim randevum vardı," diyerek bildik yöntemlerle önlerine geçerek içeriye girmişti. Sachiko'lar buraya saat on ikide gelmişlerdi. Saat ikiyi bulmuştu. Bu akşam beşte başlayacak veda partisine yetişip yetişemeyeceklerinden emin değillerdi. Sachiko her ne kadar kızgınlığını gizlemeye çalışsa da, "Bir daha adımımı buraya atmam, Shiseidō mu aman aman," diye söylenmeden edemedi. Bir tost yiyip öyle çıkmıştı, bu saat olunca karnı iyice acıkmıştı. Diğer yandan Yukiko'da hep, "Benim midem normal insanlarınkinden daha kü-

çük," der, az miktarlarda yerdi ama normal insanlardan hızlı acıkırdı. Biraz gecikecek olsa eli ayağı titrerdi. Bunu bilen Sachiko kardeşinin perma yaptırmaya dayanıp dayanamayacağından endişeleniyordu. Nasıl olduğunu anlamak için suspus oturan kardeşinin keyifsiz yüzüne bakıyordu. Onlara saat ikiyi geçtikten sonra ancak sıra geldi. İlk önce Yukiko'nun saçlarını yaptırdılar. Ardından Sachiko'nun saçları yapıldığında saat beşe on vardı. Tam çıkacaklarken, "Makioka Hanım'a telefon var efendim," diye seslendiler. Telefona gittiğinde Taeko olduğunu anladı: "Ablacığım, daha hazır değil misiniz? Saat beş oldu." Kardeşi endişelenmiş, otelden telefon açmıştı. Sachiko, "Tamam, biliyorum. Daha şimdi bitti. Hemen dönüyoruz," derken telefonda Osaka lehçesini ağzından kaçırmıştı. Telefonu kapatır kapatmaz, iki kardeş telaşla kapıdan çıkıp gittiler.

"Yukiko'cuğum şunu aklından çıkarma; uğurlu *Taian* gününde sakın ola bilmediğin bir güzellik salonuna gitme!"

O akşam Sachiko otelde veda partisinin yapılacağı salona doğru koştururken o gün Shiseidō da gördüğü hanımların beşini özel kıyafetler içinde geçerken gördü.

"Çok geciktik! Uğurlu *Taian* gününde bilmediğim bir güzellik salonuna gitmek mi aman aman!" diye aynı şeyleri tekrar etti.

Otuz birinci bölüm

Tokyo'daki son günleri olan üçüncü gün sabahtan akşama kadar tam bir koşuşturma içinde geçti.

Sachiko'nun en başta aklında, o günü sadece tiyatro

için ayırmak vardı. Ertesi sabah ablasının Dōgenzaka'daki evine uğrarlar, öğleden sonra almaları gereken hediyeleri halleder, akşam treniyle yola çıkarlardı. İlk önce Taeko, "Gece treninden gelirken dersimi aldım, uykumu doğru dürüst alamıyorum. Bir an evvel gidip kendi yatağımda şöyle gerine gerine uyumak istiyorum," dedi. Yukiko da ona hak verdi. İkisinin de akıllarından asıl geçense, yorgunluklarından daha çok, büyük eniştelerinin evine ziyareti mümkün olduğunca kısa kesmekti. "Yarın sabah Tsubame Ekspresi ile yola çıksak nasıl olur? Bugün sabahtan alışverişi hallederiz, öğleden sonra Kabuki-za Tiyatrosu'na gitmeden önce ablamın evine şöyle bir uğrarız. Arabayı kapıda bekletip beş-altı dakika uğrayıp çıksak olmaz mı?" Sachiko, kız kardeşlerinin bu hislerini anlıyordu. Taeko'nun o evi sevmediğini söylemeye bile gerek yoktu. Yukiko da bir yıldan fazladır oraya dönmemişti. Ama aslında geçen ekim ayında Taeko'ya, "Ya Tokyo'ya gelsin ya da Makioka ailesiyle bağlarını kessin, birinden birini seçsin," dediklerinde Yukiko'nun da Tokyo'ya dönmesini ima etmişlerdi. Ancak Yukiko konusunda ısrarcı olmamışlar, bir söyleyip geçmişlerdi. Söylediklerinin ne kadarını gerçekten kastettiklerini tam anlamayan Yukiko, bu durumu tamamen görmezden gelmişti. Ondan sonra bu konuyla ilgili ses soluk çıkmamıştı. Bu konuda dili daha önceden yanmış olan eniştesi, Yukiko'yla tekrar karşı karşıya gelmekten kaçınıp işleri oluruna mı bırakmıştı, yoksa Yukiko'nun dediklerini yerine getirmemesinden hoşnuttu da, onu da Taeko ile birlikte üstü kapalı bir şekilde aileden mi çıkarmıştı, bilmiyorlardı. Hangisi olursa olsun şimdi kalkıp oraya giderlerse ablası mutlaka bu konuyu açacak, bir şeyler söyleyecekti. Ablasının Dōgenzaka'daki evine gitmek içlerinden gelmiyordu. Sachiko geçen sefer, Fuji Dağı ve Beş Göller seyahati için Tokyo'ya geldiğinde, ablasıyla sadece tele-

fonla konuşup geçiştirmişti. Bunun bir sebebi gözündeki sorun olduğu kadar, bir sebebi de ablasının kalkıp eniştesinin ağzından konuşarak Yukiko'yu geri gönderin demesinden çekinmesiydi. Yukiko bunu kabul etmezse Sachiko arada kalacaktı. Hem Sachiko da kendisini ablasına uzak hissediyordu. Bu kendisinin bile açıkça fark edemediği, içten içe olan bir şeydi ama nisan ayında Taeko'nun hastalandığını haber verdiğinde, ablasından gelen cevabı gördüğünden beri ablasına karşı tatsız hislerle dolmuştu. Tüm bunlar üst üste binmişti. Bu sefer hiç uğramadan sessizce dönmek aklından geçmiyor değildi. Fakat Teinosuke, "Sonradan kulaklarına giderse hoş olmaz," demişti. Yukiko'nun evlilik işi belki bu sefer olurdu. Bunları düşününce bu vesileyle durumu onlara şöyle bir çıtlatmak gerekliydi. Daha evvelsi güne kadar Sachiko bu konuyu bu gelişinde açmayı düşünmüyordu. O gece ilk kez Mimaki'yle tanışmış, dün geceki partide de, bu işte arabuluculuk yapmaya gönüllü olan Kunishima'ları görmüş, nasıl insanlar olduklarını anlamıştı. Bu işe gözü kapalı dalmaktan çekinen tarafı onlarla tanışınca silinip gitmişti. Sachiko dün akşamki partinin kendiliğinden tam anlamıyla bir görücü yemeği haline dönüştüğünü görmüştü. Görüşmenin sonucunun iki taraf için de müspet olduğunu düşünüyordu. Onu en çok sevindiren şey, Mimaki'nin de, Kunishima'ların da, Taeko'ya tavırlarında rahatsız edici hiçbir şey olmadan, ihtimamla davranmaları, açık kalplilikle sohbet etmeleri olmuştu. Sachiko onların, Taeko'nun durumunu kendilerinin zayıf noktası olarak görmediklerini, bu açıdan kendilerini rahatlatmaya çalıştıklarını düşünmüştü. Hem hallerinde tavırlarında da hiçbir yapmacıklık yoktu. Taeko da tamamen samimi ve hoş bir şekilde zekice espriler, taklitler yapmış, herkesi kahkahalara boğmuştu. Sachiko, Taeko' nun bu yaptıklarının Yukiko için olduğunu; kendisini bir

nevi masanın hokkabazı yaparak ortamı hareketlendirmeye çalıştığını hissetmişti. Onun bu halini görünce gözyaşlarını zor tutmuştu. Taeko'nun bu düşünceli hareketini Yukiko da fark etmiş olacak ki, hiç olmadığı kadar neşeli görünüyor, daha çok sohbete karışıyor, hatta gülüyordu. Mimaki o akşam da tekrar, "Ben Kyoto ya da Osaka'da ev alacağım," diye üç kez tekrar etmişti. Sachiko, eğer Yukiko böyle insanların araya girmesiyle, böyle bir kocası olursa, nerede yaşarsa yaşasın, ister Kansai olsun ister Tokyo fark etmeyeceğini düşündü.

Sachiko, son gün sabah eniştesinin işe gitmesini bekleyerek Shibuya'daki ablasına telefon etti. "Itani Amerika'ya gidiyor. Kendisini uğurlamak için veda partisine üçümüz geldik. Yarın sabah ekspres trenle döneceğiz. Bir tek bugün vaktimiz olacak. Akşamüzeri Itani'yle Kabukiza Tiyatrosu'na gitmeye söz verdik. Onun öncesinde biraz uğramak istiyoruz," dedi. "Henüz ciddi bir şey yok ancak Itani veda partisiyle birlikte bir görücü işi de ayarladı," diyerek, o işi de çıtlattı. Sabah Ginza'da dolaştılar. Owari-chō'da kavşakta, üç-dört kez yolun bir bu tarafına, bir diğer tarafına geçip durdular. Hamasaku Restoranı'nda öğle yemeklerini yediler. Nishi-Ginza'da Awaya'nın önünden Dōgenzaka'ya araba tutup gittiler. Taeko o gün de, "Çok yorgunum, bitip tükendim," diyerek onlarla dolaştı. Hamasaku Restoranı'nda kendileri için ayrılmış Japon tarzı odada yemek yerken, minderi başının altına koyup uzandı. İki ablası arabaya binerken, "Ben gitmeyeyim, onlar beni aileden attılar zaten. Eğer böyle gidersem ablam ne diyeceğini bilemez. Ben de oraya gitmek istemiyorum," dedi. Sachiko, "Tamam haklı olabilirsin ama şimdi gelmezsen yine tatsızlık çıkar. Eniştem neyse de, ablamın aileden atma işini ciddiye aldığını sanmıyorum. Zaten seni çok özlemiştir. O kadar ağır hastalıklar atlattın, o da seni merak ediyor, görmek istiyordur. Hadi böy-

le demekten vazgeç de bizimle gel," diye ısrar etti. Taeko, "Gitmeyeyim. Bir yerlerde kahve içer beklerim. Kabuki-za Tiyatrosu'na önden giderim," diyerek kararını değiştirmedi. Sachiko daha fazla üstelemedi. Yukiko ile birlikte yola çıktılar. Onları götüren şoför, "Bağışlayın bekleyemeyeceğim," dediğinde, "Sahiden on beş-yirmi dakika sürecek. Eğer beklerseniz fazla fazla ödeyeceğiz," diye diller dökerek, arabayı evin önünde beklettiler.

İki kardeş üst kattaki sekiz *tatami*'lik odaya buyur edildiler. Sachiko'nun hatırladığı o parlak kırmızı vernikli, sekiz ayaklı alçak sehpa, Kyoto'lu ünlü ressam Seihō'nun *Ayu* balığı resmi, *maki-e* sanatıyla yapılmış altın varaklı büfe, üzerindeki saat olduğu gibi duruyordu. Ablasıyla karşılıklı yere diz çöküp otururken bir yandan da bunlara bakıyordu. Bu sene altı yaşına girecek Umeko dışında diğer çocukların hepsi okula gidecek çağa gelmişti. Evde eskisi gibi gürültü patırtı yoktu.

"Arabayı gönderseniz?" dedi ablası.

"Dönmek için buralardan hemen araba bulabilir miyiz?"

"Daha önce Dōgenzaka'ya çıkınca hemen bulabilmiştim. Metro da var. Owari-chō'da inip tiyatroya yürürseniz hemen bulursunuz."

"Bir daha gelişimizde rahat rahat oturur konuşuruz. Yakın zamanda tekrar döneceğiz herhalde."

Tsuruko, "Kabuki-za Tiyatrosu bu ay ne sergiliyor?" diye sordu.

"*Ibaraki* ve *Kikubatake*'yi [Krizantem Tarlası] sergiliyorlarmış. Sonra bir şey daha vardı şimdi hatırlayamadım."

Yukiko, üst kata yanlarına gelen ablasının küçük kızına, "Umeko'cuğum hadi aşağıya gidelim," diyerek elinden tutup inmişti.

"Koisan?" Baş başa kaldıklarında Tsuruko böyle sormuştu.

"Az önceye kadar beraberdik. Ben gelmesem daha iyi olur dedi."

"Aa, niye ki? Keşke gelseydi."

"Ben de öyle dedim. Son iki-üç gündür çok koşuşturduk. O da çok yorulmuş görünüyor. Hâlâ kendini tam olarak toparlayamadı."

Sachiko, ablasıyla böyle karşılıklı oturdukları andan itibaren, son zamanlarda ona karşı hissettiği hoşnutsuzluğun silinip gittiğini fark etti. Birbirlerinden uzaktayken içini dolduran o nahoş duygulara rağmen şimdi böyle yüz yüze geldiklerinde ablasının, kendi tanıyıp bildiği ablası olduğunu gördü, hiçbir şey değişmemişti. Ablası *kabuki* oyunlarından ne oynadığını sorduğunda, tam da dört kız kardeş Tokyo'da olmalarına rağmen bir tek ablalarını dışarıda bırakarak gösteriye davet etmemiş olmalarından dolayı kendini kötü hissetti. Vicdan azabı duymaya başladı. Ablası durumu nasıl görüyordu? Müşfik huyunu düşününce kötü bir şey düşünmezdi. Ancak kaç yaşına gelirse gelsin içindeki çocuk kalbini kaybetmemiş olan ablası gösteriye gideceklerini duyduğunda onlarla birlikte gitmek istemişti herhalde. Ablasıyla eniştesinin, gözlerinden bile sakındıkları yatırımları, son zamanlarda borsadaki satışlar yüzünden pula dönmüştü. Elleri iyice dara düşmüş olmalıydı. Pek gösteriye gidecek fırsatları olmuyordu herhalde. Bunları düşünen Sachiko, ablasının dikkatini başka yere yönlendirmek için Yukiko'nun evlilik meselesini bire bin katarak anlatmaya başladı: "Diğer tarafın niyeti belli. Eğer biz de rıza gösterirsek her şey hayırlı bir şekilde sonuçlanacak. Nihayet bu sefer sizleri sevindirecek bir haber verebileceğiz. Hele Teinosuke'yle de bir görüşüp tanışsınlar, sonra size danışarak olurunuzu alacağız," dedi. Sachiko yerinden kalkarken, "Bugün Kabuki-za Tiyatrosu'nda bahsettiğim Mimaki Bey'le, anne kız Itani' lerle birlikte olacağız," dedi. "Bu iş oluruna varırsa tekrar

çıkıp geleceğiz zaten," diyerek ayağa kalktı, aşağı yöneldi. Ablası Sachiko'nun ardından merdivenlerden inerken, "Yukiko da biraz daha canlı, neşeli olsun. Ağzından en azından yakınlık gösteren bir laf çıksın," dedi.

"Bu sefer daha farklı. Pek hoş sohbet. Konuşmalara katılıyor. Bu haliyle bu işi hayırlı bir sona varır, öyle inanıyorum," dedi Sachiko.

"Yukiko, önümüzdeki sene artık otuz beş olacak! Bu zamandan sonra artık hep öyle olması lazım."

Merdivenlerin aşağısında ablalarını bekleyen Yukiko, "Hoşça kal. Tekrar görüşürüz," dedikten sonra Sachiko'dan önce kaçarcasına kapıyı açıp çıktı.

Ablası onları yolcu etmeye dışarı çıktı. Arabanın yanında durarak konuşmaya devam etti: "Demek Itani Hanım Batı'ya gidiyor. Kendisini selamlamaya gitmezsem ayıp olur, değil mi?"

"Öyle bir şey yapmasan da olur ablacığım. Hem kendisini de tanımıyorsun," dedi Sachiko.

"Fakat Tokyo'da olduğunu bile bile, uğramazsam nasıl olur! Gemisi ne zaman kalkıyor?"

"Ayın yirmi üçünde olduğunu duymuştum. Tantanayı sevmiyor. Kimsenin kendisini geçirmeye gelmesini istemiyor."

"Oteline olsun uğrasam mı?"

"Bence gerek yok."

Sachiko, şoför arabayı çalıştırdığı sırada, arabanın camından bunları konuşurlarken ablasının gözlerinden pıtır pıtır gözyaşları dökülmeye başladığını fark etti. Ablası Itani için niye ağlasındı ki? Sachiko'ya tuhaf gelmişti. Araba yola çıkıncaya kadar ablasının gözlerinden yaşlar inmeye devam etti.

"Ablam ağlıyordu, değil mi?" dedi Yukiko, Dōgenzaka'yı geçtiklerinde.

"Ne oldu acaba? Şaşırdım iyice! Itani için ne diye ağlasın?"

"Mutlaka başka bir şeydir. Itani Hanım'ın konusu açılınca onun arkasına saklanmıştır."

"Gösteriye davet etmemizi istiyordu belki."

"Odur. Gösteriyi görmek istiyordu bence de."

Sachiko, ablasının oyunu göremeyeceği için ağlamasını çocukça bulup içten içe utansa da, en başta kendisini tutmuş olduğunu, en sonunda daha fazla dayanamayarak ağlamaya başladığını ancak şimdi idrak etmişti.

"Ablam benim dönmemi istemedi mi?"

"Neyse ki konusu açılmadı. Herhalde aklı gösteriye takılmıştı."

"Öyle mi?" dedi Yukiko derin bir nefes almış gibi.

Kabuki-za'da yerleri ayrı ayrıydı. Bir araya gelecek fırsatları pek olmadı. Ancak hem gösteriden sonra restoranda birlikteydiler hem de gösterinin arasında Mimaki, "Fuayeye çıkalım mı efendim," diye özellikle onların yanına gelerek, dışarı eşlik etmişti. Modern şeylere yakın ilgili duyan Mimaki'nin *kabuki* hakkında hiçbir fikri yoktu. Kendisinin de itiraf ettiği gibi eski Japon tiyatrosu hakkında tamamen cahildi. *Naga-uta* ile *Kiyo-moto* müzikleri arasındaki farkı bile bilmediği ortaya çıkınca, Mitsuyo onu epey alaya aldı.

Itani, Sachiko'ların ertesi gün sabah ekspresi ile yola çıkmaya karar verdiklerini duyduğunda, "Bu akşam vedalaşıyoruz demek. Sizlere böyle iyi bir hediye bırakabildiğim için çok mutluyum efendim. Bundan sonraki görüşmelerinizi de ayarlamak istiyorum efendim. Mitsuyo size haber verir," dedi. Tiyatrodan ayrıldıklarında Mimaki, "Biraz birlikte yürüyelim," diye önerdi. Owari-chō'ya doğru altısı birlikte yürüdüler. Itani, Sachiko'yla diğerlerinden biraz ayrı yürürken, "Gördüğünüz gibi Mimaki Bey bu iş için iyice istekli. Karıkoca Kunishima'lar da, dün gece küçükhanımı görünce bayıldılar kendisine. Mimaki Bey,

önümüzdeki ay içinde Kansai'ye gelerek, önce Ashiya'da sizi ziyaret etmek, eşinizle tanışmak niyetinde. Sizin olurunuzu aldıktan sonra Kunishima Bey, Mimaki Bey'in babası Vikont ile görüşecek," diye kısaca anlattı.

Altısı birlikte Colombin'de biraz dinlenerek bir şeyler içtiler. Sonrasında Mimaki ve Mitsuyo, "Yarın sizi yolcu etmeye geleceğiz," diyerek Nishi-Ginza'da kendilerinden ayrıldılar. Diğer dördü otele kadar yürüdü.

Kendilerini odalarına kadar geçiren Itani o arada da konuşmaya devam etti. "İyi geceler," diyerek ondan ayrılıp odalarına döndüler. Sachiko önden banyoya girdi. Ardından Yukiko banyoya girdiğinde şunlar oldu: Banyodan çıkan Sachiko, Taeko'nun tiyatroya gittiği kıyafetleriyle, kimonosunun üstüne giydiği üstlüğü bile çıkarmadan halının üzerine gazete kâğıdı yayarak üzerine oturduğunu, sırtını arkasındaki koltuğa dayadığını gördüğünde, "O yolu yürüyüp gelmenin acısı çıkıyor herhalde," diye tahmin etti. Yine de bu bitap görünüşü biraz fazlaydı.

Sachiko, "Koisan daha tam kendini toparlayamadın belki. Bir yerinde bir şey yok, değil mi? Dönünce Doktor Kushida seni bir muayene etsin," dedi.

Taeko, "Yok..." dedikten sonra çok bitap bir şekilde, "Muayene etmese de ne olduğunu biliyorum ben," diye cevap verdi.

"Ne o? Bir şeyin mi var?"

Sachiko'nun bu sözleri üzerine, Taeko koltuğun koluna yüzünü yaslayıp boş gözlerle ablasına baktı.

"Şey... belki iki-üç aylık oldu," diye her zamanki sakin haliyle konuştu.

"Ne?"

O anda nefesini tutmuş, sanki delip geçecek gibi gözlerle Taeko'nun yüzüne bakan Sachiko bir süre sonra söylenenleri idrak ederek sonunda şunları söylemeyi başardı: "Kei'den mi?"

"Miyoshi diye birinden. Sen de yaşlı kâhyadan duymuştun herhalde."

"Barmen olan mı?"

Taeko sessizce başını salladı: "Daha doktora gitmedim ama öyle olduğuna eminim."

"Doğurmak istiyor musun?"

"Doğurmamı istiyor. Hem başka türlü Kei'nin yakamdan düşeceği de yok!"

Sachiko'nun durduğu yerde elinin ayağının kanı çekilip gitti. Zangır zangır titremeye başladığını hissetti. Her şeyden çok deli gibi atmaya başlayan kalbinin atışını normale döndürmesi gerektiğini fark etti. O andan sonra Taeko'ya bir şey söylemeden tavandaki ışığı söndürmek için duvardaki düğmeyi kapattı. Başucundaki ışığı yakarak yatağa kıvrıldı. Yukiko banyodan çıktığında, gözlerini kapatıp uyuyormuş gibi yaptı. Ardından Taeko'nun ağır hareketlerle kendini zorla yerinden kaldırıp banyoya geçtiğini duydu.

Otuz ikinci bölüm

Hiçbir şeyden haberi olmayan Yukiko hepsinden önce uyumuştu. Taeko da sonunda uykuya dalmış gözüküyordu. Sachiko ise sabaha kadar gözünü bile kırpmadan, arada gözlerine dolan yaşları üzerindeki örtünün kenarıyla silerek bütün gece kafasından türlü türlü şeyler geçirip durdu. Çantasında Adalin uyku hapı vardı. Brendi de içebilirdi. Bu gece bütün olanlardan sonra işe yarayacağını sanmıyordu. O yüzden içmeyi bile denemedi.

Tokyo'ya her geldiğinde böyle bir olayın başına gelmesi nasıl bir kaderdi ki? "Tokyo benim ruhuma uymu-

yor, herhalde o yüzden oluyor bu tür şeyler," diye içinden geçirdi. Evvelsi yıl sonbaharda, balaylarından beri dokuz yıl aradan sonra ilk kez Tokyo'ya geldiğinde, Koisan'ın Itakura ile olan ilişkisini Kei'nin mektubundan öğrenip dehşete düştüğünde, tıpkı bu geceki gibi sabaha kadar gözünü kırpmamıştı. Geçen sene yaz başında tekrar geldiğinde doğrudan kendisiyle ilgili olmasa da, Kabuki-za Tiyatrosu'nda, Itakura'nın ağır durumda olduğu haberini almıştı. Üstelik konu Yukiko'nun evlilik meselesi olduğunda mutlaka kötü bir şey çıkıyordu. Kardeşinin bu sefer görücüye Tokyo'da çıktığı aklına geldikçe elinde olmadan işe daha başından kötü başladıklarını, yine her şeyin boşa gideceğini, yine başlarına bir şey gelebileceğini düşünmüştü. Ancak bu sene ağustos ayında üçüncü kez Tokyo'ya geldiğinde her şey yolunda gitmiş, üstelik kocasıyla uzun zamandan beri ilk kez keyifle seyahat etmişlerdi. Tokyo'ya her geldiğinde onu bulan kötü talihin döndüğüne, kendini zorlayarak da olsa inanmaya çalışıyordu. Ayrıca işin doğrusu bu sefer bu kısmetin bir yere varacağına en başından ihtimal vermemiş, çok önemsememişti. Bu nedenle de batıl inançları bir kenara koymuştu. Şimdi anlıyordu ki Tokyo onlara uğursuz geliyordu. Tam da bu kadar güzel bir kısmet çıkmışken, bu iş için Tokyo'nun seçilmiş olması açıkça Yukiko'nun da şanssızlığıydı. Sachiko aklından bunları geçirince Yukiko'nun haline üzülmeden edemiyor, Taeko'ya da bir o kadar hiddet duyuyordu. Her iki duygunun etkisiyle gözlerini yaşlar dolduruyordu.

Ah yine! Evet yine! Kız kardeşi hiç ummadığı bir anda yine sırtından bıçaklamıştı onu. Hem bu sefer de, suçlanması gereken kardeşi değildi belki. Yine bu işin suçlusu kendileri miydi?! Taeko'nun söylediği gibi üç-dört aylıksa haziranda, o ağır hastalıktan kalktıktan sonra olmuştu. Eğer öyleyse sabah bulantıları olduğu bir dönem

geçirmiş olmalıydı. Bunu fark etmemiş olmak da kendilerinin ihmaliydi. Daha bu son iki-üç gündür kız kardeşinin yemek çubuklarını kaldırırken bile bitap düştüğünü, en basit harekette "yoruldum, bittim" diyerek uflaya puflaya oturup kalktığını kendi gözleriyle gördüğü halde hamile olduğu aklının ucundan bile geçmemişti. Bu tamamen kendi akılsızlığı değil miydi?! Demek epeyden beri Batı kıyafeti giymekten vazgeçerek, kimono giymeye başlamasının da sebebi buydu! Olasılıkla bu Koisan kendilerini ahmak olarak görüyordu! Acaba vicdanı hiç sızlamıyor muydu? Az önce söylediklerine bakılacak olursa belki de dikkatsizlik sonucu hamile kalmış değildi. Miyoshi denilen o adamla önceden anlaşarak bunu planlamışlar, öyle hamile kalmıştı. Belki, böyle bir bahane yaratarak, Kei'yi istese de istemese de kendisinden vazgeçirmek; ailesini de Miyoshi ile evlenmesine göz yummak zorunda bırakmak için hamile kalmayı seçmişti. Kim bilir bunu en akıllıca yol olarak görmüştü! Koisan'a soracak olurlarsa, iyi ya da kötü ne olursa olsun, bundan başka bir yolu yoktu, diyecekti. Peki kendileri onun böyle bir şey yapmasına müsaade edecekler miydi? Koisan, kendisinin, kocasının ve Yukiko'nun; büyük eniştelerinin onun aileden atılması konusunda verdiği tüm o kesin talimatlara karşı gelerek, sayısız fedakârlık yapmalarını yok saymıştı! Kendilerini kimsenin yüzüne bakamayacak hale getirirse hoşuna mı gidecekti? Bundan bir tek karıkoca kendileri etkilenseler, dünya âlemin gözünde adları kötüye çıksa yine bir yere kadardı. Ama Yukiko'nun geleceğiyle oynamaya ne hakkı vardı! Sahiden bu kız kardeşleri ablalarını üzmeden edemiyor muydu?! Bu sene o ağır hastalığı geçirdiğinde, Yukiko kendini adayarak ona bakmamış mıydı? Onun sayesinde hayatının kurtulduğunu bilmiyor muydu! Yukiko'nun onun için yaptıklarının Koisan'ın yüreğine dokunduğunu, bir çeşit şükran borcu hissederek dünkü toplan-

tıda ortamı yumuşatmak için elinden geleni yaptığını zannetmekle ne kadar yanılmıştı! Geçen akşam o kadar eğlenceli olmasının özel bir sebebi yoktu demek; sadece çakırkeyif olduğu için öyle davranmıştı! Bu kız kardeşi kendisinden başka kimseyi düşünmeyen biriydi!

Sachiko'nun kızıp içerlemeden edemediği şey şuydu: Taeko, ablasının tepesinin böyle atacağını, eniştesini tekrar rencide edip gücendireceğini, Yukiko'ya tahmini imkânsız zararlar vereceğini bile bile böyle bir şeye kalkışmıştı. Tüm bunları inceden inceye düşünüp planlamış sonra bu akıl almaz şeyi yapmıştı. Diyelim ki kendi dünyasında, bunu yapmaktan başka çaresi kalmamış olsa bile, Taeko bula bula bu zamanı mı, Yukiko'nun kaderinin belirleneceği bu en önemli ânı mı bulmuştu? Tam bu anda böyle bir şeye yol açmasa olmaz mıydı! Elbette Taeko'nun hamileliğinin tam da Yukiko'nun görücüye çıkacağı zamana denk gelmesi tamamen tesadüftü. O konuda bir art niyet olmadığı açıktı. Madem Yuki Ablası evlenene kadar bekleme niyetindeydi, o zaman Yukiko'nun hayatını kurmasını beklemesi gerekmez miydi? Hadi bunu bir kenara bıraksa... Bu halde olduğunu bile bile nasıl kalkıp Tokyo'ya kadar gelmekten çekinmemişti? Onun açısından bakıldığında uzun süre sonra ilk kez Makioka ailesinin üç kızından biri olarak açıkça insan içine çıkıyor olmasının mutluluğu, ona böyle bir fırsat sunan Itani'ye duyduğu şükran vardı. Öyle hemen takatsiz kaldığını unutarak kendini biraz zorlamaktan bir şey olmaz diyerek, oldum olası var olan o kendini bilmezliğiyle buralara kadar gelmişti. En sonunda eline bir fırsat geçmiş, o da durumu ablasına itiraf etmişti demek. Tamam kendi çevresindekiler böyle bir şey olacağını akıllarına getirmemiş olsalar bile, üç-dört aylık hamileyse dikkatli birinin gözünden kaçmayacağı ne malumdu? Öyle veda partisi, tiyatro izlemek gibi herkesin gözünün üzerinde olacağı yerlere rahat rahat gitmesi nasıl bir kendini

bilmezlikti! Hepsinden önemlisi ise hamile biri için tam bu aylar yolculuktan sakınması gereken zamanlardı. O kadar uzun süre trenin sarsıntısına maruz kaldığında, kötü bir şey olursa ne yapacaktı! Taeko'nun kendisi bunu önemsemese bile ablalarını bu kadar korkutup utandırması mı gerekiyordu! Sachiko, böyle bir düşünceyi aklından geçirdiğinde bile soğuk soğuk terler döküyordu ama belki dün akşam birileri durumu fark etmiş, daha kendilerinin haberi bile yokken, insanların gözünde onları ne hale düşürmüştü!

Her ne olmuşsa olmuştu. Her şey olup bittiğine göre elden bir şey gelmezdi. Hepsi kendilerinin aptallığıydı! Peki madem saklıyordu durumu söylemek için daha düzgün bir zaman bulmaz mıydı?! Evinden böyle uzakta, bu tıklım tıkış otel odasında, tam da yorgunluktan bitmiş, bir an önce yatıp dinlenmek isterken, aklının ucundan bile geçirmediği bir anda, hani öyle dünyasını altüst edecek bir gerçeği böyle söylemesi zalimlik değil miydi! Neyse ki, şoktan bir yerine bir şey olmamıştı. Ne düşüncesiz, ne kalpsiz bir davranıştı! Tamam bu, başka şeyler gibi Taeko'nun sonsuza kadar saklayabileceği bir şey değildi. Ne olursa olsun söylemesi gerekiyordu. Elbette mümkün olduğunca çabuk söylemesi iyiydi de... Böyle hiç beklemediği bir anda, gecenin bir yarısı, üçü aynı odada sıkış tıkışken ne ağlayabilir, ne kızabilir ne de kalkıp gidebilirken söylemesine ne demeliydi! Onca yıldır onun için elinden geleni yapmasına kız kardeşi böyle mi karşılık veriyordu! Bir parçacık düşünceli olsaydı eğer, burada evlerinden uzak olduğunu düşünür, döndükten sonra ablasının hem ruhen hem bedenen her zamanki huzuruna kavuştuğu bir zamanı bekler, sonra yavaş yavaş konuyu açardı. Yapması gereken bu değil miydi! Kendisi Koisan'dan hiçbir şey istemiyordu. Ama bu kadarını olsun bekleyemeyecek miydi? Sachiko, sabah ilk tramvayların çalışmaya başladığını duydu. Perdenin aralığından

dışarının aydınlandığını fark etti. Sabaha kadar düşünmekten bitap düşerek, gözünü bile kırpmadan kafasında bunları evirip çevirip durdu. Çok geçmez Taeko'nun hali herkesin dikkatini çekecek kadar olurdu. Bir an evvel bir şeyler yapmaları gerekiyordu. Nasıl yapsalardı? Kimse durumu fark etmeden her şeyi örtbas etmenin bir yolu vardı elbette. Ama söylediklerine bakılırsa Taeko bunu kabul etmeyecek gözüküyordu. Bu sefer Taeko'nun bencilce davranışlarına bir dur diyerek, hatasını anlamasını sağlayıp Makioka ailesinin ismine leke sürmemek, Yukiko'nun geleceğiyle oynamamak için, karnındaki çocuğu feda etmesi için ikna etmeye çalışabilirlerdi. O da olmazsa bir şey demesine izin vermeden bunu zorla yapabilirlerdi. Ancak Sachiko gibi yumuşak yapılı birinin Taeko'ya böyle bir şey yaptırması olacak şey değildi. Ayrıca daha iki-üç yıl öncesine kadar hangi doktora olursa olsun bir sebep belirtmeden kürtaj yaptırılabiliyordu. Fakat giderek buna karşı toplumsal bir tepki oluşmaya başlamıştı. Oldu da Taeko kabul etti diyelim yine de böyle bir şey yaptırmaları kolay değildi. Belki en iyisi, insanların onu göremeyeceği bir yere göndererek bir süre gözlerden saklamak, çocuğu orada doğurmasını sağlamak olacaktı. Bu süre boyunca, asla o adamla görüşmesine izin vermeyip gözlerini üzerinden ayırmayacaklar, masrafları da kendileri üstleneceklerdi. Bu arada Yukiko'nun evlilik işinin bir an önce hayırlı bir sonuca ulaşmasını sağlayarak düğünü yapacaklardı. Ancak Sachiko, kocasına durumu açarak desteğini almazsa, bu tek başına yapabileceği bir şey değildi. Bunu düşününce içini bir ağırlık kapladı. Kocası kendisini ne kadar sevse de, ne kadar güvense de, Sachiko kendi etinden kemiğinden birinin birbiri üstüne gelen bu sorumsuz davranışlarını utanç duymadan nasıl kocasına anlatabilecekti ki? Kocası için Yukiko da, Taeko da sadece baldızlarıydı. Aile büyüğü olarak eniştesinin yapması ge-

rekeni kendi üstlenmiş, bu tür sorunlarla ilgilenmesi gerekmediği halde, sanki öz ağabeyleriymiş gibi ikisine de kol kanat germişti. Kendi kendine böyle demesi böbürlenmek gibi olacaktı ancak tüm bunları kendisine beslediği sevgiden yaptığını Sachiko biliyor, bundan hem gurur hem şükran duyuyordu. Başka bir konuda tek bir sorun bile çıkmayan evlerinde Taeko'nun bu yaptıklarından dolayı, karıkocanın arada anlaşmazlığa düştükleri de olmuştu. Karısı olarak kendini ona karşı mahcup hissettiği ilk sefer değildi bu. Buna rağmen son zamanlarda kocası yumuşamış, Taeko'nun eve gelip gitmesine açıkça izin vermişti. Sachiko, Yukiko'nun evlilik haberini götürerek ona müjdeli haberi vermek istiyordu. Şimdi neden böyle olmadık bir konudan bahsetmesi gerekiyordu ki! Kocası öyle biri olduğu için, kardeşlerinin yaptığıyla ilgili ne karısına ne Yukiko'ya kendilerini kötü hissettirecek bir şeye mahal vermeyecek, aksine onları teselli etmeye çalışacaktı yine. Ama o böyle davrandıkça Sachiko kendini iyice kötü hissediyordu. Kocası hiçbir şey yokmuş gibi davransa da, aslında içindeki hoşnutsuzluğu sakladığını çok iyi biliyor, üzülmeden edemiyordu.

Kocasının şövalye ruhuna güvenmekten başka yolu yoktu. Sachiko'nun en büyük endişesi, Yukiko'nun kısmetinin ellerinden kaçıp gitmesiydi. Her seferinde işin başındayken görüşmeler yolunda gider, son noktasına geldiğinde mutlaka bir şey çıkar, iş bozulurdu. Mesela Taeko'yu uzak bir yerlere kaplıcalara gönderseler, olanların başkalarının gözünden kaçmayacağı anlamına gelmiyordu. Sonunda durum Mimaki'lerin kulağına kadar gidebilirdi. Daha söylemek için erkendi ancak iki aile daha sık görüşmeye başladığında, Taeko'nun tamamen ortadan kaybolması ne kadar kapatmaya çalışsalar da Mimaki'lerin aklını kurcalamayacak mıydı? Hem hiç beklemedikleri bir anda Okubata'nın da bir sorun çıkarma olasılığı

yok muydu? Onun açısından bakıldığında Taeko'ya kızgın olabilirdi. Sachiko ve Yukiko'ya kızmasını gerektiren bir durum olmamasına rağmen, öfkesine yenik düşerek, tüm Makioka ailesine karşı kin besleyip intikam almaya çalışmayacağını kim söyleyebilirdi? Üstelik Yukiko'nun evlilik işi kulağına giderse Mimaki'lerin duyması için ne oyunlar çevirirdi kim bilir? Her şeyi şimdiden açık açık anlatmak, anlayışlarına sığınmak daha iyi olmaz mıydı? Mimaki, Taeko'yu sorun etmediğini söylediğine göre saklamaya çalışmaktansa, böyle yapmak daha akıllıca olurdu. Belki hiç ummadıkları kadar yolunda giderdi her şey. Yok, olmaz... Mimaki belki, Taeko'yla ilgili en korkunç şeyleri bile dert etmeyebilirdi ancak çevresindekiler, babası Vikont, Kunishima'lar mutlaka bir şey derlerdi. Vikont ve akrabaları böyle bir kızları olan aileyle evlilik bağı kurulmasına izin verirler miydi?

Ah... sahiden bu kez de olmayacak bu iş... Yukiko'nun haline çok üzülüyorum...

Sachiko derin derin iç geçirerek yatakta döndü. Gözlerini şöyle bir açıp baktığında odanın tamamen aydınlandığını gördü. Yan taraftaki yatakta Yukiko ve Taeko, tıpkı çocukluklarındaki gibi sırt sırta vermiş öyle uyuyorlardı. Sachiko, kendisine dönük yatan Yukiko'nun uyuyuşuna, yüzünün şeffaf beyazlığına bakarak, acaba rüyasında ne görüyor diye aklından geçirerek uzun uzun seyretti.

Otuz üçüncü bölüm

Teinosuke, Taeko'nun hamile kaldığını, Tokyo'dan döndükleri günün akşamı karısından işitti. Sachiko, Yukiko'ya da o sabah otelde, Taeko iki-üç dakikalığına yanla-

rından ayrıldığında söyleyivermişti. Eve döndüğünde, kocasını görür görmez daha fazla içinde tutamayacağını anlamış akşam yemeğini oturmalarından hemen önce, "Biraz gelebilir misin?" diyerek üst kata çağırmış, Yukiko'nun görücüye çıkmasından başlayarak, Taeko'ya kadar her şeyi anlatmıştı.

"Sana güzel haberlerle gelmek istiyordum... Yine böyle bir şeyle başını ağrıtıyorum," dedi Sachiko.

Teinosuke bir yandan da ağlayan karısını teselli ederek, "Haklısın, tam da Yukiko için hayırlı bir kısmetin çıktığı böyle bir anda kötü olmuş. Fakat böyle bir şey yüzünden bu işin bozulacağına inanmıyorum. Ben halledeceğim, o kadar endişe edilecek bir şey yok, her şeyi bana bırak. Bana iki-üç gün izin ver ne yapabileceğimizi düşüneyim," demekle yetindi, o an için başka bir şey söylemedi.

Birkaç gün sonra Sachiko'yu müştemilattaki çalışma odasına çağırarak, "Şöyle yaparsak nasıl olur?" diye sordu. "Üç-dört aylık hamile olduğunu söylediğine göre orada farklı bir şey çıkacağını sanmıyorum ama evvela bir uzman doktora gösterelim, ne olduğundan emin olalım. Böylece doğumun ne zaman olacağını öğrenmiş oluruz. İkincisi hava değişimi için bir yerlere gönderelim. Bunun için Arima Kaplıcaları en uygunu. Neyse ki, Taeko kendi dairesinde yaşıyor. Bu andan itibaren buraya giriş çıkışını tamamen yasaklayalım. Bir gece dairesinden araba onu alsın, Arima'ya gönderelim. Yanına da, O-Haru'yu verelim. Onu da sıkı sıkı tembihleyelim. Söylemeye bile gerek yok, Arima'da kalacağı handa Makioka adını kullanmayacak. Sıhhati için hava değişimine gelmiş evli bir hanım olarak kalacak. Doğuma kadar orada kalır. Doğumu Arima'da da yapabilir ya da duyulmayacağına kanaat getirirsek hemen öncesinde Kobe'de bir hastaneye yatırırız. Buna o zamanki duruma göre karar veririz. Tüm bun-

ları gerçekleştirmek için Taeko ve konunun muhatabı Miyoshi denilen o adamın olurunu almamız gerekir. Ben bizzat onlarla bu konuda konuşarak ikna edeceğim. Bence durum böyle olduğuna göre her ikisinin bir an önce evlenmesi gerekir. Benim de buna bir itirazım yok. Ancak Taeko'nun ailesinin rızası olmadan Miyoshi denilen adamla ilişkiye girdiği, üstüne bir de gebe kaldığı başkalarının kulağına giderse hoş olmaz. O yüzden bir süreliğine ikisinin görüşmelerini engelleyelim. Buna karşılık olarak, biz karıkoca Taeko'nun sorumluluğunu yüklenelim. Bir sorun çıkmadan doğum yapması için elimizden geleni yapalım. Sonrasında uygun bir zamanda, Taeko ve çocuğunu, Miyoshi'nin yanına göndereceğiz elbette. İkisinin evlenmesine de izin vereceğiz. Eniştemlerin rızasını almak için elimizden geleni yapacağız. Bunun için çok uzun süre beklemeleri gerekmeyecek. Yukiko'nun bu seferki evlilik meselesi bir şekilde kesinleşene kadar olacağını düşünseler yeter," dedi. Genel hatlarıyla bunları söylemişti. Onları ikna edecek, Taeko'nun bir süreliğine insanların gözünden uzak bir yerlere gitmesini sağlayacak, hamileliğini mümkün olduğunda kimsenin duymaması için ellerinden geleni yapacaklardı. Gerçeği bilen, hisseden sadece Taeko ile Miyoshi, Okubata, Teinosuke'ler ve Yukiko'ydu. Bir de O-Haru ve diğer hizmetçilerin öğrenmesi kaçınılmazdı. Bunun dışında kimsenin öğrenmemesine dikkat edeceklerdi.

Teinosuke, karısının hâlâ Okubata'nın kötü bir şeyler yapacağından endişe etmesine üzerine, "O konuda bir an evvel gidip kendisiyle konuşacağım," dedi. Sachiko'nun korkusu şuydu: Olur da Okubata kendi ismini lekelemeyi göze alırsa o zaman her türlü şeyi yapabilirdi. İsterse, işi kan döküp yaralamaya kadar vardırabilir, gazetelere kadar çıkabilir, Makioka'ları karalamaya çalışabilirdi. Bunları yapmasını engelleyecek bir şey yoktu. Teinosuke tüm

bunlara gülerek, "Bunlar yersiz korkular. Okubata ne kadar yoldan çıkmış bir delikanlı gibi gözükse de, sonuçta iyi bir ailenin el bebek gül bebek büyümüş oğlu. Öyle kabadayılıklar falan yapamaz. Yapmayı aklından geçirse bile, öyle kan dökecek cesaret onda nerede? Ayrıca Taeko ile ilişkisi en başından beri iki aile tarafından bir kez olsun kabul edilmedi, öyle değil mi? Böyle baktığında bu konuda bir şey söylemeye hiçbir hakkı yok. Ayrıca Taeko, kendisine bir sevgi beslemiyor, artık Miyoshi denilen o adamdan da çocuğu olacağına göre, Okubata için en iyisi düzgün bir şekilde tamamen aralarından çekilmek. Başka bir yolu yok. Evet, yazık ancak vazgeçmesi için açıkça kendisiyle konuştuğumda, karşı çıkacak durumda değil, olasılıkla söylediklerimi anlayıp kabul edecektir," dedi.

Teinosuke hemen ertesi gün, bu söylediklerini hayata geçirmek için çalışmaya başladı. İlk iş olarak Kōrokusō'daki dairesine giderek Taeko'yla görüştü. Ardından Kobe'ye Minatogawa'da bir apartman dairesinde yaşayan Miyoshi' nin yanına giderek onunla da konuştu. Sachiko, Miyoshi' nin nasıl bir adam olduğunu sorduğunda, Teinosuke hiç ummadığı kadar düzgün bir delikanlı olduğunu söyledi: "Sadece bir saat kadar görüştük. O yüzden öyle uzun uzadıya inceleyemedim. Fakat bu delikanlı Itakura'ya göre çok daha düzgün, güvenilir biri gibi göründü bana. Ben olanlardan kendisini suçlayacak hiçbir şey söylemedim. Kendisi durumun bu hale gelmesinde kendi sorumluluğu olduğunu da kabul ederek düzgün bir şekilde affımıza sığındığını söyledi. Söylediklerinden çıkardığım kadarıyla ikisi arasında olanlar Miyoshi'den çıkmamış. Taeko onu ayartmış görünüyor. Miyoshi, 'Bunu söylemek ödleklik gibi görünecek. Tamam, benim bu konuda iradesiz davrandığım doğru ancak asla böyle bir şey olmasını istemediğimi söyleyebilirim. Tüm olanlardan dolayı kendimi çaresiz böyle bir hatanın içinde buldum. En azından bu

kadarını bilmenizi istiyorum. Koisan'ın kendisine de sorarsanız bu söylediklerimin yalan olmadığını anlarsınız,' dedi bana. Doğruyu söylüyor gözüküyordu. Neyse, sonunda kendisine önerdiklerimi kabul etmekle kalmadı, ne söylemek istediğimi de anladı, çok duygulandı. Sonra da şöyle dedi: 'Ben Koisan gibi birini kendime eş olarak alabilecek değerde bir insan değilim. Bunu biliyorum. Ancak gelecekte evlenmemize izin verirseniz, size söz veriyorum onu mutlu etmek için elimden geleni yapacağım. Kendi sorumluluğumun farkındayım. İzin vereceğiniz umuduyla yavaş yavaş para biriktirmeye başladım. En azından kendi dükkânımı açmaya çalışacağım. Pek salaş olmayan, Batılıların gelip gideceği bir bar açmayı düşünüyorum. Koisan da zamanla Batı terziliğinde ilerleyince karıkoca birlikte kendi ayaklarımızın üzerinde durabileceğimizi söylüyor. Ekonomik açıdan size yük olmayacağız,' dedi." Teinosuke karısına bunları anlattı.

Ertesi gün Taeko, Hyōgo'da Funakoshi Hastanesi'nin doğum kliniğine gitti. Muayene sonucu, hamileliğinin daha beş ayı doldurmadığını, doğumun bir dahaki sene nisan ayı başı gibi olacağını öğrendi. Sachiko'lar planladıkları gibi, ekim sonunda bir gün akşam vakti, O-Haru'yu yanına katarak Taeko'yu gizlice Arima'ya gönderdiler. Bunu yaparken, ihtiyatlı davranarak özellikle bildikleri bir yerden araba istemekten kaçındılar. Devlet Demiryolları'nın Motoyama İstasyonu yakınlarından bir araba çağırdılar. Kobe'de özellikle araba değiştirterek dağ yolundan Arima'ya yolladılar. Sachiko, O-Haru'ya Taeko'nun artık Abe soyadını kullanacağını, beş-altı ay kadar Hana-no-bo Hanı'nda kalacaklarını söyledi. Kaldıkları süre boyunca Taeko'ya "hanımefendi" diye hitap etmesini asla "küçükhanım" ya da " Koisan" dememesini, Ashiya'ya bir şey iletmesi gerektiğinde ya kendisi gelmesini ya da birini göndermesini, hiçbir şekilde telefon açmamasını,

Taeko'nun Miyoshi denilen adamla görüşmesinin yasak olduğunu, Miyoshi'ye Taeko'yu nereye gönderdiklerini söylemeyeceklerini, O-Haru'nun da buna dikkat etmesini, mektup, telefon, ziyaretçi konusunda çok dikkatli olmasını sıkı sıkı tembihledi. O-Haru, "Artık böyle olduğu için söyleyebiliyorum efendim, biz hepimiz siz daha Tokyo'ya gitmeden Koisan'ın karnının yüklü olduğunu fark etmiştik," dediğinde Sachiko'nun şaşkınlıktan ağzı açık kalmıştı. "Baksana, nasıl anladınız?" diye sorunca O-Haru, "İlk, O-Teru Kalfa fark etti. 'Koisan çok tuhaf gözüküyor. Acaba öyle mi?' dedi efendim. Sadece bize söyledi. Başka kimseyle konuşmadı efendim," dedi.

Taeko'yu, O-Haru'yla birlikte Arima'ya gönderdikten sonra bir gün Teinosuke eve döndüğünde, "Bugün Okubata'yla görüştüm," dedi. Karısına şunları anlattı: "Okubata'nın Nishinomiya Ipponmatsu yakınlarında yaşadığını biliyordum. Oraya gidince artık orada olmadığını öğrendim. Çevredekilere sorduğumda bu ayın başında evini boşalttığını, Shukugawa'da Pine Crest Oteli'ne yerleştiğini duydum. Oraya sorduğumda da bir hafta kadar kaldığını, sonra oradan ayrıldığını öğrendim. Tōroen taraflarında Eiraku Evleri'ne taşındığını söylediler. Sonunda orada kendisini buldum, görüşebildim. Çok sakin geçmedi ancak aşağı yukarı istediğimiz sonucu aldık," diye anlattı. Teinosuke, Okubata ile konuşurken, "Taeko gibi kötü huylu bir kız kardeşimiz olması tamamen bizim yüz karamız. Senin onunla ilişkin tam bir talihsizlikten başka bir şey değil. Buna üzülmekten başka bir şey gelmiyor elimizden," diyerek konuyu açmıştı. Okubata en başta çok anlayışlı davranınca Teinosuke bir nefes almıştı ama hemen ardından, "Peki Koisan nerede? O-Haru Kalfa da onunla mı?" gibi sebebi belirsiz şeyler sormaya başlamış, Taeko'nun nerede olduğunu anlamaya çalışıp durmuştu. Teinosuke, "Yok, nerede olduğunu sorma lüt-

fen. Söyleyemem. Kendisinin nerede olduğunu Miyoshi bile bilmiyor," dediğinde, "Demek öyle," diye cevap verip düşüncelere dalmıştı. Teinosuke, "Taeko'nun nerede, ne yaptığının seninle bir ilgisi olmadığını düşünemez misin?" diye sorunca bozulmuş, "Ne olursa olsun ben artık vazgeçtim ancak siz Koisan'la öyle bir adamın evlenmesine izin mi vereceksiniz? O adam şimdi çalıştığı yere gelmeden önce deniz aşırı buharlı gemilerde barmenlik yaptığını söylüyor. Ne idüğü belirsiz bir adam. Onunla karşılaştırınca, Itakura bile en azından yeri yurdu belli olan biriydi. Miyoshi'nin ailesi hakkında tek bir şey işitmedim. Öyle gemilerde falan çalıştığına göre nasıl bir geçmişi var, belirsiz," demişti. Teinosuke onun suyuna gitmeye çalışarak, "Uyarın için sağ ol. Bu konu benim de aklıma takılıyor," diye cevap vermişti. "Biraz bencilce olacak... yerden göğe kadar Taeko'ya kızmakta haklısın ancak ablalarının bu işte hiçbir günahı yok. Lütfen onları, bizi düşünerek Taeko'nun hamileliğini sır olarak saklayamaz mısın? Olur da bu durum duyulursa, en çok zarar görecek olan daha nereye gideceği, kiminle evleneceği belirsiz Yukiko olacaktır," diyerek, "bu konuda kimseye bir şey söylemeyeceğine söz verir misin?" diye sormuştu. Okubata'nın ağzından gönülsüzce de olsa şu laflar çıkmıştı: "Bundan endişe duymanıza gerek yok. Ben Koisan'a kızgın falan değilim. Öyle ablalarını falan zor durumda bırakmayı aklımdan bile geçirmem."

Bu konunun biraz yoluna girdiğini düşünen Teinosuke rahatlamış, oradan Osaka'daki ofisine gitmişti. Çok geçmeden Okubata'dan telefon geldi. "Az önce konuştuklarımızla ilgili olarak benim de bir isteğim olacak. Görüşmemiz mümkün mü? Bir maniniz yoksa şimdi uğramak istiyorum," dedi. Teinosuke'nin, "Bekliyorum," diye cevap vermesinin üzerinden çok geçmeden geldi. Teinosuke ile karşılıklı oturduklarında yerinde huzursuzca kı-

pırdandı sonra birden dokunaklı bir ifadeyle konuşmaya başladı: "Bu sabah söylediklerinizi duyduktan sonra tamamen vazgeçmekten başka bir yol olmadığını biliyorum. Sadece on yıldan fazladır sevgilim olan birinden ayrılmak zorunda kalmak anlatılması mümkün olmayacak kadar üzücü bir şey. Bunu anlamanızı istiyorum. Üstelik bildiğinizi sanıyorum ancak Koisan yüzünden ağabeyim ve akrabalarım tarafından bir başıma bırakıldım. Yakın zamana kadar en azından mütevazı kiralık bir evde yaşayabiliyordum. Şimdi sizin de gördüğünüz gibi kötü bir apartman dairesinde bekâr hayatı yaşamaya başladım. Üstüne Koisan beni terk etti. Artık şu dünyada hiç kimsem kalmadı." Gayet dramatik bir tavırla bunları söyledikten sonra yüzünde yapmacık bir gülümsemeyle, "Size böyle bir şeyi hiç söylemek istemezdim ama son zamanlarda çok az bir parayla idare etmek durumundayım. Dile getirmek zor olsa da Koisan için yaptığım bir miktar harcama var. Bunu geri istemem mümkün mü?" derken yüzü gerçekten kızarmıştı. "Öyle geri alma düşüncesiyle yaptığım harcamalar değildi. Zor durumda olmasam asla böyle bir şeyi istemezdim," diye ekledi. Teinosuke bunun üzerine, "Madem böyle bir şey var. En doğrusu masraflarınızı ödememiz olacaktır. Ne kadardı acaba?" diye sordu. Okubata, "Tam olarak ne kadar olduğunu söylemem mümkün değil, Koisan'ın kendisine de sorup öğrenebilirsiniz. İki bin yen kadar verirseniz yeterli," diye cevap verdi. Teinosuke bir an, Taeko'ya sorduktan sonra parayı vermeyi aklından geçirdi. Fakat Taeko'dan uzak durması ve ağzını kapalı tutması için bu miktarı ödemenin fazla olmadığına, aksine kafalarının rahat edeceğine kanaat getirerek, "Hemen takdim edeyim," diyerek oracıkta bir çek yazıp verdi. "Lütfen size rica ettiğim konuda ihtiyatlı davranmanızı, Taeko'nun hamileliğini kimseye söylememenizi rica ediyorum," dediğinde Okubata, "Bunu biliyo-

rum, endişe etmenize hiç gerek yok," dedi. Böylece o konu da bir hale yola girmiş oldu.

Itani'nin kızı Mitsuyo'dan Sachiko'ya mektup geldiğinde, karıkoca Taeko meselesini halletmekle meşguldüler. Mitsuyo, üç kız kardeşe oralara kadar annesini yolcu etmeye geldikleri için teşekkür ediyor, annesinin keyfi yerinde bir şekilde gemiye bindiğini haber veriyordu. "Mimaki Bey kasım ayının ortalarında Kansai'ye gelecek. Ashiya'yı da ziyaret etmek istiyor. Eşinizle bizzat tanışmak istiyor. Karıkoca Kunishimalar'ın da sizlere selamı var," diye yazıyordu. Bunun üzerinden bir hafta kadar geçtikten sonra bu sefer Shibuya'dan ablasından mektup geldi. Ablasının yazmak için özel bir sebebi yoksa eline fırçayı almadığını bilen Sachiko merakla zarfı açtı. Mektup oradan buradan bahsediyordu. Başka bir şey yoktu.

5 Kasım

Sevgili Sachiko,

Son geldiğinde uzun aradan sonra şöyle rahat rahat görüşebiliriz diye ummuştum. Zamanının olmamasına çok üzüldüm. Kabuki-za Tiyatrosu'nda iyi vakit geçirdiniz mi? Bir dahaki sefere mutlaka beni de davet et, olur mu?

Mimaki Bey meselesiyle ilgili görüştüğümüzden beri bir gelişme oldu mu? Eniştenle konuşmak için henüz erken diye düşündüm, bir şey anlatmadım. Bu sefer her şeyin yolunda gitmesi için dua ediyorum. Diğer taraf adı sanı belli birinin oğlu olduğu için herhalde gerek yoktur ama sorup soruşturmamız gerektiğini düşünüyorsanız biz yaparız, lütfen haber verin. Sahiden her seferinde her şeyi sana ve Teinosuke'ye bırakmaktan mahcubiyet duyuyorum

Çocuklar artık büyüdüler, kendi başlarının çaresine bakmaya başladılar. O sayede, mektup yazmaya vaktim oldu. Arada kaligrafi de çalışıyorum. Sachiko sen de, Yukiko da hâlâ

kaligrafi hocasına gidiyor musunuz? Alıştırma kitabım yok, zor oluyor, sizin eski notlarınız varsa yollar mısın? Üzerinde hocanın düzeltmeleri varsa daha iyi olur.

Senden bir şey daha isteyeceğim. Kullanmadığın eski kimono içliklerin varsa bana gönderebilir misin? Sachiko'cuğum, eskileri tamir edip işe yarar hale getiriyorum. Atmayı ya da hizmetçilere vermeyi düşündüğün şeyleri bana göndersen olur. Seninki olmasa da, Yukiko'nun ya da Koisan'ınkiler de olur. Büzgülü dize kadar iç donu da işime yarar. Çocuklar büyüdükçe kendi başlarının çaresine bakmasına bakıyorlar ama bir yandan da masrafları giderek artıyor. Oradan buradan kısmadan, idareli olmadan olmuyor. Kıt kanaat bir evi çekip çevirmek çok zor. Ne zaman rahata ereceğim acaba?

Bugün nedense içimden sana yazmak geldi. Baksana hiç fark etmeden yakınmaya başlamışım. Daha fazla yazıp senin de başını ağrıtmayayım. En kısa zamanda güzel haberler almayı umuyorum. Mektubuma son verirken Teinosuke'ye, Etsuko'ya ve Yukiko'ya da selamlarımı yolluyorum.

Tsuruko

Sachiko mektubu okurken son görüşmelerinde Dōgenzaka'daki evinin kapısında arabanın penceresinden vedalaşırken ablasının ağlayışını hatırladı. Ablası içinden yazmak geldiğini, öylesine mektup yazdığını söylüyordu, bir şeyler de istemişti. Ama o gün kendisini davet etmediklerini hâlâ hatırlıyordu. O konuda gücenikliğini dolaylı da olsa anlatıyordu belki. Şimdiye kadar ablasından gelen mektuplarda, genellikle kız kardeşleriyle ilgili ne yapmaları gerektiğini yazmıştı. Sachiko onunla yüz yüze görüştüğünde her zaman nazik ve sevecen olan ablası, eline fırçayı alınca azarlarmış gibi yazdığından, böyle bir mektup gelmesine şaşırmıştı. Ablasının istediklerini hemen yollamış ancak hemen cevap yazmamıştı.

Bayan Hening, kızı Friedl'in, babasıyla birlikte Berlin'e gideceğini haber vermeye geldiğinde kasımın ortalarıydı. Savaşın devam ettiği sırada Avrupa'ya kızını gönderme konusunda çok kararsız kalmıştı. Kızı dans eğitimi almak için ne olursa olsun gitmek istemiş, dediklerini dinlememişti. Kocası, "Madem o kadar gitmek istiyor ben götürürüm," deyince Bayan Hening de çaresiz kabul etmişti. Yanlarında başkaları da olacaktı. O yüzden yolculuk için endişe etmesine gerek yoktu. Ulaştıklarında mutlaka Stolz' lara da uğrayacaklardı. Bayan Hening, "Kendilerine iletmek istediğiniz bir şey var mı? Kızıma verebilirsiniz," dedi. Sachiko geçen haziranda Bayan Hening'e Almanca bir mektup yazdırmış, mektubun yanına dans yelpazesi ve krepdöşin kumaşı koyup Hamburg'a postalamıştı. Ancak Stolz'lardan bir ses soluk çıkmadığı için endişe ediyordu. Bu vesileyle bir şeyler göndermeye karar verdi. "Kızınız yola çıkmadan size getireceğim," dedi. Sonraki günlerde Rosemarie'ye hediye olarak inci bir yüzük buldu, Bayan Stolz'a da bir mektup yazdı, bunları Hening'lere teslim etti.

Mimaki, Mitsuyo'nun önceden haber verdiği şekilde ayın yirmisi gibi geldi. Bir gün sonra akşam Vikont'un Saga'daki evinden Sachiko'lara telefon ederek, "Dün Tokyo'dan geldim. İki-üç gün kalmayı planlıyorum. Eşinizin evde olduğu bir zaman ziyaretinize gelmek istiyorum," dedi. Sachiko, "Akşam saatlerinde dilediğiniz zaman buyurun gelin," cevabını verdiğinde, "Öyleyse yarın uğrayacağım," dedi.

Mimaki, bir sonraki gün dört sularında geldi. Erkenden eve dönen Teinosuke ile salonda otuz-kırk dakika kadar sohbet ettiler. Daha sonra Sachiko, Yukiko ve Etsuko'yu da alarak hep birlikte Kobe'ye gittiler. Oriental Hotel Grill'de yemek yediler. Shinkeihan hattıyla Saga'ya döne-

cek olan Mimaki'yi, Hankyū'ya kadar geçirdiler. Orada ayrıldılar. Mimaki, Tokyo'daki gibiydi. Teinosuke'yle henüz yeni tanıştıkları halde, onun yanında da samimi, hoşsohbet, arkadaş canlısı tavırları dikkat çekiyordu. Öncekinden de fazla içti. Yemek bittikten sonra da elinden viski bardağı düşmedi. Şakalarının ardı arkası kesilmedi. Etsuko onu çok sevmişti. Dönüşte yolda yürürlerken sanki öz amcasıymış gibi Mimaki'nin elini tuttu. Hatta annesinin kulağına, "Ablamla evlenseler ne güzel olur," diye fısıldadı. Karısı, Teinosuke'ye, "Sen ne düşünüyorsun? Nasıl buldun?" diye sorduğunda kocası biraz düşündükten sonra şöyle cevapladı: "Oturup konuştuğunda elbette hoş biri. İnsanda iyi intiba bıraktığını söylemeye bile gerek yok. Ben de kendisinden oldukça hoşlandım. Ama böyle arkadaş canlısı insanlar aslında zor kişilerdir. Karılarına çok çektirdiklerini kaç kez gördüm. Özellikle iyi bir aileden küçük efendi olduklarında böyle şeyler daha çok oluyor. Öyle en başından hayranlıktan ölüp bitmeye gerek yok." Bunları söyledikten sonra, "Ailesini sorup soruşturmaya gerek olmasa da, adamın yaptıklarını, nasıl biri olduğunu, şimdiye kadar neden evlenmemiş olduğunu iyice bir öğrenmek gerek," diye ekleyerek oldukça ihtiyatla cevap verdi.

Otuz dördüncü bölüm

Mimaki, Teinosuke'nin kendisini baştan aşağıya imtihan edeceğini bilerek gelmişti. Bu nedenle evlilik meselesini açmadan, mimariden, resimden bahsetti; Tokyo'daki en bilinen parkları, eski tapınakları, Vikont babasının Saga'daki evinin korusu ve göleti olan bahçesinin

manzarasını anlattı. Babası Hirochika Mimaki'nin kendi babası Hirozane Mimaki'den işittiği İmparator Meiji ve eşi sabık İmparatoriçe Shōken'den; Batı yemeklerinden, Batı içkisine kadar her konuda konuştu. Asıl konudan bahsetmeden ayrıldı.

Mimaki'nin Kansai'den ayrılmasının üzerinden on gün kadar geçmişti. Bir pazar sabahı Mitsuyo, önceden haber vermeden bir anda kapıda belirdi. Çalıştığı şirketin bir işi için Osaka'ya gelmişti. Mimaki'nin mesajını da getirmişti: "Mimaki Bey, size uğramamı istedi. Kendisinin imtihanı geçip geçmediğini sizden öğrenmemi istedi. Patronum Kunishima Bey de durumu merak ediyor," dedi. Sachiko, Teinosuke'nin söylediklerini de göz önünde bulundurarak, "Halen kendisini araştırıyoruz. Aralık ayında eşim Tokyo'ya gelecek. O sırada aile büyüklerimize danışacak. O vesileyle kendilerine de uğrayacaktır," diye cevap verdi. Mitsuyo bunları duyunca, "Aklınıza takılan nedir acaba? Son zamanlarda Mimaki Bey'e en yakın olanlardan biriyim. Eksik yönlerini de, iyi yönlerini de biliyorum. Aklınıza takılan şeyleri bana sorarsanız olduğu gibi anlatırım size. Böyle yapmak dışarıda sorup soruşturmaktan daha çabuk olacaktır. Ne varsa sorun lütfen," diyerek, annesini andıran bir tez canlılıkla onu sıkıştırdı. Sachiko nasıl cevap vereceğini bilemeyince, Teinosuke'yi çağırdı. Mitsuyo ona da aynı şeyleri söyleyince, Teinosuke açıkça aklındakileri sordu. Bunun sonucunda şu konular açıklığa kavuşmuş oldu: Genellikle gördükleri gibi teklifsiz, neşeli bir beydi. Ancak tahmin edilmeyecek bir şekilde ruh hali değişebilirdi. Yerine göre keyifsiz olduğu olurdu. Farklı anneden Masahiro adında bir ağabeyi vardı. Ağabeyi Vikont'un vârisiydi. Onunla arası iyi değildi. Epey didişirlerdi. Mitsuyo kendisi tanık olmamıştı ancak tepesi attığında üvey ağabeyini pataklamak istediğini duymuş-

tu. İçki kötü yönüydü, sarhoş olduğunda haşinleşiyordu. Artık yaşını başını aldığından kendini kaybedecek kadar içmesi binde bir oluyordu. Haşinliği de azalmıştı. Üzerinde Amerika etkisi olduğu için bir *lady*'e karşı her zaman çok nazik davranırdı. Ne kadar sarhoş olursa olsun, bir kadına el kaldırdığı olmamıştı. Mitsuyo, bu konuda içlerinin rahat etmesini söylemişti. Bir-iki eksik yönünü daha söyleyecek olursa, her şeyi çok çabuk kavramasına, çok geniş ilgi alanları olmasına rağmen, aklı çok çabuk dağılıyordu, tek bir şeye odaklanacak sabrı yoktu. Başkalarını yemeğe davet etmekten, yardımlarına koşmaktan çok hoşlanıyordu. Bol keseden harcamayı seviyordu ancak para kazanma konusunda pek becerikli değildi. Mitsuyo, Teinosuke'nin sormadığı şeylere kadar anlatmıştı. Teinosuke, "Bu kadarıyla Mimaki Bey'in nasıl biri olduğunu aşağı yukarı anladım. Ancak çekindiğim bir nokta var. Aklıma en çok takılan şey evlendikten sonra nasıl yaşayacakları. Böyle açıkça söylemek biraz ayıp olacak ancak beyefendi bugüne kadar babasından aldığı parayla, kafasına göre yaşamış. Diğer yandan, kendisinin elini atmadığı hiçbir iş olmamasına rağmen hani şudur diyebileceğimiz bir başarısı gözükmüyor. Diyelim ki, Kunishima Bey'in yardımıyla mimar oldu. Ancak oradan bir şey çıkıp çıkmayacağı konusunda endişeliyim. O konuda sorun olmayacak desek de, Japonya o tür eserler veren bir mimarın ayakta kalabileceği bir dönemde değil. Durum önümüzdeki üç-dört yıl içinde de çözülecek gibi görünmüyor. O süre boyunca yaşamını nasıl sürdürmeyi düşünüyor acaba? Kunishima Bey'in araya girmesiyle babası Vikont'un desteğini alacağını söylediler ancak bu durum beş-altı yıl, hatta on yıl sürecek olursa sonsuza kadar yardım edecek değil herhalde. Hem böyle tüm yaşamları Vikont'a külfet olarak geçip gidecek. Bununla ilgili içim hiç rahat değil. Bu konuda bir şeyler yapmaları mümkün

olabilir mi acaba? Böyle şeyler söylediğim için kusuruma bakmayın. Doğrusunu söyleyecek olursam biz de bu işin müspet sonuçlanmasını çok istiyoruz. Kızımızı almasına rızamız var. Gelecek ay Tokyo'ya gittiğimde, Kunishima Bey'le bizzat tanışıp görüşeceğim, şimdi bahsettiğim konuyu tekrar kendisine açarak soracağım," dedi. Mitsuyo, "Demek öyle. Durumu çok iyi anladım. Böyle bir endişeniz olması gayet tabii bir şey," diye ona hak verdi. "Bu konuya benim cevap vermem mümkün değil. Döndükten sonra patronuma durumu ileteceğim. Gelecekleri konusunda sizi temin etmenin bir yolunu bulalım. Önümüzdeki ay sizi bekliyoruz," dedi. Akşam yemeğine davet ettiklerinde, gece treniyle yola çıkacağını söyleyerek kabul etmedi. Bir süre sonra izin isteyip ayrıldı.

Sachiko, aralık ayının başında Yukiko'yu da alarak Kyoto Kyomizu-dera'yı ziyaret etti. Taeko'nun sağ salim doğum yapması için dua ettiler, muska aldılar. Sanki sözleşmişler gibi Miyoshi'den Teinosuke'nin ofisine, "Koisan'a iletebilirseniz sevinirim," notuyla birlikte Nakayama-dera'nın muskası geldi. Bu iki muskayı, şans eseri eve dönmüş olan O-Haru'yla gönderdiler. Epeydir Taeko'yu görmeyen Sachiko, O-Haru'dan Taeko'nun sabah akşam düzenli olarak yürüyüş yaptığını, onun dışındaki zamanını odasına kapanarak geçirdiğini öğrendi. Yürüyüş yaparken mümkün olduğunca şehirden uzakta, ıssız dağ yollarında yürümeyi tercih ediyordu. Odasındayken roman okuyor, uzun süredir elini sürmediği yapma bebek işiyle uğraşıyor, bebek için kıyafetler dikiyordu. Hiç kimseden mektup almamıştı, tuhaf bir telefon falan da gelmemişti.

Bunları anlatan O-Haru, "Bu arada, bugün Kyrilenko Bey'le karşılaştık efendim," dedikten sonra şunları anlattı: Az önce Arima'dan Kamiari treniyle dönmüştü. Kobe'de son durakta turnikelerin çıkışında ağabey Kyrilenko ile karşılaşmıştı. O-Haru kendisini sadece iki-üç kez görmüş-

tü. Ne yapacağını bilemezken diğeri, kendisini tanıyıp gülümsemişti. O-Haru da eğilerek cevap verince, Kyrilenko, "Tek başına mısın?" diye sormuştu. O-Haru, "Evet efendim, tek başımayım. Suzurantai'a kadar gitmiştim," demişti. Kyrilenko, "Makioka'lar nasıllar? Hepsi iyidir umarım. Taeko Hanım neler yapıyor?" diye sormuştu. "Evet efendim, kimsede bir değişiklik yok, herkes iyi," demişti O-Haru da. Kyrilenko, "Çok uzun zamandır göremedim kendilerini. Lütfen selamlarımı ilet. Ben de şimdi Arima'ya gidiyordum," diyerek turnikelerden geçmişti. O-Haru onun gittiğini görmesine rağmen, "Katharina Hanım'dan haber alıyor musunuz? Savaş çıkınca, Londra, Alman hava saldırılarıyla çok zor durumdaymış, değil mi efendim? Katharina Hanım ne yapıyor acaba? Hepimiz kendisi için endişeleniyoruz efendim," diye sormuştu. "Teşekkür ederim. Endişelenecek bir şey yok. Katharina'nın eylülde gönderdiği mektup geçen gün elimize ulaştı. Evi Londra'nın banliyösündeymiş. Alman uçaklarının geçiş yolu üzerindeymiş. Sabah akşam tepelerinden bombardıman uçakları geçiyormuş. İyice derine yapılmış bir sığınakları varmış. Orada lambaları sonuna kadar yakıyor, dans müzikleri koyarak, kokteyl içerek dans ediyorlarmış. 'Savaş pek eğlenceli, korkacak bir şey yok,' diye yazmış. Sizinkilere endişe etmemelerini söyle lütfen," deyip gülümseyerek yanından ayrılmış. O-Haru bunları anlatmıştı. Sachiko anlatılanları, "Tam da Katharina'nın yapacağı bir şey," diye eğlenerek dinlemişti. Çenesi düşük O-Haru acaba ağzından bir şey kaçırdı mı diye endişe etmiş, "Kyrilenko Bey, Koisan'la ilgili bir şey sormadı mı?" deyince O-Haru, "Hayır efendim... Hiç sormadı," diye cevap vermişti. Sachiko bunun üzerine biraz üstelemiş, "Sahiden mi O-Haru Kalfa? Gerçekten ağzından bir şey kaçırmadın, değil mi?" diye yoklamış, "Koisan'ın durumundan haberdar görünüyor muydu?" diye sormuştu. O-Haru kesin bir dille, "Ha-

yır efendim, bir şey biliyor gibi gözükmüyordu," deyince içi biraz rahat etmişti. "Ne olursa olsun hana girip çıkarken kimseye görünmemeye çalış. Tek başınayken neyse de, Taeko'yla yürüyüşe çıktığınızda kimle karşılaşacağınız belli olmaz. Çok dikkatli olmanızı istiyorum," diye sıkı sıkı tembihleyerek gönderdi.

Teinosuke, aralık ayının bitmesine yakın, ayın yirmi ikisinde bir iş vesilesiyle Tokyo'ya gitti. O arada, iki-üç yerden soruşturarak Mimaki'nin nasıl biri olduğunu, bilmedikleri yönlerini, babası Vikont ve üvey kardeşleriyle ilişkilerini iyice öğrendi. Mitsuyo'nun söylediklerinin doğruluğundan emin oldu. En önemli sorun yaşamlarını nasıl sürdürecekleriydi. Kunishima'yı bizzat ziyaret ederek sordu. Ancak, kesin bir teminat alması mümkün olmadı. Özetle babası Vikont'la görüşeceğini, hemen bugün olmasa da, yeni çiftin evlerini almasını, makul bir süre yetecek kadar masraflarını karşılamasını sağlamaya çalışacaktı. Paranın boş yere harcanmasına engel olmak için Kunishima parayı kendisi emanet alarak, her ay belli bir miktar verecekti. Bunların sözünü verebilirdi. "Sonrasında da zorda kalmalarına izin vermeyeceğim. Bu konuda bana güvenemez misiniz? Ben Mimaki Bey'in bir mimar olarak çok yetenekli olduğuna inanıyorum. Bu zor dönemler geçtiğinde, işini yeniden kurmasını sağlayacağım. İnsanlar farklı görüyor olabilir ama ben bu dönemin öyle uzun süreceğine inanmıyorum. Oldu da sürse bile, o arada boğazlarına olsun yetecek bir şeyler bulunur, değil mi?" diye konuşmuş, "Elimden geldiğince ben yanlarında olacağım," demiş başka bir şey söylememişti. Teinosuke'ye, Mimaki'nin mimari planlarını yaptığı Kunishima'ların evini gezdirip göstermişler ancak kendisi mimari konusunda pek bir şey bilmediğinden, Mimaki'nin ne kadar yetenekli olduğunu anlamamıştı. Fakat Kunishima gibi toplumda belli bir yeri olan biri kendisinden bu kadar etkilenerek,

gelecekleri konusunda teminat verdiğine göre buna inanmaktan başka bir şey yapılamazdı. Ayrıca açıkçası Sachiko'nun bu işin olması konusunda Kunishima'dan daha hevesli olduğu görülüyordu. Teinosuke henüz karısından doğrudan işitmemişti ama Sachiko, Mimaki'den etkilenmiş gibiydi. Soylu bir ailenin oğlunun damatları olmasına belli etmese de seviniyordu. Eğer Teinosuke bu işe balta vurursa, ne kadar hayal kırıklığına uğrayacağı belliydi. Dahası Teinosuke de, bu noktadan sonra karşılarındakinin bulabilecekleri en iyi kısmet olduğunu düşündüğü gerçekti. Bu nedenle, "Madem böyle söylüyorsunuz sizin sözünüze güveniyorum. Kızımızı almasına rıza göstereceğiz. Bu işi usulüne uygun yapmamız için önce aile büyüklerimizin onayını almamız gerekiyor. Hem kızımızın da bu işe gönülsüz olmadığını biliyorum ama kendisine sorup rızasını almamız gerek. Sizden biraz zaman istiyoruz. Cevabımızı Ashiya'ya dönerek yılbaşından sonra size yazılı olarak bildireceğim. Elbette bunu usulden böyle yapacağım, bugün itibariyle bu işi olmuş bilin lütfen," cevabını verdi. Kunishima bunun üzerine, "O zaman cevabınız elime ulaşır ulaşmaz, hemen konuyu Vikont'a götüreceğim," dedi. Teinosuke oradan doğruca ablasıyla eniştesinin Dōgenzaka'daki evine geçti. Tsuruko'ya her şeyi anlattı. Eniştesinin kararını bir an önce bildirmesini rica ederek ayrıldı.

Yeni yılın üçüncü gününde, Mitsuyo, Kunishima'nın mesajını iletmek için Ashiya'ya tekrar geldi. Yılbaşı tatilinde üç günlüğüne Osaka'ya Okamoto'daki amcasına gezmeye gelmişti. Patronu iki gün önce bir işi vesilesiyle Osaka'ya gelmişti. Bugün öğleden sonra Kyoto'ya geçecek Miyako Hotel'de kalacaktı. Geçen sefer konuştukları konunun cevabını buradayken alabilirse, dönmeden önce Vikont Hazretleri'ni ziyaret edip konuşmak niyetindeydi. Sonrasında Makioka'ları ailecek Saga'ya, Vikont'un ko-

nutuna davet etmeyi istiyordu. Acaba Makioka'lar bu konuda ne düşünürlerdi? Mitsuyo'dan hem bu konuda cevaplarını öğrenmesini istemiş hem de Makioka'ların diğer konudaki cevaplarını mümkünse ertesi gün yani ayın dördüne kadar kendisine Miyako Hoteli'ni arayarak haber vermelerini istemişti. Mitsuyo, "Kusura bakmayın çok aceleye getiriyorum. Patronumun söylediğine göre aile büyüklerinizin ve küçükhanımın rızasını alacakmışsınız. Bunları usulen yapacağınızı söylediğiniz için ben uğrayıp sorarsam cevabınızı alabileceğimizi düşündü," dedi. Teinosuke yılbaşından sonra cevap vereceğini söylerken, ayın yedisindeki Nanakusa Festivali'nden sonra olur, diye düşünmüştü. Ayrıca Shibuya'dan eniştelerinden bir haber çıkmamıştı henüz. Ablası konuyu anlattığında epey memnun olmuş, "Yukiko'cuk da artık gelin olacak demek. Kız kardeşimiz öyle bir eve gelin giderse ben de Tatsuo da, ailemiz adına büyük gurur duyarız. Enişten bu konuda başını gururla dik tutar artık. Uzun zaman bekledik ama sonunda meyvelerini aldık. Teinosuke tüm bunların hepsi senin sayende," diye konuşmuştu. Teinosuke, eniştesinin karşı çıkacağını sanmıyordu. Cevap gelmemesi sene sonunda işlerin yoğunluğundan olmalıydı. Bugünlerde bir cevap gelirdi. Bunu sormadan da tahmin edebiliyordu. Şimdi kendi başına karar verse bile bir sorun olmayacağını düşündü. Ancak Yukiko'nun ne düşündüğünü sormadan kafasına göre bir şey yapmak sorun çıkarabilirdi. Her şey açık seçik ortada olsa bile, usulüne uygun bir şekilde rızasını almazsa, Yukiko kendisini hafife alınmış gibi hisseder, alınabilirdi. Bu nedenle eniştelerinden gelecek cevabın gecikmesini bahane ederek Mitsuyo'ya, "Zahmet olacak ama işi usulüne uygun yapmamız için bir gün daha beklemenizi isteyeceğim. Bu akşam Tokyo'ya eniştemlere telefon açarak kararlarını soracağım. Sizi tekrar yormuş olacağız ama ya-

rın tekrar uğramanız mümkün mü? Yarın sabah mutlaka bir cevap vereceğim," dedi. Tokyo'ya telefon edeceğini söylemesi aslında bahaneden ibaretti. Fakat zamanı olunca, o akşam Tokyo'ya Shibuya'daki eniştelerinin evine telefon yazdırdı. Telefona ablaları çıktı. Tatsuo, Azabu'daki akrabalarına yeni yıl tebriğine gitmişti. Evde yoktu. Teinosuke, "Eniştem cevabı gönderdi mi?" diye sorduğunda, Tsuruko, "Sene sonu yüzünden çok meşguldü. Gönderdiğini sanmıyorum. Ben kendisine her şeyi anlattım," diye cevap verdi. "Peki eniştem ne dedi? Ne düşünüyormuş?" "Şey..." diye ablaları ağzından kerpetenle çıkarmış gibi, "Kendisine de, ailesine de bir diyeceği yokmuş. Ama düzenli bir işi olmamasından rahatsız olduğunu söylüyordu. Fakat ben bunu kabul etmezsek sonrası ne olacak dediğimde, rıza göstermiş gibi konuştu," diye anlattı. Teinosuke, "Bugün Kunishima Bey haber gönderdi. Madem dediğin gibi bir itirazınız olmadığını düşünebilirim. Müspet bir cevap vererek bu işin tamamına ermesine çalışacağım. Abla sizin de haberiniz olsun. Bundan sonrası için eniştem kendisi doğrudan rızası olduğunu söylemezse zor durumda kalırım. O yüzden acele postayla cevabını yazılı olarak beklediğimi iletirsin." Teinosuke bunu söyleyip konuşmayı bitirdi.

Yukiko için ise onun ne diyeceğini önemsediklerini gösterirlerse yatışır, diye düşünmüştü. O akşam Sachiko'dan kendisiyle konuşmasını istediğinde tam tahmin ettiği gibi hemen "olur" dememiş, "Cevap vermek için ne zamana kadar vaktim var?" diye sormuştu. "Yarın sabah Mitsuyo tekrar sormaya gelecek," diye cevap verdiğinde, "Yani Teinosuke Eniştem bir gecede karar vermemi mi istiyor?" diyerek durumdan hoşnut olmadığını göstermişti. Sachiko bunun üzerine, "Yukiko'cuğum, senin isteksiz olmadığını gördüm, olur dersin diye düşündüm," deyince, "Ben, eniştem ve sen git derseniz gitme niyetindeyim.

Ama insanın tüm yaşamı söz konusu burada. En azından iki-üç gün kendimi hazırlamam için bekleseydiniz," diye aklından geçirdiğini söylemişti. Ertesi sabah yarım ağızla kabul etse de hâlâ, "Eniştem bir gecede karar vermemi istedi," diye sitem ediyordu. Halinden hoşnut görünmüyordu. En azından işi buraya kadar getirdikleri için yarım ağızla da olsa bir teşekkür sözcüğü bile etmedi.

Otuz beşinci bölüm

Mitsuyo ayın dördünün sabahı gelerek cevaplarını öğrendikten sonra ayrıldı. İki gün sonra ayın altısında tekrar ziyaret etti. Şöyle dedi: "Ben ayın dördünde Miyako Hotel'e telefon ederek, Kunishima Bey'e cevabınızı bildirdim. Aynı akşam trenle Tokyo'ya dönmeyi planlıyordum. Ancak patronum, 'Bu işe önayak olan annenin yerine geçmelisin. Senin bu işte aracılık etmen şart,' deyince dönmeyi iki-üç gün erteledim. Bugün patronumdan tekrar telefon geldi. Vikont Mimaki ile görüşmelerinin sorunsuz geçtiğini size iletmemi söyledi. Mimaki'ler, bir maniniz yoksa, Küçükhanım Yukiko başta olmak üzere hepinizi iki gün sonra ayın sekizi öğleden sonra üç gibi Saga'daki evlerine davet ediyorlar. Mimaki Bey o zamana kadar buraya gelecek. O, babası Vikont, patronum ve ben olacağız. Olasılıkla Mimaki'lerin Kyoto-Osaka bölgesinden bir-iki akrabası da katılacak. Keşke biraz vaktimiz olsaydı; ancak patronum çok meşgul olduğu için buradan ayrılmadan önce her şeyi yoluna koymaya çalışıyor, o yüzden böyle alelacele çağırmaktan mahcup olsa da katılmanızı rica ediyor. Koisan'ı da, Küçükhanım Etsuko'yu da bekliyorlar," dedi. Sachiko'lar, "Davetiniz

için çok teşekkürler. Taeko, aile büyüklerimizin rızası olmadığı için yer alamayacak," diye bir bahane buldular. Etsuko'nun okuldan erken dönmesini ayarlayarak, dördü birlikte davete gitmeyi kabul ettiler.

Vikont'un Saga'daki evine giderken, Shinkeihan hattında Katsura'da tren değiştirdiler. Son durak Arashiyama'da indiler. Nakanoshima'dan yürüyerek geçip Togetsu-kyō Köprüsü'nün yanına çıktılar. Burası, her sene baharda çiçek seyrine geldikleri, çok iyi bildikleri bir yerdi ancak kışın bu soğuk gününde Ōi-gawa Nehri'nin sularına bakmakla bile soğuğun kemiklerine kadar işlediğini hissediyorlardı. Nehir boyundaki üç evin önünden, batıya doğru ilerlediler. Yüzlerce yıl önce saraydaki entrikalardan kaçarak buraya gelen; imparatorun eşlerinden biri olan Kogō no Tsubone'nin mezarının sağından, gezi teknelerinin kalkış yerinin önünden geçtiler. Tenryū-ji Tapınağı'nın güney kapısı tarafına kıvrıldıklarında üzerinde *Chō'uan* [Yağmur Sesinin Duyulduğu Manastır] yazan bir büyük kapıya geldiler. Bu Vikont'un konağına verilen isimdi. Görür görmez kendilerine söylenen yer olduğunu anladılar. Teinosuke'ler burada böyle bir konak olduğunu hiç bilmiyorlardı. *Kuzuya-buki* tarzında dik ahşap çatılı tek kat bir yerdi. Pek büyük gibi gelmemişti onlara. Davet edildikleri Japon tarzı odanın tam karşısında bulunan Arashiyama kaynak suyu kayalıklarının görüntüsü harikaydı. Kunishima, Teinosuke'leri, ev sahibine ve yanındakilere takdim etti.

Tanışma faslından sonra, Mimaki, "Hava soğuk fakat rüzgâr yok, isterseniz biraz bahçeyi gezebiliriz. Görmeyi lütfederseniz babam da memnun olur," diyerek kendilerini çevrede gezdirdi. Baktıkları yerden karşıdaki Arashiyama sanki bahçenin devamı gibi duruyordu. Bulundukları yerle oranın arasından bir yol ve Oi-gawa Nehri'nin

geçtiği hiç anlaşılmıyordu. Anlattıklarına göre, çiçeklerin açtığı mevsimde herkes Arashiyama'ya hücum ettiğinde, konağın bulunduğu yer insan ayağının basmadığı bir manastır gibi huzurlu oluyordu. Uzaktan duyulan o kalabalığın sesinin nereden geldiğine şaşırmadan edemiyordu insan. Babası evinin böyle bir yerde olmasından pek gurur duyuyordu. Bahçesine özellikle bir tek kiraz ağacı bile diktirmemişti. Nisan ayı geldiğinde karşı taraftaki çiçek bulutlarının tadını huzurla çıkarmayı düşünmüştü. Mimaki böyle söyledikten sonra, "Bu sene çiçek seyrine mutlaka bekliyoruz. Burada kumanyalarımızı açıp otururuz. Demin gördüğünüz Japon odasından uzaktaki tepelerdeki kiraz ağaçlarını seyredebilirsiniz. Babam da çok sevinir buna," diye ekledi.

Hazırlıkların tamamlandığını haber vererek, Teinosuke'leri önce çay töreninin yapılacağı yere aldılar. Mimaki'nin ablası olduğunu öğrendikleri, Osaka'lı varlıklı tüccar ailesi Sonomura'ların gelini özel bir çay töreniyle, Japon çayı hazırlayıp kendilerine sundu.

Hep birlikte geniş Japon tarzı salonda akşam yemeğine oturduklarında hava kararmıştı. Yemeklerin hepsi özenle seçilmişti. Kyoto civarındaki yemekleri çok iyi bilen Sachiko, Kakiden civarından sipariş edildiğini tahmin etti. Yaşlı Vikont Hirochika Mimaki'nin her şeyiyle soylu kanı taşıdığı belliydi. Saray kıyafetlerinin ona yakışacağını tahmin etmek zor değildi. Zayıftı, ince uzun yüz hatları vardı. Teni fildişi rengini andırıyordu. Tam *nō* tiyatrosu aktörlerini çağrıştırıyordu. Yuvarlak yüzlü, koyu tenli oğlu Mimaki'ye pek benzemiyordu ama dikkatli bakınca bakışlarında, yüzünde birbirlerini andıran yerler de yok değildi. Ancak dış görünüşlerinden çok huyları birbirinin tam zıttı gözüküyordu. Oğlu neşeli, açık biriydi. Babası Hirochika ise ciddi, aksi bir adama benziyordu. Yani tipik "Kyoto'lu" idi. Yaşlı adam ağdalı bir Japonca ile, "Bu halimi mazur buyurunuz," diyerek

karşılarına oturmuştu. Soğuk almamak için arkasına elektrikli soba koydurmuş, elektrikli battaniyenin üzerine oturmuştu. Gri ipek bir fular bağlamıştı. Sessizdi, ağzından cımbızla söz çıkıyordu. Yetmiş yaşını geçmiş olmasına rağmen dinçti. Kunishima'ya ve Teinosuke'lere ihtimam gösterdiği görülüyordu. En başta yaşlı adamdan çekinmişlerdi ancak içkiler ardı ardına içildikçe ortamın havası yumuşamaya başladı. Babasının yanında oturan Mimaki, "Baba oğul hiç benzemediğimizi söylüyorlar, siz ne dersiniz?" diye babasınınkiyle kendi yüzünü, şakayla karışık karşılaştırmaya başlayınca bir-iki gülüşme duyuldu. Teinosuke kalkıp yaşlı adamın önüne giderek yere oturdu. Japon nezaket kuralları gereği sırayla birbirlerinin içki fincanını karşılıklı doldurarak içtiler. Teinosuke, ardından Kunishima'nın önüne gidip yere oturdu. Karşılıklı konuşup gülüşerek bir süre orada kaldı. Etsuko ve Mitsuyo'nun dışındaki tüm hanımlar kimono giymişlerdi. Batı kıyafetleri içinde üşüyormuş gibi duran Mitsuyo o gün oldukça ciddi görünüyordu. "Mitsuyo'cuğum pek ağırbaşlısın bugün," diyen Mimaki, Mitsuyo'nun içki bardağını boş bırakmadı. Mitsuyo en başta, "Bugün bana takılmayın lütfen," dese de, biraz çakırkeyif olunca her zamanki konuşkanlığına döndü. Arada Mimaki, "Bugün ne yazık ki beyaz şarabımız yok, sevdiğinizi biliyorum," diyerek elinde *sake* şisesiyle Sachiko ve Yukiko'nun önünde beliriverdi. Hanımlar da o içkilerini doldurdukça hayır demediler. Özellikle de Yukiko epeyce içti. Her zamanki gibi sessizce gülümsemekle yetindi. Sachiko kız kardeşinin gözünde daha önce görmediği bir heyecan parıltısı yakaladı. Mimaki, büyüklerin arasında kalmış dalgınca bakan Etsuko'ya da özen gösterdi. Arada yanına giderek sevgiyle konuştu. Aslında Etsuko öyle sıkılmış değildi. Çok hassas bir kızdı. Böyle zamanlarda saf saf bakıyor görünse de etrafındaki büyüklerin tavırlarını,

sözlerini, yüz ifadelerini, kıyafetlerini incelerdi.

Saat sekiz gibi yemek sona erdi. Teinosuke'ler kalkmak için izin istediler. Dönüşte yaşlı Vikont Hirochika onlar için ayarlama yaptı. Kyoto Shichijō İstasyonu'na doğrudan arabayla gittiler. Okumoto'daki amcasının yanına dönecek olan Mitsuyo, "Ben de sizinle geleyim," diyerek arabaya onlarla birlikte bindi. Mimaki, "İstasyona kadar sizi geçirmeye geleyim," diyerek Teinosuke'lerin olmaz demelerine kulak asmadan şoförün yanına geçti. Araba Sanjō-dōri Caddesi'nden doğuya döndü, Karasuma-dōri Caddesi'nden dosdoğru güneye indi. Bu sırada Mimaki çok keyifli bir şekilde arabayı sigara kokusuna boğarak konuşmaya devam etti. Etsuko, Mimaki'ye amcacığım demeye başlamıştı. "Baksana amcacığım. Senin adın Mimaki. Bizim Makioka. İkisinde de *maki* var," deyiverdi. Mimaki neşeyle, "Etsuko'cuğum pek doğru söyledin, çok akıllısın," diye cevap verdi. "Bak bu nedenle senin ailenle benim ailem en başından beri birbirleri için uygunmuş," deyince de, Mitsuyo yandan onayladı: "Sahiden öyle. Küçükhanım Yukiko'nun bagajında, mendilinde falan yazan isminin baş harflerini değiştirmesine gerek kalmayacak. Çok rahat değil mi efendim?" dediğinde Yukiko da yüksek sesle güldü.

Ertesi gün Kunishima Bey, Miyako Hotel'den telefon etti. Evvelsi gecenin çok iyi geçtiğini söyleyerek, iki tarafın da hoşnut olduğunu görmekten büyük memnuniyet duyduğunu ekledi. Kendisi o akşam Mimaki ile birlikte Tokyo'ya dönecekti. Nişanın resmiyete döküldüğünü gösteren nişan hediyeleri ve diğer konularda genç Itani Hanım aracılığıyla haber iletecekti. "Dün akşam Vikont Hirochika ile şunları konuştuk. Osaka Kobe arasındaki, Koshien'de, Vikont'un kızının evli olduğu Sonomura'lara ait şimdi kirada olan gayet hoş bir ev var. Satabileceklerini söylediklerinden Vikont'un ailesi o evi ala-

rak yeni evlilere hediye etmeye karar verdiler. Mimaki Bey de en kısa zamanda Osaka'da ya da Kobe'de bir iş arayacaktır. Hem oradan Ashiya da yakın. Her şeyiyle uygun oldu. Ancak şu anda evde kiracı var. Bir an önce çıkmaları için kendileriyle konuşuyorlar," diye anlattı. Tüm bunlar olurken Shibuya'dan eniştesinden halen bir cevap gelmemesi Teinosuke'nin kafasına takılmıştı. Aile büyüklerinin böyle davranması, eniştesinin Yukiko meselesine ilgisiz oluşundan mıydı? Başka bir sebebi de olabileceğini düşünerek kendisi doğrudan Tatsuo'ya şu mealde bir mektup gönderdi:

Yukiko'nun evlilik meselesini ablamın detaylarıyla anlattığını tahmin ediyorum. Ben de bunun öyle mükemmel bir kısmet olduğunu söylemiyorum. Fakat daha büyük beklentilerimizin olamayacağı, zayıf bir konumda olduğumuzu düşününce, Kunishima Bey'in söylediklerine güvenerek bu işi nihayetine erdirmekten başka bir yol göremiyorum. Geçen gün telefonda bildirdiğim gibi ayın sekizinde Mimaki'lerin evine davet edildik. Ailecek tanıştık. Artık işin resmiyet kazanacağı, nişan hediyelerinin gönderilmesine kadar geldik. Aile büyüklerimiz olarak sizleri bu işe dahil etmeden, işi bu raddeye getirmemiz yüzünden bize kırılmış olabileceğinizi düşünüp endişelendim. Geç kaldığımı biliyorum ama kendi adıma özür dilemem gereken bir başka konu da geçen seneden beri, hatta daha öncesinden beri Yukiko'yu size geri göndermemizi istediğiniz halde elimde olmadan bunu gerçekleştiremem. Arada pek çok şey oldu. Asla istediğinizi göz ardı etmek gibi bir niyetim yoktu. Bu durumdan ben de memnun değildim. Ancak doğrusunu söylemek gerekirse Yukiko kendisi Tokyo'ya gitmeyi hiç istemedi, Sachiko da ona anlayış gösterdi. Sert bir şeyler yapmadan bu konuyu çözümlemem mümkün değildi. Fakat bunda benim de suçum olduğunu söylememe bile gerek yok. Bunu telafi edebilmek amacıyla Yukiko'nun evlenmesi için elimden gelen her

şeyi yapmaya çalıştım. Gerçekten eniştesi olarak sözünüzü dinlemeyen bir kız kardeş için, bir şey yapmak istememenizi anlıyorum. Artık benim bu sorumluluğu almam gerekiyor belki. Niye kendine vazife çıkarıyorsun, diyebilirsiniz. Bu âna kadar böyle düşünerek elimden geleni yaptım. Şimdiden sonra izniniz olursa bununla ilgili tüm masrafları ben karşılamak istiyorum. Ancak herhangi bir yanlış anlaşılmaya mahal vermemek için açıkça yazıyorum; niyetim asla Yukiko'nun bizim evimizden gelin gitmesi değil. Tüm bu söylediklerim aile içinde kalacak. Elbette Yukiko sizin evinizden gelin gidecek. Bu söylediklerime rıza gösterirseniz çok müteşekkir olacağım. Sizler ne dersiniz? Belki söylediklerimi tam düzgün ifade edememiş olabilirim; demek istediğimi anlayıp cevabınızı gönderirseniz çok memnun olurum. Son olarak kusuruma bakmazsanız, zaman çok azaldığı için cevabınızı bir an önce bekliyorum.

Tatsuo yazdıklarını okumuş olacak ki dört-beş gün sonra durumu anladığını gösteren bir cevap geldi.

Nazik mektubunuzu okudum. Neler düşündüğünüzü iyice anladım. Yıllardır baldızlarım bendenizi yok sayıyor, sizin ve Sachiko'nun yanında olmayı tercih ediyorlar. Sırf bu yüzden onları gözden çıkarmış değiliz. İstemeden de olsa sorumluluklarını sizin üzerinize bırakıp zahmet çekmenize neden olduk, kusurumuza bakmayın. Yukiko konusunda cevabımızın gecikmesinin özel bir anlamı yoktu. Her seferinde bu konuda size yük olmaktan mahcup hissederek, nasıl yazacağımı bilemedim o kadar. Yukiko'nun bizim yanımıza gelmemesinde sizin suçunuz olduğunu bir kere bile aklımdan geçirmedim. Yukiko'yu baş göz etmenin de sizin vazifeniz olduğunu hiç düşünmedim. Söylemem gerekirse bu tamamen benim yetersizliğim. Bunun için birilerini suçlamaya çalışmak boş. Evlilik meselesine gelecek olursak, talip adı sanı belli bir aileden geliyor. Kunishima Bey gibi tanınmış bir bey de araya girdi. Siz de bunları söylüyorsa-

nız benim için yeterli. Bundan sonra sorumluluğu devralıyorum. İşi nişanlanmaya kadar getirmeniz yeterli. Evlilik masrafları ile ilgili ben de elimden geleni yapacağım. Ancak son zamanlarda elimiz sıkışık. Madem siz de böyle nazik bir öneride bulunuyorsunuz, asla bunun sizin vazifeniz olduğu anlamına gelmesin, ancak yardımınızı kabul etmeyi düşünüyorum. Detayları yüz yüze gelince konuşuruz.

Aşağı yukarı böyle yazıyordu.

Teinosuke mektubu alınca rahatlamıştı. Ancak diğer taraftan Taeko meselesi vardı. Okubata verdiği söze rağmen yine bir şeyler bahane ederek tam o sıra ortaya çıkabilecekmiş geliyordu kendisine. Araya bir şey girmeden bir an evvel her şeyi halletmek istiyordu. Nişan meselesini olsun bir an önce bitirmek istiyordu. Fakat Mitsuyo'dan haber geldi. Ne yazık ki Bayan Kunishima ağır bir grip geçirmiş, sonra hastalığı zatürreeye çevirmişti. Durumu oldukça ağır gözüküyordu. O yüzden işlerin biraz ertelenmesini istemekten başka bir yol kalmamıştı. Kunishima da bir mektupla durumu nazik bir şekilde açıklamıştı. Koshien'deki evi Vikont almış, Mimaki'ye devretmişti. İşlemler tamamlanmıştı. Kiracı halen çıkmamıştı ancak yakın zamanda çıkacaktı. Ev boşaldığında Mimaki bir kez daha Kansai'ye giderek evi gözden geçirecekti. Ablasından da evi Yukiko'ya göstermesini istemeyi planlamıştı. Evlilik işleri bitene kadar eve göz kulak olmak için, Vikont'un Chō'uan Konağı'ndan bir hizmetçi gelip kalacaktı. Evlendikten sonra da isterlerse onu yanlarında tutabilirlerdi. Bunu Mimaki söylemişti.

Bayan Kunishima'nın durumu epey tehlikeli boyutlara kadar ulaşmışsa da, neyse ki sonunda iyileşmişti. Şubat ayı sonunda yataktan kalmış, sonrasında iki hafta kadar Atami'ye hava değişimine gitmişti. Bayan Kunishima nişan meselesi için endişelenmiş, hatta hastalığı sırasında bu konuyu sayıklamıştı bile.

Mart ayı ortalarında Mitsuyo yapılacakları konuşmak için Ashiya'ya geldi. "Nişanın ve düğünün Tokyo'da mı, Kyoto'da mı yapılması gerektiği konusunda Kunishima Bey şöyle düşünüyor: Vikont'un asıl aile evi Tokyo Koishikawa'da, Makioka'ların da aile büyükleri Shibuya'dalar. O yüzden Tokyo'da yapmanın en uygunu olduğunu söylüyor. Nişanı Mart'ın 25'inde yapmayı istiyorlar. Düğünü de nisan ortalarında düşünüyorlar," diyerek diğer konuları da konuştu. Teinosuke'lerin buna bir itirazı yoktu. Shibuya'ya telefon ederek durumu bildirdiler. Shibuya'dakiler çocuklar yüzünden evin kırılıp döküldüğünü, tam bir mezbele gibi olduğunu söyleyerek panik içinde sürgülü kapıları, yerdeki hasır örtülerden, duvarların boyalarına kadar yaptırmak için koşuşturup durdular.

Sachiko, Tokyo'da yapılacağını duyunca pek memnun olmadı ama gösterecek bir sebebi de yoktu. Teinosuke meşgul olduğu için, ayın yirmi üçünde kendisi Yukiko'yla birlikte yola çıktı. Ayın yirmi beşinde nişan bitti. Kunishima, Los Angeles'taki Itani'ye durumu telgrafla bildirdi. Yukiko'nun ailesinden artık ayrılacağı için son bir kez Tokyo'da ablalarında kalmasına karar verildi.

Ayın yirmi yedisinin sabahı Sachiko tek başına Ashiya'ya döndü. Sabah tam ondu. Teinosuke de, Etsuko da çıkmıştı. Biraz dinlenip uzanmak için üst kata, yatak odasına çıktı. Rafın üzerinde Sibirya üzerinden yurtdışından gelen iki mektup gözüne çarptı. Zarfları açılmıştı. Yanına kocası şu notu bırakmıştı:

"Bayan Stolz'dan ve Hening'lerin kızından geldi. Etsuko bir an evvel ne yazdığını görmek isteyince zarfı açtım. Bayan Stolz'un mektubu Almanca. Osaka'da bir tanıdığıma çevirttim. Yanına koydum."

Gönderilen mektup yedi sayfa kadardı. Çevirisi de yanındaydı.

Otuz altıncı bölüm

9 Şubat 1941, Hamburg

Çok Sevgili Makioka Hanım,

Sizleri çok özledik. Bizler, sizleri, sevimli Etsuko'yu hep hatırlıyoruz. Etsuko büyümüştür herhalde. Size çok zamandır uzun bir mektup yazmak istiyorduk efendim. Elimize kalem alacak vakit bulamıyoruz. Bildiğinizi sanıyorum, Almanya'da iş gücü sıkıntısı yaşıyoruz. Eve bakacak bir kadın bulmak çok zor. Biz de geçen sene mayıs ayından beri haftada üç sabah eve temizlikçi bir kadın çağırıyoruz. Onun dışındaki işleri; yemek, alışveriş, tamirat, dikiş gibi şeyleri benim yapmam gerekiyor. Tüm bu işleri yaptığımda, akşam elimi kıpırdatacak halim kalmıyor. Eskiden o saatler benim mektup yazma zamanımdı. Şimdi içinde çocukların delik çorapları olan sepeti alarak, saatlerce çorap tamir etmeye uğraşıyorum. Önceden giyilmekten yıpranıp eskimiş şeyleri atardım. Son zamanlarda her şeyden tasarruf etmeye çalışıyorum. Biz de savaşı kazanmak için hep birlikte hareket etmeliyiz. Ben de az da olsa elimden geleni yapmaya çalışıyorum. Japonya'da yaşam bizim orada olduğumuz zamanlara göre iyice zorlaşmış diye duydum. Bizim bir tanıdığımız izninde oraya geldi. Japonya'nın ne kadar değiştiğini anlattı. Tüm bunların, ilerleme yolundaki genç milletlerin yüklenmesi gereken ortak kaderleri olduğuna inanıyorum. Aydınlık günlerin gelmesini sağlamak o kadar kolay değil. Yine de bizlerin o aydınlık günlere ulaşacağına inancım sonsuz.

Geçen sene haziranda sizin mektubunuzu, Almanca gönderdiğiniz için daha da sevinçle okudum. Yaptığınız şey beni derinden etkiledi. Yürekten teşekkür ederim. Benim yazdığım bu mektubu Japoncaya çevirecek bir tanıdığınız var mıdır acaba? Umarım benim yazımı okuyabilir. Eğer zor okunuyorsa bir sonraki mektubumu daktilo ile yazacağım. Gönderdiğiniz ipek kumaş ve Japon yelpazesinin olduğu paket ne yazık ki elimize

ulaşmadı. Diğer yandan sizin, bizim Rosemarie'mize gönderdiğiniz harika yüzüğe çok mutlu olduk. Yüzük için geçenlerde Bayan Hening'den bir mektup aldık. Hamburg'a ne zaman geleceği henüz kesin değil. Bizim bir tanıdığımız geçenlerde Berlin'de Bayan Hening'le buluşarak, yüzüğü alıp getirmeyi lütfetti. Çok değerli bir şey göndermişsiniz. Rosemarie adına bizler, size çok teşekkür ederiz. Bir süre yüzüğü takmasına müsaade etmeyeceğiz. Biraz daha büyüyene kadar saklayacağız. Bizim Japonya'dan bir tanıdığımız nisan ayında Japonya'ya dönecek. Gerçekten çok küçük bir şey ama kendisiyle Etsuko'ya bir takı göndereceğim. Umarım kızlarımız bunları karşılıklı sevgi ve dostluklarının nişanesi olarak taşırlar. Savaş zaferle sonuçlanıp da, her şey normale döndüğü zaman sizler de Almanya'ya gelirsiniz belki de. Etsuko'nun Yeni Almanya'yı tanımak isteyeceğine inanıyorum. Misafirimiz olur, bizde kalırsanız, ne kadar sevineceğimi anlatamam.

Siz de bizim çocuklarımızın neler yaptığını merak ediyorsunuzdur herhalde. Hepsi sizin bildiğiniz zamanlardaki gibi iyiler. Buraları çok sevmiş gözüküyorlar. Rosemarie ekimden beri piyano dersleri almaya başladı. Bu konuda çok gelişti. Fritz de çok iyi; keman çalışıyor. Çocukların içinde en çok büyüyeni o. Çok sevimli bir çocuk oldu. Okulda her konuda iyi. Birinci sınıfa giderken okulu biraz da eğlence olarak görüyordu. Son zamanlarda iyice alıştı. Çocukların hepsi son zamanlarda ev işlerinde bana yardım etmek durumunda kaldı. Her birinin küçük de olsa bir görevi var. Fritz'in akşamları tüm ailenin ayakkabılarını boyaması gerekiyor. Rosemarie tabakları kuruluyor, bıçakları parlatıyor. Hepsi var gücüyle yardım ediyor. Bugün Peter'dan uzun bir mektup aldım. Okullarında parlatma, tamir etme gibi işler yapmaları gerekiyormuş. Kendi kıyafetlerine, ayakkabılarına kendi başlarına çekidüzen vermeleri gerekiyormuş. Bu tür şeyler gençler için gerçekten çok iyi bir hayat dersi oluyor. Fakat eve döner dönmez, yine her şeyi benim üzerime yıkar mı diye düşünüyorum. Kocam bir ithalat

firmasında çalışmaya başladı. Artık işine iyice alıştı. Çin ve Japonya'dan ithalat yapıyorlar. Savaş yüzünden zorluklarla karşılaşıyorlar. Bu sene kış çok uzun oldu. Fakat geçen seneki kadar sert soğuk yapmadı. Burada güneş çok az açıyor. Kasımdan beri güneşin yüzünü görmedik. Neyse ki baharın gelmesine az kaldı. Japonya'dayken hava ne hoştu. Japonya'nın o güzel iklimini çok özlüyoruz.

Tekrar haberlerinizi almak bizi çok mutlu eder. Lütfen neler yaptığınızı yazın. Fotoğraf göndermek yasak ne yazık ki. Rosemarie en kısa zamanda Etsuko'ya mektup gönderecek. Her gün ödevden başını kaldıramadığı için mektup yazmak için pazar gününün gelmesini bekliyor. Peter Yukarı Bavyera'dan yazacak sanırım. Orada çocuklar harika bir tabiatın içindeler. İçeri kapanıp kalacak vakitleri olmuyor. Bunun da bu şekilde uygun olduğuna inanıyorum. Burası gibi büyükşehirlerde sanki içeriye tıkılıp kalıyoruz, yaşamlarımız öyle geçiyor.

Mektubuma son verirken, Etsuko'ya bizlerden özellikle çocuklardan selam söyleyin lütfen. Size, eşinize de en içten selamlarımı iletiyorum. Her zaman bizi hatırlayıp unutmadığınız için tekrar teşekkür ederim.

Sevgilerimle
Hilda Stolz

Hening'lerin kızından gelen mektup basit bir İngilizceyle yazılmıştı. Sachiko yazılanları anlayabildi.

2 Şubat 1941, Berlin

Sevgili Makioka Hanım!

Size daha önce yazamadığım için kusuruma bakmayın lütfen. Ben, kalmak için bir yer ayarlamakla meşguldüm. Yazacak vakit bulamadım. Sonunda bizler yaşlı bir tanıdığımızın yanına yerleştik. Bizler oğlunu Japonya'dan tanıyorduk. Yanında kaldığımız kişi altmış üç yaşında. Geniş bir dairede tek başına yaşıyor. Kendini yalnız hissediyormuş. Onunla birlikte

yaşamamızı önerdi. Bizim için de büyük bir şans oldu, çok sevindik!

Biz uzun ama hoş bir gemi yolculuğundan sonra, yılbaşında ayın beşinde Almanya'ya ulaştık. Rus sınırındaki karantina süresi elbette pek hoş değildi. Yine de Rusların ellerinden geleni yaptığını söyleyebilirim. Yemekler korkunçtu. Her gün kara ekmek, peynir, tereyağı, borş denilen bir sebze çorbası veriyorlardı o kadar. Bizler günlerimizi oyun kâğıtları ve satrançla geçirdik. Noel gecesi mumları yakarak, aynı şekilde ekmek ve tereyağımızı yedik. Annemin ve kardeşlerimin olduğu Japonya'nın nasıl gözümde tüttüğünü hayal bile edemezsiniz. Bizim altı günlük süremiz dolunca, bizi trene bıraktılar. Babamla ben, bize mahsus büyük yeni iki kişilik koltukta oturduk. Yan tarafımızda Japonya'dan dönen Hitlerjugend gençleri vardı. Onlarla ilginç sohbetler ettik. Yolun uzunluğunu unuttuk.

Buradan Berlin'den bahsedecek olursam, biz savaşı hiç hissetmiyoruz. Tiyatrolar olsun, kafeler olsun insan dolu. Yiyecek sıkıntısı da yok, tatları da iyi. Otel ya da restoranda yemek yerken çoğu zaman yiyecekler çok geliyor, bitiremiyoruz. Hava değişimi benim iştahımı çok açtı. Kilo almamak için çok dikkat etmeliyim. Bizi şaşırtan tek şey şehirdeki askerler ve askerî okul öğrencilerin çokluğu. Üniformaları içinde çok yakışıklılar!

Ben, bu ay Rus balesi okuluna başladım. Okul bizim evimizden on dakika mesafede. Hocamız bu işin eğitimini Petesburg'da almış Madam Guzowski adında biri. Nazik bir hanım. Kendisi de matine düzenleyerek gösteriler yapıyor. Ben, her gün sabah on birden yarıma kadar, öğleden sonra da üçten dört buçuğa kadar ondan ders alıyorum. Bir an evvel kendimi geliştirmek istiyorum. Guzowski Balesi Topluluğu hocanın yetiştirdiği yaşları büyük, bu işte iyi öğrencilerden oluşuyor. Romanya'ya yaptıkları iyi niyet ziyaretinden yeni döndüler. Şimdi Norveç ve Polonya'ya gidecekler. Belki iki-üç yıl içinde ben de onlara katılmayı diliyorum.

Son olarak, Rosemarie için bana emanet ettiğiniz inci yü-

züğü ulaştırmayı başardım. Yolda kaybolur endişesiyle postaya vermeye tereddüt ederken iki-üç gün önce babamın arkadaşı Hamburg'dan buraya geldi. Sizin emanetinizi Stolz'lara elden teslim etmesini rica ettim. Bugün Bayan Stolz'dan harika hediyenizi aldığını söyleyen bir kartpostal geldi. Rosemarie'nin çok teşekkür ettiği yazıyor. Mektubumun yanında size gönderiyorum.

Bugüne kadar hava çok soğuktu. Bundan sonra havalar yavaş yavaş ısınacakmış. Yılbaşında eksi on sekiz dereceye kadar düştü. Nasıl olduğunu bir düşünün lütfen. Evde kalorifer olduğu için içerisi sıcak, rahatız. Alman evlerinde çift kat cam var. Japonya'dakilerden çok daha iyiler. Yarık ya da çatlaklardan içeri rüzgâr falan da girmiyor.

Derse gitme vaktim geldi. Burada mektubuma bir son veriyorum. Sizden de haber bekliyorum.

Sevgiler

Friedl Hening

Zarfın içine Bayan Stolz'un Hamburg'dan Berlin'e Hening'lerin kızına gönderdiği, yüzüğü aldığını söyleyen kartpostalı da eklemeyi ihmal etmemişti.

Otuz yedinci bölüm

Mart ayı boyunca Shibuya'da ablalarının yanında kalan Yukiko, evlenene kadar orada kalmaya devam edebilirdi. Ancak içinden daha fazla kalmak gelmemiş, evlenmeden önceki son günlerini Ashiya'dakilerle geçirmek istemişti. O ay biter bitmez dönüp geldi. Kunishima Bey'in mesajını da getirdi. Düğünü Nisan'ın 29'unda milli tatil olan imparatorun doğum günü *Tenchō-setsu* gününde

Imperial Hotel'de yapacaklardı. Mimaki'nin babası Vikont yaşı ileri olduğu için yolculuğa dayanamazdı, onun yerini vârisi Masahiro ve eşi alacaktı. Ayrıca Mimaki'ler gösterişten kaçınılması gerektiğini ancak düğünün ailenin adına sanına uygun bir şekilde yapılmasını istemişlerdi. Bu nedenle davetiye gönderilmişti. Düğüne Mimaki'lerin tarafından Tokyo'daki akrabaları, tanıdıkları başta olmak üzere, Kansai'den da epeyce katılacak vardı. Makioka'lardan da, Osaka'daki akrabaları, Nagoya'daki Tatsuo'nun ailesi Taneda'lar, Ogaki'den dul Sugano Hanım da yer alacaktı. Son zamanların en mükellef düğünlerinden bir olacağı belliydi.

O günlerde, Mimaki'nin Koshien'deki evi nihayet boşaldı. Mimaki, Kansai'ye geldiği bir gün Ashiya'ya uğrayarak, Sachiko ve Yukiko'yu eve bakmaya götürdü. Ev, Hanshin tren hattının kuzeyinde, birkaç yüz metre ilerdeydi. Oldukça yeni, tek katlı bir evdi. Karıkoca ve bir hizmetçileri için yeterliydi. Yaklaşık dört yüz metrekareye yakın bir bahçesi olması her şeyden daha önemliydi. Mimaki, evin dekorasyonundan makyaj masasını nereye koyacaklarına kadar pek çok konuda Sachiko'ların fikrini aldı. Ardından balayı planlarını açtı. Düğün gecesi Imperial Hotel'de kalarak ertesi sabah Kyoto'ya yola çıkmayı düşünüyordu. Kyoto'da babasını ziyaret ettikten sonra o günden itibaren Nara'ya giderek, iki-üç gün bahar mevsiminin tadını çıkararak Yamato-ji'yi gezmek istiyordu. Fakat bu elbette sadece kendi düşüncesiydi. Yukiko Nara'yı ilginç bulmuyorsa, Tokyo yakınlarındaki Hakone Atami taraflarına gitseler de olurdu. Sachiko, Yukiko'ya sormaya bile gerek duymadan cevap verdi. "Kantō bölgesine gerek yok. Nara'ya giderseniz daha iyi olur. Biz de yakın zamana kadar Yamato'nun tarihî yerlerini görmemiştik. Kardeşim de Hōryū-ji Tapınağı'ndaki duvar resimlerini bile görmedi," dedi. Mimaki Japon tarzı bir

yerde kalmak istediğini söyleyince, Nara'da kaldıkları oteldeki tahtakurularından nasibini almış Sachiko, Tsukihitei'de kalmalarını salık verdi. Mimaki ardından Kunishima Bey'in tavsiyesiyle Amagasaki'nin banliyösünde fabrikası olan Tōa Havacılık Şirketi'nin üretim merkezinde işe başlayacağının kesinleştiğini anlattı. Kendisi Amerika'da havacılık eğitimi aldığı ve diploması olduğu için bu işe alınmıştı. Ancak kendisi mezun olduktan sonra o alanla ilgili bir şey yapmamıştı, hava taşıtları konusunda neredeyse amatör sayılırdı. Ne görev verecekleri konusunda endişeleri vardı. Ayrıca araya Kunishima Bey girmiş olduğu için görece yüksek bir maaş da önermişlerdi. Bu da iyiden iyiye endişe duymasına neden oluyordu. Diğer yandan bu zor zamanları atlamak için elinden geleni yaparak, bu işe elinden geldiğince asılmaktan başka yolu yoktu. Balayı seyahatinden döner dönmez maaşlı bir hayat sürmeye başlayacaksa da, boş zamanlarında Kansai bölgesinin eski mimarisi üzerine araştırmalar yaparak bir gün tekrar o işe dönmek için hazır olmayı düşünüyordu.

Mimaki, kendisine Koisan'ın nasıl olduğunu sorduğunda, "Bugün görmedik ancak kendisi iyi," diye bir şey yokmuş gibi cevaplamıştı. Mimaki durumu biliyor muydu, anlaşılmamıştı ancak daha fazla üstelememişti. Mimaki yarım gün kadar kalıp ayrıldı.

O sıralarda Taeko'nun doğumu yaklaştığından O-Haru'yla birlikte Ariyama'dan gizlice Kobe'ye gelmiş, Funakoshi Hastanesi'ne yatmıştı. Sachiko'lar, başkalarının fark etmesinden çekindikleri için hastanenin yanına bile yanaşmamışlar, halini hatırını sormak için telefon bile edememişlerdi. Hastaneye yattığının ertesi günü gece geç saatlerde O-Haru gizlice eve geldi. Bebeğin annesinin karnında ters döndüğünü haber verdi. Başhekimin söylediğine göre geçen sene Ariyama'ya gitmeden önce mua-

yene ettiğinde bebek doğru posizyondaydı. Sonrasında belki arabayla dağ yollarından geçerken ters dönmüş olmalıydı. Durumu daha önce fark etselerdi bebeği doğru pozisyonuna döndürebilirdi. Fakat artık doğum iyice yaklaştığından bebek pelvise inmişti yapacak bir şey yoktu. Başhekim yine de doğumu sağ salim yaptıracağı sözünü verip endişe etmemelerini söylemişti. O-Haru olanı biteni anlattıktan sonra tekrar hastaneye döndü. Doğumu nisan başında bekliyorlardı. Ancak günler geçtiği halde bir haber çıkmadı. İlk doğumlarda, doğumun gecikmesi olağandı. Tüm bunlar olurken kiraz çiçekleri dökülmeye başlamıştı. Teinosuke'ler iki hafta sonra Yukiko'nun gelin gideceğini düşünürlerken, telaş içinde geçen baharın tek bir gününün bile tadını çıkaramamışlardı. Hatıra olsun diye birlikte bir yerlere gitmeyi düşündülerse de, o sene evvelsi seneye göre her şey iyiden iyiye zorlaşmıştı.

1940 Haziran'ında yürürlüğe giren lüks malların üretim ve satışını kısıtlayan yasal uygulamaya göre Yukiko'nun yeni kimono boyatması mümkün olmamıştı. Kozuchiya'dan bir şeyler bulmaktan başka çareleri kalmamıştı. Ay başından beri pirinç de karneye bağlanmıştı. O sene Kigurō Kabuki Tiyatrosu da turneye gelmemişti. Çiçek seyri için geçen sene bile başkalarının ne diyeceğinden çekiniliyordu. O seneyse artık gitmekten iyice imtina etmek zorunlu hale gelmişti. Fakat her seneki ritüelleri olduğu için mümkün olduğunca sade bir hazırlık yaparak ayın yirmi üçü Pazar günü, günübirliğine Kyoto'ya gitmişlerdi. Hyōtei'e uğramamış, Heian Jingū'dan Saga'ya kadar olan yerleri şöyle bir dolaşmışlardı. O sene de Taeko yanlarında değildi. Dördü birlikte Ōsawa Gölü kıyısında çiçek açmış ağaçların altında mütevazı kumanyalarını açarak lake içki kabında soğuk *sake*'lerini elden ele dolaştırıp içtiler. Ne gördüklerini anlamadan evlerine döndüler.

Teinosuke'lerin çiçek seyrine gittiklerinin ertesi günü, karnı epeydir büyümüş olan olan kedileri Suzu yavruladı. On iki-on üç yaşını bulmuş bir kediydi. Geçen sene kendi başına doğum yapmayı başaramamış, iğneyle doğum sancılarını sıklaştırarak doğum yaptırmışlardı. Bu sene de önceki akşamdan beri doğum başlamasına rağmen bir türlü doğuramamıştı. Giriş katındaki altı *tatami*'lik dolap odasını doğum için kullandılar. Bir veteriner çağırıp iğne yaptırdılar. Güçbela başları görünen kedileri, Sachiko ve Yukiko sırasıyla tutup çıkardılar. İkisi de dile getirmeseler de, Taeko'ya uğurlu gelmesi için dualar ederekne olursa olsun Suzu'nun sağ salim doğurması için ellerinden geleni yaptılar. Etsuko'nun arada sanki tuvalete gelmiş gibi dışarıdan kaçamak bakışlar attığını gördüklerinde, "Etsuko git buradan lütfen. Bu çocukların göreceği bir şey değil," diye azarlıyorlardı. Sabah gün doğmasına yakın, saat dört sularında üç kedi yavrusu sağ salim dünyaya geldi. İki kız kardeş kan içindeki ellerini alkolle temizleyerek, üzerlerindeki kokuşmuş kimonoları değiştirip yataklarına gidecekleri sırada ansızın telefon çaldı. Sachiko telaşla ahizeyi kaldırdı. Beklediği gibi karşıdan O-Haru'nun sesi geldi: "Ne oldu? Doğurdu mu?" diye sordu. "Hayır, henüz değil efendim. Doğum çok zor görünüyor. Yirmi saatten beridir sancıları var. Başhekimin söylediğine göre doğum sancıları çok hafifmiş. Sancıları arttırmak için iğne yaptı. Son zamanlarda Alman yapımı iyi ilaçlar bulunamıyormuş. O yüzden yerli yapım iğne kullandı. Belki o yüzden hiç etkisi olmadı. Koisan durmadan feryatlar ediyor. Çok acı çekiyor. Dünden beri ağzına bir lokma koymadı. Tuhaf, koyu renkli bir sıvı kusup duruyor. Kendisi, 'Bu sefer kurtulamayacağım, öleceğim,' diye ağlıyor. Doktor bir sorun olmadığını söylüyor ama hemşire, 'Belki kalbi dayanmaz,' diyor efendim. Durumu çok tehlikeli gözüküyor. Size telefon etmeyeceğime söz ver-

miştim fakat bu nedenle aradım," diye anlattı. Sachiko, O-Haru'nun telefonda anlattığı kadarıyla durumun nasıl olduğunu anlayamamıştı. Eğer Alman ilacı bulamadıkları için doğum ilerlemiyorsa ne pahasına olursa olsun bulmanın bir yolu olmalıydı. Doğum kliniklerinde özel hastalar için el altında bulundurdukları bir şeylerin olacağını tahmin ediyordu. Kalkıp gider de başhekime yakarıp diller dökerse ilacı bulabilirdi. Yukiko da, "İşler bu hale gelmişken başkalarının ne söyleyeceğini düşünecek zaman değil," diyerek hastayı görmeye gitmesini söyleyip durdu. Sonunda Teinosuke de uyanıp yanlarına geldi. O da Yukiko ile aynı fikirdeydi, "Miyoshi'ye söz verdim! Koisan'ı ve karnındaki çocuğu bana emanet etti. Şimdi durumunun böyle olduğunu duyup da bir şey yapmadan oturamayız," diyerek, Sachiko'nun bir an evvel gitmesini istedi. Kendisi de Miyoshi'ye haber verdi, hemen hastaneye gelmesini ayarladı.

Kobe Funakoshi Hastanesi başhekiminin etik değerleri yüksek bir uzman olduğu söyleniyordu. Bu nedenle Sachiko geçen sene Taeko'ya burasını önermişti. Kendisi başhekimi doğrudan tanımıyordu. Sachiko, belki gerekir diye düşünerek evde sakladıkları ilaçlardan artık iyiden iyiye az bulunan Coramine, Prontosil ve Betaxin iğnelerinden yanına alıp öyle çıktı. Hastanın odasına girdiğinde Miyoshi'nin kendisinden evvel oraya geldiğini gördü. Taeko'yla geçen sonbahardan beri neredeyse altı aydır birbirlerini görmemişlerdi. Taeko, "Ablacığım iyi ki geldin. Bu sefer kurtulamayacağım," diyerek hüngür hüngür ağlamaya başladı. O sırada da acıyla kıvranıyor, ne olduğu anlaşılmayan bir şeyler kusup duruyordu. Ağzından çıkan çok pis, çamurumsu bir şeydi. Miyoshi'nin hemşireden duyduğuna göre bebeğin zehrini ağızdan atıyordu. Sachiko'nun gördüğü kadarıyla bebek doğduğunda çıkan mekonyumu andırıyordu. Sachiko hiç zaman kaybetmeden baş-

hekimin odasına gitti. Teinosuke'nin kartını sundu. Yanında getirdiği iğnelerin hepsini de çıkarıp verdi. "Doktor Bey, ben bu ilaçları bulabildim. Fakat o Alman iğnesini bulamadım. Ne pahasına olursa olsun Kobe'de arayın, bulun lütfen. Bir yerlerde elinde olan birileri mutlaka vardır," diye özellikle feryatlar ederek kendini kaybetmiş gibi konuştu. İyi kalpli başhekimi gözyaşlarıyla ikna etmeyi başardı. Başhekim sonunda, "Aslında bu hastanede de tek bir tane var. Gerçekten tek bir tane," diyerek en sonunda istemeden de olsa ilacı çıkardı. İğne yapıldıktan beş dakika geçmemişti ki doğum sancıları arttı. Bu durum Alman ilaçlarının yerli ilaçlardan ne kadar üstün olduğunu Sachiko'ların gözü önüne sermişti. Ardından Taeko doğum odasına taşındı. Sachiko, Miyoshi ve O-Haru koridordaki sıraya oturup beklediler. Taeko'nun çığlığı iki kez geldi, sonra içeriden başhekim elinde bebekle koşar adımlarla çıkıp gitti. Ameliyat odasına girdi. Yarım saat boyunca, defalarca sabırla bebeğin poposuna şaplak vurduğunu duydular. Bebekten ağlama sesi çıkmadı.

Taeko tekrar kendi odasına alındı. Sachiko'lar üçü, Taeko'nun yatağının yanında nefeslerini tutup beklediler. İçeriden gelen şaplak sesi devam edip durdu. Başhekimin çabalarının boşuna olduğunu tahmin ettiler. Bir süre sonra hemşire geldi: "Çok üzgünüz efendim, bebek doğana kadar sağdı, doğduğu anda hayatını yitirdi. Tekrar canlandırmak için elimizden geleni yaptık. Getirdiğiniz coramine iğnesini bile yaptık ne yazık ki mümkün olmadı. Başhekim birazdan daha ayrıntılı anlatacaktır. En azından bebeğe annesinden aldığımız kıyafetleri olsun giydirmek istiyorum," diyerek Taeko'nun Arima'dayken diktiği bebek kıyafetlerini alıp çıktı. Çok geçmeden başhekim, kucağında ölü bebekle geldi. "Ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Büyük bir hata yaptım. Bebek ters geldiği için ben elimle çekmeye çalıştım. Hiç böyle bir şey olmaz ama

çekerken elim kaydı. Bebek bu yüzden boğuldu. Sizi her şeyin yolunda gideceğine dair temin etmiştim, böyle bir hata yaptım, affınıza sığınmak için söyleyecek tek bir sözüm yok," diye terler dökerek konuştu. Sachiko, başhekimin söylemeden üstünü kapatabileceği bir şeyi üzüntüye boğulmuş bir şekilde dürüstçe kendi hatasını itiraf ederek anlattığını görünce, onun bu dürüstlüğünden etkilenmeden edemedi. Başhekim kucağındaki bebeği göstererek, "Bir kız olmuştu. Yüzünün şu güzelliğine bakın lütfen. Çok bebek gördüm. Asla boş laf diye düşünmeyin, bu kadar sevimli, güzel bir bebek görmedim hiç. Eğer yaşasaydı ne kadar güzel biri olacağını düşündükçe içim parçalanıyor." Böyle deyip tekrar özürler diledi. Bebeğin saçlarını düzeltmişlerdi. Üzerine de biraz önce hemşirenin onlardan aldığı Taeko'nun hazırladığı giysileri giydirmişlerdi. Saçları gür ve siyah, teni beyazdı, yanaklarında hafif bir pembelik kalmıştı. Öyle bir bebekti ki, kim olursa olsun ah vah etmeden duramazdı. Üçü birbiri ardına bebeği kucaklarına aldılar. Taeko kendini helak edercesine ağlamaya başlayınca, Sachiko da, O-Haru da, Miyoshi de ağlamaya başladılar. "Her şeyiyle geleneksel Japon yapma bebekleri *Ichimatsu-ningyō*'lara benziyor," dedi Sachiko. Balmumundan yapılmış gibi görünen büyüleyici denilecek kadar güzel yüzüne baktığında, kardeşinin, Itakura ve Okubata'nın ahını aldığını düşünmeden edemedi. İçinden bir ürperti geçti.

Taeko bir hafta sonra hastaneden taburcu oldu. Öyle çıkıp açık açık ortalarda dolaşmazsa bir sakıncası olmayacağını söyleyen Teinosuke'nin sözüne uyarak, Miyoshi'nin yanına geçti. Hyōgo'da ikinci katı kiraladılar, o günden sonra karıkoca olarak yaşamaya başladılar. Nisan'ın 25'i akşamı, hem Teinosuke'ler ve Yukiko ile vedalaşmak hem de eşyalarını almak için sessizce Ashiya'ya geldi. Eskiden onun odası olan üst kattaki altı *tatami*'lik odaya çıktığında, Yukiko'nun çeyizlerinin göz alıcı bir

şekilde dizildiğini gördü. Duvardaki nişte, Osaka'dan akrabaların ve diğerlerinin gönderdiği hediyeler dağ gibi yığılıydı. Taeko'nun, Yukiko'dan önce kendi evini kurduğunu kimse bilmiyordu. Taeko bu evde kalan eşyalarını tek başına sessizce toparlayarak, ***karakusa*** [Çin asması] desenli bir bohçaya koydu. Yarım saat kadar sohbet ettikten sonra Hyōgo'daki evine döndü.

O-Haru, Taeko taburcu olur olmaz, Ashiya'ya dönmüştü. Bu arada Amazaki'deki ailesi ona bir kısmet bulmuştu. "Yukiko Abla gelin gidince iki-üç gün izin istiyorum efendim," demişti.

Sachiko, her birinin kısmetinin belli olduğunu, kısa süre sonra evin boş kalacağını düşününce, kızını gelin eden bir anne gibi hissetmiş, iyice hüzünlenmişti. Yukiko'nun, karıkoca Teinosuke'lerin eşliğinde ayın yirmi altısında gece treniyle Tokyo'ya gideceği belli olmuştu. O da o evde son günlerini geçiriyor olmanın hüznünü yaşamaya başlamıştı. Ayrıca nedenini bilmiyordu ama yola çıkmasından birkaç gün önce bağırsakları bozulmuş, günde beş-altı kez tuvalete çıkmaya başlamıştı. Wakamatsu, arsilin hapı içse de pek etki etmemiş, ishali geçmeden ayın yirmi altısı olmuştu. O sabah, Osaka Okayone'den sipariş ettikleri peruk gelmiş, Yukiko peruğu takıp denedikten sonra nişin içine koymuştu. Okuldan dönüp gelen Etsuko peruğu hemen keşfetmiş: "Ablacım kafan amma da küçükmüş," diyerek peruğu başına geçirmişti. Kalkıp özellikle mutfağa kadar gitmiş, başındaki perukla hizmetçileri güldürmüştü. Kozuchiya'dan istedikleri kıyafetler de aynı gün ellerine ulaşmıştı. Yukiko bunları gördüğünde, "Keşke düğün kıyafetim olmasaydı," diye kendi kendine fısıldamıştı. Sachiko kardeşinin halini görünce, Teinosuke ile evlendiği zaman bir parça bile mutlu gözükmediğini, kız kardeşleri ne olduğunu sorduğunda, "Sevinecek hiçbir şey yok bunda," diye cevap vererek, sonra da şu şiiri yazdığını hatırladı:

Bugün yine esvaplarımı seçerken
Bitip gitti gün
Evlenip giderken nedense hüzünlüyüm

Yukiko'nun ishali o gün de durmamış, trene bindikten sonra da devam etmişti.

Japon şiirinde kiraz çiçeklerine dair yüzlerce, binlerce şiir söylenmişti... Eskiler çiçeklerin açmasını sabırsızlıkla bekler... dalından düşüp giden çiçeklere hüzünlenirdi... defalarca, tekrar tekrar aynı şeyleri dillendiren sayısız şiir yazılmıştı... Sachiko küçük bir kızken, bu şiirler ona çok sıradan gelir, pek duygulanmadan okuyup geçerdi. Yıllar geçip yaşı ilerledikçe eski zamanlarda yaşamış bu insanların sadece hoş ve zarif bir söz söyleme kaygısında olmadığını fark etmişti. Kirazların çiçek açmasını nasıl özlemle beklediklerini... sonra en görkemli zamanlarında dökülüp giden çiçeklerin yarattığı hüznü... Sachiko da ruhunun derinliklerinde hissetmeye başlamıştı.

Nazlı Kar bir döneme, farklı bir coğrafyaya, Japon algısına, kültürüne bir yolculuk gibi... Dört kız kardeşin odağında gelişen bir "kadın romanı". Yazar, satırlarında gelenek ve modernlik, Doğu ve Batı kavramlarını sorgularken okuyucusunu da kendisine katılmaya davet ediyor. Kitap adını, Japon şiirindeki bir söz sanatından alıyor. Kiraz çiçeklerinin baharda dallarından dökülmesini kar zannetmek... Kitabın kurgusu da bu imgeye uygun bir biçimde mevsimlerin döngüsünü aktarıyor, zamanın geçişine duyulan hüznü bize ulaştırıyor.

Kapaktaki figürler: Toyohara Chikanobu

50 TL
KDV DAHİL

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-2722-1

